

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

The New Testament and Genesis in the *Safeyoka*
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini
copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3

Contents

FRT	1
Mat+yu	2
Mak	60
Luk	94
Joun	160
Apousel	208
Loum	259
1 Koulin	290
2 Koulin	322
Ngkolesiya	342
Efesos	352
Filipai	362
Koulousi	369
1 Tesolounika	376
2 Tesolounika	382
1 Timouti	386
2 Timouti	396
Taitas	402
Filemoun	406
Hip+lu	408
Jem+is	430
1 Pita	437
2 Pita	446
1 Joun	451
2 Joun	457
3 Joun	459
Jut	461
Toho Wojo Honajo Hungkuno	464

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

The New Testament in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini

Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
[apz]

© 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print Publisher, 1988 by Dorothy West Weimer Memorial Fund and Wold Home Bible
League

Web version
© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

Matiyu

Olo Hungkuno Wopingo loso Matiyu Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti* (30) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisas'iye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Matiyu mti'mokumentisofoho. Oso Matiyu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Matiyu huhwo sohwo simo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hweho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Matiyumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape. Jisas ose ulahon'ngki Matiyu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisas'mo in'ngkamentisofoho. Tifi Matiyu Jisas'iye inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Matiyu sohe engo 9 hon'ngkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso simo'mo mti'mokumentisofoho. Tifi Matiyu'nji Luki'nji mti'mokumentisofoho. Oso'no Makiye hungkuno pi'n'ngo fehohnjoso Matiyuye hungkunomo weho. Simo'mo a'amu toho wojo limotofo sohwa ole limentohofi *Mesaiya* ifawenepohoho. Ose limentohofi so'no a'amu Jutaso nohontohumentan'ngkofi olo iyoswo loso Matiyu Jisas sohwo olo *Mesaiya* oloho hweho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Matiyu kako a'amu Juta Jisas'mo in'ngkamentohofi somo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo mti'mokiyoso Ngkilik hungkunomo mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Matiyu mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Oso huno nafohotofo hwap'ngo neso olenoho. Nakwo atofi lihwasi huno syafisiyoso Matiyu kako olo iyoswo loso tihwamne'no mti'mokumentisofoho. Oso'no Matiyu kako a'amu Jutaso atofi likuji Jisas'mo in'ngkafitne'ento mti'mokumentiso kalohi nakwo atofi lihwasi Jisas'mo un'ngkohwano.

Jisas Kilaisiye hofiyakwasafe yofeso olenoho.
(Luk 3:23-28)

¹ Olo a'amu lohwa Jisas Kilaisiye hofiyakwasafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Apiloham'njiye temtitofo mta'ango hweho.

² Apiloham sohwo Aisakiye kan'ngkwowheho.

Aisak sohwo Jekoupiye kan'ngkwowheho.

Jekoup sohwo Juta'nji homn'ngkwa'wehwosanjiye kan'ngkwowheho.

³ Juta sohwo kako Pelesi'nji Sela'njiye kan'ngkwowheho. Sikoe kona'wohisi Temafoho.

Peles sohwo Hesilouniye kan'ngkwowheho.

Hesiloun sohwo Lamiye kan'ngkwowheho.

⁴ Lam sohwo Aminotapiye kan'ngkwowheho.

Aminotap sohwo Nasouniye kan'ngkwowheho.

Nasoun sohwo Salimouniye kan'ngkwowheho.

⁵ Salimoun sohwo Mpouasiye kan'ngkwowheho.

Mpouasiye kona'wohisi Lehapiyoho.

Mpouas sohwo Oupetiye kan'ngkwowheho. Oupetiye kona'wohisi Lutiyocho.

Oupet sohwo Jesiye kan'ngkwowheho.

⁶ Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitiye kan'ngkwowheho.

Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulomoun tipema'mentisofoho.

⁷ Soulomoun sohwo Leyapouamiye kan'ngkwowheho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kan'ngkwowheho.

Apiya sohwo Asafe kan'ngkwowheho.

⁸ Asa sohwo Jehousofatiye kan'ngkwowheho.

Jehousofat sohwo Joulamiye kan'ngkwowheho.

Joulam sohwo Usiyafe kan'ngkwowheho.

⁹ Usiya sohwo Joutamiye kan'ngkwowheho.

Joutam sohwo Ehasiye kan'ngkwowheho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kan'ngkwowheho.

¹⁰ Hesekiya sohwo Monaseye kan'ngkwowheho.

Monase sohwo Emouniye kan'ngkwowheho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kan'ngkwowheho.

¹¹ Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji homningkwa'wehwosanjiye kaningkwowheho. Hosohonta a'amu Mpapilounnta'angoso a'amu Isilael somo impe intofontifi angu Mpapiloun ne'no motawo'mentohofohoho.

¹² Mpapiloun ne'no motawo'mentohoho sohonta Jekounaiya sohwo Siyalitiyele kaningkwowho imo'nimentisofoho.

Siyalitiyele sohwo Selopapele kaningkwowheho.

¹³ Selepapel sohwo Apiyoutife kaningkwowheho.

Apiyout sohwo Elaiyakimiye kaningkwowheho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kaningkwowheho.

¹⁴ Esou sohwo Satoukiye kaningkwowheho.

Satouk sohwo Ekimiye kaningkwowheho.

Ekim sohwo Elaiyatye kaningkwowheho.

¹⁵ Elaiyat sohwo Eleyasafe kaningkwowheho.

Eleyasa sohwo Mataniye kaningkwowheho.

Matan sohwo Jekoupiye kaningkwowheho.

¹⁶ Jekoup sohwo Jousepiye kaningkwowheho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hweho.

Maliya Jisasimo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofiko yofe Kilaisiyoho mulmentohofohoho. Hwe huhwo sohomo Anitu uhwsopento nakwoe hwaho lopono uhwatimentisofoho.

¹⁷ Apiloham kakoe imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimwahaningko fi Ntefit imo'nimentisofoho. Ntefitiye imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimwahaningko fi a'amu Isilael somo angu Mpapiloun ne'no motawo'mentohofohoho. Osohonta hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimwahaningko fi Jisas Kilais imo'nimentisofoho.

Maliya Jisas Kilaisimo aswo ma'mentisofoho.

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Olo hungkuno Jisas Kilais imo'nimentiso so'noyolohoso ole, Jousep Jisasiye kona'wohi Maliya simo kako'ne ape nto ufohoto'mentohofohoho. I oso'no Jousep Maliyamo momaso sohonta Maliya simo Anituye Towahuno mta'ango imo'nimentisofoho. ¹⁹ Maliyafe hwehwo Jousep kako hwe wopingo'nohino hweho. Jousep ole syafihu'mento, Maliya wonimango unonoho. Ose syafisyonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafihu'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno ape mayo'ne wantihupo'mo. ²⁰ Oso hiso'no ko syafisyonto wo honingkanimentisoso a'amu Anitu mta'ango sohwo kakimo u'manto ulimonto, Jousep, Ntefitiye imu sohwo, kiko ape Maliya mayoso'no iyoho kiningkuhwoloho. Upa'nyo. Maliyafe simohomo mehomi nto imo'nimaho. Oso hiso Anituye Towahuno uyimaso hweho. ²¹ Maliya hwomu nomahwoso'no kiko yofe ole muso, Jisasiyoho. Yofe hwapingoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofihwosi asomo utimayo'ne hweho. Ose ulimentisofoho.

²² Hohonta Anitu hwe Aisaiya sohomo hungkuno uyahaningki kako a'amumo ulimojo sohwo kako hungkuno hiso mti'mokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo so'no Maliya mehomi'nji imo'nimentisofoho. ²³ Ole mti'mokumento, Upa'nino. Ape sijo wopingosi hwehwo momasosi kako simo imo'ningkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mulfitnnefo Imaniwel.

Yofe hwapingoso ole, Mpohwo Anitu nakwo'nji humayo'nefoho.

²⁴ Jousep oso wojo hiso honingkanonto nolikafonto a'amu Anitu mta'ango sohwo hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho. ²⁵ I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiyofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahaningki Jousep hwomu huhwo sohomo yofe Jisasiyoho mulmentisofoho.

2

A'amu huno engo'njo Anituye hungkuno mupa'nyo mofehi'nyo si'mofapiso'mjo sohwa Jisasi'mo uhwonmentohofohoho.

¹ Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho angu Mpetilehem sopo Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temitifo kengo mta'ango fihwa hofiko hwaho mofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonontifi huno engo tipema'mentohoho sohwa Jerusalem si'mofapontifi a'amu sohwo ulimentohofi, ² Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe yofe engo'njo

hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'n'ngkohoho. Oso huhwo sohwo nti'mo humaho. Kakoe sikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo si'mofapiso sohohtani'ni ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohofone pihwono. ³ Ose ulahon'ngkofi hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi yomo engo imentohofofoho. ⁴ Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo angoyoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanjimo joho ulonto ulohon'mento, K'ilais hwe Anitu uhwasopento nakwoe hwhapono uhwatimentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi uhwontohumayo sohwo angon'tipo u'mofapmmontolo. ⁵ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Hwaho Jutiya angom'petilehemnoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imotofo sohwa ole mti'mokumentohofi,

⁶ U, Mpetilehem, sekwo angowe'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo angoyofewe'pa'nyo'maho.

O'o, hwe yofe engo'njo nje a'amu Is'lael somo mokosyohumane sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta ose mti'mokumentohofofoho.

⁷ Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'ango sohwanne'no joho hiyaso lutimanto Helout'nji uhu'mokontifi Helout hwe huhwo sohwa hntokwaliyo hiso i'mofapmmmentiso sikuno so'no ulohon'mentisofoho. ⁸ Ulohon'ngkahon'ngki hofiko Heloutimo hungkuno asomo ulahon'ngkofi Helout ul'imento, Sekwo angom'petilehem sopo nowekuji hafi'hafefit'ipmno. Sekwo notipemaf'kuji hungkuno hiso ngkiyepono wapon. Ngkounupa'nimo kakine'no hwomtame ulohomne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpetilehemne'no luhwatimentisofoho.

⁹ Oseso hofiko Heloutiye hungkuno upa'nontifi umentohofofoho. Nowentan'ngkofi hntokwaliyoso hofikoe angopo uhwon'mentohofohiso apa'no i'mofaponto hofikimo simo'mo upeehon'ngki hofiko tifi in'ngkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento angohwomwentanjo antife sopo limentisofoho. ¹⁰ Hofiko hntokwaliyo hiso uhwonontifi yomo yontifi simeho wop'ingo umo'nimentisofoho. ¹¹ Simeho wop'ingo umo'n'ngkahon'ngki hofiko angohomo somo noswontifi hwomu kona'wohi Maliya'nji siko'inta'imo uhwon'mentohofofoho. Nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi kakoe yofehonoma'mentohofofoho. Hofikoe ipofonofijontifi yomayowonyoangkafo hamniyoho engompe iyo so'no uyimentohofofoho. Sojowonyoangkafo so'nji nom'neso hwan'no pa'nyo akino wop'ingo'ne so'nji hwone mijo wonyohofiyonji uyimentohofofoho. ¹² Oso hohosohonta hofiko wojo hon'ngkan'mentohofoso Anitu ulmento, Sekwo Heloutiyepono asomo nukutoho. Ose hon'ngkanontifi hofiko hon'ngkano nom'nemo ikitokwawentifi hofikoe angopono umentohofofoho.

Jousep'ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijipmne'no hiyaso motamentisiyefoho.

¹³ Nohumpeehon'ngkofi Jousep huhwo kako wojo hon'ngkan'mentisoso a'amu ahwomo mta'ango Jousepimo u'manto ulmento, Kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Ijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentan'ngkiji nom'ne angosopone'no hano iyo so'no hwangku hungkuno apa'no wakilm'nonnoho. Hwap'ingoso Helout jije hwomu sohomo wofonjahumonto t'peelofoho. ¹⁴ Ose ulahon'ngki Jousep oso sikwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomu'nji nomanto Ijipmne'no womentohofofoho. ¹⁵ Jousep hwaho Ijip sopo nohumentan'ngki Helout poyo pe'nimentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihumo Anitu uyahon'ngki l'mojo sohwo mti'mokumentiso hiso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole,

Nje hwomu Ijip nohumentan'ngki lutima'mentohefoho.

Oso hohosohonta oso hungkuno ne imo'nimentisofoho.

Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwa hungkuno ulahon'ngki hwomu milongo pi'n'ngo engoso fongkumeeo'mentohofofoho.

¹⁶ A'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'n'ngo sohwa Heloutiye hungkuno mehomisongo imo'n'ngkiso'eno ngkimo ntohapmno, ose ulmentiso somohwe huhwo sohwa tifi min'ngkayo'njo yahon'ngkofi Helout nupa'nonto simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umnimentiso so'no kako a'amu itokuso'njo sohwa angom'petilehem'nji angomofone sopone'no uhwojahon'ngki hofiko hwomuhopihono soswo hufa'u muyakolofe'njo sohwa fongkumeeo'mentohofofoho. Hwap'ingoso hwe hntokwaliyo uhwon'mentohofohohwa ole ulimentohofi, Hntokwaliyo hiso simo'mo imo'n'ngkahon'ngki soswo hufa'u uyakolo'mentiso so'no ulmentohofofoho. ¹⁷ Helout oso wonyo hiso imentiso sohonta hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'mojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'nimentisofoho. ¹⁸ Hungkuno hiloso ole,

Ango Lama Mpetilehem mofone sopo mampaho ho'nimentisofoho.

Mampaho hiloso humotaho we'e ho'nimentiso'maho.

Jekoupiye ape Lesel kakoe imuso hofikoe mehomu sohwanne'no humotaho lalokwofo.

Hofikoe simeho wopingo apa'no mmo'nonehoho.

Hofikoe mehomu nihu'nahone poyo imo'ningkahonngki humotaho ne'no lalokwofo.

Ose mti'mokumentisofoho.

Jousepi'ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijip uliko'mantifi anga Nasalet sopo asomo i'mofapmentohofofoho.

¹⁹ Hwangku Helout poyo pe'ningkahonngki a'amu Anitu mta'ango sohwo Jousep hwaho Ijip nohumentanngki i'mofaponto Jousepi'mo wojo'mo ulimento. ²⁰ Nolikafohoji kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Isilael sopone'no asomo fiwanimno. A'amu hopi'nono mehomu wofonjasyantifi imentohofoho sohwa poyo moi'wonoho. ²¹ Ose ulahonngki Jousep nolikafonto hwomu'nji kona'wohi'nji nomanto hwaho Isilael sopo ne'no asomo womentohofofoho.

²² Jousepi'montohwa nowentifi upa'nimentohofoso hwe Akelaus sohwo kaningkwohwo Heloutiye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'nonto iyoho uningkahonngki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo honingkanimentisoso Anitu Jousepi'mo hungkuno nom'ne ulahonngki kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ²³ Kako hwaho hopo sopo anga Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso ole, Hwe Nasaletnta'anga hweho wolantifeho, limentisofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)

¹ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo i'mofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo sopo. ² Ole ulimento, Sekwoe honingkano wonyoso hohujo fikinjaopmno. Simeho fiwolo'mokumno. Anituye sikuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose luti'hwamentisofoho. ³ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwo Jounimne'no olo hungkuno hohonta mti'mokumentisofoho. Hungkuno hiso ole,

Upa'nimno. Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fesyohumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁴ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'nyohwe yahu *kamel* lohwa so'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji wosopayo time mijo'ntnnohini nimojo hweho. ⁵ Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. ⁶ A'amu hiso hofikoe wonyo yoloho lijwaofahonngkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho.

⁷ A'amu Falisi pi'ningo sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji hofiko mijo wokiyonemano lontifi nopahonngkofi Joun nuhwononto ulimento, Sekwo homa mehomu soku, ti'hw selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino m'kun'imposu uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose ti'hw selahonngki n'mahofu kulo. ⁸ Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijo'manji e'wano wopingo'nohini uti'hwanyopo fiyimno. ⁹ Sekwoe simeho mo'mo ole syafsyikutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohnnngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamt'i'mokumo loso'manji kako hopoeni wamt'i'mokumontono. ¹⁰ Anitu kako iyomo m'ingo lofo'ne iwa'm'ingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹¹ A'amuso hofikoe honingkano wonyomne'no simeho tango umningkahonngki nihu'nahone hohujo ikinjafo somo ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'ningkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofe we'e hwaho lopo weho. Hwe t'finjo sohwo kakoe yofe engo yokintahopo nje yofemo nyakolofonefoho. Kakoe yofe engo m'kun'imposu so'no ngko sohwo'ni kakimo momayo ulohofiyoye hwo'nyoho. Hwangku oso hwe

huhwo sohwo kako a'amu sekumo Anıtuye Towahuno Wopıngo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹² Kako hwahomo mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomo mno ijihwosi neso ijomahwosi pahoso wae yaofıhwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masımpı'nyo ne'no sijiwo'nıngkiso somo woho'nae'montonoho.

Joun Jisasımo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwaho Ngkalili ulıko'manto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyonımano lonto Jounımo u'ma'mentisofoho. ¹⁴ Nu'mahonıngki Joun ulımento, O'o, kıko ngkimo mijo kiyonımayoso hoponoho. Ngkiyepono pipine'no pohino. ¹⁵ Ose ulahonıngki Jisas ulımento, O'o, kıko mijo kiyonımayo so'no nekwo ole yasoso Anıtuye honıngkano lakisiyo imentohofo somo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo tıfi inıngkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁶ Mijo kiyomahonıngki Jisas mijomo kunto'no ulıko'manto sımentisofoho. Nosa-honıngki ahwomo mtampo lohofahonıngki uhwonımentisoso Anıtuye Towahuno yıhufo ntolojiyo hopa imo'nonto Jisasımo wekehumapmentisofoho. ¹⁷ Mampaho ahwomo mta'ni ho'nımento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko sımeho wopıngo mıkunımposo uyıwo'nıngkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wopıngo iwo'nıngkiso so'no nje sımeho wopıngo nımo'nantofoho.

4

Seten Jisasımo yamofı uloho'mentisofoho.

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Oso hohosohonta Anıtuye Towahuno Wopıngo Jisasımo hwaho a'amu mohumun-yopono ipemotasımentisofoho. Osopo Seten Jisasımo honıngkano wonyo imokiyone yamofı uloho'mentisofoho. ² Jisas kako Mpohumo jomo ulımo lonto wopayo manyo'njo nohumentanıngki mofehi'nyo *fouti* (40) sikuno *fouti* (40) uyakolofahonıngki Jisas mijoho engo umentisofoho. ³ Jisas mijoho'no nohumentanıngki Seten i'mofaponto ulımento, Kıko Anıtuye Hwomu Nehwosı'manji olo sojo pi'nıngo lomo hungkuno ulohojo'no wosopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahonıngki Jisas ulımento, Anıtuye hungkuno ole naliwo'nıngki, A'amu wosopayo'nohını nıngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho. O'o, a'amu Anıtuye hungkuno hopi'nonohinomne'no syafısyıwo'nıngkohofoso oso hofıkoe huyo'mango songo humayo'nefoho.

⁵ Ose ulahonıngki Seten Jisasımo pone wopıngo pone'no ipemotasonto Anıtuye tajo ango engo antıfe yokintahopo uhumajonto ⁶ ulımento, Kıko Anıtuye Hwomu hwosı'manji kıko olopo nta'ni fılıkofamofı. Ose ulıkwato lohofonto ulımento, Anıtuye hungkuno naliwo'nıngki, Anıtu kakoe a'amu ahwomomjo sohwamo kiki'mne'no ulıhwoso'no hofıko jıje ahomo kumakukuji jıje sıfemo sojo mentofomatnnehino. Tohino momatnnohino.

⁷ Seten ose ulahonıngki Jisas ulımento, Nom'ne ifalifaliyo mtı'mokumentohofoso ole, Kıko jıje Hwe Engo Anıtu sohumo yamofı nulohofohotoho. Kıko jıje hunomnohını inıngkuso'manji ole syafısyıkutoho. Anıtu wonımokosyohumamtonoho. Ose syafısyıkutoho.

⁸ Ose ulahonıngki Seten Jisasımo hwofıki'nyo yokintahı engo sopone'no utımotasonto olo hwaho hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'ntnno Jisasımo utıhwamentisofoho. ⁹ Ose utıhwanto ulımento, Kıko ngkine'no hwomtame ntohofohoji jıje sımeho ntapisoso yo'mayo uhwonalokunosı wokijapmmnonoho. ¹⁰ Ose ulahonıngki Jisas ulımento, Kıko i'waho ntohofı. Kengopono fıwano. Anıtuye hungkuno ole naliwo'nıngki, Kıko jıje Hwe Engo Anıtu kakine'nohını hwomtame ulohıfo. Kakine'nohını syoho ulohıfiyo.

Ose ulımentisofoho.

¹¹ Ose ulahonıngki Seten Jisasımo ulıko'mahonıngki a'amu ahwomo mta'angoso nu'mantıfi Jisasımo ufo'ma'mentohıfofıfo.

Jisas kakoe syoho hwaho Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² A'amu fıhwa hofıko Jounımo impo'angomo intofahumentohıfo so'no Jisas kako nupa'nonto kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ¹³ Kako ango Nasalet ulıko'manto ango Koponeyam osopo humamentisofoho. Oso ango hopo sopo Mijo Ngkalili

mitimom'ngoponoho. A'amu Sepiyulan'nji Napitalai'njiye imu sofe hwahoponoho.
¹⁴ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohwo hohonta ifalifaliyo
 mti'mokumentisoso hohosohonta ne imo'n'mentisofoho. Ole mti'mokumento,
¹⁵ Mijo Joutan nongkihnta'ni mijo ayo mom'ngopo hwaho Sepiyulan'nji Napitalai'nji
 hi'njoponoho.

A'amu temitofo kengo Anituye hungkuno mupa'nimmotofo sofeponoho.

¹⁶ Hofiko sikwo'mjoho'mo humafijoso pomponaho engo uhwon'fitnnefoho.

A'amu sikwo'mjoho so'mo we'enepe ni'hu'nahone wape'nano likuji yontan'ngkuji pom-
 ponaho engo wonyoangkafoso u'mofapmmontonoho.

Ose mti'mokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta Jisas kakoe hungkuno loma'mentisofoho. Ole ulimonto, Sekwoe
 hon'ngkano wonyo somta'ni fiwolo'mokumno. Anitu nemokosyohumayo sohwoe
 sikuno mofoneponoho.

*Jisas a'amu inaniku syoho'njo sohwo kakimo tifi in'ngkayo'ne joho ulimentisofoho.
 (Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)*

¹⁸ Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ngo sopo nowento hwe hufa'u inaniku syoho'njo
 siko'nikwa'imo uhwon'mentisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji Entilu'njoho.
 Saimouniye yofe nom'neso Pitafoho. Siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontan'ngki
 u'ma'mentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁹ Nu'manto
 ulimonto, Siko tifi nn'ngkapinyo. Siko inaniku mawo'n'ngkisiye pa'n'ngoso
 Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. ²⁰ Ose ulahon'ngki sikoe inaniku ho'yo
 komo'no nuli'ko'manji Jisas'i'nji umentohofofoho.

²¹ Nowentifi Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'njimo uhwon'mentisoso siko
 ham'ngkwowho Sepeti'nji yofayokinomo nohumantifi inaniku ho'yo ito'no esyohu-
 mentan'ngki uhwononto joho ulahon'ngki ²² siko hom'ngkwowho'nji yofayokino'nji
 komo'no uli'ko'manji Jisas'i'nji umentohofofoho.

*Jisas Anituye hungkuno a'amu somo luti'hwanto a'amu mnokino'njo somo wop'ngo
 umokumentisofoho.*

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas hwaho Ngkalili ho'mo so'meemo emoyonto hwe moya'mi somo hofikoe tajo
 ango somo Anituye hungkuno so'nji Anitu wonyoangkafo nemokosyohumayo so'ntnno
 luti'hwamofofoho. Kako noluti'hwanto a'amu mnokino kengo kengo'njo a'apaho wonyo
 umokumajo somo wop'ngo umokumentisofoho. ²⁴ Jisas olo wonyoangkafo hiloso imen-
 tiso so'no hwaho Siliya ho'mo so'meemo ho'n'mentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi
 a'amu yo'mayo tango'njo mnokino'njo somo Jisasiyepono ipemotapmmontohofofoho.
 A'amu towahuno wonyo'njo so'nji a'amu nop'wasyontifi yomo yomo iwo'n'ngkohofo
 so'nji a'amu sife aho pe'nnyo'njo so'nji hopi'nonohino somo ipemotapahon'ngkofi Jisas
 wop'ngo umokumentisofoho. ²⁵ Wop'ngo umokahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo Jisasi'mo
 in'ngkamentohofofoho. A'amu Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya, Mijo Joutan
 nongkihnta'ango a'amu pi'n'ngoso in'ngkamentohofofoho.

5

Jisas hwofiki'nyopo a'amumo hungkuno ulimentisofoho.

¹ A'amu pi'n'ngo engo uhu'mokontan'ngkofi Jisas nuhwononto yafe we'e
 so'mo nosonto humamentisofoho. Osopo nohumant'ngki inomokomoyo sohwa
 nu'mahon'ngkofi ² Jisas kakoe hungkuno ole luti'hwamento, Anitu a'amumo
 mokosyohumayoso olenoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo somne'no hungkuno uyimentisifoho.

(Luk 6:20-23)

³ A'amu fiso Anitune'no huno engo muyo'njoso hofiko Anitumne'no huno wop'ngo
 wotipemano lifijo'manji hofiko simheho wop'ngo umo'nono. Anitu hofikimo umokosy-
 ohumayo hweho.

⁴ A'amu simheho tango'njo humalofoso simheho wop'ngo umo'nono Anitu kako oso
 a'amu somo simheho wop'ngo umokumontonoho.

⁵ A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anituye yofe ho'nomalokwofoso
 simheho wop'ngo umo'nono. Yo'mayo wop'ngo Anitu wosejapmmo ulimentisoso
 hofiko'nefoho.

⁶ A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anituye
 hon'ngkano wop'ngomne'no hi umo'noso'manji oso hisomo Anitu kakoe hungkuno

hisofe simehomo wopayo simeho hopaso uhnnimontonoho. Oseso hofikoe simeho wop'ingo umo'nono.

⁷ A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohof'wo'n'ingkohoho somne'no hitoho ulofahon'ngki wop'ingo'nohini ulohof'wo'n'ingkohofoso simeho wop'ingo umo'nono. Oso'no An'itu hofikimo wop'ingo uloho'montonoho.

⁸ A'amu sife aho timo simeho haloho anga'nohino'njoso hof'iko simeho wop'ingo umo'nono. Oso a'amu hiso An'tumo uhwonantifeho.

⁹ A'amu simano hintotohino'njo somo n'ihoholof'wo'n'ingkohofoso simeho pompenjiyo umo'none'ent'fi iwo'n'ingkohofoso simeho wop'ingo umo'nono. An'itu ulimontonoho, Nje mehomi kuyoho.

¹⁰ A'amu An'tuye hungkunomo in'ing kayo'no syoho wop'ingo yontan'ngki a'amu nom'neso oso a'amu somo s'itofu ujo so'nji wonyo ulohoho so'no kako simeho wop'ingo umo'nono. An'itu umokosyohumamontonoho.

¹¹ Sekwo a'amu soku ngkimo t'ifi n'ingkawowo'n'ingkohoho so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofu selohof'kujo'no sekwo simeho wop'ingo wasemo'nono. ¹² Sekwo simeho wop'ingo semo'n'ingkuhwoso'no simonyo fiy'mno. Sekwoe yahino wop'ingo olo hwaho lopo iwo'n'ingkohoho lo'nji ngkimo t'ifi n'ingkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomo weho. Oso sefotof'wo'n'ingkohoho hopaso hof'iko hohonta a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ngki ulimotofu somo ufoto'motofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wop'ingo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentohoho hopaso sekwo womantifeho.

An'tuye a'amu neso sa'nji pomponaho'nji pa'nyofoho.

(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)

¹³ Sekwo olo hwaho lophon sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ingkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop'ingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. N'ihu'nahone wonyo umo'n'imotonoho. A'amu sa hiso mopijoso me-e miyonehoho.

¹⁴ Sekwo hwahoponjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo sopenjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, uti'hwanyoponoho. ¹⁵ A'amu sikiloho mongku-jont'feso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hof'iko ijempohopo ho'nahinyofoho. Oso a'amu anga somo humafijo somo pomponaho ulohofono. ¹⁶ Olo hiloso sekwo hmmo'n'imno. Sekwoe pomponahoso a'amufe timopo wolasyono. A'amu hof'iko sekwoe hon'ngkano wop'ingomo uhwon'fijoso hof'iko Mpohwo An'itu ahwomomo humaso sohwoe yofe woho'nomantifeho.

Jisas Mousesiye hon'ngkano hungkunomne'no ulimentisofoho.

¹⁷ Sekwo ngkine'no huno ole sey'ihwoloho. Ngko Mousesiye hon'ngkano hungkuno'nji a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ngki limotofu sohwafe hungkuno ntnne'no wae ya'omne'nji pmmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose sey'ihwoloho. Ngko hungkuno hiloso wae ya'omne'enji pmmentohe hwon'ih'maho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne uti'hwayo'ne pmmentohefoho. ¹⁸ Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. A'amu fiso oso hon'ngkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meefonehoho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nosohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentan'ingkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho. ¹⁹ A'amu fihwo Mousesiye hon'ngkano hungkuno'nji a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ngki limotofu sohwafe hungkuno'nji anga'nohinoso mti'hupesoso a'amu nom'ne somo oso hon'ngkano mti'hupe so'no luti'hwaso'manji oso a'amuso An'tuye angomo si'mofoso sohonta An'itu ulonefoho. Jije yofe monje in'nyo hwasoho. A'amu fiso An'tuye hungkuno hopi'nonohino loso in'ingkawesoso a'amu nom'ne somo oso hon'ngkano wop'ingomo in'ing kayo'ne luti'hwaso'manji oso a'amuso An'tuye angomo si'mofoso sohonta An'itu ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwasoho. Ose ulonefoho. ²⁰ Sekwo upa'n'imno. Sekwoe hon'ngkano wop'ingoso a'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye hungkuno luti'hwayo syoho'njo sohwanjiye hon'ngkano wop'ingomo muyakolofe'manji sekwo An'tuye angopo kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnnefoho. O'o, mango mta'nnohini li'wo'n'ingkohoho soku hon'ngkano wop'ingo somo humayoso hopo'maho.

Hungkuno ito'no m'hwajiyane hungkunofoho.

(Mak 11:25; Luk 12:57-59)

²¹ Mousesiye hon'ngkano hungkuno ole nto upa'n'wo'n'ingkohoho, A'amumo fon-jasiyo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nyo hweho. ²² I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no simeho tohino umnyo'eno. A'amu simeho tohino umnososo

sohwo kako tifi no'mo Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no sitofu ujo'eno. Sitofu uloso sohwo kako Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nnyo hwasohu ujo'eno. O'o, oso a'amu huhwo sohwo kako tikanomo wene hweho.

²³ Kiko tajo angu somo noswohoji jije wonyo wae yaofu'ne Anitumo jomo ulimo lohoci kiko nom'ne sohumne'no kikine'no simano hintotohino umnosu so'no syafisyohoji ²⁴ u, kiko tajo angu somo uliko'mahoci oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhuji hungkuno ito'no mihwajo. Hungkuno ito'no mihwajohosi simiho pompeno in'ngkahosi tajo angu somo asomo fusyo. Osopo Anitumo jije wonyo wae yaofu'ne jomo uso.

²⁵ A'amu fihwo kikimne'no simiho tohino umnosu so'no kiko komo'no simiho wop'ngi hmninyo. A'amu hungkunomo ito'no efisopihwajiyo sopo nokumotawenoho. Kako a'amu hungkunomo ito'no efisopihwajiyo'njofepono kumotaweso'manji osopo a'amu hwapife tifo'njo sohwa nokitima'fikui impo'angomo intafakohufitnoho. ²⁶ Ngko nehoci waselimonne'no yohono. Kiko impo'angoso kuntu'no uliko'ma'mne hwasimaho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyoho hoci'nonohinoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

A'mohufo iyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁷ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, a'mohufo iyo'eno. ²⁸ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nom'ne a'mu fisimo uhwonoto hufu woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe simiho fefoyu uyahon'ngki oso hwe huhwo sohwo a'mu si'nji kakoe hunomo hufu nto iso hweho.

²⁹ Timo aho angahohnta'angoso hon'ngkano wonyo kumokososo yo'mayo somo timo uhwon'ngkohoci huno wonyo syafihu'nanji oso hiso ni'hu'no yohotoho. Kiko wonyo iso'no'manji timo anga'no fitihwotofafo. Timo wop'ngi hufu'u'njo sohwo si'kanomo uhnnoho. O'o timo anga'nohino'nji hon'ngkano wop'ngomo fiso. ³⁰ Jije aho angahohnta'ni hon'ngkano wonyo kumokososo aho hiso hntofamo lohohohoci foho'nafo. Aho wop'ngi hufu'u hi'njo hwaso tikanomo uhnnoho. O'o, aho anga'nohino'nji hon'ngkano wop'ngomo fiso.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Hungkuno nom'ne nupa'n'wo'n'ngkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo lihwaso ape ho'nasiyo'neso iyoswo mti'mokuhwosi uyono. ³² I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ngkano wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kakoe apefe hon'ngkano wonyo umokumontonoho. Hwap'ngoso ape hisi nom'ne hwe sohomo uma'nososo Anitu kako timo uhwon'ngkohoci hufu'u'njiyoho. I nom'ni'hu'no kako ape nom'ni'hu'no ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ngkano somo mti'huposo so'no kako huhwo hon'ngkano wonyo'njo hweho.

Jisas kako hungkuno nehoci yokintahopone'no lohono joso'no limentisofoho.

³³ Hungkuno nom'ne upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopo ne-eso nolikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehoci hufu'u si'hune hwamne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uyimo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwon'ngkuhwosi ito'nohino wosyafihu'montonoho. Ose nto upa'n'wo'n'ngkohofofoho. ³⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwoe hungkuno nehoci imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'ningo nolikutoho. O'o, hungkuno ne'njo'nohino filimno. Sekwo a'amu yokintahoponjo sohwanne'no jije hungkuno nehoci imo'nyo'ne nolikutoho. Ni'hu'no nijwo'eno. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwanne'no nolikutoho. Ahwomoso Anituye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ngkisoponoho. ³⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no sekwoe hungkuno nehoci imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, hwahoso Anituye epohumayofoho sife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ngkisoponoho. Sekwo Jerusalemne'no sekwoe hungkuno nehoci imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, Jerusalem sopo Anituye angoponoho. ³⁶ Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehoci imo'nyo'ne so'no nolikutoho. O'o, sekwoe mijio halojo wofokafono. Sikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. Sikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho. ³⁷ Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino ulimno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohino. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohofu'eno ulimentisofoho.

(Luk 6:29-30)

³⁸ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, Hwe fihwo jije timomo wonyo kumokososo kiko kakoe timo wonyo umojo. Hwe fihwo jije mango fonjokujakumofososo kiko kakoe mangomo fonjokulipijafo. ³⁹ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo iloj'mofe'eno. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako jije manjijohopo kupososos manjijoho fehohnjo utihwaho. Oso pa'nyoso wakuposono. ⁴⁰ Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo jije manji'mofo woma'mo lososo osohumo jije manji'mofo'nji sife manji'mofo ntnne'no uyo. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yangonji tifo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo sopo fismno. ⁴² Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwo yo'mayoso uyimno. Hwe fihwo ole seloso, Sekwo ho'yangonjo yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohujo ikinjimofikutoho.

Jisas mango hwamne'no simeho umo'nyo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo simeho umo'nyo'ne uyimno. I oso'no sekwo mango hwamo simeho umo'nyo'ne ukutoho. ⁴⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo mango hwamo simeho umo'nyo'ne ufijoso a'amu wonyo selohof'wo'n'ngkohofoso some'no Mpohumo jomo ulimno. ⁴⁵ Ose ifijo so'no sekwo Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo un'ngkowantifeho. Anitu kakoe mofehi'nyoso a'amu wopingonji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uy'wo'n'ngkiso hweho. A'amu hon'ngkano wopingonjo hon'ngkano ito'no min'ngkayonjo somo ifoyo wasapijono lahon'ngki syuwo'n'ngkohoho. ⁴⁶ Sekwo a'amu simeho umo'nyo'ne sejap'wo'n'ngkohofoso osomne'nohino simeho umo'nyo'ne uyifijoso Anitu kako wopingo peho'no wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njososo ose iwo'n'ngkohofoho. ⁴⁷ Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wopingo uwo'n'ngkohofoso so'no sekwoe hon'ngkano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mpohwo Anitumo min'ngkayonjo hi ose iwo'n'ngkohofoho. ⁴⁸ I oso'no sekwo Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmmo'nimno. Sekwo a'amu wopingonji wonyo'njo somo wopingo ulohofikujo'no Anitu kako humaso hopa fehumamno.

6

Jisas a'amumo ufo'mayo'ne hungkuno ulimentisofoho.

¹ Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyimno. Sekwo yahino wopingo wopingoso a'amu wonahonife likuji ikutoho. O'o, ose ifijoso sekwo Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopingo mosejape'njo uyimntonoho.

² Sekwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso somo yo'mayo uyano lifijo'manji e'wano, hiyaso uyimno. A'amu mango'nohinoso wonahonife lonti'fi Anituye tajo angonjo sopo hon'ngkano utihwa'nyopo iwo'n'ngkohofoho. Hofiko hwe moya'mi nakwoe yofe woho'nonemapife lonti'fi iwo'n'ngkohofoho. Upa'n'imno. Oso a'amu hiso nom'ne wopingoso Anitu mta'ango momasofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofikoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahofa. Hofikoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mauyoho. ³ Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lifijo'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho. Masehon'fitnnehofo. ⁴ O'o, hiyaso fiyimno. Yo'mayo wopingo hiyaso iwo'n'ngkohofoso so'no Mpohwo Anitu kako nesehon'ngkuhwosi wopingo wosejapmmontonoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 11:2-4)

⁵ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji sekwo a'amu mango'nohinosofe yahinomo in'ngkakutoho. O'o, hofiko a'amu wonepa'nife lonti'fi Anituye tajo angonjo hon'ngkano mom'ngo engo sopo lohofontifi uli'wo'n'ngkohofoho. Upa'n'imno. Oso hiso'no a'amuso hofikoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahofa. ⁶ I oseso kiko sohwo Anitumo jomo ulimo lohoji kiko'nohino jije angomo swohoji angoko hoku'yoso pijwasyohoji jije Mpohumo jomo uso. Kako oso angoko hiyaso so'mo kiko'nji humaho. Jije Mpohwo osopo kohon'ngkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

⁷ Kiko Mpohumo jomo ulimo lohoji osohonta hungkuno pi'n'ngo engo liwo'n'ngkohofoso pa'nyo ujo'eno. A'amu Anitu ne sohune'no huno muyo'njososo hofikoe hwasyo anitu sohwo hungkuno pi'n'ngo engo uli'wo'n'ngkohofoho. Hofiko huno ole, Nakwo hungkuno pi'n'ngo engo uli'hwasi nakwoe anitu sohwo kako nonepa'n'ngkuhwosi wonejapmmontonoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohoho so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

⁹ Sekwo Mpohumo ole ulimno.

Nakwoe Mpohwo sohwo, kiko ahwomomo humahnno.

Nakwo jije yofe wop'ingo'nohinoso ne'no nowentihwonefoho.

¹⁰ Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono.

Jije hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kiningkawowo'n'ngkohofohopaso nakwo a'amu hwhahoponjo hn'nwi ose wokiningkopano.

¹¹ Olo sikuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

¹² Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofiwo'n'ngkohofohofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamofe.

¹³ Kiko nakumo yamofe nalohofe somo nonehumajohotoho.

O'o, Hwe wonyo sohwoe yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofe'ne fonejape.

[Enemokosyohumayo hwsosho. Yokumpohn'nyo ne hwapingo hwsosho. Pomponaho ne somo humahnno hwsosho.

Ne'nohino nowentihwonefoho. Hungkuno nehopeho.]

¹⁴ Upa'nimno. Sekwo a'amu wonyo selohofe sofe wonyoso ni'hu'nahone hohujo hohnta'ne meho'nafikujo'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weesemo'mtonoho. ¹⁵ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo Anitu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemofonehoho.

Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumantan'ngkui sekwo a'amu mango'nohinoso simano wonyo ikin'wo'n'ngkohofohop hopa humafikutoho. O'o, hofikoe simano wonyo ikinyoso a'amu wonahonifentifi a'amu wop'ingofohofe wonalife nolontifi iwo'n'ngkohofohofohofe. Mpo-hune'maho. O'o, hofikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'n'ngkohofohofohofe. Oso'no hofikoe yofe nto ho'noma'mentohofe so'no hofikoe mpe pa'nyofohofe. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauyoho. ¹⁷ O'o, sekwo Mpohune'no wopayo manyo'njo humafikuji sekwoe mijiyomo hwone mijo ehahofe'n'ngkui sekwoe simanomo mijo fiyatiku'nimno. ¹⁸ Ose ikuji a'amu nom'neso kiko manyo'njo humentan'ngkijo so'no hofiko huno muyonehoho. O'o, kiko yo'mayo hiyaso'mo iwo'n'ngkingoso jije Mpohwo a'amu muhwoyo'njo sohwo kako'nohini kohon'ngkuhwosi mpe hopa wokijapm-montonoho.

Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wop'ingoso nohu'meesyikutoho. O'o, olo hwaho lophonjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohofihwosi ho'yangoso wonyo umo'nimontonoho. Oseso a'amu hufi'nohino y'wo'n'ngkohofoso tojo nowonampekui hufi uyantifeho. ²⁰ Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho m'fulohofonehoho. A'amu hufi mifitneheho. ²¹ Ango jije ho'yango yo'mayo wop'ingo wojo sopo jije simaho hi oso hopo weho.

Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:34-36)

²² Sekwo timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofohofe. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. ²³ Timo pi'n'ngo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo. Sekwo pompohahopo humalofo soku yahino pi'n'ngo pi'n'ngo mafikuji apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. Ose ifijo'manji jije hunomo ni'hu'no sikwo'mjoho engo mjaofohofe.

Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoy'nehoho.

(Luk 16:13)

²⁴ Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso so'manji syoho ulohofiyoso sohwo kako hwe engo fihumo simaho wop'ingo uy'hwosi nom'ni'hune'no simaho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ngkuhwoso'no nom'ni'humne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwhahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojoso kiko syoho ito'no mihnnehino.

Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'n'ingo engo syafisiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:22-31)

²⁵ Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe fesyohumayo so'no huno pi'n'ingo engo syafisiyikuiji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ingo engo syafisiyikuiji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimnnto. Nakwo songo humalohwoneso wopayo'nohini nyo'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofo iyo'ne'nohinotaho. Awonoho. ²⁶ Sekwo yihufu somo uhwonimno. Hofiko wopuyo huliwo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo angosomo wopayo momehu'meesyiwo'n'ingkohofoyohofohoho. O'o, sen'ingkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uy'wo'n'ingkohoho. Sekwo Mpohwo Anitu yihufu siki'no somne'no wonyoho fiyo mokosyohumaho. I a'amu sokumo Mpohwo wopingo wosemokosyohumamtolaho. Ou, ikono. ²⁷ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n'ingo syafisiyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohoho lososo ne umonimntolo. Awonoho.

²⁸ Oseso sekwo hwapife nem'no manji'mofo yo'mayo somne'no huno pi'n'ingo engo peho'ne syafisiy'wo'n'ingkohoho. Sekwo wokoso foho so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko ne yo'mayoso mojiyof'wo'n'ingkiyohoho. ²⁹ I oso'no ole woselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap'ingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkofo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso foho we'e somo muyakolofonehoho. ³⁰ Ou, oso wokoso foho sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'n'ingkanta a'amu nolofekuiji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso foho Anitu wonyoangkafo mti'mokuwo'n'ingkiso somo uhwonontaneso wopingofoho liwo'n'ingkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ³¹ Oso'no sekwo huno pi'n'ingo engo syafisiyikutoho. Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapife peho yanehwono. Ose likutoho. ³² Awonoho. A'amu kengo hopi'nohinoso hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisiy'wo'n'ingkohoho. I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopingo wosemokosyohumamontonoho. ³³ I simo'mo Anitu semokosyohumayo so'nji kakoe hon'ingkanon wopingo'ntnno huno fisyafisiy'wo'n'ingkuno. Oso'no syafisiy'wo'n'ingkuji Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontonoho. ³⁴ Oso'no yo'mayo mo'n'ingka'no somne'no huno syafisiye'eno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofap'wo'n'ingkisofoho. Mo'n'ingka'no sikuno sohwo tangoso mo'n'ingka'nefoho. Olo sikuno lomo i'mofaposo tangoso olo sikuno lomnefoho.

7

Jisas a'amu nom'ne somo wonyo ulohof'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuiji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. ² Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohof'wo'n'ingkohoho so'no oso pa'nyoso Anitu waselohomontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy'wo'n'ingkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³ Kiko jije hnn'ingkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso momeho'namo'nyo sohwo ⁴ kiko jije hnn'ingkwa'wehwoe ole pone'no ulalokuno. Ngko jije timomo hintalinyo wojo we'eso wae weekum'mne'no yohono. Ose ulohoji pipi uyimonto. ⁵ Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwon'ingkohoji hwangu jije hnn'ingkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

⁶ A'amu hon'ingkanon wonyo'njo siwojo pa'nyo somo Anituye hungkuno wopingoso noluthwafikutoho. Luthwafijom'nanji hofiko ikinjaof'kuiji woselantifeho. Sekwo sekwoe nijwo yo'mayo wopingoso hwahomo ho'nahufijom'nanji yahu hwotoho hulimo lifitnnoho. Oso pa'nyo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohoho somo Anituye hungkuno nulikutoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:9-13)

⁷ Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayo wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentan'ngkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwan'ngo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho.

⁸ A'amu hopi'nonohinoso Anitumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwan'ngo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

⁹ Ou, sekwoe hwe fihwoe mehomi kan'ngkwohumo wopayo ntape ulososo kan'ngkwohwo sojo uyimtolaho. Awonoho. ¹⁰ Ou, hwomu fihwo kan'ngkwohumo inaniku ntape ulososo kan'ngkwohwo homa wonyo umtolaho. O'o awonoho. ¹¹ Oseso sekwo hon'ngkano wonyo'njo huhwasi sekwoe mehomimo yo'mayo wop'ingo'nohini uy'wo'n'ngkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe sen'ngkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohumo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno wop'ingososo yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nyoso wosejapmmontonoho.

¹² A'amu nom'neso sekumo wop'ingo wonalohopife semo'n'ngkiso'manji e'wa, sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno. Sekwo oso hiso ifijoso Mousesiye hon'ngkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwaniye hungkuno hwap'ingo somo un'ngkwantifeho.

Jisas angosongo ne'no humayo'ne hoku'yo we'e so'no ulimentisofoho.

(Luk 13:24)

¹³ Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne hon'ngkanoso engofoho. Oso hon'ngkano engo homo somo a'amu pi'n'ngo engoso tifi in'ngkwalokwofo. ¹⁴ Hon'ngkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo hon'ngkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nyyofoho. A'amu anga'no anga'no oso hon'ngkano somo wotipemantife'no yalokwofoso tifi in'ngkwalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno limentisofoho.

(Luk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Sekwo A'amu Anituye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesyilutihwayo somne'no i'waho ito'no fiy'mno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohtani wop'ingofoho. I simeho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofiko siwojo pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo. ¹⁶ Yo'mayo hon'ngkano imofiwo'n'ngkohofoso sekwo uhwon'fijoso hofikoe hwapingoso huno waseyono. Kiko iyo hiyayo yongo'njo nontimjoso ipisayo me'wampe'njo wamj'mtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nontimo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu hon'ngkano wonyo'njo somta'ni hungkuno wop'ingo upo'nantantaho. Awonoho. ¹⁷ Oso pa'nyoso iyo wop'ingososo ipisayo wop'ingo unto'nimontonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'nimontonoho. ¹⁸ Iyo wop'ingososo ipisayo wonyo unto'nimonto'maho. Iyo wonyoso ipisayo wop'ingo unto'nimonto'maho. ¹⁹ Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hofiko nolofekuji tohomo wolofefantifeho. ²⁰ Oso'no a'amu hwasyo hungkuno'njosofe hon'ngkanomo uhwon'ngkuji hofikoe hwapingoso sekwo huno waseyono. Seteniyefoho. ²¹ Sekwo huno ole syafisyikutoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko ngkimo ole ntiwo'n'ngkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose ntiwo'n'ngkohofoso Anitu mokosyohumaso angosopo nohufitnnefoho. Ose syafisyikutoho. Nihu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi in'ngkaweso sohwo kako Anitu mokosyohumaso angoso notipihwononefoho. ²² Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone somo hwe moya'mi pi'n'ngo engoso ole nti'fitnnefoho, Hwe Engo sohwo, nakwo a'amu somo jije hungkuno wop'ingo lutihwawo'n'ngkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nyo somo jije yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaofiwo'n'ngkuhwonefoho. Nakwo jije yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo uti'wayo'ne iwo'n'ngkuhwone'nwoho. ²³ Ose nti'fijoso ole ulimnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. O'o wonyo imotofo kuyoho. Ngko'njopo nohumafikutoho. Noho fohumpopmno.

Jisas angomojo yahino hufa'uyo so'no ulimentisofoho.

(Luk 6:47-49)

²⁴ A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ngkuhwosi tifi in'ngkaweso sohwo kako hwe huno wop'ingo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako angosohwo wop'ingopo molinyo hweho. ²⁵ Ango wop'ingopo nomolahon'ngki ifoyo syonto mijo ifofayo yonto

tɪ'mayo yokumpohn'nyo yonto oso ang'o homo somo ifofo mojawohojwafefoho. O'o, ang'o hiso hwa'ho wopɪngopo molinyo so'no mopɪwasɔneho. ²⁶ A'am'u nom'ni'ho olo nje hungkunolo nupa'nɪngkuhwosi tɪfi monnɪngkaposo sohwo hwe huno'maso sohwo ang'o wosohopo molinyo sohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepo kakoe ang'o nomolahanɪngki ²⁷ ifoyo eng'o syonto mijo ifofayo yonto tɪ'mayo ikwato lohofonto ang'o nontɪmo j'wohoj'woho'namo loho'mentisoso pɪwahu'mentisofoho. Oso ang'o nopɪwasɔyonto pomuyo eng'o ho'nɪmentisofoho. Nje hungkuno osohopeho.

²⁸ Jisas ose ulahonɪngki a'am'u nupa'nontɪfi kakoe hungkuno so'no yomo imentohofofoho. ²⁹ Hwapɪngoso hofɪko a'am'u honɪngkano hungkuno lutɪhwamotof'o sohwa oso pa'nyo hwa'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapɪngo wo'nnyo hweho. Ose lɪmentohofofoho.

8

A'am'u a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wopɪngo umokumentisofoho.

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

¹ Jisas kako hwo'fɪki'nyo sopo nulɪko'manto womentisoso a'am'u pɪ'nɪngo eng'o kakimo tɪfi inɪngkawomentohofofoho. ² Osohonta hwe fɪhwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo Jisas'mo nu'manto hwomtame ulohofonto ulɪmento, Hwe Eng'ofo, kɪko ngkimo wopɪngo wanɪmokumo liso'manji jɪje yokumpohn'nyoso hoponoho. ³ Ose ulahonɪngki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulɪmento, Ou, wopɪngo wakumokumonne'no yohono. Kɪko wopɪngo hm'mo'nyo. Ose ulahonɪngki hwe huhwo sohwo wopɪngo komo'no imo'nɪmentisofoho. ⁴ Wopɪngo imo'nɪngkahonɪngki Jisas ulɪmento, Upa'nyo. Kɪko olo hilo so'no nom'ne a'am'u somo nulohotoho. O'o, komo'no nuhuji a'am'u tajo ang'o syoho'njo sohomo jɪje a'apaho wopɪngo loso utɪhwaho. Nokohonɪngkuhwosi kɪko hohonta Mouses yo'mayoso lɪmentiso hopaso Anɪtumo uyohojayo. Jɪje mnokino moi'wo imo'nyo so'no isamoyokafoho. Oso hiso'no a'am'uso uhwonɪngkuji jɪje a'apaho uyo wonyoso wopɪngo imo'nɪngkiso so'no huno wosyofisyantɪfeho. Jisas ose ulɪmentisofoho.

Jisas hwe yofe eng'o'njo sohwoe syoho ulohofɪyo sohomo wopɪngo umokumentisofoho.

(Luk 7:1-10)

⁵ Jisas hwa'ho Koponeyamne'no womentisoso oso hopo sopo hwe fɪhwo yofe eng'o'njo a'am'u Loum sofe a'am'u itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo Jisas'mo nu'manto hungkuno yokumpohn'nyo ulɪmento, ⁶ Hwe Eng'ofo, nje syoho ntahofɪyo sohwo kako mnokino uyahonɪngki ang'o'mo fosyohumaho. Kakoe a'apaho songo songo miyo'njo yonto tohino mɪkunɪmposo umnalofoho. ⁷ Ose ulahonɪngki Jisas ulɪmento, Ngko nu'mo wopɪngo umokumo.

⁸ Ose ulahonɪngki ulɪmento, Hwe Eng'ofo, oso'ne'maho. O'o, kɪko nje angomo ko swapihnneso ngko hwe wopɪngo hwo'nnye ang'o'maho. O'o, kɪko hungkuno'nohɪni lisoso nje syoho ntahofɪyo sohwo kako wopɪngo umo'nono. ⁹ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe eng'o sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hofɪkoe hungkunomo tɪfi ito'no inɪngkawo'nɪngkohe hwo'nyoho. U, hofɪko ngko huhwo'nɪmo nom'ni'ha enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fɪhmo Mp'ano ulɪ'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohomo oyomo ulɪ'me'no kako wapmmontonoho. U, ngko nje syoho ntahofɪyo fɪhmo, Olo syoho fɪyo ulɪ'me'no kako syoho uyɪmontohono. Oseso kɪko hungkuno'nohɪni ulohoho'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntahofɪyo sohwo wopɪngo umo'nɪmontonoho. Ose ulɪmentisofoho.

¹⁰ Ose ulahonɪngki Jisas yomo yonto kakoe inomokomoyo sohwo ulɪmento, Hungkuno nehopi'nohɪni waselɪmonne'no yohono. Ngko a'am'u Isɪlael sofe sɪmeho hɪ'ntnnono ntapɪnyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹¹ Upa'nɪmno. Hwe moy'a'mi hungkuno kengo kengo'njoso Anɪtu a'am'umo esemokosyohumayo sopo nosyukuji hofɪko sekwoe seyakwosa Apɪlohamɪyo Aisakiyo Jekoupiyo oso hwanji nohumafɪkujoso wopayo nonɪfitnnefoho. ¹² I, A'am'u Isɪlael Apɪlohamɪye imu fehohnjo soku esemokosyohumayo sopo nta'ni Anɪtu kako sekumo wae yasemofososo sekwo sɪkwo'mjoho'mo fosyohumantokutnne kuyoho. Oso hopo sopo fosyohumafɪkujosi sekwo hulɪngkwajingo ifaloho'nɪngkuji humotaho eng'o lɪfitnne kuyoho.

¹³ Kakoe inomokomoyo sohwo ose ulonto hwe yofe eng'o'njo sohomo ulɪmento, Kɪko sɪmeho hɪ'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'nɪngkisoso wakɪloho'monnoho. Ose ulahonɪngki oso hohosohonta syoho ulohofɪyo sohwo wopɪngo imo'nɪmentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopɪngo umokumentisofoho.

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴ Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwonimentisoso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosi saho fosityowentan'ngki uhwononto ¹⁵ kakoe a'homo nupm'mokahon'ngki a'musi kakoe a'apaho toho mtnnoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki a'musi kako nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'n'ngo engo somo wop'ngo umokumentisofoho.

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Oso sikuno ne so'nji a'amuso hofiko hwe moya'mi towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo Jisas nohumentan'jopo motapmmmentohofofoho. Nomotopahon'ngkofi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wop'ngo umokumentisofoho. ¹⁷ Oso hohosohonta oso hungkuno Anitu Aisaiya sohumo uyahon'ngki luti'hwamojo sohwoe hungkunoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiloso ole, Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho. Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.

Oso hungkunoso Aisaiya hohonta limentisofoho.

A'amu fihwo Jisasimo un'ngkamo limentisofoho.

(Luk 9:57-60)

¹⁸ Jisas kako a'amu pi'n'ngo engo kakimo ifeehu'mo yimahan'ngkofi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwaumo ulimento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'nne'no woweke-hwano. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hwe fihwo hon'ngkano hungkuno luti'hwayo syoho'njo sohwo Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lonti'hwayo sohwo, kiko ango nti'mno usoso ngko t'fi wokin'ngkamonnho. ²⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Sikisiwojo sohwa hofiko hofikoe sokimo hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosityawe'neso ane hwo'nyoho. ²¹ Ose ulahon'ngki nom'ne hwe Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko huhwo'ni t'fi wokin'ngkapmmmonno. I oso'no simo'mo ngko nje mpohwo kaki'no pi'nimomo ijopij+syasi'mo pe-eso. Wop'ngotaho. ²² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Awonoho. A'amu ngkimo t'fi monn'ngkap+fijoso hofiko ujopijisyahufe. Kiko ne'no n'ngkape.

Jisas ifofo engo somo moi'wo hmmo'nyo ulimentisofoho.

(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa t'fi in'ngkamentohofofoho. ²⁴ Yofayokinoso mijopo nowentan'ngki mijo ayoso hwofiki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo ufehu'mokahumonto yahon'ngki Jisas kako saho humofosyawentisofoho. ²⁵ I inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafont'fi ulimentohofi, Hwe Engofo, fonefo'maho. We'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nantane'no yalokuhwono. ²⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo iyoho peho'no sen'ngkohoho. Sekwoe simo'hi'ntnnonoso we'e'njo hwasoho. Ose ulonto nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahon'ngki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone lifawo'mentisofoho. ²⁷ Inomokomoyo sohwa ose uhwonont'fi yomo yont'fi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo peho sohwo. Ifofo'nji mijo'nji kakoe hungkunomo haloho'nohino yohoho. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.

(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Jisas mijo ayo somo nongkihnta'ni hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u u'ma'mentisiyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisiyo hwa'u pmmentisiyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno ni'hu'no wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u a'mopijohino hon'ngkano somo wopanji'tkenont'fi a'amuso iyoho un'nojofoho. ²⁹ Osohonta siko Jisasimo joho mohm'no lonji ulimentisiyo, Kiko Anituye Hwomu Ne hwasoho. Kiko nekumo peho weloho'mne'elo. Nekwoe sikuno mmo'nyofoho. Kiko nekumo tohino wejapmmonne'no lapohino. Ose ulimentisiyefoho. ³⁰ Hopo soponjo yahu pi'n'ngo engoso kengo nampo humant'fi mno humijohofofoho. ³¹ Oseso towahuno wonyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kiko wae wenao'mji'manji kiko oso yahu pi'n'ngo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo weuhnnao'fano.

³² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, E'wa, sekwo mpan'mno. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo uliko'mant'fi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Ehuhnaofahon'ngkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no went'fe iwo'mangomo mtiku'nont'fi mijo ayomo ni'hu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahon'ngki mijomo poyo imo'nimentohofofoho.

³³ Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'no went'ifi oso hungkuno hopi'nonohinoso ul'imentohofofoho. Hof'iko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohwa'umo yo'mayo u'ma'mentiso so'no humalohofofoho. ³⁴ Osohonta a'amu ango hopo sponjoso hof'iko Jisas humentanjopo noswo'nont'ifi Jisasimo nuhwonont'ifi hungkuno ole ul'imentohofi, K'iko nakwoe hwaho lopo nofosyohumahofoho. Nom'ne angopono fiwano. Ose ul'imentohofofoho.

9

Jisas hwe sife aho pe'nnyo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas yofayokinomo kotasonto ayo mom'ingo somo ku'mokwawento kakoe ango hwap'ingo sopo i'mofamentisofoho. ² I'mofaohwahon'ingki a'amuso hof'iko hwe nom'ne sife aho pe'nnyo sohwo kakoe ijempohopo'nohini saho fosyawowo'n'ingkiso sohomo Jisas'ipepono itokwopmmmentohofofoho. Itokwopahon'ingki Jisas kako uhwon'imentisoso hof'iko kakine'no s'meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyohon'ingki uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohomo ul'imento, Nje hwomu sohwoi, k'iko iyoho kin'ingkuhwoloho. Ngko jije hon'ingkanu wonyoso wae nto yakumofohono.

³ Ose ulahon'ingki a'amu hon'ingkanu hungkuno lut'ihwamotofo sohwa nohumant'ifi ole hnn'imentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako An'itu pa'nyo pojijalofoho.

⁴ Ose hnn'ingkahon'ingki, hof'ikoe hunoso Jisas kako huno moi'wonoho. Oso'no Jisas ul'imento, Sekwoe s'meho mo'mo huno wonyoso peho'no syon'ifisyantokwofo. Ole losyon'ifisyant'ikwofo, ngko a'amufe wonyo wae meeofonehoho losyon'ifisyant'ikwofo. ⁵⁻⁶ An'itu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne n'ihwat'imentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe hon'ingkanu wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije hon'ingkanu wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo s'meho mo'mo muhwon'itnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni ut'ihwa'nyopo set'ihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ul'monne'no yohono. Hof'ikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ul'imento, k'iko nol'ikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. ⁷ Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo nol'ikafonto kakoe angomno umentisofoho. ⁸ Nowahon'ingki hwe moya'miso nuhwonont'ifi iyoho un'ingkahon'ingki hof'iko ole l'imentohofi, An'itu kakoe yokumpohn'nyo engoso olo pa'nyo loso hwe lohomo uyohoho. Huno ose uyahon'ingki hof'iko An'ituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

Jisas Mat'iyumo uhwasopo'mentisofoho.

(Mak 2:13-17)

⁹ Oseso Jisas hano wento uhwon'imentisoso hwe fihwo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Mat'iyu. Oso hwe huhwo sohomo Jisas nuhwononto ul'imento, K'iko ngkimo t'ifi nn'ingkafe. Ose ulahon'ingki Mat'iyu nol'ikafonto t'ifi in'ingkamentisofoho.

¹⁰ Jisas Mat'iyuye angomo nohumentan'ingki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo hon'ingkanu wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo hon'ingkanu'njo nom'ne so'nji nohumentan'ingki hof'iko Jisas'i'nji kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo n'imentohofofoho.

¹¹ Nonontan'ingki a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonont'ifi Jisas'ipe inomokomoyo sohwo ul'imentohofi, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji a'amu wonyo hon'ingkanu'njo lo'nji wopayo peho'no nalofoho.

¹² Ose ulahon'ingki Jisas nupa'nonto pahnn'imo hungkuno ul'imento upa'n'mno. A'amu mnokino ane'njo wop'ingo humalofoso hof'iko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mant'ifeho. ¹³ Oso pa'nyoso ngko a'amu hon'ingkanu wop'ingo'njo hwona'nyoho l'wo'n'ingkohofe somne'no joho lut'mayo'ne pmmentohe hwon'i'maho. O'o, ngko a'amu hon'ingkanu wonyo'njo somne'no pmmentohe hwo'nyoho. Sekwo An'ituye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofu so'no n'imo'n'ingkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko nt'ohofont'ifi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

Jisas kakoe yahino songo'nji hohontajo yahino so'ntnne'no ul'imentisofoho.

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39; Joun 3:29-30)

¹⁴ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mant'ifi ul'imentohofi, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso An'tumo jomo ujo'ne yahinoso

in'ingkawowo'n'ingkuhwonefoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo min'ingkayo'njo peho'no yalokwofo.

¹⁵ Ose ulohon'ingkahon'ingko fi Jisas pahnn'imo hungkuno ul'imento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta osohwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hofiko s'meho tango'nji wohumant'ifi taho. Awonoho. Hofiko s'meho wop'ingo'nji wopayo engo wonant'ifeho. I oso'no hwangu oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasy'ikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humaf'ikujoso s'meho tango'njo humaf'ikuji wosopayo manyo'njo uyant'ifeho. Ose ulonto pahnn'imo hungkuno nom'ne ul'imento,

¹⁶ Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwap'ife nom'ne songo we'eso nomahwosi tontamo somo lojwohofojasi lohof'ihwosi yak'ife uy'mtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho.

¹⁷ Ose ulonto pahnn'imo hungkuno t'finjoso ole ul'imento, Ou, a'amu fihwo kako mijo iloho uy'imo l'hwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mof'ihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso n'ihu'nahone wonyo umo'n'imononoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mof'ihwosi iloho yososo mijo ito'no wol'ifawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'm'ingoso ito'nohino'maho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe mumo songo ulika'mentisoso a'mu fisi kako Jisas'ye manji'mofomo pm'mokumentisosi'nji wop'ingo umokumentisofoho.

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸ Jisas oso hungkuno hiso ulontan'ingki hwe yofe engo'njo sohwo Jisas'imo u'manto hwmotame ulohofonto ul'imento, Nje mu olohonta nto pe'n'ingkohoho. I oso'no kiko nopohoji kakimo jije ahaso f'ikisyusyo. Kako apa'no songo wol'ikafono. ¹⁹ Ose ulahon'ingki Jisas nol'ikafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo sohomo t'ifi in'ingkamentohofofoho.

²⁰⁻²¹ Nowentan'ingko fi nom'ne a'musi Jisas'imo in'ingkawomentisofoho. A'musi imoiho ne'no yontan'ingki soswo aho hufa'u hopi'nono s'ife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisas'mne'no hnn'imento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wop'ingo umo'n'imononoho. Ose hnnonto kako Jisas'ye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisas'ye hwap'ife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho. ²² Nopm'mokahon'ingki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ul'imento, Nje mufo, jije s'meho wop'ingo wakumo'nono. Kiko ngkimo s'meho hi'ntnnono ntapohino so'no wop'ingo nto imo'n'ingkinio kiyoho. Ose ulahon'ingki oso hohosohonta a'musi wop'ingo imo'n'imentisofoho.

²³ Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe angomo swonto uhwon'imentisoso a'amu hofiko te somo hmpehpe lontan'ingko fi a'amu wosofe ho'nowentan'ingki nuhwononto ²⁴ Jisas ul'imento, Sekwo mpan'imno. Mu we'esi poyo'maho. Kako saho fosyaweho. Ose ulahon'ingki hofiko Jisas'mne'no t'ikafo uj'imentohofofoho. ²⁵ T'ikafo uj'imentohofoso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni uhwajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye ahamo nomahon'ingki mu sopi lika'mentisofoho. ²⁶ Lika'mentiso so'no oso hungkuno hiso angomeemo ho'n'mmentisofoho.

Jisas hwe t'imp'inyo sohwa'umo wop'ingo umokumentisofoho.

²⁷ Jisas oso angohopo sopo nuliko'manto nowentan'ingki hwe t'imp'inyo sohwa'u Jisas'imo t'ifi in'ingkawenji joho ole ul'imentisi, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono. ²⁸ Ose ulahon'ingki Jisas kako angomo swahon'ingki oso hwe t'imp'inyo sohwa'u Jisas'imo u'mahon'ingki Jisas ul'imento, Ngko sikimo wop'ingo semokiyo so'no s'meho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulohon'ingkahon'ingki ul'imentisi, Ou, Hwe Engofo, eno. ²⁹ Ose ulahon'ingki Jisas sikoe t'mopo aho kisasyonto ul'imento, Siko ngkimo sikoe s'meho hi'ntnnono ntapisiyo manji yo'mayo siko nosemo'n'ingkisoso wose'mano. ³⁰ Ose ulahon'ingki sikoe t'mo hon'imentisiyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ul'imento, Upa'ninyo. Wop'ingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ul'imentisofoho. ³¹ I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ul'imentisiyefoho.

Jisas hwe iloho'nnyo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

³² Oso hwe huhwo sohwa'u nosontan'ingki a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloho'nnyo towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohomo ipemotapont'ifi Jisas'yepono umentohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohomo mampi'nyo mesy'mokumentisofoho. ³³ Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaofahon'ingki kako hungkuno l'imentisofoho. Hungkuno lahon'ingki hwe moya'mi

hofiko yomo yontifi huno pi'ningo syafihu'mentohofi, Hohonta olo yahino loso a'amu Isilael hn'nimo m'mofape'njo imojofoho. ³⁴ Ose lahon'ingko fi a'amu Falisi sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yafalofoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe moya'mimne'no hitoho ulo'mentisofoho.

³⁵ Oseso Jisas ango'meemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anitu a'amumo umokosyohumayo so'no luthwanto a'amu wonyo'wonyo mnokino'njo somo wop'ingo umokumentisofoho. ³⁶ Jisas hwe moya'mi pi'ningo engo somo uhwonmentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahon'ngki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho. ³⁷ Hitoho ulofahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnn'mo hungkuno ulimento, Wopayo syoho sponjo pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopeonohino hwa'maho. ³⁸ Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'ningkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwayiyo'ne jomo ulimno. Ose ulimentisofoho.

10

Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofefoho.

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo joho ulahon'ngki hofiko nuhu'mokahon'ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahuno wonyo wae yafo'ne so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wop'ingo umokiyo'ne so'nji uyimentisofoho

² Oso inomokomoyo (*apousei*) aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe olenoho. Simo'mjoso Saimoun'yoho. Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nihw Entilu, Saimoun Pitafe kon'ngkwa'we hweho. Nom'ne sohwa'u Jemisi'nji kon'ngkwa'wehwo Joun'yoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho. ³ Nom'nihw'u ole, Filip'nji Mpatoulom'nyu'njoho. Nom'nihw'u Toumasi'nji hamniyoho mayo syoho'njo sohwo Matiyu'njoho. Nom'ne Tatiyos'nji Alifiyosi'ye hwomu Jemisi'njoho. ⁴ Nom'nihw'u Saimoun Selout'nji Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasi'mne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisasi'mo fonjasiyo'ne sohwafe ahomo uyimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo syoho uyimentisofoho.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u huhwo sohwamo hungkuno ulonto uhwatimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitofo kengo sofe ango sopone'no ango Someliya sopone'no nukutoho. ⁶ O'o, a'amu Isilaeli'nohino sofepono fiwan'mno. A'amu Isilaeliso hofiko yahu isipeemofo pa'nyo hon'ngkano'no tipeelokwofo. ⁷ Sekwo nukuji hungkuno ole so'no ulimno. Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sikuno mofonepo nto imo'nimaho. Oso'no ulimno.

⁸ Sekwo a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokukui a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafikui oso mnokino uyo wonyo'njo (*lepila*) wop'ingo imo'n'ngkujo'no towahuno wonyoso wae hmmopmno. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahofomaho. O'o, ngko sejapohefoho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'nji yo'mayo uyifijoso hamniyoho momaso'njo uyantifeho.

⁹ Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'ningkutoho. ¹⁰ Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'ningkutoho. O'o, manji'mofo nom'neso sif'kwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'ningkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso wotipema'montonoho.

¹¹ Oseso sekwo ango engo fipo ufijo'manji ou, ango we'e fipo ufijo'manji osopo sekwo timo ito'no uhwon'ngkuji oso ango hopo sopo hwe wop'ingo ito'nohinoso tihwo kofosyohumaho, uhwon'fijoso oso hwe wop'ingo sohwo angomo fosyohumamno. Oso ango hopo sopo ne'no nohumafikui wohumpeeno likujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawentifijo sohwaso fohumpopmno. ¹² Oseso oso ango homo somo hufijoso sekwo oso hwe moya'mi angomjo somo ole ulimno. Nakwoe a'amu soku Anitu wop'ingo waselohofono. ¹³ Ose ulahon'ngkuji hofiko Anituye hungkuno upo'nano lifjo'manji hofikoe simehoso ito'nohinimani sekwo simaho pompenjiyoso oso a'amu somo uyifijoso hungkuno simo'mo nto ulifijoso nehopi umo'nimontonoho. I oso hiso'no hofiko Anituye

hungkuno nakwolaho lɪfijo'manji sekwoe hungkuno wopɪngoso nom'ne ango pone'no motawomno. ¹⁴ Hwe fihwo kako kakoe angomno mipesemotayo'njo yɪhwosi Anɪtuye hungkunomo haloho maseposo'njo ifijo'manji oso hopo sopo nuli'ko'mafɪkuji hopo sopenjo hwaho semongki'nososo hofɪko nosehontohumentanɪngkuji oso hintalinyo hiso wae feemo'nɪmno. Oso homo somo sehoni'fijoso huno ole uyɪmontonoho. Hungkuno haloho maposo'neso hungkuno tango'njo weho. ¹⁵ Upa'nɪmno. Nje a'amu sohwasɪ, ngko hungkuno waseli'monne'no yohono. Sɪkuno ae'uyo somo a'amuso yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone'ne sohonta oso ango hufa'u sopo Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amuso hofɪkoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotɪpemantɪfeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofɪkoe tohinoso Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ Upa'nɪmno. Ngko sekumo sehwojalokweso sekwo yahu osyuyo pa'nyo hwasoho. A'amu sikisi'wojo pa'nyoso wonyo wosemokantɪfe'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayo ifijo so'no huno ito'no syafɪsyɪkuji nom'ne somo wonyo mulohofe'njo fɪyɪmno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo yo'mayo a'amu selohofone'ne noseli'kujo'no huno ito'no fɪsyafɪhupmno. *Kaunɪsolɪ*'njopo ipesemotafitnno. Hofɪko tajo ango somo hwanɪngo sefongkupitnno. ¹⁸ Hofɪko ngkimo sɪmeho monje wenisyano lɪkuji hofɪko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantɪfeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu temtitofe kengo so'njimo nje hungkuno woluthwantɪfeho. ¹⁹ Hofɪko sekumo hungkuno'no ipemotasewofijo sohonta sekwo iyoho senɪngkuhwalo. Huno ole syafɪsyɪkutoho. Hofɪko hungkuno nalohonɪngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantano. Ose syafɪsyɪkutoho. O'o, ofaholohomo Anɪtu hungkuno nolɪfitnneso wolosetɪhwamtonoho. ²⁰ Sekwoe hungkuno'maho. O'o, sekwoe Mpohwoe Towahuno sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno wali'montonoho.

²¹ Hwangku sohonta a'amuso konɪngkwa'wehomo hungkuno lɪwo'nɪngkohofe sopeno ipemotakuji osopo hungkuno lɪkuji nofonjahufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kanɪngkwowho'ya'umne'no mangohwa imo'nɪngkuji fonjahufitnnefoho. ²² Oseso a'amu hopinono sekumne'no sɪmeho tohino mɪkunɪmposo umnonefoho. Hwapɪngoso nje yofese sekumo weho. Oso'no a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontanɪngkuhwosi sɪkuno ae'uyo sohonta Anɪtu kako oso hwe sohwo utɪma'montonoho. ²³ Ango fipo hofɪko fonjofepmnasemofɪkujo'no sekwo nom'ne angopo hiyaso fiwanɪmno. Ngko nehopi waseli'monne'no yohono. Sekwo a'amu Isɪlael sofepono nowentanɪngkuji syoho moi'wo mmo'nyo'njo yontanɪngkuhwosi A'amufe Hwomu wapmtononoho.

²⁴ Hwomu sɪkule syoho iwo'nɪngkiso sohwo kako a'amu kakimo luthwawo'nɪngkiso sohomo uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne somo umokosyohumayoso kakoe syoho ulohofiyoso kakimo muyakolofonefoho. ²⁵ Yo'mayo luthwayo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe sɪkule syoho iwo'nɪngkohofe sohomo umo'nɪmontonoho. Yo'mayo hwe nom'ne sohomo umokosyohumayo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe syoho ulohofiyi sohomo umo'nɪmontonoho. Hofɪko ango kakwo'yohwo sohomo sitofo ole ulɪmentohofi, Jije yokumpohn'nyo Seten mta'ango hwosoho. Ose ulɪmentohofe so'no hofɪko kakoe mehomi sohomo hungkuno wonyoso yakolo ulohofonefoho.

A'amu kako Anɪtu ne sohune'no iyoho unono.

(Luk 12:2-7)

²⁶ Oso hiso'no sekwo hofɪkine'no iyoho senɪngkuhwalo. Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangku utɪhwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'nɪngkohofe hungkuno hiyaso'no lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontɪfi tɪfi no'mo utɪhwa'nyopo i'mofapɪhwoso'no a'amu tɪmo uhwonantɪfeho. ²⁷ Hungkuno hiyaso'mo selɪmaleso sekwo mofehi'nyo lahonɪngkuhwosi filikuno. Hungkuno hofiyoka upa'nɪngkohofe sekwo utɪhwa'nyopo mango engo'nji filikuno. ²⁸ A'amu jije a'apahomo kufongkiyo so'no iyoho kinɪngkuhwolo. Hofɪko jije a'apahonihini wokufonjantɪfeho. Jije huyo'mangoso mofonjakohufitnnefoho. O'o, Anɪtune'no iyoho wakinono. Kako jije a'apahoniji jije huyo'mango'nji tikanomo mɪhwajososo hoponoho.

²⁹ Yɪhufu we'e sohwa'umne'no a'amu hamniyoho touya anga'no mpe iwo'nɪngkohofe. I oso yɪhufu hiso'no kako poyo pe'nyo so'no sekwoe Mpohwo Anɪtu kako huno uyohoho. Mpohwo kako yɪhufu so'no nope'nɪngkuhwolo lososo yɪhufu huhwo sohwo mape'nonefoho. ³⁰ Sekwo soku, Anɪtu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anɪtu kako atofe nto lɪmentisofoho. ³¹ Oso'no sekwo poyo semokiyo sohwanne'no iyoho

seniṅkuhwaloho. O'o, oso yihufu niṅhu'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'niṅkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

Jisasiye yofe yoloho lijwafo'ne hungkunofoho.

(Luk 12:8-9)

³² A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hungkuno wolijwaom'nonoho. ³³ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho.

Jisas pmmmentiso so'no ikujoho i'mofapmmmentisofoho.

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwafo'ne pmmmentiso hweho. O'o, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne pmmmentohe hwon'maho. Awonoho. Ngko a'amu husilofa'ne pmmmentohefoho. ³⁵ Ngko olo hwaho lopone'no pe-eso ikujoho ulikafo'ne pmmmentohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo nningkapihwoso'no kakoe kaningkwohwo ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nningkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nningkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. ³⁶ Oso anga afa somjo so'nji oso hopa imo'nifitnefoho.

³⁷ Hwe fihwo kaningkwohwo'ya'umne'no umo'nivo'niṅkiso sohwo kako ngkine'no umo'nyoso yakolo'nnyo mumo'nyo'njo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'nji mu sopi ntne'no smeho umo'nyoso yakolo'nnyo umo'nyo sohwo kako ngkine'no mumo'nyo'njo yososo nje a'amu ne hwo'maho. ³⁸ Hwe fihwo kako kikimo wokiningkapmmo ntoso sohwo kako nje yofe'no poyo imo'nyo so'no iyoho unoso sohwo kako nje a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. ³⁹ Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso motipihwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo tifi nningkaponto kakoe yahino honaofalokunjo sohwo kako songo humayo'ne notipemane hweho.

Anitu kakoe a'amu somo wopingo uyo'ne hungkunofoho.

(Mak 9:41)

⁴⁰ A'amu wopingo selohofoso sohwo kako ngkimo wopingo ose ntohofantofoho. Oso a'amu wopingo ntohofantofonjo sohwo nje Mpohwo niṅhwatimentiso sohomo oso wopingo hiso ose'nohini uyalofoho. ⁴¹ Hwe fihwo Anitu kakoe hungkuno'no uhwatimentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohomo uhwononto syafi'hu'mento, Olo hwe lohomo Anitumne'no wopingo uloho'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohomo wopingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe Anitu uhwatimentiso hopa wopingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wopingo sohomo uhwononto hwe wopingo sohomo wopingo uloho'mo loso sohwo wopingo sohwo pa'nyoso kako wopingo nomanefoho. ⁴² Ou, hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyo'njo ngkimo nningkawowo'niṅkiso sohwo noniwoyo sosayo usontaningkuhwoso osohomo uhwonningkuhwosi Jisasiye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo saponjoso uyoso sohwo kako wopingo nomane hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

11

Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Jisasiyepono uhwatimentisofoho.

(Luk 7:18-35)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwo hungkuno moi'wo ulonto kako oso anga hopo sopo uliko'manto nowento antime pi'ningo mofone hopo saponjo hwe moya'mimo luthwamentisofoho.

² Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Jisasiyepono lihwatimentisofoho. ³ Luhwojahonngki hofiko Jisasi'mo ulimentohofi, Joun ole nalimaho, Hwe tifi wapmmontonoho honimentiso sohwasilaho. I, nakwo nom'niṅhune'no wohontohumantantaho.

⁴ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwonngkohofa so'nji nupa'ningkohofa so'ntnno Jounimo ulimno. ⁵ Uhwonimno. A'amu timpi'nyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo niṅhu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'ningkohoho. A'amu haloho pikunnyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno

wopingo upo'nalokwofo. ⁶ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwo'keno Anituye hwo'likeno, ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnono kenga'no ntopantokwofofo hofiko simonyo uyife. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Joun'imo ulimno.

⁷ Ose ulahon'ngki Joun'imo inomokomoyo sohwa nuhwahon'ngkofi Jisas hwe moya'mi somo Joun ne'no hungkuno ole ulimento, Hohonta sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohofohonta sekwo pehomo uhwonano lonti'fi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'n'ngo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lonti'fi umentohofotaho. O'o, ose'maho. ⁸ Sekwo pehomo uhwonano lonti'fi umentohofoto. Sekwo hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangafo hu'meesisyoso uhwonano lonti'fi umentohofotaho. O'o, a'amu hofiko hwapife wopingo wopingo'nohini yalokwofofo hwe engo sohwo angomo humalofo. ⁹ Oseso sekwo peho'no umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki hungkuno najo sohomo uhwonano lonti'fi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'n'mno. Oso hwe sekwo uhwon'mentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahon'ngki naliwo'n'ngkohofoto somo yakolo'nnyo hweho. ¹⁰ Oso hwe huhwo sohume'no Anituye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol'hwat'monnoho. Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije hon'ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ¹¹ Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho lophonjo imo'n'mentohofoto somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Joun'imo nuyakolofonefoho.

¹² Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe sikuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olohontajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lonti'fi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njososo oso hiso'no womano lalokwofo. ¹³ A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe hon'ngkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopone so'no ne'no limiwahon'ngkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no luti'hwamentisofoho. ¹⁴ Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa ole ulimentohofi, Hwe Ilaija pa'nyo sohwo asomo noponefoho. Oso hungkuno somo simeho wopingo semo'noso'manji ole upa'n'mno. Joun sohwo kako Ilaija pa'nyo hweho. ¹⁵ A'amu haloho'njo hwo'manji upa'nono.

¹⁶ A'amu olohonta humalofofo peho pa'nyo limnehono. Hofiko mehomi pa'nyofoho. Kako ose ulonto pahnn'imo hungkuno Joun'nji kakine'ntnno ulimentisofoho. Ole ulimento, Mehomiso hofiko angopo nohumantifi nom'ne mehomi syohi'nyo huton'wo'n'ngkohofoto sohwanjine'no joho lalokwofo,

¹⁷ Nakwo hmpehmpe yoka simonyo'ne kul'mokahon'ngkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahon'ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

¹⁸ Joun noponto wosopayo manyo'njo humaho humanito ipisayo mijo (wain) manyo hweho. Oseso hofiko sitofo limentohofi, Towahuno wonyo Joun'imo ehuhnnamo'nnyo hweho. Ose limentohofotoho. ¹⁹ Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni nophonji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji ni'wo'n'ngkohe so'no hofiko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Ipisayo mijo pompenjiyo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Ose ngkine'no li'wo'n'ngkohofihwashoho. I oso hiso'no Anituye hunoso ne'njofoho. A'amu Anituye yahinomo in'ngkawo'n'ngkohofoso huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anitu iwo'n'ngkisoso ito'nohinoho.

A'amu Jisas'imne'no simeho m'walo'mokiyo'njo sofe hungkunofoho.

(Luk 10:13-15)

²⁰ Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso imentisoso a'amu simeho m'walo'mokiyo'njo somne'no Jisas yoka ulimentisofoho. Hwap'ngoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo miki'naofe'njofoho. ²¹ Jisas ole ulimento, U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaita sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiy'mno. Ngko sekwo angopo yo'mayo wonyoangafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso esethwamentotohe somo a'amu anga Taiya'nji anga Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hul'ngkwajingo a'apahopo loho'n'ngkuji hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaof'kutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo miki'njao'mmalofa kuyoho.

²² Oso'no ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sikuno ae'uyo somo Anitu kako a'amufe honingkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nyo kuyoho. ²³ I, oso sikuno homo somo angko Koponeyamjo a'amu humawo'ningkohoho soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'ningkohoho soku, sekwo tikanomo ufitne kuyoho. U, a'amu fihwo yo'mayo sekwoe angopo esetihwamale hopaso a'amu angko Soutom honingkano wonyo'njo somo utihwantentesi hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjaofikui hofikoe angko ne'no nowentihwonesohilo. ²⁴ U, ngko sekumo waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso angko Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nyofoho. Ose ulimentisofoho.

Sekwo ngkiyepono usijo'no n'imapmno.

(Luk 10:21-22)

²⁵ Oso hohosohonta Jisas ole ulimento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'ningkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohoho somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kaningkwowola'umo uy'wo'ningkohoho hopa kijopontaningkofo kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. ²⁶ Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²⁷ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohawo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohino huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomo hwo'nohino huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wasetihwamo ul'wo'ningkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohino huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²⁸ A'amu tango engo'njo mokoho'nawentifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo n'imapmno. Ngko usijo'no wosehumati'mo. ²⁹ Nje hungkunomo nningkafijoso ngko wolosetihwam'mo. Ngko a'amumo wopingo ulohof'wo'ningkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'noma'n'wo'ningkiyohofoho. O'o, ngko nje yofe monje yasy'wo'ningkohefoho. Oso'no sekwo nje pompenjiyo so'no wotipemantifi yalokwofoso wonyo pompenjiyomo wohumantanoho. ³⁰ Syoho sejapontneso engo'maho. O'o, nosefo'mawo'ningkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'njo'maho.

12

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Nom'ne sohonta sikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji syoho'mo emoyontifi inomokomoyo sohwa mijoho uyahoningki ipisayo mjanimentohofohoho. ² Nomjon'ngkahon'ngkofi a'amu Falisi sohwa nuhwonontifi Jisas'mo ulimentohofi, Ihwoni, jije inomokomoyo sohwa olo sikuno iyoho humayo lomo wopayo mjan'ngkohoho so'no nakwoe honingkano hungkuno mti'hupheho. ³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mti'mokumentohofoso atofa majo hwasilaho. Oso sikuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofi sohonta'ne'no selohon'ngkono. ⁴ Ntefit kako Anitumne'no hwapi'e angko molinyo somo swonto wosopayo Anitune'no ho'nahumotofoso nimentohofohoho. Oso wosopayo hiso a'amu sakinjo somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo angko syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohawo nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofa majo'njo imentohofi so'no sekwo nje inomokomoyo sohawo oso hungkuno hiso ulohon'ngkohofotaho. ⁵ Nom'ne honingkano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, a'amu Anituye tajo angko syoho'njo sohwa hofikoe syoho somne'no sikuno iyoho humayo somo honingkano hungkuno somo mti'hupewo'ningkohofoso wonyo'maho. O'o Anituye syoho wopingofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotaho. ⁶ Ose ulonto pahnn'mo hungkuno kakine'no hnn'mentisofoho. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Anituye angko engo olo hwaho loponjo somo anga'nohinohwo yakolonoho. ⁷ Anituye hungkunomo ole wo'nyoponoho.

Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofa so'no nimo'ningkohoho.

Sekwo yahu iloho yontifeso ntapwo'n'ngkohoho so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no seyontentesi a'amu wonyo miy'wo'n'ngkiyohoho somo tango muyikutnnesohilo.

⁸ Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno iyoho humayo'ne somo hwap'ngo hwo'nyoho. Oso'no ulimentisofo.

Sikuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumentono. (Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹⁻¹⁰ Oso syoho hopo sopo Jisas nuliko'manto tajo ango we'e somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyo sopo Jisas humentisofoho. Oso hopo sopo a'amu Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole ulimentohofi, Sikuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohumo wopingo umokiyoso wopingotaho. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Sekwoe yahu sikuno iyoho humayo somo pi'nimomo usi'mofawesoso asomo womantifetaho. ¹² Ou, womantifeho. Oseso sikuno iyoho humayo somo yo'mayo wopingo ulohofoso ito'nohinoho. Oso'no sekwo yahu sohumo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wopingo umokufitnne'elaho. Ou, ikono. A'amufoho. ¹³ Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohumo ulimento, Jije ahoso shwaho fisipoho. Ose ulahon'ngki aho shwaho sipento aho wopingo imo'nonto nom'ne aho fehohnjo pa'nyo imo'nimentisofoho. ¹⁴ A'amu Falisi sohwa nuhwonontifi ango homo somo nuliko'mantifi Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofohoho.

Jisas Anituye syoho ulohofiyi ne hweho.

¹⁵ Jisas kakimo fonjosiyone huno uyahon'ngki ango homo somo nuliko'mahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo Jisasimo in'ngkowahon'ngkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho. ¹⁶ Wopingo umokonto ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho. ¹⁷ Oso'no hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lomojo sohwoe hungkuno oso sikuno somo ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiloso ole mt'i'mokumento,

¹⁸ Olo hwe lohwo sohwo uhwasopo'mentoheso nje syoho ntohofiyi ne hweho.

Ngko simoho wopingo uy'wo'n'ngkohe hweho.

Nje simoho kakine'no wopingo nimo'n'wo'n'ngkisofoho.

Nje Towahuno kakimo uyime'no kako a'amu temtitofo kengo somo hon'ngkano ito'nohinoso uyonefoho.

¹⁹ Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho.

Kako hon'ngkano engo somo hungkuno yokumpohn'nyo malonefoho.

²⁰ A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho mafenefoho.

Nje hungkuno a'amufe simoho mo'mo toho we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso masimpilofasyonefoho.

Kako syoho mjimihwosi yahino wopingo neso u'mofapmmontonoho.

²¹ Nom'ne a'amu temtitofo kengo kengoso kakimo simoho hi'ntnnono uyikuji kakine'no wohntohumantifeho.

Oso hungkunoso Aisaiya mt'i'mokumentisofoho.

Hofiko Mpelisepul sohwo Jisasimo ufo'malofoho limentohofohoho.

(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)

²² Hohosohonta a'amu hofiko hwe nom'ne towahuno wonyo ehunnamo'nnyo sohumo Jisasiepono ipemotapmmontohofohoho. Oso hwe huhwo sohwo hungkuno majo'njo mampi'nyo hweho. Timo t'ampi'nyo hweho. Jisas kako wopingo umokahon'ngki hungkuno lonto timo wopingo honimentisofoho. ²³ Oso hiso'no a'amu nuhwonontifi yomo yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwoliken, t'hwoliken. Ose hnnimentohofohoho. ²⁴ I oso'no a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi limentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso Jisasimo uyahon'ngki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofohoho.

²⁵ A'amu Falisi sohwafe huno somo Jisas huno moi'wo uyahon'ngki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe hwaho wopingo fosyohumayo'neso wonyo umo'n'ntontonoho. Ango fipo a'amuso husilo lohofikuji ikujoho fongki'n'fijoso oso angoso wonyo umo'n'ntontonoho. ²⁶ Sekwo ole ntohoho, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahon'ngki towahuno wonyo somo wae yaofi'wo'ningkino hwasoho. Ose ntohoho. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe

yokumpohn'nyo pipi imo'n'ngkuhwonesohilo. ²⁷ I Seten kako towahuno wonyo wae yaof'no ngkimo n'fo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaof'wo'n'ngkohoho somo t'hwu ufo'mahwoso'no weeofant'feto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nay-ohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁸ I oeso Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yaof'no ngkimo n'fo'maso'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nato se'mahon'ngki sekwo hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²⁹ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwo angomo hufo umo l'hwosi swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasy'hwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

³⁰ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no n'fo'maso sohwo kako homo somo fon'fonyo imokalofoho.

³¹ Oeso ngko sekumo wasel'monne'no yohono. Yo'mayo hon'ngkano wonyo so'nji sitofo so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wop'ngo sohomo sitofo uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meeofonefoho. ³² A'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaof'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohumne'no sitofo uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. Olohontajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituye Towahuno iwo'n'ngkiso so'no a'amu sitofo ole lososo Seten'yefoho ose lososo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonefoho.

*Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo unto'n'intonoho.
(Luk 6:43-45)*

³³ Ipisayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipisayo wop'ngo somo uhwon'fijoso'manji huno ole umontonoho. Olo iyo wop'ngofoho. A'amu ipisayo wonyo somo uhwon'fijoso wolant'feho. Iyo wonyofoho. ³⁴ Sekwo homa mehomi soku sekwo hungkuno wop'ngo pipi lifitnehofo. A'amufe hungkunoso yo'mayo simeho mo'mo mnawojo somta'angofoho. ³⁵ Hwe wop'ngo sohwo kakoe hunomo wop'ngo'nohino mnawojo so'no kakoe hungkunoso wop'ngo'nohino hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomo huno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohino hweho.

³⁶ Upa'n'mno. Nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Hwangku sohonta sikuno hungkuno ikwolof'ne somo yo'mayo hungkuno sakinjo wonyo yo'mayo so'no Anitu selohonefoho. ³⁷ J'je hungkuno wop'ngo'nohino somne'no Anitu hwe wop'ngo hwsosoho kilonefoho. Hungkuno wop'ngo ane sohwsosimo hwe wonyo hwsosoho kilonefoho.

*A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo so'no uhwonano l'imentohofofoho.
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ Oso hohosohonta a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miyi'wo'n'ngkiyohoho somo uhwonano. K'ko fonet'hwaho.

³⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, A'amu olohonta humalofo soku, hon'ngkano wonyo imofi'wo'n'ngkohofoso yo'mayo wonyoangkafo neti'hwayo'ne jomo li'wo'n'ngkohofofoho. Oso'no moseti'hwamnehono. O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imojo sohomo i'mofapmmentiso oso'nohino woseti'hwamonne'no yohono. ⁴⁰ Hohonta Jouna inaniku m'kun'imposo sohwo simehomo humentan'ngki sikuno hufa'u si'hune memjao'mentisofoho. Oso pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentan'imo sikuno hufa'u si'hune womemjan'imo'montonoho. ⁴¹ Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyo'ne sikuno somo a'amu ang'o Ninifonta'angoso noli'kafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole seli'fitnnefoho. Sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho m'wolo'mokiy'o'njo peho'no imentohofokulo. Ose seli'fitnnefoho. Hwap'ngoso a'amu Ninifoso hofi'ko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nont'ifi hofi'koe hon'ngkano wonyo somne'no simeho i'wolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe hon'ngkano wonyomne'no simeho m'wolo'mokiyofoho. ⁴² Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofi'ne sikuno somo i'mofapi'hwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako noli'kaf'hwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo min'ngkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwap'ngoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolonth'hwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no

olohonta hwe nom'ne Soulomoun'imo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo min'ngkowlolokuyohoho.

Towahuno wonyo asomo pe-e'ne hungkunofoho.
(Luk 11:24-26)

⁴³ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohomo oso angosonta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi ⁴⁴ kakoe angosimo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. Asomo nopihwosi a'amufe simeho homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwon'ngkuhwosi simeho hiso kiho'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wop'ngomo uhwon'montonoho. ⁴⁵ Ose uhwon'ngkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe angohomo somohumayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kakoe wonyohumamojo sohwo kako olohonta wonyo mikun'imposo somohumaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta hon'ngkano wonyomo humawo'n'ngkohoho somo u'mofapmmontonoho.

Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Jisas a'amu somohungkuno ulontan'ngki Jisasiye kona'wohi'nji hamn'ngkwa'wehwosanji i'mofapontifi yoloho'mo lohofapontifi Jisasi'nji hungkunowolantane'yihwono ulimentohofohoho. [⁴⁷ Ose ulahon'ngkofi hwe fihwo Jisas'imo ulimento, Hnna'wohi'nji hnn'ngkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kiko'nji hungkuno wolantife'no yalokwofo.] ⁴⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Nje na'u tihwolo. Nje n'ngkwahwosa tihwalo. Ose ulimentisofoho. ⁴⁹ Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwa aho upiyofonto ulimento, Uhwon'mno. Olo nje na'uja, nje n'ngkwahwosa, olohowa humalofo. ⁵⁰ A'amu nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomotifi in'ngkawo'n'ngkohoho nje n'ngkwahwosanji, nje nampohwosanji, na'ujanjoho. Ose ulimentisofoho.

13

Jisas ufongoyo fisisomokao'mentiso so'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Oso hohosohonta Jisas angomo nuliko'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto kako ayo mom'ngo sopo humamentisofoho. ² Osopo nohumentan'ngki a'amu pi'n'ngo engo uhu'makohon'ngkofi uhwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopohumamentisoso hwe moyamiso ayo mom'ngo sopo loho'mentohofohoho. ³ Oseso Jisaspahnn'imo hungkuno pi'n'ngoso a'amu somo ulimentisofoho.

Ole ulimento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisisomokao'mentisofoho. ⁴ Fisisomokofahon'ngki ufongoyo fehohnjoso hon'ngkanopo p'wesayahon'ngki yihufosohwa nopontifi manimentohofohoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo p'wahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoeso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwa-homo'mo munjilofe'njo yonto yofohomentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo p'wesayahon'ngki nantipe yongo'njoso komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nont'imo kingkulo'mentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo p'wahu'mentisoso ne wop'ngo into'nimentisofoho. Ipisayo fehohnjoso pi'n'ngo engo (wan hantilet, 100), ipisayo mom'neso engo we'e (sikisiti, 60), nom'ne we'e'nohino (teti, 30), ose into'nimentisofoho. ⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas a'amu somo pahnn'imo hungkuno'nohino ulimentisoso hwap'ngoso olenoho.
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Oseso Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisas'imo u'mantifi ulimentohofi, Yolohomujoso pahnn'imo hungkuno'nohino peho'no ulalokuno. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo so-hwasimo nto setihwamentisofoho. I olo a'amu lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho. ¹² U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syafisyoso sohomonoko huno nom'ne wop'ngo pi'n'ngo engo uyimnefoho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyafisiyo'njo sohomo ngko huno nom'ne wop'ngoso muyimnefoho. ¹³ Oso'no pahnn'imo hungkuno'nohino ulalokweno. Hofiko yo'mayo somo uhwonontifeso hwap'ngoso yofe mihwofe'njo iwo'n'ngkohohofohoho. Yo'mayo so'no upa'nontifeso neso huno muyofoho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamojo

sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mti'mokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mti'mokumento,

U, sekwo haloho upa'nifijoso sekwo oso hwapingo hiso huno maseyonehoho.

U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kohi sekwo yofeso m'hwopitnehoho.

¹⁵ Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.

Hofikoe haloho pijwomokosyohumun'mentohofoho.

Hofiko t'imo pijiyonnyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwoningkutnnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'ningkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

¹⁶ I sekwo soku, sekwo simonyo fiyimno. Sekwoe timoso yo'mayomo yofe uhwofiwon'ngkohofoho. Sekwoe halohoso sefojiwo'ningkisofoho.

¹⁷ Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hohonta a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu nom'ne hon'ngkano wopingo'nohino sohwanji yo'mayo sekwo uhwon'wo'ningkohoho somo uhwonano lonti'fi yontifeso muhwonimmentohofoho. Yo'mayo sekwo upa'n'wo'ningkohoho so'no upo'nano lonti'fi yontifeso mupa'nimmentohofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'ne hwapingo lutihwamentisofoho.

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Sekwo pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'no hwapingoso upa'nimno.

¹⁹ A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo hon'ngkanopo piwasyonte pa'nyofoho. Hwe wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo Anitu ho'nasyonteso wae yaofiwon'ngkohoho. ²⁰ Ufongoyo hwaho sojo sopo piwasyonteso oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo upa'nonto kako komo'no simeho mo'mo meho'nasyonto simonyo iwo'ningkohoho. ²¹ I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako we'enepi nolohofontan'ngki a'amu nom'neso Anituye hungkunomo hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohomo tango engo yahan'ngki kakoe pmpongo ane so'no piwasy'wo'ningkohoho. ²² U, fehohnjo nantipe yongo'njo sopo piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i, yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyonto hamniyoho woma'mo lonto yahan'ngki oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'ningkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho. ²³ Ufongoyo hwaho wopingo sopo piwahi'nyoso oso a'amu haloho pento huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne into'n'wo'ningkohoho. Ne hiso ole, fiso pi'n'ngo engo (*wan hantilet*, 100), fiso engo we'e (*sikisiti*, 60), fiso we'e'nohino (*teti*, 30). Ose ulimentisofoho.

Hoja yongo'njo syohopo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁴ Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wopingoso syohopo ho'naofiwon'ngkisofoho.

²⁵ Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'amu'nji saho fosyowentan'ngkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njoso uyo wopingo'njo sopo ho'nasyonto womentisofoho.

²⁶ Oso'no uyo wopingoso ne unto'n'imo lonto yahan'ngki a'amuso uhwonimentohofoso hoja wonyo yongo'njo nolohofontan'ngki uhwonimentohofoho. ²⁷ Uhwonontifi syoho ulohofiyoso syoho kakwoepono nowentifi ulimentohofi, Hwe engofo, kiko uyo wopingoso jije syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo hoja wonyo yongo'njo loso nti'mta'angoto. Pipi yonto fokofalofoho.

²⁸ Ose ulahon'ngkofi ulimento, Mango fihwo olo hiloso imentisofoho. Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyoso sohwa ulimentohofi, Oso hoja wonyoso nakwo wae yafo'ne lakumo'ningkohoho. ²⁹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi ulimento, Awonoho. Sekwo hoja wonyoso wae yaopifijoso uyo wopingo so'nji sokapitnnoho. ³⁰ O'o, waweno. Uyo wopingo so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyo. Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho hilo'njo somo ulimo. Sekwo hoja wonyo kaki'no m'hwofikupmno. Oso fosyo engoso toho nyo'nefoho. I, uyo wopingo neso nje angomo mehu'meehumno. Ose ulimentisofoho.

Iyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹⁻³² Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo

hulahon'ngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sopenjo somo yakolonoho. Engo imo'n'ngkahon'ngki yihufoso nopont'fi kakoe pamo sopo hof'koe aifo syont'fi osopo kehumawo'n'ngkohofohoho.

'Yis' i'ne pahnn'imo hungkunofoho.

(Luk 13:20-21)

³³ Ose ulonto Jisas pahnn'imo hungkuno nom'ne ulimento, An'itu a'amumo mokosyohumayoso oso yis pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwapno pa'nyo kakoe yofe yis, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'n'montonoho.

Jisas pahnn'imo hungkuno'nohini ulimentisofoho.

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisas yo'mayo yo'mayo so'no pahnn'imo hungkuno'nohini a'amu pi'n'ingo engo somo ulimentisofoho. Kako yoloho'nji ulimentiso'maho. O'o, kako pahnn'imo hungkuno'nohino ulimentisofoho. ³⁵ Hwap'ngoso ole, hwe fihumo An'itu hungkuno uyahon'ngki lut'hwamajo sohwo hohonta hungkuno mt'i'mokumentisoso oso hohosohonta ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno ole, Ngko a'amu somo hungkuno ul'imo li'mo pahnn'imo hungkuno ulimo. Yo'mayo hwaho songo imo'n'imentiso mta'ango hiyaso mokosyohumayo so'no ngko woli'wao'mne'no yohono.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

Hoja yongo'njo fokafo'ne pahnn'imo hungkuno hwap'ngofoho.

³⁶ Oseso Jisas a'amu pi'n'ingo engo somo nuli'ko'manto angomno humentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mant'fi ulimentohofi, Oso pahnn'imo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo so'no yolohoso fonaso. ³⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe kako uyo wop'ngo fisosomokafo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho. ³⁸ Syohoso oso olo hwaho humalohwone lophonoho. Uyo wop'ngoso oso hwe moya'miso An'tuye a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Seteniye a'amufoho. ³⁹ Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo mof'wo'n'ngkiso sohwo Seteniyo. Si'kuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho lophonjo si'kuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiyo sohwa a'amu ahwomomjofoho. ⁴⁰ U, hof'ko hoja wonyoso nom'hwof'fi'kuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwangu si'kuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nonefoho. ⁴¹ Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nje ahwomomjo a'amu syoho ulohofiyo somo uhwojahon'imo hof'ko olo hwaho lophonjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'n'ngkohoho so'nji a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo nom'hu'mokukuji ⁴² toho engo nont'imo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumaf'kuji tohino engo um'ngkuhwoso'no humotaho engo li'kuji hof'koe mango toho lo'n'fitnnefoho. ⁴³ Oso hohosohonta An'tuye a'amuso hof'ko An'itu'njopo nohumaf'kuji mofehi'nyo liso hopa imo'n'fitnnefoho. Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

A'amu hamniyoho engo hwaho mta'ni tipemayo'ne pahnn'imo hungkunofoho.

⁴⁴ An'itu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo nom'ne sohwoe hwapo nohumanto hamniyoho ipofa yo'mayo wonyoangkafo hi'njoso ijopijisyahumentohofoso uhwononto si'monyo yonto apa'no hiyaso ekoi'syahumentisofoho. Ekoi'syasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahon'ngki oso hiso'no hamniyoho uyahon'ngkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofa'njo spono mpe imentisofoho.

Nikuyoho wop'ngo hwofilo'nnyo'ne pahnn'imo hungkunofoho.

⁴⁵ Hungkuno nom'ne ole, An'itu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako nikuyoho wop'ngo'ne syoho imojo hweho. Kako nikuyoho wonyoangkafo'nohino wotipema'no lonto imojo hweho. ⁴⁶ Oso hwe huhwo sohwo nikuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohomo uhwononto mpe uy'imo limentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto nikuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

Inan'ku ho'yo'ne pahnn'imo hungkunofoho.

⁴⁷ Hungkuno nom'ne ole, An'itu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inan'ku ho'yo mijo ayomo motaswont'feso yo'mayo yo'mayo inan'ku pasy'wo'n'ngkohofohoho. ⁴⁸ Ho'yo mangonepo yonto a'amuso hof'ko hojiyopono ifohus'impemotawent'fi osopo nohumant'fi hojiyopo ifaofont'fi inan'ku wop'ngoso iku'yopo nomeho'nasyont'fi inan'ku wonyoso ni'hu'nahone wae

Ho'yango songo'nji yofoho'ntnne hungkunofoho.

A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo ikinjimo'mentohofofoho.

⁵³ Jisas oso pahnnimo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso angoso sopo uliko'ma'mentisofoho. ⁵⁴ Nuliko'manto kako kakoe angoso hwap'ingopono umentisofoho. Oso ponowento hofiko tajo angomo Anituye hungkuno luti'wahon'ngiki a'amuso nupa'nontifi yomo yontifi limentohofi, Kakoe huno hwap'ing'ijo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohoho umokiyo'ne loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁵ U, olo hwe lohwo sohwo kako angoso molimojo sohwoe hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jem's, Jousep, Saimoun, Jutas oso hom'ngkwa'wehwo sohwaloho. ⁵⁶ Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humalofo. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁷ Hofiko ose lonti'fi kakine'no simeho wonyo umo'n'mentisofoho. I oso'no Jisas ulimonto, A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngiki limojo sohwo angoso kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'n'ngkohofofoho. I kakoe angoso neso yofe ane hweho. Ose ulimentisofoho. ⁵⁸ Oseso Jisas oso angoso hopo sopo a'amumne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso pi'n'ngio imentiso'maho. O'lo, hwap'ingoso hofiko simeho hi'ntnnono muvo'nefoho.

14

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

³ Helout kako oso hunoso peho'no syafihu'mentisoto. Hwapingoso Helout kako Jounimo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne muhumati'mentisoto. Hwapingoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyas'mne'nefoho. ⁴ Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso honingkano pisakino'njofoho. Ose uli'wo'nimентisofoho. ⁵ Ose ulahon'ngki Helout Jounimo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amunne'no iyoho unimojo hweho. Hwapingoso a'amuso Jounimne'no ole syafihu'mentohofi, Joun sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki luthwamajo hweho. Ose limentohofohoho.

⁹ Ose ulahon'ngki Helout kakoe simeho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'n'ngkohoho so'no syafisyonto

ulimeto, Oso a'musi nto lisofoho. Noho fiyimno. ¹⁰ Ose ulahoningki a'amu syoho ulohofiyohi sohwa impo'angomo noswontifi Jouniye ti'wango iwofito'mentohofohoho. ¹¹ Oseso Jouniye mnokinoso noswanopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahoningkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ¹² Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantifi ijopijisyasyontifi Jisasieyepono nowentifi Joun ne'no ulimentohofohoho.

Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwaro wopayo umentisofoho.

(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

¹³ Jisas kako Jouniye hungkunoso upa'ronto oso ango hopo sopo nuli'ko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas osopo humaho upa'rontifi hofikoe ango sopo nuli'ko'mantifi Jisas womentiso somo hofiko hwakano womentohofohoho. ¹⁴ Jisas kakoe yofayokino ifohohosasyonto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'ningo engo somo uhwononto hitoho ulofahoningki hofikoe a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta sikuno'nji kakoe inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. Mofehi'nyo moi'wonoho. Kiko olo hwe hwoya'mi lomo filuhwajo. Hofiko nukuii wosopayo mpe uyife. ¹⁶ Ose ulahoningkofi Jisas ulimeto, Peho'no ufitnnehofo. Sekwo huhwasi wosopayo uyimno. ¹⁷ Ose ulahoningki ulimentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'o, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'u'nji oso'nohino weho. ¹⁸ Ose ulahoningkofi ulimeto, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

¹⁹ Ose ulonto a'amu somo ulimeto, Sekwo hoja lopo fosyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'nji inaniku hufa'u'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwonohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwaro nuyahoningki hofiko a'amu somo uyimentohofohoho. ²⁰ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simo uhnningkahoningki hofiko wosopayo nuli'fonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwa ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u moho'memeehumentohofohoho. ²¹ Oso hwe oso wosopayo nimentohofoho sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho. Moya'mi mehomiso atoho majofoho.

Jisas kako mijopo hano umentisofoho.

(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro ulimeto, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni sekwo simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone'no luhwatimentisofoho. ²³ Noli'hwajonto ngko'nohino humahm'mo Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e spono kotasimentisofoho. Sikuno'nji kako'nohino hwofiki'nyo sopo humamentisofoho. ²⁴ Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nampo nowahoningki ifofo yonto mijo engo ikwato lohofonto yofayokinomo ilokilojo mjoloho'mmentisofoho. ²⁵ Iyoho wolongkon'monto yahonjoso'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwaro u'ma'mentisofoho. ²⁶ Nowentanngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi iyoho uningkahoningki limentohofi, Mewosofoho. Ose lonti'ni iyoho yontifi youwo youwo limentohofohoho. ²⁷ Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ulimeto, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

²⁸ Ose ulahoningki Pita ulimeto, Hwe Engofo, Kiko Jisas ki'manji ngkimo ole njo, Mijopo likofafohoji ngkiyepono fi'pe. Ose njo. ²⁹ Ose ulahoningki Jisas ulimeto, Oyomo. Ose ulahoningki Pita yofayokinomo nuli'ko'manto mijo yokintahopo Jisasimo u'ma'mo lonto umentisofoho. ³⁰ Nowento ifofo somo nuhwononto iyoho uningkahoningki kako mijo womihulo'mto imentisofoho. Oso'no Pita Jisasimo joho ulimeto, Hwe Engofo, nifo'maho.

³¹ Ose ulahoningki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ulimeto, Pita, jije simo hi'ntnnonohinoso we'e'njo hwasoho. Kiko ngko hopolikenso eso peho'no hnnngkino. ³² Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahoningki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. ³³ Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohofoho sohwa nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwasoho. Ose ulimentohofohoho.

Jisas a'amu Ngkenesalek mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 6:53-56)

³⁴ Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalek nongkihnta'ni ifohohosahumentohofohoho. ³⁵ Oso a'amu hopo soponta'angoso hofiko yofe uhwofontifi limentohofi, Jisasieyoho. Ose lonti'ni ango hofiko'njo mofone sponjo a'amu mnokino'njo somne'no joho ulimentohofoso hofiko a'amu mnokino'njo somo kakiyepono itokwapmmentohofohoho.

³⁶ Itokwapontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

15

Anituye yahinoso yahino hohontajo somo yakolonoho.

(Mak 7:1-13)

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luthwamotofo sohwanji hofiko Jerusalem uliko'mantifi hofiko Jisasiyepono pmmentohofoho. ² Nu'mantifi ulimentohofi, Jije inomokomoyo lohwa nakwo neyakwosafe yahino somo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko wosopayo wonant'feso hofiko aho mijo ito'no miyatiku'nyofoho.

³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I sekwo sekwoe yahinomnohini in'ngkayo'ne Anituye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo. ⁴ Anitu ole limento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi fin'ngkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ngkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. Anitu ose limentisofoho. ⁵ I sekwo ole liwo'n'ngkohoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ngkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto l'malefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. Ose lososo kako kan'ngkwohwo ya'umo mufo'manehoho. Ose liwo'n'ngkohohifhwasoho. ⁶ Oso'no sekwo oso yahino homo somo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohohifhwasoho. ⁷ Sekwo a'amu mango'nohino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi limentisofoho. Ole nalimento, ⁸ Olo a'amu loso hofiko hofikoe mango mta'ni nje yofe ho'noni'mawo'n'ngkohohofoho. I, hofikoe simehoso ngkimo mantape'njo iwo'n'ngkohohofoho.

⁹ Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu somo luthwawo'n'ngkohohofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo ntiwo'n'ngkohohofoho.

Aisaiya ose limentisofoho.

Yo'mayo a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisas hwe moyaya'mimo ngkiyepono wap'fento joho ulimentisofoho. Nopahon'ngkofi ulimento, Sekwo ito'no nipa'n'ngkuji huno fisyafihupmno. ¹¹ Yo'mayo jije mangomo johufase'mofososo oso jije hon'ngkanomo wonyo imo'nnyo'ne'maho. O'o, yo'mayo jije mango mta'ni lisoso oso jije hon'ngkanomo wonyo imokiyo'nefoho. ¹² Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa Jisasi'mo nu'mantifi ulimentohofi, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi simeho wonyo umo'n'ngkohoho. Oso hiso'no kiko huno lakiyohoho.

¹³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo ipisayo uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako pmpongo hi'nji wae yaofonefoho. ¹⁴ Sekwo a'amu Falisi sohwanne'no uhwontohumamno. Hofikoe syohofoho. Hofiko t'mpi'nyo hwafoho. A'amu t'mpi'nyo huhwo sohwa nom'ne a'amu t'mpi'nyo somo hon'ngkano iputhwawo'n'ngkohohifhwasoho. Hwe t'mpi'nyo sohwo nom'ne t'mpi'nyo sohmo hon'ngkano iputhwasoso oso hwa'u pi'n'momo wopiwesyanjiyoho.

¹⁵ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Oso pahnnimo hungkuno nto lohinoso yoloho fonaso. ¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Sekwo hoku huno ane kulaho. ¹⁷ Ihwoni, yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'n'ngkiso oso hiso simehomo wowo'n'ngkohoho. Simeho mta'angoso monje noswaponto i'ango pi'n'momo wowo'n'ngkohoho. ¹⁸ I, yo'mayo mango mta'ni swap'wo'n'ngkisoso a'amufe huno mta'ni swap'wo'n'ngkohoho. Oso hiso a'amufe hon'ngkano wonyo imo'n'wo'n'ngkohoho. ¹⁹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sikinjomo wonyo ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo hungkunojo, ²⁰ oso yo'mayo hiso a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amu fihwo kako kakoe aho mijo miyatiku'nyo'njo ilohofihwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe hon'ngkano wonyo mmokonehoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Kenannta'angosi Jisasi'mo simeho hi'ntnnono nehopi uyimentisofoho.

(Mak 7:24-30)

²¹ Oseso Jisas oso angso hopo sopo nuliko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji osopono umentisofoho. ²² A'mu temtitofu kengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisasi'mo nu'manto joho ulimento, U, Hwe Engofo, kiko Ntefitiye imu hwosoho.

Kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. Nihu'no wonyo ulohofalofoho. ²³ Ose ulahon'ngki Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto tifi kin'ngkopalofoho. Kiko asomo filihwajo.

²⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, A'amu Isilaeliso hon'ngkano'no tipeelokwofu. Oso a'amu somne'no Anitu lonuhwojahon'ngki pmmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Isilael mta'angi'maho. Kako temtitofo kengiyoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki a'musi kako noponto Jisas+njo ne lopo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nifo'maho. ²⁶ Ose ulahon'ngki Jisas a'amu Isilael so'ntnno a'amu temtitofo kengo so'ntnno pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilael+n'maho. O'o, siwojo pa'nyi'nyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehapi lohino. I siwojoso hofiko ilifiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonontifi hu'mumokwojahon'ngkofi n'wo'n'ngkohofoho. ²⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, U, a'mu losiyo, jije smeho hi'ntnnohiniso engo'njo kiyoho. Kiko peho'no kumo'noso oso kiko woti'pema'monnoho. Ose ulahon'ngki oso hohosohonta oso a'mu siye mu wopingo imo'nimentisofoho.

Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

²⁹ Jisas oso anga hopo sopo nuliko'manto Mijo Ayo Ngkalili mom'ngo mofone sopo nowento hwofiki'nyo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho. ³⁰ Nohumentan'ngki hwe hwoya'mi pi'n'ngoso nu'mantifi a'amu sife wonyo'njo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'n'ngo engo somo Jisasiye sifiki'nyo'mo uhumati'mentohofoho. Uhumojahon'ngkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ³¹ Oseso a'amuso uhwon'mentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno nihu'no ito'no lahon'ngkofi a'amu yokino kokato'nnyo'njoso wopingo imo'n'ngkahon'ngkofi, a'amu sife wonyo'njoso hano uhwan'ngkofi a'amu t'mpi'nyoso t'imo hon'ngkahon'ngkofi osomo uhwonontifi pisopisaho mjalim'wentifi hofiko Isilaelife Anitu kakoe yofe ho'noma loho'mentohofoho.

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwamo wosopayo uyimentisofoho.
(Mak 8:1-10)

³² Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo joho ulonto ulimento, Ngko olo hwe hwoya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u shune ngko'nji humantohofoho. Hofiko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko lihwatime'manji u, hofiko hon'ngkanopo t'imo sikuno'no ikuji nopiwahupitnnoho. ³³ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyoponoho. Nakwo olo a'amu pi'n'ngo engo somne'no wosopayo nt'i'mta'ni manehwono. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nakwoe wosopayoso aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoho. Oso'nji inaniku we'eso anga'no anga'nohinoho.

³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas hwe moya'mi somo ulimento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. ³⁶ Ose ulonto kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo oso'nji inaniku'nji nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wopayoso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo uyimentisofoho. Nomantifi oso hwe moya'mi somo uyimentohofoho. ³⁷ A'amuso wopayo nontifi smeho uhnn'ngkahon'ngki nulu'fe'mentohofoso mihu'mokumentohofoho. Nomihu'mokontifi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohnta'ni hufa'u mehu'memeehumentohofoho. ³⁸ Hwe sohwa oso wosopayo n'mentohofoso foua tausen (4000) hwafoho. Oseso moya'mi mehomi so'no hofiko atofu mal'mentohofoho. ³⁹ Jisas oso hwe moya'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokotasontifi hwaho Makatan nongkihnta'ni wako'mentohofoho.

16

Yo'mayo kengo wonyoangafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofu somo uhwonano limentohofoho.

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisasimo u'mantifi Jisasimo yamofu ulohofano lontifi ulimentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso fonethwaho. ² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Mofehi'nyo won'ngku'n'monto yahon'ngki ole li'wo'n'ngkohofi, Ahwomo honijwo imo'n'ngkisoso mo'n'ngka jefu umontonoho. Ose li'wo'n'ngkohofoho. ³ Im'ngo'nji sekwo himo

sikwo'mno'nji ahwomo honiyo'nohinomo uhwonontifi ole lwo'nngkohofi, Ifoyo wahu'montonoho lwo'nngkohofoho. Sekwo ahwomomo uhwonontifi ifoyo yo'mayoso huno seywo'nngkisofoho. I oso'no yo'mayo olohntajo imo'nalokunjoso Anitu uhwasopo'mentiso sohwo sekuye pono uhwatimentiso sohomo uhwonontifeso yofe mihwofe'njo yalokwofo. ⁴ A'amu olhonta humalofo soku honngkano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangkafoso uhwonano ntontifi lontantokwofo. Ose ko ntiwo'nngkohofoso ngko oso hiso mutihwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetihwamonneho. Ose ulonto Jisas hofikimo nuliko'manto umentisofoho.

A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne hungkunofoho.

(Mak 8:14-21)

⁵ Jisas iye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawentifi wopayo motayo so'no iningo mo'mentohofoho so'no uhwonngkahonngkofi ⁶ Jisas pahnnimo hungkuno ulimento, Upa'nimno. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiyimno. Ito'no uhwontohumamno. ⁷ Ose nupa'nontifi inomokomoyo sohwa ole hnnimentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho. ⁸ Ose hnnimentohofoho so'no Jisas huno uyahonngki hofikimo ulohonimento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo ngkimo simheho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'nngkohofihwasilo. ⁹ Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu faif tausen (5000) sohwanne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kutikujo ulohohmmale so'no iningo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto ¹⁰ I nom'ne sikuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe foua tausen (4000) sohwannekofoho. Oshonta ho'yo alale hu'meemmalofoto. ¹¹ Ngko wosopayo so'no maseyo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiyimno. ¹² Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafihu'mentohofohoho. Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nyo luthhawawo'nngkohoho so'no i'waho fiyimno ulimentisofoho.

Pita Jisasimne'no ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwasopo'mentiso hwasoho.

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21; Joun 6:67-71)

¹³ Jisas kako ango Sisaliya Filipai osopono wento kakoe inomokomoyo sohwa ulimento, A'amuso nohumantifi A'amufe Hwomu sohune'no pehofo mjomimwalokwofo. ¹⁴ Ose ulahonngkahonngki ulimentohofi, A'amu fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo'keno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijat'keno. Nom'ni'wa ole lalokwofo, Jelemai'atikeno. Nom'ne a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki lmojo sohwo'keno. Ose mjomimwalokwofo. ¹⁵ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwaso ngkine'no pehofo ntiwo'nngkohofihwasilo.

¹⁶ Ose ulahonngkahonngki Saimoun Pita ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwasopo'mentiso hwasoho. Anitu songo humaso sohwoe Hwomu Ne hwasoho.

¹⁷ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Saimoun Jouniye hwomu sohwaso, kiko simonyo uyimonneho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokitihwaho yohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntohino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kitihwahoho. ¹⁸ Oso'no wakilimo. Kiko Pita * kiyoho. Oso engkwosaho huhwo sohwo'ni hopo sopo ngko nje ango wamolinnoho. Seten'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehume somo milojaofonehoho. ¹⁹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwasampe-e'neso wokijapmmonneho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wopingofoho lohoji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho. ²⁰ Ose ulonto inomokomoyo sohwa ulimento, Sekwo nom'ne a'amu somo olo Kilais Anitu uhwasopo'mentiso lohweho ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno tohino engo mayo so'ntnne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Oso hohosohonta inomokomoyo sohwa Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yoloho uloma'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Jelusalemne'no uhwahon'imo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honngkano hungkuno luthwamotofoho sohwanji ngkimo tohino engo ntapikuji fonjan'huftitnefoho. I oso'no sikuno hufa'u sishune memjanimofihwaso'no ngko apa'no songo wolika'monneho.

* **16:18:** Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwasoho.

²² Ose ulahon+ngki Pita Jisas+mo we'eneipi ipemotawento yoka ole uloma'mento, Hwe Engofo, olo nalahino loso An+tu ihwoloho. O'o, osohiso kikimo moku'manehoho. ²³ Ose ulahon+ngki Jisas ikinjonto Pitamo ul+mento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. An+tiyue'maho. O'o, Seten+ye hungkunofoho. Kiko Seten sohwoi i'waho ntohoho. Jije hungkunomo ngko haloho mokupa'n+mmehono. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

²⁴ Ose ulonto inomokomoyo nom'ne sohwo Jisas ul+mento, U, a'amu fisoku ngkimo wonn+ngkopano l+fijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n+wo'n+ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin+ngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo t+fi nn+ngkapmno. ²⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop+wahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon+ngkuhwosi kakoe humayoso p+wasyososo hwangu kakoe humayoso wot+pema'montonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako An+tumne'no hohujo ikinjaof+hwosi kako olo hwaho lophonjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo wesomani oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. Kako songo humayo'ne neso mpe pipi uy+mtolo. ²⁷ A'amufe Hwomu sohwo kan+ngkwowoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo so'nji pososohonta a'amu olo hwaho lopo humalofo somo yo'mayo yahino iwo'n+ngkohoho so'no yano ulofiyonefoho. ²⁸ Ose ulonto ole ul+mento, Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan+ngkuji A'amufe Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'ne pososohonta nuhwon+fitnnefoho. Ose ul+mentisofoho.

17

Jisasiye a'apahoso nom'ne kengo imo'n+mentisofoho.

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ S+kuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ne anga'no memjaofahon+ngki Jisas kako Pita'nji siko'n+kwai' Jem+si'nji Jounja oso hwa nut+manto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo spono kotas+mentohofohoho. Hofiko'nohino humamentohofohoho. ² Nohumant+fi Jisasiye a'apahoso nom'ne ulohopisahanjoso uhwon+mentohofohoho. Kakoe simo'mangoso mofehi'nyo lawo'nnyo imo'n+mentisofoho. Kakoe manji'mofo yo'mayo hopi'nono n+hu'no halojo imo'n+mentisofoho. ³ Ose uhwonont+fi uhwon+mentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mouses+nji Ilaija'nji siko nophonji Jisasi'nji hungkuno hnn+mentohofohoho. ⁴ Pita kako huno pi'n+ngo syof+isikaofonto Jisasi+mo ul+mento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon+ngkuhwoneso wop+ngofoho. U, ngko olopo anga hufa'u sihune molimeso wop+ngotaho. Anga'no kiko'ne, nom'ne Mouses+inne, nom'ne Ilaijamnefoho.

⁵ Ose ulontan+ngki himo engo pomponaho pa'nyoso hofikimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'ni ole ho'n+mento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'no hi n+mo'n+wo'n+ngkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje si'meho wop+ngon+mo'n+ngkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo haloho upa'n+mmo.

⁶ Ose ho'n+ngkahon+ngki Jisasiye inomokomoyo sohwa nupa'nont+fi iyoho un+ngkahon+ngki hofikoe si'mano hwahomo mongkuto'mentohofohoho. ⁷ Ose nohumentan+ngkofi Jisas hofiko'njo t+fone lopo noponto aho umakumentisofoho. Numakonto ul+mento, Sekwo fil+kapmno. Iyoho ikutoho. ⁸ Ose ulahon+ngki hofiko timo honont+fi nom'ne a'amumo muhwonyofoho. O'o, hofiko Jisas kako'nohino humentan+ngki uhwon+mentohofohoho.

⁹ Hofiko oso hwofiki'nyo hopo sopo nokotapont+fi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo hiloso nuhwon+ngkohoho loso'no nom'ne a'amumo olohonta nulikutoho. O'o, hwangu A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'n+ngkuhwosi apa'no songo likafoso sohonta ou, sekwo filuthwan+ngkuno.

¹⁰ Ose ulahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul+mentohofi, A'amu hon+ngkano hungkuno luthwamotofo sohwa ole liwo'n+ngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. T+fi sohonta K+lais hwe An+tu uhwsopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

¹¹ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nophwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyohumamtonoho. ¹² I, ngko wasel+monne'no yohono. Ilaija kako nto pmmentisofoho. Osohune'no a'amuso yofe m+hwofe'njo yont+fi hofiko hofikoe hwahoponjo hunomnohino in+ngkawent+fi yo'mayo wonyo uloho'mentohofohoho. Oso pa'nyo hwangu A'amufe Hwomu sohomo tohino engo uy+fitnnefoho. ¹³ Jisas ose ulahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa huno ole

uyimentisofo kako Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune'no nalohoho. Ose syafihu'mentohofofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohomo wopingo umokumentisofoho.
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴ Oseso hwofiki'nyopo nta'ni nokotapontifi a'amu pi'ningo engo'njo sopo ifiwahon'ngkofi hwe fihwo kako Jisasimo nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nje hwomumne'no hitoho wakilofono. Kako nopiwasoyonteso yomo yomo iwo'ningkiso hweho. ¹⁵ Kakoe a'apahoso ni'hu'no wonyofoho. Sikuno pi'ningo somo kako tohomo hwafo'wo'n'ngkiso hweho. U, sikuno fehohnjo kako mijomo hwafo'toh'm'ofiw'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁶ Ngko jije inomokomoyo sohwo nje hwomumo uhwojahoweso. I, hofiko wopingo mmokoho yohoho. Hofiko hopo'maho.

¹⁷ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anitu simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwoe hon'ngkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womem-jan'mo'montolikenno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womem-jan'mo'montolikenno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno. ¹⁸ Ose ulonto Jisas oso towahuno wonyo sohomo yoka ulahon'ngki towahuno wonyo sohwo oso hwomu sohomo uliko'ma'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wopingo komo'no imo'ni'mentisofoho.

¹⁹ Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasiyepono nopontifi hofiko'nohino nohumantifi ulimentohofi, Pipilo. Nakwo oso towahuno wonyoso wae meeofesofa.

²⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ou, ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnonohinoso montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nn'ngkape-eso ni'hu'no we'e patnnyo uyo pa'n'ngo'manji u, sekwo olo hwofiki'nyo lomo kiko nolikafohoji fiwano, ose ulikujo'no hwofiki'nyo sohwo wamtonoho. Sekwoe simeho hi'ntnnonohinoso oso patnnyo uyo we'eso pa'nyo hi'njo hwas'i'manji u, sekwo yo'mayo hopi'nonohinoso ikutne hwasoho. ²¹ [I oso hiso'no olo towahuno wonyo loso'no wae yaof'neso hon'ngkano anga'nohino weho. Oso hon'ngkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnno ifijoso olo towahuno wonyo loso a'amumo uliko'mayo'nefoho.]

Jisas kakoe poyo imo'nyo so'no apa'no ulimentisofoho.

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawentifi Jisas ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni'mo nje mango sohwafe aho'mo ho'nanisyikujo'no ²³ hofiko wofonjon'syantifeho. I oso huhwo sohwo sikuno hufa'u si'hune mem-jaofihwoso'no Anitu apa'no songo ulika'montonoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa simeho tango engo uyimentisofoho.

Jisas tajo angomne'no hamniyoho ho'na'mentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji anga Koponeyam i'mofiwahon'ngkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'n'ngkohoho sohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naofiw'wo'n'ngkiso hwolaho.

²⁵ Ose ulahon'ngkofi Pita ulimento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo noswahon'ngki Jisas Pitamo kaki'no ulimento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho laponjo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko hamniyoho yo'mayoso tihumta'ni mawo'n'ngkohofoto. Hofiko'montohwa mta'n'ngotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

²⁶ Ose ulahon'ngkahon'ngki Pita ulimento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'n'ngkohofofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, I, ose'manji hofiko'montohwa hamniyoho moho'naopitnehofo. Oso'no ngko Anituye hwomu sohwo'ni peho'no uyimonnto. ²⁷ I oso hiso'no hofiko nakumne'no huno wonyo nosyonafihupitnnoho. Kiko mijo mom'ngopono uhuji ingkuso finjasyo. Inan'ku simo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso wotipema'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no foho'namofo. Ose ulimentisofoho.

18

A'amu nom'ne somo yakolo tihwolo.

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwo'ni yofe engo hwofilo'nyoso tihwolo.

² Ose ulohoningkahoningkofi Jisas mehomi fihumne'no joho ulonto kako'njo lopo mihumajonto ³ ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo honingkano wonyo somne'no simeho mawolo'mokiyo'njo ifijoso olo mehomi lohwo pa'nyo mmo'ny'njo'manji sekwo Anitumo mohumafitnefoho. ⁴ Anitu a'amumo mokomohumayo so'no a'amu fihwo ngko yo'mingohwoni'maho loso oso humo Anitu ole ulonefoho. Kiko yofe enge'njo hwasoho. Ose ulonefoho. ⁵ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho.

Yahino wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo imokiyofoho.
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Olo mehomi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapwo'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasimo hohujo fikinjafo. Honingkano wonyo lomo tifi finingkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo honingkano wonyomo iningkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo Anitu tohino mikunimposo uyonefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo mikunimposo enge so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojukui mijomo ho'naofontifitentesi wopingo'nesohilo.

⁷ A'amu nom'ne sohwoe honingkano wonyo umokiyo sohummne'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino mikunimposo nomane hweho. Oso'no kakine'no hitoho ntodantofoho.

⁸ Jije sife aho honingkano wonyo imokososo sife aho hiso nohwempehoji foho'namofo. A'amu sife aho anga'nohino'njo sohwo honingkano wopingo tipemayoso wopingofoho. U, sife aho hufa'u'njo honingkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone tikano wenefoho. ⁹ Jije timo honingkano wonyo imokososo timoso fitihwotofafo. A'amu timo anga'nohino'njo sohwo honingkano wopingo tipemayoso wopingofoho. U, timo hufa'u'njo sohwo honingkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone tikano wenefoho.

¹⁰ Olo mehomi lomne'no sekwo yo'mingohwaso'maho ulikutoho. O'o, sekwo upa'nimno. A'amu ahwomomjoso mehomi lomo ito'no mokosyohumawo'n'ngkohofoho. Yo'mayoso mehomi lomo u'maso so'no Mpohumo uli'wongkohofoho. [¹¹ Hwap'ngoso A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu wonyo honingkanomo humentan'ngkui somne'no utimayo'ne pmmontofoho.]

Yahu 'sipsip' anga'nohino isipee'fo'ne pahnnimo hungkunofoho.
(Luk 15:3-7)

¹² Huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako yahu *sipsip wan hantileti*'njo (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo isipee'foso sohune'no hafihafe motipemaso'njo umontolaho. Awonoho. Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hofiko wopayo nontan'ngkui kakwo'yohwo sohwo nuliko'mahwosi yahu isipee'fo'ne sohune'no notipehwosi wotipema'montonoho. ¹³ Notipemahwosi kako yahu anga'nohino isipee'fo'ne sohune'no simonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) misipee'fo'ne so'no huno mosyafisyoneho. ¹⁴ Oso pa'nyo sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofi, Ngko mehomi lomne'no misipee'fo'ne yohono. Ose lalofoho.

Nom'ne sohwo wonyo kilohofososo'no kiko pipi uloho'monno.

¹⁵ Jije a'amu kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo u'mahoji siko'nohino humahosi'ni kakoe wonyo'no yoloho uso. Kako jije hungkunomo nupa'n'ngkuhwosi'manji u, jije a'amu ne apa'no umo'nimontonoho. ¹⁶ Kako jije hungkunomo haloho maposo'njo'manji kiko nom'ne a'amu anga'nohinotikeno hufa'ulikeno oso hwa tipemahoji hwe wonyo kilohofoso sohwoepo fiwanimno. Osopo i'mofakui a'amu hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno oso hwa wolijwaopife. ¹⁷ Kako hofikoe hungkunomo haloho maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofo sokomo ulimno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloho maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hweho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamontonoho.

¹⁸ Hungkuno nehopi waselimo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho likui nano mtitajoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wopingofoho likui oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne waselimo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no simeho afa iningkohosi'ni Mpohumo oso hiso'no jomo ulisoso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho. ²⁰ A'amu hufa'u sohwa'u sihune sohwa hofiko nje yofemne'no uhu'mokukui nohumentan'ngkui ngko hofiko'njo ajwo'mo wohumamontonoho.

A'amu yo'mayo so'no siki mayoso moho'nasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²¹ Oso hohosohonta Pita Jisasimo u'manto ulimonto, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo ntohofiwo'n'ngkiso so'no ngko oso wonyo so'no wae alale uyimonnto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

²² Ose Ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimonto, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohini *sefenti* (70) ne tipemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

²³ Oso'no Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yafo'ne yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyi sohwa yo'mayo siki mawo'n'ngkohoho so'no hamniyoho hwangu ho'nasiyo'ne hungkuno m'hwajiyi'ne uyimo limentisofoho. ²⁴ Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiyi anga'nohino fihwo kakoe yo'mayo siki mawo'n'ngkiso sohwo kakoe hamniyoho moho'naofe'njoso olenoho. *Ten miliyon* (10,000,000) kinafoho. ²⁵ Kakoe hamniyoho nihu'no ane hweho. Oso'no hwe engo sohwo ulimonto, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofikoe siki syoho ulohofiyi so'no mpe uyife. Hamniyoho mpe ifijososo kako moho'naofe'nefoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sife ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto humotaho lonto ulimonto, Nje hwe engofo, we'enepi nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'nono wokijapmmnonoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho ulofahon'ngki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahon'ngki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'n'ngkiso so'no hamniyoho nihu'nahone muyonehoho.

²⁸ I oso'no syoho ulohofiyi sohwo noswol'kofaponto uhwon'mentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohomo uhwon'mentisofoho. Osowha kakinta'ni yo'mayo siki ma'nnyoso *wan hantilet* (100) kina moho'nasiyo'njo sohomo uhwononto ti'wangomo aho pmpil'i'mokonto ulimonto, Nje hamniyoho moho'nan'syohinoso komo'no ntape.

²⁹ Ose ulahon'ngki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwomtame p'wehumawento ulimonto, Ngkine'no hitoho kilof'hwoso'no nohontohumaho. Ijje hamniyoho wokijapmmo. ³⁰ Ose ulahon'ngki ngkilaho ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulimonto, Kiko osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohoho'no ngko wakishuto'mnoho. Ose ulimentisofoho.

³¹ Ose yahon'ngki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwonontifi simeho tohino umn'mentisofoho. Simeho tohino umn'ngkahon'ngki hwe yofe engo'njo sohomo oso hiso'no ulimentohofoho. ³² Ose nupa'nonto syoho ulohofiyi huhwo sohune'no johohi ulonto ulimonto, Kiko syoho ntohofiyi wonyo hwasoho. Ose ulonto ulimonto, Simo'mo kiko ngkimo humotaho sontahon'ngkini hamniyoho hopi'nono montape'njo imentohino so'no ngko wae yakumo'male hwasoho. ³³ Ngko kikine'no hitoho ntosiso hopaso kiko nom'ne a'amu syoho afa'nono iyo sohume'no hitoho makilofe'njo peho'neto. ³⁴ Ose ulonto simeho tohino umn'ngkahon'ngki tohino engo uy'wo'n'ngkohoho sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nasyonto ulimonto, Kiko osopo humahoji nje hamniyoho hopi'nonohinoso ntapohoho'no wakishuto'monnoho. ³⁵ Oso pahnnimo hungkunoso Jisas nulonto ulimonto, Sekwo nom'ne sofe wonyo selohopijoso wae meefe'njo ifijo'manji u, oso pa'nyo nje Mphwo waseloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

19

Jisas kako ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofonto kako Ngkalili nul'ko'manto kako hwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. ² Oso hopo sopo a'amu pi'n'ngo engoso Jisasimo tifi in'ngkamotofoho. A'amu mnokino'njo somo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.

³ Oseso a'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofa ulohofano lontifi nu'mantifi ole ulohon'mentohofi, Hon'ngkano hungkunoso ole wo'nnyotaho. Hwe fihwo yo'mayo wonyo'wonyo so'no kakoe ape wae yaofoso wop'ngotaho.

⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimonto, Sekwo Anituye hungkuno olo so'no huno maseyo'njo liyohoho. Anituye yo'mayo hopi'nono mti'mokumentiso sohonta kako hwe'nji ape'nji mti'mokumentisofoho. ⁵ Nonti'mokonto ole limento, Olo hilo so'no fihwo kan'ngkwowoho kona'wohimo ul'ko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁶ Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. Oso'no Anitu osiya'umo nto mekotijwahumasofoho. U, oloso nomti'huposo'eno.

⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I oso'no Mouses kako olo hungkunolo peho'no mti'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo lihwoi oso

hiso'no iyoswomo mt'i'mokuhwosi a'mu simo uyahojihwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

⁸ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, A'amu yokumpohn'nyo imo'n'imentohoho so'no Mouses olo hungkunolo mt'i'mokumentisofoho. I s'imo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'n'immojofoho. ⁹ Ngko nje hungkuno wasel'imonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ngkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaofihwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo hon'ngkano somo mt'hupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ngkano wonyo'njo hweho.

¹⁰ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, Hwe kakoe ape'nji fosyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwosijo lohofoso wop'ngofoho.

¹¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Hwe moya'mi olo hungkuno hwosijo sohwafe hon'ngkano somo in'ngkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, An'itu a'amu anga'no anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo uyososo oso a'amuso hofi'ko olo hungkuno lomo un'ngkafe. ¹² Ihwoni. Hwe anga'no anga'nohino sohwa hofi'ko ape momapit'ne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hofi'koe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwafoho ape momaso'njo iyo'ne ipisayo sihu peet'motofofoho. A'amu fehohnjo An'tuye syoho somne'no syafisyonte so'no hofi'ko ape mayo hon'ngkano hano pitofahin'wo'n'ngkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo oloso uy'imo loso sohwo kako uyono.

Jisas mehom i we'e somo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofi'koe mehom i we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lont'i Jisas'yepono mehom i somo uhwat'mentohofofoho. Nuhwojahon'ngkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ul'imentohofofoho. ¹⁴ Jisas ul'imento, Sekwo mehom i somo nopijumofi'kutoho. O'o, hofi'ko ngkiyepono wapi'fe. An'itu a'amumo mokosyohumayoso mehom i pa'nyomnoho. ¹⁵ Ose ulonto kako mehom i somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo nil'iko'manto umentisofoho.

Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yang o pi'n'ng'o'njo hweho.

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Hwe fihwo Jisas'imo u'manto ul'imento, Nje Lontihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wop'ngoso pipi i'mo ma'mnehono.

¹⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas Ul'imento, Kiko yo'mayo wop'ngo so'no peho'no ntonoh'ngkino. Nihu'no anga'nohino sohwo wop'ngo hweho. Mpohwo kako'nohinoho. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko hon'ngkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi fin'ngkahwoho.

¹⁸ Ose ulahon'ngki ul'imento, Hon'ngkano hungkuno ntisoto. Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Hungkuno ole, Kiko nom'ni humo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomti'huposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'ne humo hwasyo hungkuno ujo'eno. ¹⁹ Jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin'ngkayo. Sikoe yofe foho'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'n'won'ngkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

²⁰ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo ul'imento, Oso hungkunoso ngko in'ngkwalokweno. Nom'neso peho imnehono.

²¹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Jije hon'ngkano wop'ngo hwofilo'nnyo umo'n'imo lohoji'manji jije ho'yang o yo'mayo hopi'nonohino a'amu mpe wakilohopi'fe. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n'ngkohofoso somo uyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yang o neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi n'ngkape.

²² Ose ulahon'ngki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simeho tango uyahon'ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwap'ngoso kakoe ho'yang o yo'mayoso pi'n'ng'o'njo a'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³ Nowahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwafoho ul'imento, Ngko hungkuno nehopi wasel'imonne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomo An'itu umokosyohumayo sopone'no ijijoyonefoho. ²⁴ Ngko apa'no wasel'imonne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwo si yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yang o hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo An'tumo enjwa'mo wohumamo lihwo si yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo

pa'nyo so'mo wahumo lihowski ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yangango engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁵ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'nontifi yomo imentohofofoho. Hofiko limentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wop'ingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

²⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, A'amuso hopo'maho. Oso hiso Anitu yososo hoponoho.

²⁷ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso ho'nasyontani kikimo tifi kin'ngkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

²⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko nehapi waselimonne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentan'ngkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo tifi nn'ngkap'wo'n'ngkohofo sohwasi sekwo hwe engo sohwoe epohumayo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sopo nohumat'kutnnefoho.

²⁹ Hwe moyami hopi'nonohinoso hofiko hofikoe ango homn'ngkwa'wehwosanji hapiyos'janji mpohwo na'u mehomi hwaho yo'mayoso ngkine'no nje hungkunomne'no uliko'mapijoso i, oso a'amu oso hiso'no yo'mayo pi'n'ingo engo wop'ingoso mapitnnefoho. Oso'nji hofiko songo ne'no humayo'neso notipemapitnnefoho. ³⁰ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'ni'hwako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'ni'maho. We'yo hwo'nyoho syofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

20

Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.

¹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no pahnn'mo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako im'ng'o'nji nowento a'amu kakoe ipisayo syoho ulohofiy'o'ne uti'ma'mentisofono. ² Nowento a'amu syoho ulohofiy'o'ni hungkuno lontifi simeho afa inontifi olo sikuno lomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofontifi ipisayo syoho hwap'ingo sohwo syoho ulohofiy'o'ni kakoe syohopono luhwat'mentisofoho.

³ Mofehi'nyo'nji ipisayo syoho hwap'ingo sohwo apa'no nowento a'amu uhu'mokiyo sopo uhwon'mentisoso a'amu fihwa syoho ane sohwa siki humolowentan'ngkofi uhwononto ⁴ulimento, Sekwo soku nje ipisayo syohopo syoho ntohofiy'mno. Ngko hamniyoho ito'no wosejapmmnonoho. ⁵ Ose ulahon'ngki hofiko umentohofofoho. Ipisae syoho hwap'ingo sohwo syoho ulohofiy'o'ni somne'ento uhwonamo lonto hinjopo umentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji umentisofoho.

⁶ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayo syoho hwap'ingo sohwo apa'no nowento a'amu siki humentan'ngkofo somo uhwononto ulimento, Olo mofehi'nyo noposahon'ngki sekwo syoho miyo peho'no humalofoho.

⁷ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, A'amu syoho monejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahon'ngkofi ulimento, Sekwo hisoku nje ipisayo syoho'no fiwan'mno. Ose ulimentisofoho.

⁸ Oseso mofehi'nyo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki ipisayo syoho hwap'ingo sohwo kakoe syohomo uhwothumayo sohomo ulimento, Syoho ntohofiy'o'ni joho ulohoji tifi'finjo pohofa so'nji sime'mjo pohofa so'njimo hamniyoho uyo.

⁹ Ose ulahon'ngki a'amu sikuno'nji pmentohofa somo kina anga'no anga'no uyimentisofoho. ¹⁰ A'amu sime'mjo pmentohofoso ose uhwonontifi ole hn'imentohofi, U, nakwo hamniyoho engo womantanoho. Ose hn'ngkahon'ngkofi hofiko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohofofoho. ¹¹ Nomantifi ipisayo syoho hwap'ingo sohomo yoka ulimentohofofoho. ¹² Ole ulimentohofi, A'amu tifi'finjoso syoho we'enehwo yahon'ngkofi kiko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyohino. Nakwo im'ng'o'nji nta'ningo so'nwi syoho tango'njo yontan'ngkuhwoni mofehi'nyo we'e nal'maso'ni'maho.

¹³ Ose ulahon'ngkofi ipisayo syoho hwap'ingo sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohomo ulimento, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohofe hwo'nyoho. Kiko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no simeho afa minyohwoya'ilaho. ¹⁴ Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu tifi'finjo somo uyo'manji ¹⁵ nje syohofoho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wop'ingotaho. Ngko hwap'ingo hwo'nyoho. Ngko a'amumo wop'ingo ulohofa so'no simeho wonyo ntap'wo'n'ngkino hwasilaho. Oso hungkunoso syoho hwap'ingo sohwo ulimentisofoho.

¹⁶ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu tiffinjo so'nji simo'mjo so'njimo Anitu afa'nohino uyimo lososo uyimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'n'ingkuhwosi songo likafone so'no apa'no ulimentisofoho.

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Jisas Jerusalemne'no wasimo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa hofiko'nohino nosontifi Jisas ulimento, ¹⁸ Upa'nimno. Olohonta nakwo Jerusalemne'no wosantane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofu sohwanji hofikoe aho hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umonono likuji nano wamtitofantifeho. ¹⁹ Oseso hofiko nom'ne a'amu sohomo uyahon'ngkuji hofiko sitofo ulikuji sohwofontamo'nji hwan'ngo fonji'kuji iyo hwajiy-ofoku'nnyo sopo wofonjinto'ofosyantifeho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ulimentisofoho.

Jemisi'nji Joun'ni siko yofe engo womantae'no yihwayo limentisiyefoho.

(Mak 10:35-45)

²⁰ Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisasimo u'mantifi a'musi hwomtame ulohofonto Jisasimo hungkuno anga'nohino so'no ulohonimentisofoho. ²¹ Oseso Jisas ulimento, Peho'no kumo'n'ngkohoho. Ose ulahon'ngki ulimento, Hwangku sohonta kiko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohnta'ni fosyohumunyo. Ngko a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko nonifo'masyihne hwahusoho. Ose ulohoho.

²² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohino neso kiko huno makiy-ohoyohoho. Tohino ngkimo nimnoso hopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo tohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahon'ngki ulimentisi, Nekwo hoponoho.

²³ Ou, nehopeho. Tohino ngko ma'meso fehohnjo siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo nohnta'ni fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpohwo kako a'amumne'no esyohumaho.

²⁴ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa nupa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'ntne'no simeho tohino umnimentisofoho. ²⁵ I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ulimento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amu nom'ne somo mokosyohumayoso hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ²⁶ Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umonono. ²⁷ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umonono. ²⁸ Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentisomaho. O'o, hofikoe syoho ulohofiyo'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentan'ngkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe hon'yo usohuma'mne'ento pmmentiso hweho.

Jisas a'amu timpi'nyo sohwa'umo timo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou uliko'mantifi pahon'ngkofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo tifi in'ngkapmmentohofohoho.

³⁰ Hwe timpi'nyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji hon'ngkano mom'ngopo nohumanji Jisasine'no joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu hwosoho. Kiko nekumne'no hitoho wakilofono. ³¹ Ose ulahon'ngki a'amuso yoka ulimentohofi, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ulimentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono.

³² Ose ulahon'ngki Jisas nolohofonto sikine'no joho ulonto ulimento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono. ³³ Ose ulohon'ngkahon'ngki siko ulimentisi, Hwe Engofo, kiko nekwoe timo wopingo wemokonontayo'no kilalokuhwoyo. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas sikine'no hitoho ulofahon'ngki sikoe timopo aho kisosyahon'ngki timoso komo'no ito'no hononji Jisasimo tifi in'ngkamentisiyefoho.

21

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo anga Jelusalemno humentisofoho.

(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi anga Mpetifase hwofiki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole lihwatimento, ² Siko oso anga we'e nonjo lopo nuhusisi oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hofiko impe intofahumalofoso kakoe mu hi'nji wotipemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofo mahosisi ngkiyepono motapinyo. ³ I hwe fihwo sikimo hungkuno selihwoso'no manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'no syoho weho. Ose ulahosisyo'no kako komo'no uhwojapmmontonoho. Ose lihwajimentisofoho.

⁴ Oso hiso imo'n'ingkahon'ngki oso a'amu sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwoe hungkuno ne imo'n'imentisofoho. Hungkunoso olenoho.

⁵ A'amu anga Saiyon sopo humalofo somo ole ulimno. Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepono ntopohoho. Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo kehumaho. Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefoho.

⁶ Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopa imentisiyefoho. ⁷ Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamentisofoho. ⁸ Hwe moya'mi pi'n'ingo engoso hofiko hofikoe hwapife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo hu'meehumentohofofoho. A'amu fehohnjo ipamo lopo'memantifi Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hon'ngkanopo hu'meehumentohofofoho. ⁹ Hwe hwoya'mi simo'mjo so'nji t'finjo so'nji hofiko joho ole limentohofi Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako wop'ingo'nohini hweho.

Olo hwe lohumo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹⁰ Jisas Jelusalemno noswahon'ngki oso hopo saponjo hwe moya'mi hofiko yomo yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwo t'hwolo. ¹¹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi hwe moya'mi Jisasi'nji pmmentohofoso ulimentohofi, Olo Jisas Anituye hungkuno li'wo'n'ngkiso hweho. Anga Nasalet hwaho Ngkalilinta'ango hweho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas Anituye tajo anga engo somo a'amu mpe yontan'ngkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹² Jisas Anituye tajo anga engo somjo mempo anga somo noswonto a'amu yo'mayo mpe yontan'ngkofi somo wae yao'mentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokomayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yi'hufu mpe uyantifi epohumayo yi'wo'n'ngkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹³ Wayo yaofonto Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkuno mti'mokumento sohwa ole mti'mokumentohofi, Olo nje anga somne'no ole lifitnnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje anga loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufu mawo'n'ngkohofoso sohwafe anga hopa imalakwofo. Ose mti'mokumentohofofoho ulimentisofoho.

¹⁴ Jisas tajo angomo nohumentan'ngki a'amu t'mpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mahon'ngkofi Jisas wop'ingo umokumentisofoho. ¹⁵ Oseso hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji hofiko uhwonimentohofoso Jisas a'amu wop'ingo umokumentisofoho uhwonontifi upa'nimentohofoso mehomi tajo anga somo Jisasi'mne'no joho ulimentohofi, Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano. Ose lontan'ngkofi nupa'nontifi hofiko simano hintotohino umnimentisofoho. ¹⁶ Simano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jisasi'mo ulimentohofi, Olo hungkuno mehomi lohwa lalakwofo loso nto lupa'n'ngkino. Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Mehomi engo so'nji mehomi milongo so'nji jije yofe woho'nokumapife.

¹⁷ Ose ulonto, nuhwot'i'mofonto Jelusalem mta'ni noswaponto anga Mpetani'no nowonto osopo saho fosyawa'mentisofoho.

Ikwongo yofoho imentisofoho.

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Imingo'nji Jisas Jelusalemno asomo simentisoso mijoho engo uyimentisofoho. ¹⁹ Kako uhwonmentisoso ikwongo honingkano lopo lohofontanngki uhwononto oso hopo sopo no umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ulimento, Kiko ne apa'no minto'nngkohotnneho. Nihu'nahone hwasoho. Ose ulahonngki iyoso yofoho komo'no imentisofoho. ²⁰ Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonontifi hofiko yomo imentohofoho. Yomo yontifi limentohofi, Oso iyo yofoho komo'no isoso pipilo. ²¹ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Ngko nehapi waselimonne'no yohono. Sekwoe simeho hi'ntnnono nehapi ufijoso u, sekwo simeho hufa'u ane hwasimanji sekwo ngko iyo lomo uloho hopaso uyantifeho. Oso'nohinimaho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono nehapi ufijomanji sekwo olo hwofiki'nyo lohomo ole ulifijoso, Kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulifijoso hwofiki'nyo sohwo wawontonoho. ²² U, sekwo simeho hi'ntnnono nehapi uyikuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulifijoso womantifeho.

Jisasiye yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohonimentohofoho.

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lutihwentanngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Isilaelife hwe engo sohwanji hofiko nu'mantifi ulimentohofi, Kiko olo syoho iwo'nngkino loso tihwo kil'maso'no iwo'nngkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmaso'nji iwo'nngkinoto.

²⁴ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo ntifijomanji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ²⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo hwapingoso ntimta'angoto. Anitu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohonngkahonngki hofiko ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalimontonoho. Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ²⁶ I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwhoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi peho nalohopitnneho. Oso'no iyoho nenalofoho. Hwe moya'mi hiso ole syafisiwo'nngkohofi, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahonngki nalimentisofoho. ²⁷ Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulahonngkofi Jisas hofikimo ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'nngkohe hwapingo so'no maselimehono. Ose ulimentisofoho.

Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

²⁸ Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. Kako hwomu tisimaso sohomo ulimento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntohofiyo. ²⁹ Ose ulahonngki kakoe hwomu sohwo ulimento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangu kako huno esyafisyonto syoho ulohofimentisofoho. ³⁰ Oseso kaningkwohwo nom'ne hwomu sohwoepono nowento oso hungkuno tisimaso sohomo ulimentisoso apa'no, Ulahonngki hwomu sohwo ulimento, Ou, Mpohwo, ngko syoho wakilohofimo. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawommentisofoho. ³¹ Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kaningkwohwoe hungkuno somo tihwo iningkamentonho.

Ose ulohonngkahonngki, Simo'mjo sohweho ulimentohofoho.

I, Jisas ulimento, Ngko hungkuno hiso'no yoloho'nohini waselimonne'no yohono. A'amu honingkano wonyo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi hwa'nte sofa honingkano wonyo imofwo'nngkohoho sofani hofiko simo'mo Anituye honingkano so'no nakwolaho lontifi olohonta simeho ywolo'mokalokwofo. Oso'no Anituye ango sopone'no simo'mo sepopitnnefo. ³² Hwapingoso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo sekuyepono pmentisofoho. Kako honingkano wopingo imofwo setihwamentisoso so'no i, sekwo simeho hi'ntnnono muyo hwasoho. I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi honingkano wonyo imofwo'nngkohoho sofani hofiko Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonontifi sekwo huno m'kwesafisiyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'nngkohoho so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas ulimonto, Sekwo pahnnimto hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo hwahe engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusyoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ingkohoho sohwafe ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento osopo ne'no humamojofoho. ³⁴ Hwangku ipisayo ne mayo sohonta kakoe syoho ulohofiyi sohawmo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwatimentisofoho. ³⁵ Uhwajahon'ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiyi sohawmo ma'mentohofofoho. Anga'nohino sohumo hwan'ngo fonjontifi nom'ne sohumo sojo'nji fongku'mentohofofoho. ³⁶ Ose ulohofahon'ngkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyi pi'n'ngo sohawmo uhwatimentisofoho. Si'mo'mjo uhwatimentiso sohwa pi'n'ngo'maho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiyi simo'mjo hopaso t'finji sohawmo wonyo uloho'mentohofofoho. ³⁷ Hwangku sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohumo uhwatimentisofoho. Uhwajonto limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho upeentifeho. Ose limentisofoho. ³⁸ I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohumo uhwonutimantifi ole hnnimentohofi, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangku sohonta kan'ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno. ³⁹ Ose hnnontifi hwomu sohumo nutimantifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nihu'nohone fonjahumentohofofoho. ⁴⁰ Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako nophwosi a'amu syoho mokosyohumayo huhwamo pipi uloho'montolo.

⁴¹ Ose ulohon'ingkahon'ngki a'amu sohwa Jisasimo ulim'entohofi, Kako nopihwosi a'amuhuhwosohwamo nihu'no wonyo ulohofihwosi poyo umokumontonoho. Iose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amumokosyohumayo sohwa momuntontonoho. Osohwa sikuno ipisayo ne mjiyo sohonta hofiko kakwo'yohumo neso uyantifeho.

⁴² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimeto, Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,
Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso.

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwap'ingohwo imo'n'ingkohoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'n+mentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho lalokuhwono.

Oso pahnnimo hungkunoso Anitu limentisofoho.

⁴³ Oseso ngko sekumo waselmonn'no yohono. Anitu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wop'ingo ito'nohino somo umontonoho. Ose ulonto pahnn'no hungkuno a'amu kakimne'no min'ngkayo'njo somne'no ulimentisofoho. ⁴⁴[Olo engkwosaho loso'no seloheso a'amu fihwo oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomahwosi piwasyososo oso a'amu hiso kakoe a'apaho kempi mti'mti'me lohoffhwosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwae a'apahopo piwasyososo fonjomti'hupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalino pi'ningo umo'nimontonoho.]

⁴⁵ A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasi'yeh pahnni'mo hungkunumto upa'ntontifi hofikine'aho hungkuno hiloso limentisofo. ⁴⁶ Oseso hofiko kakimo aho wokantifi ko imentohofoso hofiko hwe moya'mimne'no iyoho unimentisofoho. Hwap'ngoso hwe moya'mi ole syafisi'wo'nimentohofi, Jisas sohwo An'tuye hungkuno l'mojo hweho. Ose limentohofohofo.

22

Ape mantifi elijwanyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 14:16-24)

¹ Jisas pahnnimo hungkuno apa'no a'amu somo ulimeto, ² Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwumo ape mante elijwan'wo'ningkohoho pa'nyofoho. ³ Simo'mo kako a'amu pi'n'ngo engo elijwanyo wosopayo nifitnne'ento uhwasopo'mentisofoho. Oso hohosohuta wopayo elijwanyo sikuno somo kakoe syoho ulohofiyi sohwaso a'amu uhwasopo'mentiso sohwa pifitnne'ento utimayo'ne lihwatimentisoso hofiko nakwolaho ulimeto'hofohoho. ⁴ Oso'no syoho ulohofiyi nom'ne sohwaso lihwa'jonto ulimeto, A'amu

⁴ Oso'no syoho ulohofiyo nom'ne sohwamo lihwejonto ulimento, A'amu

uhwosopo'mentohe somo ole ulimno. Wopayo nto liku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyontifi liku'maho. Sekwo oyonimno. Ose ulimno.

⁵ Ose ulahon'ngki nowahon'ngkofi a'amu uhwosopo'mentisoso hahn'nyo yontifi hofiko hofikoepi syoho'mno humpo'mentohofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho.

⁶ Nom'neso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyi sohwaro wonyo ulohofontifi fehohnjo sohwaro hwan'ngo fonjahon'ngkofi nom'ne sohwaro fonjahumentohofofoho.

⁷ Oseso hwe engo sohwo simeho tohino umn'ngkahon'ngki kakoe a'amu itokuso'njo sohwaro luhwat'mento, Sekwo a'amu nje syoho ntohofiyi sohwaro fonjahumalofo somo nofonjasy'kuji hofikoe ang'o toho fihm'mopmno. Ose luhwat'mentisofoho.

⁸ Ose yahon'ngkofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyi sohwaro ul'mento, Nje wosopayo nto liku'maleno. I, a'amu uhwosopo'mentohe sohware yahino hopo'maho.

⁹ Oso'no sekwo hon'ngkano'meemo humpekuji a'amu nuhwon'ngkuji nje wosopayo'ne ulimno. Sekwo nakwo'nji wohwano. ¹⁰ Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyi sohwa hon'ngkano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wop'ng'o'nji wonyo'nji uhwon'mentohof'o somo lit'mantifi utimotapmmentohofofoho. Oso'no hwe yofe engo'njo sohwoe ang'o somo uhu'mokumentohofofoho. Ang'o hiso a'amu hopo imentisofoho.

¹¹ Hwe moya'mi angomo nohumentan'ngkofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohof'o somo uhwon'mo lonto noswonto uhwon'mentisoso hwe fihwo kako manji'mofo wonyo'njo sohwo nohumentan'ngki uhwononto, ¹² Ul'mento, Nje a'amu sohwo, olo sikuno lomo nje hwomu ape masolo'no welijwonantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofo songo miyo'njo yonji peho'no swaponji humahnno. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo mampinyo imentisofoho. ¹³ Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyi sohwaro ul'mento, Olo hwe lohwo kakoe sife aho nano mtitof'kuji mempo hohnta'ni sikwo'mjoho so'mo foho'naopmno. Osopo a'amu humotaho engo liku'ji hul'ngkwajingo ifaloho'n'fitnnefoho. ¹⁴ Ose ulonto Jisas ul'mento, Anitu a'amu pi'n'ngo engo somne'no woswapife lonto joh'o ko ulonteso i, a'amu anga'no anga'nohino somo uhwosopo'mentisofoho.

A'amu sohwa hofiko hamniyoho hwe yofe engo'njo sohumne'no ho'nasiyo'ne Jisas'imo ulohon'imentohofofoho.

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ A'amu Falisi sohwa nuhu'mokontifi hungkuno hnn'imentohofi, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'no pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nal'hwoso'no impo'angomo utofosyano. Oso'no nohnontifi ¹⁶ hofiko hofikoe inomokomoyo fehohnjo sohwanji Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahon'ngkofi Jisas'imo nu'mantifi ul'mentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hungkuno nehopi'nohino liwo'n'ngkino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko Anituye yahino so'no a'amu somo ito'nohino luthwawo'n'ngkino hwasoho. A'amu kikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyoho makinyofoho. ¹⁷ Oso'no kiko olo hilo so'no jije huno mta'ango fonaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wop'ngotaho.

¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofikoe yahino kakimo yamof'o ulohof'o'ne so'no huno uyahon'ngki ul'mento, Sekwo hwasyo hungkuno hwap'ng'o'njo hwasoho. Sekwo ngkimo yamof'o peho'no ntohofalokwofo. ¹⁹ Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no nt'hwamno. Ose ulahon'ngki hofiko hamniyoho anga'no kakiyepono motapontifi ut'hwamentohofofoho. ²⁰ Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ul'mento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto.

²¹ Ose ulahon'ngki ul'mentohofi, Sisafefoho.

Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²² Ose ulahon'ngki nupa'ontifi hofiko yomo yontifi Jisas'imo uliko'mantifi umentohofofoho.

Hofiko Jisas'imo a'amu nope'ontifeso songo likafo so'no ulohon'imentohofofoho

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Oso sikuno homo somo a'amu Satiyusi fehohnjo Jisas'imo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ole luthwawo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'n'wo'n'ngkohofi. Apa'no songo molikafe'nefoho. ²⁴ Oso a'amu Satiyusi Jisas'imo ul'mentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses ole luthwamentono. Hwe fihwo mehom'i ane sohwo poyo pe'nososo kon'ngkwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kola'wehwoe pijohinomne'no kon'ngkwa'wehwo mehom'i wotipema'mtonoho. Ose luthwamentono. ²⁵ Oseso hwe

aho fehohngo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofohoho. Tis'imaso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomi mot'ipemaso'njo pe'n'imentisofoho. Nope'n'ingkahon'ngki kon'ngkwa'wehwoe apeso ma'mentisofoho. ²⁶ Oseso aku'mu sohwo ose imentiso so'no ose'nohini mj'm'wentifi ae usaho sohwo pe'n'imentisofoho. ²⁷ Oso hwe hopi'nono pe'n'ingkahon'ngkofi ape hiso kako tifi pe'n'imentisofoho. ²⁸ E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'n'ifijoso songo likapijo sohonta oso hom'ngkwa'wehwo sohwa olo ape losi tihwo woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentohofohoho.

²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo An'ituye hungkuno so'nji An'ituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno nto-hoho. ³⁰ A'amu poyo pe'n'imentohofoso likapijo sohonta hwe moya'mi ape momaso'njo ifitnnefoho. O'o, hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n'ifitnnefoho.

³¹ I, a'amu poyo pe'nyoso songo likapitnne so'no An'itu nal'imentiso so'no huno maseyo'njotaho. ³² An'itu ole nal'imento, Ngko Ap'lohama Aisakija Jekoupjaje An'itu hwo'nyoho. Ose nal'imentisofoho. Oso a'amu hiso ahwomomo songo humalofo. An'itu kako poyo pe'nyo sofe An'itu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe An'ituyoho. ³³ Olo hungkuno loso ulahon'ngki hwe moya'mi hofiko yomo imentohofohoho.

An'ituye hungkunomo in'ing kayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyofoho.

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)

³⁴ Olo hungkuno Jisas a'amu Satiyusi sohwaro ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofohoho. A'amu Falisi upa'n'imentohofoso a'amu Satiyusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'nontifi Jisas'njopo uhu'mokumentohofohoho. ³⁵ Hofiko'njo ajwo lopo hwe fihwo hon'ngkano hungkuno luthwayo syoho'njo sohwo Jisas'mo yamofo uloho'mo lonto ole ulohon'mento, ³⁶ An'ituye hungkunomo in'ing kayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyoso ntisoto.

³⁷ Ose ulahon'ngkahon'ngki Jisas ul'imento, Hungkuno ole, K'iko jije Hwe Engo An'itu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. K'iko jije Hwe Engo sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. K'iko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. ³⁸ Olo hungkuno loso in'ing kayoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. ³⁹ Hungkuno t'finjoso sime'mjo pa'nyofoho. Ole, k'iko hi kumo'nonto simeho kumo'n'wo'n'ngkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no k'iko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. ⁴⁰ Oso hungkuno sofa'u hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu An'itu hungkuno uyahon'ngki luthwamotofo sohwafe hungkuno so'njimo hwap'ingo wo'nyofoho.

Jisas a'amu Falisi sohwaro Kilais'ine'no ulohon'mentisofoho.

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ A'amu Falisi nuhu'mokontifi nohumentan'ngkofi Jisas ulohon'mento, ⁴² Sekwo Kilais An'itu uhwasopo'mentiso sohumne'no huno pipi seyohoho. Tihwoe imu hwolo. Ose ulahon'ngkahon'ngki hofiko ul'imentohofi, Ntefitiye imu hweho.

⁴³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, I, Ntefit Kilais sohumne'no nje Hwe Engofo l'imentiso sohonta olo hungkuno hilo so'no An'ituye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'no ho'nahumentono. Ntefit ole ul'imento,

⁴⁴ An'itu kako nje Hwe Engo Kilais.

An'itu nakwoe hwahopo l'hwat'imentiso sohumo ole ul'imento,

K'iko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo k'iko nohumahoji ngko jije mango sohwaro jije s'ifiki'nyo'mo enjwa'mo wokuhu-mat'i'monnoho.

⁴⁵ Oso Hwe Engo huhwo sohune'no Ntefit nje imu hweho mul'imentono. O'o, nje Hwe Engofo ul'imentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefitiye imu'nohino hwolaho.

⁴⁶ Ose ulahon'ngkahon'ngki hwe nom'ne Jisasiye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oso s'ikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisas'mne'no iyoho unoma'mentisofoho. Oso'no hofiko Jisas'mo hungkuno nom'ne'no mujo'njo imentohofohoho.

23

A'amu hon'ngkano hungkuno luthwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjiye yahino so'no Jisas ul'imentisofoho.

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hwangku sohonta Jisas kako hwe moya'mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo hungkuno luthwamentisofoho. ² Kako ole ul'imento, A'amu hon'ngkano hungkuno luthwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko hofikoe yofemnohini

ho'noma'nyo'ne Mousesiye hungkuno yoloho losetihwawo'ningkohofihwafoho. ³ Oso'no oso hungkuno hofiko losetihwawo'ningkohofoso sekwo haloho nopekuji tifi finingkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hofikoe huno mta'angoso hofikoe yo'mayo yahino hofiko iwo'ningkohofoso sekwo ikutoho. Oso hungkuno luthwawo'ningkohofoso somo hofiko koko tifi miningkayo'njo iwo'ningkohofofoho. ⁴ Ose ulonto Jisas a'amu huhwo sohwa hungkuno iningkayo'ne pahnnamo hungkuno ulimentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo honingkano hungkuno hofikoe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hofiko esyohumantifi a'amufe hohujopo intofasyiwo'ningkohofofoho. I oso'no hofiko a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e momokaho'nyo'njo iwo'ningkohofofoho. O'o, ane'njo wowo'ningkohofofoho. Yolohoso ole, oso hungkuno ko luthwantifi hofiko miningkayo'njo iwo'ningkohofofoho. ⁵ Yo'mayo iwo'ningkohofoso hofikoe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahonife lontifi iwo'ningkohofofoho. Anituye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi yomohu'nyopo ahopo utihwa'nyopo intofasyiwo'ningkohofofoho. Hofikoe manji'mofo momingo lopo wokoso sawemo engo mt'i'mokuwo'ningkohofofoho. ⁶ A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'ningkohofoso sopo hofiko epohumayo si'mo'njo wop'ngo'nohino so'no umo'ningkohoho. ⁷ Hofiko antime engo ajwo lopo a'amu pi'ninggo engo uhu'mokuwo'ningkohofoso sopo lohofontaningkofo a'amu hofikoe yofe ho'nomayo so'no umo'ningkohoho. U, hofiko nakwoe lonetihwayo hwasoho ujo'njo so'no umo'ningkohoho.

⁸ Oseso a'amu sekumo ole selikutoho. Nakwoe lonetihwayo hwasoho. Ose selikutoho. O'o, Anitu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Losetihwayo'ne hweho. Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho. ⁹ Olo hwaho lopo sekwo hwe nom'ne sohune'no ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nolikutoho. O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mphweho. ¹⁰ U, a'amu hofiko ole selikutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose selikutoho. Awonoho. Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo Kilais Anitu uhwasopo'mentiso hweho. ¹¹ Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hweho. ¹² U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohino ho'noma'n'wo'notoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I, a'amu fihwo kakoe yofe somo monje yahiningkuhwoso sohomo Anitu wopingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'n'ima'montonoho.

*Jisas a'amu mango'nohino somne'no hungkuno ulimentisofoho.
(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)*

¹³ Sekwo a'amu honingkano hungkuno luthwayo syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mayo so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitu a'amumo mokosyohumayo sopone'no a'amu sofe si'manopo honingkano pijwamo ulohofontifeso sekwo soku masyuyo'njo hwasoho. Hwe moya'mi hofiko woswantifi yahoningkofo sekwo pijumofalokwofo.

¹⁴ [Sekwo a'amu honingkano hungkuno luthwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo apiwojo sofafe anga yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi anga hiso sekwo ni'hu'nahone emawo'ningkohofihwasoho. Oseso hwangu sekwo tohino engo notipemapitnnefoho.]

¹⁵ Sekwo a'amu honingkano hungkuno luthwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo anga'meemo emoyiwo'notifi a'amu tifi seningkayo'ne tipewo'ningkohofofoho. Notipemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'ningkohofihwasoho. Oseso kako Seteniye mehomi sekwo hopa imo'noto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonoho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa Anitumne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontife so'no Jisas yoka ulimentisofoho. Sekwo t'impinyo sohwas sekwo a'amu nom'ne somo honingkano utihwano liwo'ningkohofihwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Ole luthwawo'ningkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehapi syafisiyo'ne'ento kako Anituye tajo anga engo somne lohono loso sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole liwo'ningkohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafo Anituye tajo anga engo somo wojo so'no nehapi lohono loso sohwo u, kakoe hungkuno nehapi umokono. Nehapi mmo'nyo'njo yahoningki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasyiwo'ningkohofihwasoho. ¹⁷ Sekwo a'amu huno ane sohwas t'impinyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nyoso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafo

Anituye angomo wojoso yakolo'nnyotaho. U, Anituye angoso sojo wopingo imokiyoso yakolo'nnyo ntisoto. Anituye angokofo. ¹⁸ Sekwo ole luti hwawo'nngkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehapi syafisiyo'neso ole lososo. Oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasiyo sopone'no hungkuno nehapi lohono. Ose loso sohwo ou, kakoe hungkuno ne mmo'nyoso kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehapi syafisiyo'neso ole lososo, Oso yano iyoso Anituye ijempoho ho'nasyiwo'nngkohofi so'no hungkuno nehapi lohono. Ose loso sohwo u, kakoe hungkuno nehapi umo'nono. Nehapi mmo'nyo'njo yahonngki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasyiwo'nngkohofihwasoho. ¹⁹ Sekwo a'amu huno ane sohwasi timpi'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. A'amu oso yo'mayo Anitumo yano uyotaho. Oso ijempoho yo'mayo Anitumo yano uyo somo wopingo umokiyosotaho. Ntisoto. Anituye ijempohokofo. ²⁰ Oseso hwe fihwo kako Anituye ijempoho so'no lohono loso sohwo kako yo'mayo sponjo ho'nasyiwo'nngkohofi so'ntne lalofoho. ²¹ Oseso hwe fihwo kako Anituye ango so'no lohono loso sohwo kako Anituye ango so'nji Anitu oso ango somo humaso so'ntne lalofoho. ²² Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono loso sohwo kako ahwomo'nji Anituye epohumayo'nji Anitu osopo humaso so'ntne lalofoho.

²³ Sekwo honngkano hungkuno luti hwamotofo syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji, sekwo tohino tipemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'nngkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'nngkahonngki anga'no Anitumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso honngkano hungkuno we'e somo ito'no inngkawowo'nngkohofihwasoho. I, honngkano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no mi hwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anitumo simaho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafoso sekwo minngkayo'njo hwotoho fewo'nngkohofihwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anitumne'no ho'nasiyoso noho'nafikutoho. I oso honngkano hungkuno engo so'ntne'no finngkamno. ²⁴ Anituye hungkuno we'e somo ko inngkawentifi Anituye hungkuno engo somo hwotoho fewo'nngkohofi so'no sekwo a'amu timpi'nyo pa'nyo nom'ne somo honngkano uti hwawo'nngkohofihwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somjo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpotofo engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumanteso muhwonyo'njo yontifeso hi'nji niwo'nngkohofihwasoho.

²⁵ Sekwo a'amu honngkano hungkuno luti hwamotofo syoho'njo hn'nonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo noswanyo yo'mayo somo ko yajijwontifeso sekwo humayoso kiho'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufu yahino oso'nji sekwoe a'apahomne'nohino syafisyontifeso weho. ²⁶ Kiko Falisi timpi'nyo sohwo, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wojoso kaki'no mijo yajijwohoji paho hohnta'ni kiho'maso umo'nimontonoho.

²⁷ Sekwo a'amu honngkano hungkuno luti hwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'nngkahonngkofi ho'nasyiwo'nngkohofi pa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohwafe yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nnyoponoho. ²⁸ Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'ni a'amu uhwonifijoso wopingo uhwonantifeho. I, simaho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nnyoponoho.

Jisas a'amu honngkano hungkuno luti hwayo syoho'njo sohwa tohino engo mapifitne so'no ulimentisofoho.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Sekwo a'amu honngkano hungkuno luti hwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwanne'no oso hwamo huno syafisiyo'no hofikoe pijafo ho'nahumentohofu sopo ango wopingo moliwo'nngkohofihwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wopingo huliwo'nngkohofihwasoho. ³⁰ I oso'no ole liwo'nngkohofihwasoho. Nakwo nanngkwowosafe sikuno somo humentontasi nakwo a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwafo fonjasiyo so'ne mufo'mehwanesohilo. ³¹ Sekwo oso lifitne so'no ole loneti hwalokwofo, A'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwafo fonjahumentohofu sohwafe imuhwasoho. Oso sekwoe hwapingo so'no loneti hwalokwofo. ³² Oso'no yo'mayo seyakwosa ema'mentohofoso sekwo wesejwafantifeho. ³³ Sekwo homa mehomi hwasoho. Sekwo wonyo sohwafe mehomi hwasoho.

Sekwoe honing'kano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyaso le'mofoso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyaso male'mopitnnefoho.

³⁴ Oseso sekwo upa'nimno. Sekuyepono olo hwamo uhwatimo. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki liwo'n'ngkohoho sohwanji a'amu huno'njo sohwanji Anituye honing'kano hungkuno lutihwawo'n'ngkohoho sohwanji sekuyepono uhwatimo. Sekwo'njopo nohumentan'ngkuji sekwo a'amu fehohno sohawo fonjasyikuji nom'ne sohawo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofasyikuji nom'ne sohawo sekwoe ang'o uhu'mokiyo somo hwan'ngo fonjikuji nom'ne angopono wofonjofepmnao-fantifeho. ³⁵ Ose ifijo so'no a'amu honing'kano wonyo ane somo siki fonjahumentohoho so'no sekwo tohino engo nomapitnnefoho. A'amu Apelimo fonjahumentiso somta'ango ne'no fonjahum'wentifi fonjahum'wentifi ayoso Pelekaiyafe hwomu Sekolaiya oso humo sekwo Anituye tajo ang'o engo somo oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ngkohoho'njo sopo fonjahumentohohofoho. ³⁶ Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Oso a'amu hopi'nonohno somo fonjahumentohoho sofe tohinoso sekwo olohonta humalofo sohwasi tohino hiloso nomapitnnefoho.

Jisas Jelusalemne'no humotaho limentisofoho.

(Luk 13:34-35)

³⁷ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki selimotofa sohawo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anitu uhwoj'wo'n'ngkiso sohawo sojo'nji fonjiwo'n'ngkohoho kuyoho. Sikuno pi'n'ngo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo muhu'mokontifi efemokosyawowo'n'ngkohoho hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho limalofoho. ³⁸ Sekwo upa'nimno. Sekwoe ang'o Jelusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. ³⁹ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olohonta sekwo ngkimo apa'no manohonyo'njo ne'no yontan'ngkuji sikuno pi'n'ngo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

24

Jisas Anituye tajo ang'o engoso wonyo imo'none so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas Anituye tajo ang'o engo somo nuli'ko'mahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi Jisasimo ang'o hiloso utihwano lontifi yahon'ngkofi ² Jisas ulimonto, Olo ang'o homo losomo sekwo lihwalokwofo. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olo ang'o lomjo sojo ang'a'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ang'o wopingo losomo mti'hupekuji womehu'mmokwojantifeho.

Jisas yo'mayo tango eng'o'njo i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisas hwofiki'nyo Oulif sopo nohumentan'ngki kakoe inomokomoyo sohwa nu'mantifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Oso hungkuno nalohinoso sikuno ntisomo i'mofaponeto. Kiko asomo piso sohontalaho. Sikuno moi'wo imo'none so'nji simo'mo peho imo'noneto. Nakwo oso sikuno so'no huno pipi nayoneto.

⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimonto, Ito'no uhwothumamno. A'amu sekumo hwasyo honing'kanomo ipemotasewofitoho. ⁵ Hwangku a'amu pi'n'ngo engo i'mofapikuji hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose selifijos a'amu pi'n'ngo hofikoe hungkunomo in'ngkafitnnefoho. ⁶ Sekwo ikujoho fongki'nyo'ne hungkuno upa'ngkuji iyoho senyo'eno. Ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho.

⁷ Hwangku a'amu temtitofa kengo sohwanji temtitofa nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n'fitnnefoho. I, a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n'fitnnefoho. Ang'o kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapososo nom'ne ang'o kengo kengo sopo hwaho hwom'huwo mji'm'wenefoho. ⁸ Olo tango we'eso emayofoho. Tango mikun'impososo tifi no'mo weho.

⁹ Osohonta a'amuso noset'mafikuji tohino nosejapikuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simoho tohino mikun'imposo umnonefoho. Hwap'ngoso sekwo nje a'amu sokune'efoho. ¹⁰ Hohosohonta hwe moya'mi pi'n'ngo engo Anitumne'no simoho hi'ntnnono unyoso noho'naofikuji hofikoe a'amu somne'no hungkuno wonyoso tokoyo'ofa ifitnnefoho. Hofiko hi hofikoe a'amumne'no mangohwa imo'n'fitnnefoho. ¹¹ Osohonta a'amu pi'n'ngo hwasyo hungkuno'njo lutihwafikuji

a'amu hon'ngkano hwasyomo ipemotawofitnnefoho. ¹² Yahino wonyo m'kun'imposo imo'n'ngkuhwosi a'amu nom'ne somne'no hitoho ulofoso noho'napitnnefoho. ¹³ I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi s'ikuno ae'uyo imo'nososo An'itu kako oso huhwo sohomo uti'manefoho. ¹⁴ An'itu a'amumo mokosyohumayo hungkuno wopingoso ang'o'meemo lut'hwafijoso a'amu hopi'nono nupa'n'ngkuji humentan'ngkuji s'ikuno moi'wo imo'nyoso i'mofaponefoho.

Hwahoponjo an'itu hwasyo sohwoe huyo'mango wonyo sohwo i'mofaponefoho.

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Hohosohonta sekwo hwahoponjo an'itu hwasyo sohwoe huyo'mango n'ihu'no wonyo sohwo An'ituye tajo ang'o engo Jelusalem sopo uhwon'fitnnefoho. Nuhwon'ngkuji yomo engo ikuji youwo youwo l'fitnnefoho. Olo hilo so'no hohonta Ntaniye hwe fihumo An'itu hungkuno uyahon'ngki l'mojo sohwo l'imentisofoho. A'amu olo hungkuno loso atofo loso sohwo huno ito'no wosyaf'isyo. ¹⁶ Ose uhwon'ngkuji youwo l'ikuji a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyaso komo'nos'fitnnefoho. ¹⁷ Hwe fihwo anti'fepo humaso sohwo kako hwahopo p'wel'ikofaohwosi kakoe ho'yango ang'o mta'ni moswomaneho. ¹⁸ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife womamo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁹ Oso s'ikuno somo moya'mi s'meho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwap'ngoso oso s'ikuno homo somo olo hwaho lopo tango m'kun'imposo i'mofap'hwosi An'ituye s'meho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁰ Olo s'ikuno hiyaso le'mof'o'ne wojoso s'ikuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. S'ikuno iyoho humayo so'nji i'mofaposo'manji le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ul'ikuno. S'ikuno meeofosomo iyoho humayo somo imo'n'ngkuhwoloho. Oso'no Mpohumo jomo ul'ikuno. ²¹ Oso s'ikuno somo tango m'kun'imposo wo'nnyofoho. Hwaho songo imo'n'mentiso sohonta m'imo'n'm'wentto olohonta tango oso pa'nyoso mmo'nyofoho. Hwangku tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²² Oso s'ikuno tohino mayo somo An'itu kako t'ifo mmokiyo'manji a'amu hopi'nono poyo nto imo'n'fijo'nesohilo. I, oso'no An'itu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syaf'isy'hwosi s'ikuno oso tohino mayo so'no t'ifo imokonefoho.

²³ Hohosohonta hwe fihwo ole noselonefoho. Uhwon'imno. Kilais olopo humaho. Ou, Kilais oso nomp'o humaho. Ose sel'ikuj'o'no sekwo hof'ikoe hungkunomo t'ifi in'ngkayo'eno. ²⁴ Osohonta a'amu fihwa ngko Kilais hwo'nyoho loso sohwani a'amu An'ituye hungkuno hwasyo lut'hwawo sohwani i'mofap'ikuj'i yo'mayo wonyoangkafoso yamof'o sekumo eset'hwafitnnefoho. A'amu An'ituye hungkunomo min'ngkayo'njo hopi'nonohinoso oso hisofe hungkunomo in'ngkafitnnefoho. I, An'ituye a'amu neso hungkuno hwasomo un'ngkowan't'fitikeno likuji yo'mayo wonyoangkafoso yamof'o eset'hwafitnnefoho. ²⁵ Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwon'fijo so'no huno ito'no seyonefoho.

²⁶ Oseso hof'iko sekumo ole sel'fitnnefoho. Uhwon'imno. Kilais kako a'amu ane nomp'o humaso lohunonoho. Ose sel'ikuj'o'neso sekwo muhwonafitnneho. Ou, hof'iko ole sel'fitnnefoho. Uhwon'imno. Kilais kako olo ang'o lomo humaho. Ose sel'ikuj'o'neso oso hungkuno somo sekwo in'ngkakutoho. ²⁷ Emta'm'ingo mofehi'nyo sapiso mo'mta'ni yon-teso mofehi'nyo n'ngku'n'ngkiso so'mo posomjiyohosawowo'n'ngkiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo noponefoho.

²⁸ Ose ulonto pahnn'mo hungkuno ul'imento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijaf'o wo'nnyo sopo y'hufo aji'mango oso hopo sopo nop'ikuj'i uhu'mokufitnnefoho.

Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Oso tango hiso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no mofehi'nyo n'ihu'no komo'no s'ikwo'mno imo'n'ngkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi hntokwaliyo not'ihwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho. ³⁰ A'amufe Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamof'o i'mofap'hwoso'no a'amu hwahoponjo humalofoso nuhwon'ngkuji humotaho l'fitnnefoho. Osohonta uhwon'fijoso A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo eng'o'nji pomponaho eng'o'nji pontan'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho. ³¹ Hohosohonta kounoho yoka eng'o ho'n'ngkuhwosi An'itu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwaj'hwosi ang'o'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae ef'ohoto'nawojo'meemjo m'hwofojonefoho.

Iyoswo uyon'imof'o somo uhwon'ngkuji huno ole waseyono jef'o iyo'nefoho.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon+mno. Uyon+mofoso uhwon+ngkuji jefo uyimonte'nefoho wolantifeho. ³³ Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwon+ngkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁴ Hungkuno nehapi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan+ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³⁵ Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowent+hwonefoho.

Hwe fihwo oso mofehi'nyo so'nji sikuno so'nji huno muyofoho.
(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)

³⁶ Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohino huno uyalofoho. ³⁷ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'n+ngoso sekwo yontan+ngkuji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho. ³⁸ Hohonta mijo a'amu somo muhulo'mentiso sohonta hofiko wopayo'nji mijo'nji n+fitnneso ape mapitnneso mji+mwentan+ngkofi Niwa kako yofayokinomo humentiso-foho. ³⁹ A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nohumentan+ngkofi mijo muhulofahon+ngki pe'n+mentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyafisiyo'njo yontan+ngkuji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho. ⁴⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo lohofontan+ngkohosi Anitu anga'nohinohumo nutimawosi nom'nehumo nuli'komane'foho. ⁴¹ A'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontan+ngkohosi Anitu nom'nimo utimawosi nom'nisi wohumamontonoho. ⁴² Oso'no sekwo ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohune'no ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho. ⁴³ Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'ne'entifi sikuno somne'no huno uyihwoso'no kako timo wohontohumantonoho. Nohontohumantan+ngkuhwosi a'amu kakoe angomo maswone-hoho. ⁴⁴ Oso'no sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentan+ngkujo somo wopmmonnoho.

Syoho ulohofiyo wop+ngo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnn+mo hungkunofoho.
(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Syoho ulohofiyo huno wop+ngo'jo sohwo tihwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohomo kakoe hwe engo sohwo ulonteso, Kiko nje a'amu syoho ntohofiyo somo uhwontohumaho. Ose lonto uhwasopeehon+ngki kako a'amu somo mokosyohumanto wopayo uyimojo hweho. ⁴⁶ Tifi sohonta syoho ulohofiyo wop+ngo sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako syoho wop+ngo mokosyohumentan+ngkuhwosi uhwon+ngkuhwosi oso syoho ulohofiyo sohwo simaho wop+ngo umo'n+montonoho. ⁴⁷ Ngko hungkuno nehapi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso olo syoho ulohofiyo huhwo sohomo enjwa'mo woho'nahumantonoho. ⁴⁸ I oso'no, oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kakoe huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. ⁴⁹ Ose syafisyahon+ngkuhwosi kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwontohumayo iku-joho fonj+hwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohof+wo'n+ngkohof so'nji wopayo'nji mijo'nji wan+montonoho. ⁵⁰ Oso syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumantan+ngkuhwosi asomo wapmmontonoho. ⁵¹ Poso sohonta syoho ulohofiyo huhwo sohomo tohino m+kun+mposo uyihwosi a'amu hwasyo hungkuno'njo so'nji uhmajoso sopo hofiko hul+ngkwajingo ifaloho'n+ngkuji humotaho engo l+fitnnefoho.

25

Moya'mi aho hopi'nohino sofamne'no pahnn+mo hungkunofoho.

¹ Jisas kako a'amu somo ole ulimonto, Hohosohonta Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pmmentisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo'ne'entifi hofikoe sikiloho nomantifi hwe sohomo ufohon+timano lontifi umentohofofoho. ² Oso moya'mi aho hopi'nonohino hofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'njofafoho. ³ Oso moya'mi

huno'maso sofa hofiko sikiloho'nohini motawentifi mijo'nji momotawommentohofohofoho. ⁴ Moya'mi huno'njo sofa hofiko sikiloho motawentifi mijo nom'ne so'nji motawomentohofohofoho. ⁵ Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'njo yahon'ngki saho fosiawo'mentohofohofoho.

⁶ Saho fosiwotent'ngkofi kuntoliyo sopo joho ole ho'nimento, Hwe ape mayo sohwo nto pohoho. Sekwo toho'nji ufohon'itimamno. ⁷ Ose ho'n'ngkahon'ngki moya'mi hopi'nonohino sofa nolikafontifi hofikoe sikiloho ito'no esyohumamentohofohofoho. ⁸ Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'njo sofamo ulimentohofi, Sekwo sikiloho mijo hmnonejapmno. Nakwoe sikiloho simpe'nalofoho. ⁹ Ose ulahon'ngkofi moya'mi huno'njo sofa ole ulimentohofi, Nakwoe sikiloho'nji sekwoe'nji mijo hopo'maho. O'o sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni sekwo'ne mijo mpopmno. ¹⁰ Ose ulahon'ngkofi moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentan'ngkofi oso hwe ape mayo sohwo nopahon'ngki moya'mi ito'no humesyohumantohofofofanji angomo wopayo engo wonano lontifi swontifi hoku'yo ni'hu'nahone pijwahumentisofoho.

¹¹ Hwangku sohonta moya'mi nom'ne sofa i'mofapontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofho. ¹² Ose ulahon'ngkofi hwe ape mayo sohwo ulimento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. ¹³ Jisas ose ulonto ulimento, Sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo oso sikuno somne'no huno maseyohoyohoho.

Syoho ulohofiyo sohwa hamniyoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.
(Luk 19:11-27)

¹⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango uliko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiyo somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne umentisofoho. ¹⁵ Hofikoe yahino so'no syafisoyonto kakoe hamniyoho yano ulohummentisofoho. Nom'nehumo *faif tausen* (5,000) kina uyimentisofoho. Nom'ne sohomo *tu tausen* (2,000) kina uyimentisofoho. Nom'nehumo *wan tausen* (1,000) kina uyimentisofoho. Ose uyonto umentisofoho. ¹⁶ Oso syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no nowento oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto *faif tausen* (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho. ¹⁷ Syoho ulohofiyo nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentisofoho. ¹⁸ I, oso'no oso hwe *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako hamniyoho nomanto pi'nimomo ijopiji-jasyonto kakoe hwe engo sohwoe hamniyoho hwahomo hiyaso ho'nahumentisofoho.

¹⁹ Sikuno pi'ningo engo memjaofahon'ngki oso syoho ulohofiyo sofe hwe engo sohwo asomo noponto oso hamniyoho umentiso so'no hungkuno ulimo lonto pmmentisofoho. ²⁰ Syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *faif tausen* (5,000) kina ntapmmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina olopo weho. ²¹ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wop'ngo hwosoho. Kiko syoho wop'ngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n'ngkino hwosoho. Kiko olo syoho we'e lomo wop'ngo mokosyohumawo'n'ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²² Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *tu tausen* (2000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho. ²³ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wop'ngo hwosoho. Kiko syoho wop'ngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n'ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²⁴ Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo noponto ulimento, Hwe engofo, ngko huno moi'wonoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Nom'ne sohwa syoho hulontife somta'ni wopayo mawo'n'ngkino hwosoho. Nom'ne sohwa ufongoe fisosomokaofontifeso kiko neso nomehu'meesyonji mawo'n'ngkino hwosoho. ²⁵ Oso hiso'no huno niyahon'ngki iyoho n'ngkahon'ngki jije hamniyoho nomotawenji hwahomo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uhwonyo. Olo jije hiloso kakwosi maho.

²⁶ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wonyo hwosoho. Kiko piso'mo'nyo'njo hwosoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulontife so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofontife somta'ni mawo'n'ngkohe so'no huno nto kiyohoho eso nto nthino. ²⁷ I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo

sohwafe angomo mohoni'nanisiyo'njo peho'no imentohinoto. Ho'nosyontentesi nopl'mmo nje hamniyoho so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo. ²⁸ Ose ulonto ulimeto, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomafikui oso hwe *ten tausen* (10,000) kina mokosyohumasoso sohumo umasyimno. ²⁹ Hwapingoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'ninkohoho somo ngko nom'ne pi'ningo engoso uyimnonoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ³⁰ Olo syoho ntohofiyo wonyo sohumo sikwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hulngkwajingo ifaloho'n'ngkuji humotaho engo lifitnnefoho.

A'amufe Hwomu sohwo a'amu hopi'nonohino somo yano ilofonefoho.

³¹ A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta kako hwe engo sohwo epohumayo wonyoangkafo sopo humanefoho. ³² Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahon'ngkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhwajihwosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhwajonefoho. ³³ Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohnta'ni uhumajihwosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohnta'ni uhumajonefoho. ³⁴ Oso hohosohonta hwe yofe hwofilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohnta'ni humalofo somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo wopingo sejape so'no sehwasopo'mentiso soku, hohonta hwaho songo mti'mokumentiso sohonta olo ang'o yo'mayoso Mpohwo sekumne'no yahumentisoso nopikui mapmno. ³⁵ Hwapingoso ngko mijoho niyahon'ngki wopayo ntapmmentohofofoho. Ngko mijo'no nimo'n'ngkahon'ngki mijo ntapmmentohofofoho. Ngko ang'o kengopo nta'ni pahon'ngko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipen'motapontifi wopingo n' mokosyohumamentohofofoho. ³⁶ Ngko hwapife ane nohumentan'ngko sekwo yo'mayoso ntapmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentan'ngko sekwo wopingo n' mokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentan'ngko sekwo nohonapmmentohofofoho.

³⁷ Ose ulahon'ngkuhwosi a'amu wopingoso ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, ntohontalo. Kiko wosopayo mijoho kiyahon'ngki nakwo wosopayo kijapmmentihwoneso, ntohontalo. Kiko mijo'no kumo'n'ngkahon'ngki nakwo mijo kijapmmentihwoneso. ³⁸ Ntohontalo. Nakwo ang'o kengoponta'ango hwasimo kohonontani nakwoe angomne'no ipekumotamentihwoneso, kiko hwapife yo'mayoso ane nohumentan'ngkini ntohonta kijapmmentihwoneto. ³⁹ Ntohontalo. Kiko mnokino'nji impo'angomo humentan'ngkinoso ntohonta kohonimentihwoneto. Ose ulohon'fitnnefoho.

⁴⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehapi waselimonne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imentohinofoho.

⁴¹ Ose ulihwosi a'amu hwonamonyo hohnta'n'ngo somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpanimno. Anitu sekumne'no simano hintotohino umnalofoho. Sekwo ngkimo n'iko'mafikui oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntnne'no ho'nahumentiso somo fiwanimno. ⁴² Hwapingoso hohonta ngko mijoho niyahon'ngki wopayo montape'njo imentohofofoho. Mijo'no nimo'n'ngkahon'ngki mijo montape'njo imentohofofoho. ⁴³ Ngko ang'o kengopo nta'ni pahon'ngko sekwo ngkimo ang'o mantape'njo imentohofofoho. Ngko hwapife manji'mofo ane nohumentan'ngko sekwo sekwoe yo'mayoso ntapmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentan'ngko impo'angomo nohumentan'ngko sekwo monohonayo'njo imentohofofoho.

⁴⁴ Ose ulahon'ngkuhwosi ulifitnnefo, Hwe engofo, Ntohontalo. Kiko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'n'ngkahon'ngki, kiko nom'ne angopo nta'ni ponji, kiko hwapife ane hwosi, mnokino'njo hwosi, kiko impo'angomo nohumentan'ngkini nakwo wopingo makilohofe'njo ntohonta imentihwoneto.

⁴⁵ Ose ulohon'ngkahon'ngkuji ole ulonefoho. Ngko nehapi waselimonne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imentohofoso ngkine'no mantohofe'njo imentohofofoho. ⁴⁶ Ose ulahon'ngkuhwosi a'amu hiso nukui hofikoe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefoho. I a'amu wopingoso hofiko ang'o wopingo sopo i'mofahokuji engolopohamo songo ne'no nohumantokutnnefoho.

26

Hwe engo sohwa Jisasimo fonjasyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

¹ Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimeto, ² Sekwo huno moi'wonoho. Sikuno hufa'u memjaofihwoso'no Anitu Kako

A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohomo iyo hwojiyafiku'nnyo somo wofonjinto'ofosyantifeho. Ose ulimentisofoho.

³ Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwani a'amu Isilael sohwafe hwe engo sohwani hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe ango somo uhu'mokumentohofoho. ⁴ Osopo nuhu'mokontifi Jisasimo hiyaso'mo aho kehwaso wofonjoso'ano limentohofoho. ⁵ Ole hnnimentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontan'ngkuji Jisasimo aho kehwaso'no nonahon'ngkuji a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnnimentohofoho.

A'musi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino'njoso usohumentisofoho.

(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)

⁶ Jisas kako Saimouniye ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. ⁷ Osopo Jisas nohumentan'ngki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ahwone hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomotaponto Jisas epohumayo sopo nohumentan'ngki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho. ⁸ Ose yahan'ngki inomokomoyo sohwa nuh-wonontifi simeho tohino umn'ngkahon'ngki hnnimentohofi, Olo a'mu losi mijo siki peho'no sisoyohoho. ⁹ Oso mijo wonyoangkafo'no a'amu nakumta'ni mpe nalo-hofont'fijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'n'ngkohoho somo uyihwanesohilo.

¹⁰ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofiko hungkunomo huno uyahan'ngki ulimento, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'no uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo nto-hokwoho. ¹¹ A'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no hu-mawo'n'ngkohofoho. I, oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'nenepi umo'n'ngmontonoho. Oso'no a'mu ngkimo wopingo ntohoho'ne sikuno pi'n'ngmo mauyoho. ¹² Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafo ito'no yasy'wo'n'ngkuhwone hopaso ehantohokwoho. ¹³ Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulifijo so'no olo a'mu losi ntohofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'n'ngmo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jutas hwe engo sohwamo Jisasimne'no ulimne'ento hungkuno ho'nahumentisofoho.

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwamo nu'manto ¹⁵ ulimento, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'no sekwo peho wontopant'fito. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Nakwo hamniyoho sojo teti (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimentohofoho. ¹⁶ Oso hohoso-honta Jutas Jisasimo utihwamne'ento hon'ngkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwani Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wosopayo nimentohofoho.

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹⁷ Sikuno Engo uhwonimotofoto sime'mjo somo a'amu Jutas wopayo nom'ne kengo ni'wo'n'ngkohoho so'no Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wopayo naneso nti'mo esyohumanehwono. ¹⁸ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo antime engo somo nukuji hwe fihumo nu'mafikuji ulimmo. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetihwawo'n'ngkiso sohwo ole nalohoho. Nje sikuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwani Sikuno Engo somne'no wosopayo jije angomo wonontane'no yihwono. ¹⁹ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa Jisasiye hungkunomo in'ngkawentifi Sikuno Engo so'no wosopayo ito'no esyohumamentohofoho.

²⁰ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwani nohumantifi Jisas ulimento, ²¹ Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso

* 26:2: Oso sikuno sime'moso hwafo Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomu tisimaso somo poyo imokumentisofoho. Oseso a'amu Isilaeliso yahu sipsip honiyoso hofiko mitipitihwayo'nji hoku'moponjo iyo fiji'hofaki'nnyo'nji osomo uloho'mentohofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofoho. Oso sikuno somne'ne Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo li'wo'n'ngkuhwhonefoho.

sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanihumonte hweho. Tokoyo'ofu wanhoto'mtonoho. ²² Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwafe simeho tango uyahon'ngki a'amu anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentionofi, Hwe Engofo, ngkolaho. ²³ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimentiono, Hwe fihwo ngko'nji wopayo noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amumo tokoyo'ofu uyimte hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno luthwamotofo sohwa iyoswomo mti'mokumentohofi pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'nimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwa tokoyo'ofu ntahofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. ²⁵ Ose ulahon'ngki Jutas oso hwe Jisasimo tokoyo'ofu imentiso sohwo Jisasimo ulimentiono, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentiono, Kiko nto lohino. Ose ulimentisohofi.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo'nji mijo'nji ae'uyo nimentohofohofu.
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²⁶ Hofiko wopayo nontan'ngkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujohofonto inomokomoyo sohwa umoyonto ulimentiono, Oloso nje a'apahofohofu. Sekwo nomafikujohimn'mno. ²⁷ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'nji nomanto Anitumo isamoyoka ulonto hofikimo uyonto ulimentiono, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwasihimnaopmno. ²⁸ Olo nje honiyo loso a'amu pi'n'ngo sofe wonyo wae yasemofi'ne usohumahono. Honiyo loso Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyo losomo Anitu uhwon'ngkuhwoi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefohofu. ²⁹ Hungkuno waselimo. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo nohumentanimo sikuno memjaofihwoso'no ngko sekwo'nji nje Mpohwoe anga a'amumo mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefohofu.

³⁰ Ose ulahon'ngki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofikinyo Oulifine'no kotasimentohofohofu.

Jisas kako Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno a'amu somo ulone so'no ulimentisohofi.
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas ulimentiono, Olo sikwo'miyo lomo sekwo ngkimo nihwajikujohihaso wahumpeentifeho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofi sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohmo fonjasyikujohi'no yahu sohwa hihaso wahumpeentifeho. ³² I, oso'no songo likahimmo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefohofu. ³³ Ose ulahon'ngki Pita ulimentiono, Nom'ne sohwa hofiko ko kuhwoti'mopijoso ngko makuhwoti'mo'mnehono. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimentiono, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufu tosika yoka malontan'ngkuhwoi sohonta kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimentiono. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohohofu. Ose ulohoji'no yihufu sohwo yoka walimentiono. ³⁵ Ose ulahon'ngki Pita ulimentiono, Ngko kikimne'no huno maniyohoyohohofu eso mulimnehono. O'o, ngko kiko'nji ko fonjanisiyo'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahon'ngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hopa ulimentohofohofu.

Jisas Ngketisemani sopo humanto Mpohune'no jomo ulimentisohofi.
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketisemani iyo uyo syoho sopono umentionohofohofu. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa ulimentiono, Sekwo olopo fosyohumamno. Ngko oso nompono u'mo Mpohumo jomo ulimo. ³⁷ Ose ulonto kako Pita'nji Sepetiye hwomu sohwa'u'nji utimanto umentionohofohofu. Nowentifi Jisas simeho tango mikunimposo umentionohofu. ³⁸ Oso'no ulimentiono, Nje simeho tango mikunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Ngko'njopo fosyohumafikujohi ngkimo nohontohumamno. ³⁹ Ose ulonto we'enehwo nowento simano hwaho hohnta'ni ipitofawento Anitumo ulimentiono, U, nje Mpohwo, olo tohino loso nonimawhosi waniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomo nningkahuhofu. O'o, jije hunomnohino himn'ngkayo.

⁴⁰ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentionohofu. Kako nu'manto uhwonimentionoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofosyowentan'ngkofi uhwononto Pitamo ulimentiono, Kiko ngkimo monohontohumayo peho'neto. ⁴¹ Sekwo ngkine'no nohontohumafikujohi Mpohumo jomo ulimentiono. Seten sekumo yamofu selohofonohofu. Sekwo wopingo'nohino uyano ko lifijoso sekwo yokumpohni'nyo hopo'maho.

⁴² Ose ulonto Jisas apa'no we'enehwo nowento ulimentiono, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo manimnehohofu nningkohohofu. I, oso'no nje hunomo min'ngkomnehono.

O'o, jije hunomnohini uningkapmmomnoho. ⁴³ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timo saho uningkahonngki saho foyowentanngkofi uhwonimentisofoho. ⁴⁴ Ose uhwononto apa'no nuliko'manto Mpohumo jomo simo'mjo ulimentiso hopaso apa'no nowento ulimentisofoho. ⁴⁵ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Upa'nimno. Nje sikuno nto i'mofapmmaho. A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwa tokoyo'ofoto nto imasofoho. ⁴⁶ Sekwo filikapmmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofoto ntoho'maso sohwo nto pohoho.

Jutas Jisasimo a'amu wonyo sohwa uyimentisofoho.

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷ Jisas oso hungkuno ulontanngki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwo i'mofapmmomnoho. A'amu yofe engo'njo tajo angoso syoho'njo sohwanji a'amu Isilael hwe engo sohwanji a'amu pi'nnggo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwa lutiwhahonngkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotamentisofoho. ⁴⁸ Jutas oso a'amu sohwa yafo itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohmo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho fikopmmno. Ose nto ulimentisofoho. ⁴⁹ Oso'no Jutas Jisasimo komo'no nu'manto ulimento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'nimentisofoho. ⁵⁰ Ose yahonngki Jisas ulimento, Kiko umonji pohino sohwo komo'no fiyo. Ose ulahonngki hofiko Jisasimo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofoho.

⁵¹ Hwe fihwo Jisasi'nji humamentiso sohwo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofe engo'njo tajo angoso syoho'njo sohwo ulohofiyohomo haloho loku'mentisofoho. ⁵² Ose yahonngki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajo asomo fohonasyo. A'amu fihwo kako hwakuhwajo'nji nom'ne sohwa lofososo oso hwe huhwo sohmo hwakuhwajo'nji wolofosyantifeho. ⁵³ Kiko huno makiyoho liyohoho. Ngko nje Mpohumo jomo ulime'no kako ahwomomjo a'amu pi'nnggo engo nifo'mayo'ne nihwajhwonesohilo. ⁵⁴ I oso hiso'no ngko ose ime'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mti'mokumentohofoho oso hungkunoso ne pipi imonngkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umon'montonoho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta Jisas a'amu itokuso'njo somo ulimento, Sekwo a'amu hufo iwonngkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo angoso somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno lutiwhahonngko sekwo ngkimo osopo manikoso'njo iwonngkohofihwasoho. ⁵⁶ I oso'no a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki lutiwhamotofohwa hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imonngkohoho. Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofoho.

A'amu 'kaunisol' syoho'njo sohwa pone'no nowentifi Jisasimne'no hungkuno limentohofoho.

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oso a'amu sohwa Jisasimo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo angoso syoho'njo Kaiyofas oso hwoe angomme'no kemotamentohofoho. A'amu honngkano hungkuno lutiwhamotofohwa sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofoho. ⁵⁸ Pita Jisasimo ko inngkawomentisoso kakimo mufantohinyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humulohomwesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo nowonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo so'no uhwontohumamo lonto humamentisofoho.

⁵⁹ A'amu tajo angoso syoho'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofoho. ⁶⁰ A'amu pi'nnggo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofapahonngkofi nofonjosyane'entifi hungkunoso wonyopi tipmmmentohofoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji ⁶¹ ulimentisiyo, Olo hwe lohwo ole limaso hweho. Anituye angoso engoso ngko wae yahm'mo songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no angomo'wo umon'montonoho. Ose limaso hweho.

⁶² Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo tajo angoso syoho'njo sohwo nolikofalohofonto Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusiyo losofo. ⁶³ Ose ulahonngki Jisas mampi'nyo humentanngki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Anitu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalofoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko Kilais, Anitu kuhwosopo'mentiso Anituye Hwomu Ne hwasilaho.

⁶⁴ Ose ulohonngkahonngki Jisas ulimento, Kiko nehopi'nohino. I wakilmonne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo

Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwoe aho anga sohoht'a'ni humentan'ngkuhwosi uhwon'fittnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi p'hwoso'no uhwon'fittnefoho.

⁶⁵ Jisas ose ulahon'ngki oso hwe tajo anga syoho'njo sohwo simano hintotohino umn'mentiso so'no kakoe manji'mofo we'ene sisimpento ul'mento, Kako An'itune'no sitofu ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n'ngkohoho. ⁶⁶ Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulohon'ngkahon'ngki ul'mentohofi, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁷ Ose ulontifi Jisasiye simo'mangopo me mijo uyati'mofontifi fongku'mentohofohoho. A'amu fehohnjo nufonjontifi ⁶⁸ Ul'mentohofi, Kiko Kilais sohwoi Anitu hungkuno kijopahon'ngki l'wona'ngkino hwosi, t'hwu kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofu ose ul'mentohofohoho.

Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno, Ngko huno maniyohoyohoho ul'mentisofoho.

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentan'ngki hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyosi nu'manto ul'mento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkino hwasoho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nono nuh-won'ngkahon'ngkofi Pita ul'mento, Awonoho. Olo hungkuno ntahino loso'no ngko huno maniyohoyohoho. ⁷¹ Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentan'ngki nom'ne a'amu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwo ul'mento, Olo hwe lohwo Jisas anga Nasaletn'ta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkiso hweho. ⁷² Ose ulahon'ngki Pita apa'no yofe hiyaso yonto ul'mento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohmo huno maniyohoyohoho. Ose ul'mentisofoho. ⁷³ We'enepi a'amu fehohnjo likofohumamentohofi osohwa Pitamo nu'mantifi ul'mentohofi, Nehopi kil'hwono. Kiko hofiko'njo mta'ango hwasoho. Jije mampahoso Ngkalilinta'ango pa'n'ngo ho'n'ngkohoho. ⁷⁴ Ose ulahon'ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ul'mento, Ngko hwasyo hungkuno seli'meso Anitu tohino wontapon. Oso hwe sohmo ngko huno maniyohoyohoho. Ni'hu'no nehopi lohono. Ose ul'mentisoso tosi'ka yoka l'mentisofoho. ⁷⁵ Yoka lahon'ngki nupa'nonto Pita hungkuno Jisas ul'mentiso so'no huno syafi'hu'mentisofoho. Hungkuno ole ul'mento, Yihufo tosi'ka yoka molontan'ngkuhwoso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimnonoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoho'no yihufo sohwo yoka walimntonoho. Pita kako huno ose syafisyonto mempono swonto kakoe yahino wonyo so'no simoho tango m'kun'imposo uyahon'ngki humotaho engo ne'no l'mentisofoho.

27

A'amu Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofohoho.

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)

¹ Im'ngo ne so'nji a'amu tajo anga syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno l'mentohofohoho. ² Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofohoho.

Jutas poyo pe'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)

³ Jutas kako Jisasimo tokoyo'ofu uloho'mentiso sohwo uhwon'mentisoso hofiko Jisasimo tohino uyantifi yahon'ngkofi uhwononto kako simoho tango uyahon'ngki huno ole syafi'hu'mento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo *teti* (30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo anga syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto ⁴ ul'mento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohmo seti'hwamale sohwo wape'nimntonoho. Ose ulahon'ngki ul'mentohofi, Nakwo'maho. Jije'nohinofoho. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye anga engo somo noswoho'nofawento nowento nano hmentisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnn'mentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasio'ne mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wopingo'maho.

⁷ Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kotiku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mt'i'mokuwo'n'ngkohoho sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni nopikuji poyo pe'n'ngkujo'no pijajo ho'nasiyo'nefoho. Ose kotijwontifi imentohofohoho. ⁸ Oso'no hwaho hopo sopo hwaho hon'yo

liḡawojoḡonoho liḡwo'nḡngkohofohoho. Oso yofe hiso olohonta weho. ⁹ Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohumo Anḡtu hungkuno uyahonḡngki luḡḡhwamojo sohwoe hungkuno ne imo'nḡmentisohoho. Hungkuno ole,
A'amu Isḡlaeliso oso hamniyohoso kakine'no mpe uyano lontḡfi imentohohofohoho oso hamniyoho hiso nomantḡfi

¹⁰ a'amu hwontoho mtḡmokuḡwo'nḡngkiso sohwoe hwaho mpe imentohohofohoho.

Oso hwe engo ntḡmentiso pa'nyohoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose liḡmentisohoho.

Pailot Jisasḡmo hungkuno ulohonḡmentisohoho.

(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)

¹¹ Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisohoho. Oso hwe engo huhwo sohwo Jisasḡmo ulohonḡmento, Kḡko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwoḡlaho. Ose ulahonḡngki Jisas ulḡmento, Hungkuno hiso kḡko nehopi lohino.

¹² Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofḡko Jisasḡmne'no hungkuno ulahonḡngkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisohoho. ¹³ Oseso Pailot Jisasḡmo ulḡmento, Oso hungkuno kikine'no ntohofoso kḡko mupa'nyotaho. ¹⁴ Ose ulohonḡngkahonḡngki Jisas hungkuno mujo'njo yahonḡngki Pailot yomo yonto huno pi'nḡngo engo syafḡhu'mentisohoho.

Pailot Jisasḡmne'no iyomo fonjinto'ofahumno ulḡmentisohoho.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

¹⁵ Oso Sḡkuno Engo wopayo iloho yanḡmotofo sḡkuno somo soswo huhwo huhwi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo isḡhutofḡhwajḡmojo hweho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'no yofe hwe engo sohumo ulḡwo'nḡngkahonḡngkofi oso hwe huhwo sohumo isḡhutofḡhwajḡmojo hweho. ¹⁶ Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohumantisohoho. ¹⁷ Hwe moya'mi nuhu'mokahonḡngkofi Pailot ulḡmento, Ngko sekuyepono tḡhumo isḡhutofḡhwajḡmnehono. Ngko Mpolapas isḡhutofḡhwajḡmnehono. Ngko Jisas a'amu Kilaisḡyoho ulḡwo'nḡngkohoho sohumo isḡhutofḡhwajḡmnehono. Ose ulohonḡmentisohoho. ¹⁸ Pailot olo so'no huno moi'wonoho. A'amu pi'nḡngo engoso Jisasḡmo inḡngkamotofo so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa sḡmano hintotohino umnḡmentisohoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmmmentohohofohoho.

¹⁹ Pailot kako hungkuno jo'ne ango sopo humentanḡngki kakoe ape hungkuno ole liḡhwatḡmento, Kḡko oso hwe wopḡngo sohumo kḡko wonyo ulohohohotoho. Ngko sḡkwo'miyomo oso hwe sohune'no wojo uhwonḡngkoheso ngko sḡmeho tango nisohoho. Ose liḡhwatḡmentisohoho.

²⁰ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'njo sohwanji hofḡko hwe moya'mi somo ulḡmentohofi, Sekwo Mpolapasḡmne'no jomo ulḡmno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohohofohoho. ²¹ Hwe yofe engo'njo sohwo a'amu somo ulohonḡmento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso tḡhumo usḡhuto'mnehono. Ose ulahonḡngki hofḡko ulḡmentohofi, Mpolapasḡmo usḡhutofo. ²² Ose ulahonḡngkofi Pailot ulḡmento, Ngko Jisas a'amu Kilais hwosoho ulḡwo'nḡngkohoho sohumo pipi imnehono. Ose ulahonḡngki a'amuso ulḡmentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. ²³ Ose ulahonḡngkofi Pailot ulḡmento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahonḡngki a'amuso mohm'no ulḡwo'nḡmentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. Iyopo fonjinto'ofasyo.

²⁴ Ose lontanḡngkofi Pailot huno umento, kakoe hungkunoso hopa mmo'nḡngkahonḡngki ikujoho u'mofapmmonto yahonḡngki Pailot kako a'amu wanohonḡfento mijo nomanto a'amuso uhwontohumentanḡngkofi kakoe ahomo mijo yatḡku'nonto ulḡmento, Olo hwe lohumo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'o, sekwo hwapḡngo kuyoho. Oso'no nje aho mijo yatḡku'nḡngkohono. ²⁵ Ose ulahonḡngki a'amuso ulḡmentohofi, Olo hwe lohumo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwoe mehomi ntne'no wone'ma'montonoho. ²⁶ Ose ulahonḡngkofi Pailot Mpolapasḡmo isḡhutofḡhwajḡonto kakoe hwe itokuso'njo sohwaḡmo ulḡmento, Jisasḡmo impe'nji fonjḡkui iyopo fonjinto'ofahumno.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasḡmne'no sitofo liḡmentohohofohoho.

(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)

²⁷ Oseso Pailotḡye a'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwafe angomo ipemotawontḡfi osopo hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwa Jisasḡmo u'ma'mentohohofohoho.

²⁸ Hofḡko kakoe manji'mofo yajontḡfi hofḡko manji'mofo nom'ne honḡyo'nohinoso uloho'mentohohofohoho. Oso manji'mofo honḡyo'nohinoso a'amu yofe engo hwaho

mokosyohumayo sohwafe manji'mofofoho. ²⁹ Ose yont'ifi hofiko impe yongo'njo nomant'ifi nopopo'jont'ifi hnn'imentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofo pa'nyofoho. Ose lont'ifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hofiko fo'me nomant'ifi kakoe aho angahohnta'ni uman'jont'ifi ul'imentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe pa'ningo sohwoesiye aho kumanji'hwono. Ose lont'ifi kako'njopo hwomtame poji ulohofont'ifi sitofo ul'imentohofi, Ou Hwe Engo sohwoi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwoisilaho. ³⁰ Ose ulont'ifi kakoe simo'mango sopo memijo uyati'mofont'ifi oso fo'me aho umangu'mentohofoso nomant'ifi mnokinopo fongku'mentohofofoho. ³¹ Hofiko sitofo moi'wo ulont'ifi oso manji'mofo hon'yo'nohinoso yojasyont'ifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yont'ifi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne sopo ipemotas'imentohofofoho.

Hofiko Jisasi'mo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

³² Ipemotasont'ifi hwe fihwo Sailininta'ango kakoe yofe Saimoun osohumo nu'mant'ifi kwokwe umofont'ifi kako Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo intofo'ne'ent'ifi ul'imentohofofoho.

³³ Kako intofahon'ngki hofiko hwaho Ngkoul'ikota si'mo'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo yofe hiso hwap'ingo olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho. ³⁴ Osopo nohumant'ifi hofiko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mun'yo'njo so'ne so'nji iwolo'mokont'ifi Jisasi'mo uyahon'ngkofi kako yamofo imentisoso man'imentisofoho. ³⁵ Oseso hofiko Jisasi'mo iyopo fonjinto'ofasyont'ifi kakoe manji'mofo yo'mayoso ti'huw woma'montol'keno lont'ifi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwa syohi'nyo hiso yakolo ulohofont'ifi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho. ³⁶ Ose yont'ifi osopo nohumant'ifi Jisasi'mo uhwontohumamentohofofoho. ³⁷ Kakoe iyo hwojiyafiku'nnyo yokintaho sopo olo hungkunolo kakine'no mti'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASIYOHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mti'mokont'ifi iyoswo hofojahumentohofofoho.

³⁸ Jisasi'njopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'ni'huw Jisasiye aho angahohnta'ni, nom'ni'huw aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁹ Hwe moyamiso nopohotawent'ifi mnok'ngkwa'n'ngkwa'nnyo yont'ifi sitofo ul'imentohofi, ⁴⁰ Kiko ole li'wo'n'ngkini, An'ituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo mol'imeso sikuno hufa'u si'hune memjaof'hwoso'no ango moi'wo umo'n'montonoho. Ose li'wo'n'ngkino hwasoho. Kiko An'ituye Hwomu Ne hwaso'manji kiko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fikotape. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitofo ul'imentohofofoho. ⁴² Ole ul'imentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isilael sofe hwe engo hwaloho. Kako iyopo nta'ni kotap'hwoso'no uhwon'ngkuhwasi nakwo simoho hi'ntnnono uyano. ⁴³ Kako An'itumo simoho hi'ntnnono uyonto ole li'mento, Ngko An'ituye Hwomu hwo'nyoho. Ose li'mentiso hweho. An'itu kakine'no umo'n'ngkuhwoso'no'manji kako olohonta ufo'mano. Ose ul'imentohofofoho. ⁴⁴ Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofoho huhwa'u Jisasi'mo sitofo ul'imentisiyefoho.

Jisas poyo imo'n'imentisofoho.

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵ Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji *tili* (3) *kilouk* oso'nji apa'no longkon'ngkahon'ngki mofehi'nyo li'mentisofoho. ⁴⁶ Sikuno wamonto yahon'ngki Jisas joho mohm'no li'mento, *Eli Eli lema sapak'tani*. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo An'itu, peho'no n'isikwojantokuno. ⁴⁷ Ose lahon'ngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nont'ifi huno muyahon'ngki li'mentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo An'itu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohume'no joho lalofoho. ⁴⁸ Ose ulahon'ngkofi hofiko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasi'mo u'manto hwap'ife we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto uy'imentisofoho. ⁴⁹ I oso hiso'no nom'neso ole ul'imentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nop'hwosi ufo'ma'mtol'keno. Ose ul'imentohofofoho. ⁵⁰ Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'n'imentisofoho.

⁵¹ Oso hohosohonta An'ituye tajo ango engo somjo hwap'ife engo oso ajwoponjo ango we'e An'itu humayo'nefoho li'motofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sis'impo lohofonto hofa'u imo'n'imentisofoho. Hwaho hwom'ihwo

yonto sojo engoso ti hwo'mentisofoho. ⁵² Oso hwaho a'mopijafu ho'nahinyo sopo hwaho hwasampo lohofahoningki Anituye a'amu pi'ningo pe'nimentohofoso songo lika'mentohofofoho. ⁵³ Nolikafontifi sikuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lika'mentiso somo hofiko ango Jelusalem wopingo somo noswahoningkofi a'amu pi'ningo engo oso a'amu somo uhwonimentohofofoho. ⁵⁴ Hwe a'amu itokuso'njo sohwa mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantifi Jisasimo uhwontohumantifi hwomihwo yo'mayo so'nji imo'nngkahoningki uhwonontifi iyoho unimentisofoho. Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Ose limentohofofoho.

⁵⁵ Moya'mi pi'ningo engo Ngkalilinta'ango Jisasimo tifi inngkamotofo sofa Jisasimo ufo'mano lontifi Ngkalili uliko'mantifi Jisasi'nji Jelusalemno pmmentohofofoho. Osofa nohumantifi Jisasimo uhwonihwojamentohofofoho. ⁵⁶ A'mu hofiko'njo loponta'angosi Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemisi'nji Jousepi'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁵⁷ Sikuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Alimateyanta'ango sohwo imofapmmmentisofoho. Kakoe yofe Jousepiyoho. Kako Jisasimo inngkamajo hweho. ⁵⁸ Kako hwe engo Pailot osohumo u'manto, Jisasiye pijafu mayo'ne ulohonimentisofoho. Ose ulahoningki Pailot ulimento, Jisasiye pijafoso olo hwe lohomo uyimno. ⁵⁹ Ose ulahoningki Jousep pijafoso nomanto hwapife songo halojo somo ifohumpento ⁶⁰ kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ilimentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁶¹ Maliya Makitolanta'angosi'nji nom'ne Maliyasi'nji sokimo momingo sopo humanji humihwontohumantisiyofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasiye sokimo'njo mofone sopo humohumantohofofoho.

⁶² Mo'nngka honta sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwi nuyokolofahoningki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Pailotimo sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ngko songo nolika'mnefoho limentisoso huno nayohoho. ⁶⁴ Oso hiso'no kiko jije a'amu sohwaomo ole uso, Jisasiye pijafu somo sekwo pikupijo esyontanngkujoso sikuno hufa'u sihune womemjaofono. Ose uso. Kakoe inomokomoyo sohwa nukuji kakoe pijafoso hufo ikuji hwe moya'mi somo hwasyo ole ulifitnnoho, Jisas songo nto liko'maho. Oso hwasyo hungkunoso hwasyo hungkuno simo'mjo somo nuyakolofonoho. ⁶⁵ Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Sekwo sekwoe a'amu uhwontohumayo'ne sohwaomo uhwapifijos hofiko sokimo somo yokumpohn'nyo wopijwosyafe. ⁶⁶ Ose ulahoningki hofiko nowentifi pijwahumentohofofoho. Oso hiso hano pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofofoho. Oseso hofiko a'amu itokuso'njo sohwa sokimo homo somo uhwontohumayo'ne uhwatimentohofofoho.

28

Jisas songo lika'mentisofoho.

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)

¹ Sikuno iyoho humayoso moi'wo imo'nngkahoningki Sante imingo'nji mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Maliya Makitolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji siko Jisas ho'nahumalofo sopo uhwonaho lonji pmmentisiyefoho. ² Oso hohosohonta hwaho hwomihwo yahoningki a'amu ahwomomjo sohwo nuliko'manto noponto sojomo iwolo'mo iwolo'mingo lohofonto sojo nomeho'naofonto sojo yokintahopo humamentisofoho. ³ A'amu ahwomomjo sohwoe simano emta'mingo yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso nihu'no halojo'nohinofoho. ⁴ A'amu itokuso'njo sohwa osohumo uhwonontifi yomo yontifi iyoho uningkahoningki poyo hopa wo'mentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ulimento, Siko iyoho seningkuhwoloho. Ngko huno ole niyohi, Siko Jisas a'amu iyopo fonjinto'ofahumalofo sohune'no tipegelokusiyo. Ose ulonto ulimento, ⁶ Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako limentiso hopa nto lika'maho. Oyoninyo. Hofiko Jisasimo noho'nahumalofo lopo uhwoninyo. ⁷ Siko komo'no uhusisi kakoe inomokomoyo sohwaomo hwe poyo imo'nmaso sohwo pi'nimo mta'ni nto lika'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkaliline'no simo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwonimno. Hungkuno seloheso iningo sey'eno.

⁸ Ose ulahon'ngki a'mu sofa'u iyoho unimentisoso siko simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki pi'n'momo nul'iko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwa olo hungkuno loso ulohonanji umentisiyefoho. ⁹ Nowentan'ngki Jisas hon'ngkanopo uswo'nonto ulimento, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahon'ngki t'fonepo nowenji Jisasiye sife hwompahomo aho upm'mokonji Jisasimo hwomtame uloho'mentisiyefoho. ¹⁰ Jisas ulimento, Siko iyoho sen'ngkuhwoloho. Siko nuhusisi nje n'ngkwahwosamo ulinyo. Hofiko hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohonife. Ose ulinyo ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Oso a'mu sofa'u nowentan'ngki a'amu fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uhwon-tohumayo sohwa hofiko angopo i'mofawenti'fi a'amu yofe engo'njo tajo angosyoh'njo sohwa yo'mayo imo'nimentiso so'no ulimentohofoho. ¹² Ose ulahon'ngkofi a'amu huhwo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokonti'fi yo'mayo yane'enti'fi hungkuno mtito'mentohofoho. Hofiko hamniyoho engo a'amu itokuso'njo sohwa uyon'ti'fi ulimentohofi, ¹³ Sekwo a'amu somo ole ulimno. Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko sikwo'miyomo noponti'fi nakwo saho fosiwontan'ngkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofoho. Ose ulimno. ¹⁴ Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo olo so'no upa'n'ngkuhwosi'manji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uyimontonoho. ¹⁵ Ose ulahon'ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomanti'fi hofikoe hungkunomo in'ngkamentohofoho. Olo hungkuno Jisasiye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe angomeemo ho'n'ngkowahon'ngki ne'no lonti'feso olo-honta ose weho.

Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasimo uhwonimentohofoho.

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁶ Inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwa oso hwo'fiki'nyo hwaho Ngkalili sopo Jisas nto ulimentiso sopo simentohofoho. ¹⁷ Hofiko Jisasimo uhwononti'fi hwomtame uloho'mentohofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisasit'keno nom'ne hwo'likeno lonti'fi huno pi'n'ngo syafihu'mentohofoho. ¹⁸ Jisas hofikimo t'fonepo u'manto ulimento, Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomo'nji hwaho'ntne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho. ¹⁹ Oso'no sekwo nowekuji hwaho hopi'nono angomeemo a'amu somo nje hungkuno lut'hwafikujo'no nje inomokomoyo umo'nife. Sekwo hofikimo mijo kiyomayoso Mpohwoe yofe'nji kakoe hwomufe yofe'nji kakoe Towahunofe yofe'nji likuji fikiyomapmno. ²⁰ Ngko hungkuno hopi'nono se-japontneso a'amuso hungkuno hiloso in'ngkape-e'ne filut'hwamno. Upa'nimno. Ngko sekwo'nji engolopohamo nohumentanimo sikuno moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no ne'no humenti'hwane'foho.

Mak Olo Hungkuno Wop'ingo loso Mak Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahon'ngki Mak olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso olenoho. Jouniyoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Makiyoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 25. Osopo weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwapingoso ole: Yofe Makiyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. Yofe Jouniyeso Hipilu hungkuno mta'angofoho. Makaye na'usi Maliyafoho. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 12. Osopo weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye angoso a'amu Jisasimo in'ngkunyoso aho ku'mo ku'mingo ne'no uhu'mokumotofomnoho. Mak sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasiye inomokomoyo Saimoun Pita'nji angoso Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak angoso Loum humanto mti'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko huno ole, Mak sohwo Hipilu hungkuno so'nji Ngkilik hungkuno so'nji huno moi'wo'nnyo hweho. Oso'no angoso Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyo syoho imoji hweho. Pita kako Anituye hungkunoso Hipilu hungkunomo lahon'ngki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngkilik hungkunomo iwolo'mokumoyo hweho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fihwo kako ni'hu'no yokumpohn'nyo hwo'manji nakwoe Hwe Engo hweho. Ose syofisyontan'ngkofi Mak kako Jisasimne'no ole ulimonto mti'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe yokumpohn'nyo somo Jisasiye yokumpohn'nyoso yakolonoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo somo wop'ingo umokiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hweho. A'amu Loumjo somo Mak ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngkilik Jisasimo in'ngkunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Mak mti'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Huno nafohotofo hwapingo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho lo'ponjofe yokumpohn'nyo somo yakolownnyo hweho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofa l'hwasi Jisasimo un'ngkohwano.

Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno luthwamentisofoho.

(Mat'yu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Joun 1:19-28)

¹ Ngko Mak'ni Anituye Hwomu Jisas Kilais sohune'no hungkuno wop'ingo wamt'mokumonne'no yohono. ² Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anitu kako Aisaiya sohomo hungkuno uyahon'ngki iyoswo ole mti'mokumento, Anitu kakoe hwomumo ulimonto,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol'hwat'monnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo s'mo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jije hon'ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

³ Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no hon'ngkano ito'no fehutamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no hon'ngkano hiso ito'no m'hwat'mno.

Oso hungkunoso Aisaiya mti'mokumentisofoho.

⁴ Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo i'mofaponto a'amu pi'n'ngo uhu'mokahon'ngkofi ole luthwamento, Sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. A'amumo sekwoe hon'ngkano songoso ut'hway'o'nefoho. ⁵ A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jerusalem mta'ango pi'n'ngo engo so'nji Jounimo u'mant'fi kakoe hungkuno upa'nont'fi hofikoe wonyo yoloho lijwaofahon'ngkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁶ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'njohwe yahu *kamel* lohwa'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'n'mentisofoho. Kako kusimo'nji time mijo'nji nimojo hweho. ⁷ Joun a'amumo ole luthwamojofoho. Hwe nom'nehwo t'fi noponefoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo n'yakolofonefoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo

momayo ulohofiyo'ne hwo'nyoho. ⁸ Ngko sekumo mijo'nohino kiyosemawo'n'ngkono. Hwe t'finjo sohwo kako Anituye Towahuno Wop'ingonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

Joun Jisasimo mijo kiyomahon'ngki Seten Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.
(Mat'iyu 3:13-17; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

⁹ Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili uliko'manto Jounimo nu'mahon'ngki Joun kakimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho. ¹⁰ Jisas mijo mta'ango nosi'mofaponto uhwon'mentisoso ahwomo mtampo lohofahon'ngki Anituye Towahuno yihufu ntolojiyo pa'nyo sohwo Jisasimo wekehuma'pmentisofoho. ¹¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no, ngko simeho wop'ingo m'kun'imposo kijapalokweno. Kiko yo'mayo wop'ingo iwo'n'ngkino so'no nje simeho wop'ingo nimo'nantofoho. Ose ho'nimentisofoho.

Seten kako Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.
(Mat'iyu 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Ose ho'n'ngkahon'ngki Mijo Joutan'nta'ango Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo Jisasimo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yo'mayo ane spono uhwat'mentisofoho. ¹³ Osopo Jisas nohumentan'ngki sikuno fouti (40) memjaofahon'ngki Seten Jisasimo wonyo umokumo lonto Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikisiwojo yo'mayoso nohumentan'ngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Jisasimo ufo'ma'mentohofoho.

Jisas syoho emayoso Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.
(Mat'iyu 4:12-17; Luk 4:14-15)

¹⁴ Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Jounimo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anituye hungkuno luti'hwoma'mentisofoho. ¹⁵ Ole ulimento, Upa'nimno. Olohonta Anituye sikuno mofoneponoho. We'enepi Anitu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosyohumanefoho. Sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaof'kuji Anitumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose luti'hwamentisofoho.

Hwe osofosofahu'no inaniku syoho'njo sohwanne'no Jisas joho ulimentisofoho.
(Mat'iyu 4:18-22; Luk 5:1-11)

¹⁶ Sikuno fihwi Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ingopo hano emoyonto uhwon'mentisoso Saimoun kon'ngkwa'wehwo Ent'lu'nji siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontan'ngki uhwon'mentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁷ Jisas nuhwononto ulimento, Siko ngkimo tifi nn'ngkapinyo. Siko inaniku mawo'n'ngkisiye pa'n'ngoso Anitumne'no a'amu mayo'ne woloset'hwamo. ¹⁸ Ose ulahon'ngki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisasi'nji umentohofoho.

¹⁹ Hofiko we'enepi mit'mom'ingo somo noku'mokwawent'fi Jisas uhwon'mentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumentan'ngki inaniku ho'yo ito'no esyohumentan'ngki uhwon'mentisofoho. ²⁰ Jisas nuhwononto sikine'no komo'no joho ulimento, Oyoninyo. Ose ulahon'ngki Jemisi'nji Joun'nji siko komo'no kan'ngkwohumo uliko'ma'mentisiyefoho. Kan'ngkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiyo sohwanji hofikoe yofayokinomo nohumentan'ngkofi Jemisi'nji Joun'nji siko uliko'manji Jisasi'nji umentohofoho.

Jisas a'amu anga'nohino sohumta'ni towahuno wonyoso wae yao'mentisofoho.
(Luk 4:31-37)

²¹ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowent'fi pone Koponeyam i'mofawent'fi sikuno Salolemo a'amu iyoho foyohumayo'ne sikuno somo hofiko a'amu Jutafe tajo angomo noswont'fi Jisas hwe moya'mimo hungkuno luti'hwamentisofoho. ²² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nont'fi yomo imentohofoho. Hwap'ingoso hofiko a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofa sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwap'ingo wo'nnyo hweho.

²³ Osohonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo angomo homo somo joho mohm'no ulimento, ²⁴ Jisas Nasalet'nta'ango sohwo si kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wop'ingo Ne hwasoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimento, Mampi'nyo foyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ²⁶ Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo joho mohm'no lonto hwe sohumo yomo yomo engo umasiyonto uliko'ma'mentisofoho. ²⁷ A'amuso ose uhwonont'fi yomo engo yont'fi hnn'mentohofi, Olo pehot'keno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahon'ngki towahuno

wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pentifi tifi in'ingkahwofo. Ose hnnontifi ²⁸ olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopo mjahe n'ni'm'mentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:14-15; Luk 4:38-39)

²⁹ Jisas tajo ango mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Entilu'nji siko'n'ikwa'iyee angomo humentohofohoho. Jem'is'i'nji Joun'nji hof'iko'nji humentohofohoho. ³⁰ Saimoun konemi siye a'apaho tohohmt'no uhn'ingkahon'ngki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswapahon'ngki oso hungkuno hiso komo'no ul'imentohofohoho. ³¹ Ose ulahon'ngkofi a'musi mnokino'nji nohumentan'jopo u'manto Jisas kakoe aho nomanto a'mu simo nul'ikofahon'ngki a'apaho tohohmt'no moi'wo imo'n'ingkahon'ngki kako wop'ingo imo'n'imentisofoho. Wop'ingo imo'n'onto kako a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'n'ingo somo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:16-17; Luk 4:40-41)

³² Oso sikuno somo a'amuso hof'iko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmmmentohofohoho. ³³ A'amu hopi'nono oso ango Jisas humentan'jopo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofohoho. ³⁴ A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wop'ingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas An'tuye hwomu sohomo yofe uhwo'mentohofohoho so'no Jisas hof'ikimo hungkunojo so'ne mampi'nyo umokumentisofoho.

Jisas hwaho Ngkalili sopo An'tuye hungkuno lut'ihwamentisofoho.

(Luk 4:42-44)

³⁵ Iyohohwe'nji Jisas nol'ikafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo nowento osopo kako An'tumo jomo ul'imentisofoho. ³⁶ Saimoun kakoe a'amu'nji Jisas'ne'no t'ipeentifi ³⁷ Jisas'mo t'ip'ihwonontifi ul'imentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wot'ipekohon'imo'nantifi yalokwofo. ³⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Hof'ikoe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wop'ingo wolut'ihwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ Ose ulahon'ngki nowentifi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo ango somo lut'ihwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisas'mo humotaho sulonto hwahopo hwom'tame ulohofonto jomo yokumpohn'nyo ul'imento, K'iko ngkimo wop'ingo wan'mokumo lise'manji, jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ⁴¹ Jisas nupa'nonto hitoho ulofahon'ngki aho kisusyonto hwe sohomo ul'imento, Ou wop'ingo wakumokumonne'no yohono. K'iko wop'ingo hmmo'nyo. ⁴² Ose ul'imentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'n'ikahon'ngki kako wop'ingo humamentisofoho. ⁴³⁻⁴⁴ Wop'ingo humentan'ngki Jisas hwe sohomo yoka yokumpohn'nyo ul'imento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, k'iko komo'no nowehoji oso a'amu tajo ango syoho'njo sohomo jije a'apaho ut'ihwahoji yo'mayo Mouses sel'imentiso so'no An'tumo yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinoso uhwon'ngkuji jije a'apaho uyo wonyoso wop'ingo imo'n'ing'kiso so'no huno wosyofisyantafeho. Jisas ose ul'imentisofoho. ⁴⁵ Lihwojahon'ngki hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wop'ingo umokumentiso so'no ul'imentisoso oso hungkuno hiso ango'meemo ho'n'imentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne angkuhwafopo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'ni humentan'ngki a'amu ango kengo kengoponta'ni kakimo u'ma'mentohofohoho.

2

Jisas hwe sife aho songo miyo'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Sikuno nom'ne memjaofahon'ngki Jisas Koponeyam asomo nopahon'ngki a'amuso Jisas kakoe angopo * humaho upa'n'imentohofohoho. ² A'amu hopi'nono ango Jisas humentan'jopo uhu'mokontifi angomo angiyoho'mo a'amu pi'n'ingo engo uhula'mo'mentohofohoho. Uhu'mokahon'ngkofi Jisas An'tuye hungkuno lut'ihwamentisofoho. ³ Hwe osofosofahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohomo

* **2:1:** Oso'no nakwo huno monayofoho. Tihwoe angotikeno. Oso hiso Jisas kako oso ango homo somo humamentisofoho. Ango Koponeyam sopo a'amu fiso hof'ikoe hunoso ole, Pita'nji Entilu'nji angotikeno. (Sohu engo 1 hon'ing'kano we'e 29 somo uhwo'nyo.)

ijempoho emotapmmmentohofofoho. Oso mnokinoso sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisasi'njopo i'mofapmmmentohofofoho. ⁴ A'amu pi'ningo uhula'mo'mentohoho so'no uhwonontifi hofiko Jisasi'njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokango antifepe kotasontifi iku'yo nofentifi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humentanjo mompo impe intofuyoho'mokumentohofofoho. ⁵ Jisas kako uhwonimentisoso o'a'amu itokwapmmmentohoho sohwa hofiko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon'ngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ulimento, Olo hwomu lohwo, ngko jije hon'ngkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahon'ngki ⁶ a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwa humupo'ntohumantohofofoho. Hofikoe simeho mo'mnohini ole syafihu'mentohofi, ⁷ Oso pipilo Anitu anga'no kako'nohino a'amufe wonyo wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyonohoho. Olo hwe lohwo Anitumo sitofu ulalofoho. ⁸ Ose syofisyahon'ngkofi hofikoe huno somo Jisas huno uyahon'ngki ulimento, Sekwe simeho mo'mo oso hunoso peho'no syofisikomo'nalokwofo. ⁹ Olo hwe mnokino'njo lohumo pehofo ulimne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jije hon'ngkano wonyo wae weekumo'mo ulimnehono. Nom'ne hungkuno ole, Filikaho. Jije ijempoho nomahoji mpano. Pehofo ulimnehono. ¹⁰ Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni olo hwa'lo lopo a'amufe wonyo wae yaofo'ne yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho. Ose ulonto hwe mnokino'njo sohumo ulimento, ¹¹ Wakil'mo. Filikaho. Jije ijempoho nomahoji jije angopono f'wano. ¹² Ose ulahon'ngki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahon'ngki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi Anituye yofe ho'nomantifi ulimentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

Jisas Lifaine'no joho ulimentisofoho.

(Mat'yu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisas apa'no Mijo Ayo Ngkalili mom'ingo sopo ku'mokuwahon'ngki osopo a'amu pi'ningo engo nu'mahon'ngkofi kako a'amumo Anituye hungkuno luti'hwamentisofoho. ¹⁴ Jisas hano nowento Lifai Alifiyosiye hwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ang'o somo nohumantan'ngki Jisas Lifaimo nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi n'ngkape. Ose ulahon'ngki Lifai nolikafonto Jisasi'mo tifi in'ngkamentisofoho.

¹⁵ Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayo nontan'ngkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo hon'ngkano'njo so'nji hofiko Jisasi'mo tifi in'ngkunyo huhwanji humohumantohofofoho. ¹⁶ A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe hon'ngkano hungkuno huno'njo fehohnjo sohwa hofiko Jisasi'nji a'amu wonyo so'nji wopayo nontan'ngkofi uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwa'no ulimentohofi, A'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo hon'ngkano'njo so'nji Jisasi'nji wopayo peho'no nalokwofo. ¹⁷ Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ulimento, A'amu mnokino ane'njo wop'ngo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyo'njo sohumo mu'mapitnnehoho. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu hon'ngkano wop'ngo'njo hwona'nyoho liwo'n'ngkohoho somne'no joho luti'mayo'ne pmmmentohe hwon'i'maho. O'o ngko a'amu hon'ngkano wonyo'njo somne'no pmmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 9:14-17; Luk 5:33-37)

¹⁸ Sikuno nom'ne fihwi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Anituye yofe ho'nomayo'ne wopayo humaho humentan'ngkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasi'mo u'mantifi ulimentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hofiko wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wopayo manyo'njo humayo yahino somo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo. ¹⁹ Ose ulahon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Upa'mno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yontifeso hofiko wopayo humaho wohumantifitaho. O'o simeho wop'ngo'njo wonantifeho. ²⁰ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hofikoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wopayo manyo'njo uyantifeho.

²¹ Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'e nomahwosi tontamo somo lojwohofojas'hwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho. ²² Ose ulonto Jisas pahnn'mo hungkuno t'finjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lih'wosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo

wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

Salolemo sikuno iyoho humayo somo yo'mayo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwani hofiko syoho'mo nowentifi mijoho uyahon'ngki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lontifi neso nimentohofofoho. ²⁴ Nontan'ngkofi a'amu Falisi sohwa uhwonontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni. Nakwoe hon'ngkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi n'ngkohofoto. ²⁵ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt'i'mokumentohofoso atofa majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hofiko wopayo umofonyo yontifi mijoho engo humamentohofoho sohonta ne'no selohon'ngkohono. ²⁶ Osohonta Apiyata hwe engo tajo ang syoho'njo sohwo nohumentan'ngki Ntefit kako Anitumne'no hwapi'e ang molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu sakinjo somne'no'maho. O'o a'amu Anituye tajo ang syoho'njo sohwamne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nomanto kakoe a'amu sohwamo nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofa majo'njo imentohofoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwamo oso hungkuno hiso ulohon'ngkohofotaho. ²⁷ Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwamo ulimento Anitu kako sikuno iyoho humayoso peho'ne mt'i'mokumentisoto. Kako hwe moyami ufo'mayo'ne mt'i'mokumentisofoho. I a'amufe hon'ngkanomo hano pitofasyo iyo'ne mt'i'mokumentisofoho. I sikuno iyoho humayo homo a'amumo ufo'mayo'ne mt'i'mokumentisofoho. ²⁸ Oseso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

3

Sikuno iyoho humayo somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Jisas a'amu Jutafe tajo ang somo apa'no swahon'ngki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hapa wo'nyo sohwo humunyo'ponoho. ² A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ang somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumontolikenho. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ³ Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Kiko ajwo lopo filohofape. ⁴ Ose ulonto hofikimo ulimento, Oso hon'ngkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohon'ngkahon'ngki hofiko mampi'nyo imentohofofoho. ⁵ Jisas hofikimo fe'nihwononto simaho tohino umn'ngkahon'ngki a'amu Falisiye simehomo uhwonimentisoso hofiko a'amumo hitoho mu lofe so'no simaho tango uyimentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohomo ulimento, Ije ahoso sihwaho fisipofa. Ose ulahon'ngki kako haloho'no yonto aho sihwaho spo'mentisoso kakoe aho wopingo umo'nimentisofoho. ⁶ A'amu Falisi sohwa uhwonontifi komo'no nowentifi Heloutiye a'amu sohwani uhu'mokontifi Jisasimo poyo fonjosyane'entifi hon'ngkano tipmmentohofofoho.

A'amu pi'n'ngo engoso mijo mom'ngopo uhu'mokumentohofohofohofoho.

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwani oso ang sopo nuli'ko'mantifi mijo ayopo nohumantan'ngkofi a'amu pi'n'ngo engo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ang kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya, ⁸ pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'n'ngo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nontifi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ⁹ Jisas inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino ito'no fesyo'humamno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hofiko hwotoho nifitinnoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁰ Hwapingo ole, Jisas a'amu pi'n'ngo engo somo a'apaho wopingo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinoso a'amu yohoto yohotofo mjoloho'nim'wentifi Jisasimo upm'mokantane'no yihwono ose

limentohofohoho. ¹¹ A'amu towahuno wonyo'njoso Jisas'mo uhwon'timant'ifi hwahopo ipitofawent'ifi joho ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. ¹² Ose ulahon'ingko Jisas hofikimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoho.

(Matiyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwofiki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uhwosopo'mo lonto a'amu somo joho ulahon'ingki hofiko sapmentohofohoho. ¹⁴ Jisas a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe inomokomoyo'ne uhwosopento ulimento, Ngko'nji fosyohumayo'ne sehwsopehe sohwasi, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo luti'hwayo'ne woloseti'hwamo. ¹⁵ Noloseti'hwahm'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejapmmo. Ose ulimentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimoun'iyoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako Pitafoho mulimentisofoho. ¹⁷ Jemisi'nji kon'ingkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mulimentiso Mpouaneses. Oso yofe hwap'ingo ole hwe yokumpohn'nyo ahwomo liwo'n'ingki pa'nyo hwa'uyoho. ¹⁸ Nom'nihwa Entilu'nji Filip'nji Mpatoulom'iyu'njoho. Nom'nihwa'u Matiyu'nji Toumas'njoho. Nom'nihwo Jemis osohwo kako Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyosi'nji Saimoun Selouti'njoho. ¹⁹ Nom'nihwo Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisas'mne'no tokoyo'no yonto a'amu Jisas'mo fonjasiyo'ne sohwafe ahomo uyimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwosopento, kakoe angopo umentisofoho.

Jisas'nji Mpelisepuli'nji sikoe hungkunofoho.

(Matiyu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)

²⁰ Jisas kakoe Nasalet osopono wahon'ingki a'amu pi'n'ingo engo osopo uhu'mokumentohofohoho. Angomo uhu'mokumentohofoho so'no Jisas kakoe a'amu'nji hofiko wopayo manyo'njo imentohofohoho. ²¹ Jisasiye temtitofa sohwa oso hiso nupa'nont'ifi, Jisasiye hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilo'nnyo hwolikenho. Ose lonti'ifi kakimo uti'mano lonti'ifi pmmentohofohoho.

²² A'amu Jutafe hon'ingkanho hungkuno luti'hwamotofo sohwa Jelusalem mta'ni nont'ifi limentohofi, Mpelisepul oso towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engo sohwo Jisasiye simho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae yaof'iwo'n'ingkohoho. ²³ Ose lahon'ingko Jisas hofikine'no joho luti'manto pahnn'mo hungkuno ulimento, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo. ²⁴ Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'n'ingkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ingkuji hofikoe wop'ingo fosyohumayoso wonyo umo'n'montonoho. ²⁵ A'amu anga'nohino fosyawe sohwa hofiko ehusilofo humafikuji ikujoho fongki'n'ifijoso hofiko yosesamo wohumpeent'ifeho. ²⁶ Oseso Seten kakoe towahuno wonyo'njo sohwa hofiko ehusilofo humafikuji ikujoho fongki'n'ifijoso hofikoe yokumpohn'nyo ane umo'nant'ifeho.

²⁷ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufu umo lihwo si swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyi'hwosi i kako oso anga homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Seten'mo uyakolo'mentohe so'no ngko kakoe towahuno wonyo sohwafe wae yaofalokweno.

²⁸ Olo hungkunolo in'ingo seyo'eno. A'amu hopi'nonohino hofikoe wonyoso sifajo hungkunoso wonyo hungkunoso Anitumo jomo ul'fijo'manji kako wae weesemo'montonoho. ²⁹ I oso'no a'amu kako Anituye Towahuno Wop'ingo so'no sitofa lososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. Oso wonyo hiso kakoe simho'mo ne'no nowent'ihwonefoho. Ose ulimentisofoho. ³⁰ Jisas kako Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo so'nji towahuno wonyo somo wae yao'mentiso so'no hofiko Jisas'mo kiko towahuno wonyo'njo hwosoho ulimentohofohoho. Oso'no Jisas oso hungkuno tango'njo ulimentono.

Jisasiye kona'wohi'nji hohm'ingkwa'wehwosanji i'mofapmentohofohoho.

(Matiyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji kon'ingkwa'wehwosanji i'mofapont'ifi anga mempo hohnta'ni humant'ifi Jisasi'ne'no lihwa'timentohofohoho. ³² A'amu pi'n'ingo engo Jisasi'nji humant'ifi Jisas ajwopo nohumentan'ingki a'amu kakimo ulimentohofi, Upa'nyo. Jije na'u hnn'ingkwa'wehwosanji hnnampo'wohijanji humant'ifi kikine'no joho kilalokwofo. ³³ Jisas nupa'nonto ulimento, Nje na'u n'ingkwahwosa ti'hwalo. ³⁴ Jisas a'amu nohumentan'ingko fe'n'ihwononto ulimento, Uhwon'mno. Olo nje na'uja nje n'ingkwahwosa,

olohi humalofo. ³⁵ A'amu Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'n'ingkohofoso nje n'ingkwahwosa nje nampohwosa na'ujafoho. Ose ulimentisofoho.

4

*Hwe fihwo ufongoyo fisosimoka'mentiso so'no pahnnimo hungkunofoho.
(Mat'yu 13:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ Jisas kako Mijo Ayo Ngkalili sopo nohumanto a'amumo apa'no lutihwamentisofoho. Osopo nohumentan'ngki a'amu we'yo uhu'mokumentohofomaho. Oso'no Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso mom'ingo sopo loho'mentohofofoho. ² Kako pahnnimo hungkuno pi'n'ngo engo hofikoe huno ufotofofo'ne lutihwamentisofoho. Ole ulimento, ³ Sekwo upa'n'imno. Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴ Fisosomokofahon'ngki ufongoyo fehohnjoso hon'ngkanopo piwesayahon'ngki yi'hufo sohwa nopontifi manimentohofofoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoyoso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwahu'mentisoso nantipe yongo'njo sohwo komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulofonto oso ufongoyo hiso ne minto'n'imentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso engo fokafonto ne pi'n'ngo into'n'imentisofoho. Ne fiso we'e (teti, 30), fiso engo (sikisiti, 60), fiso pi'n'ngo engofoho (wan hantilet, 100). ⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno so'no ulimentisofoho.
(Mat'yu 13:10-17; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Hwangku inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu fihwa kakoe hungkunomo upa'n'imentohofo sohwanji Jisasi'nji nohumantifi pahnnimo ulohon'mentohofofoho. ¹¹ Jisas ulimento, Anitu sohune'no kako a'amumo mokosyohumayo yahino hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no a'amu kengo sohwa hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'n'ife. Sekumo yoloho waselmo. ¹² Hohonta Aisaiya ole mtimokumento, Hofiko nuhwon'ngkuji neso nuhwon'fitne'maho. Hofiko nupa'n'ngkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho. Hofiko hon'ngkano wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anitu hofikoe wonyo wae mmofonehoho. Ose mtimokumentisofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno hwap'ngoso ulimentisofoho.
(Mat'yu 13:18-23; Luk 8:11-15)*

¹³ Jisas ose ulonto ulimento, olo pahnnimo hungkuno hwe ufongoyo fisosimoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnimo hungkuno nom'ne songoso sekwo huno pipi seyohoho. ¹⁴ Upa'n'imno. Hwap'ngoso olenoho. Hwe ufongoyo'njo sohwo Anituye hungkuno a'amumo lutihwayo pa'ningofoho. ¹⁵ Fiso ufongoyo hon'ngkanopo piwahu'mentisoso oso hwe moya'mi hofiko hungkuno wop'ngo upa'n'wo'n'ingkohofo pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wop'ngo simeho mo'mo ho'nosayahon'ngki Seten wae yamo'mentisofoho. ¹⁶ Nom'ne a'amuso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko komo'no simeho sohwa ne ane hwafoho. ¹⁷ I oso'no hofikoe pmpongo anefoho. O'o, hofiko we'lenepi nolohofontan'ngkofi a'amu nom'neso Anituye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwaro tango engo uyahon'ngki hofikoe pmpongo ane so'no piwasyi'wo'n'ingkohofofoho. ¹⁸ Nom'ne a'amu ufongyo hwaho nantipe yongo'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'n'imentohofoso ¹⁹ i, yo'mayo hwaho laponjo somne'no huno engo syafsyontifi hamniyoho engo womano lontifi yahon'ngkofi hofiko ho'yango yo'mayo so'no hi umonyoso oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofi'wo'n'ingkohofofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho. ²⁰ Nom'ne a'amuso hofiko ufongoyo hwaho afofo'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi oso hungkuno hiso iningkawentifi hofiko Anitumne'no yo'mayo syoho wop'ngo yi'wo'n'ingkohofofoho. Oso ne into'nnyofoho. Ne fiso we'e (teti, 30), nom'ne engo (sikisiti, 60), fiso pi'n'ngo engofoho (wan hantilet 100). Ose ulimentisofoho.

Sikiloho pomponahoso hiyaso kipitofasiyo'eno.
(Luk 8:16-18)

²¹ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimonto, A'amu fihwo sikiloho mongkujihwosi oso pomponaho hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho. ²² Yo'mayo olohonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohofoso hwangu a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantifeho. Yo'mayo olohonta pahnnimo hungkuno liwo'n'ngkoheso hwangu a'amu neso upo'nantifeho. ²³ Sekwo haloho'njo ku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

²⁴ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimonto, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwapingo ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofikimo ufo'mayo'ne Anituye hungkuno ulikuno. Sekwo a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantifeho. ²⁵ Hwe fihwo Anituye hungkuno simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no in'ngku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe nom'nehwo Anituye hungkuno we'enhini simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no min'ngkayo'njoso oso hungkuno we'eso moi'wo umo'mntonoho. Ose ulimentisofoho.

Ipisayo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁶ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimonto, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulimentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho. ²⁷ Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikuno pi'n'ngo foyowelikafo imojo hweho. Ipisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafo hwapingoso hwe sohwo huno muyofoho. ²⁸ Hwahomjo afofoso ipisayo engo imokiyofoho. S'mo'mo swo in'kwato lohofihwosi osopo s'mo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'n'mntonoho. ²⁹ Ipisayo mojo ihwoso'no hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

Iyo masitet ipisayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19)

³⁰ Nom'ne hungkuno Jisas ulimonto Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo loseti'hwamnehono. Oso'no pahnnimo hungkunoso pehofo selimnehono. ³¹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe masitet kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Oso neso a'amu syohopo hul'wo'n'ngkohofofoho. ³² Syohopo hulahan'ngkofi oso ipisayo hiso engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Kakoe pamo sopo yihu'aifo syuhwosi pompenjiyo hofiyo wonyoangkafofo wokehumentifeho.

³³ Jisas pahnnimo hungkuno pi'n'ngo engo ulimentisoso hofiko huno syafihupitne'ento ulimentisofoho. ³⁴ Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yoloho ulimentisofoho.

Jisas mijo'nji ifofo'njimo hungkuno ulahon'ngki moi'wo imo'n'imentisofoho.

(Mat'yu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Oso sikuno hiso mofehi'nyo nton'ngku'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohware ulimonto, Mijo nongkihnta'ni woekhwano. ³⁶ Ose ulahon'ngki hofiko a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokumentohofoso somo uliko'mantifi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasontifi hofiko mijo ayopo wako'mentohofofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofiko hofiko yofayokinomo hofiko'nji wako'mentohofofoho. ³⁷ Nowekentan'ngkofi ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo weeo'mto imentisofoho.

³⁸ Jisas yofayokinomo fehohnta'ni mnokino ikwo'fo yasyonto saho foyowentan'ngki hofiko Jisas'mo ulikafontifi ulimentohofi, Loneti'hwayo sohwosi tifonepo nakwoe yofe moi'wo umo'nantanoho. Kiko nakune'no huno mosyafisiyo'njo liyalokuno.

³⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas nolikafonto ifofomo yoka ulimonto, Moi'wo hmmo'nyo. Ose ulonto mijomo ulimonto, Nta'noho. Ito'no filufawofo. Ose ulahon'ngki ifofo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone lifawo'mentisofoho. ⁴⁰ Ito'no lifawo'mentisoso inomokomoyo sohware ulimonto, Sekwo iyoho peho'no sen'ngkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo liyalokwofo. ⁴¹ Ose ulahon'ngki hofiko iyoho engo un'ngkahon'ngki hnn'mentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo ti'hwae huhwolo.

5

Hwe towahuno wonyo'njo sohomo Jisas wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwa-hopo i'mofapmmentohofofoho. ²⁻⁶ Hwe towahuno wonyo'njo sohwo hwaho hopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe into'mentohofofoho. Hofiko ahwomo nano yokumpohn'nyo nomant'ifi hwe sohwoe sife aho ahwomo nano kilofiwo'n'ngkahon'ngkofi kako nano hotito'mentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo hofikimo uyakolofiwo'n'mentisofoho. Sikuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwofikinyopo humemayonto joho mohm'mo l'mojo hweho. Kako sokisi'hu'nji kakoe a'apahomo fongkiniwo'n'mojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisas'mo uhwon'hwojawento, kako hano komo'no nowento, Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisasiye sifeki'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho. ⁷⁻⁸ Jisas towahuno wonyo sohomo ul'mento, Kiko towahuno wonyo sohwo olo hwe lohomo ul'iko'maho. Ose ulontan'ngki towahuno wonyo sohwo joho mohm'no ul'mento, Jisas, kiko An'itu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. Kiko ngkimo peho wantoho'monne'elo. An'itu nupa'n'ngkuhwoso'no ngko jomo wakili'monne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. ⁹ Ose ulahon'ngki ul'mento, Nje yofe *Ami* hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu sisihwayo apa'no, pi'n'ngo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulohwono. ¹⁰ Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisas'mo joho yokumpohn'nyo ul'mento, Kiko anga ikano'mno lonehwajohotoho.

¹¹ Oso hwofikinyo mofone sopo yahu pi'n'ngo engoso hofiko mno ijontan'ngkofi somne'no ¹² towahuno wonyo sohwa Jisas'mo yokumpohn'nyo ul'mentohofi, Kiko nakumo oso yahu pi'n'ngo engo nongkwanjo nompone'no filonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnofano. ¹³ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo t'mo honihwaj'mentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuli'mant'ifi yahu somo ehuh-nawo'mentohofofoho. Ehuhnaofahon'ngkofi yahu hiso *tu tausen'iso* (2000) hofiko hano kunto kunto'no went'ifi iwo'mangomo mt'iku'nont'ifi mijo ayomo mihulofahon'ngki ni'hu'nahone poyo pe'n'mentohofofoho.

¹⁴ Hwe yahu mokosyohumayo sohwa komo'no nowent'ifi hwe moya'mi ango saponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso li'jwaofahon'ngkofi ho'n'mmentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lont'ifi imentohofofoho. ¹⁵ Hofiko Jisas'mo nu'mant'ifi hwe towahuno wonyo humamojo sohomo uhwon'mentohofoso kako he yofonto kako huno wop'ingo'njo imo'n'mentisofoho. Ose uhwonont'ifi hwe moya'mi iyoho imentohofofoho. ¹⁶ A'amu yo'mayo uhwon'mentohofoso hofiko i'mofapmmentohofoso somo yo'mayo hwe ilo'nyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'n'mentiso so'no ul'mentohofofoho. ¹⁷ Ose ulont'ifi hofiko Jisas'mo hungkuno yokumpohn'nyo ul'mentohofi, Kiko nakwoe hwahopo humahnnoso wop'ingo'maho. Mpano.

¹⁸ Ose ulahon'ngkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisas'mo jomo yokumpohn'nyo ul'mento, Ngko kiko'nji wowantayo'no yohono. ¹⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, O'o jije a'amufe angopo nowehoji yo'mayo wonoyangkafo An'itu kilohom'aso so'no filut'ihwaho. An'itu hitoho engo kikimo kufo'ma'maso so'no a'amumo uso. ²⁰ Ose ulahon'ngki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis ango aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no luti'hwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nont'ifi huno pi'n'ngo syafisyont'ifi pisopisaho mjal'mmentohofofoho.

Jailosiye mu'nji a'mu nom'ne Jisasiye hwap'ifemo upm'mokumentiso osofa'umo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jisas hofiko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakent'ifi nongkihnta'ni ki'mofi'wahon'ngkofi osopo a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokahon'ngkofi Jisas mit'mom'ngopo humamentisofoho. ²² Hwe yofe engo'njo tajo ango mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Osohwo noponto Jisas'mo uhwononto kako hwomtame ehumanto ²³ simeho tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ul'mento, Nje mu wape'n'monte'no yalofoho. Kiko nopohoji kakimo jije a'ahoso fikisyusyo. Kako wop'ingo imo'n'ngkuhwosi kako songo wohumano. ²⁴ Ose ulahon'ngki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyeso a'amu pi'n'ngo engo siko'nji nowent'ifi hofiko yohoto yohotofo loho'n'mentohofofoho. ²⁵ A'mu fisi mnokino engo'njosi humunyoponoho. Oso hisi

kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan'ngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. ²⁶ A'amu uyo hofaho syoho'njoso hofiko kakine'no molasin ko uyahon'ngkofi kako tohino engo ma'mojofoho. Kakoe hamniyoho ho'yangho hopi'nono moi'wo ihn'namo'nimojofoho. Oseso wop'ingo mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho. ²⁷⁻²⁸ Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syafihu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofomo so'no aho kisahumeso ngko wop'ingo umo'nimonnoho. Ose lonto oso a'musi Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwapi'femo aho upm'mokumentisofoho. ²⁹ Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kakoe a'apaho wop'ingo imo'n'mentisofoho. Wop'ingo imo'nonto simeho wop'ingo komo'no umo'n'mentisofoho. ³⁰ Jisas a'amumo wop'ingo imokonto huno uy'imentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ul'imento, Tihwo n'ipm'mokohoho. ³¹ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, Hwe moya'mi pi'n'ngo ifehu'mokokumaso so'no kiko tihwo n'ipm'mokohoho eso peho'no lohino. Nakwo huno monayofoho. Tihwolikenho. ³² Jisas a'amu upm'mokiyo so'no fe'n'ihwon'ngkahon'ngki ³³ a'musi a'apaho wop'ingo imo'n'ngkohoho huno uyahon'ngki iyoho un'ngkahon'ngki yomo yomo yonto Jisasiye sifi'ki'nyo'mo hwomtame uloh'o'mentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisasi'mo ul'imentisofoho. ³⁴ Jisas kakimo ul'imento, Nje mupe, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wop'ingo imo'n'ngkino. Kiko simeho wop'ingo'njo uhuji fohumantono. Jije a'apaho nihu'nahone wop'ingo kumo'n'ngkohoho.

³⁵ Ose ulontan'ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosimo u'mant'ifi ul'imentohofi, U, nakwoe hwe engofo, jije mu poyo nto pe'n'ngkohoho. Oseso kiko olo Lut'ihwayo lohomo jije angopo pona'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ³⁶ Ose ulohon'ngkofi Jisas upa'nonto Jailosimo ul'imento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo jije simeho hi'ntnnono ntape. ³⁷ Ose ulonto Jisas kako hwe moya'mi hopi'nonohinomo angomo ihumajonto Pita'nji Jem's'nji kon'ngkwa'wehwo Joun'nji hofi'ko'nohino Jisasi'nji nowent'ifi ³⁸ hofi'ko Jailosiye angomo i'mofawent'ifi Jisas a'amu pi'n'ngo uhwon'mentisoso hofi'ko humotaho'nji wosofe angiyo husontan'ngki ³⁹ kako noswonto ul'imento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyo'maho. O'o saho fosyaweho. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki hofi'ko kakimne'no sitofo ulont'ifi tikafo uj'imentohofoho. Oseso Jisas hofi'kimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmmentisoso Jisas mu lopiye kan'ngkwowho'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji angopo mu sopi fosyowentanjo somo humentohofoho. ⁴¹ Jisas mu poyo simo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ul'imento, *Talita kumi*, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, fili'kaho. ⁴² Ose ulahon'ngki mu lopi nol'ikafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'niyoho. A'amuso homo somo uhwonont'ifi yomo engo imentohofoho. ⁴³ Jisas kan'ngkwowho'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, Ngko mu songo umokohe so'no siki noho'nom'ihwoloho. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

6

*A'amu Nasalet'i'njoso Jisas ne'no nakwolaho l'imentohofoho.
(Matiyu 13:53-58; Luk 4:16-30)*

¹ Osopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowent'ifi Jisasiye angopo Nasalet u'mofamentohofoho. ² Salolemo a'amu Jutafafe iyoho humayo sikuno somo Jisas tajo angomo lut'ihwahon'ngki a'amuso pi'n'ngo nohumant'ifi upa'nont'ifi Jisasiye huno engo so'no yomo yont'ifi ul'imentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno nt'i'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'n'ngkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'njo a'amu miyoso olo hwe lohwo y'wo'n'ngkiso hweho. ³ Olo hwe lohwo kako angopo mol'mojo lohwohaho. Maliyafe hwomufoho. Jem's, Jousep, Jutas, Saimoun hofi'koe hofila'wehweho. Homnampija olo angopo lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulont'ifi hofi'ko s'mano hintotohino umn'ngkahon'ngki nakwolaho l'imentohofoho. ⁴ Jisas ul'imento, A'amumo hwe fihumo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'mojo sohwo angopo kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomowo'n'ngkohofoho. I oso'no osohwo kakoe temtitofe kakoe kan'ngkwowho'ya'u hamn'ngkwowhosa hofi'ko kakoe yofe moh'o'nomasofoho. Ose ul'imentisofoho. ⁵ A'amu hiso hofi'ko Anitu Jisasi'mo oso syoho hiso'no uhwasopo'mentiso so'no simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho so'no Jisas osopo yo'mayo wonyoangkafoso pi'n'ngo mimmentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohinomo kako aho kisasyonto wop'ingo umokumentisofoho. ⁶ Hofi'ko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo kako angkuhwafo sohwa'i emayonto, Anituye hungkuno lut'ihwamentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo syoho umentisofoho.

(Mat'yu 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sife mta'ni hufa'uyo sohwamne'no joho ulahon'ngki hofiko nuhu'mokahon'ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahuno wonyo wae yaofon'e umentisofoho. Umentisoso hwe sohwamo hufa'u hufa'u l'hwatimentisofoho. ⁸ Jisas hofikimo ulimento sekwo ho'yangone fiwanimno. Mno'nohino mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho. ⁹ Manji'mofo hufa'u nomafikutoho. O'o, manji'mofo anga'nohino'nji sekwoe sifikwongofosyo'nji manji'mo'ningkuji fiwanimno. ¹⁰ Sekwo anga'no fipo i'mofahokuji anga'nohino somo saho fofyawopijo. Oseso sekwo oso anga'no somo nuliko'mafikuji nom'ne angopono fiwanimno. ¹¹ Nom'ne angopo sekwo'ne anga'no mosejape'manji i sekwo oso anga'no hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sopo hwahe semongki'nososo hofiko noshontohumentan'ngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon'ngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono. ¹² Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa nowontifi a'amu somo hungkuno ole ulimentohofi, Sekwo simeho fiwolo'mokumno. ¹³ Ose ulontifi towahuno wonyoso wae yaofontifi a'amu mnokino'njo somo hofiko hwone mijo mnokinopo usisyontifi wop'ingo umokumentohofohofoho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nimentisofoho.

(Mat'yu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8)

¹⁴ Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'n'ngo engo l'motofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'nimentisofoho. Fiso a'amu Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Jouniyoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nonto apa'no lika'maso hwo'likeno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso kako iwo'n'ngkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho. ¹⁵ A'amu nom'neso Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'nimentiso hweho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta Anitu hungkuno uya-hon'ngki l'mojo pa'n'ngo hweho. Ose l'mentohofohofoho. ¹⁶ Oseso Helout nupa'nonto ulimento, Olo Jouniyoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'mojo hweho. Ngko a'amu kakoe ti'wango fiwofitofosyamno ulimentoheso nto yiwafito'mentohofohofohofoho apa'no lika'maso hwo'likeno. Ose ulimentisofoho.

¹⁷ Hwap'ngoso hohonta Helout kako Jounimo impo'angomo m'humajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne m'humati'mentisoto. Hwap'ngoso kola'wehwo Filipiye ape Heloutiyasimnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho. ¹⁸ Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko hnnikwa'wehwo ape mahino loso hopo'maho. O'o oso hon'ngkano pisakino'njofoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁹ Impe intofahon'ngkofi Heloutiyas simano likumpo lohofonto Jounimo poyo umokumonto ko imentisoso ²⁰ Helout Jouniye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe hon'ngkano ito'nohino hwe wonyoangkafo hweho. Oso'no Helout huno uyahin'ngki, Heloutiyas Jounimo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounimo impo'angomo ito'no mokosyohumamentisofoho. Helout Jouniye hungkuno upa'n'wo'n'ngkiso so'no yomo ko yonto huno pi'n'ngo engo syafisyonto nom'ne hungkuno upa'nimo l'mentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasyihwolo.

²¹ Oseso hwangku sohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyo'ne'ento hon'ngkano tipema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe sikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiyohofoho sohwa wopayo iloho yahon'ngkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji nimentohofohofoho. ²² Heloutiyasiye mu sijosi noswaponto hofikoe simeho wop'ingo umo'nono lonto simonyo imentisofoho. A'amu sohwanji Helout'nji nuhwonontifi simeho wop'ingo umo'nimentisofoho. ²³ Oso'no Helout musopimo ulimento, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'n'ngo engo hi'njo hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmmoho. Nehopi kilohono.

²⁴ Ose ulahon'ngki mu sopi noswonto kona'wohimo ulimento, Peho'no ulimnehono. Ose ulahon'ngki Heloutiyas ulimento, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino'no nimo'n'ngkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso. ²⁵ Ose ulahon'ngki mu lopi komo'no asomo noswonto Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokinoso noswonyopo yiwosyalokumpehoji olopo ntape. ²⁶ Ose ulahon'ngki Helout kakoe simeho tango mikunimposo umnimentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi kilohono, ose nto upa'n'ngkohofohofoho so'no kako a'amu simo

eno ulimentisofoho. ²⁷ Oseso Helout komo'no hwe Jouniye mnokino'no uhwoja-hon'ngki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Jouniye ti'wango iwofito-fonto ²⁸ Jouniye mnokinoso noswanyopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahon'ngkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ²⁹ Jouniye inomokomoyo sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofofoho.

Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohware wopayo umentisofoho.

(Matiyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

³⁰ Jisasiye inomokomoyo kako lihwatimentiso oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohofa so'no hungkuno a'amumo luthwamentohofa so'no Jisasimo ulimentohofoho. ³¹ Osopo a'amu pi'n'ngo engo nowentifi nopontifi nohnawe yahan'ngkofi oso'no Jisasiye inomokomoyo (*apousel*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no Jisas ulimento, Nakwo a'amu ane sopo nowekewasi osopo sekwo usijo'no fos-yohumamno. ³² Ose ulahon'ngki hofiko'nohini yofayokinopo a'amu ane sopo nowonontifi imentohofa sopo'no. ³³ A'amu pi'n'ngoso uhwonontifi hofikimo yofe uhwofentifi a'amu ango hopi'nonohino mta'angoso komo'no hon'ngkanopo nowentifi Jisas kakoe a'amu yofayokinonjo sohware uyakolofontifi a'amu ane sopo simo'mo u'mofamentohofofoho. ³⁴ Jisas mitimom'ngopo i'mofaponto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo uhwononto hofiko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwafoho. Oso'no kako hitoho ulomentiso so'no hungkuno pi'n'ngo engo luthwamentisofoho.

³⁵ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjo so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwa ho hopo lopo sopo a'amu anepohoho. We'ene pi mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho. ³⁶ Kiko oso hwe moya'mi somo ango somne'no lihwojohoho'no hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. ³⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, O'lo, sekwo hwa-wasi wosopayo uyimno. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho. ³⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Wopayo alalelo weho. Timo uhwonamno. Ose ulahon'ngki hofiko nowentifi uhwonowentifi ulimentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'no hopi'nonohinofoho. Inaniku hufa'u weho.

³⁹ Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohware ulimento, Sekwo a'amu somo ulimno, Hoja lopo fosyohumamno. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki hofiko nohumantifi fipo a'amu *wan hantilet* (100), nom'nepo a'amu *fifiti* (50), ose'no ose'no lihmajimentohofoho. ⁴¹ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwohohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo'nji inaniku'nji kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohware a'amu somo yano ulofiyone hu'mmentisofoho. ⁴² A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simo hohnimentisofoho. ⁴³ Simo hohn'ngkahon'ngki hofiko wosopayo n'ifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofofoho. ⁴⁴ A'amu oso wosopayo hiso Jisasiye aho mta'ni nimentohofoso hwe we'e humamentohofomaho. Hwe'nohini oso wosopayo nimentohofa sohwa *faif tausen* (5000) humamentohofofoho.

Jisas mijopo hano umentisofoho.

(Matiyu 14:22-33; Joun 6:16-21)

⁴⁵ Osohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohware ulimento, Sekwo yofayokinonoma-fikuji oso hwa ho nongkihanta'ni Mpetisaita'no simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone lihwatimentisofoho. ⁴⁶ Ose ulonto a'amu somo ulikomanto kako hwofiki'nyo we'e sopo Anitumo jomo ulimo lonto simentisofoho. ⁴⁷ Sikuno'nji inomokomoyo yofayokinonjo sohwa mijopo ajwopo nohumant'ngkofi Jisas kako'nohini mitimom'ngopo humamentisofoho. ⁴⁸ Jisas uhwonimentisoso yofayokinonhono honi wahon'ngki hofiko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwap'ngoso ole, ifofo engo pahon'ngki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walongkonimonto yahonjo so'nji Jisas mijopo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohware u'ma'mmentisofoho. Ngko hofikimo uyakolo'mo nolonto ⁴⁹ Jisas mijopo hano sontan'ngki inomokomoyo sohwa hofiko nuhwonontifi yomo yomo yontifi huno ole syafihu'mentohofi, Mewosofoho. Ose syafisyontifi youwo imentohofofoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uhwonontifi iyoho engo ummentisofoho. Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho. ⁵¹ Ose ulonto kako yofayokinomo kotasahon'ngki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yontifi simo hohn'ngkahon'ngki huno pi'n'ngo syafihu'mentohofofoho. ⁵² Jisasiye yokumpohn'nyo hwap'ngoso so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayo a'amu

pi'n'ingo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyafisiyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho. *

A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas wop'ingo umokumentisofoho. (Mat'iyu 14:34-36; Joun 6:22-25)

⁵³ Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosyahumentohofofoho. Ifohohosyasyontifi osopo yofayokino ho'nahumentohofofoho. ⁵⁴ Hofiko yofayokino ho'nosyahon'ingko fi hwe moya'mi hopo soponta'angoso hofiko yofe komo'no uhwofontifi limentohofi, Jisas'yoho. ⁵⁵ Hofiko yofe uhwofontifi hopo sopo hano komo'no nowentifi Jisas ntopohoho lahon'ingko fi a'amu nupa'nontifi hofiko a'amu mnokino'njo somo Jisas'yepono itokwapmentohofofoho. ⁵⁶ Jisas ho'mo so'mo nowahon'ingki a'mokuso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi wopayo mpe y'wo'n'ingkohofoho sopo itofasyontifi Jisasimo ul'imentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'n'imentisofoho.

7

Anituye hon'ingkano hungkunoso a'mane hungkuno somo yakolo'nnyofoho. (Mat'iyu 15:1-9)

¹ A'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye hon'ingkano hungkunoso lut'hwamotofo Jelusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentan'jopo uhu'mokontifi ² Jisasiye inomokomoyo sohwaomo uhwon'imentohofoso hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo ni'wo'n'ingkohofofoho. Falisi sohwafe yahinoso momaso'njo hwafoho. ³ A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nonohino so'nji hofikoe yahino ole, Nakwo wopayo wonano lontifeso simo'mo aho mijo yotiku'nontifi ni'wo'n'ingkohofihwafoho. Hohonta homn'ingkwowosafe yahino oloso t'ipema'mentohofofoho. Hofiko huno ole aho miyotiku'nyo'njo wopayo nososo ou simo'mo wonyo mnawehe. Ose syaf'ihu'mentohofofoho. ⁴ A'amu huhwo sohwa wosopayo mpe y'wo'n'ingkohofoho sopo nta'ni nopontifi aho mijo miyotiku'nyo'njo'manji hofiko wopayo manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'n'ingo weho. Hofikoe noswanyo, iku'yo, hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yajji'wo'n'ingkohofoso kiho'ne'maho. O'o hofikoe yahinofoho. ⁵ Oseso a'amu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo ulohon'imentohofi, Jije inomokomoyo sohwa neyakwosafe yahinomo min'ingkeyo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo ni'wo'n'ingkohofofoho. ⁶ Ose ulohon'ingkahon'ingko fi Jisas ul'imento, Hohonta Aisaiya hwe Anitu hungkuno ulahon'ingki a'amumo lut'hwamojo sohwo sekwo a'amu mango'nohino hwasyo nehapi mt'i'mokumento, Olo a'amu loso hofiko mango mta'nohino ho'non'mawo'n'ingkohofofoho. I, hofiko ngkimo simo'mo montapefoho.

⁷ Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu hwaho ayo'mjo somo lut'hwawo'n'ingkohofofoho. Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo nti'wo'n'ingkohofofoho.

Aisaiya ose mt'i'mokumtisofoho. ⁸ Sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yontifi seyakwosafe yahinomnohino in'ingkawowo'n'ingkohofihwasoho.

⁹ Ou, sekwo huno ole syafisi'wo'n'ingkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose li'wo'n'ingkohofihwasoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohofoso seyakwosafe yahino somo y'wo'n'ingkohofihwasoho. ¹⁰ Mouses hohonta ole l'imento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi fin'ingkeyo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ingkwowho kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. ¹¹ I, sekwo ole li'wo'n'ingkohofi, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ingkwowho kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ul'montonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto l'malefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. ¹² Oso hwe huhwo sohwo ose ulonto kan'ingkwowho kona'wohimo mufo'maso'njo y'wo'n'ingkiso hweho. Oso'no sekwo Falisi sohwas wop'ingofoho lontifi li'wo'n'ingkohofofoho. ¹³ Ose ulontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohofoho. Seyakwosafe hunomnohino in'ingkawo'n'ingkohofofoho. Oso yahinoso anga'nohinofoho. Pi'n'ingo oso pa'nyoso weho.

Yo'mayo a'amumo wonyo imokuwo'n'ingkisofoho. (Mat'iyu 15:10-20)

* 6:52: Jisas kako hwe moya'mi some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo ithwamentisofoho. Oso hofikoe yomo engo yontifi uhwon'imentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifofo somo yoka ul'imentisofoho.

¹⁴ Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahon'ngkofi ulimento, Sekwo hopi'nono ito'no nupa'n'ngkuji huno fisafihupmno. ¹⁵ Yo'mayo nyo'neso a'amufe hon'ngkano wonyo umo'n'monte'maho. O'o yo'mayo simeho mta'angoso a'amufe hunoso wonyo hungkuno'njoso hon'ngkano wonyo umo'n'montonoho. ¹⁶ Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

¹⁷ Jisas oso a'amu huhwo sohawo uliko'manto angom nom'nemo swahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Oso pahnn'mo hungkuno lohino ne pipilo. ¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo huhwasi ngkine'no huno maseyoholiyohoho. Upa'n'mno. Yo'mayo toho nyo'neso hon'ngkano wonyo imokiyomaho. ¹⁹ O'o wosopayo hiso simehomne'no nikwato nihu'nahone ho'namo. Wopayo hiso jije hunomne'maho. Ose ulimentisofoho. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyo'neso hano mopitofasiyo'njofoho. ²⁰ Jisas nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso Anituye timo sopo oso hiso a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyofoho. ²¹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo ape sikinjomo wonyo ulohofa, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo ²² a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo hon'ngkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, simeho wonyo, sitofa hungkunojo, ngko a'amu wopingo'nohino syafisiyo'ne, yo'mayo fonifonyo. ²³ Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fiwwo oso wonyoso huno syafisyihwosi kako yihwoso'no, kakoe hon'ngkano wonyo imo'nonefoho. Ose ulimentisofoho.

*A'mu Founisiyanta'angosi Jisas'mo simeho hi'ntnnono nehopi umentisofoho.
(Mat'yu 15:21-28)*

²⁴ Osopo nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya mofone sopo nowento osopo a'amu fihwoe angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe manihwofe'njo yohofa ose kolonto a'amu Jisas humentanjoso pone'no huno moi'wo umentisofoho. ²⁵ A'mu fisi oso angoso sopo nta'ni kakoe mu we'e towahuno wonyo'njosi Jisas humaho upa'n'onto komo'no noponto Jisasiye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumentisofoho. ²⁶ Olo a'mu losi kako Juta a'mu'maho. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisas'mo jomo ulimento, Towahuno wonyo nje mumo humasolo wae ntohofiyo.

²⁷ Ose ulahon'ngki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnn'mo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'n'mofantantaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomi somo kaki'no wopayo uyantifeho. ²⁸ I ose ulahon'ngki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaeli'maho. O'o, siwojo pa'niyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. Ososo mehomiso wopayo paho yo'mayoso umokwajifijoso siwojo wan'montonoho. Oso'no kiko ngkimo nifo'maho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas yomo yonto ulimento, Oso hungkuno wopingo lohino so'no jije angopo nowehoji jije mumo uhwonjoso towahuno wonyo sohwo nto uliko'maso uhwonimonnho. ³⁰ Ose ulahon'ngki a'musi kakoe angopo nowento uhwonimentisoso kakoe mu saho fosiwewent'ngki uhwonimentisoso towahuno wonyo nto uliko'ma'mentisofoho. Hofiyo fosiwewent'ngki uhwonimentisofoho.

A'amu haloho piku'nyo melanyo tango'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

³¹ Jisas anga Taiya sopo nta'ni nuliko'manto hwaho Saitoun uyakolofonto anga pone engo aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofonto Mijo Ayo Ngkalili sopo i'mofapmentisofoho. ³² Osopo a'amu nom'neso Jisas'mo a'amu haloho piku'nyo melanyo tango'njo sohomo ipemotapontifi jomo ulimentohofi, Jije aho olo hwe lohomo fikisasyo. ³³ Ose ulahon'ngkofi oso hwe huhwo sohomo Jisas utimanto Jisasi'nji we'nenepi nowenji siko'nohino nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasyonto memijo ajo'miyomo emjoma'nonto hwe sohwoe melanyopo kisahumentisofoho. ³⁴ Jisas kako ahwomomo uhwononto simano esyaofonto ulimento, Efata. Hwap'ngoso ole, Haloho wokuhwosampeno. ³⁵ Ose ulahon'ngki hwe sohwoe haloho komo'no hwasampo lohofahon'ngki kakoe melanyo wopingo imo'n'ngkahon'ngki hungkuno ito'no limentisofoho. ³⁶ Ososo Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ulimento, Olo yohe loso'no sekwo nulikutoho.

Ose ko ulahon'ngki hofiko hahn'nyo yontifi a'amumo uliwo'n'imentohofofoho. ³⁷ Yo'mayo Jisas imentiso so'no hofiko pisopisaho mjalim'wentifi hofiko ulimentohofi, Yo'mayo Jisas yiwon'ngkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho piku'nyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose limentohofofoho.

8

Jisas a'amu f'oua tausen' (4000) soh'wamo wopayo umentisofoho.

(Mat'yu 15:32-35)

¹ Nom'ne s'ikuno somo a'amu pi'n'ingo engo apa'no Jisas nohumentan'jopo uhu'mokumentohofofoho. Hof'iko nohumant'ifi hwe moya'mi wosopayo moi'wo imo'n'ingkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo soh'wamne'no johu ulonto, ul'imento, ² Ngko olo hwe moya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. S'ikuno hufa'u s'ihune ngko'nji humantohofofoho. Hof'iko wosopayo anefoho. ³ Mijoho'nohino hof'ikoe angopo pone'no l'ihwat'imeso hof'iko hon'ingkanopo t'imo s'ikuno'no ulohofont'ifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni p'mmalofofoho. ⁴ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo soh'wa ul'imentohofi, Olopo a'amu mohumunyoponoho. Wosopayo hwe moya'mi somne'no nti'mta'ni tipemanehwono. Awonoho. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulohon'mento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u weho.

⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas hwe moya'mi somo ul'imento, Sekwo hwaho lopo fosyohu-mamno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoso nomanto An'itumo isamoyoka ulonto wopayoso kut'ikujo lohofonto, kakoe inomokomoyo soh'wamo uyahon'ngki hof'iko a'amumo hu'muy'mentohofofoho. ⁷ Inan'ku we'e tipema'mentohofoso Jisas nomanto An'itumo isamoyoka ulonto inomokomoyo soh'wamo ul'imento, Olo'nji a'amumo fohu'muy'mno. ⁸ Hof'iko wopayo nonont'ifi s'imeho uhn'ingkahon'ngki wopayo nilifee'mentohofoso inomokomoyo soh'wa soh'wo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memeehumentohofofoho. ⁹ A'amu hiso we'e humamentohofomaho. A'amu f'oua tausen' (4000) humamentohofofoho. ¹⁰ Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hof'ikoe angopo ne'no l'ihwat'imentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo soh'wanji yofayokinopo kotasant'ifi hwaho Ntal'manuta'no wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi soh'wa Jisas'imo yamofu ulohofant'ifi imentohofofoho.

(Mat'yu 16:1-4; Luk 12:54-56)

¹¹ Osopo a'amu Falisi soh'wa Jisas'imo u'mant'ifi kakimo yamofu ulohofone'ent'ifi yoka hnnoma'mentohofofoho. Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso fonet'ihwaho. Ose uhwon'ingkuhwasi An'itu kiko'nji humaho wolano. Ose lont'ifi huno syaf'ihu'mentohofi, Olo hwe loh'wo An'ituye Hwe Ne h'wolikeno. ¹² Ose ulahon'ngkofi Jisas s'imeho tango uyahon'ngki s'imano esyamo lohofonto, ul'imento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso peho'no uhwonant'ife'ne lohoho. Hungkuno nehopi'wasel'mo. A'amu olo hwaho lopo olohonta humalofoso hof'iko oso yo'mayo hiso muhwon'ift'nehofo. N'ihu'no awonoho. ¹³ Ose ulonto oso a'amu somo ul'iko'manto Jisas'iji kakoe inomokomoyo soh'wa'nji hof'iko yofayokinopo apa'no kotasant'ifi asomo wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi soh'wanji hwe engo Helout'iji hof'ikoe wosopayo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 16:5-12)

¹⁴ Nowakent'ifi inomokomoyo soh'wa wopayo'no in'ingo mofont'ifi momasofoho. Wopayo kenga'nohino yofayokinomo wo'nnyofoho. ¹⁵ Nowekontan'ngkofi Jisas s'imano pento pahnn'imo hungkuno ul'imento, Upa'n'imo. Sekwo a'amu Falisi soh'wanji Helout'iji hof'ikoe yahino somne'no i'waho fiy'mno. ¹⁶ Inomokomoyo soh'wa nupa'nont'ifi hnn'imentohofi, Nakwo wopayo in'ingo mof'ihwone so'no hungkuno nalohoho. ¹⁷ Ose hnn'ingkahon'ngkofi olo hiloso Jisas huno uyahon'ngki hof'ikimo ulohon'mento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo huno'maseyotaho. Sekwo huno mosyaf'isiyo'njo liyohoho. ¹⁸ Sekwo t'imo hi'njo hwasoho. Muhwonalokuliyohoho. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'nalokuliyohoho. Sekwo in'ingo loseyalofoho. ¹⁹ Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kut'ikujo lohofonji a'amu f'oua tausen' (5000) soh'wamo umaleso oso wopayo nilifee'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo soh'wa ul'imentohofi, Aho hopi'nono s'ife mta'ni hufa'uyoho. ²⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'u kut'ikujo lohofonji a'amu f'oua tausen' (4000) soh'wamo umaleso oso wosopayo nilifee'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo soh'wa ul'imentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. ²¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohoho. Wosopayo so'no huno pi'n'ingo peho'no syof'isyalokwofo. Ose ul'imentisofoho.

Hwe Mpetisaitanta'ango sohwoe tımomo Jisas wopıngo umokumentisofoho.

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angko Mpetisaita i'mofopahonıngkofi a'amuso hwe tımpi'nyo sohmo ipemotapontıfi Jisasımo jomo ulımentohofi, Olo hwe lohomo kiko aho tımopo fıksısyuso. ²³ Oseso Jisas kako hwe tıpi'nyo sohwoe aho nomanto angkuh-wafopo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto kakoe tımomo memijo uyati'mofonto aho kisusyonto ulımento, Kiko yo'mayoso nto lihwonıngkino muhwonıngkoho liy-ohino. ²⁴ Ose ulahonıngki hwe sohwo fe'nihwononto ulımento, Ngko a'amumo uhwonıngkohono. Hofıko iyo hopa pohotowalokwofo. ²⁵ Ose ulahonıngki Jisas hwe huhwo sohwoe tımomo aho apa'no kisusyahonıngki kako tımo yokumpohn'nyo uhwononto tımo wopıngo imo'nımentisoso, yo'mayo ito'no uhwonımentisofoho. ²⁶ Ito'no uhwonıngkahonıngki Jisas ulımento, Jije angopono fıwano. Olo angkuhwafo lopono asomo nopohotoho. Ose ulımentisofoho.

Pita Jisasımo ulımento, Kiko Kılais kiyoho.

(Matıyu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili ulıko'mantıfi hwaho Sisaliya Filipai nowentıfi Jisas hofıkimo ulohonımento, A'amuso ngkine'no pehofo mjolı'mıwalokwofo. ²⁸ Ose ulahonıngki hofıko ulımentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwołıkeno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, İlaijakulıkeno. Nom'nehwa a'amumo Anıtu hungkuno uyahonıngki lımojo sohwołıkeno. Kikine'no ose mjokilı'mıwalokwofo. ²⁹ Ose ulahonıngkofi Jisas ulohonımento, Sekwo sohwası ngkine'no pehofo ntıwo'nıngkohofıhwasılo. Ose ulahonıngki Pita ulımento, Kiko Kılais kiyoho. Anıtu nakwo a'amu Jutası'nımo nefe'mayo'ne kuhwotımentiso hwosoho. ³⁰ Ose ulahonıngki Jisas ulımento, Oso hiso ntıhınoso a'amumo nulohotoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwoe kako poyo imo'none so'no ulımentisofoho.

(Matıyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwoe lutıhwoma'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo angko syoho'njo sohwanji Jutafe honıngkano hungkuno lutıhwawo'nıngkohofı sohwanji hofıko ngkine'no nakwołoho ntıkuji hohujo ikenjanı'mofıkuji nofonjanı'hufıtnnefoho. Nofonjanısyıkuji sıkuno hufa'u sıhune memjanı'mofıhwoso'no ngko apa'no songo wolıka'monnoho. ³² Ose ulonto olo hungkuno yoloho neso ulımentisofoho. Seten kako Pitamo huno ufohotofahonıngki Pita kako Jisasımo we'eneıpi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wopıngo'maho. Oso hunoso nosyafısyohotoho. ³³ Ose ulahonıngki Jisas ikinjamo lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwoe uhwononto Pitamo yoka ole ulımento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anıtuye'maho. O'o, Setenıye hungkunofoho. Kiko Seten sohwoı i'waho ntıhofı. Kiko nje hohujo lo'mo fıloho'nawofı.

³⁴ Ose ulonto kako nom'ne hwe moya'mı so'nji inomokomoyo sohwanjımo joho ulonto ulımento, U, a'amu fısoku ngkimo wonnıngkopano lıfıjo'manji sekwo sekwoe semo'nıwo'nıngkiso so'nji sekwoe yofı so'nji monje yahıngkuji sekwo nje yofı'no poyo pe'nyo so'no iyoho mıyo'njo ifıjoso ngkimo mofone sopo tıfi nnıngkapmno. ³⁵ A'amu fıhwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo, Kakoe songo ne'no humayoso wopıwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fıhwo ngko'nji nje hungkuno'ntıne'no huno uyahonıngkuhwosi kakoe humayoso pıwasyososo hwangku kakoe humayoso wotıpema'montonoho. ³⁶ A'amu fıhwo kako Anıtıumne'no hohujo ikinjaofıhwosi kako olo hwaho lıponjo ho'yango hamınyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tıkanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pıpi ufo'maneto. Awonoho. ³⁷ I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pıpi yone'elo. Awonoho. ³⁸ A'amu fıhwo olo hwaho lıpo a'amu honıngkano wonyo'njo humaso sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntıne'no hohujo ikinjanı'mofoso sohwo ngko oso huhwo sohıumne'no tıfi no'mo hohujo ikinjımo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wopıngo'nohıno sohwafe yokumpohn'nyo'nji olo hwaho lıpo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanı'mofoso sohıumne'no ngko hohujo ukinjımo'monnoho.

9

¹ Jisas kako oso a'amu somo ulımento, Ngko hungkuno nehıpi waselımonne'no yohono. A'amu olo hwaho lıpo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontanıngkuji Anıtu kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amumo wopıngo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantıfeho. Ose ulımentisofoho.

Jisasíye a'apaho nom'ne kengo imo'n'imentisofoho.
(Matíyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Síkuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no memjaofahoníngki Jisas kako Pita'nji Jemisi'nji Jounja oso hwamo nutimanto hofíko hwofíki'nyo sawemo engo spono nokotasontífi hofíko'nohini nohumentaníngkofi Jisasíye a'apaho nom'ne kengo imo'níngkahoníngki hofíko uhwonímentohofoho. ³ Jisasíye manji'mofo níhu'no halojo imo'nonto mofehi'nyo pa'nyo imo'n'imentisofoho. Oso manji'mofo halojoso a'amu olo hwaho lopo oso halojo pa'nyoso mamti'mokufitnnehofo. ⁴ Inomokomoyo sohwa uhwonímentohofoso Ilaija'nji Mouses'nji ahwomo mta'ango sohwa'u Jisasímo u'manji hungkuno hnnímentohofoho. ⁵ Pita kako huno pi'níngo syofisikaofonto Jisasímo ulímento, Nakwoe Loneti'hwayohwosi, nakwo olopo humentani sehoníngkuhwoneso wopíngofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso angó hufa'u síhune womolantane'no yíhwono. Anga'no kíkonefoho. Anga'no Mousesímnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. ⁶ Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahoníngki ose ulímentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e unímentiso'maho. ⁷ Osohonta himo hofíkimo ifeehu'mokosyahoníngki mampaho himo mta'ango ole ho'nímento, Oloho nje Hwomufoho. Ngko símeho uyíwo'níngkohe hweho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nímno. ⁸ Ose upa'notífi fe'níhwonímentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'u ne'no anepo uhwonímentohofoho. Jisasí'nohini humentaníngki uhwonímentohofoho.

⁹ Jisasí'nji inomokomoyo sohwani'hwofíki'nyo hopo sopo nokotapontífi Jisas ulímento, Olo sekwo uhwoníngkohofoso loso'no olohonta a'amumo nulíkutoho. I, hwangu ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'ní'me'no Anítu apa'no ntokafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwoníngkohofoso loso'no ulífi. ¹⁰ Ose ulahoníngki hofíko a'amu nom'ne somo ulímentohofomaho. I, oso'no ole hnnímentohofi, Kako poyo pe'níngkuhwosi apa'no songo líkafone hungkuno hwapíngoso pipilo. ¹¹ A'amu honíngkano hungkuno lúthwamotofo sohwa ole líwo'níngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tífi sohonta Kílais hwe Anítu uhwasopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo. ¹²⁻¹³ Ose ulahoníngkofi Jisas ulímento, Ou, hungkuno nehópi lalokwofo. Ilaija kako símo'mo nopíhwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesíyohumamtonoho. Hungkuno nom'ne mti'mokumentohofoso ole, Hwe Anítu uhwasopo'mentiso sohwo olo hwaho lopo tohono engo típemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohomo nakwolaho ulífitnnefoho. Oso'no sekwo huno sísyafíhupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmmentisofoho. Nopahoníngki a'amu hofíkoe huno hwahoponjo típemanífi hwe huhwo sohomo wonyo umokumentohofoho. A'amu Anítuje hungkuno mti'mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mti'mokumentohofoso olohonta ne imo'nímentisofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo'njo sohomo wopíngo umokumentisofoho.
(Matíyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Hofíko nom'ne inomokomoyo sohwamo u'mantífi uhwonímentohofoso a'amu pi'níngo engo nohumentaníngkofi a'amu honíngkano hungkuno lúthwamotofo sohwani' inomokomoyo sohwani' yoka hnnímentohofoho. ¹⁵ A'amu pi'níngo engo Jisas nopontaníngki uhwonontífi yomo yontífi hano komo'no wentífi Jisasímo u'mantífi, Nakwoe hwe engo hwosoho ulímentohofoho. ¹⁶ Jisas inomokomoyo sohwamo ulímento, Sekwo yoka peho'no hnnalokwofo. ¹⁷ Ose ulahoníngki hwe fíhwo a'amu'nji ajwo so'mo humohumatiso sohwo ulímento, Nje Lontíhwayo sohwo, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo mesimokinyo. Oso'no kikiyepono ipemotapohono. ¹⁸ Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo kimokuwo'níngkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahoníngki hwomu sohwo makutatafo sapíwo'níngkisofoho. Saponto mango kilompusíwo'níngkisofoho. Kako a'apaho melohofafíwo'níngkiso hweho. Oseso ngko jije inomokomoyo sohwamo ulahoníngko, Towahuno wonyo lohomo wae feeopmno. I hofíko hopo'maho.

¹⁹ Jisas ose nupa'nonto inomokomoyo sohwamo ulímento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo Aníto mo símeho híntnnono muyo kuyoho. Ngko sekwo'nji humayoso síkuno alale womemjanímo'montolíkono. Ngko sekwoe tangó ngkimo ní'maneso síkunoso alale womemjanímo'montolíkono. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no utímotapmno. ²⁰ Ose ulahoníngki hofíko hwomu ipemotapahoníngkofi towahuno wonyo sohwo Jisasímo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahoníngki hwomu hwahopo píwasoyonto, yíwolo'mo yíwolo'míngo lohofonto makutatafo halojo'nohino swapmmmentisofoho. ²¹ Jisas kaníngkwohumo ulohonímento, Síkuno alale yíwo'níngkisoto. Ose ulahoníngki ulímento hwomu we'e sohwo imentisofoho. ²² Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofonjahumonto iwo'níngkisofoho. Kíko hopo'manji

kiko nakumo hitoho kilofi hwaso'no, Fonefo'maho. ²³ Ose ulahon'ngki Jisas ulim'ento, Ou, nehopi, jije simeho hi'ntnnonohinoso hopo'manji yo'mayoso kiko woma'monnoho. ²⁴ Ose ulahon'ngki kan'ngkwohwo komo'no ulim'ento, Simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Oseso nje simeho hi'ntnnonohinoso we'efoho. Nifo'maho.

²⁵ Ose ulahon'ngki Jisas a'amu pi'ningo engo uhu'mokontan'ngkofi uhwononto, towahuno wonyo sohumo yoka ulonto ulim'ento, Towahuno wonyo sohwoi hwo mu lohumo mampi'nyo imokuwo'n'ngkino hwasoho. Olo hwo mu lohumo ni'hu'nahone uliko'maho. Apa'no nupaswohotoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki towahuno huhwo sohwo joho mohm'no lonto, hwo mumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn'nyo imokonto ni'hu'nahone uliko'ma'mentisoso hwo mu sohwo poyo pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki a'amu fiso ulim'entohofi, Poyo pe'n'ngkohoho. ²⁷ Oseso Jisas hwo mu sohwo aho nomanto ulikofahon'ngki hwo mu sohwo lika'mentisofoho.

²⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswont'ifi hofiko'nohini nohumant'ifi Jisas'imo ulim'entohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meefesofo. ²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulim'ento, Sekwo An'itumo jomo ulifijosso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnnehofo. Nom'ne hon'ngkano awonoho.

Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no likafone so'no ulim'entisofoho.

(Mat'yu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Oso ang'o hopo sopo uliko'mant'ifi hofiko hwa ho Ngkalili ajwo sopo umentohofofoho. Jisas kako a'amu yofe man'hw'o so'njo uyife lonto imentisofoho. ³¹ Hwap'ngoso ole, kakoe inomokomoyo sohwo lut'ihwamne'ento imentisofoho. Kako ulim'ento, Ngko A'amufe Hwo mu sohwo ni'mo nje mango sohwafe aho some ho'non'nyahon'ngkuji hofiko wofonjon'nyant'ifeho. Poyo imo'n'imo sikuno hufa'u si'hune memjan'ifi hwaso'no An'itu apa'no ntokafonehofo. ³² Ose lut'ihwahon'ngki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafi'hu'mentohofomaho. I oso'no Jisas'imo ulohonyo so'no hofiko iyoho imentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo yakolo'nnyo ti'hwolo.

(Mat'yu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Hofiko pone Koponeyam i'mofapont'ifi osopo Jisas angomo nohumanto ulohonim'ento, Sekwo hon'ngkanopo pehofo hnn'ngkohoho. ³⁴ Inomokomoyo sohwa hofiko wonimango un'ngkahon'ngki mampi'nyo humamentohofofoho. Hwap'ngoso hon'ngkanopo ole hnn'mentohofi, Nakwo sohwo na'ni nakwoe hwe yofe'njo si'mo'mjo ti'hwolo. Ose hnn'mentohofofoho. ³⁵ Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwo joho lut'imanto ulim'ento, Sekwo hinjo hwasoho oyoni'mno. Upa'nimo. Hwe fihwo kako An'ituye ti'mopo hwe engo umo'nimo loso sohwo kako a'amufe ti'mopo hwe yofe ane pa'nyo imo'noso sohwo a'amumne'no momayo ulohofiyi hweho. Osohwo kako yofe engo'njo imo'none hweho. ³⁶ Ose ulonto, mehomi fihwo utimanto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwo ulim'ento, ³⁷ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohumo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'mantohoho. A'amu fihwo ngkimo nifo'mayo oso pa'n'ngoso nje mpohwo ngkimo ni'hwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho.

Hwe nakwo'njo hohnta'ni nefe'mayo sohwo nakwoe a'amufoho.

(Luk 9:49-50)

³⁸ Ose ulahon'ngki Joun ulim'ento, Nakwoe Loneti'hwayo sohwoi, nakwo uhwonim'alahwoneso hwe fihwo kako jije yofe lonto, towahuno wonyo wae yaofontan'ngki uhwonim'alahwonefoho. I oso'no kako nakwo kikimo tifi mokin'ngkwaloku yi'hwone so'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisas'ye yofe'nji towahuno wonyo wae yaofohotoho. ³⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulim'ento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe hon'ngkanomo nop'jumof'ikutoho. A'amu nje yofe lososo yo'mayo wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo'no mantonehofo. ⁴⁰ A'amu nakwoe syoho some mohwempenamofehwo'manji nakwoe a'amu hweho. ⁴¹ Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyafi'hu'montono, An'ituye a'amu hwafoho. Ose syafi'syihwosi mijo nyo'ne sejasososo, oso hwe sohumo An'itu wop'ng'o uloho'mtonoho.

Yo'mayo wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohinoso wonyo imokiyofoho.

(Mat'yu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Olo mehomi simeho hi'ntnnono ntap'wo'nyo sohumo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisas'imo hohujo fikinjafo. Hon'ngkano wonyo lomo tifi fin'ngkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon'ngkano wonyomo in'ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohumo An'itu tohino mikun'imposso uyonefoho. Oso a'amu huhwo

sohumo sojo m+kun+imposo engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakouju+kuji mijomo ho'naofontifijontentesi wop+ingo'nesohilo. ⁴³ Jisas ose ulonto pahnn+mo hungkuno ul+mento, Oso'no jije aho hon+ngkano wonyo imofonoho lohoji ahoso hwempeemo lohohohoji aho anga'nohono'nji hon+ngkano wop+ingomo in+ngkahuji An+ituye angopo sohoji wop+ingo wohumamonnoho. Ou kiko aho hufa'u'njo hon+ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Wonyo wohumamonnoho. ⁴⁴ [Oso hopo sopo pihnn+mo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nn+ponoho. Toho hiso mas+impe'nyofoho.] ⁴⁵ Jije sife hon+ngkano wonyo imofonoho lohoji sifeso hwempeemo lohohohoji sife anga'nohono'nji hon+ngkano wop+ingomo in+ngkahuji An+ituye angopo sohoji wop+ingo wohumamonnoho. Ou kiko sife hufa'u'njo hon+ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁶ [Oso hopo sopo pihnn+mo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nn+ponoho. Toho hiso mas+impe'nyofoho.] ⁴⁷ Jije t+mo hon+ngkano wonyo imofonoho lohoji ti+hwotofamo lohohohoji t+mo anga'nohono'nji hon+ngkano wop+ingomo in+ngkahuji An+ituye angopo sisoso wop+ingofoho. Ou kiko t+mo hufa'u'njo hon+ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁸ Oso hopo sopo pihnn+mo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nn+ponoho. Toho hiso mas+impe'nyofoho. ⁴⁹ A'amu wopayopo sa mof+kuji n+fijos me-eso wop+ingo uy+mtono. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango ne'mahwoso'no yamofa nalahofonefoho. Yamofa hiso wop+ingo namokonefoho. ⁵⁰ Nakwo wosopayo sa'nji n+wo'n+ngkuhwoneso wop+ingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n+ngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop+ingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wop+ingo pa'nyo hmmo'n+mno. Sekwo a'amu nom'ne so'nji pompenjiyomo fohuman-tokuno.

10

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ul+mentisofoho.

(Mat+yu 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Osopo nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolofonto Mijo Joutan sohumo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'n+ngo engo apa'no u'mahon+ngkofi kako hungkuno lut+hwamojo pa'nyo lut+hwamentisofoho.

² A'amu Falisi fihwa hof+ko Jisas+mo nu'mant+fi kakimo yamofa ulohofono lont+fi ul+mentohofi, Nakwo hon+ngkano hungkunoso ape ho'nasiyo so'no pehofo nal+motofa. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso oso wop+ingotaho. ³ Ose ulohon+ngkofi Jisas ul+mento, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ul+mojoto. ⁴ Ose ulahon+ngki hof+ko ul+mentohofi, Mouses ole ul+mento, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wamt+imokono. Oseso kako kakoe apemo nihu'nahone woho'nasyono. ⁵ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Mouses kako sekwo yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mt+imokumentisofoho. ⁶ I oso'no simo'mo ne'mo An+tu yo'mayo hopi'nono mt+imokumentiso sohonta hwe'nji ape'nji mt+imokumentisofoho. Oso hungkuno hiso Mouses mt+imokumentisofoho. ⁷ Olo hilo so'no hwe fihwo kan+ngkwohwo kona'wohimo ul+ko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. ⁸ Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁹ Oso'no An+tu osiya'umo nto mokot+jwomasofoho. U, oloso nomt+huposo'eno.

¹⁰ Oso hungkunoso ulahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswont+fi hof+ko Jisas+mo ape ho'nasiyo hungkuno hiso'no ulohon+mentohofofoho. ¹¹ Jisas ul+mento, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyoso sohwo kako nom'ne ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufu iyo hon+ngkano imokwoho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape simo'mjo simo hon+ngkano wonyo imokiyofoho. ¹² Oseso ape kakoe hwehumo nul+ko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako hon+ngkano wonyo imokonefoho. Ose ul+mentisofoho.

Jisas mehomimo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mat+yu 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ A'amu pi'n+ngoso hof+ko mehomimi Jisas mnokinopo aho ulonjimokonont+fi motopahon+ngkofi Jisas+ye inomokomoyo sohwa hof+kimo yoka ul+mentohofofoho. ¹⁴ Jisas nupa'nonto kakoe s+meho tohino umn+ngkahon+ngki ul+mento, Sekwo mehomimi somo nop+jumof+kutoho. O'o, hof+ko ngkiyepo wapife. A'amu olo mehomimi lohwa pa'nyo imo'n+fijo'manji hof+ko An+tummo enjwa'mo ito'no wohumant+feho. ¹⁵ I, hungkuno nehopi'nohino wasel+monne'no yohono. A'amu olo mehomimi lohwa pa'nyo mmo'nyonjo'manji hof+ko An+tummo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho.

¹⁶ Ose ulonto kako mehomi somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohu-manto kako aho mnokinopo kisasyonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Mehomi ito'no mokosyohumayo'ne'ento ulimentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwoe hungkunofoho.

(Mat'yu 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisas hon'ngkanomo nowentan'ngki hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no i'mofawento hwomtame uloho'mentisofoho. Kako Jisas'mo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko Anituye yahino wop'ngo netihwawo'n'ngkohino hwasoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi t'ipema'mnehono. ¹⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko wop'ngo hwasoho eso peho'ne ntohino Anitu kako'nohino wop'ngo hweho. ¹⁹ Kiko hon'ngkano hungkuno huno moi'wonoho. Kiko nom'nihumo nofon-jasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nom'tihuposo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo t'ifi fin'ngkayo.

²⁰ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo Jisas'mo ulimento, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upa'nimopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose'nohini in'ngkowalokweno. ²¹ Ose ulahon'ngki Jisas kakoe s'mo'mangopo t'mo uhwononto simeho uyonto ulimento, Nom'ne syoho anga'no fiyo. Jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilo-hop'fe. U, kiko hamniyoho matnne'eno oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n'ngkohofomo somo uyo. ²² Ose ulahon'ngki kako s'mano pento simeho tango uyahon'ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwap'ngoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n'nggo'njo hweho. A'amu somo mui'mnehono lonto umentisofoho.

²³ Jisas t'mo fe'nihwononto inomokomoyo sohwo ulimento, Hwe kako ho'yango engo'njo yokumpohn'nyo mokosyohumaso sohwo kako Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swonehwolo. Hamniyoho ho'yangoso hofikoe hunomo wonyo umokuwo'n'ngkisofoho. ²⁴ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa hofiko yomo imentohofoho. Jisas apa'no ulimento, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho'yango hwaho lophonjo'no ne'nohini syafisyiwo'n'ngkiso sohwo kako Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swoneto. ²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyo hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo Anitumo enjwa'mo wohu-mamo lihwasi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose yonefoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa hofiko yomo engo m'kun'imposo yont'ifi ulimentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wop'ngo sopo songo ne'no humayo'neso t'ihwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo uhwononto ulimento, A'amu Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo a'amufe yokumpohn'nyo'nji wahumo loso sohwo kako hopo'maho. I oso'no Anitu yo'mayo hopi'nono hwap'ngo sohwo iyoso hoponoho.

²⁸ Pita Jisas'mo ulimento, Ihwoni nakwo yo'mayo hopi'nono ho'nasyontani kikimo t'ifi kin'ngkopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. A'amu fihwo kako kakoe ang'o'njo kon'ngkwa'wehwo kola'wehwo, kaisi, kona'wohi, mehomi kakoe hwaho'nji yo'mayo hopi'nono ngkine'no nje hungkunomne'no ho'nasyososo ³⁰ osohwo kako umofonyo miyonehoho. O'o, yo'mayo pi'n'ngo engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amu kakimo sitofo uliwo'n'fitnnefoho. I oso'no kako ang'o songo ne'nohini humayo'neso nomane hweho. ³¹ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'niho kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n'i'maho. We'e hwo'nyoho syofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.

(Mat'yu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Jerusalem hon'ngkanomo nosont'ifi Jisas kako s'mo'mo kunto'no sahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimentiso so'no huno pi'n'ngo engo syafisyont'ifi t'ifi in'ngkasimentohofoho. A'amu nom'neso hofikimo in'ngkasimentohofoho hi'nji imentohofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'ento hontohumentan'ngki hofiko nu'mahon'ngkofi kakimo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho. ³³ Hungkuno ole, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jerusalemne'no wosontane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohumo a'amu yofe engo'njo tajo ang'o syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofoto sohwanji hofikoe

ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtifofantifeho. Oseso a'amu hofiko nom'ne a'amu sohwo uyahonngkuji³⁴ hofiko kakimo sitofo ulikuji memijo n'iyatimofikuji impe yongo'njo fonjikuji wofonjosyantifeho. I oso'no sikuno hufa'u sihune mjaofihwoso'no kako apa'no songo wolika'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jemis'nji Joun'nji siko yofe engo'njo umo'naho limentisiyefoho.

(Mat'yu 20:20-28)

³⁵ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemis'nji Joun'nji siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilohonontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho. ³⁶ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko pipi seloho'mne'no njisiyo. Nohonjinyo. ³⁷ Ose ulahonngki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta jije pone mta'ni a'amu hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'nngkuhwosi a'amu hopi'nohinomo mokosyohumasoso wopingotaho. ³⁸ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo nmnoso hopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo ifeehu'mo yasesyoso siko hopolaho.

³⁹ Ose ulahonngki siko ulimentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahonngki Jisas ulimento, Tohino ngko ma'me pa'nngoso siko nomasihnnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasyosonefoho. ⁴⁰ I oso hiso'no ngko a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohntani fosiyo humayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, Anitu kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho. ⁴¹ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontifi hofiko Jemis'nji Joun'njine'no simeho tohino umnimentisofoho. ⁴² Jisas hofikimo joho ulimento, Sekwo huno seyohoho. Hwe engo hofiko a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontifeso a'amu enjwa'mjosyo syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ⁴³ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amu fye syoho ulohofiyi umo'nono. ⁴⁴ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syoho ulohofiyi pa'nyo umo'nono. ⁴⁵ Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso hwo'maho. O'o, hofikoe syoho somo ulohofiyi'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentanngkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usihuma'mne'ento pmmentiso hweho. Ose ulimentisofoho.

Hwe timpi'nyo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 20:29-34; Luk 11:30-43)

⁴⁶ Hofiko Jelikou i'mofapontifi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'nngongo engo so'nji Jelikou uliko'mantifi wentanngkofi hwe timpi'nyo sohwo honngkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyosiyoho, Timeyosiyehwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo lmojo hweho. ⁴⁷ Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁸ Ose ulahonngki a'amu nom'neso yoka ulimentohofi, Mampi'nyo fosiyo humaho. Ose ko ulahonngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwo ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁹ Ose ulahonngki Jisas kako nolohofaponto ulimento, Oso hwe huhwo sohomo joho filutimamno. Wapono. Ose ulahonngki hwe huhwo sohomo ulimentohofi, Kiko simonyo fiyo. Filikaho. Kikine'no joho kilalofoho. ⁵⁰ Ose ulahonngkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofo yojamo lohofonto, nolikafonto Jisasimo u'ma'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ulimento, Ngko kikimo pipi wantohofono kinngkohoho. Ose ulahonngki hwe timpi'nyo sohwo ulimento. Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahonimo. ⁵² Ose ulahonngki Jisas ulimento, Kiko mpano. Jije simeho hi'ntnnonohinoso wopingo wakumo'nono. Jisas ose ulahonngki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto kako honngkanopo Jisasimo a'amu so'nji tifi inngkapmmmentisofoho.

11

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto Jerusalemne'no humentisofoho.

(Mat'yu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hofiko Jerusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase'nji Mpetani'nji nuhwontawentifi osopo hwofiki'nyo we'e yofe Oulif u'mofawentifi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo lihwa'timentisofoho. ² Jisas oso huhwo sohwa'umo ulimento,

Siko oso ang'o ne sopo u'mofahusi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwon-
isoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowntan'ingkuhwosi
uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso
yahu hiso si'hutofomotapinyo. ³ Siko oso yahu hiso si'hutofomotapohosiso'no
a'amuso ole selikujo'no, Siko peho yalokusiyo. Ose selikujo'no siko ole ulinyo,
Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako moi'wo
emoyihwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo. ⁴ Siko nowenji yahu
mu hon'ingano hoku'yopo impe intofahinyoso nohumentan'ingki nuhwon'ima'nonji
italofoma'mentisiyefoho. ⁵ Italofoma'mentisiyoso a'amu nom'ne sohwa ul'imentofofi,
Siko peho yalokusiyo. Yahu peho'no si'hutofomalokusiyo ⁶ Ose ulahon'ingki hwe
sohwa'u Jisasiye hungkuno ulahon'ingki ul'imentofofi, Wop'ingofoho. Noho mo-
tahnyo. ⁷ Nomotasonji sikoe manji'mofoso yahupo kisosyahon'ingki Jisas soke-
humamentisofoho. ⁸ A'amu pi'n'ingo engoso hofikoe hwapife ife yo'mayoso Jisas
wene hon'ingkanomo ho'nosyahon'ingki a'amu nom'neso ipamo swo'njo lofontifi
hon'inganopo ho'nahumentohofofoho. Oso hiso Jisasiye yofe ho'nomayo'nefoho. ⁹ Jisas
kako a'amu pi'n'ingo ajwomo yahupo kehumentan'ingki a'amu simo'mjo so'nji tfinjo
so'nji mohm'no ole l'imentofofi,

Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wop'ingo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwo Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso
hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

¹⁰ Hwe engo Ntefit neyakwosamo hohonta mokosyohumamojo hopaso olo hwe lohwo
wonemokosyohumano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose l'imentohofofoho.

¹¹ Jisas Jelusalem i'mofaponto Anituye ang'o engo somo swonto yo'mayo
somo fe'nihwononto we'nenepi mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon'ingki Jisas
inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani fosiowane'entifi
simentohofofoho.

Jisas iyo fe sohomo ul'imento, ne apa'no minto'n'ingkohotnefoho.

(Matiyu 21:18-19)

¹² Im'ingo'nji nolikafontifi Mpetani uliko'mantifi Jelusalemne'no nosontifi osopo Jisas
mijoho engo uymentisofoho. ¹³ Jisas iyo fesayo swo lango'njo somo uhwon'ihwojawento
ipisayo hi'njotikeno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwon'imentisoso ne
ane swo'nohino uhwon'imentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo sikunomm'maho. ¹⁴ Jisas iyomo ul'imento, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwasoho. Ose ulahon'ingki
inomokomoyo sohwa upa'n'imentohofofoho.

*Jisas a'amu Anituye tajo ang'o engo somo hamniyoho mayo syoho yantan'ingki wae
yao'mentisofoho.*

(Matiyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹⁵ Hofiko Jelusalem i'mofapontifi Jisas kako Anituye tajo ang'o engo somo nos-
wonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahon'ingki mpe ulo-
hofo syoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yafo syoho emamentisofoho. Hofikoe
ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufu mpe
uyantifi epohumayo y'wo'n'ingkohofoho so'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹⁶ Wayo
yaofonto, Jisas ul'imento, Olo ang'o lomo yo'mayoso apa'no nomotoswapikutoho.
¹⁷ Ose ulonto luti'hwamento, Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa ole
mt'i'mokumentohofi, Nje ang'o loso a'amu hopi'nono Anitumo isamoyoka ujo'ne an-
gofoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. I oso'no nje ang'o loso sekwo a'amu ham-
niyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ingkohofoho sohwafe ang'o hopa imokalokwofo. Ose
mt'i'mokumentohofofoho ul'imentisofoho. ¹⁸ Ose ulahon'ingki a'amu hopi'nonohini
Jisasiye hungkuno upa'notifi pisipisaho mjalom'wentifi hungkuno hiso wonyoangkafo-
foho syafihu'mentohofofoho. A'amu hon'ingkanomo hungkuno luti'hwamotofo so-
hwanji a'amu tajo ang'o syoho'njo sohwanji hofiko Jisasi mo nfonjosyane'entifi
hon'ingkanomo tpmmentohofoso hofiko hwe moya'mi somne'no iyoho un'imentisofoho.
¹⁹ Mofehi'nyo n'ingku'n'ingkahon'ingki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem
uliko'ma'mentohofofoho.

Hwe fihwo Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso sohwo Anitumo jomo ulososo ne woti'pema'mtonoho.

(Mat'yu 21:20-22)

²⁰ Im'ingo'nji hon'ngkanomo apa'no nowenti'fi uhwon'mentohofoso oso iyo yofe fesayo sohwo n'hu'nahone yofoho imentisofoho. ²¹ Pita huno syafisyonto Jisasimo ulim'ento, Nakwoe Loneti'hwayoyo, uhwonyo. Oso iyo kiko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwasoho ulim'ahnoso yofohofoho. Ji'e hungkunoso ne imo'n'ngkohoho. ²² Ose ula-hon'ngki Jisas ulim'ento, Oso limayoso syoho we'efoho. ²³ Hungkuno nehopi wasel'mo. Hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwofiki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwofiki'nyo lohwo, kiko noli'kafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwofiki'nyo wawomtolikeno oso hunoso mosyafisiyo'njo. O'o, ole'nohino huno syafisyososo. Ou, hwofiki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso hungkuno olo so'manji ou oso hungkunoso ne imo'nonefoho. Nehopi selohono. ²⁴ Upa'n'mno. Yo'mayo kiko Anitumo jomo ulisoso simeho mom'mo huno ole, Anitu wontapmmontonoho. Ose syafihujoso, ou kako wokijapmmontonoho.

²⁵ Sekwo simano hintotohino semnoso'manji simo'mo sekwo oso a'amu wonyo selo-hofoso sohwo wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [²⁶ I oso'no sekwo a'amu wonyo selo-hofoso sofe wonyoso hohujo hohnta'ni momemo'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ulim'entisofoho.]

A'amu Jisasimo ulohon'mentohofi, Kiko yo'mayo yi'wo'n'ngkinoso ti'hwoe yokumpohn'nyo'nji yalokuno.

(Mat'yu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Hofiko Jerusalem apa'no i'mofaponti'fi Jisas Anituye tajo ango engo somo ajwo'mo emoyontan'ngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji, a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo u'manti'fi ²⁸ ulohon'mentohofi, Kiko olo syoho iwo'n'ngkino loso ti'hw kil'maso'no iwo'n'ngkinoto. Yokumpohn'nyoso ti'hw kijapmmaso'nji iwo'n'ngkinoto. ²⁹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulim'ento, Ngko huhwo'ni hungkuno waselohon'imne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo nt'fijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwap'ngo wasel'mo. ³⁰ Ole nt'imno. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ³¹ Sekwo nt'imno. Ose ulohon'ngkahon'ngki hofiko ole hnn'ma'mentohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho uloso'manji ole wonal'montonoho, Ose'manji sekwo Joun'ye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ³² I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta'ni syoho imentisofoho laso'manji a'amu sohwa hofiko noli'kafikuijiku'joho wonefonjant'feho. Hwap'ngoso hofiko a'amumne'no iyoho unim'entisofoho. A'amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki li'mojo hweho. ³³ Ose hnnont'fi Jisasimo ulim'entohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulohon'ngkofi Jisas ulim'ento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ngkohe hwap'ngo so'no masel'imnehono.

12

A'amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo'ne pahnn'mo hungkunofoho.

(Mat'yu 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Ose ulonto Jisas pahnn'mo hungkuno loma'mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohu-mayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohu-mayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ngkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopono nowento osopo kako ne'no humamojofoho ² Ipisayo syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne kakoe ipisayo syohopono li'hwatim'entisofoho. ³ Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwonont'fi aho kemokosyohu-mant'fi, ikujoho fonjont'fi, ipisayo muyo'njo yont'fi wae yao'mentohofohoho. ⁴ Oseso kakwo'yohwo sohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne li'hwajahan'ngki hofiko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjont'fi wonyo umokumentohofohoho. ⁵ Nom'ne syoho ulohofiyo sohomo li'hwajahan'ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofiko fonjahumentohofohoho. Kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo li'hwaj'wo'nontan'ngki fehohnjo ikujoho fonjont'fi fehohnjo fonjahumentohofohoho.

⁶ Oseso syoho ulohofiyo nom'neso mohumayofoho. Moi'wonoho. Oso'no kakoe hwomu anga'nohino sohumo ae'uyo lihwaito limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho wopectifeho. Ose limentisofoho. ⁷ Hwomu huhwo sohwo nu'mahoningki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwonontifi hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwanguk sohonta kaningkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Oyonimno. Nakwo komo'no kakimo poyo nofonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. ⁸ Ose hnnontifi hwomu sohumo aho kentifi fonjahumentohofofoho. Nofonjasyontifi kakoe pijafo mempo swoho'nao'mentohofofoho.

⁹ Kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwo pipi uloho'montolo. Hwanguk kako nopihwosi a'amu wonyo sohwo nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimntonoho.

¹⁰ Olo Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Oso sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohofo sohwa wae yao'mentohofoso lohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap'inghwo imo'n'ngkohoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'n'mentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnnimo hungkunoso lalokuhwono Anitu limentisofoho.

¹² Jutafe hwe engo sohwa nupa'nontifi oso pahnnimo hungkunoso a'amu syoho mokosyohumayo'no nto ulimentiso so'no nto lohoho hofikine'no huno uyahoningki hofiko Jisasimo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Oseso hofiko Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

A'amu hofiko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho uyo yahino so'no ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Nowentifi hofiko a'amu Falisi fihwanji a'amu Heloutimo uhwonotoho sohwanji Jisasimo hungkunomo yamofa ulohofone lihwaitmentohofofoho. ¹⁴ Jisasimo nu'mantifi afo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonethiwayo sohwo, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'n'ngkino sohwohne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makin'wo'n'ngkiso hwosoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ane sohwantne'no kiko huno pi'n'ngo mokiyahoningki Anituye hon'ngkano nehopi'nohino luthwawo'n'ngkino hwosoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantane'no yihwono. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wop'ingotaho. Wonyotaho. Nakwoe hon'ngkano hungkunoso pehofo nalohoho.

¹⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikoe simeho hufa'u'njo so'no huno uyahoningki ulimento, Sekwo ngkimo yamofa peho'no ntahofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo. ¹⁶ Ose ulahon'ngki nuyahon'ngkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji ti'hweto. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Sisafefoho. ¹⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahon'ngki hofiko huno pi'n'ngo engo syafihu'mentohofofoho.

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.

(Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ A'amu nom'niha hofikoe yofe Satiyusi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwa sohwa hofikoe huno ole uy'wo'n'ngkoho, A'amu poyo pe'nyo sohwa nihu'nahone pe'niwo'n'ngkohofa apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisy'wo'n'ngkohofofoho. Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi, ¹⁹ Nakwoe Lonethiwayo sohwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole mti'mokumento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mti'mokumentisofoho. ²⁰ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomn'i mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisimaso sohwo ape nomanto mehomi ane poyo pe'nimentisofoho. ²¹ Oseso kon'ngkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehomi ane poyo pe'nimentisofoho. Oseso kon'ngkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho. ²² Ose'no ose'nohinofoho. Homn'ngkwa'wehwosa hopi'nono mehomi ane poyo pe'nimentohofofoho. Tifi sohonta oso a'amu hi ose'nohino pe'nimentisofoho. ²³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta ti'hwote ape umo'n'montolo. Hofiko'n'ikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

²⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo An'ituye hungkuno so'nji An'ituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁵ Upa'n'imno. A'amu poyo pe'n'imentohoho sohwa nolikafikuji hofiko ape moma'n'ifitnnefoho. O'o hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n'ifitnnefoho.

²⁶ Oso hungkunoso a'amu poyo pe'n'imentohoho sohwa apa'no likapitnne'no sekwo Mousesiye hungkuno atoho majotaho. Iyo tifo somta'ni toho sijontan'ngki An'ituye mampaho ho'n'imentisofoho. Apilohamjanji Jekoup Aisak'janji hofiko poyo pe'n'imentohofoho. I oso'no An'itu Mousesimo ul'imento, Ngko Apilohamja Aisak'ja Jekoup'jaje An'itu'nyoho. ²⁷ Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisak'ja Jekoup'ja hofiko hohonta poyo ko pe'n'imentohoho sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso luti'hwamentisofoho. An'itu kako poyo pe'nyo sofe An'itu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe An'ituyoho. Sekwoe hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose ul'imentisofoho.

An'ituye hon'ngkano hungkuno simo'mjofoho.

(Mat'iyu 22:34-40)

²⁸ Hwe fihwo Jutafe hon'ngkano hungkuno luti'hwamojo sohwo hofiko oso hungkuno hnnontan'ngkofi upa'n'imentisofoho. Jisasiye hungkuno huno'njoso nupa'nonto Jisasimo nu'manto ul'imento, An'ituye hon'ngkano hungkunoso nom'ne somo yakolo'nyoso ntisoto. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Hon'ngkano hungkuno engo simo'mjo yakolo'nyoso olenoho. A'amu Isilael soku sekwo upa'n'imno. An'itu sohwo kako'nohini nakwoe An'ituyoho. ³⁰ Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simoho uyohoji jije simoho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simoho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simoho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simoho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. ³¹ Hon'ngkano hungkuno t'finjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simoho kumo'ngkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. Oso hon'ngkano hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinomo yakolo'nyofoho.

³² Ose ulahon'ngki hwe hon'ngkano hungkuno luti'hwamojo sohwo Jisasimo ul'imento, Ou Nakwoe Loneti'hwayo sohwo, nehopi lohino. An'itu kako'nohini nakwoe An'ituyoho. An'itu nom'nehwo mohumuyoho. ³³ Ou, jije simoho, jije huno, jije yokumpohn'nyo An'itumo hopi'nono uyo. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no wakumo'nono. Nakwo oso hon'ngkano hufa'umo in'ngkowaso'manji oso yahinono nakwoe wonyo wae yafo'ne yahu fonjokisasiyo yo'mayo An'itumo uyoso'no yakolo'nyofoho. Ose ul'imentisofoho. ³⁴ Oso hwe huhwo sohwoe hungkunoso Jisas nupa'nonto huno wonyoangkafofoho syafisyonto ul'imento, Kikine'no An'itu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahon'ngki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofoho.

Jisas hofikimo Kilais sohwo t'hwolo ulohon'imentisofoho.

(Mat'iyu 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Jisas An'ituye ang'o engomo hwe moya'mi pi'n'ingo engomo luti'hwamentisoso ul'imento, A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no luti'hwawo'ningkohoho. Kilais kako oso An'itu nakwoe hwahopo uhwat'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'ningkohoho. ³⁶ An'ituye Towahuno Wop'ingo hohonta olo hungkunolo Ntefitiye simoho mo'mo ho'nasyohon'ngki Ntefit ole mti'mokumento, An'itu kako nje Hwe Engo Kilais, An'itu nakwoe hwahopo uhwat'mentiso sohwo ole ul'imento,

Kiko nje aho anga sohohtanta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwoe jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mti'mokumentisofoho. ³⁷ Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe An'itu nakwoe hwahopo uhwat'mentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho l'imentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo. Ose ulahon'ngki a'amu nupa'nontifi hungkuno wonyoangkafofoho syafihu'mentohofoho.

A'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwafe yahinofoho.

(Mat'iyu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jisas nom'ne hungkuno lutihwamento, Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho huno'njo sohwafe yahino somne'ne i'waho ito'no fiy'imno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi hon'ngkanopo emoyiwo'ningkohohofoho. Osopo emoyontan'ngkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'ningkohoho so'no umo'n'iwo'ningkisofoho. ³⁹ Oso'nji hofiko tajo angoso somo a'amufe simanopo humayo'no umo'n'iwo'ningkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'n'iwo'ningkiso hwafoho. ⁴⁰ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apiwojo sofafe angoso yomayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi angoso hoso hofiko'ne nihu'nahone emawo'ningkohohi'hwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Apiwojo fisi Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jisas kako Anituye tajo angoso somo a'amu Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hofiko ipofomo ho'nosyontan'ngkofi uhwonimentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'n'ngo ho'nahumentohofohoho. ⁴² Apiwojo ho'yango anesi noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho. ⁴³ Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwa'mne'no joho lutimanto ulimento, Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Sekwo upa'n'imno. Olo apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'nono Anitumne'no ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nasyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohino ho'nasyalokwofoho. Olo apiwojo losi kako hamniyoho mokosyohumunyofoho hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne ho'yangoso nom'ne hamniyohoso nihu'no aniyoho.

13

Anituye tajo angoso wonyo imo'none so'no Jisas ulimentisofoho.

¹ Jisas kako Anituye tajo angoso mta'ango sohwo noswopahon'ngki inomokomoyo fihwo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, timo uhwonoyo. Olo angoso wonyoangkafoho. Sojo wop'ngonji molinyofoho. ² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Olo angoso engo lomo luhwonolokuno. Hwangku olo angoso lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o hofiko olo angoso wop'ngoso losomo mthi'pekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas yo'mayo tango mikun'imposo i'mofapone so'no limentisofoho.

(Mat'yu 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo nosonto osopo nta'ni Anituye tajo angoso somo uhwononto ampo humamentisofoho. Pita, Jem'i, Joun, Entilu hofiko'nohino Jisasimo u'mantifi ulohonimentohofi, ⁴ Oso hungkuno ntonalohinoso sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno somo nakwo pipi yaneto. We'nenepi u'mofapmmontolaho. ⁵ Ose ulohon'ngkahon'ngkohofi Jisas uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiy'imno. ⁶ A'amu pi'n'ngo engo i'mofapi'kuji hofiko nje yofe nti'kuji ole selfitnnefoho, Ngko Kilais hwo'nyoho. Anitu n'hwosopi'mentiso hwo'nyoho. Ose selfijoso a'amu pi'n'ngo hofikoe hungkunomo in'ngkafitnnefoho. ⁷ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne oso hungkuno nupa'n'ngkuji iyoho senyo'eno. O'o oso yo'mayoso i'mofapi'hwoso'no i ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁸ Hwangku a'amu temtitofokengo sohwanji temtitofokengo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n'fitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n'fitnnefoho. Hwaho angomeemo hwomihwo yihwosi wopayo ane mijoho engo i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso emayofoho. Tango mikun'imposo tifi no'mo weho.

⁹ Yo'mayoso uhwon'ngkuji sekwo i'waho ito'no fiy'imno. *Kaunisol'i'njopo ipesemotafitnnefoho. Hofiko tajo angoso somo sekumo ikujoho nosefongkupitnnefoho. Hofiko ngkimo monje wenisyano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwa'mo nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁰ I, simo'mo a'amu hopi'nono angomeemjoso nje hungkuno wop'ngoso upa'n'ngkujo'no tifi sikuno*

moi'wo imo'nonefoho. ¹¹ Hofiko nosetimafikuji hungkuno mihwajiyo ango samo mesehumatipijo sohonta selohonifitnnefoho. Sekwo hungkuno ujosono huno pi'ningo syafisiyo'eno. O'lo, osohonta Anitu sekwoe simehomo hungkuno honasesyihwoso'no sekwo ulfitnnefoho. Oso hungkuno hiso sekwoe'maho. O'lo Anituye Towahuno Wopingo oso hungkunoso lonefoho. ¹² Osohonta a'amusokoningkwa'wehumo hungkuno liwo'ningkohofosopo ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kaningkwowho'ya'umne'no mangohwa imo'ningkuji fonjahufitnnefoho. ¹³ Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simaho tohino mikunimposumnonefoho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho. I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontaningkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu oso huhwo sohomo utimanefoho.

*Yo'mayo wonyo hwapingo sohwo i'mofaponefoho.
(Matiyu 24:15-28; Luk 21:20-24)*

¹⁴ Hohosohonta yo'mayo ni'hu'no wonyo hwapingoso ango kakine'no masyuyo'ne samo hwasypoponoho linyo sopo lohofihwoso'no uhwonifitnnefoho. Ose uhwoningkuji yowu likuji a'amu jutiya humalofoso hwofiki'nyo pone'no hiyaso sifitnnefoho. A'amu olo hungkuno loso atolo loso sohwo huno ito'no wosyafisyo. ¹⁵ Hwe fihwo antifepo humaso sohwo kako hwahopo piwelikofahwosi olo wonyo hiso uhwoningkuhwosi kakoe ho'yango yo'mayo so'no kakoe angomo maswonehoho. ¹⁶ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife woma'mo lososo momawenefoho. O'lo, le'mo'nohino lohofonefoho. ¹⁷ Oso sikuno somo moya'mi simaho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hofiko hiyaso komo'no le'mofoso pipilo. ¹⁸ Olo sikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹ Olo tohino tipemayo sohonta'ne'no selalokweso mikunimposofoho. Anitu simo'mo yo'mayo mti'mokumentiso sohonta ajuyohwosa humapmmotofo sohonta, olohonta, olo hwaho lopo oso tohino pa'nyoso m'mofapefoho. Olo tohino engo tipemayo lohonta yakolo'nnyofoho. Tifi no'mo tango apa'nohino ose'ne'maho. ²⁰ Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'manji a'amu ni'hu'no hopi'nono poyo nto imo'nifijo'nesohilo. I oso'no Anitu kakoe a'amu uhwasopo'mentiso somne'no huno syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokumne'ento imentisofoho.

²¹ Osohonta hwe fihwo ole noselonefoho, Olopo uhwonimno. Kilais olopo humaho. Ou, a'amu nom'ni'hu'no selososo, Uhwonimno. Kilais oso nampo humaho. Ose selikujo'no sekwo hofikoe hungkunomo tifi iningkayo'eno. ²² Osohonta a'amu fihwo ole selososo, Ngko Kilais hwo'nyoho. Nom'ni'hu'no Anituye hungkuno hwasyo lutihwayo sohwa i'mofapikuji yo'mayo wonyoangkafosokumo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo miningkayo'njo hopi'nohino oso hisofe hungkunomo iningkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasयो uningkowantifitkeno likuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofoesetihwafitnnefoho. ²³ Oso'no sekwo timo ito'no uhwontohumamo. Olo yo'mayo hilo so'no nto selohofoho. Oso'no yo'mayo uhwonifijo so'no huno ito'no seyonefoho

*A'amufe Hwomu sohwo hwangu noponefoho.
(Matiyu 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴ Oso tango hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi ²⁵ hntokwaliyo ahwomonta'ango nopiwasyonefoho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefoho. ²⁶ Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo mikunimposo'nji kakoe pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁷ Hohosohonta Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajihwosi ango'meemjo a'amu uhwasopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo somo mihwofojonefoho.

*Iyoswo yonimofoso uhwoningkuji ole huno waseyono jefo umontoe'nefoho.
(Matiyu 24:32-35; Luk 21:29-33)*

²⁸ Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonimofoso uhwoningkuji jefo uyimonte'nefoho. ²⁹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁰ Hungkuno nehapi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olopo hwaho lopo nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³¹ Ahwomo'nji

hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

A'amu hopi'nono oso sikuno so'no huno muyonefoho.

(Mat'yu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

³² Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomo'mjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo An'itu kako'nohini huno uyalofoho.

³³ Oso sikuno hiso sekwo huno maseyihwoso'no sekwo ito'no fohontohumamno.

³⁴ Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnn'mo hungkuno upa'n'mno. Ngko olo pa'nyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyi anga'no anga'nohino sohwo syoho yano ulofihwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohomo ole ulimontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ulihwosi wamontonoho. Ose ulonto, ulimonto,

³⁵ Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. Sikuno'njilikeno. Sikwo'miyomtikeno. Yihufu yokajo'njilikeno. Im'ingo ne'njilikeno. Ose'manji t'mo ito'no fohontohumamno. ³⁶ Sekwo saho fosiwontan'ngkuji kako komo'noponoho likuji ito'no fohontohumamno. ³⁷ Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

14

Jutafe hwe engo sohwa Jisas'mo fonjosyane'entifi hnn'mentohofofoho.

(Mat'yu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

¹ A'amu Jutafe Sikuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne sikuno hufa'u wentan'ngki oso sikuno simo'mjoso An'itu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyofoho.

* Sikuno nom'nehwi hofiko wopayo engo mokamo'nnyoso n'motofofoho. Oso sikuno engo hufa'u m'mofape sohanta sikuno hufa'u nowentan'ngki oso hwe tajo anga syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'ihwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokontifi, Hofiko Jisas'mo aho hiyaso'mo kehwasi nofonjosyane'entifi hon'ngkano'no tipmmentohofofoho. ² Ole hnn'mentohofi, olo hiloso An'itu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontan'ngkuji aho kehwaso'no nonahon'ngkuji, a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisas'mo aho kehwaloho. Ose hnn'mentohofofoho.

A'mu fisi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso usohumentisofoho.

(Mat'yu 26:6-13; Joun 12:1-8)

³ Jisas kako Saimouniye anga Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. Jisas hofiko'nji wopayo nontan'ngkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso motoswapmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwan'po lohofonto Jisasiye mnokinopo mijo sohumentisofoho. ⁴ Nos'syontan'ngki a'amu fihwa uhwonontifi simano hintotohino umn'ngkahon'ngki hnn'mentohofi, Oloso wop'ngo'maho. Hwone mijo wonyoangfafoso siki sisiyoso peho'neto. ⁵ Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho mikun'imposo (300 tenaliyo) † nejapontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uyihwanesohilo. Ose hnnontifi a'mu simo yoka ul'imentohofofoho. ⁶ Yoka ulahon'ngkofi Jisas ulimonto, Kakoe syohofoho. Sekwo peho'no olosimo simeho tango uyalokwofo. Kako ngkimo wop'ngo ntahokwoho. ⁷ A'amu yo'mayo umofonyo iwo'ningkohofoso sekwo'nji ne'nohino humawo'ningkohofofoho. Sekwo hofikimo ufo'mantifi'manji nohono ufo'mapmno. I oso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumant'i'mne hwoni'maho. ⁸ Olo hiso ntahofisoso wop'ngofoho. Kako nakwo a'amufe pijafo pi'n'momo woho'nosyano lontani ehulohofi'wo'ningkuhwone hopaso ehontohokwoho. ⁹ Hungkuno nehopi waselimo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wop'ngo a'amu somo ul'ikujoso olo a'mu losi ntahofiso sotnne'no ul'fitnnefoho. Oso'no a'amu pi'n'ngo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jisas'ine'no Jutas a'amumo tokoyo'ofa imentisofoho.

(Mat'yu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Osohonta Jutas Isikaliyout kako Jisasiye inomokomoyo a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uhwasopo'mentiso sohwo kako oso a'amu tajo anga syoho'njo

* 14:1 Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † 14:5 tenaliyo —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo sikuno anga'nohino'no tenaliyo kenga'no ma'masofoho. tili hunt'let 300 tenaliyo so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

yofe engo'njo sohwaro Jisasine'no aho kopitnne'no ufo'ma'mo lonto hofikoe angopo u'ma'mentisofoho. ¹¹ Hofiko nupa'nontifi simeho wopango umo'n'ngkahon'ngki oso hiso'no hamniyoho wokijopano ulimentohofoho. Oseso Jutas Jisasimo uti'hwamne'ento hon'ngkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somo wopayo nimentohofoho.

(Mat'yu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹² Sikuno Engo simo'mjo Wopayo Feejo Lohon'motofo Sikuno somo hofiko yahu fonjahumotofo sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo † osomne'no wopayo naneso nti'mo nti'mo esyohumanehwono. ¹³ Ose ulahon'ngkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ulimento, Siko antime engo sopo nowehosisi osopo hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohumo uswo'n'ngkohosisi kakimo tifi fin'ngkuno. ¹⁴ Kako angomo syuhwoso'no oso angokakwo'yohwo sohumo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwa'johoho. Ngko'ne angone nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo iyoho humayo somo wopayoso ntipi wonantaneto. Ose lehwa'johoho. ¹⁵ Ose ulohosiso'no kako angokolon'jwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Ango somo epohumayo ijempomo hi'mayoso hi'njomnoho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumunyo. Ose ulonto uhwantimentisofoho. ¹⁶ Uhwatimentisoso siko nowenji antime engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

¹⁷ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmmentohofoho. ¹⁸ Hofiko epohumayopo wopayo nopemo'nowntifi nonontan'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehapi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuhwone sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nan'humonte hweho. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hofiko simeho tango uyimentisofoho. Hwe anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwolaho. Nakwolaho. Ose ulimentohofoho. ²⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Nje inomokomoyo sohwasihwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho. ²¹ A'amu Anituye hungkuno luti'hwamotofo sohwa iyoswomo mti'mokumentohofopa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'n'montonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwaro tokoyo'ofonohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopango'nesohilo. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.

(Mat'yu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²² Hofiko nontan'ngkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto hofikimo uyonto ulimento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. ²³ Ose ulonto kako noswano ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwaro uyahon'ngki hofiko mijo nimentohofoho. ²⁴ Jisas ulimento, Oloso nje honiyofoho. A'amukune'no usihumahono. Olo honiyoso ngko Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyoso losomo Anitu uhwon'ngkuhwosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁵ Upa'n'mno. Hungkuno nehapi'nohino waselimonne'no yohono. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo uyimnoho. O'o Anitu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopo ipisayo mijo songo nimmefoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofoho.

Jisas Pitamo ulimento, Kiko hohujo ukinjanimo'monnoho.

(Mat'yu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

²⁷ Jisas ulimento, Sekwo ngkimo nihwajikuji hiyaso wohumpeentifeho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofosohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu yahu sipsip mokosyohumayo sohumo fonjasyikujo'no yahu sohwa hiyaso wohumpeentifeho. ²⁸ I oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Nom'ne hopi'nonohino sohwa hofiko ko kuhwoti'mopijoso ngko mokuhwoti'mo'mnehono. ³⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehapi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufo tosika yoka hufa'u malontan'ngkuhwosi kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimmonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoyo'no yihufo sohwo yoka wali'montonoho. ³¹ Ose ulahon'ngki Pita ni'hu'no yokumpohn'nyo ulimento, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikumne'no huno maniyohoyohoho eso mulimhofoho. O'o ngko kiko'nji

† 14:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

fonjan+siyo so'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahon+ngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo osenohino mjul+mimmentohofofoho.

Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.

(Matiyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Hofiko Ngketisemani iyo uyo syoho spono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa ulimento, Olopo foyohumamno. Ngko nu'mo Mphumo jomo ulimo. ³³ Ose ulonto, kako Pita, Jemis, Joun'nji nut+manto we'enepe nowentifi Jisas simo tango mikunimoposo umentisofoho. ³⁴ Oso'no Jisas ulimento, Nje simo tango mokunimoposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wan+mokumtolikeno. Olopo sekwo ito'no foyohumafikuji nohontohumamno. ³⁵ Ose ulonto we'enehwo nowento hwhapo ipitofawento kako Anitumo oso tohino hiso i'mofapososo uyakolofone jomo ulimentisofoho. ³⁶ Ole ulimento, Mphwo, kiko yo'mayo hopi'nono ihnehino. Olo tango n'imasoso wae feenimofo. I oso'no nje nimo'nyo somo in+ngkahutoho. O'o jije kumo'nyo somo tifi fin+ngkayo.

³⁷ Ose ulonto nolikokwaponto inomokomoyo sohwa uhumojohamentiso sopo saho foyowentan+ngkofi u'manto Pitamo ulimento, Saimoun, saho peho'no foyawotnno. Kiko we'enehwo monohontohumayo'njotaho. ³⁸ Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji sekwo yamofo ne'masoso yahino wonyo somo nopi+wesyanoho likuji Mphumo jomo ulimno. Sekwo wopi+ngo'nohino uyano ko lifijoso sekwo yokumpohn'nyo hopo'maho.

³⁹ Ose ulonto, we'enepe nowento hungkuno Anitumo nto ulimentisoso apa'no ulimentisofoho. ⁴⁰ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timasaho engo un+ngkahon+ngki saho foyowentan+ngkofi u'mahon+ngki hofiko won+mango'no yontifi nakwo pehofo ulanehwo lonti i mentohofofoho. ⁴¹ Jisas Mphumo apa'no jomo ulonto asomo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofoyawotofo. Nta'noho. Nje sikuno moi'wonoho. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwa tokoyo'ofa nto imasofoho. ⁴² Sekwo fili+kapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofa ntoho'maso sohwa nto pohoho.

A'amu Jisasimo aho ko'mentohofofoho.

(Matiyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴³ Ose lontan+ngki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopinono sife mta'ni hufa'u sohwa komo'no i'mofapmmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwaamotofo sohwanji a'amu Is+lael+fe hwe engo sohwanji a'amu pi'n+ngo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwa lut+mahon+ngkofi Jutas kako Jisasiyepo ipemotasi+mentisofoho. ⁴⁴ Jutas oso a'amu sohwa yamofo itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohumu nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho kekuji pipemotawomno. Ose nto ulimentisofoho.

⁴⁵ Oseso Jutas Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayohwo, ulonto hinjoho hu'nimentisofoho. ⁴⁶ A'amu sohwa ose uhwonontifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho. ⁴⁷ Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwasipento kako oso tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe halohomo loku'mentisofoho. Lojwahan+ngki halohoso piwahu'mentisofoho. ⁴⁸ Jisas ulohonimento, Sekwo a'amu hufo iwo'n+ngkiso sohune'no aho wokano lonti fihwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. ⁴⁹ Sikuno engolopohamo ngko sekwo'nji Anituye tajo ango engo somo Anituye hungkuno lut+hwahon+ngko sekwo osopo man+koso'njo iwo'n+ngkohofihwasoho. I oso'no hungkuno hohonta mti+mokumentohofoso olohonta nehapi imo'nalofoho. Oso'no olo hiloso ntohofohoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

⁵¹ Hwomu fihwo kako hwapife'nohino inyohwo Jisasimo tifi in+ngkowahan+ngki a'amu sohwa hwomu sohumu aho wokano lonti i mentohofoso ⁵² hwomu sohwoe hwapife mokoloswoma'mentohofoso a'apaho'nohino le'ma'mentisofoho.

A'amu 'kaunisol' sohwanne'no Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

(Matiyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵³ Hofiko Jisasimo a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo hwe engo sohwoe pone Anitumne'no jomo limojo sohwoepo ipemotapontifi angopo u'mofopahan+ngkofi a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji, a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwaamotofo sohwanji hofiko kaunisol syoho so'no uhu'mokumentohofohoho. ⁵⁴ Pita Jisasimo ko in+ngkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'mi+wesofoho. Kako hwe engo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwafe angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amu

uhwontohumayo syoho'njo sohwani toho imokin+mentisofoho. ⁵⁵ Pita nohumentan+ngki angomno a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwani a'amu *kaun+sol* syoho'njo hopi'nonohino sohwani Jisasimne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wot+peent+fi ko imentohofoso ⁵⁶ a'amu pi'n+ngo Jisas yo'mayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lonti+fi hofi+koe hungkunoso kengo kengo l+mentohofofoho. A'amu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amu fihwa nolikafont+fi hwasyo hungkuno ulimentohofi, ⁵⁷ Olo hungkunoso upa'nimalohwonefoho. ⁵⁸ Jisas ole limasofoho. An+ituye tajo ango engoso a'amu aho'nji molimentohofi somo ngko wae weeo'mnoho. Sikuno hufa'u si+hune memjaofi+hwoso'no nom'ne ango engo wamol+monnoho. Aho'nji wamol+monti'maho. ⁵⁹ Ose lonti+fi, Hwasyo hungkuno pi'n+ngo lokwoposi+wati'mentohofoso ne mmo'nyofoho. ⁶⁰ Oso'no hofi+ko Jisas+ye hungkuno tango'njo so'no wonyopi ti+peehon+ngkofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nolikofalohofonto, Jisas+mo ul+mento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo. ⁶¹ Ose ulahon+ngki Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamentisofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohon+mento, An+itu nakwo a'amu Juta hn'n+mo nefe'mayo'ne lokuhwat+mentiso hwosilaho. An+itu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'n+ngkuhwone sohwoe Hwomu Ne hwosilaho. Awolaho. ⁶² Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo An+itu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwoe aho anga sohohta'ni humentan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo pontan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. ⁶³ Jisas ose ulahon+ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwa si+mano hintotolino umn+mentiso so'no kakoe hwapife manji'mofo we'enehwo si+impento ul+mento, Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. ⁶⁴ O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n+ngkohofi. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahon+ngki hofi+ko ul+mentohofi, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁵ Ose lonti+fi a'amu fehohnjo sohwa Jisas+mo memijo uyati'mofont+fi Jisas+mo ikujoho fonjont+fi ul+mentohofi, Ti+hwo kufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahon+ngkofi a'amu mekino'njo sohwa Jisas+ye si+mo'mango sopo aho pehusi'mentohofofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisas hne'no huno maniyohoyohoho.

(Mat+yu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Nofonjontan+ngkofi Pita angkuhwafopo nohumentan+ngki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyosi u'manto, ⁶⁷ Pita toho imokinontan+ngki uhwononto ul+mento, Kiko Jisas Nasalet nta'ango sohwonji emoimotno hwosoho. ⁶⁸ Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyohoyohoho. Ose ulonto nolikafonto kusopo ko'mo'mentisofoho. ⁶⁹ Osopo nohumentan+ngki a'musi apa'no Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwo ul+mento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisas+mo t+fi inomoko-moyiwo'n+ngkiso hweho. ⁷⁰ Ose ulahon+ngki Pita apa'no awonoho ul+mentisofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalahofontohofi sohwa Pitamo apa'no ul+mentohofi, Nehopeho. Kiko hofi+ko'nji emoimotno hwosoho. Kiko Ngkalilinta'ango hwosoho. ⁷¹ Ose ulahon+ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso An+itu tohino wontapono. Oso hwe sekwo ntotoho sohwo ngko yofe m+hwofe'njo hweho. Nehopi lohono. ⁷² Ose ulahon+ngki komo'no tosi+ka yoka apa'no l+mentisofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ul+mentiso so'no huno syafi+hu'mentisofoho. Jisas ose nto ul+mentisofoho. Yi+hufo tosi+kasoo yoka hufa'u lososo sohonta Pita kiko ngkine'no mango hufa'u si+hune ole wal+monnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ul+mentiso so'no Pita syafi+syonto humotaho engo l+mentisofoho.

15

Hofi+ko Pailotiyepono Jisas+mo ipemotapmmmentohofofoho.

(Mat+yu 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Im+ngo ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwani a'amu Jutafe hwe engo sohwani a'amu hon+ngkano hungkuno luti+hwamotofo sohwani *kaun+sol* a'amu hopi'nono nuhu'mokont+fi Jisasimne'no hnn+mentohofofoho. Nohnnont+fi Jisas+mo aho kent+fi ahwomo nana kilofont+fi Pailot hwe yofe engo'njo hwahe mokosyohumayo sohwoepono Jisas+mo ipemotapmmmentohofofoho. ² Ipemotopahon+ngkofi Pailot Jisas+mo ulohon+mento, Kiko a'amu Jutafe hwe engo hwosilaho. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento. Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ³ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwa Pailot+mo hwasyo hungkuno Jisasimne'no mjal+mentohofofoho. ⁴ Pailot Jisas+mo apa'no

ulohonimonto, Oso hungkuno pi'n'ngo kikine'no mjakil'mihwofo upa'n'ngkinoso kiko aku hungkuno pehofo ulimto. ⁵ Ose ulahon'ngki Jisas nom'ne hungkuno mujo'njo yahon'ngki Pailot yomo yonto huno pi'n'ngo syafihu'mentisofoho.

Pailot Jisasine'no ulimonto, Iyomo fonjinto'ofahumno.

(Matiyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

⁶ Soswo huhwo huhwi oso sikuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo ni'hu'nahone isihutofihwatimojofoho. A'amu Jutaso hofiko hwe fihwoe yofe ulahon'ngkofi Pailot hofikoe hungkunomo tifi in'ngkamojofoho. ⁷ Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hofiko hofikoe hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwa mo ikujoho nofonjontifi a'amu fehohnjo somo fonjosyahon'ngkofi impo'angomo intofahumentohofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'no hwe kakoe yofe Mpolapas. ⁸ Hwe maya'mi pi'n'ngo engo uhu'mokontifi Pailotimo u'mantifi ulimentohofi, Olo Sikuno Engo lomo kiko hwe anga'no impo'ango mta'ni usihutofihwatimonntaho. Oso yahinoso apa'no fiyo. ⁹⁻¹⁰ Oso'no Pailot kako hwe maya'mi hopi'nonohino somo ulimonto, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'ne sohomo ngko usihutofono lasen'ngkohoho. Pailot kako huno moi'wonoho. A'amu pi'n'ngo engo Jisasimo isihutofihwajiyo'ne ulimentohofi so'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'no s'mano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jisasimo aho ko'mentohofoho. ¹¹ Ose ulahon'ngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko a'amu ajwo sopo lohofontifi a'amufe simehomo ulikofantifi ulimentohofi, Mpolapasine'no ulimno. Jisas nakwolaho. Mpolapas usihutofo. Ose ulimno. ¹² Ose ulahon'ngkofi Pailot apa'no ulohonimonto, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'ne lohomo ngko pipi uloho'mnehono. ¹³ Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nono joho limentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁴ Ose ulahon'ngkofi Pailot ulohonimonto, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon'ngkofi a'amu joho mohm'no liwo'nimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁵ Ose ulahon'ngkofi Pailot hofikoe simeho wop'ngo umo'nono lonto Mpolapasimo isihutofihwajonto, kakoe hwe itokuso'njo sohwa mo ulimonto, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofoho.

(Matiyu 27:27-31; Joun 19:2-3)

¹⁶ A'amu huhwo sohwa Jisasimo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotawontifi nom'ne hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwanne'no joho lutimantifi uhwonimno ulimentohofoho. ¹⁷ Nuhu'mokontifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasiye sangopo ho'nasyontifi impe yongo'njoso nokikisontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofoho. ¹⁸ Ose imentohofoso, Jisasimo atife ithwantifi sitofo ulimentohofi, Ou hwe engo sohwoi kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwasilaho. ¹⁹ Ose ulontifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwan'ngo fonjontifi memijo s'imanopo yatu'mo lohofontifi Jisasiye yofe ho'nomayo'no hwo'mtame poji ulohomentohofoho. ²⁰ Hofiko sitofo moi'wo ulontifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo ulohomentohofoho. Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne sopo ipemotamentohofoho.

Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofoho.

(Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

²¹ Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nimentohofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hweho. Alekisanta'nji Lufosiyo kan'ngkwowheho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemne'no wasimo lonto ko yahon'ngki hwe itokuso'njo sohwa yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo. ²² Ose ulontifi Jisasimo hwo'fiki'nyo we'e Ngkoulikota sopo ipemotamentohofoho. Oso yofe Ngkoulikota hwap'ngo olenoho. A'momnokino yokino huyo'mango pa'nyoponoho. ²³ Osopo s'mofontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasimo uyahon'ngkofi kako nimentiso'maho. ²⁴ Manyo'njo yohon'ngki hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofoho. Nofonjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasiye manji'mofo yo'mayo so'no tihwo woma'mtolikeno lontifi yamofa imentohofoho.

²⁵ Mofehi'nyo im'ingo'nji (9 k'louk) Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofoho.

²⁶ Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mt'mokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoswo hiso Jisasiye iyo mnokino sopo hofojahumentohofoho.

²⁷ Hwe hufa'u ikujoho'nji hufo'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofoho. Hwe nom'ni'ho Jisasiye aho angahohnta'ni, hwe nom'ni'ho Jisasiye aho hwonamonyo

hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁸ [Hohonta hungkuno mti'mokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nimentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentaningki a'amu huhwo wonyo hweho limentohofofoho.] ²⁹ Hwe moya'miso nopohotawentifi mnokinkwa'ninkwa'nnyo yontifi sitofo ulimentohofi, Kiko ole liwo'ninkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u shune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose ulontifi tikafojimentohofofoho. ³⁰ Kiko fo'ma'nyo. Ose ulontifi ulimentohofi, Iyopo nta'ni fikatape. Ose ulimentohofofoho. ³¹ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwani a'amu honinkano hungkuno lutihwamotofo sohwani hofiko a'amu ajwo somo lohofontifi Jisas'mo sitofo mohm'no hnnimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'ninkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. ³² Kako Kilais Anitu uhwatimentiso hweho. A'amu Isilaelife yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hweho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwonngkuhwaso nakwo simeho hi'ntnnono uyantanoho. Ose lontifi tikafojimentohofofoho. Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofi huhwa'u'ntnne'no Jisas'mo sitofo ulimentisiyefoho.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(Mat'yu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

³³ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 kilouk) oso'nji apa'no longkoninkahonngki mofehi'nyo limentisofoho. ³⁴ Sikuno moi'wo imo'ninkahonngki Jisas joho mohm'no limento, *Eloui, Eloui, lama sapak'tani*. Oso hungkuno iwolo'mo ole, Nje Anitu, nje Anitu, peho'no nisikwojantokuno. ³⁵ Ose lahonngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahonngki limentohofi, Upa'nimno. Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohumne'no joho lalofoho. ³⁶ Hwe fihwo komo'no nowonto hwapife we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ulimento, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopihwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtoliken. ³⁷ Ose ulahonngki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'nimentisofoho.

³⁸ Poyo imo'ninkahonngki hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwopo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho. ³⁹ A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasiye simanopo lohofonto, Jisas poyo imo'ninkahonngki uhwononto ulimento, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho.

⁴⁰ Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofontifi Jisasimo tmo humuhwontohumantohofofoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemis hwe songo sohwo'nji Jousep'i'nyie kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho. ⁴¹ Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hofiko tifi iningkawentifi ufo'ma'mentohofofoho. Oso moya'mi sofa Jisasi'nji Jerusalemne'no pmmentohofofoho.

Hofiko Jisasiye pijafosokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mat'yu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Oso sikuno Filaita somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmmentisofoho. Kako *kaunisol* syoho'njo hweho. Kako hwe wopingo hweho. A'amu hopi'nono kakoe yofe ho'noma'motofofoho. Kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamajo hweho. Kako sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syafisyonto kako iyoho we'e ko uninkahonngki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailotimo u'manto Jisasiye pijafomayo'ne ulohonmentisofoho. ⁴⁴ Ose ulohonmentisoso Pailot yomo yonto syafihu'mento nto kape'ninkohoho. Ose syafisyonto hwe engo itokuso'njo sohumo joho lutimanto ulimento, Jisas poyo nto limo'ninkohoho. ⁴⁵ Ose ulahonngki eno ulahonngki Pailot Jousepimo ulimento, E'wano. Pijafoso maho. ⁴⁶ Ose ulahonngki Jousep hwapife halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasiye pijafoso iyo mta'ni nomanto hwapife somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo il'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁴⁷ Maliya ango Makitolanta'angosi'nji Maliya Jousisiye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohofi sopo uhwonmentisiyefoho.

16

Jisas apa'no lika'mentisofoho.

(Mat'yu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10)

¹ Sɩkuno iyoho humayo'neso nto memjaofahon'ngki Maliya ang'o Makitola nta'angosi, Maliya Jemasiye kona'wohisi'nji Saloumi'nji hofiko hwone mijo akino'njo Jisasiye pijafomo ehulohofone mpe imentohofofoho. ² Mo'ningka Sante im'ingo'nji iyoho longkon'ngkahon'ngki hofiko nolikafontifi Jisasi mo'ho'nahumentohofoso sopo umentohofofoho. ³ Nowentifi hnnimentohofi, Oso sojo mikun'imposo hofiku'yopo pijwahumalofoso tihwo womeho'nonaofimontolo. ⁴ Ose hnnontifi uhwonimentohofoso sojo mikun'impososo nto meho'na'mentohofoso uhwonimentohofofoho. Nto hwsompeehumentohofofoho. ⁵ Oseso sokimo somo noswontifi uhwonimentohofoso hwe songo hwapife halojo sawemo'njo sohwo moya'mi sofafe aho angahohnta'ni nohumentan'ngki uhwonontifi hofiko yomo yomo imentohofofoho.

⁶ Oso hwe huhwo sohwo ul'mento, Sekwo yomo ikutoho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnta'ango a'amu fonjinto'ofohumalofoso sohune'no tpeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwonimno. Noho'nohumalofoso sopo aneponoho. ⁷ Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohwo ul'mno. Jisas Ngkaliline'no simo'mo nto sepo'maho. Ose ul'mno.

⁸ Ose ulahon'ngki noswapontifi yomo yomo yontifi komo'no umentohofoso iyoho unimentiso'no a'amu nom'nemo yo'mayo uhwonimentohofoso so'no mul'mmentohofofoho.

*Maliya ang'o Makitolanta'angosi Jisasi mo'uhwonimentisofoho.
(Joun 20:11-18)*

⁹ Santemo iyohohwe'nji Jisas likofahon'ngki Maliya ang'o Makitolanta'angosi Jisasi mo'kaki'no uhwonimentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahuno wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho. ¹⁰ Maliya nowento a'amu Jisasi'nji emmotofoso sohwo ul'manto hofiko simoho tango'nji humotaho lontan'ngkofi, ¹¹ Maliya ul'mento, Jisas songo humaho. Nuhwon'ngokohi'nyoho. Ose ulahon'ngki nupa'nontifi huno syafi'hu'mentohofi, Hwasyo nalohoho syafisyontifi a'mu hisiye hungkunomo simoho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo hon'ngkanopo uswo'nimentisofoho.
(Luk 24:13-35)*

¹² Hwangku hwe hufa'u hwa'u ang'o Jerusalem ul'iko'manji hon'ngkanopo nowentan'ngki Jisas a'amu nom'ne pa'n'ngohwo u'mahon'ngki ¹³ siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo nopenji inomokomoyo nom'ne sohwo ulahon'ngki hofiko haloho miyo'njo yontifi simoho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ul'manto syoho uyimentisofoho.
(Mat'yu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)*

¹⁴ Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'no sohwa angomo nohumantifi wopayo nontan'ngkofi Jisas nu'manto yoka ul'mentisofoho. Hwap'ngoso ole hofiko simoho hi'ntnnono muyonefoho. A'amu nom'ne sohwa inomokomoyo sohwo Jisas nto lika'maho. Nakwo uhwon'ngkuhwono ulahon'ngkofi hofiko hwasyo hungkunofoho huno syafi'hu'mentohofofoho. ¹⁵ Jisas ul'mento, Sekwo ang'o meemo humpekujiji a'amu hopi'nonohino somo nje hungkuno wop'ngoso filut'hwafikuno. ¹⁶ A'amu oso hungkuno hiso nupa'n'ngkujiji simoho hi'ntnnono seji'ngkujiji mijo mapijoso Anituye a'amu ne imo'n'fitnnefoho. A'amu oso hungkuno somo simoho hi'ntnnono muyo'njo somo Anitu hofikoe hon'ngkano wonyo'ne hungkuno tango uyonefoho. ¹⁷ A'amu ngkimo simoho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnnefoho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahuno wonyo wae ifitnnefoho. A'amu kengofe hungkunoso l'fitnnefoho. ¹⁸ Hofiko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne n'fijoso poyo mmo'n'fitnnefoho. Hofiko a'amu mnokino'njo somo aho kisasyikujiji ngkimo jomo nti'kujo'no wop'ngo imo'n'fitnnefoho.

*Anitu Jisasi mo'ahwomomne'no uti'ma'mentisofoho.
(Luk 24:50-53; Apousel sohwafe Syoho 1:9-11)*

¹⁹ Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahon'ngki Anitu Jisasi mo'uti'ma'mentisofoho. Nosonto Anituye aho angahohnta'ni humamentisofoho. ²⁰ Inomokomoyo sohwa ang'o meemo nowentifi Anituye hungkuno lut'hwentan'ngkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufoma'hon'ngki hofiko yo'mayo wonyoangkafo yahan'ngkofi a'amu uhwonontifi ou, olo hungkunoso Anituye hungkuno nehopeho l'mentohofofoho. Hungkuno osohopeho.

Luk Olo Hungkuno Wopíngo loso Luk mtí'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Símó'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto símentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahoníngki mtí'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'lo, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wopíngo imojo hweho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 honíngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mtí'mokumentisofoho. O'lo, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisasi'mo uhwonímentohofoso mpoyo lutíhwahoníngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mtí'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo honíngkanomo humentaníngkujo somne'no notípemahwosi utímayo'ne pmmentiso hweho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 honíngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngkílik osomne'no mtí'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mtí'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso ntípo humanto mtí'mokumentisotíkeno a'amu fisofo hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mtí'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwapíngo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi yahino wonyo yontaníngkuwhoni asomo netímayo'ne pmmentiso hweho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofó l'hwasi Jisasi'mo tífi uníngkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilosímne'no mtí'mokumentisofoho.

¹ Nje hwe engo Tiyoufilos sohwo, kíko nje hungkuno upa'nyo. Kílais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'nímentiso somne'no a'amu pi'níngo engo sohwa hofíko nakwo ifalífiyo womtí'mokano lontífi yamofó imentohofoho. ² Jisasiye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hofíko yo'mayo Jisas imentiso símo'mta'ango somo tímo uhwonontífi a'amu nom'ne somo ulahoníngkofi hofíko mtí'mokumentohofoho. ³ I, ngko huhwo'ni Jisasiye mpoyoso kikiyepono wolíhwatímo lonji mtí'mokalkweno. Síkuno pi'níngo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne a'amu pi'níngo engo somo yo'mayo símo'mta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwapíngo neso típemanji hungkuno ito'nohíni kíkine'no mtí'mokalkweno. ⁴ Oseso yo'mayo hungkuno nto lokitíhwawo'níngkohofó somne'no nehópitíkeno hwasyotíkeno syafísyohojí'manji olo hungkuno kíkine'no kumtí'mokiyalokwe losomo atofó lohoji hungkuno neso wotípema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohomo kakoe hwomu Joun í'mofapone so'no ulímentisofoho.

⁵ Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fíhwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo osyo syoho'njo hweho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hofíko'nji syoho imojo hweho. Sekolaiyafe ape híye temtítofo huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mousesíye kola'wehwo Elouníye imuyoho. A'amu hísi yofe Elisapetíyoho. ⁶ Hisiya'u siko Anítuye tímo sopo wonyohofíyo humamójíyeya'uyoho. Siko Anítuye honíngkano hungkuno ito'nohíno somo iníngkawenji honíngkano wonyo ane humamójíyeya'uyoho. ⁷ Siko mehomí n'hu'no ane yaswoho. Hwapíngoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'nímentisiyeya'uyoho.

⁸⁻⁹ Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohofó sohwa hofíkoe síkuno Anítuye angó engo somo syoho iyo'ne í'mofopahoníngki hofíko a'amu uhwosope yahinoso yontífi Sekolaiya sohomo Anítuye símano sopo lohofó'ne uhwosopo'mentohofófoho. Oseso kako oso angó ajwo so'mo Anítuye angófoho líwo'níngkohofó sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wopíngonjoso Anítumne'no tikayo usímokumentisofoho. ¹⁰ Sekolaiya kako oso tikayo usímokontaníngki a'amu pi'níngo engo sohwa hofíko mempo hohnta'ni nohumantífi Mpohumo jomo ulímentohofófoho. Hofíkoe yahino ose imotofofoho. ¹¹ Sekolaiya osopo nohumanto uhwonímentisoso Anítuye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo tikayo usímokíyo aho anga sohohnta'ni lohófontaníngki uhwononto ¹² yomo engo yonto iyoho unímentisofoho. ¹³ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ulímento, Sekolaiya, kíko iyoho yohotoho. Anítu kako jíje jomo ujo somo nto kupa'ní'maho. Jíje ape Elisapetísi kako hwomu woma'montonoho. Notípemahosísi kíko yofe ole muso Jouníyoho. ¹⁴ Hwomu huhwo sohwo í'mofopahoníngkuhwosi siko símonyo engo uyanjíyoho. I

a'amu pi'n'ingo engo hi'nji si'monyo engo uyantifeho. ¹⁵ Hwomu huhwo sohumo Anitu kako yofe engo mulonefoho. Kako yo'mayo mijo yokumpohn'nyoso non'ngkuhwoloho. Kako kona'wohiye si'meho mo'mo mnawentan'ngkuhwoso sohonta Anituye Towahuno Wop'ingo uhula'ofonefoho. ¹⁶ Kako Anituye hungkuno a'amu Juta somo uli'hwoso'no hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko hofikoe Hwe Engo Anitu sohumo apa'no un'ngkowantifeho. ¹⁷ Kako oso a'amu sohumo Ilaija hohonta Anitu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwoe yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumah-wosi kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimonte'no yoso sohumne'no a'amufe hon'ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako Anituye hungkuno uli'hwoso'no hwe sohwa upa'n'ngkuji hofiko hofikoe mehomi si'meho afa apa'no wepufisyantifeho. A'amu si'meho afa minyo'njoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofiko a'amu hon'ngkano wop'ingo'njo sofe huno apa'no wotipemantifeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne'no a'amu ito'no wesohumamontonoho.

¹⁸ A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahon'ngki Sekolaiya ulimento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jije hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wanimontolo. ¹⁹ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Ngko Ngkepiliyel hwo'nyoho. Ngko Anituye si'manopo lohofi'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wop'ingo'ne kiloheso loso'no Anitu kako lon'hwatimaso'no pmmale hwo'ni ku'mahono. ²⁰ I, kiko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo kiko si'meho hi'ntnnono mantape so'no jije mango piku'nnyo imo'n'ngkohoji kiko hungkuno majo'njo uy'monnoho. Oso hopa nohumentan'ngkohoji yo'mayo kiloheso ne umo'n'montonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe si'kuno somo ne imo'n'ngkuhwoso'no kiko hungkuno apa'no wal'monnoho.

²¹ Oso hungkuno hiso hnnontan'ngki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumantifi huno pi'n'ingo engo syafisyontifi ole hnn'mentohofi, Peho u'mahon'ngki kiyalofoho. Sekolaiya kako Anitu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njo yalofoho. Ose hnn'mentohofofoho. ²² Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moy'a'mi somo mujo'njo imentisofoho. O'o kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini it'hwahon'ngki uhwonontifi ole syafihu'mentohofi, Sekolaiya kako Anituye ang'o we'e so'mo nohumanto yo'mayo wonyoangkafoso uhwon'ngkiso hwo'keno. Ose syafihu'mentohofofoho. ²³ Kakoe syoho iyo so'no si'kuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴ Tifi sohonta kakoe ape Elisapet si'meho ihn'nonto kako hiyaso'mo humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Elisapet kako si'meho'njo hon'ngkanonto ole hnn'mento, ²⁵ Nje Hwe Engo Anitu kako ngkimo wop'ingo n'tohokwoho. Ngko mehomi mmo'nyo so'no won'mango nnontanjopo Anitu a'amufe t'mopo oso tango hiso wae yan'mokwoho. Ose hnnonto si'monyo imentisofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo'none so'no ulimentisofoho.

²⁶ Elisapet si'meho'njosi humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahon'ngki Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkepiliyel sohumo hwaho Ngkalili ang'o we'e Nasalet sopone'no lihwatimentisofoho. ²⁷ Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lontifi hwosopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousepiyoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefitiye temtitofo mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho. ²⁸ Ngkepiliyel kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ulimento, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. Anitu kako wop'ingo kilohofalofoho. Kako kiko'nji humaho. ²⁹ Maliya oso hungkunoso nupa'nonto kako huno pi'n'ingo engo syafihu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwap'ingo neso pipineto. ³⁰ Ose syofisyahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Maliya, kiko huno pi'n'ingo syafisyohotoho. Iyoho kinyo'eno. Anitu kako kikine'no si'meho wop'ingo umo'nalofoho. ³¹ Upa'nyo. Kiko si'meho ihn'n'ngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohumo kakoe yofeso Jisas'yo muso.

³² Kako hwe engo umo'n'montonoho.

A'amu kakine'no ole wolantifeho.

Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nnonohino somo hwofilo'nnyo Anituye Hwomu hweho.

Ose wolantifeho.

Olo hwe lohomo kakoe ajuyohwo Ntefiti yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo Anitu uhumatimontonoho.

³³ Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumantihwone hweho.

Kakoe si'kuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho.

Engolophamo wawo'mtonoho.

³⁴ Ose ulahon+ngki Maliya ul+mento, Oso hiso pipi umo'n+montolo. Ngko hwehwo man+mahn'nyoho.

³⁵ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo sohwo ul+mento, Hwangku An+ituye Towahuno Wop+ingo kikiyepono pihwosi An+itu yo'mayo somo hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso ufehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo sohune'no a'amu ole wolantifeho. Hwomu wop+ingo sohwo An+ituye Hwomu Ne hweho wolantifeho.

³⁶ Ose ul+kwato lohofonto ole ul+mento, Upa'nyo. Jije a'amu Elisapet a'manesi kako simeho'njoho. A'amu kakine'no hwonjo apefoho li+motofosi kako simeho ihn'n+ngkahon+ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nohinoso uyakolo'masofoho. ³⁷ Yo'mayo hopi'nono a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso An+itu kako yo'mayo hwap+ingo sohwo yososo ne umo'n+montonoho. ³⁸ Ose ulahon+ngki Maliya ul+mento, Ihwoni, ngko An+ituye syoho ulohofi'nyoho. Kiko ngkimo hungkuno ntohinoso nolohino hopaso An+itu kako ngkimo wantohofono. Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo ul+ko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapet+imo uhwonamentisofoho.

³⁹ Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayoso ito'no esyohumanto nolikafonto kako hwofiki'nyo pone'no komo'no simentisofoho. Oso hwaho Jutiya ango we'e sopo si+mofapmmmentisofoho. ⁴⁰ Si+mofaponto Sekolaiya sohwoe angomo noswonto Elisapet+imo nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'n+mentisofoho. ⁴¹ Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto kakoe mehomi simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo kako yomo imentisofoho. Oso hohosohonta An+ituye Towahuno Wop+ingo Elisapet+imo uhula'mo'mentisoso ⁴² Elisapet kako mango engo ole ul+mento, An+itu kako moya'mi hopi'nonohino sofamo wop+ingo ulohofi+wo'n+ngkiso somo kako kikimo wop+ingo kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomi jije simeho mo'mo mnawojo sohomo An+itu kako wop+ingo uloho'nnyo hweho. ⁴³ Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'm+ingi'ni'maho. An+itu kako wonyoangkafo ntohofantofoho. ⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jije mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje simehomjo mehomi mnawojo sohwo nolikafonto si'monyo yohoho. ⁴⁵ Oso hungkuno An+itu kilimaso somo kiko simeho hi'ntnnono uy+mahnno so'no si'monyo fiyo. Oseso Hwe Engo sohwo nokilimaso hopaso wakilo'no'montonoho. Elisapet ose ulimentisofoho.

Maliya kako An+ituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁴⁶ Maliya ul+mento, Nje mampahoso An+ituye yofe ho'nomalokweno.

⁴⁷ Nje huyo'mango An+itu nefe'mawo'n+ngkiso sohune'no si'monyo yalokwemo.

⁴⁸ Ngko An+ituye syoho ulohofiyohn'ni yo'm+ingi'ni'maho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nihu hwangku no'mo nihu a'amu An+itu kako ngkimo simeho wonyoangkafo ntape so'no wolantifeho.

⁴⁹ An+itu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wop+ingo ntohoho so'no ngko kakoe yofe wop+ingo'nohinoso woho'n+ma'mo.

⁵⁰ An+itu kako a'amumne'no hitoho ulofahon+ngki a'amu kakoe hungkunomo enjwa'mo humawo'n+ngkohofoso hofiko An+itu kakoe hitohomo humalofo.

Hofiko'nohin+ma'ho. O'o, hofiko'e imu hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini wentihwonefoho.

⁵¹ An+ituye yokumpohn'nyo itihwahon+ngki a'amu kakine'no yokumpohn'nyo imo'n+wo'n+ngkohoho somo An+itu kakoe aho yokumpohn'nyo engo so'nji iloaofososo hofiko kengo'mo humpopitnnefoho.

⁵² An+itu kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumamotofo sohwo monje yasy+hwosi a'amu yofe engo ane somo ho'nomawo'n+ngkisofoho.

⁵³ A'amu mijoho unyo somo An+itu kako yo'mayo wop+ingo wonyoangkafo uy+imontonoho. A'amu yo'mayo ho'yang pi'n+ingo'njo somo kako nom'ne wop+ingo muyonehoho.

⁵⁴ Kako kakoe a'amu Juta hn'n+mo hofiyo nefe'mawo'n+ngkiso hweho.

Oso hungkuno wop+ingo An+itu hitoho ulof+ne hofikimo uy+imentiso so'no kako in+ingo momofalofiyo.

⁵⁵ Kako neyakwosamo Ap+loham sohwo'nji kakoe imu sohwatne'no hitoho ulofahon+ngki oso hitoho hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Maliya ose limentisofoho.

⁵⁶ Maliya kako Elisapet+nji nohumentan+ngki hamno hufa'u si+hune memjaofahon+ngki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

Elisapet kako Jounimo aswo ma'mentisofoho.

⁵⁷ Elisapet kakoe sikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako hwomu aswo ma'mentisofoho. ⁵⁸ Anitu kako oso wopingo hiso Elisapetimo uloho'mentiso so'no ho'n'ngkahon'ngki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapetiye temtitofa so'nji hofiko Elisapeti'nji simonyo imentohofofoho.

⁵⁹ Sikuno aho fehohno hopi'nono fehohnta'ni hufa'u sihune memjaofahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofiko hwomu sohwoe a'apahomo sihu kolofone'entifi uhu'mokumentohofofoho. Hofiko kan'ngkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lontifi imentohofofoho. ⁶⁰ Ose yahan'ngkofi kona'wohi ulimeto, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Jouniyoho. ⁶¹ Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Jouniyo eso hi'njo hwa'maho. Nihu'no awonoho. ⁶² Ose ulontifi hofiko kan'ngkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho. ⁶³ Upiyofahon'ngkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahon'ngki umentohofoso kako ole mti'mokumento, Kakoe yofeso Jouniyoho. A'amuso ose uhwonontifi hofiko yomo yontifi huno pi'n'ngo engo syafihu'mentohofofoho. ⁶⁴ Oso hohosohonta Sekolaiyafe mango hwsampo lohofonto melanyo ito'no imo'n'ngkahon'ngki kako hungkuno lonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ⁶⁵ Oso a'amu ango afaponjoso hofiko yo'mayo homo somo uhwonontifi yomo yontifi iyoho un'ngkahon'ngki pisopisaho limentohofofoho. Oso yo'mayo imo'n'mentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwofiki'nyo'meemjo ango somo ho'nom'mentisofoho. ⁶⁶ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontifi huno pi'n'ngo engo syafisyontifi hofikoe simoho mo'mo ole hnn'mentohofi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangu pipi wehumamontehwolo. Ose hnnontifi huno ole umento, Anituye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

Sekolaiya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁶⁷ Jouniye kan'ngkwohwo Sekolaiya sohomo Anituye Towahuno Wopingo ehuhn-naofahon'ngki Sekolaiya kako hungkuno Anitu uy'mentisoso ulimentisofoho. ⁶⁸ Ole ulimeto,

Nakwo a'amu Isilael hn'nwiye Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako kakoe a'amu hn'nwiyepono nefa'mayo'ne ne'manto kako hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofonemalofoho.

⁶⁹ Kako kakoe syoho ulohofio Ntefitiye temtitofa mta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefa'mayo'ne nejapohoho.

⁷⁰ Olo hilo so'no Anitu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahan'ngki limotofa sohwa nakumo nalimotofofoho.

⁷¹ Ole nalimentohofi, Hwangu kako nakwoe mango sohwafe aho mta'ni woneti'ma'montonoho.

A'amu nakumne'no simoho wonyo umo'n'wo'n'ngkiso sofe aho mta'ni woneti'ma'montonoho.

⁷² Ose nalonto nom'nepo ole nalimeto,

Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulof'wo'nalofoho.

Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uy'mentiso somne'no kako huno akwe'no syafis'wo'n'ngkiso hweho.

⁷³ Anitu neyakwo Apiloham sohomo ulimeto, Ngko hungkuno nehopi'nohini yokintahopone'no wakilimonne'no yohono.

⁷⁴ Ngko sekwoe mango sohwafe aho somta'ni noseti'mahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyantifeho

⁷⁵ Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumafikuji sekwo nje timopo sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo wopingo'nohini fohumantokuno. Ose ulimentisofoho.

⁷⁶ Nje hwomu sohwo, a'amuso ole kil'fitnnefoho.

Kiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwoe hungkuno luti'hwayo'ne hwasoho.

Oso hwe Anitu nakuyepono uhwa'timonte'no yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo ito'no wesoyohumamonnoho.

⁷⁷ Kiko Anituye hungkuno a'amu somo ulohojo'no hofiko huno ole uy'mtonoho.

Anitu kako nakwoe wonyo wae enaofihwosi asomo woneti'ma'monte'ne yohoho. Huno ose uy'montonoho.

⁷⁸ Anitu nakumne'no hitoho engo ulof'wo'n'ngkiso sohwo simoho ne'njo nejap'wo'n'ngkiso so'no pomponaho ahwomo mta'ni iyoho longkon'wo'n'ngkiso hopaso nejapososo nakumo wonalongkon'montonoho.

⁷⁹ Oso pomponaho hiso kako a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu hofiko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo wolahumantonoho.

Oso pomponaho hiso hon'ngkano wop'ngo'nohini ito'no humayo'ne somo womikinjone-hwat'montonoho.

Sekolaiya ose ul'mentisofoho.

⁸⁰ Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo wento An'itumne'no simeho uyonto kako hwaho a'amu mohumunyo sopo ne'no humamojoso kako a'amu Is'lael somne'no An'ituye hungkuno lut'hwamne'nto An'ituye syoho wema'mo lonto hof'iko'njopo ut'hwah'nyopo i'mofapmmentisofoho.

2

Maliya Jisas'imo aswo ma'mentisofoho.

(Mat'yu 1:18-25)

¹ Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Oukas'itos, kako hon'ngkano songo imofonto ul'mento, A'amu ang'o'meemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo wamt'i'mokano. ² Ose ulahon'ngki oso soswo s'imo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mt'i'mokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosiyoho. ³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohino hof'ikoe ang'o hwap'ngopono hof'ikoe yofe mt'i'mokiyo'ne humpo'mentohofofoho.

⁴ Jousep sohwo kako Ntefitiye imu hweho. Oso'no kako ang'o Nasalet hwaho Ngkalili nul'iko'manto hwaho Jutiya Ntefitiye pone Mpet'ilehemne'no umentisofoho. ⁵ Jousep kako kakoe ape ufohoto'mentohofosi Maliya simeho'njosi'nji nekwofe yofe wemap'ife lonji umentisiyefoho.

⁶ Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sikuno mehomu aswo mayo'ne i'mofapmmentisofoho. ⁷ Kako hwomu tis'maso aswo manto hwap'ife ekojisasyonto yohu wopayo uyo kompuso so'mo uwot'imentisofoho. Hwap'ngoso a'amu foyawowo'n'ngkohofo angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofofoho.

A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwo hungkuno ul'mentohofofoho.

⁸ Oso hwaho hopo sopo ang'o pone engo mom'ingo sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hof'ikoe yahu oso sikwo'miyo somo mokosyohumentan'ngkofi ⁹ a'amu ahwomomjoso nu'mahon'ngki ahwomo mta'ango pomponaho engo losya-hon'ngki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho un'imentisofoho. ¹⁰ Iyoho ya-hon'ngkofi a'amu ahwomomjo fihwo ul'mento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'n'mno. Ngko hungkuno wop'ngo a'amu hopi'nonohino somne'no simeho wop'ngo umo'nyo'ne'nji motapohofoho. ¹¹ Olo sikuno lomo Ntefitiye pone engo Mpet'ilehem sopo a'amu fihwomu aswo makwoho. Olo mehomu lohwo a'amu sokumo asomo set'mayo'ne hweho. Kako Kilais Hwe Engo huhwo sohomo An'itu uhwasopo'mentiso hweho. ¹² Sekwo nowekuji wot'ipemant'ifeho. Hwomu huhwo sohomo hwap'femo ifohumpento yahu wopayo uyo kompuso somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. Olohohweho.

¹³ Ose ulahon'ngki ni'hu'no komo'no a'amu ahwomo mta'ango pi'n'ngo engoso s'imo'mjo so'nji ut'hwah'nyopo i'mofapont'ifi An'ituye yofe ho'nomayo'ne ole ul'mentohofi,

¹⁴ An'itu ahwomo yokintahopo humaso sohume'no isamoyoka ulano.

Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwap'ponjo humalofoso An'ituye simeho wop'ngo umokalokwofoso hof'iko simeho wop'ngo'nji wohumant'ifeho.

Ose ul'mentohofofoho.

A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisas'imo uhwonamentohofofoho.

¹⁵ A'amu ahwomomjoso nul'iko'mant'ifi ahwomomo asomo s'imentohofoho sohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hnn'imentohofi, Nakwo Mpet'ilehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe Engo sohwo nto lonet'ihwaso so'no uhwonawano. ¹⁶ Ose hnnont'ifi komo'no nowent'ifi hof'iko Jousepi'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompuso somo wentan'ngki tip'ihwon'ma'n'imentohofofoho. ¹⁷ Hof'iko nuhwonont'ifi hof'iko olo hwomu lohumne'no yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'ni upa'n'imentohofoho so'no li'hwao'mentohofofoho. ¹⁸ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ul'mentohofoso upa'n'imentohofoho so'no huno pi'n'ngo engo syaf'ihu'mentohofofoho. ¹⁹ Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwo ul'mentohofoho so'no Maliya nupa'nonto kakoe simehomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisofoho.

²⁰ Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowentifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Yo'mayo upa'nimentohofho so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ulimentohofho hopaso uhwonimentohofho so'ntnne'no Anitumo isamayoka ulontifi simonyo imentohofofoho.

Jisas kako'ne yofe mulimentohofofoho.

²¹ Hwangku sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahon'ngki mehomihuhwo sohwoe a'apahomo sihu kolofontifi hofiko yofe ole mulimentohofi Jisasiyoho. Oso yofe hiso mehomihuhwo sohwoe kona'wohi simeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjo sohwo Maliyamo ulapmmntisofoho.

Anituye tajo anga engo somo Simeyoun'nji Ana'nji Jisasimo uhwonimentisiyefoho.

²² Oso hon'ngkano hungkuno Mouses a'amu somo uyimentisoso olenoho. Moya'mi sofa hofiko aswo mayo sohonta sikuno *fouti* (40) memjaofi'hwoso'no hofiko Anituye tajo anga engo somo mahufitnnehofo. Sikuno hiso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no hofiko Anitumne'no yo'mayoso wofonjokisasyantifeho. Hon'ngkano hungkunoso osenoho.

Oseso Maliyafe sikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako kakoe mehomi'nji Jousepi'nji anga Jerusalem sopo Anitumo mehomi uti'hwayo'ne simentisiyefoho. ²³ Hwap'ngoso Hwe Engofe hungkuno ole wo'nnyofoho. Mehomi tisimasoso hwomu'manji sekwo Anitumo uyimono. Hofiko Anituye hwafoho. ²⁴ Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomi songo uti'hwayo sohonta yi'hufo ntolofiyi fa'utikeno kumakumuyo polonyo hufa'utikeno osofa'u Anitumne'no fonjokisasyo. Oseso siko oso hiso Anitumne'no fonjokisasyo'ne simentisiyefoho.

²⁵ Oso hohosohonta hwe fihwo anga Jerusalem humamajo sohwo kakoe yofeso Simeyoun'yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wop'ngo'nohino hweho. Kako sikuno huhwo huhwi Anitumne'no hwomtame ulohofi'wo'n'ngkiso hweho. Kako oso hwe Anitu a'amu Isilael somne'no uhwatimonnoho limentiso sohune'no sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohomo uhwonyo'ne hontohumayo imojo hweho. Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo Simeyoun'imo humamentisofoho. ²⁶ Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo kako Simeyoun'imo ole nto ulimentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntnne hwosoho. O'o, simo'mo kiko oso hwe Anitu uhwatimonnoho selimentiso sohomo kaki'no uhwon'ngkohoji kiko tifi wape'nimonnoho. Ose ulimentisofoho.

²⁷ Oseso oso sikuno Jisasiye kan'ngkwowho'ya'u siko Mousesiye hon'ngkano hungkuno somo ito'no in'ngkayo'ne Jisasimo Anituye tajo anga engo somo motahumentisiyo sikuno somo Anituye towahuno sohwo kako Simeyoun'imo Anituye tajo anga engo somo syuyo'ne likofihwatimentisofoho. ²⁸ Simeyoun oso hwomu huhwo sohomo uhwononto nutimanto Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimento,

²⁹ U, Hwe Engofo, kiko hungkuno ntimentohinoso olohonta ne imokohino.

Oso'no ngko jije syoho kilohofiyi sohwo'ni hungkuno simo'mo ntimentohino hopasongko simeho wop'ngo'njo hwo'ni wape'nimonnoho.

³⁰ Hwap'ngoso ngko nje timo'nji oso hwomu nakumo asomo netimayo'ne kiko uhwosopomentohino sohomo nto uhwon'ngkohono.

³¹ Kiko olo huhwo lohomo emokosyohumanji hwe moya'mi temtitofa kengo kengo hopi'nonohino somne'no uti'hwanyopo ujo nto ehontojwasyohino.

³² Kako huhwo sohwo pomponaho hopa a'amu hopi'nonohino somo lisyihwosi kako jije yahino wop'ngoso uti'hwamte hweho.

Jije yofe engo so'nji jije yokumpohn'nyo engo so'nji a'amu Isilael somo uti'hwamontonoho.

³³ Simeyoun ose ulahon'ngki Jisasiye kan'ngkwowho'ya'u yo'mayo Jisasimne'no ulimentiso so'no upa'nonji yomo yonji huno pi'n'nggo engo syafi'hu'mentisiyefoho.

³⁴⁻³⁵ Simeyoun Jisasiye kan'ngkwowho'ya'umo hungkuno wop'ngo'njo aho ulonjimokonto osopo kako kona'wohi Maliyamo ole ulimento,

Olo hwomu lohume'no kiko tango m'kun'imposo woti'pema'monnoho.

Hwap'ngoso a'amu Isilael pi'n'ngoso hwomu lohomo uhwon'ngkuji nakwolaho wolantifeho.

Ose lifijo so'no hofiko ni'hu'nahone nowahupitnnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'n'ngoso hofiko olo hwomu lohume'no yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo ifitnnefoho.

Kako a'amufe simeho mo'mo yo'mayo huno mnawojoso uti'hwanyopo ujo wehontojwahumontonoho.

Maliyamo ose ulimentisofoho.

³⁶⁻³⁷ A'mu fisimo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imojosi osopo humamentisofoho. Kakoe yofeso Anafoho. Kan'ngkwowhoe yofeso olenoho. Feenueliyoho. Kako

Asyafe temtitofo mta'angiyoho. Kako ni'hu'no a'maniyoho. Hohonta kako hwehumo umwa'nonto hwehwo'nji soswo aho fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni hufa'u humamentiyo sohonta hwehwo poyo pe'ningkahon'ngki a'musi kako'nohini nohumentan'ngki soswo *eti-foua* (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anituye tajo ango engo somta'ni noswap'wo'ningkisi'maho. O'o, osopo ne'no humamoyiyoho. Sikuno'nji im'ingo'nji ninjopo sikwo'miyomo kako Anitumne'no hwomtame uloho'moyiyoho. Sikuno fiso mo kako wosopayo manyo humanto Mpohumo jomo'nohino ul'moyiyoho. ³⁸ Oso hohosohonta kako hisi Jisasimo u'manto Anitumo isamoyoka ul'mentisofoho. Kako a'amu ango Jerusalem humamotofoso Anitu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setimayo'ne uhwatimonnoho limentiso sohumne'no hontohumentan'ngkofo somo oso hwomu huhwo sohumne'no hungkuno lujimo'mentisofoho.

Jousep'ya'u Nasaletne'no asomo umentisiyefoho.

³⁹ Yo'mayo hon'ngkano hungkuno wo'nnyo somo ito'no nto in'ngkawenji Jousep'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletne'no umentisiyefoho. ⁴⁰ Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tipema'mentisoso hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako usufu sohwo Anituye tajo ango engo somo humentisofoho.

⁴¹ Soswo huhwo huhwi Jisasiye kan'ngkwohwo'ya'u siko ango Jerusalem sopo oso Anitu A'amu Isihael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * somne'no simoyiyofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu kako hofikoe mango sohwafe aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyonefoho. ⁴² Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahon'ngki kako hofiko'nji oso Sikuno Engo somne'no simotofo hopaso simentohofofoho.

⁴³ Oso Sikuno Engoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki hofikoe ango pone'no asomo womentohofofoho. Kan'ngkwohwo'ya'u ango pone'no ko wahon'ngki Jisas kako Jerusalem humohumantisofoho. Osohonta kan'ngkwohwo'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁴⁴ O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisiyonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoyimentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kan'ngkwohwo'ya'u siko Jisasimne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi tipementisiyefoho. ⁴⁵ Siko motipemayo'njo yonji siko ango Jerusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no tipmentisiyefoho. ⁴⁶ Sikuno hufa'u si'hune memjaofahon'ngki Jisas kako Anituye tajo engo engo somo nohumentan'ngki uhwonima'nimentisiyefoho. Kako a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofu sohwanji humamentohofofoho. Jisas hofikoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofiko ulimentohofu so'no hofikimo kako aku ulohon'mentisofoho. ⁴⁷ A'amu huhwo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nontifi yomo yontifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho limentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ulimentiso so'no hofiko wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kan'ngkwohwo'ya'u siko Jisasimo notipihwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho limentisiyefoho. Maliya Jisasimo ulimento, Olo hwomu lohwo sohwo si'peho'ne humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e motipeeloku yihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe si'meho tango we'yo'maho. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki kako ulimento, Siko ngkine'no peho'no ntepentikusiyo. Ngko nje Mpohwoe ango lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki siko oso hungkuno hwap'ngo ne so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁵¹ Oseso Jisas kako kan'ngkwohwo'ya'u'nji asomo nowentifi hofikoe ango Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kan'ngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'moyo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe si'meho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engo wento kakoe huno wop'ngoso engo imo'nimentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji Anitu huhwo'nji Jisasimo uhwonimentohofoso wop'ngo uhwonimentohofofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'moyo sohwo kako Anituye hungkuno lijwao'mentisofoho. (Mat'yu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)

¹ Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentan'ngki soswo aho hopi'nono sife nom'ne mta'ni osofosofahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamoyo sohwa kakimo

* 2:41: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojo-foho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji Tɪlakounitisɪ'njimo mokosyohumamojo hweho. Osohonta Laiseniya kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho. ² Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu Anɪtuye tajo angongo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nɪmentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwoe hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohumo Anɪtu kakoe hungkuno uyɪmentisofoho. ³ Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo sponjo somo Anɪtuye hungkuno lutɪhuku'mo'mentisofoho. Ole ulɪmento, Sekwo sekwoe honɪngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofɪkujo'no Anɪtu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofɪhwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulɪmentisofoho. ⁴ Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anɪtu kako Aisaiyamo hungkuno uyahonɪngki iyoswomo ole mtɪ'mokumento, Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nɪmento, Hwe Engo sohume'no honɪngkano ito'no fehumaano.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honɪngkano hiso ito'no mɪhwatɪmno.

⁵ Huyo so'mo ijakipokipe walohopife.

Hwofɪki'nyo engo so'nji mno iisangkisanjo weehufe.

Honɪngkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Honɪngkanopo sojo ipmpɪngo wo'nnyoso womehu'meepife.

⁶ Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofɪko oso hwe Anɪtu asomo netɪmayo'ne uhwatɪmonte'no yalokunjo sohumo uhwonantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mtɪ'mokumentisofoho.

⁷ Hwe moya'mi pi'nɪngo engo mijo wokiyonemano lontɪfi hofɪko Jounɪmo u'ma'mentohofofoho. I'mofopahonɪngkofi Joun hofɪkimo ulɪmento, Sekwo homa mehomɪ soku tɪhwo selɪmasoto. Anɪtu a'amufe wonyo honɪngkano somne'no tohino mɪkunɪposo uyo somne'no i'waho fiyɪmno. Ose tɪhwo selahonɪngki nɪ'mahofokulo. ⁸ Sekwoe honɪngkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lɪfijo'manji e'wano yahino wopɪngo'nohino utɪhwa'nyopo fiyɪmno. Sekwo ole nohnɪngkutoho. Nakwo Apɪlohamiye imu hn'nɪmo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohnɪngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselɪmonne'no yohono. Olo sojo loso Anɪtu kako Apɪlohamiye imuhwa wamtɪ'mokumo loso'manji kako hopoenowamtɪ'mokumontonoho. ⁹ Anɪtu kako iyomo mɪngo lofo'ne iwa'mɪngo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopɪngo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹⁰ Ose ulahonɪngki hofɪko Jounɪmo ulohonɪmentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono. ¹¹ Ose ulahonɪngkofi kako ulɪmento, Hwe manji'mofohufa'u'njo sohwo kako hwe fihwo manji'mofone'no umofonyo inyo sohumo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ulɪmentisofoho.

¹² A'amu hamniyoho ho'nasyontife mawo'nɪngkohofa a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lontɪfi Jounɪmo u'mantɪfi ulɪmentohofi, Nakwoe Lonetɪhwayo sohwoi nakwo sohwo'ni pipi yanehwono. ¹³ Ose ulahonɪngkofi ulɪmento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejapɪwo'nɪngkohofa sponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syafisyɪkutoho.

¹⁴ A'amu itokuso'njo fehohnjo sohwa Jounɪmo ulɪmentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahonɪngkofi kako ulɪmento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mjɪlɪkutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonɪkutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejapɪwo'nɪngkiso somne'nohini sekwo sɪmeho wopɪngo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ulɪkutoho. Ose ulɪmentisofoho.

¹⁵ A'amuso Jouniye hungkunomo upa'nontɪfi hofɪko hofɪkoe hi ulɪkofahonɪngki huno pi'nɪngo syafisyontɪfi ole hnnɪmentohofi, Olo hwe lohwo Anɪtu olo hwaho lopone'no uhwatɪmo lɪmentiso sohwolɪkeno. ¹⁶ Ose hnnɪngkahonɪngkofi Joun ulɪmento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'nɪngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyo hwo'nyoho. Kako nopɪhwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹⁷ Kako hwaho

mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijihwosi wosopayoso ijom-ahwosi pahoso wae yaofi'hwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumntonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijiwo'n'ngkiso somo woho'nae'montonoho.

¹⁸ Oso pahnnimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'n'ngo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohotofo'ne Anituye hungkuno wop'ngoso lut'hwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

¹⁹ Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako kon'ngkwa'wehwoe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso so'nji nom'ne hon'ngkano wonyo pi'n'ngo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutimo yoka hungkuno ulimentisofoho. ²⁰ Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mat'yu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Sikuno fihwi hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humo-humantohofoho. Osohonta Jisas kako Jounimo u'mahon'ngki Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahon'ngki Jisas kako Mpohumo jomo ulontan'ngki ahwomo mtampo'mentisofoho. ²² Ahwomo nomtompeehon'ngki Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo yihufo ntlofiyo hopa ponto Jisasimo wekehupmmmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'n'mento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no ngko simho wop'ngo mkun'imposo kijopalokweno. Kiko yo'mayo wop'ngo iwo'n'ngkino so'no nje simho wop'ngo nimo'nantofoho.

Jisasiye hofiyakwosafe yofefoho.

(Mat'yu 1:1-17)

²³ Jisas kakoe soswo teti (30) uyakolofahon'ngki kako kakoe syoho neso ema'mentisofoho. Hwe moya'mi hofiko huno ole syafi'hu'mentohofoho. Jisas kako Jousepiye hwomu hweho. Ose syafi'hu'mentohofoho.

Jousepiye kan'ngkwohwo yofeso Heliyoho.

²⁴ Heliye kan'ngkwohwo sohwo Motatiyoho.

Motatiye kan'ngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kan'ngkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kan'ngkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kan'ngkwohwo sohwo Jousepiyoho.

²⁵ Jousepiye kan'ngkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kan'ngkwohwo sohwo Amousiyoho.

Amousiye kan'ngkwohwo sohwo Nahomiyoho.

Nahomiye kan'ngkwohwo sohwo Esiliyoho.

Esiliye kan'ngkwohwo sohwo Nakaiyoho.

²⁶ Nakaiye kan'ngkwohwo sohwo Matiyoho.

Matiye kan'ngkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kan'ngkwohwo sohwo Semeniyoho.

Semeniye kan'ngkwohwo sohwo Jousekiyoho.

Jousekiye kan'ngkwohwo sohwo Joutafoho

²⁷ Joutafe kan'ngkwohwo sohwo Jouananyoho.

Jouananye kan'ngkwohwo sohwo Lesafoho.

Lesafe kan'ngkwohwo sohwo Selepapeliyoho.

Selepapeliye kan'ngkwohwo sohwo Siyalitiyeliyoho.

Siyalitiyeliye kan'ngkwohwo sohwo Neliyoho.

²⁸ Neliye kan'ngkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kan'ngkwohwo sohwo Atiyoho.

Atiye kan'ngkwohwo sohwo Kousamiyoho.

Kousamiye kan'ngkwohwo sohwo Elimotamiyoho.

Elimotamiye kan'ngkwohwo sohwo Elifoho.

²⁹ Elife kan'ngkwohwo sohwo Jousyiwafoho.

Jousyiwafe kan'ngkwohwo sohwo Eliyesafoho.

Eliyesafe kan'ngkwohwo sohwo Joulimiyoho.

Joulimiye kan'ngkwohwo sohwo Matatiyoho.

Matatiye kan'ngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

³⁰ Lifaiye kan'ngkwohwo sohwo Simeyounyoho.

Simeyouniye kan'ngkwohwo sohwo Jutafoho.

Jutafe kan'ngkwohwo sohwo Jousepiyoho.

Jousepiye kaningkwohwo sohwo Jounamiyoho.
 Jounamiye kaningkwohwo sohwo Elaiyakimiyoho.
³¹ Elaiyakimiye kaningkwohwo sohwo Meleyafoho.
 Meleyafe kaningkwohwo sohwo Menafoho.
 Menafe kaningkwohwo sohwo Matotafoho.
 Matotafe kaningkwohwo sohwo Nataniyoho.
 Nataniye kaningkwohwo sohwo Ntefitiyoho.
³² Ntefitiye kaningkwohwo sohwo Jesiyoho.
 Jesiye kaningkwohwo sohwo Oupetiyoho.
 Oupetiye kaningkwohwo sohwo Mpouasiyoho.
 Mpouasiye kaningkwohwo sohwo Salimouniyoho.
 Salimouniye kaningkwohwo sohwo Nasouniyoho.
³³ Nasouniye kaningkwohwo sohwo Aminotapiyoho.
 Aminotapiye kaningkwohwo sohwo Atiminiyoho.
 Atiminiye kaningkwohwo sohwo Aniyoho.
 Aniyeye kaningkwohwo sohwo Hesilouniyoho.
 Hesilouniye kaningkwohwo sohwo Pelesiyo.
 Pelesiye kaningkwohwo sohwo Jutafoho.
³⁴ Jutafe kaningkwohwo sohwo Jekoupiyoho.
 Jekoupiye kaningkwohwo sohwo Aisakiyoho.
 Aisakiye kaningkwohwo sohwo Apilohamiyoho.
 Apilohamiye kaningkwohwo sohwo Tilafoho.
 Tilafe kaningkwohwo sohwo Nahouliyoho.
³⁵ Nahouliye kaningkwohwo sohwo Selokiyoho.
 Selokiye kaningkwohwo sohwo Leuyoho.
 Leuye kaningkwohwo sohwo Pelekiyoho.
 Pelekiye kaningkwohwo sohwo Epafoho.
 Epafe kaningkwohwo sohwo Syelafoho.
³⁶ Syelafe kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.
 Kainaniye kaningkwohwo sohwo Apakisatiyoho.
 Apakisatiye kaningkwohwo sohwo Syemiyo.
 Syemiye kaningkwohwo sohwo Niwafoho.
 Niwafe kaningkwohwo sohwo Lamekiyoho.
³⁷ Lamekiye kaningkwohwo sohwo Metuselafoho.
 Metuselafe kaningkwohwo sohwo Inoukiyoho.
 Inoukiye kaningkwohwo sohwo Jaletiyoho.
 Jaletiye kaningkwohwo sohwo Mahololeliyoho.
 Mahololeliye kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.
³⁸ Kainaniye kaningkwohwo sohwo Enousiyoho.
 Enousiye kaningkwohwo sohwo Setiyoho.
 Setiye kaningkwohwo sohwo Atamiyoho.
 Atamiye kaningkwohwo sohwo Anituyoho.

4

*Seten kako Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho.
 (Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹ Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiye simahemo uhumahoningki Jisas kako oso Mijo Joutan nuli'ko'mahoningki Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopeno'no ipemotawomentisofoho. ² Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentaningki Seten kako Jisasimo yamofu ulohofontaningki sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nimojofoho. ³ Seten kako Jisasimo u'manto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojo'no wopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole naliwo'ningki, A'amu wosopayo'nohino ningkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵ Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo hwofiki'nyo pone'no sihwajamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosy-ohumawo'ningkohofoso Jisas uhwonono lonto ni'hu'no komo'no ujo ehontojwahumentisofoho. ⁶⁻⁷ Oseso Seten Jisasimo ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohoho-hojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji

yofe engo so'nji kikimo wokijapmmonne'no yohono. Yo'mayo uhwon'ngkohino loso nje'nohinofoho. Ngko hwe fihumo uyimo lime'manji ngko huhwo sohumo uyimo limeso hoponoho. Kiko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho. ⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole naliwo'n'ngki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohofho. Kakine'nohini syoho ulohofiyimno.

Ose ulimentisofoho.

⁹ Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalemmjo Anituye tajo ango engo yokintaho sopo sihumojawento ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofho. ¹⁰ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno ole naliwo'n'ngki, Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo uluhwoso'no hofiko kikimo hofiyi wokufho'mantifeho.

¹¹ Hofiko jije ahomo aho kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnohino. Tohinoso nihu'no momatnnohino.

¹² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole wo'nnyofoho. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohumo yamofho nulohofohotoho.

¹³ Ose ulahon'ngki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no yamofho uloho'mne'ento uhwati'mo'mentisofoho.

Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho ema'mentisofoho.

(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umentisoso kako Anituye Towahuno Wop'ngofe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no ho'n'ngkamentisofoho. ¹⁵ Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ngkahon'ngki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofohoho.

Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofohoho.

(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu humentohofho somne'no Anituye hungkuno atofho ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofoho. ¹⁷ Nulohofahon'ngki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahon'ngki iyoswomo mti'mokumentisoso Jisasimo uyimentohofohoho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mti'mokinyoso tipema'mento, ¹⁸ Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto ngkimo Anituye hungkuno wop'ngo a'amu yo'mayo somne'no umofonyo iwo'ngkohoho somo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne nihwati'mentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu angomo into'nawotofo soku sekumo impo'ango somta'ni ngko isihutofosemahm'ne'no sekwo fohumpopmno.

Sekwo a'amu timpi'nyo soku apa'no timo fohonimno.

A'amu yo'mayo tango u'mantesomo ngko sekwoe syoho nohayo semokiyo'ne lonihwati'mentiso hwo'nyoho.

¹⁹ Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo utimayo'ne sikuno somne'no ujo'ne lonihwati'mentiso hwo'nyoho.

²⁰ Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'n'ngkiso sohumo uyonto kako ampo humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo a'amuso hofiko Jisasimo timo yokumpohn'nyo humuhwontohumantohofohoho.

²¹ Oseso Jisas kako kakoe hungkuno luti'hwawoso loma'mentisofoho. Ole ulimento, Oso Anituye hungkuno mti'mokinyo somjo seloheso sekwo nupa'n'ngkohofoso ne imo'nalofoho. ²² Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi yomo yontifi hofiko kakoe hungkuno wonyoangkafo somne'no huno pi'n'ngo syafisyontifi kakoe yofe ho'nomantifi hnnimentohofi, Olo huno wop'ngo loso pipi tipema'masoto. Kako Jousepiye hwomu hwolaho.

²³ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta limotofo loso ngkimo wontantifeho. A'amu somo wop'ngo imokuhwajiwo'n'ngkino sohwo si kiko kakwo'yohwo sohwo si wop'ngo hnmokinyo. Hungkuno yolohoso ole wontantifeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo kiko ango Koponeyam humanji imotnno so'no nakwo nto upa'n'malohwone hopaso kiko olo jije hwap'ngo lophonjo a'amu hn'nimo fonalohoho. ²⁴ Ose ulonto ulimento, Ngko

hungkuno nehopi'nohino waseli'monne'no yohono. A'amumo Anitu hungkuno uya-honngki limojo sohwoe a'amu hwap'ngoponjoso hofiko kakoe hungkuno somo ito'no min'ngkawo'n'ngkiyohoho. ²⁵ U, nehopi. Hohonta Ilaija kako hwaho Isilael humamojo sohonta ifoyo masiyo'njo ne'no nohumentan'ngkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta mijoho m'kun'imposo i'mofopahon'ngki apiwojo sofa pi'n'ngo oso hwaho Isilael sopo humamentohofofoho. ²⁶ I oso'no Anitu kako Ilaija sohumo kako kakoe hwap'ngo Isilael sopo apiwojo fisimo ufo'mayo'ne uhwat'mentiso'maho. O'o, Anitu kako hwaho Saitoun anga Salefat oso ponjo apiwojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso ulohofone'ento uhwat'mentisofoho.

²⁷ U, nom'ne hungkuno mne'no fisyafisyo. Hohonta Ilaisa Anitu mta'ni hungkuno luthwa'mojo sohwo humamojo sohonta oso hwaho Isilael sopo a'amu uyo nihu'no wonyoso pi'n'ngo engo'njo humamotofofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwap'ngoponjo a'amu somo wop'ngo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wop'ngo umokumentisofoho.

²⁸ Jisas ose ulahon'ngki a'amu oso tajo anga homo somo humohumantohofa a'amuso hungkuno hiso upo'nantifi simeho tohino umn'mentisofoho. ²⁹ Hofiko nolikafontifi Jisasimo aho kompemotawentifi anga pone engo somo Jisasimo momonyomo uyohotofano lontifi kompemotawomentohofofoho. Oso anga antime hiso hwofiki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwofiki'nyo sopo nohumantifi Jisasimo ho'nomehwasi woho'naofano lontifi ko imentohofoso ³⁰ Jisas kako hofiko'njo ajwo'mo womentisofoho.

Jisas kako hwe sohumo towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohumo wae yao'mentisofoho.

(Mak 1:21-28)

³¹ Jisas kako hwaho Ngkalili anga Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n'ngo somo Anituye hungkuno luthwamentisofoho. ³² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwap'ngoso a'amu sikuno iyoho humayo homo somo hungkuno limotofoso hofikoe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ulimotofoso ulimotofofoho. I, Jisas Anituye huno ne somta'ni hungkuno wop'ngo tipemanto yokumpohn'nyo so'nohini luthwamentisofoho.

³³ Oso tajo anga we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto kako mango mohm'no ole ulimonto, ³⁴ Hoe, Jisas Nasaletnta'ango sohwo, kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wop'ngo Ne hwosoho. ³⁵ Ose ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimonto, Mampi'nyo fisyohumaho. Kiko olo hwe lohumo uliko'maho. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohumo a'amu pi'n'ngo'njo sopo hwap'ngo yohotofasyonto uliko'manto hwe sohumo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho. ³⁶ A'amu ose uhwonontifi yomo engo yontifi hofiko mjahn'mmentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahon'ngki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnn'mentohofofoho. ³⁷ Oseso Jisasimne'no hungkunoso anga'meemne'no ho'n'mentisofoho.

Jisas kako Pitafe konemimo wop'ngo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Jisas kako oso tajo anga somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho. Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmttno m'kun'imposo'njoho. Oso hiso'no hofiko Jisas oso a'amu simo ufo'mayo'no joho lutima'mentohofofoho. ³⁹ Jisas kako a'musi fisyowentango sopo lohofawento kako a'apaho tohohmttno hwap'ngo sohumo yoka ulimonto, Kiko mpano. Ose ulahon'ngki kakoe a'apaho tohohmttnoso moi'wo imo'n'mentisofoho. Moi'wo imo'n'ngkahon'ngki a'musi kako komo'no nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo wop'ngo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Mofehi'nyo ikwo'mokahon'ngki hwe moya'mi hofikoe a'amu mnokino'njo somo Jisasi'njo sopone'no motihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo wop'ngo umokumentisofoho. ⁴¹ Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ngo engo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hofiko joho mohm'no ole ulimontohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimontohofofoho. Hofiko Jisas Kilais sohwo

ahwomo mta'ni Anitu uhwatimentiso hweho huno umentiso so'no Jisas hofikimo yoka ulimento, Sekwo nom'ne hungkuno ulikutoho. Ose ulahon'ngki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho.

Jisas kako angomeemo syoho iku'mo'mentisofoho.

(Mak 1:35-39)

⁴² Im'ingo ne so'nji Jisas oso angoho hopo sopo nuliko'manto hwaho a'amu mohumunyo sopone'no ngko'nohini we'enehwo wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moyami hofiko hafihafe tipm'mantifi u'ma'mentohofofoho. U'mantifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo nonahwoti'mofohotoho. Kiko nakwo Koponeyam lopo wohumentihwano. ⁴³ Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, A'amu angomeemjo somo Anitu kako wopingo wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hofikimo hungkuno wopingo hiso wolijumo'monne'no yohono. Anitu kako oso syoho hiso'no nihwatimentiso hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anituye hungkuno wopingoso hwaho Jutiya sponjo tajo anga'no anga'nohino somo humolutihuku'mofisofoho.

5

Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno ulimentiso so'no inaniku pi'n'ingo engo ifammentisofoho.

(Mat'yu 4:18-24; Mak 1:16-20)

¹ Sikunom nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet * mom'ingo sopo nohumentan'ngki hwe moyami pi'n'ingo engoso Anituye hungkuno upo'nano lonti hofiko Jisasi'njo mofonepo wohumano lonti yohoto yohotofo mjaloho'nimopmmmentohofofoho. ² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwonimentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentan'ngki hofekwosa sohwa hofiko inaniku ifamiyo ho'yoso mijo yojijwontan'ngkofi uhwonimentisofoho. ³ Jisas kako Saimoun'ye yofayokino somo kotasonto Saimounimo ulimento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofoho. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lutihwa lohofonto Jisas kako Saimounimo ulimento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo kiko jije a'amu sohwanji inaniku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nompohofonaomno. ⁵ Ose ulahon'ngki Saimoun ulimento, Hwe Engofo, olo sikwo'miyo lomo nakwo inaniku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko yihwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho lonkononasiso hwana'nyoho. I oso'no kiko ntohino so'no ngko inaniku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono. ⁶ Ose ulahon'ngki hofiko ho'nao'mentohofohiso inaniku pi'n'ingo engo ifammentohofoso inaniku ifamiyo ho'yoso we'enepi wantihupo'monto imentiso so'no ⁷ hofiko nom'ne yofayokino sponjo a'amu sohwanne'no hofikimo ufo'mayo'ne joho lutima'mentohofofoho. Hofiko mofone lopo nopontifi inaniku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

⁸ Saimoun Pita kako yo'mayo i'mofapmmmentiso somo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nihwoti'mofohoji mpano. Ngko hwe wopingohwoni'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. ⁹ Hwap'ingoso kako oso inaniku ifammentohofoso somo uhwononto iyoho un'ngkahon'ngki ulimentisofoho. Kako'nohini'maho. O'lo, a'amu yofayokinopo humohumantohofoho huhwanji iyoho imentohofofoho. ¹⁰ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiyefoho. Oseso Jisas kako Saimounimo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Olo inaniku ifamehino hopaso kiko hwangku hwe moyami ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo utimatne hwasoho. ¹¹ Ose ulahon'ngki hofiko yofayokino mitimom'ingo no'mo ifohohosasyontifi hofikoe ho'yango yo'mayoso uliko'mantifi Jisasi'mo in'ngkamentohofofoho.

Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Jisas kako angoho fipo nohumanto uhwonimentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo nohumentan'ngki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasi'mo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento,

* 5:1 Yofe Ngkenesaletiyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

Hwe Engofo, Kiko ngkimo wop'ingo wanimokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ¹³ Ose ulahon'ngki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohumo ulimonto, Ou wop'ingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wop'ingo hm'mo'nyo. Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'nimentisofoho. ¹⁴ Oso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimonto, Ngko jije a'apaho wop'ingo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohumo jije a'apahoso utihwaho. Utihwahojo'no kiko oso yahino Mouses netihwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohumo uyohojo'no kako Anitumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwon'ngkuji jije a'apaho uyo wonyoso wop'ingo imo'n'ngkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho. ¹⁵ I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'n'imentisofoho. A'amu pi'n'ingo engo oso hungkuno hiso'no upa'nontifi ole syafi'hu'mentohofi, Nakwo kakoe hungkuno upo'n'ngkuhwaso'no kako nakumo wop'ingo wonamokumontonoho. Ose syafisyontifi hofiko Jisasikimo u'ma'mentohofofoho. ¹⁶ I oso'no Jisas kako sikuno pi'n'ingo engo somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kan'ngkwohwo Anitumo jomo ulimojofoho.

*Hwe fihwo kakoe sife aho pe'nyo sohumo Jisas kako wop'ingo umokumentisofoho.
(Mat'yu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Sikuno fihumo Jisas kako hwe moya'mi somo Anituye hungkuno luti'hwentan'ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji hofiko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sponjo sohwanji hofiko Jisas'i'njopo u'mantifi humamentohofofoho. Anituye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokiyo'ne Jisasimo wo'mentisofoho. ¹⁸ A'amu fehohnjoso hofiko hwe fihwo sife aho pe'nyo sohumo ijempohopo Jisas'yepono itokwapmmentohofofoho. Itokwapontifi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lontifi ko imentohofoso ¹⁹ hwe moya'mi pi'n'ingo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahon'ngkofi hofiko mitofomoji'mofayo'njo imentohofoho. Oseso hofiko ango antifepono kotosantifi iku'yo fehohnjo nofentifi hwe mnokino'njo huhwo sohumo kakoe ijempoho hi'nji antifepono nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas'ye simanopo meho'nahumentohofofoho. ²⁰ Jisas kako uhwon'mentisoso oso a'amu itokwapmmentohofoho sohwa hofiko Jisasimo simoho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uya-hon'ngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ulimonto, Nje a'amu sohwo si ngko jije hon'ngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

²¹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisas'ye hungkunomo upa'nontifi hungkuno pi'n'ingo hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitumne'no sitofa ulalokunjo lohwo sohwo ti'hwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe hon'ngkano wonyo wae yimofa'neso hopo'maho. O'o, Anitu kako'nohino hoponoho. ²² Ose hnnontan'ngkofi Jisas kako hofikoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahon'ngki ulimonto, Ngko Anitumne'no sitofa ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syofisikomo'nalokwofo. ²³⁻²⁴ Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe hon'ngkano wonyo wae yaofa'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije hon'ngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwo hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simoho mo'mo muhwon'fitnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohumo ulimonto, Kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. ²⁵ Jisas ose ulahon'ngki a'amu ti'mo uhwontohumentan'ngkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nolikafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe angopo pone'no nowento kako Anituye yofe engoso ho'noma'mentisofoho. ²⁶ Oso ango hopo sponjo a'amuso hofiko uhwonontifi hi umo'n'ngkahon'ngki hofikoe simoho mo'mo yomo yomo u'mahon'ngki hofiko Anituye yofe engoso ho'noma'mentohofofoho. Ole limentohofi, Olo wonyoangkafo uhwon'ngkuhwone loso yahino ni'hu'no wonyoangkafofofo. Ose mjal'mmentohofofoho.

*Jisas kako Lifaimo kakimo in'ngkayo'ne joho ulimentisofoho.
(Mat'yu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Tifi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwon'mentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentan'ngki uhwononto ulimonto, Kiko ngkimo tifi n'ngkape. ²⁸ Ose ulahon'ngki Lifaiyo nolikafonto

kakoe yo'mayoso ul'iko'manto Jisasimo tifi in'ngkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'nimentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisasimne'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso woso-payo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumantifi wopayo n'mentohofoho. ³⁰ A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho imotofo sohwanji hofiko nohumantifi a'amu wopayo nontan'ngkofo sohwapo uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwapo ul'imentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo. ³¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, A'amu mnokino ane'njo wop'ngo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohumo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. ³² Oso pa'nyoso ngko a'amu hon'ngkano wop'ngo'njo hwona'nyoho l'wo'n'ngkohofoso somne'no joho ujo'ne lutimayo'ne pmmentohe hwon'maho. O'o, ngko a'amu hon'ngkano wonyo'njoso hofikoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji ngkimo nn'ngkape-e'ne joho ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ul'imentisofoho.

Hohontajo yahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songo somne'no lutihwamentisofoho.

(Mat'yu 9:14-15; Mak 2:21-22)

³³ Ose ul'imentisoso hofiko Jisasimo ul'imentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwa hofiko sikuno fehohnjo somo hofiko Mpohumo jomo'nohini uliwo'nontifi wosopayo hopi'nonohinoso man'wo'n'ngkiyohofihwafoho. I a'amu Falisi sohwafe hon'ngkanomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso huhwanji oso yahinoso iwo'n'ngkohofihwafoho. I oso'no jiye inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino hwo'n'ngkohofoho. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkuno loso ul'imento, Hwe fihwo kako ape maso sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumantifi hofiko kakine'no simonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'n'ngkohofotaho. O'o, awonoho. Hofiko kakine'no simonyo engo yontifi wopayo engo niwo'n'ngkohofoho. ³⁵ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simohe tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyantifeho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kako kakoe yahino songo somne'no pahnnimo hungkuno hufu'u ole ul'imento, Hwe fihwo kako manji'mofo tontamo imo'nnyo somo wop'ngo wanti'mokumo lihwozi kako hwapife yokumpohn'nyo songo somta'ni t'fonehwo sisimpehwosi lojwoma lohofihwosi manji'mofo tontamo somo lojwohofojasyososo wop'ngo umo'n'montolaho. O'o, oso hwapife songoso manji'mofo yofoho somo wohofajahumo lihwozi sisimpemaso somta'ni wonyo umo'n'montonoho. Manji'mofo tontamo huhwo sohumo lojwohofojasyoso hi'nji apa'no wonyo wasisimpo'n'montonoho.

³⁷ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno t'finjoso ole ul'imento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwozi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumomontonoho. Te fisiyoso ni'hu'nahone wonyo umo'n'montonoho. ³⁸ U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho. ³⁹ A'amu fehohnjo hofiko hohontajo yahino so'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiko yahino songoso nakwolaho lontifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohofoho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'n'ngkohofoso hofiko nje yahino songo losetihwalokwe somne'no nakwolaho wolantifeho. Jisas ose ul'imentisofoho.

6

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Sikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko syohopo hano humemoyohofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahon'ngki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lafontifi neso n'mentohofoho. ² Ose yahon'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonontifi ul'imentohofi, Nakwoe hon'ngkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi n'ngkohofoto. ³ Ose ulahon'ngkahon'ngkofi Jisas

ulimeto, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt'i'mokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofu sohonta'ne'no selohon'ngkono. ⁴ Ntefit kako Anitumne'no hwapife angu molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wosopayo hiso a'amu siki'no somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo angu syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwo nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohofu so'no sekwo nje inomokomoyo sohwo oso hungkuno hiso ulohon'ngkohofotaho. ⁵ Jisas ose ulohononto ole ulimeto, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwap'ingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anituye tajo angu we'e sohomo noswonto hwe moya'mi somo Anituye hungkuno ulimentisofoho. Osopo nohumantangi hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo hwa'no hwa'nyo sohwo humunyononoho. ⁷ A'amu fehohnjo a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lut'hwawo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko nohumant'ifi Jisasimo hungkuno ito'no muhwajiyo angu somo ipemotowane'ent'ifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wop'ingo umokumontolikenho. Ose syafisyont'ifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ⁸ Jisas hofikoe huno so'mjo yahino so'no huno uyahon'ngki hwe aho wonyo'njo sohomo ulimeto, Kiko nolikafohoji olo ajwo lopo filohofu. Ose ulahon'ngki kako nolikafonto ajwopo loho'mentisofoho. ⁹ Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwo ulimeto, Ngko sekumo waselohonimone'no yohono. Oso hon'ngkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wop'ingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wop'ingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. ¹⁰ Ose ulonto a'amu'njo so'mo timo fe'nihwononto hwe aho wonyo'njo sohomo ulimeto, Jije ahoso sihwaho fisipofu. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho sihwaho sipeehon'ngki wop'ingo umonimmentisofoho. ¹¹ A'amu huhwo sohwa ose uhwonont'ifi simano hntotahino umn'ngkahon'ngki hofiko ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasimo pipi ulohofanehwo. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofu syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo umwosopo'mentisofoho.

(Mat'yu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto kako hwofiki'nyo we'e sopone'no simentisofoho. Osopo nohumanto Anitune'no jomo ne'no ulontan'ngki iyoho longkonimmentisofoho. ¹³ Mofehi'nyo simofopahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwsopo'mentiso sohwo kako yofe mulimentisoso apouseliyoho mulimentisofoho. Oso yofe apouseliso hungkuno hwap'ingosolenoho. Anituye hungkuno liku'mofu syoho'njo hwafoho.

¹⁴ Hwe fihwo uhwsopo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako nom'ne yofe Pitafu mulimentisofoho. Nom'niho Ent'lu Saimoun Pitafe kon'ngkwa'we hweho. Nom'niho'a'u Jemisi'nji Joun'joho. Nom'niho'a'u Filip'i'nji Mpatoulomiyu'njoho. ¹⁵ Nom'niho'a'u Mat'yu'nji Tumas'i'nji. Nom'niho Jemisi Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'niho Saimouniyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutiyoho. ¹⁶ Nom'niho Jutas Jemisiye hwomu hweho. Nom'niho Jutas Isikaliyoutiyoho. Kako Jisasimne'no kakoe mango sohwo tokoyo'ofu imentisofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ngo engu somo ufo'ma'mentisofoho.

(Mat'yu 4:23-25)

¹⁷ Oseso Jisas kako hwofiki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowont'ifi hintafu somo umofawent'ifi osopo inomokomoyo pi'n'ngo engu sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hwa'no Jutiyanta'angu so'nji angu Jerusalem so'nji oso angu hufa'u mitimom'ngo sopo'no molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'angu uhu'mokont'ifi humamentohofofoho. ¹⁸ A'amu hiso nakwo Jisasiye hungkuno upo'n'ngkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'n'mo wop'ingo wonamokono lont'ifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu towahuno wonyo ehunnamo'nnyo'njo so'nji Jisasimo umahon'ngkofi kako wop'ingo umokumentisofoho. ¹⁹ Oseso hwe moya'mi hopi'nono hofiko Jisasimo aho wokisyusano lont'ifi

imentohofofoho. Hwap'ngoso hofiko Jisasimo aho kisusyahon'ngkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisoso hofikoe a'apahoso wop'ngo imo'nimentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uy'imentisofoho.

(Mat'yu 5:1-12)

²⁰ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo uhwononto ole ulimento, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wop'ngo wotipemano lih'jomanji sekwo simheho wop'ngo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

²¹ Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye hon'ngkano wop'ngo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simehomo wopayo simheho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwoe simheho wop'ngo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiy'mno. Hwangku sekwo tikafo wojantifeho.

²²⁻²³ Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimne'no nningkopalokwofo so'no a'amu nom'neso sehoningkuji hofiko sekune'no simheho ni'hu'no wonyo umo'nimontonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo ikinjasemofikuji sitofa woselantifeho. Hofiko sekune'no hungkuno ni'hu'no wonyo selikujo'no sekwoe yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikujo'no sekwo simonyo fiy'mno. Hwap'ngoso sekwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki limotofa sohwa huhwamo wonyo uloho'motofihwafaho.

²⁴ I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simheho wop'ngo semokiyone yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malofo kuyoho.

²⁵ Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simheho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'no in'ngo nayonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwasi timijo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. ²⁶ Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'n'ngoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'n'ngkohoho so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofa sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono.

(Mat'yu 5:38-48)

²⁷ Sekwo nje hungkunomo haloho pewo'n'ngkohoho soku sekwo upa'nimno. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simheho wonyo sejap'niwo'n'ngkohoho samo sekwo hofikimo wop'ngo'nohino ulohopmno. ²⁸ A'amu fehohn-joso hofiko sekumo wonyo wosemokano lontifi sifajo selikujo'no sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wop'ngo ulohoho'ne jomo ulimno. A'amu sitofa selikujo'no sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno. ²⁹ A'amu fihwo jije manjiyohopo kuposhwoso'no jije manjiyoho fehohnta'ni utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako jije manji'mofo so'no hi umo'n'ngkuhwoso'no kumahwoso'no kiko yoka ulohotoho. O'o, jije hwapife hi'nji uyo. ³⁰ U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kilihwoso'no kiko yano'nohino uyo. U, hwe fihwo kako jije yo'mayoso wae yakumofihwoso'no kiko apa'no aku kijape-e'ne hungkuno ulohotoho. ³¹ Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

³² A'amu sekumne'no umo'niwo'n'ngkohoho osomnohino sekwo hofikine'no semo'ningkuwo so'no Anitu kako peho wop'ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa yiwo'n'ngkohofofoho.

³³ A'amu sekumo wop'ngo selohofwo'n'ngkohoho osomnohino sekwo wop'ngo ulohofikuji'manji oso hiso'no Anitu kako peho wop'ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'n'ngkohofofoho. ³⁴ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangku aku nejapifitne'entifi uy'iwon'ngkohoho'manji Anitu kako peho wop'ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'n'ngkohofofoho.

³⁵ O'o, sekwo olo yahino loso fiyimno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. Hofikimo wopingo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujo'no nakumo aku wonejapife sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo in'ngkafijo'manji Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejapihwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwap'ngoso Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu hon'ngkano nihu'no wonyo'njo so'njimo wopingo ulohofiwon'ngkiso hweho. ³⁶ Sen'ngkwowho Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofiwon'ngkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

Nom'ne a'amu somne'no yano ilofone hungkunofoho.
(Mat'yu 7:1-5)

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nuli'kutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijosafe wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyafisyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemofihwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyafisyonehoho. ³⁸ Sekwo yo'mayoso a'amumo uyikujo'no Anitu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uyikujo'no Anitu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mepiwesayahon'ngkuhwosi kipo kipo lohofihwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy'wo'n'ngkohofu hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³⁹ Jisas kako pahnnimo hungkuno'nji ulimentisoso ole ulimento, A'amu t'mpi'nyo sohwo kako nom'ne a'amu t'mpi'nyo sohomo hon'ngkano utihwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'pi pi'nimomo woho'n'i'mofanjiyoho. ⁴⁰ Hwomu sikule syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako a'amu kakimo luti'hwawo'n'ngkiso sohomo uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwanguku kako syoho luti'hwawo pa'nyo umo'nimontonoho.

⁴¹ Kiko jije hnn'ngkwa'wehwoe t'momjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwon-alokuno. I, jije t'momjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije t'momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwo ⁴² kiko jije hnn'ngkwa'wehumo ole peho'ne ulalokuno. N'ngkwahwo jije t'momjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kiko mango'nohino hwosoho. S'mo'mo kiko jije t'momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko t'mo ito'no uhwon'ngkohoji hwanguku jije hnn'ngkwa'wehwoe t'momjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nimontonoho.
(Mat'yu 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Iyo wop'ngoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wop'ngo minto'nonehoho. ⁴⁴ Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwon'ngkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wop'ngotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjajo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono. ⁴⁵ Hwe wop'ngo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wop'ngo'njo hweho. Oseso kako yahino wop'ngo'nohini wotipema'monte hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wotipema'monte hweho. Yo'mayo huno simeho mo'mo engo yamo'nnyoso mango mta'ni liwo'n'ngkohoho.

Ango mojo'ne yahino hufa'uyoho.
(Mat'yu 7:24-27)

⁴⁶ I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne ntiwo'n'ngkohofu. Sekwo Hwe Engofo ko ntontifeso sekwo nje hungkunomo tifi monn'ngkayo'njo kuyoho. ⁴⁷ A'amu ngkimo ni'manto nje hungkunomo haloho pento tifi n'ngkawo'n'ngkiso sohwo kako olo pahnnimo hungkuno loso pa'nyoso wolosetihwanne'no yohono. ⁴⁸ Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fi'ho wop'ngo wamolimo loso sohwo pa'nyo hweho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ijihwosi hwosaho nihu'no yokumpohn'nyo wawontimontonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ifofo engo ihwosi oso ango huhwo sohomo mo'jwofahonehoho. Hwap'ngoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹ I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'n'ngkuhwosi ngkimo monn'ngkape'njo sohwo kako a'amu ang'o siki molahinyo pa'nyo hweho. Kako ang'o hwasaho ne mo'mo mawonjiyo'njo yososo iyo po'n'ifo'noh'ini hwaho tojwaponoh'ini wawont'montonoho. Oso hopo sopo ang'o mol'hwoso'no ifofo eng'o ihwosi oso ang'o moloso hiso wojoha'montonoho.

7

A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiy'o sohomo Jisas wop'ingo u'mokumentisofoho.

(Mat'yu 8:5-13)

¹ Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ang'o Koponeyamne'no umentisofoho. ² Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiy'o fihwo kako mnokino eng'o t'ipemanto poyo mofonepo wope'n'monto imentisofoho. Oso hwe eng'o huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiy'o sohummne'no simeho uyimojo hweho. ³ Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe eng'o fehohnjo sohwo Jisas a'amu mnokino'njo sohomo wop'ingo umokiyo'no ut'mayo'ne lihwat'mentisofoho. ⁴ Lihwojahon'ngki hofi'ko Jisas'mo u'mant'ifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ul'mentohofi, Olo hwe wop'ingo'noh'ini lohwo kako hon'ngkano ito'noh'ino iwo'n'ngkiso hweho. Oseso kiko kakimo ufo'maho. ⁵ Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta soh'wona'n'mne'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso hweho. Kako nakune'no Anituye tajo ang'o we'eso mol'mentisofoho. ⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofi'ko'nji umentohofofoho. Kako ang'o'njo t'ifonepo i'mofowahon'ngki hwe yofe eng'o'njo sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohwo Jisas'yepono lihwat'mentisofoho. Hofi'ko Jisas'mo u'mant'ifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapont'ifi ul'mentohofi, Nje ang'o ne sopo ni'mayo so'no syoho eng'o ihnnoho. Hwe Engofo, kiko nje angomo ko swapihnneso ngko hwe wop'ingo hwo'nnye ang'o'm'maho. ⁷ Oso'no ngko kikiyepo ko pmneso ngko hwe wop'ingo hwon'maho. I oso'no kiko osopo nohumahoji hungkuno'noh'ini lisoso nje syoho ntohofiy'o sohwo wop'ingo umo'n'montonoho. ⁸ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe eng'o sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hofi'koe hungkunomo t'ifi ito'no in'ngkawo'n'ngkohe hwo'nyoho. U, hofi'ko ngko huhwo'n'mo nom'ni'hw'a enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano ul'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohomo Oyomo ul'me'no kako wapm-montonoho. U ngko nje syoho ntohofiy'o fihumo, Olo syoho fiyo ul'me'no kako syoho uy'montonoho. Oseso kiko hungkuno'noh'ini ulohoj'o'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiy'o sohwo wop'ingo umo'n'montonoho. Ose ulimentohofofoho.

⁹ Jisas kako oso hungkuno hofi'ko motapmmentohof'o homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe eng'o huhwo sohummne'no huno pi'n'ng'o eng'o syafi'hu'mentisofoho. Oso hwe moya'mi pi'n'ng'o eng'o kakimo in'ngkamentohof'o somne'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto ulimento, Ngko oso hwe eng'o huhwo sohummne'no hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Is'lael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki oso a'amu hwe yofe eng'o'njo sohwo lihwat'mentiso sohwa hofi'ko hofi'koe ang'o pone'no asomo nowent'ifi uhwon'mentohofoso syoho ulohofiy'o sohwo kako wop'ingo nohumen-tan'ngki uhwon'mentohofofoho.

Ap'wojo ang'o Nainnta'ang'o siye hwomu poyo pe'n'mentiso sohomo Jisas kako apa'no songo ulika'mentisofoho.

¹¹ Sikuno fehohnjo memjaofahon'ngki Jisas kako ang'o Nain sopo'ne'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moya'mi pi'n'ng'o eng'o hi'nji umentohofofoho. ¹² Oso ang'o hopo sponjo kuso eng'o somo i'mofawent'ifi uhwon'mentohofoso a'amu sohwa hofi'ko a'amu poyo pe'n'nyo sohwo itokwapmmentohofofoho. Poyo pe'n'nyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohummnoh'ini ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'n'mentisosiyo'ho. Oso ang'o hopo sponjo hwe moya'mi pi'n'ng'o engoso a'musi'nji nopontan'ngkofi Jisas uhwon'mentisofoho. ¹³ Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho eng'o ulofahon'ngki a'mu simo ul'mento, Kiko humotaho lohotoho. ¹⁴ Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'n'nyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahon'ngki a'amu itokwapmmentohof'o sohwa loho'mentohofofoho. Jisas ul'mento, Olo hwomo lohwo, ngko wakilimonne'no yohono. Filikaho. ¹⁵ Ose ulahon'ngki oso hwomu huhwo sohwo songo likafonto hungkuno l'mentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uy'mentisofoho.

¹⁶ Ose uhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yontifi hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Ole ulimentohofi, Hwe Engo lohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. Anitu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho. ¹⁷ Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nomi'wento hwaho ang'o'meemo ho'nimentisofoho.

Joun Jisasimne'no hungkuno luhwatimentisofoho.
(Matiyu 11:2-19)

¹⁸ Yo'mayo hungkuno Jisasimne'no ho'ningkiso so'no Jouniye inomokomoyo sohwa upa'nontifi Jounimo ulimentohofofoho. ¹⁹ Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisasiyepono hungkuno luhwatimentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe tifi wapmmontonoho ho'nimentiso sohwasilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. ²⁰ Ose lihwojahon'ngki siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahon'ngkohoho. Kiko hwe tifi wapmmontonoho limenthe sohwasilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Jouniye hungkuno ose ulohonimentisiyefoho.

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wopingo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu timpi'nyoso apa'no timo honimentohofofoho. ²² Jisas kako Jouniye inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko nuhusisi yo'mayo nuhwalokusiyo so'nji yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Jounimo ulohunyo. A'amu timpi'nyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo ni'hu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'ningkohoho. A'amu haloho piku'nnyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwol'keno, Anituye hwol'keno, huno ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Siko nuhusisi oso hungkuno hiso Jounimo ulinyo.

²⁴ Ose ulahon'ngki oso hwe Joun luhwatimentiso sohwa'u nto wahon'ngki Jisas kako hwe moya'mi somo Jounimne'no hungkuno ulimentisofoho. Ole ulimento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoto sohonta pehomo uhwonano lonti'ni umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'n'ngo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lonti'ni umentohofotaho. O'o, ose'maho. ²⁵ Pehohumo uhwonano lonti'ni umentohofoto. Hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lonti'ni umentohofotaho. O'o, a'amu hwapife yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'n'ngkohofofoho. ²⁶ I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lonti'ni, umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki hungkuno najo sohomo uhwonano lonti'ni imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwonimentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nal'hwon'ngkohofoto somo yakolo'nnyo hweho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohumnne'no Anituye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi.

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'no kupe-e'ne hweho.

Kako ji'e hon'ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ²⁸ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hofiko Jounimo muyakolopitnehofoto. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo Anitumo enjwa'mo humaso sohomo Joun kako osohumo muyakolofonefoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'n'ngo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hofiko Jouniye hungkunomo upa'nontifi hnnimentohofi, Anituye yahino nto'nohino somo un'ngkowano lahon'ngkofi Joun hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno luthwamotofoto sohwanji hofiko Jouniye mijo kiyomayo so'no nakwolaho limentohofoto so'no hofiko oso hon'ngkano wopingo Anitu utihwamentiso somne'no hohujo ikinjao'mentohofofoho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwanne'no Jisas ole ulimento, Oso a'amu olohonta humalofoto sohwa peho pa'nyo hwasimo waselimonnto. A'amu peho hwalo. ³² Hofiko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hofiko angopo humantifi nom'ne mehomi somne'no joho ole limofwo'n'ngkohofoto pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehmpe yoka simonyo'ne kulimokahon'ngkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahonngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohumo sekwo uhwonontifi limentohofi, Towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo hweho. ³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponji ngko ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji niwo'nngkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwonimno. Hwe wopayo pi'nngo engo nyo'njo hweho. Ipiisae mijo pompenjiyo pi'nngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu honngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no liwo'nngkohofihwasoho. ³⁵ I oso'no hwe moya'mi hofiko Anituye huno engo mawo'nngkohofoso hofikoe honngkano wopngo somo hofikoe ito'no humayo somo a'amu uhwonngkuji ne'njofoho wolantifeho.

A'mu honngkano wonyo'njosi kako Jisasie sifemo hwone mijo ehuloho'mentisofoho.

³⁶ Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisasimo joho ulimentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho. ³⁷ Oso hopo sopo a'mu honngkano wonyo'njosi humunyononoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofiyo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho. ³⁸ Kako noswonto Jisasie hohujo hnta'ni sifepo hwomtame ehumanto humotaho sulimentisofoho. Kakoe timijoso Jisasie sifepo lo'nngkahonngki kako kakoe mijiyo'nji Jisasie sifepo yoko'nyoso sosayo usipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisasie sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wopngo'njoso ehuloho'mentisofoho.

³⁹ Oseso oso Falisi Jisasimne'no wapono limentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasimne'no huno ole syafihu'mento, Olo hwe lohuma Anitu hungkuno uyahonngki nalimojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye yahinoso huno uyihwonesohilo. Oso a'musi nihu'no woniyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo Anitu hungkuno uyahonngki nalimojo ne hwo'maho. ⁴⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahonngki ulimento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakilimonne'no yohono. Ose ulahonngki Saimoun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Nohonjo. Ose ulahonngki ⁴¹ Jisas ulimento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uyimentisofoho. Hwe fihumo kako *faif hantilet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fifiti* (50) kina uyimentisofoho. ⁴² Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne nihu'nahonefoho, ulimentisofoho. Ose ulimentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohume'no simeho umonyo engoso tihwolo. ⁴³ Ose ulahonngkahonngki Saimoun ulimento, Ngko huno ole syofsyalokweno. Oso hwe *faif hantilet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no simeho umonyoso engo umonimentisofoho. I oso hwe *fifiti* (50) kina'nohina ma'mentiso sohwo kako simeho we'e'nohoni uyimentisofoho. Ose ulahonngki Jisas ulimento, Jije huno nehopi kiyohoho.

⁴⁴ Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimounimo ulimento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko jije angomo swapohe sohonta kiko nje sifemo mijo yatiku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe timijojnji nje sifemo niyotijwantofoho. Kakoe mijiyo'nji sosayo nistpeentofoho. ⁴⁵ Ngko noswopahonngko kiko ngkimo hinjoho manihu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje sifemo hinjoho ne'nohina nihu'nngkohoho. ⁴⁶ Ngko noswopahonngko kiko nje mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako nje sifemo hwone mijo akino wopngo'njoso ehontohokwoho. ⁴⁷ Oso'no Saimounikimo, ngko ole wakilimonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntahofantokuso so'no kiko huno ole wakiyono. Kakoe honngkano wonyo pi'nngo engo'njo ko hisi olohonta ngko wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no simeho mikunimposo engo umonalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji honngkano wopngo iwo'nngkiso sohumo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo simeho we'ene uyimontonoho. ⁴⁸ Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ulimento, Ngko jije wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹ Ose ulahonngki oso a'mu kako'nji humohumantohofoso hofiko hofikoe hungkuno ole hnni'mentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaofiwo'nngkiso lohwo sohwo tihwolo. Ose hnnimentohofefoho. ⁵⁰ Jisas kako a'mu simo ulimento, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no kiko Anituye a'mu ne imo'nngkohino. Oseso kiko simeho wopngo'nji fosyohumantono.

8

Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisasimo iningkamentohofoho so'ne hungkunofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu a'amu kakimo enjwa'mo humawo'ningkohoho somo hofiyo umokosyohumawo'ningkiso so'no liku'mo'mentisofoho. Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa kako'nji hano umentohofohoho. ² I, hwoya'mi fifa hofiko tifi iningkamentohofohoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. Fifa mnokino'njo sofamo wop'ngo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihnnne'no Maliya Makitola nta'angiyoho limentohofohoho. Hohonta oso a'mu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso ehuhnnamo'nnyo simo Jisas kako wae yao'mentisofoho. ³ Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Heloutiye angomo mokosyohumayo syoho'njo hweho. Nom'nesi Susanofoho. Oso fanji nom'ne moya'mi pi'n'ngo sofanji hofiko Jisasimo tifi iningkamentohofohoho. Oso moya'mi hofa hofiko Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'mano lontifi hofikoe hamniyoho yo'mayoso uyimentohofohoho.

Hwe sohwo ufongoyo fisosomokafo so'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo Jisasi'nji nohumantifi nom'ne hwe moya'mi ango ho'mo so'mta'ni hofiko'nji uhu'mokahon'ngkofi Jisas olo pahnnimo hungkuno ul'imento, ⁵ Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokafo'mentisofoho. Fisosomokofahon'ngki ufongoyo neso fehohnjoso hon'ngkanopo piwahu'mentisofoho. Oso homo somo a'amu nopontifi hwotoho hmentohofohoho. Fehohnjoso yi'hufu sohwa nimentohofohoho. ⁶ Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hiso yofoho imentisofoho. ⁷ Ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njopo piwahu'mentisofoho. Nantipe hiso ufongo hiso'nji sofoka'mentisoso nantipe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho. ⁸ Ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'n'ngo engo into'mentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'n'ngo engo imo'mentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole ul'imento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako pahnnimo hungkuno peho'ne ul'imentisoto. Hwap'ngoso olenoho.

(Matiyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Jisasiye inomokomoyo sohwa oso pahnnimo hungkuno homo somne'no hwap'ngo so'no Jisasimo ulohonimentohofohoho. ¹⁰ Jisas ul'imento, Anitu kako a'amumo mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasiwo nto setihwamentisofoho. I oso'no hwe moya'mi nom'niso hofiko pahnnimo hungkuno'nohino upa'niwo'ningkohofohoho. Oseso hofiko yo'mayo somo t'mo ko uhwonantifeso yofe mihwofe'njofoho. Hofiko yo'mayo somo haloho ko upa'nontifeso hofiko hwap'ngo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahnnimo hungkuno hwap'ngofoho.

(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ose ulonto Jisas ole ul'imento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso Anituye hungkunofoho. ¹² Oso ufongoyo hon'ngkanopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anituye hungkuno upo'ningkahon'ngkofi tifi Seten hwe wonyo sohwo hofikoe simenomjo hungkuno somo wae yaofiwo'ningkiso hweho. Seten kako huno ole syofisyalofoho. A'amu Anituye hungkuno simehomo mnawe'manji hofiko kakimo simoho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu hofikimo asomo uti'manoho. Ose syafisyonto wae yaofiwo'ningkisofoho. ¹³ Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simoho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'ningkohofohoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hofiko Anitumo simoho hi'ntnnono we'enehwo uyontifi yo'mayo tango u'mante so'no hofiko iyoho un'ngkahon'ngki hofikoe simoho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofiwo'ningkohofohoho. ¹⁴ Oso ufongoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko in'ngkowahon'ngkofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'n'ngo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnohino syafisyahon'ngkofi oso yo'mayo hiso hofikoe simoho umo'nyo kingkulofwo'ningkisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso mojo miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye hon'ngkano tipemayo'ne

mufo'mapitnnefoho. ¹⁵ I oso'no oso ufongoe hwaho afoho'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simemo mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohofohoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo in'ngkafitnne'entifi lutihwawo'n'ngkohofohoho.

Sikiloho nomongkujukiji hiyae ifoho'ofasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 4:21-25)

¹⁶ A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujukiji ahwonte'mo wokipitofos-yantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso hofikimo walohumantonoho. ¹⁷ Oso pahnnimo hungkunoso oleneno loneti'hwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwangu utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simemo mo'mjo hiyaso mokosyohumalohwoneso hwangu utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantifeho. ¹⁸ Sekwo Anitumo in'ngkawentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo sokumo, Anitu kako engo'no engo'no wosejapmmonthono. I oso'no hwe fihwo kako Anitumo simemo we'e uyo sohwo, Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simemo we'e uyalokuso somo wae weeo'mtonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.

(Mat'yu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanji kakiye pono pmentohofohoho. I oso'no hwe moya'mi pi'n'ngo engo Jisasi'njopo uhu'mokumentohoho so'no hofiko Jisas pone neso m'mofapifitnnefoho. ²⁰ Oseso hwe fihwo Jisasi'mo ulimento, Hnna'wohi'nji hnn'ngkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi humohumantohofohoho. ²¹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkunomo haloho pentifi in'ngkawo'n'ngkohofoso hofiko nje na'uja nje n'ngkwahwosafoho.

Jisas kako ifoho engo sohomo moi'wo hmmo'nyo ulimentisofoho.

(Mat'yu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Sikuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwani hofiko yofayokinomo kotasontifi Jisas ulimento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woekano. Ose ulahon'ngki ni'hu'nahone yofayokino hano imentisofoho. ²³ Nowekontan'ngkofi Jisas kako saho fosyawo'mentisofoho. Nofosyowentan'ngki ifoho engo nto yahon'ngki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahon'ngki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho. ²⁴ Inomokomoyo sohwa hofiko Jisasi'mo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepe nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas noli'kafonto ifoho so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahon'ngki ifoho'nji mijo'nji moi'wo imo'n'ngkahon'ngki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone lofawo'mentisofoho. ²⁵ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwoe simemo hi'ntnnohinoso nt'i'mo weho. Ose ulahon'ngki hofiko yomo yontifi iyoho yontifi ole hnn'mentohofi, Olo hwe lohwo kako ifoho'nji mijo'njimo yoka ulisolalo haloho'nohini isolalo tihwoe huhwolo.

Hwe sisi'masoho'njo sohumba'ni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.

(Mat'yu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Hofiko hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofohoho. ²⁷⁻²⁹ Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyoyahon'ngki oso ango sopenjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohomo towahuno wonyo sohwa kakimo ehuhnnamo'nnyo hweho. Sikuno pi'n'ngo engo somo kako he ane hweho. Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'o, kako a'amufe pijafu sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sikuno pi'n'ngo engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo sohomo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohofoho sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumantifi ahwomo nano so'nji kakoe sife ahomo ko kilofontife sohwo kako ahwomo nano hiso mti'hupewo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sopone'no ipemotawowo'n'ngkohofohoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasi'mo uhwononto joho mohm'no lamofonto Jisasiye sife ki'nyo'mo pi'wasyonto mango engo ulimento, Jisas kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. Kiko ngkimo peho won-toho'monne'nelo. Hungkuno yokumpohn'nyo wakil'monne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ulimentiso hwap'ngoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo sohomo ulimento, Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ³⁰ Ose

ulonto nom'ne hungkuno uliminto, Jije yofe pi'hwon'nyo hwasilo. Ose ulahon'ngki uliminto, Nje yofeso *Ami* hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Sisihwayo pa'ningo, pi'ningo engofoho.) Hwap'ngoso towahuno wonyo pi'ningoso oso hwe huhwo sohumo ehuhnnamo'nnyofoho. ³¹ Towahuno huhwo sohwo hofiko Jisasimo yokumpohn'nyo ulimintohofi, Kiko tohino mayo so'no tikano somne'no nolonehwajohotoho.

³² Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'ningo engoso hofiko mno ijontan'ngkoko somne'no towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimintohofi, Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu nongkwafe pone'no wohwontane'no yihwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo honohwat'mentisofoho. ³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohumo nuli'ko'mantifi yahu somo ehuhnnao'mentohofoho. Ehuhnaofahon'ngkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mti'ku'nontifi mijomo ni'hu'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo uhwonontifi hano kunto kunto'no wentifi hwe moya'mi anga engo sopenjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahon'ngkofi ho'nim'mentisofoho. ³⁵ Oso hungkuno hiso ho'ningkahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofoho. Hofiko Jisas'nji i'mofapontifi uhwon'mentohofoso oso hwe towahuno wonyo ulikoma'mentohofoho sohwo kako he yofonto kako huno wop'ngonjo imo'nonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo nohumentan'ngki uhwon'mentohofoho. Ose uhwonontifi iyoho imentohofoho. ³⁶⁻³⁹ Oso a'amu t'finjo i'mofapmmentohofoso somo a'amu hofiko Jisas oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofoho sohumo wop'nga umokumentiso somo uhwon'mentohofoho so'no mpojo luthwamentohofoho. Ose upa'nontifi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofiko Jisasimo ulimintohofi, Kiko nakumo noneliko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ulimintohofoho hwap'ngoso ole'nefoho. Hofiko iyoho mi'kunimposo un'ngkahon'ngki ulimintohofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahon'ngki oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofoho sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo uliminto, Ngko kiko'nji wowahontnne'no yohono. Ose ko ulahon'ngki Jisas uliminto, Kiko jije angopono asomo uhuji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no jije a'amu somo filuthwaho. Ose lihwaajonto Jisas kako ni'hu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe anga pone'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no luthwamentisofoho.

Mu poyo pe'nnyosi'nji a'mu mnokino njosi'njiye hungkunofoho.

(*Mat'yu 9:18-26; Mak 5:21-43*)

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonontifi simonyo imentohofoho. ⁴¹⁻⁴² Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo anga we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nnyosi kako poyo wope'nimonto mofone sopo kan'ngkwohwo Jisasimo u'manto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwo'mtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo uliminto, Kiko nje anga pone'no wowaho. Ose ulimintisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan'ngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wop'ngo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokiyo sohwa nto umojiyoho. ⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwap'ife tokwajo somo aho upm'mokahon'ngki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho. ⁴⁵ Oso hohosohonta Jisas uliminto, Ngkimo aho ti'hwono n'ipm'mokantofoho. Ose ulahon'ngki hofiko anga'no anga'no ulimintohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono. Ose lontan'ngkofi Pita Jisasimo uliminto, Hwe Engofo, hwe moya'mi pi'ningo engo kikimo ifehu'mokokumantifi kakupm'mokohofoho. ⁴⁶ Ose ulahon'ngki Jisas uliminto, A'amu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohn-joso uhwohoe huno niyohoho. ⁴⁷ Ose ulahon'ngki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syafisyonto yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwo'mtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe timopo kako Jisasimo aho kisuhumentiso hwap'ngo so'no luthwantanto ole uliminto, Nje mnokinoso ni'hu'no komo'no moi'wo imo'ningkohoho. ⁴⁸ Ose ulahon'ngki Jisas uliminto, Nje mupe, kiko ngkimo simoho hi'ntnnono ntaphono

so'no olohonta kiko wopingo imo'n'ngkino. Kiko simeho wopingo'njo siki uhuji fohumantono.

⁴⁹ Ose ulontan'ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi'mo u'manto ulim'ento, jije mu poyo nto pe'n'ngkohoho. Oseso kiko olo hwe engo lohomo jije angopo'ne'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki Jisas kako upa'nonto Jailosi'mo ulim'ento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntahopohoho'no jije mu wopingo umo'n'montonoho. ⁵¹ Ose ulonto Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jem's oso hwanji kan'ngkwohwo'ya'u'njimo utim'anto hofiko'nohino angomo humentohofohoho. Nom'ne a'amu somo ole ulim'ento, Sekwo noswapikutoho. ⁵² Ose ulahon'ngki hwe moyami pi'n'ngko engoso hofiko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentan'ngkofi Jisas ulim'ento, Sekwo humotaho likutoho. Kako poyo'maho. Saho foyaweho. ⁵³ Ose ulahon'ngki a'amu hiso hofiko mu poyo nto pe'n'mentiso so'no huno uyahon'ngki hofiko Jisasimne'no sitofu ulontifi tikafo ujimentohofohoho. ⁵⁴ I oso'no Jisas kako mu poyo pe'n'mentiso siye aho manto mango mohm'no ole ulim'ento, Mupe, kiko filikaho. ⁵⁵ Ose ulahon'ngki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'ofahon'ngki mu sopi lika'mentisofoho. Nolikofahon'ngki Jisas kan'ngkwohwo'ya'umo ulim'ento, Wosopayo uyinyo. ⁵⁶ Ose ulahon'ngki kan'ngkwohwo'ya'u siko yo'mayo somo uh-wononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kan'ngkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulim'ento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumo nulohosiloho. Ose ulim'entisofoho.

9

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe syoho somo iyo'ne uhwatimentisofoho.

(Mat'yu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo lutim'anto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo wae yaofikuji wopingo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. ² Jisas hofikimo ulim'ento, Sekwo angom'neemne humpekuji Anitu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no luthwafikuji a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumno. ³ Ose ulonto ulim'ento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiyikuno. ⁴ Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no setimaso sohwoe angomnohino foyawentifijo sohwaso oso angopo sopo nuliko'mafikuji angopo nom'nepono nje hungkuno luthwayo'ne fihwanimno. ⁵ Ango fipo i'mofafijoso a'amu mosetimaso'njo mikufi'manji oso angopo sopo nuliko'mafikuji hopo sopo'njo hwaoh semongki'nososo hofiko nesehontohumentan'ngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon'ngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono.

⁶ Ose ulonto hofikimo uhwojahon'ngki hofiko angom'neemne'no humpom'entohofohoho. Ango ho'mo ho'mmeemo Anituye hungkuno wopingoso likumofontifi a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentohofohoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'nimentisofoho.

(Mat'yu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Hwe yofe engo'njo hwaho Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Heloutiyoho. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'n'ngko syafihu'mentisofoho. Hwapingoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'n'mentiso sohwo kako pi'n'mo mta'ni apa'no songo nto likakwoho. ⁸ Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki kako neyakwasamo hohonta luthwamojo sohwo kako poyo pe'n'mentiso sohwo apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki luthwamojo sohwo nto likakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafihu'mento, Nje a'amu lhwatimentoheso hofiko Jouniye ti'wangomo m'ngko ntofilijwamokwofihweho. Oseso olo hwe lohwo Jouni'manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n'ngkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'n'maleso tihwolo. Ose syafisyonto kako Jisasimmo uhwon'monto imentisofoho.

Jisas kako a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo uyimentisofoho.

(Mat'yu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (*apouse*) uhwatimentiso sohwa asomo nopontifi hofiko yo'mayo imentohofu so'no Jisasimo ulimentohofohu. Nto ulahon'ngkofi Jisas kako hofiko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwatimofontifi hofiko'nohino ango Mpetisaita ne'no umentohofohu. ¹¹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahon'ngki hofiko umentohofu somo in'ngkamentohofohu. Jisas kako oso hwe moya'mi hiso kakimo nto in'ngkowahon'ngkofi uhwononto ulimento, Sekwo oyoni'mno. Jisas kako Anitu hwe moya'mi somo wopi'ngo umokosyohumamonto iwo'n'ngkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wopi'ngo umokumentisohu.

¹² Oso'no sikuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Kiko oso hwe moya'mi somo ango so'mne'no lihwa'johoho'no hofiko osopo fosiawekuwi wosopayo wotipemapi'fe. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho. ¹³ Ose ko ulahon'ngkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Nakwo wosopayo pi'n'ngko'njo hwonani'maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'uyo so'ntnnohino mokosyohumalohwono. I kiko ole losyofisyalokuno. Sekwo nowekuwi ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyofisyalokuno. Ose ulimentohofohu.

¹⁴ Oso a'amu hiso *faif* tausen (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwa ulimento, Sekwo hofikimo ulimno. A'amu *fifiti* (50), *fifiti* (50) mihu'mokin'ngkuwi wohumafe. ¹⁵ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa hofiko Jisas ulimentiso hupa mihu'mohu'm'ngo yihu'mati'mentohofohu. ¹⁶ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwon-tohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisohu. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikuwo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwa a'amu somo yano ulofiyone hu'muyimentisohu. ¹⁷ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhn'ngkahon'ngki hofiko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwa ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofohu.

Pita Jisasimne'no Kilaisiyoho ose lijwao'mentisohu.

(*Matiyu 16:13-19; Mak 8:27-29*)

¹⁸ Sikuno fihumo Jisas kako'nohino kan'ngkwohumo jomo ulontan'ngki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohumantohofohu. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa ulohon'mento, A'amu ngkine'no pehofu m'jolim'walokwofo. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo'keno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijati'keno. I nom'niha a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki luti'hwanto pe'nimentiso sohwa apa'no songo lika'maso hwo'keno. Kikine'no ose m'jolim'walokwofo. ²⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasu, ngkine'no pehofu ntiwo'n'ngkohofihwasilo. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Kiko sohwasu Anituye Kilaisikiyoho. Anitu nakwoe hwa'ho lopone'no kuhwotimentiso hwasoho.

Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisohu.

(*Matiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1*)

²¹ Pita ose ulahon'ngki Jisas kako inomokomoyo sohwa hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo lujimofikutoho. ²² Ose ulonto ole ulimento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno luti'hwawo'n'ngkohofu sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho nti'kuji hohu'jo ikinjanimofikuji nofonjan'ufutnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u shune memjaofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²³ Ose ulonto hwe moya'mi hopi'nono Jisasimo in'ngkamentohofu somo ole ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo won'ngkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'niwo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin'ngkuwi sekwo sikuno huhwo huhwi nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofu ne sopo tifi n'ngkapmno. ²⁴ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wopi'wahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon'ngkuhwosi kakoe humayoso pi'wasososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ²⁵ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohu'jo ikinjaofihwosi kako olo hwa'ho lopo'njo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwa kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohu'jo ikinjanimofoso sohwa ngko oso huhwo sohume'no tifi no'mo hohu'jo ikinjimomnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomojo wopi'ngonohini sohwafe

yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohune'no ngko hohujo ukinj'mo'monnoho. ²⁷ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan'ngkuji An'itu a'amumo wop'ingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe a'apaho simano nom'ne kengo imo'nimentisofoho.

(Mat'yu 17:1-3; Mak 9:2-13)

²⁸ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahon'ngki Jisas kako Pitaja Jounja Jemisi'jamo utimanto kako Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e sopone'no kotasimentohofofoho. ²⁹ Kako Mpohumo jomo ulontan'ngki kakoe simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofo sawemoso ni'hu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'nimentisofoho. ³⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'nimentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnnimentohofoso Mouses'nji ilaija'njoho. ³¹ Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ang'o Jerusalema sopo yo'mayo An'itu kako Jisas yone'ento uyohotimentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'nimontonoho, hnnimentohofofoho.

³² Pitajani nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofoho sohwa nolikafontifi uhwonimentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwonimentohofofoho. ³³ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisasi'mo uhwo'ti'mofaho lonji imentisiyoso Pita kako huno pi'n'ingo syofisikaofonto Jisasi'mo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon'ngkuhwoneso wop'ingofoho. Olo hilo so'no syafisiyoneso ang'o hufa'u sihune womolantane'no yi'hwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mouses'mnefoho. Nom'neso ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahon'ngki ulimentisofoho. ³⁴ Pita ose ulontan'ngki himo hwahonepo kepiji'yofasyonto hofikimo ifeehu'mokosyahon'ngki inomokomoyo sohwa hofiko iyoho imentohofofoho. ³⁵ Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwasopo'mentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno. ³⁶ Oso mampaho hiso moi'wo ho'nikwato lohofahon'ngki inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Jisas kako'nohini lohofontan'ngki uhwonimentohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwonimentohofoho sohonta hofiko nom'ne sohwa'mo hungkuno mulimmentohofofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofofoho.

Hwomu towahuno wonyo ehuhn'namo'nyo fihumo Jisas wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Mo'n'ngkanta hofiko hwofiki'nyo we'e sopo uliko'mantifi nowentifi hwe moya'mi pi'n'ingo engo hon'ngkanopo Jisasi'mo uswo'nimentohofofoho. ³⁸ Hwe fihwo kako oso hwe moya'mi pi'n'ingo engo somta'ni Jisasi'mo joho ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakil'monne'no yohono. Kiko nje hwomu lohomo timo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho. ³⁹ Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohomo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahon'ngki hwomu sohwo kako joho mohm'no l'wo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohomo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahon'ngki hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sapi'wo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'nimojofoho. ⁴⁰ Oseso ngko jije inomokomoyo sohwa hofiko towahuno wonyo hiso wae ween'mofife lonji humotaho ko loheso hofiko hopo'maho. ⁴¹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo An'itumo simo'ho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo hon'ngkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womem-jan'imo'montolikenno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womem-jan'imo'montolikenno. Jije hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴² Nomotowentan'ngki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hnnojwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae yimofonto hwomu sohomo wop'ingo umokumentisofoho. Wop'ingo umokonto kan'ngkwohumo uyimentisofoho. ⁴³ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko An'ituye yokumpohn'nyoso uti'ha'nyopo uhwonontifi hi ulikofahon'ngki hofiko yomo imentohofofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa'mo kako poyo imo'none so'no apa'no ulimentisofoho.

(Mat'yu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Hofiko Jisas kako imentiso so'no huno pi'n'ingo engo syofisyontan'ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwa'mo ulimento, ⁴⁴ Sekwo olo hungkuno loso seli'me'no haloho ito'no

upa'nimno. Sekwo in'ingo mofikutoho. Hwangku we'enepe ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe aho somo hofiko ngkimo woho'non+syantifeho. ⁴⁵ Ose ulahon'ingki hofiko oso hungkuno ulimentiso so'no huno mummentisofoho. Hwap'ingoso oso hungkuno hiso hofikine'no hiyaso wo'nnyo so'no hofiko huno mosyaf+siyo'njo yontifi hofiko hwapingo ne so'no Jisasimo ujoso'no iyoho unimentisofoho.

Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

(Mat'iyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Inomokomoyo sohwa hofiko nakwoe hwe yofe engo'njo s'imo'mo yakoloso, tihwolikenohojikamo'nontifi ikujoho wofongki'nantifi imentohofofoho. ⁴⁷ Jisas kako hofikoe huno somjo huno wo'nnyo so'no huno uyahon'ingki kako mehomi we'eso utimanto, momemokosyohumamentisofoho. ⁴⁸ Oseso inomokomoyo sohwaro ulimento, A'amu fihwo kako olo mehomi lohumo nje yofe ho'non+mayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo n'ifo'makwoho. A'amu ngkimo n'ifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo n'hwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyaf+siyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohino sohwo kako Anituye timopo hwe engo ne s'imo'mjo hweho.

A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jisasiye inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, Nakwo uhwon'malohwoneso hwe fihwo kako jije yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontan'ingki uhwon'malohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokin'ingkowaloku y'hwono i oso'no nakwo kakimo ul'malohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofohotoho. ⁵⁰ Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe hon'ingkanomo nop'ijumofikutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyaso Jisas hofikoe angopo wahon'ingki hofiko Jisasimo mut'ima'mmentohofofoho.

⁵¹ Jisasimo Anitu ahwomomne asomo utimayo sikuno mofonepo imo'n'ingkahon'ingki Jisas kako Jerusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo syofisyomanto Jerusalemne'no wawomo lonto hano simentisofoho. ⁵² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jerusalemne'no nowentan'ingkofo kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe angofipone'no Jisas kakine'no angofito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne lihwatimentisofoho. ⁵³ I oso'no oso angofihopo sopenjo a'amuso hofiko Jisasimo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofofoho. Hwap'ingoso kako Jerusalemne hweho lontifi mut'ima'mmentohofofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohofoyahinoso Jerusalemnohino * uhwonyoso nakwolaho linyofoho. ⁵⁴ Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji ulimentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no joho lutimehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wop'ingotaho. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ose ulahon'ingki Jisas kako sikimo yoka ulimento, Siko sikoe simeho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmmenthe hwonim'aho. O'o, a'amumo ufo'mayo'ne pmmenthe hwo'nyoho. Ose ulahon'ingki hofiko nom'ne angopone'no womentohofofoho.

A'amu Jisasimo tifi in'ingkeyo yahino so'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 8:19-22)

⁵⁷ Hofiko hon'ingkanopo noloho'nowentan'ingkofo hwe fihwo Jisasimo ulimento, Kiko angon'ntimno usoso ngko tifi wokin'ingkamonnho. ⁵⁸ Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, Sikisiwojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Y'hufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko angosaho fosyawe'neso ane hwo'nyoho.

⁵⁹ Ose ulonto kako nom'ne hwe sohomo ulimento, Kiko ngkimo tifi nn'ingkafe. Ose ko ulahon'ingki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nn'ingkafe ntohino so'no ngko kikimo wokin'ingkapmmonnho. I oso'no s'imo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pi'nimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wop'ingotaho. ⁶⁰ Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, A'amu

* **9:53:** A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'n'ingkohofofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jerusalem uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'n'ingkohofofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoe yahino wopingo miningkawo'n'ingkiyohofoho. Oso'no hofiko Jisasimo mufo'maso'njo imentohofofoho.

ngkimo tifi monn+ngkap+ifijoso hofiko ujojijisyahufe. Hofikoe syohofoho. I kiko sohwoosi ngkimo nn+ngkapohoji Anitu a'amumo wop+ngo umokosyohumamonto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso fil+i'mofo. Ose uli+mentisofoho.

⁶¹ Hwe nom'nihwo Jisas+mo uli+mento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokin+ngkamonnho. I oso'no ngko s+mo'mo nje a'amumo aho n+hu'no upeemeso wop+ngotaho. ⁶² Ose ulahon+ngki Jisas uli+mento, A'amu ngkimo tifi ko nn+ngkap+ihwosi kako tifi no'mo yo'mayo uliko'maso so'no ikinti+manti+mo mji+me'we'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo spono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose uli+mentisofoho.

10

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwo mo angomeemo kakoe hungkuno luti+hwayo'ne lihwat+mentisofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu sefenti-tu (72) sohwo kakoe syoho somne'no uhwosop+mentisofoho. Kako a'amufe ang'o ho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento ang'o ho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwat+mentisofoho. ² S+mo'mo hungkuno ole uli+mento, Pahnn+mo hungkuno wasel+monne'no yohono. Wopayo syoho sponjo pi'n+ngo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'n+ngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyoye jomo ulimno. ³ Sekwo upa'n+imno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikisi+wojo sohwafe ang'o'mne'no wokasemo'mji yalokweno. Hofiko sekumo wonyo woselohofanti+fe'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwhanne'no huno ose ko nyahon+ngki losehwojalokweno. Oso'no mpan+imno. ⁴ Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji s+ifkwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'n+ngkutoho. Sekwo hon+ngkanomo wekuji uhwon+ifijos hwe fi-hwo hon+ngkanopo nohumentan+ngkuhwosi uhwon+ngkuji ni+jwokohumafikutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho. ⁵ Sekwo a'amufe ang'o sopo i'mofahokuji ole ulimno. Anitu kako sekumo wop+ngo waselohomonto iwo'n+ngkiso so'no sekwo simeho wop+ngo'nji fisyohumamno. Ose ulimno.

⁶ Hwe fihwo kako yahino wop+ngo iwo'n+ngkiso sohwoe angopo i'mofafijos kako sekumo wop+ngo selohofihwoso'no Anitu oso a'amu huhwo sohomo wop+ngo ulohomontonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'n+ngkiso sohwoe angopo i'mofafijos sekwo Anitu wop+ngo ulohomonto iwo'n+ngkiso so'no simeho wop+ngo'njo fisyohumamno, ulifijos hwe huhwo sohwo ngkilaho selihwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no simeho wop+ngo'njo hwasi fohumpopmno. Anitu kako sekumo wop+ngo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho. ⁷ A'amu fihwo kakoe angommne'no set+mahwoso'no sekwo oso ang'o homo somnohini humafikuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejapikujo'no sekwo hmn+imno. Hwap+ngoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo ang'o anga'nohino somo foyawekuji nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, oso ang'o anga'nohino somta'ni nje hungkuno filiku'mopmno. ⁸ Sekwo ang'o fipo i'mofahokujo'no a'amu hofiko sekumo set+mafikuji yo'mayo mijo wosopayo so'nji sekune'no likuji yano selofifijos sekwo umapmno. ⁹ Sekwo oso ang'o hopo sponjo a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokukuji hofikimo ole ulimno, Anitu sekumo wop+ngo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho. ¹⁰ I oso'no sekwo ang'o fipo i'mofahokujo'no a'amuso sekumo moset+maso'njo miy+kuji sekwo oso ang'o hopo sponjo hon+ngkano sopo lohofikuji ole ulimno, ¹¹ Sekwo ang'o loponjo hwa'ho hintalinyo namongki'n+ngkisoso sekwo sekwoe yahino somne'no huno syafisiyo'no nakwo hintalinyo hiso wae yasyihwoneso sekwo'nefoho. Sekwo olo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Anitu kako sekumo wop+ngo wosemokosyohumamonto ko yahon+ngki oso'no sekwo hohujo ikinjaof+wo'n+ngkohoho kuyoho. Oseso nakwo tohino manoho likuji Anitu semokosyohumayo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Nto i'mofapohoho. ¹² Ose ulonto ole uli+mento, Nje a'amu sohwaso ngko hungkuno wasel+monne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofe'ne sohonta oso ang'o Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo woti+pemanti+feho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutomjo a'amufe tohino somo yakolo'nyofoho.

A'amu Anituye hungkunomo simeho miwolo'mokiyo somne'no sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiy+imno, Jisas kako ose uli+mentisofoho.

(Mat+yu 11:20-24)

¹³ U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaitajo sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'n'ngki yohofoso eseti'hwamentohe somo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko uhwonontifijontentesi hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hul'ngkwajingo a'apahopo loho'n'ngkuji hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjafikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofa kuyoho. ¹⁴ Anitu kako a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

¹⁵ I oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'n'ngkohofa soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'n'ngkohofa soku sekwo tikanomo ufitnne kuyoho.

¹⁶ Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohawo ulimeto, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewo'n'ngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no nipewo'n'ngkisofoho. A'amu sekumo hohujo ikinjasemofi'wo'n'ngkiso sohwo ngko huhwo'n'mo hohujo ikinjanimofi'wo'n'ngkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjanimofi'wo'n'ngkiso sohwo kako Anitu n'hwatimentiso sohwo huhumo hohujo ikinjimofalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako a'amu huhwo sohawo uhwatimentisofoho.

Jisas kako a'amu kakoe syoho somne'no uhwatimentiso sohwa asomo imofapmmentohofofoho.

¹⁷ Hwangku no'mo a'amu sefenti-tu (72) Jisas kakoe syoho somne'no uhwatimentiso sohwa hofiko asomo i'miwentifi simonyo imentohofofoho. Simonyo yontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jije yofe ulimalohwone so'no hofiko jije yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofofoho. ¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimeto, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'm'ngo hopa yonto piwesayahon'ngki uhwonimentohefoho. ¹⁹ Sekwo upa'n'imno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmmentohe so'no sekwo homa wonyo so'nji a'nanti'woyo so'njimo sekwo hwotoho fifijoso hopoenohino hwasoho. Sekwo Seteniye yokumpohn'nyo somo uyakolofone yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho. ²⁰ I oseso sekwo olo so'no simonyo ikuji huno ole syafisyikutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofa. Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu sekwoe yofe ahwomomo mti'mokasehumentiso so'no simonyo fiyimno. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no simonyo yonto Mpohumo isamoyoka ulimentisofoho.

(Matyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiye simheho wopingo umokahon'ngki Jisas kako simonyo yonto Mpohumo ulimeto, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwasoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n'ngkinoso kiko a'amu hwhahoponjo huno engo tipemamentohofa somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simheho kan'ngkwowho'ya'umo uy'wo'n'ngkohofa hopa kijopontan'ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²² Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohawo ulimeto, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'n'nan'humementisofoho. Olo hwhahoponjo a'amu fi'ho kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso ti'hwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohino huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno inyoso ti'hwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohino huno niyohoho. U, ngko Mpohumo woseti'hwamo uli'wo'n'ngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohino huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnnohino humantifi Jisas hofikimnohino ulimeto, A'amu yo'mayo yo'mayo sekwo uhwon'wo'n'ngkohofa somo uhwon'ngkuji simonyo uyife. ²⁴ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwha mokosyohumayo pi'ningo sohwanji hofiko yo'mayo sekwo uhwon'ngkohofa somo uhwon'ngko lonti'fi ko imentohofoso muhwon'ngmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofiko upo'nano lonti'fi ko imentohofoso hofiko mupa'n'ngmentohofofoho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahon'ngki ufo'ma'mentisofoho.

²⁵ A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lut'hwamojo sohwo kako Jisasimo yamoyo uloho'mo lonto nu'manto ul'imento, Nje Lont'hwawo sohwo, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto. ²⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Mousesiye hon'ngkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pehofo'nnyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki kako ul'imento, Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kiko'njopo mofonepo humawo'n'ngkohoho somo kiko kikine'no kumo'n'wo'n'ngkiso hopaso nom'ne a'amu somme'no oseno wakumo'nono. ²⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Hopi lohino. Kiko oso hungkuno nto'nohino losomo in'ngkafijo'manji kiko songo ne'no humayo'neso wat'p'hwon'monnoho. Noho fit'pemaho. ²⁹ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wop'ngo umokin'monto yonto ole ul'imento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'n'ngkohoho somo ngko hof'kine'no n'imo'nyoso pipilo. ³⁰ Ose ulahon'ngki Jisas pahnn'mo hungkuno ole ul'imento,

Hwe fihwo kako ang'o Jelusalem ul'iko'manto ang'o Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo huf'o'nohino sohwa hon'ngkanopo uhwon'ma'nont'fi hof'iko kakoe ho'yang'o yo'mayoso moi'wo lonte'memant'fi kakimo ikujoho fongku'mentohofohoho. Ose ulohofont'fi humpo'mentohofohoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hon'ngkanopo nohumanto kako we'ene'pi poyo wape'n'monto imentisofoho. ³¹ Oso hohosohonta hwe fihwo kako tajo ang'o syoho'njo sohwo kako hon'ngkano homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohwo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³² Nto uyokolofahon'ngki hwe nom'ne Lifaiye temtitofo mta'ango sohwo kako a'amu tajo ang'o syoho'njo sohwo enjwa'mo syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako hwe huhwo sohwo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³³ I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou hon'ngkano homo somo nowento uhwon'mentisoso hwe huhwo sohwo nohumentan'ngki uhwononto hitoho ul'o'mentisofoho. ³⁴ Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofoho sohwo ul'ikafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanto kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohwo noho'nomanto kakoe yahupo m'humajonto ang'o fosyawe'ne somo motawento wop'ngo umokosyohumentisofoho. ³⁵ Mo'n'ngkanta kako oso ang'o engoso mokosyohumawo'n'ngkiso kakwo'yohwo sohwo s'ife aho hopi'nonohino kina yonto ul'imento, Kiko olo hwe huhwo lohomo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no jije hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangku asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶ Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ul'imento, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u s'hune sohwa oso hwe fonjahumentohofoho sohwo uhwontopahon'ngkofi oso a'amumo simeho nehopi a'amu mofonepo humawo'n'ngkohoho hopaso t'ihwo u'masohwolo. ³⁷ Ose ulahon'ngki oso a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamojo sohwo ul'imento, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahon'ngki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohoho. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'nye angomno umentisofoho.

³⁸ Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hof'iko Jelusalemne'no hano ne'no nosont'fi ang'o fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwon'mentisoso kako Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho. ³⁹ Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahon'ngki Maliya kako Jisas'iye s'ifi'ki'nyo'mo humanto kakoe hungkunomo haloho humupo'ntohumentisofoho. ⁴⁰ Maliya osopo nohumentan'ngki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'n'ng'o pi'n'ng'o syofiskaofonto Jisasimo ul'imento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo mon'fo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinoso wop'ngotaho. Kiko nje nampohumo fil'hwajo. Ngkimo won'fo'mano. ⁴¹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Motaf'o, Motaf'o, kiko huno pi'n'ng'o engo syaf'isyonji jije simeho yo'mayo pi'n'ng'o engo somne'no peho'no kil'kakwoho. ⁴² Anga'nohino wonyoang'kafoso

yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. Kiko oso hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wop'ingo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wop'ingoso kakinta'ni wae meeofanehwono. Ose ulimentisofoho.

11

Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.

(Matiyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Sikuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahon'ngki kakoe inomokomoyo fihwo kakimo ulimento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohawmo Mpohumo jomo ujo'ne itihwamentisofoho. Oso hopa kiko olohonta fonetihwaho. ² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Sekwo Mpohumo jomo ulano likujoso sekwo olo pa'nyoso ulimno.

Mpohwo jije yofe wop'ingo'nohinoso ne'nohini woho'n'wo'n'ngkuhwono.

Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono

³ Sikuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴ Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo nakwo wae yao'malohwone hopaso kiko nakwoe wonyoso wae fenamofu.

Kiko nakumo yamofu nalohofu somo nonehumajohotoho.

⁵ Ose luti'hwanto kako Mpohumo jomo ujo'ne nom'ne hungkuno luti'hwamento, Sekwo anga'nohini fihwosi kiko sikwo'miyo kuntoliyopo a'amu kiko'njo mofone sopo humawo'n'ngkiso sohwoe angomo u'mahoji ulimnoho. Kiko wosopayo hufa'u sihune ntape. ⁶ Nje a'amu kako hon'ngkanomo noponto ngkimo ni'maso sohwo ngko wopayo nuyimneso ane hwo'nyoho. ⁷ Ose ulohoho'no kako oso hwe angomo homo somjo sohwo kako ole wakili'montonoho. Kiko ngkimo syoho engo peho'no ntopantokuno. Hoku'yo nto pijwasyonji nje mehomi'nji nakwo saho fasyawoto-hwono. Ngko yo'mayoso noli'kahm'mo mokijapmnehono. ⁸ Ose kilihwoso'no kiko pipi uyimonto. Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Oso hwe angomo somjo sohwo kako ole wosyafihu'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko huhune'no ngko molikafe'njo i'mo ngko muyo'njo uyimonto. Ose ko syafisyihwosi kiko johoho ne'no li'wo'nontan'ngkohoji oso a'amu angomo somjo sohwo kako noli'kafihwosi yo'mayo hopi'nonohino kiko umofonyo inyoso wokijapmmontonoho. Hwap'ingoso kiko kakimo jomo ne'no uli'wo'n'ngkohino so'no woni'mango munyofoho. ⁹ Oso pa'nyoso Mpohumo jomo ujo'ne yahino wo'nnyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentan'ngkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwan'ingo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. ¹⁰ A'amu hopi'nonohino hofiko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimonto. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwan'ingo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwasu sekwoe hwomu sohwa inani'ku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho. ¹² I yihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nanti'hwoyo uyantifetaho. Awonoho. ¹³ Oseso sekwo hon'ngkano wonyo'njo ko huhwasu sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wop'ingo'nohini uy'wo'n'ngkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe sen'ngkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno Wop'ingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Setennta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofoho.

(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohuma'ni towahuno wonyo wae yafahon'ngki towahuno wonyo sohwo nto li'mofahon'ngki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pi'n'ngo engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaho mjalimmentohofoho. ¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino sohwafe hwe engoso Seten'yoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepuliyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofoho. ¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo yamofu uyano lontifi ulimentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwon'ngkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano. ¹⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofikoe huno somo

huno moi'wo uyahon'ngki ole ul'imento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe wop'ngo foyohumayo'neso wonyo umo'n'montonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hnn'ngkuji hofikoe foyohumayoso wonyo umo'n'montonoho. ¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yaofu'ne manti'mntensi Seten'ye a'amu sohwa hotitofikuji ikujoho fongki'n'ngkutnnesohilo. Ose'manji Seten'ye yokumpohn'nyoso pipi umo'n'montolo. ¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yaofu'ne ngkimo n'ifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofu'wo'n'ngkohofoso somo ti'hwu ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁰ I oso'no ngko An'itu mta'ango towahuno wonyo wae yaofu'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sikuno An'itu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahon'ngki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoe mekino sampe yo'mayo so'nji yohofihwontohumawo'n'ngkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofonehoho. ²² I oso'no hwe nom'ne Seten'ye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nopi'hwosi kako Seten'ye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaofihwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fon'fonyo imokalofoho.

*Towahuno wonyo a'amumo nto uliko'maso sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.
(Mat'yu 12:43-45)*

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe si'meho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne haf'ihafe wonyopi ti'pehwosi kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. ²⁵ Asomo nopi'hwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wop'ngomo uhwon'montonoho. ²⁶ Ose uhwon'ngkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikun'imposo somo humaho. Ose ul'imentisofoho.

Si'meho wop'ngo tipemayo yahino neso olenoho.

²⁷ Oso hohosohonta hwe moya'mi pi'n'ngo engo nohumentan'ngkofi a'mu fisi nohumanto Jisasimne'no joho ulonto ul'imento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno ki-japmentisosi kako kikine'no simonyo uyono. ²⁸ Ose ko ulahon'ngki Jisas ul'imento, O'o, simonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moya'mi hofiko An'tuye hungkunomo upa'ninyoso in'ngkafijo'manji hofiko simonyo nehopi uyant'feho.

Yo'mayo kengo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso uhwonano lontifi Jisasimo joho ut'imentohofofoho.

(Mat'yu 12:38-42; Mak 8:11-13)

²⁹ Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso Jisasi'njopo uhu'mokontan'ngkofi Jisas kako olo hungkuno loso ul'imento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku wop'ngo ku'maho. Hwap'ngoso sekwo ole n'it'wo'nalokwofo, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yohoho'no'manji nakwo nokohon'ngkuhwasi nakwo huno wonayono. Kiko An'tuye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko n'it'wo'n'ngkohofoso ngko oso hiso mut'hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini woset'hwamonnoho. ³⁰ Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonontifi hofiko huno ole umento, An'itu Jounamo lone-hwat'mentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo n'i'mante so'no olohonta a'amu humawo'n'ngkohofoso nohon'ngkujo'no hofiko huno ole uyono. An'itu ngkimo ni'hwat'mentiso hwo'nyoho. ³¹ Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no An'itu kako yano ilofu'ne sikuno somo i'mofapi'hwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nol'kaf'ihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo An'tumo min'ngkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwap'ngoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun An'tuye hungkuno wolont'hwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta

hwe nom'ne Soulomouni mo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohumo sekwo kakimo miningkowalokuyohoho. ³² Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyo'ne sikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selfitnnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selfitnnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho.

Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 5:15; 6:22-23)

³³ A'amu fihwa sikiloho mongkujontifi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hofiko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontifeso a'amu ango homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonantifeho. ³⁴ Sekwoe timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. Timo pi'n'ngo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo. ³⁵ Oseso sekwo huno ito'no fisafihupmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku yahino pi'n'ngo pi'n'ngo mafikuji apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. ³⁶ Sekwoe simeho mo'mo sikwo'mjoho ane hwasim'nanji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe simo'mangoso nom'ne a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwani a'amu honingkano hungkuno luthwayo sohwanjimo yoka hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Jisas kako oso hungkuno ulikwato lohofahoningki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisasimo joho luthima'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo n'wo'ningkohoho sopo humamentisofoho. ³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyafiku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahoningki uhwononto yomo yonto huno pi'n'ngo engo syafihu'mentisofoho. ³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahoningki ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajjwontifeso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonontifeso hi semo'n'wo'ningkohoho. Oso'nji simeho mo'mo yo'mayo honingkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho. ⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yatiku'nyo'ne'nohini syofisyalokwofo. Anitu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mti'mokumentisom'maho. O'o, kako sekwoe simeho mo'mo sekwoe huno so'nji mti'mokumentisofoho. ⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'ningkohoho somo yo'mayoso uyikujo'no sekwoe simeho mo'mo kiho ane umo'nimontonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwonifijos hofiko sekwoe simeho mo'mo kiho ane so'no huno uyimontonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo tohino tipemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'ningkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'ningkahoningki anga'no Anitumne'no ko ho'nosyantifeso sekwo honingkano ito'nohino somne'no huno mosyafisiyo'njo yontifeso Anitumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wopingo fehohnjoso Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohofoso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo mining kayo'manji yahinoso wopingom'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'ningkohoho sofe simanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopingo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moya'mi uhu'mokiyo sopo nje hwe engofo selontife'no y'wo'ningkohofihwasoho.

⁴⁴ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohnomo'mo ho'nasyiwo'ningkohoho sopo iyo mowontimofasiyo sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wopingo sopo a'amu hano emoyontifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahoningki hwe fihwo kako honingkano hungkuno luthwayo syoho'njo sohwo Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonethwayo sohwosi, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwamo ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno. ⁴⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno luthawawo'ningkohoho huhwo sohwasi sekwo huhwasi Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. A'amu sekwoe honingkano hungkunomo ito'no ining kayo'ne syoho mikunimposo

uyiwo'n'ingkohofihwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango mikun'imposo kisasy-ohon'ingkofo hofiko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo yiwo'n'ingkohofofoho. I oso'no sekwo hofikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihn'nasewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hofiko a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo sohwaro fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofoho huhwo sohware pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hulimotofo'ihwasoho. ⁴⁸ Sekwo ose iwo'n'ingkohofoho so'no ole itihwalokwofo. Neyakwosa hofiko a'amu huhwo sohwaro fonjahumentohofoho yahinoso wop'ingofoho. Ose lonti'fi sekwo wokosuyo hulimotofo'ihwasoho. ⁴⁹ Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahon'ingko lijwaofa syoho'njo (*apouse*) sohwanji sekuyepono lihwatimeso sekwo a'amu fihwamo fonjasyikui nom'ni hwamo wonyo ulohofantifeho. Ose selalofoho. ⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anitu kakoe hungkuno uyahon'ingki hungkuno hiso lijwaofa'ne syoho'njo sohwaro fonjahumentohofoso Anitu nakwoe hwaho mti'mokumentiso simo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofo so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moya'mi humalofo soku womantifeho. ⁵¹ Kein kako Apelimo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofiko Sekolaiya sohomo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ingkohofoho sopo oso ango Anitu humaho limotofo ajwo sopo fonjahumentohofoho oso'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofo soku womantifeho.

⁵² Sekwo hon'ingkanano hungkuno lutihwawo'n'ingkohofoho sohwaso sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo Anituye hungkuno ne'njo somo min'ingkeyo'njo yont'fi hiyaso'mo ho'nahumentohofoho so'no a'amu nom'neso hungkuno homo somo un'ingkowano ko lahon'ingkofo sekwo hofikoe hon'ingkanomo pijumokosyohumawo'n'ingkohofihwasoho. ⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo uliko'mahon'ingki oso a'amu hon'ingkanano hungkuno lutihwawo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko simano likumpent'fi oso sikuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojano lonti'fi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasiye hunomo yamofa uyano lonti'fi hwasyo hungkuno wonalono lonti'fi hofiko yo'mayo so'no Jisasi'mo ulohoniwo'n'imentohofofoho.

12

Yo'mayo hiyaso'mo mokosyohumawo'n'ingkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno.

(Mat'yu 10:26-27)

¹ Hwe moya'mi ni'hu'no pi'n'ingo engo uhu'mokumentohofoso hofiko ito'no humamentohofomaho. O'o, hofiko nom'ne a'amu sofe sifemo hwotoho wosolongufinant'fi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro ikinjamo lohofonto hofikimo simo'mo ole ulimonto, Sekwo a'amu Falisi sohware yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofiko hofikoe yahino wonyo utihwa'nyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno seliwo'n'ingkohofihwafoho. Oso yahino so'no selalokweno. ² Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwanguk utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ingkohofoho hungkuno hiyaso'mo lonti'feso yahino wonyo hiyaso'mo yont'fi t'fi no'mo utihwa'nyopo i'mofap'hwoso'no a'amu t'mo uhwonantifeho. ³ Oseso yo'mayo hungkuno sekwo sikwo'mjoho'mo lonti'feso hwanguk mofehi'nyo'nji woho'n'montonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyaso'mo hofiyoka lonti'feso hwanguk utihwa'nyopo mango engo'nji wamjilim'wantifeho.

Yo'mayo so'no iyoho sen'ingkuhwaloho. Anitumne'nohino iyoho wasenono.

(Mat'yu 10:28-31)

⁴ Ose ulonto ole ulimonto, U, nje a'amu soku, sekwo upa'n'imno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho sen'ingkuhwaloho. O'o, hofiko sekwoe a'apaho poyo semokukui osopo pipi selohopitnnehofo. O'o, awonoho. ⁵ I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselimonne'no yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyomangoso ni'hu'nahone tikanomo uhwayiyo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohino iyoho wasenono. ⁶ Sekwo huno seyohoho. Yi'hufo ni'hu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yi'hufo hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yiwo'n'ingkohofofoho. I oso'no oso yi'hufo ni'hu'no we'e somne'no Anitu kako in'ingo mamof'wo'n'ingkiyohoho. ⁷ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyi kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofa nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwanne'no iyoho

seningkuhwaloho. O'o, oso yihufu ni'hu'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'n'ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ⁹ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho. ¹⁰ I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaofo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. ¹¹ A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. ¹² O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimontonoho.

A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

¹³ Hwe moya'mi pi'n'ingo engo nohumentan'ngkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, nje mpohwo poyo pe'n'ngkahon'ngki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no kiko nje tatohumo uso. Ho'yango hiso yano ilofihwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lonihwajohoho uso. ¹⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, I pipilo. Seningkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofu'ne syohoso tihwo ntapmmentisoto. Awonoho. ¹⁵ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ulimento, Sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiyimno. A'amu ho'yango pi'n'ingo engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simeho wopingo neso motipuhwonyo hweho.

¹⁶ Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'n'ingo engo ma'mentisofoho. ¹⁷ Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnnimento, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho. ¹⁸ Ose syafisyonto ole limento, U, ole uyimmonho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo m'kunimposo wamolimo. Ose mol'i'mo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho. ¹⁹ Ose i'me'no ngko nje huyo'mangomne'no ole wahnimmo, Jije yo'mayo wopingoso pi'n'ingo weho. Soswo pi'n'ingo engoso kiyakolofihwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwentimtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo n'ngkohoji simeho wopingo'njo fisyohumaho. ²⁰ Ose ko hnn'ngkahon'ngki Anitu hwe huhwo sohomo ulimento, Kiko huno ane hwasoho. Olo sikwo'miyo lomo kiko poyo wape'nimmonnoho. Jije ho'yango engo ito'no esyohumahnoso tihwo woma'mteto. ²¹ Ose pahnnimo hungkunoso ulonto ole ulimento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'n'ingo engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anituye timopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno.

Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisiyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 6:25-34)

²² Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ole ulimento, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe fisyohumayo so'no huno pi'n'ingo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ingo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinmonnto. Ose syafisyikutoho. ²³ Hwap'ngoso nakwo peho'ne humolawotohwono. Wosopayo'netaho. Hwapife'netaho. O'o, oso'ne'maho. ²⁴ Sekwo yihufu'ne fisyafihupmno. Hofiko wopuyo hul'wo'n'ngkohofomaho. Hofiko wopayo mehu'meesyiwo'n'ngkohofomaho. Hofiko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njo'maho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uyiwo'n'ngkohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo sehononteso sekwo yihufu somo yakolo'nnyo kuyoho. ²⁵ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umom'montolo. Awonoho. ²⁶ I sekwo oso we'e hiso ifitneso hopoenohini mmo'nyohwasimanji sekwo nom'ne yo'mayo pi'n'ingo engo somne'no huno pi'n'ingo

pi'n'ingo peho'ne syofi'syalokwofo. ²⁷ Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafi'hupmno. Hofiko he yo'mayoso mojiyofi'wo'n'ingkiyohoho. I oso'no ole wasel'monne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap'ingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofu we'e somo muyakolofonehoho. ²⁸ Ou oso wokoso fofu sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'n'inganta a'amu nolofekui tohomo wolofantifeho. I oso'no oso wokoso fofu Anitu wonyoangkafo mti'mokuwo'n'ingkiyo somo uhwonon-taneso wop'ingofoho li'wo'n'ingkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ²⁹ Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafi'syikutoho. Huno pi'n'ingo pi'n'ingo seyo'eno. ³⁰ A'amu olo hwaho lopo Anitumo min'ing kayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafi'sy'wo'n'ingkohoho. I oso'no sen'ingkuwohwo Anitu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wop'ingo wosemokosyohumamontonoho. ³¹ Oseso simo'mo sekwo Anitumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'n'ingkuhwoso'no Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontonoho.

Ahwomomjo ho'yango wojo so'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 6:19-21)

³² Nje yahu mehomi soku sekwo yo'mayo so'no iyoho sen'ingkuhwoloho. Anitu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anitu kako sekumo semokosyohumayo so'no simeho wop'ingo umo'nalofoho. ³³ Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho hiso a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yango wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yango engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sponjo ho'yangoso mpo'naofe'nefoho. A'amu ho'yango hufu iyoso aneponoho. Namo, mote, yo'mayoso ho'yangomo wonyo mmokonehoho. ³⁴ Ango jije ho'yango yo'mayo wop'ingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofi'kuji sikiloho mongkuji'kuji ito'no fesyohumamno. ³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwan'ingo fonjihwoso'no syoho ulohofiyo sohwa hano komo'no wohwosampit'mantifeho. ³⁷ Oso syoho ulohofiyo huhwo sohwa hofiko saho mofosyawoso uyantifeho. O'lo, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentan'ingkuji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwon'ingkuhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiyo sohwa wopayo ni'wo'n'ingkohoho ephumayo sopo uhumaji'hwosi kako wopayo uyimontonoho. ³⁸ I kako sikwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yi'hufu yoka simo'mjo ho'ni'wo'n'ingkiyo so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiyo sohwa umohwososo hofiko saho mofosyowentan'ingkuji uhwon'ingkuhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho. ³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe'e'ne mofehi'nyo simo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyohumantifeho. U, oso hopaso hwe angu mokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe angu hopo sopo nta'ni yo'mayo hufu woma'mo lonteso'no sikuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso sikuno somne'no hontohumentan'ingkuhwosi a'amu hufu imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo. ⁴⁰ Oseso sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentan'ingkuji asomo wapmmonnho. Ose ulim'entisofoho.

Syoho ulohofiyo wop'ingo sohwo'nji wonyo sohwo'niye pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 24:45-51)

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisasimo ulim'ento, Hwe engofo, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino. ⁴²⁻⁴³ Ose ulohon'ingkahon'ingki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulim'ento, Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wop'ingo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyo sohwa umokosyohumayo syohoso uyahon'ingkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pi'hwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiyo sohwa umokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontan'ingkuhwosi uhwon'ingkuhwoso'no

oso syoho ulohofiyo sohwo siṁonyo uyimontonoho. ⁴⁴ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁵ I oso'no oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kako huno ole wosyafi'hu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisi'hwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyo hwe moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohini n'ngkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo n'ngkuhwosi wonilohofao'montonoho. ⁴⁶ Syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo siṁkuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentan'ngkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyo huhwo sohwo tohino engo uyihwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumati'montonoho.

⁴⁷ Syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahon'ngkuhwosi hungkuno homo somo min'ngkayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho. ⁴⁸ Syoho ulohofiyo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwo huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyafisiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. Anituye syoho ulohofiyo fisomo yo'mayo wop'ingo pi'n'ngo engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'n'ngo engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'n'ngo engo mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.

Jisas kako nakwoe hwahopo pmmmentiso so'no a'amu wohotitofantifeho.
(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ Ngko olo hwahopo lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sijontentesi wop'ingo'nesohilo. ⁵⁰ Oso toho hiso mosijontan'ngkuhwosi sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjonimopihwosi oso tohino moi'wo umo'noso'wao'montonoho. ⁵¹ Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwahopo lonjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaof'ne pmmmentiso hweho. Ngkine'no ose losyonifisyantikwofo. O'o, sekwo upa'nimno. Ngko a'amu hotitof'ne pmmmentohe hwo'nyoho. ⁵² Olohontajo'nji hwangu nom'ne'ntne'no hofiko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon'ngkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u sihune sohwafe mangohwa umo'nanjiyoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nn'ngkapohos'no oso a'amu hufa'u sihune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho. ⁵³ I kan'ngkwohwo kako ngkimo nn'ngkapihwosi'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nn'ngkapihwosi'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'amu fisi kako ngkimo nn'ngkapihwosi'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. Oso hopaso a'amu pi'n'ngoso hofiko wohotitofantifeho. Ose ulimmentisofoho.

Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkunofoho.
(Matiyu 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ulimmento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'ningkiso sohohtani himo uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho. ⁵⁵ U, sekwo ifoyo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahon'ngkuhwosi uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo walimontonoho. Ose likuji ou, nehopi walimontonoho. ⁵⁶ Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syafisi'wo'ningkohofu kuyoho. I oso'no yo'mayo olohonta imo'nalokuso somo ko uhwonantifi sekwo sekwo yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'nyo i'waho ito'no miyalokuyohofu. Hwap'ingoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

A'amu fihwo kako kikumne'no siṁheho tohino umnososo so'no kiko komo'no siṁheho wop'ingo hmmokinjo.
(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ Sekwo huno wop'ingo syafisi'kuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto. ⁵⁸ Hwe fihwo kako kikum impo'angomo wolintofakohumo lihwo si ipekumotowahon'ngkuhwosi hon'ngkanopo humahosi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no mihwajiyo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho. ⁵⁹ Ose yoso'manji kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, siṁmo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnho. Ose ulimmentisofoho.

13

A'amu soku sekwoe hon'ing'kano wonyo somne'no simeho m'wolo'makiyo'manji sekwo t'ikanomo ufitnne kuyoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofi'ko nohumant'ifi Jisasimo ul'imentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjoso hofi'ko Anituye tajo ang'o eng'o Jelusalem sopo nohumant'ifi hofi'ko Anitumne'no yahu fonjokisyosyontan'ing'kofi hwe yofe eng'o'njo hwah'o mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokuso'njo soh'wamo lihwojahon'ing'ki hofi'ko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofohofoho. ² Ose ulahon'ing'kofi Jisas ul'imento, Ose ntoh'ofe so'no sekwo huno ole losyof'isyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinj'o hiso hofi'koe hon'ing'kano wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango mikun'imposo tipema'mentohofohofoho. Ose losyof'isyalokwofo. ³ O'o, sekwo ose syaf'isyikutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaopij'o'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso notipemapitnne kuyoho. ⁴ I oso ang'o Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u shune nohumentan'ing'kofi ang'o yokintahoponjo sawemo eng'o sohwo p'wasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moya'mi hofe yahino wonyoso Jelusalemjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyof'isyalokwofo. ⁵ O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaof'ikuji Anitumne simeho m'wolo'mo kiyo'manji sekwo hopi'nono oso tango hiso pa'nyoso notipemapitnne kuyoho.

Iyo ipisayo ito'no minto'n'wo'n'ing'kiso so'no pahnn'imo hungkunofoho.

⁶ Jisas kako pahnn'imo hungkuno ole ul'imento, Hwe fihwo kakoe impojohopo iyo ikwongo hul'imentiso so'no kako ikwonjajo ne into'nyo so'no wonyopi uhwonom'ahoso imojofoho. ⁷ Oseso kako syoho mokosyohumayo sohomo ul'imento, Kiko upa'nyo. Soswo hufa'u shune ngko oso ikwonjajo hiso womj'monji potnneso huno uhwonapi'wo'n'ing'kohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo olohonta kiko m'ingo filofee'foho. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wop'ingo'maho. ⁸ Ose ulahon'ing'ki syoho mokosyohumayo sohwo ul'imento, Hwe eng'ofe, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohomo walohofono. Hwangku ngko kakoe pmpongomo mno iji'mo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'n'montol'ikeno. ⁹ Nom'ne soswomo ne minto'n'ingkuhwosi wop'ing'ofoho. Awo'manji ngko wolofee'o'monnoho. Jisas kako oso pahnn'imo hungkunoso ul'imentisofoho.

Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wop'ingo umokumentisofoho.

¹⁰ Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ang'o we'e somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno lut'ihwamentisofoho. ¹¹ Oso tajo ang'o homo somo a'mu fisi towahun'o wonyo ehuhn'namo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentan'ing'ki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u shune uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso fahulo'mojiyoho. Oseso kako ito'no likofohumayoso miyommojofoho. ¹² Jisas kako a'mu hisimo uhwononto joho lut'manto ul'imento, A'mu losiyo ngko jije mnokino eng'o kiwo'n'ing'kiso somta'ni nto isihutofokumahono. ¹³ Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo aho kisuhumentisoso a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso n'ihu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wop'ingo ose umokahon'ing'ki a'mu hisi kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴ Oso sikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wop'ingo imokumentiso so'no hwe eng'o oso tajo ang'o we'e somo mokosyohumayo sohwo kako simeho tohino umningkahon'ing'ki a'amu pi'n'ingo eng'o somo ul'imento, Sikuno aho fehohnjo hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne sikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wop'ingo wonamokife likuj'i'manji sekwo soku sikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wop'ingo semakiyo'ne sikuno iyoho humayo losomo nop'ikutoho. ¹⁵ Ose ulahon'ing'ki Jisas ul'imento, Sekwo mango'nohino li'wo'n'ing'kohofe kuyoho. Sikuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hofi'koe ang'o somta'ni mawent'ifi mijomne'no ipemotap'wo'n'ing'kohofe kuyoho. ¹⁶ Oseso ngko olo Apiloham'ye imu simo Seten'ye towahunoso kakimo ne'no ehuhn'naofontan'ing'ki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u shune uyakolo'nnyo simo olo sikuno iyoho humayo lomo wop'ingo umokoheso wonyotaho. ¹⁷ Jisas ose ulahon'ing'ki Jisas'ye mango sohwa upa'nont'ifi won'mango eng'o un'imentisofoho. I hwe moya'mi pi'n'ingoso hofi'ko yo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no simonyo imentohofohofoho.

Anitumo enjwa'mo humayo'ne pahnnimo hungkunoso hufa'uyoho.

(Matiyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisas kako pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no esetihwamnehono. ¹⁹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'lo, ni'hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahonngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'n'ngkahonngki yihufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofikoe aifo syontifi osopo kehumawo'n'ngkohofofoho.

²⁰ Ose ulonto ole ulimento, Pahnnimo hungkuno nom'ne Anitumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo esetihwamnehono. ²¹ Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nimontonoho.

Anitumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 7:13-14, 21-23)

²² Jisas kako Jerusalemne wasimonto imentisoso hon'ngkano mom'ingo somo ango pone mjamolimohnnjo sponjo a'amu somo kakoe hungkuno luti'hwamosimentisofoho.

²³ Oso hohosohonta hwe fihwo ulimento, Hwe Engofo, A'amu Anitumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono sifitnnetaho. ²⁴ Ose ulahon'ngkahonngki jisas ulimento, Anitumo u'mayo'ne hoku'yo we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho yokino fiyoho'nimno. Hwap'ingo so'no yolohoso waselimonne'no yohono. A'amu pi'ningo engoso hofiko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hofiko yamofoko ko ifijoso hofiko hopo'maho. ²⁵ Hwangku oso ango homo somo kakwo'yohwo sohwo nolikafihwosi hoku'yo we'e homo somo wopijwahumontonoho. Ni'hu'nahone nto pijwasyihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohofikui hoku'yopo hwan'ingo fonjikui joho ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampoko. Ose ulifijoso kako ole waselimontonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. ²⁶ Ose selihwoso'no sekwo ole ulifitnnefoho. Nakwo kiko'nji wopayo'nji mijo'nji nimentihwone lokono. Kiko nakwoe hon'ngkanopo lohofonji nakumo hungkuno lonetihwamentohino lokono. ²⁷ Ose ulahon'ngkui kako apa'no ole waselimontonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Sekwo hon'ngkano wonyo yi'wo'n'ngkohofu kuyoho. Sekwo ngkimo i'waho ntahopmno. Sekwo mpanimno. ²⁸ Ose selihwosi kako sekumo wae yasemofihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humafikui uhwonifijoso a'amu Anitumo enjwa'mo humalofoso Apiloham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu Anituye hungkuno luti'hwamotofo sohwanjimo wosyihwonihwojowantifeho. Sekwo ose uhwon'ngkui sekwo hul'ngkwajingo ifaloho'n'ngkui humotaho engo lifitne kuyoho. ²⁹ Hwe moya'mi hofiko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahopi'kui mofehi'nyo n'ngku'ni'wo'n'ngkiso mta'ni u'mofapi'kui a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofapi'kui hofiko Anitumo enjwa'mo nohumafikui Anituye angomo wosopayo n'fitnnefoho. ³⁰ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo somne'no sitofo uli'wo'n'ngkohofoso hofiko yofe engo womantifeho. I a'amu fehohnjo hofikoe yofe olopo ho'nomawo'n'ngkohofoso hofiko yofe engo ane pa'nyo wohumantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako engo Jerusalemne'no humotaho limentisofoho.

(Matiyu 23:37-39)

³¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Kiko olo ango lopo uliko'mahoji nom'ne angopono fiwano. Hwe yofe engo'njo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoho. ³² Ose ulahon'ngkofi jisas ulimento, Sekwo nukui oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole ulimno. Olohontajo'nji mo'n'ngkajo'nji ngko a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokumonnoho. No'no mo'n'ngka sikuno hufa'u si'hune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho. ³³ Oso'no olohontajo'nji mo'n'ngkajo'nji ne'no mo'n'ngkajo'nji nje syoho moi'wo i'mo ngko hano Jerusalemne'no wosy'i'mo'monnoho. Hwap'ingoso a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki luti'hwajo sohwo ango nom'nepo fonjasyi'wo'n'ngkohofopo'maho. O'lo, ango Jerusalemnoini fonjasyi'wo'n'ngkohofoponoho.

³⁴ U, nje a'amu Jerusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofu sokunonji sekwo a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki selimotofu sohwo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anitu uhwoji'wo'n'ngkiso sohwo sojo'nji fonji'wo'n'ngkohofu kuyoho. Sikuno pi'ningo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo mi'hu'mokontifi

efemokosyawowo'n'ingkohoho hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho limalofofoho. ³⁵ Sekwo upa'n'mno. Sekwoe ango Jelusalem sopo An'itu kako nto ul'iko'ma'maho. Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontan'ingkuji s'ikuno pi'n'ngo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu An'itu uhwat'mentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

14

Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnnyo sohumo wop'ingo umokumentisofoho.

¹⁻² Sikuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo n'imentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohwafe hwe engo hweho. Oso hopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engo kamkamnnyo sohwo Jisas'mo mofonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofiko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohumo pipi ulohofone kiyohoho lont'ifi humuhwontohumantohofofoho. ³ Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohumo uhwononto kako a'amu hon'ingkano hungkuno luth'hwawo'n'ingkohoho sohwani a'amu Falisi sohwanjimo ul'mento, Nakwoe hon'ingkano hungkuno s'ikuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokiyoso wop'ingotaho. ⁴ Ose ulahon'ingki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wop'ingo umokonto, kakoe ango pone'no uhwat'mentisofoho. ⁵ Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne sohwamo ul'mento, Sekwo s'ikuno iyoho humayo somo syoho miwo'n'ingkiyohofihwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho s'ikuno iyoho humayo somo mijo kilofawoso somo usi'mofawesoso sekwo komo'no ukuji utimant'ifitaho. Ou, utimant'ifeho. ⁶ Ose ulahon'ingki hofiko kakimo aku hungkuno mul'mmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.

⁷ Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwon'mentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swont'ifi hofiko epohumayo wop'ingo'nohini so'no hafihafe t'ipeehon'ingkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwamne'no pahnn'mo hungkuno ole ul'mento, ⁸ A'amu fihwo kako ape ma'nyo sponjo wopayo engo so'ne'ne kikine'no joho kilososo k'iko nuhuji epohumayo wop'ingo sopo nohumayo'eno. K'iko epohumayo wop'ingopo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu jije yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohumo joho uloso'manji jije yofe engoso monje weekohumontonoho. ⁹ K'iko jije yofe we'e'njo sohwosi k'iko epohumayo wop'ingopo kaki'no humentan'ingki kohon'ingkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakil'montonoho. K'iko olo epohumayo wop'ingo loso olo a'amu lohumo uyo. Ose kil'hwoso'no k'iko won'mango engo kin'ingkuhwoso'no mom'ingo so'mjo epohumayo sopo wohumamontnnoho. ¹⁰ I hwe fihwo kako kikimo kakoe angomo wosopayo nyo'ne joho kiloso'manji k'iko noswohoji epohumayo n'ihu'no mom'ingo sponjo sopo fosyohumaho. K'iko ose humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohon'ingkuhwosi ole wakil'montonoho, Nje a'amuhwe, k'iko olopo fiso-humape. Ose kil'hwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nont'ifijo a'amuso nokohon'ingkujo'no jije yofe engo umo'n'montonoho. ¹¹ A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'nontososo sohumo An'itu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahin'ingkuhwoso sohumo An'itu kako wop'ingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'n'ma'montonoho.

A'amu jije angomo wopayo nyo'ne joho lutimayo yahino neso olenoho.

¹² Oseso Jisas kakimo wopayo nyo'ne joho lut'ma'mentiso sohumo ul'mento, K'iko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta jije a'amu so'ntnne, jije temtitofo so'ntnne, jije angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lut'mahotoho. K'iko ose isoso nom'ne s'ikunomo jije wosopayo somne'no hofikoe angomne'no joho kil'kuji hofiko aku wokijopantifeho. ¹³ O'o, k'iko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso k'iko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'njimo joho lut'mahoji uyo. ¹⁴ Oso a'amu homo somo hofiko jije wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohin'maho. Oseso k'iko s'monyo uy'monnoho. Hwap'ingoso a'amu An'tuye hungkunomo in'ingkawentife pe'n'mentohofoso likapijo sohonta An'itu kako kikimo jije yahino wop'ingo somne'no yo'mayo wop'ingoso noki-japonefoho.

Wopayo engo so'no pahnn'mo hungkunofoho.

(Mat'yu 22:1-10)

¹⁵ Oso a'amu Jisas'i'njopo wopayo nontan'ingkofo hwe fihwo nohumanto Jisasiye hungkunomo upa'nonto ulimonto, A'amu An'itumo enjwa'mo humasoso kako An'itu'nji humayo so'no simonyo uyono. ¹⁶ Ose ulahon'ingki Jisas kako pahnn'mo hungkuno ole ulimonto, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu pi'n'ingo engo somo joho lut'ma'mentisofoho. ¹⁷ Oso sikuno neso i'mofpahon'ingki kako kakoe syoho ulohofiyo sohumo li'hwojahon'ingki kako a'amu simo'mo nto lut'ma'mentiso somo ole ulimonto, Sekwo oyon'mno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono. ¹⁸ Ose ko ulahon'ingki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimonto'hofo. A'amu anga'no kako ole ulimonto, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Ki'ko nje a'amu sohumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ¹⁹ U, nom'ni'hwu ole ulimonto, Ngko mpul'mokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho iji'wolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofo uloho'monne'no yohono. Oseso ki'ko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ²⁰ Nom'ni'hwu ole ulimonto, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

²¹ Ose ulahon'ingkofo a'amu syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo sohumo hungkuno mopanehwono ulimonto'hofo so'no ulahon'ingki hwe engo sohwo simo'ho tohino umn'mentisofoho. Simo'ho tohino umn'ingkahon'ingki kako kakoe syoho ulohofiyo sohumo ulimonto, Ki'ko komo'no uhuji oso angso sponjo hon'ingkanano engo sponjo so'nji hon'ingkanano we'e we'e sponjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne joho filut'maho. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji t'ampi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lut'mahoji nje angso lomo fipemotoswape. ²² Ose ulahon'ingki syoho ulohofiyo sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulimonto, Hwe engofo, ji'je hungkunomo in'ingkawenji epohumayo fehohnjoso siki weho.

²³ Ose ulahon'ingki hwe engo sohwo ulimonto, Ki'ko hon'ingkanano engo somo uhuji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakui oso ponjo hwe moyami'ni pi'n'ingo engo somo uti'mahoji fipemotoswape. Ngko nje angso somo a'amu uhula'mopife nn'ingkohoho. ²⁴ Ngko kikimo wakili'mo, Oso a'amu ngko simo'mo joho lut'ma'maleso hofi'ko nje wosopayoso n'hu'no momapitnnehofo. Oso pahnn'mo hungkunoso Jisas ulim'entisofoho.

A'amu fihwo kako Jisas'imo un'ingkamomo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ikwesay'ihu lohofi'hwosi yo'mayo ni'hu'nahone ho'nasy'ihwosi Jisas'imo un'ingkaweno.
(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moyami'ni pi'n'ingo engo hofi'ko Jisasi'nji hano wentan'ingkofo Jisas kako ikinjamo lohonto ulimonto, ²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo wonn'ingkapmomo loso sohwo simo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako simo'ho uy'i'wo'n'ingkisoso kan'ingkwowho kona'wohi kakoe ape kakoe mehomi kon'ingkwa'wehwo kaisi i, kakoe wop'ingo humayo hi oso homo somo kako simo'ho uy'i'wo'n'ingkisoso simo'ho ntap'wo'n'ingkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho. ²⁷ A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo ni'mante hopaso u'mayo so'no wop'ingofoho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umo'n'montonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monn'ingkap'e'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesay'isyono.

²⁸ Sekwo olo pahnn'mo hungkuno so'no fisyafihupmno. A'amu fihwo kako angso sawemo engo wamol'mo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumawosi oso angso huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesay'ihu'montonoho. Olo so'no wosay'isyono, Nje hamniyoho olo angso lomne'no moi'wo esojwaof'o'neso hopoliken. Awo'manji mamolomnehono. ²⁹ Kako oso hopa huno mosay'isiyo'manji kako hwosaho nto wonjososo angso neso moi'wo momolosojwaof'e'njo'manji a'amu angso homo somo uhwon'ingkuji tikafo jikuji sitofo ulant'ifeho. ³⁰ Ole wolant'ifeho. Oso hwe sohwo kako angso molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

³¹ I nom'ne pahnn'mo hungkuno fisyafihupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohumo wofongki'naho lonto inyo sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesay'ihu'montonoho. I nje a'amu itokuso'njo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafoho. I nom'ni'hwu kakoeso *t'iwenti tausen* (20,000) hwafoho. I oso'no nakwo hofi'ko'nji ikujoho fongki'n'ingkuhwasi nakwo hofi'kimo wae weeofantant'ikeno. Hofi'ko nakumo wenaofant'ifet'ikeno. ³² Kako mango sohwo mo'yakolofone so'no syaf'isyihwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentan'ingkuji a'amu simo'ho pom-pengo isy'mofo'ne wolihwat'montonoho.

³³ Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakin'ingkamomo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesay'isyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso An'ituyefoho

lihwosi kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo uyimontonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisasimo un'ingkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nimontonoho.

(Mat'yu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nakwo wosopayo sa'nji niwo'n'ingkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ingkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. ³⁵ Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'nimontolaho. O'o, sa hiso ni'hu'nahone siki ho'naofiwon'ingkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'nimo lihwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

15

Yahu imo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 18:12-14)

¹ A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkano wonyo'njo so'nji hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nano lontifi kakimo u'ma'mentohofofoho. ² A'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ingkano hungkuno luthwamotofo sohwanji ose uhwonontifi Jisasimo sitofo ulim'entohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon'ingkano wonyo imof'wo'n'ingkohofo so'nji majopohi'nonto wopayo niwo'n'ingkiso hweho.

³ Jisas oso hiso'no huno uyahon'ingki olo pahnnimo hungkuno ulim'ento, ⁴ Kiko yahu sipsip wan hantilet (100) mokosyohumunyo sohwo yahu kenga'no isipeefihwoso'no kiko oso yahu nainti-nain (99) hiso hoja nontan'inkuji uliko'mahoji isipeeofoso sohune'no hafihafe wotipmmonnoho. Hafihafe ne'nohini tipehoji wotipema'monnoho. ⁵ Notipemahoji yahu hiso jije sangopo sa'ni kitofohoji simonyo'nji hofiyi womotawom-onnoho. ⁶ Kiko jije angopo i'mofahoji jije a'amu so'nji jije a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lutimahojon'no hofiko nuhu'mokukujo'no kiko ole ulimontnnoho. Nakwo simonyo uyano. Nje yahu sipsip isopeeo'maso sohwo nto tipemahono. Ose ulimmonnoho.

⁷ Jisas ose ulonto ole ulim'ento, Oso hopaso a'amu nainti-nain (99) hon'ingkano wopingo in'ingkuwo'n'ingkohofoso hofiko sim'eho miwolo'mokiyon'no humentan'ingkofo a'amu ahwomomjoso uhwonontifi simonyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no hon'ingkano ni'hu'no wonyo'njoso kako hon'ingkano wonyo homo somo hohujo ikinjaofihwosi Anitumne'no simonyo mikunimposo uyantifeho.

Hamniyoho imo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁸ A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono mokosyohumunyosi kako anga'nohino imo'naofososo kako sikiloho mongkujihwosi angomjo hintalinyo hulijusyihwosi timo ito'no fe'n'hwon'ingkuhwosi ne'no tipemahwosi wotipema'montonoho. ⁹ Notipemahwosi kako kakoe a'amu so'nji angohopo sponjo humawo'n'ingkohofo so'njimo joho lutimawoso'no hofiko kakoe angopo i'mofapikujo'no ole ulimontonoho. Nakwo simonyo uyano. Nje hamniyoho imo'nao'mayoso olohonta ngko tipemanji nje sim'eho wopingo ni'mo'n'ingkohoho.

¹⁰ Oso pa'nyoso ngko hungkuno wasel'monne'no yohono. A'amu fihwo hon'ingkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofihwosi Anitumne'no sim'eho uyahon'ingkuhwosi a'amu ahwomomjoso hofiko simonyo engo uyantifeho.

Hwomu fihwo kako kan'ingkwohumo uliko'mayo so'no pahnnimo hungkunofoho.

¹¹ Jisas ose ulonto nom'ne pahnnimo hungkuno ulim'ento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. ¹² Aku'mu sohwo kan'ingkwohumo ulim'ento, Mpohwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohoso tifi no'mo ejapmmne'enji elofisasyiwo'n'ingkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahon'ingki kan'ingkwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohmo uyim'entisofoho.

¹³ Sikuno we'enehwo memjaofahon'ingki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yangoso nom'hu'mokonto kako angohopo ikano engo sopone'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomne'no hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho. ¹⁴ Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahon'ingki oso angohopo sopo mi-johohopo engo i'mofapmmmentisofoho. I'mofopahon'ingki kako hon'ingkanim'entisoso kakoe yo'mayoso huno hon'ingkanim'entisofoho. ¹⁵ Ose yonto kako hamniyoho syoho umo lonto tipmmmentisoso syoho tipema'mentisofoho. Oso hwahopo sponjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso tipema'mentisofoho. ¹⁶ Kakoe yahu sohwa oso jopahoso

menontaningkofi uhwononto kako huno ole syafi'hu'mento, Ngko huhwo'ni womanimo. Ose syofisyahonngki a'amu kakimo mufo'ma'mentohofofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesyafisyonto kakoe hunoso ehohosisyahonngki ole hnnimento, Nje mpohwoe syoho ulohofiyo sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nalikuyohono. ¹⁸ Ngkilaho. Ngko nolikahm'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ulimo, Mpohwo, ngko honngkano wonyo imote so'no ngko Anitu'nji kiko'njimo wonyo seloho'malefoho. ¹⁹ Oseso olohonta ngko hwe wopingo hwon'i'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyo hwo'ni manimokufo. ²⁰ Ose hnnonto kako kanngkwohwoepono asomo umentisofoho.

Kanngkwohwo kakoe hwomu nopontanngki ikanopo nta'ni uhwonihwojawento kanngkwohwo kakine'no hitoho ulo'mentisofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'nimentisofoho. ²¹ Ose ulohofahonngki hwomu sohwo ulimento, Mpohwo, ngko honngkano wonyo imentohe so'no ngko Anitu'nji kiko'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wopingo hwon'i'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. ²² Ose ko ulahonngki kanngkwohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwa ulimento, Sekwo nowekuji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no motapikuji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sifikwongfosyo'nji ulohofano. ²³ Sekwo mpulimokau yahu isiku'nnyo engoso fonjasyikuji iloho eningkuhwasi simonyo uyano. ²⁴ Hwapingoso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto pe'nimentononji y'wo'nngkohe sohwo olohonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isipee'maso sohwo ngko apa'no tipemahono. Ose ulahonngki ni'hu'nahone simonyo emamentohofofoho.

²⁵ Ose yontanngkofi hwomu tisimaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nimentisoso ta'nji simonyo'nji ho'nowntanngki upa'nimentisofoho. ²⁶ Oseso tisimaso sohwo kako syoho ulohofiyo fihumo joho lutimanto ulimento, Hofiko peho yalokwofo. ²⁷ Ose ulahonngki ulimento, hnnngkwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jije mpohwoe mpulimokau yahu isiku'nnyo engoso fonjiyontifi simonyo yalokwofo. Hwapingoso hnnngkwohwo kakoe hwomu huhwo sohomo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no fosyohumayonefoho. ²⁸ Tisimaso sohwo ose upa'nonto simohe tohino umnngkahonngki kako angomo masyuyofoho. Oseso kanngkwohwo mempo noswaponto tisimaso sohomo angomo woswapononto hungkuno hofiyo ulimentisofoho. ²⁹ Ose ko ulahonngki tisimaso sohwo ulimento, Soswo huhwo huhwi ngko kiko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyo siki'njo pa'nyo imo'n'wo'nngkohe hwe'nyoho. Ngko jije hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kitihwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji simonyo niyo'ne kiko yahu *meme* we'eso me aneso ntopahonngkini nje a'amu'nji simonyo nimentihwonetaho. O'o, awonoho. ³⁰ I oso'no jije hwomu aku'mu lohwo kako jije hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ihn'nakumo'maho. I olohonta kako apa'no ku'mahonngki kiko simonyo iyo'ne yahu isiku'nnyo me'wampe'njolo fonjyalokuno.

³¹ Ose ulahonngki kanngkwohwo ulimento, Nje hwomu sohwo, sikuno huhwo huhwi nekwo majopohi'ni'wo'nngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinoso kiko'nefoho. ³² I oso'no hnnngkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'nimentononji iwo'nngkohehwo ifiwalofoho. Oseso nakwo simonyo engo ihwasi simohe wopingo'njo wohumano. Kako moi'wo nto imo'nimentiso ko huhwo sohwo nakwo olohonta apa'no tipemahwono. Ose ulimentisofoho.

16

Hwe fihwo nom'nihowe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnnimo hungkunofoho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwa pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hweho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohomo ole ulimentohofi, Jije syoho kilohofiyo sohwo kako jije hamniyoho yo'mayoso fonifonyo kilohofiwo'nngkiso hweho. ² Ose ulahonngki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohomo joho lutimanto ulimento, Oso hungkuno kikine'no upa'nngkoheso pipi imahne'elo. Kiko nje syoho ntohofiyoso hopoenohin'maho. Jije syoho moi'wonoho. Kiko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'nngkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mti'mojo.

³ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako ole hnn'mento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae ween'mo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmt'no'njo somne'no ulohofiyoso so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no wonimango'njo hwo'nyoho. ⁴ Nje hwe engo ngkimo wae yanimofososo a'amu hofikoe angomo nt'imapajo so'no ngko pipi imnehono. Huno pi'ningo syofisikaofonto huno wopingo tipemanto ⁵ kako kakoe hwe engo sohwoe yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohoho sohwo joho lutima'mentisofoho. Simo'mjo sohwo u'mahon'ngki ulimento kiko nje hwe engo sohuma'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyihneso alalelo. ⁶ Ose ulahon'ngki kako ulimento, Ngko sikil'i'mjo ipofoso wan hant'ilet (100) siki ma'mentohofoho. Ose ulahon'ngki syoho mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko olopo komo'no fosyohumahoji olo iyoswo wan hant'ilet (100) mti'mokinyo lomo fifiti'nohino (50) mti'mjo. ⁷ Ose ulontan'ngki nom'ni hwo tifi i'mofopahon'ngki osohumo ulimento, Kiko nje hwe engo sohuma'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyihneso alalelo. Ose ulahon'ngki ulimento wopaki'yo wan hant'ilet (100) ma'mentohofoho. Ose ulahon'ngki hwe mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko jije aku uhne so'no iyoswo nomahoji eti'nohino (80) mti'mjo. Ose ulimentisofoho.

⁸ Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnn'mento, Nje syoho tohohofiyoso hwe wonyo sohwo kako huno'njo hweho. Jisas oso pahnn'mo hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu hwahoponjo yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko hofikoe hofio humayo so'no yo'mayo ho'yangongo engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tipemawo'n'ngkohofoso a'amu Anitumne'no syafisy'wo'n'ngkohofoso somo uyakolo'nnyofoho.

⁹ Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yangongo yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopingo'nohino ulohopijoso hwangu sekwoe sikuno moi'wo imo'noso sohonta hamniyoho yo'mayoso uliko'majo sohonta Anitu kako kikimo wokiti'ma'montonoho. Osopo wopingo ne'nohino nohumantohotnefoho.

¹⁰ Kiko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho. ¹¹ Kiko hwahoponjo hamniyoho ho'yangongo yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso a'hwomomjo ho'yangongo neso mokosyohumayo syoho ne tihwo wokijapmmontolo. ¹² Kiko nom'ni hwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso kiko'ne ho'yangongo yo'mayoso tihwo wokijapmmontolo.

¹³ Jisas ose ulonto ulimento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso so'manji syoho ulohofiyoso sohwo kako hwe engo fihumo simoho uyihwosi nom'ni hune'no simoho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ngkuhwoso'no nom'ni humne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnnehino.

A'amu Anitumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mousesiye hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo humayo so'ntnne hungkunofoho.

(Mat'yu 11:12-13)

¹⁴ A'amu Falisi hofiko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko Jisasi'mne'no simano wonyo ikinontifi sitofo ulimentohofohoho.

¹⁵ Jisas hofikimo ulimento, Sekwo a'amufe timopo yahino wopingo'njo hwafoho nalifitne'entifi yahino ito'nohino iwo'n'ngkohofihwasoho. I oso'no Anitu kako sekwoe simoho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'n'ngkohofosomo a'amu uhwonontifi sekwoe yofe ko ho'nosemahon'ngkofi Anitu kako sekwoe simoho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selafoho.

¹⁶ Mousesiye hon'ngkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo so'nji ne'no nowentan'ngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mjo sohwo i'mofapmmmentisofoho. M'mofape sohonta Anitu kako oso hungkuno simo'mjo somo n'ngkapifitne'ento limentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmmentiso sohonta kako Anitumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopingo loma'mentisofoho. Oseso olohonta a'amu pi'ningo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'n'mopahon'ngkofi sekwo a'amu Falisi sohwaso timo'nohino uhwontohumawo'n'ngkohofoho hwasoho. ¹⁷ Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwahon'ni a'hwomoni moi'wo ko imo'n'ngkuhwosi Anituye hon'ngkano hungkunoso moi'wo nmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

*Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.
(Matiyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)*

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo honingnkano somo mti'hupeso sohwo kako ose yososo kako honingnkano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo honingnkano somo mti'hupeso so'no kako huhwo honingnkano wonyo'njo hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

Hwe ho'yanggo engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yanggo ane sohwo'njiye hungkunofoho.

¹⁹ Jisas kako ole ulimento, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yanggo engo'njo sohwo nohumanto he wop'ingo wop'ingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini nimojo hweho. ²⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yanggo ane fihwo motasontifi uhumati'motofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyoho. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho. ²¹ Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mikufo p'wasyonteso womanimo lonto humamojofoho. Osopo nohumentan'ngki siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

²² Hwangku sohonta oso hwe ho'yanggo ane sohwo poyo pe'ningkahon'ngki a'amu ahwomomjoso utimotasontifi Apiloham'njopo uhumati'mentohofofoho. Hwe ho'yanggo engo'njo huhwo poyo pe'ningkahon'ngki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofofoho. ²³ Oso hwe ho'yanggo engo'njo sohwo kako tikonomo nohumanto a'apaho tohino mikun'imposo'nji humanto timo yokintahopo uhwonimentisoso Apiloham kengo nohopo nohumentan'ngki uhwononto Lasaloso'nji nohumentan'ngki uhwonimentisofoho. ²⁴ Oso hwe ho'yanggo engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulimento, Mpo-hwo Apiloham sohwoi, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Kiko Lasalos ngkiyepono filihwajo. Kako nopihwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje melanyopo ingo wantipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo nimnantofoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki Apiloham ulimento, Hwomuhwo, kiko huno wakiyono. Hohonta kiko songo humanji kiko yo'mayo yo'mayo wop'ingo'nohini tipema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wop'ingo humentan'ngki kiko tohino'nji fosyohumahnno. ²⁶ Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo Anitu kako momonyo mikun'imposo ho'nahumentisofoho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano likuji oso momonyo somo nomti'hupekuji mose'mapitnnehofoho. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomti'hupekuji hofiko nakuyepono mowekapitnnehofoho.

²⁷ Ose ulahon'ngki hwe ho'yanggo engo'njo sohwo ulimento, Mpo-hwo hungkuno yokumpohn'nyo wakilomonne'no yohono. Kiko Lasalos sohomo nje mpo-hwoepono filihwajo. ²⁸ Oso hopo sopo nje ningkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwo olo ango tohino'njo lopono iwaho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hofiko olopo nopifitnnoho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Apiloham ulimento, Hofiko Mousesiye hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nife. ³⁰ Ose ulahon'ngki a'amu ho'yanggo'njo sohwo ulimento, O'o, Mpo-hwo Apiloham sohwoi, hungkuno homo somo mupa'nifitnnehofoho. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolikafihwosi hofikimo u'mahwoso'no hofiko simeho yiwolo'mo kukuji honingnkano wonyomo hohujo ukinjaofantifeho. ³¹ Ose ulahon'ngki Apiloham ulimento, Hofiko Mousesiye hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji mupa'nifijo'manji a'amu poyo fihwo songo likafihwosi u'mahwosi hungkuno ulihwoso'no hofiko kakoe hungkuno homo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofoho. Jisas ose ulimentisofoho.

17

*A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.
(Matiyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)*

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu Anituye hungkunomo simeho uyawo'ningkohofoho somo yo'mayo yahino wonyo yamofu ulohofoneso nehopi i'mofaponefoho. I'mofapihwoso'no a'amu pi'ningoso wop'iwesiyantifeho. I oso'no oso a'amu nom'nihwo p'wasiyo'ne yamofu ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyono. ² Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomni we'e sohomo yamofu mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo mikun'imposo ifakojujikuji mijo ayomo ho'naofontifijontesi wop'ingo'nesohilo. Hwap'ingoso a'amu nje mehomni lohwo p'wasiyo'ne imokoso sohwo tohino mikun'imposo manefoho.

³ Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Jije ningkwahwo wonyo kilohofho so'manji kiko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango tipemahwosi oso wonyo somo wae yafo so'no kilihwoso'no kiko oso wonyo hiso wae hmmofo. ⁴ Sikuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontan'ngkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u ko imo'ningkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo kiko nje wonyo wae feenimofo, oseso ne'no kilontan'ngkuhwosi kiko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

Simeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.

⁵ A'amu Anituye hungkuno lutihumiku'mofo syoho'njo (apousel) sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo kiko engo fonamojo. ⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopan-tokuyohofho. Sekwo ngkimo nn'ngkape-eso nihu'no we'e patnnyo uyo pa'n'ngo'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohomo ole ulifijoso, Pmpongo hi'nji sokato lohohofhoji mijo ayo nomp filohofayo. Ose ulifijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwoe mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nn'ngkapohiyohofho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohini so'ne hungkunofoho.

⁷ Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyofe hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyofe sohwo kako syohopo hwaho mno ijyotahoh, yahu mokosyohumayotahoh, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uyahon'ngki kako komo'no humahopihwosi wopayo manonehohoh. ⁸ O'o, simo'mo kako kakoe hwe engo sohwoe wosopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wopingo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosyalokumpehwosi hwe engo sohomo wosopayo uyimtonohoh. Kakoe hwe engo sohomo wopayo moi'wo kaki'no uyihwosi kako tifi wanimontonohoh. ⁹ Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyofe huhwo sohomo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ulimontolaho. O'o, awonohoh. Hwap'ngoso kakoe syoho'nohinofoho lihwosi isamoyoka mujo'njo uyimtonohoh. ¹⁰ Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso somo sekwo ito'no ko in'ngkafijoso sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofiyofe hn'nwi nakwo ito'nohinonimaho. Kakoe syoho iwo'ningkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jelusalemne hon'ngkano hwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo simentisofoho. ¹² Kako anga fipo i'mofopahon'ngki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo hon'ngkanopo uswo'nimentionhofohoh. ¹³ Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasimo joho mohm'no ulimentohofi, Jisas Hwe Engo sohwo, kiko nakumne'no hitoho wakilofono. ¹⁴ Ose ulahon'ngki Jisas hofikimo uhwononto ulimento, Sekwo nukuji a'amu tajo anga syoho'njo sohwoe sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahon'ngki haloho'no yontifi hofiko nowentifi hofikoe a'apahoso hon'ngkano ajwopo wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁵ Hwe fihwo hofiko'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wopingo hon'ngkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ¹⁶ Kako Jisasimo u'manto hwhapopo p'wasoyonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo simano mongkutofosyohumanto Jisasimo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwhah Someliyanta'ango hweho. ¹⁷ Jisas osohumo uhwononto ulimento, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwoe wopingo umokohono. Kiko'nohini ni'mahinoso nom'nihiwa nti'mo humalofo. ¹⁸ Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'mahoh. O'o, temtitofo kengo mta'ango hweho. Kako'nohini Anitumo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto. ¹⁹ Ose lonto ulimento, kiko nolikafohoji mpano. Kiko simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jije a'apaho wopingo kumo'ningkohohoh. Ose ulimentisofoho.

Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso u'mofapmmontonohoh.

(Mat'yu 24:23-28, 37-41)

²⁰ A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo emokosyohumayoso'ne sikunosotohonta u'mofapmmontolo. Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu timo'nji muhwon'fitnnehohoh. ²¹ Sekwo ole mal'fitnnehohoh. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nomp weho. Ose mal'fitnnehohoh. O'o, Anitu

huno mosyafisiyo'njo ko yonji⁵ i oseso olo apiwojo losi kako ngkimo ne'no ni'mawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womi'hwatimono'no. Kako ngkimo sikuno huhwo huhwi ni'mawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo nimokonoho.

⁶ Jisas ose ulonto ulimento, Oso hwe engo hungkuno mihwajiyo syoho'njo wonyo sohweo hungkuno haloho nto upa'n'ngkohoho so'no sekwo huno fisiyafihupmno. ⁷ Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwasopo'mentisoso hofiko kakine'no jomo sikuno huhwo huhwi im'ngo'nji sikuno'nji uliwo'n'ngkohoho so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho. I komo'no womuhwatimontolaho. ⁸ Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womi'hwatimontonoho. I oso'no oso Hwomo Anitu ni'hwosopo'mentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopontan'ngkujo wasehonimontaho.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

⁹ A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwanne'no wonyofoho liwo'n'ngkohoho somne'no Jisas kako olo pahnnimo hungkunolo ulimento, ¹⁰ Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho. Nom'ni'hwwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho. ¹¹ A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolahofonto kakoe simeho mo'mo ole hnnimento, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwonimaho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufu yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo hon'ngkano somo mti'hupewo'n'ngkohofihwafoho. Ngko oso pa'nyo hwonimaho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwonimaho. ¹² O'o, ngko Sante huhwo huhwi sikuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantneso ngko aho hofohu'nono hopi'nonohino mti'hupo mti'hupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisyo'wo'n'ngkohe hwo'nyoho.

¹³ Ose ulontan'ngki oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo timo uhwonoyoso wonimango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwan'ngo pohn'nonto ulimento, Anitu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no kiko hitoho wakilofono.

¹⁴ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulimento, Ngko waselimonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anitumo ose ulimentiso so'no Anitu kako uhwononto hwe wopingo hweho ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'ni'wo'n'ngkiso sohomo Anitu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'n'ngkiso sohwoe yofeso Anitu kako woho'ni'ma'montonoho.

Jisas kako mehomi we'e somo Anitu kako wopingo ulohofone jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mat'yu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A'amu pi'n'ngo engoso hofiko hofikoe mehomi we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokontifi motapmntmentohofofoho. I oso'no Jisasiye inomokomoyo sohwa hofikimo ose uhwonontifi yoka ulimentohofofoho. ¹⁶ Yoka ulahon'ngkofi Jisas kako mehomi somo joho lutimanto inomokomoyo sohwaomo ole ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiye pono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'ni'fijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁷ I hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Ni'hu'no awonoho.

Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yango somo aho yokumpohn'nyo mokosyohu-mawo'n'ngkiso sohwoe hungkunofoho.

(Mat'yu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasimo ole ulimento, Kiko Anituye yahino netihwawo'n'ngkohino wopingo hwasoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tipema'mnehono. ¹⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko wopingo hwasoho eso peho'ne ntohino. Anitu kako'nohino wopingo hweho. ²⁰ Kiko hon'ngkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi, Kiko ape ito'no mayo'ne yahino

somo nomti'hiposole'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko yo'mayoso hufi iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin'ngkayo. ²¹ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo ole uli'mento, Ngko hungkuno homo somo upa'nimopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose nohini in'ngkowalokweno. ²² Jisas oso hungkuno upa'nonto ole uli'mento, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jije ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofi'kujo'no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nn'ngkape. ²³ Ose ulahon'ngki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'nonto si'meho tango umentisofoho. Hwap'ngoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso m'kun'imposole'njo hweho.

²⁴ Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe si'meho tango uhwononto nom'ne a'amu somo uli'mento, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ngkohofoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnnefoho. ²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwo si yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwo si yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwo si ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'nimentionhofo so'no hofiko yomo yont'fi ole ulohon'imentionhofo, Ose manji a'amu Anitu'nji ang wop'ngo sopo songo ne'no humayo'neso ti'hwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas uli'mento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Anitu yososo hoponoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki Pita uli'mento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uliko'mentani kikimo kin'ngkopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas uli'mento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumo enjwa'mo wohumano hnnont'fe so'no hofiko hofikoe angon'ji ape'nji hamn'ngkwa'wehwasanji, kan'ngkwowho'ya'u'nji kakoe mehomini'nji uliko'mapijo so'no ³⁰ Anitu kako hofiko ose uliko'mapijoso hofikimo yo'mayoso pi'n'ngo engo aku uyihwosi tifi no'mo kako hofikimo songo ne'no humayoso uyonefoho.

Jisas kako poyo imo'n'ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno uli'mentisoso hufa'u si'hune imo'nimentisofoho.

(Mat'yu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mo lutimanto uli'mento, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jerusalemne'no wasontane'no yihwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anitu a'amu mo uyahon'ngki l'मतोfo sohwa ngko oso Hwomu Anitu ni'hwosopo'mentiso sohwo'nne'no mti'mokumentohofoso olohonta ne umo'nimontonoho. ³² Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko ngkimo a'amu temtitofo kengo sofe aho mo ho'nan'ihufitnnefoho. Hofiko ngkimo sitofo nti'kuji ngkimo wonyo ntohofi'kuji memijo ni'yat'i'mopitnnefoho. ³³ Hofiko ngkimo impojonyo n'fonji'kuji wofonjon'isyantifeho. Nofonjon'isyi'kujo'no sikuno hufa'u si'hune memjan'mofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³⁴ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mumentisofoho. Hungkuno hwap'ngo ne so'no huno muyahon'ngki hnnimentionhofo, Olo hungkuno loso fahosi'hwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnont'fi hofikoe hunoso mehosusihumentisofoho.

Jisas a'amu t'ampi'nyo sohumo wop'ngo umokumentisofoho.

(Mat'yu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Jisas kako ang Jelikou mofonepo i'mofiwahon'ngki hwe t'ampi'nyo sohwo oso hon'ngkano mom'ngopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho. ³⁶ Osopo humanto upa'nimentisoso a'amu pi'n'ngo engo ntohumpotopahon'ngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofoso somo uli'mento, Hofiko peho yalokwofo. ³⁷ Ose ulahon'ngki hofiko uli'mentionhofo, Jisas ang Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho. ³⁸ Ose ulahon'ngkofi kako joho mohm'no uli'mento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo si, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. ³⁹ Ose ulahon'ngki a'amu simo'mo sapmmentohofoso hofiko kakimo yoka ulont'fi uli'mentionhofo, Mampi'nyo fosi'yohumaho. Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no uli'mento, Ntefitiye Imu sohwo si, ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki Jisas kako nolohofaponto hofikimo uli'mento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fi'pemetapmno. Ose ulahon'ngki oso hwe t'ampi'nyo huhwo sohumo mofonepo uhwojowahon'ngkofi Jisas uli'mento, ⁴¹ Ngko kikimo pipi ntohoho kin'ngkohoho. Ose ulahon'ngki kako uli'mento, Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahon'imo. ⁴² Ose ulahon'ngki Jisas uli'mento, Kiko timo

fohonyo. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jije simeho hi'ntnnonohinoso wopingo kumokohoho. ⁴³ Jisas ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo timo komo'no hon-onto Jisasimo in'ngkawento Anitumo isamoyoka engo ulimentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonontifi hofiko hopi'nonohinoso Anituye yofe ho'noma'mentohofohoho.

19

Sakiyosiye hungkunofoho.

¹ Jisas kako ang'o Jelikou sopo noswonto nom'ne ang'o pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pasimentisofoho. ² Hwe fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo hamniyoho engo'njo hweho. ³ Kako Jisasimo uhwonimo lonto ko imentisoso hwe moya'mi pi'n'ngo engo hwe tifo huhwo sohomo hoholofo ulohofahon'ngkofi kako Jisasimo muhwonyo'njo yonto ⁴ kako a'amu pi'n'ngo homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo phwoso'no uhwonimo lonto humokehu-mantisofoho. ⁵ Jisas oso hopo sopo i'mofawento timo yokintahopo uhwon'ngkisoso Sakiyos nohumentan'ngki uhwononto ulimento, Sakiyos, kiko komo'no fikotape. Ngko olohonta jije angomo wohumamonne'no yohono. ⁶ Ose ulahon'ngki Sakiyos kako komo'no welikofapi lohofonto simonyo yonto Jisasimo utimanto kakoe angomne'no ipemotawomentisofoho. ⁷ Hwe moya'mi ose ipemotawahon'ngki uhwonontifi sitofe ole mjalimentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon'ngkano wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

⁸ Sakiyos kako Jisas'njopo lohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko mokosy-ohumam'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo yalokwofo somo uyimonnho. U, ngko a'amu fihumo hwasyo hungkuno lutima'mentohe'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lutima'mentohe so'no yo'mayoso kakimo osofosofahu'no uyimonnho. ⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ose lohino so'no nakwo huno ole nayohoho. Olo sikuno lomo olo ang'o laponjo hwe moya'milofe hon'ngkano wonyo somta'ni Anitu kako hofikimo nto isihutofomakwoho. Sakiyos huhwo Apilohamiye imu hweho. ¹⁰ A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo hon'ngkanomo humentan'ngkujo somne'no notipemahm'mo utimayo'ne pmmmentohe hwo'nyoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyi'wona'ngkohoho sohwa hamniyoho ito'no mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 25:14-30)

¹¹ Oso hungkuno hiso nto upo'n'ngkahon'ngkofi Jisas kako ang'o Jelusalem mofonepo u'mofapmmonto yahon'ngki a'amu hopo saponjoso ole syafi'hu'mentohofi, Oso sikuno Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo utihwa'nyopo ujo we-hontojwahumonte'no yohoho. Ose syafi'hu'mentohofi so'no Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento. ¹² Hwe engo fihwo kako ang'o ikano fipo uhwosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo kako ang'o ikanopo wamonto imentiso sohanta kakoe syoho ulohofiyi aho hufa'u hopi'nonohino sohwa joho lutimanto hamniyoho aho sife hopi'nono kina aho sife hopi'nono kina hu'muyonto ulimento, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso'nji ngko nom'ne angopo nohumentan'imo sekwo nom'ne hamniyoho engo emafikujoso ngko hwangu wopihwonimo. Ose ulimentisofoho.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwoe angoponjo a'amu fehohnjoso hofiko kakine'no nakwolaho lontifi kako nto womentisopo hwe fihwamo tifi in'ngkayo'ne olo hungkuno motayo'ne lihwatimentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho. ¹⁵ Ose ko lihwojahon'ngkofi hwe huhwo sohwo yofe engo manto hofikimo mokosy-ohumayo'ne asomo pmmmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojohamen-tiso syoho ulohofiyi sohwa hamniyoho alale kema'malofo uhwonimo lonto joho lutima'mentisofoho.

¹⁶ Hwe nom'nehwo simo'mo u'manto ulimento, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *tu hanti-let* (200) kina ema'malefoho. ¹⁷ Ose ula-hon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko syoho n'mokosyohumayo wop'ngo hwasoho. Kiko oso syoho kijapmmmentohe somo ito'no mokosyohumamahnno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. Kiko ang'o aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahon'ngki nom'ne syoho ulohofiyi osofeponjo sohwo u'manto ulimento, Hwe engofo, kiko oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *wan hanti-let* (100) kina ema'malefoho. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Ngko kikimo ang'o aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumahnne'no syoho wokijapmmo.

²⁰ Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyiyo nom'nehwo u'manto ulimento, Hwe engofu, oso aho sife hopi'nono kina ntapmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwap'ife we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumentohe wojolo'noho. ²¹ Hwap'ingoso ngko ji'je yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwasoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'n'ngkino hwasoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ji'wo'n'ngkino. Oso'no ngko kikine'no iyoho nn'ngkohoho. ²² Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyiyo sohomo ulimento, Kiko syoho ni'mokosyohumayoso wonyo hwasoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahon'ngki kiko ngkimo ito'no mantoho'mmahanno so'no ngko wonyo hwasoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso ngko mawo'n'ngkohono. Wosopayo nom'ni'ha hulontife somta'ni ngko ji'wo'n'ngkohono. ²³ Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahon'ngki kiko a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo mohomanisoyoso peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo. ²⁴ Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohofu sohwafo ulimento, Sekwo oso aho sife hopi'nono kina olo hwe lohomo uyimentoheso nomafikuji oso hwe *tu hant'ilet* (200) kina mokosyohumaso sohomo umasimno. [²⁵ Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Hwe engofu, kako *tu hant'ilet* (200) kina hi'njo hweho.] ²⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe engo sohwo ulimento, Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n'ngkohoho somo ngko yo'mayo nom'neso uyimmonno. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohuma'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ²⁷ Ose ulonto ulimento, Nje a'amu fehohnjo olo anga lo'ponjoso ngko hofikimo umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nuti'motapikuji nje timo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

Jisas kako anga Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(*Matiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19*)

²⁸ Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne hon'ngkano siyo somo kako simo'mo nto simentisomo hofiko tifi in'ngkasimentohofofoho. ²⁹ Jisas kako oso hwofiki'nyo Oulifino li'wo'n'ngkohoho sopo anga hufa'u Mpetifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosi'mofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole li'hwatimento, ³⁰ Siko oso anga ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentaningkuhwosi uhwonanjyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehmunyofoho. Oso yahu hiso fihutofomotapinyo. ³¹ Siko oso yahu hiso isihutofomahosiso'no a'amuso ole selikujo'no siko peho'no isihutofomasiyeto. Ose selikujo'no siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohummne'no syoho weho, ose ulinyo.

³² Jisas ose li'hwajahon'ngki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwatimentisoso tipema'mentisiyefoho. ³³ Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolofontan'ngki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusio. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi siko ulimentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho. ³⁵ Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisas'yepono motasimentisiyefoho. Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahon'ngki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho. ³⁶ Noposokehumawento nowentan'ngki hwe moya'mi hofikoe hwap'ife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo Jisas'ye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofofoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmmiwomentisofoho. ³⁷ Jisas kako hwofiki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso hon'ngkano monje we sopo hwe moya'mi hofiko Jisas'mo inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syafisyontifi hofiko simonyo yontifi mango engo lontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ³⁸ Mango mohm'no ole li'mentohofi, Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne Anituye yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako nakwo hwhahoponjo hwe moya'mi hn'nne'no simoho wopi'ngo nejahopohoho. Anitu yokintahopo humaso sohune'no yofe engo woho'nomano.

³⁹ Ose lontan'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moya'mi pi'n'ngo'njo sopo lohofontifi Jisas'mo ulimentohofi, Nakwoe Lonethwayo sohwo, oso hwe moya'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo kiko yoka uso. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo upa'nimno. Hungkuno waselimonne'no yohono. Olo a'amulo hofiko

mampi'nyo humantifijontentesi olo hon'ngkano loponjo sojolo mango engo l'kuji nje yofe ho'nonimaf'ikutnnesohilo. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako pone engo Jerusalem sopo yo 'mayo imo'none so'no humotaho l'imentisofoho.

⁴¹ Jisas kako Jerusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho l'imentisoso ⁴² ole l'imento, A'amu Jerusalemjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon'ngki sekwo hohujo ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wopingo hiso hiyaso'mo wentan'ngkuhwosi sekwo motip'ihwon'fitnnehofo. ⁴³ Sekwo upa'nimno. Hwangku sikuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano l'kuji sekikotif'ikui meku'mofasi lohof'ikui hof'iko tojopo ko'mokwasokuji nol'ikofaof'ikui ⁴⁴ sekwoe anga fonjowonampekuji sekwo sekwoe mehomi hi'nji hokunonji n'ihu'nahone poyo moi'wo imo'n'fitnnehofo. Sekwoe sokango so'nji sokilojo so'nji we'e huhwo kih'naweso mokih'nawenefoho. Hwap'ngoso oso sikuno An'itu sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe m'hwofe'njo imalofo kuyoho.

Jisas kako An'ituye tajo anga engo somo a'amu yo'mayo ho'yango somta'ni hamniyoho mayo yontan'ngkofo somo wae yao'mentisofoho.

(Mat'yu 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisas kako An'ituye tajo anga engo somo noswonto a'amu ho'yango yo'mayoso hu'meesyont'ifi hamniyoho mentan'ngkofo somo wae yaofo syohoso ema'mentisofoho.

⁴⁶ Kako hof'ikimo ole ul'imento, A'amu An'ituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofi, Olo nje anga loso Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso'no nje anga loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ngkohofa sohwafe anga hopa imokalokwofo. Ose mti'mokumentohofofoho ul'imentisofoho.

⁴⁷ Ose imo'n'imentiso so'no sikuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moya'mimo An'ituye tajo anga engo somo kakoe hungkuno luti'hwamofoho. A'amu tajo anga syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofa sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hof'iko Jisas'mo fonjasiyo'ne hon'ngkano wot'ipemant'ife'no imentohofofoho. ⁴⁸ Ose ko yahon'ngkofi hwe moya'mi hof'iko Jisas'ye hungkunomo upo'nano mjal'mumentohofa so'no hwe engo sohwa hof'iko Jisas'mo fonjasiyo'ne hon'ngkanoso mot'ipema'mmentohofofoho.

20

Hof'iko Jisas'mo kakoe yokumpohn'nyo hwap'ngo so'no ulohon'imentohofofoho.

(Mat'yu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Sikuno fihumo Jisas kako An'ituye tajo anga engo somo nohumanto hwe moya'mi somo kako An'tumo u'mayo yahino so'no hungkuno luti'hwamentisofoho. A'amu tajo anga syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamentohofa huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hof'iko Jisas'mo u'ma'mentohofofoho.

² U'mant'ifi ul'imentohofi, Olo so'no fonaso. Kiko olo syoho iwo'n'ngkino loso t'ihwo kil'maso'no iwo'n'ngkinoto. Yokumpohn'nyoso t'ihwo kijapmmaso'nji iwo'n'ngkinoto.

³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no waselohon'imonne'no yohono. Sekwo olo so'no ngkimo ntohon'ngkofo so'no ngko sekumo wasel'imonne'no yohono.

⁴ Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso An'itu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho.

⁵ Hof'iko ose upa'nont'ifi ole hnn'imentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo An'itu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonal'montonoho. Ose'manji sekwo Joun'ye hungkunomo simeho hi'tntnnono muyo'njo peho'neto. ⁶ I Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi upa'n'ngkui hof'iko sojo wonefonjant'ifeho. Hwap'ngoso a'amu loso hof'iko huno ole syof'isyalokwofo, An'itu kako Joun'mo hungkuno uyahon'ngki nal'imentisofoho. ⁷ Ose hnnont'ifi Jisas'mo ole ul'imentohofi, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso nt'i'mto'angot'ikeno. ⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ngkohe hwap'ngo so'no masel'imnehono.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n'ngkohofa sohwanne pahnn'mo hungkunofoho.

(Mat'yu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ose ulonto kako olo pahnn'mo hungkuno oso a'amu homo somo ul'imento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hul'imentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ngkohofa sohwafe ahomo ho'nasyonto kako anga ikanopo nowento osopo kako ne'no humamofoho. ¹⁰ Osopo nohumanto oso

syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sikuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyo fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwaro u'mahwosi ipisayo mayo'ne lihwatimentisofoho. Oso a'amu syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyo huhwo sohumo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹¹ Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyo fihumo lihwatimentisofoho. Osohumo hofiko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹² Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyo hufa'u sihune sohumo lihwojahon'ngki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahon'ngki hofiko osohumo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swohofonofapmmentohofofoho. ¹³ Oseso syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnnimmento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko simeho uyalokwe lohomo luhwatimeso hofiko kakoe hungkunomo haloho upeentifetiken. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohumo lihwatimentisofoho. ¹⁴ A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohumo uhwonitumantifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangu sohonta kan'ngkwowoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjasyano. Ose fonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso ni'hu'nahone womantanoho. ¹⁵ Ose hnnontifi hofiko hwomu huhwo sohumo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swohofonofapmmentohofi oso poyo ni'hu'nahone fonjahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohonimmento, Ose imentohofi so'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwaro pipi uloho'montolo. ¹⁶ Hwangku kako nopihwosi oso a'amu wonyo sohwaro nophonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwaro syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho. Jisas ose ulahon'ngki a'amuso upa'nontifi ulimentohofi, U, kako oso hwolaho.

¹⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimmento, Olo Anituye hungkuno iyoswomo mti'mokumentohofi loso hwapingo neso huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohoho sohwa wae yao'mentohofi loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofi'ne hwapingohwo imo'n'ngkohoho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁸ Nom'nepo Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso olenoho. A'amu hopi'nono oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomafikuj piwahupijoso hofiko hofikoe a'apaho kemp mti'mti'me lohofihwosi wohu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjontihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pa'n'ngo umo'nimontonoho. ¹⁹ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulahon'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwawo'n'ngkohoho huno'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji hofiko huno ole uyimmento, Jisas oso pahnnimo hungkuno nakumne'no lohoho. Nakwoe simeho mo'mo me hupa nafe'no nalohoho. Huno ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko Jisasmo aho kehwas wofonjasyano lontifi imentohofoso hofiko hwe moya'mi somne'no iyoho unimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa sohumne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofiko Jisasmo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Oseso hofiko Jisasmo fonjasio'ne'entifi hon'ngkano wotipemano lontifi Jisasmo humuhwontohumantohofofoho. Hofiko Jisasiyepono a'amu fehohnjo sohwaro luhwojahon'ngkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisasiye hungkunomo wopingo hwofoho wonalono lontife hwasyo humupo'nontohumantohofofoho. Ose ko imo'nontifi hofiko pojyontifi hofiko Jisasiye hungkunomo yamofu uloho'mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu hwaho mokosyohumayo huhwo sohwarne'no hungkuno wonyo loso'manji nakwo aho kehwas oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohware ahopo noho'nosyihwaso'no hofiko Jisasmo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi Jisasmo humuhwontohumantohofofoho. ²¹ Oseso hofiko Jisasmo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Loneti'hwao shwosi, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moya'mimo Anituye yahino so'no hungkuno luti'hwawo'n'ngkinoso nehopi'nohino luti'hwawo'n'ngkino hwosoho. Kiko a'amu yofe engo'njo sohwarne'no iyoho makinyo'njo hwosoho. Nakwo hopi'nonohino afaponohino. Hungkuno ito'nohino l'wo'n'ngkino hwosoho. ²² Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakin'ngkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakin'ngkohoho. ²³ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofiko poji yamofu ulohofano lontifi imentohofi so'no hwasyo yahino so'no huno uyahon'ngki ole ulimmento, ²⁴ Hamniyoho anga'no nti'hwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji

yofe so'nji ti25 Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²⁶ Jisas ose ulahon'ngki a'amu huhwo sohwa hungkuno wopingo some'no hofikoe simeho mo'mo pisopisaho lontifi mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso oso a'amu hofikimo lihwatimentohofoho sohwa hofiko Jisasiye hungkuno some'no hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hwe moya'mife timopo makekuttneshilo.

A'amu Satiyusi sohwa Jisasimo a'amu poyo nope'nontifi apa'no songo likafu so'no ulimentohofofoho.

(Mat'yu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hofiko huno ole uy'wo'n'ngkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko ni'hu'nahone pe'ni'wo'n'ngkohofoho. Apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisyi'wo'n'ngkohofoho. ²⁸ Hofiko Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi, Nakwoe Loneti'hwawo hwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole moti'mokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi moti'pemayo'njo sohwo poyo pe'n'ngkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi woti'pemanu. Mouses ose mti'mokumentisofoho. ²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisi'maso sohwo kako ape manto mehomi moti'pemaso sohwo poyo pe'n'mentisofoho. ³⁰ Oseso kon'ngkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomi ane'njo pe'n'mentisofoho. ³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohina ma'mentohofoso mehomi ane pe'n'mentohofofoho. ³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'n'mentono. ³³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta ti'hwae ape umo'nimontolo. Hofiko'nikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

³⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofoso hofiko ape ma'ni'wo'n'ngkohofoho. ³⁵ I oso'no oso hwe moya'mi poyo pe'n'fijoso apa'no songo likapijo hopaso apa'no likafikuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofiko apa'no ape moma'ni'fitnnefoho. ³⁶ Hofiko a'amu ahwomomjo pa'nyo nohumafikuji apa'no poyo mape'ni'fitnnefoho. Anitu hofikimo poyo pe'nyo somta'ni ulikafoso so'no hofiko kakoe mehomi umo'nantifeho. ³⁷ Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo likafoso so'ne huno nafohoto'mentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko ni'mentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ulimento, Hwe Engo hwofolu'nnyo ne sohwo kako Apilohamiye Anituyoho. Kako Aisakiye Anituyoho. Kako Jekoupiye Anituyoho. ³⁸ Ihwoni. Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'n'mentohofoho sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso li'mentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo humalofo sofe Anituyoho. Anitu kakoe timopo a'amu hopi'nonohinoso songo humalofo.

³⁹ Jisas ose ulahon'ngki a'amu fehohnjo hon'ngkano hungkuno li'wo'n'ngkohofoho huno'njo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Loneti'hwawo hwosi, hungkuno wopingo nalohino. ⁴⁰ Ose ulontifi hofiko nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohware Kilais hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohune'no ulohonimentisofoho.

(Mat'yu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas a'amu Falisi sohware ulimento, A'amu ole li'wo'n'ngkohofoho Kilais kako oso a'amu Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamajo sohwe imu hweho. Oseso pipi li'wo'n'ngkohofoho. ⁴² Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole limento, Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohmo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

⁴³ Oso kiko nohumahoji ngko jije mango sohware jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Ntefit ose li'mentisofoho. ⁴⁴ Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho li'mentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo.

A'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwawo'n'ngkohofoho huno'njo sohware yahino so'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Jisasiye hungkuno upa'nontifi nohumentan'ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro ole ulimento, ⁴⁶ Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwawo'n'ngkohoho huno'njo sohware yahino somne'no i'waho ito'no fiy'mno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapi'fe sawemo yontifi hon'ngkanopo emoyi'wo'n'ngkohohofoho. Osopo emoyontan'ngkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uli'wo'n'ngkohoho so'no umo'n'wo'n'ngkisofoho. Oso'nji hofiko tajo angoso a'amufe si'nanopo humayo'no umo'n'wo'n'ngkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo si'mo'njo so'no umo'n'wo'n'ngkiso hwafoho. ⁴⁷ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko api'wojo sofare angoso yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi angoso hiso hofiko'ne ni'hu'nahone emawo'n'ngkohohi'hwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapi'nnefoho.

21

Api'wojosi yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Matiyu 12:41-44)

¹ Jisas kako Anituye tajo angoso ne'no nohumanto timo uhwonimentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofoso'no ho'nosyontan'ngkofi uhwonimentisofoho. ² Osopo uhwonimentisoso api'wojosi ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahon'ngki uhwononto ³ Jisas kako a'amu kako'njopo lohofo somoso ole ulimento, Hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo api'wojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohoho somoso kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohino ho'nosyalokwofo. Olo api'wojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no ni'hu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyo'ni hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Anituye tajo angoso so'no tifi no'mo wonyo imo'none so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ A'amu fehohnjoso hofiko tajo angoso somne'no ole limentohofi, Olo tajo angoso somjo sojo wonyoangkafoso hofiyofoho. Hwe moya'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohoho somoso uhwonontifi pisopisaho limentohofoho. Ose lahon'ngkofi Jisas ulimento, ⁶ Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwalokwofo loso wonyo umo'n'montonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo angoso wopingo losomo mti'hupekuji wom-ehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Hofiko Jisasi'mo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Loneti'hwawo sohwaso, oso yo'mayo hungkuno nalohinoso ntohonta umo'n'montolo. Simo'mo peho i'mofapi'hwoso'no huno wonay'montolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikunos we'eneponoho eso. Fonaso. ⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiy'mno. A'amu pi'n'ngo engo i'mofapi'kuji, hofiko nje yofe ntikuji ole selfitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujo'no sekwo hofikoe hungkunomo in'ngkakutoho. ⁹ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'n'ngkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso si'mo'mo i'mofapi'hwoso'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

¹⁰ Ose ulonto ulimento, Hwangku a'amu temtitofa kengo sohwanji temtitofa nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n'fitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'angoso sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n'fitnnefoho. ¹¹ Hwangku hwaho lopo hwom'ho m'kun'imposo pi'n'ngo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapi'hwoso mnokino engo wotipemantifeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'n'ngkuhwoso nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofapi'hwoso'no uhwon'ngkuji sekwo iyoho senonefoho.

¹² Oso yo'mayo noselohe sikuno somo m'mofopontan'ingkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ulikujo'no hofiko sekumo aho sekekuji wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo ango somo mesehumajikuji hungkuno mjaselikuji impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwafe simanopono ipesemetawofitnnefoho. ¹³ Oso nje yofe monje yasiyo'ne ko selohofahon'ingkuji sekwo hwe engo sohwafe simanopo lohofikuji ngko a'amu wonyo hon'ingkanu somta'ni isi'hutofomayo'ne pmmentohe sohwo'niye hungkuno sekwo ulifitnnefoho. ¹⁴ Oso hohosohonta oso hungkuno hofiko mjaselikujo'no sekwo aku hungkuno ulifitnne so'no huno pi'n'ingo seyihwoloho. ¹⁵ O'o, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wop'ingo wosejapmmonnefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofiko nohnajikuji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnefoho. ¹⁶ Sekwoe a'amu so'nji selosen'ingkwejamo nje yofe ulikujo'no hofiko sekwoe mango sohwafe ahopo mosehumojipitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho. ¹⁷ Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simaho tohino mikun'imposu umnonefoho. Hwap'ingoso nje yofeso sekumo weho. ¹⁸ Oso hohosohonta ngko hofiyo semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijijo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho. ¹⁹ Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'no lohapijoso sekwo songo ne'no humayo'ne neso notipemapitnnefoho.

Ango Jerusalem wonyo imo'none so'no jisas hungkuno ulimentisofoho.

(Mat'yu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ A'amu ikujoho'njo sohwa hofiko ango Jerusalem sopo hofoyo syukujo'no sekwo uhwon'ingkuji huno ole seyonefoho. Ango Jerusalem wonyo imo'nyo'ne sikunosu mofone nto imo'n'ingkohoho. ²¹ Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyasu komo'no sifitnnefoho. A'amu ango Jerusalem ne sopo humalofo soku sekwo nuli'ko'mafikuji kengopono kuntu'no ufitnnefoho. A'amu ango Jerusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofiko apa'no ango ne montimo mahufitnnefoho. ²² Oso sikuno somo a'amufe hon'ingkanu wonyo somne'no Anitu kako tohino uyone sikunofoho. Anituye hungkuno a'amu oso hiso'no mti'mokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nonefoho. ²³ Oso sikuno somo moya'mi simaho'njo sofanni mehomu we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwap'ingoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango mikun'imposu i'mofapihwosi Anituye simaho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hofikoe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu Anitumne'no nakwolaho lalokwofoso hofiko ango Jerusalem somo hwotoho fifitnnefoho. Hofiko hwotoho ne'no fentan'ingkuji hofikoe sikuno moi'wo imo'nonefoho.

Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mat'yu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Jisas ose ulonto ole ulimento, Sekwo ahwomomo uhwon'ijoso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwa mo yo'mayo kengo kengo i'mofapihwaso'no uhwon'ifitnnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'n'ingkuhwosi mti'hupo mti'hupe lohofahon'ingkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwon'ingkuji hofiko iyoho mikun'imposu unonefoho. ²⁶ Hwe moya'mi pi'n'ingo engoso hofiko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syafisyikuji hofikoe simaho mo'mo iyoho mikun'imposu ehuman'ingkuji timo hwafihwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon'ingkuhwosi uhwon'ifitnnefoho. ²⁷ Oso hiso i'mofopahon'ingkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁸ Hwangku oso yo'mayoso i'mofape-e'ne mofone imo'n'ingkuhwoso'no osohonta sekwo likafikuji sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohofikuji ahwomomo uhwon'imno. Sekwo hon'ingkanu wonyo somta'ni isi'hutofosemayo sohwo asomo setimayo'ne sohwo mofoneponoho.

Iyoswo songo inyo sohonta uhwon'ingkuji huno waseyono, Ifoyo wahu'montonoho.

(Mat'yu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ose ulonto Jisas kako olo pahnnimo hungkuno ulimento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon'imno. ³⁰ Iyoswo songo in'ingkiso losu uhwon'ingkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon'ingkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sikuno Anitu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne sikunosu mofonepo nto i'mofapohoho. ³² Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan'ingkuji yo'mayo hiso

imo'nonefoho. ³³ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

Jisasiye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'ne hungkunofoho.

³⁴ I oso'no sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'no huno pi'ningo syafisyikutoho. Sekwo wosopayo engo n'ngkuji mijo yokumpohn'nyo n'ngkuji nonilohofikutoho. O'o, ngkine'no huno fisafisyikuno. Sekwo siki humayoso wop'ingo'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje sikuno engo asomo pe'e'neso me tongo somne'no hmn'wo'n'ngkiso hopaso wosema'montonoho. ³⁵ Oso sikuno i'mofapeso hwe moya'mi hopi'nono ang'o'meemjo humalowotofo somo i'mofaponefoho. ³⁶ Sikuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ulikuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolofikuji A'amufe Hwomu sohwoe s'manopo lohopotnnefoho. Ose ulimentisofoho.

³⁷ Sikuno huhwo huhwi Jisas kako Anituye tajo ang'o engo somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno luti'hwamojofoho. Oseso sikwo'miyomo kako oso hwo'fiki'nyo Oulif li'wo'n'ngkohofo sopo saho fosyawo'mojofoho. ³⁸ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno upo'nano lontifeso im'ango ne'nji likafontifi Anituye tajo ang'o engo somo humotofoho.

22

Jutas kako Jisasiye mango sohwafe ahomo uyimo limentisofoho.

(Matiyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engoso * umonimonte'no yohoho. Oso sikuno homo somo a'amu Jutaso hofiko wopayo iloho iyoso engo kaofo'ne so'nji miyo'njo yontifeso wopayo feejo'nohini n'notofofoho. ² Oso hwe tajo ang'o syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofoho sohwanji hofiko Jisasi'mo fonjasiyo'ne hon'ngkanoso ko t'peentifi hofiko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnnoho syafisyontifi iyoho un'ngkahon'ngki ole hnn'mentohofi, Nakwo Jisasi'mo pipi fonjasyanehwono. ³ Oso sikuno somo Seten kako Jutas Isikaliyoutiye s'meho mo'mo paswonto huno uyimentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho. ⁴ Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo ang'o syoho imotofoho sohwanji a'amu hwap'ife t'fo'njo Anituye tajo ang'o engo somo uhwontohumamotofoho yofe engo'njo sohwanjimo u'manto Jisasi'mne'no tokoyo'fo imentisofoho. ⁵ Oso a'amu huhwo sohwa Jutasiye hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofoho. ⁶ Jutas kako eno ulonto kako Jisasi'mo hofikoe ahomo kumangkiyo'ne a'amu pi'n'ngo mohumunyo sohonta hon'ngkano t'peehumentisofoho.

Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumentisiyefoho.

(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30)

⁷ Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini n'notofoho sikunosomo i'mofapmmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu sipsip honiyo hoku'yopo ulohof'o'ne fonjohumotofoho sikunofoho. ⁸ Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo lih'wajonto ul'mento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano. ⁹ Ose ulahon'ngki siko ul'mentisiyo, Nekwo nt'i'mo wesoyohumantayo'no kumo'n'ngkohoho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki ul'mento, Upa'ninyo. Ang'o engo spono nowehosisi hwe fihwo kako mit'hwontoho'njo sohumo uswo'n'ngkohosisi siko kakimo in'ngkasohosisi ang'o kako swoso somo fin'ngkasyinnyo. ¹¹ Siko noswosohosisi ang'o kakwo'yohwo sohumo ole ulinyo. Nekwoe Loneti'hwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole leh'wajohoho. Ngko'ne ang'o nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo nt'ipo wonantaneto. Ose leh'wajohoho. ¹² Ose ulohosiso'no kako ang'o tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo woseti'hwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Ang'o homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. ¹³ Jisas ose ulahon'ngki siko nowenji yo'mayo Jisas ul'mentiso hopaso t'ipema'mentisiyefoho. Not'ipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

* **22:1**: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwamo kakoe a'apaho'nji kakoe hon'yo'nji nyo'ne uy'mentisofoho.

(Mat'yu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25)

¹⁴ Oso wosopayo nyo'ne sikunoso nto i'mofopahon'ngki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho sopo'ngo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwani humamentohofoho. ¹⁵ Jisas nohumanto ulimonto, Ngko ole'no n'mo'nimojofoho. Ngko sekwo'nji olo An'itu A'amu Is'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo non'ngkuhwasi tifi tohino engo woma'monnoho. ¹⁶ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo sikuno engo lomjo wosopayo n'wo'n'ngkuhwone loso n'ngkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no man'imnehono. O'o, ngko poyo imo'n'i'me'no olo sikuno engo lomjo wosopayo n'ngkuhwoneso ne u'mofapmmontonoho. Tifi no'mo An'ituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sikuno lomjo wosopayo n'ngkuhwone hopa apa'no nonont'i'mnefoho.

¹⁷ Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto An'itumo isamoyoka ulonto ulimonto, Sekwo olo mijolo nomafikuji yano filofan'imno. Ose ulonto ulimonto, ¹⁸ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo mijo loso ngko man'imnehono. Ngko ne'no manyo'njo humant'i'me sohwo'ni hwangu An'ituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nonont'i'mne hwo'nyoho. ¹⁹ Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto An'itumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo hu'muyonto ulimonto, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mtihupenji sejapohono. Tifi no'mo sekwo ole mjan'imikuji ngkine'no fisyan'isyikuno. ²⁰ Wosopayo moi'wo n'ngkahon'ngkofi kako wosopayo uy'mentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uy'mentisofoho. Kako mijo uyonto ulimonto, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje honiyofoho. Sekwo An'itu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonymne'no mpe iyo'ne usihumahefoho.] ²¹ I uhwon'imni. Olo a'amu nje mango sohwamo ngkine'no tokoyo'fo yone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono. ²² I An'itu kako hohonta hungkuno mt'ito'mentiso hopaso ngko poyo umo'n'imonne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokoyo'fo ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. ²³ Ose ulahon'ngki hofiko anga'no anga'nohino sohwa humahnn'ngkofi, Oso yahino wonyo hiso tihwo uloho'monteto. Ose humahnn'ngkohofoho.

Jisas'ye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nyoso tihwolo.

²⁴ Jisas'ye inomokomoyo sohwa hofiko oso hungkunoso hnnont'ifi hofikoe hungkunoso toho pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki ole so'no yoka hungkuno hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'nihwamo yakolo'nyoso tihwolo. ²⁵ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ulimonto, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahon'ngkofi a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo nefe'mayo'nefoho li'wo'n'ngkohofoho. ²⁶ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnohini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohwafe syoho ulohofiyi hopaso umonono. ²⁷ Hwe engo s'mo'mjoso tihwolo. A'amu ijempohopo wosopayo n'wo'n'ngkiso sohwolaho. A'amu wosopayo iloho yonto uy'wo'n'ngkiso sohwolaho. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo n'wo'n'ngkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyi pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸ Sekwo ngko'nji nohumentan'ngkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofa ntohofo'neso nu'mahon'ngki sekwo ngkimo man'ihwati'mofefoho. ²⁹ I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nanihumantiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno. ³⁰ Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahoni'me sohonta sekwo nje epohumayo sopo nohumafikuji nje wosopayo'nji mijo'nji n'fittnefoho. Sekwo ngko'nji nohumafikuji oso a'amu Is'lael hofikoe temtitofo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho. Ose imo'n'ngkuhwoso'no sekwo hofikimo mokosyohumantokutnefoho.

Jisas kako Pitamo ole ulimonto, Kiko ngkine'no hohujo ukinjan'imo'monnoho.

(Mat'yu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas Pitamo ulimonto, Saimoun, Saimoun, kiko upa'nyo. Seten kako sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wop'ngo somo kehilo ehilofa waseloho'monte-e'no johu lo'et'malofoho. ³² Seten ose ko yontan'ngki ngko jije s'meho hi'ntnnono ntopantokunoso poyo mape'nyo'njo yone'enji Mpohumo kikine'no jomo nto ulimaleno. Oseso kiko apa'no ngkimo n'ngkapohoji kiko jije n'ngkwahwosamo

nifo'mahoji yokumpohn'nyo usosofitofo. ³³ Ose ulahon'ngki Pita ul'mento, Hwe Engofo, hofiko kikimo impo'angumo intofakohufijo'manji ngko huhwo'nnonji untofaehufe. I hofiko kikimo poyo kumukufijo'manji ngko huhwo'nnonji wemokufe. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Pita, ngko olo hungkuno wakil'monne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo tosi'ka yoka moho'nyo kuntoliyopo kiko ngkine'no mango hufa'u si'hune ole ul'monnoho. Ngko Jisas'mne'no huno maniyohoyohoho.

Yo'mayo hamniyoho ho'yo ifiki'yo hwakuhwajo so'ntnne'no hungkuno ulimentisofoho.

³⁵ Hohonta sekwo ije hungkuno lutihwayo'ne losehwatimetohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji ifiki'yo'nji sifikwongofosyohwanji momotayo'njo imentohofohoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaho. Ose ulahon'ngki hofi'ko ulimentohofi, Awonoho. Umofonyo mimmentihwonefoho. ³⁶ Ose ulahon'ngkofi jisas ulimento, I olohonta kiko hamniyoho ho'yo hi'njo hwosi'manji maho. I a'amu ifiki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kaka kakoe manji'mofo yajihwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono. ³⁷ Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa hofi'ko ngkine'no hungkuno ole mti'mokumentohofi, Hofiko kakimo utimafikuji a'amu wonyo hwanji mihumantipitne wweho. Oso hungkuno ngkine'no mti'mokumentohofoso ne umo'n'nimontonoho. Yo'mayo ngkine'no Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ololohonta ne umo'n'nimontonoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki hofi'ko ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hufa'la mokosyohumalohwono. Ose ulahon'ngkofi jisas ulimento, Hoponoho, ose ulimentisofoho.

Jisas kako iyo uyo syoho Ngket+semani sopo An+itumo jomo ul+imentisofoho.

(Mat+yu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas noswaponto kako oso hwofiki'nyo Oulif si'mojo sopo sahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa in'ngkamentohofohoho. ⁴⁰ Jisas kako oso hopo sopo i'mofawento kakoe inomokomoyo sohwaro olo ul'mento, Yamofo se'maso sohonta wonyo pi'wesyanoho likuji Anitumo jomo yokumpohn'nyo ul'mno. ⁴¹ Ose ulonto Jisas hofikimo we'enepi nonje ul'iko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjont'ifi pi'wasy'wo'in'ngkiso hopa sopolu humawento Anitumne'no hwomtame ulohofonto ole ul'mento, ⁴² Mpohwo, kiko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feen'mofo. I, huno ose makiyo'manji wae yan'mofohotoho. Ijje hunomnohini fin'ngkayo. Nje hunomo in'ngkahutoho ⁴³ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisas'mo yokumpohn'nyo usofito'mentisofoho. ⁴⁴ Jisas kako tango m'kun'imposu engo uyahon'ngki kako Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohini ulontan'ngki kakoe a'apaho mta'ni wokino hon'yo pa'n'ngo hwapoho lo'nimentisofoho.

⁴⁵ Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto noli'kafonto kakoe in-
omokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwon'mentisoso kakoe
inomokomoyo sohwa saho fosojwentaningkofi uhwon'mentisofoho. Hofiko si'meho
tango ifisi'mofahon'ngki po'nifo imo'nontifi saho fosyawo'mentohofofoho. ⁴⁶ Ose
uhwononto ulimonto, Sekwo saho peho'no fosojwafoto. Filikapmno. Sekwo yamofa
ne'masoso yahino wonyoso nopi'wesyanoho likuji Mpohumo jomo ulimno.

Jisasiye mango sohwa kakimo aho ko'mentohofofoho.

(Mat+yu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11)

⁴⁷ Jisas ose ulontan'ngki hwe pi'n'ngo engo sohwa Jisas'mo u'ma'mentohofohoho. Oso hwe Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'n'i hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'mu pi'n'ngo engo hufu'w sompam ipemataponto Jisasiye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'n'imentisofoho. ⁴⁸ Ose uhu'n'ingkahon'ngki Jisas ul'imento, Jutas, kiko A'amufe Hwomo sohwo'n'mo hinjoho n'hu'n'ingkinoso nje mango hwamo ujo wehontjanwanhumne'no lantohofohino.

⁴⁹ Ose ulahon'ngki Jisas'ye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonont'fi hof'iko ul'imentohofi, Hwe Engofo, k'iko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohwapmo hwakuhwajo'nji wofonjosyano. Huno ose lakiyohoho. ⁵⁰ Ose ulontan'ngkofi inomokomoyo fiwko kako oso hwe tajo ang'o syoho'njo sohware hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiy'o sohwoe aho anga soho'njo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'mentisofoho. Lojwahan'ngki halohoso pi'wahu'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ose uhwononto ulimento, Oso yahino wonyoso olohonta foho'namopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm'mokahan'ngki halohoso wop'ingo umo'n'mentisofoho.

⁵² Jisas wop^ongo ose umokonto kako a'am^u tajo ang^o syoho'njo sohwanji a'am^u Anituye tajo ang^o eng^o somo uhwontohumayo fefo tokuso'njo sohwafe hwe eng^o sohwanji a'am^u Jutafe hwe eng^o sohwanji hofiko kakimo aho ke-e'ne pmmento-hof^o sohwa^o ole ulimento, Sekwo a'am^u huf^o iwo'n^ongkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. ⁵³ Sikuno pi'n^ongo eng^o somo Anituye tajo ang^o eng^o somo ngko sekwo'nji nohumentan^ongko sekwo ngkimo aho maniko'mmentohof^ofoho. I oso'no olohonta Seten^oye yokumpohn'nyo eng^o imo'n^ongkohoho. Oso'no sekwoe sikunof^ofoho. Ose ulimentisof^ofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisas^one'no huno maniyohoyohoho.

(Mat^oiyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jisas ose ulahon^ongki hofiko Jisasimo aho kentifi ipemotawomentohof^ofoho. Ipemotawentifi hofiko oso a'am^u tajo ang^o syoho'njo sohwafe hwe eng^o sohwoe angomo motahumentohof^ofoho. Pita hofikimo ko in^ongkawomentisoso hofikimo mu-fantohi'nyof^ofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'm^owesyofoho. ⁵⁵ Oso ang^o hopo soponjo a'am^uso tojo ajwo somo toho intofontifi humohumantohof^ofoho. Osopo Pita hofiko'nji humamentisof^ofoho. ⁵⁶ Pita kako tipomponaho sopo nohumentan^ongki a'm^u syoho ulohofiy^o fisi kako Pitamo uhwononto ulimento, Olo hwe lohwo huhwo Jisas^onji humawo'n^ongkiso hweho. ⁵⁷ Ose ulahon^ongki Pita ulimento, Olo a'm^u losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyof^ofoho. Ose ulimentisof^ofoho. ⁵⁸ Hwangku we'enepi nohumantifi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto ulimento, Kiko huhwosi kakoe a'am^u hwosoho. Ose ulahon^ongki Pita ulimento, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'am^u hwon^omaho. ⁵⁹ Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentan^ongki mofehi'nyo simo'me anga malontan^ongkuhwo somo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Hungkuno nehopi'nohini walimonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisas^onji humawo'n^ongkiso lohwo'keno. Kako Ngkalil-inta'ango hweho. ⁶⁰ Ose ko ulahon^ongki Pita ulimento, Olo hwe lohwo kiko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontan^ongki tosika yoka kunto'no ho'n^omentisof^ofoho. ⁶¹ Ose ho'n^ongkahon^ongki Jisas kako Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwon^omentisof^ofoho. Pita kako Jisas^oye simanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ulimentiso so'no huno ikwesya^ofihu'mentisoso olenoho. Olo sikwo'miyo lomo yihuf^o tosika yoka malontan^ongkuhwo sohonta kiko Pita ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyof^ofoho. ⁶² Pita kako huno ose syafisyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no simaho tango mikun^omposo uyahon^ongki humotaho eng^o limentisof^ofoho.

Hofiko Jisasimne'no tikafo ujontifi kakimo ikujoho fongku'mentohof^ofoho.

(Mat^oiyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ A'am^u Jisasimo aho ko'mentohof^o sohwa hofiko Jisasimne'no sitofo ulontifi ikujoho fongku'mentohof^ofoho. ⁶⁴ Hofiko Jisas^oye timomo hwapife kotij^oswontifi ikujoho fongjontifi ulimentohofi, Kiko huno hwap^ongo'njo sohwo si'hwo kufonjohoho. Kiko huno kisyo'manji oso hweho fonaso. ⁶⁵ Ose ulontifi hofiko sitofo mjalomumentohof^ofoho.

Hofiko 'kaunisol' sohwafe timopo Jisasimo nom'ne hungkuno ulohon^omentohof^ofoho.

(Mat^oiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24)

⁶⁶ Im^ongo ne mofehi'nyo si'mofape so'nji a'am^u *kaunisol* sohwa uhu'mokumentohof^ofoho. Oso a'am^u huhwo sohwa fehohnjoso hofiko tajo ang^o syoho'njo sohwafe hwe eng^o hwaf^ofoho. Fehohnjoso hon^ongkano hungkuno luti^ohwawo'n^ongkohof^ohwaf^ofoho. A'am^u sohwa hofiko hofikoe *kaunisol* sohwafe pono Jisasimo ipemotasontifi ole ulimentohofi, ⁶⁷ Kiko yoloho fonaso. Kiko Kilais Anitu lokuhwat^omentiso sohwo'laho. Ose ulahon^ongkofi Jisas ulimento, Ngko selimeso sekwo ngkimo simaho hi'ntn^onono montap^ofitnnehofo. ⁶⁸ U, ngko sekumo nom'ne hungkuno selohonimeso sekwo nje hungkunomo aku mant^ofitnnehofo. ⁶⁹ I oso'no olohonta'nji sikuno engolopohamo memjaofi^ohwoso sohonta A'amufe Hwomu sohwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne yokumpohn'nyo hwap^ongo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnho.

⁷⁰ Ose ulahon^ongki ulimentohofi, Kiko sohwo, kiko Anituye Hwomu Nehwosilaho. Ose ulahon^ongkofi Jisas ulimento, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho. ⁷¹ Ose ulahon^ongki hofiko hnn^omentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'n^ongkuhwono. Nom'ne hungkuno pefoho upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnn^omentohof^ofoho.

23

A'amu Jutaso hofiko hwe engo Pailotiye tîmo sopo Jisasîmo hungkuno ulohonîmentohofofoho.

(Matîyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Oseso a'amu hopi'nonohinoso nolîkafontîfi Pailotiyepono Jisasîmo ipemotawomen-tohofofoho. ² Ipemotawentîfi hofiko Jisasîmne'no olo hwasyo hungkuno lomantîfi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohomo uhwonîwo'nîngkuhwoneso kako nakwoe a'amu somo hwasyo honîngkanomo ipemotawowo'nîngkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasyîwo'nîngkuhwone honîngkano somo wopi'jwonao'nto iwo'nîngkiso hweho. Kako ole hnnîwo'nîngkiso hweho. Ngko Kîlais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho. ³ Ose ulahonîngkofi Pailot Jisasîmo ulohonîmento, Kîko a'amu Jutafe Hwe Engo hwosilaho. Ose ulahonîngki Jisas ulîmento, Hungkuno hîso kîko nehopi lohino. ⁴ Ose ulahonîngki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ulîmento, Ngko olo hwe lohunta'ni honîngkano wonyo motîpemahoyohono. ⁵ Ose ulahonîngki hofîko mohm'no olo hwasyo hungkuno ulîmentohofi, Olo hwe lohwo hwe hwoho Jutiya so'meemjo hwe moya'mimo hungkuno ulahonîngki hofîko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafo wae weeofantîfe'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalîlînta'angoso ne'no hwasyo mjalîmopmmojoso ae oloponoho. Hwasyo ose ulîmentohofofoho.

Heloutiye tîmopo a'amu hofîko Jisasîmne'no hungkuno ulîmentohofofoho.

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofîkimo ulohonîmento, Olo hwe lohwo Ngkalîlînta'ango hwolaho. ⁷ Ose ulahonîngki hofîko hungkuno ulîmentohofoso Pailot kako huno ole uyîmento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose uyahonîngki kako Heloutiyepono Jisasîmo lîhwatîmentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho. ⁸ Helout kako Jisasîmo uhwononto sîmonyo îmentisofoho. Hwapîngoso kako Jisasîmne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyîwo'nîngkiyohofoso ihwoso'no uhwonîmo lîmojo hweho. ⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'nîngo Jisasîmo ko ulohonîngkahonîngki Jisas kako hungkuno mujofoho. ¹⁰ A'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu honîngkano hungkuno luthwamotofoto sohwanji hofîko Jisasîmne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjalîmîmentohofofoho. ¹¹ Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofîko Jisasîmo wonyo umtî'mokontîfi sitofoto ulîmentohofofoho. Oso'no hofîko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofoto wonyoangkafoso a'amu oso homo somo uhwonîngkuji tîkafo ujîyo'ne ulohofîhwajontîfi Pailotiyepono asomo lîhwatîmentohofofoho. ¹² Hohonta Heloutî'nji Pailotî'nji sîko mangohwo pa'nyo humamojîyoso oso sîkuno homo somo sîko sîmeho afa inonji nje a'amuhwe hnnîmentisîyefoho.

Pailot kako Jisasîmo usîhutofîhwatîmo ko lonto Jisasîmo fonjînto'ofasiyo'ne hungkuno ulîmentisofoho.

(Matîyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no lutîmanto ¹⁴ ulîmento, Sekwo olo hwe lohomo ngkiyepono ipemotapohofoto lohune'no sekwo ntohofi, Kako hwe moya'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntohofoto so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe tîmopo ulohonîngkeso ngko kakoe honîngkano wonyoso motîpemahoyohono. O'o, sekwo upa'nîmno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho. ¹⁵ Helout kako ngkiyepono olo hwe lohomo asomo lîhwatîmaso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe honîngkano wonyoso motîpemuyonto lîhwatîmaso hweho. Upa'nîmno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjisyantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho. ¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usîhutofîhwatîmonne'no yohono. Ose ulîmentisofoho. ¹⁷ [Oso humamotofoto sohonta yahino oleso wo'nnyoponoho. Oso Anîtu A'amu Isîlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafîsiyo sîkuno iyoho humayo engo uhwonîmotofoto homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fîhumo isîhutofîhwatîmojofoho.]

¹⁸ Pailot kako Jisasîmo usîhutofîhwatîmo lîmentiso so'no hwe moya'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulîmentohofi, Oso hwe sohomo fonjasyîkuji Mpolapas nakuyepo fîshutofîhwatîmno. Ose ulîmentohofofoho. ¹⁹ Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongkî'nontîfi hwe fîhumo fonjahumentiso so'no hofîko impo'angomo uhumatî'mentohofoto hweho. ²⁰ Pailot kako Jisasîmo usîhutofîhwatîmo lonto hungkuno apa'no ulîmentisofoho. ²¹ I oso'no

hofiko mango mohm'no uliwo'n+mentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno. ²² Ose ulahon+ngkofi Pailot kako hungkuno hufa'u sihune umo'nono lonto ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no umo'n+montolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. ²³ Ose ko ulahon+ngki hofiko nihu'no yokumpohn'nyo imo'nontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no uli+mentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailotiye mangomo hwotoho hmentohofofoho. ²⁴ Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno uli+mentisofoho. ²⁵ Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati+mentohofi sohumo Pailot kako isihutofihwatimentisofoho. I Jisas sohune'no hofikoe hungkunomo in+ngkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohware ahomo ho'nahumentisofoho.

Hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mat'yu 27:32-44; Mak 15:21-32; Joun 19:17-27)

²⁶ Hofiko Jisasimo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailininta'ango sohumo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo angopono pontan+ngki hofiko Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyoso Saimouniye sangopo ntotiyahon+ngkofi kako intofonto Jisasi'mo tifi intofimj+mentisofoho.

²⁷ Nto wahon+ngkofi hwe moya'mi pi'n+ngo engo hofiko Jisasimo in+ngkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisasimne'no hitoho ulofahon+ngki humotaho l+mentohofofoho. ²⁸ Ose lontan+ngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jelusalemjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntantikwofo. O'o, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehomi'ntnne'no humotaho engo filimno. ²⁹ Upa'n+mnno. Hwangku sikuno wonyo i'mofapihwsoso'no ole l+fitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,
moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,
moya'mi mehomi amno manyo sofanji,
hofiko simonyo uyife.

³⁰ Oso sikuno homo somo hwe moya'mi hwofiki'nyo engo somo ole uli+fitnnefoho. Sekwo nakumo fikilopenahumno. I hwofiki'nyo we'e somo ole uli+fitnnefoho. Sekwo nakumo fifehu'mokonesyohumamno. Ose uli+fitnnefoho. ³¹ Hungkuno ole liwo'n+ngkohofa, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo t+pemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'n+ngkuhwsoso'no pipi uyantifeto. Jisas kakine'no ose uli+mentisofoho.

³² Hwe hufa'u hon+ngkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho. ³³ Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho liwo'n+ngkohofa sopo i'mofawentifi osopo Jisasimo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasiye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁴ Hofiko Jisasimo fonjinto'ofosyahon+ngkofi Jisas kako Anitumo ulimento, Mphowo sohwoi olo wonyo ntahofantikwofo loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kiko hofikoe wonyoso wae yimofohoji hofikimo ufo'maho. Ose uli+mentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofiko Jisasiye manji'mofo yo'mayoso tihwo tihwo manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho. ³⁵ Hwe moya'mi hoi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasimne'no sitofa ole uli+mentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n+ngkiso hweho. Oso'no kako Kilais Anitu uhwasopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono. ³⁶ Ose lahon+ngkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofa ulontifi hofiko Jisasi'njo mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi ³⁷ uli+mentohofi, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n+ngkino nehwaso'manji kiko fo'ma'nyo. Sitofa ose uli+mentohofofoho. ³⁸ Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofjahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹ Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofahumentohofi sohwa'u nom'nehwo Jisasimo sitofa ole uli+mento, Kiko Kilais nehwaso'manji kiko fo'ma'n+ngkohoji nekumo fefo'maho. ⁴⁰⁻⁴¹ Ose ulahon+ngki nom'nehwo upa'nonto yoka uli+mento, Kiko pe'n+ngkino loso'no Anitumne'no iyoho makin+ngkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako hon+ngkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyeso kako'nji afa'no mahwono. ⁴² Ose ulonto kako Jisasimo ulimento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo

majo sohonta kiko ngkine'no huno asyanifohujo. ⁴³ Ose ulahoningki Jisas ulimonto, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakilmonne'no yohono. Olo sikuno lomo kiko ngko'nji ahwomomjo ango wopingo *Palatais* sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)

⁴⁴ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkon'ngkahoningki mofehi'nyo limentisofoho. ⁴⁵ Sikuno mjaofonto hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho. ⁴⁶ Sisimpeehoningki Jisas kako mango mohm'no ole ulimonto, Mpohwo, nje huyo'mangoso jije ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'nimentisofoho. ⁴⁷ Poyo imo'n'ngkahoningki a'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto Anituye yofe ho'nomanto ulimonto, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako hon'ngkano wonyo ane hweho. Kako ito'nohino hweho. Ose limentisofoho. ⁴⁸ Hwe moyami hopi'nono oso hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo timo humuhwontohumantohofoso simeho tango mikun'imposo uyahoningki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. ⁴⁹ Jisasiye a'amu so'nji moyami Ngkalili nta'ni Jisasi'mo in'ngkamotofo sofani kengo nompo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo humuhwontohumantohofofoho.

Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42)

⁵⁰ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe wopingo'nohini hweho. Kako *kaunisol* syoho'njo ko huhwo ⁵¹ kako oso wonyo hofiko Jisasi'mo ulohom'entohofoso so'no eno mujo'njo imentisofoho. O'o, kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwoe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. ⁵² Oso hwe huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto Jisasiye pijafomo mayo'ne ulohom'entisofoho. ⁵³ Oseso kako Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni nomanto hwapife halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hofiko mt'i'mokumentohofoso somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nyoso mohom'nasioyomnoho. O'o, songofoho.

⁵⁴ Oso sikuno Filaito somo hofiko sikuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne sikunofoho. Sikuno iyoho humayoso umo'nimonte'no yohoho. ⁵⁵ Oso moyami Ngkalili nta'ni Jisasi'mo in'ngkapmentohofoso sofa hofiko Jousepi'nji nowentifi Jousep Jisasiye pijafomo sokimomo ho'nosyahoningki humuhwontohumantohofofoho. ⁵⁶ Osofa hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. Nowentifi yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasiye pijafomo ehulohofane'entifi ito'no esyohumamentohofofoho. Oso sikuno iyoho humayo somjo hon'ngkano hungkuno limotofo hopaso hofiko iyoho humamentohofofoho.

24

Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.

(Matiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)

¹ Santemo nihu'no im'ingo ne'nji oso moyami hofoso sofa hofiko Jisasiye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofone ito'no nto esyohumamentohofoso hu'memantifi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofofoho. ² Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pijwahumentohofoso nohwosompo'nowentan'ngki uhwonontifi ³ sokimomo swontifi uhwon'mentohofoso Jisasiye pijafoso motip'hwon'mmentohofofoho. ⁴ Oso hiso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyontifi humentan'ngkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mofo mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofiko'njopo lohofahoningki ⁵ moyami sofa iyoho un'ngkahoningki hofiko ingku'ni ingku'ni lohofontifi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulimentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nimentohofoho lohwafepono peho'ne tipmmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anitu nto uliko'maho.] ⁶ Kako hwaho Ngkalili humanto selimentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesya'fihupmno. ⁷ Ole so'no selimento, A'amufe Hwomu sohomo a'amu hon'ngkano wonyo'njo sohwafe ahomo ho'nasyikujo'no hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasyikujo'no sikuno hufa'u shune memjaofihwoso'no apa'no songo likafone hweho.

⁸ Ose ulahoningki hofiko Jisas hofikimo hohonta ulimentiso so'no syafisyontifi ⁹ oso sokimo homo somo uliko'ma'mentohofofoho. Nuliko'mantifi hofiko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu

so'njimo yo'mayo so'no ulimentohofofoho. ¹⁰ Oso moya'mi hofa sofa ole fafoho. Maliya ango Makitolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji nom'ne moya'mi sofani oso hungkuno hiso a'amu *apousel* sohwa wamo ulimentohofofoho. ¹¹ Oso a'amu *apousel* sohwa hofiko moya'mi sofafa hungkuno somo upa'nontifi ifoho hungkuno lohapohofa ose syafisyontifi hofiko simaho hi'ntnnono mummentohofofoho. ¹² I oso'no Pita kako nolikafonto sokimomo uhwonimo lonto hano kunto kunto'no ufeelo'm'mentisofoho. I'mofawento mempo hohnta'ni hwmotame ehumu lohofonto timo sokimomo'mo monje syuhwonihwojahusyoso hwapife halojo so'nohini wentanngki syuhwonihwojawento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'nimentiso so'no huno pi'ningo engo humosyafisisofoho.

Hwe hufa'u hwa'u Emeyos honingkano sopo Jisasimo uhwonimentisiyefoho.
(Mak 16:12-13)

¹³ Oso sikuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyosine'no hano umentisiyefoho. Oso honingkano Jerusalem mta'ni ango ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'no *kiloumitafoho*. ¹⁴ Siko hano nowenji yo'mayo imo'nimentiso so'no humomjahnnim'husiyefoho. ¹⁵ Siko hungkuno mjohnnim'wentanngki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho. ¹⁶ Jisas siko'nji ko wentifi siko Jisasimo yofe mihwofe'njo imentisiyefoho. ¹⁷ Jisas sikimo ulimento, Siko peho hungkuno mjolm'walokusiyo. Ose ulahonngki siko lohofu lohofonji simaho tango'njo sohwa'u simano upo'mentisiyefoho. ¹⁸ Hwe nom'niho kakoe yofe Kiliyoupas sohwa kako Jisasimo ulimento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jerusalem uhu'mokumalofo sohonta humamahno sohwo si'mayo imo'nimaso so'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹⁹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Peho imo'nimasoto. Ose ulahonngki siko ulimentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nimaso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnnta'ango sohomo imo'nimasofoho. Anitu kakimo hungkuno uyahonngki nalimojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno limojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwonimentihwone hn'nnonji Anitu huhwo'nji wopingo hweho lalokuhwono. ²⁰ Nakwoe a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hofiko hwe engo nakwoe hwahe mokosyohumayo sohwafe ahomo ho'nohumalofihweho. Noho'nosyahonngkofi hofiko poyo imo'nono lontifi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofo hweho. ²¹ I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwa kako a'amu Jita hn'nimo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentanngkujo sohwa mta'ni isihutofonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'nimasoso sikuno hufa'u si'hune memjao'masofoho. ²² Oso'no ole imingo lo'nji moya'mi fehohnjo nakwo'nji Jisasimo iningkamotofo sofa hungkuno nelahonngkofi nakwo yomo engo ihwonefoho. Hofiko ole imingo lo'nji Jisasiye pijafa ho'nohumalofo sopo ²³ huno uhwonawentifi asomo nopontifi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwonngkahonngkuhwoni siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohofa. ²⁴ A'amu fehohnjo nakwo'nji humantihwone sohwa hofiko Jisasiye pijafa ho'nohumalofo sopo uhwonowano lontifi umentohofoso moya'mi sofa uhwonngkahwofa hopa hofiko uhwonngkohofofoho. I oso'no hofiko Jisas sohomo muhwonngkiyohofa.

²⁵ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Siko huno ane hwahusoho. Siko a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwafe hungkunomo simaho hi'ntnnono muyo'njo peho'no imasiyoto. ²⁶ Hofiko ole nalimotofi, Kilais kako simo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofohofa. ²⁷ Ose ulonto Jisas kako Mousesiye hungkuno mta'ni lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji ulimentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mti'mokumentohofoso Jisas sikimo limumo'mentisofoho. Oso'no kako yoloho neso luthwamentisofoho.

²⁸ Jisas kako ne'no luthumuhwahonngki oso ango Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo i'mofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahonngki ²⁹ siko hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'nji fosiyo humaho. Mofehi'nyo wanngku'nimonto isoso we'enepi sikuno wonammontonoho. Ose ulahonngki Jisas siko'nji ango fihumo noswontifi humamentohofofoho. ³⁰ Oseso hofiko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo uyimentisofoho. ³¹ Ose uyahonngki sikoe timo ehohosisyahonngki Jisasimo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahonngki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahonngki siko kakimo apa'no muhwonimentisiyefoho. ³² Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'nji honingkanopo

nopontani kako Anituye hungkuno yoloho neso le-eti hwamopiso so'no nekwoe simeho wonyoangkafo emo'n'ngkisofoho.

³³ Ose hnnimentisiyo sohonta siko nolikafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisas'iye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwani nom'ne a'amu hofiko'nji humamotofo so'njimo u'mahon'ngki ³⁴ hofiko sikimo ulimentohofi, Ou, nehapi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimoun'imo u'mahon'ngki Saimoun uhwon'ngkohoho. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi oso hwe hufa'u sohwau sikimo yo'mayo hon'ngkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ul'mentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahon'ngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Jisas'imo uhwon'mentohofofoho.

(Mat'yu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)

³⁶ Hofiko oso hungkunoso hnnontan'ngkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohonto hofiko'njo ajwo sopo lohonto ul'mento, Simeho wop'ingo'njo fosyohumamno. ³⁷ Ose ulahon'ngki hofiko yomo yont'fi iyoho un'ngkan'ngki hnn'mentohofi, Pehot'keno. Mewosot'keno. ³⁸ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ul'mento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehoho. Sekwoe simeho mo'mo huno pi'ningo peho'no seyohoho. ³⁹ Nje sife aho nohon'ngkuji sekwo aho n'ipmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohon'ngkohoho pa'nyo'maho. O'ho, mewoso yokino so'nji m'kufo so'nji anefoho. ⁴⁰ Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofikimo ut'hwamentisofoho. ⁴¹ Ose uhwonont'fi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono muyilohwono ko syofisyont'fi hofiko simonyo yont'fi pisopisaho mjal'm'hwan'ngkofi Jisas ul'mento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho. ⁴² Ose ulahon'ngki hofiko inan'iku iloho yahumentohofoso umosiyahon'ngkofi ⁴³ nomanto non'ngkahon'ngki hofiko kakimo t'mo uhwon'mentohofofoho.

⁴⁴ Ose uhwon'ngkahon'ngkofi kako hofikimo ul'mento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole sel'mentofo, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mt'i'mokumentiso so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki ngkine'no limotofo sohwafe hungkuno so'nji a'amu ngkine'no Ta'njo Iyoswomo mt'i'mokumentohofoso so'nji oso hungkuno hopi'nonohino ngkine'no mt'i'mokumentohofoso ne imo'none so'no nto sel'mentohefoho. ⁴⁵ Ose ulonto hofikoe hunomo ehohosisyahon'ngki hofiko Anituye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofoho. ⁴⁶ Ole ul'mento, Anituye hungkunoso ole nalohi, Kilais oso hwe Anitu uhwat'mentiso sohwo tohino engo nomahwosi sikuno hufa'u si'hune memjaof'hwoso'no kako poyo imo'nyoso sohwo songo wolika'montonoho. ⁴⁷ Oso hungkuno wop'ingoso a'amufe hon'ngkano wonyo somta'ni isi'hutofomayo'ne hungkuno loso ango Jelusalem sopo nta'ni ango'meemo motahumpekuiji woluthwaf'ikufe. Hungkuno hiso olenoho. Anitu kako a'amumo wop'ingo uloho'mentiso so'no a'amu hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no ni'hu'nahone hohujo ikinjaof'ikujo'no Anitu hofikoe wonyoso wae umo'montonoho. ⁴⁸ Sekwo yo'mayo homo somo uhwon'motofo sohwasi oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filuthwaf'ikuno. ⁴⁹ Upa'n'imno. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmmonnoho sel'mentisoso sekuyepono wol'hwat'monnoho. Sekwo olo ango Jelusalem lopo nohumentan'ngkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'ne angopono wohumpehano lifijo'manji noho fohumpekuno. Ose ul'mentisofoho.

Anitu kako Jisas'imo ahwomomne'no motasimentisofoho.

(Mak 16:19-20; Apousel sohwafe Syoho 1:9-12)

⁵⁰ Oseso Jisas kako hofikimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho. ⁵¹ Ulonjimokukwato lohonto hofikimo uhwt'i'mofahon'ngki Anitu Jisas'imo ahwomomne'no motasimentisofoho. ⁵² Hofiko Jisas'mne'no hwomtame nto ulohofont'fi hofikoe simeho wonyoangkafo'njohwa Jelusalemne'no asomo pont'fi simonyo imentohofofoho. ⁵³ Hofiko sikuno huhwo huhwi Anituye tajo ango engo somo humant'fi Anituye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukiye hungkunoso osohoponoho.

Joun

Olo Hungkuno Wopíngo loso Joun mtí'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Símó'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto símentiso sohonta soswo mofonepo *síkísi-ti-foua* (64) nto uyakolo'mentisopo Joun Jisasiye inomokomoyo sohwo olo iyoswo loso mtí'mokumentisofoho. Símó'mo olo Joun lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo hweho. Tífi Jisasiye inomokomoyo imo'nímentisofoho. Olo iyoswo loso Matíyu, Mak, Lukíja mtí'mokumentohofopa'nyo'maho. O'ó, nom'ne kengofoho. Hwapíngoso ole: Matíyu'nji Lukí'nji siko iyoswo mtí'mokiyoso Jisasiye hofiyakwosa mta'ni imentisiyefoho. Joun sohwo mtí'mokumentisoso olenoho. Símó'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kílais, Anítuye Hungkuno sohwo, kako Anítu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'níngkiso hweho. (Oso hiso Joun sohe engo 1 honíngkano we'e 1-2. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun peho'ne mtí'mokumentisoto. Joun sohe engo 20 honíngkano we'e 31 osopo Joun kako olo iyoswo hilo mtí'mokonto ole límento: Ngko olo iyoswo mtí'mokohe loso'no sekwo Jisas Kílaisímo símeho hí'ntnnono uyímmo. Kako Anítuye Hwomu Ne hweho. Sekwo símeho hí'ntnnono uyífi'jomanji songo ne'no humayo'neso wotí'pemantífeho. Joun mtí'mokumentiso hungkuno hwapíngo neso osohopeho. Oso'no iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'neso olenoho. Joun mtí'mokumentiso iyoswo hiloso Jisas sohwo Anítuye Hwomu Ne hweho syafísyíku'ntnne'ento mtí'mokumentisofoho. I oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofó líhwasi Jisas sohwo Anítuye Hwomu Ne hweho líhwasi nakwo kakimo tífi uníngkohwano.

Songo ne'no humayo hwapíngo sohwo a'amu imo'nímentisofoho.

¹⁻² Símó'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kílais, Anítuye hungkuno sohwo kako Anítu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'níngkiso hweho. Kako huhwo Anítuyoho. ³ Anítu kakoe hungkuno sohwo'nji kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mtí'mokumentisofoho. Yo'mayo yo'mayoso nom'ne hwapíngo mta'ango'maho. O'ó, kako'nohino yo'mayoso hwapíngo hweho. ⁴ Kílais kako songo ne'no humayo hwapíngo sohwo kako songo humayo honíngkano ne'japmmentiso so'no kako nakwoe pomponaho hweho. ⁵ Oso pomponaho huhwo sohwo kako nakwo a'amu hopi'nonohino síkwo'mjoho'mo humentaníngkuhwaso hn'nímo lonasiyo'ne hweho. Oso síkwo'mjoho hiso pomponaho huhwo sohomo mifehu'mokonasyonehoho. O'ó, oso pomponaho huhwo sohwo ne'no nolíwo'níngkuhwonefoho.

⁶ Anítu kako hwe fihumo uhwatímentiso sohwo kakoe yofeso Jouníyoho. ⁷ Joun kako oso pomponaho hiso'ne a'amu hopi'nonohino somo ujo'ne pmmentiso hweho. A'amu hopi'nonohinoso oso hungkuno homo somo upa'níngkuji símeho hí'ntnnono uyíftnne'ento pmmentisofoho. ⁸ Joun huhwo sohwo kako pomponaho hwo'maho. O'ó, Anítu kako oso pomponaho hiso'no a'amu somo utíhwayo'ne Jounímo uhwatímentisofoho.

⁹ Pomponaho ne hiso kako a'amu hopi'nonohino hn'nímo honíngkano netíhwayo'ne lonasiyínefoho. Oseso Joun kako nohumentaníngki oso pomponaho ne sohwo imo'nonto kako a'amumo honíngkano wopíngo utíhwayo hweho. ¹⁰ Anítu kakoe hungkuno sohwo'nji olo hwaho loso mtí'mokumentiso sohwo olopo nopahoníngki a'amu olo hwaho lophonoso kakimo yofe muhwo'mmentohofohoho. O'ó, muhwoso'njo yontífi monje yahumentohofohoho. ¹¹ Kako kakoe hwapíngopo í'mofíwahaníngki kakoe temtítofo a'amu Jutaso hofíko kakimo símeho muyo'njo yontífi hwotoho hmmentohofohoho. ¹² I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofíko Kílaisímo yofe uhwofontífi kakoe hungkunomo símeho hí'ntnnono uyímentohofohoho. I a'amu hopi'nonohinoso hofíko Kílaisímo símeho unyo somo Kílais kako kakoe yokumpohn'nyo uyímentiso so'no Anítuye a'amu ne umokumentisofoho. ¹³ Moya'mi sofa hofíko mehomí aswo mawo'níngkohoho hopaso a'amu Anítuye mehomí mmo'níftnnnefoho. O'ó, a'amufe yokumpohn'nyo mta'ni u, a'amufe huno mta'ni a'amu Anítuye mehomí ne imo'nyoso mmo'níftnnnefoho. O'ó, Anítu kako huno ole syafíhu'mento, A'amuso nje hwomumo símeho uyíkujo'manji hofíko nje mehomí ne imo'níftnnnefoho. Ose syafíhu'mentisofoho.

¹⁴ Anítuye hungkuno hweho líwo'níngkuhwone sohwo kako a'amu imo'nonto Kílais huhwo sohwo nakwo'njo ajwo lopo humamentisofoho. Nohumanto kako a'amu hn'nímo wopíngo'nohino nalohofonto kako hungkuno ne'njo'nohino lonetíhwamentiso

hweho. Nakwo a'amu fehohnjo hn'nwi nakwo Kilaisiye yokumpohn'nyo engo somo uhwonontani kakoe yofe engo uhwo'mentihwonefoho. Oso yofe engoso yokumpohn'nyo engoso Anitu kakoe Hwomumo uyahon'ngki uhwonontani Anituye Hwomu anga'nohino hweho uhwo'mentihwonefoho. ¹⁵ Joun kako i'mofaponto Kilais huhwo sohumne'no lijwao'mentisofoho. Ole lijwao'mento, Olo hwe lohumne'no ole nto selimentohefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako nje yofe engomo woniyakolo'montonoho. Hwap'ngoso ngko nje na'u aswo mon'maso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo non-iyakolofonefoho.

¹⁶ Kako nakumo wop'ingo nalohofoso hwap'ingo hweho. Oso'no nakwo wonyo'nohino ko hn'nimo kakoe wop'ingo'nohinoso nakumo wop'ingo ne'no ne'no nalohof'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁷ Hohonta Anitu kako neyakwo Mouses'mo kakoe hon'ngkano hungkuno uy'mentisofoho. Oso hon'ngkano hungkuno homo somo a'amu nto'no min'ngkammentofofo hofiko tohino engo tpema'mentofofofoho. I oso'no olohonta Jisas Kilais kako none'mahon'ngki kako hon'ngkano neso nonetihwanto kako nakwoe wonyo somjo tohino nomanto kako wop'ingo'nohino nalohof'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Anitumo muhwonyo'ne'nwoho. I oso'no Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo kan'ngkwohwo'nji nohumanji kako Anituye yahino ne so'no nakumo netihwawo'n'ngkiso hweho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo, kako hungkuno li'mentisofoho.

(Mat'yu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-17)

¹⁹ A'amu Jutafe hwe engo Jelusalem humamotofo sohwa hofiko a'amu fihwamo Joun'mne'no uhwat'mentofofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko tajo ang syoho'njo sohwani a'amu tajo ang syoho'njo sohwamo enjwa'mo syoho y'wo'n'ngkohoho oso huhwo sohwa Lifaiyoho li'wo'n'ngkohoho, oso hwanji hofiko Joun'mo nu'mant'ifi ulohon'mentofofo, Kiko t'hwosilo. Anitu kako kuhwosopo'mentiso sohwosilaho. ²⁰ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Joun kako hungkuno hiyaso ho'nahumentiso'maho. O'o, kako yolohoso ole ulimento. Oso hwe Anitu a'amu Juta sohwona'nimo nefe'mayo'ne n'hwosopo'mentiso sohwoni'maho. Ngko Kilais'n'maho. ²¹ Ose ulahon'ngki hofiko ul'mentofofo, I ose'manji kiko t'hwosilo. Kiko neyakwo Ilaija kulaho.

O'o, Ilaijan'maho.

Ose ulahon'ngki apa'no ul'mentofofo, I kiko oso hwe engo sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngkuhwosi wonal'monte'no hontohumalohwone sohwosilaho.

Ose ulahon'ngkahon'ngkofi ul'mento, O'o, ngko osoho hwo'n'maho.

²² Ose ulahon'ngki hofiko ul'mentofofo, I kiko t'hwosilo. Noho fonaso. Oso a'amu nonehwat'malofo sohwamo kikine'no pehofo ulanehwono. Kiko kikine'no pehofo hn'alokuno.

²³ Ose ulahon'ngkofi ul'mento, Hohonta Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwo ole li'mento,

Hwaho a'amu mohumunyo sopo mampaho engo oleso noho'nonefoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo wone'ma'montonoho.

Kakine'no hon'ngkano nto'no hmmopmno.

Oso hungkuno hon'ngkano imofo'ne sohune'no Aisaiya hohonta li'mentisoso ngkine'no li'mentisofoho. Joun ose li'mentisofoho.

²⁴ Oso a'amu Joun'mo hungkuno ulohon'mentofofo huhwo sohwamo a'amu Falisi sohwa lihwat'mentofofofoho. ²⁵ Hofiko Joun'mo nom'ne hungkuno ul'mentofofo, Anitu a'amu fihumo nefe'mayo'ne uhwosopo'mentiso Kilais sohwo kiko oso hwo's'maho. Kiko Ilaija ki'maho. Kiko oso hwe engo sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngkuhwosi wonal'monte'ne hontohumalohwone sohwos'maho. Ose'manji kiko hwe moya'mi somo mijo peho'ne kiyomalokuno. ²⁶ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Joun ul'mento, Ngko a'amu somo mijo'nohino kiyomawo'n'ngkohono. I oso'no hwe fihwo kako sekwo'njo ajwo lopo humaso sohune'no sekwo huno maseyo hweho. ²⁷ Ngko simo'mo se'ma'mentohefoho. Oso hwe t'finjo yofe engo'njo sohwo kako nje yofe somo yakolo'nnyo hweho. Ngko hwe wonyo sohwo'ni oso hwe yofe engo'njo yokintahoponjo sohwoe yo'mayo momayo ulohofiy'o'nohino hwo'nyoho. Joun ose ulonto kakoe yofe somo monje yahin'mentisofoho. ²⁸ Joun kako oso Mijo Joutan hopo sopo a'amu mijo kiyoma'mojo sopo oso hungkuno hiso ul'mentisofoho.

Jisas kako Anituye Yahu 'Sipsip' Pa'nyo hweho.

²⁹ Mo'n'ngkanta Joun kako uhwon'ngkisoso Jisas kako nto pahon'ngki uhwononto a'amu kako'njoponjo somo ul'mento, Sekwo uhwon'mno. Olo hwe lohwo Anituye Yahu

Sipsip Pa'nyo hweho. Hwap'ngoso kako nakwo hwe moya'mi hwahoponjo hn'nwiye yahino wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. ³⁰ Olo hwe lohumne'no ngko ole nto sel'malefoho. Ngko si'mo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. T'ifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako ngkimo woniyakolo'montonoho. Hwap'ngoso ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho. Ose nto sel'malefoho. ³¹ Hohonta olo hwe Anitu nakwoe hwahopo nefe'mayo'ne uhwatimentiso lohomo ngko huhwo'ni yofe mihwo'mmalefoho. I oso'no kakoe hon'ngkano ito'no esyohumayo so'no ngko a'amu Juta somo mijo kiyomawo'ningkohe hwo'nyoho. Oso'no olo hwe lohwo i'mofap'hwoso'no hofiko kakimo yofe uhwofantifeho. Hofikimo itihwayo'ne hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

³² Joun kako uhwonimentiso so'no oso a'amu huhwo sohwo ole ulimento, Ngko nuhwononji ole uhwonimalefoho. Anituye anga ahwomo mta'ni kakoe Towahuno Wop'ngo yihufu ntolofoyo pa'nyoso noponto olo hwe lohomo nto kehumahoho. ³³ Oso hohosohonta ngko oso hwe huhwo sohumne'no huno manimmasofoho. I oso'no Anitu kako a'amumo mijo kiyomayo'ne lon'hwatimentiso sohwo ole ntimento, Hwangku kiko Anituye Towahuno Wop'ngo ahwomo mta'ango nophwosi hwe fihumo kehumaso sohomo uhwon'ngkohojo kiko huno ole wakiyono. Kiko a'amumo mijo kiyomam'ntnno hopaso oso hwe huhwo sohwo kako nje Towahuno a'amumo uhula'mo'montonoho. ³⁴ Ose ntimentiso so'no olohonta ngko nuhwononji ole selalokweno. Olo hwe lohwo kako Anituye Hwomu hweho. Joun ose ulimentisofoho.

Jisas kako'ne inomokomoyo si'mo'mjo osofosofahu'nohino sohwo ma'mentisofoho.

³⁵⁻³⁶ Mo'ningkanta Jounjanji kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'u'nji nohumant'ifi Jisasimo uhwonimentohofofoho. Jisas kako hano emoyontan'ngki Joun kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko uhwoninyo. Oso hwe sohwo kako Anituye Yahu *Sipsip* Pa'nyo sohwo a'amufe wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. ³⁷ Joun ose ulahon'ngki siko oso hungkunoso upa'nonji Jisasimo t'ifi in'ngkamentisiyefoho. ³⁸ Jisas kako ikinjaofonto uhwon'ngkisoso siko nto in'ngkopahon'ngki uhwononto ulimento, Siko peho'no wotipeenji hwahusilo. Ose ulahon'ngkahon'ngki siko ulimentisiyo, Hwe Engofo, kiko Anituye hungkuno naliwo'ningkino sohwo, kiko anga nt'ipo humawo'ningkino hwasilo. ³⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Siko uhwonanji'manji e'wano. Noho fipinyo. Ose ulonto Jisas kako sikimo ipemotowahon'ngki siko Jisas humawo'ningkiso anga somo uhwonimentisiyoso osopo kako'nji humamentisiyefoho. Hwap'ngoso mofehi'nyo akupo'nyo (4 *kilouk*) sikuno so'njoho. ⁴⁰ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jouniye hungkunomo upa'nonji Jisasimo in'ngkawomentisiyo sohwa'u anga'nohino sohwo kakoe yofeso Entiluyoho. Saimoun Pitafe kon'ngkwa'wehweho. Nom'ni'huo ngko Joun'ni olo hungkuno loso mti'mokalokweno. ⁴¹ Entilu kako komo'no nowento kola'wehwo Saimounimo tipihwononto ulimento, Nakwo oso hwe Anitu nefe'mayo'ne uhwasopo'mentiso sohomo nto tipihwon'ngkuhwono. Kako Kilaisiyoho. ⁴² Entilu ose ulonto kako Saimounimo Jisasiyepo ipemotowahon'ngki Jisas kako nuhwononto Saimounimo ulimento, Kiko Saimoun sohwo Jouniye hwomu hwasoho. Yofe songo womeekilimo. Sifas kiyoho. Ose ulimentisofoho. Oso Juta sohwafe hungkuno Sifasiyoho Ngkilik hungkunoso ole Pitafoho. Hungkuno hwap'ngo neso sojo hweho.

Jisas kako Filipi'nji Notaniyel'njimo n'ngkapinyo ulimentisofoho.

⁴³ Mo'ningkanta Jisas kako hwahe Ngkaliline'no wamonto kako Filipimo uswo'nonto ulimento, Kiko ngkimo n'ngkape. ⁴⁴ Filip kakoe pone Mpetisaitanta'ango hweho. Oso anga hopo sopo siko'n'kwa'i Entilu'nji Saimoun'nji humamoyoponoho. ⁴⁵ Filip kako Notaniyelimo tipihwononto ulimento, Oyomo. Hohonta Mouses kako Anituye hon'ngkano hungkuno mti'mokonto kako hwe fihwo Anitu nefe'mayo'ne uhwasopo'mentiso so'no mti'mokumentisofoho. A'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofa sohwantne'no olo hwe huhwo sohumne'no ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohomo ngko nto tipihwon'ngkohono. Kako Jisas sohwo pone Nasaletnta'ango hweho. Jousepiye hwomu hweho. Oyomo. Uhwonayo. ⁴⁶ Ose ulahon'ngki Notaniyel ulimento, O'o, a'amu Nasalet sohwa wop'ngo hwa'maho. Hwe wop'ngo oso anga sopo nta'ni pipi imo'noneto. Ose ulahon'ngki Filip ulimento, Oyomo. Hungkuno nehopi kilalokweno. Kiko uhwona.

⁴⁷ Notaniyel kako Jisasiyepo pontahon'ngki Jisas kakimo uhwononto nom'ne a'amu somo kakine'no ulimento, Sekwo oso hwe sopalokunjo sohomo uhwonimno. Oso a'amu Is'lael sohwo wop'ngo'nohino hweho. Kako hwasyo hon'ngkanoso ane hweho. ⁴⁸ Jisas ose ulahon'ngki Notaniyel kako nupa'nonto Jisasimo ulohonimento, Kiko ngkine'no huno pipi kiyahon'ngki nohon'ma'ningkohino. Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Jije angomo'mo kiko iyo fisayo prmpongo somo nohumantan'ngkini Filip

kako mokohonontan'ngki ngko kaki'no kohon'ima'n'ngkohefoho. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki Notaniyel ul'imento, Nje Lont'ihwayo sohwo, hungkuno lonet'ihwayo sohwo, k'iko An'ituye Hwomu hwosoho. K'iko nakwo Is'lael sohwo'na'niye Hwe Engo Ne hwosoho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, K'iko fisayo pmpongo somo nohumentan'ngkini kohononji kilohe so'no k'iko s'meho hi'ntnnono ntapohino so'no hwangu yo'mayo wonyoangkafu a'amu miy'wo'lan'ngkiyohofoso ngko i'me'no k'iko uhwon'monnoho. ⁵¹ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ul'imento, Hungkuno nehapi selalokweno. Ahwomo nohwosomp'o'nawehwosi An'ituye a'amu ahwomomjo sohwa Ngko A'amufe Hwomu ni'hwosopo'mentiso sohwo'niyepono nop'ikuji nos'ikuji yontan'ngkuji sekwo uhwon'fitnnefoho. Ose ul'imentisofoho.

2

Ango Kana sopo hwe fihwo kako ape ma'mentisofoho.

¹⁻² Sikuno hufa'u si'hune memjaofahon'ngki oso hwaho Ngkalili ango Kana sopo hwe fihwo kako ape mayo'ne si'kuno somo kakoe a'amu uhu'mokufitne'ento joho ul'imentisofoho. Oso ape mayo'ne ango homo somo Jisas'ye kona'wohi humamentisofoho. Jisas kako'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hof'iko'nji uhu'mokumentohofofoho. ³ Oso hopo sopo a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokumentohofoso hof'iko oso ape mayo somjo ipisayo mijo pompenjiyo *wain* so moi'wo nto naofahon'ngkofi Jisas'ye kona'wohi Jisas'mo ul'imento, Hof'ikoe mijoso moi'wonoho. ⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Na'u, k'iko ngkimo peho'no ntahino. Nje yokumpohn'nyo a'amu somo ujo ehontojwasio'ne sikunoso mmo'nyofoho. ⁵ Ose ulahon'ngki kona'wohi oso a'amu ang'o homo somjo syoho ulohofioy sohwa ul'imento, Jisas kako sekumo yo'mayo peho peho'ne sel'hwoso'no u, sekwo haloho'no fiy'mno. Ose ul'imentisofoho.

⁶ Oso ang'o hopo sopo hwakwontoho engo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni ang'ahonoho wo'nyoponoho. Oso hwakwontoho engo hiso a'amu jutaso hof'ikoe yahinoso ole aho mijo yatijuyo'ne hungkuno wo'nyofoho. Oso hiso olenoho. Nakwo oso hon'ngkano hungkuno homo somo ito'no in'ngkwalokuhwone so'no nakwo hn'nwi hon'ngkano wonyo ane'nwoho. Ose syafi'hu'mentohofofoho. Oso'no hwakwontoho mijo ihm'mofahinyoso oso ang'o homo somo wo'nyoponoho. Oso hwakwontoho m'kun'imposofoho. ⁷ Jisas kako syoho ulohofioy sohwa ul'imento, Sekwo hwakwontoho somo mijo mangonepo fihm'mopmno. Ose ulahon'ngki a'amu huhwo sohwa hof'iko mijo mangonepo ihm'mo'mentohofofoho. ⁸ Moi'wo ihm'mofahon'ngkofi Jisas ul'imento nosisyasi'kuji nomotakuji oso wosopayo mokosyohumayo nongkumo uy'mno. Ose ulahon'ngki hof'iko sohumemotamentohofofoho. ⁹ Oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo oso mijo hiso mun'ngkon'imentisoso mijo me'wampe'njo *wain* mun'ngkon'imentisofoho. Oso hiso hwap'ngo so'no kako huno mummentisofoho. Oseso oso syoho ulohofioy sohwa hof'iko ahu'mo mijo ihm'mo'mentohof'oso so'no huno umentisofoho. Oseso oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo kako oso hwe ape mayo'ne sohune'no joho ul'imentisofoho. ¹⁰ Oseso olo hwe engo sohwo ape mayo sohomo ul'imento, A'amu hof'iko wopayo engo iloho yani'wo'lan'ngkohof'oso sohwa hof'iko a'amu hopi'nonohino somo mijo me'wampe'njo *wain* so kaki'no uy'ikuji hwangu hof'iko oso mijoso s'meho uhnn'ngkuhwoso'no oso mijo *wain* wonyo we'eso ti'fi wan'fe. I oso'no k'iko oso yahinoso momahoyohino. O'o, k'iko mijo me'wampe'njo wonyoangkafoso nowentan'ngki s'mo'mo mijo wonyo we'e motapohinoso nto n'ngkuhwonefoho. I moi'wo nontani humentan'ngkuhwoni k'iko mijo wonyoangkafu me'wampe'njo motaponji nejapohino. Ose ul'imentisofoho.

¹¹ Oso syoho s'mo'mjo Jisas imentiso pa'nyoso a'amu hwahoponjo sohwa mifitnnefoho. Oso syoho s'mo'mjo hiso Jisas kako hwaho Ngkalili ang'a Kana hopo sopo imentisofoho. Oseso Jisas kakoe yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo'nji a'amu somo ujo ehontojwahumentisofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa oso homo somo uhwonont'ifi hof'iko Jisas'mo s'meho hi'ntnnono umentohofofoho. ¹² Oso hiso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas ang'o Koponeyam sopone'no homn'ngkwa'wehwosanji kona'wohijanji kakoe inomokomoyo sohwanji womentohofofoho. Osopo si'kuno fehohnjo somo humamentohofofoho.

Jisas An'ituye tajo ang'o engo somo a'amu mpe yontan'ngkofo sohwa fe yo'mayo yo'mayo wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-48)

¹³ Oso An'itu A'amu Is'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafi'sioy si'kuno engo * li'wo'n'ngkohofoso mofonepo umo'n'monto yahon'ngki Jisas kako

* 2:13: Mt. 26:2 enjwa'mo fehonolo'mongkomah.

ango Jerusalem sopone'no simentisofoho. ¹⁴ Osopo i'mofawento kako tajo ango angiyoho'mo uhwonimentisoso yahu *mpulimokau sipsipi* nji yihufu oso hu'mesyontan'ngkofi uhwonimentisofoho. Oso'nji a'amu ahu'mo hamniyoho uyontifi nom'ne hamniyoho kengoso asomo ikuwolo'mokomayo yontifi hofikoe ijempoho sopo nohumentan'ngkofi uhwonimentisofoho. ¹⁵ Jisas oso homo somo nuhwononto yahino wonyofoho lonto impe nomanto popopojonto *sipsipi* nji *mpulimokau* oso'nji mofonjyohoto'mihwat'i'mentisofoho. Nom'ne a'amu hamniyoho ikuwolo'mokomayo syoho'njo sohwafe hamniyohoso iwonto'meeofonto ijempoho so'nji fonjojohoku'meeo'mentisofoho. ¹⁶ Ose yonto Jisas oso a'amu yihufomne'no hamniyoho a'amu mta'ni mawo'n'ngkohoho sohwafo ulimonto, Sekwoe yihufu nomafikuji mpanimno. Sekwo olo nje Mpohwoe ango loso sekwoe ho'yango ango imofone'maho. Mpanimno. Ose ulimentisofoho. ¹⁷ Hwangku sohonta Jisas ose imentiso so'no kakoe inomokomoyo sohwa hofiko huno ikwesya'fihu'mentohoho sohonta hungkuno anga'no Ntefit Jisasimono mti'mokumentiso Anituye hungkunomo wo'nnyo so'ne'no sya'fihu'mentohofofoho. Hungkuno hiso olenoho. Ngko olene'no nimo'n'ngkohoho.

Jije ango kiho ane wopingo'nohino wentihwone so'no nimo'n'ngkohoho.

Oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo kemokosyohumameso'no wonyo nimo'kufitnefoho.

Inomokomoyo sohwa oso hungkuno homo somne'no huno sya'fihu'mentohofofoho.

¹⁸ Jisas kako yo'mayo yo'mayo Anituye ango mta'ni wae yao'mentiso somo a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa uhwonontifi simeho tohino umn'ngkahon'ngki Jisasimo ulimentohofi, Olo hiloso tihwo kilisomo yohinoto. Kiko yo'mayo wonyoangkafo nakwo miy'wo'n'ngkuhwoneso uyimne'no'manji u, nakwo huno wonayono. Olo yokumpohn'nyo loso Anitu mta'ni ma'masofoho huno wonaimontonoho. ¹⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimonto, Olo'nohino wosetihwamonne'no yohono. Sekwo olo Anituye ango lomo wae yaopijo'manji sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ngko apa'no ango hiso nuliko'mnefoho. ²⁰ Ose ulahon'ngki a'amu Juta sohwa ulimentohofi, Olo ango syoho ne'no yontan'ngkuhwoni soswo *fouti-siks* (46) neyakolo'mentisofoho. I oso'no kiko sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kiko apa'no mojosohopolaho. Awonoho. Kiko hopo'maho. Ose ulimentohofofoho.

²¹ I oso'no oso ango hiso'no Jisas ulimentisoso kakoe a'apahomne'no pahnnimmo hungkuno hnnimentisofoho. ²² Hwangku sohonta Jisas kako poyo imo'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no songo ulika'mentiso sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa'ni olo hungkuno Jisas nalimentiso somne'no huno ikwesya'fisyontani yo'mayo hungkuno Anituye iyoswo somo a'amu mti'mokumentohofi so'nji yo'mayo hungkuno Jisas nalimentiso somne'no simeho hi'ntnnonohino umentihwonefoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino so'nji huno so'ntnne'no huno uyimentisofoho.

²³ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Sya'fisiyo sikuno engo † somo hofiko elijwonontan'ngkofi Jisas kako ango Jerusalem sopo nohumentan'ngki a'amu pi'ningo sohwa uhwonimentohofoso Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yontan'ngki uhwonontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hweho. ²⁴ Ose ko hnn'ngkahon'ngkofi Jisas kako huno ole sya'fihu'mento, A'amu fehohnjoso hofiko simeho hi'ntnnono nehopi montape'njo yalokwofo. Ose sya'fihu'mentisofoho. ²⁵ Hwap'ngoso Jisas kako a'amu hopi'nonohino sofe simeho ne mo'mo huno unyo hweho. A'amufe yahino somne'no nom'nihwa Jisasimo mulifitnefoho. O'o, kako a'amufe huno ikwesya'fisy'wo'n'ngkohoho so'no kako huno unyo hweho. Oseso hofiko olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hweho, ko hnn'ngkahon'ngkofi Jisas kako simonyo miyofoho. Hwap'ngoso hofiko huno ukwesya'fisyontifeho un'ngkan'ngki kako timo'nohino uhwonimentisofoho.

3

Jisas kako Nikoutemos'nji hungkuno hnnimentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Nikoutemos kako a'amu Falisi sohwafe hon'ngkanomo in'ngkamojo hweho. Kako a'amu Jutafe hwe engo hweho. ² Sikuno fihumo sikwo'miyomo Nikoutemos kako Jisasimo nu'manto ulimonto, Nje Lontihwayo sohwo, Anitu kako kikimo kakoe hungkuno lonetihwayo'ne lokuhwatimentiso hwasoho. Oso hiso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako kiko'nji mohumayontentesi kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso miyohotnnesohilo. O'o, Anitu kiko'nji humaho.

† 2:23: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

³ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Hungkuno ni'hu'no nehohi wakil'monne'no yohono. Kiko upa'nyo. A'amu fihwo kona'wohi aswo ma'mentiso hopaso kako songo apa'no mmo'no so'manji kako Mpohwo Anitumo enjwa'mo humayo somo motip'hwononefoho.

⁴ Ose ulahon'ngki Nikoutemos ul'mento, I, a'amu fihwo kako a'mane nto imo'nnyo sohwo kako apa'no songo imo'nyoso pipilo. Kako kona'wohiye aswo mo'mo swomnaweso so'apa'no aswo mayoso pipilo. Oso'no kiko filontihwaho.

⁵⁻⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Hwe fihwo kona'wohi aswo mayo sohonta kako a'apaho'njo imo'nnyo hweho. I oso hwe huhwo sohomo Anituye Towahuno Wop'ngo ehuhnnamo'nnyo sohwo kako towahuno songo'njo hweho. Kako a'amu songo pa'nyo imo'nnyo hweho. Hungkuno nehohi wakil'mne'no yohono. A'amu mijo'nji towahuno'nji songo mumokoso sohwo kako Anitumo enjwa'mo humayoso motip'hwononefoho.

⁷ Kiko songo apa'no hmmo'nyo kilohe so'no yomo yohotoho. ⁸ Ihwoni. Ifofoso kakoe yahinomnohini in'ngkawowo'n'ngkisofoho. Oso ifoho huhwo sohwo kengo kengo no'meemo mjim'wowo'n'ngkohoho. Kiko ifoho neso muhwonhnehino. O'o, mo'mayo'nohini uhwon'hwaj'wo'n'ngkino. Ifoho hiso nt'i'mta'ni i'mofapinyoto. Ntonte ehusasy'wo'n'ngkohoho. O'o, kiko huno makiyonehoho. Oso hopaso Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo songo apa'no umokiyoso pipi imo'noneto. O'o, kiko huno makiyofoho.

⁹ Ose ulahon'ngki Nikoutemos Jisas'imo ul'mento, Olo ntöhino loso pipi i'mofaponeto.

¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Kiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno lut'ihwayo yofe engo'njo sohwo'lo hungkuno losomne'no kiko huno nto'no meho'osakisiyotaho. ¹¹ Hungkuno nehohi kilalokweno. A'amumo hungkuno lut'ihwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo huno nayo so'nji yo'mayo timo uhwonyo so'ntnne'no uli'wo'n'ngkuhwone hwo'nyaho. I oso'no a'amu jutaso yo'mayo hungkuno ulontane somo simo'ho muyo'njo yont'ifi hohujo ikinjaofalokwofo. ¹² I ngko yo'mayo olo hwaho lopotjo i'mofopalokunjo so'no selahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo simo'ho hi'ntnnono muyo'njo yalokwofo'manji ngko yo'mayo yo'mayo ahwomomjo i'mofopalokunjo so'no seli'me'no sekwo huno pipi waseimontolo. ¹³ A'amu hwahoponjo fihwo kako ahwomomo masiyofoho. Oso'no a'amu ti'ho wasel'montolo. Ngko yo'mayo yo'mayo ahwomo somjo wojoso uhwon'ngkohono eso ti'ho wasel'montolo. Osenoho esofo. O'o, awonoho. Ngko'nohini A'amufe Hwomu sohwo'ni ahwomomo humanji pmmontohe hwo'nyaho. ¹⁴ Hohonta neyakwosa sohwa hwaho wonyo a'amu mohumunyopo nohumentan'ngkofi Mouses kako homa huyo'mango mt'i'mokonto tokemo montitofosyahon'ngki a'amuso oso homa somo uhwonont'ifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoso songo humamentohofofoho. Oso pa'nyoso hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo iyo hwojiyahofiku'nnyo sopo fonjinto'ofan'ufitnnefoho. ¹⁵ A'amu hopi'nonohinoso ngkimo simo'ho hi'ntnnono ntap'ifijosso hofiko songo wop'ngo ne'no nohumantokutnefoho.

¹⁶ Ose ul'kwato lohofonto ul'mento, Anitu kakoe Hwomu ni'hu'no anga'nohino sohwo'ni humaleno. I oso'no Anitu kako sekwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino sokune'no simo'ho m'kun'imposo se'apmmentiso so'no kako ngkimo sekuyepono lonuhwatimentisofoho. Oseso a'amu ngkimo simo'ho hi'ntnnono ntap'ifijosso hofiko hofikoe wonyomne'no tohino mayo'ne'maho. O'o, hofiko songo ne'no engolopohamo humayo'nefoho. ¹⁷ Anitu kako ngkine'no ole mosyan'fisiyo'njo yonto olo hwaho lopone'no lon'hwatimentono. Nje Hwomu sohwo kako a'amufe hon'ngkano wonyo'ne tohino engo uhumn'montonoho. Oso hunoso mosyan'fisiyo'njo imentisofoho. O'o, a'amu hofikoe hon'ngkano wonyo somo humentan'ngkuji hofikoe wonyomjo tohino mafikutnnehonto kako hofikimo is'hutofomayo'ne ngkimo lon'hwatimentiso hwo'nyaho. ¹⁸ A'amu ngkimo simo'ho hi'ntnnono ntapinyoso hofiko tohino hofikoe wonyomne'no mayo'ne'maho. I oso'no a'amu ngkimo ti'fi monn'ngkape'njo yontosso sohwo kakoe tohinoso mayo'ne hweho. Hwap'ngoso kako Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo'ne'no simo'ho hi'ntnnono montapmmojo hweho. ¹⁹ Oso tohino mayo hwap'ngoso olenoho. Pomponaho hon'ngkano wop'ngo wonyoangkafo somo ut'ihwayo'ne nto pmmentisofoho. I oso'no a'amu fehoh'ho hofikoe hon'ngkano wonyo so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'ntnne'no umo'n'ngkahonjoso ole li'wo'n'ngkohofofoho. Nakwo pomponaho somo in'ngkayoso nakwolaho. O'o, si'kwomjoho'mo wohumentihwano lont'ifi iwo'n'ngkohofofoho. ²⁰ A'amu hon'ngkano wonyomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso hofiko pomponaho hiso'no mangohwa imo'ni'wo'n'ngkohofofoho. Hofikoe yahino wonyoso pomponaho'njo sopo a'amu uhwon'fitnnohont'ifi pomponaho so'no i'waho yont'ifi si'kwomjoho'mo humawo'n'ngkohofofoho. ²¹ I oso'no a'amu Anituye hon'ngkanomo ti'fi nehohi'nohini in'ngkuwalokwofoso hofiko pomponaho hopo sopo nto i'mofapont'ifi osopo humolawotofo. Hofiko oso pomponaho sopo nohumentan'ngkofi

a'amu hofikoe yahino so'nji yo'mayo syoho iwo'n'ingkohoho so'ntnne'no uhwonon'tifi Anituye yokumpohn'nyo'nji yalokwofo hnn'mentohofofoho. Jisas ose ul'mentisofoho.

Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako Jisasiye hwap'ingo ne so'no lijwao'mentisofoho.

²² Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo oso hwahe Jutiya sopone'no umentihwonefoho. Oso hopo sopo Jisas nakwo'nji nohumentani nakwo hwe moya'mi somo mijo kiyoma'mentihwonefoho. ²³ Joun kako pone Ainoun Salimmjo mofone sopo humanto kako huhwo a'amu somo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso anga hopo sopo mijo engoso hi'njoponoho. A'amu sohwa kakimo u'mahon'ngkofi kako mijo kiyoma'mentisofoho. ²⁴ Oso hohosohonta hwe engo hwahe mokosyohumayo sohwo Helout kako Joun'imo impo'ango somo impe mintofasiyofoho.

²⁵ Sikuno fihwi Joun kakoe inomokomoyo sohwanji pone Ainoun nohumentan'ngkofi a'amu Juta anga'nohino sohwo hofikimo u'manto a'amu Jutafe hon'ngkano wop'ingo imokinyo'ne yo'mayoso mijo yatiku'nyo yahino so'no yoka hungkuno hosi Joun'ye inomokomoyo sohwanji hnn'mentohofofoho. ²⁶ Oseso Joun'ye inomokomoyo sohwa hofiko Joun'imo u'mantifi ulimentohofi, Nakwoe lonetihwajo sohwo, kiko upa'nyo. Oso hwe Mijo Joutan nongkihnta'ni kiko'nji humamentiso sohune'no kiko kakine'no hungkuno lijwao'mentohino sohwo kako huhwo a'amumo mijo kiyomalofoho. Oso'no a'amu hopi'nonohinoso kakiyepono walokwofo. ²⁷ Ose ulahon'ngkofi Joun ul'mento, Anitu ahwomomo humaso sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino somo hofikoe syohoso muyo'njo yontentesi hofiko syoho ane'njo'nesohilo. A'amu Jisasiyepono walokwofo so'no nakwo humo nayohoho. Anitu kako Jisasi'imo oso syoho hiso uy'mentisofoho. ²⁸ Olo hungkuno hohonta selimontohe loso nto upa'n'mentohofi, Ngko Kilais oso hwe Anitu ahwomomo hwahepo a'amumo ufo'mayo'ne lihwaone sohwon'maho. O'o, a'amu oso hwe huhwo sohwoepono ufitnne hon'ngkanoso ito'no esyohumayo'neso Anitu loni'hwatimentiso hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulonto pahnn'imo hungkuno ul'mento, Hwe fihwo kako ape songo maso sohonta apesi kakoe hwehwoepono uhwoso'no oso hwe huhwo sohwoe a'amusoso hofiko kakine'no simeho wop'ingo wonyoangkafo umon'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Jisasiye a'amu sohwo'ni uhwon'ngkoheso a'amu pi'n'ngo Jisasiyepono walokwofo so'no uhwononji nje simeho wop'ingo wonyoangkafo nto nimo'n'maho. ³⁰ Jisasiye yofeso engo imo'nonefoho. Ngko kakimo enjwa'mo humahon'mo nje yofeso monje wantoho'montonoho.

³¹ Ose ulikwato lohofonto ole ul'mento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo kako nakwo a'amu hwahepono hopi'nonohino hn'n'imo yakolo'nnyo hweho. A'amu olo hwahe loponta'angoso olo hwahe loponefoho. Hofiko yo'mayo olo hwahe laponjo so'no liwo'n'ingkohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo kakoe yofe engoso yo'mayo hwahepono somo hwofilo'nnyo hweho. ³² Oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yahino wop'ingo kan'ngkwohwoe anga wop'ingo sopo uhwon'mentiso so'nji yo'mayo upa'n'mentiso so'ntnne'no lonetihwawo'n'ngkiso hweho. I oso'no a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno lonetihwawo'n'ngkiso homo somo nupa'nontifi aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo iwo'n'ingkohofofoho. ³³ A'amu oso hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kako hungkuno homo somo simeho uyonto Anitu kako nehopeho linyo hweho. ³⁴ Oso a'amu nakwoe hwahe lopone'no Anitu lihwatimentiso sohwo kako Anituye hungkuno naliwo'n'ngkiso hweho. Hwap'ingoso Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo oso hwe huhwo sohomo ifehu'mokahumentisofoho. ³⁵ Mpohwo Anitu kako kakoe Hwomu huhwo sohomo simeho uyonto yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ³⁶ A'amu fihwo kako Anituye Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako songo ne'no wonyoangkafo humayo'ne hweho. I a'amu Anituye Hwomu sohwoe hungkunomo tifi min'ngkayo'njoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo somo motipihwon'fittnefoho. O'o, hofikoe wonyomne'no tohino majo'nefoho. Hofikine'no Anituye simeho tohino uhmnonefoho. Joun ose ulmentisofoho.

4

Jisasi'nji a'mu Someliyanta'ango si'nji hungkuno hnn'mentisiyefoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwa hofiko olo hungkuno upa'n'mentohofi, A'amu pi'n'ngo engo Jisasiye inomokomoyo imo'n'ngkahon'ngkofi Jisas hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso inomokomoyo huhwo sohwa Joun'ye inomokomoyo sohwamo yakolo'nnyo hwafoho. Ose upa'n'mentohofofoho. ² Ose ko upa'n'mentohofoso Jisas huhwo kako a'amu somo mijo makiyomaso'njo hweho. O'o, kakoe inomokomoyo sohwona'ni a'amu somo mijo kiyoma'mentihwonefoho. ³ Oso hungkuno homo somo

a'amu Falisi sohwa upa'nimentohoho so'no Jisas kako huno uyahon'ngki kako oso hwahho Jutiya hopo sopo uli'omanto kako hwahho Ngkaliline'no wawomne'no yohono limentisofoho. ⁴ Ose lonto kako hon'ngkano somo nowento kako hwahho Someliya sopo umentisofoho.

⁵ Oso hopo sopo nowento kako anga Saika sopo i'mofamentisofoho. Oso anga hiso hohonta Jekoup kako kakoe hwomu Jousep'mo hwahho umentisoso mofoneponoho.

⁶ Oso hopo sopo mijimo Jekoup n'hu'no hohonta ij'mentisoso wo'nnyoponoho. Jisas kako osopo hano nowento oso mijimo'njo hopo sopo mofehi'nyo mijiyo kwa'ofiyi ne lopo lohofontan'ngki (12 *k'louk* somo) Jisas kakoe a'apaho usijo'no oso hopo sopo humamentisofoho.

⁷ A'mu Someliyanta'angosi mijo u'monto pmmmentisofoho. Oso a'mu hisi nopahon'ngki Jisas ul'mento, Mijo ntape. Ngko wan'mo. Ose ul'mentisofoho.

⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo wosopayo mpe uyontane'no anga ne sopo nto ument'hwoneponoho. ⁹ Jisas kako'nohini nohumentan'ngki oso a'mu Someliyanta'angosi Jisas'mo ul'mento, K'ko a'amu Juta hwosoho. Ngko Someliya a'mu'nyoho. Oso'no kiko mijo ntape. Ngko wan'mo eso peho'no ntohino. Ose ul'mentisofoho. Hwap'ngoso a'amu Juta so'nji a'amu Someliya so'nji hof'iko hungkuno molan'motofohoho. Jomo mu'ma'nyo'njo imotofohoho. ¹⁰ Jisas kako oso a'mu simo ul'mento, An'itu kako a'amumo yo'mayo wop'ngoso uyone so'ntnne'no, Ngko mijo ntape. Wan'mo kiloheso sohwo'nnontnne'no kiko huno nto'no kiyontentesi kiko ngkimo mijo'no jomo ntohojo'no ngko mijo songo ne'no humayo'ne kijapm'mnesohilo.

¹¹ Ose ulahon'ngki a'musi ul'mento, Hwe Engofo, kiko mijo ifanyoso ane hwosoho. Olo mijimo loso kengo mo'mta'angofoho. Oseso oso mijo songo ne'no humayoso nt'mta'ni woma'monnto. ¹² Neyakwo Jekoup sohwo kako nakumo kakoe mehomi sohwanjimo olo mijimo loso nejapmmmentisofoho. Jekoup kako'nji kakoe mehomi sohwanji hof'ikoe yahu'nji olo mijimo lomta'ni hohonta n'motofohoho. Oseso nakwo jije mijoso peho'no womantantoho. Jije yofe engoso neyakwo Jekoup sohwoe yofe engo somo yakolo'nyo hwosilaho. ¹³ Ose ulahon'ngkahon'ngki Jisas ul'mento, A'amu olo mijo loso n'wo'n'ngkohofoso hof'iko nom'ne s'kunomo mijo'ne apa'no umo'n'montono. ¹⁴ I oso'no a'amu fiho kako olo mijo uyime loso noso noma'nji kako apa'no mijo'no mumo'nonehoho. O'o, olo mijo uyime loso non'ngkuhwosi kakoe simeho mo'mo mijol'mo hapa imo'n'ngkuhwoso'no oso mijo hiso ne'no swap'wo'n'ngkuhwosi kakoe songo ne'no humayoso ne'nohino hweho. ¹⁵ Ose ulahon'ngki a'musi ul'mento, Hwe Engofo, oso mijo hiso ngkimo ntape. Oseso hwangku ngko mijo'no mijoho mape'n'mnehono. Oseso ngko olo mijo hiloso apa'no mifapmnehono.

¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, K'ko jije angopo nowehoji jije hwehumo uti'mahoji olopo asomo fiye. ¹⁷ Ose ulahon'ngki a'musi ul'mento, Ngko hwehwo ani'nyoho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Ou, kiko hwehwo ani'nyoho ntohino n'hu'no nehopi lohino. ¹⁸ K'ko hohonta hwehwa aho hopi'nonohino sohwo uma'n'mentohino kiyoho. I, olo hwe lohwo olohonta kiko'njo humasiyoso jije hwehwo'maho. Oso jije hungkuno nehopi lohino. ¹⁹ Ose ulahon'ngki a'musi yomo yonto ul'mento, Hwe Engofo, ngko kikine'no huno niyohoho. Kikimo An'itu hungkuno kijapahon'ngki limotno hwosoho. ²⁰ Nakwo a'amu Someliya hn'nwiye neyakwosa hof'iko olo hwof'iki'nyo lopo * An'ituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumotofohoho. I oso'no sekwo a'amu Juta soku ole liwo'n'ngkohofi, A'amu hopi'nono anga Jelusalem sopo'nohino An'ituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuno.

²¹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, A'mu losi, nje hungkuno ne somo kiko simeho hi'ntnnono uyo. S'kuno fihiwo umo'n'monto yalokunjo somo sekwo olo hwof'iki'nyo lopo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne muhu'mokufitnneho. I a'amu anga Jelusalem hopo oso hiso'ne muhu'mokufitnneho. O'o, a'amu anga meemjoso hof'ikoe hwap'ngopo An'ituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokant'feho. ²² I oso'no sekwo a'amu Someliya soku sekwo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne hwap'ngo neso huno maseyofoho. Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo An'ituye yofe ho'nomawo'n'ngkuhwone ne sohomo nakwo huno nayohoho. Hwap'ngoso nakwo a'amu Juta hn'nmta'ni An'itu kako hwe fiho uhwosopeehon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako a'amufe wonyomjo tohino somo isi'hutofomayo'ne hweho. Oso'no hwap'ngo neso huno nayohoho. ²³ Oso s'kuno hiso umo'n'monte'no kilohe hiso olohonta nto i'mofapohoho. A'amu fiho kako ngko An'ituye yofe woho'noma'mo nehopi loso sohwo kako ole uyimontono. Kako An'ituye Towahuno'nji nohumahwosi Towahuno huhwo sohwo An'ituye yofe ho'nomayo'ne

* **4:20:** Oso hwof'iki'nyo sopo a'musi limentisoso Hwof'iki'nyo Ngkelisim hwahho Someliya sopo'no. (Lk. 9:53 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.)

hon'ingkano neso utihwahon'ingkuhwosi oso hwo in'ingkohwoso'no kako Anituye yofe nehopi woho'noma'montonoho. Nje Mpohwo kako a'amu oso yahino so'njo somne'no umo'n'ingkohoho. ²⁴ Anitu kako Towahuno hweho. Oso'no a'amu Anituye yofe woho'noma'mo loso sohwo kako Anituye Towahuno'nji nohumahwosi kako hon'ingkano nto'nohinomo un'ingkamontonoho. Oso yahinoso Anituye yofe ho'nomayo'ne nefoho. ²⁵ Ose ulahon'ingki a'musi ul'mento, Ngko huno ole niyohoho. Anitu kako ole nal'mento, Ngko sekumo sefo'mayo'ne uhwasopo'mentohe sohomo sekuyepono uhwat'monnoho. Oso a'amu huhwo sohumne'no Kilaisiyoho liwo'n'ingkuhwonefoho. Kako nopi'hwoso'no kako yo'mayo yo'mayo so'no wolonet'hwamontonoho. ²⁶ Ose ulahon'ingki Jisas ul'mento, Olo ngko olo huhwo'nyoho. Ngko kiko'nji hungkuno lalokuhwoyosofo. Ose ul'mentisofoho.

²⁷ Ose ul'kwato lohofahon'ingki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni u'mentani uhwon'ment'hwoneso Jisas oso a'musi'nji hungkuno hnnontan'ingki uhwonontani yomo yontani nakwo huno pi'n'ingo syafi'hu'ment'hwonefoho. I oso'no nakwo a'mu simo ole mujofoho. Kiko peho'no kumo'n'ingkohoho. I Jisasimo ole mujofoho. A'mu simo peho'no ulalokuno. O'o, ose mujofoho. ²⁸ Oseso a'musi kako kakoe mijipo'nyoso nuli'ko'manto kakoe angopono asomo umentisofoho. I'mofawento a'amu hopi'nonohino somo ul'mento, ²⁹ Sekwo nopikuji olo hwe lohwo uhwon'mno. Kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho. Oso hwe Anitu uhwat'mnoho nal'mentiso Kilaisi sohwo'keno. ³⁰ Ose ulahon'ingki hofi'ko hofi'koe angopo ul'ko'mant'ifi Jisasimo uhwonano lont'ifi pmmentohofohoho.

³¹ Oso hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni Jisasimo ul'ment'hwoni, Nakwoe Lonet'ihwayo sohwoi, kiko wopayo'ne mijoho kiyonoho. Wopayo hmnyo. ³² Ose ulahon'ingkuhwoni Jisas nal'mento, Ngko wosopayo sekwo huno maseyoso ngko hi'njo hwo'nyoho. ³³ Ose nelahon'ingki inomokomoyo sohwna'ni ole hnn'ment'hwoni, A'amu fihwo kako Jisasimo wopayo nto uyisohwo'keno. ³⁴ Ose syofis'yahon'ingkuhwoni Jisas nal'mento, Nje wosopayoso olenoho. Nje Mpohwo ni'hwat'mentiso sohwoe hunomo tifi in'ingkayo'ne syohoso nje wosopayofoho. Oso syoho hiso wesojwao'monnoho. Oso syohoso wosopayo pa'nyo yokumpohn'nyo ntap'iw'o'n'ingkisofoho.

³⁵ Ose nalonto ole nal'mento, Sekwo ole liwo'n'ingkohofi, Hamno osofosofahu'no neyakolof'hwoso'no wosopayo toyo ihwoso'no womantanoho. Ose liwo'n'ingkohofi kuyoho. I oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo wosopayo somo fe'ni'hwon'mno. Toyo nto imaho. ³⁶ I oso wosopayo selalokweso a'amumne'no selalokweno. Wopayo toyooso a'amu hofi'ko nje hungkunomo upa'n'ingkuji si'meho komo'no wontap'ife ntnne'no selalokweno. Hwe fihwo kako wosopayo hujo sohwo tifi no'mo kako wopayo toyo emahowoso'no oso wosopayo hiso kakoe ho'yang'o pa'nyofoho. Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno nom'ne a'amumo uliwo'n'ingkohofoso hofi'koe ho'yangoso olenoho. Hofi'koe hungkunomo nom'ne a'amu upa'n'ingkuji Anitumo si'meho uy'ifi'jo'manji oso a'amu hiso hofi'koe ho'yangofoho. Hofi'ko oso ho'yang'o hiso'nji engolopohamo nohumantokutnefoho. Oseso oso wosopayo huliwo'n'ingkiso so'nji kakoe a'amu wopayo toyo emawo'n'ingkohofi so'nji hofi'ko si'monyo afa'no afa'no uyant'ifeho. ³⁷ Oseso oso hungkuno liwo'n'ingkohofi loso nehopeho. Hwe fihwo kako wopuyo hulahon'ingki nom'ni'hu wosopayo toyooso emawo'n'ingkisofoho. Ose liwo'n'ingkohofohoho. ³⁸ Sekwo wopuyo ko mahuli'mmalofoso sekwo wopayo toyo femap'mno selohe so'no sekwo a'amu nom'ne sofe syoho yokumpohn'nyo imalofo somta'ni wopayo toyo emalokwofo. Si'mo'mo a'amu nom'neso hofi'ko Anituye hungkuno nom'ne a'amumo luti'hwawo'n'ingkohofi so'no sekwo oso a'amu hisomo nje hungkuno ulikujo'no hofi'ko nje a'amu ne umo'nant'ifeho. Oso hiso'no sekwo wopayo toyo pa'nyo emalokwofo. Jisas ose ul'mentisofoho.

³⁹ Oso a'musi Jisasi'nji hungkuno hnn'mentisoyosi kako a'amu Someliya somo kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho ul'mentiso so'no a'amu pi'n'ingo engoso Jisasimo si'meho hi'ntnnono uy'mentohofohoho. ⁴⁰ Oso a'amu hiso Jisasi'njopo i'mofapont'ifi Jisasimo hungkuno yokumpohn'nyo ul'mentohofi, Kiko nakwo'njo lopo foyohumaho. Ose ulahon'ingki Jisas hofi'ko'nji si'kuno hufa'u humamentisofoho. ⁴¹ Oso nohumentan'ingki a'amu pi'n'ingo engoso kakoe hungkunomo haloho upa'ntont'ifi si'meho hi'ntnnono umentohofohoho. ⁴² Hofi'ko si'meho hi'ntnnono uyont'ifi hofi'ko oso a'mu simo ul'mentohofi, Si'mo'mo jije hungkunomo upo'ntantani nakwo huno ole syafi'hu'malohwoni, Olo hwe lohwo hungkuno ne'njo hweho. I oso'no olohonta kakinta'ni kakoe hungkuno neso nakwo huno ole nayohoho. Olo hwe lohwo kako a'amu hwhaponjo hn'nwiye wonyo somjo tohino somta'ni isi'hutofonemayo'ne hweho. Huno ose nayohoho. Ose ul'mentohofohoho.

Jisas kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohwoe hwomumo wop'ingo umokumentisofoho.

⁴³ Oso s'ikuno hufa'u sohwa'u moi'wo imo'n'ingkahon'ingki Jisas oso ango hopo sopo nuli'ko'manto Ngkalilino umentisofoho. ⁴⁴ Nom'ne sohonta Jisas olo hungkuno loso l'imentisofoho. A'amu fihumo An'itu hungkuno uyahon'ingki l'imojo sohwo kako kakoe hwap'ingo sopo yofe engo ane hweho. Ose l'imentisofoho. ⁴⁵ I oso'no Jisas kako kakoe hwap'ingopo Ngkalili i'mofopahon'ingki a'amu hopo sopo'noso hofi'ko Jisas p'mmentisofoho so'no s'imonyo imentohofofoho. Hwap'ingoso hofi'ko hi ango Jelusalem S'ikuno Engo iyoho humayo uhwonyo somo s'imentohofofoho. Osopo nohumant'ifi yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoho Jisas yahon'ingki uhwon'imentohofofoho.

⁴⁶⁻⁴⁷ Oso hwaho Ngkalili ango we'e Kana oso Jisas asomo umentisofoho. Nom'ne s'ikuno somo oso ango hopo sopo Jisas humamentisofoho sohonta kako hungkuno lahon'ingki ahu'mo mijoso ipisayo mijo pompenjiyo *wain* imo'n'imentisofoho. Jisas kako oso ango Kana sopo nohumantan'ingki hwe nom'ne ango Koponeyam humamojo sohwo kako Jisas hwaho Jutiya sopo nta'ni hwaho Ngkalilino'no sopalofoho upa'n'imentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho fehohnjo somo mokosyohumamojo hweho. Kakoe hwomu mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso'no hwe huhwo sohwo ango Kana sopo nowonto Jisas'mo tip'hwononto hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, Nje hwomu kako poyo wape'n'monte'no mofoneponoho. Oso'no k'iko ngko'nji ango Koponeyam nowehwasi nje hwomumo wop'ingo n'mokiyo. ⁴⁸ Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Ngko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso miyome'manji sekwo ngkine'no masemo'nyo'njo kuyoho, s'meho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ⁴⁹ Ose ulahon'ingki oso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo ul'imento, Hwe Engofo, k'iko komo'no fi'pe. Nje hwomu poyo pe'noloho. ⁵⁰ Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, K'iko j'ije angopono asomo fi'we. J'ije hwomu sohwo wop'ingo wohumamontonoho. Ose ulahon'ingki oso hwe huhwo sohwo kako Jisasi'ye hungkunomo s'meho hi'ntnnono uyonto kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. ⁵¹ Nowentan'ingki kakoe syoho ulohofiyo sohwa hon'ingkanopo uswo'nont'ifi ul'imentohofi, J'ije hwomu sohwo wop'ingo humaho. ⁵² Ose ulahon'ingkofo kako ulohon'imento, Nje hwomu sohwo wop'ingo mofehi'nyo ntisohumo imo'n'imaho. Ose ulahon'ingki hofi'ko ul'imentohofi, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'n'ingkahon'ingki wop'ingo humaho. ⁵³ Ose ulahon'ingkofo kan'ingkwohwo huno ole uy'imento, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta Jisas kakimo ul'imento, J'ije hwomu wop'ingo wahumamontonoho. Ose ikwesyafisyonto kako kakoe a'amu hopi'nonohino sonji Jisasi'mo s'meho hi'ntnnono umentohofofoho. ⁵⁴ Oso wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso Jisas hwaho Ngkalili sopo imentisoso s'mo'mo ahu'mo mijomo *wain* imo'n'imentisofoho. Osofepo hwomu mnokino'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

5

Jisas kako mijo ayo we'e Mpetes'ita sopo hwe mnokino'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

¹ Oso moi'wo imo'n'ingkahon'ingki a'amu Jutafe S'ikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofopahon'ingki Jisas Jelusalemne'no s'imentisofoho. ² Oso ango Jelusalem sokilojo kuso anga'no yahu *sipsipimnefoho* limotofofoho. Oso hopo sopo mijo ayo we'e wo'nnyoponoho. A'amu Jutafe hungkuno ole Mpetes'ita. Oso hopo sopo ango aho anga'no hopi'nono swoho ane iku'yo'nohinomo'nnyoso loho'nnyoponoho. ³ Oso ango hopo sopo a'amu pi'n'ingo engo mnokino'njosohomo limotofofoho. Fehohnjoso t'mpi'nyo fehohnjo sife wonyo'njo fehohnjo a'apaho poyo pe'nnyo'njo oso a'amuso humamotofofoho. [Hofi'ko oso mijo ayo we'e huhwo sohwo songo songo iyo'ne hontohumamotofofoho. ⁴ Hwap'ingoso s'ikuno fehohnjo An'ituye a'amu ahwomomjo fihwo noponto mijo ajwomo'mo songo songo imokahon'ingki uhwonont'ifi a'amu mnokino'njo sohwo kako oso mijo somo s'mo'mo ho'n'ma'mentisofoho osohwo kakoe mnokinoso moi'wo imo'n'imentisofoho.]

⁵ Oso hopo sopo hwe mnokino'njo fihwo nohumantan'ingki soswo *teti-et* (38) uyakolo'mojo hweho. ⁶ Jisas noponto oso hwe huhwo sohwo fosyowentan'ingki uhwononto huno ole umento, olo hwe lohwo mnokino hohonta umujo hweho. Ose syafisyonto ul'imento, K'iko nje a'apaho wop'ingo wan'mo'nono lakin'ingkohoho. ⁷ Ose ulahon'ingkahon'ingki a'amu mnokino'njo sohwo ul'imento, Ou, hwe engofo, oso mijo songo songo yahonjo sohonta ngko a'amu nontomaf'ikuji mijomo men'humajone a'amuso ane hwo'nyoho. Ngko waho'nu'mo'mo ko lontneso nom'ne a'amuso

niyakolofiwo'n'ingkohoho hwo'nyoho. ⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, kiko nol'kafohoji jije ife ho'yango yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. ⁹ Ose ulahon'ngki n'hu'no komo'no oso hwe sohwoe a'apaho wop'ingo imo'n'ingkahon'ngki kako nol'kafonto kakoe ife yo'mayoso nohu'memanto kako hano umentisofoho. Oso s'ikuno hiso s'ikuno iyoho humayomnoho.

¹⁰ Oseso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofi'ko oso hwe wop'ingo umokumentiso sohumo ul'imentohofi, Olo s'ikuno loso iyoho humayo'nefoho. Jije ife yo'mayoso mokoho'nawe'ne s'ikuno m'maho. Kiko nakwoe hon'ngkano hungkunomo m'ihupeelokuno. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi kako ole ul'imento, Oso hwe kako wop'ingo n'umokonto ntotoho, Kiko nol'kafohoji jije ife yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. Ose ntiso'nefoho. ¹² Ose ulahon'ngki hofi'ko ulohon'mentohofi, T'ihwoe a'amuhwo kilisoto. Jije ife yo'mayoso mahoji mpano eso. ¹³ Ose ulahon'ngkofi oso hwe wop'ingo imo'n'imentiso sohwo kako Jisas kakoe yofeso huno muyo hweho. Hwap'ingoso oso hopo sopo Jisas kako oso hwe huhwo sohumo wop'ingo umokonto a'amu pi'n'ingo engo somo uhwononto kako komo'no ul'iko'ma'mentisofoho.

¹⁴ Hwangku sohonta Jisas kako oso hwe huhwo sohumo An'tuye tajo ango engo somo t'iphwononto ul'imento, Kiko upa'nyo. Wop'ingo nto imo'n'ing'kino hwasoho. I kiko hon'ngkano wonyoso apa'no yohotoho. Nom'ne tango engo m'kun'imposo ku'manoho. ¹⁵ Ose ulahon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako nowento a'amu Jutafe hwe engo sohwo ul'imento, Oso hwe ngkimo wop'ingo n'umokumasohwo Jisasiyoho. Ose ul'imentisofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofi'ko Jisas'mne'no wonyo ulohofano lont'ifi oso hiso'no hungkuno loma'mentohofoho. Hwap'ingoso Jisas kako oso hwe wop'ingo umokumentisoso s'ikuno iyoho humayo somo imentisofoho.

¹⁷ Hofi'ko Jisas'mo yoka hungkuno ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, I nje Mpohwo kako s'ikuno huhwo huhwi a'amumo wop'ingo'nohino ne'no ulohofiwo'n'ing'kiso hweho. Kako usijo'no mofosyohumayo hweho. Oso pa'nyo s'ikuno huhwo huhwi ngko huhwo'ni a'amumo wop'ingo ulohofiwo'n'ing'kohe hwo'nyoho. Ose ul'imentisofoho. ¹⁸ Jisas ose ul'imentiso so'no a'amu Jutaso hofi'ko Jisas'mo wofonjonyano lont'ifi imentohofoho. Hwap'ingoso hofi'ko huno ole syaf'ihu'mentohofi, Jisas kako s'ikuno iyoho humayo somo syoho iwo'n'ing'kiso hweho. Oso'nohino'maho. O'o, kako An'tu nje Mpohweho nal'iso'manji kako huno ole syof'syalofoho. Ngko An'tu'nji afa hwo'nyoho. Ose syaf'syont'ifi hofi'ko Jisas'mo wofonjonyano lont'ifi imentohofoho.

An'tuye Hwomu sohwo kakoe syoho iyo so'ne kako yokumpohn'nyo hi'njo hweho.

¹⁹ Jisas a'amu Juta huhwa sohwo ul'imento, Hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. Ngko An'tuye Hwomu sohwo'ni nje huno mta'ni ngko yo'mayoso siki mimnehono. O'o, yo'mayo nje Mpohwo yalokunjo somo uhwononji ngko yalokweno. Yo'mayo Mpohwo yonteso Hwomu sohwo kako iwo'n'ing'kohoho. ²⁰ Nje Mpohwo kako s'meho engo m'kun'imposo Ngkimo ntap'iwon'ing'kiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino yalokusoso nt'ihwawon'ing'kisofoho. Oseso yo'mayo nt'iwon'ing'kisoso ngko yalokweno. Olo syoho we'e imale somo sekwo t'mo uhwon'malofo sohwasi hwangku An'tu kako syoho engo olo syoho we'e homo lomo hwofilo'nnyoso ntap'ihwoso'no sekwo uhwon'ngkuji sekwo yomo uyant'ifeho. ²¹ Mpohwo kako a'amu poyo pe'nyo somo ul'ikafonte sohwo songo apa'no umokuwo'n'ing'kiso hweho. Oseso Ngko huhwo'ni a'amu fehohnjo poyo pe'nyo somo ul'ika'mo l'meso i ul'ika'monnoho. ²² Olohonta Mpohwo An'tu kako a'amufe hon'ngkano somne'no wop'ingofoho wonyofoho mujo hweho. O'o, kako oso syoho hiso kakoe Hwomu sohwo'nimo ntap'mmentisofoho. ²³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofi'ko Mpohwe yofe ho'nomawon'ing'kohoho hopaso hofi'ko kakoe Hwomu sohwo'niye yofe hi ho'non'imapitne'ento syoho hiso ntap'mmentisofoho. I oso'no a'amu nje yofe moho'non'imayo'njo hwo'manji hofi'ko nje Mpohwo n'hwat'imentiso sohwo yofe hi moho'nomayo'njofoho.

²⁴ Ose ul'ikwato lohonto ole ul'imento, Ngko nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. A'amu hofi'ko nje hungkunomo upa'n'ngkuji An'tu n'hwat'imentiso sohumo s'meho hi'ntnnono uy'kuji hofi'ko songo ne'no wop'ingo humayo'ne hi'njofoho. Hwangku hofi'koe yahino somne'no hungkuno ikwolofo angkuhwafo sopo m'mofapitnefoho. Hofi'ko poyo pe'nyo yahino somo hwotoho fent'ifi songo ne'no humayo yahinoso nto t'ipema'mentohofoho. ²⁵ Hungkuno nehopi'nohino selalokweno. Oso s'ikuno u'mofapmmonto imentiso sohwi nto i'mofapohoho. Oso'no olohonta a'amu poyo pe'n'imentohofoso hofi'ko An'tuye Hwomu sohwo'niye mango mta'ni nje hungkuno upo'nant'ifeho. Oso a'amu hiso oso hungkuno homo somo s'meho uy'kuji'manji hofi'ko songo ne'no nohumantokutnefoho. ²⁶ Nje Mpohwo kako songo humayo

hwapingo sohwo kako kakoe Hwomu sohwo'nnonji songo fosyohumayo'ne hwapingo n̄m̄m̄m̄mentisofoho. ²⁷ Oseso Anitu kakoe Hwomu sohwo'n̄mo oso syoho a'amufe yahino somne'no wop̄ingofoho wonyofoho ujoso n̄tapm̄mentisofoho. Hwapingoso Ngko A'amufe Hwomu n̄h̄wosopo'mentiso hwo'nyoho. ²⁸ Sekwo olo hungkuno lomne'no yomo ikutoho. Hwangku nom'ne s̄ikuno imo'nyo sohwi i'mofap̄ihwoso'no a'amu poyo nto pe'nontifi pi'n̄momo wotofoso hofiko nje mampaho wonupo'nantifeho. ²⁹ Hofiko nupa'n̄ngkuji apa'no songo wol̄ikofantifeho. A'amu yahino wop̄ingo imotofoso songo ne'no nohumantokutnefoho. A'amu yahino wonyo imotofoso tohino engo t̄ipem̄apitnefoho.

Anitu kako kakoe hwomufe hwapingo so'no ujo ehontojwahumentisofoho.

³⁰ Ngko a'amufe yahino somne'no yano milof̄ihwajiyo syoho imeso nje huno mta'ni mimnehono. O'o, ngko nje Mpohwoe hungkunomo upa'n̄i'mo osomnohini ngko t̄ifi in̄ngka'mo ngko a'amumo yano milof̄ihwajiyo nto'nohino uyimonooho. Hwapingoso ngko nje huno mta'ni uyimonoji'maho. O'o, n̄h̄wat̄mentiso sohwo yo'mayo umon̄nososo uyimonooho.

³¹ Ngko sekumo ngkine'no hungkuno seli'me'no sekwo huno ole wosyof̄isyantifeho. Kakoe hungkuno nehopi't̄keno. Hwasyo kolalofoho. Ose wosyof̄isyantifeho. ³² I oso'no nom'n̄ihwo nje Mpohwo oso hungkuno ngkine'no selokweso kako huhwo nje hwapingo so'no set̄ihwalofoho. Oso ngkine'no set̄ihwalokusoso ngko huno niyohoho, nehopeho. ³³ I nom'ne hungkuno upa'nyo. Oso hwe Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe hungkunomo sekwo upo'nane'entifi kakiyepono sekwoe a'amumo uhwat̄mentohofoho. Oso hwe huhwo'n̄ji nje hwapingo so'no hungkuno nehopi nto seli'mojofoho. ³⁴ Ngko hwaho lophonjo hwe sohwoe hungkuno ngkine'no nje hwapingo so'no sel̄imentiso so'no ngko huno pi'n̄ngko maniyantifiyoho. I oso'no sekwo ngkimo s̄imeho n̄tap̄ifit̄ne'no sekwoe wonyom̄jo tohino somta'ni is̄ihutofosemayo'ne Jouniye hungkunoso huno sefohotofo'ne selalokweno. ³⁵ Joun sohwo kako sikiloho hopo imo'nonto sekumne'no pomponaho losesiyo'ne hweho. Sekwo kakoe pomponahopo we'enepi wohumano lont̄ifi s̄imonyo imentohofoho. ³⁶ I oso'no olohonta nom'ne wop̄ingo Jouni'mo hwofilo'n̄nyoso nje hwapingo so'no loset̄ihwalofoho. Oso hiso nje syoho wop̄ingo Mpohwo n̄tapm̄mentiso a'amu miȳwo'n̄ngkiyohofoso yalokweno. Oso syoho hiso sekwo uhwon̄ngkuji nje hwapingo so'no huno waseyono. Mpohwo Anitu l̄h̄wat̄mentiso hweho waseyono. ³⁷ Nje Mpohwo n̄h̄wat̄mentiso sohwo sekwo kakimo muhwonyo'n̄jo ko yont̄ifi kakoe mampaho somo mupa'nyo'n̄jo ko yahon̄ngkofi kako huhwo nje hwapingo so'no nto set̄ihwamentisofoho. ³⁸ Kakoe hungkunoso sekwoe s̄imeho mo'mo maseuyoho. Hwapingoso sekwo Anitu n̄h̄wat̄mentiso sohwo'n̄mo s̄imeho hi'ntn̄nono montape kuyoho. ³⁹ Sekwo huno ole syof̄isyalokwofo. Nakwo Anit̄uye hungkunomo s̄ikuno huhwo huhwi at̄ofo l̄iwo'n̄asoso nakwo songo ne'no humayo'ne wot̄ipemantanoho. Ose syaf̄isyont̄ifi sekwo oso hungkuno homo somo haf̄ihafe t̄ipewo'n̄ngkohofoho. I oso'no oso hungkuno hiso nje hwapingo so'no ko l̄ijwaof̄iwo'n̄ngkisoso ⁴⁰ sekwo ngko songo ne'no wonyoangkaf̄o humayo hwapingo sohwo'n̄mo n̄i'mayo so'no nakwolaho l̄iwo'n̄ngkohofoho. Oso'no sekwo songo ne'no humayoso mat̄ipm̄mopiyo hwasoho.

⁴¹ Olo hungkuno loso sekwo nje yofe woho'n̄on̄mantife'no maselalokuyohono. ⁴² O'o, ngko sekwoe yahino somne'no huno niyohoho. Sekwo Anit̄umne'no Nakwolaho lalokwofo. ⁴³ Ngko nje Mpohwoe yokumpohn̄nyo'n̄ji noponji se'ma'mentoheso, Ngko Anitu mta'ango hwo'nyoho selimentohofoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo moho'n̄on̄maso hwasoho. I hwe nom'nehwo kakoe huno mta'ni se'mahwosi kakoe yokumpohn̄nyo'n̄ji yo'mayoso ihwoso'no sekwo kakoe hungkunomo waho'nomantifeho. ⁴⁴ Sekwo sekwoe yofe ho'noma'n̄iwo'n̄ngkohofoho. I oso'no sekwo sekwoe yahino somne'no Anitu kako huno pipi kuyalofoho eso huno mosyaf̄isiyo'n̄jo liyalokwofo. O'o, kakoe syohofoho lalokwofo. Oso hiso'no sekwo Anitu ne anga'nohino sohumo s̄imeho hi'ntn̄nono muyif̄it̄nefoho. ⁴⁵ Tifi no'mo sekwoe hon̄ngkano somne'no hungkuno ikwolof̄o'ne sopo ngko nje Mpohumo sekumne'no mul̄imnehono. O'o, Mouses sekwoe hungkuno ikwolof̄o'ne sopo sekwoe wonyo somne'no Mpohumo ulonefoho. Hwapingoso sekwo huno ole syof̄isyalokwofo. Nakwo Mousesiye hon̄ngkano hungkunomo ito'no in̄ngkwalokuhwono. Oso'no nakwo songo ne'no wonyoangkaf̄o humayo so'no wot̄ipemantanoho. Ose syof̄isyalokwofo. ⁴⁶ I oso'no sekwo Mousesiye hungkunomo s̄imeho hi'ntn̄nono nehopi uyont̄if̄ijontentesi sekwo nje hungkuno homo somo s̄imeho hi'ntn̄nono nontap̄ikut̄nesohilo. Hwapingoso Mouses kako ngkine'no hungkuno mt̄i'mokumentisofoho. ⁴⁷ Oso hungkuno Mouses ifalifaliyo mt̄i'mokumentiso somo

sekwo nto'no min'ngkayo hwasit'nanji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono pipi wotipeent'fito. Awonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Jisas kako a'amu faif tausen' (5000) somo wosopayo uyimentisofoho.

(Mat'yu 4:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Oso hohosohonta Jisas kako mijo ayo Ngkalili nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Oso mijo ayo yofe nom'neso Taipeliyas'yoho. ² Osopo Jisas nowahon'ngki hwe moya'mi pi'n'ngo engoso Jisasimo tifi in'ngkapmmen'tohofohofoho. Hwap'ngoso yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Jisas yahon'ngki uhwon'men'tohofohofoho. A'amu mnokino'njo pi'n'ngo somo Jisas kako wop'ngo umokahon'ngki uhwonont'fi in'ngkapmmen'tohofohofoho. ³ Jisas'i'nji kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo oso hopo sopo hwofiki'nyo we'e sopo kotosontani osopo humament'hwonefoho. ⁴ Oso a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * sohwi we'ene'pi umo'n'monte'no imentisofoho. ⁵ Jisas oso hwofiki'nyo hopo sopo nohumanto timo fe'n'hwon'mentisoso hwe moya'mi pi'n'ngo engoso Jisasiyepono sapontan'ngkofi uhwononto kako Filip'mo ulimento, Olo hwe moya'mi lomne'no nakwo wosopayo mpe mti'mta'ni yanehwono. ⁶ Oso hungkuno hiso Jisas Filip'mo ko ulimentisoso Jisas kako yo'mayo yone so'no huno nto syafi'hu'mentisofoho. I oso'no kako Filipiye hunomo yamofa uloh'o'lo lonto oso hungkunoso ulohon'mentisofoho. ⁷ Jisas ose ulahon'ngki Filip kako ulimento, I, nakwo hamniyoho syoho iyo sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso hi'njo'ntontentesi nakwo wosopayo mpe yihwasi a'amu fehohnjo sohwa wopayo we'e'nohini n'ngkuji a'amu fehohnjoso manyo'njo ikutnnesohilo. ⁸ Ose ulahon'ngki Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Entilu, Saimoun Pitafe kon'ngkwa'wehwo sohwo Jisasimo ulimento, ⁹ Olo hwomu lohwo kakoe wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan'ku kempinjo hufa'uyo so'nji mokosyohumunyo hweho. I oso'no olo a'amu pi'n'ngo engo lomne'no wopayo loso pipi uyanehwono. O'o, hopo'maho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'n'mo nalimento, Sekwo hwe moya'mi somo ampo fosyohumamno ulimno. Ose nalimentisofoho. Oso hopo sopo hoja pi'n'ngo'njoponoho. A'amu hiso hojapo nohumant'fi hwe'nohino sohwa *faif tausen* (5,000) humamentohofohofoho. Moya'mi sofamo atofa majofoho.

¹¹ Ose humantan'ngkofi Jisas kako oso wosopayo hiso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto oso a'amu hwe moya'mi hopi'nonohino somo yano ulofimentisofoho. Ose uyonto kako inan'ku kempinjo hufa'uyo so'nji yano ulofimentisofoho. Oso wosopayo so'nji inan'ku so'nji uyahon'ngki a'amu hofiko nonont'fi simeho uhnn'mentisofoho. ¹² Hofiko wosopayoso nto n'ngkahon'ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'n'mo nalimento, Sekwo oso wosopayo nonont'fi nilifeefohofoso apa'no mihu'mokumno. Fehohnjo siki wehwoloho. ¹³ Ose nelahon'ngki oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somta'n'ngo nilifee'mentohofoso sohwo ho'yo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'uyo somo mehu'mee'mment'hwonefoho.

¹⁴ Oso wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Jisas imentiso so'no hwe moya'mi hofiko nuhwonont'fi ole hnn'men'tohofi, Oso hwe sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalone'no hontohumalohwoneso olo huhweho. Ose hnn'men'tohofohofoho. ¹⁵ Ose hn-nontan'ngkofi Jisas kako huno uyimento, Hofiko ngkimo aho yokumpohn'nyo engo n'kekuji hofikoe hwe engomo men'humat'pitnnoho lonto kako'nohini hwofiki'nyopono kotasimentisofoho.

Jisas kako mijo ayo sopo hano emoimentisofoho.

(Mat'yu 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'ni nakwo mijo ayo mom'ngo so'mne'no woment'hwonefoho. ¹⁷ Osopo nohumentani Jisasimne'no wonyopi hontohumentani nakwo yofayokinomo kotasontani nakwo oso mijo ayo sopo Koponeyamne'no woka'ment'hwonefoho. Nowekontan'ngkuhwoni ajwopo sikuno nto meehon'ngki Jisas nakumo komo'no mone'ma'mmentisofoho. ¹⁸ Oso hohosohonta ifoho engo yahon'ngki mijo songo songo engo yonto mijo engo imentisofoho. ¹⁹ Inomokomoyo sohwona'ni nakwo mijopo ne'no jonjempo jonjempe mji'm'wako'ment'hwoneso nakwo mijo ajwopo ne'no humentani uhwon'ment'hwoneso Jisas kako mijo ayo yofayokino'njo sopo hano nowentan'ngki uhwon'ment'hwonefoho. Ose uhwonontani iyoho engo nan'mentisofoho. ²⁰ I oso'no Jisas nakumo nalimento, Ngkonoho. Sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. ²¹ Ose nelahon'ngki nakwo utimano lontani iment'hwoneso kako

* 6:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

nakwo'njo ajwomo'mo humahon'ngki yofayokino hiso nakwo wowantani humiy'hwone sopone'no komo'no umentisofoho.

Hwe moya'mi hofiko Jisasimne'no hafihafe tipmmenotohofofoho.

²² Mo'n'ngkanta hwe moya'mi mijo ayo mom'ngo nongkihnta'ni humamentohofoso Jisasimo uhwonano lontifi hnn'mentohofi, Fosi yofayokino anga'no wentono. I, oso homo somo kakoe inomokomoyo sohwanohini kotas'malofofoho. Jisasi'nji'maho hofiko'nohini kotasontifi humpo'malofofoho. Ose hnn'mentohofofoho. ²³ Oso hopo sopo Jisas kako wosopayo'no Anitumo isamoyoka ulonto a'amu homo somo yano ulofimentiso hopo sopo a'amuso nohumantifi uhwon'mentohofoso yofayokino fiso Taipeliyasnta'ango i'mofopahon'ngki uhwonontifi ²⁴ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwa'nnonji momumuno uhwonontifi hofiko Jisasimo wotipemano lontifi yofayokinomo kotasontifi Koponeyamne'no wako'mentohofofoho.

Jisas ole limento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.

²⁵ Nowakentifi mijo ayo nongkihnta'ni Jisasimo nto tip'hwon'mentohofoso sohonta Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko olopo ne'no ntahonta pmmahnno hwasilo. ²⁶ Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Fosi ngko syoho wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofo imale so'no sekwo nje hwap'ngo neso huno ehohosasesiyo'neso montipeentikuyohofo. O'o, ngko wosopayo sejapmmale so'no apa'no wonejapono lontifi ntopeentikwofo. ²⁷ Ose ulonto ulimento, Sekwo wosopayo piso imo'nyo'ne syoho tohohmtno'njo ikutoho. O'o, oso wosopayo songo ne'no humayo'ne so'no syoho tohohmtno'njo fiykuno. Oso wosopayo hiso piso miyonehoho. Oso wosopayo hiso Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni wosejapmmnonho. Ngko Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofo yalokwe so'no Anitu kako ngkine'no ole setihwalofoho, Ngko songo ne'no humayo'ne hwap'ngo hwo'nyoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwo pipi ihwasi yanehwono Anituye syohosofo. ²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye simeho wop'ngo umokano lifijo'manji sekwo olo syoho sejapmmntisoso fiykuno. Sekwo oso hwe Anitu sekuyepono nihwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno.

³⁰ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, I kiko nom'ne wop'ngo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yohoho'no'manji ou, nakwo ole wosyokufisyantanoho. Anitu kuhwotimentiso nehwasoho. Ose wosyokufisyantanoho. Oso'no pipi ihnnhono. ³¹ Neyakwosa sohwa a'amu mohumuno sopo hofiko nohumantifi hofiko wosopayo ahwomo mta'n'ngoso (*mona*) n'मतोfofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso sohwa ole mti'mokumentohofi, Kako wosopayo ahwomo mta'angoso a'amumo uyimojofoho. Ose mti'mokumentohofofoho. ³² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. Mouses kako oso wosopayo ahwomo mta'angoso muyimmojofoho. O'o, nje Mpohwo uyimojo hweho. I olohonta kako ahwomo mta'ango wosopayo neso wosejapmmonte'no yalofoho. ³³ Oso wosopayo neso a'amufoho. Anitu kako ahwomo mta'ni hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo songo ne'no humayo'ne unyo hweho.

³⁴ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Hwe engofo, oso wosopayo neso sikuno huhwo huhwi engolopohamo kiko fonejapohoho. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo ne hwo'nyoho. A'amu hwahoponjo wosopayo n'wo'n'ngkohofoso hofiko mijoho apa'no uyimontonoho. I oso'no a'amu ngkimo n'imasoso mijoho apa'no muyonefoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapososo kako mijo'ne apa'no mumo'nonehoho. ³⁶ I oso'no nje hwap'ngo ne so'no nto setihwamalefoho. Sekwo ngkimo ko nohonontifi simeho hi'ntnnono mantape'njo imalofofoho. ³⁷ A'amu fehohnjoso Anitu ngkimo ntapmmntisoso hofiko ngkine'no wonn'ngkopantifeho. Oso a'amu homo somne'no wae meeo'mnehono. Ngkilaho mulimnehono. ³⁸ Hwap'ngoso ngko ahwomo mta'ni pmmmentoheso nje huno mta'ni pmmmentohe hwoni'maho. O'o, Anitu nihwatimentiso sohwoe hunom-nohini in'ngkayo'ne pmmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ Anitu kako nihwatimentiso sohwo ole'ne'no umo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinoso Anitu ngkimo nto ntapmmntisoso kalohi ngko anga'no musikwajimnehono. O'o, ngko hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantim'neso hwanguk no'mo sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo nulikahm'me'no hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ⁴⁰ Ou, olo so'no Mpohwo kako umo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Kakoe Hwomu sohwo'nimo nohon'ngkuji nje hwap'ngo ne so'no simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko songo ne'no humayo'neso nomafikujo'no sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo songo nulika'mnefoho. Ose ulimentisofoho.

⁴¹ Jisas kako ngko wosopayo ne ahwomo mta'ango hwo'nyoho ulimntiso so'no hofiko hofikoe simaho wonyo umo'ningkahon'ngki Jisasimne'no sitofo hungkuno hnnimntohofohoho. ⁴² Ole hnnimntohofi, Pipineto. Olo hwe lohwo kako Jousepiye hwomu Jisas'iyoho. Kan'ngkwohwo'ya'une'no nakwo huno nayohoho. Ngko ahwomo mta'ni pmmntohe hwo'nyoho eso hwasयोso peho'no nelalohoho. ⁴³ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ulimnto, Sekwo ngkine'no sitofo hungkuno hofiyoaka peho'no hnnalokwofo. ⁴⁴ A'amu fihwo kako ngkimo tifi nningkaposo sohwo kakoe huno mta'ni moni'manehoho. O'o, nje Mpohwo ngkimo n'hwatimntiso sohwo kako a'amu sohomo ngkiyepono mikinj'hwajiyoso kako ngkimo woni'ma'montonoho. Oseso oso hwe ngkiyepono Anitu lihwasoso sohomo ngko sikuno ae'uyo somo ulika'mnefoho. ⁴⁵ A'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, Hwe moya'mi hopi'nonohino somo Anitu kako hofikimo huno uyo'ne itihwanefoho. Ose mti'mokumentohofohoho. A'amu hopi'nono Anituye hungkuno upa'ningkuji kakine'no huno nto'no syafisyikujo'no hofiko ngkimo woni'mantifeho. ⁴⁶ I a'amu hopi'nonohino hofiko nje Mpohwo Anitu sohomo muhwonyo'njofohoho. O'o, ngko'nohini Mpohwo'nji humunyo sohwo'nnohini kakimo uhwononji kakoe pone somta'ni pmmntohe hwo'nyoho.

⁴⁷ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. A'amu ngkimo simaho hi'ntnnono ntaposo sohwo kako songo ne'no humayo'neso hi'njo hweho. ⁴⁸ Ou, ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho. ⁴⁹ I seyakwosa sohwa hofiko oso hwaho a'amu mohumunyo sopo nohumantifi wosopayo ahwomo mta'ni (*mona*) nimitofo sohwa hofiko hohonta nto pe'nimntohofohoho. ⁵⁰ I oso'no oso wosopayo ne ahwomo mta'ni a'amu nosohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁵¹ Ngko oso wosopayo ne songo ne'no humayo'ne sohwo'ni ngko ahwomomo uliko'manji pmmntohe hwo'nyoho. Oseso a'amu fihwo kako oso wosopayo neso noso'manji kako songo ne'no humantihwonefoho. Oso wosopayo so'ne'no ngko sekumo selalokweso nje a'apahomne'no selalokweno. Hwap'ngoso ngko a'amu hwapohonjo somne'no poyo imo'n'i'me'no a'amu ngkine'no simaho ntapifijo'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho.

⁵² Ose ulahon'ngki a'amu Juta hofiko yoka hungkuno engo loma'mentohofohoho. Ole hnnimntohofi, Olo hwe lohwo kakoe a'apaho nejapososo pipi nanehwono. ⁵³ Ose ulahon'ngki Jisas ulimnto, Ngko hungkuno nehopi selalokweno. Sekwo nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji manfijo'manji sekwo songo ne'no humayoso motip'hwonifitnnefoho. ⁵⁴ A'amu nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo kako songo ne'no humayo'neso hi'njofohoho. Oso sikuno ae'uyo somo oso a'amu homo somo ulika'mnefoho. ⁵⁵ Hwap'ngoso nje a'apahoso wopayo ne pa'nyofohoho. Nje honiyoso mijo ne pa'nyofohoho. ⁵⁶ A'amu kako nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo ngko kakimo humahm'me'no kako ngkimo woni'humamontonoho. Oso a'amu hiso kako nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. ⁵⁷ Nje Mpohwo songo ne'no humaso sohwo kako n'hwatimntiso so'no ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji songo humaleno. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako sikuno huhwo huhwi wosopayo'nji mijo'nji niwo'ningkiso hopaso kako ngkine'no sikuno huhwo huhwi huno syan'fisyiwo'ningkuhwoso'manji kako nje yokumpohn'nyo nomahwosi songo wohumamontonoho. ⁵⁸ Olo wosopayo ahwomo mta'ango lohwo'ni oso wosopayo seyakwosa sohwa hofiko a'amu mohumunyo sopo nimitofo pa'nyo hwo'ni'maho. O'o, oso wosopayo hiso mantifi nontifeso hofiko poyo nape'nimotofohoho. I oso'no olo wosopayo lohwo'nimo a'amu fihwo nnososo kako songo ne'no nohumantihwonefoho. ⁵⁹ Jisas kako oso angko Koponeyammjo tajo angko somo humanto oso hungkuno hiso luti'hwamentisofohoho.

Jisas kako songo ne'no humayo'ne hungkuno hwap'ngoso hweho.

⁶⁰ Oso hungkuno homo somo Jisas'ye inomokomoyo pi'n'ngko sohwo'ni nupo'nontani fehohnjoso hnnimntohofi, Olo hungkuno loso tango we'e'njo hwo'maho. Hungkuno hwap'ngoso neso nakwo huno monayohiyohoho. Haloho tihwo upo'monteto. ⁶¹ Jisas kakoe inomokomoyo fehohnjoso oso hungkuno mjahnnimntohofoso Jisas kakimo ko mulahon'ngkofi kako oso hiso'no huno uyahon'ngki hofikimo ulimnto, Olo hungkuno ngko seloheso sekwoe hunomo wonyo lasemokohoho. Sekwo ngkimo woni'hwotimofantifetaho. ⁶² I ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko nje angko ne sopone'no asomo sime sohonta sekwo ngkimo nonohonifitnne'manji sekwo huno pipi seyoneteto. ⁶³ Anituye Towahuno sohwo kako'nohini songo ne'no humayo'neso hwap'ngoso hweho. Sekwo oso hwe huhwo sohuma'ni womantifeho. Sekwoe a'apahomjo yokumpohn'nyo mosefo'manehoho. O'o, a'amu Anituye Towahuno momaso'njo sohwo kako songo ne'no humayoso motip'pemanehoho. I oso'no sekwo Anituye Towahuno

mayo so'no nto selohofoho. Nje hungkunomo in'ngkafijosos sekwo songo ne'no humafitnnefoho. ⁶⁴ A'amu fehohnjo sekwo'njo ajwo so'mo humalofoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo yalokwofo. Ose nalimentisofoho. Hwap'ngoso simo'mta'ango Jisas kako oso a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyifitnne somne'no kako huno nto syafihu'mentisofoho. Oso'nji kako oso a'amu kakine'no tokoyo'ofu ulohofone sohune'no huno yementisofoho. ⁶⁵ Jisas a'amu huhwo sohwo nom'ne hungkuno ulimento, Sekwo fehohnjo soku ngkimo simeho montape'njo yalokwofo so'no ngko olo hungkuno hiloso nto seloheso olenoho. Nje Mpohwo kako a'amu somo momikinjosehwajiyonjo yoso'manji sekwo ngkiyepono mapofitnnefoho.

⁶⁶ Oso hungkuno hiso Jisas kako ulahon'ngki kakoe inomokomoyo pi'n'ngoso kakimo uhwat'i'mofont'ifi humpo'mentohofofoho. Hofiko kako'nji hano apa'no memay- ofoho. Nihu'nahone uhwat'i'mo'mentohofofoho. ⁶⁷ Oseso Jisas kako kakoe inomoko- moyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo'na'nimo ulimento, Sekwo huhwasi won'hwoti'mofant'ifetaho. ⁶⁸ Ose nelohon'ngkahon'ngki, Saimoun Pita ulimento, Hwe Engofo, Nakwo t'hwoepono humpeenehwono. O'o, k'iko'nohino songo ne'no humayo'ne hungkunoso hi'njo hwosoho. ⁶⁹ Jije hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono ki- jopalokuhwono. Nakwo huno ole nayohoho. K'iko An'ituye hwomu ne sohwo si wop'ngonohini hwosoho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki Jisas nalimento, Nje inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso ngko sehwasopo'mentohe hwasoho. I oso'no ngko sehononji anga'nohino sohwo si towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwosoho. Ose nalimentisofoho. ⁷¹ Oso hungkuno Jisas nalimentsoso kako Jutas, Saimoun Iskaliiyoutiye hwomunne'no nalimentisofoho. Hwap'ngoso Jutas huhwo sohwo kako Jisas'ye inomokomoyo ko inomokomojo sohwo kako aku ikinji ehumanto Jisas'mne'no tokoyo'ofu ulohom'mentisofoho.

7

Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa Jisas'mo simeho hi'ntnnono muyimmentohofofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwaho Ngkalili sopo nowento hano emoimentiso- foho. A'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisas'mo wofonjosyano lont'ifi yahon'ngkofi kako hwaho Jutiya sopo hano memoyo'njo imentisofoho. ² Oso a'amu Jutaso hofikoe sikuno iyoho humayo nom'ne engoso mofonepo umon'imonto imentisofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosa hofiko hwap'ife anga molont'ifi humamotofu sohonta An'itu hofikimo hofiyu mokosyohumamojo so'no huno syafisiyo'ne sikunofoho. ³ Oseso Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa kakimo sifoto hungkuno ulimento hofiko, K'iko olo hwaho Ngkalili lopo sopo nohumahotoho. O'o, k'iko hwaho Jutiya'ne'no sohoji osopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso k'iko yohoyo'no a'amu pi'n'ngoso kikimo kohon'ngkuji jije yofe engo umon'imontonoho. ⁴ K'iko yofe engo woma'mo lohoji'manji olo hiyaso lo'mo peho'no humahnno. K'iko yofe engo ne hi'njo hwos'i'manji k'iko yo'mayo wonyoangkafoso a'amu hopi'nonohino somo fit'hwaho. Ose ulimentohofofoho. ⁵ Hwap'ngoso homn'ngkwa'wehwosa huhwanji Jisas'mo simeho hi'ntnnono mummentohofofoho. ⁶ Jisas hofikimo ulimento, Ngko anga Jelusalem'ne'no ut'hwanyopo simne sikunoso m'mofapefoho. I sekwo yo'mayoso uyano likuji'manji sekwo a'amu hwahoponjo soku sikuno engolopohamo sekwoe sikunofoho. ⁷ Olo hwaho lophonjo hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko sekumne'no simeho tohino mose- jopalokuyohofu. O'o, simeho tohino ngkimnohino ntopantokwofo. Hwap'ngoso yo'mayo yahino wonyo hofiko iwo'n'ngkohofu so'no ngko lijwaof'wo'n'ngkohe so'no simeho tohino ntap'wo'n'ngkohofofoho. ⁸ Nje n'ngkwahwoso sohwaso sekwo nos'ikuji sekwo oso sikuno iyoho humayo engo somo fis'hwonamno. I, ngko oso sikuno iyoho humayo engo somo mos'hwonamehono. Nje sikuno ngko siyo'neso nto'no mmo'nyofoho. ⁹ Jisas kako ose ulonto oso hwaho Ngkalili sopo humamentisofoho.

Jisas kako oso Sikuno Engo hofiyakwosa hwap'ife anga molimentohofu somo sihwajamentisofoho.

¹⁰ Jisas homn'ngkwa'wehwosa sohwa hofiko oso Sikuno Engo somne'no sikwato lohohahon'ngkofi Jisas kako huhwo simentisofoho. I oso'no kako ut'hwanyopo simentiso'maho. O'o, hiyaso'mo simentisofoho. ¹¹ A'amu Jutafe hwe engo so- hwa hofiko oso Sikuno Engo somo humawo'n'ngkohofu sopo humant'ifi Jisas'mne'no haf'ihafe t'ipent'ifi a'amu somo ulohon'mentohofi, Jisas kako nt'i'mo humaho. ¹² Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiko mtitofu mtitofu syohumolawent'ifi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako wop'ngo hweho. A'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako a'amumo hwasyo hungkuno liku'mof'wo'n'ngkiso hweho. Ose limentohofofoho.

¹³ I oso'no a'amu hopi'nonohino hofiko hwe engo sohwanne'no iyoho un'ngkahon'ngki hofiko hungkuno uti'hwanyopo mahnnimentohofofoho.

¹⁴ Oso Sikuno Engo iyoho humayo ajwo sopo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu somo uti'hwanyopo hungkuno loma'mentisofoho. ¹⁵ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nantifi yomo yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako huno engo loso nti'mta'ni tipema'masoto. Kako nakwoe sikule ango hungkuno atofu luti'hwawo'n'ngkuhwone somo masyuyo hweho. ¹⁶ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas kako hofikimo ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango moselalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo n'hwatimentiso sohwo ntahon'ngki selalokweno. ¹⁷ A'amu fihwo kako Anituye hungkunomo un'ngkamo loso sohwo kako olo nje hungkuno lomne'no kako huno ole uyono. Hungkuno loso kakoe huno mta'n'ingo'maho. O'o, Anituye huno mta'n'ingofoho. Kako huno ose uyono. ¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe huno mta'ni yo'mayo loso yoso sohwo kako yofe engo woma'mo lihwoi walimontonoho. I a'amu fihwo kako oso a'amu lihwatimentiso sohwo yofe engoso sekwo noho'nomapitnne'ento selalokuso'manji kako hwasyo hungkuno mose-lalofiyoho. Hon'ngkano wonyo ane hweho. ¹⁹ Jisas ose ulonto ole ulimento, Hohonta Mouses kako seyakwasomo Anituye hon'ngkano hungkuno uyimentisofoho. I oso'no sekwo hopi'nonohino soku oso hon'ngkano hungkuno somo hwotoho fentifi nto'no min'ngkayo'njo imotofokuyoho. Sekwo ose imentohofu so'no sekwo ngkimo peho'no wofonjonisiantife'no yalokwofo. ²⁰ Ose ulahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohino hofiko Jisasi'mo ulimentohofi, Kikimo ti'hwwo wofonjakohumontolo. Awonoho. Kiko towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwosoho. ²¹⁻²³ Hofiko ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sikuno iyoho humayo fihumo ngko hwe mnokino'njo sohumo wop'ngo umokumentohe so'no sekwo simeho tohino ntap'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo soku sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'n'ngkohofokuyoho. Seyakwo Mouses sohwo hon'ngkano hungkuno ole sejapmento, Sekwo sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino aho nom'ne mta'ni hufa'u memjaofihwoso'no mo'n'ngkanta hwomu milongo sohwo a'apaho somo sihu fikolopmno. I Mouses oso hungkuno somne'no hwap'ngo hwo'maho. O'o, seyakwosa mta'angofoho. I oso'no oso sikunoso memjaofihwoso'no sikuno iyoho humayo so'manji sekwo oso sikuno somo syoho iwo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo oso ko iwo'n'ngkohofu so'no ngko hwe sohumo wop'ngo umokumentohe oso sikuno somo sekwo ngkine'no simeho tohino peho'ne ntopantokwofo. ²⁴ Sekwo yo'mayo yahino somo uhwon'ngkuji wonyofoho eso komo'no likutoho. O'o, sekwo si'mo'mo hwap'ngo ne so'no huno nto'no ikwesayafsyikui sekwoe hunoso yano nto'no mpomno. Ose ikujo'no sekwo yahino wonyo so'nji wop'ngo so'nji huno nto'no wotipemantifeho. Ose ulimentisofoho.

A'amu fehohnjoso hofiko ole limentohofi, Olo hwe lohwo Anitu lihwatimentiso lohwo'ikeno.

²⁵ Hwe moya'mi fehohnjo Jerusalem sopo humamotofoso ole hnnimentohofi, Olo hwe lohomo a'amu hwe engo sohwa wofonjosyano lontifi iwo'n'ngkohofu lohwo'laho. ²⁶ I uhwon'mno. Kako uti'hwanyopo lohofonto kakoe hungkuno lontan'ngki hofiko yoka hungkuno mulalokuyoho. I nakwoe hwe engo sohwa hofiko olo hwe lohume'no Anitu uhwatimentiso hweho ose kosyofisyalokwofo. ²⁷ Ose hnnontifi nom'niso ole hnnimentohofi, I oso'no olo hwe lohwoe hwaho laponjo ango ne so'no nakwo huno nayohoho. Oso hwe Anitu uhwatimonnoho nalimentiso so'no kako i'mofape sohonta kakoe hwap'ngo so'no nakwo huno nto'no monayonefoho. Ose hnnimentohofofoho.

²⁸ Jisas kako Anituye ango engo somo ajwo'mo nohumanto a'amu somo mango engo ulimento, Sekwo ngkine'no huno seyohoho. I sekwo nje ango sopone'no huno moi'wonoho. I oso'no nje hwap'ngo neso nje Mpohwo ngkimo n'hwatimentiso sohune'no sekwo huno nto'no maseyohiyohoho. Ngko nje huno mta'ni pmentohe hwon'i'maho. O'o, nje Mpohwo kako n'hwatimentiso sohwo kako yo'mayo yahino ne so'no hwap'ngo hweho. I sekwo kakimo huno ito'no maseyokuyoho. ²⁹ Ngko'nohini kakime'no huno moi'wonoho. Hwap'ngoso ngko kako'nji nohumentai kako huhwo ngkimo loni'hwatimentiso so'no pmentohe hwo'nyoho.

³⁰ Ose ulahon'ngki hofiko kakimo impe untotantifi ko imentohofoso a'amu fihwo kakimo aho mokisahumentisofoho. Hwap'ngoso Jisas kakoe sikunoso mmo'nyofoho. ³¹ Hwe moya'mi pi'ningoso hofiko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyontifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohumo Anitu uhwatimentiso sohwo nopi'hwoso'no kako olo hwe lohwoe yokumpohn'nyo somo uyakolo'montolaho. O'o, awonoho. Olo hwe oloho hweho. Ose hnnontifi tifi in'ngkamentohofofoho.

A'amu itokuso'njo sohwo Jisasi'mo impe intofo'ne lihwatimentohofofoho.

³² A'amu Falisi sohwa oso hungkuno a'amu Jisasimne'no hnnimentohofi homo somo upa'nontifi hofiko'nji a'amu tajo ang'o syoho'njo yofe engo'njo sohwantnne'no hofiko Anituye ang'o eng'o somjo a'amu hwapife tifo'njo sohwaomo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofohofoh. ³³ Lihwatimentohofi so'no Jisas kako huno uyahonngki kako a'amu kako'njoponjo somo ulimento, Sikuno we'enehwo ngko sekwo'nji wosimmonno. Nohumahm'mo ngko nihwatimentiso sohwoepono asomo wawommonno. ³⁴ Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohonifitnnehofo. Hwapingoso oso ang'o ngko nu'mo humame sopo sekwo moni'mapitnnefoho. ³⁵ Ose ulahonngki a'amu Juta sohwafe hwe eng'o sohwa ole hnnimentohofi, Oseso olo hwe lohwo kako ntente we sopo uhwonantanto nakwo huno uhwonoyosofo. Kako a'amu Ngkilik sohwafe hwaho sopo nowehwosi a'amu Juta oso hopo sopo humawo'nngkohofoh so'nji a'amu temtitofoh kengo Ngkilik so'njimo kakoe hungkunoso woluthwamtolikenno. ³⁶ Ole nalohi, Sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohonifitnnehofo. Ose nalonto ole nalohi, Sekwo ang'o ngko humame sopo sekwo moni'mapitnnefoho. Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso pehomto. Ose hnnimentohofohofoh.

Mijo songo ne'no humayo'ne hungkunohofoh.

³⁷ Oso sikuno ni'hu'no eng'o iyoho humayo ae'uyo sohonta Jisas nolikafonto mango eng'o ole ulimento, A'amu mijo'no umonosohwo kako ngkiyepono nopihwosi ngkinta'ni wannono. ³⁸ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofi sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu ngkine'no simoho hi'ntnnono ntaposo sohwo kakoe simoho so'mo mijolimho hopa imo'n'ngkuhwosi oso mijo songo ne'no humayo'neso hano loho'nawo'nyyofoh. Ose mti'mokumentohofohofoh. ³⁹ Mijo'no Jisas ulimentisoso Anituye Towahuno Wopingo somne'no ulimentisofoh. A'amu simoho hi'ntnnono unyo sohwa hofiko Anituye Towahuno mapitnne'no ulimentisofoh. I oso'no Jisas kakoe yofe eng'o so'nji kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nyyo so'nji momaso'njo oso'no Anitu kakoe Towahuno a'amu homo somo muyo'njo imentisofoh.

Hwe moya'mi sofanni ajwopo hotito'mentohofohofoh.

⁴⁰ Hwe moya'mi fehohnjo sofanni Jisasiye hungkuno upa'nontifi ole hnnimentohofi, Ou, nehopeho. Oso hwe sohomo Anitu hungkuno uyahonngki nalone sohune'no hontohumawo'nngkuhwoneso olo huhweho. ⁴¹ Ose hnnngkahonngkofi nom'ne a'amuso ole hnnimentohofi, Olo Kilaisiyoho. Anitu kako ahwomo mta'ni uhwatimentiso hweho. Ose lahonngkofi nom'neso ole hnnimentohofi, O'o, Kilais kako hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoh. ⁴² I a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofi sohwa olo hiso'no yoloho mti'mokumentohofohofoh. Kilais kako hwe eng'o Ntefitiye temtitofoh i'mofapihwosi oso ang'o Mpetilehem Ntefit humamojo hopo sopo u'mofapmmontonoh. Olo hwe lohwo kako Ngkalili sopo i'mofapmmmentisofoh. Oso huno hwasyo syafihu'mentohofohofoh. ⁴³ Oseso a'amu Jisasimne'no huno kengo kengo syafisyontifi hwe moya'mi hofiko Jisasimne'no hotito'mentohofohofoh. ⁴⁴ A'amu fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo impe untofosyano lontifi ko imentohofoso a'amu fihwo Jisasimo aho mokisahumentisofoh.

A'amu Jutafe hwe eng'o sohwa hofiko Jisasimo simoho hi'ntnnono muyo'njo imentohofohofoh.

⁴⁵ Oseso a'amu hwapife tifo'njo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwanji a'amu tajo ang'o syoho'njo yofe eng'o'njo sohwafe pone'no asomo nopahonngkofi hwe eng'o sohwa yoka ulimentohofi, Sekwo Jisasimo impe mintokwape pipi yohofoh. ⁴⁶ Ose ulahonngkofi hwapife tifo'njo sohwa ulimentohofi, Jisas kako hungkuno wonyoangkafo lisoso nakwo hungkuno oso pa'nyoso nakwo mupa'nngkohoyihwono. ⁴⁷ Ose ulahonngkofi a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I sekwo huhwahnji Jisasimo simoho uyahonngkofi hwasyo honngkanomo ipesemotaseswesotah. ⁴⁸ I nakwo hwe eng'o sohwa'nnonji a'amu Falisi sohwa'nnonntne hwe fihwo kako Jisasimo simoho hi'ntnnono unyo sohomo lihwalokwofo. Ni'hu'no awonoh. ⁴⁹ Olo a'amulo Jisasimo simoho uyalokwofo sohwa hofiko Mousesiye honngkano hungkuno somo huno muyofoh. Oso'no Anitu a'amu homo somo tohino uyimontonoh. Oso hwasyo hungkuno ulimentohofohofoh.

⁵⁰ Nikoutimos kako hohonta Jisasimo u'ma'mentiso sohwo kako huhwo a'amu Falisi hweho. Kako hofiko'nji nohumanto ulimento, ⁵¹ Nakwoe honngkano hungkunoso ole nalwo'nngkisotah. A'amufe hungkuno mupa'nyo'mta'ni tohino siki uyo. Ose nalwo'nngkisotah. O'o, simo'mo kakoe hungkuno yoloho neso upa'nngkuhwasi yo'mayo iwo'nngkiso so'no huno nto'no nayihwaso'no u, osohonta kako'ne hungkuno nano womtitofantano.

⁵² Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, I kiko huhwo hnnonji Ngkalili nta'ango hwosilah. Anituye hungkunomo atofoh fiso. Atofo lohoji olo so'no huno

wotipema'monnoho. A'amu Anitu hungkuno uyihwoso'no nalone sohwo hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. Oseso kiko huno wotipema'monnoho. ⁵³ Ose ulahon'ngkofi hofiko hofikoe angopono humpo'mentohofofoho.

8

A'mu hwa'nte siye hungkunofoho.

¹ [Oso sikwo'miyo somo Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo simentisofoho. ² Mo'ningka sohonta im'ingo'nji Jisas apa'no Anituye tajo ango engo somo asomo noponto simentisofoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Jisasimo u'mahon'ngkofi Jisas kako ampo nohumanto kakoe hungkunoso lutihwamentisofoho. ³ Ose lutihwentan'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko ape hwa'ntesimo ipemotasantifi Jisasinjo ajwopo uhumatimentohofofoho. Oso apesi kako nom'ne hwe'nji saho fosyowentan'ngki hwe engo sohwa uhwonimentohofofoho. ⁴ Oseso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwaso, olo ape losi hufo yontan'ngki uhwonimalohwoniyoho. ⁵ Mousesiye hon'ngkano hungkunoso ole nalimento, Hwoya'mi yahino wonyo'njo ose somo sojo mehwasi wofonjosyano. Ose nalimentisofoho. I oso'no kiko huno pipi kiyohoho. Pipi yanehwono. ⁶ Hofiko Jisasiye hunomo yamofu ulohofone oso ulohonimentohofofoho. Huno ole syafihu'mentohofi, Jisas kako Mousesiye hon'ngkano hungkunomo mti'hupe so'manji nom'ne hungkuno kengo naloso'manji nakwo kakimo impe untofantanoho. Ose syofisyahon'ngki Jisas kako ingku'nohumanto kako kakoe ajo'miyo'nji hwahomo ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. ⁷ Hofiko Jisasiyo ne'no ne'no ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas kako noli'kafonto ulimento, A'amu fihwo hon'ngkano wonyo nihu'no aneso sekwo'njo ajwo lopo sojo simo'mjoso a'mu simo woho'namofono. ⁸ Ose ulonto kako apa'no ingku'nohumu lohofonto hwahomo apa'no ajo'miyo'nji ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. ⁹ Hofiko Jisasiye hungkunomo upa'nontifi a'amu anga'no anga'no hotahumentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa simo'mo hotoswopahon'ngkofi hwe nom'ne sohwa hofiko tifi hotahumentohofofoho. A'amu hopi'nonohinoso Jisasimo uliko'mahon'ngkofi Jisas kako'nohini nohumentan'ngki oso a'musi kako Jisasiye simanopo ne'no loho'mentisofoho.]

¹⁰ Jisas noli'kafonto a'mu simo ulimento, Olo a'mu losi, a'amuso nti'mo humalofo. A'amu anga'nohinoso kikimo poyo wokumokano makiloho liyohoho. ¹¹ Jisas ose ulahon'ngki a'musi ulimento, Hwe Elengofu, a'amu ose manjofoho. Hopi'nono nto humpehoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni poyo makumokohoyohoho. Kiko nowehoji oso wonyo hiso apa'no iyo'eno. O'o, hon'ngkano wop'ingo'nohini fiyohoho. Ose ulimentisofoho.]

Jisas olo hwaho lopone pomponaho hweho.

¹² Jisas a'amu somo hungkuno apa'no ulimento, Ngko olo hwaho lopone pomponaho hwo'nyoho. A'amu ngkimo tifi nn'ngkaposo sohwo kako sikwo'mjoho'mo memoyonehoho. O'o, kako songo ne'no humayo'ne pomponaho hi'njo hweho. ¹³ Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, Kiko kikine'no hnni'wo'n'ngkino hwasoho. Oseso nakwo huno monayohoyohoho. Jije hungkuno nehovitikeno, hwasotikeno. Nakwo huno monayohoyohoho. ¹⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko ngkine'no hnnalokweno. I oso'no nje hungkuno ne'njofoho. Hwap'ngoso ngko nje hwap'ngo ne pmmenthe sopo'no huno niyohoho. Oso'no ngko ango nosimne sopo'no huno niyohoho. I oso'no sekwo nje hwap'ngo ne sopo'no huno maseyohoyohoho. Ngko hano umne sopo'no sekwo huno maseyohoyohoho. ¹⁵ Sekwo a'amu hwahoponjofe yahinomo yano ilofi'wo'ningkohofihwasoho. I ngko a'amufe yahino somo oso hoya yano milofi'wo'ningkiyohwe hwo'nyoho. ¹⁶ I oso'no ngko nom'ne a'amumne'no yano ilo'me'manji ngko nto'nohino ulomnoho. Hwap'ngoso ngko'nohin'i'maho. O'o, nje Mpohwo n'hwatimentiso sohwo'nji nohumentai yalokuhwoyo. ¹⁷ Sekwoe hon'ngkano hungkuno somo ole wo'nyofoho. A'amu hufa'u hwa'u hungkuno afa'nohini lisoso nakwo huno ole wonayono, Sikoe hungkunoso ne'njofoho. Ose wo'nyofoho. ¹⁸ Ngko ngkine'no hungkuno hnni'wo'ningkohefoho. I nje Mpohwo n'hwatimentiso sohwo kako huhwo nje hwap'ngo so'no liwo'ningkiso hweho. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Jije Mpohwo nti'mo humaho. Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkine'no huno nto'no mosyafisiyo'njohwasi kalohi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno mosyafisiyo hwasoho. Sekwo ngkine'no huno nto'no seinyohwasim'nanji ou sekwo nje Mpohwo huhune'no huno nto'no waseyimntonoho.

²⁰ Oso hungkuno hiso Jisas kako Anituye tajo ango engo hamniyoho'njo ango ajwo sopo lohofonto hwe moya'mi somo hungkuno lutihwamentisofoho. Kako utihwa'nyopo

ko humentan'ngki a'amu kakimo impe mintafe'njo imentohofofoho. Hwap'ngoso kakoe sikuno poyo imo'nyo'ne s'ikunoso mmo'nyofoho.

Ngko ume sopo sekwo mafitnne hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²¹ Jisas kako nom'ne hungkuno apa'no ulimento, Ngko ume sohonta sekwo ngkine'no hafihafe wonyopi wonyopi wotpeentifeho. Sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somo poyo nope'n'ngkuji sekwoe wonyo somjo tohino somo ne'no humantokutnnefoho. Oso'no sekwo ngkimo mon'i'mapitnnefoho. ²² Ose ulahon'ngki a'amu Juta sohwa hnn'imentohofi, Oso hungkuno nelalokunjoso hwap'ngo neso pehoto. Ole nelalofoho. Oso ango ngko u'mo humame sopo sekwo mafitnnefoho. Pipineto. Kako kakimo wofonjahin'ntol'keno. ²³ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo enjwa'mta'ango kuyoho. Ngko yokintahoponta'ango hwo'nyoho. Sekwo olo hwaho loponta'ango kuyoho. Ngko ahwomo mta'ango hwo'nyoho. ²⁴ Oso'no ngko ole nto selohofoho. Sekwo poyo pe'n'ngkuji sekwoe wonyoso wawo'montonoho. Mpohwo kako ngkimo n'hwatimentiso so'no sekwo simeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji sekwoe wonyoso wawo'montonoho.

²⁵ Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Kiko t'hwosilo. Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko oso hwe so hwo'nyoho. Simeho nto selimentohoe so hwo'nyoho. ²⁶ I sekwoe yahino wonyo somne'no hungkuno pi'n'ngo hi'njo hwo'nyoho. I oso'no hwangu oso yahino somne'no hungkuno yano selofimnefoho. I olohonta yo'mayo n'hwatimentiso sohwo ntimentiso so'nohini waselimonne'no yohono. Kakoe yahinoso ne'njo hweho.

²⁷ Jisas ose ulahon'ngki hofiko Jisas Anitumne'no hofikimo ulimentiso so'no huno muyo'njo imentisofoho. ²⁸ Oseso Jisas hofikimo ulimento, Hwangu sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni fonjan'isy'kuji oso hohosohonta sekwo ngkine'no huno ole seyonefoho. U, oso hwe Anitu uhwatimentiso sohweho. Sekwo huno ose wot'pemtifeho. Ngko nje huno mta'ni yo'mayo syohoso imentohe'maho. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'nohini selimentohofoho. ²⁹ Mpohwo kako n'hwatimentiso sohwo kako ngko'nji humaho. Yo'mayo iwo'n'ngkoheso Mpohwo kakoe simeho wop'ngo umokiyo'ne iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Kako mon'sikwajonehoho. ³⁰ Ose ulahon'ngki hwe moya'mi pi'n'ngo engoso oso hungkunoso upa'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofoho.

Hungkuno neso sekumo wop'ngo wasemokumontonoho.

³¹ A'amu Juta fehohnjoso Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofoho somo Jisas ole ulimento, Sekwo simeho nehopi ntap'kujo'no sekwo nje hungkunomo t'fi nehopi in'ngkafijo ku'manji sekwo nje inomokomoyo ne kuyoho. ³² Nje hungkuno nehopi somo huno seyoso'manji oso hungkuno hiso sekwoe yahino wonyoso kilo'mokomokosyehumamajo somta'ni usihutofosema'montonoho. ³³ Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe neyakwo Ap'lohama sohwoe imu hwona'nyoho. Nom'nihwo nakumo ntahonta kilo'mokomokonesyohumamajoto. Awonoho. Oso'no kiko peho'no nalohino, Nje hungkunoso sekumo usihutofasema'montonoho. Pipineto. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohino hon'ngkano wonyo'njo somo oso hon'ngkano wonyo hiso hofikimo kilo'mokomokosyehumamajofoho. Oso'no oso a'amu hiso hofiko oso hon'ngkano wonyo sohwoe syoho ulohofiyo pa'nyofoho. ³⁵ A'amu syoho ulohofiyo sohwo kako kakwo'yohwoe syohoso ulohofisoso kakoe hwe engo'njo ni'hu'nahone humayo'ne hwo'maho. O'o, kako syoho ulohofiyo'nohino hweho. I oso'no hwe engo sohwoe hwomu sohwo'nohini engolopohamo humawo'n'ngkohoho. ³⁶ Oso'no Anituye Hwomu sohwo'ni ngko sekumo hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofasema'meso nom'nihwo sekumo mokilo'mokomokosyehumamajohoho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nje a'amu ne nto imo'n'ngkohoho. ³⁷ Sekwo Ap'lohama'ye imu sohwo'nyoho l'wo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Ap'lohama sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. I oso'no nje hungkuno so'no nakwolaho lontifeso sekwo ngkimo wofonjon'isyantife'no yalokwofo so'no sekwo Ap'lohama'ye imu ne hwas'i'maho. ³⁸ Ngko nje Mpohwo'nji nohumanji yo'mayo ntahon'ngki loseti'hwawo'n'ngkohe hwo'nyoho. I oso'no sekwo sekwoe sen'ngkwohwo ne sohwoe yahino somo nomantifi yalokwofo.

Sen'ngkwohwo sohwo Seten'nyoho. Jisas a'amu Juta somo ose ulimentisofoho.

³⁹ Jisas ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Nakwoe mpohwo sohwo Ap'lohama'nyoho. Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I sekwo Ap'lohama'ye imu ne hwas'i'manji sekwo Ap'lohama imajo yahinoso sekwo ikutnnesohilo. ⁴⁰ Yo'mayo hungkuno nehopi Anitu ntahon'ngki ngko seli'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Oso hungkuno homo somo sekwo

nakwolaho lonti fi wofonjonisyatife'no yalokwofo. Apiloham kako a'amumo wofonjahumonto miyommentisofoho. ⁴¹ O'o, sekwo sekwoe sen'ingkwowho ne sohwoe yahinomo in'ingkowalokwofo.

Ose ulahon'ingki ul'imentohofi, Nena'wohisi hwa'nyo yonto nakumo ti'penema'mentiso hwonani'maho. Nan'ingkwowho anga'nohino sohwo An'tuyoho. ⁴² Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo An'itu sen'ingkwowho ntentesi sekwo ngkimo simeho ntap'ikutnnesohilo. Hwap'ingoso ngko An'itu'nji nofosyohumanji pmmentohi hwo'nyoho. Nje huno mta'ni pmmentohi hwon'i'maho. O'o, An'itu kako ni'hwajahan'ingki pmmentohi hwo'nyoho. ⁴³ Sekwo nje hungkunomo huno nto'no mosyafisiyo'njo peho'neto. Hwap'ingoso sekwo nje hungkunomo upa'nontifeso nakwolaho lonti feso haloho maposo'njo hwasoho.

⁴⁴ Sekwoe sen'ingkwowho sohwo Seten'yoho. Sekwo yokumpohn'nyo yoho'nontifi sekwoe sen'ingkwowhoe yahinomo tifi in'ingkowalokwofo. Kako si'mo'mta'ango a'amumo wofonjahumo li'mojo hweho. Kako hungkuno ne'njo somno ngkilaho li'mojo hweho. Hwap'ingoso yahino neso kakoe si'meho mo'mo momnauyoho. Kako hwasyo hungkuno'nohini li'mojo hweho. Kako yo'mayo hwasyo hungkunoso hwap'ingo hweho. ⁴⁵ I ngko sekumo hungkuno nehapi ko selahon'ingko sekwo nje hungkuno homo somo si'meho hi'ntnnono montopalokuyohofo. ⁴⁶ Ngko hon'ingkano wonyo yoheso'no ti'hwowant'montolo. Awonoho. I oso'no ngko hungkuno nehapi'nohini seli'wo'n'ingkohe'manji sekwo nje hungkunomo si'meho hi'ntnnono montape'njo peho'ne yalokwofo. ⁴⁷ An'ituye mehom'i ne sohwa hofi'ko An'ituye hungkunomo haloho pewo'n'ingkohofohofo. I sekwo An'ituye mehom'i hwas'i'maho. Oso'no sekwo kakoe hungkunomo haloho maposo'njo hwasoho. Jisas ose ul'imentisofoho.

Jisas ul'imento, Apiloham mmo'nyo sohonta ngko ne'no humamote hwo'nyoho.

⁴⁸ Ose ulahon'ingki a'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo sitofo ul'imentohofi, Ihwoni, nakwo kikine'no hungkuno nehapi li'wo'n'ingkuhwono. Kiko a'amu Someliya pa'nyo hwasoho. Kiko mewoso hwasoho. Seten'ye towahuno wonyoso kikimo ehuhnnakumo'nyo hwasoho. Nehapi li'wo'n'ingkuhwono. ⁴⁹ Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Ngko towahuno wonyo ane hwo'nyoho. O'o, ngko nje Mpohwoe yofe engo ho'nomalokweno. I sekwo nje yofemo hwotoho nifeentokwofo. ⁵⁰ Nje yofe ho'noma'nyo'ne ngko syoho miyalokuyohono. O'o, An'itu kako nje yofe engo umokumontonoho. I a'amu yo'mayo wonyo ngkine'no huno syafisiyo'wo'n'ingkohohofo so'no An'itu kako tohino yano ulofiyonefoho. ⁵¹ Hungkuno nehapi'nohini waseli'monne'no yohono. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no in'ingkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumant'hwone hweho.

⁵² Ose ulahon'ingki a'amu Jutaso Jisasimo ul'imentohofi, Ihwoni, kiko towahuno wonyoso nehapi hi'njo hwasoho. Apiloham kako poyo pe'n'imentiso hweho. I a'amu An'itu hungkuno uyahon'ingki li'motofo huhwanji pe'n'imentohofohofo. I oso'no oleso peho'no lalokuno. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no in'ingkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumant'hwone hweho. Oso hiso peho'no lohino. ⁵³ Kiko neyakwo Apiloham poyo pe'n'imentiso sohomo yakolo'nnyo hwasilaho. I kiko oso a'amu An'itu hungkuno uyahon'ingki lonti fi pe'n'imentohofi sohwo uyakolo'nnyo hwasilaho. Kiko ti'hwow pa'nyo umo'n'imonji lalokuno.

⁵⁴ Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, I ngko nje yofe engo imokinanti'mntentesi nje yofeso engo'maho we'le'nohinesohilo. I oso'no sekwo nan'ingkwowho An'ituyoho li'wo'n'ingkohoho sohwo kako nje yofe engo ni'mokalofoho. ⁵⁵ I oso'no sekwo An'itu ne sohomo huno maseyo hwasoho. Ngko kakine'no huno niyohoho. Ngko ole lonti'mntentesi, Ngko An'itu sohomo huno maniyohoyohoho. Ngko ose lonti'mntentesi ngko sekwo hopa hwasyo hungkuno'njo hwo'nnesohilo. I oso'no ngko An'itu ne sohomo huno niyahon'ingki kakoe hungkunomo tifi in'ingkowalokweno.

⁵⁶ Sen'ingkwowho Apiloham sohwo kako An'ituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no kako ngko olo hwaho lopo pmne'no huno uyahon'ingki so'no kako ngkimo ti'mo nehapi nohon'imentisofoho. Oso'no kako ngkine'no si'monyo imentisofoho. ⁵⁷ Ose ulahon'ingki a'amu Jutaso ul'imentohofi, Soswo *fifi* (50) mokiyakolofe hwasoho. Kiko Apilohammo ti'mo uhwon'imentohino hwasilaho. Hungkuno hwasyo lalokuno. ⁵⁸ Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Hungkuno nehapi waseli'monne'no yohono. Apiloham kako mmo'nyo sohonta ngko humamote hwo'nyoho. Ose ul'imentisofoho. ⁵⁹ Oseso hofi'ko sojo nomant'ifi Jisasimo wofonjisyano lonti fi ko imentohofoso Jisas kako a'amu pi'n'ingo engo'njo so'mo hiyaso ifohuni ifohuni lohofonto mempono swapmmentisofoho.

9

Jisas kako hwe tɪmpi'nyo sohomo wopɪngo umokumentisofoho.

¹ Jisas kako hano emoyonto hwe tɪmpi'nyo fihumo uhwonɪmentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kona'wohi aswo mayoso tɪmpi'nyo humoma'mentisofoho. ² Jisas oso hwe huhwo sohomo uhwonɪngkahonɪngki Jisasɪye inomokomoyo sohwo'na'ni kakimo ulohonɪmentɪhwoni, Nakwoe Lonetɪhwayo sohwo, oso hwe sohwo tɪmpi'nyoso peho'ne imo'nnyoto. Kako honɪngkano wonyo imofonto imo'nɪmentisotaho. Kanɪngkwohwo'ya'u honɪngkano wonyo imo'mentisiyomo imo'nnyotaho.

³ Inomokomoyo sohwo'na'ni ose ulahonɪngkuhwoni Jisas nalɪmento, O'o, olo hwe lohwoe tɪmpi'nyo imo'nyo hwapɪngoso kakoe honɪngkano wonyo mta'ango'maho. Kanɪngkwohwo'ya'uye honɪngkano wonyo mta'ango'maho. O'o, olo tɪmpi'nyo imo'nyo hwapɪngoso Anɪtu kako olo hwe lohomo kakoe yokumpohn'nyo utɪhwa'nyopo uyɪmo lɪmentisofoho. ⁴ Ose ulonto kako pahnnɪmo hungkuno ole ulɪmento, Mofehi'nyo ne'no lohofontanɪngkuhwosi nakwo yo'mayo syoho Anɪtu ngkimo nɪhwatɪmentiso sohwo nejapmentisoso komo'no uyano. Sɪkuno mehwoso'no nakwo syoho miyanehwono. ⁵ Ngko olo hwaho lopo nohumentanɪ'mo olo hwaho lophonjo pomponaho pa'nyo hwo'nyoho.

⁶ Ose nalonto kako hwaho we'eso nomanto memijo hwhomomo uyatɪ'mofonto yoko'nyo imokonto tɪmpi'nyo sohwoe tɪmopo uloho'mentisofoho. ⁷ Ose ulohofonto ulɪmento, Kɪko nowehoji oso mijo ayo Silouam sophonjo somo mijo fiyoma'nyo. Ose ulɪmentisofoho. Oso mijo yofe Silouamɪyoso hwapɪngoso olenoho, Lɪhwajiyofe'nefoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako mijopo nowento mijomo yoma'nonto asomo nosaponto kako tɪmo wopɪngo honɪmentisofoho.

⁸ Hohonta oso hwe huhwo sohwo kako tɪmpi'nyo nohumanto honɪngkano momɪngo sopo nohumentanɪngki a'amu nopoulosɪfi nopoulosɪfi yontanɪngkofi kako hofɪkinta'ni hamniyoho yo'mayo so'no jomo ulɪmojo hweho. Oso a'amu huhwo sohwanji oso a'amu hwe tɪmpi'nyo sohwo kakoe anga afaponta'ango sohwanji hofɪko hnnɪmentohofi, Pipilo. Olo hwe lohwo kako honɪngkano lopo nofosyohumanto nakumo hamniyoho yo'mayo so'no jomo nalɪwo'nɪngkiso lohwo'laho. ⁹ Ose hnnɪngkahonɪngkofi a'amu fehohnjoso ole lɪmentohofi, Ou, olo hwe lohwo sohwo olo huhweho. I nom'ni'ho ole lɪmentohofi, O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo pa'nyo hwo'keno. Ose lahonɪngkofi oso hwe tɪmpi'nyo wopɪngo umokumentiso huhwo sohwo ole ulɪmento, Ngko olo huhwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahonɪngki hofɪko ulɪmentohofi, Jije tɪmo wopɪngo kumo'nɪngkisoso pipi yohinoto. ¹¹ Ose ulohonɪngkahonɪngkofi kako ulɪmento, Oso hwe Jisasɪyoho lɪwo'nɪngkohofoho sohwo kako hwaho'nji memijo'nji iwolo'mokonto kako nje tɪmopo ntohofisofoho. Kako nantohofonto ntohi. Kɪko nowehoji mijo ayo Silouam mta'ni mijo fiyoma'nyo. Ose ntahonɪngki ngko nowenji mijo yoma'nɪngkoheso nje tɪmo wopɪngo nɪmo'nɪngkohoho. Tɪmo yo'mayo somo uhwonɪngkohono. ¹² Ose ulahonɪngki hofɪko ulɪmentohofi, Oso hwe huhwo sohwo ntɪ'mo humaho. Ose ulahonɪngkofi kako ulɪmento, Kakoe humayo sopone'no ngko huno maniyohoyohoho.

¹³ Ose ulahonɪngki hofɪko oso hwe tɪmpi'nyo emmojo sohomo a'amu Falisi sohwafepono ipemotamentohofoho. ¹⁴ Hwapɪngoso oso sɪkuno somo Jisas kako oso hwaho memijo'nji iwolo'mokonto hwe sohwoe tɪmo wopɪngo umokumentisoso sɪkuno iyoho humayo somnoho. ¹⁵ Hofɪkoe anga sopo i'mofapontɪfi hofɪko kakimo apa'no ulohonɪmentohofi, Jije tɪmo wopɪngo imo'nyoso pipi yonji honɪmahnnoto. Ose ulahonɪngkofi kako ulɪmento, Kako hwaho yoko'nyoso nomanto nje tɪmopo ntohofahonɪngki ngko mijo yoma'nɪmaleso ngko tɪmo honɪmalefoho. Ose ulɪmentisofoho. ¹⁶ A'amu Falisi fehohnjo sohwa ole lɪmentohofi, Oso Jisas huhwo sohwo kako sɪkuno iyoho humayo somo syoho iwo'nɪngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Kako Anɪtu mta'ango hwo'maho. Ose lahonɪngkofi nom'ni'hiwa ulɪmentohofi, I kako nakwoe honɪngkano wonyo'mta'ango hwo'manji kako olo wonyoangka nakwo miyɪwo'nɪngkuhwone loso pipi imasoto. Ose lontɪfi hofɪko hwasoyopo hotitofontɪfi yoka hungkuno hnnɪmentohofoho.

¹⁷ Oseso a'amu Falisi sohwa hofɪko oso hwe huhwo sohomo apa'no ulohonɪmentohofi, Oso hwe jije tɪmo wopɪngo kumokumaso sohumne'no kɪko huno pipi kiyohoho. Ose ulohonɪngkahonɪngkofi kako ulɪmento, Oso hwe huhwo sohomo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki nalɪwo'nɪngkiso hweho. Ose ulɪmentisofoho. ¹⁸ Oso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofɪko oso hwe tɪmpi'nyo emmojo sohwoe hungkunomo sɪmeho hi'ntnnono mummentohofoho so'no hofɪko huno ole syafɪhu'mentohofi, Olo hwe lohwo kako tɪmpi'nyo memmojo hweho. O'o, nom'ni hweho. Ose syafɪsyontɪfi kanɪngkwohwo'ya'umne'no joho ulɪmentohofoho. ¹⁹ Joho ulontɪfi ulɪmentohofi, Oloso sɪkoe hwo'mutaho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta tɪmpi'nyo ma'mentiso hwo'manji i olohonta kakoe

timo wop'ingo pipi imo'n'ingkohoho. ²⁰ Ose ulohon'ingkahon'ingkofi kan'ingkwowho'ya'u siko ul'imentisiyo, Nekwo huno ole eyohoho. Oloso nekwoe hwomu hweho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta kako t'imp'i'nyo ma'mentiso hweho. Oso'ntnne nekwo huno eyohoho. ²¹ I oso'no olohonta kako timo pipi yonto hon'ingkohoho. Oso'no nekwo huno meyhoyohoho. I oso a'amu kakoe timo wop'ingo umokumasohune'no oso'ntnne nekwo huno meyhoyohoho. I sekwo nekwoe hwomu sohomo ulohon'mno. Kako engo nto imo'n'imentono. Kako kakine'no sekumo hungkuno waselono.

²² Ose hungkuno kan'ingkwowho'ya'u ul'imentisiyo hwap'ingoso hofi'ko Jutafe hwe engo sohwanne'no iyoho un'imentisofoho. Hwap'ingoso oso hwe engo sohwa olo hungkuno nto kot'iku'mentohofi, A'amu fihwo kako Jisas'imne'no kako Kilaisiyoho. An'itu uhwat'imentiso hweho lijwaofoso'manji hofi'ko oso a'amu huhwo sohomo tajo ango mta'ni wae yaopitnnefoho. ²³ Ose hungkuno nto kot'iku'mentohofi so'no kan'ingkwowho'ya'u ul'imentisiyo, Nekwo hwomu engo nto imo'n'imentiso hweho. Kakimo ulohon'mno.

²⁴ Ose ul'imentisiyo so'no hwe engo sohwa hofi'ko oso hwe t'imp'i'nyo emmojo sohune'no apa'no johohont'ifi ul'imentohofi, Olo wonyoangkafo imo'n'imasohune'no k'iko An'ituye yofe'nohohi fohohomahohi. Jisas'ye yofe nohohomahotoho. Kako hwe hon'ingkanohune'no wonyo'njo hweho. ²⁵ Ose ulahon'ingkofo kako ul'imento, Jisas kako hon'ingkanohune'no wonyo'njo hweho. ²⁶ Ose ulahon'ingkofo kako ul'imento, Jisas kako hon'ingkanohune'no wonyo'njo hweho. ²⁷ Ose ulahon'ingkofo kako ul'imento, Ose hungkuno hiso ngko nto sel'malefoho. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imalofi'hwahoso. Sekwo apa'no upo'nant'ifi'no lolalokwofo. Sekwo kakoe inomokomoyo umohune'no lolalokwofo. ²⁸ Ose ulahon'ingkofo hofi'ko hungkuno wonyo ul'imentohofi, K'iko k'iko'nohohi kakoe inomokomoyo hwasohohi. I oso'no nakwo Mouses'ye inomokomoyo hwasohohi. ²⁹ An'itu kako Mouses'mo hungkuno ul'imentiso so'no nakwo huno nayohoho. I oso'no olo Jisas lohwo kako nt'i'mo i'mofapmmentiso hwolo. Nakwo huno monayohoyohoho. ³⁰ Ose ulahon'ingkofo kako pisopisalo lonto ul'imento, Ose hwe sohwo kako nje timo wop'ingo n'umokumasohune'no lohune'no sekwo kakoe hwap'ingo i'mofapmmentiso so'no sekwo huno maseyohohi hwasohohi. ³¹ I olo so'no nakwo huno nayohoho. An'itu kako a'amu hon'ingkanohune'no sohwafe hungkunoso mupo'nalofi'yohohi. I oso'no a'amu fihwo kako An'itumo hwomtame ulofi'w'ingkofo sohwo kako An'ituye hungkunomo t'ifi in'ingkofo so'no kako An'ituye simeho wop'ingo imokuw'ingkofo osohomo An'itu kakoe hungkunomo haloho upo'nalofi'yohohi. ³² S'i'mo'mta'ango s'ikuno memja'o'moponto mpoyo olo pa'nyoso mawo'nnyoponohohi. Hwe fihwo kona'wohi ma'mentiso sohonta t'imp'i'nyo meesyoso sohwo timoso hwasohohi hwe nom'ni'hwahoso wop'ingo umokonefoho eso mupa'nyohohi. ³³ I An'itu oso hwe huhwo sohomo m'hwat'imentiso'manji kako oso wonyoangkafo ntohohomasoso miy'hwahonesohohi. ³⁴ Ose ulahon'ingkofo hofi'ko ul'imentohofi, K'iko tohwo'nanjwo mehomihwasohohi. N'ihu'no wonyo hwasohohi. K'iko An'ituye hungkuno wolonet'hwahon'ntahohi. Mpano. Ose yokumpohn'nyo ulont'ifi kakimo wae yao'mentohofohohi.

A'amu simeho hi'ntnnono ane sohwo t'imp'i'nyo hwasohohi.

³⁵ Ose hwe t'imp'i'nyo emmojo sohomo hwe engo sohwa tajo ango somta'ni wae yao'mentohofi so'no Jisas upa'nonto oso hwe sohune'no t'iph'wononohi ul'imento, K'iko A'amufe Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono luyalokuno. ³⁶ Ose ulahon'ingkofo ul'imento, U, Hwe Engofo, oso A'amufe Hwomu sohwo t'ihwolo. K'iko yolohohi ntohohi'no ngko kakimo simeho hi'ntnnono uy'monnohohi. ³⁷ Ose ulahon'ingkofo Jisas ul'imento, K'iko nto nohon'ingkohohi. Ngko olo huhwo'ni kilalokweno. ³⁸ Ose ulahon'ingkofo kako Jisas'mo ul'imento, Hwe Engofo, ngko simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Ose ulonto kako hwomtame ehumanto Jisas'ye yofe ho'noma'mentisofoho.

³⁹ Oseso Jisas nohumanto a'amu hopi'nonohohi somo ul'imento, Ngko olo hwasohohi lopo p'mmentoheso a'amu olo hwasohohi lopo'nyohohi yahino somo yano ilofi'ne p'mmentoheso hwasohohi. Oseso a'amu An'ituye yahino yo'mayo so'no nto t'ipema'ment'ihwone so'no nakwo huno hwap'ingo'nji'nwahohi. Nom'ne huno songo t'ipemayo'ne syohohi engo peho'ne yanehwone. Nakwo t'imp'i'nyo'n'i'mahohi. Ose li'wo'n'ingkohohi hofi'ko t'imp'i'nyo hwasohohi. Hofi'ko t'imp'i'nyo hisomo ujo wehontojwahumonji p'mmentohohi. I a'amu An'ituye yahino yo'mayo so'no nakwo huno'nji'mahohi lonti'fe oso a'amu hofi'ko t'imp'i'nyo pa'nyo ko huhwo hofi'ko huno wop'ingo t'ipemayo'ne syohohi engo yalokwofo. I ngko hon'ingkanohi ito'nohohi somo hofi'kimo ut'ihwamonji p'mmentohohi so'no hofi'ko huno wop'ingo t'ipemayo'ne syohohi engo yalokwofo so'no hofi'ko timo honyohohi. ⁴⁰ Ose

ulahon'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisas'i'njo mofonepo humamentofoho sohwa oso hungkuno hisomo upa'nont'ifi Jisas'imo ul'imentohofi, Nakwo sohwna'ni t'imp'inyo hwona'ntaho. Ose lolalokuno. ⁴¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo ole lont'ifjontentesi, Nakwo An'itumne'no huno nto'nohino nainyo hwona'n'i'maho. O'o, nakwo a'amu t'imp'inyo pa'nyo hwona'nyoho. Ose lont'ifjontentesi sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino momapitnnesohilo. I oso'no sekwo ole lalokwofo. Nakwo An'ituye yahino somne'no huno hwapingo'njo hwona'nyoho. Nakwo t'imo honyo hwona'nyoho. Oseso sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino nomapitnne hwasoho. Ose ul'imentisofoho.

10

Yahu 'sipsip' ilojo'ne pahnn'imo hungkunofoho.

¹ Jisas nohumanto ul'imento, Ngko hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. A'amu fiho kako yahwolojo kuso sopo masyuyo'njo sohwo kako nom'nepo kotasyihwosi swoso sohwo kako hufo'ne hweho. ² Oso yahu kakwo'yohwo ne sohwo kako kuso ne sopo syuwo'n'ngkiso hweho. ³ A'amu kuso sopo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kakwo'yohwo ne sohwo uhwon'ngkuhwosi wohwosampo'montonoho. Kakwo'yohwo nosyuhwosi yahu mehomi hopi'nonohinoso hof'ikoe yofe anga'no anga'no ul'ihwoso'no kakwo'yohwo sohwoe mampaho upa'n'ngkuji kakwo'yohwo sohwo t'ifi un'ngkoswant'ifeho. ⁴ Kakwo'yohwo sohwo yahu somo mempono ipemotawonto kako s'mo'mo upeehon'ngkuhwosi yahuso kakoe mampahomo upa'n'ngkuji t'ifi un'ngkowant'ifeho. ⁵ Yahu hiso hof'iko a'amu nom'nehumo min'ngkafitnnehofo. Hwap'ngoso hof'iko mampaho nom'ne kengo upa'n'ngkuji hiyaso'mo wowant'ifeho. ⁶ Jisas oso pahnn'imo hungkuno ko ulahon'ngki a'amuso hof'iko hwapingo ne so'no huno mosyafisiyo'njo imentohofofoho.

Jisas kako yahu mehomimo mokosyohumayo wop'ingo hweho.

⁷ Oseso Jisas kako hungkuno homo somjo yolohoso ul'imento, Ngko hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. Ngko yahu mehomife hoku'yo hwo'nyoho. ⁸ A'amu ngko m'mofape sohontajo i'mofapmmentohofoso hof'iko hufo'ne i'mofapmmentohofofoho. I oso'no nje yahu mehomi neso osohwafe mampaho somo haloho maposo'njofoho. ⁹ Ngko Jisas sohwo'ni hoku'yo hwo'nyoho. A'amu ngkimo nu'manto kako hoku'yo sohwo'n'imo noswahon'ngki ngko oso a'amu somo wop'ingo nomokosyohumam'me'no kako wop'ingo ne'no nohumant'ihwonefoho. Oso a'amu somo kakoe wonyo somjo tohino somta'ni usi'hutofoma'monnoho. Oseso oso a'amuso kako nosyuhwosi noswap'ihwosi ihwosi wosopayo wan'montonoho.

¹⁰ A'amu hufo'nohinoso hof'iko siki map'itnnehofo. O'o, hof'iko yahu hufo ikuji won'fonjasyant'ife'nofoho. Ni'hu'no wonyo umokant'ife. I oso'no ngko nje yahu mehomi somo songo ne'no humayoso uy'monji p'mmentohe hwo'nyoho. Yo'mayo tango nje mehomi somo ko u'masoso hof'iko nje ahomo humawo'n'ngkohoho so'no hof'iko simeho wop'ingo engo yamo'nnyofoho. ¹¹ Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wop'ingo hwo'nyoho. A'amu yahu mehomi mokosyohumayo wop'ingo sohwo huno ole syafisiyo'n'ngkiso. Nje mehomi poyo nope'n'fitnnoho lonji ngko hof'ikimo ufo'mayo'ne wape'n'monnoho. ¹² A'amu hamniyoho syoho'nohino iwo'n'ngkiso sohwo kako yahu somo nomokosyohumentan'ngki sikijo nopahon'ngki a'amu huhwo sohwo kako hiyaso li'mofiwo'n'ngkiso hweho. Hwap'ngoso kako yahu mokosyohumayo hwapingo hwo'maho. Kakwo'yohwo hwo'maho. Oso'no sikisiwojo sohwo kako yahu somo toho lofototo'meefahon'ngki yahuso hiyaso humpewo'n'ngkohofofoho. ¹³ Hwap'ngoso oso a'amu huhwo sohwo kako hamniyoho'nohino syoho iwo'n'ngkiso hweho. Kako yahu somne'no huno mosyafisiyo'nji iwo'n'ngkiso hweho.

¹⁴⁻¹⁵ Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wop'ingo hwo'nyoho. Nje Mpohwo kako ngkine'no huno uyalokunjoso ngko kakine'no huno ni'yohoho. Oso pa'nyoso ngko nje mehomi ne somne'no huno nto'no niyohoho. Hof'iko ngkimo huno nto'no uyohoho. Nje mehomi somo ufo'mayo'ne ngko poyo wape'n'monnoho. ¹⁶ Nje mehomi fehohnjoso olo tojo somo mohumunyoponoho. Oso hiso'nji ngko uti'ma'mo hof'iko nje mampaho somo haloho wopect'ifeho. Oseso oso yahu nom'ne so'nji nem'no afa'no umo'nant'ifeho. Hof'ikoe mokosyohumayo sohwo kenga'nohino hwo'nyoho. ¹⁷ Ngko nje yahu mehomi somne'no poyo pe'n'i'mo ngko apa'no songo wolika'monnoho. Ose yalokwe so'no nje Mpohwo kako simeho engo ntopalofoho. ¹⁸ A'amu fiho kakoe huno mta'ni mofonjonisyanehofo. O'o, ngko nje mehomi lomo ufo'mayo'ne poyo wape'n'monne'no yohono l'imentohe so'no hof'iko ngkimo wofonjonisyant'ifeho. Nje Mpohwo kako olo hilo so'no ntonto kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'no ngko poyo pe'nyo'neso

yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho. Ngko apa'no songo likafon'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho.

¹⁹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso oso hungkuno homo somo upa'nontifi apa'no hotito'mentohofofoho. ²⁰ A'amu fehohnjo pi'n'ngoso ole hnn'mentohofi, Towahuno wonyoso kakimo ehuhnnamofiso'no kako ilohofalofoho. Kakoe hungkunomo peho'no upo'nalokwofo. ²¹ I oso'no a'amu fehohnjoso ole hnn'mentohofi, Olo hungkuno Jisas liso loso a'amu towahuno wonyo'njo oso hwa mta'ango'maho. U, towahuno wonyoso hofiko a'amu t'mpi'nyo somo wop'ngo umokumontolaho. Awonoho. Ose hnn'mentohofofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimne'no mangohwa imo'nimentohofofoho.

²² Oso ango Jelusalem sopo nom'ne Sikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofapmentisofoho. Oso Sikuno Engoso hofiko hohonta Anituye tajo ango engo somo hano hwasayo'ne huno syafisiyo'nefoho. Oso hohosohonta kwongkwongonjohontanoho. ²³ Jisas kako osopo nohumanto kako tajo ango engo somo mempo ango hiko Soulomouniyefoho l'wo'n'ngkohofofoho. ²⁴ Jisas osopo hano emoyontan'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo ehofomokomantifi ul'mentohofi, Nakwo jije hwapingo so'no huno akwe'no syafisyihwoneso yolohoso nthonta wonal'monnto. Anitu ngko hwe uhwatimonnoho nalimentiso sohwasilaho. Yoloho fonaso.

²⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Yolohoso nto sel'mentohofoho. I oso'no sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. Yo'mayo syoho wop'ngo nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji iwo'n'ngkohe somo sekwo nuhwon'ngkuji Anitu uhwatimentiso lohweho likutnnesohilo. ²⁶ I oso'no sekwo nje yahu mehomi hwasim'aho. Oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ²⁷ Nje yahu mehomiso hofiko nje mampaho nupa'nontifeso ngko hofikine'no huno niyahon'ngki hofiko ngkimo tifi nn'ngkap'wo'n'ngkohofofoho. ²⁸ Nje mehomi homo somo ngko songo ne'no humayoso uy'ngkamentohofoho. Oso'no hofiko tikanomo mafitnnefoho. O'o, a'amu fihwo nje aho somta'ni nje mehomi hisomo wae meen'mofonefoho. ²⁹ Hwap'ngoso mehomi hiso nje Mpohwo Anitu sohwo kako ngkimo ntapmentisofoho. Mpohwo kakoe yokumpohn'nyoso yo'mayo somo hwofilo'nyo hweho. Oso'no a'amu fihwo kako oso mehomi homo somo Mpohwoe aho somta'ni wae meeofonefoho. ³⁰ Ngko huhwo'ni nje Mpohwo'nji afa hwo'nyoho.

³¹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo wofonjosyano lontifi sojo ma'mentohofofoho. ³² Sojo nomahon'ngkofi Jisas ul'mento, Nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji ngko syoho wop'ngo pi'n'ngo iwo'n'ngkohe somo sekwo uhwon'wo'n'ngkohoho so'no syoho ntisomne'no wofonjonisyantife'no yohoho.

³³ Ose ulahon'ngkahon'ngki hofiko ul'mentohofi, Nakwo jije syoho wop'ngo so'ne wofonjokisyantane'no miyalokuyihwono. O'o, kiko Anitune'no sitofu ulalokuno so'no nakwo wofonjokisyantanoho. Kiko a'amu olo hwaho lopo nta'n'ngo hwasoho. I oso'no kiko ole nalohino, Ngko Anitu hwo'nyoho nalohino hwasoho.

³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Sekwoe hon'ngkano hungkuno somo anitu kako nom'ne hwe engo sohwanne'no ole ul'mento, Sekwo anitu hwasoho. ³⁵ I nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne'njofoho. Oseso Anitu kako oso a'amu kakoe hungkuno uyimentiso huhwo sohwo somo anitu hwasoho ul'mentisoso hungkuno nehopeho. ³⁶ I oso'no ngko Anitu nihwatimentiso sohwo'ni ngko Anituye hwomu hwo'nyoho sel'mentohe so'no sekwo Anitumo sitofu ulalokuno eso peho'ne ntant'kwofo. ³⁷ Sekwo soku, ngko nje Mpohwoe syoho miyo nohon'ngkuji manji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo uyantifeho. ³⁸ I oso'no ngko nje Mpohwo Anituye syoho yalokweno. Oseso nje hungkuno selalokwe losomo sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso ngko i'me'no oso syoho homo somo nohon'ngkuji oso syoho imesomo simeho hi'ntnnono uy'fitnnefoho. Ose ifijo'manji sekwo huno wop'ngo ole wosyofisyantifeho. Ngko'nji nje Mpohwo'nji siko afafoho. Ngko huhwo'ne'no Anituyoho wosyon'fisyantifeho. Mpohwo ngkimo n'humaho. Ngko Mpohumo humaleno. ³⁹ Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo impe untafano lontifi ko imentohofoso Jisas kako hofikimo uliko'manto umentisofoho.

⁴⁰ Jisas kako asomo wento Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Joun kako hohonta syoho yonto a'amumo mijo kiyoma'mojo sopo ki'mofamentisofoho. Kako noki'mofawento osopo humamentisofoho. ⁴¹ Osopo Jisas kako nohumantan'ngki hwe moya'mi pi'n'ngo engo hofiko kakimo u'mantifi hnn'mentohofi, Joun kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso miyo'njo hweho. I oso'no yo'mayo hungkuno olo hwe lohune'no nalimentisoso ne imo'n'ngkohoho. ⁴² Ose hnnontifi hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiko oso hiso'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

11

Lasalos kako poyo pe'nimentisofoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Lasalos. Kako ang'o Mpetani sopo nohumanto mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso ang'o hopo sopo Maliya'nji Mota'nji siko'nopee'i sikoe angoponoho. ² Oso a'mu Maliya hisi kako tifi no'mo nakwoe hwe engo Jisas'iye sifemo hwone-mijo usisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwe Lasalos kako mnokino'njo sohwo kako Maliyafe kon'ngkwa'wehweho. ³ Oseso Lasalos kako mnokino tipemahon'ngki kaisifa'u siko Jisas'imne'no hungkuno ole lihwatimentisi, Hwe Engofo, jije n'ngkwahwo Lasalos sohwo mnokino'njo hweho. Ose lihwatimentisiyefoho. ⁴ Lihwojahon'ngki Jisas kako hungkuno homo somo nupa'nonto a'amu somo ul'mento, Olo mnokino loso ni'hu'nahone poyo pe'nyo'ne'maho. O'o, An'ituye yokumpohn'nyoso uti'ha'nyopo uhwonyo'nefoho. An'ituye Hwomu sohwo'ni yofe engo mayo'nefoho. Ose ul'mentisofoho.

⁵ Jisas kako Mota'nji konampi Maliya'nji Lasalosijontnne'no simeho engo uyimentisofoho. ⁶ Jisas kako Lasalos mnokino'njo hweho ko upa'nonto kako oso ang'o humamentiso sopo nom'ne sikuno hufa'u humamentisofoho. ⁷ Sikuno hufa'u memjaofahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'na'nimo nal'mento, Nakwo hwaho Jutiya Lasalos'iye ang'o sopo asomo wosihwano.

⁸ Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwo'na'ni ul'mentihwoni, Nakwoe Lonethwayo sohwoi, a'amu Jutiya sponjo hwe engo sohwa hofiko kikimo sojo wokufonjantifi imalofo sopone'no kiko asomo wosihwantane'no lonalohino.

⁹ Ose ulahon'ngkuhwoni Jisas kako pahnn'imo hungkuno kakoe sikuno syoho iyo'ne ole nal'mento, Mofehi'nyo lonto pomponaho yonte sopo a'amu hofiko hano emoyikujoso mop'wahupitnneho. Hwap'ngoso hofiko olo hwaho lophonjo pomponaho somo yo'mayo yo'mayo uhwonalokwofo. ¹⁰ I oso'no a'amu hofiko sikwo'mjoho'mo hano emoyontifi hofiko piwasyiwo'n'ngkohofoho. Hwap'ngoso pomponaho anefoho. Oseso nje syohomne'no An'itu pomponaho ntopalokuso somo simeso mop'wahu'mneho.

¹¹ Ose nalonto tifi ole nal'mento, Sekwo upa'n'mno. Nakwoe a'amu Lasalos sohwo saho nto foyawentono. I oso'no ngko nu'mo kakimo ulikofamne hwo'nyoho. ¹² Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwo'na'ni ul'mentihwoni, Hwe Engofo, kako saho nehopi foyaweso'manji kako wop'ngo umo'n'montonoho. Ose ul'mentihwonefoho. ¹³ Jisas kako Lasalos poyo nto pe'nimaho huno ose ko uyahon'ngki saho foyaweho nal'mentiso so'no inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo nakwoe hunoso ole syafihu'mentihwoni, Lasalos sohwo kako saho nehopi foyowentan'ngki nalohoho syafihu'mentihwonefoho.

¹⁴ Oso'no Jisas kako yohoho ole nal'mento, Lasalos sohwo poyo nto pe'nimaho. ¹⁵ I sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntap'fitnne'nji Lasalos kako poyo pe'nimaso sopo ngko mohumayoso wop'ngofoho nn'ngkohoho. I oso'no olohonta kako poyo pe'nimaso sopone'no wosihwano.

¹⁶ Ose nelahon'ngki Toumas hufa'u mehomi imo'n'mentiso sohwo kako nom'ne inomokomoyo sohwo'na'nimo nal'mento, Nakwo hwaho Jutiya sopo a'amu Jisas'imo sojo'nji wofonjasyano lontifi yalokwofo spono noho wosihwano. Nakwo Jisas'i'nji poyo umo'nano. Ose nelahon'ngki nakwo Jisas'i'nji simentihwonefoho.

A'amu poyo pe'nyo somo apa'no ulikafihwosi songo ne'no humayo'ne hwap'ngo sohwo Jisas'yoho.

¹⁷ Oseso Jisas kako ang'o Mpetani sopo si'mofonto kako hon'ngkanopo lohofahon'ngki a'amuso hofiko ulmentohofi, Lasalos'iye pijafoso sokimomo ne'no nowentan'ngki sikuno osofosofahu'no memjaomasofoho. Ose ul'mentohofohofo. ¹⁸ Oso ang'o Mpetani sopo ang'o Jerusalem mofoneponoho. Hon'ngkanoso sawemopo'mah, hufa'u sihune kiloumitaponoho. ¹⁹ A'amu Juta pi'n'ngoso ang'o Jerusalem mta'angoso hofiko Mota'nji Maliya'njiyepono kon'ngkwa'wehwo pe'nimentiso so'no hofiko sikoe simeho wop'ngo umo'nyo'ne humotaho'ne womentohofoho.

²⁰ Mota kako hungkuno ole upa'n'mento, Jisas ntopohoho. Ose upa'nonto komo'no nowento Jisas'imo hon'ngkanopo uswo'n'ngkahon'ngki Maliya kako angomo humohumantisofoho. ²¹ Mota Jisas'imo uswo'n'onto Jisas'imo ul'mento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje n'ngkwahwo poyo mape'n'ngkuhwonesohilo. ²² I oso'no ngko huno niyohoho. Kiko yo'mayo so'no An'itumo jomo ulisoso kako yo'mayo kiko ihneso wokijapmmontonoho huno niyohoho.

²³ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Oso'no jije n'ngkwahwo apa'no songo wolika'montonoho. ²⁴ Ose ulahon'ngki Mota ul'mento, Ngko huno ole niyohoho, Sikuno ae'uyo somo a'amu likapijo sohonta Lasalos huhwo nolikafone hweho. ²⁵ Ose

ulahon'ngki Jisas ul'imento, Ngko a'amumo apa'no songo ul'ikafo so'nji songo ne'no humayo so'nji ngko hwap'ngo hwo'nyoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso kako poyo ko pe'noso sohwo kako songo ne'no wohumamontonoho. ²⁶ A'amu hofiko olo hwaho lopo songo humalofoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko poyo mape'n'fitnnehofo. Olo hungkuno kilalokwe losomo simeho hi'ntnnono luyalokuno.

²⁷ Ose ulahon'ngki Mota kako Jisasimo ul'imento, Ou Hwe Engofo, kiko Kilais sohwo, Anitu kako olo hwaho lopone'no hwe fihwo sefo'mayo'ne uhwasopo'monnoho nalimentiso sohwohne'no ngko kikine'no simeho hi'ntnnono kijahopohono. Kiko Anituye Hwomu Kilais hwasoho.

Jisas kako humotaho limentisofoho

²⁸ Mota ose ulonto kakoe angopo asomo nowento konampi Maliyamo joho ulahon'ngki Maliya kakimo u'mahon'ngki Mota hofiyoka ul'imento, Nekwoe Letihwayo sohwo kako noponto kikine'no joho kilalofoho. ²⁹ Maliya ose upa'nonto komo'no mokol'kapo lohofonto Jisasieyepo umentisofoho. ³⁰ Jisas kako angone sopo m'mofapmmmentisofoho. O'o, Mota uswo'n'imentiso sopo humohumantisofoho. ³¹ A'amu Jutaso hofiko Maliya'nji angom'o nohumantifi Maliyamo simeho tango uyoso'no kako'nji humohumantohofoso hofiko kakimo uhwon'ngkohofoso kako komo'no likafonto mempono nto poswahon'ngki uhwonontifi hofiko kakimo uhwonontifi hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Kako kon'ngkwa'wehwo pijafa ho'nahumalofo sopo humotaho wal'monjitikeno ose syafihu'mentohofofoho.

³² Maliya kako Jisas humentahonjo so'mne'no wento Jisasimo uhwononto kako Jisasieyefiki'nyo'mo hwomtame ehumanto ul'imento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje n'ngkwahwo sohwo poyo mape'n'ngkuhwonesohilo.

³³ Jisas kako Maliya humotaho lontan'ngki uhwononto uhwon'ngkisoso a'amu Juta kako'nji humahwofoso humotaho nto mjolim'wahon'ngkofi uhwononto kako kakoe simeho tango uyahon'ngki ³⁴ ul'imento, Sekwo nti'mo ho'nahumalofo. Ose ulahon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko nopohoji uhwonae. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako humotaho limentisofoho. ³⁶ A'amu Juta fehohnjoso Jisas kako huhwo humotaho lontan'ngki uhwonontifi hnn'imentohofi, Ihwoni, kako Lasalos sohomo simeho m'kun'imposo uyimojo hweho. ³⁷ I a'amu nom'nihwa ole hnn'imentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu t'impiniyo somo wop'ngo umokumentiso hopaso kako Lasalosimo ufo'mantontentesi Lasalos kako poyo mape'n'ngkuhwonesohilo. Sitofo hungkuno ose hnn'imentohofofoho.

Jisas kako Lasalosimo apa'no songo ul'ika'mentisofoho.

³⁸ Oseso Jisas kako simeho tango engo apa'no uyahon'ngki Lasalosieyepijafa ho'nahumentohofoho sopo umentisofoho. Oso hopo sopo Lasalosieyepijafa ho'nahumentohofoho sokimo hoku'yo sopo sojo ewafo engoso nomantifi pijwahu'mentohofofoho. ³⁹ Jisas oso hopo sopo nohumanto ul'imento, Olo sojo pijwuhumalofo loso wae feeo'mno. Ose ulahon'ngki hwe poyo pe'n'imentiso sohwoe konanisi Mota ul'imento, Hwe Engofo, kakoe pijafa ho'nahumalohwoneso oso sikuno osofosofahu'no nto memjao'masoso kakoe pijafoso pisakino'njofoho. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Olohonta nto kilohefoho. Kiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntapiso'manji kiko Anituye yokumpohn'nyoso uhwon'monnoho. Ose nto kilohefoho. ⁴¹ Motamo ose ulahon'ngki hofiko sojo ewafo engo mehwasompeehumentohofofoho. Nomehwosompesyahon'ngkofi Jisas kako ahwomomo uhwononto a'amu kakoe mampaho upa'nyo'ne ole ul'imento, Nje Mpohwo sohwoi kiko nje hungkunomo haloho nipewo'nginkino sehwohne'no ngko isamoyoka kilalokweno. ⁴² Ngko huno niyohofoho. Kiko engolopohamo nje hungkuno jomo kil'wo'ningkohe somo nupa'n'wo'ningkino hwasoho. I oso'no olo a'amu oloponjo lohokwofo lohwa kiko ngkimo olo hwaho lopone'no n'hwat'imentohino so'no simeho hi'ntnnono uyifitnne'enji kilalokweno.

⁴³ Ose ul'kwato lohofonto joho mohm'no ul'imento, Lasalos kiko noho fusyape. ⁴⁴ Ose ulahon'ngki a'amu poyo pe'nyo sohwo nol'ikafonto swapmmmentisofoho. Kakoe sife aho hwapife nano popojontifi kakoe simo'mango hi hwapife ifohumpeehumentohofoho sohwo hi'nji swopahon'ngki Jisas ul'imento, Yo'mayoso mis'huto'meefikujo'no wopaweno. Ose ulahon'ngki hofiko kakoe hungkunomo in'ngkamentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

(Mat'yu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngo fehohnjoso Maliya'nji humamentohofoso Jisas kako oso hiso imentiso somo uhwonontifi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uymentohofohoho. ⁴⁶ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwafe an gopono asomo nowentifi yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu Falisi sohawmo tokoyo'ofa imentohofohoho. ⁴⁷ Ose yahon'ngkofi a'amu Falisi sohwanji a'amu yofe engo'njo tajo ang'o syoho'njo sohwanji hofiko a'amu *kaun'sol* syoho'njo sohawmo uswo'ntontifi hnn'mentohofi, Nakwo pipi yanehwono. Olo hwe lohwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yalohoho. Pipi pijwaofanehwono. ⁴⁸ Nakwo kakoe yahino losomo mopijwaofe'manji a'amu hopi'nonohinoso hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uy'kuji kakimo ti'ni f'ingkaftnnoho. Ose ikujo'no'manji a'amu Loum nakwoe hwahe nemokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa nonahon'ngkuji huno ole wosyofis'yantifeho. A'amu Juta hofiko nakwoe hungkunomo enjwa'mo mohumunyofoho. Ose syafis'yu'kuji hofiko nakwoe tajo ang'o engo somo wonyo umokantifeho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'n'mo wonyo wonemokantifeho.

⁴⁹ Ose hnnontifi hwe fihwo hofi'ko'nji humamentiso sohwo kakoe yofeso Kaiyofasiyoho. Oso soswo somo a'amu tajo anga syoho'njo sohwo umokosyohumayo'ne hweho. Kaiyofas huhwo sohwo kako nolikafonto ulimto, Sekwo huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. ⁵⁰ Sekwo olo a'amu losoku huno'maso kuyoho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo a'amu Lom sohwa wonyo peho'no wonemokantifito. O'o, yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono.

⁵¹ Oso hungkuno ulimentisoso kakoe huno mta'ango'maho. O'o, Kaiyofas kako oso soswo samo a'amu tajo ango syoho so'no yofe engo ma'mentiso so'no Anitu oso huno hiso uyementisofoho. Oso'no kako Jisas a'amu Juta somne'no ufo'mayo'ne poyo umo'nimontonoho eso ulimentisofoho. Ose ko ulimentisoso oso hungkuno Kaiyofas ulimentisoso a'amu ango'meemjo somne'no ufo'mayo'ne Jisas poyo imo'none so'no huno muyo hweho. ⁵² O'o, Anitu kakoe mehomi ango'meemjo hn'nwi temtitofo anga'nohino hopa imo'nifitne'no pe'none'ento Anitu oso hunoso Kaiyofasimo uya-hon'ngki ulimentisofoho.

⁵³ Oso a'amuhuhwosohwa Kaiyofas ulimentiso sikuno somta'ni oso hungkuno Jisasimo fonjasiyoho hungkuno loma'mentohofohoho. ⁵⁴ Oso Jisas kako oso hwaoh Jutiya sopo a'amuhutafe timo sopo hano memmentisofoho. O'oh, kako oso hwaoh hopo sopo uliko'manto kako nom'ne ango Efilaim sopone'no kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji ument'hwonefoho. Oso ango Efilaim a'amuhumunyo mofone sopo molinyoponoho. Oso ango hopo sopo kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji humament'hwonefoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta a'amuu Jutafe An'utu A'amuu Isirael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo S'ikuno Engof * mofonepo umo'n'namonto imentisofoho. Oso'no oso S'ikuno Engo mmo'nyo sohonta a'amuu ang'o'meemjoso ang'o Jelusalemne'no wopayo engo nyo'ne hofiko hofikoe hon'ing'kano hungkuno ito'no in'ing'kayo so'no hofikoe he yo'mayo mijo yojujosy'hwasi nto'no wehumano lont'ifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo ose ihwas'i'manji nakwo hon'ing'kano kiho'maso um'o'nantanoho. Ose syafisiyonti'fi s'imentohofohoho.
⁵⁶ Hofiko nos'i'mofonti'fi Jisas'imne'no tipeenti'fi tajo ang'o somo uhu'mokonti'fi hofiko ole hnn'imentohofi, Olo S'ikuno Engo lomne'no Jisas kako wosapmmontol'ikeno. Ose hnn'imentohofohoho. ⁵⁷ Hwap'ingoso a'amuu Falisi sohwanji hwe engo sohwanji hofiko a'amuu hisomo hungkuno yokumpohn'nyo ole lont'ifi, Sekwo Jisas humenta-hon'ing'kuhwosi uhwon'ing'kuji nowenet'i'map'ikuj'o'no nakwo huhwo sohumo impe untofano. Ose ul'mentohofohoho.

12

Maliya kako Jisasiye sifemo hwone mijo sohumentisofoho.

(Mat+yu 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Oso An¹tu A¹amu Is¹l¹ael somo Uyakolo¹mentiso somne¹ne Syafisiyo s¹kuno engo * mmo¹nyo aho fehoh¹njo hopi¹nono nom¹'ni mta¹'ni anga¹'no nowentan¹ngki Jisas kako ang¹ Mpetani sopo umentisofoho. Oso ang¹o hopo sopo Lasalos kako poyo pe¹n¹ngkahon¹ngki Jisas kako ulika¹mentiso sopo¹no umentisofoho. ² Oso ang¹o Mpetani hopo sopo i¹mofi¹wahon¹ngki Jisasi¹mne¹'no wosopayo engo iloho yont¹ifi Mota kako wosopayo iku¹yopo polofosyalokumpento hu¹mmentisofoho. Jisasi¹nji a¹amu nom¹'ne so¹nji Lasalos kako huhwo¹nji hofi¹ko nohumant¹ifi wopayo n¹mentohof¹ofoho. ³ Oso hohosohonta Maliya kako hwone mijo hamniyoho engo mpe imentiso¹so nomanto Jisasiye sifemo

* **11:55:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

* **12:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

sisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sifemo sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwone mijo sohwoe akino wopingoso ango homo somo ehuhnnaloho'mentisofoho. ⁴ Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout kako Jisasi'mo fonjasiyo'ne tokoyo'ofoyo'ne sohwo oso homo somo uhwononto ulimonto, ⁵ Oso mijo wonyoangkafoso kako peho'no sisyohoho. Olo mijo hiloso nom'ne a'amuso mpe yontifijontentesi hamniyoho mikunimposo a'amu hamniyoho syoho'njo sohwo soswo anga'nohino somjo hamniyoho hopi'nono nejapikuji nakwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somo uyihwanesohilo. ⁶ Ose ulimentisoso kako a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somne'no huno nehapi syafisyonto ulimentiso'maho. O'o, kako hamniyoho hufo imojo so'no ulimentisofoho. Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwo'nanonji nakwo hano emoyontan'ngkukwone Jutas Isikaliyout sohwo kako nakwoe hamniyoho ipoho mokosyohumante somta'ni hufo imojo hweho.

⁷ Oseso Jisas ulimonto, Olo a'musi kako olo ntohofiso loso'no kakoe syohofoho. Sekwo tim'nohino uhwontohumamno. Kako hwone mijo hiloso nomokosyohumentan'ngkuhwosi. Ngko poyo imo'nime sohonta nje pijafomo nto'no enisoyohumaniyoho. ⁸ I a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'n'ngkohofoho. I oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepe umomontonoho. Oso'no a'amu ngkimo wopingo ntohofo'ne sikuno pi'n'ngo mauyoho.

A'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko Lasalos'imo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofoho.

⁹ A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso Jisas ango Mpetani sopo humaho upa'nontifi oso pone'no womentohofoho. Hofiko Jisasi'mnenohini uhwonantifi womentohofomaho. O'o, Jisas kako Lasalos poyo pe'nimentiso sohomo ulika'mentiso sohwo huhwo'njimo uhwonano lontifi womentohofoho. ¹⁰ Oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso hiso uhwonantifi hofiko Jisasi'mne'nohini mtito'mentohofomaho. O'o, Lasalos huhwo'njimo fonjasiyo'ne mtito'mentohofoho. ¹¹ Hwap'ngoso a'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso hofiko Lasalos'imne'no huno pi'n'ngo syafisyontifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwo uliko'mantifi Jisasi'mo simaho hi'ntnnono uyimentohofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat'yu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Oso ango Jelusalem hwe moya'mi pi'n'ngo engoso oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo † somo uhwonano lontifi simentohofoho. Oso hopo sopo nohumantifi upa'nimentohofoso Jisas kako mo'n'ngkanta Jelusalemne'no wapmmontonoho upa'nimentohofoho. ¹³ Oseso hofiko yo'mayo wokoso wopingo wopingoso nomotawentifi Jisasi'mne'no hon'ngkanopo hontohumamentohofoho. Nohontohumantifi Jisasi'mne'no joho ole limentohofi, Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wopingo'nohino hweho.

Olo hwe lohumo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Nakwo a'amu Isilael hn'nwiye hwe yofe engo'njo nakumo nemokosyohumayo'ne hweho.

Ose limentohofoho.

¹⁴ Jisas kako yahu osyuyo *toungki* anga'no notipemanto yahu sohwoe hohujopo kehumanto simentisofoho. Oso hiso'no ifalifaliyo ole wo'nnyofoho.

¹⁵ Sekwo a'amu ango Saiyon sopo humalofo soku sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho.

Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako ntosapohoho.

Kako yahu *toungkipo* nokehumanto sopalofoho.

Oso ifalifaliyo hohonta mt'i'mokumentohofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwo'nanji nakwo oso hungkuno ifalifaliyo mt'i'mokumentohofoso'no huno monayo hwona'nyoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kako ahwomomo simentiso sohonta nakwo oso ifalifaliyo hiso'no huno syafihu'mentihwoni yo'mayo wopingoso Jisasi'mne'no oso sikuno homo somo a'amu uloho'mentohofoso'no huno ikwesiyafihu'mentihwonefoho.

¹⁷ Hohonta Lasalos poyo pe'nonto kakoe pijafoso pi'nimomo wo'mentiso sohonta a'amu Juta pi'n'ngo engoso Jisasi'nji humamentohofoho. Jisas kako Lasalos'mo joho ulonto nulikofahonjoso hofiko uhwonmentohofoho. Oso a'amu huhwo

† 12:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

sohwa hofiko nom'ne a'amu pi'n'ngo'njo sopo Jisas kako yo'mayo imentiso so'no luti'hwamentohofofoho. ¹⁸ Oseso hwe moya'mi pi'n'ngo engoso yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nontifi oso a'amu hiso Jisasimo hon'ngkanopo uswo'n'mentohofofoho. ¹⁹ Uswon'ngkahon'ngkofi a'amu Falisi sohwa hofiko nuhwonontifi si'meho tango uyahon'ngki ole hnn'mentohofi, Ihwoni, a'amuso hofiko nakumne'no huno mosyonefisyalokuyohofoho. O'o, a'amu angomeemjo hopi'nonohinoso hofiko nakumo nosi'kwojonaofontifi Jisasim'nohini inomokoho'nawotofo. Ose hnn'mentohofofoho.

A'amu Ngkilik fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo uhwonano lontifi imentohofofoho.

²⁰ A'amu pi'n'ngo engoso sikuno iyoho humayo engoso uhwonano lontifi angoo Jerusalemne'no Anituye yofe ho'nomayo'ne si'mentohofofoho. A'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu Ngkilik fehohnjo hi'nji si'mentohofofoho. ²¹ Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko Filipimo u'mantifi ul'mentohofi, Hwe engofu, nakwo Jisasimo uhwonano lontani sahopi'hwone hwona'nyoho. Ose ul'mentohofofoho. Filip huhwo sohwo kako hwaho Ngkalili angoo Mpetisaita mta'ango hweho. ²² Filip kako hofikoe hungkuno hiso upa'nonto nowento Entilumo ulahon'ngki siko Jisasimo u'manji oso hungkuno hiso ul'mentisiyefoho. ²³ Jisas kako sikimo ul'mento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'n'i'mo apa'no songo likahm'mo nje yofe engo mayo'ne sikunosoo mofonepo nto i'mofapohoho. ²⁴ Ose ulikwato lohofonto kako poyo imo'nyo'ne pahnn'no ul'mento, Hwe fihwo kako hamoyo mofososo hami hiso siki wehwosi piso ni'hu'nahone uy'montonoho. I oso'no hwe fihwo kako hami mofososo hami hiso piso ihwoso'no nom'ne t'mo sahopi'hwosi ne pi'n'ngo um'o'montonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako kakine'nohino huno syafihu'nonto kakoe yofe'nohino ho'noma'i'wo'n'ngkiso sohwo kakoe humayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto poyo pe'n'ngkuhwosi tohino engo nomane hweho. I oso'no hwe nom'ni'ho kako kakine'no huno mosyafihu'nyo'njo yonto nom'ne a'amu somne'no ufo'mawo'nyo'ne'nohino syafisyi'wo'n'ngkiso sohwo kako poyo pe'n'ngkuhwosi songo ne'no wonyoangkafo humayo'neso notipemane hweho. ²⁶ Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko nje inomokomoyo um'o'nano lifijo'manji siko nuhusisi hofikimo ole ulinyo. Hofiko ngkimo wonn'ngkopantifi'manji oyon'mno lalofoho ulinyo. A'amu nje syoho ntahofiyoso hofiko ngkimo tifi n'ngkap'i'wo'n'ngkohofofoho. Oseso ngko nje syoho ntahofiyoso ngko humame sopo hofiko wohumapife. Nje syoho ntahofiyoso ne somo Mpohwo Anitu sohwo kako hofikimo uhwon'ngkuhwosi kako hofikoe yofeso woho'noma'montonoho. Ose ul'mentisofoho.

Hofiko A'amufe Hwomu sohomo woho'nomapife.

²⁷ Jisas kako nohumanto ul'mento, Nje si'meho tango mi'kun'imposoo niyohoho. Ngko Mpohumo jomo pefoho ulimnehono. Nje Mpohwo sohwo'no tango engo ngkimo won'i'ma'monto iso losomo kiko wae yan'imotnnehino. Ose ul'imnehono. O'o, olo tango hiloso ngko mayo'ne p'mmentohono. ²⁸ Oso hiso'no ngko nje Mpohumo hungkuno ole ul'imo, Mpohwo sohwo'no olo a'amu hopi'nonohino loso hofiko jije yofe engo wojo so'no huno uyone'no yo'mayo wonyoso hofiko ngkimo ntapifijo'manji noho wontapife.

Jisas ose ulahon'ngki mampaho ahwomo mta'ango ole ho'n'mento, Ngko oso hwaho soppone'no kuhwotim'entohe sohonta a'amuso nje yokumpohn'nyo engo somo uhwonontifi nje yofe ho'non'i'ma'mentohofofoho. I kiko poyo imo'n'ngkohoho'no ngko apa'no songo kilika'me sohonta hofiko nje yokumpohn'nyomo apa'no uhwon'ngkuji nje yofe apa'no noho'non'i'mapitnnefoho.

²⁹ Ose ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi kako'njo mofonepo humohumantohofoso oso mampaho hiso upa'nontifi a'amu fehohnjoso ole hnn'mentohofi, Ahwomo yoka ho'n'ngkohoho. A'amu fehohnjoso ole hnn'mentohofi, A'amu ahwomomjo sohwo kakimo hungkuno ulohoho.

³⁰ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofikimo ul'mento, Olo mampaho ho'n'ngkiso loso ngko upa'nyo'ne ho'n'ngkiso'maho. O'o, sekwo upa'nyo'ne ho'n'ngkisofoho. ³¹ Oso'no olohonta Anitu kako yo'mayo yahino wonyo a'amu hwhahoponjo y'wo'n'ngkohofoho so'no yano ulofihwoso'no hofiko hofikoe wonyo somjo tohino mayo'nefoho. Olohonta Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho mokosyohumaso sohwoe yokumpohn'nyoso wae weeo'montonoho. ³² Ngko olo hwaho lopo nohumantani'mo a'amu hofiko ngkimo iyo hwojiyahofiku'nnyo yokintaho sopo mon'humatipijo sohonta ngko a'amumo wohu'mema'monnoho. ³³ Oso hungkuno ul'mentisoso a'amu somo ngko poyo imo'n'i'mne'no hon'ngkanoo umofiti'hwamo lonto kako oso hungkunoso ul'mentisofoho.

³⁴ A'amu huhwo sohwa upa'nontifi Jisasimo ul'mentohofi, Kiko poyo um'o'n'i'monnoho lalahino. Nakuma Anituye hungkuno ole nal'mento, Oso hwe Anitu a'amu ufo'mayo'ne

uhwosopo'mentiso sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho. I oso'no kiko A'amufe Hwomu sohwo'si'manji iyo hwojiyahofiku'nnyo sopo womonihumojantifeho eso peho'no lohino. Oso A'amufe Hwomuso tihwolo. ³⁵ Ose ulahoningkofi Jisas kako pomponaho pa'nyohwo kakine'no pahnnimo hungkuno ole ulimento, Sekwo olopo nohumentanngkuji pomponaho we'enehwo sekwo'njo lopo wolasehumontonoho. Nolasesyihwoso'no sikuno wammontonoho. Oseso pomponaho lasesyohwoso'no pomponahopo fesyohumamno. Sikuno semenoho. A'amu sikwo'mjoho'mjo hano wentoso sohwo kakoe humayoso ntontelo. Awonoho. Huno muyo hweho. ³⁶ I ngko pomponaho sohwo'ni sekwo'njopo nohumentanimo sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno. Sekwo nje hungkunomo tifi nnngkapifijo'manji ngko sekwoe pomponaho sohwo'niye mehomi umo'nantifeho. Ose ulikwato lohofonto Jisas kako hofikimo uliko'manto hiyaso humamentisofoho.

A'amu Juta hwe moya'mi pi'nngoso Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho.

³⁷ Jisas kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'nngkiyohofoso ko yahoningki a'amu Juta pi'nngoso simeho hi'ntnnono muyimmentohofoho. ³⁸ Oseso oso hungkuno hohonta Aisaiya sohomo Anitu uyahoningki lmojo sohwo mtimokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Hwe Engofo, nakwoe hungkuno somo simeho hi'ntnnono tihwo wonejapmmontolo.

Yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'nngkiyohofoso Hwe Engo ihwoso'no ne'njofoho eso tihwo wonalimontolo.

Aisaiya hohonta ose mtimokumentisofoho.

³⁹ Oseso a'amuso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Olo hiloso hwapingo so'no Aisaiya kako hungkuno nom'ne mtimokumentisoso olenoho.

⁴⁰ Anitu kako a'amuso nohonifitnnoho syafisyonto hofikoe timo upijiyomentisofoho.

Anitu ngkine'no huno nto'no ikwesyaftihupitnnoho syafisyonto hofikoe hunoso hwayohosile umasimentisofoho.

Anitu ose ulohomentiso so'no hofiko hofikoe honingkano wonyo somta'ni ikinjaofikui ngkiyepono pontifijontentesi ngko hofikimo wopingo umoku'mnesohilo.

⁴¹ Aisaiya hohonta kako wojo hwa uhwonimentisoso Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo so'nji uhwononto kako oso hungkunoso Kilaisimne'no limentono.

⁴² A'amu Jutafe hwe engo pi'nngo sohwa hofiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono ko uyahoningkofi hofiko a'amu Falisi sohwanne'no iyoho uningkahoningki hofiko Jisasimne'no hungkuno yolohoso molijwaofe'njo imentohofoho. Hwapingosole syafihu'mentohofi, A'amu Falisi sohwa hofiko nakumo Anituye tajo ango somta'ni wae enamopitnnoho lontifi molijwaofe'njo imentohofoho. ⁴³ Anitu hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyonte so'no hofiko huno mosyafihu'mmentohofoho. O'o, a'amu hwaponjoso hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyontife so osomnolini syafisyontifi inngkamentohofoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino somo yano ilofone hungkunofoho.

⁴⁴ Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, A'amu fihwo simeho hi'ntnnono ntopantokunjo sohwo kako ngkine'nohino montopantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo olo hwaho lopone'no lonihwatimentiso osohwo huhwo'ntnne'no ntopantofoho. ⁴⁵ A'amu ngkimo timo nohonantokunjo sohwo kako ngkimnolino monehonantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso oso hwo huhwo'njimo ehonalofoho. ⁴⁶ Ngko olo hwaho laponjo pomponaho sohwo'ni a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko sikwo'mjoho'mo mohumafitne so'no pmmentohe hwo'nyoho. ⁴⁷ A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho ko upa'nngkuhwo'si hofiko hofikimo hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyohoho. Oso sikuno ae'uuyo somo yo'mayo hungkuno nto lijwasemo'mentohe hiso hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyonefoho. ⁴⁹ Hwapingosole yo'mayo hungkuno seli'wo'nngkoheso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso lijwasemofo'ne ntahoningki selalokweno. ⁵⁰ Ngko huno ole niyohi, A'amu nje Mpohwoe hungkunomo tifi inngkaweso sohwo kako songo ne'no humantihwone hweho. Oseso yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso Mpohwo nti'wo'nngkisoso ngko sekumo nto'nohino selalokweno.

13

Jisas kakoe inomokomoyo sohwafe sifemo mijo yoma'mentisofoho.

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * iyoho humayo'ne no'no mo'n'ngka imo'none sohonta Jisas kako huno ole uyimonto, Mo'n'ngka ngko olo hwahe lopo uliko'mahm'mo nje Mpohwoe angopono wasimne hwo'nyoho. Ose huno umentisofoho. Olo hwahe lophonjo hwe moya'mi kakine'no hitoho ulofwo'n'ngkohoho somo Jisas kako hitoho m'kun'imposo ulo'mentisofoho. Kako kakoe a'amu ne somne'no hitoho ne'no ulofontan'ngki kakoe poyo imo'nyo sikunos i'mofapmmentisofoho.

² Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nohumentani sikuno'nji wopayo non-tan'ngkuhwoni Seten kako Jutas Isikaliyout Saimoun'ye hwomu sohumo olo hunolo nto uyimonto, Kiko Jisasi'mne'no tokoyo'ofu uyimonji yalokunoso olohonta olo sikwo'miyo lomo noho fiyo. Oso hunoso Seten umentisofoho. ³ Oso hohosohonta Jisas kako huno ole uyimonto, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso ngkimo enjwa'mo nto ho'nanihumasofoho. Huno nom'ne olo so'nji huno uyimonto, Nje Mpohwoe kako olo hwahe lopo ni'hwatimentiso sohwo'ni ngko apa'no kakiyepono asomo nosimnefoho. Huno ose uyimentisofoho. ⁴ Oseso Jisas kako wopayo fehohnjo moi'wo manyohwo kako noli'kafonto kakoe nem'no manji'mofo wae yaofonto kako sosayo sipo'nyo nomanto kakoe simhepo nano mtitofahinimentisofoho. ⁵ Ose mtitofahinonto kako mijo nomanto noswanopo sisasyonto kako kakoe inomokomoyo sohwna'niye sifemo mijo yonema'mentisofoho. Ose yonemanto kakoe sosayo sipo'nyo kakoe simhepo mtitofahinimentiso so'nji sosayo nasipo'mentisofoho.

⁶ Oseso Jisas kako Saimoun Pitamo u'mahon'ngki Pita ulimonto, Hwe Engofo, kiko nje sifemo mijo uyon'ima'monntaho. ⁷ Ose ulahon'ngkahon'ngki Jisas ulimonto, Olohonta olo kilohofalokwe loso kiko huno makiyohoyohoho. I oso'no hwangku kiko huno wakiy'montonoho. ⁸ Ose ulahon'ngki Pita ulimonto, Nje sifeso mijo niyan'mahotoho. Nihu'no ngkilaho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Ngko jije sifemo mijo miyokumasomanji kiko ngko'nji mohumayo'ne hwasoho. Kiko nje syoho manto-hofiyo'ne hwasoho. ⁹ Ose ulahon'ngki Saimoun Pita komo'no ulimonto, Hwe Engofo, ose'manji nje sifemnohini yon'mahotoho. O'o, nje aho mnokino hopi'nonohino lomo fiyon'maho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, A'amu fihwo kakoe a'apaho hi'nji mijo nto yomo'n'ngkiso sohwo kako kiho ane imo'nyo so'no syoho engo'njo hwo'maho. O'o, kakoe sifemnohini mijo yomo'n'ngkuhwosi kiho ane'njo wohumamontonoho. Olo ang lomo humalohwone sohwaso anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho. Nom'ne sohwaso kiho ane hwasoho. Ose ulimentisofoho. ¹¹ Hwap'ngoso Jisas kako Jutas kakine'no tokoyo'ofu yone sohune'no huno uyahon'ngki, Anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho eso ulimentisofoho.

¹² Oseso Jisas hofikoe sifemo mijo moi'wo esojwamofonto kakoe nem'nomanji'mofo apa'no yonto nakwo'nji apa'no ampo humamentisofoho. Nohumanto nalimonto, Ngko sekwoe sifemo mijo yosemahe so'no huno ito'no nto laseyohoho. ¹³ Ose ulonto ulimonto, Sekwo ngkine'no Hungkuno Mesyoloneti'hwao hwasoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho ni'wo'n'ngkohofihwasoho. Oso hungkuno ni'wo'n'ngkohofoso nto'nohinoho. Ngko huhwo'ne osenohinoho. ¹⁴ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni sekumo hungkuno meseluti'hwao sohwo'ni ngko sekwoe sifemo mijo yosemahono. Sekwo nakwo hwe engo hwna'nyoho likuji nom'ne a'amu sofe sifemo mijo miyomapitnno lonji selohofohono. Oseso sekwo sohwaso sekwo nom'ni hwafe sifemo mijo yimaofikujo'no hofiko sekwoe sifemo uyosemapife. ¹⁵ Olo selohofohoe yahino loso nto sethwaheho sekwo nom'ni hwamo ose ulohopmno. ¹⁶ Ose ulonto ole ulimonto, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Upa'mnno. A'amu fihwa hofiko nom'ni'hwao syoho ulohofiy'wo'n'ngkohoho sohwa hofiko hofikoe hwe engomo muyakolopitnne hwafoho. A'amu fihwa hungkuno motawowo'n'ngkohoho sohwa hofiko a'amu li'hwatimentiso sohomo muyakolopitnne hwafoho. ¹⁷ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni ngko olo hiloso selohofohoe so'no sekwo olo hungkuno selalokwe hwap'ngoso huno waseyono. Sekwo nom'ne hwamo ulohofoso ngko selohofohoe hopaso ifijo'manji sekwo simheho wop'ng waseyo'n'montonoho.

¹⁸ Ose ulonto ole ulimonto, Olo hungkuno selalokwe loso sekwo hopi'nonohino sohwa'nnem'maho. Ngko sehwasopo'mentohe sohwa'nnem'no sekwoe yahino humayo so'no ngko huno niyohoho. I oso'no Anituye hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso ne umo'n'montonoho. Hungkuno anga'nohinoso olenoho.

*

13:1. Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Hwe fihwo ngko'nji wosopayo nososohwo kako ngkine'no hohujo ikinjan+mofihwosi nje mangohwo umo'nimontonoho.

Ifalifaliyo ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ne imo'noso sohonta'ne'no selalokweno. Ne imo'n'ngkuhwoso'no sekwo huno ole wosyon'ifisyantifeho. Jisas kako ne'njo hweho. Ose wosyon'ifisyantifeho. ²⁰ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Ngko a'amu fihumo uhwojahoni'mo a'amuso osohumo utimafikuji wopingo ulohop'ifijo'manji hofiko ngko huhwo'nimo ntimafikuji wopingo wontohofantifeho. A'amu ngkimo ntimalokwofo sohwa hofiko nje Mpohwo Anitu huhumo utimalokwofo. Ose nalimentisofoho.

Jutas kako Jisasimo mango hwafe ahomo ho'nahumentiso so'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-33)

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hi tango mikunimposo uyahon'ngki kako hungkuno yolohoso ole lijwao'mento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kako olo angolomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanimumonte hweho. ²² Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo anga'no anga'nohino sohwna'ni hon'ngkonontani tihune'no kalohoho huno syafihu'mentihwonefoho. ²³ Ngko Joun olo hungkuno ifalifaliyo mti'mokalokwe sohwo'ni Jisas kako ngkimo simeho engo ntap'wo'n'ngkiso so'no ngko Jisas'nji afapo humohumantohe hwo'nyoho. ²⁴ Oseso Saimoun Pita kako ngko Joun'ni uhwonyo'ne aho songo songo yahon'ngki ngko kakimo uhwon'ngkahon'ngko Pita ole ntimento, Kiko Jisasimo ulohonyo. Tihune'no kolalofoho. ²⁵ Ose ntahon'ngki ngko Jisasimo ikinjamo lohofonji ulimentoho, Hwe Engofo, kiko tihune'no lalokuno. ²⁶ Ose ulahon'ngko Jisas nalimento, Ngko wosopayo kutnnyoso mijomo yomahm'mo a'amu fihumo uyimonnoho. Oso huhweho. Jisas ose nalonto kako wosopayo kutnnyoso mijo yomanto Jutas, Saimoun Isikaliyoutiye hwomumo uyimentisofoho. ²⁷ Ose uyahon'ngki Jutas nimentisofoho.

Oso hohosohonta Seten kako Jutasimo ehuhnnao'mentisofoho. Jisas Jutasimo ulimento, Kiko yo'mayo umonji yohinoso olohonta komo'no fiyo. ²⁸ Oso hungkuno Jisas Jutasimo ulimentiso kakoe inomokomoyo sohwna'ni osopo humohumantihwone sohwna'ni hwapingo neso huno monayo hwona'nyoho. ²⁹ O'o, fehohnjo sohwna'ni nakwo Jutas nakwoe hamniyoho ipofa mokosyohumawo'n'ngkiso so'no huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako oso S'ikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo mpe'e'ne lihwatimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. Fehohnjo sohwna'ni huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako a'amu umofonyo iyo somo hamniyoho uyo'no lihwa'jimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. ³⁰ Jutas kako oso wosopayo nomanonto mempono komo'no humentisofoho. Noswonto uhwon'mentisoso s'ikuno nto mja'o'mentisoso uhwon'mentisofoho.

Jisas kako hon'ngkano hungkuno songo so'no kakoe inomokomoyo sohwa mo lutihwamentisofoho.

³¹ Jutas kako syukwato lohofahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwna'nimo nalimento, Olohonta A'amufe Hwomu sohwo'niye yofe engo utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso hiso'no Anituye yokumpohn'nyo engo somo a'amu timo uhwon'ngkuji hofiko kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ³² Ngko nje Mpohwe yofe engo imoku'me'no Mpohumo kakoe yofe engoso kakoe Hwomu sohwo'nimo komo'no wontapmmontonoho. ³³ Ose nelikwato lohofonto ole nalimento, Nje mehomi sohwaso ngko sekwo'nji we'enepi nohumahm'mo woseliko'ma'monnoho. Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe wonyopi wotipeentifeho. Ngko a'amu Jutas sohwa hungkuno nto ul'maleso olohonta sekwo huhwahnnonji selalokweno. Ngko ume sopo sekwo olohonta ngkimo moni'mapitnnohofo. ³⁴ Oseso ngko hon'ngkano hungkuno songo sejalalokweno. Sekwo sekwoe a'amu somne'no simeho wosema'nono. Ngko sekumo simeho sejalalokwe pa'nyoso sekwo sekwoe a'amu somo simeho uyimno. ³⁵ Sekwo oso hopa a'amu somo simeho uyikujo'no nom'ne a'amuso sehon'ngkuji ole waselife, Jisasiye inomokomoyo hwasoho. Ose woselantifeho.

Jisas kako Pita kakine'no hohujo ikinj'mofone so'no ulimentisofoho.

(Mat'yu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Saimoun Pita kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo kiko nti'mne hwasilo. Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Ngko ume sopone'no kiko olohonta mann'ngkapihnnohino. I oso'no hwangku sohonta kiko ngkimo ni'matnne hwasoho. ³⁷ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Hwe Engofo, olohonta ngko kikimo mokin'ngkapeso pipine'elo. A'amu sohwa hofiko kikimo fonjakohufijo'manji hofiko ngkimo fonjanisiyoso wopingofoho. Ngko kikimo kufo'mayo'ne pe'nimeso wopingofoho. Wape'nimo. ³⁸ Ose

ulahon'ngki Jisas ulimonto, Kiko ngkimo nifo'mayo'ne wape'nimo lalohino. Hungkuno nehopi'nohini wakilimonne'no yohono. Olohonta tosika yoka maho'nyo sohonta kiko mango hufa'u sihune ole walimonnoho, Ngko Jisas sohune'no huno maniyo hwo'nyoho. A'amu somo ose ulimonnoho. Jisas Pitamo ose ulimentisofoho.

14

Jisas sohwo kako Mpohwo Anitumo u'mayo'ne hon'ngkano hweho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'nanonji nohumentani nakumo nalimento, Sekwo sekwoe simheho wonyo semo'n'ngkuhwoloho. O'o, sekwo Anitumo simheho hi'ntnnono ne'no uyimno. Oso'no sekwo ngko huhwo'nimo simheho hi'ntnnono ntapmno. ² Nje Mpohwoe angoso sohe pi'n'ngon'juponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njontentesi ngko sekumo hohonta seli'mnesohilo. Ngko sekwoe angoso ito'no wesoyohumamne hwo'nyoho. ³ Ngko sekwoe angoso ito'no yasesi'mo ngko sekumo setimayo'ne asomo wapmne hwo'nyoho. Oso'no sekwo ngko'njo afa nohopo humenti'hwanefoho. ⁴ Ngko simne hon'ngkano somne'no sekwo huno seyohoho.

⁵ Ose nelahon'ngki Toumas ulimonto, Hwe Engofo, kiko nti'mne hwasilo. Nakwo huno monayohoyohoho. Nakwo oso hon'ngkano somne'no hunoso pipi ihwasi syofisyanehwono.

⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Ngko sohwo'ni Mpohumo u'mayo'ne hon'ngkano hwo'nyoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino hwap'ingo hwo'nyoho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwap'ingo hwo'nyoho. A'amu fihwo kako Anitumo u'mayo'ne hon'ngkano nom'neso mauryoho. O'o, ngko'nohini Mpohumo u'mayo'ne hon'ngkano hwap'ingo hwo'nyoho. ⁷ Sekwo nje hwap'ingo ne so'no huno nto'no seyontentesi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno seyihwonesohilo. Olohonta sekwo Anitune'no huno nto seyohoho. Sekwo kakimo nto uhwon'ngkohoho. Sekwo ngkimo nohon'ngkohoho so'no sekwo Anitu huhumo uhwonontifi kakine'no huno nto'no seyohoho.

⁸ Ose ulahon'ngki Filip ulimonto, Hwe Engofo, kiko Mpohumo foneti'hwaho. Noneti'hwahojo'no nakwo simheho wop'ingo wonamo'nimontonoho.

⁹ Ose ulahon'ngki Jisas kako ulimonto, Filip ngko sekwo'nji sikuno pi'n'ngon'ngo nto humantohe hwo'nyoho. I osomo kiko ngkine'no huno ito'no makiyo'njo hwasilaho. A'amu ngkimo nohon'wo'n'ngkiso sohwo kako nje Mpohwo Anitumo uhwonalofoho. Oso'no pipine'no lohino. Kiko Mpohumo foneti'hwaho lohinosofo. ¹⁰ Kiko ole losyofisyalokuno. Jisas'nji kan'ngkwowho'nji siko afa'maho. O'o, Jisas kako kengo hweho. Kan'ngkwowho kengo hweho. Ose losyofisyalokuno. Hungkuno ngko sekumo selinyoso nje huno mta'ango'maho. O'o, Mpohwo Anitu kako ngkimo humaso sohwo kako yo'mayo syoho iwo'n'ngkohoho. ¹¹ Sekwo olo hungkuno homo somo simheho hi'ntnnono uyimno. Ngko nje Mpohumo humaleno. Mpohwo kako ngkimo humaho. Oso hungkuno homo somo simheho hi'ntnnono muyo'manji i yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohoho iwo'n'ngkohe so'no sekwo huno ikwesya'fisyikuji sekwo simheho hi'ntnnono ntapmno.

¹² Hungkuno nehopi'nohino waseli'monne'no yohono. A'amu ngkimo simheho hi'ntnnono ntaposo sohwo yo'mayo syoho ngko iwo'n'ngkoheso kako uyimontonoho. Ou, ngko nje Mpohwoepono simhe sohonta oso a'amu huhwo sohwo kako olopo nohumahwosi yo'mayo syoho ngko imentohe somo kako niyakolofososo ngko ufo'ma'monnoho. ¹³ Hwap'ingoso ole, sekwo nje Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikuji nje yofe ifijoso ngko yo'mayoso wosejapmmontonoho. Ngko yo'mayo sekumo sejapm'me'no nje Mpohwoe yofe sekwo noho'nomafikujo'no kakoe yofe engoso umo'nimontonoho. ¹⁴ Sekwo nje Mpohumo nje yofe ulifijoso ngko yo'mayo imneso'no jomo nti'kujo'no ngko uyimontonoho.

Jisas kakoe Towahuno Wop'ingo somo uhwajone'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Sekwo ngkimo simheho nehopi ntapifijo'manji ou, sekwo nje hungkuno hopi'nonohino somo haloho pekuji ito'no wonn'ngkopantifeho. ¹⁶ Ngko Mpohumo jomo uli'me'no kako nom'ni'ho sekumo Yokumpohn'nyo Sesofitofosyohumayo'nehwo wosejapmmontonoho. Oso huhwo sohwo kako sekwo'nji engolopohamo ne'nohini wofosyohumentihwantife hweho. ¹⁷ Anitu kakoe Towahuno sohomo sekuyepono uhwajihwoso'no Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno nehopi'nohini waseti'hwamontonoho. I oso'no a'amu hwhaponjo yahino somo in'ngkuwalokwofoso hofiko oso Towahuno huhwo sohomo momaso'njofoho. Hwap'ingoso hofiko kakimo tmo muhwonyo'njo ikuji hofiko kakine'no huno muyofoho. I oso'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Hwap'ingoso olohonta kako sekwo'nji humaho. Hwangku kako sekwoe simheho mo'mo wohumamontonoho.

¹⁸ Ngko sehwti'mo'me sohonta Anituye Towahuno sohwo sekwo'nji humaso so'no sekwo sikumehomi pa'nyo mohumafitnnehofo. O'o, ngko sekuyepono asomo wapmmmonnoho. ¹⁹ We'enepi olo hwaho loponjo a'amuso hofiko ngkimo apa'no manohon'fitnnefoho. I oso'no sekwo wonohonantifeho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo sohwo'ni kalohi sekwo hoku songo ne'no wohumantifeho. ²⁰ Ngko nje Mpohwoepono sehwti'mo'me sohonta sekwo huno ole waseyono. Ngko nje Mpohumo humaleno. Sekwo ngkimo wofosyonohumantifeho. Ngko sekumo wosefosyohumamonnoho. ²¹ A'amu fiho'ni kako nje hungkunomo halo'ho pehwosi hungkuno homo somo ito'no tifi in'ngkaweso sohwo kako ngkimo simeho nehapi ntopalofoho. A'amu ngkimo simeho ntap'wo'n'ngkiso osohomo nje Mpohwo kako simeho uyalofoho. Ngko huhwo'ni oso huhwo sohomo simeho uyi'mo ngko kakimo uti'hwah'nyopo ikin'i'me'no kako ngkimo wonohon'montonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²² Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Jutasiyoho. Osohwo kako Jutas Isikaliyouti'maho. O'o, nom'ne hweho. Oso Jutas huhwo sohwo kako nohumanto Jisas'mo ulimento, Hwe Engofo, kiko nakwo sohwo'ni'mo ne'mahoji hwe moya'mi hwahoponjoso makohonyo'njo iyoso pipilo. ²³ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, A'amu ngkimo simeho nehapi ntaposo'manji kako nje hungkunomo ito'no won'ngkamontonoho. Oso hwe huhwo sohomo nje Mpohwo Anitu kakine'no umo'ni'montonoho. Nekwo'montosa'i oso hwe huhwo sohomo u'mehwasi kako'nji engolopohamo ne'no wohumantanoho. ²⁴ A'amu nje hungkunomo tifi ito'no min'ngkayo'njo sohwo kako ngkimo simeho hi'ntnnono mantap'wo'n'ngkiso hweho. Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo hungkuno ntapmmentisoso selalokweno.

²⁵ Ngko sekwo'nji nohumanji hungkuno loso selalokweno. ²⁶ I oso'no ngko sekumo sehwti'mo'me'no nje Mpohwo kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo ngkimo niyohope'ne sekumo Yokumpohn'nyo Soso'fitofosyohumayo'ne sekuyepono uhwat'montonoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako sekwo'nji nohumawosi sekumo yo'mayo so'no hofiyi woloset'hwamontonoho. Kako sekwoe hunomo huno sefohotof'hwoso'no yo'mayo hungkuno selimentoheso huno ikwesayafsy'kuji huno wasey'montonoho.

²⁷ Ngko sekumo sehwti'mofalokwe so'no ngko nje simeho wopingo'nji simeho pompenjiyo'nji sejopalokweno. Hwe moya'mi hwahoponjo sofe simeho pompenjiyoso simeho wop'ngoso iyoswo ilo'molajo iwo'n'ngkisoso pa'nyo'njofoho. I nje simeho wopingo nje simeho pompenjiyoso oso pa'nyo'maho. O'o, hwahoponjo somo yakolo'nnyofoho. Oseso yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo yomo ikuji iyoho sen'ngkuhwoloho. ²⁸ Oso hungkuno selohe loso sekwo apa'no huno fikwesayaf'hupmno. Ngko Mpohwoepono nosi'mo sekuyepono asomo wapmmmonnoho. Sekwo ngkimo simeho nehapi ntape'manji ngko nje Mpohwoe angonyo'ngkafo sopo nosi'me'no sekwo simeho wopingo wasemo'ni'montonoho. Hwap'ngoso Mpohwo Anitu kako ngkimo hwofilo'nnyo hweho. ²⁹ Yo'mayo hiso mmo'nontan'ngki selalokweno. Oso'no hwanguk sohonta yo'mayo selohe so'no i'mofap'hwoso'no sekwo osomo uhwon'ngkuji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntap'fitnne'no selalokweno.

³⁰ Nje sikuno sekwo'nji hungkuno jo'neso mofoto nto imo'ni'maho. Hwap'ngoso Seten hwe wonyo olo hwaho loponjo yahinomo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kako wonyo ntohofo'neso nto i'mofapohoho. I oso'no kakoe yokumpohn'nyoso ngkimo moniyakolofoneho. Seten ngkimo moniyokolofontan'ngkuhwosi ngko poyo wape'ni'monnoho. ³¹ Hwap'ngoso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko ngko nje Mpohumo simeho engo uyalokwe so'no huno t'pemayo'ne ngko oso hungkuno Mpohwo ntapmmentiso somo ito'no tifi un'ngkamonnnoho. Yo'mayo tango ko ni'mahon'ngkuhwosi ngko ne'no un'ngkamonnnoho. Ose nalonto nalimento, Filikapmno. Wohwano. Ose nalimentisofoho.

15

Jisas kako 'wain' iyo hwapingo ne hweho.

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo'ni'mo pahnnimo hungkuno ole nalimento, Ngko iyo hwapingo ne hwo'nyoho. Nje Mpohwo iyo uyo syoho sohwo'ni'mo mokosyon'humunyo hweho. ² Nje iyopamo ne minto'nyoso Mpohwo kako nolofehwosi wae weo'mntonoho. Iyopamo ne into'nnyo hopi'nonohinoso kako nofasy'hwosi pamo ne'njoso wawo'mntonoho. Hwap'ngoso ipisayo engo into'n'ngkuhwosi ne engo imo'nyo'nefoho. ³ Oso pa'nyoso sekwo nje apamo sohwaso sekwo nje hungkunomo ito'no in'ngkwalokwofo so'no oso hungkuno hiso yo'mayo yahino wonyo imotofo somo wae esemafalofoho. Sekwo kiho'maso'njo humalofo. ⁴ Sekwo ngkimo fosyon'humamno.

Ngko sekumo wofosyosehumamonnoho. Iyopamo fihwo kako iyo ne hwap'ngo somta'ni nosanjihwosi p'wasyososo kako ipisayo neso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso sekwo ngkimo mon'fohi'nyo'manji sekwo huhwasi ipisayo neso minto'nyo'ne hwasoho.

⁵ Ngko iyo hwap'ngo ne hwo'nyoho. Sekwo nje apamo hwasoho. A'amu fihwo ngkimo fosyon'humaso sohwo ngko kakimo wofosyohumamonnoho. Oso'no kako ipisayo ne engo'njo hweho. Sekwo ngkimo n'sikwat'ifi manji sekwo yo'mayo neso mifitnne hwasoho. ⁶ A'amu fihwo kako ngkimo n'sikwat'nnyo sohwo a'amu iyopamo yofoho inyoso wae yaofont'ifi tohomo ho'naefiwo'n'ngkohoho hopaso nje Mpohwo kako hwe huhwo sohomo wae yaofonefoho.

⁷ Sekwo ngkimo non'humafikuji sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujo'manji yo'mayo so'no semo'n'ngkuhwoso'no ngkimo jomo nt'ifijoso yo'mayoso sekumo wose'ma'montonoho. ⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje inomokomoyo ne imo'n'ngkuji sekwo ipisayo ne engo'njo imo'n'fifitne hwasoho. Oseso a'amu hofiko An'itu kako sekumo hofiyohi semokosyohumentan'ngkuhwosi sehon'ngkuji hofiko nje Mpohwoe yofe engo noho'nomapitnnefoho. ⁹ Nje Mpohwo kako ngkimo s'meho engo ntap'wo'n'ngkiso hopaso ngko sekumo s'meho sejopalokweno. Oseso sekwo nohumafikuji ngko hitoho engo sejopalokwe so'no huno syafisy'ikuji yo'mayoso ifitnne so'no sekwo An'itumne'no yokumpohn'nyo fiyoho'n'mno. ¹⁰ Ngko nje Mpohwoe hungkunomo tifi ito'no in'ngkawowo'n'ngkoho so'no ngko huno niyohi, nje Mpohwo hitoho engo ntopalofoho. Oso pa'nyoso sekwo nje hungkunomo tifi ito'no in'ngkafijo'manji sekwo huno ole waseyono. Jisas kako hitoho engo nejopalofoho. ¹¹ Olo hungkuno selalokwe loso nje s'imonyo iyoso sekwoe s'meho mo'mo wasewenonji selalokweno. Oso s'imonyo iyoso s'meho mo'mo engo m'kun'imposo wasemo'n'ngkuhwono.

¹² Jisas ose nalonto nal'mento, Sekwo olo hungkuno losomo tifi ito'no fin'ngkamno. Ngko sekumo s'meho sejopalokwe hopaso sekwo nom'ne a'amu somo ose uy'mno. ¹³ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo s'meho uy'hwoso so'no kako a'amu hisofe mango sohwo ole ul'montonoho. Olo a'amu lomo sekwo nus'ihutofikuji ngkimnohini fonjan'humno. Ose loso sohwo kako kakoe a'amu hisomo s'meho uyoso yakolo'nnyo hweho. ¹⁴ Sekwo sohwaso nje hungkunomo tifi ito'no nn'ngkap'ifijo'manji sekwo nje a'amu ne hwasoho. ¹⁵ Syoho ulohofiyohi sohomo kakoe hwe engo sohwo kako yo'mayo so'no yoloho mujo'njo hweho. O'o, syoho ulohofiyohi sohwo kako syoho'nohini inyo hweho. I ngko olohonta nje syoho ntohofiyohi hwasoho eso apa'no masel'mnehono. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo nt'imentiso so'no ngko yolohoso nto sel'malefoho. Oso'no olohonta nje a'amu hwasoho selalokweno.

¹⁶ Sekwo ngkimo s'mo'mo nakwoe Hwe Engo'ne hwehont'ifi ni'hwosopo'mentohofihwoni'maho. O'o, ngko s'mo'mo sekumo nje a'amu ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentohe hwasoho. Sekwo ipisayo ne into'nyo'ne sehwasopo'mentohe hwasoho. Oseso olo syoho sejopalokwe loso sekwo yahan'ngkuji a'amu pi'n'ngoso nje hungkuno nupa'n'ngkuji tifi nn'ngkap'ifijoso nakwo'nji ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso sekwoe syohoso ne imo'n'ngkuhwoso'no ne'no nowent'ihwonefoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje Mpohumo nje yofe ul'ikuji yo'mayo so'no jomo ul'ifijoso kako wosejapmmontonoho. ¹⁷ Oseso ngko olo hungkuno loso apa'no yokumpohn'nyo selalokweno. Sekwo a'amu somo s'meho nehopi uy'mno.

A'amu hwahoponjo sohwa hofiko Jisasiye inomokomoyo sohwanne'no mangohwa imo'n'fifitnne so'ne hungkunofoho.

¹⁸ Hwe moya'mi hwahoponjo yahinomo tifi in'ngkowalokwofoso hofiko sekwoe mangohwa imo'n'fifijo'manji sekwo huno ole waseyono, S'mo'mo ngkine'no mangohwa imo'n'malofohoho. ¹⁹ Sekwo olo hwaho lophonjo yahinomo tifi in'ngkafijontensi u, a'amu hwaho lophonjoso sekumo nakwoe a'amu hwasoho sel'ifijoso s'meho se-jap'ikutnnesohilo. I oso'no sekwo olo hwaho lophonjo a'amu hwas'i'maho. O'o, ngko olo hwaho lophonjo yahino somne'no i'waho ito'no ehumayo'ne so'no sehwasopo'mentohofoho. Oseso hwe moya'mi hwahoponjoso hofiko sekwoe mango hwafoho. ²⁰ Olo hungkuno nto selohe loso huno ito'no f'isyaf'ihupmno. A'amu syoho ulohofiyohi sohwoe yofe engoso kakoe hwe engo sohwoe yofe engomo muyakolofonehoho. Oso hiso'no sekwo in'ngo sey'ihwoloho. Ngko sekwoe hwe engo sohwo'n'mo a'amu hwahoponjoso wonyo ntohofiwo'n'ngkohoho hopaso hofiko sekumo woselohofant'ifeho. I hofiko nje hungkunomo haloho n'popijo'manji hofiko sekwoe hungkunomo haloho wosepeent'ifeho. ²¹ A'amu hwahoponjoso hofiko An'itu ni'hwat'imentiso so'no huno muyofoho. Oso'no sekwo ngkimo tifi nn'ngkap'wo'n'ngkohoho so'no hofiko yo'mayo wonyoso woselohofant'ifeho.

²² Ose nalonto nalimento, Ngko olo hwaho lopo mape'njo ntentesi nje hungkuno hofikimo mulonti'mntentesi hofikoe honingkano wonyo somne'no hofiko tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no nje hungkunomo nto ko upa'nimotofoso hungkuno homo somo simeho muyofoho. Oso'no sikuno ae'uyo somo ngko wonyo hwasoho uli'me'no hofiko mampi'nyo ifitnnefoho. ²³ A'amu nje mangohwo imo'noso sohwo kako nje Mpohwo huhune'no mangohwo osenohini umo'nimonte hweho. ²⁴ Yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amuso hofiko miy'wo'ningkiyohofoso ngko hofiko'njopo itihwamentohofoho. Oso syoho hiso ngko miy'o'njo yonti'mntentesi hofikoe wonyo honingkano somne'no tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no olohonta oso syoho wopingo imentohe somo hofiko timo uhwonontifi hofiko ngkine'no nakwolaho ntimentohofoso hofiko ngko'nji nje Mpohwo huhwo'njiye mangohwa imo'nimentohofoho. ²⁵ Oseso hofikoe yahino homo somne'no oso Anituye hungkuno anga'no mti'mokinyoso ne imo'nalofoho. Oso hungkunoso olenoho. Ngko hofikimo wonyo ko mulohofahon'ngko hofiko ngkine'no siki mangohwa imo'nyofoho.

²⁶ Ose nalonto nalimento, Ngko nje Mpohwoe pone'no nosi'mo Anituye Towahuno yokumpohn'nyo sosofitofosyosehumayo'ne sohomo ngko sekuyepono wolihwatimmonoho. Oso Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno ne'njo hweho. Kako Mpohwo'nji fosyohumawo'ningkiso sohwo kako sekuyepono wapmmontonoho. Kako nopihwosi ngkine'no hungkuno wolijwasemo'montonoho. ²⁷ I sekwo ngko'nji nje syoho ema'mentohe sohonta humamotohwone so'no sekwo huhwahnnonji a'amu hopi'nonohino somo yo'mayo upa'nontifi uhwonontifeso filutihwafikuno.

16

¹ Ngko sehwti'mo'me sohonta sekwo ngkine'no hohujo ikinjanimopitnnohonji yo'mayo yolohoso lijwosemofalokweno. ² Hwangku sekumo a'amu Jutafe tajo angosomta'ni wae wesemofantifeho. I tifi no'mo a'amu fehohnjoso hofiko sekumo fonjasesyikujo'no hofiko huno hwasyo ole wosyofisyantifeho, Nakwo Anituye syoho wopingo ulohofiy'wo'ningkuhwone so'no olo hwe lohomo wofonjosyano. Hwasyo ose wosyofisyantifeho. ³ Hwapingoso hofiko nje Mpohwo'nji ngko huhwo'nnontnne'no huno nto'no muyofoho. ⁴ Tifi no'mo olo yo'mayo loso i'mofaposo sohonta hungkuno ngko sekumo lijwosemofalokwe loso'no sekwo apa'no huno ikwesiyafihupitnne'eni selalokweno.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe syoho iyo'ne hungkunofoho.

Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo hilo so'no maselimmotefoho. ⁵ I oso'no olohonta Anitu kako ngkimo sekwoe anglo lopone'no nihwatimentiso sohwoepono asomo wasi'mne hwo'nyoho. Ngko wasi'mne hwo'nyoho ko selahon'ngko sekwo ngkimo peho'ne nehwti'mofalokuno eso mantohonyofoho. ⁶ I olohonta ngko wasehwti'mo'mne'no yohono selohe so'no sekwo sekwoe simeho tango seyohoho. ⁷ I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Ngko sekumo sefo'mayo'ne wasimonne'no yohono. Ngko sekumo masehwti'mofe'njo'manji Towahuno sekumo yokumpohn'nyo sosofitofosesyohumayo'ne sohwo mose'manehoho. I oso'no ngko si'me'manji ngko Anituye Towahuno huhwo sohomo sekuyepono walihwatimmonoho. ⁸ Kako nopihwosi syoho hufa'u si'hune yone hweho. Simo'mo kako a'amufe yahino wonyo ujo ehontojwasyihwoso'no hofiko yofe uhwopitnnefoho. Nom'ne syohoso kako honingkano ito'nohinoso utihwamontonoho. Nom'neso a'amu yahino wonyo somne'no tohino mayo'ne Anitu kako yano ulofiyone so'ntnne'no ulimontonoho. ⁹ Hofikoe yahino wonyo hwapingo so'no Anituye Towahuno sohwo ole utihwamontonoho. Hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montapmmotofo so'no honingkano wonyoso hi'njofoho. ¹⁰ Anituye Towahuno sohwo kako honingkano wopingo ito'nohino so'no ole utihwamontonoho. Ngko honingkano homo somo into'nohino imote so'no nje Mpohwo kako ngkimo asomo ntimanefoho. Oseso sekwo olopo apa'no manohonifitnnefoho. ¹¹ Anituye Towahuno sohwo kako a'amufe yahino wonyo somne'no yano ulofiyone so'no ole utihwamontonoho. Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho lophonjo a'amu mokosyohumawo'ningkiso sohomo yano nto ulofimentiso so'no a'amu Setenimo in'ngkwalokwofo so'ntnne'no yano ulofiyihwoso'no hofiko tohino engo nomapitnnefoho. Ose utihwamontonoho.

¹² Ose nalonto nalimento, Ngko sekumo hungkuno pi'ningo engo waselimonji ko yoheso sekwo oso hungkuno selime somo huno seyone so'no hopoenohino hwasimaho. O'lo, hopi'nono seli'me'no sekwoe simeho tango engo seyohoho. ¹³ I oso'no hwangku Anituye Towahuno hungkuno nehopi'nohino sejo'ne sohwo kako nopihwoso'no kako sekwo'nji humahwosi kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ne

somne'no nto'no womikinjosehwatimontonoho. Kako kakoe huno mta'ni syofisyihwasi waselimonto'maho. O'o, yo'mayo hungkuno kako nupa'n'wo'n'ngkiso so'no waselimontonoho. Oso'nji yo'mayo tifi no'mo imo'none so'ntnne'no waselimontonoho. ¹⁴ Kako nje hungkuno selimentoheso nomahwosi sekumo selihwoso'no yoloho neso lijwasemofihwoso'no sekwo huno nto'no waseimontonoho. Oso'no kako nje yofe engo so'no wosetihwamontonoho. ¹⁵ Yo'mayo nje Mpohwo mokosyohumasoso njefoho. Oso'no hungkuno nto seloheso ngko apa'no waselimonnoho. Anituye Towahuno sohwo kako nje yo'mayo hungkunoso nomahwosi oso hiso'no wolosetihwamontonoho.

Simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji apa'no simonyo uyantifeho.

¹⁶ Sekwo we'enepe ngkimo manohonyo'njo uyantifeho. I oso'no sekwo we'enehwo humafikuji hwangku sohonta ngkimo nonohonifitnnefoho. ¹⁷ Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo fehohno sohwo'ni ole hnnimentihwoni, Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso peho'neto. Ole nalohi, We'enepe sekwo ngkimo monohonifitnnehofo. I oso'no we'enehwo nohumafikuji ngkimo apa'no nohonifitnnefoho. I nom'ne nalisoso ole, Ngko nje Mpohwo pone hwo'nyoho. Ose nalisofoho. ¹⁸ Oso we'enehwo nalisoso peho'ne nalohoho. Yoloho neso nakwo huno monayohoyohoho.

¹⁹ Ose hnnontani nakwo Jisasimo ko mujo'njo yahon'ngkuhwoni Jisas nakwoe huno so'no huno uyahon'ngki nakumo nalimento, Sekwo olo hungkuno ngko selohe loso'no peho'ne hnnalokwofo. Ngko ole selohono. We'enepe sekwo ngkimo manohonifitnnehofo. We'enehwo humafikuji apa'no ngkimo wonohonantifeho. Ose selohono. ²⁰ Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. We'enepe yo'mayo tango ni'mane so'no a'amu hwahoponjo pi'ningo engoso hofiko simonyo yontan'ngkuji sekwo sohwasi humotaho engo likuji simeho tango waseyimontonoho. I oso'no sekwoe simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji sekwo simonyo engo uyantifeho. ²¹ Ose nalonto kako pahnnimo hungkuno ole nalimento, Olo selalokwe loso a'mu fisi kako mehomi aswo mayo pa'nyofoho. A'mu fisi kako aswo toho'ne yonto simeho tohino umnonte so'no kakoe simeho wopingo mmo'nyofoho. I oso'no kakoe mehomi aswo mahwosi kako oso tohino engo so'no in'ng mo'fihwosi simonyo uyimontonoho. ²² Oso mehomi aswo mawo'n'ngkohoho pa'nyoso sekwoe simeho tango'nji humalofo. Oso'no hwangku sohonta ngko apa'no seho'ni'me'no sekwo simonyo engo apa'no uyantifeho. Oso simonyo iyo homo somo wae yafo'ne a'amu fihwo mohumuyohoho. O'o, awonoho. Simonyo iyoso ne'no nowentihwonefoho. ²³ Oso sikuno homo somo sekwo ngkimo yo'mayo yo'mayo so'no mantifitnnefoho. O'o, ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo nje Mpohumo yo'mayo yo'mayo so'no jomo ul'kuji nje yofe'nji ulifijo so'no kako ngkine'no syan'fisyihwosi yo'mayo yo'mayoso wosejapmmontonoho. ²⁴ Hohonta oso hopaso sekwo mimmotofihwasoho. O'o, nje yofeso Mpohumo mulmmotofo soku olohonta sekwo Mpohumo nje yofe'nji jomo ul'fijoso yo'mayoso wosejapmmontonoho. Oseso sekwo simonyo nehopi'nohini uyantifeho.

Jisas kako olo hwaho laponjo yahino somo yakolo'nnyo hweho.

²⁵ Ngko yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno seliwo'n'ngkohefoho. I tifi no'mo ngko pahnnimo hungkunoso maselimnehono. O'o, ngko nje Mpohumne'no hungkuno yoloho'nohini wolijwasemo'monnoho. ²⁶ Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no Anitumne'no jomo ul'fijo sohonta ngko ajwo sopo sekumo sefo'mayo'ne mohumamnehono. O'o, sekwo Mpohumo nje yofe ul'fijoso kako yo'mayo so'no wosejapmmontonoho. ²⁷ Hwap'ngoso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontife sohahnne'no Anitu ni'hwatimentiso so'no huno seinyo sohahnne'no Anitu kako simeho sejopalofoho. Kako sekwoe hungkunomo wosepa'nimontonoho. ²⁸ Ou nehopi. Hohonta Mpohwo kako ni'hwatimentiso sohwo'ni olo hwaho laponjo pmmontohe hwo'nyoho. I olohonta ngko olo hwaho lopo sehwti'mohm'mo nje Mpohwoepono asomo wasimne hwo'nyoho.

²⁹ Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwo'ni ul'mentihwoni, Ihwoni. Olohonta kiko pahnnimo hungkuno monalohoyohino. O'o, hungkuno yoloho'nohini nalohino. ³⁰ Oso'no nakwo yo'mayo so'no huno nayohoho. Kiko huno hwapingo'njo hwosoho. Nom'ne a'amu hofiko huno'nohini syofisyantifeso hofikoe huno hiso kiko huno kinyo hwosoho. Oso'no nakwo olo hilo so'no simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. Kiko Anitu mta'ango nehopi'nohini hwosoho.

³¹ Ose ulahon'ngkuhwoni Jisas nalimento Olohonta sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono nehopi lontan'ngkuwofo. ³² Upa'nimno. Sekumo tango se'mayo'ne sikunoso we'enepe umo'nimonte'no yohoho. I nto i'mofapohoho. Oso'no hofiko ngkimo ni'kekujo'no sekwo ngkimo ni'hwoti'mofikuji sekwo anga'no anga'no sekwoe angomne'no esesamo wohumpeentifeho. Oso'no sekwo ngkimo ni'hwoti'mofikujo'no ngko'nohini nje mango sohwanji wohumamonnho. I oso'no ngko'nohini'maho. O'o,

Mpohwo kako huhwo ngko'nji wohumamontonoho. ³³ Yo'mayo tango se'mayo so'no ngko olo hungkuno hiloso selalokweno. Tango hiso se'mahon'ngkuhwosi sekwo ngkine'no ole wosyon'fisyantifeho. Ngko Jisas'mo ufohi'nonji kako'nji humalohwono. Ose syan'fisyakuji sekwo simeho wop'ingo'nji wohumantifeho. Sekwo olo hwaho lopo nohumentan'ngkuji yo'mayo tango wonyoso woselohofantifeho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo fiymno. Hwap'ingoso ngko olo hwaho lophonjo yahino somo hwotoho fenji nto uyakolo'maleno. Ose nal'mentisofoho.

17

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no Anitu ufo'mane'ento jomo ulimentisofoho.

¹ Jisas kako oso hungkuno inomokomoyo sohwanan'mo nalonto kako ahwomomo tmo uhwononto kan'ngkwuhomo jomo ulimento, Mpohwo, nje sikuno nto i'mofapohoho. Olo a'amu lohwa mo nje yofe engoso uti'hwaho. Oseso kiko uti'hwahojo'no ngko jije hwomu sohwo'nne'no yofe engo ni'hwofikujo'no hofiko jije yofe woho'nomantifeho. ² Kiko a'amu hopi'nonohino somo ngkimo enjwa'mo uhumat'i'mentohinofoho. Kiko a'amu fehohnjo ntapmmentohinoso kako songo ne'no humayoso yano uy'ne'eni ntapmmentohinofoho. ³ Songo ne'no humayo'neso olenoho. A'amu hiso hofiko nekwo'montosa'ine'no yofe ole wehwofantifeho. Kiko'nohino Anitu nehwo'soho wokuhwofantifeho. Ngko Jisas Kilais sohwo'nne'no ole woni'hwofantifeho. Nakwoe hwaho lopone'no Anitu uhwatimentiso hweho. Ose woni'hwofantifeho. Yofe ose ni'hwofikuji hofiko wop'ingo'nohino humafikuji songo ne'no humantokutnefoho.

⁴ Ngko olo hwaho lopo nohumanji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engoso nto uti'hwamalefoho. Yo'mayo syoho ntapmmentohinoso ngko moi'wo nto esojwao'malefoho. ⁵ U, Mpohwo hohonta olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta ngko kiko'nji nohumanji ngko yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo hwo'nyoho. Ngko kiko'nji humanji mokosyohumamote pa'nyoso oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji kiko ngkimo asomo ntape.

⁶ Olo hwe lohwa hwaho lophonjo ntapmmentohino lohwa ngko hofikimo kikine'no luti'hwamale so'no hofiko kikine'no yofe kihwofalokwofo. Jije a'amu huhwo sohwa kiko ngkimo ntopahon'ngkini hofiko jije hungkunomo haloho pent'fi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumant'fi tifi in'ngkopalokwofo. ⁷ Oso a'amu kiko ntapmmentohinoso yo'mayo hungkuno ulahon'ngko hofiko huno ole syafi'hu'mentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno Anitu mta'angofoho. Huno ose unyofoho. ⁸ Yo'mayo hungkuno kiko ngkimo ntapmmentohinoso ngko luti'hwahon'ngko hofiko simeho hi'ntnnono uyont'fi huno ole uyalofoho. Hohonta ngko kiko'nji humanji kiko olo hwaho lopone'no ni'hwatimentohinofoho. Oso hungkuno somo hofiko simeho hi'ntnnono uyalokwomo.

⁹ Olo a'amu huhwo lohwanne'no jomo wakil'monne'no yohono. A'amu nom'ne olo hwaho lophonjo somne'no mokilalokuyohono. O'o, olo a'amu kiko ngkimo ntapmmentohino lohwanne'no jomo kilalokweno. Jije a'amu hwafoho. ¹⁰ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso nje hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso kiko'ne mehomifoho. Jije mehomi huhwo sohwa ngko huhwo'nnonji nekwoe mehomifoho. Hofiko nje yofe engo ho'nomalokwofo. Nje yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso jifefoho. Jije yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso njefoho.

¹¹ Ngko kikiyepono wasapmmo li'mo hofikimo uhwat'i'mo'monnoho. Olo hwaho lopo hofiko'nohino wohumantifeho. Oso'no nje Mpohwo wop'ingo'nohino sohwo'si olo a'amu lohwa hofiko ngkimo simeho ntapi'fitne'eni uhwo'sopo'mentohino loso yo'mayo yahino wonyo somo uyakolopitne so'no kiko jije yokumpohn'nyo engo so'nji ufo'mahoji umokosyohumaho. Kiko ngko'nji simeho afa in'notohwoyo hopaso hofiko simeho afa unife. ¹² Ngko hofiko'nji nohumanji oso yokumpohn'nyo kiko ngkimo ntapmmentohino so'nji ngko hofikimo wop'ingo umokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo ni'hu'nahone mikinjan'mofefoho. O'o, ntapmmentohino hopi'nonohino sohwa wop'ingo nn'ngkopalokwofo. A'amu anga'nohino sohume'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ne imo'none hopaso kako anga'nohino sohwo tikanomo wene sohwo pi'wahu'mentisofoho. ¹³ Olohonta olo a'amu lohwa mo uhwoti'mahm'mo kikiyepono wasapmmmonnoho. Ngko hofiko'nji olopo nohumanji yo'mayo hungkuno hofikoe simeho wop'ingo umo'none'eni kilalokwe so'no nje simeho wop'ingo n'mo'n'wo'n'ngkiso hopaso engo womantifeho.

¹⁴ Jije hungkunoso olo a'amu lohwa mo nto umotefoho. A'amu hwe moya'mi olo hwaho lophonjoso hofikoe mangohwa imo'n'imentohofofoho. Hwap'ingoso ngko hopa hofiko olo hwaho lophonjo yo'mayo somo min'ngkayo'njo hwafoho. ¹⁵ Ngko hofiko'nji yan'mofone makilohoyohono. O'o, ole kilalokweno. Hofiko olo hwaho lopo nohumentan'ngkuji

oso hwe wonyo Seten kako a'amu lohwamo wonyo umokonohonji kiko hofikimo hofiyi mokosyohumane'engi kilalokweno. ¹⁶ Ngko olo hwaho lophonjo yahinomo in'ingkonyo hwon'i'maho. Oso pa'nyoso hofiko huhwanji olo hwaho lophonjo yahinomo in'ingkonyohwa'maho. ¹⁷ Mpohwo jije hungkunoso hungkuno ne'njofoho. Oso hungkuno hiso olo a'amu lohwamo kiko itihwahon'ingki hofiko hofikoe huno ehohosasyihwoso'no hofiko yo'mayo yahino wonyomo uliko'mafikuji jije yahino wop'ingo'nohini ikuji jije a'amu ne wop'ingo umo'nantifeho. ¹⁸ Hohonta kiko ngkimo nihwojahon'ingkini ngko a'amu olo hwaho lophonjo lohwanjo ajwo'mo humamotefoho. Oso pa'nyoso ngko olo a'amu lohwamo hwe moya'mi hwahoponjo lohwanjo ajwo'mo wohumafenji hofikimo uhwojalokweno. ¹⁹ Ngko kiko'nji nohumahm'mo olo syoho simo'mjolo uyimonne'no yohono a'amu lohwa hofiko jije hungkuno so'ne huno ufohotofohojo'no hofiko jije yahino wop'ingo mayo'ne ufo'ma'mne'no yohono. Oseso hofiko jije a'amu ne wop'ingo umo'nantifeho.

²⁰ Ose ulonto ole ulimento, Olo a'amu lohwamnohino mokosyohumaho eso makilimnehono. O'o, hwe moya'mi nom'neso hofiko olohwafe hungkunomo haloho upa'n'ingkuji ngkimo simo'hi'ntanono ntap'ifijo somo kiko hofiyi mokosyohumaho kilalokweno. ²¹ Ngko ole'no nimo'n'ingkohoho. Hwe moya'mi hopi'nono nekumo simo'hejapikuji hofiko nekwo hopa simo'hunoso afa'njo umo'nantifeho. Mpohwo, kiko ngkimo nihumahnno. Ngko kikimo kuhumaleno. Oso hopaso hofiko nekumo ehumayo so'no nimo'n'ingkohoho. Hofiko ose ehumafikujo'no a'amu hwahoponjoso hofikoe yahino wop'ingo somo uhwon'ingkuji ole wosyofisyantifeho. Ou, Anitu kako Jisas Kilas sohomo nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohweho likuji ngkine'no simo'wontipantifeho. ²² Jije yokumpohn'nyo kiko ntapmmentohinoso ngko hofikimo uyimaleno. Oseso ole'no nimo'n'ingkohoho. Nekwo simo'he afa inontai humalohwoyo hopaso hofiko simo'he afa'njo umo'nantifeho. ²³ Jije hungkuno lontneso nje simohomo mnawojo hopaso nje hungkuno hofikoe simohomo ose mnaweho. Oseso hofiko simo'he afa in'ingkuji wop'ingo humafitne so'no nimo'n'ingkohoho. Oseso a'amu hwahoponjoso hofikoe humayo somo uhwon'ingkuji ole wohnnantifeho. Anitu kako Jisasimo nakwoe hwaho lopone'no nehapi uhwatimentiso hweho. Anitu Jisasimo simo'he uy'wo'n'ingkiiso hopaso kako olo a'amu lomo simo'he uyalofoho.

²⁴ Ose ulonto ulimento, Mpohwo, ole'no nimo'n'ingkohoho. Hwe moya'mi kiko ntapmmentohino hopi'nonohinoso hofiko ngko'njopo wohumantifeho. Olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta kiko simo'he ntaponji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engo ntapmmentohinofoho. Olo a'amu lohwa hofiko oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji ntapmmentohino somo uhwon'itne so'no nimo'n'ingkohoho. ²⁵ Ou Mpohwo, kiko yo'mayo yahino ito'nohino iwo'n'ingkiyo sohwo'simo olo hwaho lophonjo a'amulo kikimo huno muyofoho. I oso'no ngko kikine'no huno niyohoho. Olo a'amu ngko'njo lopo humalofoso hofiko kiko ngkimo nihwatimentohino sohwo'ne'no huno unyofoho. ²⁶ Jije yahino yo'mayo so'no hofikimo nto utihwamaleso ngko ne'no utihwam'mnefoho. Oseso kiko simo'he engo ntopantokuno hopaso hofiko simo'he engo unantifeho. Ngko hofikimo humahm'me'no kikimta'angoso hofiko simo'he ose unantifeho. Jisas kako Anitumo ose ulimentisofoho.

18

*Jutas kako Jisasimne'no mango sohwo tokoyo'ofu imentisofoho.
(Mat'yu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)*

¹ Jisas kako Anitumo ose ulahon'ingki kako kakoe inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo oso hopo sopo uliko'mentani mijo we'e Kitilon wekentan nongkihnta'ni iyo uyo syoho sopo umentihwonefoho. ² Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofu yone sohwo kako oso iyo uyo syoho sopone'no huno unyo hweho. Hwap'ingoso sikuno pi'n'ingo engo somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'nnonji oso hopo sopo ne'no umotohwonefoho.

³ Hwe yofe engo tajo ango syoho'njo sohwani a'amu Falisi sohwani hofiko a'amu hwaph'e tifo'njo sohwani a'amu itokuso'njo sohwani Jutas'nji uhwojahon'ingki Jutas kako oso iyo uyo syoho hopo sopone'no ipemotawomentisofoho. Hofiko kwefoho'nji sikiloho'nji yo'mayo ikujoho so'nji motapmmentohofohofoho. ⁴ Jisas kako kakine'no yo'mayo u'mane so'no simo'mo huno nto unyo sohwo humentanjopo a'amu sohwo nuhwon'itmantito ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofu. ⁵ Ose ulohon'ingkahon'ingki hofiko ulimentohofi, Nakwo Jisas Nasalet mta'ango sohune'no tipeelokuhwono. Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. Jutas oso a'amu Jisasimne'no tokoyo'ofu yone sohwo oso a'amu huhwo sohwani humo-humantisofoho. ⁶ Jisas kako olo huhwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko iyoho yontifi

hohokuhano asohosile we'eneþi wentiþi hwahopo piwahu'mentohofofoho. ⁷ Oseso Jisas kako apa'no ulimto, Sekwo tihune'no tiþeelokwofo. Ose ulahonþngki hofiko ulimtohofi, Jisas Nasaletnta'ango sohune'nefoho. ⁸ Ose ulahonþngkofi Jisas ulimto, Nto selohofoho. Ngko olo huhwo'nyoho. Sekwo ngkimo wantimantþi pohofihwasi'manji nje inomokomoyo lohwaro timo'nohini fohonihwatimno. Hofiko wahumpopife. Jisas ose ulimtisofoho. ⁹ Simo'njo Jisas kanþngkwohumo ole nto ulimto, Oso a'amu ntapmmentohino sohwaro ngko mokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo nihu'nahone mikinjanimofefoho. Oso hungkuno ulimtisofoho so'no huno ikwesyaþisyonto wahumpopife ulimtisofoho. Oso hohosohonta oso hungkuno kakoe inomokomoyo sohwarne'no ulimtisoso ne imo'nimtisofoho.

¹⁰ Saimoun Pita kako nohumanto hwakuhwajo iwosiþema'nonto a'amu fihwoe haloho angahohnjo somo loku'mentisofoho. Lojwahanþngki halohoso piwahu'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwoe syoho ulohofiyohweho. Kakoe yofeso Malikos. ¹¹ Pita ose yahanþngki Jisas ulimto, Jiþe hwakuhwajoso asoso'mo fotofahinyo. Kiþko huno pipi kiyalofoho. Yo'mayo tango nje Mpohwo, Nje hwomu womano, limtisoso ngko woma'mo. Oso'no hwakuhwajoso fotofahinyo.

Hofiko Jisasimo Anasiyepono ipemotamentohofofoho.

¹² Oseso oso a'amu itokuso'njo sohwanji a'amu Jutafe hwapife tifo'njo sohwanji hofikoe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo aho kentþi kakimo impe intokwomentohofofoho. ¹³ Simo'mo hofiko Anasiyeono motawomentohofofoho. Anas huhwo sohwo kako Kaiyofasiye kanþngkwohweho. Kaiyofas sohwo kako oso soswo somo a'amu tajo angosyoho'njo so'no yofe engo ma'mentisofoho. ¹⁴ Oso Kaiyofas huhwo sohwo kako a'amu Juta somo ole ulimto, Yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moyami hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono. Ose nto ulimtisofoho.

Pita ulimto, Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho limtisofoho.

(Matþyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ A'amu sohwa hofiko Jisasimo ipemotosontanþngkofo somo Saimoun Pita'nji ngko Joun'nonni nekwo Jisasimo inþngkasimentihwoyofoho. Oso hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwo kako ngkine'no huno uyo so'no ngko Jisasi'nji oso hwe yofe engo'njo sohwoe tojo somo humentohefoho. ¹⁶ I oso'no Pita kako mempo hohnta'ni hoku'yo sopo fosiþohumamentisofoho. Oseso ngko hwe yofe engo'njo huno ninyo sohwo'ni ngko a'amu hoku'yo mokosyohumayo simo Pitamo ipemotasyuyo'ne ulimtohefoho. Oso a'amu hisi Pitamo ipemotawonto ¹⁷ Pitamo ulimto, U, kiþko huhwosi olo hwe lohwoe inomokomoyo hwosilikeno. Ose ulahonþngki Pita ulimto, Awonoho. Ngko'maho. Ose ulimtisofoho.

¹⁸ Oso angosoponjo syoho ulohofiyosojni a'amu hwapife tifo'njo sohwanji kwongkwongwong usahanþngki toho intofontþi a'apaho toho imokinimentohofofoho. Pita huhwo'nji hofiko'nji nolohofontþi a'apaho toho imokinimentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwo Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.

(Matþyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo sohwantne'no yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo luthwawo'nþngkiso so'ntnne'no Jisasimo ulohonimentisofoho. ²⁰ Oseso Jisas ulimto, Ngko hwe moyami hopi'nonohino somo utihwa'nyoponohini luthwawo'nþngkohe hwo'nyoho. Engolopohamo ngko Anituye tajo angosyoho'njo soponjo tajo angowe'so a'amu Juta uhu'mokuwo'nþngkohofosopo nje yo'mayo hungkunosoluthwawomentohofofoho. Ngko hungkuno hiyaso'mo majofoho. ²¹ Oso'no kiko ngkimo peho'no ntohonantokuno. Kiþko oso a'amu nje hungkuno upa'niwo'nþngkohofosomo ulohonyo. Oso hungkuno ngko lwo'nþngkoheho hofiko huno moi'wo'nyofoho.

²² Ose ulahonþngki hwe hwapife tifo'njo fihwo kako Jisasi'njopo lohofonto Jisasiye manjijohopo hwanþngo fonjonto ulimto, Kiþko olo hwe yofe engo'njo lohomo hungkuno oso pa'nyoso nulohotoho. Ito'nohino uso. ²³ Ose ulahonþngki Jisas ulimto, Ngko hungkuno wonyo ulohesojni laniþonjohino. I ngko hungkuno wonyo ulohemanji kiko olo a'amu lohwaro uso. I ngko hungkuno nehapi ulohemanji peho'ne nþonjohino. Ose ulimtisofoho. ²⁴ Oseso oso impe Jisasimo into'mentohofoso Jisas into'nowentanþngki Anas kako oso hungkuno Jisasimo ulohonmentisofosohwo kako Kaiyofas hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwoepono lihwatimentisofoho.

Pita apa'no Jisasimne'no ngko huno maniyohoyohoho ulimtisofoho.

(Matþyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Saimoun Pita a'amu'nji lohofonto a'apaho toho imokinontan'ngki a'amu huhwo sohwo ulimentohofi, Kiko huhwosi kakoe inomokomoyo hwasilikeno. Ose ulahon'ngkofi Pita hwasyo hungkuno ulimento, Awonoho. Ngko kakoe inomokomoyo hwon'i'maho.

²⁶ Ose ulahon'ngki oso hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyo nom'ne sohwo kako oso a'amu Pita kako haloho lojwao'mentiso sohwoe a'amu sohwo kako Pitamo ulimento, Ou, nehopi. Kiko Jisasi'nji oso iyo uyo syoho sopo nohumentan'ngkini ngko kohon'ngkohe hwasoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki Pita apa'no ulimento, Awonoho. Ngko osoho hwon'i'maho. Ose ulahon'ngki yihufu tosika yokaso oso hohosohonta ho'nimentisofoho.

Hofiko Jisasimo Pailotiyepono ipemotamentohofofoho.

(Mat'yu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ A'amu sohwa hofiko Kaiyofas nta'ni Jisasimo utimant'fi oso hwe engo a'amu Loum mta'ango sofe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe anga engo sopone'no im'ngo ne hos'wo hos'we iyo so'nji Jisasimo ipemotamentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * iyoho humayo somne'no nto'no esyohumayo'ne hofikoe he a'apaho yomayoso mijo nto yatiku'mentohofofoho. Oso'no hofiko huno ole syafihumantohofi, A'amu Loum nakwoe yahinomo min'ngkayo'njo sohwa angomo nakwo syukwato lohohiwosi kiho'njo imo'n'ngkuhwasi nakwo elijwano engo sopo wopayo monane-hwono. Ose syafisiyont'fi mempo hohnta'ni humamentohofofoho. ²⁹ Oseso oso hopo sopo nohumentan'ngkofi Pailot mempono noswaponto ulimento, Sekwo olo hwe lohomo olo hungkuno nto'no mihwajiyo anga lopone'no peho'no ipemotapohofihwolo. Peho wonyo imaso'neto. ³⁰ Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako yahino wonyo miyo'njo yontentesi nakwo olo anga lopo kikiyepono mipemotap'hwonesohilo. ³¹ Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Sekwo a'amu Juta soku sekwoe hon'ngkano hungkuno somne'no huno syafisiy'kuji kakoe hungkunoso nto'no mihwat'imno. Ose ulahon'ngki a'amu sohwa ulimentohofi, Sekwo a'amu Loum sohwaso nakwo a'amumo fonjasiyo'no hon'ngkano somo pijwonaof'wo'n'ngkohofofoho. † Ose ulimentohofofoho. ³² Hohonta Jisas kako kakoe a'amu somne'no kako poyo imo'none so'no lut'hwamentiso sohonta kako a'amu Loum sohwa a'amumo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumotofohopaso wape'n'montonoho nalimentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkunoso ne umo'n'monte'no yohoho.

³³ Oseso Pailot kako anga engo somo apa'no swonto Jisasimne'no joho litimanto ulimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hofikoe hwaho mokosyohumayo'ne hwasilahoh. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohinoso jije huno mta'ni lantohino. I a'amu Jutaso hofiko kil'malofoyo kanto'hino. ³⁵ Ose ulahon'ngki Pailot ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'ntaho. Jije temtitofu Juta sohwanji hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwanji hofiko ngkiyepono kumotapohofoh. Kiko peho imahno'neto. ³⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko a'amumo mokosyohumayoso olo hwaho lopo'maho. O'o, ngko olo hwaho lopo'njo a'amumo mokosyohumayo'ne hwo'ntontosi nje inomokomoyo sohwa hofiko a'amu Juta sohwanji fongki'n'fijoso a'amu Juta sohwa mon'mafikutnnesohilo. I oso'no ngko a'amumo mokosyohumayo kiko pa'nnyo hwon'i'maho. ³⁷ Ose ulahon'ngki Pailot ulimento, Ose'manji kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwasoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwasoho ntohinoso hungkuno nto'nohinoho. Ngko olo hwaho lopo imo'n'mentoheso syoho anga'nohinoho hungkuno nehopi'nohinoho lijwaofo'neso imo'n'mentohe hwo'nyoho. A'amu hofiko hungkuno nehopi'nohinoho umo'n'w'o'n'ngkisoso nje hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofofoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki Pailot ulimento, A'amu hungkuno ne so'no huno unyoso t'hwolo. Ose ulimentisofoho.

Pailot kako Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasiyo'ne limentisofoho.

(Mat'yu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailot ose ulonto kako mempono a'amu Jutafepono apa'no noswonto ulimento, Ngko olo hwe lohwo kakoe yahino wonyoso motip'hwon'ngkiyohono. ³⁹ I oso'no sekwoe yahinoso ole w'nyofoho. Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo ‡ iyoho humayo somo sekwoe a'amu anga'no impo'ango mta'ni isihutofomayo'ne jomo nt'wo'n'ngkohofihwasoho. Oseso ngko sekwo a'amu Juta sokuye

* **18:28:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

† **18:31:** A'amu Loumjo sohwa Jutafe hwaho mokosyohumayo hwasoho. Oso'no hofiko hungkuno mihwajiyo'neso yono limentihofofoho. Oso'no hofiko hon'ngkano yokumpohn'nyo ho'nahumentohofofoho. A'amu anga'no mape'nyoso wopingofoho. ‡ **18:39:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

olo hwe engo lohomo usihutofonehwajono lasemo'n'ingkohoho. ⁴⁰ Ose ulahon'ingki hofiko mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe lohomo nusi hutofohotoho. O'lo, kiko Mpolapas sohomo usihutofo. Mohm'no ose ulimentohofohoho. Mpolapas huhwo sohwo kako a'amumo fonjasyonto a'amufe yo'mayoso hufo ma'mojo hweho. Hwe wonyo hweho.

19

¹ Oseso Pailot kako Jisasimo utimanto kakoe a'amu itokuso'njo sohware impe'nji fongkupmno, ulimentisofoho. ² Hofiko Jisasimo nophonjontifi impe yongo'njoso nokikisontifi hnnimentohofi olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino manji'mofo pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofohoho. Ose yontifi hofiko manji'mofo sawemo miyo'nohinoso a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwa iwo'n'ingkohoho hopaso Jisasimo ulohomentohofohoho. ³ Ose ulohofontifi kakimo u'mantifi sitofo ulontifi ulimentohofi, Ou, Hwe Engo sohwo, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ingkinohohoho. Ose ulontifi kakoe manji'johopo fongku'mentohofohoho.

⁴ Osohonta Pailot apa'no mempono noswaponto a'amu Juta somo ulimento, Ihwoni. Ngko mempono'no ipemotoswapmme sohwo sekwo huno waseyono. Kako wonyo hon'ingkanohoho ane hweho. ⁵ Ose ulahon'ingki Jisasimo mempono swapmentisofoho. Oso mnokino manji'mofo yongo'njo mti'mokumentohofoso Jisasiye mnokinopo monjimofahumentohofohoho. Oso manji'mofo miyo'nohinoso hi'njo hweho. Jisasimo osonohumentan'ingki Pailot a'amu somo ulimento, Ihwoni, olo hwe lohomo uhwonimno. ⁶ Ose ulahon'ingki a'amu yofe engo'njo tajo ango syohoh'no sohwanji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji hofiko Jisasimo uhwonontifi joho mohm'no ulimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahon'ingki Pailot ulimento, Olo hwe lohwo hon'ingkanohoho wonyoso ngko motipihwonyo'njo yohono. Sekwo soku utimafikui iyomo fonjinto'ofahumno. ⁷ Ose ulahon'ingki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitumne'no sitofo nalimentisofoho. Ngko Anituye Hwomu hwo'nyohohoho nalimentisofoho. Oso'no nakwoe hon'ingkanohoho hungkuno olo yahino loso'no wape'nonohoho.

⁸ Pailot oso hungkuno homo somo upa'nonto iyohohoho engo mikun'imposo ulimentisofoho. ⁹ Pailot oso ango engo somo apa'no noswonto Jisasimo ulimento, Kiko nti'mta'ni pmentohino hwasilo. Ose ulahon'ingki Jisasimo oso hungkuno ulimentisohoho somo asomo mujo'njo yahon'ingki ¹⁰ Pailot ulimento, Pipilo. Kiko ngkimo hungkuno manjoso mampi'nyo peho'no humahno. Ngko kikimo kishutofone yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyohohoho. I ngko kikimo iyomo fonjinto'ofakisio'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyohohoho. Oso'no kiko huno makiyohohoho liyohohoho. ¹¹ Ose ulahon'ingki Jisasimo ulimento, Oso yokumpohn'nyo engo mokosyohumahnoso Anitu ahwomomo humaso sohwo kako kikimo mokijape'njo yontentesi kiko ngkimo wonyo mantohofohotnesohilo. Oso a'amu ngkimo jije ahomo ho'nan'humalofo sohwa hofikoe wonyoso jije wonyo somo yakolo'nnyofoho. Hofikoe wonyoso mikun'imposohoho.

¹² Pailot kako Jisasiye hungkunomo upa'nonto Jisasimo usihuto'mo lonto huno pi'n'ingo engo syafihu'mentisofoho. A'amu Juta sohwa oso hiso'no upa'nontifi hofiko Pailotimo mango engo ulimentohofi, Kiko olo hwe lohomo isihutofihwaji so'manji kiko Sisa hwe yofe engo hwofilo'nnyo sohwoe a'amu hwosi'maho. A'amu fihwo ngko a'amumo mokosyohumayo hwo'nyohohoho lwo'n'ingki sohwo kako Sisafe mango hweho. ¹³ Pailot kako oso hungkuno homo somo upa'nonto kako Jisasimo mempono ipemotoswapmentisofoho. Noswaponto Pailot kako hungkuno nto'no mihwaji'ne epohumayo sopo ampo humamentisofoho. Oso hopo sopo yofe ole limotofohoho, Sokumnangoponohoho. A'amu Hipiluso oso hiso'no hofikoe hungkunoso ole limotofohoho, Ngkapatofoho limotofohoho. ¹⁴ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * iyohohoho mo'n'ingkanohoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo'ne sikunomno. Oso homo somo mofehi'nyo ajwo kuntoliyopo posahon'ingki Pailot a'amu Juta somo ulimento, Olo hwe lohwo sekumo semokosyohumayo'ne hwe engo hweho. Sekwo uhwonimno. ¹⁵ Ose ulahon'ingki hofiko joho mohm'no ulimentohofi, Wayo yafikui fonjahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahon'ingki Pailot ulimento, Ngko sekwoe hwe engo sohomo iyomo wofonjinto'ofahumonntaho. Ose imne'no lasemo'n'ingkohoho. Ose ulahon'ingki a'amu yofe engo'njo tajo ango syohoh'no sohwa ulimentohofi, Olo hwe lohwo nakwoe

* 19:14: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomahoho.

hwe engo hwo'maho. Nakwoe hwe engo anga'nohino sohwo Sisafoho. ¹⁶ Ose ulahon'ngkofi Pailot kako Jisasimo iyomo fonjinto'ofasiyo'ne a'amu huhwo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

Hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofoho.
(Mat'yu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Oseso Jisasimo utimantifi iyo hwojiyafiku'nnyoso nomantifi kakwo'yohumo utofimentohofoho. Jisas kako itokwawento anga Jelusalem uliko'mantifi A'momnokinoponoho l'wo'n'ngkohoho sopo kotasimentohofoho. Hipilu hungkunoso oso hopo sopone'no ole l'wo'n'ngkohoho Ngkoul'kotanoho l'wo'n'ngkohoho. ¹⁸ Oso hopo sopo hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumentohofoho. Oso Jisasi'njo sopo hwe hufa'u sohwa'u yohosi yohosinta'ni fonjinto'ofasyontifi Jisas ajwo'mo fonjinto'ofahumentohofoho.

¹⁹ Pailot kako iyoswo nomanto Jisasiye mijo kwa'ofiyi tokwajo nohonje sopo mt'i'mokohofajahumentisofoho. Oso hungkuno hiso olenoho. JISAS NASALET NTA'ANGO SOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt'i'mokumentisofoho. ²⁰ Jisasimo fonjinto'ofahumentohofoho hopo sopo anga Jelusalem mofoneponoho. Oseso a'amu Juta pi'n'ngoso nosapontifi oso iyoswo mt'i'mokohofajahumentisofoho homo somo atofolimentohofoho. Oso hungkuno hiso Pailot kako hungkuno hufa'u si'hune'njo mt'i'mokumentisofoho. A'amu Jutafe hungkuno'nji a'amu Ngkilikife hungkuno'nji a'amu Loumife hungkuno'nji mt'i'mokohofajahumentisofoho.

²¹ Oseso a'amu yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwa hofiko oso iyoswomo uhwonontifi Pailotimo ulimentohofi, A'amu Jutafe Hwe Engo hweho mt'i'mokinyoso hwasyofoho. Ole mt'i'mojo. Olo hwe lohwo ngko a'amu Jutafe hwe engo hwo'nyoho l'mojo hweho. Ose mt'i'mojo. ²² Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Hungkuno mt'i'mokohe loso olo hungkuno lo'nohino waweno. Ose ulimentisofoho.

²³ A'amu itokuso'njo osofosofahu'nohino sohwa hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nto fonjinto'ofasyontifi hofiko kakoe manji'mofo yo'mayo so'nji nomantifi yano ilofoso osofosofahu'no ilo'mentohofoho. A'amu anga'no anga'nohino sohwannefoho. I kakoe nem'no manji'mofoso ufohotofoso ane'njo uhwonontifi ²⁴ ole hnnimentohofi, Oloso nosisimpehwaloho. O'o nakwo syohi'nyo ihwasi a'amu neyakolofoso sohwo kako olo hiloso hi'nji woma'monte hweho. Ose imentohofoso Anituye hungkuno a'amu mt'i'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

A'amu nje hwapife yo'mayoso yano ilofontifi hu'mema'mentohofoho.

Nje manji'mofo so'no hofiko syohi'nyo yontifi uyakolo'mentiso sohwo ma'mentisofoho.

Oso a'amu itokuso'njo sohwa oso hiso imentohofoho.

²⁵ Oso Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo mofone sopo Jisasiye kona'wohi'nji konosima'nji K'loupasiye ape Maliya'nji nom'ne Maliya anga Makitola nta'angosi'nji humamentohofoho. Oso moya'mi hofosofa Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo tifo ne sopo loho'mentohofoho. ²⁶ Ngko Joun Jisasiye a'amu sohwo'nnonji Jisasiye kona'wohi'nji afapo lohofontan'ngkuhwoi Jisas ehononto elimento, Na'uyo oso hwe sohwo jije hwomu hweho. ²⁷ Ose ulonto ntimento, Olosi jije na'uyoho. Ose nta'hon'ngki oso sikuno somo ngko Jisasiye kona'wohi'nji nje angomo mokosyohumamotefoho.

Jisas kako poyo imo'nimentisofoho.

(Mat'yu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸⁻²⁹ Ose imo'nimentiso sohonta Jisas kako huno ole umento, Nje yo'mayo syohoso moi'wonoho. Ose syafisyonto ole ulimento, Ngko mijo'no nimo'n'ngkohoho. Ose ulimentisofoho. Ahwonte anga'no ipisayo mijo yokumpoyn'nyo mangkinyo'njo oso hopo sopo nowentan'ngki hofiko hwapife pa'nyo we'eso mijo homo somo yomantifi tokemo popojontifi noho'nomantifi Jisasiye mangomo uyimentohofoho. Ose imentohofoho sohonta oso hungkuno Ntefit Jisasimne'no hohonta mt'i'mokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Mt'i'mokinyoso olenoho. Ngko mijo'no nimo'n'ngkoho. ³⁰ Ose ulahon'ngki Jisas mijo hiso nononto limento, Nje syoho imoteso moi'wonoho. Ose ulonto kakoe mnokino iwa'wo'mentisofoho. Osohonta kakoe huyo'mango Anituye pone'no uhwatimentisofoho.

A'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasimo hosimno hupepo honje hmentisofoho.

³¹ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofikoe Sikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikunomnoho. Oseso a'amu Juta sohwa ole syafihu'mentohofi, Nakwoe Sikuno Engo iyoho humayo somo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo a'amufe pijafone'no weso nakwolaho lontifi hofiko Pailotimo a'amu huhwo sohwa poyo komo'no

pe'nyo'ne hungkuno ole uli'mentohofi, Kiko jije a'am u itokuso'njo sohwamo ula-hon'ingkohoji hofiko a'am u iyo'ponjo sohwafe sife kuti'kujo lohofikuji hwhapoo wom-eh'o'nahufe. ³² Ose ulahon'ingkoji Pailot hungkuno ose ulahon'ngki a'am u itokuso'njo so-hwa hofiko oso hwe hufa'u Jisas'i'njo sopo yohosi yohohnta'ni fonjinto'ofahumentohofi sohw'a'uye sifemo kuti'kujo loho'mentohofofoho. ³³ Nokujont'ifi Jisasimo u'mant'ifi kako poyo nto imo'nimentiso uhwon'mentohofofoho. Ose uhwon'nt'ifi Jisas'ye sifemo makujijo'njo imentohofofoho. ³⁴ I oso'no a'am u itokuso'njo fihwo kake Jisasimo hosimno hupepo honje hmentisoso hon'yo'nji mijo'nji usihuma'mentisofoho. ³⁵ Ngko Joun sohwo'ni yo'mayo imo'nimentiso oso uhwon'mentohofoho. Hwasyo hungkuno moselalakuyohono. Yo'mayo uhwon'mentoheso yo'mayo upa'nimentoheso olo iyoswo lomo ifalifaliyo mti'mokalokweno. Sekwo hungkuno homo somo simho hi'ntnnono uy'fittne'enji mti'mokalokweno. ³⁶ Yo'mayo uhwon'mentoheso imo'ningkahon'ngki An'tuye hungkuno mti'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno anga'no mti'mokumentohoso olenoho.

Hofiko kakoe yokinoso makujiyofoho.

³⁷ Nom'ine hungkuno mtɪ'mokumentohofoso olenoho.

Oso hwe sohumu hofi+ko hosimno hmmentohofu sohumu uhwonantifeho.

Hungkuno mti'mokumentohoho hiso oso sikuno homo somo ne imo'n'imentisofoho.

Hofiko Jisasiye pijafofo sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Oso hiso moi'wo imo'nɪŋkahonɪŋki Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo kako Pailot'mo u'ma'mentisofoho. Jousep huhwo sohwo kako Jisasɪmne'no sɪmeho ko uyonto kako a'amɪ Jutafe hwe engo somne'no iyoho unɪŋkahonɪŋki kako sɪmeho hi'ntnnono unyo hungkuno so'no molɪjwafɛ'njo imentiso hweho. Jousep huhwo sohwo kako Pailot'mo u'manto ulimonto, Ngko Jisasɪye pɪjafoso woma'monne'no yohono. Ose ulahonɪŋki Pailot eno ulahonɪŋki Jousep Jisasɪye pɪjafoso iyopo nta'ni ma'mentisofoho. ³⁹ Jousep kako'nohinɪ'maho. O'o, Nikoutemos kako hohonta Jisasɪmo sɪkwo'miyomo u'ma'mentiso sohwo'nji siko Jisasɪye pɪjafa ma'mentisiyefoho. Nikoutemos huhwo sohwo kako iyo mijo akino wopɪŋgo'njo so'nji iyoswo akino wopɪŋgo'njo so'nji pɪjafa somo ho'nasiyo'ne pi'nɪngo engo motapmmmentisofoho. Kakoe tangoso *teti-foua* (34) *kilouf*oho. ⁴⁰ A'amɪ Jutaso hofɪko a'amɪ poyo pe'nyofɛ pɪjafoso ijopijisasiyo'ne esyohu-mamototo hopaso siko Jisasɪye pɪjafa so'nji yo'mayo akino wopɪŋgo'njo so'nji hwapɪfemo popokumentisiyefoho. ⁴¹ Jisasɪmo iyopo fonjinto'ofahumentohofɛ mofone sopo iyo uyo syoho wo'nnyoponoho. Oso hopo sopo a'amɪ hofɪko sokimo songo a'amufɛ pɪjafa ho'nasiyo'ne'entɪfi mtɪ'mokumentohofɛfoho. Hofɪko oso sokimo homo somo nom'ne a'mopɪjafoso moho'nasiyoponoho. ⁴² Oso sɪkuno yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sɪkuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sopone'no hofɪko Jisasɪye pɪjafoso ikanopo momotawe'njo yontɪfi oso sokimo mofone soponojo somo ho'nahumentisiyefoho.

20

Jisas kako pi'nimo nta'ni songo lika'mentisofoho.

(Matıvu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Sante imingo ne-nji sikwo'mjoho so'mo Maliya ango Makitolanta'angosi kako nolikafonto Jisasimo ho'nahumentisofoho sponse'no uhwonmentisoso pi'nimomjo sojoso hwasampo'nnyo uhwonmentisofoho. ² Ose uhwononto kako hano kunto kunto'no nowento Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonjimo tipehonima'nonto elimonto, Nakwoe Hwe Engo sohomo sokimo mta'ni wae yao'malofofoho. Hofiko nti'mo koho'nahumalofa. Ngko humo manivohovohoho.

³ Ose elahon'ngki Pita'nji nekwo sokimo somne'no hano kunto kunto'no nowen-
tai ⁴ ngko Pitamo uyakolofonji ngko s'mo'mo sokimo somo i'mofapmmmentohefoho.
⁵ Ngko i'mofaponji iku'nihwon'ngkoheso hwap'ife yo'mayoso ko uhwononji ngko
masyuyo'njo imentohefoho. ⁶ Saimoun Pita kako tifi ni'mjimentiso soho kako sokimo
ne mo'mo humentisofoho. Noswonto uhwon'mentisoso hwap'ife'nohini nowentan'ngki
uhwon'mentisofoho. ⁷ Oso hwap'ife nom'neso jisasiye mnokinomo popoku'mentisiyoso
nom'nepo ku'makahinyo nowentan'ngki uhwon'mentisofoho. ⁸ Ngko s'mo'mo soki-
momo i'mofapmmmentohe huhwo'ni noswonji yo'mayo somo uhwononji Jisas kako
likafone so'no ngko simeho hi'ntnnono uy'mentohefoho. ⁹ Hohonta sohonta nakwo
An'tuye hungkuno mti'mokumentohofso so'no yofe muhwofe'njo imenth'wonefoho.
Hungkuno mti'mokumentohofoso Jisas kako poyo imo'ngkuhwosi apa'no songo
likafone'no mti'mokumentohofofoho. ¹⁰ Oso hohosohonta yo'mayoso nuhwononta

oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontai nekwoe a'amu'njopo asomo umentihwayofoho.

*Maliya anga Makitolanta'angosi Jisasimo uhwonimentisofoho.
(Matiyu 28:9-10; Mak 16:9-11)*

¹¹ Osohonta Maliya kako sokimo'njo mofone sopo lohofonto humotaho limentisofoho. Humotaho lonto iku'nihwonimentisoso sokimo ajwomo'mo ¹² a'amu ahwomo mta'ango nehm'no manji'mofo sawemo halojo'njo sohwa'u uhwonimentisofoho. Siko Jisasiye pijafo ho'nahumentohoho sopo nohumanji anga'no lasomo mnokino hohnta'ni humentan'ngki nom'nihwo sife hohnta'ni humentan'ngki uhwonimentisofoho. ¹³ Siko Maliyamo ulimentisiyo, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Ose ulahon'ngki Maliya ulimento, Hofiko nje Hwe Engo sohwoe pijafoso wae yanimo'malofo'no nti'mo koho'nahumalofo lonji lotipeelokweno.

¹⁴ Ose ulonto Maliya ikinjaofonto uhwonimentisoso Jisasimo ko uhwononto kako Jisas sohumo yofe mihwofe'njo imentisofoho. ¹⁵ Jisas Maliyamo ulimento, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Hafihafe tihune'no tpeelokuno. Ose ulahon'ngki Maliya ole syafihumento, Olo hwe lohwo kako iyo uyo syoho lasomo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe engofo, kiko kakoe pijafoso nomanji kengopo ho'nahumahnno'manji ngkimo njo. Ngko nomahm'mo womotawomo. ¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas kakoe yofe ulimento, Maliya. Ose ulahon'ngki Maliya ikinji lohofonto Jisasimo yofe uhwonimentisofoho. Uhwofonto Jutafe hungkuno ulimento, *Lapounai*. Nakwoe hungkunoso ole: Lontihwayo hwosoho. ¹⁷ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko ngkimo aho nonipmmakohotoho. O'o, ngko nje Mpohwoepono masileno. Kiko nuhuji nje a'amu sohwo mo ole uso, Ngko nje Mpohwoepono wasimne hwo'nyoho. Nje Mpohwo sohwo sekwo huhwa hnnonjiye Mpohweho. Nje Anitu sohwo sekwo huhwa hnnonjiye Anituyoho. Ose uso. ¹⁸ Ose ulahon'ngki Maliya anga Makitolanta'angosi nowento Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'mo tpenahononto nalimento, Ngko nakwoe Hwe Engo sohumo nto uhwon'ngkohono. Ose ulonto kako yo'mayo hungkuno Jisas ulimentiso so'nji nalimentisofoho.

*Inomokomoyo sohwa Jisasimo uhwonimentohofofoho.
(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)*

¹⁹ Oso sikuno Sante somo mofehi'nyo nto ikwo'mokumentiso so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo a'amu Juta somne'no iyoho nen'ngkahon'ngki nakwo oso anga humamentihwone homo somo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani humohumantihwonefoho. Nohumentan'ngkuhwoni Jisas kako nakwo'njo ajwo lopo nta'ni imo'nomanto nalimento, N'ngkwahwosafu, sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. Simeho wop'ingo'nji fesyohumamno. ²⁰ Ose nalonto kako kakoe ahomjo ime so'nji hupeponjo ime so'nji netihwamentisofoho. Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas sohumo uhwonontani simonyo engo imentihwonefoho.

²¹ Jisas nom'ne hungkuno nalimento, Sekwo simeho wop'ingo'nji fesyohumamno. Nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso hopaso ngko sekumo wosehwatimonnoho. ²² Ose nalonto kako kakoe mammtno nafohusonto nalimento, Sekwo Anituye Towahunu Wop'ingo'nohinoso sekwoe simeho mo'mo wehuhnosemafono. ²³ Sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae yamopijoso oso wonyo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Simeho mo'mo momn'wenehoho. I sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae mumopijojmanji oso wonyo hiso simeho mo'mo ne'no wamn'wo'montonoho.

Toumas kako Jisasimo uhwonimentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'na'mo ne'ma'mentiso sohonta Toumas sohwo kako mohumunyoponoho. Oso hwe huhwo sohune nom'ne yofeso olenoho. Ntiti-mosiyo. Hufa'u mehom hweho. ²⁵ Oseso inomokomoyo nom'ne sohwo'na'ni Toumasimo ulimentihwoni, Nakwo nakwoe Hwe Engo songo lika'maso sohumo nto uhwonimalohwone hwona'nyoho. Kako songo humaho. Ose ulahon'ngkuhwoni Toumas nalimento, Ngko Jisasiye ahomjo ime so'nji kakoe hupeponjo ime so'nji uhwon'no ngko ime homo somo nupm'moku'mo ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyimmonnoho. Ngko kakimo muhwonyo'manji sekwo hwasyo ntohofo waselimmonnoho. Ose nalimentisofoho.

²⁶ Tifi sohonta sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahon'ngki Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo angomo nohumentan'ngkuhwoni Toumas huhwo nakwo'nji humamentisofoho. Nakwo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani nohumentan'ngkuhwoni Jisas nakwo'njo ajwo lo'mta'ni imo'noma lohofonto nakumo nalimento, Sekwo simeho wop'ingo'nohino hwasi fohumamno. ²⁷ Ose nalonto kako Toumasimo ulimento, Toumas, kiko olopo fipe. Nje ahomjo ime somo

nohon'ngkohojoji n'ipm'mojo. Nje hupeponjo imesomo jije aho motapohojoji n'ipm'mojo. Ngkonoho. Kiko simeho hi'ntnnono ntapmmotnnoso noho'naofohotoho. O'o, simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nohini ntape. ²⁸ Ose ulahon'ngki Tournas ul'mento, Ou, ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko nje Hwe Engo hwosoho. Kiko nje An'itu kiyoho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Kiko ngkimo nohon'ngkino so'no simeho hi'ntnnono ntopahino. A'amu hofiko ngkimo manohonyo'njo ko yontifi simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose ul'mentisofoho.

Olo hungkuno Joun mt'i'mokumentiso loso hwap'ngoso peho'neto. Hungkuno hwap'ngoso olenoho.

³⁰ Jisas kako nakwo inomokomoyo sohwna'nnonji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso pi'n'ngo engo imentiso so'no hungkuno we'e'maho. Ngko hungkuno fehohnjoso olo iyoswo lomo mamti'mokiyo'njo imentohofoho. ³¹ I oso'no ngko olo iyoswo mt'i'mokohe loso'no sekwo Jisas K'laisimo simeho hi'ntnnono uy'mno. Kako An'tuye Hwomu Ne hweho. Sekwo simeho hi'ntnnono uy'fijio'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho.

21

Inomokomoyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa Jisasimo uhwon'imentohofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako apa'no kakoe inomokomoyo sohwna'n'mo mijo ayo Taipeliyas sopo nohumentan'ngkuhwoni ne'ma'mentisofoho. Kako ne'ma'mentisoso olenoho. ² Nakwo a'amu aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no sohwna'ni oso hopo sopo humamentihwoneso olenoho. Saimoun Pita'nji Tournas a'amu hufa'u mehomi sohwo'nji Notaniyel hwaho Ngkalili anga Kananta'ango sohwo'nji nekwo Sepetiye hwomu sohwoya'inonji inomokomoyo nom'ne sohwa'u'nji nakwo hwona'ni osopo humamentihwonefoho. ³ Nohumentan'ngkuhwoni Pita kako nal'mento, Ngko inan'ku ufomeemonne hwo'nyoho. Ose nelahon'ngki nakwo ul'mentihwoni, Nakwo huhwna'nnonji wohwano. Ose ulontani nowentani yofayokinomo nokotosontani oso sikwo'miyo sohumo inan'ku ufomeeno lontani wonyopi imentihwoneso inan'ku m'fammentihwonefoho. ⁴ Mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Jisas kako mit'momingo sopo lohofontan'ngki inomokomoyo sohwna'ni kakimo yofe muhwo'mmentihwonefoho. ⁵ Oseso Jisas nal'mento, Oso a'amu sohwas, sekwo inan'ku hi'njo hwasilaho. Ose nelahon'ngki nakwo ul'mentihwoni, Ane hwona'nyoho. ⁶ Ose ulahon'ngkuhwoni kako nal'mento, Sekwo inan'ku ifamiyo ho'yo yofayokino anga sohohnta'ni ho'naopijoso inan'ku ufomeentifeho. Ose nelahon'ngki nakwo inan'ku ho'yo ho'nao'mentihwoneso inan'ku we'e pi'n'ngo ifammentihwone'maho. Inan'ku pi'n'ngo engo inan'ku ifamiyo ho'yo somo pohumpotahumentiso so'no nakwo yokino wemano lontani ko imentihwoneso wonyopi imentihwonefoho.

⁷ Ngko Joun'ni ose uhwononji Pitamo ul'mentoho, Nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulahon'ngko Pita kakoe syoho somne'no kakoe manji'mofo yojasyonto humohumantiso sohwo nje hungkunomo upa'nonto kako kakoe manji'mofo komo'no miyonto Jisasimo komo'no u'ma'mo lonto mijomo hwofitohm'mo'mentisofoho. ⁸ Nakwo inomokomoyo nom'ne sohwna'ni yofayokino somo ne'no nohumentani inan'ku ifamiyo ho'yoso hus'impemotowentani ifohohosahumentihwonefoho. Nakwo ikanopo nta'ni hus'impemotamentihwone'maho. O'o, mofone sopo nta'ni (*nainti*, 90, *mita*) hus'impemotapmmmentihwonefoho. ⁹ Nakwo ifohohosasyontani uhwon'imentihwoneso t'kwolojo'nohini immontan'ngki uhwonontani oso hopo sopo wopayo'nji inan'ku'nji wentan'ngki uhwon'imentihwonefoho. ¹⁰ Ose uhwon'ngkahon'ngkuhwoni Jisas nal'mento, Sekwo inan'ku olohonta ifomahofoso fehohnjoso n'ipotapmno. ¹¹ Ose nelahon'ngki Saimoun Pita kako yofayokinopo nokotasonto inan'ku ifamiyo ho'yoso mom'ngo sopone'no hus'impemotapmmmentisofoho. Inan'ku engo'nohinoso *wan hant'let f'f'iti-t'ili* (153) ko mnawo'nnyo so'no inan'ku ifamiyo ho'yoso mamti'hupo'mmentisofoho.

¹² Jisas kako nal'mento, Sekwo nop'kuji wosopayo hmn'mno. Ose nelahon'ngki a'amu anga'no anga'no Jisasimo t'hwosilo mul'mmmentihwonefoho. O'o, nakwo hopi'nonohino sohwna'ni Jisas nakwoe Hwe Engo sohune'no yofe uhwo'mentihwonefoho. ¹³ Jisas kako wosopayo'nji inan'ku'nji nomanto nakumo nejapmmmentisofoho. ¹⁴ Jisas poyo imo'nonto apa'no songo l'ka'mentiso somta'angoso kakoe inomokomoyo sohwna'n'mo osohonta nakumo ne'mayoso hufa'u si'hune imo'n'imentisofoho.

Jisas kako Pitamo syoho uy'imentisofoho.

¹⁵ Nakwo wosopayo moi'wo nontani humentan'ngkuhwoni Jisas kako Saimoun Pitamo ulimento, Saimoun Joun'ye hwomu sohwo, kiko olo nom'ne lohwafe simeho ntopantokwofo somo uyakolofonji simeho yokumpohn'nyo engo lontopantokuno. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ou, Hwe engofo kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu ne hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁶ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun'ye hwomu sohwo, kiko ngkine'no simeho kumo'nalofoho. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ou, Hwe Engofo, kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohino hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁷ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u sihune umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun'ye hwomu sohwo, Kiko nje a'amu nehopi'nohinohwosi limo'nalokuno. Ose ulahon'ngki Pita kako simeho tango uyahon'ngki kako huno syafihu'mentonono. Kako hungkuno hufa'u sihune hiloso peho'no ntohon'wo'nantofoho. Ose syafisyonto kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko yo'mayo hopi'nonohino nje simehomo mnawojo so'no huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohini hwo'nyoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahon'ngki Jisas Pitamo ulimento, Kiko nje yahu mehomi somo wosopayo uyohoji hofiyo mokosyohumaho. ¹⁸ Ngko hungkuno nehopi'nohino wakilmonne'no yohono. Kiko hwe songo nohumanji kiko jije huno mta'ni wemoimo lontne somne'no ahuloho hwapife yo'mayoso ito'no yonji umotnno hwoso. I oso'no hwangu kiko a'mane imo'njo sohonta kiko jije aho y'husosyohumentan'ngkiji a'amuso kikimo ahuloho kumtifo'kuji kiko ango ngkilaho kinoso sopone'no wokumotowant'feho. ¹⁹ Jisas ulimentiso yoloho neso olenoho. Pita kako tifi poyo pe'none so'no ulimentisofoho. Hwangu sohonta a'amu hofiko Pitamo fonjahufijo sohonta Pita kako Anituye hungkunomo yokumpohn'nyo kemokosyohumamojo so'no a'amu nom'nihwa Pitamne'no syafisy'kuji hofiko Anituye yofe ho'nomapitnnefoho. Jisas Pitamo oso hiso'no utihwanto ulimento, Kiko ngkimo nn'ngkape.

Jisas kako Joun sohwo'nne'no hungkuno limentisofoho.

²⁰ Jisas ose ulahon'ngki Pita kako ikinjamo lohofonto ngko Joun'ni kakoe hohujo hohnta'ni lohofontan'ngko nohon'mentisofoho. Ngko sohwo'ni hohonta nakwo wopayo nontani ngko Jisasiye huyo ne'mo nohumanji ulimentoho, Kikine'no tokoyo'ofa t'hw kilohofalofoho. ²¹ Ngko oso huhwo sohwo'n'mo Pita nonohononto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo oso hwe huhwo sohmo pipi uloho'noneto. ²² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso huhwo sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jije syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Kiko ngkimo t'finohini nn'ngkape.

²³ Jisas ose ulimentiso so'no inomokomoyo nom'ne sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Oso inomokomoyo sohwo kako mape'nonehoho syafisyahon'ngkofi hungkuno hiso nonje nonje mjaho'n'm'mentisofoho. I oso'no Jisas kako ose mal'mmentisofoho. O'o, ole'nohini limento, Oso hwe sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jije syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Ose ulimentisofoho.

²⁴ Oso inomokomoyo huhwo sohwo ngkonoho. Ngko yo'mayo yo'mayo homo somne'no uhwononji hungkuno lijwasemofonji ifalifaliyo mt'i'mokalokweno. Oseso sekwo nuhwon'ngkuji huno waseyono. Joun yo'mayo somo uhwon'mentiso so'no mt'i'mokumentiso nakwo huno nayohoho. Hungkuno ne'njofoho nayohoho. Sekwo huno ose waseyono.

²⁵ Yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso Jisas imentiso nowentan'ngki ngko fehohnjo'nohini semti'mokiyalokweno. I a'amu fihwo kako yo'mayo hopi'nonohino Jisas imentiso so'no wanti'mokumo lihwo ko yososo olo hwahe lopo nakwo humalohwone ayo'mo yo'mayo iyoswo hu'meesyiyo'neso hopa'maho. N'hu'no awonoho. Ngko Joun'ni nje hungkunoso osohopeho.

‘Apousel’ ‘Apousel’ sohwafe Syohofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno Luk olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyoufilosimne'no mti'mokonto tifi olo iyoswo *Apousel* loso mti'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasimo a'amu songo iningkamentohofa so'nji Pouli'nji Mponopasi'njiye syoho'nji Pita'nji Pouli'nji nom'ne a'amu so'njimo Anituye Towahuno nihu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sontne'no Luk mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'ningo womulantifi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. U, a'amu syoho'njo sohwa Anituye Towahuno uhula'ofa iyoswofoho. U, Pita'nji Pouli'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. Oso'no yofe tifo mulinyoso ole: *Apouseli*yoho. Luk iyoswo simo'mjo mti'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'no mti'mokumentisofoho. I oso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasimo iningkunyoso Anituye hungkuno liku'meefo yahoningkofi a'amu Jisasimo miningkunyoso tango uyontifi fonjasiyo ulohomotofo so'ne mti'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo Apousel lomjo hungkuno hwapingo Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Jerusalem mta'ni foka'mentisoso nihu'nahone Jutiya piwekihn'nawo lohofonto osoponta'angoso Someliya piwekihn'nawo'mentisofoho. Osopo nta'ni mjimo'nimoponto nakwoe anga lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapingoso *Apousel* sohe engo 1 honingkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk anga Loum humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofiko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofa kalohi nakwo atofa lihwasi tifi uningkohwano.

Jisas ulimento, Nje Towahuno Wopingoso sekuyepono wolihwatimonnoho.

¹ Nje Tiyoufilos sohwo, ngko Luki'ni mti'mokalokweno. Iyoswo simo'mjo kikinne'no mti'mokumentoheso ole, Jisas kakoe hungkuno luthwanto kakoe syohoso nomjimawento ahwomomo simentisofoho. Oso'no ifalifaliyo nto mti'mokumentohofoho. Hungkuno songoso olenoho. ² Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako Anituye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwasopo'mentiso sohwa oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitne'ento ulimentisofoho. ³ Jisas poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyongkafo yontaningkofi sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuhwonontifi ole syafihu'mentohofi, Ou, Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uyimentisofoho. Jisas nohumanto Anitu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'no luthwamentisofoho.

⁴ Sikuno fihwi Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi'nji nuhu'mokontifi Jisas ole ulimento, Nonje nonje humpekutoho. Jerusalemohini fosyohumantokuno. Oso hiso Anitu kako sejapone so'no nto selimmentohe so'no fohontohumantokuno. ⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo mijo'nohino kiyoma'mojofoho. Sikuno mofonepo Anituye Towahuno wosehula'o'montonoho. Ose ulimentisofoho.

⁶ *Apousel* sohwa Jisasi'nji uhu'mokumentohofa so'no Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe Engo sohwo, olohonta nakwo a'amu Jutajo hn'nwi nakwo mokosyohumunane'no wonamokumonntaho. Nakwoe yofe Isilael engo umonimontolaho.

⁷ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Oso sikuno hiso sekwo huno maseyohoyohoho. O'o, Mpoahw Anitu oso sikuno hiso h'nahumentisofoho. Kako'nohini mokosyohumaho.

⁸ I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingo sekumo sehula'ofoso sohonta kakoe yokumpohn'nyo nomafikuji nje hungkuno sekwo nomotakuji a'amu hopi'nonohino somo flutihwafikuno. Pone Jerusalemne'no, hwaho Jutiya hopi'nonohino ne'no, hwaho Someliya ne'no anga yawojo'meemo flutihwafikuno.

Jisas ahwomomo simentisofoho.

(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁹ Oso hungkuno hiso Jisas ulahoningki a'amu sohwa uhwontohumentaningkofi kako ahwomomo simentisofoho. Nosontaningki himo a'amufe timomo uhoholo'mentisofoho.

¹⁰ Hofiko ahwomomo timo huno honamofontifi hwe manji'mofo halojo'njo hufa'u sohwa'u hofiko'nji lohofonji ulimentisi. ¹¹ Sekwo a'amu Ngkalilinta'ango soku, nolohofontifi ahwomomo peho'no uhwontohumalofo. Anitu nto utimawoho. Oso hwe huhwo

sohwo sekwo olohonta uhwon'ngkohoho pa'nyoso hwanguku asomo noponefoho. Ose ulimentisiyefoho.

Hofiko Jutasie syohomme'no hwe fihumo uhwasopo'mentohofofoho.

¹² Oso hwofiki'nyo Oulif sopo nta'ni nokotapontifi Jelusalemno umentohofofoho. Ikanopo'maho. O'o, tifoneponoho. A'amu Jutaso sikuno iyoho humayo osomno hofiko hano tifonepo emmotofoso pa'nyoponoho. ¹³ Jelusalem i'mofapontifi ango tokilonjwa'mo molinyo somo humamentohoho sopo kotasimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole, Pitaja, Jounja, Jemisija, Entiluja, Filipija, Toumasija, Mpatoulomiyuja, Matiyuja, Alifiyosiye hwomu Jemisija, Saimoun Seloutija, Jemisie hwomu Jutas sohwanjoho. ¹⁴ Hofiko simeho afa'nohino inontifi Anitune'no jomo uliwo'nimentohofofoho. Moya'mi sofa Maliya Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanji hofiko'nji Anitune'no jomo uliwo'nimentohofofoho.

¹⁵ Hofiko Anitumo jomo ulontan'ngkofi sikuno fiso memjao'mentisofoho. Sikuno fihumo a'amu *wan hantilet tiwenti* (120) Jisasimo in'ngkamotofoso nohumentan'ngkofi Pita noli'kafonto ulimento, ¹⁶ Nje a'amu soku, hohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe mampaho Ntefitiye simehomo'mo ho'nosyahon'ngki Ntefit oso hungkunoso mti'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso ne imo'nyo'nefoho. Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofo imentisofoho. Oso'no Ntefit mti'mokumentisofoho. Olohonta oso hungkunoso ne imo'nimasofoho. ¹⁷ Jutas nakwo'nji humamojo hweho. Nakwoe syohoso afa'nohinoso Jisas nahwasopo'mentisofoho.

¹⁸ Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto piwahu'mentisofoho. Nopwasyonto kakoe simeho fongkulo lohofonto yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ho'n'ngkahon'ngki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nontifi oso hwaho hopo spono mulimentohofi, Akel'tamanoho. Hopo spono yofe yi'wolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

²⁰ Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mti'mokumentisofoho. Hungkuno ole,

Kakoe angoso siki wawentihwono.

A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njoso ole mti'mokumentisof,

Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

²¹⁻²² Oseso Jutasie syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwasopehwasi kako nakwo'nji Jisas songo l'ka'mentiso so'no woluth'wantanoho. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisasi'nji nohumentan'ngki Joun a'umamo mijo kiyoma'mentiso sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentiso oso syoho mji'miwento osohonta Anitu Jisasimo uti'ma'masofoho. Oso hopi'nono uhwon'wo'n'ngkiso sohomo nakwo uhwasopeeno.

²³ Pita ose ulahon'ngki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uhwasopo'mentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mulmotofoso Jositosiyoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas. ²⁴ Oso hwa'umo uhwasopentifi Anitumo jomo ulimentohofi, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe simehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwalokune lohwa'u ntisohomo uhwasopeenehwono. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo Jutasie *apousel* syoho womano. Syoho hiso Jutasimo kiko uyahon'ngkini Jutas syoho wop'ngoso uliko'manto nihu'nahone tikanomo umentisofoho. ²⁶ Anitumo ose ulontifi hofiko sojo we'e so'nji syohi'nyo yontifi Matiyasimo uhwasopo'mentohofofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jisasiye *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwaji humamotofofoho.

2

Anituye Towahuno pmmentisofoho.

¹ Oso Sikuno Engo iyoho humayo'ne *Pentikous* * osomo a'amu Jisasimo in'ngkawo'n'ngkohofoso ango fipo uhu'mokumentohofofoho. ² Osopo nuhu'mokahon'ngkofi ti'mayo yoka pa'n'ngo ahwomo mta'ango ho'nonto ango uhu'mokumentohoho somo uhula'o'mentisofoho. ³ Oso a'amuso oso ti'mayo yoka upa'nontifi uhwon'mentohofoso ti'melanyo hopa yonto oso hiso mti'hupo mti'hupo lohofonto a'amu nohumentan'ngkofo somo a'apahopo humolawopmmmentisofoho.

⁴ Oseso Anituye Towahuno Wop'ngo a'amu somo ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo nom'ne a'amufe mampaho pa'nyo hofikoe mangomo umasiyahon'ngki

* **2:1:** Oso iyoho homayo sikunoso sikuno fifitiso (50) Anitu Kako A'amu Isihel somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo somo humantife sohonta Pentikous imofapiwo'n'ngkisofoho.

hofiko hungkuno kengo kengo limentohofofoho. Oso hungkunoso Towahuno Wopingoso umentisofoho.

⁵ Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango Mousesiye honingkano hungkunomo iningkamotofoso Jerusalem humamentohofofoho. ⁶ Oso ti'mayo yoka hiso ho'nngkahoningki a'amu Jerusalem humamotofoso nupa'nontifi a'amu pi'nngo engo oso angopo komo'no uhu'mokumentohofofoho. *Apousel* sohwa hungkuno kengo kengo lontaningkofi a'amu hopi'nonohinoso hofikoe mango hungkuno limotofoso upa'nimentohofofoho. ⁷ Nupa'nontifi yomo yontifi huno pi'nngo engo syafihu'mentohofi, Olo pipil'keno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho. ⁸ Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohofosohonta upa'nimentihwone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo. ⁹ Nakwo kengo kengopo nta'nngo'nwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopoutemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Pountos, Esiya, ¹⁰ Filijiya, Pamifiliya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono. ¹¹ Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo iningkowalokwofo so'nji, Kilintanta'angoso Alepiya'njoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo Anitu iwo'ningkiso so'no nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono. ¹² Ose syafisyontifi yomo yomo yontifi huno engo syafisyontifi ulimentohofi, Oloso pipilo. ¹³ A'amu fehohnjo sitofo ole ulimentohofi, olo hwe lohwa Anituye hungkuno nelalokwofo lohwa hofiko mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose ulimentohofofoho.

Pita kako Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹⁴ Pita *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nolikafonto mango engo ulmento, Sekwo Jutiya'ango soku a'amu Jerusalem humalofo sikunonji nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. ¹⁵ Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose lolalokwofo. Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho. ¹⁶ O'o hohonta Jouel hwe Anituye hungkuno lmojo sohwo olo hilo so'no limentisofoho. Kakoe hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mt'i'mokumentisofoho.

¹⁷ Anitu hohonta ole ulmento, Sikuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hofiko Anituye hungkuno ulifitnnefoho. Hwe songo sohwapo ngko wojo uhwonyo pa'nngo yo'mayo so'no utihwamnefoho. Hwe a'mane sohwa wojo uhwonifitnnefoho.

¹⁸ U, nje Towahunoso nje hwe moya'mi syoho ntohofiyo somo uyimnefoho.

Ose uyohon'i'mo hofiko nje hungkuno nalifitnnefoho.

¹⁹ Sekwo ahwomo ajwo lopo timo uhwonngkujo'no nom'ne kengoso setihwamnefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafo somti'mokumnefoho.

Oso kengoso honiyo'nji toho'nji tikayo hujenjem'nji nomti'mokumnefoho.

²⁰ Olo mofehi'nyolo sikwo'mno imo'nngkuhwosi sikuno meefonefoho.

Hamnoso honiyo'nihino imo'nonefoho.

Olo hiloso nuhwonngkuji u nje Sikuno Engoso imo'nonefoho.

²¹ Oso hohosohonta hwe fihwa hwoya'mi fifa ngkine'no johoh ntikujo somo utima'mnefoho.

Nje a'amu imo'nifitnnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mt'i'mokumentisofoho.

²² Sekwo a'amu Isilael soku, olo hungkuno haloho upa'nimno. Jisas Nasalet nta'ango oso holo sekwo huno moi'wonoho. Anitu Jisas'mo kakoe yokumpohn'nyo uyahonngki olo hwaho lopo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafo nethwamentisofoho. Oso hiso nuhwonontani nakwo huno naimentisoso Jisas Anituye Hwomu Ne hweho. ²³ Anitu kako hohonta huno ole, Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne hwhapo uhwatimonne'no yohono. Ose syafihu'mentisofoho. Oso'no olo hwe lohwa Anitu sekwoe ahomo'nahumentisofoho. Ho'nosyahonngki sekwo a'amu Loum somne'no ipemotasantifi hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁴ Anitu kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino somta'ni isihutofomanto apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas sohomo sokimo somo mokilopm'mokumentisofoho. ²⁵ Hohonta Ntefit ole mt'i'mokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji mofonepo humaso sohomo ngko uhwon'wo'ningkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no ngko mopiwahu'mnehono.

Yo'mayo nom'neso ngkimo milojan'mofonefoho.

²⁶ Hiso'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho.

Nje mampaho Anituye yofe ho'nomayo'nefoho.

Ngko poyo pe'nime sohonta iyoho mannonefoho. O'o, ngko Anitumo uhwonimnefoho.

²⁷ Nje huyo'mangoso tikanomo humayo'ne nisikwajiyo'eno.

Jije hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

²⁸ Songo humayo'ne honingkano ntihwahino.

Kiko ngko'nji humayo so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho.

Ntefit hohonta ose mti'mokumentisofoho.

²⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit mti'mokumentiso so'no yolohoso waselimo. Ntefit kakine'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako poyo pe'ningkahonngki hofiko ijopijisyahumentohofoho. Kakoe pi'nimomo olo hwaho lopo weho. Nakwo timo uhwon'wo'ningkuhwono. ³⁰ Ntefit kako Anituye hungkuno limojo hweho. Anitu Ntefitimo ulimento, Jije imu hwe yofe engo'njo jije yofe pa'nyo imo'ningkihwoosi a'amumo umokosyohumane hweho. Ose ulahonngki Ntefit kako huno umentisoso oso hungkuno hiso ne imo'nonefoho. ³¹ Hohonta Ntefit yo'mayo Anitu yone'ento uhwonimentisoso oso'no hwe Anitu uhwasopo'mentiso sohwo poyo nope'ningkuhwosi apa'no songo nolikafone so'no limentisofoho. Ole mti'mokumento, Kakoe huyo'mango tikanomo humayo'ne nusikwajiyo'eno.

Kakoe a'apaho piso imo'nyo'eno.

³² Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Anitu nto ulika'mentiso lohomo nakwo uhwonimentihwone. Osohune'no lalokuhwono. ³³ Kako ahwomomo nokotasonto osopo Anituye aho angahohnta'ni nto humantono. Hohonta kako ole nto nalimentisofoho. Ngko Anituye Towahuno Wopingo wosejapmmo. Jisas ahwomomo nosahonngki Mpohwo kakoe Towahuno uyahonngki Jisas Towahuno hiso nehwojahonngki olo-honta hungkuno mampaho kengo kengo so'nji selihwoneso yo'mayo yihwoneso hwapingo Anituye Towahuno nehulo'ofalofoho. ³⁴ Upa'nimno. Ntefit oso hungkunoso kakine'no mant'i'mokummentisofoho. O'o, kako ahwomomo masimmentisofoho. Ole mti'mokumentono,

Anitu nje Hwe Engo Kilais Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohomo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosityohumaho.

³⁵ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

³⁶ Oso'no sekwo a'amu Isilael soku, huno ito'no fisyafihupmmo. Olo Jisas huhwo sohwo sekwo iyo hwojiyafiku'nyopo fonjinto'ofahumentohofolo lohune'no Anitu Hwe Engo nemokosyohumayo'ne sohomo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo Kilaisiyoho. Pita ose ulimentisofoho.

Hwe moya'mi pi'ningo engoso simeho yiwalo'mokahonngkofi mijo kiyoma'mentohofoho.

³⁷ A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango mikunimposo umentisofoho. Pita'nji apousel nom'ne sohwanjimo ulimentohofi, Ou, hwe sifahwe, nakwo pipi yanehwono.

³⁸ Ose ulahonngkofi Pita ulimento, Sekwo a'amu anga'no anga'no honingkano wonyo foho'naopmmo. Anituye hungkunomo tifi finingkamno. Jisas kako jije wonyo wae yakumofihwosi kakoe a'amu ne imo'ningkohoho'no a'amumo utihwayo'ne mijo wokiyosemapife. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wopingo wosejapmmontonoho. ³⁹ Anitu selimento, Nje Towahuno Wopingo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomi mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo Anitu kakine'no johu ulalokwofo soku kakoe Towahuno Wopingo wosejapono.

⁴⁰ Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'ningo engo ulonto, ulimento A'amufe honingkano wonyomne'no i'waho fiyimno. Tohino engo nomapitoho. Sekwo Anitumo finingkamno.

⁴¹ Ose ulahonngki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo iningkowahonngkofi mijo kiyoma'mentohofoho. Oso sikuno somo a'amu *tili tausen* (3,000) Anitumo simeho uyimentohofoso Anituye a'amu ne imo'nimentohofoho.

A'amu Jisasimo iningkawo'ningkohoho sofe yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofoho.

⁴² Anituye a'amu ne imo'nimentohofoso apousel sohwa Anituye hungkuno luthwentanngkofi hofiko upa'nimotofoho. Hofiko nuhu'mokontifi

ufo'ma'nimotofofoho. Hofiko wosopayo afapo nta'ni nonontifi † Anitumo jomo ulimotofofoho. ⁴³ Anitu kakoe yokumpohn'nyo *apousel* sohwamo uyahonngki hofiko yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mjalimwentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho. ⁴⁴ A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofikoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho. ⁴⁵ A'amu ho'yango'njo hwaho'njeso oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmmentohofofoho. ⁴⁶ Hofiko simeho yano inontifi sikuno huhwo huhwi Anituye anggo engo somo nuhu'mokontifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. Hofiko wopayo nom'ne anggo kengo kengomo nonontifi hofikine'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'no syafihu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wopingo'nji humamotofofoho. ⁴⁷ Wopingo nohumantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'no hwe moya'mi nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wopingo'nohinofoho. Sikuno huhwo huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi simeho uyontifi iningkamotofofoho. Anituye a'amu neso pi'nango engo imo'nimentohofofoho.

3

Hwe sife wonyo'njo sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

¹ Sikuno fihwi Pita'nji Joun'nji siko Anituye anggo engo somno simentisiyofoho. Osopo akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) a'amu pi'nangoso Anitumo jomo ujo'ne uhu'mokumotofofoho. ² Kuso somne'no ole liwo'n'ingkohofi wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe fihwo sife kokato'nyo'njo kona'wohi aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo humunyononoho. Sikuno huhwo huhwo sohwoe a'amuso intokwasontifi osopo itofasiyo'nohini imotofihweho. A'amu anggo engo somo nohotoswahonngkofo sohonta hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo hweho. ³ Osopo sife wonyo'njo sohwo nohumanto uhwonimentisoso, Pita'nji Joun'nji woswanji yontanngki uhwononto ulimento hamniyoho we'e ntapinyo. ⁴ Ose ulahonngki Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo. ⁵ Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo hamniyoho wontopanjiyo'ne fohonto uhwonimentisofoho. ⁶ Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kilais Nasaletnta'ango sohwoe yokumpohn'nyo'nji wakilimonne'no yohono. Hano fiyo. ⁷ Ose ulonto kako kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Ose ulikofahonngki hwe huhwo sohwoe sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho. ⁸ Siko'nji anggo engo somo noswontifi hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. ⁹ A'amu anggo engo somo nohumantifi uhwonimentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulahonngki uhwonontifi ¹⁰ ole syafihu'mentohofi, U olo hwe sife kokato'nyo'njo lohwo hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo limojo hweho. Oso hunoso uyahonngki yomo yomo yontifi pisopisaho limentohofofoho.

Anituye anggo engo somo Pita hungkuno lutihwamentisofoho.

¹¹ Hwe huhwo sohwo Pita'nji Joun'njimo aho kehonngkofi hwe moya'mi hopi'nono hano kunto kunto'no wentifi kontolompo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontolompo'ango somo Soulomounyefoho limotofofoho. ¹² Osopo uhu'mokahonngkofi Pita nuhwononto ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku, yomo yomo peho'no yohoho. Nekumo timo yokumpohn'nyo peho'no ehonolokwofo. Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'ni hwe lohwo wopingo imo'n'ingkohoho. Huno ose laseyohoho. ¹³ O'o, Apilohamja Aisakija Jekoupija nakwoe ajuyohwosafe Anituyoho. Oso hwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jisasiye yofe ho'nomayo'nohinofoho. Oso huhwo sohomo sekwo nokentifi a'amu Loum sohwafepono ipemotosahonngkofi osopo Pailot usihuto'mto yahonngki sekwo nakwolaho ulimentohofofoho. ¹⁴ Oso Jisas huhwo sohwo honngkano wonyo ane hweho. Wopingo'nohino hweho. Osohumo nakwolaho ulontifi hwe wonyo a'amumo fonjahumentiso sohune'no Pailotimo jomo ulimentohofokuyoho. ¹⁵ Ose ulontifi sekwo yo'mayo songo humayo hwapingo sohomo sekwo a'amu Loum somo uyahonngkofi hofiko fonjahumentohofofoho. Nofonjonyahonngkofi Anitu apa'no uliko'mentisofoho. Oso hiso'no nekwo nuhwonontayo olohonta hungkuno hiso'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Nekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahonngkuhwo Jisasiye yokumpohn'nyo olo hwe lohomo wopingo imokohoho. Sekwo olo hwe sife kokato'nyo lohomo huno moi'wonoho. Olo simeho hi'ntnnono Jisasimo uyalokuhwayo loso Jisas mta'angofoho. Olo hiloso hwe sohomo wopingo umokahonngki uhwonolokwofo.

† 2:42: A'amu pi'nango engo huno'njo Jisas Kilaisimo iningkunyooso ni'hu'mokontifi wopae nimentohofofoho. Osohonta wopayo moi'wo nontifi hofiko hunso Jisasiye mikufonji honiyo'nji ne'no syafihu'motofofoho.

¹⁷ Nje a'amufu, sekwo sekwoe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjahumentohofoso sohonta huno ito'no mosyafisiyo'njo imentohofu kuyoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ¹⁸ Hohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwanjo Anitu ulimento, Hwe uhwasopo'mentohe sohwo tohino engo manefoho. Ose ulahoningki a'amu somo ulimentohofofoho. Sekwo Jisasimo fonjahumentohofoso sohonta oso hungkuno hiso ne imo'nimentisofoho. ¹⁹ I oso'no olohonta sekwo huno fikwesiyafihupmno. Sekwoe simoho yi'wolo'mo filohopmno. Sekwo simoho yi'wolo'mokukujo'no Anitu sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho. ²⁰⁻²¹ Wayo yasemofihwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji simoho wopingo'nji wosejapmmontonoho. Hohonta Anitu nakune'no fohu'nimentisoso nefe'mayo'ne kakoe hwomu Jisasimo uhwasopo'mentisofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo limentohofoso so'no ito'no imo'nyo'ne Jisas ahwomomo hontohumaho. Moi'wo imo'n'ngkihwsosi nopone hweho. ²² Hohonta Mouses seyakwasamo ulimento, Hwe Engo Anitu sekwo'njo mta'ango fihumo wamihwasopo'mtonoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'ningo hweho. Oso hwe huhwo sohwoe mangomo sekwo haloho ito'no upa'ningkuno. ²³ Hohosohonta a'amu oso hwe huhwo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo ifijoso Anitu oso a'amu somo kengopo uhmajososo ni'hu'nahone wae umontonoho. Mouses ose ulimentisofoho. ²⁴ Anituye hungkuno limotofo sohwa Samuelijanji nom'ne tiffinjo sohwanji hofiko olo sikumu lomne'no limentohofofoho. ²⁵ Oso a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa sekwo hofikoe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno Anitu seyakwasamo ulimentisoso sekumne'nefoho. Anitu Apilohammo ulimento, Jije imu sohwa mta'ni hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wopingo ulohofonefoho. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Oseso Anitu kakoe hwomu Jisasimo uhwasopento sekumne'no wopingo selohofonefoho. Kaki'no uhwatimentisofoho. Kako ole umon'nalofoho, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon'ngkano wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no ngko wopingo uloho'mo. Ose lalofoho.

4

Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.

¹ Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontan'ngki a'amu tajo angosyoho'njo sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Satiyusi sohwanji i'mofapmmmentohofofoho. ² I'mofapontifi simano hintotohino umnimentisofoho. Hwap'ngoso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo pe'nimentisoso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho luthwamentisoyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'nifijoso hwangu noli'kapitnnefoho. ³ Simano hintotohino umn'ngkahon'ngki mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon'ngki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'n'ngkanta hungkuno ulane'entifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ⁴ Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'nimentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yontifi Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu we'e pi'n'ngomaho. Oso hwe huhwo sohwa faif tausen (5000) hwafoho.

Hwe yofe engo'njo sohwafe timo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisoyefoho.

⁵ Mo'n'ngka im'ngko'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luthwamotofu sohwanji hofiko Jelusalem uhu'mokumentohofofoho. ⁶ Hofiko nuhu'mokontifi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno limentohofofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwo'nji, Kaiyofasijanji, Jounjanji, Alek'santa'njoho. Nom'ne a'amu Anasiye temtitofo'ng sohwa hofiko'nji uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Hofiko Pita'nji Joun'njimo hofiko'njo ajwo lopo uhmajontifi ulimentohofi, Oloso pipi imasiyoto. Tihwoe yokumpohn'nyo'nji tihwoe yofe'nji umokumahnno, hwe wopingosofu. ⁸ Ose ulahon'ngkofi Anituye Towahuno Wopingo Pitafe simohomo uhulo'ofahon'ngki Pita ulimento, Sekwo hwe engo Isilaelnta'ango sohwaso, ⁹ olohonta sekwo a'amu sife wonyo'njo sohomo wopingo umokumalohwoyo so'no ehon'ngkohofotaho. ¹⁰ Oseso sekwo hopi'nono huno waseyono. A'amu Isilael hopi'nonohinoso huno wosyafihupife. Jisas Kilais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohomo wopingo umokahon'ngki kako nakwo'njopo lohofoho. Oso Jisas huhwo sohomo sekwo iyomo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Anitu poyo pe'nyo sohomo apa'no uliko'mentisofoho.

¹¹ Olo sojo engkwosaho pa'nyo angu injuwo'n'ngkohofu sohwa hofiko wonyofoho lontifi ho'nao'mentohofofoho.

Oseso olohontajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofu'ne hwap'ngohwo imo'n'ngkohoho.

A'amu hohonta hungkuno mti'mokumentohofoso olo hungkuno Jisasimne'no mti'mokumentohofofoho. ¹² Nom'ne hwe nefe'mayo'ne olo hwaho lopo

mohumunyoponoho. Anitu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopo'mmentisofoho. O'o, Jisas kako'nohino hweho. Pita ose ulimentisofoho.

¹³ Ose ulahon'ngki hofiko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonontifi huno syafihu'mentohofi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamti'mokiyo hwa'uyoho. We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. I oso'no siko iyoho mun'ngkohoyohoho. Jisasiye yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho. ¹⁴ Ose syafisyontifi uhwonimentohofoso hwe wop'ngo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontan'ngki uhwonontifi hofiko hungkuno ane hwafoho.

¹⁵ Oeso Pita'nji Joun'njimo ulimentohofi, Siko mempono swohosi osono foyohumunyo. ¹⁶ Ose ulontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahon'ngki a'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso oloso huno uyohoho. Nakwo oloso hiyaso pipi yane'elo. Awonoho. ¹⁷ I oso'no olo hungkuno nonje nonje ho'nimuyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisasi'mne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho. ¹⁸ Ose hnnontifi sikimne'no joho ulontifi ulimentohofi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno nulohosiloho. Yo'mayo Jisasi'mne'no luti'hwahosiloho.

¹⁹ Ose ulahon'ngkofi Pita'nji Joun'nji siko ulimentisiyo, Nekwo Anituye hungkuno ho'naofososo sekwoe hungkunomo tifi sen'ngkawasoso Anitu kako huno pipi uyimtololo. Sekwo huno pipi seyohoho. ²⁰ Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso uhwoniment'hwoyoso hungkuno wop'ngo'nohino upa'niment'hwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

²¹ Ose ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ulimentohofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Hwap'ngoso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anituye yofe ho'noma'mentohofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uyihwaloho. ²² Olo hwe lohwo wop'ngo umokumasiyo lohwo kako hwe engo hweho. Kakoe soswo fouti (40) yakolo'noho.

A'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'ngkohofoso Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lohofihwasi luti'hwane'entifi Anitumne'no jomo ulimentohofoho.

²³ Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ulimentisiyefoho. ²⁴ A'amuso nupa'nontifi hofiko simeho yano inontifi Anitumo isamoyoka ole ulimentohofi, Ou Mpohwo, kiko enemokosyohumayo hwasoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mti'mokumentohino hwasoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mti'mokumentohino hwasoho. ²⁵ Hohonta jije Towahuno Wop'ngo sohwo jije hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jije syoho kilohofiyo sohwoe mangomo mufohotofahon'ngkini Ntefit ole ulimento,

A'amu kengo kengoso simeho tohino peho'no umnalofoho.

Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafisiyo'njo peho'neto.

²⁶ Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamentohofoho.

Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji nuhu'mokontifi hungkuno nano mtitofontifi limentohofi,

Anitu'nji oso hwe uhwsopo'mentiso sohwo'njiye syohomo nakwo wae uyano.

Ose limentohofoho.

²⁷ Oso hungkuno ne imo'nimasofoho. Olo ango lopo Helouti'nji Pountiyos Pailoti'nji a'amu kengo so'nji a'amu Isilael so'nji nuhu'mokontifi Jisas uhwsopo'mentohino sohomo fonjane'entifi imentohofoho. ²⁸ Oso hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo ne imo'none so'no limentohinoso olohonta oso a'amuso jije hungkunoso ne imokumalofoho. ²⁹ I olohonta Mpohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo nalimalofoso upa'nimahno. Jije hungkuno liwo'nyo sohwo'na'mo yokumpohn'nyo fisisofitofesoyohumaho. Oso'no nakwo jije hungkuno lontan'ngkuhwasi iyoho monanohoho. ³⁰ I oso'no nakwo jije hungkuno lontan'ngkuhwaso'no kiko a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umojo. Yo'mayo wonyoangkafo jije hwomu Jisasiye yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

³¹ Anitumo ose ulahon'ngkofi oso ango humamentohofoho sopo mo'mayo yonto Anituye Towahuno Wop'ngo hofikimo ifehu'mokahumentisofoho. Ifehu'mokahumentisoso hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho mun'immentisofoho.

Jisasiye a'amu neso hofiko yo'mayoso inimentohofoho.

³² A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'nimentohofoso simeho inontifi a'amu fihwo ole huno mosyafisiyo'njo imentisofo, Oloso nje'nohinofoho. A'amufe'maho. O'o, oloso huno mosyafisiyo'njo imentisofoho. Yo'mayo hopi'nononino hi'njoso a'amu somo inimentohofoho. ³³ Apousel sohwa a'amu somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso so'ne hungkuno ne'nohino ulontifi Anituye yokumpohn'nyo uti'hwayo'ne yo'mayo kengo wonyoangkafo imentohofoho. Anitu a'amumo wop'ngo'nohino

uloho'mentisofoho. ³⁴ Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho. A'amu hwahonjoso ango'njoso yo'mayo ho'yango'njoso nom'ne a'amu somo yano uyontifi hamniyohoso *apousel* sohwa mo umentohofofoho. ³⁵ *Apousel* sohwa oso hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo yano ulohmmentohofofoho.

³⁶ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. *Apousel* sohwa nom'ne yofe ole mulimentohofi, Mponopasiyoho. Yofe hiso y'wolo'mo ole, Sosofitofihwe hweho. ³⁷ Olo hwe huhwo sohwo Lifaiye temtitofe mta'ango hweho. Hwaho Saipilos nta'ango hweho. Hwe nom'nehwo oso hwe huhwo lohwo sohwoe hwaho mpe nulohofahon'ngki hamniyohoso Mponopas nomanto *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

5

Anonaiyas'nji Sofaila'nji siko Anitumo hwasyo ulimentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe Sofaila, siko hwaho hi'njo ya'uyoho. A'amu nom'neso sikinta'ni oso hwahoso mpe uloho'mentohofofoho. ² Siko hamniyoho nomanji fehohnjo siko'ne hiyaso mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho. ³ Oso hiso Pita nuhwononto ulimento, Anonaiyas, Seten'ye hungkunomo in'ngkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso mokosyohumanji Anituye Towahuno Wop'ngomo hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso olenoho. Oso hwasyo ulohino. ⁴ Jije hwaho mpe makilohommalofohohonta hwaho hopi'nono jijefoho. Mpe ntakilohommalofohohonta hamniyoho hopi'nono jijefoho. I oso'no oso hungkuno simehomo'mo peho'no syafisyohino. Kiko hwe sohwa'nnohinomo hwasyo monalohoyohino. O'o, Anitumo hwasyo ulohino. ⁵ Ose ulahon'ngki Anonaiyas nupa'nonto nopi'wasyonto, poyo pe'nimentisofoho, Oso hungkunoso ho'n'ngkahon'ngki a'amu nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. ⁶ Hwe songo sohwa nolikafohumantifi Anonaiyasiye pijafomo hwapife ekojisasi lohofontifi mempo hohnta'ni motawentifi pi'nimomo ijopijisyahumentohofofoho.

⁷ We'enepe a'amu poyo pe'nimentiso sohwoe ape noswonto yo'mayoso mupa'nimentisosi, ⁸ noswopahon'ngki Pita ulimento, Jije hwaahome'no olo hamniyoho ma'masiyotaho. Ose ulahon'ngki ulimento, Eno, osenoho. ⁹ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Kiko jije hwehwo'nji hiyahusi Anituye Towahuno sohomo yamofe peho'no uloho'masiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa jije hwehwo sohomo pi'nimomo ijopijisyayontifi nto pohoho. Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwantifeho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki a'musi Pitafe sifiki'nyo'mo pi'wasyonto poyo pe'nimentisofoho. Hwe songo sohwa noswapontifi poyo pe'nimentisosiye pijafomo uhwonontifi nomotoswapontifi kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofofoho. ¹¹ Oso hungkuno hiso noho'n'ngkahon'ngki Anituye a'amu ne so'nji a'amu kengo so'nji nupa'nontifi iyoho unimentisofoho.

Yo'mayo kengo wonyoangkafoso imotofofoho.

¹² Yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu *apousel* sohwa utihwamentohofoho somo a'amuso uhwonimentohofofoho. Anituye a'amu neso Soulomouniye kontolomp'ango sopo uhu'mokumotofofoho. ¹³ A'amu kengo fehohnjoso Anituye a'amu ne somo uhwonontifi limentohofi, A'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofoso wonyoangkafofoho. Ose lontifi i hofiko'nji muhu'mokummentohofofoho. O'o hofiko iyoho unimentisofoho. ¹⁴ Hwe hwoya'mi pi'n'ngo engoso Jisasiye hungkuno upa'nontifi hungkuno nehapi lontifi simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu hiso Anituye a'amu ne simo'mjo so'nji uhu'mokumotofofoho. A'amu pi'n'ngo engo imo'nimentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'n'ngoso a'amu mnokino'njo somo itokwapontifi hon'ngkanopo itofasi lohofontifi ole syafihu'mentohofi, Pita nopi'hwosi kako kote uhumiyofihwoso'no a'amu mnokino'njoso wop'ngo umo'nife. Ose syafihu'mentohofofoho. ¹⁶ A'amu angokengo mta'ango Jelusalem mofone sponjoso Jerusalem uhu'mokumentohofofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sisi'masoho'njo towahuno wonyo'njo somo itokwapmmmentohofofoho. Hopi'nonohinoso wop'ngo imo'nimentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo 'apousel' sohwa mo impo'ango mta'ni isihuto'mentisofoho.

¹⁷ Hwe yofe engo'njo tajo angokengo syohonjo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Satiyusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nontifi simeho tohino umnimentisofoho. Hwap'ngoso a'amu *apousel* sohwafe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafoso so'no iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko oso yokumpohn'nyo ane hwafoho. Oso'no simeho tohino umnimentisofoho. ¹⁸ Simeho tohino umn'ngkahon'ngki *apousel* sohwa mo aho kentifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ¹⁹ Oso sikwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwasampento a'amu *apousel* sohwa mo mempo

hohnta'ni ipemotoswaponto ulimonto,²⁰ Sekwo Anituye anggo enggo somo nowekuji osopo lohofikuji olo honingkano songomne'no a'amumo filutihwamno. Ose ulimentisofoho.²¹ A'amu *apousel* sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso imingo ne'nji Anituye anggo enggo somo noswontifi Anituye honingkano songomne'no lutihwamentohofofoho.

Oso imingo so'nji hwe yofe engo'njo tajo anggo syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe *kaunisol* sohwanji hwe enggo hopi'nono nuhu'mokontifi impo'angomne'no hungkuno lihwatimentohofofoho. A'amu impe'njo sohwa fipemotapmno. Ose lihwatimentohofofoho.²² Hungkunoso lihwojahonngkofi a'amu impo'angomo noswontifi uhwonimentohofoso huno uhwonontifi asomo nopontifi *kaunisol* a'amu sohwa ulimentohofofoho.²³ Ole ulimentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn'nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pijwohumayo sohwa lohofontanngkofi uhwonngkuhwonefoho. I anggo ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwonngkuhwonefoho.

²⁴ Ose ulahonngkofi hwe enggo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo anggo syoho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nontifi huno pi'ningo enggo syafisyontifi pipi imo'nngkohoho syafihu'mentohofofoho.²⁵ Ose syafisyontifi nohumentanngkofi hwe fihwo noswonto ulimonto Upa'nimno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalo sohwa Anituye anggo enggo somo nolohofontifi a'amu somo lutihwalokwofo.²⁶ Ose ulahonngki hwe enggo a'amu itokuso'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowentifi Anituye anggo enggo somo i'mofapontifi *apousel* sohwa nomantifi ipemotamentohofofoho. Hofiko ikujoho mafongku'mmentohofofoho. O'lo hofiko iyoho unngkahonngki a'amu nom'neso sojo nofongkupitnnehontifi *apousel* sohwa mafongku'mmentohofofoho.

'Apousel' sohwa hofiko 'kaunisol' sohwanne'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.

²⁷ Ose ipemotawentifi a'amu *kaunisol* njopo uhumati'mentohofofoho. Osopo nohumentanngkofi hwe yofe engo'njo sohwo ulimonto,²⁸ Simo'mo ole selimalohwono, A'amu somo yo'mayo Jisasimne'no lutihwafikutoho. A'amu hopi'nonohino Jelusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'nimalofofoho. Ole ulalokwofo. *Kaunisol* a'amu sohwa Jisasimo fonjahumentohofofoho.²⁹ Ose ulahonngki Pita'nji nom'ne *apousel* sohwanji ulimentohofi, Nakwo Anituye mampaho haloho yihwasi tifi ining kayo'nefoho. A'amu hwahoponjo sohwafe hungkunomo minngkowanehwono.³⁰ Sekwo Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. I oso'no neyakwosanjiye Anitu sohwo Jisasimo uliko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho,³¹ Nulikafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahonngki nakwoe Hwe Engo imo'nimentisofoho. A'amu Isilael hn'niwe wonyo wayo'ne pe'nimentiso hweho. Oso'no a'amu Isilael soku, honingkano wonyomne'no hohujo ikinjaofikuji wonyo hiso wae yasemofihwosi honingkano nom'ne songo wosejapmmontonoho.³² Oloso nuhwonontani nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji sohwa'ni olo hilo so'no uli'woningkuhwono. A'amu Anituye hungkunomo tifi ining kayo somo Anitu kakoe Towahuno Wopingo uyimasofoho. Ose ulimentohofofoho.

Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' sohwanne'no hungkuno limentisofoho.

³³ Oso hungkuno *kaunisol* a'amu sohwa nupa'nontifi smano hintotohino umnimentisofoho. *Apousel* a'amu sohwa wofonjano lontifi imentohofofoho.

³⁴ Hiso'no hwe fihwo *kaunisol* syoho'njo sohwo kakoe yofe Ngkomeliyel * kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo honingkano hungkuno lutihwamojo hweho. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hopi'nonohinoso kakoe yofe ho'nomawo'nimentohofofoho. Oso hwe sohwo nolikafonto ulimonto, A'amu *apousel* sohwa mempo hohnta'ni filihwajimno.³⁵ Ose ulahonngki hofiko lihwojahonngkofi Ngkomeliyel ulimonto, A'amu Isilael sohwa olo hwe lohwa ulohopitne so'no huno ito'no fisyafihupmno.³⁶ Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako ulimonto, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Ose ulahonngki a'amu fehohnjo *joua hantilet* (400) sohwa ining kamentohofofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa hwe huhwo sohomo nofonjosyahonngkofi inomokomotofo sohwa hiyaso humpo'mentohofofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho.³⁷ Tifi sohonta hwe nemokosyohumayo sohwa a'amufe yofe mt'i'mokomayo sohonta hwe nom'ne Ngkalilinta'ango sohwo kakoe yofe Jutas. Osohwo nolikofahonngki a'amu fehohnjo kakoe hunomo nomantifi ining kamotofofoho.

* 5:34: Osohonta Poul Jisas Kilaisimo mining kayo sohonta Ngkomeliyel sohwo Pouliye syo itihwayo imo'nimojo hweho. (Sohe enggo 22, honingkano we'e 3 somo uhwonyo.)

Osohwo poyo imo'n'ingkahon'ngki inomokommotofo sohwa humpo'mentohofohoho. Hofiko apa'no muhu'mokiyofohoho. ³⁸ Oseso ole waselimonne'no yohono. Olo a'amu *apousel* sohwanne'no iyoho masen'ngkoho liyohoho. Wohumantokufe. Hofikoe syoho hwahoponta'ango'manji moi'wo imo'nonefohoho. ³⁹ Olo syoho hiloso Anitu mta'ango'manji milojaopitnnheho. Ne'nohini wentihwonefohoho. Sekwo Anitumo fongkupitnnho.

A'amu 'apousel' sohwa Jisasimne'no tohino ma'mentohoho so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁴⁰ Ose ulahon'ngki hungkuno nehopeho ulontifi a'amu *apousel* sohwanne'no joho lontifi oso hwamo fonjontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye yofe apa'no noliikutohoho. Ose ulontifi uhwatimentohofohoho. ⁴¹ *Apousel* sohwa *kaunisol* sohwanne'no nuli'ko'mantifi hnnimentohofi, Nakwo Jisasiye syoho yontane tohino nam'ngkahon'ngki simeho wopingo namo'n'ngkohoho. Anitu wopingo nahon'ngkohoho. Nakwo Jisasiye yofe'no tohino mayoso hoponoho. ⁴² Sikuno huhwo huhwi hofiko Anituye ang'o eng'o somo a'amufe ang'o'njopo Jisasimne'no hungkuno wopingo uli'wo'nimotofohoho. Anitu a'amu ahwomo mta'ni uhwatimentisoso Jisasiyoho luti'hwamentohofohoho.

6

A'amu aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwasopo'mentohofohoho.

¹ Osohonta a'amu Jisasi'mo in'ngkamotofoso we'e pi'n'ngo imo'nimentohoho'maho. A'amu fehohnjo Ngk'lik hungkuno'njofohoho. A'amu fehohnjo Hipilu hungkuno'njofohoho. A'amu Ngk'lik hungkuno'njoso a'amu Hipilu somo yoka ulimentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yo'mayoso a'amu umofonyo iyo somo uyahon'ngkofi nakwoe api'wojo sofa we'e'nohino mawo'n'ngkohofohoho. Hipilu api'wojo sofa eng'o mawo'n'ngkohofohoho. Ose ulimentohofohoho. ² Oso hungkunoso ho'n'ngkahon'ngki a'amu *apousel* sife mta'ni hufa'uyo sohwa a'amu hopi'nono Jisasi'mo inomokommotofo somne'no joho ulahon'ngkofi nuhu'mokontifi ulimentohofi, Nakwo syoho hufa'u'njo sohwanne'ni wopingo'maho. Nakwo wosopayo'nji hamniyoho'nji yano mpo'nososo Anituye hungkuno pipi losetihwanehono. ³ O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u sohwanne'no uhwasopomno. Syoho yano mpo'none so'nefohoho. A'amu huhwo sohwa Anituye Towahuno Wopingo eng'o yamo'nnyo hwafoho. A'amu huno'njo sohwa a'amu hopi'nonohino sohwanne'no hwe wopingo'nohino hwafoho li'wo'n'ngkohofohoho. Uhwasopopijoso hofiko wopayo yo'mayoso yano mpe syohoso womokosyohumantifeho. ⁴ Ose yontan'ngkujoso nakwo Anitumo isamoyoka uli'wo'n'ngkuhwasi a'amu somo Anituye hungkuno woluti'hwantano.

⁵ Ose ulahon'ngkofi, E, wopingofohoho lontifi Sitifen'mo uhwasopo'mentohofohoho. Sitifen huhwo sohwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'wo'nimojo hweho. Anituye Towahuno Wopingo eng'o yamo'nnyo hweho. Nom'ne a'amu sohwanne'no uhwasopo'mentohofoso ole, Filip'ja, Piloukoulasi'ja, Nikanouja, Timounja, Pamenasi'ja, Nikoulasi'janjoho. Nikoulasi'janjoho huhwo sohwo ang'o kengo Antiyouknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentisofohoho. ⁶ Oso a'amu sohwanne'no uhwasopentifi *apousel* sohwanne'no uti'hwamentohofohoho. *apousel* sohwa a'amu huhwo sohwanne'no mnokinopo aho kisasyontifi hofikine'no Anitumo jomo ulimentohofohoho.

⁷ Oseso Anituye hungkuno Jerusalem ang'o ayo'mo ho'nimentisofohoho. A'amu Jerusalem humamentohoho Jisasi'mo inomokommotofo pi'n'ngo eng'o imo'nimentohofohoho. A'amu tajo ang'o syoho'njo fehohnjo sohwa Anituye hon'ngkano songo tipemantifi Jisasi'mo in'ngkamentohofohoho.

A'amu Juta fehohnjoso Sitifenimne'no hwasyo ulimentohofohoho.

⁸ Anitu Sitifen'mo yo'mayo wopingoso ulohofahon'ngki Sitifen kakoe yokumpohn'nyo eng'o imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisoso a'amu uhwonimentohofoso ole limentohofi, Anitu oloso yalofohoho. Ose limentohofohoho. ⁹ I oso'no a'amu nom'nehwa noli'kafontifi Sitifen'nji Anituye hungkuno so'no yoka hnnimentohofohoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofo sohwa olohonta siki humalofo. Hofiko afapo humawo'n'ngkohoho sopo ole limentohofi, Ang'o siki'ngjohwa humayo'nefohoho. Oso ang'o homo somo a'amu Juta Anitumne'no isamoyoka ang'ofoho. Oso a'amu sohwa ang'o Sailini'nji Alekisantiliya'nji oso ang'o soponta'ango hwafoho. Hofiko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwahe Esiyanta'ango sohwa Sitifen'mo yoka ulimentohofohoho. ¹⁰ Anituye Towahuno wopingoso Sitifen'mo huno wopingo uyahon'ngki a'amu nom'ne sohwanne'no hungkuno somo Sitifen kakoe hungkuno

uyakolo'mentisofoho. ¹¹ Oso'no a'amu sohwa simano hintotohino umningkahon'ngki a'amu sohwa mo hwasyo jo'ne hamniyoho uyahon'ngkofi ole ulim'entohofi, Olo hwe S'itifen sohwo kako Mouses'imne'no sitofo limaso hweho. Ou, kako Anitu ntnne'no sitofo limasofoho. Hwasyo ose ulim'entohofofoho. ¹² Oso hwasyo ho'ningkahon'ngki nehopeho lontifi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe hon'ngkano hungkuno luthwamotofo sohwanji simeho wonyo umo'ningkahon'ngki S'itifen'mo u'mantifi aho kentifi *kaunisol* uhu'mokumotofo sopo ipemotasim'entohofofoho. ¹³ Osopo a'amu hwasyo ulifitne sohwa m'humati'mentohofofoho. Ole ulim'entohofi, Olo hwe lohwo Anituye ang'o engo so'no wonyo hungkuno ulimasofoho. Mousesiye hon'ngkano hungkunomne'no hwotoho hmmas'o hweho. ¹⁴ Olo hungkuno S'itifen nalimasofoho. Jisas Nasaletnta'ango sohwo Anituye ang'o engo somo wae yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango in'ngkawo'n'ngkuhwoneso Jisas wae yafihwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso S'itifen nelahon'ngki upa'nimalohwonefoho. Hwasyo ose ulim'entohofofoho. ¹⁵ A'amu *kaunisol* sohwa nohumantifi S'itifen'mo uhwonim'entohofoso kakoe simo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'nim'entisofoho.

7

S'itifen kakoe hungkuno 'kaunisol' sohwa mo ulim'entisofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo sohwo S'itifen'mo ulim'ento, Oso hungkuno kikumne'no nalohofoso nehopitaho.

² Ose ulahon'ngki S'itifen ulim'ento, Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Hohonta nakwoe ajuyohwo Apiloham kako ang'o Helan'imne'no mawe'njo imentiso sohonta oso hwaho Mesopoutemiya nohumentan'ngki Anitu wonyoangkafo sohwo u'mahon'ngki Apiloham nuhwon'ngkahon'ngki Anitu ulim'ento, ³ Olo hwaho lo'nji jije a'amu so'njimo uhwatim'of. Nom'ne hwaho nokithwahm'me'no osopo fohumantohoho. ⁴ Ose ulahon'ngki Apiloham oso hwaho Kalitiya uliko'manto hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kan'ngkwohwo poyo pe'nim'entiso sohonta Anitu ulim'ento, Hwaho nom'ne kitihwahm'me'no mpano. Ose ulahon'ngki olo hwaho humalohwone lopo pmentisofoho. ⁵ Anitu Apilohammo olo hwaholo nuthwanto osohonta kako yano muyimmentisofoho. Olo nihu'no awonoho. I oso'no Anitu ulim'ento, Oso hwaho hiloso kiko'nji jije imuhwanjimo sejapmnefoho. Ose ulim'entisofoho. Osohonta Apiloham kako hwomu ane hweho. ⁶ Nom'ne hungkuno Anitu ulim'ento, Jije imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijoso osopo siki syoho ulohofikutnefoho. A'amu kengoso jije imu somo tohino engo uyifitnefoho. Soswo *foua hantilet* (400) uyokolofontan'ngkuhwosi jije imuso osopo humafitnefoho. ⁷ Oso a'amu kengo jije imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno tango'njo ikwolofo'ne uyimnefoho. Osohonta jije imu oso hwaho kengo sopo uliko'mafikujoso olo hwaho lopo nje yofe ho'nonim'apifitnefoho. Ose ulim'entisofoho. ⁸ Anitu nom'ne hungkuno Apilohammo uyim'entisofoho. A'apaho sihu kolo'nyo'ne ulim'entisofoho. Anituye hungkuno in'ngo mamofe'ne hon'ngkano hiso uyim'entisofoho. Oseso Apilohamiye hwomu Aisak imo'n'ngkahon'ngki sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne hohnta'ni hufa'u sihune memjaofahon'ngki Apiloham kakoe hwomufe a'apahomo sihu ukolo'mentisofoho. Hwangku Aisakiye hwomu Jekoup imo'n'ngkahon'ngki sihu ukolo'mentisofoho. Tifi sohonta Jekoupiye hwomu aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u imo'n'ngkahon'ngkofi sihu ukolo'mentisofoho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini sihu kolo'nimotofofoho.

⁹ Jekoupiye hwomu sohwa hamningkwa'wehwo Jousep'ne'no hintotohino umningkahon'ngki a'amu kengo sohwa Jousep'mo mpe uyahon'ngkofi haffila'wehwosa hamniyoho ma'mentohofofoho. ¹⁰ Yo'mayo tango so'nji Jousep'mo u'mahon'ngki Anitu ufo'ma'mentisofoho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousepmne'no joho ulahon'ngki Anitu Jousep'mo huno engo wop'ingo'njo uyahon'ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ulim'ento. Kiko hwe wop'ingo hwasoho. Oso'no kiko olo hwaho Ijip'nji, nje a'amu lo'nji nje ang'o lo'nji hopi'nono kiko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwasoho. Ose ulonto Jousep'mo ang'o'nji hwaho'nji mokosyohumayo'ne yofe engo mulim'entisofoho.

¹¹ Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentan'ngki wopayo nosyofahon'ngki mijoho engo i'mofapmmmentisofoho. Neyakwosa hwaho Kenan sopo humamentohofoso mijoho uyim'entisofoho. ¹² I oso'no Jekoup kako wopayo engo Ijip weho upa'nonto neyakwosamo Ijipmne'no lihwatim'entisofoho. ¹³ Hwangku sohonta hofiko Ijipmne'no apa'no umentohofoso osohonta Jousep ulim'ento, Ngko Jousep'nyoho. Ose ulahon'ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousepiye a'amu sohwa'mne'no huno umentisofoho. ¹⁴ Oseso Jousep kan'ngkwohumne'no hungkuno lihwatim'entisofoho.

Jekoupi+¹⁵montohwa hofiko *sefenti-faifi*foho (75). Osomne'no Jousep lihwa+mentisofoho. Oso'no Jekoup Ijipine'no nowento oso poyo pe'nimentisofoho. Nefakwosa oso poyo pe'nimentisofoho. ¹⁶ Hwangku sohonta hofikoe imuso hofikoe yokinoso Syekemne'no motawentifi oso sokimo somo yokinoso ho'nahumentohofofoho. Oso sokimo hwhao'njoso Ap+loham hohonta Hem+ye hwomu sohwaro hamniyoho uyonto mpe imentisofoho.

¹⁷ Oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne umo'nimonte'no yahon'ngki a'amu Isilaeliso pi'n'ngo engo imo'nimentohofohoho. ¹⁸ Oshonta Ijipmjo hwe yofe engo'njo sohwo Jousepmne'no huno muyofoho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo neyak-wosamo wonyo ulohofahon'ngki tohino engo ma'mentohofohoho. Hwe engo sohwo ulimento, Sekwoe mehomilongo imo'nifijoso melojwasiyo'ne'maho. Nuhwon'ngkuji foho'naofikuno. Osoyo wape'ningkuhwono. Ose ulimentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Mouses hwomu wonyoangkafo sohwo imo'n'ngkahon'ngki kan'ngkwohwo'ya'u hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohomo angomo hiyaso mokosyohumantan'ngki ²¹ Mousesimo mempo hohnta'ni ho'nahumentisiyo sohonta hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso kakoe mu Mousesimo uhwontohumayo ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne pa'nyo imo'nimentisofoho. ²² Ijipmjo hwe huno'njo sohwa Mousesimo yo'mayo so'no mesyomti'mokuthiwmamentohofohoho. Mouses huno engo manto hwe engo imo'nimentisofoho. Kakoe syohoso hungkunoso wop'ingo'nohino hweho. ²³ Mouses kakoe soswo *fouti* (40) uyokolofahon'ngki limento, Ngko nje a'amu ne Isilael somo uhwonamo. ²⁴ Ose syafisyonto nowonto uhwonimentisoso Hwe Ijip syoho ulohofiyi mokosyohumayo sohwo a'amu Isilael sohomo wonyo ulohofontan'ngki Mouses nuh-wononto syafihu'mento, Nje a'amu Isilael sohomo ufo'ma'mo lonto hwe Ijip'i'njo sohomo fonjahumentisofoho. ²⁵ Hwe sohomo fonjasyonto Mouses huno ole syafisyonto. Nje a'amu Isilaeliso ole huno syofisyalokwofo, Anitu Mousesimo nefo'mayo'ne uhwat-maso hweho. Ose syafihu'mentisofoho. I oso'no a'amu Isilaeliso oso hunoso huno masyafisiyo'njo imentohofohoho. ²⁶ Mo'n'ngkanta hwe Isilael sohwa'u ikujoho fongki'nontan'ngki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ulimento, Nje a'amu soh-wahusi, Siko'n'kwahisoho. Siko ikujoho peho'no fongki'nalokusiyi. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe fihwo kon'ngkwa'wehomo wonyo ulohoho sohwo Mousesimo iljoafonto ulimento, Nakumo nemokosyohumayo'neso. Tihwo kilimasoto. Kiko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo'ne hwosilaho. ²⁸ Ou, kiko fosi hwe Ijip mta'ango sohomo fonjahumahnno hopa wofonjan'humonne'elaho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Mouses nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip uliko'manto hwaho nom'ne Mitiyan humamentisofoho. Osoyo nohumanto hwomu hufa'u t'pema'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Soswo *fouti* (40) uyakolofahon+ngki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mouses+mo u'ma'mentisofoho. Mouses osohonta hwof+ki'nyo Sainai mafone sopo a'am u anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwon+hwojamentisoso iyoswo we'e so'mta'ni toho nto sijahon+ngki ose uhwononto, yomo yonto kako ti'fonepo nowento toho hwapingo ho'mo so'mo uhwon+mentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mouses+mo ul+mento, ³² Ngko jije ajuyohwosa Ap+lohamja, Aisak+ja, Jekoup+ja, hof+kie An+tu hwo'nyoho. Ose ulahon+ngki An+tuye mampaho upa'nonto Mouses yomo yomo yonto iyoho un+ngkahon+ngki s'mo'mango akofaho hi'n+mentisofoho. ³³ Ose yahan+ngki An+tu ul+mento, Olo hwaaho lopo ngko humaleno. Oso'no jije si'fikwongo fosyo fyojasyo. ³⁴ A'am u Ijip+so nje a'am u Is+rael somo wonyo engo nolohofahon+ngkofi hof+ko tohino engo malokwofo so'no uhwon+ngkohefoho. Nje a'amufe youwo youwo upa'n+ngkohefoho. Hof+kimne'no ufo'mayo'ne pohono. Oso'ne'no Ijipmne'no wokuh-wat+mo. Ose ulmentisofoho.

³⁵ A'amu Isilaeliso hofiko Mousesiye hungkunomo hwotoho nto hmmentohofohofoho. Ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwe engo hwsilaho. Nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo hwsilaho. Mousesimo ose ulohonimethohofohofoho. Huhwo sohumo Anitu nuhwajonto hwe engo mokosyohumayo'ne'nji ufo'mayo'ne sohumo uhwsopo'mentisohofoho. Hwe ahwomo mta'ango toho we'e sohumo u'ma'mentiso hwo Mousesimo sosofitofosyohumamentisohofoho. ³⁶ A'amu Isilael Ijip nohumentan'ngkofi Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta'ango a'amu somo ipemotasimentisohofoho. Soswo *fouti* (40) uyokolofontan'ngki oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa'njo Hon'yo'nohino * pisongkotn'nawojo sopo Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentisohofoho. ³⁷ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael somo ulimento Anitu sekwo'njo mta'ango hwe fihumo muhwosopenefoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n'ngo hweho. ³⁸ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu

* **7:36:** Iyoswo yofoho mjoso hunguno fiso oso mijo ayo sa'njo somo Hesi'amo so'no malinyofoho.

Isi'lael so'nji hwaho a'amu anepo humamentohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo hwofiki'nyo Sainai sopo Mousesimo hungkuno uyimentisofoho. Mouses neyakwosan-jopo humentan'ngki Anitu Mousesimo hon'ngkano hungkuno wop'ngo uyimentisofoho. Oso hungkuno hiso nakwo hopi'nonohino hn'nwiye'foho.

³⁹ I oso'no neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho limentohofofoho. Hungkuno homo somo hwotoho hmentohofoso Ijipmne'no asomo wowntifi imentohofofoho.

⁴⁰ Oseso hofiko Elounimo ulimentohofi, Nakumo ipenemotawe'nehwo anitu nom'ne kengo mti'mojo. Mouses Ijip mta'ni nehwojoponto kako nti'mtikeno. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ulimentohofofoho. ⁴¹ Hohosohonta yahu huyo'mango hwasyo anitu kengo pa'nyo mti'mokontifi yahu nom'ne nofonjasyontifi anitu huyo'mango hwasyo sohumo ulimentohofi, Olo yahu loso kikine'no fonjasyihwonefoho. Ose ulimentohofofoho. Olo hiloso hofikoe aho'nji imentohofoho so'no simeho wop'ngo umonimentisofoho. Oso'no hofiko elijwanimentohofofoho. ⁴² Oso'no Anitu hofikimo hohujo ikinjimofahon'ngki hofiko mofehi'nyo hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne'no hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu Isi'lael soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohumentan'ngkuji soswo *fouti* (40) seyokolofontan'ngki ngkine'no yahu fonjahumentohofotaho. Awonoho.

⁴³ Sekwo anitu hwasyo Molouk kakoe hwapife angoo molontifi motasimentohofofoho. Nom'ne anitu hwasyo Lefan kakoe hntokwaliyo huyo'mango mti'mokontifi motasimentohofofoho.

Oso hwanne'no hwomtame uloho'motofofoho.

Oso'ne'no Mpapiloun nongkihnta'ni wosehwa'imo.

Ose mti'mokumentohofofoho.

⁴⁴ Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa hwapife angoo molimentohofofoho. Anitu ne sohune'no hwomtame ulohofho ne molimentohofofoho. Oso hwapife angoo hiso'no Anitu Mousesimo huyo'mango uti'hwanto ulimento, Olo pa'nyo moso. Ose ulahon'ngki hwapife angoo molimentohofofoho. ⁴⁵ Neyakwosa hofiyakwosa mta'ango olo hwapife angoo nomantifi Jousy'wa'nji motasantifi nom'ne a'amufe hwaho ma'mentohofofoho. A'amu nom'ne hwaho'njo somo Anitu wae yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa humamentohofofoho. Oso hwapife angoo hiso oso hwaho hopo sopo ne'no wentan'ngki Ntefit kakoe sikuno imo'nimentisofoho. ⁴⁶ Ntefit imo'n'ngkahon'ngki Anitu nuhwononto limento, Ntefit hwe wop'ngo hweho. Kakimne'no simeho wop'ngo nimo'n'ngkohoho. Ose lahon'ngki Ntefit Anitumo jomo ulimento, Jekoupiye Anitu hwasoho. Kiko'ne angoo wamolimonne'no yohono. ⁴⁷ Ose ko lahon'ngki Ntefitiye hwomou Soulomoun Anituye angoo molimentisofoho.

⁴⁸ A'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa ole limentohofi, Anitu Yo'mayo Yo'mayo Yakolo'nnyo sohwo angoo a'amu hwhahoponjo sohwa molifijo somo mohumanehoho.

⁴⁹ Anitu ole ulimento,

Ahwomo loso nje epohumayoponoho.

Hwaho hiloso nje sife ikwo'ofofoho.

Ngko'ne angoo pipi molifitnneho.

Ngko nti'mo humamnehono.

⁵⁰ Yo'mayo hwap'ngoso tihwolo. Ngkonoho.

Anitu ose ulimentisofoho.

⁵¹ Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho. Sekwoe simeho'nji sekwoe huno so'nji a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo pa'nyo hwasoho. Nje Towahuno Wop'ngo somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho fewo'n'ngkohofihwasoho. ⁵² Seyakwosa Anituye hungkuno limotofo hopi'nonohino sohwa wonyoso ulohof'wo'nimentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole selimotofi, Hwe Wop'ngo sohwo noponefoho. Ose selahon'ngkofi sekwo hopi'nonohino somo fonjahumentohofofoho. Olohonto oso hwe wop'ngo sohwo nopahon'ngki sekwo osohumo tokoyo'ofo yontifi fonjahumentohofofoho. ⁵³ A'amu huhwo sohwaso sekwo Anituye hon'ngkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni selimentisoso ne masewo'nyofoho. Haloho miyo hwasoho. Sitifen ose ulimentisofoho.

Sitifenimo sojo'nji fonjahumentohofofoho.

⁵⁴ A'amu *kaunisol* sohwa Sitifeniye hungkuno nupa'nontifi huno nehooi ko uyahon'ngki simano hintotohino um'ngkahon'ngki mpuyo limentohofofoho.

⁵⁵ Oseso Anituye Towahuno Sitifenimo u'mohulofahon'ngki, Sitifen ahwomomo uhwonimentisoso Anituye pomponaho mofehi'nyo pa'n'ngo uhwononto Jisas Anituye aho angoo sohohnta'ni nohumentan'ngki uhwononto, ulimento, ⁵⁶ Uhwonimno.

8

²⁰ Ose ulahoningki Pita ulimonto, Oloso Anitu a'amu somo uyalokusoso mpe uyimonttaho. Kiko ijie hamniyoho'nji tikanomo uhnnefoho. ²¹ Olo syohoso ijie'maho.

Anitu jije simehomo kohonalofoho. Wopingo'maho. Wonyo mnaweho. ²² I oso'no jije honingkano wonyoso foho'namofo. Oso'no hohujo ikinjamofohoji Anitumo, Jije huno wonyo so'no wayo'ne jomo uso. ²³ Jije honingkano pisakino'njo hwosoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

²⁴ Ose ulahoningki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ulimento, Siko ngkine'no Anitumo jomo ulinyo. Oso ntohino so'no ne mmo'nonehoho. Ose ulimentisofoho.

²⁵ *Apousel* sohwa'u Anituye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lutihwanji Jelusalemno umentisiyefoho. Oso honingkano hwaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyofoho.

Filip Anituye hungkuno hwe Itiyoupiyanta'ango sohumo lutihwamentisofoho.

²⁶ Hwe ahwomomjo sohwo Filipimo ulimento, Kiko Jelusalem honingkano sopo nihuji ango Ngkasa honingkano osomo fiwe. Ose ulimentisofoho. Oso honingkano hopo sopo a'amu mahumunyoponoho. ²⁷ Filip nolikafonto umentisofoho. Kako honingkanopo nohumanto uhwonimentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hweho. Oso hwaho Itiyoupiya sopo a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hweho. Kako Anitumne'no hwomtame uloho'mo lonto Jelusalemne'no umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'no asomo pmentisofoho. ²⁸ Kako ijempoho sohwe kokapitofonjo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya Anituye hungkuno limojo sohwo mti'mokumentisoso atofolimentisofoho. ²⁹ Filip osohumo uhwoningkahonngki Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Kiko tifonepo uhuji oso sohwe kakapitofonjo sohwoepono fiwano. ³⁰ Ose ulahoningki Filip fu limentisoso mafone sopo i'mofawento upa'nimentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofo lontanngki upa'nonto ulimento, Oso hungkuno atofo lalokunoso neso huno lakiyohoho.

³¹ Ose ulahoningki ulimento, A'amu malontihwayoso ngko huno pipilo. Kiko ngko'njo lopo fisape. Filontihwaho.

³² Anituye hungkuno Aisaiya mti'mokumentiso hwe huhwo sohwo atofo limentisoso ole, A'amu yahu *sipsip* fonjasiyopo ne'no ipemotawomotofo hopa hwe sohumo ipemotawomentohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofo sohonta yahu mampi'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampi'nyo imentisofoho.

³³ Oso hwe sohumo hwotoho fentifi hungkuno tango'njo ikwolofoneso hwasyo limentohofofoho.

Ne'njo'maho. Kako wonyoso miyahonngki fonjahumentohofofoho.

Oso a'amu huhwo sohwo wonyoso tihwo lone'ento imentisoto.

Hofiko nofonjosyahonngkofi kako olo hwaho lopo mohumamentisofoho.

Oso Aisaiya mti'mokumentisofoho. ³⁴ Atofo ose lonto, Filipimo ulimento Aisaiya tihumne'no mti'mokumentisoto. Kako kakine'no hnnimentisotaho. Nom'ne hune'no limentisotaho.

³⁵ Ose ulahoningkahonngki Filip Anituye hungkuno Aisaiya mti'mokumentisoso yoloho'no nolonto Jisasiye hungkuno wopingoso ulimentisofoho. ³⁶ Siko honingkanomo nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ulimento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho. Honingkano njisohwo pijwan+mokwoho ngko mijo mokiyon+masosofo.

³⁷ [Ose ulahoningki Filip ulimento, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono nehapi uyoso ngko mijo uyokuma'mnoho. Ose ulahoningki ulimento, Eno. Jisas Kilais Anituye Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

³⁸ Ose ulonto sohwe kokapitofa mta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahonngki Filip hwe sohumo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁹ Mijo mta'ni simentisiyoso Anituye Towahuno Wopingo komo'no Filipimo kengopo mihumati'mentisofoho. Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filipimo apa'no muhwonimentisoso simeho wopingonji kakoe angopo ne'no umentisofoho. ⁴⁰ Filip nom'ne angopo Asyitout i'mofawento ango hopi'nonohino somo Jisasiye hungkuno wopingo lutihwawento hwangu ango Sisaliya sopo i'mofamentisofoho.

9

Jisas kako Souliye hunomo yiwolo'makahonngki Soul kakoe inomokomoyo imo'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 22:4-16; 26:9-18)

¹ Soul kako a'amu Jisasimo inomokomotofo somo wae weeo'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumo ulimento, ² Iyoswo mti'mokohoji

ntape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasi'kos a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo uti'hwamo. Ose ulahon'ngki uy+mentisofoho. Iyoswo ole l+mentisofoho, Soul a'amu Jisasi'ye hon'ngkanomo in'ngkwalokwofo somo notipemahwosi hwe moya'mi sofamo impe intofi'hwosi Jelusalemne'no womotaweno. Ose mti+'mukumentisofoho. ³ Soul Ntomasi'kos'imne'no nowentan'ngki ango mofone sopo pomponaho engo ahwomo mta'ni uloho'mentisofoho. ⁴ Ose ulohofahon'ngki Soul hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo somta'ni upa'n+imento, Soul, Soul, k'iko ngkimo wonyo peho'no n+mokantokuno. ⁵ Ose upa'nonto ulimento, Hwe engo ti'hwosilo. Ose ulahon'ngki ulimento, Ngko Jisasi'nyoho. K'iko ngkimo wonyo n+mokantokuno. ⁶ K'iko noli'kafohoji ango ne somo fusyo. Osope hwe fihwo k'iko ihne so'no wakili'montonoho. Ose ul+mentisofoho.

7 A'amu Soul'i'nji umentohofu sohwa mampi'nyo nohumant'ifi mampaho ko upa'nont'ifi ne sohomo muhwon'imentohofofoho. 8 Soul nolikafonto t'mo hononto t'imp'i'nyo imo'n'imentisofoho. Ose yahon'ingki a'amu aho umpo'n'imentohofofoho. Aho imo'nomotawent'ifi Ntomas'ikos i'mofamentohofofoho. 9 Soul t'imp'i'nyo sohwo wopayo mijo manyo'njo nowentan'ingki s'ikuno hufa'u si'hune memjao'mentisofoho.

¹⁰ Hwe fihwo Jisasi mo inomokommojo sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo wojo uhwon'ngkahon'ngki Anitu ulimento, Anonaiyas. Ose ulahon'ngki ulimento, Hwe Engofo, ngko olopo humaleno. ¹¹ Ose ulahon'ngki Anitu ulimento, Kiko nolikafohoji oso hon'ngkano Nto'nohinofa mul'mentohofa somo mpano. Osopo Jutasiye anga somo hwe fihwo anga Tasosnta'anga sohwo kakoe yofe Souliyoho. Osohumo uhwonae. ¹² Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwon'ngkisoso ole uhwon'ngkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas noponto kakoe mnokinopo aho kisusyahon'ngki timo wop'ngo umokohoho.

¹³ Ose ulahon'ngki Anonaiyas ul'imento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumne'no hungkuno pi'n'ingo upa'n'malefoho. Kako jije a'am'u neso Jelusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho. ¹⁴ Hwe yofe engo'n'jo tojo ango syoho'n'jo sohwo iyoswo uy'masofoho. Iyoswo hiloso jije a'am'u ne impe intofo'nefoho.

¹⁵ Ose ulahon'ingki An'itu ul'imento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntohofiyo uhwosopo'mentohefoho. A'amu kengo so'nji hwe yofe engo'njo so'nji a'amu Is'lael so'njimo olo hwe lohwo nje yofe wolut'hwamte hweho. ¹⁶ Olo hilo so'no kako tohino engo nomane so'no ut'hwomonnoho.

¹⁷ Ose ulahon'ngki Anonaiyas nowonto ang'o so'mo noswonto Soul'mo aho kisusy-
onto ul'mento, Nje n'ngkwahwo Soul, Hwe eng'o Jisas hon'ngkanopo uhwon'mahnno
sohwo jje t'mo wop'ng'o kumokiyo so'no lon'hwaji so'no pohe hwo'nyoho. An'tuye
Towahuno Wop'ng'o s'mehomo wokuhulo'ma'mtonoho. ¹⁸ Ose ulahon'ngki Souliye t'mo
mta'ango fefo pa'n'ng'o hu'mewasi lohofahon'ngki t'mo wop'ng'o imo'n'mentisofoho.
Wop'ng'o imo'n'onto nol'kofahon'ngki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho
¹⁹ Kiyoma'mentisoso Soul wopayo nononto a'apaho yokumpohn'nyo imo'n'mentisofoho.
Si'kuno memjaofontan'ngki Soul a'amu Ntomasi'kos Jisas'mo inomokommotofo so'nji
humamento'hofofoho.

Ntomasikos angó sopo Soul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

²⁰ Soul komo'no An'i tuye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyo ho'mo so'mo nowento Jisas'imne'no ole luti hawmento, Jisas An'tuye Hwomu hweho. ²¹ Ose ulahon'ngki a'amusu nupa'nontifi yomo yomo yontifi ole hnnim'entohofi, Olo hwe lohwo Jelasalemno a'amu Jisas'imo jomo uli'wo'n'ngkohoho somo wonyo umokumasu hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intofihwosi hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohume'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnnim'entohofohoho.

²² Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisas'imne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Ole lutihwamento, Hwe Anitu nakwoe hwhahopo uhwatimentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno nehopi ko lutihwahoningki a'amujuta ango Ntomasikos sopo humamentohofoso nupa'nontifi honohono'no imentohofofoho.

Soul hiyaso lima'mentisofoho.

²³ Sɪkuno pi'nɪŋgo memjaofahonɪŋŋki a'amɪ Jutaso nuhu'mokontɪfi Soulɪmo
fonjane'entɪfi hungkuno kotiku'mentohohofoho. ²⁴ Soul oso hungkuno hiso
uɔnɪmentisohoho. A'amɪ Jutaso kuso homohomo Soulɪme'no ne'no
uhwontohumamotohofoho. ²⁵ Oseso sɪkuno fihumo Soul kakoe inomokommotofo
sohwanji sikilojopo kotasontɪfi Soulɪmo sohwo ho'yo engomo kamentɪfi mempo
hohnta'ni intofuvoho'mokumentohohofoho.

Soul Jelusalem humamentisofosho.

²⁶ Hohosohonta Soul Jelusalemne'no nowento a'amu Jisasimo inomokommotofoso h-waji ufohi'nimo lonto ko yahonngki hofiko Soulmne'no iyoho unimentisofoho. Soul Jisasiye inomokomoyo ne sohune'no simaho hi'ntnnono muyofoho. ²⁷ I oso'no Mponopas Soulmno utimanto *apousel* sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulmento, Soul honingkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasimo uhwonngkahonngki hungkuno ulmasofoho. Soul Ntomasikos a'amu somo Jisasimne'no hungkuno luti'hwanto iyoho munimmaso hweho. ²⁸ Ose ulahonngki Soul hofiko'nji nohumanto Jelusalem emoyonto Jisasine'no hungkuno luti'hwanto iyoho munimmentisofoho. ²⁹ A'amu Juta Ngkilik hungkuno'njo so'nji Souli'nji hungkuno hnnontifi Jisasimne'no yoka hnnimentohofofoho. Hofiko Soulmno wofonjaofano lontifi imentohofofoho. ³⁰ A'amu Jisasimne'no inomokommotofoso oso hunoso uyahonngki Soulmno hwaho Sisaliyamne'no motawentifi anga Tasosimne'no uhwojamentohofofoho.

³¹ Hohosohonta a'amu Jisasimne'no inomokommotofoso Jutiya'ntango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wopingo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo imentohofofoho. O'o simaho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofofoho. Anituye hungkuno haloho upeehonngkofi Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moya'mi pi'ningo engo nohotoswontifi a'amu ne imo'nimentohofofoho.

Pita kako anga Lita sopo a'amumo wopingo umokumentisofoho.

³² Pita anga ho'mo ho'mo emoyonto anga fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho. ³³ Oso anga hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentanngki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u sihune uyakolo'mojofoho. ³⁴ Pita osohumo nuhwononto ulmento, Ainiyas olohnta Jisas Kila'is wopingo wakumokono. Filikaho. Jije ijempoho ito'no fesijwasyo. Ose ulahonngki Ainiyas komo'no lika'mentisofoho. ³⁵ A'amu anga Lita'nji Seloun'ni humamentohofoso hwe sohumo uhwonontifi Jisasimne'no simaho yiwolo'mokumentohofofoho.

Anga Jouna sopo Pita a'amu poyo pe'nimentiso somo songo ulika'mentisofoho.

³⁶ Anga nom'nepo Jouna Jisas a'mu fisi inomokammojosi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngkilikiso ole limotofo Ntoukas. Sikuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho. ³⁷ Oso hohosohonta mnokino tipemanto pe'nimentisofoho. Kakoe pijafo mijo yayijwontifi anga tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho. ³⁸ Oso anga Jouna Lita'njopo mafoneponoho. Jisasiye inomokomoyo imotofo Jouna anga humamotofoso Pita anga Lita sopo humaho upa'nontifi hwe hufa'u sohwa'umo lihwojahonngkofi Pitamo ulmentisiyo. Kiko nakwo'nji fipe. Kiko nohontohumahotofo. ³⁹ Ose ulahonngki Pita nupa'nonto nolikafonto umentisofoho. Imofawentifi oso anga yokintaho sopo kotasimentohofofoho. Apiwojo sofa Pita'njopo nolohofontifi humotaho lontifi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mti'mokumentisoso Pitamo uti'hwamentohofofoho. ⁴⁰ Pita ulmento, Sekwo mempo fohotohumno. Ose ulonto hwomtame yonto Anitumo jomo ulmentisofoho. Pita kakoe simo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafo wentanjo sohohtanta'ni ole ulmento, Tapita, filikaho. Ose ulahonngki a'musi timo hononto, Pitamo uhwononto likofohumamentisofoho. ⁴¹ Pita kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Nulikafonto Anituye a'amu ne'nji apiwojo ntnne'no joho ulonto a'mu songo hisimo uti'hwamentisofoho. ⁴² Olo hiloso Jouna sopo ho'ningkahonngki hwe moya'mi upa'nimentohofofoho. Oseso a'amu pi'ningo engo Jisasimo simaho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ⁴³ Oso anga hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yawwopaho mti'mokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumantanngki sikuno pi'ningo memjao'mentisofoho.

10

A'amu ahwomo mta'anga sohwo hwe Kouniliyos osohumo u'manto hungkuno ulimentisofoho.

¹ Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'anga itokuso'njo fehohnjo wan hantilet (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho. ² Hwe huhwo sohwo hofiko'montohwa Anitumne'no hwomtame ulohomotofofofo. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako Anitumo jomo ulmojo hweho. ³ Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 kila'ouk) wojo hopa uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'anga sohwo noswonto ulmento, Kouniliyos.

⁴ Ose ulahon'ngki Kouniliyos nuhwononto iyoho un'ngkahon'ngki ul'imento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahon'ngki ul'imento, Jije hungkuno An'itumo ul'wo'n'ngkohinoso upa'n'wo'n'ngkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnnoso An'itu nuhwononto kikine'no huno wop'ngo syokuf'syalofoho. ⁵ Olohonta hwe fiho wango Jounpa sopone'no fili'hwajo. Saimoun Pitamne'no. ⁶ Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mit'iom'ngopo molinyofoho.

⁷ Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyohi sohwa'u'nji hwe itokuso'njo sohwatne'no joho ul'imentisofoho. Oso hwe itokuso'njo Kouniliyos'i'njo humamajo sohwo An'itumne'no huno syafi'hu'mojo hweho. ⁸ Kouniliyos oso a'amu sohwaro yo'mayo imo'n'imentiso so'no ulonto Joupamne'no uhwat'imentisofoho.

Pita wojo hopa hon'ngkan'imentisofoho.

⁹ A'amu huhwo sohwa nowent'fi hon'ngkanopo saho fesyawo'mentohofoho. Im'ngo ne'nji nolikafont'fi Jounpa mofonepo i'mof'wentan'ngkofi Pita ango tokilon'jwa'njomo nohumanto hinjopo An'itumne'no jomo ul'imo lonto ant'fepo kotas'imentisofoho. ¹⁰ Pita mijoho uyahon'ngki wopayo wan'imo nto ko yahon'ngki hofiko wopayo sokafo esyohumentan'ngkofi Pita wojo hopa uhwon'imentisoso, ¹¹ ahwomo mtompeehon'ngki hwap'ife m'kun'imposo ahwomo mta'ni pmmmentisofoho. A'amu ahwomomjoso hwap'ife tokwajo osofosofahu'nohino somo nokemokoho'nowent'fi ant'fepo pmmmentohofoho. ¹² Hwap'ife ajwo ho'mo so'mo yo'mayo tongoso homa'nji y'ihufo'nji nohu'mehinowentan'ngki uhwononto, ¹³ mampaho ole upa'n'imento, Pita, nolikafohoji tongo y'ihufo yo'mayo somo nofonjasyohoji hmnyo. ¹⁴ Ose ho'n'ngkahon'ngki Pita ul'imento. Hwe Engo sohwo, mimnehono. Tongo manilongoso man'imnehono. O'o, manilongoso nakwoe hon'ngkano hungkunoso non'ngkutoho nalimojofoho. ¹⁵ Ose ulahon'ngki mampaho hiso apa'no ho'n'imento, Yo'mayo An'itu wop'ngofoho l'imentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho. Ose ho'n'imentisofoho. ¹⁶ Olo hiloso oso pa'nyo imo'nonto t'finjo apa'no imo'nonto ahwomomo ni'hu'nahone s'imentisofoho.

¹⁷ Pita ose uhwononto huno pi'n'ngo engo syafisyonto huno uy'imento, Oso uhwon'ngkoheso hwap'ngoso pipilo. Ose syofisyahon'ngki a'amu Kouniliyos uhwat'imentiso sohwa ifawo'mentohofoho. Ifawent'fi Saimoun'ye ango somne'no ulohonont'fi nowent'fi, ¹⁸ Saimoun'ye hoku'yopo loho'mentohofoho. Osopo lohofont'fi joho ulmentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo lohumaho. Ose ul'imentohofoho. ¹⁹ Pita ahwomomjo uhwon'imentiso so'no huno syofisyahon'ngki An'tuye Towahuno Wop'ngo sohwo ul'imento, Upa'nyo. A'amu hufa'u shunehwa kikine'no t'peelokwofo. ²⁰ Oso'no nolikafohoji hofiko'nji f'wan'imno. Huno pi'n'ngo engo syafisiyo'eno. Ngko uhwat'imalefoho.

²¹ Ose ulahon'ngki Pita nowento a'amu sohwaro ul'imento, Oso a'amu sekwo hafi'hafe t'peelokwofo sohwaso ngko Pita oloho hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohofo. ²² Ose ulahon'ngki ul'imentohofi Kouniliyos hwe yofe engo'njo a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo nalimaso'no p'hwono. Oso hwe wop'ngo sohwo An'itumne'no huno syafi'hu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole li'wo'n'ngkohofo, Hwe wop'ngo hweho. A'amu ahwomomjo oso hwe huhwo sohmo ole ul'ima, Saimoun Pitamne'no fili'hwajo. Kakoe hungkuno upa'n'imnoho. Ose ulahon'ngkofi, ²³ Pita nolut'manto mokosyawo'mentisofoho. Im'ngo ne'nji nolikafont'fi Pita hofiko'nji a'amu nom'ne jisasi'no inomokomoyo imotofu Joupanta'ango sohwanji umentohofoho.

Pita Kouniliyos'ye ango sopo'no umentisofoho.

²⁴ Nowent'fi mo'n'ngkanta ango Sisaliya i'mofamentohofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtitofo so'nji a'amu nom'ne joho li'hwat'imentiso so'ntnne'no hontohumamentohofoho. ²⁵ Pita wahumo lonto yahon'ngki Kouniliyos Pitamo nu'manto Pita kakoe huyo'mo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofe ho'nomayo'nefoho. ²⁶ I oso'no Pita nulikafonto ul'imento, O'o, ngko kiko pa'nyo hwo'nyoho. ²⁷ Pita'nji Kouniliyos'i'nji hungkuno hnnonji angomo noswonji hwe moya'mi nuhu'mokont'fi humentan'ngkofi u'ma'mentisiyefoho.

²⁸ Pita hofikimo ul'imento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Sekwo a'amu kengo kuyoho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu Juta hn'nwi nakwoe yahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'nji'nowho. Wopayo afapo nta'ni man'wo'n'ngkiy'hwone'nowho. O'o, wonyofoho limotohwone'nowho. I oso hiso'no An'itu ole nti'hwamasofoho. A'amu nom'neso hofiko a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno so'no huno muyo somne'no wonyofoho lohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino An'itu afa'nohino uhwon'wo'n'ngkisofoho. ²⁹ Nti'hwahon'ngki sekwoe hungkunomo hwotoho mahmmalefoho. O'o nupa'nonji pohono. Peho'no lont'ima'malofo.

³⁰ Ose ulohon'ngkahon'ngki Kouniliyos ul'imento, Sikuno osofosofahu'no mem-jan'mo'maso sohwo'ni ngko nje angomo akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) Anitumo ulon-tan'ngko hwe fihwo nem'no he n'ihu'no t'ngkaho'nyo'njo sohwo nje huyo'mo lohofonto
³¹ nt'ma, Kouniliyos, jije hungkuno Anitumo ul'wo'n'ngkinoso upa'n'wo'n'ngkohoho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'mawo'n'ngkinoso Anitu nuhwononto huno wop'ngo syokufisyalofoho. ³² Oso'no Jowpa angomo sopone'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no fil'hwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe angomo mit'mom'ngopo molinyofoho. ³³ Ose ntahon'ngki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'ne lihwat'malefoho. Ose'no kiko pohinoso wop'ngofoho. Anitu nakwo'nji humalohwono. Anitu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

Pita Kouniliyosiye angomo hungkuno ul'imentisofoho.

³⁴ Ose ulahon'ngki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. Anitu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohof'wo'n'ngkiso hweho. ³⁵ Anitu a'amufe a'apaho so'no temtitofo so'no huno mosyafisiyo'njofoho. O'o, a'amu Anitumo simeho uynososo kakoe hon'ngkanomo in'ngkaweso sohumne'no Anitu simeho wop'ngo umo'n'montonoho. ³⁶ Oso hungkuno Anitu a'amu Isilael somo uy'mentisoso sekwo huno moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas Kilais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, Anitu'nji a'amu'nji simeho afa inyo'ne imokuhwone hweho. ³⁷ Sekwo soku huno moi'wonoho. Simo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wop'ngo luti'hwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutiya angomo ho'mo ho'meemo ho'n'mentisofoho. ³⁸ Ole upa'n'mentohofoso Jisas Nasaletnta'ango sohomo Anitu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji nuyahon'ngki Jisas kako angomo meemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo wonyo umokontan'ngki Jisas wop'ngo umokumentisofoho. Jisas kako'nohino umokumentisomaho. O'o Anitu huhwo'njoho. ³⁹ Nakwo a'amu *apousel* sohwo'na'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentisoso uhwon'mentihwone so'no selalokweno. Hofiko Jisasimo fon-jinto'ofahumentohofohofo. ⁴⁰ Nope'n'ngkahon'ngki sikuno hufa'u sihune memjaofahon'ngki Anitu ul'kofahon'ngki Jisas kakoe a'amu'njopo i'mofapmmmentisofoho. ⁴¹ Nul'kofahon'ngki a'amu hopi'nono Jisasimo uhwon'mentohofomaho. O'o Anitu Jisasiye hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwo'na'ni uhwon'mentihwonefoho. Jisas nope'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no ul'ka'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa n'mentihwonefoho. ⁴² Ole nal'mento sekwo nje hungkuno a'amumo yoloho filuti'hwamno. Ole ul'mno. Anitu Jisasimo uhwosopo'mentiso sohwo a'amu poyo pe'n'mentohofomaho so'nji songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no m'hwajijo'ne hon'ngkano yano ilof'hwajijo'ne uhwosopo'mentisofoho. ⁴³ A'amu hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwa kakine'no ul'mentohofohofo. Ole ul'mentohofi, A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'fijo'manji Anitu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

A'amu temtitofo kengo somo Anituye Towahuno Wop'ngo uhula'mo'mentisofoho.

⁴⁴ Oso hungkuno Pita lontan'ngki a'amu upa'n'mentohofomaho somo Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no ⁴⁵ Jisasimo inomokommotofomaho Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmmmentohofomaho sohwa nuhwonont'ifi pisopisaho mjalimi'went'ifi yomo imentohofomaho. ⁴⁶ Ole upa'n'mentohofi a'amu kengoso hungkuno kengo kengo lont'ifi Anitumo hungkuno wop'ngo isamoyoka'nji ul'mentohofomaho. ⁴⁷ Pita nuhwononto ul'imento, Olo a'amu loso nakwo hopa Anituye Towahuno ma'nnyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso t'ihwo lonehoho. Awonoho. ⁴⁸ Ose ulonto ul'imento, A'amu somo Jisasimne'no fikiyomapmno. Ose imentohofoso Pitamo ul'mentohofi, Sikuno nom'ne memjaof'hwoso'no nakwo'nji wohumano. Ose ul'mentohofomahofo.

11

A'amu Jelusalemjo somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.

¹ Nom'ne *apousel* sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'n'mentohofi, A'amu kengoso hofiko Anituye hungkuno nupa'nont'ifi t'ifi in'ngkamentohofomahofo. ² Pita Jelusalemne'no sahon'ngki a'amu Juta fehohnjo a'apaho s'ihu kolo'nyo yahino so'njo sohwa Pitamo yoka ul'mentohofomahofo. ³ Oso a'amu sohwa Pitamo ole ul'mentohofi, Kiko a'amu a'apaho s'ihu makolo'nnyo sohwanji humanji wopayo n'mahnno hwasoho. Oso wonyofoho.

⁴ Ose ulahoningkofi Pita yo'mayo imo'nimentiso so'no yoloho ulimentisofoho. ⁵ Ole ulimento, Ngko ango Joupá sopo nohumanji Anítumo jomo ulonji wojo hopa uhwonimentoheso, hwapife engo ahwomo mta'ango pmmentisofoho. Oso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo a'amu ahwomomjo sohwa nokemokoho'nowentifi ngko'njopo pmmentohofoho. ⁶ Nopahoningkofi hwapife ajwomo'mo uhwonimaleso yo'mayo tongo, homa, yihufo somo uhwonimentoheso. ⁷ Ose uhwonimentoheso ahwomo mta'ni mampaho ole ho'nimento, Pita filikaho. Oso tongo yo'mayoso nofonjasyohoji hmnyo. ⁸ Ose ho'ningkahoningki ulimentoho, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso man'wo'ningkiyohe hwo'nyoho. ⁹ Ose ulahoningko mampaho apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anítu wopíngfoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

¹⁰ Ose ho'ningkahoningki oso hopa hufa'u síhune imo'ningkahoningki níhu'nahone ahwomomno símentisofoho. ¹¹ Nosontaníngki hwe hufa'u síhune nje ango humayo sopo i'mofapmmmentohofoho. Hwe fihwo Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u síhune sohwo uhwatimentisofoho. ¹² Anítuye Towahuno Wopíngo ntímento, Oso hwanji fíwano. Huno pí'níngo engo syafisiyo'eno. Ose ntahoníngki olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofíko'nji Sisaliya'no umentíhwonefoho. Nowentani Kouniliyosíye angomo humamentíhwonefoho. ¹³ Kouniliyosíye nali'mento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo nje angomo nolohofonto ole ntímento, Kíko ango, Joupá'no a'amu filíhwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamne'no filíhwajo. ¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'níngkohoji kíko jije a'amu so'nji Anítuye honíngkano ne wotípemantífeho. Ose nali'mentisofoho. ¹⁵ Ngko Anítuye hungkuno ulimentaníngko Anítuye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'no símo'mo pmmentiso hopafoho. ¹⁶ Ose uhwononji Jisasíye hungkunomne'no ole syafíhu'mentoho, Joun a'amumo mijo'nohino kiyoma'mentiso so'no hwangu Anítuye Towahuno Wopíngo wosehulo'afono. ¹⁷ Símo'mo nakwo Hwe Engo Jisasí Kílaisímo símeho hí'ntnnono umentíhwone sohonta kakoe Towahuno nejapmmmentiso hopaso oso a'amu kengo somo umentisofoho. Oso'no ngko Anítumo pijwohumayoso pípi-ilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ulimentisofoho. ¹⁸ Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nontífi oso yokaso noho'naofontífi Anítumo isamoyoka ulontífi ulimentohofi, Anítu a'amu kengo somo símeho uwolomokuwo'ningkiso hweho. Hofíko honíngkano wonyo ho'naofíkujo'manji oso a'amu somo Anítu songo ne'no humayo'ne uyíntonoho. Ose ulimentohofoho.

A'amu Antiyouk humamotofoso Anítuye syohoso kahopi imentohofoho.

¹⁹ Sí'tífenímo fonjahumentohofoho sohonta a'amu Jisasímo iníngkamotofoho somo a'amu Jisasí'mne'no nakwolaho límotofoho sohwa wonyo umokumotofoho. Wonyo umokuwo'ningkahoningkofi híyaso humpo'mentohofoho. Nohumpentífi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahoníngkofi nom'neso hwaho we'e Saipílos sopo i'mofopahoníngkofi nom'neso ango Antiyouk sopo u'mofapontífi oso hopo sopo a'amu Jutá'nohino somo Anítuye hungkuno luti'hwamentohofoho. ²⁰ I oso'no a'amu fehohnjo Jisasímo iníngkamotofoso hwaho we'e Saipílosnta'ango so'nji a'amu nom'ne angó Sailíninta'ango so'nji hofíko ango Antiyouk sopo uhu'mokontífi a'amu kengo somo Jisasíye hungkuno luti'hwamentohofoho. A'amu Jutá'maho. O'o, a'amu Ngkílik somo luti'hwamentohofoho. ²¹ Luti'hwamentohofoho somo Anítuye yokumpohn'nyo yano uyahoníngki hwe moya'mi kengoso Jisasímo símeho hí'ntnnono uyímentohofoho. ²² Anítuye a'amu ne Jelusalem humamotofoso oso hungkuno hiso'no nupa'nontífi Mponopasímo angó Antiyoukíne'no líhwatimentohofoho. ²³ Mponopasí i'mofawento uhwonimentisoso Anítu a'amu kengo somo wopíngo umokumentisoso uhwononto kako símeho wopíngo umo'nimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyímento, Sekwo Anítuye hungkuno iníngo seyó'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fíkemokosyohumamno. Kakoe huyo'mo fosyohumamno. Ose ulimentisofoho. ²⁴ Mponopasí huhwo sohwo hwe wopíngo hweho. Kakoe símehomomno Anítuye Towahuno toyo yamo'nnyo hweho. Kakoe símeho hí'ntnnono Anítune'no yokumpohn'nyo unyo hweho. Oso'no a'amu pí'níngo ango Anítumo iníngkamentohofoho. ²⁵ Osohonta Mponopasí nolíkafonto Tasosí'mne'no nowento Soulí'mne'no hafíháfé típmmentisofoho. ²⁶ Notípemanto angó Antiyoukí'mne'no womentisiyefoho. Osoapo Antiyouk a'amu Jisasí Kílaisímo iníngkamotofoho so'nji nohumantífi hwe moya'mi pí'níngo engo somo Anítuye hungkuno luti'hwentaníngki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyouk angó hopo sopo a'amu Jisasímo iníngkamotofoho somo yofe Kílaisí we'e'nwoho hnnoma'mentohofoho.

²⁷ Hohosohonta a'amu Anítuye hungkuno límotofoho sohwa Jelusalemnta'ango nulíko'mantífi Antiyoukí'mne'no umentohofoho. ²⁸ Hwe fihwo Anítuye hungkuno

lĩmojo sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Osohumo Anĩtuye Towahuno hungkuno uyahonĩngki Akapos nolĩkafonto, ole ulĩmento, Hwangku hwaho hopi'nonohino lopo mijoho engo u'mofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kĩloutiyos a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso i'mofapmmmentisofoho. ²⁹ Antiyoukĩ'njo a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontĩfi a'amu Jutiya Jisasĩmo inĩngkamotofo somo ufo'mane'entĩfi hungkuno nano mtito'mentohofofoho. Ose mtito'mentohofoso hnnĩmentohofi, Hwe hamniyoho engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'njo sohwa we'e uyife. Ose hnnĩmentohofofoho. ³⁰ Oso hiso yontĩfi hofĩko Mponopasĩ'nji Souli'nji hamniyohoso oso hwa'u uyohojĩku'mo'mojiyofoho. Jelusalem a'amu Jisasĩmo inĩngkamotofo sofe hwe engo sohwapo uyĩmentisiyefoho.

12

Helout kako Jemĩsĩmo nofonjasyonto Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho.

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo Helout osohwo a'amu Jisas Kĩlaisĩmo inĩngkawo'nĩngkohofo somo wonyo umokumentisofoho. ² Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwapo uhwojahonĩngki hofĩko Jounĩye kola'wehwo Jemĩs oso hwi hosĩmmo'nji fahumentohofofoho. ³ Fahumentohofo so'no a'amu Juta nuhwonontĩfi sĩmeho wopĩngo umo'nĩngkahonĩngki Helout nuhwononto a'amu Jutafe sĩmeho wopĩngo umo'nyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso Sĩkuno Engo uhwonĩmotofofoho. Oso sĩkuno so'no ole lĩmotofo. Sĩkuno hiso wopayō engo kamō'nyoso ane nyo'nefoho lĩmotofofoho. ⁴ Osohonta Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokuso'njo mtitofo osofosofahu'nohino sohwapo umentisofoho. Hofĩko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mtitofo anga'nohino sohwa a'amu osofosofahu'nohino hwafoho. Helout huno ole unĩmento, Olo Anĩtu A'amu Isĩlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafĩsiyo Sĩkuno Engo * moi'wo imo'nĩngkuhwoso'no ngko Pita sohomo hwe moya'mife tĩmopo uhwatĩmo. Ose syafĩhu'mentisofoho. ⁵ Pita impo'angomo nohumentanĩngki a'amu Jisas Kĩlaisĩmo inĩngkawo'nĩngkohofoso Pitamne'no Anĩtumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ulĩmentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo Pitamo impo'ango mta'ni isĩhutofoma'mentisofoho.

⁶ Oso Sĩkuno Engoso moi'wo umo'nĩmonte'no yahonĩngki Helout huno ole syafĩhu'mento, Mo'nĩngka ngko Pitamo hungkuno ulĩmo. Ose lĩmentiso sohonta sĩkwo'miyo somo Pita a'amu itokuso'njo sohwa'u'njo ajwo'mo saho fosyowentanĩngki ahwomo nano hufa'u'nji into'mentohofofoho. Hwe nom'ne itokuso'njo sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohwapo uhwontohumayo'ne'entĩfi loho'mentohofofoho. ⁷ A'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'angomo humentisofoho. Noswahonĩngki iyohohopa longkonĩmentisofoho. A'amu huhwo sohwo Pitafe hupepo hwanĩngo ufonjonto ulĩmento, Komo'no filĩkaho. Ose ulahonĩngki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni isĩhuto hmmokwajĩmentisofoho. ⁸ Oso a'amu huhwo sohwo ulĩmento, Jije ahuloho yohoji sĩfĩkwongofosyo fiyo. Ose ulahonĩngki Pita yahonĩngki ulĩmento, Jije manjĩ'mofo yohoji tĩfi nnĩngkape. ⁹ Ose ulahonĩngki Pita hwe sohomo tĩfi inĩngkowahonĩngki impo'angomo ulĩko'ma'mentisiyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muyĩmmmentisofoho. Wojo hopa honĩngkonĩmentisofoho. ¹⁰ Siko nowenji a'amu itokuso'njo sĩmo'mjo sohwa impo'angomjo somo uhwontohumayo sohwa nohumentanĩngkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokuso'njo ayo soponjo sohwapo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'nĩngkahonĩngki mempo hohnta'ni swolĩkofawenji honĩngkanomo umentisiyefoho. Osohonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwotĩ'ma'mentisofoho.

¹¹ Nuhwotĩ'mofahonĩngki Pita kako huno ito'no uyahonĩngki ole lĩmento, Ngko huno niyohoho. Anĩtu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Heloutiye aho mta'ni isĩhutofonĩmakwoho. A'amu Juta sohwanji Heloutĩjonji yo'mayo wonyoso wontohofantĩfi imalofoso ne mmo'nĩngkohoyohoho. ¹² Huno ose uyahonĩngki Joun Makiye kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'nĩngo nuhu'mokontĩfi Anĩtumo jomo ulontanĩngkofi, ¹³ Pita hoku'yo mempo mongkihnta'ni hwanĩngo fonjahonĩngki a'mu syoho ulohofiyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwasampo'mo lonto pmentisofoho. ¹⁴ Pitafe mampaho upa'nonto ole lĩmento, U, olo Pitafoho. Ose lonto kakoe sĩmeho wopĩngo umo'nĩmentisofoho. Oso'no mĩhwosampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto

* 12:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ulim ento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho. ¹⁵ Ose ulahon'ngki ulim entohofi, Kiko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahon'ngkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ulim ento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. Nihu'no nehopi selohono. Ose ulahon'ngki hofiko ulim entohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

¹⁶ Ose lontan'ngkofi Pita hoku'yopo hwan'ngo ne'no fongku'mentisofoho. Hofiko hano hwasampo lohofontifi uhwon'mentohofoso Pita nohumentan'ngki uhwonontifi yomo yomo imentohofofoho. ¹⁷ Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahon'ngkofi Pita ulim ento, Anitu impo'ango mta'ni isihutofonihwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ulim ento, Sekwo Jemisi'nji nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulimno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne angokengopono umentisofoho.

¹⁸ Hwangku im'ingo'nji mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu itokuso'njo sohwa yomo yontifi ole hnnim entohofi, Pita nt'i'mto. ¹⁹ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Helout ulim ento, Sekwo Pitamne'no hafihafe fitipmno. Ose ulahon'ngki wonyopi tipmmentohofofoho. Oso'no Helout nom'ne a'amu itokuso'njo sohwa ulim ento, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofo sohwa fonjahumno. Osohonta Helout hwaho Jutiya uliko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

Helout poyo pe'nimentisofoho.

²⁰ Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ulim entisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Helout nakumne'no simano hintotohino umnalokusoso nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanehwono. Ose syafisyontifi nuhu'mokontifi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontifi lim entohofofoho. Simo'mo hofiko Mpilasitosi'nji hungkuno ito'no melihwatimentohofofoho. Mpilasitos huhwo sohwo kako Heloutiye angongo somomokosyohumayo hweho. Hofiko oso yokaso wope'nono lontifi jomo ulim entohofofoho.

²¹ Ososo Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento sikuno honahumentisofoho. Oso sikuno somo Helout a'amu mnokino engonjo sohwa hwapife wonyoangkafoso pa'nonto epohumayo wopingo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ulim entisofoho. ²² Ose lontan'ngki a'amu sohwa johoulim entohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. Olo Anitu pa'n'ingo hweho. ²³ Helout ose upa'nonto huno syafihu'mento, Ou Anitu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anitu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwo Heloutiyepono uhwojahon'ngki Helout sohomo hwan'ngo fongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnnjo Heloutiye a'apahonolongkwopmmokosyahon'ngki poyo pe'nimentono.

²⁴ Anituye hungkuno angomeemo hon'ngkahon'ngki a'amu pi'n'ingo engoso Jisasimo in'ngkamentohofofoho.

²⁵ Mponopasi'nji Souli'nji Jerusalemne'no hamniyoho motawenji osopo syoho moi'wo esojwaofonji Joun Mak'nji Antiyoukime'no umentisiyefoho.

13

Hofiko Mponopasi'nji Souli'njimo Anituye syoho iku'mofo'ne uhwatimentohofofoho.

¹ A'amu Jisasimo in'ngkamotofoho angonjo Antiyouk humamotofoso a'amu fehohnjo somo Anitu hungkuno uyahon'ngki luthwamotofofoho. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutihwamotofofoho. Hofikoe yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe wonisa'nyo sohwo, Lusiyos angonjo Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engonjo Helout Tetilak, sohwo'nji humamojo sohwo, Souli'njoho. ² A'amu Jisasimo in'ngkamotofoso nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomoulontan'ngkofi Anituye Towahunowopingo ulim ento, Sekwo Mponopasi'nji Souli'nji nom'ne syoho uyimale so'no uhwasopomno. ³ Ose ulahon'ngki hofiko wopayohumaho ne'no humantifi Anitumo jomoulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimouhwatimentohofofoho.

Hwaho Saipilos sopo Anituye hungkuno luthwamentisiyefoho.

⁴ Anituye Towahunowopingo hwe sohwa'umo uhwojahon'ngki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahon'ngki hwahowe'e Saipilosne'no motowakomentisofoho. ⁵ Nomotowekahon'ngki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis angosopo imofawenji a'amu Jutafe tajo angonjo hopinonohinomo Anituye hungkuno luthwamentisiyefoho. Joun Mak sikonji nohumantifi ufo'mamentisofoho.

⁶ Siko Salomis angosopo uliko'manji emoyonji, hwahowe'e nongkihnta'ni angonom'ne Pafous sopo ifawomentisiyefoho. Oso angohoposopo a'amu Jutafihwo kakoe yofe Mpajisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwaso'nji imojoo

hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo limojo hweho. ⁷ Mpajisas huhwo sohwo hwe yofe engo'njo Sesiya Poulos sohwoe a'amufoho. Sesiya Poulos sohwo hwe huno wopingo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nimo lonto Mponopasi'nji Souli'njine'no joho ulimentisofoho. ⁸ Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'nji Souli'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulimentisofoho. Kako hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Anitumo simaho hi'ntnnono uyohotoho ulimentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngkilik'njoso yofe nom'ne ole mulimotofi Elimasiyoho. ⁹ Soul osohwo nom'ne yofe ole Pouliyoho, * ulimotofoho. Mpajisasiye Hungkunomo Poul nupo'nngkahonngki Anituye Towahuno Wopingo kako Pouliye hunomo ufohotofahonngki hwe hwoho sohomo simano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento. ¹⁰ Kiko Seteniyeh womuhwosoho. Kiko yo'mayo honngkano wopingo sofe mango hwoho. Hwasyo hungkuno so'nji honngkano wonyo so'nji yo'mayo hwhaponjo so'nji kiko hwapingo hwoho. Kiko Anituye hungkuno wopingo yiwolo'mokonji hwasyo luthwamotno hwoho. Olo yahino loso mohonaofeso peho'neto. ¹¹ Kiko upa'nyo. Olohanta Anitu wonyo wakumomontono. Kiko timpi'nyo imo'nngkohoji mofehi'nyoso muhwonhneho. Hwangku apa'no nuhwonhneho. Ose ulahonngki Elimasiye timo komo'no timpi'nyo imo'nimentisofoho. Timpi'nyo imo'nonto kako a'amu honngkano utihwayo'ne hafihafe tpmmentisofoho. ¹² Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuhwononto Anitumo simaho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkuno Poul luthwamentiso so'no yomo imentisofoho.

Ango Antiyouk Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.

¹³ Poul hwe nom'ne kako'nji emmotofi sohwani Pafous ango sopo nuli'ko'mahonngkofi yofayokino nutimanto hwaho nom'ne Pamifiliya sopo ango Peka sopo kuhwojamentisofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwo'timofonto Jerusalemne'no umentisofoho. ¹⁴ Hofiko ango Peka uliko'mantifi nosontifi ango Antiyouk hwaho Pisitiya sopo si'momentofofoho. Sikuno iyoho humayo somo hofiko a'amu Jutafe tajo ango somo noswontifi osopo humamentohofoho. ¹⁵ Mousesiye honngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofi sohwaniye hungkuno so'nji atofi lonti' hwe engo tajo ango syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntnne'no lihwa'timentohofoho. Ole ulimentohofi, Nakwoe a'amu sohwas, hungkuno yokumpohn'nyo nakwoe simahomo sosofitofonesyohumayo'ne hi'njo hwasim'nanji noho filimno. ¹⁶ Ose ulahonngkofi Poul nolikafonto aho ho'noma lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku sekwo'nji a'amu kengo Anitumo jomo uliwo'nngkohofu soku sekwo upa'nimno.

¹⁷ Anitu a'amu Isilael hn'nwiye Anituyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwasopo'mentisofoho. Hofiko hwaho Ijip osopo kih'nawo'nnyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentanngkofi Anitu wopingo ulohofahonngki a'amu pi'nngo engo imo'nimentohofoho. Hwangku Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'ni ipemotawento hwaho nom'nepo uhwajamentisofoho. ¹⁸ Hwaho a'amu anepo emoyontifi yo'mayo wonyoso yahonngkofi Anitu nuhwononto simaho tango umentisofoho. Osopo emoyontanngkofi soswo *fouti* (40) uyokolofahonngki, ¹⁹ a'amu temtitofo kengo kengo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne aho mta'ni hufu'oso a'amu somo Anitu wae yaofonto hofikoe hwaho a'amu Isilael somo uyimentisofoho. Oso hwaho yofe Kenaniyoho. ²⁰ Hwaho hiso uyonto osopo a'amu hungkuno ito'no mthwajiyo'ne uhwasopo'mentisofoho. A'amu hungkuno ito'no mthwajiyo sohwa a'amu Isilael somo umokosyohumentanngkofi soswo *foua hant'let fifiti* (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahonngki a'amu Anituye hungkuno luthwamojo sohwo Samuel imo'nimentisofoho.

²¹ Samuel nohumentanngkofi a'amu Isilaeliso Anitumo hwe yofe engo'njo sohune'no jomo ulimentohofoho. Ose ulahonngkofi Anitu kako Kisiye womuhwosopo ulohofahonngki a'amu Simoniye. Kakoe temtitofo Mpenyaminyoho. Soul yofe engo'njo a'amumo mokosyohumentanngkofi soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. ²² Uyokolofahonngki hwe huhwo sohomo Anitu wae yaofonto, nom'ne hwe songo Ntefitimohwasopo'mentisofoho. Osohune'no Anitu ole ulimento, Olo hwe lohwo Ntefiti Jesiye hwoho sohune'no nje simaho nimo'nngkohoho. Yo'mayo ngko imesomo Ntefiti wonngka'mte hweho. ²³ Ntefitiye imu sohwo Jisasiyoho. Jisas huhwo sohwo a'amu

* 13:9: Oso yofe Souliyeso Hipilu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Pouliyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Pouliyeso kakoe huno mta'angofoho syafihu'mentofofoho. Hwapingoso kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngkilik ajwo so'mo yonto meehntimentisofoho.

Isi-laelife wonyo engo tangoso Jisasimo kotasimentisofoho. Oso hiso'no hohonta Anitu Ntefitimo ulimentisoso olohonta ne imo'nalofoho.

²⁴ Jisas mape sohonta Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo a'amu Isi-lael somo luthwamento, Sekwoe honingkanano wonyo pi'ningo engoso foho'naopmno. Anitumo simeho yiwolo'mokukui tifi finingkamno. ²⁵ Joun nje syoho moi'wo umo'nono lonto a'amu somo ulimento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'enepe nopone hweho. Ngko hwe wopingo hwo'ni kalohi oso hwe huhwo sohwe sifikwongo fosyo isihuto'mne'maho. Hwapingoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponjo hwo'nyoho.

²⁶ Nje a'amufu. Apilohamiye temtitofu so'nunonji a'amu temtitofu kengoso Anitumo jomo uliwo'ningkohofu soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'no tango kotasone so'no nakune'no Anitu lihwatimentisofoho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. A'amu Jerusalem humamotofo so'nji hofikoe hwe engo sohwanji olo hwe sohumne'no huno ito'no muyofoho. Sikuno iyoho humayo homo homo Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno atofu lonti'fi haloho maposonjo imentohofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, Oso hwe huhwo sohumo yo'mayo wonyo ulohopitnefoho. Ose mti'mokumentohofoho. Oso wonyo hiso hofiko ulohomentohofoho. ²⁸ Hofiko Jisasiye honingkanano wonyo so'no huno ko tipenti'fi a'amuso Pailotimo ulimentohofi, Fonjinto'ofahumno. ²⁹ Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo Jisasimo wonyo ulohopitne so'no mti'mokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yontifi iyo hwojiyafiku'nnyo mta'ni motapontifi sokimo'mo ho'nahumentohofoho. ³⁰ I oso'no Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. ³¹ A'amu Ngkalilinta'angoso Jisasi'nji Jerusalemno umentohofoso hohosohonta sikuno pi'ningo engo Jisasimo uhwonimentohofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hofiko a'amu Isi-lael somo Jisasiye hungkunoso luthwalokwofo.

³² Oso'no olohonta Mponopasi'nji ngko'nji Anituye hungkuno woselontayo'no pihwayo. Anitu neyakwosamo hungkuno nto ulimentisofoho. ³³ Olo hungkunoso olohonta ne imo'nimasofoho. Hungkuno hiso ole, Anitu Jisasimo songo uliko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mti'mokumento, Kiko nje hwomu hwosoho.

Olo sikuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe wakuhwopife, ngko hnningkwu hwo'nyoho.

Ose mti'mokumentisofoho. ³⁴ Nom'nepo Anitu kako Jisasimo songo likafo'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisasimne'no ose ulimento, Yo'mayo wopingoso ulohomne'no Ntefitimo uyimentoheso wokijapmmonne'no yohono.

³⁵ Anitu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ulimento, Kiko jije Hwe Wopingo Syoho Kilohofiyo sohumo ito'no esyohumusoso kako nope'ningkuhwosi pisakino mowanehoho.

Ose ulimentisofoho. ³⁶ Nakwo Ntefitimne'no huno moi'wonoho. Kako nohumanto Anituye hungkunomo tifi iningkamajo hweho. Kako poyo pe'ningkahonngki kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijopijisyosyahonngkofi osopo pisakino wa'mentisofoho. ³⁷ I oso'no hwe nom'ne sohumo Anitu uliko'mentiso sohwo pisakino mowasofoho. ³⁸ Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyona. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no yihwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae weesemo'mto pmmentiso hweho. ³⁹ Mousesiye honingkanano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho. O'o, oso hungkuno hiso a'amumo wopingo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomo tifi iningka'fijoso sekwoe wonyo wae yasemofihwosi a'amu wopingo wasemokumontonoho. ⁴⁰ I oso'no sekwo huno ito'no fisayafihupmno. Hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno mti'mokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho. ⁴¹ Hungkuno ole,

Sekwo yo'mayo uhwon'wonontifi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo.

Sekwo oso'no huno syafihupijifoso poyo wope'nantifeho.

Sekwo nohumentanngkui ngko yo'mayo wopingo yalokwe so'no a'amu losetihwafijoso sekwo haloho mupa'n'fitnnehofo.

Hungkunomo simeho hi'ntnnono muy'fitnnehofo.

Oso hungkunoso Poul'imentisofoho.

⁴² Ose ulonto Poul'nji Mponopasi'nji angu uhu'mokiyo somo woswopaho lonji yontanngki ulimentohofi, Nom'ne sikuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo. ⁴³ A'amu angu uhu'mokiyo somta'ni nohotoswopahonngkofi a'amu Jutafehohnjo so'nji a'amu kengoso Jutafe honingkanomo iningkamotofo so'nji Poul'nji Mponopasi'nji womentohofoho. Siko a'amu homo somo ulimentisiyo, Sekwo Anituye

hungkunomo tifi fin'ingkamno. Kako wopingo semokosyohumane so'no simeho ne'njo uyimno.

⁴⁴ Oso nom'ne sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n'ingo engo ango uhu'mokiyo somo Anituye hungkuno upo'nano lontifi uhu'mokumentohofofoho. ⁴⁵ Ose uhu'mokahon'ingko fi a'amu Jutaso a'amu pi'n'ingo somo uhwonontifi hintotohino umn'ingkahon'ingki Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no nakwolaho lontifi sitofu ulontifi sikoe hungkunomo hwotoho hmentohofofoho. ⁴⁶ Ose ko yahon'ingko fi siko iyoho munn'imentisofoho. Siko ul'imentisiyo, Sekwo a'amu Juta soku Anituye hungkuno simo'mo sel'malohwoyo. Oso hiso sekwo nupa'nontifi hohujo ikinjao'malofofoho. Hohujo ikinjao'malofu kalohi songo ne'no mohumafitnnehofu. Sekwo syohofoho. Upa'nimno. Olo hilo so'no nekwo a'amu kengo somo Anituye hungkuno woluthwantayoho.

⁴⁷ Anitu ole nalimento,

Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwasopehono.

Sekwo hwaho yawojo'meemo nje hon'ingkanu utihwamno.

Ngkimo ni'mayo'nefoho.

⁴⁸ Ose ulahon'ingki a'amu kengoso nupa'nontifi Anituye hungkuno so'no simeho wopingo umon'imentisofoho. Anitu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwasopo'mentisoso oso sikuno somo Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

⁴⁹⁻⁵⁰ Oseso Anituye hungkuno angomeemo hon'imentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofu ulontifi hwe yofe engo'njo sohwanji moya'mi hamniyohon'jo Jutajafe tajo angoso syuwon'ingkohofu so'njimo ul'ikofahon'ingko fi hofiko sitofoso nupa'nontifi Pouli'nji Mponopasi'njimo wonyo ulohom'entohofofoho. ⁵¹ Pouli'nji Mponopasi'nji siko sifemjo hwahowae yao'mentisiyoso a'amufe hon'ingkanu wonyo utihwayo'nefoho. Wayo yaofonji ul'imentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso Anitu uhwon'ingkohofu. Ose ulonji oso angoso nulkomanji Aikouniyamne'no womentisiyefoho. ⁵² Anituye a'amu ne Antiyouk humamotofoso simeho wopingo umon'ingkahon'ingko fi Anituye Towahunon'ji humamentohofofoho.

14

Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.

¹ Oseso siko Antiyouk imentisiyo hopa Aikouniyam angoso imentisiyefoho. Pouli'nji Mponopasi'nji siko Jutafe tajo angoso uhu'mokiyo sopo Anituye hungkuno luthwahon'ingki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ² I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muyon'joso hofiko Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofu ulontifi a'amu kengo somo ul'ikofahon'ingko fi hofiko sikimo wonyo ulohom'entohofofoho. ³ Pouli'nji Mponopasi'nji siko Aikouniyam angoso sopo ne'no nohumani Anituye hungkuno yokumpohn'nyo luthwamentisiyefoho. Siko iyoho munn'imentisofoho. Anitu sikimo sosofitofosyohumentan'ingki siko yomayo kengo wonyoangkafo ithwamentisiyefoho. ⁴ Oso angoso hopo sopo a'amu fehohnjo Apousel Pouli'nji Mponopas sohwa'u'njimo simeho afa in'ingkahon'ingko fi nom'ne a'amuso nakwolaho lmentohofofoho. Oso'no hofiko husilo'mentohofofoho. ⁵ A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'nji uhu'mokontifi hnn'imentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'njimo sojo wofonjasyano lontifi imentohofofoho. ⁶ Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo angoso hufa'u ole, Lisitila'nji Ntepe'njoho. ⁷ Osopo Anituye hungkuno luthwamentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko angoso Lisitila sopo syoho imentisiyefoho.

⁸ Oso Lisitila angoso hopo sopo hwe fiho sife wonyon'jo sohwo humunyonponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayon'jo hweho. ⁹ Oso hwe huhwo sohwo Pouliye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no Poul uhwon'imentisoso kako sife wopingo umokiyo'ne syofsyahon'ingki uhwon'imentisofoho. ¹⁰ Poul hungkuno yokumpohn'nyo ulmento, Kiko nolikafohoji jije sife'nji fil'ikofohumaho. Ose ulahon'ingki kako komo'no sol'ikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

¹¹ Oso Poul imentisoso hwe moya'mi nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no limentohofi, Anitu pi'n'ingo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imon'onji nakuyepono pisiyo hwaswoho. ¹² Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopasi'nji Pouli'njimo mulimentohofi, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno l'w'on'ingki soho Hemesiyoho. Ose mulimentohofofoho. ¹³ Oso anitu Sus kakoe angoso engo kakoe yofe honomayo'ne yolohopo molinyofoho. Susiye angoso mokosyohumayo sohwo ahwomo

yahu'nji wokoso'nji kusomno motasimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'nji yahu'nji wokoso'nji Pouli'nji Mponopasi'njimo uyantifi imentohofoho.

¹⁴ Oso hiso'no Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji yahino hiso nekwolaho lonji sikoe nem'no manji'mofo sis'mpo'mentisiyefoho. Siko hano hwe moya'mi'njopono nowenji ajwopo nta'ni joho ul'mentisiyefoho. ¹⁵ Ole ul'mentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo Anitu ne sohwoe hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo hwasoyoso ho'naofo'ne'no selalokuhwoyo. Noho'naofikuji Anitu songo ne'no humayo'ne sohumo fin'ngkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mt'i'mokumentiso sohune'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Anitu hohonta a'amu hofikoe yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho. ¹⁷ I oso'no Anitu kako yo'mayo wopingo uti'hwanyopo nejap'wo'n'ngkiso hweho. Anitu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wopingo i'mofopalofoho. Wopayo nejaponteso nakwoe simeho wopingo nemo'nalofoho.

¹⁸ Ose ko ulahon'ngki hofiko Pouli'nji Mponopasi'nji yahu uyantifi yahon'ngkofi nekwolaho uli'wo'n'mentisiyefoho.

Pouli'mo sojo fongku'mentohofoho.

¹⁹ A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya anga Antiyouknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul sohumne'no nakwolaho lonti'ni noponti'ni a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinonti'ni Pouli'mo sojo'nji fongku'mentohofoho. Nofonjonti'ni poyofoho lonti'ni mempo hohonta'ni mehusimpee'mentohofoho. ²⁰ I oso'no a'amu Jisasimo in'ngkamotofo sohwa Pouli'mo ho'nahumentohofoho sopo uhu'makahon'ngkofi Poul apa'no songo lika'mentisofoho. Nolikafonto angkuhwafo engo sopono asomo umentisofoho. Mo'n'ngka Pouli'nji Mponopasi'nji anga Ntepe sopono umentisiyefoho.

²¹ Pouli'nji Mponopasi'nji anga Ntepe i'mofawenji Anituye hungkuno luti'hwahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo nupa'nonti'ni tifi in'ngkomotofofoho. Oso syoho hiso yonji siko nowenji Lisitila'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya anga Antiyouk osopono asomo umentisiyefoho. ²² A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ul'mentisi, Sekwo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Olo hwaho lopo nohumehwasi yo'mayo tango'njo wohumantonoho. Oso'no hwangu sohonta Anituye anga wopingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohumentihwantanoho. Ose luti'hwamentisiyefoho. ²³ Anga ho'mo so'mo a'amu Jisasimo simeho umotofo sopono Pouli'nji Mponopasi'nji a'amu anga'no anga'no uhwasopo'mentisiyefoho. A'amu Jisas Kilaismo umotofo somo umokosyohumayo'ne hwafoho. Siko wosopayo humaho humanti'ni Anitumo a'amu somne'no jomo ul'mentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no simeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo kiko umokosyohumaho. Ose ul'mentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko hwaho Siliya anga Antiyouk asomo umentisiyefoho.

²⁴ Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji anga Pam'filiya i'mofapmmentisiyefoho. ²⁵ Siko nowenji anga Peka sopo Anituye hungkuno luti'hwanyoji anga Ataliya'no umentisiyefoho. ²⁶ Osoponta'ango yofayokinomo nokotosahon'ngki Antiyouk'imne'no wekapmmentisiyefoho. Hohonta oso anga Antiyouk ho'mo so'mo a'amu Jisasimne'no hitoho ulo'mojoso Pouli'nji Mponopasi'nji Anituye syohomne'no uhwojahon'ngkofi siko oso syoho hiso moi'wo yonji asomo pmmentisiyefoho. ²⁷ Siko Antiyouk asomo i'mofopahon'ngki a'amu hopi'nono uhu'makahon'ngkofi siko yo'mayo yo'mayo Anitu imentiso so'no luti'hwamentisiyefoho. Siko ole ul'mentisiyo, Anitu a'amu kengo somne'no hon'ngkano hwasompee'hon'ngki hofiko simeho hi'ntnnono umalofofoho. ²⁸ Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

15

Anga Jerusalem uhu'mokumentohofoho.

¹ Hwe fihwa hwaho Jutiyanta'ango sohwa Antiyouk'imne'no pmmentohofoho. Osopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo hungkuno ole luti'hwamentihofi, Sekwo Mousesiye hon'ngkano hungkuno a'apaho sihu kolo'nyo so'no tifi min'ngkayo'manji Anitu kako mosetimanefoho. Ose luti'hwamotofoho. ² Oso hungkuno hiso Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji a'amu Jutiya nta'ango so'nji yoka ikujoho hopa hnn'mentohofoho. Oso'no a'amuso ole ul'mentihofi, Pouli'nji Mponopasi'nji nom'ne a'amu Antiyouknta'ango so'nji Jelusalemne'no fisimno. Osopo apousel nom'ne sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'no ito'no wom'hwajantifeho.

³ Ose lonti'fi uhwatimentohofofoho. Nowent'fi hwaho Founisiya'nji Someliya'nji osopono nohumant'fi oso ango soponjo a'amu somo ulimentohofi, A'amu kengo sohwa Anitumo hofikoe simaho uyalokwofo. Ose ulahon'ngkofi hofikoe simaho wop'ngo umo'nimentisofoho.

⁴ Jerusalem i'mofopahon'ngkofi osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamayoka ulahon'ngkofi Antiyouknta'angoso yo'mayo Anitu imentiso so'no ulimentohofofoho. ⁵ A'amu Falisi fehohnjo Jisasimo in'ngkowalokwofoso hofikoe a'apaho sihu wakolo'nife. Ole ulimno, Sekwo Mousesiye hon'ngkano hungkunomo t'fi fin'ngkamno. Ose ulimentohofofoho.

⁶ A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'no ito'no meliwejiyo'ne uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Oso hungkuno so'no ne'no lonti'fi lonti'fi Pita noli'kafonto ulimento, Nje a'amufu, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso nakumo nejapmentisofoho. Osohonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno luti'wayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'ngkuji simaho hi'ntnnono uyant'feho. ⁸ Anitu kako a'amufe simahomo huno uy'wo'ngkiso hweho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simaho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki kakoe Towahuno Wop'ngo nakumo nejapmentiso hopa uy'wo'ngkiso hweho. ⁹ Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohofalofoho. Hofiko simaho hi'ntnnono Anitumo uyahon'ngkofi oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho. ¹⁰ Sekwo Anituye simahomo tango peho'no umokalokwofo. Mousesiye hon'ngkano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwosanjhi nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwo'neho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyant'fe'no yalokwofo. ¹¹ O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahon'ngki nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no nakwo simaho hi'ntnnono uy'hwaso'no kako wonet'ima'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo in'ngkafijo so'no Anitu uti'ma'mtonoho.

¹² Ose ulahon'ngki a'amuso nupa'nont'fi mampi'nyo humentan'ngkofi Pouli'nji Mponopasi'nji ulimentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyoangkafo Anitu itihwamentiso so'no luti'hwamentisiyefoho.

¹³ Moi'wo lahon'ngki Jemis ulimento, U, nje a'amufu, nje hungkuno upa'nimno. ¹⁴ Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso Anituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotofofoho. Olohonta Anitu hofikine'no hon'ngkano imo'mentiso so'no hofiko kakimo in'ngkowalokwofo. Oso'no hofiko kakoe a'amu ne imo'nimalofofoho. ¹⁵ A'amu hohonta Anituye hungkuno luti'hwamotofo sohwa olo hilo so'no mt'i'mokumentohofoso ole, Anitu limento,

¹⁶ Hwangku ngko nopmne hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa pi'wahu'mentohofofoho.

Ngko wop'ngo imoku'mo ango songo hopa apa'no molimnefoho.

¹⁷ Osohonta a'amu kengoso ngkine'no ti'p'fitnnefoho.

Oso a'amu kengo uhwosopo'mentoheso nje a'amu nefoho.

¹⁸ Oso hungkuno hohonta Anitu limentisoso ne'no lalofoho.

¹⁹ Oso hungkunoso Jemis nulonto nom'ne hungkuno ulimento, Nje huno ole syofisyalokweno. A'amu kengoso Jisasimne'no huno uyahon'ngki simaho uyalokwofo somo syoho tango'njo uhwaloho. ²⁰ O'o, nakwo hofikine'no iyoswo ifalifaliyo ole womti'mokano. A'amu hofiko hwasyo anitu somo yi'hufu uy'fijoso sekwo non'ngkutoho. Sekwo a'mohufu ikutoho. Sekwo tongo honiyo hi'njoso non'ngkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso non'ngkutoho. ²¹ Hohonta Mousesiye, hon'ngkano hungkuno a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo sopo sikuno iyoho humayo homo somo luti'hwamotofo somta'angoso olohonta ose'nohini ne'no weho. Jemis ose ulimentisofoho.

A'amu temtitofu kengo Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohofu somne'no iyoswo mt'i'mokumentohofofoho.

²² A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohofu so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'ntne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyoukimne'no uhwojano. Ose mtito-font'fi hofiko hwe nom'ne hufa'u Jutas'nji Sailasi'njimo uhwosopo'mentohofofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasiyoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole limotofofoho. Hwe wop'ngo hwa'uyoho.

²³ Iyoswo mt'i'mokont'fi hofiko'nji uyohotimentohofofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo *apousel* sohwana'nnonji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohofu so'ntnne sekwo'ne iyoswo mt'i'mokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyouk, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufu selalokuhwono. ²⁴ Ole upa'n'malohwono, a'amu fehohnjo oloponta'ango sohwa hungkuno tango'njo sel'malofofoho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pi'n'ngo engo syofisyalokwofo. Upa'n'mno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofoho. O'o hofikoe huno mta'n'ngo'nohinofoho. ²⁵ Oso'no nakwo nuhu'mokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwasopentani, siko Pouli'nji Mponopasi'nji sekuye pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Pouli'nji Mponopas ntnne'no simeho afa wop'ingo uy'wo'n'ngkuhwonefoho. ²⁶ Siko Jisasiye hungkuno angomeemo luti'hwani iyoho munyofoho. Anitumne'no poyo pe'nyo so'no iyoho munyofoho. ²⁷ Nakwo Jutasi'nji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho. ²⁸ Anituye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Hon'ngkano tango'njo mosejopalokuyihwono. O'o, olomnohini tifi fin'ngkamno. ²⁹ A'amu hwasyo Anitumne'no yahu yihufu peefo'ne uy'fijoso sekwo non'ngkutoho. Sekwo tongo honiyo non'ngkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso non'ngkutoho. Sekwo a'mohufu ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wop'ingo wohumantifeho. Osohopeho.

³⁰ Oso iyoswo mt'i'mokontifi a'amu sohwa'umo uhwatimentohofofoho. Antiyouk angosopo i'mofapontifi a'amu Jisasi'mo simeho umotofoso uhu'mokahon'ngkofi oso iyoswo umentohofofoho. ³¹ A'amu hiso iyoswo hiloso atofu lontifi, olo hungkuno hilo so'no simeho wop'ingo umo'n'mentisofoho. ³² Jutasi'nji Sailasi'nji Anituye hungkuno l'mojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usosofito'mentisiyefoho. ³³ Osopo ne'no humamentisiyefoho. Tifi sohonta uhwatimentohofu sopo asomo uhwatimentohofofoho. ³⁴ [I oso'no Sailas Antiyouk'mo wohumamo lonto humamentisofoho.] ³⁵ Oseso Pouli'nji Mponopasi'nji angosopo Antiyouk sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji Anituye hungkuno luti'hwamentohofofoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko mtampo'mentisiyefoho.

³⁶ Hwangku sohonta Poul Mponopasi'mo ul'mento, Oso angosopo ho'mo so'mo Anituye hungkuno luti'hwamentihwoyo sopo oso'mno wehwaho. Hofiko wop'ingo ko humalofo. ³⁷ Uhwonowaho. Ose ulahon'ngki Mpanopas ul'mento, Nekwo Joun Makjanji wehwano. ³⁸ Ose ulahon'ngki Poul ul'mento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani angosopo Pamifliya osopo nta'ni eliko'manto asomo umentisofoho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hweho. Oseso nekwo'nji mowanewhono. ³⁹ Oso'no Pouli'nji Mponopasi'nji siko yoka hnnonji mtampo'mentisiyefoho. Siko nomtampenji Mponopasi'nji Mak'nji siko yofayokino nomanji hwaho we'e Saipilos sopo ne'no womentisiyefoho. ⁴⁰ Poul Sailasi'mo ut'manto siko kengopo nowahon'ngki a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso ul'mentohofi, Anitu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho. ⁴¹ Ose ulahon'ngkofi siko nowenji hwaho Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso sosofofoso humamentisiyefoho.

16

Timouti kako Pouli'nji Sailasi'nji umentohofofoho.

¹ Poul angosopo Ntepe'nji Lisitila'nji sopone'no umentisofoho. Angosopo Lisitila sopo hwe fihwo Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Jutafefoho. A'musi Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkisiyoho. Timoutiye kan'ngkwowho a'amu Ngkilik nta'ango hweho. ² A'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso Lisitilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ul'mentohofi, Hwe wop'ingo hweho. ³ Poul ole syafihu'mento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafisyonto kako a'amu Jutafefo yahino a'apahosi hu kolo'nyoso Timouti'umo ulohom'mentisofoho. Hwap'ingoso ole, A'amu Jutafefo angosopo humamotofoso hofiko huno moi'wonoho. Timoutiye kan'ngkwowho a'amu Jutafefo hwo'maho. O'o Ngkiliknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apahosi hu makolofe'njo imentohofofoho. ⁴ Angosopo ho'mo so'meemo Pouliyo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowentifi oso hungkuno a'amu apousel sohwanji hwe engo Jelusalem mta'angosohwanji mtito'mentohofi so'no luti'hwamentohofofoho. Ole ul'mentohofi, Olo hungkuno hiloso tifi fin'ngkamno. ⁵ Oseso a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso simeho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engosopo imo'n'mentisofoho. A'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso pi'n'ngo engosopo imo'n'mentohofofoho.

Poul angosopo Tilouas sopo wopo hwa uhwon'mentisofoho.

⁶ Nowentifi hwaho Filijiya'nji Ngkolesiya sopo emoyontan'ngkofi Anituye Towahuno ul'mento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno noluti'hwafikutoho. ⁷ Hofiko

Misiya hwaho momingo sopo nowentifi Mpitiniya hwaho sopo wohwano lontifi ko imentohofoso, Jisasiye Towahuno hano pitofahumentisofoho. ⁸ Oso'no hofiko Misiya uhwontawentifi Tilouas anga sopo i'mofamentohofofoho. ⁹ Oso hopo sopo sikwo'miyo somo Poul wojo hopa uhwonimentisoso hwe Masetouniyanta'anga sohwo nolohofonto Poulmo jomo ulimeto, Mijo lopo nowekohopohoji fonefo'maho. ¹⁰ Ose uhwon'ingkahon'ngki, nakwo, ngko Luk ntne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumamentihwonefoho. Nakwo huno moi'wonoho. Anitu ole nalimeto, Sekwo nje hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo filutihwamno. Ose nalimentisofoho.

A'mu Litiya kako Anituye a'amu ne imo'nimentisofoho.

¹¹ Oseso nakwo anga Tilouasnta'anga yofayokino nomentani nowekentani Samoutilas i'mofiwentani mo'ningkanta Neyapolis i'mofamentihwonefoho. ¹² Oso anga sopo uliko'mentani hon'ngkanomo nowentani Filipai i'mofamentihwonefoho. Oso anga hopo sopo hwaho Masetouniya sofe anga engo ponoho. A'amu Loum mta'anga hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofofoho. Sikuno fehohngo oso anga sopo humamentihwonefoho. ¹³ Sikuno iyoho humayo somo nakwo kusomo noswopontani mitimomingo sopo nakwo huno ole syafihu'mentihwone, A'amu Juta olopo Anitumne'no jomo ujo'no uhu'mokumotofofoho. Osopo uhwonimentihwoneso moya'mi sofa nofosyohumentan'ngkofi uhwonontani nakwo nujwokohumentani hofiko'nji hungkuno limentihwonefoho. ¹⁴ A'mu fisi kakoe yofe Litiya anga Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo ulimojiyoho. Kako nohumanto Pouliye hungkuno upa'nimentisofoho. Anitu a'musiye huno yiwolo'mokahon'ngki kako Pouliye hungkuno yokumpohn'nyo upa'nimentisofoho. ¹⁵ Nupa'ningkahon'ngki oso a'musi kakoe angomo humamotofoto so'njimo nakwo mijo kiyoma'mentihwonefoho. Nokiyomahon'ngkuhwoni a'mu hisi nalimeto, Ngko Anitu ne'no simaho hi'ntnnono nehopi syan'fisy'kuji'manji sekwo nje angomo nopikuji fosiyo'humamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahon'ngki kakoe angomo humentihwonefoho.

A'amu Filipai sohwa hofiko Poul'nji Sailas'njimo impo'angomo uhumatimentohofofoho.

¹⁶ Sikuno fihwi nakwo Anitumo jomo ujo'ne spono nowentan'ngkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo hon'ngkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahuno wonyo'njosi nohumanto hungkuno yo'mayo hwangu imo'nyo'neso limojiyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofofoho. ¹⁷ Oso a'mu hisi Poul'nji nakwo'nji nonen'ngkawento a'amu somo ul'wo'nimeto, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyoho hwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no wolosetihwantifeho. ¹⁸ Sikuno huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yiwon'ngkiso so'no Poul simaho wonyo umon'ngkahon'ngki ikinjamo lohofonto towahuno wonyo sohomo ulimeto, Jisas Kilaisiye yofe wakilmne'no yohono. Oso a'mu simo nuli'ko'mahoji mpano. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁹ Uli'ko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwonimentohofoso hofikoe hamniyoho hwap'ngoso uliko'ma'mentisoso uhwonontifi Poul'nji Sailas'nji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwa'mne'no husimpemotawomentohofofoho. ²⁰ Hwe engo Loum mta'anga hungkuno ito'no melihwajiyo'njo sohomo ulimantifi ulimentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe anga wonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho. ²¹ Hiko hon'ngkano nom'ne songo netihwalokusiyoso nakwo Loum hon'ngkano'njo sohwa'niye hungkuno hohontajo somo mitihuepelofoho. Hon'ngkano songoso min'ngkowanehwono. ²² Ose ulahon'ngkofi a'amu hopi'nono nupa'non'ifi hwe sohwa'umo mango engo ulimentohofofoho. Hwe hungkuno melihwajiyo'njo sohwa Poul'nji Sailas'nji hikiwo hwap'fe mitihuepemontifi a'amumo ulimentohofi, Sohwe'nji fongkupmno. ²³ Nofonjantifi impo'angomo uhumatimentohofofoho. Uhumatimentohofoso hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohomo ulimentohofi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaho. ²⁴ Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso anga ne ajwomo'mo nomotasonto sikoe sife iyomo intofahumentisofoho.

²⁵ Kuntaliyopo Poul'nji Sailas'nji impo'angomo nohumanji Anitumo isamoyoka ulonji ta lontan'ngki a'amu impo'angomjo sohwa upa'nimentohofofoho. ²⁶ Hohosohonta hwomihwo mikun'imposo yahon'ngki impo'angomjo hwasaho yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwasompeefahon'ngki ahwomo nano hofikoe sife ahomjo itolo'meehumentisofoho. ²⁷ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwonimentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosomp'nowo'miwentan'ngki uhwononto huno ole syafihu'mento, Impe'njo sohwa hofiko hiyae nto humpehofo lonto kakoe sihu

nomanto kakimo wojwotofahinimonto imentisofoho. ²⁸ I oso'no Poul joho mohm'no ulimonto Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwo'na'ni humalohwono. ²⁹ Ose ulahon'ngki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloho'no joho ulonto, hano kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Poul'nji Sailasi'njiye sife ki'nyo'mo piwahu'mentisofoho.

³⁰ Poul'nji Sailasi'njimo mempo hohnta'ni ipemotowaponto ulimonto, Hiko hwe engo sohwasu, Anitu n'fo'mayo'ne pipi imnehono. ³¹ Ose ulahon'ngki ulimentisi, Kiko Jisasimne'no simaho hi'ntnnono uyo'manji Mphwo Anitu asomo nokumane-foho. Kakoe a'amu ne imo'ntnne hwasoho. Jije mehomi'nji ape'nji osenohinoho. ³² Ose ulonji hwe huhwo sohmo kakoe angom ipemotawonto wopayo umentisofoho. luthwamentisiyefoho. ³³ Hohosohonta hwe huhwo sohwo Poul'nji Sailasi'njiye uyomo mijo yatiku'mentisofoho. Yatijwahon'ngki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimo Jisasimne'no mijo kiyoma'mentisiyefoho. ³⁴ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Poul'nji Sailasi'njimo kakoe angomo ipemotawonto wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomi intohwantne'no Anitumne'no simaho hi'ntnnono uyoso'ne simaho wop'ngo umo'nimentisofoho. ³⁵ Iyoho longkon'ngkahon'ngki hwe engo Loumnta'ango sohwa hofiko hwe itokuso'njo sohwo l'hwajahon'ngkofi hofiko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohmo ulimonto, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sikwatipo filohoho.

³⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe huhwo sohwo Poul'mo hungkuno ulimonto Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesikwojantife'no hungkuno l'hwajohoho. Oso'no siko impo'ango mta'ni uliko'mahosi simaho pompenjiyo'nji fiwan'nyo. ³⁷ Ose ulahon'ngki Poul kako hwe itokuso'njo sohwo ulimonto, O'o oso yahino wop'ngo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahon'ngkuhwoi sekwo wonyo elohofont'fi uti'hwanyopo ikujoho efongku'malofofoho. Hungkuno ito'no meli'hwajiyon'jo miyont'fi impo'angomo siki intofo ehumalofihwasoho. I olohonta elohoho, Siko hiyae hano uhusi'fi wan'nyo. Oso yahino ni'hu'no wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'no nopi'kuji mempo hohnta'ni ipemotewahon'ngkuji nekwo wohwantayoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahon'ngkofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nont'fi Poul'nji Sailasi'nji Loum a'amu sohwa'une'no iyoho unimentisofoho. ³⁹ Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'no nowent'fi Poul'nji Sailasi'njimo simaho wop'ngo umo'nyo'ne'ent'fi ulont'fi mempo hnta'ni ipemotawont'fi ulimentofofi, Siko olo angom lopo uliko'mahosi mpannyo. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi Poul'nji Sailasi'nji impo'angomo uliko'manji Litiyafi angomo humentisiyefoho. Osopo a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohoho so'nji nuhu'mokont'fi hungkuno simahomo'mo nusosofitofonji uliko'ma'mentisiyefoho.

17

A'amu Tesolounikaso Poul'nji Sailasi'njimo ikujoho wofonjant'fi imentohofofoho.

¹ Poul'nji Sailasi'nji angom Am'fipoulis'nji Apolouniya'nji uhwontawenji angom Tesolounika sopo i'mofapmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo angom loho'nyoponoho. ² Poul sikuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umojoh sohwo hofikoe tajo angomo hofiko'nji humentisofoho. Sikuno iyoho humayo hufa'u sihune somo Poul Anituye iyoswo mta'ango hungkuno hwap'ngo luthwamentisofoho. ³ Ole luthwamento, Anituye hungkuno ole nalimonto, Hwe fihwo nophwosi tohino engo nomahwosi nope'n'ngkuhwosi apa'no noli'kafonefoho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohune'no selalokweno. ⁴ Pouliye hungkuno upa'nont'fi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso simaho hi'ntnnono uyont'fi Poul'nji Sailasi'njimo in'ngkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu Anitune'no tajo angom somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moya'mi sofanji in'ngkamentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu Jutafe fehohnjo hon'mo yont'fi hofiko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyoh sopo siki humawo'n'ngkohoho sohwo nomant'fi nom'ne hwe moya'mi'nji uhu'mokont'fi mango engo l'wo'nimentohofofoho. Ose yahon'ngkofi a'amu hopi'nonohino simano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jesoun'ye angomo kikito'mentohofofoho. Hofiko Poul'nji Sailasi'njine'no notipeent'fi uti'hwanyopo womuhumojano limentohofofoho. ⁶ Ose ko limentohofoso wonyopi t'ipeent'fi Jesoun oso hwo'nji a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho nom'ne so'njimo hwe engo hwahom mokosyohumayo sohwanne'no husimpent'fi mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwahom hopi'nonohinopo yahino wonyo yonji olohonto olopo humasiyo. ⁷ Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe

angomo motawomasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkisiyo hwa'uyoho. Ole limentisiyo, Hwe yofe engo'njo hwahe mokosyohumayo ne sohwo Jisasiyoho. ⁸ Ose ulahon'ngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe engo huhwanji simano hintotohino umnimentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa Jesoun'nji a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohoho nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomantifi usihutofahon'ngkofi hofiko umentohofofoho.

Ango Mpeliya sopo Pouli'nji Sailasi'nji syoho imentisiyefoho.

¹⁰ Oso sikwo'miyo somo sikuno meefahon'ngki a'amu huhwo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji Mpeliya anga sopo komo'no uhwatimentohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo anga somo humentisiyefoho. ¹¹ A'amu Mpeliyaso huno wop'ngo'njofoho. Hofiko a'amu nom'nefe hungkunomo upa'n'wo'nontifi huno ito'no syafihu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouliye hungkunomo sikuno huhwo huhwi upa'n'wo'nontifi Anituye iyoswo somo hungkuno atofa l'otofofoho. Ole syafihu'mentohofi, Pouliye hungkuno nehopit'keno. Anituye hungkunomo uhwonano. Ose syafisyontifi Anituye hungkunomo atofa l'wo'nimentohofofoho. ¹² Anituye hungkuno atofa lontifi Pouliye hungkuno ne'njo uhwonontifi Jisasi'mo simaho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu hwe moya'mi yofe engo'njofoho. ¹³ A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya anga sopo Anituye hungkuno lijwaofahon'ngki nupa'nontifi nolikafontifi Mpeliya anga sopo pmentohofofoho. Osopo a'amufefe huno yi'wolo'mokontifi fon'fonyo yahon'ngkofi a'amuso simano hintotohino umnimentisofoho. ¹⁴ Oso hiso'no a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso nupa'nontifi Pouli'mo mijo ayo mom'ngopo komo'no uhwatimentohofofoho. I oso'no Sailasi'nji Timouti'nji siko Mpeliya anga sopo humamentisiyefoho. ¹⁵ A'amu Pouli'mo ipemotawomentohofoso sohwa anga Atenis i'mofawentifi osopo Poul ole lihwatimento, Sailasi'nji Timouti'nji siko komo'no wapiyo. Ose ulahon'ngki a'amu sohwa Pouli'mo uliko'mantifi kakoe hungkuno motasimentohofofoho.

Ango Atenis sopo Poul hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Poul anga Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumanto sojo huyo'mango kengo kengo uhwonimentisofoho. Oso huyo'mangoso a'amu hwomtame ulohofone mti'mokumentohofofoho. Poul nuhwononto simaho tanga umentisofoho. ¹⁷ Oso'no Poul a'amu Jutafe tajo anga somo noswonto osopo a'amu Juta so'nji a'amu kengo Anitumne'no jomo ulimotofoso so'nji Anitune'no hungkuno hnni'wo'nimentohofofoho. ¹⁸ A'amu huno hwap'ngo'njoso fehohnjo Epikuliyan hon'ngkanomo in'ngkamotofa so'nji fehohnjo Sitouik hon'ngkanomo in'ngkamotofa so'nji Pouli'nji yoka ikujoho pa'nyo hnnimentohofofoho. Yo'mayo Jisas imentiso so'no kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Poul kako hofikimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nontifi fehohnjo ole hnnimentohofi, Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'no li'wo'n'ngkiso lohwo pehofo hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnnimentohofi, A'amu kengofe anitu huyo'mango so'no lalofoho. Ose hnnimentohofofoho. ¹⁹ Oseso hofiko Pouli'mo nomantifi a'amu *kaunisol* Aleyoupakosi'njo sopo uhmajontifi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho. ²⁰ Jije hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwap'ngoso nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofofoho. ²¹ A'amu Atenis so'nji a'amu nom'ne osopo humamentohofa so'nji hofiko hungkuno songo upa'nontifi oso hiso'no ne'no l'otofofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino l'otofofoho.

²² Oseso Poul kako nolikafonto a'amu *kaunisol* Aliyoupakas sohwanjo sopo lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehon'ngkoheso sekwoe sojo huyo'mango pi'n'ngo engo some'no sekwoe Anitu pa'nyomo hwomtame ulohofwo'n'ngkohofa kuyoho. ²³ Ngko sekwoe angkuhwafo lopo emoyonji oso sekwoe anga sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'n'ngo uhwonimalefoho. Ole uhwonimaleso, ijempoho anga'nohino sopo sekwo ole mti'mokumentohofi, Oloso nakwo Anitu nom'nehwo huno momaso'njo sohume'nefoho. Ose mti'mokumentohofofoho. Oso Anitu huhwo sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofwo'n'ngkohofa sohune'no selalokweno.

²⁴ Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mti'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo ahwomomjoso mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Anga a'amu molinyo sopo mohumayoponoho. ²⁵ Kako yo'mayo umofonyo iyoso nihu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnnhefoho. O'o, Anitu kako songo humayo so'nji ifofo simano esyafone so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uy'wo'n'ngkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwap'ngo hweho. ²⁶ Simo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mti'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofikoe hwaho ayo

mom'ingo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe s'mo'mjo sohumta'ango temtitofohopi'nonohinoso imo'nimentohofofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwoj'wo'nalofoho. ²⁷ Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipen+mopifento yalofoho. A'amu hofiko Anitumo notipemafikuji nuhwon'fitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonepo humaho. ²⁸ Hwe nom'ne sohwa ole ulimento,

Anitu nakwoe hwap'ingo hweho.

Nakwoe simano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwap'ingo hweho.

Nom'ne hwe sekumta'ango huno'njo sohwo ole limento, Nakwo'ntnne kakoe mehomi'nwoho. ²⁹ Nakwo Anituye mehomini'manji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango mti'mokuwo'n'ngkohofofoho. Nakwoe Anitu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu mti'mokuwo'n'ngkohofohopa'nyo hweho. Ose mosyafisiyo'njo uyano. ³⁰ Hohonta a'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njosoyomayo huyo'mango mti'mokahon'ngkofi Anitu nuhwononto hungkuno mujo'njo imentisofoho. I olohonta Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo ole nelalofoho, Sekwoe hon'ngkano wonyomo hohujo ikinjaofikuji ngko Anitu ne sohwo'nimo tifi nn'ngkapmno. Ose nelalofoho. ³¹ Anitu a'amu hopi'nonohino somne'no sikuno yano ilofihwajiyo'ne ho'nahumentisofoho. Hwe fihumo yano ilofihwajiyo syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'no Anitu uti'hwanyopo hwe pe'nyo sohumo songo ulika'mentisofoho. Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

³² Oso hungkuno hwe pe'nyo sohumo apa'no songo ulika'mentiso so'no nupa'nontifi a'amu fehohnjo sitofo ulimentohofofoho. A'amu nom'ne fehohnjoso ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso apa'no upo'nano. ³³ Oseso Poul a'amu somo nuliko'manto umentisofoho. ³⁴ A'amu fehohnjo Poulimo ufohi'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Ntiyounisiyos kako *kaunisol* Aleyoupakos syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe Ntomalisiyoho. Oso'nji nom'nesi'njoho.

18

Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Osohonta Poul Atenis uliko'manto anga Koulinne'no umentisofoho. ² Osopo nohumanto hwe Juta fihwo nohumantan'ngki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe anga hwap'ingo neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape Pilisila'nji hwaho Itali uliko'manji pmmentisiyefoho. Hwap'ingoso hwe yofe engo'njo Kiloutiyoys kako a'amu Juta Loum humamotofo somo wae yaofahon'ngki hofiko anga kengo kengopono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho. ³ Pouli'nji oso a'mu siya'u'nji hofikoe syohoso afafoho. Hwapife anga molimotofofoho. Osopo Poul siko'nji nohumantifi syoho imentohofofoho. ⁴ Engolopohamo sikuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo anga somo swonto hofiko'nji hungkunomo lomotofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngkiliki'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitnne'ento luti'hwamentisofoho.

⁵ Hwangku sohonta Sailasi'nji Timouti'nji hwaho Masetouniya uliko'manji Poul anga Koulin humentan'ngki pmmentisiyefoho. Siko nopahon'ngki Poul hwapife anga syoho uliko'manto Anituye hungkuno a'amumo luti'hwamentisofoho. Ole ulimento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁶ Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lontifi hofiko Poulimo sitofo ulimentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hwapifemjo hintalinyo wae loho'nimentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ulimento, Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoho moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo seliko'mahm'mo a'amu temtitofoh kengo somo Anituye hungkuno woluti'hwamne'no yohono. ⁷ Ose ulonto tajo anga somo nuliko'manto hwe nom'ne temtitofoh kengo sohwoe anga somno nowento osopo nohumanto luti'hwamnojofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Anitune'no jomo uli'wo'n'ngkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jositos. Kakoe anga tajo anga'njo sopo afapo molinyofoho. ⁸ Oso tajo anga mokosyohumayo sohwoe yofe Kilisiposiyo. Kako kakoe ape'nji sikoe mehomi'nji hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. A'amu Koulin pi'n'ngoso Pouliye hungkuno nupa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.

⁹ Sikuno nom'nemo wojo hopa uhwonimentisoso Anitu ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko nje hungkuno yoloho fiso. Kiko mampi'nyo humahotoho. ¹⁰ Ngko kiko'nji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnnehofo. Oso anga lopo nje a'amu

ne pi'n'ngo imo'n'fitnnefoho. Ose uli'mentisofoho. ¹¹ Oso'no Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahon'ngki osopo nohumentano Anituye hungkuno luthwamojofoho.

¹² Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo nomanto hwaho Ngk'lik mokosyohumayo sohonta a'amu Jutaso simeho afa inontifi Poul'mo nakwolaho lontifi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no mihwajiyo'ne spono ipemotamentohofoho. ¹³ Ole uli'mentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitune'no tifi in'ingkeyo so'no hon'ngkano songo lonetihwalofoho. Olo hon'ngkano songo losomo tifi in'ingkeyo'nanji hungkuno hohontajo somo womti'hupeentanoho. ¹⁴ Ose ulahon'ngkofi Poul hungkuno uli'monto yahon'ngki Ngkaliyou kako a'amu Jutaso uli'mento, Olo hwe lohwo hungkuno Loummta'angomo hwotoho hmmaso'nanji ngko sekwoe hungkuno upa'ni'mnesohilo. ¹⁵ I oso'no olo hiloso sekwoe hon'ngkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mtitopmno. Nje syoho'maho. Sekwoe syohofoho. ¹⁶ Ose ulonto ango mta'ni lihwatimentisofoho. ¹⁷ Oso'no a'amu Jutaso hiso hwe fihwo kakoe yofe Sousitenis tajo ango mokosyohumayo sohumo aho nokentifi ango hungkuno ito'no mihwajiyo sopo ikujoho fongku'mentohofoho. Ose ko yahon'ngkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

Hwaho Siliya ango Antiyouk spono Poul asomo umentisofoho.

¹⁸ Poul ango Koulin sopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofu so'nji nohumentan'ngki sikuno nom'ne nuyokolofahon'ngki Poul oso a'amu somo uliko'ma'mentisofoho. Kako Pilisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowentifi ango Sengkiliya sopo Poul kako Anitumo hungkuno nto uli'mentiso so'no kakoe mijiyo hohwafo imokinimentisofoho. Hohwafo imokin'ngkahon'ngki yofayokinomo nokotasontifi hwaho Siliyamne'no wako'mentohofoho. ¹⁹ Hofiko ango Efesos i'mofawentifi Poul a'mu siya'umo nuliko'manto a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo somo noswonto hofiko'nji hungkuno limentohofoho. ²⁰ Hofiko Poul'mo uli'mentohofi, Kiko nakwo'nji sikuno pi'n'ngo fohumaho. Ose ulahon'ngkofi oso hungkuno somo tifi min'ngkammentisofoho. ²¹ O'o kako wamonto yonto uli'mento Anitu ngkimo ole ntoso'nanji, Kiko ango Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmmonnho. Ose ulonto Efesos uliko'manto yofayokinomo umentisofoho. ²² Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahon'ngki Poul a'amu Jisasimo in'ngkamotofu osopo humamotofu somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyouk'imne'no umentisofoho.

Apoulous ango Efesos sopo Anituye hungkuno uli'mentisofoho.

²³ Osopo nohumentano sikuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji Filijiya'nji uhwontawento a'amu Jisasimo in'ngkamotofu somo yokumpohn'nyo sosofito fosyohumamentisofoho.

²⁴ A'amu Jutaso fihwo kakoe yofe Apoulousiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe ango hwap'ngoso Alekisantiliyanoho. Kako ango Efesos sopo nopoito humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo Anituye iyoswo somo huno'njo hweho. Kako Anitune'no hungkuno wonyoangkafo liwo'n'ngkiso hweho. ²⁵ A'amu nom'neso kakimo Anituye hon'ngkanomne'no luthwahon'ngkofi kako haloho'no yonto simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki nom'ne a'amu somo Jisasimne'no yoloho luthwamentisofoho. I oso'no Jisasie hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hweho. ²⁶ Kako a'amu Jutaso sofe ango uhu'mokiyo sopo olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo luthwoma'mentisofoho. Pilisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohumo nuti'nanji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasimne'no hungkuno hopi'nonohino luthwamentisiefoho. ²⁷ Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngk'lik spono'no wamo lonto, a'amu Jisasimo in'ngkamotofu Efesos humamotofu Apoulousimo ufo'mano lontifi hofikoe a'amu hwaho Ngk'lik osopo humamotofu somne'no iyoswo mti'mokumentohofoho. Ole mti'mokumentohofi, Olo hwe lohumo nakwoe a'amu hwosoho ulimno. Ose mti'mokumentohofoho. A'amu Ngk'lik somne'no Anitu hitoho ulofahon'ngki hon'ngkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'ma'mentisofoho. ²⁸ Osopo Apoulousi'nji a'amu Jutaso Jisasimo min'ngkayo'njo so'nji utihwa'nyopo Jisasimne'no hungkuno hnnimentohofoho. Apoulous kakoe huno hofikimo yakolo ulohommentisofoho. Kako Anituye iyoswo mta'ango utihwanto ole luthwamento, Oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas K'laisiyoho. Ose luthwahon'ngki hofikoe simehomo'mo nehopeho syafi'hu'mentohofoho.

19

Ango Efesos sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Apoulous angō Koulin osopo nohumentanḡngki Poul angō Antiyouk uli'ko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo sopo no wakento angō Efesos i'mofapmmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasimo inḡngkamotofo fehohnjo somo tipema'mentisofoho. ² Poul a'amu homo somo uli'mento, Sekwo Jisasimo simaho hi'ntnnono uyimentohofoho sohonta Anituye Towahuno Wopḡngo ma'mentohofotaho. Ose ulahonḡngki uli'mentohofi, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho. ³ Ose ulahonḡngkofi Poul uli'mento, Mijo sekwo tihwoe hungkuno upo'nḡngkahonḡngkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahonḡngki uli'mentohofi, Jouniye hungkuno nalontifi mijo kiyonema'mentohofofoho.

⁴ Ose ulahonḡngkofi Poul uli'mento, Hohonta Joun ole ulimojo hweho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no mijo wokiyosema'mnoho. Ose ulonto nom'ne hungkuno uli'mento, hwe tifi pososohumo simaho hi'ntnnono uyimno. Ose ulimojo hweho. Oso hwe tiffinjo sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁵ Oso hungkuno hiso nupo'nḡngkahonḡngkofi Jisasiye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho. ⁶ Ose yahonḡngkofi Poul a'amu homo somo aho kisasyahonḡngki Anituye Towahuno Wopḡngo a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uyimentisofoho. Hofiko hungkuno kengo kengo lontifi Anituye hungkuno li'mentohofofoho. ⁷ Oso hwe sohwa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho.

⁸ Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasimne'no yokumpohn'nyo luti'hwamentisofoho. Hamno hufa'u si'hune memjaofahonḡngki kako ne'no li'wo'nimojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anitu nemokosyohumayo sopone'no simaho yiwolo'mokufitne'ento luti'hwamentisofoho. ⁹ I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nantifi Jisasimo simaho hi'ntnnono muyofoho. Hofiko uti'hwanyopo Anituye Honḡngkanomne'no wonyo hungkuno sitofo li'mentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo uli'ko'manto a'amu Jisas Kilaisimo inḡngkuno nom'ne so'nji umentohofofoho. Sikuno luhwo huhwi Poul mesyiluti'hwayo sohwoe hungkuno angomo Jisasiye hungkuno luti'hwamojofoho. Oso hwe mesyiluti'hwayo sohwoe yofe Tilanosiyoho. ¹⁰ Poul ose yontanḡngki soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasiye hungkuno upa'nimentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofoho kengo so'nji upa'nimentohofofoho.

Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Anitu Poulimo aho yokumpohn'nyo umokahonḡngki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mti'mokumentisofoho. ¹² A'amu fihwafe hwapife we'e somo Poul aho pm'mokahonḡngki nomotawentifi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo uyahonḡngkofi a'amuso hwapife we'eso aho nopm'mokahonḡngkofi mnokino moi'wo imo'nimentisofoho. Towahuno wonyoso nul'ko'mantifi umentohofofoho.

¹³ A'amu Juta hwoso sohwa emoyontifi towahuno wonyo somo wae yao'motofihwafoho. Oso a'amu huhwo sohwa Jisasiye yofe lontifi towahuno wonyo somo wae yaofone'entifi li'mentohofofoho. Towahuno wonyo somo uli'mentohofi, Poul hungkuno luti'hwawo'nḡngkiso sohune'no Jisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwatimo. Ose uli'mentohofofoho. ¹⁴ A'amu Juta yofe engo'njo tajo angō syoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso hungkunoso towahuno wonyo sohomo uli'mentohofofoho. ¹⁵ Oso hungkuno towahuno wonyo sohomo ulahonḡngkofi towahuno wonyo sohwo uli'mento, Jisas sohune'no ngko huno niyohoho. Poul ntne'no huno niyohoho. I sekwo tihwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho. ¹⁶ Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwa hweka'no yaofonto hofikoe hwapifemo sisimpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwoe angomo komo'no uli'ko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapife ane hiyae humpo'mentohofofoho. ¹⁷ A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofoho sohwa olo hilo so'no nupa'nantifi iyoho unimentisofoho. Oso'no hofiko Jisasiye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁸ Hwe moya'mi pi'nḡngo engo Jisasimo simaho umentohofoso hofiko hofikoe hohontajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'no uti'hwanyopo yoloho uli'mentohofofoho. ¹⁹ A'amu pi'nḡngo engo pee'f'nohwo'so'no ki'nyo'no huno'njoso hofiko hofikoe iyoswo huno hwapḡngo'njo mti'mokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe timopo toho uyo'mentohofofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofa li'mentohofoso *fifiti tausen* (50,000) kina imo'nimentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo imo'nḡngkahonḡngki angō meemo ho'nḡngkahonḡngki a'amu pi'nḡngo Jisasiye hungkunomo inḡngkamentohofofoho.

A'amu Efesos sopo humamotofoso Poulimne'no yoka hungkuno ulimentohofofoho.

²¹ Osohonta Anituye Towahuno Wopingo Pouliye hunomo uyahoningki Poul ole syafihu'mento, ngko hwaho Masetouniya'nji Ngkiliki'nji uhwonta'mo tifi Jelusalemno wamo, lonto limento, Ngko osopono u'mo hwangku angko Loum sopo uhwonmonnoho. ²² Ose syafisyonto kako hwe hufa'u kakimo ufo'mawo'nngkisiyo sohwa'u Timoti'nji Elastos'i'nji oso hwa'umo Masetouniya'no uhwatimentisofoho. Poul sikimo nolihwajonto kako hwaho Esiya sopo we'enehwo humamentisofoho.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo Efesos humamotofoso a'amu Jisasiye Honinganomo tifi iningkawowo'nngkohoho somo wonyo uloho'mentohofofoho. ²⁴ Oso angko sopo hwe fihwo kakoe yofe Ntemitiliyosiyoho. Kako sojo ewafo pa'nyoso huyo'mango syoho'njo hweho. Oso a'amu sofe anitu hwasoyosi Atemisiyoho. Ntemitiliyos kakoe a'amu'nji hofikoe anitu hwasoyosiye angko huyo'mango mti'mokahoningkofi a'amu hamniyoho engo'nji mpe imotofofoho. ²⁵ Ntemitiliyos kako kakoe a'amu syoho afa'njo sohwanne'no joho ulahoningki uhu'mokumentohofofoho. Nuhu'mokahoningkofi ulimento, Olo syoho hiloso nakwoe hamniyoho hwapingofoho. ²⁶ Oso hwe Poul sohwo kakoe yo'mayo syoho y'wo'nngkisoso sekwo huno moi'wonoho. Kako ole luti'hwalofo, sekwo anitu aho'nji mti'mokuwo'nngkohofoso hwasoyosiye anituyoho. Ne anefoho. Ose luti'hwalofoho. A'amu pi'nngo engo oso hungkunoso nupa'nontifi tifi iningkowalokwofo. Olo hiloso nakwoe angko Efesos'i'nohino'maho. O'o, nakwoe hwaho Esiya yawojo'meemnoho. ²⁷ Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe syohomo wonyo wonamokumontonoho. Oso'nohin'i'maho. Nakwoe anitu engosi Atemis kakoe angko wonyongkafoso sikinjo pa'nyo umo'nimontefoho. Simo'mo a'amu Esiya so'nji hwaho yawojo'meemjo so'nji olo a'mu lohnne'no hwomtame uloho'motofofoho. I oso'no Pouliye hungkuno Atemisiye yofe engoso wonyo umokumonto yalofoho.

²⁸ Ose ulahoningki a'amuso nupa'nontifi simo'ho tohino umn'ngkahoningki mohm'no uli'wo'nimentohofi, Nakwo Efesos so'nyuye Atemis yokumpohn'nyiyoho. ²⁹ Ose ne'no uli'wo'nontifi simo'ho fefoyo umokahoningki hofiko afa'no afa'no nolikafontifi angkuhwafo uhu'mokiyo sopo komo'no wentifi hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyosi'nji Alisitakosi'nji oso hwa'umo kompemotawomentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwa'u Masetouniyanta'ango hwa'u Pouli'nji emmojiyo hwa'uyoho. ³⁰ Poul kako a'amufe simanopo waloho'mto yahoningki a'amu Jisasiye iningkamotofoso uho'holumotohofofoho. ³¹ A'amu fehohnjo yofe engo'njo hwaho Esiya mokosyohumayo sohwa Poulimne'no hwe wopingo hweho hnn'mentohofoho sohwa Pouliyepono hungkuno ole lihwatimentohofi, Poul kiko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

³² Ose lihwamentohofoso a'amu uhu'mokiyo somjo sofe hunoso ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo hungkuno kengo li'wo'nontan'ngkofi a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo hungkuno li'wo'nimentohofofoho. Oso a'amu pi'nngo sohwa uhu'mokiyo so'no hwapingoso huno muyofoho. ³³ A'amu Juta fihwa Alekisa'nta sohomo a'amu somo ulone'entifi usitofomotamentohofofoho. Oso'no Alekisa'nta ajwomo'mo nolohofonto hofikoe hungkunomo asomo ulimo lonto aho ho'noma'mentisofoho. ³⁴ Ose ko yahoningki a'amuso Alekisa'nta yofe uhwofontifi Juta hweho lontifi hungkuno afa'no afa'no mohm'no uli'wo'nimentohofi, Atemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hofiko joho ne'no li'wo'nontan'ngkofi mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'nimentisofoho.

³⁵ Tifi sohonta hwe fihwo yofe engo'njo a'amufe ifalifaliyo syoho'njo sohwo mampi'nyo fosi'nyohumamno ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Atemisiye angko engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango pi'wahu'mentiso so'nji mokosyohumamwo'nngkuhwone'nowoho. ³⁶ A'amu oso hungkuno somo ilojaofoneso ti'hwolo. Awonoho. Sekwoe simo'ho nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno. ³⁷ Olo hwe sekwo ipemotapohoho sohwa'u nakwoe Atemisiye angko engomjo hufi miyo hwa'uyoho. Siko Atemisimne'no sitofu mujofoho. ³⁸ Ntemitiliyosi'nji kakoe syoho ulohofiyi so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no womihwajife. ³⁹ Sekwo nom'ne hungkuno'njo hwas'i'manji sikuno uhu'mokiyo ne somo walife. ⁴⁰ Olo hungkuno ne'no lontan'ngkui nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafi'hupitnnehofo. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no nalohonifijoso nakwo pehofo ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono. ⁴¹ Ose ulonto a'amu hofiko uhu'mokiyo sopo nohumentan'ngkofi ulimento, Fohumpopmno. Ose ulahoningki humpo'mentohofofoho.

20

Hwaho Masetouniya'nji Ngk'lik'i'nji osopo Poul kako hano emoyamentisofoho.

¹ Nohumpeehon'ngkofi Poul a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somne'no ngkiyepono wapfento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahon'ngkofi Poul An'itumne'no hungkuno ulonto hofikimo usosofito'mentisofoho. Ose yonto ulimento nje a'amufo wosel'ko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpan'mno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho. ² Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo An'itune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usosofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngk'lik' hwaho spono umentisofoho. ³ Osopo nohumentan'ngki hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahon'ngki a'amu Juta sohwa Pouli'mo wofonjosyano lonti'fi yahon'ngkofi Poul kako nupa'nonto huno yi'wolo'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho. ⁴ Nom'ne a'amu Pouli'nji umentohoho sohwa hofikoe yofe ole, Soupata Pilosiye hwomu Mpeliyanta'ango hweho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alis'takosi'nji Sekuntos'njoho. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoho. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikos'nji T'loufimos'njoho. ⁵ Oso a'amu sohwa simo'mo nowent'fi nakune'no ang T'louas hontohumamentohofohoho. ⁶ Nakwo ang Filipai nohumentan'ngkuhwoni oso Sikuno Engo a'amu hofiko oso wopayo engo ka mo'nnyoso ane nyo'ne sikunoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki nakwo yofayokinomo nowentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono neyakolofahon'ngki ang T'louas i'mofapmment'hwonefoho. Osopo nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho.

Ango T'louas sopo Poul kako hwe Jutikos sohumo ulika'mentisofoho.

⁷ Salale sikuno'nji a'amu so'nji nakwo nuhu'mokontani wosopayo niment'hwonefoho. * Non'ngkahon'ngkuhwoni Poul a'amu somo luth'wamentisofoho. Kako mo'n'ngkanta wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne nom'ne luth'wamentisoso kuntoliyopo imo'n'mentisofoho. ⁸ Nakwo ang yokintahopo tokilonjwa'mjo somo nohumentan'ngkuhwoni sikiloho pi'n'ngo sij'mentisofoho. ⁹ Hwe songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo kako ifofo hanopo nokehumentan'ngki Poul hungkuno ne'no lontan'ngki timosaho un'ngkahon'ngki ni'hu'nahone saho poyo pa'nyo fosyawo'mentisofoho. Fosyawo'mentisoso ang tokilonjwa'mjo hufa'u sihune somta'ni pi'wahu'mentisofoho. Nopi'wesayahon'ngki a'amu hofiko ut'mano lonti'fi kotawent'fi uhwonimentohofoso kako poyo nto pe'nimentisofoho. ¹⁰ Poul nokotawento hwomu poyo sohwoe a'apahopo pisongki'namofonto kehutnnoma lohofonto a'amu somo ulimento, Sekwo yomo iku'toho. Kako songo humaho. ¹¹ Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kut'kujo lohofont'fi niment'hwonefoho. Niment'hwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahon'ngki iyoho longkon'ngkahon'ngki Poul nuli'ko manto umentisofoho. ¹² Oseso a'amuso hwomu pe'nimentiso sohumo songo humahon'ngki kakoe angomo ipemotawent'fi hofiko simo'ho wop'ngo umo'nimentisofoho.

Poul kako ang T'louas uliko'manto ang Miletos spono womentisofoho.

¹³ Poul nalimento, sekwo yofayokinomo ukuji ang Asous sopo woswo'nano. Ngko hon'ngkanomo wamo. Ose nelahon'ngki nakwo yofayokinomo ument'hwonefoho. ¹⁴ Ango Asous sopo noswo'nontani Pouli'nji nakwo yofayokinomo nokotosontani ang Mitilini'mne'no ument'hwonefoho. ¹⁵ Mitilini nta'ni nowekentani mo'n'ngkanta hwaho we'e Kiyous mofonepo ument'hwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'n'ngkanta hwaho we'e Samous'mne'no ument'hwonefoho. Osopo nta'ni mo'n'ngkanta Miletos i'mofapmment'hwonefoho. ¹⁶ Poul nto nalimentisofoho. Sikuno Engo Pentikousimo † ngko Jelusalem wohumamonnoho. Oso'no ang Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sikuno pi'n'ngo eng moneyakolofonehoho.

A'amu ang Efesos sopo humamotofo sofe hwe engo sohwamo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uy'mentisofoho.

¹⁷ Ose nalimentiso so'no ang Miletos i'mofapmment'hwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo mokosyohumayo Efesosnta'ango sohwame'no hungkuno ole lihwatimento, Sekwo nop'kuji nohon'mno. ¹⁸ Ose lihwojahon'ngki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahon'ngkofi Poul ulimento, Ngko hwaho Esiya humamento sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wonoho. ¹⁹ A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntohofane'ent'fi hungkuno ko hnn'ngkahon'ngkofi oso'no yo'mayo

* **20:7:** A'amu pi'n'ngo engo huno'njoso hofiko Jisasiye mikufo'nji honiyo'nji nyo'neso hofiko huno syafihu'motofohoho. † **20:16:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomahoa.

tango'nji nu'mahoningki ngko nje yofe hwotoho fenji simeho tango'nji Anituye syoho imentohefoho. ²⁰ Sekwo huno seyohoho. Ngko iyoho manningkahoningki yo'mayo sefo'mayo'no losetihwamentohefoho. Ango uhu'mokiyo utihwa'nyo sopo sekwoe anga so'mno Anituye hungkuno hopi'nono losetihwamentohefoho. ²¹ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ulimentoho, Honingkano wonyo hopi'nonohinosa foho'naopmno. Anitumne'no sekwo huno fiwolo'mokumno. Jisasimo simeho hi'tntnnono uyimno. ²² Anituye Towahuno Wopingo kiko Jelusalemne fiso ntimaho. Ngko haloho yonji Jelusalemmne'no wasimonne'no yohono. Ango Jelusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho. ²³ Olo'nohino Towahuno Wopingo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahoningki, Impo'angomo ho'nakohufijoso kiko tango engo wotipema'monnoho.

²⁴ I oso'no ngko iyoho manningkohoyohoho. O'o, nje a'apahomme'no huno masyofisyalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Engo Jisas ntapmmmentisoso moi'wo esojwamfo so'no syofisyalokweno. Syoho hiloso Anitu a'amumo wopingo'nohino uy'wo'n'ngkiso so'no wolutihwamne'no yohono.

²⁵ Sekwo upa'n'imno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no losetihwamentohefoho. I nom'ne sikunomo sekwo ngkimo manohonifitnnehofo. ²⁶ Oseso olo sikuno lomo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. ²⁷ Yo'mayo Anitu yoneso'no nto losetihwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino losetihwamentohefoho. ²⁸ Sekwo ito'no fehummno. Anituye Towahuno Wopingo syoho nto seapmmmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofoso somo mokosyohumamno. Jisas kakoe honiyo'nji hofikimo mpe imentisofoho. ²⁹ Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwti'mo'me sohonta a'amu sikisiwojo pa'nyo sekwo'njo ajwo lopo nopikuji wonyo wosemokantifeho. ³⁰ A'amu fehohnjo sekumta'ni noli'kafikuji a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofoso somo hwasyomo ipesemotakuji hwasyo hungkuno woselantifeho. ³¹ Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso in'ngo seyo'eno. Soswo hufa'u si'hune neyakolofontan'ngki ngko in'ngo'nji sikuno'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwamentohefoho.

³² Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amumo wopingo'nohino selohofwo'n'ngkiso hweho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumawosi, kakoe a'amu somo honingkanom wopingo in'ngkayo'ne yo'mayo woseapmmmentonoho. ³³ Sekwoe hamniyoho hwapi'yo'mayo so'no hi man'i'mmentisofoho. ³⁴ O'o, sekwo huno moi'wonoho. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho. ³⁵ Nto setihwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiyimno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'n'ifo somo ufo'mafikuno. Olo hungkuno Jisas nalimentisoso sekwo in'ngo seyo'eno. A'amu nom'mentisofoho'nohino uy'wo'n'ngkohofoso hofikoe simonyo iyoso nom'ne a'amu yo'mayo mawo'n'ngkohofoso somo yakolonoho.

³⁶ Poul oso hungkunoso moi'wo ulonto hofiko'nji hwomtame ehumentifi Anitumo jomo ulimentohofohofo. ³⁷ Ose yontifi hofiko humotaho lontifi Poulimo ke-hutnnoma'mentohofohofo. ³⁸ Sekwo apa'no manohonifitnnehofo ulimentiso so'no hofiko simeho tango umentisofoho. Hofiko yofayokinomne'no ipemotawomentohofohofo.

21

Poul kako Jelusalemne'no asomo umentisofoho.

¹ Nakwo a'amu somo uliko'mentani yofayokinomo nokotosontani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo i'mofapmmmentihwonefoho. Mo'n'ngkanta nakwo hwaho Loutes i'mofapontani osoponta'ango anga Patola i'mofapmmmentihwonefoho. ² I'mofapontani yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto yahoningki uhwonontani osohumo nokotasontani wekapmmmentihwonefoho. ³ Nowekapontani hwaho Saipilos uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani umentihwonefoho. Nowentani hwaho Siliya i'mofapontani anga Taiya sopo ifohohosahumentihwonefoho. Oso anga hopo sopo yofayokino ho'yangwo'wojo'mesyamto umentisofoho. ⁴ Osopo nohumentani a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo tipema'mentihwonefoho. Hofiko'nji nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. Anituye Towahuno sohwo a'amu somo kakoe huno uyahoningki hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko Jelusalem sopo nowakehotoho. Ose ulimentohofohofo. ⁵ Nakwoe sikuno hano iyoso'no imo'n'ngkahoningki nakwo angopono nuli'ko'mentani umentihwonefoho. A'amu

Jisasimo iningkamotofo sohwa hofikoe ape sofanni mehomi'nji nakumo mit+momingo sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame ehumentani Anitumo isamoyoka ulimentihwonefoho. ⁶ Ose ulontani nakwo hnnimentihwoni, Nakwoe a'amu soku mpanimno, hnnimentihwonefoho. Nakwo yofayokinomo nokotosahonngkuhwoni hofiko angopono umentohofofoho.

Ango Sisaliya sopo hwe Akapos sohwo Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

⁷ Nakwo anga Taiya uliko'mentani nowekontani anga Toulemes sopo i'mofapmmmentihwonefoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo so'nji noswo'nontani sikuno anga'no fosalawo'mentihwonefoho. ⁸ Mo'ninkanta anga Toulemes uliko'mentani nowekontani anga Sisaliya sopo i'mofapmmmentihwonefoho. Osopo nakwo Filipiye angomo humamentihwonefoho. Filip huhwo sohwo Anituye hungkuno luthwamojo hweho. A'amu Jisasimo iningkamotofo anga Jelusalemmo humamotofoso Filipi'nji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwanji apousel sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwasopo'mentohofofoho. ⁹ Filip kakoe mehomi musijo osofosofahu'nohino fafoho. Hofiko Anituye hungkuno luthwamotofofoho. ¹⁰ Osopo nohumentanngkuhwoni sikuno fiso neyokolofahonngki hwe fihwo Anitu hungkuno uyahonngki limojo Jutiyanta'ango sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Kako i'mofapmmmentisofoho. ¹¹ Nonetimanto Pouliye ahuloho nomanto kakoe sife aho'nji kilo'nonto ulimento, Anituye Towahuno Wopingo ole ntotoho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yohwo sohmo a'amu Jutaso Jelusalem anga sopo olo pa'nyolo nokilohofikuji a'amu temtitofo kengo sohwafe ahomo woho'nokisyantifeho. ¹² Ose nelahonngki upo'nontani nakwo a'amu Jisasimo iningkamotofo nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jelusalemne'no nosohotoho. ¹³ Ose ulahonngkuhwoni Poul nalmento, Sekwo humotaho peho'no sontantikwofo. Nje simaho tango nyohoho. Jelusalem anga sopo ngkimo impe intofan'hufijosos Jisasiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. ¹⁴ Ose nelahonngki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwoni, Yo'mayo Anitu yoneso umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

Jelusalemmo hwe engo sohwaomo Poul kakoe hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jelusalemne'no uliko'ma'mentihwonefoho. ¹⁶ A'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko Nasouniye angomo ipenemotawomentohofofoho. Oso hwe Saiplosnta'ango huhwo sohwo hohonta Jisasimo iningkamotofo hweho. Nakwo kakoe angomo humamentihwonefoho. ¹⁷ Humamentihwoneso Jelusalem anga sopo i'mofopahonngkuhwoni a'amu Jisasimo iningkamotofoso nonahonontifi simaho wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁸ Mo'ninka nakwo Pouli'nji Jemis sohmo uhwonyo'ne umentihwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofoso hofikoe hwe engo sohwanji pmmmentohofofoho. ¹⁹ Poul a'amu sohwaomo, Nje a'amuhwafo ulonto, yo'mayo wopingo Anitu a'amu temtitofo kengo somne'no uloho'mentiso so'no yoloho ulimentisofoho.

Poul kako hwe engo sohwafe hungkunomo tifi iningkawento Anituye anga engo somo humentisofoho.

²⁰ Oso hiso'no nupa'nontifi Anitumo isamoyoka ulimentohofofoho. Ose ulontifi Poulimo ulimentohofi, Ninkwahwo. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Jutaso pi'ningo engoso Jisasimo iningkamotofofoho. Oso a'amu hiso Mousesiye honingkano hungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ninkkohofihwafoho. ²¹ A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwaswo ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Poul a'amu Jutaso anga kengopo humamotofoso somo Mousesiye hungkuno hohontajo somo tifi iningkakutoho uliwo'ninkkiso hweho. Ole ulalofi, Sekwo sekwoe mehomi sohwaomo a'apaho sihu kolofikutoho. Sekwo oso honingkano hungkuno hohontajo somo apa'no tifi iningkakutoho. Ose ulalofoho ulimentohofofoho. ²² Oso'no pipi yanehwono. Poul ntotohoho upo'nantifeho. ²³ Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi finingkayo. Hwe osofosofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo iningkayo so'no Anitumo ole ulimalofi, Anitu kiko nehonontanngkiji oloso uyantane'yihwono. Ose ulimalofihwafoho. ²⁴ Kiko oso hwe sohwaomo ufohi'ninkkohoji hofiko'nji oso yahino kiho'maso semokiyo so'no fyi'mno. Kiko hofikine'no hamniyoho ho'nasyohoji hofiko oso yahino ni'hu'nahone ifijosos a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'nimalofoso hungkuno hwaswofoho. Kiko Mousesiye hungkunomo iningkowalokuno so'no hofiko uhwonantifeho. ²⁵ A'amu temtitofo kengoso Jisasimo iningkawowo'ninkkohofos somne'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mit'mokuyahojimalohwonefoho. Ole

mti'mokumalohwoni. Yahu y+hufo a'amu nom'nehwo hwoso sohumo uy+fijsoso sekwo non'ngkutoho. Hon+yoso nonyo'eno. Tongo yahu ti'wangomo nano jil+popijoso nonyo'eno. Yo'mayo hon'ngkano akngkil'ike iyo'eno. Ose uli'mentohofofoho. ²⁶ Oso'no mo'ningkanta Poul oso hwe osofosofahu'nohino sohwamo uti'manto oso yahino kiho'maso imokiyo so'no imentohofofoho. Ose yontifi hofi'ko Ani'tuye ang'o eng'o somo nohotoswontifi hwe eng'o sohwamo oso yahino kiho'maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no uli'mentohofofoho. Oso si'kuno somo Ani'tumne'no a'amu ang'a'no ang'a'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyant'ifeho.

Ani'tuye ang'o eng'o somo a'amu Juta sohwa Poul'mo aho kemokosyohumamentohofofoho.

²⁷ Si'kuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u moi'wo umo'nimonto yahon'ngki a'amu Juta hwaho Esiyanta'ango sohwa Poul'mo Ani'tuye ang'o eng'o somo uhwon'mentohofofoho. Nuhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono uli'kafontifi Poul'mo aho ko'mentohofofoho. ²⁸ Nokentifi hofi'ko mango mohm'no lontifi uli'mentohofi, Sekwo a'amu Isilael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako ang'o'meemo emoy-onto nakwoe yahinomne'no Mousesiye hon'ngkano hungkunomne'no olo ang'o eng'o lomne'no hungkuno wonyo li'wo'ningkiso hweho. Oso'nohino'maho. O'o, olohonta kako a'amu temtitof'o kengo sohwamo olo ang'o wopi'ngo lomo ipemotapiso so'no ang'o wonyo kiho pa'nyo imo'ningkohoho. Ose uli'mentohofofoho. ²⁹ Oso hungkuno hiso hwap'ingo ole. Hofi'ko Poul'mo uhwon'mentohofoso kako a'amu temtitof'o kengo ang'o Efesosnta'ango Tiloufimos oso hwo'nji ang'o Jelusalem nohumentan'ngki uhwonontifi hwasyo ole syafi'hu'mentohofi, Poul oso a'amu sohwani'ni Ani'tuye ang'o eng'o somo ipemotaswohoho. Ose li'mentohofofoho.

³⁰ Oso'no Jelusalem mta'ango a'amu hopi'nonohino yomo yontifi mango eng'o li'wo'ntifi yohoto yohotofo mjaloho'nim'wentifi uhu'mokumentohofofoho. Hofi'ko Poul'mo aho kemotaswopahon'ngkofi Ani'tuye ang'o engomjo hoku'yo hopi'nono pijwahumentohofofoho.

Hwe itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo yofe eng'o'njo sohwo Poul'mo uti'ma'mentisofoho.

³¹ Hofi'ko Poul'mo wofonjosyantifi ikujoho posontan'ngkofi hwe yofe eng'o'njo itokuso'njo mokosyohumayo sohumne'no hungkuno ho'nim'entisofoho. Hofi'ko ole uli'mentohofi, A'amu Jelusalem hofi'ko ikujoho fongki'nalokwofo. ³² Ose upa'nantifi hwe yofe eng'o'njo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo nomanto a'amu uhu'mokiyo sopo komo'no pmentohofofoho. A'amu Jutaso hwe yofe eng'o'njo sohwo'nji a'amu itokuso'njo sohwani'ni uhwonontifi hofi'ko Poul'mo apa'no ikujoho mafongku'mentohofofoho. Hofi'ko uyohohu'mentohofofoho. ³³ Hwe itokuso'njo yofe eng'o'njo sohwo Poul'mo aho nokento kakoe a'amu sohwamo uli'mento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafikuji hwe lohomo hmtofahumno. Ose ulonto ulohon'mento. Olo hwe lohwo ti'hwolo. Peho imasoto. ³⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngki a'amu fehohnjo hungkuno ang'a'no lontan'ngkofi a'amu nom'ne sohwa hungkuno kengo joh'o lahon'ngkofi hungkuno eng'o ho'nim'entisofoho. Hungkuno pi'n'ingo eng'o ho'n'ngkahon'ngki hwe yofe eng'o'njo sohwo yoloho hwap'ingoso mupa'nim'entisofoho. Oseso kako itokuso'njo sohwamo uli'mento, Poul'mo itokuso'njo sohwafe angomo motasimno. ³⁵ Ose ulahon'ngki oso ang'o homo somo kotasiyo sopo nomotosahon'ngkofi a'amu pi'n'ingo eng'o kakimo wofonjosyano lahon'ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa uti'motasim'entohofofoho. ³⁶ A'amu pi'n'ingo engoso tifi in'ngkasontifi uli'mentohofi, Fonjahumno.

Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno uli'mentisofoho.

³⁷ Hwe itokuso'njo sohwa hofi'koe angomo womotoswantifi yahon'ngkofi Poul hwe yofe eng'o'njo sohumo uli'mento, Hungkuno wakilmonne'no yohono. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo uli'mento, U, Ki'ko Ngk'lik hungkuno huno'njo hwosi-laho. ³⁸ Ngko huno ole syafisyohono. Ki'ko hwe eng'o Ijip mta'ango sohwo'si a'amu hwaho mokosyohumayo sohwamo wafongku'monji yonji kakoe a'amu hos'imno *foua tausen* (4000) sohwani'ni hwaho a'amu anepono ipemotawomentohino hwosoho. ³⁹ Ose ulahon'ngki Poul uli'mento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje hwap'ingoso hwaho Silisiya ang'o m'kun'imposo Tasosnta'ango hwo'nyoho. Nje a'amuhwe, olo a'amu lohwo uli'monne'no yohono. Wopi'ngotaho. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki hwe yofe eng'o'njo sohwo eno ulahon'ngki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne'no mampi'nyo humayo'ne aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo yahon'ngkofi Poul Hip'lu hungkuno'nji uli'mentisofoho.

22

¹ Poul ole ulim ento, N ingkwahwosafo, Mpohwosafo, sekwo upa'nimno. Sekwo hungkuno ntoh oho so'no ngko nje hungkuno asomo waselimonne'no yohono. ² Ose ulahon ingki a'amu Jutaso hofikoe hungkuno Hipilus o upa'nontifi songo songo mimmentohofoh oho. Poul apa'no ulim ento,

³ Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje na'u kako hwaho Silisiya ang o Tasos sopo aswo nimamentisofoh oho. Ngko engoso olo ang o Jerusalem lopo wo'mentohe hwo'nyoho. Ngkimo hungkuno mesyolontihwayo sohwo Ngkomeliyeliyoho. Kako nakwoe ajuyohwosafe hon ingkano ne'njo lontihwamojofoh oho. Oseso ngko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo in ingkayoso sekwo olohonta in ingkowalokwofo hopa in ingkamote hwo'nyoho. ⁴ Ngko a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo wonyo uloh o'motefoho. Fehohnjo poyo pe'nimentohofoh oho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo'angomo intofahumentohofoh oho. ⁵ Hungkuno nehopi selalokweno. Hwe yofe engo'njo tajo ang o syoho'njo sohwo'nji a'amu kaunisol syoho'njo sohwanji hofiko olo hilo so'no huno moi'wonoho. Hofiko nje yahino so'no waselife. Hofiko a'amu Juta ang o Ntomasi kos humamotofo sohwanne'no ifalifaliyo mtimokontifi ntapmmen tohofoh oho. Nomanji ole limentoh o, a'amu Jisasimo in ingkamotofo somo ahwomo nano intohm'mo ang o Jerusalem tohino eng o mayo'ne'no womotasi mne'no yohono lonji umentohefoho.

*Poul Anituye a'amu ne imo'nimentisof o so'no ulimentisofoh oho.
(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 26:12-18)*

⁶ Ngko nowenji hinjo sopo Ntomasi kos mofone sopo imofowahon ingko nihun o komo'no pomponaho eng o ahwomo mta'angoso ntoh o'mentisofoh oho. ⁷ Osohonta hwa hopo piwasyonji hungkuno ole upa'nimentoh o. Soul, Soul, Kiko ngkimo wonyo peho'no ntahofantokuno. ⁸ Ose ho'n ingkahon ingki ngko ulimentoh o, Hwe eng o, kiko tihwosilo. Ose ulahon ingko ntimento, Ngko Jisas Nasaletnta'ango hwo'nyoho. Kiko wonyo ntahofantokuno. Ose ntimentisofoh oho. ⁹ Hwe ngko'nji umentoh oho sohwa hofiko pomponaho'nohino uhwonimentohofoh oho. Hofiko mampaho oso hwe ntimentiso sohwo mupa'nyofoh oho.

¹⁰ Ngko ulimentoh o, Hwe Eng o, ngko pipi imnehono. Ose ulahon ingko ntimento, Kiko nolikafohoji Ntomasi kosimne'no fiwano. Osopo nuhuji hwe fihwo noku'mahwosi yo'mayo syoho kiko ihhne'enji imentohe so'no walokitihwono. ¹¹ Ose ntahon ingki oso pomponaho mikunimpos engoso ntimentiso so'no timpi'nyo nimon ingkahon ingki a'amu ngko'nji umentoh oho sohwa ngkimo aho nimp o'ntifi Ntomasi kosimne'no ipemotan iwomentohofoh oho.

¹² Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyasiyoho. Kako neyakwosafe hon ingkanomo tifi in ingkawowo'ningkiso hweho. A'amu Juta Ntomasi kos humamotofoso ole hnnimentoh o, Kako hwe wop ingo hweho. ¹³ Ose hwe huhwo sohwo noni'manto ntimento, N ingkwahwo Souliyo, Jije timo apa'no uhwonimonnoho. Ose ntahon ingki oso hohosohonta nje timo wop ingo nimon ingkahon ingki kakimo uhwonimentohefoho. ¹⁴ Nuhwon ingkahon ingko ntimento, Neyakwosafe Anitu sohwo kako yo'mayo yone so'no kiko huno kiyone so'no kuhwosopo'mentisofoh oho. Kiko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohomo uhwonyo so'no kakoe mampaho upa'nyo so'no kuhwosopo'mentisofoh oho. ¹⁵ Hwangku kiko kakoe hungkuno ulihhnefoho. Kiko a'amu somo ya'moyo uhwonjo so'no upa'nyo so'no ulihhnefoho. ¹⁶ Oso'no peho'no hontohumahnno. Kiko nolikafohojo'no ngko mijo wokiyokuma'mo. Kiko Jisasimo jomo uloh o'no kako jije wonyoso wae weekumofono.

Anitu a'amu temtitofo kengo somo Poul uyimentisofoh oho.

¹⁷ Hwangku ngko Jerusalem apa'no nophonji Anituye ang o eng o somo Mpohumo jomo ulonji wojo hopa uhwonimentohefoho. ¹⁸ Hwe eng o sohomo nuhwon ingkahon ingko ntimento, Kiko komo'no Jerusalem uliko'maho. Kiko olopo humahoj o'no manji nje hungkuno lutihsoso hofiko mupa'nifitnnehofo. ¹⁹ Ose ntahon ingki ulimentoh o, Hwe Eng o, hofiko huno moi'wonoho. Ngko a'amu kikimo simeho hi'ntnnono kijapiwo'ningkoh oho somo ang o uhu'mokiyoso mta'ango nomanji ikujoho fonjonji impo'angomo intofohumalefoho. ²⁰ Oso hwe Sitifen, jije hungkuno limojo sohomo fonjahumentoh oho sohonta osopo ngko hofiko'nji nohomanji osohi so'no nje simeho wop ingo nimon ingkahon ingki a'amu fonjahumentoh oho sohwafe manji'mofo yo'mayoso mokosyohumantoh oho. ²¹ Ose ulahon ingko ntimento Kiko mpano, Ngko kikimo hon ingkano sawemo sopo a'amu kengo somne'no wokuhwatimo. Ose ntimentisofoh oho.

Hwe itokuso'njo mokosyohumayo yofe engo'njo Loum mta'ango sohwo Poul'mo mokosyohumentisofoho.

²² Poul oso hungkuno a'amu kengo somne'no ulahon'ngki a'amu Juta nupa'nontifi joho mohm'no ulimentohofi, Fonjahumno. A'amu oleso olo hwaho lopo mohumanehoho. ²³ Oso hungkunoso ne'no lontifi hofikoe hwapife yo'mayoso yojasyontifi hwaho husontifi husa'mentohofohoho. ²⁴ Ose yontan'ngkofi hwe yofe engo'njo kakoe a'amu itokuso'njo sohwo ulimento, Poul'mo angomo ipemotasyikuji ole ul'mno, A'amu sohwa mango engo kilohofoso peho'neto. Oso'no fonaso. Monajo'manji ikujoho wokufonjano. Ose ul'mno.

²⁵ Ose ulahon'ngki hwe sohwa Poul'mo hofiko impe intofontan'ngkofi Poul hwe mnokino manji'mofonjo kako'njopo humentanjo sohomo ulimento, Olo sekwoe yahinotaho. A'amu Loummta'ango sohomo kakoe hungkuno m'kwalofe'njo yontifi siki ikujoho fongku'motofoso sekwoe yahinotaho.

²⁶ Ose ulahon'ngki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engo'njo sohomo ulohon'mento, Kiko peho yalokuno. Olo hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe sohomo nupa'nonto Poul'mo nu'manto ulohon'mento, Ole njo. Kiko Loummta'ango hwasilaho. Ose ulahon'ngki Poul ulimento, Ou, ngko Loum mta'ango hwo'nyoho. ²⁸ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Ngko hamniyoho engo ho'naofonji a'amu Loum imo'n'mentohe hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Poul ulimento. Nje mpohwo Loum mta'ango hweho. Oso'no ngko a'amu Loum hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulahon'ngki a'amu Poul'mo impe intofontifi ikujoho wofonjantifi imentohofohohu uyohohu'mentohofohoho. Hwe yofe engo'njo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohomo impe intofohe so'no tohino engo woma'monntikeno. Ose lonto iyoho unimentisofoho.*

³⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu Juta Poul'mo hungkuno ulohoho so'no yoloho hwap'ngo upa'nimo lonto mo'n'ngkanta Poul'mjo ahwomo nano usihutofonto kako a'amu tajo angu syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanjimo hungkuno ole lihwatimento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lihwa'jonto Poul'mo ipemotasono a'amufe s'manopo uhumat'i'mentisofoho.

23

A'amu Jutafe 'kaunisol' sohwo Poul kakoe hungkuno lut'hwamentisofoho.

¹ Poul a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwo t'mo yokumpohn'nyo uhwononto ulimento, Nje hwe sifahwe, Anitu nohonontan'ngki yo'mayo imoteso m'jim'wenji olohontajo'nji ole nnantofoho, Ngko hon'ngkano wonyo'njo hwon'maho. Ose nnantofoho. ² Ose ulahon'ngki Anonaiyas tajo angu syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentan'ngkoko sohwo ulimento, Pouliye mangomo fongkupmno. ³ Ose ulahon'ngki Poul ulimento, Kiko a'apaho wop'ngo'njo hwasoho. Simeho mo'mo pisakino'njo hwasoho. Anitu wakufonjono. Kiko nje hungkunomne'no ito'no men'hwajijo'ne hwosi nohumanji hon'ngkano ito'nohino some hwotoho fenji n'fonjohino.

⁴ Ose ulahon'ngki a'amu Poul'njopo lohofontifi limentohofi, Kiko Anituye hwe yofe engo'njo sohomo sitofu lulalokuno.

⁵ Ose ulahon'ngkofi Poul ulimento, Nje a'amufu. Ngko Anituye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho Anituye hungkuno ole nalimento, Sekwo a'amu semokosyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'no ngko huno niyohoho.

⁶ Ose ulonto Poul uhwon'mentisoso, A'amu *kaunisol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Satiyusiyoho. Fehohnjo a'amu Falisiyoho. Ose uhwononto *kaunisol* a'amu sohwo mango engo ulimento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso apa'no likapitnnefoho. Olo hilo so'no ngko hontohumaleno. Oso'no ngko a'amu somo oso hungkunoso lut'hwawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'no sekwo ngkine'no hungkuno ho'nosyalokwofo.

⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji yoka hnnontifi husilo'mentohofohoho. ⁸ Hwap'ngoso a'amu Satiyusi sohwa ole liwo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no molikapitnnohoho. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahunu ntnne so'nji mohumuyoho. Ose liwo'n'ngkohofi hwafoho. I oso'no a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'no hwasyofoho liwo'n'ngkohofohoho. Hofiko olo hilo somo simeho uy'wo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likapitnnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahunu ntnne'no humalofo. Ose liwo'n'ngkohofohoho. ⁹ Oso'no

* **22:29:** Loumjo sohwafe hon'ngkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohomo ikujoho fongkiyo so'no yokumpohn'nyo wo'nyofoho.

hofikoe yokaso engo imo'n'ingkahon'ngki a'amu Falisi fehohnjo hon'ingkanohungkuno mesyiluthwayo sohwa nolikafontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Poul kako wonyo miy'wo'n'ing'kiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwolikenoh towahuno hwolikenoh Poul'mo ulimaso'manji kakoe syohofoho.

¹⁰ Ose ulahon'ing'kofi yokaso m'kun'imposo imo'n'ingkahon'ngki hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo ole syafihu'mento, a'amu sohwa Poul'mo yokino yohosiyo hohnta'ni ifijo so'no wo'pe'nimtonoho. Ose syafihu'mentiso so'no iyoho un'ingkahon'ngki kakoe a'amu itokuso'njo sohwo ulimento, Sekwo oso a'amu sohwo ajwomo'mo nowekuji Poul'mo utimafikuji sekwoe angomno fipemotasmno. Ose ulimentisofoho. ¹¹ Mo'n'ing'kanta sikwo'miyo somo Jisas Poul'njopo nolohofonto ulimento, Yokumpohn'nyo hmmo'nyo. Ango Jelusalem lopo ngkine'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimahnnofoho. Oso pa'nyo angoh Loum sopo ngkine'no apa'no ulimmonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu Juta Poul'mo wofonjasyano nolont'ifi hungkuno nano mtito'mentohofoho.

¹² Mo'n'ing'ka im'ingo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokont'ifi hungkuno yokintahopono lontifi ole mtito'mentohofi, Nakwo Poul'mo wofonjasyano. Kako songo nohumentan'ingkuhwosi nakwo wopayo'nji mijo'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofoho. ¹³ Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofi sohwa a'amu we'le pi'n'ingo maho. A'amu *foutimo* (40) yakolonoho. ¹⁴ Ose mtitofontifi hofiko nowent'ifi a'amu tajo angoh syoh'o'njo sohwanji hwe engoh sohwanji oso hwamo ulimentohofi, Nakwo hungkuno yokintahopono lontani ole mtitofihwono, Nakwo Poul'mo wofonjasyantane'no yihwono. Kako songo nohumentan'ingkuhwosi nakwo wopayohwa mijo'hwa monanehwono. ¹⁵ Oso'no sekwo a'amu *kaunisol* syoh'o'njo sohwanji sekwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no mo'n'ing'ka hungkuno filihwatimno. Ole ulimno, Nakwo Poul'mo nom'ne hungkuno ulohonantane'no yihwono. Oso'no olopo fipemotape. Ose ulimno. Oseso nakwo hon'ingkanopo Poul'ne'no nohontohumehwasih fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ulimentohofoho.

¹⁶ Olo hilo so'no Poul'ye koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokuso'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poul'mo nofonjasyane'ent'ifi limentohofi so'no Poul'mo ulimentisofoho. ¹⁷ Ose ulahon'ngki Poul a'amu mnokino manji'mof'o'njo sohune'no johoh ulonto ulimento, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. ¹⁸ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo ipemotasonto hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Poul impo'angomjoh sohwo ngkine'no johoh ntotohohoh, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose ntotohohoh.

¹⁹ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu sohomo aho nokento siko'nohinopo ipemotawento ulohonimonto, Pehohoh wantimmonnto. ²⁰ Ose ulohon'ngki hwomu sohwo ulimento, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohohoh, Mo'n'ing'kanta hungkuno ole wokilantifeho, Kikoh *kaunisoli* njopo Poul'mo fipemotape. Hofikoh Poul'mo kakoe hungkuno hwap'ingo so'no ulane'ent'ifi hwasyo pojih yakokwofoh. ²¹ Oso'no hofikoh hungkunomoh kikoh in'ingkahutohoh. Hwap'ingosoh a'amu *foutimo* (40) hwofilo'nnyoh sohwa hofikoh hon'ingkanopo hiyasoh humafikuji Poul'mne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofikoh ole mtitofohofi, Nakwo Poul'mo wofonjasyano. Poul songo nohumentan'ingkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. Ose mtitofohohoh. Kikoh enoh ulohoji Poul'mo uhwojisoh manji hon'ingkanopo wofonjasyantifeho. ²² Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu lohomo yokumpohn'nyoh ulimento, Olo hilosoh ntotohohoh so'no nom'ne a'amu somoh nulohotohoh. Ose ulontoh hwomu sohomo uhwatimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwahoh mokosyohumayoh Felik's sohwoeponoh Poul'moh ipemotawom-entohofoho.

²³ Nuhwajontoh kakoh hufah'u mnokino manji'mof'o'njo sohwa'umne'no johoh ulonto ulimento, Siko a'amu itokuso'njo *tu hant'ilet* (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomoh yahuponjoh kehuma'wo'n'ingkuhofoh *sefenti* (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo *tu hant'ilet* (200) sohwanji hano iyoh'ne itoh'no fesyohumunyo. Olo sikwo'miyo lomoh, (9 *kilouk*), osomoh sekwo angoh Sisaliyah sopo f'wanimno. ²⁴ Nom'ne ahwomoh yahusoh Poul kehumayoh'ne fesyohumunyo. Sekwo Poul'moh itoh'no ipemotasokujih hwe yofe engo'njo hwahoh mokosyohumayoh Felik's sohune'no utimotapmno. ²⁵ Ose ulontoh kakoh iyoswoh ifalifaliyoh ole mtim'mokumentoh,

²⁶ Ngkoh Kiloutiyoh Lisias'ni olo iyoswoh losoh hwe wop'ingoh yofe engo'njo hwahoh mokosyohumayoh Felik's sohwasimne'no mtim'mokalokwenoh. Njeh Felik's. ²⁷ A'amu Juta olo hwe Poul lohomo nokent'ifi wofonjasyano lontifi imalohofohoh. Kakoh a'amu Loum

hweho upa'n'male so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani uti'ma'malohwonefoho. ²⁸ A'amu Juta Poul'mo wonyo hwosoho ul'malofo so'no oso hwap'ngoso huno waniy-ono lonji Poul'mo *kaun'isol* sohwafepono ipemotawomalefoho. ²⁹ Osopo huno ole tipema'male, Hofiko hofikoe hon'ing'kano hungkuno somne'no Poul'mo ul'malofofoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angomo mintofahufitn'nehofo. ³⁰ Hungkuno ole ni'ma'masofoho. Hofiko Poul'mo wofonjasyantifi imalofofoho. Ose upa'nonji ngko kikiyepono komo'no uyahot'malefoho. A'amu Poul'mo hungkuno ul'malofo sohwanne'no ul'malefoho. Hofiko Poul'mne'no hungkuno hi'njo hwa'manji hofiko jije si'manopo walife. Osohopeho.

Iyoswo ose mti'mokumentisofoho.

³¹ A'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwoe hungkunomo tifi in'ing'kawentifi oso si'kwo'miyo somo hofiko Poul'mo ang'o Antipati'lis sopo ipemotawomentohofohofoho. ³² Iyoho longkon'ing'kahon'ing'ki a'amu itokuso'njo sohwa hofikoe angomno asomo umentohofohofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poul'mo ang'o Sisaliya'no ipemotawomentohofohofoho. ³³ Hofiko Sisaliya i'mofawentifi hofiko iyoswo motawomentohofoso hwe yofe engo'njo Felikis osomo uyontifi Poul'mo hwe engo sohwo'njopo uhwojamentohofohofoho. ³⁴ Felikis iyoswo atof'o lonto Poul'mo ul'mento, Kiko nti'mta'ango hwasilo. Ose ulahon'ing'ki Poul ul'mento, Hwaho Silisiyanta'ango hwo'nyoho. ³⁵ Ose ulahon'ing'ki Felikis ul'mento, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa i'mofapikujo'no jije hungkuno upa'n'monnoho. Ose ulonto, kakoe a'amu sohwa ul'mento, Heloutiye ang'o engo sopo wohumano. Osopo sekwo uhwontohumamno. Ose ul'mentisofoho.

24

A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo sohwa Poul'mne'no hungkuno li'mentohofohofoho.

¹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino memjaofahon'ing'ki hwe yofe engo'njo tajo ang'o syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwanji hwe nom'ne hofikoe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya i'mofapmmmentohofohofoho. Hofiko hwe yofe engo'njo Felikis'njo sopo lohofontifi Poul'mne'no hungkuno ul'mentohofohofoho. ² Felikis Poul'mne'no li'hwojahon'ing'ki nopahon'ing'ki Tetulos sohwo a'amu Juta sohwafe hungkuno Poul'mne'no ul'mento, Hwe engo Felikis sohwo, Kiko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'n'ing'kino hwosoho. Nakwo ikujoho mafong'ki'nyoso simeho pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaho lopo yo'mayo wonyo imo'nyoso kiko huno wop'ngo syafisyonji ito'no mti'mokuwo'n'ing'kino hwosoho. ³ Oseso nakwo simeho wop'ngo nemo'n'ing'kahon'ing'ki isamoyoka wokilantane'no yalokuhwono.

⁴ Ngko huno ole niyohi, Kiko syoho engo'njo hwosoho. Oso'no hungkuno tifo'nohino wakil'mne'no yohono. Kiko a'amufe hungkuno upa'n'wo'n'ing'kino sohwo si nje hungkuno upa'nyo. ⁵ Olo hwe Poul lohwo kako a'amu Jutamne'no wonyo uy'wo'n'ing'kiso hweho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ulikafi'wo'n'ing'kiso hweho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hot'iku lohofontifi hon'ing'kano nom'nemo in'ing'kowalokwofo sofe yofe Nasaletiyoho. Olo hwe lohwo hofikoe hwe engo hweho. ⁶ Kako a'amu temtitof'o kengo sohwa nakwoe Anituye ang'o engo somo wonyo imokiyo'ne ipemotapmmasofoho. Ose uhwonontani Poul'mo aho ka'malohwonefoho. [Nakwo nakwoe yahinomne'no Poul'mo ito'no wom'i'hwojantani ko yahon'ing'kuhwoni ⁷ hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas osohwo noponto nakwoe aho mta'ni usi'huto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto uti'ma'masofoho. ⁸ Nutimanto nal'ma, Sekwo olo hwe lohumne'no hungkuno hi'njo hwas'i'manji sekwo Felikis'yepono motawomno. Lisiyas ose nal'masofoho.] I oso'no kiko Lisiyas sohmo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'n'ing'kohoji huno wakiyono. Yo'mayo ul'malohwone so'no wakilono. Tetulos ose ul'mentisofoho.

⁹ A'amu Juta hopi'nonohinoso simeho inontifi ul'mentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ul'mentohofohofoho.

Poul kakoe hungkuno Felikis'mo ul'mentisofoho.

¹⁰ Hwe engo sohwo Poul'mne'no hungkuno jo'ne uhwon'ing'kahon'ing'ki Poul ul'mento, Kiko nakwo a'amu Juta sohwa'na'mo hungkuno ito'no mi'hwojontan'ing'kino soswo pi'n'ing'ko neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kil'mne so'no simeho wop'ngo nimo'n'ing'kohoho. ¹¹ Sikuno aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anitumo jomo ul'mo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kiko hofikimo olo hiso'no ulohoji'no nehopeho wakilife. ¹² A'amu Juta Anituye ang'o engo somo nom'ne a'amu

sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontaningkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hofiko ango uhu'mokiyo sopo angkuhwafo engo sopo hwe moya'mi ikujoho so'no ulikofontaningko manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho. ¹³ Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwap'ingoso ne anefoho. Oso'no hofiko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kit'hwafitnnehofo. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwon'imalofihwafoho.

¹⁴ I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hotiku lohofont'ifi Hon'ingkanano songomo in'ingkowalokwofo. Oso Hon'ingkanano somo ngko t'ifi in'ingkawenji neyakwosafe An'itumo simeho hi'ntnnono uyalokweno. Mouses'ye hon'ingkanano hungkuno so'nji a'amu An'itu hungkuno uyahon'ingki l'motofo sohwafe hungkuno somo in'ingkowalokweno. ¹⁵ An'itu a'amu wop'ingo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo ulikafone so'no simeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono. ¹⁶ Ngko nje hon'ingkanano wop'ingomne'no syoho engo iwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Oso'no An'itu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwosoho mant'ifitnnehofo. O'o, hwe wop'ingo hwosoho nt'ifitnnehofo. Ngko ole hnn'imnefoho. Hon'ingkanano wop'ingo'njo hwo'nyoho hnn'imnefoho.

¹⁷ Hohonta ngko Jerusalem uliko'manji soswo fihwo niyokolofahon'ingki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji An'itune'no yahu umalefoho. ¹⁸ Ose yonji ngko An'ituye ango engo somo nohumanji oso hiso kiho'maso imokiyo so'no yontan'ingko nohon'malofofoho. Ngko a'amu osofosofahu'nohino'nji nohumantani yo'mayo ito'nohino imalohwonefoho. A'amu pi'n'ingo nakwo'nji mohumulofu. ¹⁹ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumant'ifi ngkimo aho niko'malofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji jije simanopo lohofikujji ngkine'no hungkuno nt'ifitnne'no mape'njo peho'neto. ²⁰ Mape'njo so'no ngko *kaunisoli*'njopo nohumantan'ingko sohonta *kaunisoli* sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofo. Olo hwe lohwa want'ife. ²¹ Olo hungkuno lo'nohinot'ikeno. Ngko hofiko'nji nohumanji ngko joho ole ul'male, A'amu poyo pe'nyo somo An'itu apa'no songo ul'ikafo so'no simeho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hofiko ngkine'no hungkuno kontalokwofo. Poul ose ul'mentisofoho.

²² Felikis kako a'amu Jisasimo in'ingkamotofo sofe hon'ingkanano so'no huno umentiso hwaho. Oso'no kako a'amu Juta somo ul'mento, Nta'noho. Sekwo fohontohumamno. Hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas sohwo nop'ihwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesehwat'monnoho. ²³ Ose ulonto a'amu impe'njo sohawo mokosyohumayo sohomo ul'mento, Kiko Poul'mno fohontohumaho. Kako pawesoso wop'ingofoho. Kakoe a'amu jomo u'mafikujji yo'mayo uy'ifijosso wop'ingofoho. Ose ul'mentisofoho.

Felikis kako Poul'mo impe intofonto soswo hufa'u uy'imentisofoho.

²⁴ Sikuno nom'ne fihwa memjaofahon'ingki Felikis kakoe ape Nt'iusila'nji pmmen-tisiyefoho. Oso a'mu hisi Juta afefoho. Felikis Poul'mne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwaj'imentisofoho. Poul a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso'no lut'ihwamentisofoho. ²⁵ Kako hon'ingkanano wop'ingo tipemayo so'no yo'mayo wonyo ho'naofo so'no hwangku An'itu a'amufe hungkuno ikwolofo so'no lut'ihwamentisofoho. Ose ulahon'ingki Felikis iyoho un'ingkahon'ingki ul'mento, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sikuno nom'nemo ngko iyoho humame sohonta nekwo apa'no wolaho. ²⁶ Ose ulonto ole syaf'ihu'mento, Poul'mo usihuto'meso'no hamniyoho wontapmmontol'ikeno. Ose syaf'isyonto sikuno pi'n'ingo somo Poul'mne'no l'hwaj'wo'nonto Poul'iji hungkuno hnn'imentisiefoho. ²⁷ Soswo hufa'u uyokolofahon'ingki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Felikis'ye hwaho mokosyohumayo syohoso ma'mentisofoho. Felikis huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Poul'mo impo'angomo humentan'ingki musihutofe'njo yonto uliko'ma'mentisofoho.

25

Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nyo sohwo wonipa'nono ul'mentisofoho.

¹ Fesitos hwaho kengo mta'ni ango Sisaliya i'mofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sikuno hufa'u si'hune memjaofahon'ingki kako Jelusalemno simentisofoho. ² A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitos'anjopo u'mant'ifi hofikoe hwasyo hungkuno Poul'mne'no ul'mentohofofoho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ul'mentohofi, ³ Kiko nonefo'mahoji Poul'mo Jelusalemno uhwajo. Ose ulont'ifi Poul'mo hon'ingkanopo fonjosyane'ent'ifi nto mtito'mentohofofoho. ⁴ Ose ulahon'ingko Fesitos ul'mento, Poul ango Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso

hopo sopone'no we'enepe wamne'no yohono. ⁵ Poul kako wonyo imentiso'manji sekwee hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanoho. Ose ulimentisofoho.

⁶ Fesitos Jerusalem nohumanto nom'ne sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihuneti'keno sikuno aho hufa'u hopi'nonohinoti'keno memjaofahon'ngki hofiko Sisaliya'no umentohofofoho. I'mofaponti'fi mo'n'ngkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no melihwajiyo'ne somo nohumanto kako Poul waponi lonto lihwat'mentisofoho. ⁷ Lihwojahon'ngki Poul noswahon'ngki a'amu Jerusalem mta'ni pmentohofohi sohwa Poul'njopo nolofofonti'fi hungkuno tango'njo Poul'imne'no limentohofofoho. Hofiko Poul'mo wonyo imentohino hwasohi ko ulimentohofoso Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mamentisofoho. ⁸ Poul hofikimo aku ulimento, Ngko hon'ngkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe hon'ngkano hungkunoso mti'hupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwoe hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

⁹ Ose ulahon'ngki Fesitos kako a'amu Juta sohwaro afofo umokumonto yonto Poul'mo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wop'ngtaho.

¹⁰ Ose ulohon'ngkahon'ngki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohware hungkuno ito'no meliwojiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefoholofihwajiyo'ne angofoho. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta somne'no wonyo mimmtohefoho. ¹¹ Ngko wonyo hon'ngkano imofonti'mtentesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo nti'fijoso hungkuno ane'njo nope'n'i'mnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntohofoso hwasoy'manji kiko hofikoe aho noho'nan'syohotoho. Hwe yofe engo hwofilo'nyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no wawomne'no yohono. ¹² Ose ulahon'ngki Fesitos kakoe a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hnnontifi Poul'mo ulimento, Kiko Sisamne'no jije hungkunomo upa'nono ntohino so'no e'wano. Sisafepono fiwano. Ose ulimentisofoho.

Fesitos kako Poul'imne'no Akilipa sohomo ulimentisofoho.

¹³ Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaoh mokosyohumayo Akilipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesitosimo isamo uloho'mentisiyefoho. ¹⁴ Siko ango Sisaliya humentan'ngki sikuno pi'n'ngo memjaofahon'ngki Fesitos Poul'imne'no hungkuno ole luti'hwamento, Poul impo'angomo humentan'ngki Feliks musi'hutofe'njo uliko'ma'mentisofoho. ¹⁵ Ngko Jerusalem nosonji osopo nohumentan'ngko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji ni'mantifi Poul'imne'no ntontifi nti'mentohofi, Kiko Poul'mo ole uso, Jije wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso. ¹⁶ Ose ntahon'ngkofi ulimentohi, Nakwo a'amu Loum si'nwi oso yahino hiso ane'nwoho. Hwe fiho a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe simanopo malohofe'njo yihwosi oso hungkunoso majo'manji oso hwe sohomo tohino siki muyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahon'ngkuhwoso'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso hon'ngkano wop'ngofoho. Ose ulimentohofoho.

¹⁷ Hofiko ngko'nji pmentihwone sohonta ngko mohontohumammentohefoho. O'o, mo'n'ngkanta ngko hungkunojo ango somo nohumanji Poul'imne'no lihwat'mentohefoho. ¹⁸ Ngko ole syafi'hu'mentohi, Hofiko Poul'imne'no hon'ngkano wonyo so'no ulantife'no yohoho. Ose syofi'syahon'ngko hofiko nolikofohumantifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofofoho. ¹⁹ O'o, hofiko yoka ole wo'nyo hwafoho. Poul hofikoe Anitumne'no hon'ngkano songo in'ngkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fiho kakoe yofe Jisas osohwo poyo pe'nimentiso so'nji oso'no yoka ulimentohofofoho. Poul ulimento, Jisas songo humaho. ²⁰ Oso'no ole syafi'hu'mentohi, Hungkuno hwap'ngo neso pipi syafi'hu'mnehono. Ose syafi'syonji Poul'mo ulohon'mentohi, Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wop'ngotaho. ²¹ Ose ulahon'ngko Poul nti'mento. O'o, ngko impo'angomo nohumahm'mo tifi hwe yofe engo hwofilo'nyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melon'hwajonoho. Ose ntahon'ngki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwaro ulimentohi, Poul impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonoye'ne uhwat'monnoho. ²² Oso hungkunoso Akilipamo ulahon'ngki Akilipa ulimento, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahon'ngki ulimento, Mo'n'ngkanta kiko upa'nyo.

²³ Mo'n'ngkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapife wokoso'njo wonyoangkafoso yahon'ngki hwe itokuso'njo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji noponti'fi Akilipa hiya'umo ipemotaponti'fi ango uhu'mokiyo sopo humentohofofoho. Nuhu'mokahon'ngkofi Fesitos Poul'mo

utimotapife lihwatimentisofoho. ²⁴ Nutimotopahon'ngkofi Fesitos ulimonto, Hwe yofe engo'njo Akilipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo hwe lohomo uhwonimno. A'amu Juta Jerusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohume'no nje simanopo lohofontifi nto ntimentohofofoho. Hofiko joho mohm'no ntimentohofi, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho. ²⁵ I oso'no kakoe hon'ngkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no motipema'mmentohefoho. I kako ntimento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mtitofonji kako Sisafepono waweno ulimontohefoho. ²⁶ Ngko Poulye hon'ngkano wonyo motipemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mti'mokumnehono. Oso'no hwe yofe engo'njo Akilipa kiko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Poul sekwo simanopo utimotapohono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mti'mokumne so'no ntimno. ²⁷ Ngko a'amu impo'ango mta'n'ngo sohwo Sisafepono uhwatimeso kakoe hon'ngkano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamti'mokiyo'manji oso ngko yahino hopo'maho lohono. Ose ulimentisofoho.

26

Poul kakoe hungkuno Akilipa sohumo ulimentisofoho.

¹ Akilipa Poulimo ulimonto, Kiko jije hungkuno fiso. Ose ulahon'ngki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ulimentisofoho.

² Ole ulimonto, Hwe engo Akilipa, nje hungkuno wakilmne so'no nje simaho wopingo nimo'n'ngkohoho. Oso hungkuno a'amu Jutaso ntimentohofoso asomo wakilmmonne'no yohono. ³ Kiko nakwo a'amu Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso kiko hopi'nonohinomo ito'no upa'nyo.

⁴ Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo * olohontajo so'nji yo'mayo yahino y'wo'n'ngkohe so'no a'amu Jutaso huno uyahoho. Ngko nje angso so'pono Jerusalem oso'ponohini humawo'n'ngkohefoho. Oso'no hofiko huno uyohoho. ⁵ Hohonta ngko nohumanji ngko a'amu Falisi sohwafe hon'ngkanomo ito'no in'ngkawo'n'mote hwo'nyoho. Oso hon'ngkano hiso tango we'e'njo'maho. Tango mikun'imposofoho. Oso hiso'no hofiko huno uyohoho. Hofiko wokilano lifijo'manji olo hilo so'no wakilife. ⁶ Yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nosyahon'ngkofi olopo lohokweno. ⁷ Nakwo a'amu Juta temtitofo sife mta'ni hufa'u so'nwi Anitune'no im'ngko'nji sikuno'nji isamoyoka uli'wo'n'ngkuhwonefoho. Hwap'ngoso yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofofoho. ⁸ Sekwo a'amu Juta soku, Anitu a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafo so'no simaho hi'ntnnono muyoso peho'neto.

⁹ Hohonta ngko huno ole syafihu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnnta'ango sohune'no hwotoho wahmmonji imentohono. ¹⁰ Ose syafisyonji angso Jerusalem sopo nohumanji ose imentohefoho. A'amu yofe engo'njo tajo angso syoho'njo sohwa syoho ntapontifi n'hwajohon'ngkofi ngko a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo nokenji impo'angomo intofahumentohofoho. Oso a'amu hisomne'no a'amu nom'neso wope'nantifeho lahon'ngkofi ngko eno ulimontohefoho. ¹¹ Sikuno huhwo huhwi hofikoe tajo angso somo nohumentan'ngkofi ngko tohino umotefoho. Ole ulimentoho, Sekwo Jisasimo simaho uyoso foho'naopmno. Ose ulonji hofikine'no simano hintotohino n'mn'ngkahon'ngki angso hwahe kengopono a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo tohino uyimo lonji umentohofoho.

Poul Anituye a'amu ne imo'nimentiso so'no ulimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 22:6-16)

¹² A'amu yofe engo'njo tajo angso syoho'njo sohwa iyoswo ntapontifi a'amu Jisasimo simaho uy'wo'n'ngkohoho somo tohino uyo'ne angso Ntomasi'kos oso'pono nihwatimentohofofoho. ¹³ U, hwe engo sohwo, ngko hon'ngkanomo nowentan'ngko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lan'humamentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi'nyomo yakolo'nnyofoho. A'amu ngko'nji umentihwone sohwanji olo pomponaho hiloso uhwon'mentihwonefoho. ¹⁴ Ose uhwonontani hwa-hopo piwahu'mentihwonefoho. Ngko Hipilu mampaho upa'nimentoho, Soul, Soul, wonyo peho'no ntohofantokuno. Kiko sihu mampo'nnyo somo entofomahoji'manji

* **26:4:** Hohohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako angso pone engo Tasas, hwahe Silisiya, humamentisofoho. (Sohu engo 22, hon'ngkano we'e 3, somo uhwonjo.)

kiko sihu wosakolo'nimonnoho. ¹⁵ Ose ho'ningkahon'ngki ulohon'imentoho, Hwe engo tihwosilo. Ose ulahon'ngko nt'imento, Ngko Jisasi'nyoho. Kiko ngkimo wonyo n'mokantokuno. ¹⁶ Noli'kafohoji filohoho. Nje syoho nt'ohofiyone kuhwosopo'mne so'no ku'mahono. Olo sikuno lomo yo'mayo uhwon'ngkino so'no a'amu nom'ne somo ulohoho. Oso'nji yo'mayo hwangu kitihwamne so'nji a'amumo ulohoho. ¹⁷ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo wokuhwat'mo. Hofiko kikine'no wokufonjano lifijoso wokufo'ma'monnoho. ¹⁸ Ngko nokuhwaji'mo kiko hofikoe hunomo fiwolo'mokahoho. Hofiko Seteniye sikwo'mjohoso'mo humalofo somo nje pomponahopo fipemotapohoho. Hofiko Seteniye yokumpohn'nyo usikwajikui ngkiyepono wapife. Ngkimo simeho ntapifijoso hofikoe wonyo wae weeo'mo. Oso a'amu hiso'nji nom'ne a'amu'nji ngkimo simeho ntapefojo so'no hofiko An'itu mta'ni yo'mayo wop'ngo mapitnnefoho. Ose nt'imentisofoho. An'itu kako'ne moi'wo nto uhwosopo'mentisofoho.

Poul kako Akilipa sohomo kakoe syoho'ne ul'imentisofoho.

¹⁹ U, hwe engo Akilipa sohwo, Olo hiloso ahwomo mta'ango ho'n'imentiso so'no hwotoho mafe'njo imentohefoho. O'o, haloho'nohino imentohefoho. ²⁰ Oso hungkuno hiso'no a'amu ang'o Ntomasi'kos humamotofo somo ul'imentohefoho. Oso-ponta'ango a'amu Jelusalem so'nji a'amu hwaho Jutiya hopi'nono humamotofo so'nji a'amu temtitofo kengo so'njimo An'tuye hungkuno luti'hwamentohefoho. Ole ul'imentoho, Sekwo hon'ngkano wonyomo hohujo ikenjaof'kui An'tumne'no simeho fiwolo'mokummo. Hon'ngkano wonyoangkafo'nohino uti'hwanyopo fiy'mmo. A'amu nom'neso sehon'fijoso An'tuye a'amu ne kuyoho woselant'ifeho. Ose ul'imentohefoho. ²¹ Oso hwapingo wo'nnyo so'no a'amu Jutaso An'tuye ang'o engo somo aho n'kent'ifi wofonjon'syant'ifi imentohofofoho. ²² I An'itu n'ifo'mawo'n'ngkahon'ngki olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane so'nji sekwo yofe engo'njo sikunonjimo An'tuye hungkuno selalokweno. Olo hungkuno hiloso songo'maho. O'o Mousesi'nji a'amu nom'ne An'itu hungkuno uyahon'ngki luti'hwamotofo sohwanji hofiko nto limotofofoho. ²³ Ole limotoho, Hwe ahwomo mta'ni nakwoe hwahopo uhwat'mentiso sohwo tohino engo nomahwosi poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no songo likafone si'mo'mjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'njine'no An'tuye hon'ngkano hwasampene hweho. Ose nto limotofofoho.

Poul kako Akilipa sohomo An'tuye hon'ngkano tipemayo'ne'ento luti'hwamentisofoho.

²⁴ Poul ose ulontan'ngki Fesitos joho mohm'no ul'imento, Poul kiko hwayo hohnjo hwosoho. Kiko huno pi'n'ngo engo tipemanji jije huno hwayo hohnjo imo'n'mahnno hwosoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki Poul ul'imento, Hwe engo Fesitos sohwo, ngko hwayo hohnjo hwon'maho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko huno'njo hwo'ni lohono. ²⁶ Hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo kako olo hilo so'no huno uyohoho. Oso'no iyoho mann'ngkahon'ngki ulalokweno. Olo yo'mayo kilohe so'no Akilipa kakoe timo'nji haloho'njimo muyakolofefoho. Olo hiloso hiyaso'mo imo'n'imentiso'maho. O'o, uti'hwanyopo imo'n'imentisofoho. ²⁷ Hwe engo Akilipa sohwo, kiko a'amu An'tuye hungkuno luti'hwamotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono luy'wo'n'ngkino. Ngko huno nyohoho. Kiko uy'wo'n'ngkino.

²⁸ Akilipa Pouliye hungkunomo hot'iku lohofonto ul'imento, Kiko huno p'pi kiyohoho. Jije hungkuno'nohino somo upa'nonji ngko An'tuye a'amu ne imo'nyo so'no huno lakiyohoho.

²⁹ Ose ulahon'ngki Poul ul'imento, Ngko An'tumo olo'no jomo ulalokweno. Kiko'nji a'amu nom'ne oloponjo nje hungkunomo upa'n'ngkohoho so'nji An'tuye a'amu ne ngko pa'nyo um'o'n'ife nn'ngkohoho. I oso'no ngko impo'angomo humale hopaso oso ngkilaho nn'ngkohoho. O'o, sekwo An'tuye a'amu ne hmmo'n'mmo.

³⁰ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo Akilipa sohwo'nji Fesitos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Akilipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji likofohumamentohofofoho. ³¹ Hofiko noswapont'ifi hnn'mentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho. ³² Hwe engo Akilipa Fesitos'mo ul'imento, Poul kako Sisamne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi kiko usikwajohotnnesohilo. Ose hnn'mentohofofoho.

27

Poul kako yofayokinomo ang'o Loum ne'no womentisofoho.

¹ Hofiko hwaho Itali'no yofayokinomo wekane'ent'ifi hungkuno mtito'mentohoho so'no hofiko Pouli'nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliyos oso hwoe ahomo ho'nahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako

hwe engo Sisafe a'amu itokuso'njo *wan hantilet* (100) sohwaro umokosyohumayo hweho. ² Nakwo yofayokino Atilamitiyom mta'ango somo kotasimentihwonefoho. Yofayokino homo somo hwaho Esiya wowano lahon'ngkofi nakwo'nji umentihwonefoho. Hwe fihwo yofe Alisitakos nakwo'nji umentihwonefoho. Kako hwaho Masetouniya ango Tesolounikanta'ango hweho. ³ Mo'n'ngkanta nakwo ango Saitoun ifohohosahumentihwonefoho. Juliyos kako Poulimne'no hitoho ulofahon'ngki Poulimo ulimeto, Kiko jije a'amu olo ango lopo humamotofo so'nji fosiyo humaho. Ose ulahon'ngki Pouliye a'amuso wopayo yo'mayoso Poulimo uyimentohofofoho. ⁴ Oso ango somta'ni nowekentan'ngkuhwoni ifofo engo ilojaofahon'ngki oso ifofo ilojao'mentiso sohosile ifofo engo'njo sohohtani'ni i'waho yontani ifofo we'e'njo sohohtani'ni hwaho we'e Saipilos sopo womentihwonefoho. ⁵ Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwaho Lisiya ango Maila sopo i'mofapmmmentihwonefoho.

⁶ Osopo a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Alek'santiliyanta'angoso Loum ne'no umne'ento tipemamentisofoho. Notipemanto nakumo netimanto nehwojamentisofoho. ⁷ Oso yofayokino homo somo nakwo nokotosontani nowentani sikuno pi'n'ngo hofohofahn'no umentihwonefoho. Hofiko syoho tohohmtanno'njo engo yontifi nakwo ango Nitos mofone sopo i'mofapmmmentihwonefoho. Oso hopo sopo ifofo nomti'hupmmfahon'ngki nakwo mayofoho. Oso'no nakwo oso hwaho we'e Kililit osohosili nowentani ango Salimoune uyakolo'mentihwonefoho. ⁸ Oso hopo sopo hofiko syoho tohohmtanno'njo engo yontifi nakwo hwaho Kililit mom'ngo sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wop'ngo'njo sopo i'mofiwentani oso hopo sopo ole limotofofoho. Mijo Wop'ngoponoho. Ango Laseya mofoneponoho.

⁹ Osopo nohumentan'ngkuhwoni sikuno pi'n'ngo memjaofahon'ngki sikuno nom'ne * a'amu Juta wopayo humaho humayo somo moi'wo imo'n'imentisofoho. Osohonta mijo ayo ni'hu'no wonyo imo'n'imentisofoho. Oso'no Poul kako a'amu yofayokino syoho'njo sohwaro ulimeto, ¹⁰ Sekwo upa'n'mno. Nakwo olohonta hano'manji, syoho tohohmtanno'njo engo yihwasi yo'mayo hopi'nono wonyo umo'n'montonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnohino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'n'montonoho. Olo hilo so'no ngko huno niyohoho. ¹¹ Ose ko lahon'ngki hwe a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo halo ho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yohwo sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi in'ngkamentisofoho. ¹² Oso mijo wop'ngo hopo sopo ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'no mofosyohumayo'njo y'wo'n'ngkisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo uliko'mano. Nakwo ango Finikis nowehwasi ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yamofo wofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finikis oso mijo wop'ngopo hwaho Kililit'njoponoho. Ifomommne'no hiyaso'mnoho.

Ifofo engo yonto mijo engo yonto yofayokinomo ho'noma'mentisofoho.

¹³ We'enepo ifofo posipo'nnyo imo'n'ngkahon'ngki hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Jefe wop'ngofoho. Hano wohwano. Ose lonti'fi hofiko sojo tango'njo mijo mta'ni ifiwosipemantifi nakwo hwaho Kililit mom'ngomnohini umentihwonefoho. ¹⁴ We'enepo nowentan'ngkuhwoni ifofo mikunimposo hwaho Kilitnta'ango pmmentisofoho. ¹⁵ Ifofo engo sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahon'ngki kilonjipe monto hopo mmo'nyo'njo yahan'ngki ifofo yofayokinomo motali'mo'mentisofoho. ¹⁶ Nomotali'mofontan'ngki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni umentihwonefoho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentan'ngki nakwo oso yofayokino nom'ne we'e husimpemotawowo'n'ngkohofoso syoho tohohmtanno'njo engo yontifi mokohusimpemantifi yofayokino engomo ho'nahumentohofofoho. ¹⁷ Osohonta hofiko yofayokino engo sohomo mnangomo'mnohini impe swofapo'mentohofofoho. Yokumpohn'nyo intofomokosyohumayo'nefoho. Hofiko hwaho engo Apilika sojo'njo sopo'ne'no iyo ho'n'ngkahon'ngki yofayokinomijo hwapife ifofo'ne'entifi pmpilip'eehumentohofoso asomo peehon'ngki yofayokino mijopo matpmmentisofoho. ¹⁸ Ifofo'nji mijo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahon'ngki mo'n'ngkanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmmmentihwonefoho. ¹⁹ Mo'n'ngkanta nom'ne sikuno sohomo hofiko yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meeo'mentohofofoho. ²⁰ Sikuno pi'n'ngo engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontan'ngkuhwoni ifofo ne'no naloho'mentisofoho. Oso

* **27:9:** Oso sikunososi Anitu A'amu Wonyo Wae Yafo'ne Imo'n'imentisofoho. Oso soswo somo ifofo engo Mijo Engo Sa'njo Metiteleniyan sohohtani'ni lika'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

hiso'no nakwo ole syafi'hu'menti'hwoni, Nakwo angonepo m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantanoho. Ose syafi'hu'menti'hwonefoho.

²¹ Sikuno pi'n'ingo engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahon'ingko fi Poul hofi'ko'nji ajwo'mta'ni nolikafonto ul'imento, Upa'n'imno. Sekwo nje hungkunomo haloho yont'fijontentesi nakwo Kilitnnta'ango mul'iko'maso'njo nesohilo. Nakwo olo syoho to-hohmt'no'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'n'nyo'njo nesohilo.

²² I oso'no ngko hungkuno waseli'monne'no yohono. Sekwo iyoho sen'ingkuhwoloho. A'amu sohwa'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'n'nyofoho.

²³ Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwo'mtame ulohofi'wo'n'ingkohe hwo'nyoho. Olo sikwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo noloho-fonto, ²⁴ nt'maho, Poul kiko iyoho kinyo'eno. Hwangku kiko Loumjo hwe engo Sisafe si'manopo lohotnne hwasoho. Anitu kako kikine'no hitoho ulofi'wo'n'ingkohe so'no a'amu hopi'nono kiko'nji humalofo sohwa songo wohumant'ifeho. Ose nt'masofoho. ²⁵ Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso Anitu nt'masoso ne imo'nyo so'no ngko si'meho uyohono. ²⁶ I si'mo'no ifoho nakwoe yofayokinomo motole'mof'ihwosi sojopo wonyo umo'n'imontonoho. Ose ul'imentisofoho.

²⁷ Sikuno aho hufa'u hopi'nono si'fe mta'ni osofosofahu'no memjofahon'ingki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyan sopo mtawoment'ihwonefoho. Oso si'kwo'miyo somo kuntoliyopo a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole syafi'hu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho. ²⁸ Ose syafisyont'ifi hofi'ko mijomo impe yamofo yamofo humomj'm'ihwofofoho. Humomj'm'ihwofoso uhwon'imentohofoso mitipongo kengomo'mo, *fouti* (40) *mita*, uhwonont'ifi we'enehwo nowent'ifi apa'no humomj'm'ihwofofoho. Osopo nuhwonont'ifi mitipongo we'e hopaponoho, *teti* (30) *mita*.

²⁹ Ose uhwon'imentohofoso hofi'ko iyoho un'ingkahon'ingki syafi'hu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mof'iwanehont'ifi sojo osofosofahu'nohino tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomo intofuyoho'mokumentohofofoho. Ose yont'ifi hofi'ko mofehi'nyo komo'no wosi'mofapono lonti'fi aho ku'mokumentohofofoho.

³⁰ A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hofi'ko ole syafi'hu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'njo a'amu sohwa'no uhwojano lonti'fi hofi'ko yofayokino we'e somo impe hiyamno syofi'yoho'mokumentohofofoho. Ose yont'ifi hwasyo hungkuno ul'imentohofi, Nakwo sojo tango'njo yofayokino si'mano hohnta'ni untufuyoho'mokano.

³¹ Ose ulahon'ingko fi Poul a'amu itokuso'njo sohwanji hwe mokosyohumayo so-hwo'njimo ul'imento, Oso a'amu sohwa yofayokinomo mohumayo'njo ifijo'manji nakwo hopi'nono poyo wope'nyontanoho. ³² Ose ulahon'ingki a'amu itokuso'njo sohwa hofi'ko yofayokino we'e somo impe hotito lohofont'ifi mijomo uyoho'mokumentohofofoho.

³³ Mofehi'nyo we'enepi wosapmmonto yahon'ingki Poul a'amu hopi'nonohino sohwa'no wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo ul'imentisofoho. Ole ul'imento, Sikuno aho hufa'u hopi'nono si'fe mta'ni osofosofahu'no nakwo wopayo manyo'njo humant'ingkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho. ³⁴ Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waseli'monne'no yohono. Sekwo wopayo'manji fohu'memapmno.

Oso yokumpohn'nyo wosemokosyohumano. Upa'n'imno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanoho. ³⁵ Ose ulonto kako wopayo nomanto, hofi'koe si'manopo Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso kutikujo lohofonto kako si'mo'no n'imentisofoho.

³⁶ Oseso hwe hopi'nono nuhwonont'ifi si'meho wop'ingo umo'n'ingkahon'ingki hofi'ko wopayo hu'mema'mentohofofoho. ³⁷ Nakwo yofayokinomo humalohwone sohwa'ni *tu hantilet sefenti-sikis* (276) hwona'nyoho. ³⁸ Hofi'ko wopayo moi'wo nonont'ifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yango nom'ne singkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofofoho.

Yofayokino wonyo imo'n'imentisofoho.

³⁹ Mofehi'nyo si'mofopahon'ingki hwahopo uhwonont'ifi li'mentohofi, Olo hwaho hopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lonti'fi uhwon'imentohofoso mijo wop'ingopo sojo ane wosoho'nohino sopo uhwonont'ifi osopo ufohohososyano li'mentohofofoho. ⁴⁰ Hofi'ko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso sihu hotitofont'ifi ni'hu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofofoho. Ose yont'ifi hofi'ko impe hohonta kilonji'pe somo intofahu-mentohofoso italo'mentohofofoho. Hwap'ife ifoho'ne fisojwaofont'ifi yofayokino hwahopone'no umentohofofoho. ⁴¹ Yofayokino nowento wosoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifoho engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahon'ingki yofayokino ajwopo mt'hupo'mentisofoho. ⁴² A'amu itokuso'njo sohwa huno syafi'hu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo p'ifijoso hiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano.

⁴³ Ose syofisyahon'ingko fi hwe a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo Poul'mo ufo'ma'mo lonto ul'imento, A'amu sohwa'no n'ofonjikutoho. Sekwo a'amu mijomno

huno'njo sohwasí sekwo símo'mo noli'kofaofi'kuji femoyamno. ⁴⁴ A'amu nom'ne sohwasí sekwo tifi iyofeejo yofayokino mta'ango nomafí'kuji nomtawekuji fífohohosahumno. Ose ulahoníngki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentíhwonefoho.

28

Ango Malita sopo Poul humamentisofoho.

¹ Nakwo hwaho hopo sopo ito'no i'mofiwentani hwaho hiso yofe Malitayoho upa'nímentíhwonefoho. ² A'amu oso hwaho sopo humamotofoso nakumo wopíngo nefe'ma'mentíhwofofoho. Ifoyo syahoníngki kwongkwongo nesahoníngki hofi'koe a'apaho toho umokinífe lonti'fi toho nakumne'no enantohmmentohofofoho. ³ Poul kako toho nomanto mefontaníngki homa toho uhu'níngkahoníngki toho mta'ni noswaponto Pouliye ahomo toho lo'mentisofoho. ⁴ A'amu hopo sopo humamotofoso homa Pouliye ahomo lojijwosyowahoníngki uhwonontífi límentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwolikeno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyo so'no poyo pe'nyoso wopíngofoho. Wape'nímtonoho. ⁵ Ose lahoníngkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'nímmmentisofoho. ⁶ A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantífi syafíhu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no nophwasi wape'nímtonoho. Oseso hofi'ko wonyopi hontohumantífi Poul wopíngo humentaníngki uhwonontífi límentohofi, Olo hwe lohwo kako Anítu pa'nyo hweho. Ose límentohofofoho. ⁷ Oso hwaho nakwo i'mofapmmmentíhwone sopo hwe hwaho hopi'nonohino mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papíliyasíyoho. Kako kakoe angomo nomenehumajonto osopo wopíngo nelohofahoníngki síkuno hufa'u síhune humamentíhwonefoho. ⁸ Papíliyasíye kaníngkwowho mnokino'njohwo humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmtnno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kúsusyonto Anítumo jomo ulonto wopíngo umokumentisofoho. ⁹ Ose yahoníngki a'amu hwaho hopo sopo humamotofoso nuhwonontífi a'amu hopi'nono mnokino'njoso nopahoníngkofi Poul a'amu hisomo wopíngo umokumentisofoho.

Poul Molítanta'ango sohwo Loum i'mofamentisofoho.

¹⁰⁻¹¹ Oso hiso'no hofi'ko wopíngo'nohíni nalaho'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo nohumantaníngkuhwone hamno hufa'u síhune neyakolo'mentisofoho. Ulí'ko'ma'mentíhwone sohonta nakwo yo'mayo umofonyo iyoso a'amu hiso hofi'ko yofayokino hu'meehumentohofofoho. Oso yofayokino hiso ifofo engo so'no oso hwaho hopo sopo hontohumamentohofofoho. Oso yofayokino somo nokotosontani umentíhwonefoho. Yofayokinoso angó Alekísantíliyanta'angofoho. Hntole hohnta'ni anítu pa'nyo huyo'mango hufa'u'njoponoho. Susíye hwomu hwa'uye huyo'mangofoho. ¹² Nowekentani angó Silakíyus i'mofopontani osopo síkuno hufa'u síhune humamentíhwonefoho. ¹³ Osopo nta'ni nulí'ko'mentani nowentani angó Lejijyom i'mofapmmmentíhwonefoho. Mo'níngkanta ifofo hohujo hohnta'ni sopahoníngki síkuno hufa'u memjaofahoníngki nakwo angó Puteyouli i'mofapmmmentíhwonefoho. ¹⁴ I'mofopontani osopo a'amu Jísasímo iníngkamotofo somo típemahoníngkuhwoni nalímentohofi sekwo nakwo'nji fosyohumamno. Ose nelahoníngkofi Sante anga'no neyokolofahoníngki nakwo angó Loummne'no honíngkanomo umentíhwonefoho. ¹⁵ A'amu Jísasímo iníngkamotofo Loum mta'angoso nakwo sopontaníngkuhwoni nupa'nontífi hofi'ko píkwato lohofontífi angó Apiyos wopayo mpe yíwo'níngkohofó Angó Fosyowe Hufa'u Síhune'njo sopo swo'nímentíhwonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anítumo isamoyoka ulonto símeho wopíngo umo'nímentisofoho.

¹⁶ Nakwo angó Loum i'mofopahoníngkuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nalímentohofi, Poul kako'ne angó típemahwosi wohumano. Hwe itókuso'njo fíhwo uhwontohumayo'ne kako'nji wahumuyo. Ose nalímentohofofoho.

Ango Loum sopo Poul Anítuye hungkuno lutíhwamentisofoho.

¹⁷ Síkuno hufa'u síhune memjaofahoníngki Poul a'amu Jutafe hwe engo sohwanne'no joho ulahoníngki hofi'ko nuhu'mokahoníngkofi Poul ulímento, U, Nje tatohwosafo. Ngko nakwoe a'amu Juta somo wonyo mmokiyo hwo'nyoho. Neyakwosafe honíngkano hungkunomo hwotoho mafiyo hwo'nyoho. I a'amu Juta angó Jerusalém sopo ngkimo ímpe síki ntófontífi a'amu Loum sohwafe ahopo ho'naníhumentohofofoho. ¹⁸ A'amu Loumíso nje hungkunomo nupa'nontífi hnnímentohofi, oso honíngkanoso poyo pe'nyo'ne'maho. Oso'no hofi'ko nonísíkwójane'entífi, ¹⁹ a'amu Jutaso nakwolaho límentohofofoho. Oso'no nom'ne honíngkano ane so'no hwe engo Sisa nje hungkunomo wonípa'nono límentohofofoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nom'ne mujo

hwo'nyoho. ²⁰ Oso hwapingo hiso'no sekune'no joho selohono. Ngko sekumo seho'ni'mo hungkuno wosejapmne'no yohono. Nakwo a'amu Isiael so'nyuye neyakwosa hwe ahwomo mta'ango sohumne'no hontohumamotofohoho. Oso hwe huhwo sohwo nto pmmentiso so'no si'meho uyalokweno. Oso hiso'no olo impe hiloso ngkimo kenisiyohumaho.

²¹ Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, A'amu Jutiyanta'angoso jije hungkuno so'no nakune'no iyoswo mamti'mokumentohofohoho. A'amu Jutaso mapiyont'fi kikimne'no hungkuno malonetihwammentohofohoho. ²² I oso'no a'amu Jisasimo in'ingkamotofo somne'no a'amu fihwa ango hopo hopo wonyoponoho liwo'n'ingkohoho so'no nakwo jije hungkuno jije mango mta'ni wokupo'nano.

²³ Ose lontiŋi oso hiso'no si'kuno ho'nahumentohofofoho. Oso si'kuno homo somo a'amu pi'n'ingo engo ango Poul humawo'n'ing'kiso sopo'no pmentohofofoho. Poul An'itu nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne luti'hwamentisofoho. Hofiko jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitnne'ento Mousesiye hon'ing'kano hungkuno'nji a'amu An'itu hungkuno uyahon'ingki l'imotofo sohwafe hungkuno ntne mta'ango jisasimne'no luti'hwamentisofoho. Oso hungkunoso im'ingo mta'angoso ne'no lontan'ingki mofehi'nyo n'ingku'n'imentisofoho. ²⁴ Oso hungkunoso a'amu fehohnjo sohwa nupa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu fehohnjo simeho hi'ntnnono muyofoho. ²⁵ Oso'no hofiko hungkuno kengo kengo hnn'ingkahon'ing'kofi Poul ul'imento An'ituye Towahuno Wop'ingo hohontajo hwe Aisaiya sohumo hungkuno uyahon'ingki neyak-wosamo hungkuno nehopi ole ul'imento.

²⁶ Kiko oso a'amu nontifepono uhuji ole uso, Sekwo hungkuno upa'n'ngkuji hwap'ngo neso mupa'n'ifitnnehofo.

Sekwo yo'mayo nuhwon+ngkuji neso muhwon+fitnnohofo. Ose uso.

²⁷ Anitu Aisaivamo ulimento.

Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.

Hofikoe haloho pujomokosyohumunimentohofofoho.

Hofiko timo pijivo'nnvofoho.

Ose miyo'njo vontifijontentesi ito'no nuhwon'ngkutnnesohilo.

Hofiko haloho mapujomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'n'ngkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hof+ko ikenjaof+kuji ngkiyepono pont+fijontentesi ngko wop+ngo umokumnesohilo.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

²⁸ Ose ulonto wae'me hungkuno ulimonto, Sekwo upa'nimno. Olo hungkunoso An'itu a'amufe wonyo wae yaofihwosi kakoe a'amu ne umokiyo so'no olohonta a'amu temtitofa kengo somne'no nto lihwajimaho. Hofiko nupa'n'ingkuji tifi un'ingkafe.

²⁹ Ose ulahon'ngki a'amu jutaso nohumpent'fi hungkuno ikujoho hopa hnnimentionhofofoho.

³⁰ Soswo hufa'u uyokolofontan'ngki Poul oso ango sopo humamentisofoho. Ango kakwo'yohwo sohomo hamniyoho uyiwo'nmmentisofoho. Nohumanto a'amu kakimo jomo u'mahon'ngkofi wopingo uloho'mojofoho. ³¹ Poul a'amu somo Anitu yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo hwe engo Jisas Kilais ntne'no hungkuno lut'hwamojofoho. Kako hungkuno yokumpohn'nyo ulahon'ngki hwe nom'nehwo mop'jumo'mmentisofoho.

Hungkuno osohopeho. Ngko Lukɿ'ni mtɿ'mokohono.

Loum **Olo Iyoswo loso Poul A'amu Loummne'no** **Mti'mokumentisofoho.** **Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Loumjo somne'no mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso hwap'ingo neso peho'ne mti'momumentisoto. Hwap'ingo neso olenoho. Poul Loum i'mofawento angoo Loum sponjo tajo angoo somo uhwonimentisofoho. Oso hohosohonta Poul kakoe hunoso olenoho. A'amu Jisasimo in'inggunyo Loumjoso kakimo ufu'mafikujo'no kako hwaho Sipen sopone'no wasimo lonto imentiso sone'no mti'mokumentisofoho. Antiyouk'njo tajo angoo somta'ni nifo'mahon'ngkofi kako Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Ngkolesiya yone'entifi uhwajimentohofohoho. Hiso Ngkolesiyane'nohini uhwajimentohofohoho. O'o, angoo meemho uhwajimentohofohoho. Esiya'ne hungkuno motasone'entifi tajo angoo Efesosinjo a'amusoo kakimo ufo'ma'mentohofohoho. Osoponta'angoso hwaho Ngkilik'ne'no hungkuno motasone'entifi Koulinjo tafo angoo somjo a'amusoo ufo'ma'mentohofohoho. Oso'no Poul kakoe hunoso olenoho. Tajo angoo Loumjo a'amusoo nonifo'mafikujo'no ngko Anituye hungkuno liku'meefo syoho uyimo. Ose syafi'hu'mentisofoho. Poul angoo Koulin humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo Loum lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Anituye yahino wop'ingoso simoho hi'ntnnonohino mta'ni i'mofapinyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwap'ingoso Loum sohe engo 1 hon'ngkano we'e 17. Osopo weho.) Olo iyoswo Loumne loso a'amu Jisasimo in'inggunyo kakoe yofe Fipi osimo angoo Loum motayo'ne uyahotimentisofoho.

Hungkuno hwap'ingo homo lomjoso nakwo huno wonayono. Anitu mta'ango yahino wop'ingoso womano lihwasi'manji nakwo Anitumo simoho hi'ntnnono uyihwasi womantonoho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloho atofa lihwasi tifi un'ingkohwano.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho hwap'ingo imentisofoho.

¹ Nje a'amu angoo Loummjo humalofo soku, ngko Poul'ni Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni sekune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Anitu kako kakoe hungkuno a'amumo liku'mofo (*apousel*) syoho'ne nihwosopo'mentiso sohwo'ni ngko Anituye hungkuno wop'ingo liku'mofalokweno.

² Nihu'no hohonta Anitu kakoe a'amu sohwamo kako kakoe hungkuno wop'ingo uyahon'ngki hofiko a'amumo noluthwantifi hofiko iyoswomo ifalifaliyo mti'mokumentohofohoho. ³ Hungkuno wop'ingo hiso Anituye hwomu Jisas Kilaisimne'no yoloho nalinyofoho. Anituye hwomu Jisas Kilaisi sohwo kako Ntefitiye temtitofa somta'ni kako a'amu imo'nimentisofoho. ⁴ Oso imo'nimentiso huhwo sohwo kako poyo imo'n'ngkahon'ngki Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji Jisas Kilaisimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas Kilaisi kako hon'ngkano wonyo nihu'no ane hweho. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. ⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi kako yo'mayo wop'ingoso nakumo naloho'mentiso so'no Anitu kako a'amu hon'ngkano wonyo'njo somne'no hitoho ulofahon'ngki kakoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syohoso ntapmmmentisofoho. Nontopahon'ngki nje simoho wop'ingo'nji syoho hiso yontan'ngko a'amu angoo meemjoso hofiko Anituye hungkunomo upo'nalokwofo. Oso hungkuno homo somo simoho hi'ntnnono uyikuji tifi in'ingkafitnne'ento syoho hiso ntapmmmentisofoho. Oseso a'amu pi'ningo engo hofiko Kilaisiye yofe engo woho'nomantifeho. ⁶ I sekwo a'amu temtitofa kengo mta'ango angoo Loum humalofo soku Jisas Kilaisi kako'nji makotiku'nyo'ne johoo selahon'ngki osomo sekwo tifi in'ingkowalokwofo.

⁷ Oso'no sekwo a'amu Loum soku, Anitu sekumo simoho wop'ingo sejopalokunjoso kakoe mehomi ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisoso sekumne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Nan'ngkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosisi simoho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako a'amu angoo Loum humalofo somo uhwonyo so'no umo'n'ingkohoho.

⁸ Simo'mo ngko olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu angoo meemjoso hofiko sekwo Anitumo simoho hi'ntnnono uyakolokwofo so'no hnnalokwofo. Ngko ose upa'nonji Jisas Kilaisi kako wop'ingo seloho'mentiso so'no ngko Anitumo isamayoka

ulalokweno. ⁹ Ngko Anituye hwomu sohwo syoho so'no hi nimo'ningkaningki kakoe syoho ulohofiyo sohwo'ni kakoe hungkuno wopingo lutihwalokweno. Oso'no Anitu kako ngkimo nohon'wo'ningkiso sohwo olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Sikuno huhwo huhwi ngko kakimo jomo uli'wo'ningkohe sohonta ngko sekumne'no jomo uli'wo'ningkohe hwo'nyoho. ¹⁰ Ngko Mphumo ulontneso ole, Ngko angko Loummne'no wawomne'no yohono. Kiko eno ntohoji ngkimo honingkano hmofo'ni hwo'nyoho. Ose uli'wo'ningkohefoho. ¹¹ Ou, nehopi. Ngko sekumo wasehonimonne'no yohono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo ngkimo yo'mayoso ntapmmntisoso wosejapmmonne'no yohono. Oso hiso sekwoe huyo'mangomo yokumpohn'nyo sesosofitofo'nefoho. ¹² Ngko sekumo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo sehonimo oso hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. Oso'no sekwo nje simeho hi'ntnnono uyo somo nohon'ngkuji oso hiso sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. Oso'no nakwo ufo'mo'nantanoho. ¹³ Nje a'amu soku, sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Sikuno engolopohamo ngko sekumo wose'ma'monji imote hwo'nyoho. Ngko Anituye hungkuno selahoni'mo a'amu temtitofo kengo kengo nom'ne somo ulahon'ngko hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentohoho hopa sekwo simeho uyife nningkohoho. Sekwo ose ifijo'manji nje syohoso ne umonimontonoho. Ose ko nimo'ningkisoso honingkanoso pikunaweho. ¹⁴ Anitu ngkimo a'amu hopi'nonohino somo kakoe hungkuno liku'mofone syoho ntapmmntiso so'no a'amu Ngkilik so'nji a'amu temtitofo kengo nom'ne so'nji a'amu atofa jo'ne huno'njo so'nji a'amu huno ane'njo so'nji osomo kakoe hungkuno woluthwamne'no yohono. ¹⁵ Sekwo a'amu Loum humalofo hokune'no Anituye hungkuno sejo'ne nimo'ningkahonjo'no humaleno.

Anituye hungkuno yokumpohn'nyo neso olenoho.

¹⁶ Ngko Anituye hungkuno sejo'ne wonimango monningkiyohoho. Hwapingoso olo hungkuno wopingo hiso Anituye yokumpohn'nyo hi'njoso a'amufe yahino wonyo somta'ni isihutofomayo'ne hwapingofoho. Hungkuno loso simo'mo a'amu Juta somnefoho. Osopo a'amu temtitofo kengo mta'ango somnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu oso a'amu homo somo asomo utimanefoho. Kako hofikoe honingkano wonyo somta'ni isihutofomanefoho. ¹⁷ Anituye hungkuno a'amu ne imo'nyo'ne yahino utihwa'nyopo lonethwalofoho. Nakwo Jisas Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi ne kuyoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole nalimentohofi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo ole ulalofi, Kiko nje mehomi ne hwasoho. Kiko honingkano wopingo'njo hwasoho. Ose ulalofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho.

A'amu Anitu kakine'no hohujo ikinjamo'nnyo somne'no simeho tohino umnalofoho.

¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso hofikoe honingkano wonyo iyoso'no Anitu ahwomomo hwaso sohwo simeho tohino umnalofoho. Hwapingoso hofikoe honingkano wonyoso Anituye hungkuno ne'njo somo hano pijwasyi'wo'ningkohofofoho. ¹⁹ A'amu hiso hofiko nakwo Anitumne'no huno wopingo wonayono liku'ni manji hofiko huno wopingo wotipemantifeho. Hwapingoso Anitu kakoe yahinoso kako ujo nto ehontojwomahoho. Yo'mayoso hiyaso'mo mauyoho. Oseso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho feso sohomo Anitu kako tohino engo uyimontonoho. ²⁰ Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso somo a'amu hohonta uhwonimotofa so'nji olohontajo so'nji uhwonimopi'wo'ningkuhwonefoho. Osomo nuhwon'ngkuhwasi nakwo Anitu ne sohomo muhwonyo'njo ko ihwasi nakwo kakoe yahino so'no huno ole nayonefoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyoso ne'no nowentihwonefoho. Kako honingkano wonyo ni'hu'no ane hweho. Oso hiso'no kako Anitu ne hweho. A'amu hofiko Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikujo'no Anitu kako tohino engo uyoso sohonta hofiko hungkuno anefoho. O'o, hofikoe syohofoho.

²¹ Hwapingoso hofiko Anitumne'no huno ko uyonteso hofiko kakine'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yontifi Anitu yo'mayo wopingo ulohofi'wo'ningkiso so'no kakoe yofe moho'nomayo'njo yontifi isamoyoka mujo'njo iwo'ningkohofofoho. Oso'no hofikoe huno ilo'nnyo'njo humantifi hofiko omomonnyofoho. Sikwo'mjoho'mo humawo'ningkohofofoho. ²² Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi nakwo huno'nji'nwoho. Hwasyo hnnontifeso hwapingoso hofikoe hunoso sojo pa'nyo'njofoho. ²³ Hofiko Anitu mape'nyo'njo songo ne'no humayo sohwoe yofe engo somo hohujo ikinjaofontifi

hofiko hwhapoponjo a'amufe huyo'mango'nji tongo yihufu homa osohwafe huyo'mango mti'mokuhumajontifi osomo hwoomtame uloho'motofofoho.

Yahino wonyo kengo kengoso olenoho.

²⁴ A'amu Anitumu hohujo ikinjaofiwon'ngkohofoho so'no Anitu kako hofikimo nuli'ko'mahon'ngki hofiko yo'mayo yahino wonyoso hofikoe simeho umo lonteso yahan'ngki osomo in'ngkawowo'ngkohofofoho. Oso'no hofiko kifosyoho yahino loho'nontifi hofikoe a'apahomo wonyo imokin'wo'ngkohofofoho. ²⁵ Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjaofontifi hofiko hungkuno hwasyo somo in'ngkawowo'ngkohofihwafoho. Anitu kako yo'mayo hwap'ngo ne'njo sohumne'no huno mosyafisiyo'njo yontifi Anitu kako yo'mayo mti'mokumentiso somne'no hwoomtame ulohofontifi osomo in'ngkawowo'ngkohofofoho. I nakwo a'amu hn'nwi Anituye yofe engo somo engolopohamo woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho.

²⁶ A'amu Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo ne'no iwo'ngkohofoho so'no Anitu nuli'ko'mahon'ngki hofiko yahino wonyo ni'hu'nahone iwo'ngkohofofoho. Moya'mi sofa hofiko hwehwanji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne famne'no fefoyo umosiyahon'ngki hofiko nom'ne moya'mi sofani yahino wonyo loho'ni'wo'ngkohofofafoho. ²⁷ Hwe huhwanji hofiko hofikoe ape'nji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne hwe sohwamne'no fefoyo umosiyahon'ngki hofiko kifosyoho loho'ni'wo'ngkohofihwafoho. A'amu hofiko oso yahino wonyo hiso yontifi hofiko won'mango munyofoho. Oso yahino wonyo hiso hofikoe a'apaho hofikoe huno osomo wonyo umokin'montonoho.

²⁸ A'amu hiso hofiko Anitumu hohujo ikinjaofontifi hnn'mentohofi, Anitumne'no huno syafisiyoso peho'neto. Yo'm'ngo'maho. Ose yahan'ngkofi Anitu ulimeto, E'wano. Sekwo sekwoe huno wonyo somnohini hnn'ngkamno. Ose ulahon'ngki hofiko yo'mayo yahino wonyo a'amu miy'wo'ngkiyohofoso iwo'ngkohofofoho. ²⁹ Ose yontifi yo'mayo yahino wonyo pisakino'njoso yontifi nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'ngkahon'ngki nom'nemo wonyo ulohofiwon'ngkohofofoho. Nom'ne yahinoso olenoho. A'amu wop'ngo humalofo somne'no simeho tohino umni'wo'ngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu somo fonjasy'wo'ngkohofofoho. Yoka hnnontifi ikujoho fongkin'wo'ngkohofofoho. Hwasyo hungkuno lontifi nom'ne a'ammune'no huno wonyo syafisi'wo'ngkohofofoho. Oso'nji nom'ne a'amu somo wonyo umokuwo'ngkohofofoho. Oso hofikoe yo'mayo wonyo hiso hofikimo ni'hu'no toyo yamo'nnyofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofu uli'wo'ngkohofofoho. ³⁰ Hofiko a'amufe yofe wonyo umokuwo'ngkohofofoho. Hofiko Anitumu simeho wonyo uyontifi mangohwa imo'ni'wo'ngkohofofoho. Hofiko mango engo lontifi yokumpohn'nyo imo'ni'wo'ngkohofofoho. Ose yontifi hofikoe yofemnohini ho'noma'ni'wo'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne yahino wonyo songo tipemantifi osomo iwo'ngkohofofoho. Ose yontifi hofiko kan'ngkwowho ya'uye hungkunomo hwotoho fewo'ngkohofofoho. ³¹ Hofiko huno anefoho. Yo'mayo hungkuno lontifeso oso hungkuno hiso ne mmo'nyofoho. Oso hofiko hofikoe a'amu afa ne somne'no simeho muy'wo'ngkiyohofo. Nom'ne somne'no hitoho mulofefoho. ³² Anituye hon'ngkano hungkunoso olenoho. A'amu oso yahino ose iwo'ngkisoso kako nope'ngkuhwosi kako tohino engo manefoho. Anituye hungkuno ose nali'wo'ngkisofoho. A'amu hiso hofiko hungkuno homo somo huno ko uyahon'ngki hofiko yahino wonyoso ne'no iwo'ngkohofofoho. Oso'nohini'maho. O'o, a'amu hiso hofiko a'amu yahino wonyo'njo so'nji yajopohi'nontifi iwo'ngkohofoho sofe yofe hi ho'nomawo'ngkohofofoho.

2

A'amufe hon'ngkano wonyo somo ikwolofu yahinoso Anitu ito'no mihwaji'wo'ngkisoso hweho.

¹ I, nje a'amu soku, oso yahino wonyo hiso'no seloheso sekwo huno ole so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho eso uli'wo'ngkohofoho. Oso hungkunoso sekwo anga'no anga'nohino sokune'no selalokweno. Sekwo hokunonji hon'ngkano wonyo'njo kuyoho. Oso'no sekwo wonyo kuyoho ulalokwofoso hofiko'nohin'i'maho. O'o, sekwo hokunonjoho. Yo'mayo hofiko yi'wo'ngkohofoso sekwo hokunonji yalokwofo. Oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no hungkuno ane kuyoho. ² Nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amu hon'ngkano wonyo'njo sofe wonyo somne'no tohino uyo yahinoso nto'nohinoho. ³ Nje a'amu soku, nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho ulalokwofoso oso wonyo iwo'ngkohofoho hiso sekwo hokunonji ifijo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo, Anitu kako nom'ne a'amu somo tohino

uyoso sohonta kako ngkimo tohino montaponehoho. Ose losyofisyalokwofo. ⁴ I, Anitu kako ngkimo simeho wopingo ntapwo'ningkiso so'no kako nje honingkano wonyo somne'no tohino komo'no montaponehoho. Oso'no olo honingkano wonyo homo somo ne'no umonnoho. Kiko huno ose losyofisyalokuno. I kiko olo so'no huno makiyotaho. Anitu kako tohino komo'no mokijape hwapingoso kiko ije honingkano wonyoso hohujo ikinjaofohoji kakoe yahino wopingo somo iningkayo so'no umo'ningkahonngki kohon-tohumaho. Kiko huno ose makiyotaho. ⁵ Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no yokumpohn'nyo imo'nontifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ningkohoho kuyoho. Ije wonyo hiso engo mihu'mokalokuno. A'amufe honingkano wonyo somne'no Anitu kakoe simeho tohino umnalokunjo so'no oso sikuno sekwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolopijo sohonta tohino engo mapitnnefoho. Oso yahino hiso ito'nohinoho. ⁶ Oso Sikuno Engo homo somo Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nmo yo'mayo yahino nakwo ihwaso so'no yano nalofiyonefoho. ⁷ A'amu fehohn-joso hofiko Anitu'nji anggo wopingo sopone'no humane'ntifi hofiko Anitu wopingo kuyoho nalone'entifi honingkano wopingo somo iningkowalokwofo. Oso a'amu somo Anitu kako anggo songo ne'no humayo'neso uyonefoho. ⁸ A'amu fehohn-joso hofiko huno hofikine'no syafihu'nontifi hofiko Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fentifi honingkano wonyo somo iningkawowo'ningkohoho somne'no Anitu kako simeho tohino umningkuhwoso'no tohino engo uyimontonoho. ⁹ A'amu hopi'nono honingkano wonyo'njo somo yo'mayo yo'mayo tango u'ma'montonoho. A'amu Juta Anituye hungkuno simo'mo upa'nimentohoho so'nji temtitofu kengo kengo so'nji tango mapitnnefoho. ¹⁰ I, a'amu honingkano wopingo iwo'ningkohoho somne'no Anitu kako wopingo kuyoho ulihwosi yofe engo uyihwosi hofikoe simeho somo pompengo ufisyimo'montonoho. A'amu Juta so'nji temtitofu kengo kengo somne'no. ¹¹ Ou, Anitu kako a'amufe yofe engo so'no temtitofu so'no huno mosyafisiyo'njo iwo'ningkisofoho. O'o, a'amufe yahino somnohini uhwononteso wopingo'nji wonyo'nji yano ulofiwon'ningkiso hweho.

¹² A'amu Mousesiye honingkano hungkuno somo huno muyoso hofiko honingkano wonyo imentohoho so'no Anitu kako tohino uyonefoho. A'amu Juta Mousesiye honingkano hungkuno somo ko upa'nimentohofoso honingkano wonyo imentohoho so'no Anitu kako oso a'amu homo somo tohino uyonefoho. Oso'no Anitu ole ulonefoho. Sekwo honingkano hungkuno sejape somo tifi miningkayo'njo kuyoho. Anitu kako ase ulihwosi tohino engo uyonefoho. Ihwoni. Anituye yano ilofu yahinoso ito'nohinoho. ¹³ A'amu honingkano hungkuno ko upa'nontifi miningkayo'njo somo Anitu ole ulonefoho. Nje mehomni hwasimaho. O'o, a'amu honingkano hungkuno somo nto'no iningkafijoso hofiko Anituye mehomni ne imo'nifitnnefoho. ¹⁴ A'amu temtitofu kengo fehohnjoso hofiko Anituye honingkano somne'no huno muyo kofi hofikoe huno mta'ni honingkano wopingo tipemantifi hofiko Anituye honingkano hungkuno iningkowalokwofo. Hofikoe huno wopingo tipema'mentohofoso honingkano hungkuno pa'nyo imo'nimentisofoho. ¹⁵ A'amu fehohnjoso hofiko Anituye honingkano hungkuno somne'no huno muyo kofi hofikoe yahino wopingo somo iningkowentan'ngkofi uhwonontani oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako oso a'amu sofe simeho so'mo kakoe honingkano hungkuno ho'nahumentisofoho. I oso'no oso a'amuso hofiko hofikoe huno mta'ni huno ole syafisiyo'ningkohofi, Oso honingkano wonyoso mimnehono. Olo yahino wopingo somo unngkamo. Hofikoe huno mta'ni ose syafisiyo'ningkohofi. Oso'no hofiko honingkano hungkuno somne'no yano ulofinwo'ningkohofi. ¹⁶ Sikuno nom'ne somo Anitu kako Jisas Kilaisimo a'amufe huno hiyaso'mo wojoso ikwolofu'ne uhwajonefoho. Oso hohosohonta a'amu yo'mayo yahino wonyo hiyaso'mo imentohofoso utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no hofikoe huno mta'ni yano ilo'nifitnnefoho. Oso hiso'no Anituye hungkuno wopingo seliwo'ningkoheso osohifoho.

A'amu Jutaso Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkafijo'manji honingkano hungkuno hiso ufo'ma'montonoho.

¹⁷ A'amu Juta soku, sekwo huno ole kosyofisyalokwofo, Nakwo a'amu Juta hn'nwi Anituye a'amu ne'nwoho. Anituye honingkano hungkuno huno neyalokunjo so'no Anitu a'amu wopingo kuyoho nalonefoho. Sekwo huno ose kosyofisyalokwofo. ¹⁸ I, a'amu Anituye honingkano hungkuno sekumo nto losetihwamentohoho so'no sekwo yo'mayo yahino wopingo Anitu umon'nalokunjo so'no sekwo huno nto'no seyohoho. Oso'no yo'mayo honingkano wopingo somne'no yano ito'no ilofihwatnniwo'ningkofo. ¹⁹⁻²⁰ Oseso sekwo a'amu Juta soku huno ole syofisyalokwofo, Nakwo Anituye honingkano hungkuno'nji kakoe hungkuno ne'njo huno nayoso'no nakwo a'amu Anituye honingkano hungkuno huno muyo timpi'nyo pa'nyo somo honingkano

utihwayoso hoponoho. Nakwo oso a'amu homo somo sikwo'mjoho so'mo humalofo somne'no pomponaho'nwoho. Nakwo a'amu huno ane somo luthwayoso hoponoho. Nakwo a'amu mehomni we'e pa'nyo sofe hungkuno luthwayo'nwoho. Ose syofisyelokwofo. ²¹ Kiko nom'ne a'amu somo luthwawo'n'ngkino sohwo si kiko huhwosi moluthunyoso peho'neto. Kiko nom'ne somo hufo iyo'eno uliwo'n'ngkino sohwo si yo'mayoso hufo peho'no yalokuno. ²² Kiko ole liwo'n'ngkino, A'amu ape mayo yahino somo wonyo imokohotoho. Ose ulonji kiko huhwosi oso yahino wopingo homo somo wonyo imokalokuno. Kiko ole liwo'n'ngkino, hwe hwo so hwasyo anitu hwahoponjo sohwo ngkilaho. Ose lonji kiko hofikoe hwasyo anituye anga mta'ni yo'mayoso malokuno. ²³ Kiko jije yofe ho'noma'nonji ole liwo'n'ngkino, ngko Anituye hon'ngkano hungkuno so'no huno niyohoho. Ose lonji Anituye hungkuno homo somo min'ngkayo'njo hwotoho fenji Anituye yofe wopingo somo wonyo imokalokuno. ²⁴ U, Anituye hungkunoso ole nalohi, A'amu Juta soku, sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nontan'ngkofi a'amu temtitofo kengoso hofiko nosehonont'fi Anitumne'no sitofolalokwofo.

A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'apahomne'maho. O'o, simehomnefoho.

²⁵ Anituye hon'ngkano hungkunomo nto'no in'ngkahuji'manji jije a'apaho sihu kolo'nyoso wopingofoho. U, kiko jije a'apahomo sihu kolo'nyo'manji Anituye hon'ngkanomo min'ngkusoso u, a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. ²⁶ I, a'amu temtitofo kengo a'apaho sihu makolo'nyo'njo somta'ango sohwo kako Anituye hon'ngkano hungkunomo hofiyo'no in'ngkaweso'manji oso huhwo sohomo Anitu kakimo ole ulimontonoho. Kiko nje a'amu ne hwasoho. ²⁷ I, sekwo a'amu Juta soku, a'apaho sihu kolo'nyo'ne yahino hi'njo soku, sekwo Anituye hon'ngkano hungkuno sekwoe ahomo weho. I sekwo oso hungkuno homo somo hwotoho fewo'n'ngkohoho so'no a'amu temtitofo kengo mta'angoso hofiko Anituye hungkuno momokosyohumunyoso hofiko oso hungkuno homo somo ito'no in'ngkwalokwofo so'no oso homo somo a'amu Juta soku sekwo uhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyona. U, nakwoe yahinoso ito'nohinomaho. Huno ose waseyimontonoho. ²⁸ A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uhwasopo'mentisofoho. A'amu Juta fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'noso so'no kako Anituye a'amu ne imo'n'imentisotaho. O'o, oso a'apaho sihu kolo'nyoso a'apahomne'nohinomaho. ²⁹ Anituye a'amu ne imo'nyo'ne yahinoso a'amu fihwo kako kakoe a'apahomnohino yo'mayo loho'nyoso hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne sohwo kako Anitumne'no huno ne'no syafisy'wo'n'ngkiso sohwo kako Anitumo simeho uy'wo'n'ngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Anitu kakoe a'amu ne umokiyoso hon'ngkano hungkunoso umokumentiso'maho. O'o, Anituye Towahunomokumentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako olo hwaho lopo yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako oso a'amu sohomo yofe engo umasofoho.

3

Yahino wonyo sohwo kako yahino wopingo somo hwotoho mafenohoho.

¹ A'amu Jutaso a'amu temtitofo kengo mta'ango somo yakolofoso pipilo. A'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwo a'amu a'apaho sihu kolo'nyoso yakolofoso pipilo. Osenoho. ² A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. Oso'no a'amu Jutaso nom'ni hwamo uyakolo'mentohofoho. ³ I oso'no a'amu Juta fehohnjoso oso hungkuno homo somo tifi min'ngkayo'njo yont'fi nto'no min'ngkammentohofoho. I hofiko Anituye hungkunomo simeho muyo'njo imentohoho so'no Anitu kako kakoe hungkuno hiso a'amu Juta somo uyimentiso so'no Anitu in'ngko umontolaho. ⁴ Nihu'no awonoho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwasyo hungkuno liwo'n'ngkuhwono. I Anitu kako'nohino kako hungkuno nehopi'nohino hweho. Yo'mayo so'no liwo'n'ngkisoso ne imo'n'wo'n'ngkiso hweho. A'amu Anituye hungkunoso mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Anitu sohwo si kiko jije hungkunoso ne'njo'nohino hwasoho. A'amu hofiko jije hungkuno somne'no hungkuno kilifijoso u, kiko uyakolo'monnoho. I oso'no a'amu hopi'nono hofiko jije hungkuno nehopi'nohino so'no huno uyimontonoho.

Ose mti'mokumentohofohofoho.

⁵ Sekwo huno pipi seyohoho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako tohino nejaposo somo a'amu nahon'ngkuji ole wolant'feho. Anituye yahino ito'no in'ngkayo'ne mihwajiyo'ne yahinoso wopingofoho. Ose likuji Anituye yofe woho'nomant'feho. Oseso nakwoe yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone Anituye yofe engo imokalokuhwono. A'amu fehohnjo huno ose syofisyelokwofo. Oso'no hofiko ole

wolantifeho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwoneso Anituye yofe engo imokalokuh-wone'manji kako tohino nejapeso wop'ingotaho. Oso a'amu hwahoponjofe hunofoho. ⁶ Oso a'amu sohwa huno ane hwafoho. I Anitu kako nakwoe wonyomne'no yano mon-alofityo'manji kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe hon'ngkano wonyomne'no yano pipi ulohmmntolo. ⁷ A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo olo so'no yoka ulalokwofo, A'amu hofiko nje foyohumayo wonyo somo nohon'ngkujo'no Anituye hungkuno ne'njoso uti'hwa'nyopo i'mofapihwosi hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso'no Anitu kako ngkimo wonyo hwasoho eso peho'no ntantofoho. Nje yahino wonyo somne'no tohino peho'no ntopantofoho. ⁸ Oso yoka hungkunoso ne'njo'manji a'amu fihwa ole wolantifeho. Nakwo hon'ngkano wonyo ne'no uyano. Olo hon'ngkano wonyo hiso ne'no yaso'manji a'amu hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso hwasyo hungkuno hiso huno nosyofisyihwaloho. A'amu fiso hofiko olo hungkuno loso'no ngko Pouli'ni limate so'no hofiko hwasyo lalokwofo. Hofiko nje yofe monje enisyalokwofo. A'amu hiso hofiko oso hwasyo hungkuno somne'no tohino mayoso hoponoho.

A'amu hopi'nono hon'ngkano nto'nohino somo nto'no mohumulofa.

⁹ Oseso nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo nom'ne a'amu somo nuyokolofanetaho. Nihu'no awonoho. Temtitofa kengo so'nji nakwo a'amu Juta hn'nnonji hon'ngkano wonyomo humalohwono. ¹⁰ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofa.

A'amu anga'nohinohwo hon'ngkano wop'ingo'njohwo mohumuyoho. O'o, a'amu hopi'nonohinoso hon'ngkano wonyomo humalofa.

¹¹ A'amu anga'nohino fihwo kako hon'ngkano wop'ingo somne'no huno'njohwo imo'nonto Anitu'nji humamne'ento hon'ngkano wop'ingo tipemanto mohumuyoho.

¹² O'o, a'amu hopi'nono hon'ngkano hwasyo somo nto hwasopee'mentohofa.

Nohwasopeemofontifi Anitumne'no hohujo nto ikinjao'mentohofofoho.

A'amu anga'nohino fihwo kako hon'ngkano wop'ingomo in'ngkunyo sohwo mohumuyoho. Nihu'no awonoho.

¹³ A'amu a'mopijohino mta'ni pisakino wawo'n'ngkiso hopaso a'amufe mango mta'ni pisakino hungkuno swap'wo'n'ngkisofoho.

Hwasyo hungkunoso mijo ifofayo pa'nyo liwo'n'ngkohofofoho.

Homa memijo wonyo'njo sohwo kako a'amumo wonyo umokuwo'n'ngkiso hopaso a'amufe mango mta'ni hungkuno wonyo swap'hwosi a'amumo wonyo umokumontonoho.

¹⁴ A'amufe mango mta'ni nom'ne a'amu somne'no sifajo'nji yoka'nji swap'wo'n'ngkisofoho.

¹⁵ Hofiko nom'ne a'amumo komo'nohino siki fonjasy'wo'n'ngkohofofoho.

¹⁶ Hofiko anga'meemo nowentifi a'amumo tohino engo uyahon'ngkofi hofiko tango engo mawo'n'ngkohofofoho.

¹⁷ Hofiko a'amu simeho afa inontifi humawo'n'ngkohofa sofe yahino somo min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofofoho.

Oso'no simeho pompengo mifisyimof'wo'n'ngkiyohofa.

¹⁸ Hofiko Anitumne'no iyoho munyofoho.

Hofikoe yahino wonyo somne'no hofiko Anitu nehonalofoho eso mosyafisiyofoho.

A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ose mti'mokumentohofofoho.

¹⁹ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako kakoe hon'ngkano hungkuno nejapmmmentisoso oso hungkuno homo somo enjwa'mo humafitne'ento nejapmmmentisofoho. Nakwo hon'ngkano homo somo ito'no min'ngkayo'njo so'no nakwo nakwoe hon'ngkanoso wop'ingo'njo hwona'nyoho eso mohnnanehwono. Oso'no Anitu kako nakwoe hungkuno ikwolofoso sohonta nakwo hungkuno ane'nwoho. ²⁰ A'amu fihwo kako Anituye hon'ngkano hungkuno somo hofiyi ko in'ngkawesoso Anitu kako wop'ingo hwasoho eso mulonehoho. Hwap'ingoso hon'ngkano hungkuno hiso nakwoe hon'ngkano wonyo so'no netihwayo'nefoho. Oso'no Anitu hungkuno hiso nejapmmmentisofoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohwo osohumo Anitu kako wop'ingo hwasoho ulimontonoho.

²¹ Anituye yahino a'amumo fo'mayo'neso olohonta uti'hwa'nyopo nto i'mofapohoho. I oso Anituye yahino wop'ingo i'mofapisoso hon'ngkano hungkuno mta'ni m'mofapohoyohoho. O'o, hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji olo yahino nom'ne songo somne'no nalimmentisofoho. I oso hiso nom'ne hon'ngkano mta'ni i'mofapohoho. ²² Hon'ngkano nto'nohino songo hiso olenoho. A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo

sohumo Anitu ole ulalofoho. Wopingo hwasoho ose ulalofoho. I a'amu hopi'nono Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'ningkohoho somo Anitu sekwo wopingo kuyoho ulalofoho. Oso'no nom'ne honingkanoso mawo'nnyoponoho. ²³ Nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino hn'nwi honingkanoso wonyo'nji'nwoho. Oso'no nakwo Anitu'nji ahwomomo humaneso hopoenohini'maho. ²⁴ I oso'no Anitu kakoe huno mta'ni wopingo wonaloho'monto kakoe hwomu nakumo siki neapmmentisofoho. Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwo oso homo somo simeho uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi soku wopingo kuyoho. ²⁵⁻²⁶ Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais nakumo neapmmentiso sohwo nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentiso so'no Anitu kako oso wonyo homo somne'no simeho tohino umnimentiso so'no Jisas kako pompengo ifisya'mentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu wonyo hohonta imentohoho so'no kako aku tohino komo'no muyofoho. Hwapingoso oso sikuno Jisas a'amufe wonyo somjo tohino wae yafo'ne oso'no hontohumamentisofoho. Olohonta a'amu honingkanoso wonyo'njoso hofiko hofikoe wonyo somne'no Jisas poyo pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu a'amu homo somo ulimontonoho. Sekwo honingkanoso nto'nohino'njo kuyoho. Nakwoe wonyo somne'no Anitu kako Jisasimo tohino uyimentiso so'no kakoe yahino ito'nohino somo ujo ehontojwahumentisofoho. Nakwo Anituye yahino ito'nohino somo uhwonolokuhwono.

²⁷ Nakwoe yofe ho'noma'nyo'ne honingkanoso nti'mo weho. O'o, ni'hu'no awonoho. Oso honingkanoso hiso ni'hu'nahone nto pijwao'maho. Oso honingkanoso hiso peho pijwao'maho. Nakwo Anituye honingkanoso hungkunomo hofiko'no iningkowentaningkuhwanesohilo. O'o, ni'hu'no awonoho. Yo'mayo wopingo Jisas naloho'mentiso somo nakwo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso hiso nakwoe yofe ho'noma'nyo honingkanoso somo nto pijwao'maho. ²⁸ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu fihwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'ningkiso oso humnoini Anitu kako wopingo hwasoho ulimontonoho. I honingkanoso hungkunomo ito'no iningkayo yahinoso hopoenohini'maho. ²⁹ U, oso Anitu sohwo kako a'amu Jita sokune'nohino hwolaho. Nom'ne temtitofo oso hwa ane hwolaho. O'o, awonoho. Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohinofe Anituyoho. ³⁰ Ou, Anitu ne sohwo kako anga'nohino'ho humaho. A'amu fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'nnyo sohwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso sohumo Anitu ulimontonoho, Kiko wopingo hwasoho. I a'amu nom'ne kako kakoe a'apaho sihu makolo'nyo huhwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo huhumo ulimontonoho, Kiko huhwosi wopingo hwasoho ulimontonoho. ³¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso'manji i nakwo honingkanoso hungkunomo somo hwotoho wofeentantaho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no nakwo honingkanoso hungkunomo ho'nomalokuhwono.

4

Anitu Apiloham sohumo hwe wopingo hwasoho ulimentisofoho.

¹ A'amu fihwo kako ole wantimontolikenho. Apiloham sohwo nakwo pa'nyo hweho. Kako nakwoe neyakweho. Oso'no kiko kakine'no pehofo ulihnnohino. Ose wantimontolikenho. Ou, ngko ole ulimonnoho. ²⁻³ Anitu Apilohamomo ole mujofoho. Apiloham jije honingkanoso wopingo y'wo'ningkino so'no wopingo hwasoho kilalokweno. Anitu ose ulontentesi u, Apiloham kakoe yofe ho'noma'ningkuhwanesohilo. I oso'ne'maho. O'o, a'amu Anituye hungkunomo mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako wopingo hwasoho Apilohamomo ose ulimentisofoho. Oso'no Apiloham kakoe honingkanoso wopingo so'no kakoe yofe moho'noma'nimentiso hweho.

⁴ U, pahnnimo hungkunomo upa'nimno. Hwe fihwo kako nom'ne humo syoho ulohofiyoso sohwo kako hamniyoho mayo sohonta siki ntapohoho eso majofoho. O'o, kakoe syohomne'nefoho. I oso'no nakwo Anitumo u'mayo yahinoso ose'njo'maho. Anitu kako a'amu honingkanoso wopingo iwo'ningkiso so'no wopingo hwasoho mulonehoho. O'o, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohumo kiko wopingo hwasoho ulimontonoho.

⁵ Oso hwe honingkanoso wonyo'njo sohumo Anitu kako wopingo imokiyoso hoponoho. A'amu oso homo somo simeho hi'ntnnono uyoso sohumo Anitu kako nuhwononto yahino wopingo'njo pa'nyo uhwononto wopingo hwasoho ul'wo'ningkisofoho. ⁶ Hwe yofe engo'njo Ntefit a'amumo mokosyohumamojo sohwo olo hungkunomo homo lomne'no mti'mokumentisofoho. Hwe fihwo kako Anitumo u'mayo so'no syoho engo ko miyoso sohwo kako Anitumo uningkamoloso sohwo sohumo Anitu kako kiko wopingo hwasoho uloso sohwo kako simonyo uyono. ⁷ Ole mti'mokumento,

Anitu a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyoso wae imofihwosi hiyaso'mo nihu'nahone ho'nasyihwoso'no hofiko simonyo uyantifeho.

⁸ Anitu hwe fihwo wonyo so'no huno mosyafisiyo'njo yoso sohwo kako simonyo uyono.

⁹ Oso simonyo iyoso a'amu Juta a'apaho sihu kolo'n'wo'n'ngkohoho sofe'nohinotaho. O'o, awonoho. A'amu a'apaho sihu makolo'n'wo'n'ngkiyohoho so'ntnnefoho. Hwap'ngoso ole nto lih'wone, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Apilohamiye simeho hi'ntnnono uyoso yahino wopingo pa'nyofoho ulimentisofoho. ¹⁰ Oso hungkuno homo somo Apilohammo Anitu ntahonta ulimentisotah. A'apaho sihu nto kolo'nyohonta ulimentisotah. Makolo'nyohonta ulimentisotah. O'o, a'apaho sihu makolo'nyohonta ole ulimento, Kiko wopingo hwosoho, ose ulimentisofoho. ¹¹ Ou, Apiloham a'apaho sihu makolo'nyohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon'ngki Anitu ulimento, Kiko wopingo hwosoho ose ulimentisofoho. Tifi no'mo Anitu Apilohammo ole ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ntape so'no wopingo hwosoho kilimentohe so'no kiko yofe kuhwoe'neso jije a'apaho sihu fikolo'nyo. Oso'no Apiloham kako a'amu hopi'nono hofiko hofikoe a'apahomo sihu makolo'nyo ko huhwa Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho sofe hofiyakweho. Oso a'amumo Anitu kako wopingo kuyoho ulimentisofoho. ¹² Apiloham kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no a'amu hopi'nono a'apaho sihu makolo'nyo so'nji a'apaho sihu kolo'nyo so'nji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyoso'no hofiko Apilohamiye imu nefoho. Hwap'ngoso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso Apiloham pa'nyo umentohofofoho.

Anituye hungkunoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho somnefoho.

¹³ Anitu Apiloham kakoe imu so'ntnne'no hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentisofoho. Apiloham kako Anituye honingkanomo in'ngkamentiso so'no oso hungkuno hiso ulimentisomaho. O'o, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon'ngki Anitu wopingo hwosoho ulimentiso so'no oso hungkuno hiso Apiloham kakoe imu somo ulimentisofoho. ¹⁴ Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'ntnne'no olo hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentiso sohonta kako a'amu Anituye honingkano hungkunomnohini in'ngkawowo'n'ngkohoho somnohini ulimentisomaho. I oso homo somnohini uyontentesi a'amu kakimo simeho hi'ntnnono uyifijontentesi hofiko simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. I Anituye hungkunoso yokumpohn'nyo mmo'n'ngkuhwonesohilo. ¹⁵ Ihwoni. Honingkano hungkuno we-e'manji a'amu oso honingkano hungkuno homo somo mti'hupeso sohwo kako tohino woma'montonoho. I honingkano hungkuno ane'manji a'amu fihwo mamti'hupenohoho.

¹⁶ Oseso Anitumo u'mayo honingkano anga'nohinoso olenoho, simeho hi'ntnnohino uyofoho. Oso'no a'amu hopi'nono huno ole uyono. Nakwo yo'mayo iwo'n'ngkuhwone so'no nakwo Anitumo mu'manehwono. O'o, Anitu kako nakumne'no wopingo naloho'mentiso so'no kakimo u'manefoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apilohammo uyimentisoso Apilohamiye imu hopi'nonohino somnefoho. A'amu Anituye honingkano hungkuno hi'njo so'nji ane so'ntnnefoho. A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono Apilohammo hopa uy'wo'n'ngkohofoso Apilohamiye imu nefoho. ¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Anitu Apilohammo ole ulimento, Ngko kikimo a'amu kengo kengo'mta'ango pi'n'ngo engo sofe hofiyakwosi wakumokumonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. Anitu huhwo sohwo kako a'amu poyo pe'nontife somo ulikafiwo'n'ngkisohweho. Yo'mayo m'fopape utihwa'nyopo nto i'mofapinyo pa'nyo uhwon'wo'n'ngkisohoho. Oso Anitu huhwo sohwo kako Apilohammo hungkuno ulahon'ngki Apiloham kako oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentisofoho.

¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije ape kako hwomu aswo woma'montonoho. Oso homo somta'ni jije imuso pi'n'ngo engo imo'n'fitnnefoho. Ose ulahon'ngki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto hontohumamentisofoho. Apiloham kako Anitu hwomu wontapononto ne'no hontohumanto mehomimaso nihu'nahone a'mane imo'nimentisofoho. I oso'no Apiloham kako Anitu mta'ni kakoe hwomu'ne'no hontohumanto a'mane ko imo'nonto kako Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentiso'maho. O'o, kako Anitumne'no simeho hi'ntnnono ne'no umentiso sohwo nakwo a'amu temtitofo kengo kengo mta'ango hn'nwi neyakweho. ¹⁹ Apiloham kakoe soswo wan hant'let (100) uyokolofahon'ngki kakoe ape Sola ape hwonjosi sikoe a'apaho hon'ngkonimentisoyoso poyo wape'nonji mofonepo hon'ngkononji Apiloham kako kakoe hwomumne'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso musikwaj'mmentisofoho. ²⁰ Anitu Apiloham yo'mayo tifi i'mofapone so'no ulahon'ngki Apiloham kako huno hufa'u syafihu'mentiso'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyoso'no

lakoe a'apaho yokumpohn'nyo imokinonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ²¹ Hwap'ingoso olenoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso Anitu kako ne imokiyoso hoponoho. Apiloham kako huno ose syafihu'mentisofoho. ²² Oseso Anitu Apilohamiye simeho hi'ntnnonohino uyoso'no huno syafisyonto limento, Apiloham kako simeho hi'ntnnono ne'no ntap'wo'n'ngkiso so'no kako hwe wop'ingo hweho. Ose limentisofoho. ²³ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole mti'mokumentohofi, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono umentiso so'no Anitu ulimento, Kiko hwe wop'ingo hwasoho. Oso hungkuno mti'mokumentohofoso Apilohamne'nohinimaho. ²⁴ O'o, nakwo hi'nnontnne'no mti'mokumentohofoho. Nakwo Hwe Engo Jisas poyo imo'nimentiso sohumo Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso oso Anitu huhwo sohumo nakwo simeho hi'ntnnono uyimentihwone so'no wop'ingo kuyoho nelalofoho. ²⁵ Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais kako nakwo wonyo wayo'ne uhwatimentisofoho. I oso'no Anitu kako Jisasimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo Anitumo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nyumo wop'ingo kuyoho nelalofoho.

5

Anitu nakumo ole nelalofoho, Sekwo wop'ingo kuyoho nelalofoho.

¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako nakumo ole nelalofoho, Wop'ingo kuyoho nelalofoho. Oso'no kako nakwo wonyomne'no simeho tohinoso mumnyofoho. O'o, nakwo Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako yo'mayo wop'ingo naloho'mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa inalokuhwono. ² Nakwo Anitumo ufohi'n'fitnne'ento hon'ngkano namommentiso so'no Anitu kako nakumo wop'ingo nelohofalofoho. Oso'no nakwo simonyo yontani nakwo Anitu'nji wop'ingopo humayo'ne hontohumalohwono. ³ Simonyoso oso'nohini miyalokuyihwono. O'o, yo'mayo tango ne'maso oso'ntnne'no simonyo yalokuhwono. Hwap'ingoso yo'mayo tango ne'masoso nakwo simeho yokumpohn'nyo sosofito'nyo'nefoho. ⁴ Yo'mayo tangoso ko ne'masoso nakwo yokumpohn'nyo lohofontan'ngkuhwasi Anitu kako wop'ingo kuyoho wonalimontonoho. Huno ose naihwoso'no nakwo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ⁵ I yo'mayo wop'ingo so'no hontohumehwasi nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyihwasi nakwo wonimango monanonehoho. Hwap'ingoso Anitu kakoe hitohoso nakwo simohomo ho'nonahumentisofoho.

⁶ Nakwo wop'ingo imo'nyo'ne yokumpohn'nyo ane humentan'ngkuhwoni Jisas kako oso sikuno Anitu ho'nahumentiso somo nakwo a'amu Anitumo hohujo ikinjimo'nyo hn'nimo asomo netimayo'ne pe'nimentisofoho. ⁷ Jisas kako nakumo simeho nejap'wo'n'ngkiso hopaso nakwo nom'ne a'amumo uyantontaho. Hwe fihwo kako nom'nihwo hon'ngkano wop'ingo'njo sohumo ufo'mayo'ne wape'nimontolaho. O'o, awonoho. I a'amu anga'nohino sohwo kako a'amu nihu'no wonyoangkafo sohune'no ufo'mayo'ne wope'nimontolikenho. Ngko huno maniyohoyohoho. ⁸ I oso'no nakwo nihu'no wonyo nohumentan'ngkuhwoni Jisas Kilais kako nakumo nefe'mayo'ne pe'nimentisofoho. Ose imentiso so'no Anitu kako nakumo simeho nejopalokunjo so'no utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho.

⁹ Jisas nakumne'no pe'nimentiso so'no Anitu kako nakumo wop'ingo kuyoho nelalofoho. Oseso nakwo Jisas Kilais'nji nohumentani nakwo huno ole nayohi, Anitu kako tohino monejaponehoho. ¹⁰ Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni humamotohwone sohonta Anituye Hwomu sohwo nakwo wonyo'ne pe'nimentiso so'no kako Anituye a'amu ne namukumentisofoho. Olohonta Kilais kako songo humaso sohwo kako nakumo ne'no wonefo'ma'montonoho eso huno nayohoho. ¹¹ Oseso nakwo Hwe Engo Jisas Kilais kako nakumo Anitu'nji motonefohi'n'ngkahon'ngki nakwo Anituye a'amu ne imo'nontani simonyo engo yalokuhwono.

Atam'nji Kilais'njiye hungkunofoho.

¹² Nakwo olo so'no huno nayohoho. Hwe simo'mjo sohwo kako wonyo imentiso sohonta olo hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmmentisofoho. Poyo pe'nyoso oso yahino wonyo homo somta'ni imo'nimentisofoho. Oso'no nakwo hopi'nono poyo pe'n'wo'n'ngkuhwono hwap'ingoso nakwo hopi'nono wonyo'nji'nwoho. ¹³ Anituye hon'ngkano hungkuno m'mofape sohonta nakwo hwaho lopo yahino wonyoso wo'mojoponoho. I oso'no Anitu kako kakoe hon'ngkano hungkuno muyo'njo imentiso so'no kako a'amufe yahino wonyo somne'no tohino mummentisofoho. ¹⁴ Oseso Atam nohumanto hon'ngkano wonyo yonto pe'nimentisofoho. Oso mta'angoso ne'no mji'mo'nimoponto Mousesiye sikuno i'mofapmmmentisofoho. Simo'mo Atam Anituye hungkuno ko upa'nonto hwotoho fento wonyo imentisofoho. A'amu t'ifinjoso hofiko

Anítuye hungkuno momaso'njoso Atam hungkuno homo somo hwotoho hmmentiso pa'nyoso ko mahmmentohofoso hofiko huhwa wonyo yontifi poyo pe'nimentohofofoho. Atam kako símo'mta'ango sohwo imentiso sohwoe yahino somo a'amu hopi'nono kakimo tifi iníngkamentohofofoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kakoe yahino songo a'amu tifi iníngkayo'ne moji'mofapmmmentisofoho.

¹⁵ Oseso Atam'nji Jisasí'nji siko afa símo'mjo hwaswoho. I oso'no siko yahino níhu'no kengo kengo imo'mentisiyefoho. Atam kako wonyo engo imentiso oso mta'angoso a'amu hopi'nono hofiko nope'níwo'níngkohofofoho. I oso'no Anítu símeho wopíngo míkunímposo nejapmmmentisoso kakoe hwomu Jisas Kílais nejapmmmentisofoho. Jisasíye yahino wopíngoso Atamiye yahino wonyo somo nuyakolofonto nakwoe wonyoso wae enao'mentisofoho. ¹⁶ Anítu kakoe hwomu nakwoe hwaho lopo uhwatímentiso sohonta kako Atam olo hwaho lopo yahino wonyo imentiso hopa imentiso'maho. Atam kako símo'mo wonyo yahoníngki Anítu kako nahonímentisoso nakwo hopi'nono wonyo ihwasi poyo pe'nyo'ne nahonímentisofoho. Anítu ose nahononto kakoe huno mta'ni kakoe hwomu nakumo wopíngo nalohofoho'ne nejapmmmentisofoho. Oso wopíngo naloho'mentiso so'no wopíngo kuyoho nelalofoho. ¹⁷ Hwe símo'mjo Atam sohwo kako Anítuye hungkuno haloho maposo'njo imentiso so'no nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi poyo pe'noma'mentíhwonefoho. I oso'no Anítu kako nakumo wopíngo naloho'mne'ento kakoe hwomu nejapmmmentisofoho. A'amu fihwo kako yo'mayo Jisas imentiso somo símeho wopíngo uyoso oshumo Anítu kako wopíngo kuyoho ulíhwosi songo ne'no humayo'neso uyímontonoko. Oso a'amuso kako Jisas Kílaisí'nji ne'no nohumahwosi yo'mayo somo Jisasí'nji mokosyohumantokutnnefoho.

¹⁸ Ihwoni, hwe anga'no kako wonyo imentiso so'no nakwo hinjoho'nwi honíngkano wonyo'njo imo'nímentíhwonefoho. Oso'no poyo wape'nífe nalímentisofoho. I, tifi no'mo hwe anga'no Jisas sohwo kako wopíngo imentiso so'no kako nakwoe wonyo honíngkano some'ne poyo pe'nyo hungkuno somta'ni nakumo isíhutofonemanto songo humayo'neso nejapmmmentisofoho. Oso'no Anítu kako wopíngo kuyoho nelalofoho. ¹⁹ Ihwoni. Olenoho. Hwe anga'no kako Anítuye hungkunomo haloho maposo'njo imentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nwi yahino wonyo imo'mentíhwonefoho. I hwe anga'nohino nom'ne sohwo kako Anítuye hungkunomo haloho po'mentiso so'no Anítu kako a'amu pi'níngo engo hn'nyumo wopíngo kuyoho nalímentisofoho.

²⁰ Anítu a'amu hn'nyumo kakoe honíngkano hungkuno nejapmmmentiso so'no nakwo nakwoe honíngkano wonyoso níhu'no wonyo honíngkonímentíhwonefoho. Nakwo wonyo engo ko yahoníngkuhwoni Anítu kako nakumne'no wopíngo míkunímposo wonyoangkafo nelohofalokunjoso nakwoe wonyo engo somo yakolo'nyyofoho. ²¹ Hohonta yahino wonyo engoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumanto poyo namokumojofoho. Olohonta Anítu kako nakumo wopíngo nalohofonto kako wopíngo kuyoho nalonto songo humayo'neso nejopalofoho. Hwapíngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

6

Nakwo Jisas Kílaisí'nji sape'nímentíhwono.

¹ Oseso nakwo pehofo lanehwono. Anítu nakumo wopíngo nalohofoho'neso engo imokiyo'ne so'no nakwo honíngkano wonyoso ne'no uyano. Ose lane'elaho. ² O'o, ose molanehwono. A'amu poyo pe'noso sohwo kako apa'no wonyo miyonehoho. Oso pa'nyo nakwo Jisasí'nji sope'níngkahoníngkuhwoni wonyoso apa'no nakumo monemokosyohumuyoho. Oso'no nakwo wonyoso ne'nohino peho'no uyantanto. ³ Nakwo Kílais Jisasímo ufohi'nontani mijo kiyomayo yahino somo iníngkamentíhwonefoho. Nakwo Jisasímo ufohi'nímentíhwone so'no kako'nji poyo sape'nímentíhwonefoho. Olo hilo so'no sekwo huno kaseyohoho. ⁴ Mijo kiyomayo yahino imayoso olenoho. Nakwo Kílaisímo poyo sope'nífohi'níngkahoníngkuhwoni Anítu nakumo Kílaisí'nji pi'nímomo soho'nonahumentisofoho. Oseso Anítu kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Kílaisímo songo ulíka'mentiso sohonta nakwo'njimo songo sonelíka'mentisofoho. Oseso Jisas kako songo humayo'ne neso ma'mentiso hopaso nakwo hn'nwi songo humayo'ne neso ma'mentíhwonefoho.

Oseso nakwo Kílaisí'nji songo ne'no humentíhwanefoho.

⁵ Oseso nakwo kako'nji poyo sape'nífohi'nímentíhwanehn'nyímo u, Anítu Jisasímo ulíka'mentiso hopaso nakwo'nji sonelíka'mentisofoho. ⁶ Nakwo huno ole nay-ohi, Jisas nakwoe wonyo'ne'no poyo pe'nímentiso sohonta nakwoe yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohumo Jisas kako poyo imokumentisofoho. Oseso olohonta nakwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyo mohumulohwono. O'o, kakoe

yokumpohn'nyoso moi'wonoho. ⁷ A'amu si'mo'mo pe'noso sohomo yahino wonyoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho.

⁸ Ou, nakwo Jisasi'nji poyo sape'nimentihwone so'no nakwo si'meho hi'ntnnono ole uyalokuhwono. Nakwo K'laisi'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁹ Nakwo huno nayohoho. Jisas kako pi'nimo nta'ni apa'no songo lika'mentiso sohwo kako apa'no poyo mape'nonehoho. Oseso Jisas kako poyo pe'nyo yahino yokumpohn'nyoso hwotoho nto humentisofoho. ¹⁰ Jisasi'ye poyo pe'nyoso olenoho. Kako sikuno anga'nohino somo pe'nimentiso sohonta kako yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo somo ni'hu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yaofonto Anitumo ufohi'nimentiso sohwo olohonta kako Anitu'nji songo ne'no humaho.

¹¹ Oso hopaso sekwo huno fisiyafihu'nimno. Sekwo hokunonji Jisasi'nji poyo sape'nimentohoho so'no oso yahino wonyoso sekwo hokumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumanehoho. O'o, sekwo K'laisi'mo ufohi'nimentohoho soku Anitu'nji humalofo. Oso'no sekwo huno fisiyafihu'nimno. ¹² Oseso oso yahino wonyoso nakumo nonemokosyohumawoloho. Yahino wonyo kikimo wokumokosyohumamo lihwo si yahan'ngkuhwosi jije hunomo huno wonyo ku'maso somo kiko osomo in'ngkahutoho. O'o, oso huno wonyo hiso foho'nafo. ¹³ Oseso sekwoe sife aho timo a'apaho oso'nji yahino wonyo somo ikutoho. Sekwo poyo pe'nontifi apa'no songo lika'mentohoho so'no sekwoe sife aho a'apaho timo oso Anitumo uyikui sekwo kakoe yahino wopingo somo nto'nohino fiyimno. ¹⁴ Sekwo huno seyohoho. Yahino wonyoso sekwoe hwe engo imo'n'ngkuhwosi mosemokosyohumanehoho. I nom'neso ole. Oso hon'ngkano hungkuno Mouses seapmmentiso homo somo enjwa'mo mohumulofo. Oso hungkuno hiso ole nalimojo. Hon'ngkano hungkunomo mti'hupe'manji poyo wape'nimnoho. Oso hi enjwa'mo mohumulofo. O'o, Anitu kako wopingo seloho'mentiso so'no sekwo kako'nji ufohi'nontifi sekwo Anituye pompenjiyomo humalofo.

Nakwo yahino wopingo sohwo syoho ulohofiyu umo'nano.

¹⁵ Oso'no nakwo pipi yanehwono. Anitu kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumulohwono. Oso'no nakwo yahino wonyoso anga'no anga'no apa'no uyantantaho. O'o, ni'hu'no awonoho. ¹⁶ U, sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo syoho ulohofiyonto kakoe hungkunomo haloho pewo'n'ngkiso so'no oso hwe nom'ne huhwo sohwo kakoe hwe engo imo'n'ngkuhwosi kakimo yokumpohn'nyo womokosyohumamontonoho. Ihwoni. Yahino wonyoso oso pa'nyofoho. I kiko oso yahino wonyoso ne'no yohojo'no oso yahino wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo wokumokosyohumamontonoho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo kako kikimo yokumpohn'nyo kumokosyohumawosi poyo wakumokumontonoho. U, yo'mayo Anitu umo kilososo u, kiko oso hiso yohojo'no Anitu kako jije hwe engo imo'n'ngkuhwosi kikimo wokumokosyohumamontonoho. Ose yohojo'no Anitu kako kikimo wopingo hwosoho wakilimontonoho. ¹⁷ Si'mo'mo sekwo yahino wonyo sohwo syoho ulohofiyontifi wonyo'nohino imotofofoho. I osohonta sekwo Anituye hungkuno ne somo upa'nontifi hungkuno homo somo si'meho uyontifi hungkuno hiso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no nakwo Anitumne'no simonyo uyano. ¹⁸ Yahino wonyo sohwo sekumo impo'angomo nomokokilo'mokosyeshumentan'ngki Anitu kako hano hwosampento isi'hutofosema'mentisofoho. Oseso Anitu kako sekumo yahino wopingo sohwo syoho ulohofiyu semokumentisofoho.

¹⁹ Oseso sekwo huno tifo'njo sokune'no ngko oso syoho ulohofiyu'ne pahnnimo hungkuno apa'no waselimo. Hohonta sekwo sekwoe sife aho hopi'nono yahino wonyo somo uyontifi kakoe syoho ulohofiyontifi yo'mayo yo'mayo hon'ngkano ni'hu'no wonyo imotofofoho. I oso'no olohonta oso pa'nyoso sekwoe sife aho yo'mayoso Anitumo uyikui yahino wopingo sohwo syoho ulohofiyu hmmo'nimno. Ose ikuji sekwo hon'ngkano wonyo ane umonantifeho. ²⁰ Si'mo'mo sekumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo semokosyohumentan'ngki yahino wopingoso mimmotofofoho. ²¹ Oso hohosohonta sekwo nohumantifi sekwo wopingo humamotofotaho. O'o, oso yahino wonyo hiso sekumo poyo wasemokumonto imojofoho. Oso'no hohonta sekwo yo'mayo wonyo imotofo so'no sekwo olohonta wonimango senalofoho. ²² Oseso Anitu olohonta kako impo'ango somjo yahino wonyo somta'ni nto isi'hutofosema'maho. Oso'no olohonta Anitu kakoe syoho ulohofiyu nto semokumaho. Oseso sekwo kakoe yahino wopingo somo in'ngkayo so'no si'meho semo'n'ngkahon'ngki hon'ngkano wonyo'maso imo'nalokwofo sokumo engolopohamo songo ne'no humayo'ne seapmmentisofoho. ²³ A'amu wonyo iwo'n'ngkohoho sofe mpe mayo pa'nyoso poyo pe'nifitnefoho. I oso'no nakwo Anitumo

simeho uyiwu'n'ingkuhwone hn'nimo Anitu kako songo ne'no humayo'neso siki ne-japonefoho. Oso songo ne'no humayoso nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji ufohi'nimentihwone somnoho.

7

Nakwo yahino songo Jisas Kilais mta'angoso uyano.

¹ Nje a'amu soku, sekwo Mousesiye hon'ingkano hungkuno somne'no huno'njo sokune'no olo hungkuno loso waselimonne'no yohono. A'amu songo humalofo sohonta hofiko hon'ingkano hungkunomo enjwa'mo humalofo. Hofiko tifi in'ing kayo'nefoho. I a'amu poyo pe'nyoso pipi in'ing kap'itnne'elo. Awonoho. Songo ne'nohinofoho. ² A'mu fisi hwehumo uma'n'ingkuhwosi oso hwe sohwo songo nohumentan'ingkuhwosi hon'ingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso ni'hu'nahone sekumo mokotiku'nnyofoho. Osohonta oso a'musiye hwehwo poyo pe'n'ingkuhwoso'no oso hon'ingkano hungkunoso oso a'mu simo apa'no momokilo'mokosyohumanehoho. O'o, oso a'musi kako apiwojo wohumamontonoho. ³ I a'mu fisi kako kakoe hwehwo simo'mjo sohwo kako songo nohumentan'ingkuhwosi oso a'musi kako ape ma'nyo hon'ingkanoso nomti'hupehwosi nom'nehumo uma'noso'manji oso a'musiye hon'ingkanoso wonyo umonimontonoho. U, hwe sohwo poyo pe'n'ingkuhwoso'ne'manji i oso a'musi kako nom'ne hwehumo uma'nyo'manji oso hiso wop'ingofoho. Oso yahino hiso hon'ingkano hungkuno somo mti'hupe-e'ne'maho. O'o, oso wop'ingofoho.

⁴ Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Hungkuno hiso ne hwap'ingoso ole'nefoho. Simo'mo Mousesiye hon'ingkano hungkunoso sekwoe hwehwo pa'nyo humamentisofoho. I oso hohosohonta sekwo Jisas Kilaisi'nji sekwo poyo sape'nimentohofoho sohonta sekwo hon'ingkano hungkuno homta'ni pe'nimentohofoho. Oseso hon'ingkano hungkunoso sekumo apa'no momokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Kilais songo lika'mentiso sohumo sekwo makotiku'nimentohofoho so'no sekwo hokunonji songo lika'mentohofoho. Oseso sekwo Anituye yahino wop'ingoso iyo'ne humalofo. ⁵ Hohonta nakwoe a'apaho huno simeho timo oso yo'mayo wonyoso umo l'mjo oso hiso ne'no yontan'ingkuhwoni oso yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamajofoho. Oso hohosohonta Anituye hon'ingkano hungkunoso nakumo ole nelahonjoso sekwo yo'mayo wonyoso ikutoho. Ose nelahonjo sohonta nakwo wonyo engo so'no ne'mo'n'ingkahon'ingki ne'no imotohwonefoho. Oso yahino wonyo hiso nakumo poyo wonamokumonte'no yohoho. ⁶ I olohonta nakwo Jisas Kilaisi'nji poyo sape'nimentihwone so'no oso yahino wonyo hiso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamajoso sohwo momokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, Kilais nakumo isihutofonema'mentisofoho. Oseso olohonta nakwo oso hon'ingkano hungkuno mti'mokumentohofoho somo enjwa'mo mohumuyontani nakwo a'amu songo pa'nyo imo'nontani Anituye Towahunofe mampaho somo in'ingkowalokuhwono.

Yahino wonyoso nakumo wonyo namokumentisofoho.

⁷ Oso'no nakwo pefoho lanehwono. Hon'ingkano hungkunoso wonyofoho wolantantaho. O'o, ni'hu'no awonoho. U, hon'ingkano hungkunoso yahino wonyo yohotoho ose monajo'njo yontentesi nakwo ole hnnontan'ingkuhwaneshilo. Nakwo wonyoso ane'nwoho. Ose hnnontan'ingkuhwaneshilo. I olo so'no fisiyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'n'ingkuhwaloho. Ose monajo'njo yontentesi a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi ko nimo'n'ingkahon'ingkuhwosi ngko ole li'mnesohilo. Ngko wonyoso ane hwo'nyoho. Ose lontani'mnesohilo. ⁸ Simo'mo ngko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi manimo'nyo'njo yontan'ingki Anituye hon'ingkano hungkuno ntimento, Kiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'n'ingkuhwoloho. Ose upa'nimentohe sohonta nje humoso nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi engo nimo'nimentisofoho. Olo so'no selalokweno hon'ingkano hungkuno sohwo kako hon'ingkano wonyoso yohotoho monajo'njo yontentesi oso hon'ingkano wonyoso kakoe yokumpohn'nyoso ane'nesohilo. ⁹ Hohonta ngko hon'ingkano hungkuno mupa'nyo sohonta ngko hwe wop'ingo hwo'nyoho syafihu'motefoho. I oso hohosohonta ngko hon'ingkano hungkuno upa'nonji yo'mayo imote so'no huno syafisyonji limentoho, Ngko wonyo'njo hwo'nyoho. Oso hiso nuhwononji yahino wonyo hiso ne'no yonji yahino wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentan'ingki uhwonimentoheso hon'ingkano wonyo huhwo sohwo ngkimo poyo nimokone so'no uhwonimentohofoho. ¹⁰ Oso hon'ingkano hungkuno Mouses nalimentisoso ole so'no nejapmmmentisofoho. A'amu hofiko hon'ingkano hungkunomo hofiyono in'ing kafijoso songo pa'nyo humafitnne'ento nalimentisofoho. I ngko oso hungkuno homo somo nupa'nonji ole limentoho, olo hungkuno homo losomo ngko ito'no min'ing kayo'njo imeso poyo pe'nimnoho limentohefoho. ¹¹ Ngko huno ole

syafi'hu'mentoho, Hon'ngkano hungkunomo in'ngka'me'manji hon'ngkano wonyo somo ngko uyakolo'monnoho. Ngko huno ose ko syofi'syahon'ngko hon'ngkano wonyoso yokumpohn'nyo n'mokosyohumentaningki kako hon'ngkano hungkuno somo hwasyo hwasyo imote so'no oso hon'ngkano hungkuno huhwo sohwo ole nt'imento, K'iko poyo pe'nyo. Ose nt'imentisofoho. ¹² Oseso nakwo huno nayohoho. An'itu kakoe hon'ngkano hungkunoso n'ihu'no wop'ingo'nohinofoho. Oso hungkuno anga'no anga'nohinoso hopi'nono nto'nohinoho. Wonyo hungkunoso anefoho.

¹³ Oseso pipilo. Oso wop'ingo hiso ngkimo poyo wan'mokumontolaho. O'o, ose'maho. Yahino wonyo sohwo kako poyo wan'mokumonte'no yohoho. I hon'ngkano hungkuno somo upa'nonji yahino wonyo somo uti'hwanyopo uhwononji nje hon'ngkano wonyo engo somo uhwon'imentohefoho. Ngko An'ituye hon'ngkano hungkunomo upo'n'ngkahon'ngko yo'mayo wonyoso yohotoho ko ntahon'ngki nje simeho t'mo sife aho yo'mayo wonyoso umo l'moteso ngko wonyo hiso ne'no iwo'n'ngkohefoho. Oso'no hon'ngkano wonyo yahino n'ihu'no wonyofoho nn'ngkohoho.

Hon'ngkano wonyoso nakwoe hunomo impe intofonesyohumaho.

¹⁴ An'ituye Towahuno sohwo kako An'ituye hon'ngkano hungkuno Mousesimo uy'imentisoso Mouses kako mt'i'mokumentisofoho. I oso'no oso hon'ngkano hungkuno homo somo ngko min'ngkayo'njo yahon'ngko yahino wonyoso yokumpohn'nyo n'mokosyohumentaningki ngko oso yahino wonyo huhwo sohwo syoho ulohofiyo imo'n'imentohefoho. ¹⁵ Ngko nje yahino wonyo iwo'n'ngkoheso neso ngko huno maniyohoyohoho. Ngko yahino wop'ingo'nohini uy'imo ko lonji oso yahino wop'ingo hiso mimnehono. I oso yahino wonyoso miyo'njo uy'imo ko lonji oso wonyo engoso iwo'n'ngkoheso. ¹⁶ Ngko hon'ngkano wonyoso imote so'no ngkilaho lohono. Oso'no hon'ngkano hungkuno Mouses nal'imentisoso ngko wop'ingo uhwon'ngkohono. ¹⁷ Yo'mayo wonyo iwo'n'ngkoheso ngkilaho lalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Oso wonyo iwo'n'ngkohe hiso nje huno mta'n'i'maho. O'o, yahino wonyo nje simeho mo'mo mnawojoso yokumpohn'nyo imo'n'ngkahon'ngki oso wonyo hiso yalokweno. ¹⁸ Ngko huno ole niyohoho. Nje simeho mo'mo wop'ingosso mornaulyoho. O'o, nje simeho wonyo'nohino umo l'mojofoho. Nje hunoso yo'mayo wop'ingo'nohini uy'imo ko lontneso nje simeho sohwo wop'ingo hiso miyonehoho. Oso'no wop'ingo yahino iyoso'no ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. ¹⁹ Yo'mayo yahino wop'ingosso umo ko lonji yontneso ngko miy'wo'n'ngkiyonoho. Yo'mayo wonyoso mimnehono lontneso oso wonyo hiso ngko iwo'n'ngkohono. ²⁰ Yo'mayo yahino wonyoso ngko miyo'njo umo lontneso oso hiso ngko iwo'n'ngkohono. Oso hiso nje huno mta'n'i'maho. O'o, nje simeho sohwo fiyo ntahon'ngki ngko iwo'n'ngkohono. Hwap'ingosso nakwoe simeho mo'mo yahino wonyoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

²¹ Oso'no olo yahino wonyo loso nje simeho mo'mo mnaweho. Ngko yo'mayo yahino wop'ingosso umo ko lontneso yahino wonyo somo hwasopeef'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. ²² Nehopi. Nje huno somo ngko ole syafi'syiwo'n'ngkohoho. An'ituye hon'ngkano hungkunoso wop'ingo'nohinofoho. Ose syafi'syiwo'n'ngkohono. ²³⁻²⁵ I oso'no ngko ole hon'ngkonalokweno. Yahino wonyoso nje simeho mo'mo mnaweho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo'nji nje hunomo An'ituye hon'ngkano hungkuno wop'ingo sohwo mnawojoso sohwo'nji ikujoho fongki'nalokusiyo. Nje huno somo ngko An'ituye hon'ngkano hungkuno sohwo syoho ulohofiyo hwo'nyoho. I oso'no nje simeho sohwo kako yahino wonyo sohwo syoho ulohofiyo hweho. I oseso oso yahino wonyo sohwo kako ngkimo impo'angomo won'humaji'monto yahon'ngki ngko youwo youwo lalokweno. Nje simeho hon'ngkano poyo pe'nyo somo ipen'motowalokunjo somta'ni ti'hw wont'ima'montolo. Ngko n'ihu'no wonyo hwo'nyoho.

I oso hiso'no Jisas Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo kako hon'ngkano wonyo yokumpohn'nyo somta'ni ngkimo is'hutofon'mayo'ne hweho. Kako ngkimo asomo nt'ima'maso so'no ngko An'tumo isamoyoka ulalokweno.

8

Kilais nakwoe wonyo somo wae enaofonto kakoe Towahuno Wop'ingosso nejapmmenti-sofoho.

¹ Oseso nakwo Kilais Jisasi'nji ufohi'nnyo so'no An'itu nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho tohino muh'mnyofoho. Oso'no kako hungkuno ikwolofoso sohonta nakwoe wonyo somne'no nakumo tohinoso monejaponefoho. ² Hwap'ingosso An'ituye Towahuno sohwo nakwo Kilais Jisasi'nji monahumokumentiso sohwo kako songo ne'no humayo'ne nejaposo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso yahino wonyo somta'ni is'hutofonema'mentisofoho. Oso'no oso yahino wonyo huhwo sohwo kako

ngkimo poyo n̄imokumne'ento yalokunjo sohwo ngkimo apa'no mipen̄imotawenohoho.
³ Mouses kako An̄ituye hon̄ngkano hungkuno neyakwosamo uȳimentiso sohonta
 kako nakwo a'amu hopi'n̄onohino hn̄nwi hon̄ngkano nto'no in̄ngkap̄it̄nne'ento
 nejapmmentisofoho. I oso'no yahino wonyoso nakwoe s̄imeho mo'mo mnawojo
 so'no nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi nohumentani hon̄ngkano homo somo nto'no
 min̄ngkament̄ihwonefoho. Oseso nakwo hon̄ngkano hungkuno ito'no in̄ngkayo
 yokumpohn'nyoso ane'nwi humentan̄ngkuhwoni hon̄ngkano hungkuno hiso nakumo
 wop̄ingo monamokummentisofoho. I oso'no An̄itu kako wop̄ingo namokumentisofoho.
 Hwap̄ingoso kako kakoe Hwomu nakwoe hwaho lopo uhwojahon̄ngki
 kako a'amu nakwo pa'nyo imo'n̄imentisofoho. Oso kako a'amu nakwo pa'nyo
 imo'n̄ingkahon̄ngki An̄itu nakwoe wonyomne'no tohino engo uyahon̄ngki K̄lais oso
 hiso'no poyo imo'n̄imentiso so'no An̄itu kako oso yahino wonyo huhwo sohwoe
 yokumpohn'nyo homo somo wae yao'mentisofoho. ⁴ Hon̄ngkano hungkunoso ole
 lonet̄ihwalofoho. Sekwo hon̄ngkano wop̄ingomnohini fin̄ngkamno. I An̄itu kako
 yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo wae yao'mentiso so'no olohonta nakwoe s̄imeho
 yo'mayo wonyo umo lihwosi ko yososo nakwo min̄ngkohwanehwono. Oso wonyoso
 nakumo monemokosyohumanehoho. O'o, nakwo An̄ituye Towahuno Wop̄ingo so'n̄i
 nohumentani kakoe mampaho osomo nupo'nontani hon̄ngkano wop̄ingo'nohini somo
 t̄ifi in̄ngkowlalokuhwono. Oseso An̄itu nonahononto wop̄ingo kuyoho nelalofoho.

⁵ Oseso a'amu hof̄ikoe s̄imeho yo'mayo wonyo umo lonte osomo yahon̄ngki oso
 homo somo hof̄iko t̄ifi in̄ngkawowo'n̄ngkohoho so'no oso yahino wonyo hiso hof̄ikimo
 yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n̄ngkisofoho. I, a'amu An̄ituye Towahuno Wop̄ingo
 hi'n̄jo sohwo hof̄iko kakoe mampahomo in̄ngkawowo'n̄ngkohoho so'no An̄ituye
 Towahuno Wop̄ingo sohwo hof̄ikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n̄ngkisofoho.
⁶ Oseso oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohu-
 mawo'n̄ngkiso so'no hof̄iko poyo pe'n̄ngkuji tikanomo ufit̄nnefoho. I, An̄ituye
 Towahuno Wop̄ingo sohwo kako kakoe a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohu-
 mawo'n̄ngkiso so'no hof̄iko wop̄ingo nohumaf̄ikuji s̄imeho pompenjiyo'n̄i wohu-
 mant̄ifeho. ⁷ Oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohu-
 mentan̄ngki hof̄iko An̄ituye mangohwa imo'n̄imentohof̄ofoho. Hwap̄ingoso hof̄iko
 An̄ituye hungkuno somo enjwa'mo mohumunyofoho. Hof̄iko An̄ituye hungkuno homo
 somo in̄ngkayoso hopo'maho. ⁸ A'amu hof̄iko yo'mayo wonyo hof̄ikoe s̄imeho umo
 lonteso iwo'n̄ngkohoho. Oso a'amu hiso hof̄iko An̄ituye s̄imeho wop̄ingo umo'nyo'neso
 mmokufit̄nnohoho.

⁹ I oseso An̄itu kakoe Towahunoso sekwoe s̄imeho mo'mo humunyo'manji sekwo
 sekwoe s̄imehoso yo'mayo wonyoso umo lihwosi yososo miyonehoho. O'o, sekwo
 An̄ituye Towahunofe yahnomo in̄ngkowlalokwofo. I, a'amu fihwo kako An̄ituye
 Towahuno ane hwo'manji kako An̄ituye a'amu hwo'maho. ¹⁰ Yahino wonyo sohwo kako
 j̄ije a'apahomo poyo kumokososo u, K̄lais kako j̄ije s̄imeho mo'mo humunyo hwosi'manji
 j̄ije huyo'mangoso songo wohumamontonoho. Hwap̄ingoso An̄itu wop̄ingo hwosoho
 nto kil̄mentisofoho. ¹¹ Jisas kako poyo pe'n̄ingkahon̄ngki An̄itu kako apa'no songo
 ulika'mentiso sohwo kakoe Towahuno kikimo kuhumunyo hwosi'manji kako K̄laisimo
 ul̄ka'mentiso hopaso kako j̄ije a'apaho apa'no songo kilokafonefoho. Hwap̄ingoso kakoe
 Towahuno kikimo kuhumunyofoho.

An̄itu kakoe Towahunoso nakumo kakoe mehomi namokuwo'n̄ngkohoho.

¹² U, nje a'amu soku, yo'mayo wonyo nakwoe s̄imeho umo lonte osomo peho'no
 in̄ngkowlalokwofo. Oso yahino wonyo huhwo sohwo sekumo mosemokosyohumane-
 hoho. O'o, awonoho. Olohonta nom'ne songo nemokosyohumaho. Osohumnohini
 un̄ngkowano. ¹³ Nakwo nakwoe s̄imeho yo'mayo wonyo uyano lif̄ijo'manji u oso
 hiso ifijososo sekwo poyo pe'n̄ngkuji tikanomo ufit̄nnefoho. I oso'no sekwo sekwoe
 s̄imeho mo'mo An̄itu kakoe Towahunoso sekumo sehumunyo hwas̄i'manji kakoe
 yokumpohn'nyoso nomaf̄ikuji yahino wonyo s̄imeho umo l̄iwo'n̄ngkiso somo monje
 yasȳikuji poyo umokant̄ifeho. Poyo imokukuji sekwo songo wohumant̄ifeho.

¹⁴ A'amu An̄ituye Towahunofe mampahomo haloho pewo'n̄ngkohofoso hof̄iko
 An̄ituye mehomi nefoho. ¹⁵ An̄itu kakoe Towahunoso nakumo apa'no iyoho enamof̄o'ne
 nejapmmentiso'maho. Nakumo apa'no impe hopa nantof̄o'ne nejapmmentiso'maho.
 O'o, An̄itu kakoe mehomi ne imo'nyo'ne kako kakoe Towahuno Wop̄ingo nejapm-
 mentisofoho. Oseso nakwo kakoe mehomi'nwi nohumentani nakwo An̄itu kakine'no
 iyoho miyontani Nje Mphwosoho ul̄wo'n̄ngkuhwonefoho. ¹⁶ An̄itu kakoe Towahuno
 Wop̄ingo sohwo kako nakwoe s̄imeho mo'mo humunyo sohwo ole nal̄wo'n̄ngkohoho,
 Kiko An̄ituye mehomi hwosoho. Ose nal̄wo'n̄ngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho.

Ou, nehopi. Nakwo Anituye mehomini'nowoho. ¹⁷ Oseso nakwo Anituye mehomini'nowoho. Anitu kako kakoe mehomini'nowo'no yo'mayo elofisosyohumasoso ne japonefoho. Anitu kako yo'mayo Kilaisimo uyasoso nakumo ne japonefoho. Olohonta nakwo Jisasinji mo-joku'ningkuhwasi yo'mayo tango Jisas ma'mentiso hopaso womano lihwasi maso'manji u hwangku no'mo nakwo Kilaisiye yofe engo so'nji kakoe ango wonyoangkafo so'nji kako'nji nomanefoho.

Hwangku nakwo Kilaisinji nohume hwasi kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumanefoho.

¹⁸ Nakwo Anitumne'no syoho yontan'ingkuhwasi yo'mayo tango ne'masoso olo tango hiloso we'lefoho. I hwangku nakwo Anitu'nji nohumehwasi yo'mayo wonyoangkafo m'kun'impososo ujo ehontojwasoyoso somo uhwon'ingkuhwasi nakwo olo tango we'le loso'no huno mosyofisyanehwono. ¹⁹ Yo'mayo hopi'nono ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anitu mti'mokumentisoso hontohumaho. Yo'mayo so'no hontohumantifi Anituye mehomini'nowo'no utihwa'nyopo ujo ehontojwonasyoso sohonta nahonyo'ne umo'ningkan'ingki hontohumaho. ²⁰ Hohonta Atam kako Anituye hungkunomo hwotoho hmentiso sohonta olo nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Hohosohonta yo'mayo Anitu kako mti'mokumentisoso Anitu kako hungkuno lahon'ingki yo'mayoso wonyo imo'nimentisofoho. Oso yo'mayo yofoho, piso hohwayo oso iwo'n'ingki uhwon'wo'n'ingkuhwoneso apa'no wop'ngo imo'nyo'ne hontohumaho. ²¹ Nakwo Anituye mehomini'nowo'no ujo ehontojwonasyoso sohonta yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso apa'no wop'ngo imo'nonefoho. Oso hohosohonta yahino wonyoso ni'hu'nahone moi'wo imo'n'ingkuhwosi nakwo a'amu hn'nononji yo'mayo so'nji Anitu kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji nohumentihwanefoho.

²² Nakwo huno moi'wonoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu mti'mokumentisoso oso wop'ngo i'mofapone so'no hontohumafikuji hofiko tohino tipemayoso moya'mi sofa hofiko mehomini'nowo'no mantifi tohino tipemawo'n'ingkohoho oso hopa tipema'mopikujo somta'angoso olohonta u'mofapmmentonohoho. ²³ I, yo'mayo tohino Anitu mti'mokumentiso osomnohini mumnalofiyoho. O'o, nakwo a'amu hi'nnonjimo nemnalofoho. Anitu kako yo'mayo hwangku nakumo ne japone so'no hofiko huno syafihupitne'ento kakoe Towahuno simo'mo ne japmmentisofoho. I olohonta nakwoe a'apahoso yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo somo enjwa'mo humentani tohino engo nem'ingkahon'ingki youwo youwo lontani nakwo olo so'no hontohumalohwono. Anitu kako nakumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo somta'ni ni'hu'nahone asomo nemahwosi kako nakumo a'apaho songo ne japihwosi ni'hu'nahone nakwo kakoe mehomini'nowo'ne imo'nyo'ne namokonefoho. ²⁴ Nakwo oso hiso ne imo'nyo'ne hontohumalohwono. U, oso yo'mayo hiso ne imo'nontentesi nakwo mohontohumehwanesohilo. U, hwe fi'ho kako oso yo'mayo hiso'no nohontohumahwosi oso ne homo somo nuhwon'ingkuhwosi oso'no kako apa'no mohontohumanefoho. ²⁵ U, nakwo yo'mayo nuhwon'ingkuhwosi oso'no nakwo huno syofisyihwasi simo'mo hi'ntnnono uyasoso u, neso womantanoho. Oso'no nohontohumehwasi in'ngo momofanehwono.

²⁶ Oso hiso'no hontohumalohwone hiso nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi humentan'ingkuhwoni Anitu kakoe Towahuno Wop'ngo huhwo'nji nakwo Mpohumo jomo ujo so'ne nefe'mawo'n'ingkisofoho. Nakwo Mpohumo pefoho ulane'entani huno moneyahon'ingki nakwoe simo'mo mo'mnohini humotaho lalokuhwono. Oso'no nakwo yoloho ne hiso'no Mpohumo mujofoho. I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wop'ngoso nakwoe simo'mo mo'mo nakune'no hitoho ulofahon'ingki kako Anitumo nakune'no yoloho uli'wo'n'ingkisofoho. Oso Towahunofe mampahoso Anitu kako'nohini upa'n'wo'n'ingkohoho. ²⁷ Mpohwo kako'nohini nakwoe simo'mo mo'mo nahonyo sohwo kako Towahunofe huno somne'no huno uyohoho. Towahuno sohwo kako yo'mayo Anitu kako umo'nalokunjo so'no huno uyahon'ingki kako nakumne'no Mpohumo jomo ujosu'no nto'no uli'wo'n'ingkisofoho.

²⁸ I nakwo olo so'no huno nayohoho. Anitu kako a'amuso nje yahinoso ifitne'ento imentiso osomo uhwasopo'mentisofoho. A'amu hiso hofiko Anitumo simo'mo ufijo'manji yo'mayo tango u'maso somo Anitu kako oso homo somo wop'ngo umokiyo'ne hweho. ²⁹ Hwap'ngoso hohonta Anitu kako nakumne'no huno uyahon'ingki Anitu nje hwomu hopa imo'n'itnne'ento nahwasopo'mentisofoho. Oseso Kilaisi nela'wehwo kako simo'mta'ango sohwo imo'n'ingkahon'ingki nakwo a'amu pi'n'ngo engo hn'nowi homn'ingkwa'wehwo homnampisyona'ni imo'nalokuhwono. ³⁰ Hohonta Anitu nakumo nahwasopo'mentisofoho. Nahwasopo'mentiso hn'nowo'no ngkimo ni'mapitne'ento joho nali'mentisofoho. Joho nalonto wop'ngo naloho'mentiso so'no ole nelalofoho. Sekwo

wopíngo kuyoho. Wopíngo namokumentiso so'no nakwo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumentíhwanefoho.

Anítu nakune'no hitoho ulofalokunjo sohwo kako monesíkwajonehoho.

³¹ I oseso Anítu kako nakumo yo'mayo wopíngo naloho'mentiso so'no nakwo huno pehofo syofísyanehwono. Anítu nakwo'nji humanto nefe'mawo'níngkiso so'no nakumo a'amu wonyo nalohofíwo'níngkohoho somne'no huno pi'níngo mosyofísyanehwono. O'lo, hofíko nakumo moneyakolopitnnehofo. ³² Anítu nakune'no hitoho ulofahoníngki kakoe Hwomu kakine'no símeho uyíwo'níngkiso sohune'no nakumo wonejapmmonteso huno pi'níngo mosyafíhu'mmentisofoho. O'lo, awonoho. Nakwoe wonyomne'no poyo pe'none'ento uhwatímentisofoho. Oseso oso kakoe hwomu nejapmmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Yo'mayo nefe'mayo'ne hi wonejapmmontono.

³³ Anítu nakumo kako'ne nahwosopo'mentiso hn'nímo sekwo wonyo kuyoho eso tíhwo wonalímontolo. O'lo, Anítu huhwo kako nakwoe wonyo wae enamofonto wopíngo kuyoho nalíwo'níngkisofoho. ³⁴ Nakwoe yahino wonyo somne'no tohino womapífe eso tíhwo walímontolo. O'lo, Kílais Jisas oso wonyo homo somne'no poyo pe'nonto apa'no songo líka'mentiso sohwo kakoe kaníngkwohwo Anítuye aho anga sohohta'ni nohumentaníngki Seten kako nakumne'no wonyo kuyoho nelahoníngki Kílais nakumne'no Mpohumo jomo ulalofoho.

³⁵ Jisas Kílais nakumo hitoho míkunímposo engo nejapíwo'níngkisoso wae pehohwo wenamímtolo. U, yo'mayo tango nakumo ne'maso'manji u tohino típemaso'manji u a'amu wonyo nalohopíjo'manji u mijoho nayoso'manji yo'mayo so'nji manji'mofo oso'no umofonyo iyó'manji yo'mayo wonyoso nakumo wonyo wonamokumo líhwosi yoso'manji u poyo wonamokumo líhwosi yoso'manji i oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Jisas Kílais kako nakumo hitoho ulofalokunjo somta'ni nakumo wae menamofonehoho. ³⁶ Oso yo'mayo hiso ne'maso so'no a'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohoho sohwa ole mtí'mokumentohofi,

Nakwo jije a'amu hn'nwi jije syoho mjímpontaníngkuhwoni a'amu hofíko nonahonontífi nonafotofontífi fonjonesyalokwofo.

A'amu tongomo uhwonontífi fonjasyíwo'níngkohoho hopaso nakumo nahonontífi wofonjonesyantífe'no yalokwofo.

Ose mtí'mokumentohofohoho.

³⁷ Oso hiso'no nakwo huno mosyofísalokuyíhwono. O'lo, Jisas Kílais nakumo símeho míkunímposo engo nejapíwo'níngkiso so'no yo'mayo tango hopi'nonohino ne'mante somo nakwo níhu'nahone monje esyahoníngkuhwoni Anítu yo'mayo homo somo uyakolofó'ne namokuwo'níngkisofoho. ³⁸ Ou, ngko olo so'no símeho hí'ntnnono uyalakwe so'no ngko huno ole níyohoho. Anítu ngkimo hitoho míkunímposo engo ntapíwo'níngkiso oso'no wae yanímofo'ne sohwo mohumuyoho. O'lo, níhu'no awonoho. Oseso Kílais nakumo hitoho nejopalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho. Ou, nehopi. Songo humayo so'nji poyo pe'nyo so'nji a'amu ahwomo mta'ango so'nji hwahoponjo towahunó wonyo so'nji yo'mayo hohonta ímfapmmmentiso oso'nji tífi imo'none so'nji yo'mayo yokumpohn'nyo kengo kengo so'nji ³⁹ i yo'mayo yokintahoponjo so'nji hwahoponjo so'nji oso nom'ne yo'mayo hu'mehinawojo so'nji oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Anítu hitoho nejopalokuso somta'ni nakumo wae menafonehoho. O'lo, nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais nakumo wopíngo naloho'mentiso oso'no Anítu kako hitoho ne'no nejapmmíhwonefoho.

9

Poul kako a'amu Isílael somne'no símeho tango uyímentisofoho.

¹ Ngko Pouli'ni Kílaisíye a'amu sohwo'ni hwasyo hungkuno moselalakuyohono. O'lo, ngko sekumo hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Ngko huno níyalokunjo so'nji Anítuye Towahunó Wopíngo nje símeho mo'mo humaso sohwo'nji ngkimo olo so'no nehopeho ntantofoho. ² Nje a'amu Jutaso hofíko Jisas Kílaisímo miníngkayo somne'no ngko hitoho ntokwoho. Nje símeho tango níhu'nonohinoso hofíkine'no níyohoho. ³ A'amu Jutaso hofíko nje níngkwahwo nampohwosafoho. Hofíko nje temtitofó mta'angofoho. Oso'no hofíko Anítuye a'amu ne imo'nyo so'no nímo'níngkohoho. U honíngkano wo'nnyopontentesi u ngko Anítumo olo so'no jomo ulahoní'mo Anítu kiko nje a'amu Jutaso hofíko jije a'amu ne imo'nífitnne'no kiko ngkimo tíkanomo níhumajo ose ulí'mnesohilo. ⁴ Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo a'amu Isílael sofe imu'nwoho. Anítu kako nakumo nahwosopo'mentiso osohwo kako nje a'amu kuyoho nalonto kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji netíhwaumentisofoho. Nakumo Anítu ole nalímento, Sekwo ngkimo nífohi'nyo'ne olo honíngkano lomo ifijo so'no ngko

wopingo waseloho'monnoho. Ose nalonto kakoe hon'ngkano hungkuno nejapmmmentisofoho. Nom'neso olenoho. Kakoe yofe somne'no kakoe tajo angomo hwomtame ulohofho'ne yahino wop'ingo nejapmmmentisofoho. Yo'mayo hungkunoso ne imo'none so'no nal'mentisofoho. ⁵ Neyakwosa sohwa hofiko hwe engo hwafoho. Nakwoe temtitofo somta'ni Anitu kakoe hwomu Kilais osohumo nefe'mayo'ne uhwasopo'mentiso sohwo kako a'amu imo'n'mentisofoho. Anitu ne sohwo kako yo'mayo hopi'nonohino somo aho huli'memokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe ho'nomayoso engolopohamo ne'no ne'nohini uy'hwano. Nehopeho.

Hwe moya'mi hopi'nono Anitu kakine'no uhwasopo'mentisofoho.

⁶ A'amu Juta fehohnjoso Anitumo simeho muyo'njo so'no ole wolantantaho. Anituye hungkunoso ne mmo'nonehoho ose wolantantaho. O'o, awonoho. Anitu a'amu Juta somo kakoe mehomi imo'nyo'ne ko uhwasopo'mentiso fehohnjoso jutafe temtitofo ko hi hofiko kakoe a'amu ne'maho. ⁷ Apilohamiye imu fehohnjo somo Anitu uhwononteso hofiko Apilohamiye a'amu yofe uhwoe'ne'maho. O'o, Anitu Apilohammo ul'mento, Jije hwomu Aisak kakoe imu oso'nohini hofiko jije temtitofo nefoho. ⁸ Anitu Apilohamiye hwomu anga'nohino sohune'no hungkuno ulahon'ngki kako hwomu anga'no tipema'mentiso sohwo osohwo kako Anituye mehomi hweho. I nom'ne tipema'mentiso oso hwa hofiko imuso hofiko Anituye mehomi'maho. ⁹ Oso hungkuno Apilohammo ul'mentiso hiso olenoho. Soswo anga'no niyakolof'hwoso'no ngko asomo wapmmmonnoho. Osohonta Sola kako hwomu aswo woma'montonoho. Ose ul'mentisofoho.

¹⁰ Ihwoni. Aisak kako imo'nonto kakoe ape Lepeka kako hufa'u mehomi imo'n'mentisofoho. Oso hufa'u mehomi sohwa'uye kan'ngkwohwo afa hweho. Aisak huhwo sohwo kako nakwo a'amu Juta hn'nwiye neyakweho. ¹¹ Oso hwomu hufa'u Lepekafe simehomjo mnawojo oso hwa'umo Anitu kako kakoe huno mta'ni hwomu anga'nohino humo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwasopo'mentisofoho. Anitu kako oso hwomu sohwa'u sikoe yahino wop'ingo somne'no yano ulohmmentiso'maho. O'o, siko mmo'nyo sohonta Anitu kako hwomu anga'nohino sohomo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwasopo'mentisofoho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amufe yahino somne'no huno mosyaf'siyo'njo yonto a'amu somo kakoe huno mta'ni mtitofonto uhwasopewo'n'ngkiso hweho. ¹² Oso hwomo sohwa'u siko mmo'nyo simeho mo'mo mnowntanjo sohonta Anitu Lepekamo ul'mento, Oso hwomu simeho somo humo nom'ne jije hwomu t'finjo sohwo syoho ulohofiyi'nehwo umo'n'montonoho. Ose ul'mentisofoho. ¹³ Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofho sohwa hofiko ole mt'i'mokumentohofi, Anitu ole l'mento, Ngko Aisakiye hwomu t'finjo Jekoup oso hune'no simeho uyalokweno. I ngko kola'wehwo Isou sohune'no ngkilaho, ose l'mentisofoho.

¹⁴ Oseso nakwo ole wolantantaho. Olo Anituye yahino oleso nto'nohini'maho. Ose wolantantaho. O'o, awonoho. ¹⁵ Anitu Mousesimo ole ul'mento, U ngko hwe fihune'no wop'ingo wakiloho'mo ul'mo u ngko kakimo wop'ingo uloho'mnoho. U ngko kakine'no hitoho wanto'mtonoho. ¹⁶ Oseso hwe fihwo kako ole malonehoho. Ngko syoho wop'ingo i'me'no Anitu kako ngkimo wop'ingo wantoho'montonoho. Ose mal'mnehono. O'o, Anitu kakoe huno mta'ni mtitof'hwosi a'amumo wop'ingo uloho'montonoho. ¹⁷ Oso'no Anitu kako hwe engo hwahe Ijip mokosyohumamentiso osohumo ole ul'mento, Ngko kikimo olo hwahe Ijip osopo mokosyohumayo'ne kuhumaji'mentohefoho. Hwap'ingoso ngko kikimta'ni nje a'amu Is'lael somo ut'mahm'me'no kiko yokumpohn'nyo imo'n'ngkohoji hahn'nyo yohojo'no ngko kikimo hwotoho kufe'mo wokiyakolo'monnoho. Oseso a'amu ang'o'meemjoso hofiko nje yokumpohn'nyoso nohon'ngkui nje yofeso woho'non'mant'feho. Ose ul'mentisofoho. ¹⁸ Oseso nakwo huno ole nayohoho. U Anitu kako hwe fihune'no ngko kakine'no hitoho wantofono l'hwosi u kakine'no hitoho ul'o'montonoho. U Anitu kako nom'ne a'amu hune'no huno ole syaf'syososo, Hwe fihwo kako yokumpohn'nyo umo'nono ose syaf'syososo oso hwe huhwo sohwo kako yokumpohn'nyo umo'n'montonoho.

Olo hungkuno loso Anituye simeho tohino'nji hitoho ulofoso'ne

¹⁹ Oseso Anitu yo'mayoso umo'nono lonte so'no oso hiso ne imo'n'wo'n'ngkisofoho. Oso'no a'amu fehohnjoso ole wantant'feho. Nakwoe yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako yoka peho'no nal'wo'n'ngkohoho. Yo'mayo imo'n'wo'n'ngkiso so'no simo'mo Anitu kakoe huno yo'mayoso umo'nono lonte huno syaf'sy'wo'n'ngkiso osomo t'hwu ulojao'montolo. ²⁰ Ose nt'kujo'no ngko ole ul'mno, U, kiko a'amu hwahoponjo fihwosi Anitumne'no yoka ujoso kiko hopoenohintaho. Oseso hwakwontoho osohwo kako oso hwe mt'i'mokoso osohumo ole ul'montolaho, Kiko olo pa'nyo peho'no n'nt'i'mokumentohino hwo'nto. Ose ul'montolaho. ²¹ A'amu hwakwontoho

syoho'njo sohwo kako hwahe nomahwosi hwontoho nom'ne wosopayo ho'nasiyo'ne mti'mokuhwosi nom'ne sikinjo jopaho iwontofasiyo'ne mti'mokososo wonyotaho. O'o, kako yo'mayo kakoe huno mta'ni mti'mokiyoso u oso kako hwapingo hweho. Kakoe syohofoho.

²² Oso yahino oseso Anitu huhwo'njoho. Anitu a'amu honingkano wonyo imotofo so'no tohino womapife limentisofoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe simaho tohino oso'nji uti'hwah'nyopo ulikemokontentesi a'amu somo tohino komo'no uyihwonesohilo. O'o, Anitu kako oso a'amu somne'no hitoho ulofahoningki hontohumaho. I oso'no hofiko hahn'nyo ne'no yahoningkofi Anitu kako tohino engo uyimentisofoho. ²³ I Anitu kakoe yahino wopingo ujo ehontojwasiyo'ne so'no Anitu kako a'amu fehohnjo wopingo uloho'mne'ento uhwasopo'mentiso somo nje yofe engo so'nji nje yahino wopingo so'nji mapitne'ento imentisofoho. Hwapingoso oso hiso'no nakune'no nto'no nto enesyohumaho. ²⁴ Oso a'amu wopingo uloho'mne'ento uhwasopo'mentisoso nakwonoho. Oso hiso a'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu temtitifo kengo kengo'nwoho. ²⁵ Houseya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo kako olo hungkuno loso a'amu Juta'maso, a'amu temtitifo kengo somne'no ole mti'mokumentisofoho.

Anitu ole limento, Hwe moya'mi hofiko nje a'amu Juta mmo'nyo'njo somo ngko ole ulimonnoho, Sekwo nje a'amu kuyoho.

A'amu ngko hofikimo simaho muyo'njo simo'mo imentohe somo ole ulimonnoho, Ngko sekumo simaho sejopalokweno.

²⁶ Ango'meemjo a'amu somo nje a'amu ku'maho simo'mo ulimentohe oso angom'eemjo a'amu somo ole ulimonnoho.

Ngko Anitu songo ne'no humayo sohwo'niye a'amu kuyoho.

Houseya ose mti'mokumentisofoho.

²⁷ I Aisaiya hwe nom'nehumo Anitu hungkuno uyahoningki limentiso sohwo kako a'amu Juta somne'no ole mti'mokumento,

A'amu Isilaeliso hofiko tafeponjo wosoho pa'nyo pi'ningo engo ko imo'nifijo somta'ni Anitu kako anga'no anga'nohino manefoho.

²⁸ Hwapingoso a'amu honingkano wonyo'njo somo Anitu hofikoe yahino wonyo so'no hungkuno ulihwosi tohino komo'no uyonefoho.

²⁹ Oso hungkuno Aisaiya simo'mjo mti'mokumentisoso olenoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu ahwomomjo so'nji hntokwaliyo yo'mayo so'njimo mokosyohumawo'ninkiso osohwo kako nakwoe temtitifo fehohnjo anga'no anga'nohino somne'no wohumafe majo'njo yontentesi nakwo a'amu hopi'nono Isilael hn'nimo Soutom'nji Ngkumoula oso pa'nyo wae enaofihwonesohilo.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no Anituye a'amu ne imo'nane'entifi hofiko syoho engo imentohofoho.

³⁰ Oseso nakwo pefoho lanehwono. Olenoho. A'amu temtitifo kengoso hofiko nakwo Anituye a'amu ne imo'nane'entifi syoho yokumpohn'nyo imentohofomaho. O'o, hofiko Jisasimo simaho hi'ntnnono uyahoningkofi Anitu sekwo wopingo kuyoho ulimentisofoho. ³¹ I a'amu Jutaso hofiko ole syafihu'mentohofi nakwo Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkohwaso'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho wonalimontonoho. Ose syafisyontifi syoho engo ko imentohofoho so'no Anitu kako wopingo kuyoho ose mulonehoho. ³² Hwapingoso hofiko Jisasimo simaho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lontifi honingkano hungkuno osomo nto'no iningkuhwasi Anituye a'amu ne umo'nano. Ose limentohofoho. Hofiko oso sojo engkwosaho pa'nyoso Anitu honingkanopo ho'nahumentiso osomo entofomantifi piwahu'mentohofoho. ³³ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho oso hwa hofiko Jisasimne'no oso sojo homo somo ole mti'mokumentohofi,

Upa'nimno. Oso hwahe anga Saiyon sopo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu entofomayo'ne ho'nahumentohofoho.

Oso hopo sopo a'amu hofiko entofomafikuji wopiwesyantifeho.

I a'amu oso engkwosaho homo somo simaho hi'ntnnono uyafijoso hofiko wonimango munonehoho.

Jisasimne'no ose mti'mokumentohofoho.

10

A'amu Isilaeliso hofiko Anitu kakoe yahino wopingoso nto'no ma'mentohofomaho.

¹ U nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ninkohoho soku, olo so'no nje simaho wopingo nimo'ninkohoho. Ngko a'amu Isilaeliso hofiko Anituye a'amu ne

imo'nifitnne'engi Mpohumo jomo ne'no uli'wo'nalokweno. ² Ngko oso a'amu somne'no huno ole niyohoho. Hofiko Anituye yahino somo un'ingkowano ko lontifi oso'no hofiko Anituye yahino ne so'no huno muyofoho. ³ Anitu kako nakune'no a'amu wopingo imo'nifitnne'ento Jisas Kilais nakwoe hwaho lopo uhwatimentisofoho. A'amu Jutaso hofiko oso homo somo simeho muyo'njo yontifi huno ole syofisyalokwofo, Nakwo hi'nwi nakwo hon'ingkano hungkuno somo ito'no in'ingkowasoso wopingo umo'nantanoho. Hwasyo ose syofisyalokwofo. ⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Kilais kako hon'ingkanohungkuno somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oseso a'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako oso a'amu osohumo ulimontonoh, Kiko wopingohwoso. Ose ulimontonoho.

Anitu kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo utima'mo lalofoho.

⁵ Mouses hungkuno osohi so'no mti'mokumentisofoho. A'amu fihwo kako Anitu kiko wopingo hwosoho ntone'ento kako Anituye hon'ingkanohungkuno oso mo'nto'no in'ingkowalofoho. Oso hungkuno homo somo hopi'nono nto'nohini in'ingkawehungkuno manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁶ I oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako wopingo hwosoho ose ulimontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako huno ole mosyafisyonehoho. Kilais nakumo nefo'mayo'ne a'hwomo mta'ni tihwewositimamontolo. ⁷ A'amu poyo pe'nnyo hwahomo'mo humalofoso Kilais pe'nimentisohungkuno tihwewo utima'montolo. Ose mosyafisyonehoho. ⁸ O'o, Anituye hungkunosekumo mose'masomahoh. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohungkuno mti'mokumentohofi, Anituye hungkunosekwo'nji weho. Sekwoe hunomo simehomohungkuno. Oso hungkuno mnawojohungkuno loso olenohoh. Sekwo Kilaisimo simeho hi'ntnnonouyimno. Oso hiso'no nakwo ne'no losetihwawo'ningkuhwono. ⁹ Olenohoh. Kiko nom'ne a'amu somo ole uso, Jisas sohwo nje Hwe Engo hweho, ose ulohoji Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentisohungkuno Anitu kakimo pi'nimo nta'ni apa'no songo ulika'mentisohungkuno oso homo somne'no simeho hi'ntnnonouyohoji'manji Anitu kako kikimohungkuno asomo wokitima'montonohoh. ¹⁰ Nakwo Anitu kakimohungkuno simeho hi'ntnnonouyihwasohungkuno Anitu kako ole wonalimontonohoh, Sekwo nje mehomihungkuno ne kuyohoh. Nakwo nakwoe mango'nji Anitu kakohungkunohungkuno nom'ne a'amu somo lutihwehwahungkuno Anitu kako nakumo asomohungkuno netimanehohoh.

¹¹ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohungkuno sohwa ole mti'mokumentohofi, U, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnonouyoso sohwo kako Anituye simanopohungkuno lohohihwosohungkuno wonimangohungkuno munonehohoh. Ose mti'mokumentohofohungkuno. ¹² Anituhungkuno kako nakwo a'amu Juta'nji Ngkilik oso'nnonjihungkuno temtitohungkuno kengo kengohungkuno hn'nimo nahonihungkuno'ningkisohungkuno Anitu kakimohungkuno u'mayo'ne yahinosohungkuno afa'nohinohungkuno nahonihungkuno'ningkisohohoh. Oseso nakwo a'amu hopi'nonohinhungkuno hn'nwiye hwe engohungkuno angahungkuno'nohinohungkuno Anituyohoh. A'amu angahungkuno'no angahungkuno'nohinohungkuno Anitumohungkuno fonefo'mahohungkuno uliku'no jakohungkuno yahino wopingohungkuno wonyoangka'no ulohohungkuno'no. ¹³ A'amu Anituyehungkuno hungkuno mti'mokumentohofohungkuno sohwa ole mti'mokumentohofi, Nakwo a'amu hopi'nonohinhungkuno hn'nwi nakwo nakwoe Hwe Engo Kilaisimohungkuno fonefo'mahohungkuno ulihwasohungkuno jakohungkuno wonohungkuno'no. Nonefo'mahwosohungkuno jakohungkuno asomohungkuno netimanehohoh.

¹⁴ A'amu hofiko Jisasimohungkuno simeho hi'ntnnonohungkuno muyo'njosohungkuno hofiko kakimohungkuno jomohungkuno mulifitnnehohoh. A'amu hofikohungkuno Jisasiyehungkuno mupahungkuno'nyohungkuno njosohungkuno hofikohungkuno oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnonohungkuno muyifitnnehohoh. A'amu nom'nesohungkuno hofikohungkuno nom'ne a'amu somohungkuno Jisasiyehungkuno hungkuno molutihwayohungkuno manji u oso a'amu hisohungkuno hofikohungkuno hungkuno homo somo mupahungkuno'ni'fitnnehohoh. ¹⁵ Anitu jakohungkuno Jisas Kilaisimnehungkuno'no hungkuno wopingohungkuno nom'ne a'amu mohungkuno lutihwayohungkuno'ne somohungkuno molihwayi'no manjihungkuno oso a'amu hisohungkuno hofikohungkuno molikuhungkuno mopitnnehohoh. A'amu Anituyehungkuno hungkuno mti'mokumentohofohungkuno sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu Anituyehungkuno hungkuno likuhungkuno'no mofohungkuno'no sohwa'ne hungkuno'no upahungkuno'ni'fitnnehungkuno'no hofikohungkuno oso a'amu huhwo sohwa'ne utimafikuhungkuno'ni nakwo'nji fohungkuno'no fohungkuno'no mamno, ulantihungkuno'ne. Ose uliku'ni hofikohungkuno'ne yohungkuno'ne wohohungkuno'no nomantihungkuno'ne.

A'amu Isilael fehohnjohungkuno hofikohungkuno Anituyehungkuno wopingohungkuno somohungkuno tifi nto'no min'ingkahungkuno'no jofohoh.

¹⁶ I oso'no a'amu pi'n'ingohungkuno engosohungkuno hofikohungkuno Anituyehungkuno wopingohungkuno upahungkuno'no nontihungkuno hofikohungkuno simeho umentohofohungkuno'no. Aisaiyahungkuno ole mti'mokumentohungkuno, U Hwe Engohungkuno, a'amu nakwo hungkuno ulahon'ingkuhwonihungkuno oso hungkuno homo somohungkuno simeho hi'ntnnonohungkuno tihwouyihungkuno'no. O'o, awonohoh.

Aisaiyahungkuno ose mti'mokumentisohungkuno. ¹⁷ Oso'no nakwo hunohungkuno ole nayohihungkuno, Simohungkuno'no nakwo Anituyehungkuno upohungkuno'ningkuhwasihungkuno tifi oso hungkuno hisohungkuno simeho hi'ntnnonohungkuno wonel'ikafonohungkuno. Nakwo Kilaisimnehungkuno'no hungkuno wopingohungkuno upohungkuno'no nontaninhungkuno nakwo Anitumohungkuno simeho uyalokuhwono.

a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohofohi sohwahwa a'amu jutha somne'no olo so'no mti'mokumentohofohi,

Hofikoe huno simeho osomo Anitu kako saho hopena kuwojahonngki nakwo hungkuno hofikimo ulahonngkuhwoni hofiko haloho mupanyo'njo yontifi muhwonyo'njo imentohofohofohi.

Oseso oso mta'angoso oso yahinoso ne'no mji'mo'nimoponto olohonta ne'no weho.

Ose mti'mokumentohofohofohi. ⁹ Ihwoni. Mote sohwo hofoyomo wosopayo uhwononto wanimo lonto nomanteso oso hofoyo huhwo sohwo poyo umokumontonoho. Oso pa'nyoso hwe yofe engo'njo Ntefit kako huhwo a'amu Jutha somne'no olo so'no nto mti'mokumentisohofohi.

A'amu Jutaso hofikoe wosopayo engo nonontifi hofikoe yomayo hoyango wopingo somo uhwonontifi ole syafisyiwo'nngkohofi, Ihwoni, Anitu kako nakumo wopingo nelohofalohofohi.

Ose nalohofonto wopingo kuyoho nelalohofohi.

Oso hunoso hwasyo syafisyiwo'nngkohofi hiso hofoyo hopena wonyo umokumontonoho.

¹⁰ Hofikoe timoso sikwo'mjoho imo'nngkuhwosi hofiko yomayo somo timo nto'no muhwonifitnnehofo.

Yomayo tango u'amasoso hofikoe hano uyoso engkulo engkulokano wowantifeho.

Ntefit oso hungkuno hiso a'amumo yomayo wopingo Anitu uyonte somne'no simonyo ko yontifi kakoe hungkuno ne so'no haloho maposo'njo somne mti'mokumentisohofohi.

Anitu a'amu temtitofohi nom'ne somo kako'ntnne uti'ma'montonoho.

¹¹ I oso'no ngko hungkuno nom'ne waselohonimonne'no yohono. A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo haloho mapososo'no hofiko piwahu'mentohofohosi ni'hu'nahone piwahu'mentohofotaho. O'o, ni'hu'nahone'maho. Oso a'amu Jutaso hofiko Anituye honngkano wopingo somo ito'no minngkayo'njo yontifi sompee'mentohofohi so'no Anitu a'amu temtitofohi kengo somne'no kakoe mehomini ne imo'nngkujo'no kako asomo utimayo'ne johu ulalohofohi. Anitu a'amu kengo somo wopingo ulohofontanngkuhwosi a'amu Jutaso hofiko nuhwonngkuji hofiko simeho tohino umnngkuhwoso'no hofiko Anitumne'no huno apa'no syafisyikujo'no Anitumo apa'no u'mayo so'no hi umo'n'montonoho. ¹² A'amu Jutaso hofiko honngkano wonyo imentohofohi so'no Anitu kako a'amu kengo somo wopingo ulohofalohofohi. A'amu Jutaso hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofahonngkofi a'amu kengoso hofiko Anitune'no huno wopingo tipema'mentohofohofohi. Oseso a'amu Jutaso hofiko Anitune'no huno apa'no syafisyikuji asomo i'mofapikujo'no Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kako wopingo mikunimposo engo wonaloho'montonoho.

¹³ Sekwo a'amu temtitofohi kengo mta'ango soku sekwo upa'nimno. Anitu kako ngkimo a'amu temtitofohi kengo kengo sokumo kakoe hungkuno liku'mofohi'no syohu ntapmentiso so'no olo syohu hilo so'no ngko hi numo'nngkahonngki yalokweno.

¹⁴ Ngko olo syohu hiloso yonji ole syofisyalokweno, Sekwo temtitofohi kengo kengo soku Anituye hungkunomo upa'nngkuji simeho uyikujo'no Anitu kako wopingo waselohomontonoho. I a'amu Jutaso oso homo somo sehonngkuji hofiko huno ole wosyofisyantifeho. A'amu kengoso hofiko nakwoe Anitu'njopo humafitnnohontifi hofiko apa'no Anitumo simeho uyifitnne'no Anituye hungkuno losetihwahm'me'no a'amu Jutha anga'no anga'no Kilaisimo simeho uyantifeho. ¹⁵ Anitu kako a'amu Jutha somne'no hohujo we'enehwo ikinjaofonto a'amu temtitofohi kengo kengo mta'ango somo nomanto kako'nji simeho afa inalokwofo. Oso'no tifi no'mo a'amu Jutaso hofiko Anitumo apa'no simeho uyikujo'no Anitu kako hofikimo asomo utimayoso a'amu poyo pe'nonitifeso songo ulikafo oso pa'nyofohi. ¹⁶ Nakwo a'amu Jutha hn'niwe yahinoso olenoho. Nakwo wosopayo ilohu yontani oso wosopayo simo'mjoso Anitumo uyiwonngkuhwonefoho. Oso'no nakwo oso wosopayo tfinjo ni'wo'nngkuhwoneso oso hi'nji Anituyefohi. Oso iyo pmpongo hi oso hi Anituye'manji u oso pamo hopi'nonohinoso kakoefoho.

¹⁷ Pahnnimo hungkuno upa'nimno. Anitu kako kakoe syohopo iyo anga'nohino wopingoso hulmentisohofohi. Oso iyo homo somjo pamo fehohnjoso Anitu kako wae yaofonto we'mta'ango iyo pamo nomanto oso kakoe syohu sopenjo iyo somo mufohu'mentisohofohi. Oso ipamo we'mta'ango mufohu'mentiso huhwo sohwo kako oso iyo syohu sopenjo sohunta'ni afofo manto ne engo into'n'mentisohofohi. Oso iyo syohoponjoso hwapngoso Apiloham'yoho. Iyo pamo we'mta'angoso sekwo a'amu temtitofohi kengo kengo'mta'ango sokune'no lalokweno. ¹⁸ Sekwo a'amu temtitofohi kengo kengo'mta'ango soku Anitu kako oso iyo ne somo sekumo masefohu'mentisohofohi. Oso'no sekwo a'amu

Juta somne'no sitofu ulikutoho. Sekwo sokumo a'amu Juta sofe hofiyakumta'ni afofo malokwofo. Sekwo soku hwapingo ku'maho. O'o, sekwo soku pamo kuyoho.

¹⁹ Oso'no sekwo ole wolantifitaho. Anitu kako a'amu Juta fehohnjo somo iyo pamo pa'nyo somo wae yaofonto oso homo somo Anitu kako nakumo asomo monafohoto'mentisofoho. Ou monafohotofo'neso hofikimo wae yao'mentisofoho. Ose wolantifitaho. ²⁰ O'o, ose'maho. Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono muyimmentohoho so'no wae yao'mentisofoho. I oso'no sekwo a'amu temtitofo kengo soku, Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no kako sekumo hofikoe pijohino osopo mesehumat'i'mentisofoho. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkutoho. Olo so'no sekwo iyoho wasenono. ²¹ Anitu kako a'amu Juta ipamo ne pa'nyo somo wae yao'mentiso oso hopaso sekumo wae yasemofonoho. Sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkutoho. ²² Oseso nakwo Anitu a'amumne'no hitoho ulofu so'nji simeho tohino umnyo so'nji uhwon'ngkuhwo. Yo'mayo Anitu iwo'ningkisoso ito'nohinofoho. A'amu Anituye yahino wopingo somne'no uliko'ma'mentohoho somne'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino engo umnalofoho. I oso'no sekwo sokune'no Anitu sekune'no hitoho ulofalofoho. I sekwo kakine'no hitoho selofihwaso'no Anitu kako sekune'no hitoho ne'no ulomontonoho. U, sekwo kakine'no simeho muyikujo'no u sekwo hokumo wae weesemo'montonoho. ²³ Oseso a'amu Juta somo Anitu wae yao'mentisoso hofiko Anitu kakine'no simeho hi'ntnnono apa'no uyikujo'no Anitu kakoe iyo syohoponjo somo apa'no womifohu'montonoho. Ou, Anitu kako hofikimo asomo mufisyososo kako hoponoho. ²⁴ Sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo we'mjo iyo pamo pa'nyo kuyoho. Osokumo Anitu kako nosemanto sekumo kakoe syoho ne saponjo iyo somo masefohoto'mentiso kuyoho. Oso iyo hiso sekwo hwap'ngoponta'ango'maho. Oso'no A'amu Jutaso hofiko oso iyo ne somta'angoso hofikimo apa'no hofikoe hwap'ngo sopo apa'no ufohotofoso syoho engo'maho.

Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofalofoho.

²⁵ Nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho soku, olo hungkuno hiyaso'mo wo'nyo so'no sekwo huno nto'no mosyafisiyo'njo ifitnnoho. I sekwo sekwo yofe moho'noma'nifitnnehonji hungkuno hiso utihwa'nyopo ujwo ehontojwasyi'mo waselimonne'no yohono. Hungkuno hiso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Anitune'no nakwolaho lonti'fi hohujo ikinjihumamentohofofoho. Hofiko ose ikinjihumahon'ngkofi Anitu kako a'amu temtitofo kengo kengo somta'ni anga'no anga'nohinu uhwasopo'mentisoso hofiko Anitumo simeho uyimopalokwofo. ²⁶ Oso'no Anitu uhwonososo a'amu temtitofo kengo mta'ango uhwasopo'mentisoso kakine'no simeho nto uyikujo'no hopoenohini uhwon'ngkuhwosi kako oso a'amu Juta hopi'nonohino somo asomo utima'montonoho. Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofi sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu Juta mta'ango anga'nohinu fihwo kako nakwoe wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne i'mofaponefoho.

Kako i'mofap'hwosi a'amu Is'lael Jekoupiye imu hofikoe yokumpohn'nyo yahino wonyoso wae yaofonefoho.

²⁷ Hohonta a'amu homo somo Anitu sekwoe wonyoso wae weesemo'monnoho selimentoheso olohonta nto i'mofapohoho.

Sekwoe wonyoso wae nto yasemofonoho.

Ose mt'i'mokumentohofi. ²⁸ A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno wopingo somne'no nakwolaho lonti'fi Anituye mangohwa imo'n'imentohofofoho. Ose imo'ningkahon'ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku Anituye a'amu ne imo'nalokwofo. I oso'no Anitu a'amu Juta somo hohonta kako'ntnne uhwasopo'mentiso oso'no kako hofikoe hofiyakwosamne'no syafisyonto kako apa'no asomo utima'monte'no yalofoho. ²⁹ U Anitu kako a'amu somo wopingo uloho'mo loso'manji u kako oso a'amu homo somo wopingo uloho'montonoho. Hwap'ngoso Anitu kakoe hunoso mikwesiyafisyonehoho.

³⁰ Hohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo in'ngkowntan'ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo soku Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. I olohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno haloho maposo'njo yahon'ngkofi Anitu kako sekune'no hitoho ulofahon'ngki kako sekumo wopingo selohofalokuso so'no sekwo kakoe hungkuno somo simeho wopingo uyalokwofo. ³¹ Oso pa'nyoso a'amu Juta haloho maposo'njo somne'no Anitu hitoho ulofihwoso'no hofikoe hon'ngkano wonyoso noho'naofikujo'no Anitu kako sekwo'nji hofikimo wopingo waseloho'montonoho. ³² Sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo oso haloho maposo yahino sohwo kako sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumaho. Hwap'ngoso Anitu kako a'amu hopi'nonohino

sokune'no haloho maposo'njo kuyoho ko selonte so'no kako kakoe hitoho ulofososo a'amu hopi'nonohino so'no ujo ehontojwasiyo'nefoho.

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

³³ Ihwoni. Nakwoe Anitu kako yano'nohino hweho. Kakoe hunoso ni'hu'no mĩkunĩmposo'njo hweho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi kakoe huno hwapĩngo somo pipi wotĩpemantanto. O'o, ni'hu'no awonoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hungkuno mĩtoto'wo'nĩngkiso so'no nakwo huno nayoso pipilo. Awonoho. ³⁴ A'amu Anituye hungkuno mĩ'mokumentohofohi sohwa ole mĩ'mokumentohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno oso pa'nyoso huno tĩhwo uyohoho. Anitumo huno tĩhwo umasoto.

³⁵ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso hwapĩngo hweho.

I oso'no a'amu fi'ho'no kako ole loso ngko Anitumo peho u'me'no wontapmmontolo.

Aku ngkimo ntapeso, o'o, awonoho.

³⁶ Anitu kako yo'mayoso hwapĩngo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino somo kan'ngkwohweho. Oso'no nakwo Anitu kakoe yofeso engolopohamo ne'no woho'nomehwano. Oso hungkunoso nehopeho.

12

Nakwo nakwoe a'apahoso Anitumo uyano.

¹ Nje a'amu soku, Anitu kako nakune'no hitoho ulot'wo'nĩngkiso so'no kako nakumo wopĩngo nalohot'wo'nĩngkiso so'no ngko sekumo hungkuno yokumpohn'nyo waselĩmonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumne'no yahu fonjokisahumotofo hopaso sekwo sekwoe fosityohumayo a'apaho simeho huno oso yo'mayo hopi'nonohinoso Anitumo uyĩmno. Uyĩkujo'no sekwo kakine'no yahino ito'nohino fiyĩmno. Yo'mayo wonyo jje simeho umo lontosomnje yasyĩkuji sekwo Anituye simeho wopĩngo umokiyo'ne oso'nohini fiyĩmno. Yo'mayo iwo'nĩngkohofoso kakine'no kaki'no syafĩsyĩkuji fiyĩmno. Anitumne'no hwomtame ulohofohi yahino neso osohifohi. ² Sekwo soku, a'amu Anitumo simeho muyo sofe yahino pa'nyoso sekwo ikutoho. O'o, awonoho. Sekwoe huno wonyo hohontajoso iwolo'mokukui sekwo nom'ne kengo hopa umo'nantifeho. Oso hiso Anitu kako sekumo huno wopĩngo sejapĩhwoso'no a'amu kengo pa'nyo umo'nantifeho. Ose ikuji Anituye yahino wopĩngo so'no huno seyĩhwosi inĩngkakui yahino hiso'no Anitu kakoe simeho wopĩngo umo'nyo'ne so'no huno waseyono.

Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopĩngo so'nji yo'mayo yo'mayo so'nji nejap'wo'nĩngkiso so'no nakwo kakine'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

³ Ngko sekwo anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako ngkimo ni'fo'mawo'nĩngkiso so'no waselĩmonne'no yohono. Sekwo huno sekune'nohino ole syafĩhu'nĩngkutoho. Ngko yo'mayo somo yakolo'nnyo hwo'nyoho. Oso'no sekwo huno ose syafĩhu'nĩngkutoho. O'o, sekwo huno ole fi'syafĩhupmno. Nje yo'mayo yahino wopĩngoso ngkinta'ango'maho. O'o, Anitu mta'angofoho. Oseso sekwo sekwoe yofe moho'noma'nyo'njo ikuji sekune'no huno ito'no fi'syafĩhu'nĩmno. ⁴ Nakwo huno wosyofĩsyano. Nakwoe a'apahoso yo'mayo kengo iyo'neso kengo kengo wo'nnyofoho. Sife a'apaho tĩmo simeho huno oso yo'mayo hiso syoho kengo kengo iwo'nĩngkisofoho. ⁵ Oso hopaso nakwo a'amu jisas Kĩlaisĩmo simeho wopĩngo uyĩwo'nĩngkuhwone hn'nwi nakwo Kĩlaisĩye a'apaho fehohnji'nyoho. Nakwo a'amu kengo kengo hn'nwiye a'apahoso anga'nohino pa'nyofoho. I oso'no nakwo nakwoe syohoso kengo kengo wo'nnyoso fo'ma'nyo'nefoho.

⁶ Anitu kako nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nĩmne'no huno syafĩsyonto syoho kengo kengo somne'no yokumpohn'nyo nejapmmmentisofoho. Anitu kako a'amu fi'humo kakoe hungkuno uyahonĩngkuhwosi hungkuno hiso ujo'ne syoho uynososo sohwo kako oso syoho hiso'no kakoe simeho hi'ntnnono ae uyokisosaweso oso hopa ulono. ⁷ U a'amu fi'ho'no kako homnĩngkwa'wehwosamo yo'mayo so'no ufo'mayo'ne syoho hi'njohwo'manji u, oso syoho hiso'no umo'nĩngkuhwoso'no kako ufo'mano. U a'amu fi'ho'no kako nom'ni hwamo luti'hwayo syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho so'no umo'nĩngkuhwoso'no hofiyo'no woluti'hwano. ⁸ U a'amu fi'ho'no kako nom'nimo usofitofone syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho hiso'no umo'nĩngkuhwoso'no hofiyo'no usofitofono. U a'amu fi'ho'no kako nom'ni a'amu somo umofonyo iyo'njo somo yo'mayo uyo syoho'njo hwo'manji oso syoho hiso'no umo'nĩngkuhwoso'no kako simeho wopĩngo'nji uyono. U a'amu fi'ho'no kako a'amumo mokosyohumayo'ne syoho hi'njo hwo'manji oso syoho hiso'no kako umo'nĩngkuhwoso'no kako a'amu somo hofiyo'no

womokosyohumano. A'amu fihwo kako kon'ngkwa'wehune'no hitoho ulofihwoso'no ufo'mano. Oso hiso'no kako si'monyo ihwosi kakimo ufo'mano.

A'amu somo si'meho uyo yahino neso olenoho.

⁹ Sekwo nom'ne a'amu somo si'meho uyano likujoso mango'nohini likutoho. O'o, si'meho nehopi uyikui ufo'mapmno. Sekwo yahino wonyo somne'no hohujo ikin-jaofikui yahino ne'njo wop'ngo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. ¹⁰ Sekwo nom'ne a'amu somne'no nela'wehwo Jisas si'meho nejapi'wo'n'ngkiso hopaso si'meho afa nto'no finimno. Sekwo nom'ne a'amufe yofe ho'nomafikui sekwo hofikine'no hwahopo pawomno.

¹¹ Sekwo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe syoho so'no semo'n'ngkuhwoso'no oso syoho hiso yokumpohn'nyo fiyimno. Po'nifo imo'n'ngkutoho.

¹² Yo'mayo so'no Anitu wosejapmno nalimentiso so'no mane'eno lihwasi si'meho wop'ngo'ni humehwaso wohontohumentihwano. Yo'mayo tango se'mahwoso so'no sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. Engo lopahomo sekwo Mpohwo Anitumo jomo ulikuno. Oso yahino homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ Anituye a'amu neso hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikujo'no sekwo hofikimo komo'no ufo'mapmno. A'amu ango kengoponta'angoso hofiko sekumo se'mafikui'no sekwo hofikimo wop'ngo ulohofikui sekwo angomo hofiyi'no utimamno.

¹⁴ A'amu sekumo wonyo selohof'wo'n'ngkohof somne'no sekwo hofikine'no Anitu kako hofikimo wop'ngo ulohof'ne jomo ulimno. Sekwo Anitumo hofikimo wonyo ulohof'ne jomo nulikutoho. O'o, wop'ngo ulohof'ne jomo ulimno.

¹⁵ A'amu somo yo'mayo wop'ngo u'mante so'no Anitumne'no si'monyo yalokwoso so'no sekwo hofikimo si'monyo fijo'n'lohoppmno. U a'amu somo yo'mayo tango u'mante so'no humotaho likujo'no sekwo hofikimo humotaho fijo'n'limno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no huno syafisi'kuji hupe hwan'ngo fongki'n'ngkuji hwahopo pawomno. ¹⁶ Sekwo nom'ne a'amu so'nji majopohi'n'ngkuji nom'ne a'amu fehohnjo somne'no wonyo kuyoho. Sekwo nakwo pa'nyo ku'maho. Huno ose sey'hwoloho. O'o, sekwo a'amu hopi'nonohino somo si'meho afa'nohini uyimno. Sekwo sekwoe yofe somo noho'noma'n'ngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo momayo ulohofiyimno. Sekwo huno ole eso nosyafisi'kutoho. Nakwo hn'nwi huno'nji'nwoho. Ose syafisi'kutoho.

¹⁷ A'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikui'no sekwo yahino wonyo hofikimo aku nulohofikutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino nom'ne a'amuso oso yahino somne'no wop'ngofoho liwo'n'ngkohof oso'nohini fiyimno. ¹⁸ Oso'no sekwo yoka so'nji iku-joho fongki'nyo oso'no nosyafisi'kutoho. O'o, u sekwo si'meho inyo'ne hon'ngkano mawentihwosi uo sekwo nom'ne a'amu somne'no si'meho afa'in'ngkuji sekwo hofiko'nji si'meho pompenjiyo'nji nto'no fosi'yohumamno. ¹⁹ U sekwo nje a'amu soku, nom'ne a'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikui'no oso'no sekwo oso yahino wonyo homo somo aku kengko kengko'no nuyikutoho. O'o, Anitu kako oso wonyo homo somo uhwon'ngkuhwosi si'meho tohino umn'ngkuhwoso'no kako oso wonyo homo somo aku kengko kengko'no ulohofono. Oso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohof sohwa ole mti'mokumentohof,

Oso yahino wonyo somo aku kengko kengko'no ulohofososo nje syoho'nohinofoho.

Oso hofikoe yahino wonyo homo somne'no ngko aku umonnoho.

Anitu kako nakumo ose nalimentisofoho. ²⁰ Nom'ne hungkuno nalimentisoso olenoho. Jije mango sohwa hofiko mijoho'no ikujo'no kiko oso jije wosopayo hiso kakimo uyo. Kako mijo'no umo'n'ngkuhwoso'no kiko mijo uyo. Ose iso'manji kako kikimo wonyo kilohofoso so'no won'imango engo umontono. ²¹ Oso a'amu wonyo kilohofoso oso'no kiko si'mano hintotohino kumnyo'eno. O'o, kiko kakimo wop'ngo ulohofohojo'no kakoe si'meho pompenjo ifisi'mofohojo'no oso kakoe yahino wonyo somo n'hu'nahone moi'wo wesojwao'momtonoho.

13

A'amu nakumo nemokosyohumayo sohwoe enjwa'mo wohumano.

¹ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwoe a'amu nemokosyohumayo sohwoe enjwa'mo wohumano. U nakwo huno ole wonayono. Olo nakwoe hwaho lophonjo hwe engo sohwa hofiko siki i'mofapinyo hwa'maho. O'o, Anitu kako hofikimo uhu-maji'wo'n'ngkiso hwafoho. Oso hofikoe syoho iwo'n'ngkohofoso Anitu mta'angofoho.

² A'amu fihwo kako nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo hwotoho fewo'n'ngkiso sohwo kako oso yahino wop'ngo olo hwaho lopo nemokosyohumayo'ne Anitu ho'nahumentiso somo hwotoho fewo'n'ngkiso hweho.

A'amu ose yoso sohwo kako oso kakoe wonyo hiso'no olo hwaho lopo tohino woma'montonoho. ³ A'amu nto'no humawo'n'ngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwanne'no iyoho miyonehoho. O'o, a'amu yahino wonyo iwo'n'ngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho unalofoho. Ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho miyo'n'jo wohumamo lohoji kiko hon'ngkano nto'nohino somo tifi fin'ngkayo. Ose isoso'no hwe engo sohwo kako jije yofe woho'nokuma'mtonoho. ⁴ Oso hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwo Anituye syoho'n'jo hweho. Oso hwe engo sohwo kako kikimo nokufo'mahwoso'no kiko wopingo wohumamonnoho. U kiko yahino wonyoso yohoji kakine'no iyoho wakinono. Hwap'ngoso kakoe ahomo itokuso mokosyohumasoso siki momokosyohumuyoho. O'o, Anitu a'amu hon'ngkano wonyo'n'jo somo tohino uyo'ne syoho uyimentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo nakwoe hwe engo sohomo enjwa'mo wohumano. Hwap'ngoso peho'neto. Hwap'ngoso hufa'uyoho. Simo'mo nakwo tohino momaso'nefoho. I oso'nohinim'aho. O'o, nom'ne ole, Anitu kako nakumo huno wopingo simeho'no ho'nonahumentiso so'nefoho. Oso huno wopingoso, Wonyo kuyoho monalonehoho. Ose lihwasi a'amu nakwoe hwahopo mokosyohumawo'n'ngkohofoso sohwafe hon'ngkano hungkunomo hofiy'o'no un'ngkowano.

⁶ Oseso oso hwap'ngoso hufa'uyo so'no hwe engo sohwa hofiko hamniyoho ho'nasiyo'ne joho nalikuj'o'no uyantanoho. Hwap'ngoso oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye syoho'n'jo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho so'no umo'n'ngkahon'ngki syoho yokumpohn'nyo yiwo'n'ngkohofofoho. ⁷ Oso'no hwe engo sohwa hofiko yo'mayo so'no sekumo hamniyoho joho selikuj'o'no sekwo uyimno. U sekwo hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikimo enjwa'mo humafikuj'i hofikoe yofe foho'nomapmno. Hwap'ngoso hofiko sekwoe hwe engo hwafoho.

Pipi ihwasi in'ngkowanehwono hon'ngkano neso mno.

⁸ Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayoso mpe hwangu uloho'mne'eno lohoji umajo so'no aku komo'no uyo. Aku muyoso wopingo'maho. Olo yahino lomo fin'ngkamno. Anitu kako sekumo simeho mikun'imposo sejapiwo'n'ngkiso so'no sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho ne'no ne'no uyano likuji ne'no uyimno. A'amu fiwwo kako a'amu hopi'nonohino somo simeho uyiw'o'n'ngkiso sohwo kako Anituye hon'ngkano hungkunomo nto'no in'ngkowalofoho. ⁹ Anituye hon'ngkano hungkuno Mouses nejapmentisoso olenoho. Kiko ape mayo yahino osomo wonyo imokohotoho. Kiko a'amu fonjasiyo'eno. Kiko hufu iyo'eno. Kiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'nyo'eno. Oso hon'ngkano hungkuno hiso'n'ji nom'ne hon'ngkano hungkuno Anitu nejapmentisoso k'o'n'ji hwap'ngoso anga'nohino. Oso hwap'ngoso ne anga'nohino hiso olenoho. Simeho kiko iniwo'n'ngkino pa'nyoso kiko nom'ne a'amu hopi'nonohino somo simeho uyo. ¹⁰ U a'amu kako simeho nom'ne a'amu somo uyoso sohwo kako hofikimo wonyo mulohofonehoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako hon'ngkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi nto'no in'ngkunyo hweho.

Nakwo Anituye hon'ngkano somo tifi nto'no un'ngkowano.

¹¹ Oso'no sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Olo sikuno nakwo humalohwono somne'no sekwo huno fisyafihupmno. A'amu Anituye yahino wopingo somo min'ngkayo'n'jo yalokwofo soku sekwo saho foyawotofo. Fil'kapmno. Jisas kako nakumo asomo netimayo'ne sikunosawemo wo'mentiso so'maho. O'o, olo-honta mofoneponoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyomahon'ngkuhwoni sikuno pi'n'ngko neyakolo'mentisofoho. I olohonta sikuno moi'wo umo'n'imonto mofoneponoho. Oseso nom'ne a'amumo simeho yokumpohn'nyo uyimno. ¹² Sikwo'mjohoso moi'wo umo'n'imontonoho. Iyoho longkonyoso we'enepi walongkonimontonoho. Oso'no nakwo oso yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwasi nakwo Anituye yahino wopingo somo un'ngkowano. ¹³ Oso'no nakwoe hano emoyoso a'amu hofiko hano hinjopo emiwo'n'ngkohofoso hopaso nakwo hon'ngkano nto'nohino uyano. A'amu hofiko sikwo'mjohomo humalofoso hofiko yokumpohn'nyo yoho'nontifi mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohofontifi a'mohufu yontifi hofiko yo'mayo yahino wonyo so'n'ji syohi'nyo huto'nikwo'mantifi yoka hnnontifi hofiko a'amu nom'nefe yo'mayo ho'yango so'no hi umo'n'wo'n'ngkohoho. Oso'no nakwo oso yahino hiso ni'hu'nahone noho'naofihwasi apa'no miyanehwono. ¹⁴ O'o, nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo nomehwasi kakoe yahino wopingo'nohino somo un'ngkohwano. Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyoso umo lososo miyanehwono.

14

Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no sitofo ulikutoho.

¹ A'amu fihwo kako Anitumne'no huno we'e'nohino tipemaso sohomo sekwo kakimo ole ulikutoho, Kiko huno kengo kengo'njo sohwo si'waho fiyo. Ose ulikutoho. O'o, sekwo kakimo nutimafikuji ole ulimno, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnno uyiwo'ningkuhwone hn'nnonji Anitu kakoe yofe woho'nomano. Ose ulimno. I oso'no sekwo kakoe huno kengo kengo so'no yoka ulikutoho. ² A'amu fihwo kako Anituye huno engo tipemaso sohwo kako yo'mayo nonyo wosopayo tongo fehohnjo so'no kako humaho humawo'ningkiso hwo'maho. O'o, kako yo'mayoso toho'nohino niwo'ningkiso hweho. I hwe fihwo kako Anituye huno we'e'nohino tipemaso sohwo kako yo'mayo tongoso humaho humawo'ningkiso hweho. ³ I hwe kako tongo oso yo'mayoso niwo'ningkiso osohwo kako nom'ne a'amu tongo oso yo'mayoso man'wo'ningkiyohoho somo sitofo mulonehoho. I oso'no oso a'amu tongo oso yo'mayoso man'wo'ningkiso sohwo kako oso a'amu tongo oso yo'mayo niwo'ningkiso oso hune'no, Kiko wonyo hwosoho, ose ulohotoho. O'o, a'amu huhwo sohwa'u siko Anituye a'amu hwa'uyoho. ⁴ U kiko a'amu ti'hwosilo nom'ne a'amu sohwoe syoho ulohofiyo sohwoe syoho iyoso'no kiko syoho wonyo yalokuno, ose ulimontaho. O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohomo mokosyohumayo sohwo kako ulimontono, Kiko syoho wonyo yalokuno, wopingo yalokuno, eso kakoe hwe engo sohwo ulimontono. Oso pa'nyoso Anituye a'amu huno kengo kengo'njo sofe hwap'ngoso Anituyoho. Oso huhwo sohwafe hwe engo Anitu huhwo sohwo kako kakine'no tifi in'ngkayo'ne syoho iyoso'no hofikimo yokumpohn'nyo umokumontonoho. Oso'no kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitohmmokosyohumantan'ngkuhwosi hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Mopiwahupitnnehofo.

⁵ A'amu fihwo kako huno ole wosyafi'hu'montonoho. Olo sikuno loso sikuno engomnoho. Oso'no ngko olo sikuno losomo Anitumne'no syafisy'imo iyoho wohumamo. Ose syafisy'hwoso'no nom'ne a'amu sohwo kako ole walimontono. Sikuno hopi'nonohinosa afa'nohinofoho. Oso'no ngko sikuno hopi'nonohinomo Anitumne'no wosyafi'hu'monnoho. I oso'no sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku olo hungkuno hilo so'no huno nto'no syafisy'ikujo'no Anitu kakoe hunomo nosetihwahwoso'no sekwo osomnohino hmn'ngkamno. ⁶ A'amu anga'nohino fihwo kako olo sikuno nje hwe engo sohwoe yofe ho'nomayo'ne Sikuno Engofoho lonto iwo'ningkiso hweho. A'amu nom'ni'hwoko kako yo'mayo tongo oso yo'mayoso niwo'ningkiso sohwo kako kakoe hwe engo sohune'no syafisyonto niwo'ningkiso hweho. Ou, kako kakoe Hwe Engo Anitune'no jomo ulonto niwo'ningkiso hweho. U a'amu kako yo'mayoso manyo'njo iwo'ningkiso osohwo kako kakoe Hwe Engo sohune'no huno syafisyonto kako yo'mayoso humaho humawo'ningkiso hweho. Oso'no kako huhwo Anitumo isamoyoka uliwo'ningkiso hweho.

⁷ Nakwoe humayo so'nji nakwoe poyo pe'nyo so'nji oso hiso'no nakwo nakwoe hunoso momokosyohumunilohwono. ⁸ O'o, awonoho. Anitu kako'nohino nakwoe sikunoso mokosyohumawo'ningkisofoho. Anitu kako nakumo songo fosyohumamno ose nelahon'ngki nakwo songo nohumehwasi kakoe hungkunomo un'ngkohwono. U Anitu kako ole naloso, Sekwo poyo pe'nimno nalososo u nakwo poyo wope'nantanoho. U nakwo poyo pe'nasoso u nakwo songo humasoso nakwo Anituye a'amu'nwoho. ⁹ Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso oso'no kako a'amu poyo pe'nimentohoho so'nji nakwo a'amu songo humalohwone hn'nnonjiye Hwe Engo hweho.

¹⁰ I oso'no sekwo soku nom'ne a'amu sofe yahino kengo somo uhwonontifi oso sekwoe yahinoso wonyofoho eso peho'no lalokwofo. I oso'no sekwo soku, nom'ne a'amu some'no sitofo peho'no ulalokwofo. Sekwo huno seyohoho. Hwangku nakwo Anituye si'manopo lohofi'hwasi nakwoe hungkuno so'no Anitu kako ikwolofonefoho. ¹¹ Oso hungkuno selalokwe so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho huhwanji olo so'no mti'mokumentohofi,

Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limento, Ngko songo humale sohwo'ni hungkuno nehopi'nohino selalokwono.

Oso sekwo huno waseyono. Hungkuno hiso ne umo'nimontonoho.

Hwangku sohonta a'amu hopi'nonohinosa hofiko nje yofe ho'nonimafikuji hofikongkine'no hwomtame wontohofantifeho.

Oseso a'amu hopi'nonohinosa hofiko ngkimo wontantifeho. Kiko Anitu ne hwosoho. Ose wontantifeho.

Ose mti'mokumentohofofoho.

¹² Oso'no nakwo huno ole nayohoho. Hwangku sohonta nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe yahino iwo'n'ngkuhwone so'no nakwoe An'itumo nakwoe yahino hwap'ingo so'no yoloho wolijwaofantanoho.

Nakwo a'amu An'itumo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwiye yahunoso a'amu An'itu mne'no huno we'e unyo somo wonyo umokuhwaloho.

¹³ Nakwo a'amu An'itumo simeho uwo'n'ngkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu hofikoe yahino kengo kengo'njo somne'no huno wonyo nosyofisyihwaloho. O'o, nakwo huno ole wosyofisyano. Ngko olo yahino loso i'me'no nom'ne a'amusu hofiko none-hon'ngkuji hofiko nje yahino homo somo wonyofoho ko likuji hofiko nn'ngkap'ikui hofikoe huno wonyo imokin'fittnoho li'mo oso hiso ngko mimnehono. U ngko yo'mayo iwo'n'ngkohe so'no a'amu nom'neso hofiko An'ituye hon'ngkano mta'ni p'wahupitnnoho li'mo oso hiso apa'no mimnehono. ¹⁴ Nje Hwe Engo Jisas kako ngkimo ent'hwamaso so'no ngko huno nto'no ole niyohoho. Yo'mayo An'itu nakune'no nonyo wosopayo ho'nahumentisoso fehohnjo wonyo'njo ho'nahumentiso'maho. O'o, wop'ingo'nohinifoho. I oso'no hwe fihwo kako huno ole syofisyalofoho. Ngko olo hiloso ni'meso nje hon'ngkanoso wonyo umo'n'montonoho. Kako huno ose syafisyososo u kako noso'manji kakoe hon'ngkano hiso ni'hu'no wonyo umo'n'mtonoho. ¹⁵ U kiko yo'mayo wosopayo ni'wo'n'ngkino somo nom'ne a'amu hofiko nokohon'ngkuji hofikoe simeho tango uyoso'no u kiko oso wosopayo hiso ne'no nonji oso a'amu homo somo kiko simeho muyalokuyohino. Kilais kako oso a'amu homo somne'no asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso'no kiko oso wosopayo hiso ne'no non'ngkiji kiko nom'ne a'amumo wonyo umokohotoho. ¹⁶ Kiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkino so'no wop'ingofoho huno ose kihwoso'no a'amu nom'neso hofiko kikimo nokohon'ngkuji wonyofoho kil'kujo'no kiko oso yahino hiso apa'no yohotoho. ¹⁷ Nakwo An'itumo enjwa'mo humalohwone hn'nwi nakwo peho'no humalohwono. Yo'mayo nonyo wosopayo nyo'netaho. Yo'mayo mijo nyo'netaho. O'o, ose'ne'maho. Nakwo An'itumo enjwa'mo humalohwone hwap'ingosolenoho. An'itu kakoe Towahuno Wop'ingo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no kako hon'ngkano nto'no in'ngkayo so'no nefe'mawo'n'ngkisofoho. Kako nakwoe simeho pompenjiyo ifisyonamofiwo'n'ngkisofoho. Kako nakwoe simeho wop'ingo namokuwo'n'ngkisofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amumo wop'ingo'nohinilohofano. ¹⁸ A'amu ose iwo'n'ngkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye syoho ulohofio ne hweho. Oso a'amu huhwo sohune'no An'itu kako kakoe simeho wop'ingo umo'n'alofoho. A'amu nom'neso oso hwe huhwo sohomo uhwonont'fi hwe wop'ingo hweho lalokwofo.

¹⁹ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwo huno olo so'no wosyofisyano. Nakwo simeho afa unano. Yo'mayo yahino nakwoe simeho afa namokuwo'n'ngkiso yahunoso yokumpohn'nyo uyano. Oso'nji yo'mayo yahino nakwo a'amu An'itumne'no uhu'mokuwo'n'ngkuhwone hn'nwiye simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo namokiyo'neso uyano. ²⁰ A'amu huno kengo kengo'njo sofe simeho mo'mo An'itu kakoe yahino wop'ingos utihwayo'ne syoho engo yalofoho. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Nakwo nonyo wosopayo fehohnjoso nasoso nakwoe yahunoso wonyo umo'n'montonoho. A'amu fehohnjoso ose syofisyalokwofo. Oseso nakwo huno nayohoho. Yo'mayo nonyo wosopayo yo'mayo tongoso An'itu nakwo nyo'ne'no ho'nahumentisofoho. I oso'no oso wosopayo so'no a'amu fehohnjo manyo'njo humaho humawo'n'ngkohofo somo nakwo ni'kwato lohofasoso a'amu hiso hofikoe hunoso wonyo imo'n'ngkuhwoso'no u hofikoe simeho mo'mo An'itu syoho yalokunjo somo nakwo wonyo umokantanoho. Ose ihwaso'no nakwo hi'nnonji hon'ngkano wonyomo un'ngkwontanoho. ²¹ Huno wop'ingosolenoho. U yo'mayo yahu tongo ni'wo'n'ngkoheso yo'mayo mijo ni'wo'n'ngkoheso yo'mayo yahino iwo'n'ngkoheso oso'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo nohonososo yahino hiso wonyofoho ko lihwosi ngkimo nn'ngkape'manji kakoe yahino wonyo imo'n'nonoho li'mo ngko kako'nji nohumahm'mo oso yahino hiso apa'no mimnehono. Oso huno hiso wop'ingofoho. ²² Oso yo'mayo yahino hiso'no An'itu kakoe hunoso kijapasoso oso hunoso sikoe'nohinofoho. Nom'ne a'amu somne'no yoloho lijwaofohotoho. Kiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkinoso yo'mayo nonyo wosopayo ni'wo'n'ngkino so'no jije simehoso wonyofoho mahnn'yo'manji kiko simonyo fiyo. ²³ A'amu fihwo kako wosopayo nyo'ne so'no u yo'mayo yahino iyoso'no wonyofoho ko lihwosi yoso sohwo kako yahino wonyo'njo hweho. Hwap'ingos yo'mayo iwo'n'ngkuhwone so'no nakwo simeho anga'nohino'nji ole syafisy'wo'n'ngkuhwono. Olo yahino loso nto'nohinoho. Ose syofisyontani iwo'n'ngkuhwoneso oso yahunoso wonyo anefoho. I nakwoe simehomo huno hufa'uyo'njo'manji u oso yahino hiso yasoso wonyofoho.

15

Nakwo Kílaisiye yahinomo uníngkowano.

¹ Nakwo Anítuye huno engo tìpema'nyo hn'nwi nakwo nom'ne a'amu Anítuye huno we'e'njo somo yokumpohn'nyo utofano. Oso a'amu homo somo yo'mayo tango hofíkimo u'masoso hofíko'nohini intofoso hopo'maho. Nakwo hofíkimo ufo'mano. Nakwo nakwoe yo'mayo yahino osomnohini huno syafíhu'níngkuhwaloho.

² Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe humayo'nohini somne'no huno syofíhu'níngkuhwaloho. O'o, nakwo a'amu hopi'nono Anítumo símeho unyo somo ufo'mano. Oseso nakwo hofíkimo ufo'mehwaso'no hofíko Anítuye yahino wopíngo ne somo iníngkakují hofíko yokumpohn'nyo wolohofantífeho. ³ Oso'no nakwo huno nayohoho. Kílais kako kakoe humayo so'no syafíhu'nímentiso'maho. O'o, kako nakune'no syonafisyonto hwhahopo pmmentisofoho. Kílaisiye yahino hiso'no hohonta a'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofó sohwa ole mtí'mokumentohofí, A'amu kíkine'no hungkuno wonyo kílífijsoso oso hofíkoe wonyo hungkuno huhwo sohwo ngkimo ifehu'mokanisyohoho.

Oso hungkuno hiso Kílaisímne'no mtí'mokumentohofófoho. ⁴ Oso a'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofó sohwa hofíko oso hungkuno hopi'nono hiso nakwo Anítumne'no huno tìpemayo'ne mtí'mokumentohofófoho. Oso hungkuno hiso nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofó'nefoho. Oso'no nakwo Anítumne'no yokumpohn'nyo lohofontani nakumo Anítu asomo netímayo'ne hontohumalohwono. ⁵ Anítu kako nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofó'ne sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo lohofó'ne nefo'mawo'níngkiso hweho. Oso'no kako nakumo Kílais Jísasiye hunomnohini nehópi iníngkohwaso oso huno homo somnohini aho yokumpohn'nyo kemokosyohumayo'ne wonfo'ma'montonoho. ⁶ Oseso sekwo símeho afa iníngkují sekwoe huno anga'nohino so'nji sekwo Anítuye yofe foho'nomapmno. Oso Anítu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jísas Kílaisiye kaníngkwohweho.

Kílais kako Jutafe temtitofo osomnohini ufo'mawo'níngkiso'maho. O'o, temtitofo hopi'nonohino somo ufo'mawo'níngkisofoho.

⁷ Jísas Kílais nakumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne netíma'mentiso hopaso nakwo nom'ne a'amu huno engo'nji huno we'e'njo somo símeho afa inyo'ne utímano. Oso'no nom'ne a'amuso hofíko nakumo nahoníngkují Anítuye yofe woho'nomantífeho.

⁸ Hohonta Anítu a'amu Juta sofe ajuyohwasamo hungkuno uyímentiso so'no Kílais kako oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne a'amu Jutafe syoho ulohofíyo imo'nímentisofoho.

⁹ Oso'nohíní'maho. O'o, Anítuye hitoho engoso a'amu temtitofo kengo kengo hi'njimo ifehu'mokasyíhwosi hofíko hí Anítumo símeho wopíngo uyífitnne'ento Jísas pmmentisofoho. A'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofó sohwa ole mtí'mokumentohofí, Oseso ngko jije hungkunoso a'amu temtitofo kengo somo ulímonnoho.

Ngko jije yofe hfo'nomayo'ne ta walímonnoho.

¹⁰ Nom'nepo ole mtí'mokumentohofí,

Sekwo a'amu temtitofo kengo síkunonji sekwo a'amu Juta Anítu sehwasopo'mentiso osíkunonji sekwo Anítumne'no símonyo fíyímmno.

¹¹ Nom'nepo ole mtí'mokumentohofí,

Sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo Anítuye yofe foho'nomapmno.

I a'amu hopi'nonohino soku sekwo Anítuye yofe engoso foho'nomapmno.

¹² Nom'nepo Aísaiya kako Kílaisímne'no ole mtí'mokumento,

A'amu fíhwo Juta mta'ango sohwoe yofe Jesi oso hwoe imu sohwa mta'ni Hwe Engo imo'nonefoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako oso temtitofo kengo sofe Hwe Engo hweho.

Hofíko kakimo símeho uyíkujo'no hofíkimo asomo utímayo'ne wohontohumantífeho.

Aísaiya ose mtí'mokumentisofoho. ¹³ Oso'no Anítu kako nakwoe símeho hí'ntnnono uyo'neso hwapíngo hweho. Nakwo Anítumo símeho hí'ntnnono uyíwó'níngkuhwone sohomo kako nakumo asomo netímayo'ne hontohumalohwono. Oso'no sekwoe símeho wopíngo so'nji sekwoe símeho pompenjiyo so'nji Anítu kako engo wosejapono. Oso'no sekwo Anítuye Towahunofe yokumpohn'nyo nomafíkují yo'mayo Anítu sekumo wopíngo waseloho'mo selímentiso so'no sekwo símonyo fíyímmno.

Poul kako Anítuye syoho iwo'níngkiso so'no kako símonyo imentisofoho.

¹⁴ U nje a'amu soku, ngko olo so'no huno niyohoho. Sekwo Anítuye yahino wopíngo so'nji kakoe huno engo notípemantífi sekwo Anítuye hungkuno wopíngoso lutíhunalokwofo. Oso'no sekwo fo'mo fo'ma'nyo hofíyo loho'nalokwofo. ¹⁵ I oso'no ngko olo iyoswo fehohnjo semtí'mokiyalokwe loso sekwoe huno somo huno sefohotofo'neso

ngko hungkuno yokumpohn'nyo selalokweso ngko olo hungkuno hiloso mti'mokalokwe so'no ngko iyoho mannyofoho. Hwap'ngoso Anitu kako ngkimo olo syoho wonyongaakafo hiloso ntapmmntisofoho. ¹⁶ Oseso ngko Kilais Jisas'ye syoho ulohofiyi sohwo'ni ngko sekwo a'amu temtitofo kengo sokune'no Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho hopa yonji ngko kakoe hungkuno wop'ngoso selalokweno. Ngko olo so'no nimo'n'ngkohoho. A'amu temtitofo kengo kengoso hofiko Anitumo u'mayo'ne nimo'n'ngkohoho. Anitu kakoe Towahuno wop'ngo sohwo a'amu homo somo wop'ngo umokahon'ngkuhwosi Anitu kakoe simehoso wop'ngo umo'n'montonoho.

¹⁷ Ngko olo syoho Kilais Jisas'nji Anitumne'no yalokuhwoyo so'no ngko simonyo yalokweno. ¹⁸ I oso'no ngko yo'mayo syoho nje yokumpohn'nyo'nji iwo'n'ngkohe so'no masel'mnehono. O'o, yo'mayo syoho Kilais kako'nohini iwo'n'ngkiso so'no a'amu temtitofo kengo kengoso hofiko Anituye hungkunomo haloho pent'fi tifi in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no wasel'monne'no yohono. ¹⁹ Kilais kakoe yokumpohn'nyo nom'ne a'amu somo itihwayo'ne ntopahon'ngki yo'mayo kengo kengo wonyongaakafo a'amu miy'wo'n'ngkohofoso ngko imentohefoho. Oso hiso Anituye Towahuno sohwo ngkimo nifo'mahon'ngki ngko Kilais'ye hungkuno wop'ngoso ango Jerusalem mta'ni ema'mentoheho ango homo homo ne'no ulim'wenji hwaho Ililikom osopo esojwao'mentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso mohohahumentohefoho. O'o, Kilais'ye hungkuno hopi'nonohinoso umentohefoho. ²⁰ Ngko olo so'no nimo'n'mentisofoho. A'amu ango kengo kengo'mjo somo Kilais kakoe yofe mupa'nyo'njo somo kakoe hungkuno wop'ngoso liku'mofone nimo'n'mentisofoho. Nom'ne a'amuso hofiko Anituye hungkunoso nto luti'hwafijo somo oso a'amu homo somo ngko apa'no moluti'hwamnehono. ²¹ O'o, a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentiso Aisaiya osohwo kako hungkuno ole mti'mokumento, A'amu hofiko kakine'no mupa'nyo'njoso hofiko upo'nantifeho.

Oso'no hofiko kakoe hungkunoso nupa'n'ngkuji hofikoe hunoso ito'no uy'montonoho. Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

Poul kako a'amu Loum somo uhwonimo osopo nta'ni hwaho Sipen osopono wamo limentisofoho.

²² Oseso ngko sekwoe ango sopo wose'ma'monji ko yontneso olo syoho yalokwe hilo kako ngkimo nikilopi'peehon'ngki ngko sekumo mose'maso'njo imentohefoho. ²³ Soswo pi'ngo engo somo ngko sekumo wose'ma'monji imote sohwo'ni i olohonta ngko olo hwaho lopo nje syohoso moi'wo esojwao'maleno. Oso'no olohonta ngko sekumo wose'ma'monnoho. ²⁴ Oseso ngko sekumo simo'mo sehoni'mo tifi sohonta ngko hwaho nom'ne Sipen sopo wamonnho. I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo nohumahm'mo nje simeho wop'ngo kaki'no wani'mo'nono. I olohonta sekwo ngkimo hwaho Sipen hon'ngkanoso nti'hwafikujo'no ngko wamonnho.

²⁵ I oso'no simo'mo ngko Anituye a'amu Jerusalem humayo yo'mayo umofonyo inyo somo hamniyoho yo'mayoso wosi'yohojamonnho. ²⁶ A'amu Masetouniya so'nji Ngkilik so'nji hofiko Anitumo simeho uy'wo'n'ngkohofoso hofiko hofikoe yo'mayo yo'mayoso nuhu'mokontifi Anituye a'amu Jerusalemjomo somo hofiko yo'mayo so'no umofonyo iwo'n'ngkohoho somne'no ufo'mayo'ne hungkuno nano mtito'malofofoho.

²⁷ Oso a'amu somo fo'mayo'ne mtito'malofoso wop'ngofoho. Oseso simo'mo a'amu Jerusalemjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko a'amu temtitofo kengo somo hofikoe huyo'mangomo ufo'mayo'ne hofiko a'amu Anituye hungkuno ujo'ne uhwat'mentofofofoho. Oso'no a'amu temtitofo kengoso hofiko olohonta a'amu Jerusalemjomo somo aku ufo'mayo'ne yahinoso nto'nohinofoho.

²⁸ Yo'mayo ho'yango oso a'amu hiso hofiko hu'mokahinnyoso ntopahon'ngkofi ngko Jerusalemjomo a'amu sofe ahomo woho'nahumonne'no yohono. Oso syoho hiso moi'wo esojwao'mo ngko sekwoe ango sopo nose'mahm'mo osohonta ngko hwaho Sipen osopono wamonnho. ²⁹ Olo so'no ngko huno niyohoho. U ngko sekumo se'ma'meso u Kilais kako nakumo wop'ngo nalohofihwoso'no nakwo wonyongaakafo wohumantanoho.

³⁰ U nje a'amu soku, ngko olo so'no nimo'n'ngkohoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais osohwo kako nakumo wop'ngo naloho'mentiso so'no kakoe Towahuno Wop'ngo sohwo nakwoe simeho mo'mjo somo ujo entohojwo nasi'wo'n'ngki sohweho. Sekwo ngkine'no Mpohwo Anitu kako ngkimo nifo'mayo'ne jomo yokumpohn'nyo ulimno. ³¹ A'amu hwaho Jutiya humalofoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohoho somne'no sekwo huno syafisyikuji, u oso a'amuso hofiko Poulimo tohino uy'fitnnho likuji oso'no sekwo ngkimo nifo'mayo'ne Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. Oso hamniyoho yo'mayo a'amu uhu'mokumalofoso ngko Jerusalemne'no nomotasi'me'no hofiko nuhwon'ngkuji hofikoe simeho wop'ngo ango nimo'n'ngkuhwoso'no womantifeho.

Oso'ntnne'no sekwo Mpohumo jomo ulimno. ³² Oseso Anitu kako olo so'no umo'noso'manji ngko simeho wopingo'nji nose'mahm'mo sekwo'nji ngko usijo'no we'enehwo nohumahm'mo ngko nje huyo'mango yokumpohn'nyo woma'monnoho.

³³ Anitu kako nakwoe simeho pompengo ifisyonafwo'n'ngkiso hwap'ingo sohwo kako sekwo a'amu hopi'nonohino sokunonji wohumano. Nehopeho.

16

Poul kako hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹ Nakwoe nampohwo Fipisi kako a'amu Senikiliya oso ponjoso hofiko Anitu ne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo ufo'mawo'n'ngkisosi kako sekumo se'mahwoso'no sekwo kakimo wopingo ulohopmno. ² Oso a'mu Fipi kako Anituye syoho ulohofiyosi kako sekwo'nji humahwoso'no kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuso so'no sekwo sekwoe senampi ne pa'nyo umo'nono. Sekwo kakimo wopingo ulohofikui umokosyohumamno. U kako yo'mayo oso'no umofonyo ihwoso'no sekwo kakimo ufo'mapmno. Hwap'ingoso kako hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo ufo'manto ngko huhwo'nimo nifo'mawo'n'ngkisiyoho.

³ Oso a'mu Pilisila'nji kakoe hwehwo Akwila'nji osiya'u'nji siko ngko'nji Kilaisi Jisasiye syoho afa'nono iwo'n'ngkuhwone ya'uyoho. Oso hisiya'umne'no nje a'amu ya'uyoho ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. ⁴ Siko ngkimo nifo'ma'mentisiyo so'no a'amu nom'neso hofiko sikimo wofonjasyano lahon'ngkofi siko poyo imo'nyo'neso siko iyoho miyo'njo imentisiyefoho. Oso'no ngko'nohini isamoyoka mulalokuyohono. O'o, a'amu temtitofu kengo kengo hopi'nonohinoso hofiko Anitumo simeho uyalokwofoso hofiko osiya'umo isamoyoka mikun'imposo ulalokwofo. ⁵ Oso a'mu siya'uye angoso somo a'amu hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho osomne'no nje a'amufu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

Oso hwe Epinitas sohwo kako nje a'amu ne hweho. Osohwo kako hwaho Esiya sopo humanto kako a'amu Anitumo simeho muyo'njo sohonta kako kaki'no uyimentisofoho. Oso a'amu sohune'no nje a'amu hwosoho ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno.

⁶ Oso nom'ne a'mu Maliya hnne'no ngko nje a'amuyoho ose ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno. Kako syoho yokumpohn'nyo engo yonto sekumo sefo'ma'mentisofoho.

⁷ I nom'ne hwe hufa'u temtitofu Juta oso mta'ango Antilounikas'nji Juniya ntnne'no ngko nje a'amu hwa'uyo ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. Siko ngko'nji impo'angomo humamotowonefoho. Oso huhwo sohwa'uye yofeso a'amu *apousel* so'njo ajwo sopo weho. Osohonta ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono muyo sohonta siko Kilaisimne'no simeho kaki'no uyimentisiyefoho.

⁸ Hwe nom'ne Ampiliyetas oso hune'no nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako nje a'amu ne hweho. Kako ngko hopa nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo yalofoho.

⁹ Ngko Upanos ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako ngko'nji Kilaisimne'no syoho afa'njo hwoya'yoho. Osohumo ul'kuji Sitekis oso huhumo ulimno. Ngko kakine'no nje a'amu hwe ulalokweno.

¹⁰ Ngko hwe nom'ne Apelisine'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo nje a'amu hwe kilalofoho njimno. Kako Kilaisiye hungkunomo nto'no in'ngkowalofoho.

Hwe nom'ne Alisitupiyulas montohwamne'no nje montohwafu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹¹ Hwe nom'ne nje temtitofu mta'ango Heloutiyan oso hune'no ngko nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

Hwe nom'ne Nasisas montohwamne'no ngko nje montohwafu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno. Hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo simeho uyalokwofo.

¹² Oso a'mu hufa'u Tilafina'nji Tilafousa'nji siko Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokusiyo. Oso fa'une'no nje a'amu faswo ulalokweno. Sekwo sikimo njimno.

I nom'ne a'mu Pesis osi kako nje nampohweho. Osi kako Hwe Engo sohwo syohoso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkisiyoho. Oso hisi ne'no ngko nje nampohwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

¹³ Oso hwe Lufos oso hune'no ngko nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Oso huhwo sohwo kako Hwe Engo Kilaisimo tifi in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. Kona'wohi hi osenohinoho. Oso hisi kako nekwoe na'uyoho.

¹⁴ Ngko oso hwe Asinikilitos, Filekounyo, Hemesiyo, Patiloupasiyo, Hemasiyo, oso hwanji nom'ne a'amu huhwo sohwanji humalofo sohwanne'no nje a'amuhwafu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁵ Ngko oso a'amu Filoulukos, Juliya, Neleyos, kakoe konampi, Oulimpas, nom'ne a'amu Anitumo simeho uy'iwo'n'ngkohofoso hofiko'nji humalofo oso hwaamne'no ngko nje a'amu hwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁶ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku, sekwo nom'ne a'amu hofiko Anitumo simeho uy'iwo'n'ngkohofoso so'nji noswo'n'ngkuji osopo nuhu'mokohumafikuji aho po'nimno. A'amu hopi'nono hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyalokwofoso hofiko sekumo nakwoe a'amu kuyoho selalokwofo.

Sekwo a'amumo wonyo imokiyo'nyo somne'no i'waho nto'no fiyimno.

¹⁷ Nje a'amu soku, ngko sekwoe huno somo wasefohoto'monne'no yohono. Anituye hungkuno sekwo upa'n'iwo'n'ngkohofoso somo a'amu fehohnjoso hofiko hwotoho fentifi a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso somo husilo husilofo wolohofantifi lohofalokwofo. Osomne'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofiko Anituye a'amu ne somo hon'ngkano hwasyo osomo ipemotowalokwofo. ¹⁸ Hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syohoso miyalokuyohofoso. Yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonte somo in'ngkwalokwofo. A'amu hon'ngkano wonyo osomne'no mosyafisiyo'njo osomo hofiko hungkuno wop'ngoso afofo'nji ulontifeso hofiko hwasyo hon'ngkanomo ipemotawowo'n'ngkohofofoho. ¹⁹ Sekwo Anituye hungkunomo in'ngkawentifi yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no a'amu anga'meemjoso nto upa'n'imentohofofoho. Oso'no ngko sekune'no simonyo yalokweno. Ngko olo somne'no nimo'n'ngkohofoso. Sekwo yahino wop'ngoso somo t'pemafikuji osomnohino fin'ngkamno. Sekwo oso yahino wonyo somne'no huno apa'no nosyafisiyikutoho. ²⁰ Anitu kako nakwoe simeho somo pompengo imokiyo hwap'ngoso sohwo kako we'enepi Setenimo nihu'nahone hwotoho fehwoi kakimo sekwoe sifilaku'nyo'mo uhumatimontonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wop'ngoso waselohofono.

A'amu Pouli'nji humamentohofoso hofiko a'amu Loummjo somo nakwoe a'amufoho ulimentohofofoho.

²¹ Timouti kako ngko'nji syoho afa'nono iwo'n'ngkuhwoyo sohwo kako sekumo nje a'amufo selalofoho. A'amu nom'ne hofiko nje temtitofo mta'ango sohwa Lusiyoasiyo Jesouniyo Sousipata oso hwanji hofiko nakwoe a'amu hwafo selalokwofo.

²² Ngko Tetiyos huhwo'nnonji Poul kakoe mango mta'ni olo hungkunolo nta'hon'ngki ngko sekune'no semti'mokiyalokwe sohwo'ni ngko Anitumo simeho uyonji olo hungkuno loso selalokweno, Sekwo nje a'amu kuyoho.

²³ Ngkaiyos kako sekumo nje a'amufo selalofoho. Ngko kakoe angomo humentan'ngko wop'ngoso n'nmokosyohumaho. A'amu kakoe angomo Anitune'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso somo kako hofikimo wop'ngoso ulohof'iwo'n'ngkisofoho.

Elasitos sohwo kako olo ango lophonjo hwe engo hwafo mokosyohumawo'n'ngkohofoso sohwa hofikoe iyoswo hamniyoho'njo yo'mayoso nto'no emokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso hwo'nji nen'ngkwa'wehwo Kwatosi'nji siko sekumo nekwoe a'amufo selalokusiyo.

²⁴ [Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yahino wop'ngoso sekwo hopi'nonohino soku mo ufehu'mokasesyono. Nehopeho.]

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

²⁵ Ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngoso loseti'hwawo'n'ngkoheso Anitu kako oso hungkuno hiso'nji sekumo yokumpohn'nyo sesofitofoso hoponoho. Oso hungkuno hiloso hohonta hiyaso'mo wo'mojoso olohonta Anitu kako uti'hwanyopo ujo mehontojwahumasofoho. ²⁶ Anitu kako songo ne'no humaso osohwo kako a'amumo hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa hofiko olo hungkuno homo losomo ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho. Oso'no olo hungkuno hilo so'no Anitu kako syoho hiso nejopahon'ngki nakwo sekumo selalokuhwono. Oso'no temtitofo hopi'nonohinoso hofiko oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojo so'no huno uyahon'ngki hofikoe hunoso ehohosihumentisofoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji kakoe yahino wop'ngoso somo nuhwon'ngkuji tifi un'ngkapife. ²⁷ Oso Anitu huhwo sohwo kako'nohino huno hwap'ngoso'njo hweho. Yo'mayo kakoe hwomu Jisas Kilais nakune'no naloho'mentiso oso'no nakwo Anituye yofe engolopohamo woho'nomehmano.

Oso hungkunoso nehopeho.

1 Koulin

Olo Iyoswo Sɪmo'mjo loso A'amu Koulin somne'no Poul Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo *tɪwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo sɪmo'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mti'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anɪtuye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mti'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pilisila'nji nohumantifi hwapiɛ ango syoho yontifi Anɪtuye hungkunoso liku'meeo'motofofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkɪlik pi'nɪngo engo so'nji simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anɪtuye hungkuno ne'no lontanɪngki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolomentisofoho. Ango Koulin sopo antime we'epo'maho. O'o, antime engo mɪkunɪmposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako simeho tango'nji mti'mokumentisofoho. Oso simeho tango iyo hwapiɪngoso olenoho. Iyoswo anga'no sɪmo'mo mti'mokuyahotimentisoso imo'nao'mentiso so'ne olo iyoswo tifi'njo lofosofa'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nɪmentisiyefoho. Poul iyoswo Koulinne'no mti'mokuyahojiyoso hufa'u sɪhunefoho. I oso'no olohonta iyoswo anga'nohinoso mauyoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mti'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mti'mokiyo hwapiɪngoso olenoho. A'amu Jisasɪmo inɪngkunyo Koulinjoso Poulɪmo yo'mayo yo'mayo so'no ulohonɪmentohofoso so'no Poul kako aku hofi'kine'no mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olohonta iyoswo homo lomo atofa lihwasɪ nakwo tifi unɪngkohwano.

¹ Anɪtu kako ngko Pouli'nɪmo nɪhwosopo'mentisoso Jisas Kɪlaisiye hungkuno a'amu somo liku'mofo (*apouse*) syoho ntapmmentiso sohwo'nnonji nenɪngkwa'wehwo Sousɪtenisɪ'nji ² nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwoyo. Sekwo Kɪlaisimo ufohi'nontifi kakoe a'amu ne imo'nɪmentohofofoho. Oso hiso'no Anɪtu kakine'no sekumo sehwasopo'mentisofoho. Sekwo'nohini'maho. O'o, hwe moya'mi angomeemjo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisimo jomo uli'wo'nɪngkuhwone hn'nɪmo nahwasopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino hn'nwiye Hwe Engo nihu'no anga'nohino hweho. ³ Nanɪngkwohwo Anɪtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisi'nji siko'monta'i siko sekumo wopiɪngo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako Anɪtumo oso a'amu homo somne'no isamoyoka ulimentisofoho.

⁴ Kɪlais Jisas kako sekumo wopiɪngo selohomentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefɪsyonji Anɪtumne'no isamoyoka uli'wo'nɪngkohefoho. ⁵⁻⁶ Nakwo Kɪlaisiye hungkuno selimentihwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi sekwo Kɪlaisimo ufohi'nɪngkahonɪngkofi kako sekumo yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wopiɪngo so'no huno tɪpemantifi sekwo nom'ne a'amu somo luti'hwanyo'neso huno'njo kuyoho. Oso'no ngko Anɪtumo isamoyoka ulalokweno. ⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais kako uti'hwanyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentanɪngkofi Anɪtu sohwo kako kakoe yo'mayo wopiɪngoso sejopalofoho. Kakoe wopiɪngo somne'no sekwo umofonyo mifitnnehofo. ⁸ O'o, Anɪtu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontanɪngkuhwosi sekwo Anɪtumne'no yokumpohn'nyo lohofontanɪngkuji sekwoe sɪkunoso moi'wo umo'nɪmontonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisiye Sɪkuno Engo kako asomo sopo sohonta sekwo wonyo ane lohofikuji wonɪmango masenonehofo. ⁹ Anɪtu kako kakoe Hwomu Jisas Kɪlais nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji simeho afa inyo'ne nakumo nahwasopo'mentisofoho. Nakwo Kɪlaisi'nji majopohi'nyo'ne nahwasopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyo'neso Anɪtu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso mɪkweyafɪsyonehofo. O'o, awonoho.

A'amu Koulin hofi'ko Anɪtune'no uhu'mokumotofoso hofi'ko husilo husilofo loho'mentohofofoho.

¹⁰ U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais kako olo hungkuno ntapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nɪmno. Sekwo yoka hnntɪfi husilo husilofo loho'malofoso moi'wonoho. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukuji hungkuno afa'nohino

filikuno huno anga'no'nohini fisyafihupmno. ¹¹ U nje a'amu soku oso ape Kɪlouwe siye angomta'ango a'amu nopontifi ngkimo ole ntimalofi, A'amu Kouliniso hofiko yoka hnنالokwofo. Ose ntimalofofoho. ¹² Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo kengo syafisyontifi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Pouliye yahinomo iningkowalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo iningkowalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Kɪlaisiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo. ¹³ Pipineto. A'amu pi'ningo engo hofiko sekwoe wonyomne'no pe'nimentohofotaho. Ngko Poult'ni iyo hwojiyafiku'nnyopo sekwoe wonyomne'no lape'nimaleno. O'o, sekwo huno seyohoho. Kɪlais kako'nohini sekwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. I hofiko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, Kɪlaisimne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho. ¹⁴ Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'ningo'maho. O'o, Kɪlaisiposi'nji Ngkaiyasi'njimnohini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnohini mijo kiyoma'mentohe so'no Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁵ Oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko ole malifitnnehofo, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Pouliye a'amu'nwoho. Ose malifitnnehofo. ¹⁶ U, ngko nom'ne a'amu sohune'no syafisyohono. Sitefanosiy a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'ne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno so'no peho'no selalokweno. ¹⁷ Kɪlais kako ngkimo oso mijo kiyomayo syohoso montapmmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno luti'hwawo'ne syoho ntapmmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofiko hungkuno sawemo luti'hwawo'ningkohoho hopaso ngko hungkuno moluthwamnehono. O'o, Kɪlais kako iyo hwojiyafiku'nnyomo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no a'amu huno nto'no mosyafihupitnnoho lonji ngko a'amufe huno nto'no ehohosasiyo'ne hungkuno tifo tifo luti'hwawo'ningkohe hwo'nyoho.

Nakwo Kɪlaisimo uhwonontani uhwonimentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wop'ingo so'nji nto uhwonimentihwonefoho.

¹⁸ A'amu Anitumo min'ing kayo'njo iwo'ningkohofoso hofiko Kɪlais nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso so'no upa'nontifi hofiko huno ole syofisyalokwofo, oso hungkuno liwo'ningkohofoso hwayohosi hungkunofoho. Ose syofisyalokwofo. I, oseso nakwo a'amu Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne'no hontohumentani nakwo huno ole nayiwo'ningki, Kɪlais kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'nimentiso sohune'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo netihwamentisofoho. ¹⁹ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofiko a'amu Kɪlaisimne'no nakwolaho liwo'ningkohoho somne'no ole mti'mokumentohofoho, Anitu ole limento, A'amu hwahoponjoso hofiko hofikoe yokumpohn'nyo so'nji Anitumo u'mayo'ne'entifi huno uyalokunjo oso a'amuso hofikoe huno somo ngko wonyo umokumnonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji liwo'ningkohofoso hofiko Anitumo u'mane'entifi honingkanon pi'ningo pi'ningo hofikoe huno mta'ni imofiwon'ningkohoho somo ngko wae weeo'monnoho.

Anitu ose limentisofoho. ²⁰ A'amu Anitumo min'ing kayoso hwahoponjo somne'nohini huno syafisyiwo'ningkohofoso hofiko ole liwo'ningkohofi, Nakwo huno'njo hn'nwi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo luti'hwane'entifi syafisyiwo'ningkohofofoho. Oso a'amumne'no Anitu kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole netihwamento, Olo hwaho lophonjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho lophonjo huno somnohini syafisyiwo'ningkiso sohwo kakoe huno neso mauyoho.

²¹ I oso'no Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo kako olo honingkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofiko Anitumo u'mano likujoso hofiko hofikoe huno mta'ni Anitumo mu'mapitnnohofo. O'o, awonoho. I oso'no Kɪlaisiye hungkuno wopingoso a'amu somo luti'hwawo'ningkuhwone somo simeho hi'ntnnono uyikuiji hofiko Anitumo u'mantifeho. Nu'mafikuji hofiko kakoe a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no Anitu kako simeho wopingo umo'nwo'ningkisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo luti'hwawo'ningkuhwone somne'no hofiko naliwo'ningkohofi hwayo hohnjo hungkuno liwo'ningkohoho kuyoho. Ose naliwo'ningkohofofoho. ²² I a'amu Jutaso ole liwo'ningkohofi, Anitu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'nji yomayo kengo wonyoangkafu a'amu mifijoso netihwaso'manji u oso hungkunoso Anitu mta'ango'manji uhwon'ingkuhwasi oso hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no tifi uningkowano. A'amu Ngkilik oso hwa ole liwo'ningkohofi, u,

nakwo yo'mayo hungkuno upo'nasoso huno wop'ingofoho syofisyo'syaso'manji oso hungkuno homo somo huno naihwoso'no tifi un'ingkwano. ²³ I oso'no nakwo hungkuno luti'hwawo'n'ingkuhwoneso olenoho. Kilais kako nakwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'n'mentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hofiko oso hungkuno hiso'no nakwolaho lontifi wonipaho ikin'wo'n'ingkohofoho. A'amu Ngk'lik sohwa hofiko oso hungkuno homo somo nupa'nontifi ole li'wo'n'ingkohofi, Olo hungkuno loso kokato'nnyofoho. Ose li'wo'n'ingkohofi kuyoho. ²⁴ I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitofo kengo kengo hn'nimo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi nakwo Anituye mampahomo upo'nontani nakwo huno ole nayohi, Kilais kako nakumo asomo netimayo'ne poyo pe'n'mentiso sohomo nuhwonontani uhwon'mentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo so'nji Anituye huno wop'ingo so'nji uhwalokuhwono. ²⁵ Oso hon'ingkanano Anitu kakimo u'mayo'ne imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hofiko huno syafisyon'tifi hofiko ole li'wo'n'ingkohofi, Olo hon'ingkanano loso ne anefoho. Hwayo hohnjofoho. Ose lontifeso hofikoe huno so'nji yokumpohn'nyo so'nji Anitu kakoe huno hwapingo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji hofikimo yakolo'nnyofoho.

²⁶ Ou, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne joho selimentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'n'mentohofoho kuyoho. ²⁷ A'amu hwahoponjo yahino somne'no huno'njoso Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu huno'masoso hofiko nje hon'ingkanomo tifi nn'ingkapikui nje a'amu ne imo'n'fitnne'ento uhwasopo'mentisofoho. A'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo'njo somo Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso nje a'amu ne imo'n'fitnne'ento hofikimo uhwasopo'mentisofoho. ²⁸ A'amu hwahoponjoso hofiko yo'mayo so'no ole li'wo'n'ingkohofi, Wonyofoho. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoho. Ose li'wo'n'ingkohofoho. Oso homo somne'no Anitu kako oloso ngko'nefoho. Woma'mo limentisofoho. Anitu kako a'amu hwahoponjofe hunoso ne anefoho. Moi'wo umono'no limentisofoho. Oso'no yo'mayo so'ne hofikoe yofe ho'nomawo'n'ingkohofi somo Anitu kako wae yao'mentisofoho. ²⁹ Anitu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo Anituye timopo nakwoe yofeso moho'nomo'nanehwono. ³⁰ Anitu kako nakumo Jisas Kilaisi'njopo menehumaji'mentisofoho. Oso'no Anitu kako Kilaisiye hungkunoso nakwoe hunomo moho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syafisyalokuhwono. Kilais kako nakumo wop'ingo naloho'mentiso so'no Anitu kako nakumo wop'ingo kuyoho nelalofoho. Jisas kako hon'ingkanano wonyo somta'ni nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo Anituye a'amu ne namokumentisofoho. ³¹ Oso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofi sohwa hofiko ole mti'mokumentohofi, Hwe fihwo kako kakoe yofeso woho'noma'nimo lososo kakoe yofe moho'noma'nonehoho. O'o, kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohwoe yofe'nohini woho'nomano.

2

Poul kako Kilaisiye iyo hwojiyafijiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko Anitu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso selimote sohonta sekwo huno ole syafihupitnne'engi masel'mmentohono, Kiko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwapingo'njo hwosoho. Ose nt'fitnne'engi masel'mmentohono. ² O'o, ngko nje simeho somne'no ole nto hnn'mentoho, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno masel'mne'hono. O'o, awonoho. Ngko Jisas Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nakwoe wonyomne'no poyo pe'n'mentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini wolosetihwamne'no yohono. ³ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohumanji iyoho nn'mentisofoho. ⁴⁻⁵ Sekwo nje huno somo tifi nn'ingkapitnne'engi hungkuno selimote'maho. O'o, sekwo Anituye yokumpohn'nyo somo tifi in'ingkapitnne'engi hungkuno selimotehefoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'n'ingkohofi pa'nyoso selimotehe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahon'ngko Anitu kakoe Towahuno Wop'ingofe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Olo hungkuno loso ne'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofoho.

Anituye Towahuno sohwo kako nakumo huno wop'ingo nejopalofoho.

⁶ Anitu kako huno engo nejapmmentisoso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo somo luti'hwawo'n'ingkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo

yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa mta'ango'maho. O'o, hofi'koe yokumpohn'nyoso moi'wo umo'nimontonoho. ⁷ Nakwoe Anitu mta'ango huno engoso luti'hwawo'n'ngkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitu kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitu kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo sopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho. ⁸ A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa hofi'ko oso huno hwap'ingo somo huno nto'no mosyafisiyo'njo hwafoho. I oso'no hofi'ko nakwoe Hwe Engo Anitu pomponaho hwap'ingo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafisyonti'fijontentesi hofi'ko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo monfjinto'ofasyikutnnesohilo. ⁹ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anituye hungkuno ni'hu'no hohonta mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo somo muhwonyoso yo'mayo wonyoangkafo so'no haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafoso a'amufe hunomo mufohotofo'njo

oso yo'mayo hiso Anitu kako kakoe a'amu si'meho uyi'wo'n'ngkohoho somne'no nto'no esyohumaho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁰ Oso yo'mayo so'no hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso Anitu kakoe Towahuno wop'ingo sohwo neti'hwamentisofoho. Anituye Towahuno Wop'ingo huhwo sohwo kako yo'mayoso nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo uti'hwah'nyopo nahononto yo'mayo wop'ingo Anituye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'no kako huno uyohoho.

¹¹ A'amu ti'hwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohina kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako Anituye huno somo kako huno muyo hweho. Anitu kakoe Towahuno sohwo'nohina kako Anituye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho. ¹² I oso'no nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo olo hwaho lophonjo yahino wonyoso momaso'nwoho. O'o, Anitu kako nakumo kakoe Towahuno nejapmmentiso oso hiso yo'mayo wop'ingo Anitu kako siki nejapi'wo'n'ngkiso so'no nakwoe hunoso nto'no nto ehohosonasyohoho. ¹³ Yo'mayo wop'ingo Anitu kako nakumo siki nejapi'wo'n'ngkiso so'no selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani moselalokuyi'hwono. O'o, olo hungkuno loso Anitu kakoe Towahuno Wop'ingo nakumo loneti'hwahon'ngki selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu Anituye Towahuno Wop'ingo hi'njo somne'no luti'hwalo'kuhwono.

¹⁴ U, a'amu Anituye Towahuno Wop'ingo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye Towahunofe hungkunoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'neto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofi'syalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofi'syalofoho. Nakwo a'amu Anituye Towahuno hi'njo hn'nwi nakwo Towahuno Wop'ingofe hungkuno hilo so'no huno nto'no nayohoho. I a'amu Anituye Towahuno Wop'ingo aneso kako olo hungkuno hwap'ingo ne hilo so'no huno muyonehoho. Oso'no Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo kakoe wop'ingoso oso a'amu hisomo muyonehoho. ¹⁵⁻¹⁶ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno somne'no huno ti'hwu uyohoho.

Anitu sohomo ti'hwu woluti'hwamontolo. O'o, ni'hu'no awonoho.

Ose mti'mokumentohofofoho. I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wop'ingo hi'njo hn'nmo Kilais kakoe huno fehohnjoso nejapmmentisofoho. Oseso a'amu Anituye Towahuno Wop'ingo hi'njo sohwo kako yo'mayo yo'mayo somo uhwon'ngkuhwosi kako yamofo uloho'montonoho. Oloso wop'ingofoho. Oso wonyofoho. Huno ose uyohoho. U, a'amu kako Anituye Towahuno Wop'ingo aneso kako Anituye a'amu ne somo yamofo mulohofonehoho. O'o, Anituye Towahuno Wop'ingonjo sohomo yahino wop'ingo uti'hwamontonoho.

3

Anituye a'amu ne somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa hofi'ko Anituye syoho ulohofiyo hwafoho.

¹ Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno selimentoheso ngko a'amu Anituye Towahuno Wop'ingo hi'njo somo uli'wo'n'ngkohe pa'nyoso sekumo hungkuno masel'mmentohefoho. O'o, ngko a'amu hofi'ko si'meho sohwo yo'mayo wonyoso umo lonte somo in'ngkawowo'n'ngkohoho pa'nyo sokumo Anituye hungkuno selimentohofoho. Oso hohosohonta sekwo Kilaisiye yahino somne'no mehomi milongo pa'nyo humamentohofofoho. ² Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomi milongo pa'nyo soku nohumentan'ngkofi ngko amno mijo'nohina sejapmmentohefoho. Anituye hungkuno

fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo manimmentohofofoho. I olohonta hohonta sekwo manifitnnehofo. ³ Hwapingoso sekwo Anituye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amu sekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyontifi yoka hnniwo'n'ngkohoho kuyoho. Oso yahino sekwo iwo'n'ngkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyo umo lonte somnohini in'ngkawowo'n'ngkohoho kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho. ⁴ Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amu anga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Pouliye a'amu hwo'nyoho. I nom'nihwo kako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amu hwo'nyoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe Towahunofe yahinotaho. O'o, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

⁵ Oso'no sekwo huno nto'no fisyafihupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Poul sohwo'ni peho hwo'nto. Nekwo sohwoya'i Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. I oso'no nekwo Anituye hungkuno wop'ingoso selahon'ngkuhwoi sekwo nupa'nontifi Anitumo simeho hi'ntnno uyimentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejalofoho. ⁶ Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno ipisayo uyo hulohoho hopa hulasehumentohofoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahon'ngki Anitu kako oso ipisayo homo somo hwapingo sohwo kako engo imokalofoho. ⁷ I a'amu kako ipisayo uyo hiso huliwo'n'ngkiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwon'ngkiso sohwo kako kakoe yofe hi we'e'njo hweho. Anitu kako oso ipisayo uyo homo somo ne imokalokunjo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho. ⁸ Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyo wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no siko sikoe syoho sikoepi sikoepi yalokusiyo so'no sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho. ⁹ Ou, Apoulousi'nji nekwo Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. Sekwo soku Anituye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofo peho'no loho'mentohofoto.

A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako anga molihwo'n'ngkiso pa'nyo hweho.

Sekwo Anituye anga pa'nyo soku Anitu kako anga hiso malalofoho. ¹⁰ Anitu kako ngkimo wop'ingo ntohofonto kako kakoe syoho wop'ingo ntapmentisoso yonji ngko anga ingkuso s'mo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno selimentohe sohonta oso hwasaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohofoho. U a'amu nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko oso hwasaho hopo sopo anga neso malalokwofo. A'amu huhwo sohwa hofiko oso anga hiso wonyo imo'nonoho likuji hofiko huno nto'no wasyofihupife. ¹¹ I oso'no sekwo huno seyohoho. Oso hwasaho ngko s'mo'mjo iju'mo'mentoheso Jisas Kilaisiyoho. Oso hwasaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofafihwosi kako nom'ne hwasahoso momawonjoneho. O'o, awonoho. ¹² A'amu fihwo kako oso hwasaho hopo sopo anga wamolimo lihwosi'manji kako oso hwasaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako anga yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, singkume yokino oso nano po'nifoso kako nomahwosi mitofasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumaneho. ¹³ I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi olo syoho yalokuhwone hiloso hwangu sohonta utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso sikuno Jisas Kilais kako nakwoe hungkuno ikwolofone somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'n'ngkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso n'ngkahon'ngkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'n'ngkuhwone somo yamofa nalohofihwoso'no nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye syoho ne so'no huno wonayono. ¹⁴ U hwe fihwo kako anga oso hwasaho hopo sopo hofiyo'no moloso'manji oso kakoe anga homo somo toho manoneho. O'o, awonoho. Oso anga hiso toho manyo'njo nto'no molohinowentan'ngkuhwosi oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango woma'mtonoho. ¹⁵ U hwe fihwo kako oso hwasaho hopo sopo kako anga nto'no mamajo'njo yoso sohwoe angoso toho n'ngkuhwosi kakoe syoho hopi'nonohinoso wonyo umo'n'montonoho. Syoho hiso ne ane umo'n'montonoho. U oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango momaneho. Oso hwe huhwo sohwo kako songo ko humaso sohwo kako toho mta'ni ifiwo'n'ngkohoho pa'nyo hweho.

Anituye a'amu neso hofiko Anituye angofoho.

¹⁶ Olo so'no sekwo in'ngo seyihwoloho. Sekwo Anituye a'amu ne soku Anitu kakoe anga kuyoho. Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho ajwomo'mo humaho. ¹⁷ U hwe fihwo kako sekwo Anituye anga sokumo kako wonyo semokoso sohomo u, osohomo Anitu kako kakimo oso wonyo hiso aku uyimontonoho. Wayo weeo'mtonoho. I hwapingoso sekwoe simehoso Anituye anga wop'ingo'nohiniponoho.

Sekwoe yo'mayo hwahoponjofe yofeso noho'nomafikutoho. O'o, Anituye yofe'nohini foho'nomapmno.

¹⁸⁻²⁰ A'amu yo'mayo hwahoponjo so'no huno'njo somo Anitu kako uhwononteso hofikoe huno neso ni'hu'no ane kuyoho uliwo'n'ngkisofoho. Hohonta hwe fihwo Joup kako Anituye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumento, A'amu olo hwaho lophonjo huno somnohini in'ngkawowo'n'ngkohoho somo oso huno ne ane huhwo sohwo hofikimo nano moko'lipemawo'n'ngkohoho.

Joup ose mti'mokumentisofoho. Hwe nom'ne Anituye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumento,

Anitu kako a'amu olo hwaho lophonjo yo'mayo yo'mayo so'no huno'njo sohwafe hunomo uhwononteso hofikoe hunoso ne anefoho. Ose liwo'n'ngkisofoho.

Hungkuno ose mti'mokumentisofoho. U, hwe fihwo kako hwasyo hungkuno hn-nonoho. A'amu fihwo kako sekwo'njo sopo humaso sohwo kako olo hwaho lophonjo yo'mayo somo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo ngko yo'mayo so'no huno'njo hwo'nyoho. Ose liwo'n'ngkiso sohwo kako yo'mayo hwahoponjo wonyo so'no hohuho ikinjaofihwosi kako Anituye hungkuno ne'njosu womano. Oso huno wop'ngo hiso nomahon'ngkuhwosi a'amu fehohnjosu hofiko nuhwon'ngkuji ole ulantifeho. Kako ilo'nyohwo imo'n'ngkohoho. Ose ko ulifijosu oso hwe huhwo sohmo Anitu kako nuhwon'ngkuhwosi hwe sohwo walimontono oso huno'njo nto imo'n'ngkohoho walimontono. ²¹ Sekwo nakwo a'amu hwahoponjo hn'nyumo nen'ngkap'kuji sekwo husilo husilofo ihwatimo'n'ngkutoho. U sekwo a'amufe yofe noho'nomafikutoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso sekwo'nefoho. ²²⁻²³ I hwap'ngoso sekwo Kilaisye kuyoho. I Kilaisye kako Anituye hweho. Nakwo a'amu hufa'u shune ngko Pouli'nyo Apoulousiyo Pitayo oso hwona'ni nakwo sekumo sefo'mayo'ne hwona'ni humalohwono. Olo hwaho lopo yo'mayo Anitu ho'nahumentisoso sekwo'nefoho. Anitu kako songo humayo'ne se'japmentisoso sekwo wop'ngo humayo'ne se'japmentisofoho. Poyo pe'nyo se'japmentisoso sekwo ango songo ne'no humayo sopo tipihwonyo'ne se'japmentisofoho. Yo'mayo hopi'nono olohonta wojo so'nji tifi no'mo imo'none so'nji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne se'japalofoho.

4

Anitu kako Kilaisye syoho ulohofiyu sohwafe syoho somne'no yamofo ulohofonefoho.

¹ Sekwo ngko Poul nontne'no Apoulousi'nji nom'ne sohwa'ne'no olo so'no huno fisyafihupmno. Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohwa'ni nakwo Kilaisye syoho ulohofiyu hwona'nyoho. Kilaisye kako nakumo Anituye hungkuno hiyaso wo'mojoso nepahon'ngki nakwo sekumo se'japalokuhwono. ² A'amu nom'nimo Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ngkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uyimentiso sohumne'no syoho yokumpohn'nyo uyono. ³ Ngko Anituye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofo nto-hopijosu ngko sekwoe huno somne'no ngko huno pi'ningo mosyafihu'mnehono. I ngko huhwo'ni olo syoho Anitume'no yalokwe loso'no ngko yamofo maloho'mnehono. ⁴ Hwap'ngoso ngko olo syoho yalokwe loso'no wop'ngofoho huno ko syafihu'meso oso huno hwasyo'manji olo syoho homo losome'no ngko yamofo nto'no pipi loho'ni'mnehono. I oso'no ngko hwe wop'ngo hwo'nyoho eso mahnn'mnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wop'ngofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohini wantimontonoho. ⁵ Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fohontohumamno. Nakwoe Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'imo yamofo wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyaso'mo wojoso kako uti'hwanyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohonta a'amu syoho wop'ngo yontifijo somo Anitu kako'nohini a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wop'ngo'njo hwasoho. Kiko wop'ngo'njo kiyoho, ose ulonefoho.

A'amu Koulin humamotofoso hofiko hofikoe yofe ho'noma'ni'motofofoho.

⁶ U, nje a'amu soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulousi'ntne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wop'ngo somo setihwayo'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuji nom'ne a'amufe yofeso monje yasy'kuji nom'ne a'amufe yofe'nohini noho'nomafikutoho. U, nje a'amu soku, sekwo oleso nolikutoho. Pouli'nji Apoulousi'nji siko nakwoe hwe engo hwa'uyoho. Ose likuji sekwo nom'ne a'amu sohwafe yofeso monje yasy'kutoho. ⁷ I sekwo yo'mayo huno wop'ngo syafisyiwo'n'ngkohofoso nti'mta'angoto. Oso huno wop'ngo hiso sekumta'ango'maho. O'o, Anitu kako sekumo se'japmentisofoho.

⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkuno hopi'nonohinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no Anitu nto nejapmmasofoho. Nakwo nom'ne a'amu Anituye hungkuno lonetihwamentohoho sohwo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'nimalohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyofisyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'nifijontentesi nje simehoso wopingo nto nimo'ningkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'nji hwe engo nto humehwanesohilo. ⁹ Ngko huno ole syofisyalokwono. Anitu kakoe hungkuno liku'mofiwo'ningkuhwone (*apouse*) sohwo'na'mo nom'ne a'amu sohwafe sifi'ki'nyo'mo nehumaji'nyo pa'nyo hwona'nyoho. I a'amu nakumo ole nalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Hofiko poyo wape'nife ose nalontifi hofiko oso'no nakumo a'amufe timopo wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no a'amu hopi'nono hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji hofiko yo'mayo ne'mawo'ningkiso somo nehonalokwofo. ¹⁰ Nakwo Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne kakoe hungkuno liku'mofiwo'ningkuhwone so'no a'amu hofiko nakumo nonahonontifi hofiko ole naliwo'ningkohofihwona'nyoho. Sekwo omomo huno'njo hwasoho. Ose naliwo'ningkohofohoho. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syofihu'nalokwofo nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho. Nakwo huno'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. I nakwo Anituye hungkuno liku'mofiwo'ningkuhwone sohwo'na'mo a'amu hofiko nakumne'no sitofa naliwo'ningkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwasoho. Ose naliwo'ningkohofohoho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wopingo'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. Hofiko nakune'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'mingohwasimaho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. A'amu hofiko nakwo yofe ho'nonemalokwofo. Ose syofihu'nalokwofo. ¹¹ Nakwo a'amu Anituye hungkuno liku'mofiwo'nyoho'nyo sohwo'na'ni mijoho'no hohonta humamentihwone somta'angoso olohonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Olohonta nakwo hwapife wonyo'nji nohumentan'ngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo aho ku'mokontifi nefonjalokwofo. Nakwo angomeemo uku'mofahon'ngkuhwoni nakwoe angoso sopo nakwo fosyawe'ne nakwoe angoso ane hwona'nyoho. ¹² Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'nji nakwo syoho tohohmtno'njo yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho tipemalokuhwono. A'amu pi'ningo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwamne'no nakwo hofikimo wopingo ulohoho'ne Mpohumo jomo uliwo'ningkuhwonefoho. Hofiko nakumo wonyo nelohofahon'ngkofi nakwo hofikimo oso wonyo hiso hofikimo aku muyofoho. O'o, nakwo timo'nohoni uhwontohumalohwono. ¹³ Hofiko nakune'no sitofa wonyo nelahon'ngkofi nakwo hofikimo simaho pompengo ifisyumofone hungkuno wopingo'nohoni uliwo'ningkuhwono. Nakwo olo hwaho laponjo hintalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naofiwo'ningkohoho pa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopantani olohonta ose'no humalohwono.

A'amu Kouliniso hofiko Pouliye yahinomo tifi un'ingkafe.

¹⁴ Ngko olo hungkuno mti'mokohe loso sekumo wonimango ifisyasemofone'maho. O'o, awonoho. U, nje mehomi soku, ngko sekumo hitoho ntotantokunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'ningkuji huno nto'no fisyafihupmno. Yahino wopingoso wolosetihwamne'no yohono. ¹⁵ A'amu pi'ningo engo hwalikeno anga'nohino hwalikeno, oso hwa hofiko sekumo nose'mantifi hofiko Kilaisiye yahino so'no losetihwawo'ningkohofoso oso wopingofoho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no sen'ngkwowho sohwo pi'ningohwo'maho. O'o ngko sen'ngkwowho ne sohwo'ni ngko Pouli'nyoho. Ngko ni'hu'no simo'mo Jisas Kilaisiye yahino so'no losetihwahon'ngko sekwo kakoe hungkuno wopingo somo nupa'ntontifi Kilaisiye in'ngkawentifi sekwo nje mehomi ne imo'nimentohofohoho. ¹⁶ Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo ngko sen'ngkwowho ne sohwo'niye hunoso mafikui sekwo nje yahino somo tifi fin'ngkamno. ¹⁷ Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokwono. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no nimo'niwo'ningkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo Kilaisiye syoho somo hofiyo'no mokosyohumawo'ningkiso hweho. Ngko Kilaisiye yahino wopingo osomo in'ngkwalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasefohoto'monte'nefoho. Oso Kilaisiye yahino hiso nakwo a'amu hwahoponjo hn'niye pa'nyo'maho. O'o, kakoe yahinoso songo wonyoangakafoho. Timouti kako sekumo a'amu angomeemjo somo Anituye hungkuno luti'hwawo'ningkoheso sekumo wolosetihwamontonoho.

¹⁸ A'amu sekwo'nji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lontifi hofiko hofikoe hunomnohoni in'ngkawentifi yokumpohn'nyo imo'nalokwofo. ¹⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako nje hon'ngkano mopijasiyo'njo ihwoso'no

ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso angopo hopo sponjo a'amu yokumpohn'nyo imo'nimentionhofo osohwafe hungkuno mupa'nimnehono. O'o, hofikoe syoho hofiko Anitumne'no yalokwofo osomo ngko yamofu uloho'monnoho. Oso syoho hiso ne'njotiken. Ne anetiken, li'mo uhwonimmonnoho. ²⁰ Anitu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawo'ninkiso oso hwa hofiko mango'nohino hwa'maho. O'o, hofiko Anituye Towahunofe yokumpohn'nyoso hi'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho iwo'ninkohofoso ne'njofoho. ²¹ Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno selimnehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no mesehwaiyo'ne simaho tohino'nji yoka yokumpohn'nyo walimmonnoho. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiyo'no iningka'fijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo waselimmonnoho. Oso'no ngko sekumo pipi seloho'imnehono. O'o, sekwoe syohofoho.

5

Ango Koulin sopo yahino pisakino'njo wo'nyoponoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko sekumne'no ole ntimalofi, Sekwoe angopo sopo yahino pisakino'njoso i'mofapohoho. Oso yahino ni'hu'no wonyoso a'amu Anitumo iningkunyo hofiko oso yahino hiso mifitnehofo. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fihwo kako kaningkwowhoe ape ma'masofoho. ² I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalokwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naofikuji sekwo humotaho fisahnnimno. Oso yahino hiso'no sekwo wonimango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo huhwo sohomo sekwo wae yaofikujo'no kako sekwo'nji apa'no Anituye yofe ho'nomayo'ne nomihu'mikukutoho.

³ Ngko sekwo'nji mohumeleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosefisyelokwe so'no ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'njo sohumne'no sekwo ngko'nji ulohofane'ntne'no hungkuno nto mtito'maleno. ⁴⁻⁵ Sekwo Kilaisiye yofe so'no uhu'mokuwo'ninkohofoho sopo uhu'mokahoninkofi nje huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oseso nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no simaho uwolo'mokono lihwasi nakwo kakimo wae yaofihwasi Seteniye ahomo hwe huhwo sohomo uhumojano. Seten kako oso hwe huhwo sohomo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyihwosi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofikujo'no oso hwe huhwo sohwo kakoe simaho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohonto oso hwe huhwo sohomo asomo utima'montonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohomo wae feeopmno ulimentisofoho.

⁶ Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'ninkohofoso oso yahinoso wopingo'maho. Nakwo huno wonayono. Tongo sihu kolofihwasi oso huyo we'e nonto sihu kolofofisingkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo mikufu hopi'nonohino somo ni'hu'nahone mijo uwolofososo oso tongo mikufoso ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ⁷ Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hweho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso oso tongo wonyo imo'ninwo'ninkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo ane wopingo'nohino wohumantifeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafikuji sekwo oso yahu *sipsip* wonyo ni'hu'no aneso hofikoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoho hopa umo'nantifeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kilaisiyoho. ⁸ Oso'no nakwo nohumehwasi Kilais kako wonyo ni'hu'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no huno wosyofisyantano. Nakwo huno ose syofisyihwasi nakwo yahino wonyo ni'hu'no ane nohumehwasi honingkanano wopingo'nohino uyano. Hungkuno nehopi'nohino wolano.

⁹ Nom'ne iyoswo sekune'no nto mtimokumentoheso ole mtimokumentohono. A'amu hofiko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'ninkohofoho sohwanji sekwo nomajopohi'ninkutoho. Ose semtimokimentohofoho. ¹⁰ Ngko oso hungkuno a'amu Anituye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwanne'no mtimokumentohemaho. I a'amu hofiko Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'ninkohofohoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'ninwo'ninkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu sohwafe yo'mayoso hufo iwo'ninkohofohoho. Hofiko Anitu songo ne'no humayo sohomo hwotoho fentifi hwasyo anitu oso hwamo u'mawo'ninkohofohoho. I sekwo oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwo uliko'mano likujimanji sekwo ntimne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amu huhwo sohwo uliko'mapitneso honingkanano aneponoho. ¹¹ I

oso'no nje hungkuno semti'mokimentohe hwapingo neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yihwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'n'ngkutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anitu sohwoe hon'ngkano hwasyo somo in'ngkawesoso, kako nom'ne a'amu somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo n'ngkuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amu huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'n'ngkutoho. O'o, ni'hu'no awonoho. A'amu ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo mani'fitnnehofo. ¹²⁻¹³ A'amu Anituye a'amu ne mmo'nyoso hofi'koe yahino somne'no nakwo yamofo mulohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anitu kako'nohini yano ulohmmontonoho. U, nakwoe syoho neso Anituye a'amu neso hofi'ko nakwo'nji humalohwono, hofi'koe yahino somo yamofo ulohofasoso nto'no wom'hwajantanoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'n'ngkiso'manji sekwo kakimo ul'mno.

Kiko nakwo'nji nejokohumahotoho.

Ose ul'mno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloho. Wayo feeopmno.

Ose mti'mokumentohofohoho. Oso'no sekwo oso hungkuno homo somo fin'ngkamno.

6

Nakwo a'amu Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu somo hungkuno ikwolofo'ne anga sopo ipemotohwaloho.

¹ A'amu hufa'u sohwa'u Anitumne'no simeho unyo sohwa'u siko yoka hnn'ngkohosisi siko oso yoka hiso ikwolofo'ne sopo motusoso wop'ngotaho. O'o, a'amu Anitumo simeho muyo'njoso hofi'ko oso hungkuno somo m'hwajiyoso wop'ngo'maho. Oso'no sekwo won'mango masotaho. Anituye a'amu ne sohwa hofi'ko nto'no wom'hwajife. ² Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi hwe moya'mi olo hwaho lopo humalofo sofe hungkunomo ukwolofantanoho. Oso'no sekwo maseyotaho. I, hwangku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijo'manji u oso hungkuno we'e yoka hnnalokusiyi so'no sekwo ole lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no m'hwajiyoso nakwo hopo'maho. Ose lolalokwofo. ³ I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwangku nakwo ose yaso'manji olohonta olo hwaho lophonjo hungkunoso nakwo ikwolofofo hoponoho. ⁴ I oseso sekwo yoka hi'njo hwas'manji u sekwoe'nohinofoho. Oso hungkuno hiso sekwo nto'no m'hwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofi'ko Anitumo min'ngkayo'njo sohwoe sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho. ⁵ Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no won'mango wasenono. Sekwo Anituye a'amu ne sohwanji'mta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muhwajiyon'neso mohumuliyofo. Awolaho. O'o, a'amu pi'n'ngo humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'n'ngkohoho kuyoho. ⁶ Anituye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohnta'ango sohomo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwoe siko'ne hungkunoso motu'mayoso ni'hu'no wonyofoho.

⁷ I sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo yoka hnnalokwofo so'no sekwo Anituye hon'ngkano somta'ni nto p'wahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo seloho'malofo homo somo simeho tohino ne'no peho'neto. Hofi'koe syohofoho. U, hofi'ko sekwoe yo'mayoso hufo mapijo'manji sekwo t'mo'nohini uhwon-tohumamno. Sen'ngkwa'wehwosafoho. ⁸ I sekwo ose miyalokuyohoho. O'o, sekwo soku sekwo sen'ngkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofi'kimo hwayo it'hwantifi sekwo hofi'koe yo'mayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

⁹ A'amu yahino wonyo'njoso hofi'ko Anitu mokosyohumaso anga sopo mu'mapitnnefofo. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Sekwo sekwoe simehomnohini hwasyo hungkuno hnn'ngkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anitu oso hwamo tifi in'ngkaweso sohwo, a'amu ape mayo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne hwe'nji kifosyoho loho'n'wo'n'ngkisiyo oso hwanji ¹⁰ hufo iwo'n'ngkohoho sohwanji nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'wo'n'ngkiso sohwanji, a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohof'wo'n'ngkohoho sohwanji nom'ne a'amumno sitofa liwo'n'ngkohoho

sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yo'mayoso siki mawo'n'ngkohoho sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anituye ango kako mokosyohumaso sopo mu'mapitne hwafoho. ¹¹ I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo wopingo kuyoho selalofoho. Hwap'ngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo selohofahon'ngki Anituye Towahuno sohwo kako sekwoe simeho mo'mo syoho yalofoho.

Anituye a'amu ne hn'awi nakwo Anituye ango'nwoho. Oso'no nakwo nakwoe a'apahomo nto'no womokosyohumunano.

¹² A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anitu kako ngkine'no hano mopitofasiyoso ngko imeso oso hiso'no hon'ngkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso ngkimo mon'fo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo mon'sikwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo woken'mokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono. ¹³ A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohinoso nakwoe simehomnefoho. Nakwoe simehoso wosopayo'nefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangu Anitu kako a'apaho songo nejap'hwoso'no a'amufe simeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fisyafihupmno. Anitu kako hwe'nji ape'nji mti'mokumentiso a'apahoso akngkilike'ne mti'mokumentiso'maho. O'o, nihu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anitumo in'ngkayo'nefoho. Nakwoe Mpohwo Anitu kako nakumo nefo'mayo'nefoho. ¹⁴ Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohomo ulika'mentisofoho. Hwangu nakwo poyo pe'nasoso kako Jisas'mo pi'n'mo mta'ni ulika'mentiso hopaso nakumo hwangu nelikafonefoho.

¹⁵ Sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kilais'yefoho. Oseso ngko Kilais'ye a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kilais'ye a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'n'montaho. O'o, nihu'no awonoho. Nehopeho. ¹⁶ Hwe fihwo kako oso ape mayo yahino osomo mti'hupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso nihu'no anga'no umo'n'montonoho. Oso'no huno maseyotaho. Anitu kako ole nalohoho. Hwe fihwo'nji ape hih'n'ni ufohi'nisoso sikoe a'apahoso nihu'no anga'nohinoho. Ose nalohoho. ¹⁷ Hwe fihwo kako nakwoe Hwe Engo Kilais'mo ufohi'noso sohwo siko afa umo'nanjiyoho. Sikoe neso anga'nohinoho. ¹⁸ Akngkilike yahino so'no i'waho nto'no fiy'imno. Anituye hwe moya'mi ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko oso hon'ngkano wonyo homo somo upesemotowano likuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'ngkuji hiyas fohumpomno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilike yahino so'nji a'amufe a'apaho wonyo imokuwo'n'ngkisofoho. I nom'ne yahino wonyoso a'amufe a'apahomo oso pa'nyoso wonyo mmokonehoho. ¹⁹ Sekwo olo so'no huno waseyoho. Anitu kakoe Towahuno Wop'ngoso sekumo sejopahon'ngki sekwo kako'nji humalofo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe ango kuyoho. I oso'no kiko jije a'apahoso kiko kakwo'yohwosi momokosyohumuhno. Oso'no jije humomnohini in'ngkahutoho. ²⁰ O'o, awonoho. Anituye Towahuno kumokosyohumaho. Hwap'ngoso Anitu kakoe hwomu anga'nohinoho sohwoe hon'yo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wopingoso Anituye simeho wopingo umokiyo'neso oso'nohinini fiy'imno.

7

Hwe kakoe ape'nji nto'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Oso hungkuno sekwo ngkine'no mti'mokumentohoho so'no ngko sekumo aku wasemti'mokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwasijo humayoso oso wonyo'maho. ² I oso'no a'amu pi'n'ingo engo hon'ngkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho lihwasi'manji e, kako ape womano. U sekwo moya'mi anga'no anga'nohinoho sofasi sekwo hwehwamne'no syafisyikujim'nanji e, hwehwamo uma'n'mno. ³⁻⁴ Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwo jije ape saho wofosyowaho kil'hwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki jije hwehwo afa saho wofosyowaho kil'hwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. ⁵ Siko ape noma'n'ngkohosi siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho loho'n'ngkohosiloho. I oso'no siko osohi so'no simeho afa in'ngkohosi siki kuno Mpohumo jomo ujo'ne somo

Yo'mayo ape mayo'ne yahino wop'ingo An'itu kako nakumo nejapinyoso ne'no uyano.

¹⁷ Oso hungkuno selohe so'no syafisyikuji olo so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Olo hungkuno hiloso ngko An'tuye a'amu angomeemjo humalofo somo uyiwo'n'ingkohefoho. Sekwo An'tuye hungkunomo mupa'nyo'njo nohumentan'ingkofo An'itu kako sekumo kakine'no in'ing kayo'ne joho selmentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo se'ma'mentiso so'no huno wosyofi'syano. Yo'mayo yahino wop'ingo hiso An'itu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmentisofohoho. ¹⁸ Yahino kengo kengo so'no selalokweso yolohoso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofiko kakoe a'apaho sihu ukolo'mentohoho sohwo kako hwanguk sohonta Kilaisimo in'ingkahwosi hwanguk kako oso a'apaho sihu kolom'entohofoso nomahwosi kako apa'no wam'fohi'n'montolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu temtitofoho kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sihu makolo'nnyo sohwo kako An'tumo in'ingkahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sihu wakolo'n'montolaho. O'o, awonoho. ¹⁹ Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sihu kolonyo so'nji a'apaho sihu makolo'nyo so'nji oso yahino hiso neso anefohoho. Yahino ne'njoso An'tuye hungkunomo t'ifi nto'no in'ing kayo so'nohinoho. Osomne'nohini fisyafihupmno.

²⁰⁻²² Nom'ne yahino kengo so'no yolohoso wasel'mne'no yohono. Hwe fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyoh sohwo hamniyoho motipemaso'njo siki ulohofiyoh sohwo kako ose nohumentan'ingki An'itu oso hwe huhwo sohomo kakimo in'ing kayo so'ne joho ulahon'ingki oso hwe huhwo sohwo kako An'tumo in'ing kawento kako oso siki syohoso ne'no mji'miwalohoho. Nusikwajiyoh'eno. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hofiko hofikoe syoho somne'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe hon'ing kano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, hon'ing kano wonyo somta'ni Kilais kako kakimo isihutofokuma'masofohoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiyoh'njo o'o kakoe syohohini iwo'n'ing kiso sohwo kako An'tumo in'ing kohwasi kako Kilaisiye syoho ulohofiyohwomo'n'montonoho. Oseso kiko a'amufe syoho siki syoho ulohofiyontan'ingkuji An'itu kako kakine'no joho kil'maso'manji oso syoho homo somne'no kiko si'meho tohino kum'ingkuhwoloho. O'o, kiko oso syoho hiso ne'no fiyo. I t'ifi no'mo kiko oso syoho siki yontan'ingkuji oso syoho homo somo uliko'mayo'ne hon'ing kano nto i'mofap'hwoso'no kiko oso hon'ing kano homo somo fin'ing kayo. ²³ An'itu kako nakumo hon'ing kano wonyo somta'ni mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe hon'iyoh usi'huma'mentisofohoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofi'nwoho. Nom'ne a'amufe hunoso jije hunomo nomokokilo'mokokis'yohumafikutoho. ²⁴ Nje a'amu soku yo'mayo yahino wop'ingo kengo kengo a'amu yontan'ingkofo An'itu kako a'amu homo somo kakimo in'ing kayo so'no joho ulahon'ingki oso a'amu hiso hofikoe yahino kengo kengo somo musikwoj'ifitnnehofo. O'o, oso yahino wop'ingo kengo kengo hiso An'itu'nji ne'no fiy'mno.

Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofohoho.

²⁵ Sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno ntohonimalohofohoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu An'tuye hungkuno mti'mokumentohofohoho sohwa mamti'mokumentohofohoho. I oso'no An'itu kako ngkimo wop'ingo ntahofonto kako huno wop'ingosotopantokunjo so'no nje huno mta'ni wasel'mne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyohon'ing kano somo mipesemotawenohoho. ²⁶ Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo An'tuye a'amu ne hn'n'mo yo'mayo tango ne'malohoho. Oso'no hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'n'ing kohofohopaso ne'no fosyohumant'ikuno. Oso yahinoso wop'ingofohoho. ²⁷ Ihwoni. Kiko ape hi'njo hwosi'manji oso ape homo somo kiko nusikwajohotoho. I, kiko ape ane sohwo si'ape mayoso'no huno nosyafisyohotoho. ²⁸ I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womanoh. Oso yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'n'mo lososi ou, kako uma'nono. Oso hon'ing kano hiso wonyo'maho. O'o, wop'ingofohoho. I oso'no hwe moya'mi siyoswa hofiko olo hwaholo ponjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wop'ingo'maho. O'o, oso humalofo hopa humayoso wop'ingofohoho.

²⁹ U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. An'tuye syoho iyo so'ne sikunoso pi'n'ingomaho. Oseso hwe ape ane sohwo kako An'tuye syohoso yokumpohn'nyo iwo'n'ing kiso oso pa'nyoso hwe ape'njo sohwo kako uyono. ³⁰ A'amu si'meho tango'njo humant'ifi humotaholalokwofoso hofiko oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisyikutoho. O'o, An'tuye syohohini uyi'fe. A'amu hofiko si'meho wop'ingo'nji hofiko si'monyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo si'meho wop'ingo umokoso oso'no huno apa'no syafisyikutoho. O'o, An'tuye syohohini uyi'fe. A'amu kakoe ho'yangangomne'no ho'yangompe iwo'n'ing kiso sohwo kako oso ho'yangohiso'no huno pi'n'ing

engo syafisiyihwoloho. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono. ³¹ A'amu olo hwaho laponjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisiyikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwap'ngoso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'nimontonoho.

³² Ngko ole'no nimo'ningkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'ningo engo syafisiyikutoho. Hwe ape ane sohwo kako Anituye syoho somne'nohini huno syafisiywo'ningkisofoho. Kako Anitu kakoe simaho wop'ngo umokiyo oso'ne'no huno syafisiywo'ningkiso hweho. ³³ Hwe ape'njo sohwo kako yo'mayo hofiko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisiywo'ningkiso hweho. Yo'mayo kakoe afepe simaho wop'ngo umokiyo'ne oso'ne'nohini syafisiywo'ningkiso hweho. ³⁴ Oseso oso hwe huhwo sohwo kakoe hunoso hufa'u'njo hweho. Anga'nohinoso Anitunefoho. Nom'neso kakoe ape mehomi oso mokosyohumayo'nefoho. U, moya'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Ngko Anituye simaho wop'ngo umokumo li'mo nje huno so'nji nje a'apaho so'nji hon'ngkano wop'ngo'nohini uyimo. Ose wolantifeho. Oseso ape hwehwanjo sofa hofiko nakwoe hwehwafe simaho wop'ngo umokano likuji hofiko yo'mayo ango mehomi oso nto'no wemokosyohumantifeho. ³⁵ Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, sekwo Anituye syoho hofiyo iyoso'no selalokweno. Sekwo Anituye syohoso yokumpohn'nyo yontan'ngkiji yo'mayo jje syoho homo somo wopijwakumo'mo lihwosi ihwoso'no kiko oso homo somo wae yafohoji kiko Anituye syoho somne'no jje simano motekulofu.

³⁶ Hwe fihwo kako kako'ne ape nto ufohoto'nnyo sohwo kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokunjo so'no ape mayo'ne sikuno kengo no'mo ho'nahinyo so'no kako kakoe apemne'no simaho fefoyo uyihwoso'no kako oso ape masoso oso hon'ngkanoso wonyo'maho. ³⁷ I oso'no hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke ulohofu'ne sohwo awonoho. I oso'no kako kakoe simahoso fefoyo u'maso osomo monje yasyihwosi i oso ape kakine'no ufohoto'malofosine'no kako ole loso kako ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anitu kako kakimo uhwononteso hwe wop'ngo hweho ulimontonoho. ³⁸ Oseso hwe fihwo kako kakoe ape ufohoto'nnyo simo masoso oso wop'ngofoho. I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe fihwo kako Anituye syoho somne'no huno syafisiyihwosi kako kako'ne ape ufohoto'nnyo simo momaso'njo yososo oso wop'ngoso yakolo'nnyofoho.

³⁹ U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo songo humunyo siya'u siko nihu'nahone nto makotiku'nnyo ya'uyoho. I oso a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako nohumahwosi huno ole syafisiyoso, U, ngko hwehwamne'no nimo'ningkohoho. Oso syafisiyoso wop'ngofoho. I oso'no huno ose syafisiyihwosi kako hwe Anitumne'no huno syafisiyonto in'ngkawo'ningkiso oso humnohini uma'nono. ⁴⁰ I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo muma'nyo'njo yososi kakoe simaho wop'ngoso yakolo'nnyo umo'nimontonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokwofu. I oso'no ngko huno moi'wonoho. Anitu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji simaho afa inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

8

Hwasyo anitune'no tongo fonjokiasywo'ningkohofu oso'ne hungkunofu.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anitune'no yahu fonjokiasywo'ningkohofu so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohonimalofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntimalofo. Olo yahu loso nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi wonantantaho. Manyo'njo uyantantaho. Ose ntimalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisiyihwoloho. Nje hunoso nto'nohinofoho. A'amu huno kengo'njoso hofikoe hunoso nto'nohinimaho. A'amu kako huno ose syafisiyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofu. O'o, kiko huno olo'no fisyafisy. A'amu olo hilo so'no huno kengo kengo'njo so'nji nakwo simaho uyano. Oso yahino wop'ngo huhwo sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho. ² A'amu fihwa hofiko huno ole syafihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwafe hunoso nto'no mosyafisiyofu. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo. ³ U, a'amu fihwo kako

Anitumo simeho uy'wo'n'ingciso oso hune'no Anitu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwasoho ulalofoho.

⁴⁻⁶ Oseso oso yahu anitu hwasyo sohune'no fonjokisasy'wo'n'ingkohoho so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anitu ne sohomo min'ingkeyo'njo sohwa hofiko ole li'wo'n'ingkohoho, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anituyoho. Ose lontifi oso hwanne'no hofiko in'ingkawentifi hwomtame ulohof'wo'n'ingkohohofoho. I nakwo hn'nwiye Mpohwo Anitu kako anga'nohinohwo humaho. Kako yo'mayoso hwap'ingo hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anitu kako'nji humane so'no nakumo namti'mokumentisofoho. Jisas Kilais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nomohinoso mti'mokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anitu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anitu pi'n'ingo mohumuyoho. O'o, nakwoe Anitu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

⁷ Oseso a'amu fehohnjo hofiko hohonta hwasyo anitumo in'ingkamotofoso hofiko olohonta nakwoe Anitu ne sohomo kahopi in'ingkowalokwofo. Oso'no hofiko hwasyo anitu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofiko ole syofisyalokwofo, a'amu hofiko oso yahu hwasyo anitumne'no fonjokisasy'wo'n'ingkohohoso hofiko nifijoso u hofiko oso hwasyo anitu sohwoe yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole lalokwofo. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yahu fonjokisasy'wo'n'ingkohohoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono. ⁸ Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wop'ingofoho. Ose monalonefoho. ⁹ I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fisyafihupmno. Anituye a'amu ne fehohnjoso hofiko Anitumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Hwasyo anitumne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofisyalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofisyalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wop'ingofoho. Hon'ingkanono wonyo anefoho. Ose syafisyikuji oso yahu hiso sekwo nonontan'ingkuji oso a'amu simeho we'e unyoso hofiko nesehon'ingkuji ole wolantifeho, U, hofiko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko likuji yahu nifijo'manji u hofiko hofikoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofoentifeho. Ose ikujo'no Anitu kako wonyofoho ulimontonoho.

¹⁰ Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohinonji'nwoho li'wo'n'ingkohoho soku sekwo oso hwasyo anituye angoso somo nosyukuji yahu n'ingkahon'ingkuji a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohinono yokumpohn'nyo muto'nyoso huno kengo kengo syafihu'nyo sohwo kako nesehon'ingkuhwosi kako oso yahu hwasyo anitu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji yahu hiso wonantifeho. ¹¹ Ihwoni, sen'ingkwawehwo huhwo sohwo oso hwe sohunne'no Kilais kako asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso hwe huhwo sohomo sekwoe huno wop'ingo so'nji sekwo kakimo wonyo umokantifeho. ¹² Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohinono yokumpohn'nyo muto'nyo sohomo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kilais huhumo wonyo ulohofantifeho. ¹³ Oseso ngko yahu fehohnjoso noni'moho. Hwap'ingoso ngko oso yahu hiso nimeso nje n'ingkwahwoe hon'ingkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no manimnehono.

9

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho so'ne hamniyoho momaso so'no simonyo imentisofoho.

¹ Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjoso montapmmen'tohofoho. O'o, Anitu kako ntapmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokon'syohumanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'mo uhwonimentohofoso ngko huhwo'ni uhwonimentohofoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohoho so'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nimentisofoho. ² I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho loso Anitu kako Poul'mo muyimmentisofoho. Ose ko lontifi sekwo soku sekwo Anituye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontifi in'ingkamentohoho so'no sekwo huno wop'ingo neso ole tipema'mentohofi, Poul kako Anituye syoho nehopi yalofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho, Poul kako Anituye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

³ A'amu fehohnjoso hofiko nje syoho somne'no yoka nti'wo'n'ingkohoho so'no ngko olo hungkuno homo losomo aku uli'wo'n'ingkohono. ⁴ Nekwo Mponopasi'nji Anituye

hungkuno a'amu somo uli'hwaso'no hofiko nekumo wosopayo ejapifijo'manji e'wa, oso yahinoso wonyotaho. ⁵ Pita'nji nom'ne hwe Anituye hungkuno liku'moso (*apousel*) syoho'njo sohwanji Jisasiye koningkwa'wehwo sohwanji hofiko moya'mi Anitumo iningkawowo'ningkohoho osofamo ape ma'mentohohofoho. Hofiko Anituye hungkuno a'amumo liku'mofoso a'musyanji emoyontifi liku'mofalokwoso somo sekwo wosopayo yo'mayoso uyakowoho. I oseso nekwo Mponopasi'nji nekwo ose yasoso oso wonyotaho. ⁶ I nekwo Mponopasi'nji hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso notipementai nekwo wopayo yo'mayo oso mpe iwo'ningkuhwoyo. I nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno selahon'ingkofo sekwo wopayo uyiwo'ningkohoho kuyoho. Nekwo wosopayo'ne yo'mayo so'no jomo selonontentasi Anitu kako yahino nto'nohinim'aho eli'hwonesohilo. ⁷ Olo so'no huno waseyono. Hwe engo sohwafe a'amu itokuso'njo sohwa hofiko siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, awonoho. Hofiko hamniyoho nomantifi wosopayo mpe iwo'ningkohoho. A'amu wopasyoho iwo'ningkiso osohwo kako siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, kako wopayo nomahwosi wanimontonoho. A'amu yahu mokosyohumayo sohwo siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wanimontonoho.

⁸ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no nakwo a'amu olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi nakwo huno nayohoho. Oso hungkuno nehopeho lalokuhwono. I nakwo'nohinom'aho. O'o, Anituye hungkuno hi hi'njofoho. ⁹ Mouses kako hohonta olo hilo so'no ole mti'mokumento, Sekwo yahu *mpulimokau* sohwo hofiko wosopayo *hwit* paho wae yafo'ne hwotoho feehon'ingkuji sekwo hofikoe mango somo nopijumofikutoho. Ose mti'mokumentisofoho. Oso yahu *mpulimokau* huhwo sohwo kako kakoe syoho somne'no mijoho uyahon'ingkuhwosi wosopayo *hwit* fehohnjoso wanimontonoho. Anitu kako oso yahu *mpulimokau* osomnohini syafisyonto nalimentisofoho. ¹⁰ O'o, nakwo a'amu hi'nnontne'no syafisyonto nalimentisofoho. Anitu kako olo yahino loso'no umo'ningkohoho. A'amu kako wopasyoho osomne'no hwaho ikutofwo'ningkiso sohwo'nji a'amu wosopayo toyo yahon'ingki hu'memawo'ningkiso sohwo'nji siko wosopayo fehohnjoso nomahne'eni syafisyonji syoho iwo'ningkisiyofoho. ¹¹ Oso pa'nyoso nekwo Anituye Towahunoso sekwoe simeho mo'mo uyo hulimentihwoyofoho. Oso syoho imentihwoyo homo somne'no sekwo yo'mayo a'apahomne'no ejapifijo'manji oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso nto'nohinofoho. ¹² Nekwo sekumo noseliko'mahon'ingkuhwoi nom'ne a'amu sohwa hofiko sekumo Anituye hungkuno losetihwahon'ingkofo sekwo hofikimo wosopayo yo'mayoso uyimentohofoho. Ose uyimentohofoho so'no sekwo hofikimo yahino nto'nohinoso uloho'mentohohofoho. Simo'mo Anituye hungkunoso sekwoe angoso sopo m'mofape sohonta nekwo Anituye hungkuno losetihwamentihwayofoho. Oso'no nekwo sekumta'ni yo'mayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yo'mayoso womantayo ko imentihwayoso oso hiso nekwo momasofoho. Hwap'ngoso nekwo ole syafihu'mentihwui, a'amu nekumne'no huno ole syafihupitnnehofo, Siko wosopayo'nji mijo'nji engo womaho nolonji Anituye hungkuno lonetihwalokusiyo. Ose syafihupitnnehofo. Nekwo Kilais kakoe hungkunoso mopijwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyoho'nji hofikoe yo'mayo wosopayo mayo so'no yo'mayo tango kengo kengo nekumo e'ma'mentisofoho.

¹³ Sekwo olo hilo so'no huno maseyotaho. A'amu hofiko Anituye angoso engo somne'no wopayo Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohofoso a'amu oso angoso homo somjo syoho'njo sohwa hofiko nomantifi iwo'ningkohohofoho. Oso ijempoho Anitumne'no yahu fonjokisasiyo'ningkohoho saponjo a'amu syoho'njo sohwa hofiko yahu fehohnjoso nomantifi noniwo'ningkohohofoho. ¹⁴ Oso yahino hiso'no Anitu kako nakumo olo hon'ingkanoho hungkuno loso nejapmmontono. A'amu Anituye hungkuno lonetihwawo'ningkohoho sohwa hofiko oso hungkuno hiso lonetihwahon'ingkuji nakwo a'amu hn'nwi nupa'ningkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe a'apahomne'no ufo'mayoso wosopayo uyantanoho. Anitu oso hon'ingkanoho hungkunoso nejapmmontisofoho.

¹⁵ Ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko sekumta'ni wosopayo'no jomo selonti'mtentesi oso yahinoso wop'ingo'nesohilo. I oso'no ngko sekwo'nji nohuanji yo'mayoso momaso'njo hwo'nyoho. I olohonta ngko yo'mayoso ma'mne'eni momti'mokalokuyohono. O'o, ngko moma'mneho. Olo nje yahino loso'no nje simeho wop'ingo numo'nimaho. Oso nje simeho wop'ingoso a'amu fihwo kako wae ntohofonoho. Ngko olo syoho loso ne'no i'mo mijoho'no pe'nime'manji e'wano. Nje simeho wop'ingo wanimo'nimontonoho. ¹⁶ Ngko Anituye hungkuno losetihwalokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namo'nimontaho. O'o, oso ni'hu'no awonoho. Anitu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmontiso loso ngko

molosetihwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monnoho. ¹⁷ Hungkuno selalokwe hwapngoso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uyimo lonti'mtentesi u ngko sekumo ole seli'mnesohilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho'yangoso ntapmno. Ose seli'mnesohilo. O'o, olo syoho loso Anitu kako ngkimo nonihwosopento ntapmmentiso so'no ngko nom'ne honingkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko Anitu kakoe syoho'nohini ulohofiwo'n'ngkohe hwo'nyoho. ¹⁸ I oso'no ngko olo nje syoho losomne'no ngko peho hamniyoho ma'mnehono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo luthwawo'n'ngkohe so'no ngko hamniyoho mant'i'mtentesi oso yahinoso nto'nohini'maho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momaso hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko esetihwalokwe so'no nje simaho wopingo nimo'n'ngkohoho. Oso simaho wopingoso nje hamniyoho pa'nyofoho.

Poul kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe syoho ulohofiyo hweho.

¹⁹ Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyo umo'nimonji'maho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amu hopi'nonohino sofe syoho ulohofiyo imo'nimentioneso hwe moya'mi hopi'nonohini hofiko Anitumo simaho uyifitnne'enji imentionefoho. ²⁰ Ngko a'amu Juta somo Kilaisimo in'ngkafitnne'enji hofikoe yahino somo enjwa'mo humanji Kilaisiye hungkuno luthwamentofeho. I ngko Kilaisimo simaho uyalokwe so'no Kilais kako Jutafe honingkano hungkuno somta'ni ngkimo isihutofonima'mentionefoho. Oso'no ngko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko Kilaisiye hungkunomo in'ngkafitnne'enji ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko Anituye hungkuno luthwawo'n'ngkohefoho. ²¹ Oso pa'nyoso a'amu temtifo kengoso hofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji ngko huhwo'ni oso honingkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'n'ngkiyohono. Ose yontan'ngko nohonontifi hofiko Kilaisimo in'ngkafitnne'enji iwo'n'ngkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko Anituye honingkano hungkuno so'no in'ngo maniyofoho. O'o, ngko Kilaisiye honingkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'n'ngkohefoho. ²² A'amu fehohnjoso hofikoe simaho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nnyoso hofiko huno ole syafisy'wo'n'ngkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe honingkano wonyo umo'nimontonoho. Hofiko oso yahino so'no ntahon'ngkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafisyonji ngko hofiko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohon'ngkuji hofiko Kilaisiye hungkuno wopingo somo nupa'n'ngkuji hofiko simaho yokumpohn'nyo uyantifeho. Ngko a'amu angomeemjo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji hofikoe yahino somo in'ngkamentofeho. A'amu fehohnjoso hofiko ngkimo nonehon'ngkuji hofiko Anitumo in'ngkafitnne'enji oso yahinoso iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. ²³ A'amu fehohnjoso hofiko Kilaisiye hungkuno somo tifi in'ngkakui oso homo somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofi'ne'enji olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wopingo ntahofone'nji yalokweno.

Nakwo Anituye syoho yokumpohn'nyo yaso'manji nakwo wopingoso womantanoho.

²⁴ A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnano likuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wopingoso womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anitu mta'ni yo'mayo wopingo mayo'ne sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. ²⁵ A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso womano likuji hofiko piso'mo'nyo ikutoho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjim'wekuji mjake'we hnnyo somjo ho'yango mayo'ne syoho engo uyantifeho. I oso syoho engoso hwahoponjo ho'yango'nefoho. Oso hiso moi'wo umo'nimonte'no yohoho. I oso'no nakwo Anituye syoho yalokuhwone hn'niwi nakwo ho'yango engolopohamo ne'no wentihwone so'no syoho yalokuhwono. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano. ²⁶ A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafu sopo komo'no i'mofapi'wo'n'ngkohofohoho. Hano ikitokitofu so'njo'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho iwo'n'ngkohono. A'amu yihufu wopolofano likuji hofikoe meso siki wofantim'maho. O'o, hofiko yihufu ne somo nuhwon'ngkuji wofantifeho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho yalokwesio siki miyalokuyohono. ²⁷ O'o, awonoho. Ngko nje hunomohini min'ngkwalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje simaho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anitu kakoe syohoso yihufu nemo uhwonontifi polofohoho oso hopeno'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anitu kako ngkimo olo hungkuno loso wantimontonoho. Kiko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kiko yo'mayo yahino

wonyo jje simeho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kiko ho'yangomomatnnohino. Anitu kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

10

Hwahoponjo yahinoso nakumo yamofo nalohofihwoso'no nakwo osomo iningkuhwaloho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmentohofosomme'no sekwo huno olo so'no fisiyafihupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isilaelife ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofiko Ijip nuliko'mantifi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mousesinji a'amu Isilael so'nji hofiko osopo nohumantaningkofi himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Siki ifehu'mokahumentisofoho. O'o, honingkanon utihwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Osohonta hofiko mijo ayo engo momingo sopo i'mofiwahoninkofi Anitu kako hofikimo mijo ayo engo huhwo sohumo mti'hupihwojahoninkgi a'amu hopi'nonohino hofiko osopo wako'mentohofofoho. ² A'amu hiso hofiko Mouses nakwoe hwe engo umo'nono lontifi hofiko kako'nji ufohi'nontifi kakimo iningkawentifi hofiko himo homo somo enjwa so'mo humantifi mijo engo somo wako'mentohofofoho. ³⁻⁴ Oseso hofiko mijoho uyahoninkgi Anitu kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahoninkgi hofiko nimentohofofoho. Oso hopo sopo mijo sojo mta'ni nimentohofoso oso mijo hwapingoso Kilaisiyoho. A'amu hofiko hano loho'nowentaninkofi Kilais kako hofikimo hofiyo emokosyohumamojo hweho. ⁵ I oseso Anitu kako a'amu hopi'nonohino homo somo wopingo ko ulohofahoninkgi hwe moya'mi pi'ningo engoso hofiko yahino wonyoso yahonontifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolikafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Umokahoninkgi hofikoe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.

⁶ Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nimentisoso nakumo honingkanon wopingo netihwayo'ne imo'nimentisofoho. Hofiko yo'mayo so'no hi umon'ngkahoninkgi wonyo imentohofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono. ⁷ Oso'no neyakwosa fehohnjo sohwa hofiko hwasyo anitumo iningkawentifi hofiko hwomtame ulohom'entohofofoho. Oso hwamne'no Anituye hungkunoso ole nalimento, Hofiko hwasyo anitu somne'no hwomtame ulohofontifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolikafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono. ⁸ I oso'no nakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Isilael pi'ningo engoso hofiko oso yahino wonyo hiso yahoninkofi Anitu kako oso sikuno anga'nohino somo hofikimo poyo imokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko *tiwenti-tili tausenifoho* (23,000). ⁹ I oso'no nakwo Anitumo yamofo nulohofihwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumo yamofo ulohofontifi hofiko kiko nto'no monemokosyohumawo'ningkiyohino hwosoho ulahoninkofi Anitu kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uhwojahoninkgi a'amu pi'ningo engo somo homaso toho lofopijisyu'mo'mentohofofoho. ¹⁰ I yo'mayo Anitu iwo'ningkiso so'no yoka hnningkuhwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumne'no yoka hungkuno ulahoninkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'ningo engo somo fonjahumentisofoho.

¹¹ Oso yo'mayo yahino wonyo imentohofoso a'amu fihwa hofiko oso yahino wonyo imentohofoso so'no Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso sohwa hofiko nakumo honingkanon wopingo netihwayo'ne iyoswomo mti'mokumentohofofoho. Nakwo olohonta nohumantaninkguhwni sikuno moi'wo umon'nimonto yahoninkgi nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso honingkanon homo somne'no huno wopingo tipemalokuhwno. ¹² Oseso a'amu fihwa kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko honingkanon wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako nopi'wasayonoho. ¹³ A'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo honingkanon wonyo nontimne'no ipenemotawesoso kengo kengo'maho. O'o, afa'nohinofoho. Oso'no Anitu wosefo'ma'mo nalimentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olohonta nefe'malofoho. Oseso honingkanon wonyo nontimo nemotaweso sohwo kako nakwoe yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo ne'maso sohwo woneyakolo'mo lihwosi ko yososo, Anitu nefe'mayo'ne honingkanoso umomontonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolo'hofantanoho.

Nakwo Anitumo iningkohwasi towahunon wonyo so'nji iningkuhwaloho.

¹⁴ Anitu kako a'amu Isilael homo somo wopingo ko ulohofahonngki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohujo ikin-jaofikuji i'waho fiyimno. ¹⁵ Sekwo huno'njo kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafihupmno. ¹⁶ Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisasiye honiyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka ulontani nonantani ole syafisyiwo'nngkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso sohumo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikujo lohofontani nontani Kilaisiye a'apahofoho liwo'nngkuhwono. Kilais kakoe a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umnimentiso sohumo ufohi'nalokuhwono. ¹⁷ Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moya'mi pi'ningo hn'nwi nakwo kutikujo lohofontani nimalohwone hn'nwi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

¹⁸ Sekwo a'amu Isilaelife yahino so'no sekwo huno fisyafihupmno. Hofiko Anitumne'no yahu fonjokisasyontifi hofiko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syafisyiwo'nngkohofi nakwo Anitu'nji mafohoto'nngkuhwono. ¹⁹ Ngko hungkuno hwapingoso pehofo selalokweno. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yo'mayo ho'nasyiwo'nngkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo anitu sohwo kako nehopi lohumaho. Ose loselalokweno. ²⁰ O'o, oso awonoho. Hofiko yo'mayo hwasyo anitu sohune'no ho'nasyiwo'nngkohofoso sohwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'nngkohofoso Anitumne'maho. Oso'no oso a'amu hofiko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukui sekwo hofiko'nji nomihu'mokinngkutoho. Sekwo hofiko'nji mihu'mokinfi'fijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'nantifeho. ²¹ Sekwo nuhu'mokontifi Kilaisiye honiyo'nji a'apaho'nji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nji nomohu'mokukui noningkutoho. O'o, sekwo oso honingkanano hufa'uyo homo somo siningkakutoho. Sekwo Anitu'nji wohumano likui sekwo towahuno wonyo so'nji nohumafikutoho. ²² Sekwo oso honingkanano hufa'uyo somo ifijo'manji Anitu kako ngkilaho selihwosi nakumo simaho wonyo wonejapmmontonoho. Hwapingoso Ngko'nohini Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentisofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantantaho. Nihu'no awonoho. Ose selalokweno.

Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye yofeso engolopohamo woho'nomehwano.

²³ A'amu fehohnjoso ole liwo'nngkohofofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no honingkanano wonyo anefoho. Oso hungkuno liwo'nngkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo monefo'manehoho. Nakwo Anituye honingkanano iningkowentanngkuhwasi oso yo'mayo yaso sohumjo yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho. ²⁴ Yo'mayo nakwo uyano lihwasoso huno nakune'no syofihu'nngkuhwasi ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyano. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyikuji yo'mayoso fiyimno.

²⁵⁻²⁶ Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwaho lopo wojoso Anituyefoho. Anituye hungkunoso ose nalimentisofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wopingofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo sopo nta'ni mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohumo olo tongo loso kiko hwasyo anitu hwaso sohune'no fonjokisasyohino mta'angotaho. Ose ulohonngkiji mpehotoho. O'o, kiko mpe'nohini yohoji hmyo.

²⁷ U hwe fihwo kako Anitumo simaho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lihwosi joho selihwoso'no u sekwo wosihwano likui'manji u sekwoe hunofoho. Noho fiwanimno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmnimno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'ningo syafisyikutoho. O'o, sekwo toho'nohini hmnimno. ²⁸ I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anitumne'no fonjokisahumalofo mta'angofoho. Ose selihwosi, Ngko manimnehono selihwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somne'no huno syafisyikuji noningkutoho. ²⁹ Hwapingoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso nime'manji nje honingkanano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ko seisososo oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syofisyalofoho. Olo yahu hiloso nimeso ngko hwasyo anitumo hopa iningkowalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofisyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso noningkutoho. I oso'no nom'ne a'amufe huno somta'ango somne'no nakwo honingkanano somo hano pitofonesyalokwofoso wopingo'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalifitnnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalifitnnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulohonanehwono. ³⁰ Ngko Anitumo wosopayo'ne isamoyoka

uli'mo noni'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso hon'ngkanoso wonyofoho eso peho'no wantimontolo.

³¹ Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likuji'manji sekwo simo'mo huno ole fisyafihupmno. Yo'mayo imeso ngko Anituye simo'mo wop'ngo umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafisyikuji sekwo yo'mayo Anituye yofe ho'nomayo'ne fiyikuno. ³² Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitofe kengo so'nji a'amu Anitumo in'ngkawowo'n'ngkohofe so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Sekwo yo'mayo iwo'n'ngkohofe somo sen'ngkafijo'manji hofikoe hon'ngkano wonyo ifijo so'no sekwo oso homo somo ikutoho. ³³ Ngko huhwo'niye yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofikoe simo'mo wop'ngo umo'none'enji ngko yo'mayo wop'ngoso iwo'n'ngkohofe. Yo'mayo ngkimo nifo'mayo syoho osomnohini miyalokuyohono. O'o, a'amu pi'ningo engo somo wop'ngo ulohofe'neso syoho yalokweno. Hwap'ngoso a'amu hofiko Anitumo in'ngkafitne'enji ngko yo'mayoso yalokweno.

11

¹ Sekwo ngkimo nohonimno. Kilaisiye yahinomo in'ngkwalokwe hopaso sekwo ngkimo tifi nn'ngkapmno.

Moya'mi sofa hofiko Anitumne'no uhu'mokukui hofiko hofikoe mnokinoso ufehu'mokohinantifeho.

² Sekwo ngkine'no huno syanifisyiwo'nontifi oso hungkuno nto sejapmmtohe somo sekwo hofiyi in'ngkwalokwofe. Oso'no ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno. ³ I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiye mnokino engoso Anituyoho. U nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwe hopi'nonohino sohwo'niye mnokino engoso Kilaisiyoho. Oso pa'nyoso hwoya'mi sofafe mnokino engoso huhwafoho. ⁴ Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo ulihwosi kako Mpohumo jomo uloso sohfoe kako kakoe mnokino manji'mofo so'nji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopo humalofo soku sekwo ole liwo'n'ngkohofi, A'amu mnokino manji'mofo'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho. ⁵ A'mu fisi kako mnokino manji'mofo ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno ulihwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofo ane simo uhwon'ngkui a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'niyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofo momanji'mo'nyo iwo'n'ngkohofe pa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte sofafe mijiyo hm'n'wo'n'ngkohofe pa'nyo hm'nniyoho. ⁶ U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwap'fe mopa'nyosimo a'amu nuhwon'ngkui ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe yokumpohn'nyoso yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyo hwe sohwafe mijiyo hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijiyo tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijiyo somo hwap'fe wopa'nono. ⁷ Anitu sohwo kako Hwe Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Osohwo kako hwe hwahoponjo sohwo'niyo kako pa'nyo mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo hwe sohwo'niyo nakwo mnokino somo nopo'n'ngkuhwaloho. I oso'no moya'mi sofa hofiko hwehwame enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwafe yofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

⁸ Hwap'ngoso hohonta Anitu kako hwe mti'mokumentisoso ape mta'ni yafo manto mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hwehumta'ni yafo anga'no manto ape mti'mokumentisofoho. ⁹ Anitu kako apeso hwehwamo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. ¹⁰ Oseso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo utihwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife. ¹¹ I oso'no nakwo Anitumo simo'mo uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwo'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moya'mi nakwo nem'no majoku'nantani yokumpohn'nyo sosofito'nantani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'n'ngkuhwono. ¹² Simo'mo Anitu kako hwe sohwoe yafo nopemanto ape mti'mokumentisofoho. I olohonta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'n'ngkohofe so'no Anitu kako hwomu apefe simohomo mti'mokuwo'n'ngkohoho. I oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohino Anitu kako hwap'ngo hweho.

¹³⁻¹⁵ Nakwo yahinoso olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijiyo sawemo engoso mahm'nyoso oso wop'ngo'maho. I hwoya'mi sofa hofikoe mijiyo sawemo engoso oso wop'ngofoho. Hofikoe wokosofoho. Oso mijiyo sawemoso Anitu kako hofikoe mnokinomo ifehu'mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. ¹⁶ Oso'no sekwo huno olo so'no

fehohnjoso yokumpohn'nyo anefoho. Fehohnjo mnokino'njofoho. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofoho. ³¹ U sekwo sekwoe hon'ngkano somne'no huno nto'no syafihu'ningkuji nontifijontentesi u oso tohino hiso sekwo momafikutnnesohilo. ³² I oso'no Anitu kako nakwoe wonyo so'no huno syafisyihwosi kako nakumo tohino nejape'manji kako nakwo kakoe mehomi hn'niwe hon'ngkano somo nto'no imofonehwojalofoho. Anitu ose yoso'manji hwangku sohonta a'amu pi'ningo engoso hofikimo tikonomo mihwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

³³ U sekwo nje a'amu soku, sekwo wopayo ningkuji Kilaisye a'apaho'nji honiyo'nji wonano likuji sekwo nom'ne a'amu anga'no anga'nohino osomne'no hontohumafikui hofiko hopi'nono nto uhu'mokukujo'no osohonta sekwo wopayo'nji mijo'nji hmnomafikuno. ³⁴ U a'amu fihwo kako mijoho uyihwoso'no kako kakoe angom'o simo'mo wanimontonoho. Tifi kako sekwo'nji humahwosi wanimontonoho. Sekwo Kilaisye honiyo'nji a'apaho'nji nifijo so'no uhu'mokiyo yahino so'no tango mapitnnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohumaleno. Hwangku ngko sekwoe angopo se'mahm'mo wolosetihwamonnnoho.

12

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako yo'mayo syoho nakumo nejapiwo'ningkiso so'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho Anituye Towahuno Wopingo nejapiwo'ningkiso so'no sekwo huno nto'no mosyafisiyoso wopingo'maho. ² Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo Anitu ne sohomo simeho mummentohofohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo anitu, ne ane, songo ne'no mohumanyo'njo sohwoepono ipesemotamentiso sohomo sekwo tifi in'ngkamentohofoho. Kako sekumo aho yokumpohn'nyo kesemokosyohumamojofoho. ³ Oso hohosohonta yo'mayo Anituye Towahuno sohwo kakoe mehomi hn'nimo nejapiwo'ningkiso so'no sekwo huno maseimojofoho. I oso'no olohonta sekwo huno nto'no waseyono. A'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako Anitu kakoe Towahuno somta'ni hungkuno mawo'ningkiso sohwo kako Jisasimne'no sifajo malonehoho. I a'amu kako Jisasiye Towahuno ane sohwo kako Jisasimo ole mulonehoho. Kiko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

⁴ Anituye Towahuno Wopingo syoho kengo kengo nejapiwo'ningkiso sohwo kako Towahuno kenga'nohino hweho. ⁵ Oso syoho kengo kengo iwo'ningkuhwoneso Anitu kako anga'nohino humaso sohune'no iwo'ningkuhwonefoho. ⁶ Anituye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no Anitu kako anga'nohino sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejapiwo'ningkiso hweho. ⁷ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo nejapiwo'ningkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontaningkuhwasi a'amu hofiko nonahon'ngkuji hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo wonehonantifeho. ⁸ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako a'amu anga'no anga'nohinomo nto'no uyimontonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wopingo Anitu mta'angoso utihwamontonoho. Anituye Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohomo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo Anitu mta'angoso a'amu somo ulimontonoho. ⁹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'nehumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohomo Anitu kako yo'mayo yoneso'no huno uyososo hwe huhwo sohwo kako simeho hi'ntnnono uyihwosi walimontonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'nehumo oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumontonoho. ¹⁰ Nom'nihwo kako oso Towahuno sohwoe yokumpohn'nyoso nomahwosi yo'mayo wopingo kengo a'amu hofiko miwo'ningkiyohofoso Anituye yokumpohn'nyo itihwayo'ne uyimontonoho. Nom'nehuwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno wopingo Anituye huno mta'ni nomahwosi kako a'amu somo wolutihwamontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako yo'mayo hungkuno upa'niwo'ningkiso so'no yo'mayo imo'niwo'ningkiso so'no kako ole walimontonoho. Oloso Anituye Towahuno mta'angofoho. Oloso towahuno wonyo somta'angofoho. Ose walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe hungkuno kako huno muyososo walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso nupa'ningkuhwosi oso hungkuno hiso kako huno ko muyahon'ngkuhwosi kako neso walimontonoho. ¹¹ Oso

Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo nejap'wo'n'ngkisofoho. Kako kakoe huno mta'nnohini nejap'wo'n'ngkisofoho.

Nakwo Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho.

¹² Oso yokumpohn'nyo kengo kengo Anituye Towahuno nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo nakwoe a'apahomme'no pahnnimo hungkunoso huno waseyono. A'amufe a'apahoso ne anga'nohino wo'nniyofoho. A'apaho kenga'nohino ko hiso simano sife simeho yo'mayo hiso Anitu kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono. ¹³ Ihwoni. A'amu Juta hn'nnonji a'amu temtitofo kengo hn'nnonji a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu sik'injo skunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi Anitu kakoe Towahuno Wop'ngo sohwo nonemanto kako nakumo a'apaho anga'nohino nemokalofoho. Oso Anituye Towahuno Wop'ngo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohino hn'nimo nehumanto kako mijolimo hopa imo'n'ngkahon'ngki nakwo mijo homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohino'nji'nwoho.

¹⁴ Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo sife'nohini'maho. O'o, nakwo timo simano sife aho yo'mayo hn'nji'nwoho. ¹⁵ Nakwoe sife sohwo ole walimontolaho. Yo'mayo syoho aho sohwo iwo'n'ngkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso uliko'ma'mo. Ose ulihwosi a'apaho hiso uliko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. Sife sohwo a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁶ Nakwoe haloho sohwo ole walimontolaho. Ngko timo hwonimaho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjo'maho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁷ I nakwoe a'apaho timo'nohini'manji nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono. I nakwoe a'apaho haholo'nohino'manji nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo. ¹⁸ Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, Anitu kako nakwoe a'apaho so'no sife aho timo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mti'mokumentisofoho. ¹⁹ Nakwoe a'apahoso timo'nohini'manji i a'apaho'maho. O'o, timofoho. Ose'manji a'apaho neso mti'mto. ²⁰ O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pin'ngofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no syoho kengo kengo iwo'n'ngkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'nji'nwoho.

²¹ U timo sohwo kako aho sohomo ole mulonehoho. U, kiko mohumayo'manji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohino wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohomo ole mulonehoho, U, kiko mohumayo'manji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohino wohumamonnoho. ²² O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syafisy'wo'n'ngkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syofisy'hwasi nakwo oso yo'mayoso ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohi'maho. ²³ I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafisy'wo'n'ngkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame n'kuyoho wokoso oso yo'mayoso ufotof'wo'n'ngkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofiko timo nahon'fijoso won'mango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono. ²⁴ I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wop'ngofoho. Uti'hwanyopo weho. Anitu kako nakwoe a'apaho mti'mokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'm'ngohwonimaho ose loso sohomo Anitu kako syoho engo uyimontonoho. ²⁵ Hwap'ngoso nakwoe a'apahoso mti'hupo mti'hupo loho'n'ngkuhwoloho. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no woloho'n'ngkuhwano. ²⁶ I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnososo so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufefu'mokahumontonoho. A'amu fi'ho kako jije a'apaho fehohnjo so'no wop'ngo hwasoho kilihwoso'no jije a'apaho hopi'nono simonyo uyimontonoho.

²⁷ Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hiso'no sekwo huno fisyafihupmno. Sekwo Kilaisiye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. ²⁸ Oso a'apahomjo hungkuno yolohoso olenoho. Anitu kako a'amu kakine'no simeho uy'wo'n'ngkohofoso somo syoho kengo kengo kengo uy'wo'n'ngkisofoho. Simo'mjo syohoso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njofoho. Osopo a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki nom'ne a'amu somo uli'wo'n'ngkisofoho. Osopo a'amu Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ngkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofiko yo'mayo wop'ngo a'amu hofiko miwo'n'ngkiyohofoso ith'wawo'n'ngkohofofoho. Osofeponjoso hofiko a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokuwo'n'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu simeho tango'njo somo ufo'mawo'n'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo kengo'njofe

hungkuno hofiko huno muyo'njoso l'wo'n'ngkohofohoho. ²⁹ Sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kakoe hungkunoso l'ku'mofo syoho nejapmmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahon'ngki ujo'ne syoho nejapmmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno a'amu somo luti'wayo syohoso nejapmmmentisotaho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo wop'ngo a'amu miwo'n'ngkiyohofoso iti'wayo'ne syoho nejapmmmentisotaho. ³⁰ U Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokiyo'ne syohoso nejapmmmentisotaho. U, Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmmentisotaho. I Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo kakoe syohoso anga'no anga'no nejap'wo'n'ngkisofoho. ³¹ I oso'no sekwo oso syoho Anituye Towahuno nejap'wo'n'ngkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jafikuji fitipemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemafikujo'no ngko oso syoho iyo so'ne hon'ngkano wonyoangkafoso woseti'hwamne'no yohono.

13

A'amu nom'ne so'nji simeho unyo yahino neso olenoho.

¹ Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohwafe hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muyi'wo'n'ngkiyohe'manji oso ngko hofikimo yo'mayo hungkuno uli'wo'n'ngkoheso siki'ngjofoho. Ahwomo yokino fonjahon'ngkofi yoka ho'n'wo'n'ngkiso pa'nyo hwo'nyoho. ² Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahon'ngki Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso huno ko niyahon'ngki yo'mayo hwahoponjo huno hopi'nonohino hiyaso wo'mojo so'no huno ko niyahon'ngki ngko nom'ne a'amu somo simeho muyi'wo'n'ngkiyohe'manji u ngko yo'm'ngohwon'i'maho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyi'wo'n'ngkohe sohwo'ni ngko oso hwofiki'nyo nongkumo ole uli'me, Kiko kengo nomplo filohofayo uli'meso oso hwofiki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo simeho muyi'wo'n'ngkiyohe hwo'ni'manji Anitu nonohon'ngkuhwosi jije syohoso ne ane hwosoho wantimontonoho. ³ I ngko nje ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somo ko uyoni ngko nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno luti'wayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahon'ngkuji ngko wop'ngofoho ko uli'meso u ngko nom'ne a'amu somo simeho muyi'wo'n'ngkiyohe'ne'manji Anitu kako ngkine'no huno wop'ngo syan'fisyonehoho.

⁴ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehapi uyi'wo'n'ngkiso sohwo kako olo yahino lomo un'ngkamontonoho. A'amu fihwo kakimo wonyo ulohofoso so'no kakoe simehosotohino komo'no mumnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohomo wop'ngo ulohomontonoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'nji yofe wop'ngo so'nji hi ko umo'n'ngkahon'ngki kako oso a'amu huhwo sohume'no simeho tohino mumnonehoho. Kako yo'mayo wop'ngo iwo'n'ngkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho. ⁵ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehapi uyi'wo'n'ngkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hweho. Huno kakine'nohino mosyafihu'niyonto kakoe simeho wop'ngo imokinyo'ne huno mosyafisyi'wo'n'ngkiyohoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo simeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso hofiko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somo aku ulohoho so'no kako huno mosyafisyonehoho. ⁶ Kako yahino wonyo somo uhwononte so'no kakoe simehosotohino mum'ni'wo'n'ngkiyohoho. O'o, awonoho. Kako Anituye yahino wop'ngo osomnohino uhwononto kakoe simehosotohino umo'ni'wo'n'ngkisofoho. ⁷ Kiko nom'ne a'amu sohwa simeho nehapi uyi'wo'n'ngkino'manji u hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko oso tango hiso nomahoji simeho pompengo'nji wohumamonoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'n'ngkohoji kiko oso a'amu somo simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wop'ngo wosyafihu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofiko pi'wahup'jo'manji kiko nusikwajiyo'eno. O'o, kiko hofikimo nulikafohoji hon'ngkano wop'ngo tipemayo'ne kiko ufo'ma'monnoho. Hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko hiyaso mohumuhnonohino. O'o, kiko yokumpohn'nyo ito'n'ngkohoji yokumpohn'nyo walohomonnoho.

⁸ Anitu kako a'amu somo hungkuno uyahon'ngki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mupa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Yo'mayo huno hiyaso'mo tipernayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho. I oso'nji anga'nohino ne'no nowent'hwoneso olenoho, simeho uyo yahinofoho. ⁹ I olohonta Anituye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahon'ngki nakwo hungkuno Anituye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno monayo'nji'nwoho. O'o huno fehohnjoso weho. ¹⁰ Hwangku sohonta Jisas K'ilais yo'mayo huno hwap'ingo'njo sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tifoso nohumpenefoho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontojwasyososo osohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no ehohosonasyonefoho. ¹¹ Hohonta ngko mehomi we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefoho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomi we'efe yahino oso imoteso n'hu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'mentohefoho. ¹² Oso pa'nyoso olohonta nakwo Anituye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo nehoholofalofoho. I hwangku sohonta ehohosonasyihwoso'no Anitu ne sohumo uhwon'ngkuhwosi kakoe yahino ne so'no huno nto'no wonayimtonoho. Olohonta ngko Anitu kakine'no huno we'enehwo niyohoho. Olohonta Anitu kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefoho. ¹³ Yahino hufa'u sihune ne'no nowent'hwoneso olenoho. Nakwo Anitu kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tifi in'ngkayo. Oso'nji yo'mayo Anitu kako yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo. Oso hufa'u sihuneso engolopohamo ne'no nowent'hwonefoho. I oso homo somjo yakolo'nnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo simeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

14

A'amu somo Anituye Towahuno Wop'ingo hungkuno uyahon'ngki a'amumo ujo'ne syoho'ne hungkunofoho.

¹ Oseso sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyo yahino somo womano likuji yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. Sekwo nom'ne a'amu somo simeho muyikuji sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anituye Towahuno Wop'ingo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafisiyikuji oso hiso'ne Mpohumo jomo ulimno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. Anitu kakoe huno wop'ingo kijapososo kiko nom'nihumo flutithwaho. Oso syoho hiso'no sekwo womano likuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ²⁻³ Hwap'ingoso a'amu fiwwo kako hungkuno Anituye huno mta'ango a'amumo ulahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofikoe hungkuno neso upa'ntifi oso hungkunoso a'amu hofikoe simeho hi'ntnnonohino Anitumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino wop'ingo somo in'ngkayo'ne hofikimo huno ufotofalofoho. I oso'nji a'amu simeho tango'njo somo wop'ingo umokalofoho. I oso'no a'amu fiwwo kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwwo'n'ngkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anitumnohini ulalofoho. Hwap'ingoso a'amu sohwa hofiko olo hungkuno Anituye Towahuno mta'ango so'no huno muyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anituye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohumo uyalofoho. ⁴ A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno muyo'njo lalokunjo sohwo kako kakoe simehomnohino yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anitu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njoso ulalokunjo sohwo kako Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usofitofalofoho. Oso'no sekwo Anituye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno muyoso'no hi semo'n'ngkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anituye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono. ⁵ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anituye Towahuno somta'ni mayoso oso wop'ingofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnyoso sekwo mayo so'no nimo'n'ngkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anituye Towahuno mta'ni Anituye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nimo'n'ngkohoho. A'amu kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwo'ni nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno uy'wo'n'ngkohofa somne'no m'wolo'moku loso'manji kako oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musosofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anituye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu hopi'nonohinoso hofiko upa'n'fijo'manji oso a'amu huhwo sohwoe yahinoso honjenoho. ⁶ Oseso, nje a'amu soku, ngko

sekumo se'mahum'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anituye Towahuno mta'angoso seli'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. O'o, awonoho. I ngko sekwoe hungkuno so'nji yo'mayo hungkuno Anitu nti'hwassoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anituye huno mta'angoso u Anituye hungkuno loseti'hwassoso ose seli'me'no sekwo hofiyu upo'nantifeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

Nakwo Anituye hungkuno a'amumo ujoso nakwoe hungkuno neso wolano.

⁷ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontan'ngkuhwosi a'amu hofiko nupa'n'ngkuji ole wolantifeho. U oso tompuyoso yoloho neso pefoho lalofoho wolantifeho. ⁸ Hohonta a'amu fihwa hofiko ikujoho fongki'nyo'ne yi'hufu towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohu-mayo so'no huno pipi uyimontolo. Awonoho. ⁹ Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo iwo'n'ngkohofoso ulifijoso oso sekwoe hungkuno sikinjofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwapingoso hofiko pipi wotipemantifito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho. ¹⁰ U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nnyoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho. ¹¹ I oso'no nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no hwapingo so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako wantimontono, Oso a'amuso kengofoho. Ose nti'hwoso'no ngko huhwo'ni ulimono, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofo'mo'nahnnehwoyo. ¹² Oseso, sekwo hoku sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano likuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji mapmno. I oso'no sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofo'ne mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'n'ngkuji Anituye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nnyofoho.

¹³ Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anituye Towahuno mta'ni liwo'n'ngkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono. ¹⁴ Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anituye Towahuno mta'ango so'nji Anitumo jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyantonfiyoho. Nje hunoso siki weho. ¹⁵ Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo nejapososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji nejapososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho. ¹⁶ U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamoyoka ulasoso u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'n'ngkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'n'ngkuhwosi ole wosyafi'humontonoho. U oso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafi'humontonoho. ¹⁷ Ihwoni. Kiko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Jije hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohmo mufo'manehoho. ¹⁸ Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'n'ngo engo somo lonji oso mampaho joso nseyakolofontne'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁹ I oso'no nakwo Anituye tajo angoso somo uhu'mokuhwasi ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo luti'hwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'n'fijoso oso wopingofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'n'fittnehofo. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'n'fittne'entne'no wali'monne'no yohono.

²⁰ Nje a'amu soku, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'ne selalokwe loso'no sekwo mehomi we'so ilofwo'n'ngkohofa pa'nyoso sekwo ilofikutoho. I mehomi milongoso hofiko hon'ngkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miy'wo'n'ngkiyohoho. Sekwo oso mehomi hon'ngkano wonyo miy'wo'n'ngkiyohoho hopa hmmo'n'imno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokafo sey'hwoso'no aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. ²¹ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu Jutaso hofiko nje hungkunomo haloho mapewo'n'ngkiyohoho so'no ngko nom'ne a'amu kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohwaso a'amu Jutafepono yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne woli'hwajimmonoho.

Hofiko oso a'amu huhwo sohwafe hungkunomo enjwa'mo ko humafikuji hofiko ngkimo moningkapifitnnehofo.

Anitu ose ulimentisofoho. ²² Ose mti'mokumentohofoho so'no nakwo huno ole nayohoho. Sikuno fehohnjoso Anitu kako mampaho kengo kengo uyiwon'ngkisoso a'amu kakine'nohini in'ngkawowo'n'ngkiso oso'nohin'maho. O'o, a'amu Anitu kakine'no min'ngkayon'jo iwo'n'ngkohofoho oso huhwamo uyiwon'ngkisofoho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hofikimo itihwawon'ngkisofoho. A'amu Anitumo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko Anituye hungkuno hofikoe hungkuno'nji lutihwentan'ngkofi uhwonontifi ole liwo'n'ngkohofi, Olo hungkuno loso wop'ngofoho. Anitu kako nelalofoho. Ou, Anitu kako hungkuno uyalokusoso hofikimo ufo'mayo'nefoho. I a'amu Anitu kakimo simaho muyo'njo somo oso hungkuno hiso hofikimo mufo'manehoho.

²³ Oseso a'amu kako Anituye hungkunomo nto'no min'ngkayon'jo sohwo kako sekwoe yahino Anitumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontan'ngkuji nose'mahwosi nosehon'ngkuhwosi kako ole wasel'montonoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuyoho. ²⁴ I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo Anitu mta'ango hungkuno lutihwahon'ngkuji oso hwe sohwo kako nosehon'ngkuhwosi u nosepa'n'ngkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe simaho mont'mo me hopa wonahmmontonoho. ²⁵ Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe simaho mo'mo mnawo'nyo so'no huno syafisyihwosi kako ole wal'montonoho, Anitu kako nje simaho mo'mo nohonalofoho. Ose lihwosi kako Anitumne'no hwomtame ulohofihwosi kako ole wal'montonoho, Anitu kako sekwo'nji nehapi humaho. Kako ose selihwosi kako Anituye yofe woho'noma'montonoho.

Sekwo Anitune'no hwomtame ulohofoho yahinoso nto'no fiy'mno.

²⁶ Oso'no nje a'amu soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'm'ingo sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesoyhumafikuno. A'amu fihwo kako ta wal'montonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anituye iyoswo mta'ango hungkuno yoloho wolosetihwamontonoho. Nom'ni'ho kako sekwoe hungkuno ne so'nji hungkuno Anitu uyisoso wasel'montonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anituye Towahuno mta'angoso wasel'montonoho. Oso hungkuno homo somjo a'amu hofiko huno muyo'njo so'no Anituye Towahuno hwe nom'nehumo uyahon'ngki hungkuno homo somo hungkuno neso yoloho lijwaofone hweho. Osohwo kako oso hungkuno hiso neso wasel'montonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anituye a'amu ne sokune'no sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofo'nefoho. ²⁷ U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anituye Towahuno mta'ango wolano likujimanji u anga'nohinotaho, hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa lohofoso nta'noho. Oso hungkuno homo somo hwe simo'ajo sohwo nto losojwaofihwoso'no osopo nom'ne a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo nto losojwaofihwoso'no osopo nom'nehwo wal'montonoho. Oso hungkuno a'amu mupa'nyo'njo somo nom'ni'ho kako ne so'no uwolo'mokal'monte hweho. ²⁸ Oso hungkuno homo somo a'amu fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentan'ngkuhwosi manji ou, oso hopo sopo a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa hofiko hungkuno malifitnnehofo. O'o, hofiko mampi'nyo wohumantifeho. Hofiko mampi'nyo humafikuji Anitu'nji huno'nohini wosyofisyantifeho. ²⁹ I a'amu nom'ne somo Anitu kakoe huno mta'ni kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne uyiwon'ngkisoso a'amu hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa hofiko woselantifeho. A'amu nom'neso hofiko nohumafikuji Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi hungkuno homo somo yano ulofantifeho. Huno ole wosyofisyantife, Olo hungkuno loso Anitu mta'angotaho. Kengo mta'angotaho. Ose syafisyikuj yano ulofantifeho. ³⁰ Hwe fihwo kako hungkuno Anitu mta'ango lontan'ngkuhwosi nom'ne a'amu osohwo kako oso hungkuno homo somo upo'nontohumentan'ngkuhwosi Anitu kako oso hwe sohumo kakoe hungkuno uyoososo wal'mo lihwosi yahon'ngkuhwosi oso a'amu kiko hungkuno simo'mo lontijo oso hwosi kiko mampi'nyo fosyohumaho. Oso a'amu tiffinjo huhwo sohwo kako Anituye hungkuno waselono. ³¹ Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo sejap'hwoso'no sekwo anga'no anga'nohinno soku oso syoho hofiyo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anituye huno nto'no nupa'n'ngkuji sekwo yokumpohn'nyo wososofito'nantifeho. ³² A'amu Anitu kako hungkuno uyiwon'ngkiso oso hwa hofiko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofiko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasyihwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo wesejwao'montonoho. Hofiko oso syoho homo somo mokosyohumunyo hwafoho. ³³ Anitu kako simaho afa inyo yahinoso hwap'ingo hweho.

A'amu hungkuno lomtnnawe iwo'n'ingkohoho oso yahinoso An'itu mta'ango'maho. O'o awonoho.

³⁴ Nakwo Anituye hwe moya'mi ango'meemjo nakwo Anitune'no uhu'mokuwo'n'ingkuhwone hn'nwiye uhu'm'ingo sopo moya'mi sofa mampi'nyo humawo'n'ingkohoho pa'nyoso sekwo moya'mi sofasi mampi'nyo fosyohumamno. Sekwo hungkuno malifitnehofo. Hwap'ngoso Anituye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hofiko oso uhu'm'ingo homo somo momokosyohumafitnehofo. ³⁵ Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nontifi hungkuno neso huno muyo'manji hofiko oso uhu'm'ingo sopo oso hungkuno hiso'no nolohon'ingkutoho. O'o, hwangu hofikoe angomo nohumafikuji hofikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonantifeho. Oso uhu'm'ingo sopo moya'mi sofa hofiko hungkuno lifijos wonimango unimontonoho. ³⁶ Sekwo oso yahino homo somo min'ing kayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo huno pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwap'ngonjo kulaho. Sekwo'nohini Anituye hungkuno ma'mentohoho kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

³⁷ A'amu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe huno mta'ni a'amumo uliwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako huno ole wosyafisyono. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye hon'ing kano hungkunofoho. Ose wosyafisyono. Oso hunoso mosyafisiyo'manji kako mango'nohino hweho. ³⁸ A'amu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohomo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno. ³⁹ Oseso, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yawwomehomi hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye Towahuno mta'ango mampaho kengo kengo liwo'n'ingkohoho somo nopijumofikutoho. ⁴⁰ I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho sponjo yahino nto'nohini fiy'imno. Sekwo sihufisahufi hungkuno likaofikutoho.

15

Kilais kako poyo nto pe'nimentiso sohwo apa'no lika'mentisofoho.

¹ Nje a'amu soku, ngko Kilais Jisasiye hungkuno wop'ngo selimentohe so'no sekwoe huno somo apa'no huno wasefohoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nontifi in'ingkawentifi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo. ² Oso hungkuno upa'nimentohoho somo sekwo tifi ne'no in'ing kakuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujo'no Anitu kako sekumo asomo setimawoso'no sekwo ahwomomo wohumantifeho. I oso'no sekwo oso hungkuno homo somo sekwo simoho hi'ntnnono uyalokwofoso ne ane'manji Anitu kako asomo mosetimanehoho.

³ Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino somo hwofilo'nyoso nupa'nonji sejapmmmentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa hofiko Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'none so'no mti'mokontifi nalimentohofofoho. Oso mti'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoho. ⁴ Jisas kako poyo pe'n'ingkahon'ngki hofiko sokimomo ho'nahumentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Kilais kako poyo pe'n'ingkuhwosi sikuno hufa'u sihune imo'n'ingkuhwoso'no apa'no songo likafonefoho limentohofofoho. Oso limentohofoso ne imo'n'ingkahon'ngki Kilais kako nolikafonto ⁵ hwangu kako Pitamo u'ma'mentisofoho. Tifi sohonta kako kakoe inomokomoyo hopi'nonohino sohwo u'ma'mentisofoho. ⁶ Nom'ne sohonta a'amu Kilais kakine'no in'ingkamontofoso hofiko nuhu'mokontifi humentan'ing kofi Kilais kako hofikimo u'ma'mentisofoho. Oso a'amu pi'n'ingo engo hiso hofikoe faif hantilet (500) somo yakolonoho. Ngko olo iyoswo semti'mokiyalokwe loso olohonta oso a'amu homo somjo pi'n'ngoso songo humalofo. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofofoho. ⁷ Sikuno nom'nemo Kilais kako Jem'simo * u'ma'mentisofoho. Nom'nehonta kako kakoe inomokomoyo (apouse) hopi'nonohino sohwo apa'no u'ma'mentisofoho.

⁸ I tifi sohonta ngko Pouli'nimo ni'ma'mentisofoho. Kako ngkimo ni'hu'no hwotohono'pe ni'mahon'ngki ngko kakoe inomokomoyo ae'uyo hwo'ni imo'nimentohofoho. ⁹ Simo'mo ngko Kilaismo min'ing kayo'njo yonji kakoe a'amu ne somo ngko wonyo umokumentohofoho. I oso'no Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno liku'mofo (apouse)

* 15:7: Jemis huhwo sohwo kako Anituye a'amu ne Jerusalem humamentohoho somo mokosyohumamentiso hweho.

syohoso yo'mingohwo'nimo hopa peho'no ntapmmentisoto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apousel*) sohwaro enjwa'mo humaleno. ¹⁰ I oso'no olo yahino ngko wop'ingo yalokwe loso hwap'ingoso Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki ntapmmentisofoho. Anitu kako ngko yo'mingohwo'nimo hopa wop'ingo ntohofahon'ngki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne sohwaro uyakolo'mentohefoho. I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo wop'ingo ntohofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno. ¹¹ I sekwo huno ole syafisyikutoho. Poul kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hofiko syoho ntiso imalofihwalo. Ose likutoho. O'o, oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyi sohwarona'ni oso hungkuno Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no a'amu pi'n'ingo engo somo ulahon'ngkuhwoni sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi sekwo kakoe a'amu ne imo'nimentohofofoho.

A'amu hopi'nono hofiko poyo pe'nimentohofoso hwangku hofiko nolikapitnnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo min'ing kayo'njoso hofiko Anituye a'amu ne'maho.

¹² Ou, nakwo ole liwo'ningkuhwono, Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohumo Anitu kako pi'nimo mta'ni apa'no songo ulika'mentono. I oso'no nom'ne a'amu fehohnjoso hofiko sekwo'nji humalofoso hofiko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'n'ingkujoso apa'no songo molikapitnnefoho. Ose peho'no lalokwofo. ¹³ I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hofiko molikafontifijontentesi Anitu kako kakoe hwomu Kilaisimo mulikafihwonesohilo. ¹⁴ Ou, nehapi. Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo selimentihwoneso ne ane imo'n'ngkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo selimentihwone somo sekwo simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. ¹⁵ Oso hofikoe hungkunoso nehapi lontifijontentesi nakwo Anitune'no hungkuno losetihwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anitune'no hwasyo hungkuno losetihwehwanesohilo. Hwap'ingoso Anitu kako Kilaisimo ulika'mentiso oso'no yoloho seliwo'n'ngkuhwonefoho. I oso'no Anitu kako a'amu poyo somo songo mulikafonefohoso hungkuno nehapi lontifijontentesi i kako Kilais huhumo mulikafihwonesohilo. Nakwo hwasyo hungkuno selihwanesohilo. ¹⁶ U, Anitu kako oso a'amu poyo somo mulikafeso ne'njontontentesi Kilais huhumo ulikafoso ne ane'nesohilo. ¹⁷ U Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o, sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mentan'ngkutnnesohilo. ¹⁸ Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mafikui tikanomo wentan'ngkutnnesohilo. ¹⁹ Nakwo olo hwaho lopo nohumentani Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi nakwo Kilais asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Nakwo poyo pe'n'ngkuhwaso'no kako asomo monetimaso'manji a'amu hofiko nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'n'ime'no hitoho mikun'imposo ulofihwonesohilo.

²⁰ I oso'ne'maho. O'o, Kilais kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu kako ulika'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nimentohofoso likapitnne'ento simo'mo Kilaisimo ulika'mentisofoho. ²¹ Anitu kako hwe simo'mjo mti'mokumentiso sohwo Atom, kako poyo pe'nyo'neso pe'nihwonima'nimentisofoho. I hwe nom'nehwo Kilais kako songo likafo'neso likofihwonima'nimentisofoho. ²² Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atom pe'nimentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofiko Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anitu kakoe mehomi imo'n'ngkahon'ngkofi Anitu kako oso mehomi homo somo Kilaisimo ulika'mentiso oso hopa ulikafonefoho. ²³ Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye sikuno somo Anitu kako nelikafonefoho. Simo'mjo sohwo Kilaisiyoho. Tifi no'mo Kilais kako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'nwi nelikafonefoho.

²⁴ Kilais kako yo'mayoso moi'wo esojwaofonefoho. Oso hohosohonta kako yo'mayo hwahoponjo mokosyohumayo so'nji hwe engo sohwanji yo'mayo towahuno wonyo so'nji hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohinoso kan'ngkwohwoe ahopo ho'nisyihwosi ulimontonohi, Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Ose ulonefoho. ²⁵ Oso'no Kilais kako yo'mayoso nomokosyohumawosi kakoe mango sohwaro hwotoho wahm-montonoho. ²⁶ Kakoe mango sohwaro wae yaofonefoho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. Nihu'nahone songo nohumanefoho. ²⁷ Oso

hiso'no a'amu Anitu ye hungkuno mti'mokumentohofohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisofohoho. Ose mti'mokumentisofohoho. I oso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho. ²⁸ Tifi sohonta yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nasyihwoso'no Kilais kako kan'ngkwohumo ulimontono. Ngko huhwo'ni kikimo enjwa'mo wohumamo. Ose ulahon'ngkuhwosi Anitu kako oso yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumane hweho.

A'amu hofiko Anitu a'amu poyo pe'nyo somo ulikafonefoho esomo min'ngkayofoho.

²⁹ Oso hungkuno a'amu poyo pe'ningkujoso apa'no songo molikapitnnefoho eso nehopi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no yiwo'ningkohofi. A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo in'ngkawentifi mijo momaso'njo yontifi poyo pe'nimentohofohoho. Nope'ningkahon'ngkofi a'amu nom'ne mijo mokiomasoso hofiko a'amu poyo pe'nimentohofohoho hiso songo likafone'ne so'no huno syafisyontifi ole limentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone so'nwi nakwo a'amu poyo pe'nimentohofohoho somne'no nakumo mijo apa'no wokiyonemantifeho. Ose limentohofohoho. Ou, Anitu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mulikafonefoho eso hungkuno nehopi lontifijontentesi hofikimo ufo'mayo so'no mijo peho'no kiyomafikutnnesohilo. ³⁰ Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye hungkuno liku'mofontan'ngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano nalwo'ningkohofohoho. I oso a'amu poyoso molikapitnnefoho eso nehopi lontifijontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. ³¹ U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo sekwo simaho uyalokwofo so'no kako nakumo asomo songo nelikafo'ne so'no huno neyahon'ngki nakwo simonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'no nehopi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sikuno huhwo huhwi nje mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonimokantifetikenon'ntne'no hontohumaleno. ³² Ngko anga Efesos sopo nohumentan'ngko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki siwojo hopa wolofon'syantifi inomokomany'malofohoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molikapitnnefoho eso nehopi lontifijontentesi i ngko olo syoho loso imeso oso tango n'mantontentesi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jisas kako nakumo asomo songo nelikafo'ne sohomo min'ngkayojoso ole liwo'ningkohofi, Nakwo poyo pe'ningkuhwasi songo likafoso miyanehwono. O'o, nakwo nihu'nahone wope'nantano. Oso'no nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no huno pi'ningo engo peho'no wosyofisyantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasi syohi'nyo niyontasihn'ni mo'ningkanta nakwo poyo wope'nano.

³³ A'amu oso hwasyo hungkuno liwo'ningkohofoso hofikoe hon'ngkano wonyo somo sekumo ipesemotawofitnnoho. Ose ifijoso hofiko sekwoe hon'ngkano yahino wopingo somo wonyo wosemokantifeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiy'mno. Hofikimo ujokohumafikutoho. ³⁴ Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofikuji yahino wopingo osomne'no huno nto'no fisyafihupmno. Hon'ngkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'nimno. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko Anitumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonimango masen'ngkoho liyohoho.

Anitu kako a'amu poyo pe'noso sohomo nulikafihwosi kako a'apaho nom'ne songo uyimontonoho.

³⁵ A'amu fehohnjoso hofiko ole lohon'wo'ningkohofi. Anitu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulikafoneto. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'ningkuji likapitnneto. ³⁶ A'amu hofiko hungkuno ose liwo'ningkohofoso hofiko huno nihu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mofiwon'ningkohofi soku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasyikuji apa'no uyo mopijoso hwaho mo'm swo mafe'njo ihwosi timoso mafokafonehoho. ³⁷ Oso yangkume uyo mofontifeso swo yokino pmpongo oso uhwon'wo'ningkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho. O'o, ne nihu'no we'e sohwo hwahomo'mo ho'nahinyo somta'angofoho. ³⁸ Anitu kako hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno syafihu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'ningkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo likofanefoho. ³⁹ Ihwoni yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Yihufefe kengofoho. Inaniku mijomo emoyiwo'ningkiso oso pahoso kengofoho. ⁴⁰ Yo'mayo ahwomomjoso

hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mti'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohwafe a'apaho wonyoangkafoso tipomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijijo pa'nyofoho. ⁴¹ Nakwo ahwomomjo yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hofikoe joso kengo kengo wo'nnyofoho.

⁴² Oso pa'nyoso a'amu poyoso likafoso hofiko hofikoe a'apahoso kengo umo'nantifeho. Oso pijafo nakwo pi'nimomo ho'nosyontaneso wonyo imo'n'iwo'ningkohoho. A'apaho songo likafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho. ⁴³ Pijafo nakwo pi'nimomo ho'nosyiwo'ningkuhwoneso piso imo'n'iwo'ningkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo likafososo oso wonyo angkafofoho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho. ⁴⁴ A'mopijafo nakwo pi'nimomo ho'nasyiwo'ningkuhwoneso oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne likafoso oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho. ⁴⁵ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofiko ole limentohofi, Anitu kako hwe simo'mjo mti'mokumentiso Atam osohwo kako nakwoe hwaho lophonjo a'apaho hwapingo hweho. Ose mti'mokumentisohofoho. I tifi no'mo Kilais nakwoe hwaho lopo imo'nimentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjo a'apahoso hwapingo hweho. ⁴⁶ Ahwomomjo a'apahoso nakwo simo'mo ma'mentihwone'maho. O'o, simo'mo hwahoponjo a'apaho ma'mentihwonefoho. Hwangku tifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjoso nomanefoho. ⁴⁷ Hwe simo'mjo sohumne'no Anitu kako hwaho nomanto a'amu mti'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I tiffinjo imo'nimentiso Kilais osohwo kako ahwomo mta'ango hweho. ⁴⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no Anitu kako hwe hwahopo nta'ni mti'mokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hofiko Anitumo iningkawow'ningkohofoso hofiko oso hwe ahwomo mta'ni pmentiso Kilais osohwo hopa imo'nifitnnefoho. ⁴⁹ Olohonta nakwo Atamiye a'apaho hi'nji'nwoho. Hwangku sohonta nakwo Kilais ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

⁵⁰ Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yoloho waselimonne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho lophonjo mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo Anitu nakumne'no enesyohumasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imo'nyo'neso Anituye ang'o wopingo yo'mayo piso mmo'nyo sopo m'mofawenefoho. ⁵¹ Sekwo upa'nimno. Anitu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo lijwanimo'masoso ngko waselimonne'no yohono. Nakwo Anitumo iningkawow'ningkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanoho. ⁵² Ou, sikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'ningkuhwoso'no nakwo nakwoe a'apaho songo timo lo'ntnno komo'no imo'nanehoho. I oso kounoho yoka hiso ho'ningkuhwoso'no a'amu poyoso hofiko nolikafikuji a'apaho songo piso mmo'nyoso mapitnnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe a'apaho songo'nji imo'nanehoho. ⁵³ Ihwoni. Anitu kako ole nalimento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'n'iwo'ningkisoso sekwo a'apaho nom'ne songo piso mmo'nyo'njo ne'no wentihwone somne'no uyohopopitnnefoho. Sekwo poyo pe'nyo yahinoso nihu'nahone ho'naofikuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnnefoho. ⁵⁴ Oso sikuno homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nyoso poyo pe'n'iwo'ningkisoso ho'nasyihwasi nom'ne a'apaho songo piso mmo'nyo'njo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mti'mokumentisohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno hiso olenoho.

Anitu kako poyo pe'nyo somo nihu'nahone hwotoho hmmentisofoho.

Kakoe mango hopinonohino sohwaso nihu'nahone uyakolo'mentisofoho.

⁵⁵ Poyo pe'nyo yahino sohwaso jije yokumpohn'nyoso nti'mo weho. Awonoho. Nihu'nahone moi'w'nyo hwasoho.

⁵⁶ A'amu poyo pe'n'iwo'ningkohofoho hwapingoso pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe honingkan'o wonyo sohwo namokuwo'ningkohoho. Nakwo Anituye honingkan'o hungkuno somo hwotoho fantaneso nakwo huno nayohoho. Honingkan'o wonyo yalokuhwono. ⁵⁷ I oso'no Anitu kako nakumo Hwe Engo Jisas Kilais nejapmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo sohwo yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no Anitu kako poyo pe'nyo yahino somo nihu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitune'no isamoyoka uliwo'ningkuhwonefoho.

⁵⁸ Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'ni ngko simeho sejopalokweno. Sekwo Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji osohonta piso'mo'nyo seningkuhwoso'no nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anitu kakoe hungkuno homo somo ne'no hmin'ngkamno. Anitu kako pi'nimo mta'ni nelikafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo Anitu kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo in'ngo mofikutoho.

16

A'amu Kouliniso hofiko Anituye a'amu yo'mayo so'no umofonyo iwo'n'ngkohoho somo ufo'mayo'ne hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo Anituye a'amu nom'ne Jerusalem humalofo so'ntnne'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntohonimalofo so'no ngko olo hungkuno loso waselimne'no yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo utihwamentohe hopaso sekumo wosetihwamne'no yohono. Sekwo ole fiyimno. ² Sikuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho tipemawo'n'ngkohoho so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikuji fehohnjoso nomafikuji sekwoe anga'no kengopo foho'nahumno. Ose hu'mesyontaningkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnnehofo. ³ Osose hwangu ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwasopopmno. Oso a'amu huhwo sohwaomo ngko hofikimo iyoswo hon'ngkano imofo'neso uyimo ngko hofikimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jerusalemno uyahotimonne'no yohono. ⁴ Hamniyoho hu'mesyalokwofo somo ngko ole syafisyimo, Ngko huhwo'ni wamolime'manji u hofiko'nji wowantanoho.

Poul kako a'amu Koulin somo uhwonimo lonto kako hano uyoso'no sikuno ho'nahumentisofoho.

⁵ Nje hunoso ole syafihu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mtito'malefoho. Oso'no simo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekapm'mo wose'ma'monnoho. ⁶ I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo wohumamontikeno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumamtikeno. Ose'manji moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono nti'wamo wamo li'mo yahonimo sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hon'ngkanopo wonihwojwantifeho. ⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji we'enehwo humahm'mo komo'no seliko'mayoso ngkilaho. O'o, Anitu kako ngkimo sekwo'nji sikuno sawemo humayo so'no nti'hwoso'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnnoho. ⁸ Ngko olo anga'no Efesos lopo nohumentani'mo oso Sikuno Engo (*Pentikous*) * Anituye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmentiso sikuno somne'no syafisiyo'ne sikuno osohonto nti'mofapihwoso'no osohonta ngko olo a'amu lohwaomo nuliko'mahm'mo sekwoe angopono wapmmonnnoho. ⁹ Hwap'ngo neso olenoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo nohwosampo'maso so'no ngko Anitu kakoe hungkunoso luti'hwahon'ngko a'amu pi'n'ngo engoso hofiko in'ngkwalokwofo. I oso'nji a'amu pi'n'ngo engoso hofiko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

¹⁰ We'enepi Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiyono umokosyohumafijo so'no kako sekwo'nji simeho wop'ingo'nji wohumamtonoho. Sekwo upa'nimno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo Anituye syoho engo yalofoho. ¹¹ I oso'no a'amu fi'ho huno ole syafisiyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'm'ngohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinj'mofano. Huno ose syofisyihwaloho. O'o, sekwo kakoe simeho wop'ingo umokumno. Oseso hwangu sekwo kakimo kakoe hon'ngkano somo uhwojapikujo'no kako ngkimo woni'mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji ni'mayo'ne hontohumaleno.

¹² Nen'ngkwa'wehwo Apoulousiye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulousimo ole uli'wo'n'ngkohoho, Kiko anga'no Koulin sopo uhwonamo lohojoso olo a'amu lo'nji uhui uhwona. Ose uli'wo'n'ngkohefoho. I kako olohonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwangu sohonta Anitu kakine'no hon'ngkano umofihwoso'no wapmmntonoho.

Pouliye hungkuno fehohnjofoho.

¹³ Yo'mayo Anituye syoho somo wonyo umo'nimo lihwosi yososo sekwo i'wahoto'no fiyimno. Sekwo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'n'ngkuji yokumpohn'nyo lohofikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹⁴ Yo'mayo hopi'nonohino sekwo

* 16:8: Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomahoho.

iwo'n'ingkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo simeho uy+kuji sekwo hofikimo nto'no femokosyohumamno.

¹⁵ Nje a'amu soku sekwo Sitefanosiye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofiko oso hwaho Ngkilik osopo humantifi Anitumo simo'mo in'ingkamentohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe huno mta'ni hofiko Anituye a'amu ne somo hofiyo'no ufo'mawo'n'ingkohofofoho. ¹⁶ A'amu oso pa'nyo humawo'n'ingkohoho somo sekwo hofikimo enjwa'mo fesyohumamno. Sekwo hofikoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofikimo ufo'mawo'n'ingkohoho somo sekwo hofikimo tifi fin'ingkamno.

¹⁷ Sikuno pi'n'ingo engo somo ngko sekwoe simano masehonyo'njo nohumanji huno ne'no syosefisyahon'ingko oso hwe hufa'u sihune sekwoe angoponta'ango sohwa Sitefanosiyo Foutiyunetasiyo Akaikosiyo hofiko sekwoe simano mafahi'nontifi ngkimo ni'mahon'ingkofi ngko simonyo imalefoho. Hwap'ngoso sekwo hopi'nono moni'mapitnnohoho. I oso'no hofiko noni'mahon'ingkofi ngko sekwo'nji humentani hopa simonyo yalokweno. ¹⁸ Hofiko ngkimo ni'mantifi simeho wop'ngo ni'mokumalofofoho. Sekwoe simeho hi osenohinoho. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye syoho hofiyo yalokwofo sohwani nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwani hofikoe yofeso foho'nomapmno.

¹⁹ Oso hwaho Esiya laponjo Anituye a'amu neso hofiko Anitumne'no ango'meemjo uhu'mokuwo'n'ingkohoho hofiko sekumo nje a'amuhwafo selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji sikoe ango somo nom'ne a'amuso hofiko Anitune'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho a'amu so'nji hofiko sekwo Anitumo in'ingkowalokwofo so'no hofiko nakwoe a'amufu selalokwofo. ²⁰ Anituye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofiko nakwoe a'amufu selalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo aho popotohumo'n'wo'n'ingkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'n'imno.

²¹ Ngko Pouli'ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mt'i'mokalokuso sohumta'ni iyoswo nomanji ngko aho'nji ifalifaliyo mt'i'mokonji † ole selalokweno, Nje a'amufu.

²² U a'amu fihwo kako Anitumo in'ingkeyoso ngkilaho loso sohwo kako tikanomo wene hweho. U, nje Hwe Engo Jisas Kilais kako komo'no noho waponi nimo'n'ingkohoho.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo wop'ngo ne'no waselohofono. ²⁴ Sekwo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo humalofo sokumo ngko simeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mt'i'mokohono. Hungkuno osohpeho.

† 16:21: Poul kakoe aho'nji mt'i'mokumojomaho. O'o, kako nolahon'ngki nom'nehwo mt'i'mokumojofoho. Olo hungkuno hon'ingkanomo wo'nyo loso Poul kako mt'i'mokumentisofoho.

2 Koulin

Olo Iyoswo Tifi'njo loso Poul A'amu Koulin somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t'wenti-faifi'*nji (25) *t'wenti-sikisi'*nji (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso simo'mjo nto mt'i'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'njo mt'i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo niswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulimo ulimentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto simonyo yonto kako Masetouniya hopo sopenjo ango we'e sopo humanto mt'i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofu lihwasi tifi un'ingkohwano.

¹ Ngko Pouli'nimo Anitu kako Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofu (*apousel*) syoho so'no nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwoe nen'ingkwawehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngkilik ango Koulin sopo Jisas Kilaisimo in'ingkawowo'n'ingkohofu a'amu so'nji oso hwaho Ngkilik a'amu hopi'nonohino Jisas Kilaisimo in'ingkawo'n'ingkohofu so'ntnne'no mt'i'mokulukuhwayo. ² Nekwo ole'no emo'n'ingkohoho. Nan'ingkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosi pompenjiyo wosejopanjiyoho. Ose'no emo'n'ingkohoho.

Anitu Poulimo ufo'mawo'n'ingkiso so'no Poul kako isamayoka ulimentisofoho.

³ Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ingkwowho Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasu kakine'no isamayoka ulano. Nakwo hi'nwiye nan'ingkwowho sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwap'ingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'n'ingkiso so'no kako nakumo nefo'mayo'ne hwap'ingo hweho. ⁴ Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simoho tangoso nohayo namokuwo'n'ingkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simoho tango'njo humentan'ingkuji Anitu kako nakumo nefo'mawo'n'ingkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. ⁵ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'n'ingkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe simoho tangoso wop'ingo engo namokuwo'n'ingkisofoho. ⁶ Oseso nakwo sekumne'no Anituye hungkuno loseti'hwelokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwap'ingoso yo'mayo tango ne'mawo'n'ingkiso so'no Anitu kako nakumo hofiyu nefo'manto nohayo namokuwo'n'ingkiso somo sekwo nahon'ingkuji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anitu kako Poulimo ufo'mawo'n'ingkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafihupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hapa Anitumne'no yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ⁷ Sekwo yokumpohn'nyo lohopotne'entani emo'n'ingkisoso ne umo'n'imate'no huno eyohoho. Hwap'ingoso yo'mayo tango nakumo ne'mahon'ingki Anitu nakumo nefo'mawo'n'ingkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no Anitu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸ U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentan'ingkuhwone yo'mayo tango engo mikun'imposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'enji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahon'ingki nakwo huno ole syafihu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nantane'no kiyihwono ose syafihu'malohwonefoho. ⁹ U Anitu kako poyo pe'nifitne'ento olo sikuno ho'nahumentiso lomo huno syafihu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwap'ingoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno hon'ingkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nayihwoloho. O'o, Anitu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulakifwone'ingkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohine wonayono. ¹⁰ Oso tango engo ni'hu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahon'ingki Anitu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'n'ingo nom'ne sohonta ne'mane so'no Anitu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. ¹¹ Sekwo hoku nakumne'no Anitumo jomo ulifijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantifeho. Oseso sekwo hwe moya'mi pi'n'ingo engo sokuye jomo ulifijo somo Anitu kako upa'n'ingkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no simonyo ikuji Anitumo oso hiso'no isamayoka engo mikun'imposo ulantifeho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ulimentiso'maho. O'o, ne'njo ulimentisofoho.

¹² Nakwoe yahino ole so'no nakwo simeho wopingo namo'n'ngkohoho. Anitu kako nefa'mawo'n'ngkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo simeho hufa'u'nji miyalokuyihwono. O'o, huno anga'nohino so'nji simeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wopingo yalokuhwoneso hwahoponjo huno somta'ango miyalokuyihwono. O'o, Anitu kako huno wopingo nejopahon'ngki nakwo oso wop'ngoso yalokuhwono. Nakwoe simeho so'mo ose hnniwo'n'ngkihwoe so'no nakwo simeho wopingo namo'n'ngkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofiwo'nalokuhwono. ¹³⁻¹⁴ Yo'mayo hungkuno sekumne'no mti'mokuwo'n'ngkuhwoneso fahosi'hwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yoloho neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofu likuji huno wopingo nto'nohinoso wotipemanti'feho. Simo'mo sekwo nakumne'no fahosi'hwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yoloho neso huno maseyo'njo imojofoho. I ololohota sekwo nakumne'no huno ito'nohino seyihwoso'no sekwo nakumne'no simeho wopingo ne'no wasemo'nimontonoho. Ose ifijo'manji oso Sikuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no simonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no simonyo engo ifitnefoho.

¹⁵⁻¹⁶ Simo'mo ngko huno ole syafi'hu'malefoho. Sekwo nakumo nahon'ngkujo'no simeho wopingo semo'none'enji ngko oleso imne'entne'no yohono. Ngko simo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwoti'mo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'n'ngkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho wopingo engo wonamo'nimontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hwaho Jutiya sopone'no wonihwojanti'feho. ¹⁷ Ngko huno ose kosyafi'hu'maleso ne mmo'n'ngkahon'ngki sekwo huno ole kosyonifi'syalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno naliwo'n'ngkiso hweho. Kako a'amu hwahoponjoso ole naliwo'n'ngkohoho pa'nyo hweho. Hofiko eno ko nalontifi simeho mo'mo ngkilaho uniwo'n'ngkiso hopaso Poul kako nakumo nelolofoho. Huno ose losyonifi'syalokwofo. ¹⁸ Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe timo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso masel'imnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohino seliwo'n'ngkohefoho. ¹⁹ Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kilais Anituye hwomu sohwoe hungkuno loset'hwamentihwonefoho. Jisas Kilaisiye hungkunoso iwolo'mo iwolo'm'ingo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako limentisoso ne imo'n'wo'n'ngkiso hweho. ²⁰ Anitu kakoe hungkuno pi'n'ngo engo nalimentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'n'ngkisofoho. Oseso nakwo Anituye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. ²¹ Anitu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'n'ngkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kilaisimne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. ²² A'amu yahu haloho lojwaofiwo'n'ngkohoho so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uyimtonoho. Oso hopaso Anitu kako kakoe Towahunu Wopingo nakwoe simeho so'mo ho'nonasyihwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anituye Towahunu Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu kako wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwap'ngofoho.

²³ Ngko sekumo hwasyo hungkuno seli'mtentesi Anitu kako nje hwasyo hungkunoso uti'hwanyopo sekumo ujo ehontojwasesihwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwap'ngoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'nji pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. ²⁴ Nom'ne hungkuno somo sekwo simeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molijwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe simeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anitumne'no simonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofu. I oso'no sekwo simeho wop'ngonjo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo simonyo uyanti'feho.

2

¹ Nje simeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka seli'meso sekwoe simeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose

nto mtito'malefoho. ² Ngko sekwoe simeho tango ifisyasemo'meso'no nje simeho wopingo nimekiyoso tihwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo simeho tango'nji humafjo'manji sekwo nje simeho wopingo nimekiyoso pipi uyantifito. Awonoho. ³ Oso iyoswo simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwon'ngkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mihwatnn'ngkutnne'enji semti'mokimentohefoho. Ose mihwatnn'ngkuji manji ngko nomp'me'no sekwo nje simeho wopingo nimekiyoso soku nje simeho so'mo tangoso mifisyan'mopitnn'nehofo. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono. ⁴ Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo njal'miwenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho sekumo tango sejape-e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no nimo'n'ngkahon'ngki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'enji semti'mokimentohefoho.

Oso hwe hon'ngkano wonyo iyo sohwoe wonyoso sekwo wae hmmopmno, ulimentisofoho.

⁵ Oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmentono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso sekwo hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentoheso kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako won'mango engo mikun'imposo unonehonji ngko huno ikwesya'fisyonji oso hungkuno homo somne'no apa'no wasel'monne'no yohono. A'amu hopi'nonohin'maho. O'o, fehohno soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentoheso kuyoho. ⁶ Sekwo oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohune'no simano upentifi hohujo ikinj'mofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinj'mofikutoho. ⁷ O'o, olohonta sekwo nom'ne hon'ngkano wopingo uti'hwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imofikui kakoe simeho wopingo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako An'itu nom'ne nahone usik'wajonoho likui sekwo kakimo ufo'mapmno. ⁸ Oseso ole'no nimo'n'ngkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo uti'hwamno. ⁹ U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho sokumo yamofa selohofonefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo wonn'ngkohwant'fiti'keno monn'ngkayo'njo uyant'fiti'kenonji semti'mokimentohefoho. ¹⁰ Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisoso ngkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilaisiye timopo oso huhwo sohwoe wonyoso wae yimofalokweno. ¹¹ Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofone oso hwe huhwo sohmo nihu'nahone hon'ngkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako anga T'louas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoho.

¹² Ngko anga T'louas sopo Kilaisiye hungkuno wop'ngoso lut'hwayo'ne i'mofopahon'ngko An'itu kako oso syoho hiso'no hano hwasompemokosyohumamentisofoho. ¹³ I oso'no ngko nen'ngkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momoton'maso so'no ngko kakine'no huno pi'n'ngo syofisikaofonji ngko oso a'amu homo somo nuli'ko'manji hwaho Masetouniya'ne simentohefoho.

A'amu An'ituye hungkuno liku'mofa syoho'njo sohwa hofiko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwoe uyakolof'wo'n'ngkohofofoho.

¹⁴ An'itu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'n'ngkiso sohummne'no nakwo isamoyaka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejapi'wo'n'ngkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwoe uyakolofalokuhwono. Oseso nakwo anga'meemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo lijumofahon'ngkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nontifi Kilaisimne'no huno malokwofo. Oso huno wop'ngo hiso akino wop'ngoso wojaof'wo'n'ngkiso hopaso oso a'amu homo somo wojumofalofoho. ¹⁵ Kilaisiye kako nakumo nehumaso so'no An'itu kako nakumo nonahon'ngkuhwosi akino wop'ngo pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amu An'ituye hon'ngkano sopo humalofo somo uwahwosi a'amu tikanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofo so'njimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwap'ngoso Kilaisiye akinofoho. ¹⁶ A'amu tikanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofo Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahon'ngkuji akino huhwo sohwo hofikimo poyo umokumontonoho. Hwap'ngoso hofiko Kilaisimne'no huno muyofoho. A'amu An'ituye hon'ngkanopo humalofo Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofoho

likuji akino huhwo sohwo hofi:kimo songo usi:mokumontonoho. Hwap+ngoso hofi:ko Kilais+mne'no huno unyofoho. Olo syoho engo Anitu nejammentiso losomo ihne hopoenohinoso ti:hwosilo. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hofi:ko hamniyoho engo mane'enti:fi Anituye hungkuno liku'mofi:wo'n+ngkohofofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonani'maho. O'o, Anitu kako olo syoho loso'no nehwa:mentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiyoh h'n'wi nakwo si:meho anga'nohino'njo h'n'wi Anitu nehontohumentan+ngkuhwosi Kilais:ye hungkunoso woliku'meefantanoho.

3

A'amu Anitu'nji mokoti:ku'nyyo yahino songo somne'no lijwaofi:wo'n+ngkohofo sohwafe hungkunofoho.

¹ Hungkuno hiso semti'mokiyoh so'no sekwo huno ole losyofi:syalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofi:syalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wopi:ngo mayo'ne hofi:ko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofi:ko syohomo ho'nomayo'ne mti'mokuyahoti:mentohofoho somo seti:hwawo'n+ngkohofofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyonefi:syalokwofo. U sekwo nakwo syoho somo nahonimentohofoho so'no sekwo nakwo syoho homo somo ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hiloso nemti'mokiyalofoho. Ose losyofi:syalokwofo. Nihu'no awonoho. ² Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye hungkuno loseti:hwamenti:hwone so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofoho somo a'amuso nonahononti:fi nakwo syoho somne'no ho'nonemalokwofo. ³ Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkunoso loseti:hwahon+ngko sekwo oso hungkuno homo somo tifi in+ngkamentohofoho so'no sekwo Kilais iyoswo mti'mokumentiso hopaso uti:hwani:nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwa:ho mijo'njo so'nji ifalifaliyo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako Anitu songo humaso sohwo Towahuno'nji ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. Kako iyoswomo sojomo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe si:mehomo oso hungkuno hiso mti'mokumentisofoho.

⁴ Oso hungkuno hwap+ngoso olenoho. Kilais kako nakwo huno nefohotafahon+ngki nakwo Anitumo si:meho hi'ntnnono uy:wo'n+ngkuhwono. Oso'no ngko huno niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'ne'no oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho. ⁵ U nehopi. Nakwo yokumpohn'nyoso olo syoho somne'no hoponoho eso nohn+ngkuhwoloho. Nihu'no awonoho. Nakwo syoho yi:wo'n+ngkuhwoneso hoponoho syofi:si:hwalo. O'o, Anitu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyo'nji yososomo nakwo oso syoho hiso uyantanoho. ⁶ Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntap:wo'n+ngkiso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no luti:hwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyi:hwono. Sekwo hohontajo Mouses hon+ngkano hungkuno mti'mokumentiso somo nto'no min+ngkayo'manji sekwo poyo wape'nanti:feho. Ose mulalokuyi:hwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahuno Wopi:ngo mta':angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no in+ngkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso hon+ngkano somo in+ngkafijo'manji poyo umo'nanti:feho. Yahinyo songo somo in+ngkafijo'manji songo humayo'neso woti:pemanti:feho.

⁷ Hohonta oso hon+ngkano hungkunoso Anitu sojopo mti'mokonto kako Mousesimo uy:mentiso sohanta Anitu kakoe pomponaho Mousesimo ifehu'mokosyahon+ngki Mousesi:ye si:momangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahon+ngki a'amu Isi:laeliso hofi:ko ose uhwononti:fi hofi:ko Mousesi:ye si:momango somo apa'no muhwon+mentohofofoho. Tifi sohanta Mousesi:ye si:momango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto ni:hu'nahone si:mpe'nimentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofi:ko in+ngkawenti:fi poyo imo'nimentohofoso si:momo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. ⁸ Yahino songo Anituye Towahuno Wopi:ngo mta':angoso songo ne'no humayoso mawo'n+ngkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nyyofoho. Olohontajoso pomponaho miku:nimposofoho. ⁹ Hohontajo hon+ngkano hungkuno yahinonoso pomponaho engo'njo ko i'mofapmmmentisoso a'amu oso hon+ngkano hungkuno homo somo upa'nonti:fi un+ngkohwano ko lonti:fi pi:wahu:mentohofofoho. Oso'no wonyo'nwoho syafi:syonti:fi tikanomo umentohofofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fi:wo in+ngkaweso'manji Anitu kako wopi:ngo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso si:momjo somo yakolo'nyyofoho. ¹⁰ Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho miku:nimpososo hohontajo si:momjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto si:kwomjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. ¹¹ Oso yahino hohontajo huhwo sohwo

pomponahon'jo ko i'mofapmmentisoso we'enepe nowento moi'wo imo'n+mentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso s+mo'mjo somo nihu'no yakolo'nnyofoho.

¹² Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowentihwone so'no nakwo huno neyahon'ngki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo Kilaisiye hungkunoso uti'ha'nyopo yokumpohn'nyo lijwaofalokuhwono. ¹³ Nakwo Mouses imentiso hopaso miyalokuyihwono. O'o, Mouses kako kakoe s+mo'mangopo hwapife pmpinyo'nnyoso oso s+mo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nontan'ngki a'amu Isilaeliso muhwon'fitnne'ento ifehu'mokahin'mentisofoho. ¹⁴ Mouses kakoe s+mo'mangopo hwapife'nji ifehu'mokahin'mentiso hopaso a'amu Isilaeliso hofikoe hunomo pijwahin'mentohofoho. Oseso hofiko Anitu'nji mokoti'ku'nnyo'ne hungkuno somo atofa ne'no ko likuji hungkuno hwapingo ne hiso hofikoe hunoso mehosasyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwapingo neso olenoho. Kilais kako oso hohontajo yahino somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oso'no hofiko Kilaisimo in'ngkakujo'no hofikoe hunoso wehososyantifeho. ¹⁵ I olohontajo hi'nji hofiko Mousesiye hon'ngkano hungkuno homo somo atofa likuji oso hwapife Mouses kakoe s+mo'mangopo ifehu'mokahin'mentiso oso hopaso hofikoe hunomo pijwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hofikoe simeho mo'mo momnawo'nnyofoho. ¹⁶ I oso'no oso a'amu huhwo sohwo hofiko nakwo Hwe Engo sohumo simeho uyifijo'manji Anitu kako oso hwapife hofikoe hunomo pijwahinyoso wae yaofihwosi kako hofikoe hunomo huno wopingo yano uyimontonoho. ¹⁷ Oso Hwe Engo Anitu huhwo sohwo kako Towahuno hweho. Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohumo momotokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo wonyo somta'ni Anituye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohumo isihutofoma'mentisofoho. Oso'no olohonta ito'no humafe. ¹⁸ Nakwo Kilaisimo in'ngkwalokuhwone so'nwi nakwoe s+mo'mangopo hwapife mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anitu'nji humawo'n'ngkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahon'ngki a'amu nonahonont'fi nakwo timo hon'ngkonyo hopa nahonont'fi hofiko Anituye pomponaho somo uhwalokwofo. Anituye Towahuno sohwo nakwoe simeho mo'mo syoho ne'no mjonaloho'mihwoso'no nakwo Kilaisiye yahinoso ne'no mewo'n'ngkuhwoso'no a'amu nahon'ngkukuji nakwo Kilais hopa imo'nalokuhwone hn'n+mo wonehonantifeho.

4

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko hwakwontoho pa'nyo hwafoho.

¹ Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe hungkuno wopingo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangkafoso nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo somne'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono. ² Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo yiwo'n'ngkohofoso won+mango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi nihu'no nakwalaho limentihwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo in'ngkafitnne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuyihwono. O'o, nakwo Anituye timo uti'ha'nyo lopo lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini lijwasemof'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'n'ngkuij huno ole wosyofisyantifeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho. Ose wosyofisyantifeho. ³ Olo hungkuno wopingo lijwaof'wo'n'ngkuhwone hilo so'no a'amu fiso hofikoe huno mehosasio'nanji oso a'amu hiso hofiko tikano mo walokwofo. ⁴ Seten kako olo hwalo lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkisoso kako oso a'amu Kilaisiye hungkuno wopingo somo simeho hi'ntnnono munyo sofe timomo pijijo'meehumentiso so'no hofiko huno mehosahinyofoho. Kilaisiye hungkuno wopingo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko li'syahon'ngki hofiko muhwonyo'njo iwo'n'ngkohofoho. Kilais kako hofikimo hitoho ulofahon'ngki wopingo uloho'mentiso so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko Kilais sohune'no Anituyoho eso huno muyofoho. ⁵ Oso hungkuno liwo'n'ngkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o, ole liwo'n'ngkuhwono. Kilais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyon'nnwoho. ⁶ Hwapingosohonta Anitu ole limento, Sikwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. Anitu ose limentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kilaisiye s+mo'mango weho.

⁷ Hwakwontoho'ne pahnni'mo hungkuno so'no fisyafihupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'nimontonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho. ⁸ U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'mingo ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. ⁹ Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko nafotofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyo ni'hu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho. ¹⁰ Sikuno huhwo huhwi a'amu Jisasimo wofonjonyantifi imentohofopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono. ¹¹ Ou, nehopi. Nakwo Jisasiye syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentan'ingkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasiye yokumpohn'nyoso uti'walokuhwono. ¹² Nakwo Anituye hungkuno wopingoso a'amu somo luti'hwawo'n'ingkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno loseti'hwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofofoho.

¹³ Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno li'jwaofalokweno. Ose mti'mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkuno a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumofano. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasimo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasimo ufohi'n'ingkuhwaso'no songo neli'kafihwoso'no kako nakwo hinjoho'nimo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwane'foho. ¹⁵ Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso Anitu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pi'n'ingo engo Jisasiye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'n'ingo engo Jisasimo in'ingka'fijomanji a'amu pi'n'ingo engo Anitumo isamoyoka ulikuji hofiko Anitu kakoe yofeso woho'nomantifeho.

Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo Anituye yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.

¹⁶ Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monan'ingkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'nimonto ko yohonjoso nakwo iyoho monan'ingkiyohoho. Hwap'ingoso sikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anitu mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'n'iwon'ingkisofoho. ¹⁷ Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'ene'pi wehwoso'no moi'wo umo'nimontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anitu kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonenjapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syofisyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syofisyalokuhwono. ¹⁸ Oseso tango ne'mante somo nakwo timo ko uhwon'alokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyafisiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no timo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo timo uhwon'alokuhwoneso we'ene'pi moi'wo umo'nimontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo timo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

5

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi hofikoe syoho iyoso'no yokumpohn'nyo ma'mentohofofoho.

¹ Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo ango hopa we'ene'pi molohinawehwosi wonyo umo'nimontonoho. I wonyo imo'n'ingkuhwoso'no Anitu kako nom'ne ango songo wonenjapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anitu kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojoso engolopohamo ne'nohini nowentihwonefoho. ² Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomomjo

ango songoso nakumo hwapife hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. ³ Oso ango songo hiso ifehu'mokonasyihwosi nakwoe huyo'mangoso hwapife ane siki mohumanehoho. ⁴ Nakwo olo hwaho laponjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino tipemawo'n'ingkuhwone so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho laponjo a'apahoso wape'nono malohiyihwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwapife songo pa'n'ingo so'no namo'n'ingkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho laponjolo poyo pe'n'wo'n'ingkiso somo uliko'mehwasi songo ne'no ni'hu'nahone nohumanefoho. ⁵ Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no Anitu kako nakumo ito'no enesyohumaho. Simo'mo kako kakoe Towahunu Wop'ingo sohwo nejapmmmentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

⁶ Nakwo huno ose neyahon'ngki nakwo olopo simaho wop'ingo'nji fesyohumentani Anitu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho laponjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji ango wop'ingo sopo mohumane'nwoho. ⁷ Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hn'alokuhwono. Hwap'ingoso nakwo oso homo somo simaho hi'ntnnono uyalokuhwono. ⁸ Oseso nakwo olopo simaho wop'ingo'nji fesyohumentani Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho laponjo a'apaho loso uliko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji kakoe hwap'ingopo fesyohumayo'ne namo'n'ingkohoho. ⁹ I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anitu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'n'ingkuhwone so'no huno anga'no ole syofisyalokuhwono. Yo'mayo yaneso Anituye simaho wop'ingo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. ¹⁰ Hwap'ingoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofone sopo Jisasiye simano sopo wolohofantanoho. Nakwo oso hopo sopo nohumentan'ingkuhwasi yo'mayo yahino wop'ingo'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kilais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wop'ingo'njoso wop'ingo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njoso tohino nomapitnnefoho.

A'amu Anitu'nji simaho afa inyo'ne syoho yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofisyontani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso Anitumo simaho hi'ntnnono uyifitne'entani syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anitu kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wop'ingo so'no huno seyohoho. ¹² I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kakoe yefeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko simaho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'n'ingkiyohoho. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohino ho'noma'n'wo'n'ingkohohofoho. Hofiko hofikoe he wop'ingo so'no hofikoe a'apaho wop'ingo so'no syafisyontifi hofikoe yofe'nohino ho'noma'n'wo'n'ingkohohofoho. Hofikoe yahino simaho pi'n'ingo'nji Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisyontifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino simaho anga'nohino'njo iwo'n'ingkoheso nohoni'wo'n'ingkohoho so'no ulifitnne'entnne'no selalokweno ¹³ A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Iloho'nnyo hweho, syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simaho wop'ingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno. ¹⁴ Kilais kako nakumne'no hitoho mikunimposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwap'ingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope-e'ne poyo imo'n'imentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'n'imentiso so'no nakwo hopi'nonohi'nnonji poyo imo'n'imentihwone hopa imo'n'imentisofoho. ¹⁵ Kako nakumne'no poyo imo'n'imentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe simaho wop'ingo imokinyo'ne huno syofihu'n'ingkuhwaloho. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syofisyihwasi kakoe simaho wop'ingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangakafoso uyano.

¹⁶ A'amu hwap'ingoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'n'ingkohoho somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wop'ingofoho syafisy'wo'n'ingkohohofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kilaisimne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, limentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso olohonta ngko Kilaisimne'no huno ito'no syofisyalokweno. ¹⁷ Oseso a'amu fihwo kako

Kɛlaisi'nji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'nɛmaso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopɛngoso nto ma'maso hweho.

¹⁸ Oso songo imo'nyo hwapɛngoso Anɛtuyoho. Simo'mo nakwo Anɛtuye mango hwona'ni imo'nontani Kɛlais kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nɛmentiso so'no nakwo Anɛtu'nji sɛmeho afa ininnɛ'nwoho. Oseso Anɛtu kakoe mangohwa hopi'nonohinoso Anɛtuye a'amu ne imo'nɛfitnne'ento kakoe hungkuno lutɛhwayo syohoso nejapɛwo'nɛngkisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo ole lutɛhwawo'nɛngkuhwono. Anɛtu Jisas Kɛlaisɛmo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nɛfitnne'no honɛngkano imo'mentisofoho. A'amu Anɛtuye a'amu ne imo'nyo sofe honɛngkano wonyo somne'no Anɛtu kako apa'no huno mikwesya'fisiwo'nɛngki yohoho. Oseso Anɛtu kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nyo'ne honɛngkano neso lijwamofone syohoso nejapmentisofoho. ²⁰ Oseso nakwo Kɛlaisɛye sɛmo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anɛtuye hungkuno selontaneso Anɛtu kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kɛlais kako nakumne'no hitoho mikunɛmposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anɛtuye a'amu ne hmomo'nɛmno. ²¹ Kɛlais kako wonyo honɛngkano ane sohomo Anɛtu kako nakwo hopi'nonohino hn'niwe honɛngkano wonyoso Kɛlaisɛmo kisahumentisofoho. Nakwo Kɛlaisi'nji ufohi'noso'manji Anɛtu Kɛlaisɛye honɛngkano wopɛngo'nohino nejapososo wopɛngo kuyoho wonalɛmontonoho.

6

A'amu Anɛtuye hungkuno lutɛhuku'mofo syoho'njo sohwa yo'mayo tango mawo'nɛngkohofoho.

¹ Nakwo Anɛtu'nji syoho iwo'nɛngkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anɛtu kako sekumne'no wopɛngo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'nɛngkuhwaloho. ² O'o, Anɛtuye hungkuno oleso upa'nɛmno.

Ngko sekumne'no hitoho ntotoso sohonta sekwoe humotahoso upa'nɛmentohefoho. Sekumo asomo setɛmayo'ne sikuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'nɛmno. Olohonta Anɛtu kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anɛtu kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³ Ngko Anɛtuye syoho ulohofiyi sohwo'nɛmo a'amu nje yahino somo nohonɛngkujo'no honɛngkano wonyo nohonɛngkiji'manji Anɛtuye syohomne'no hwasyo hungkuno mjanɛfitnnohonji honɛngkano wopɛngo'nohino yalokweno. A'amu fihwo kako Anɛtuye honɛngkanomo tifi unɛngkamo loso sohwo nohonɛngkuhwosi ngko honɛngkano wonyo imeso'no kako nohonɛngkuhwoso'no kako piwasयोsomanji oso nihu'no wonyofoho.

⁴ Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo Anɛtuye syoho ulohofiyi sohwo'ni nakwo a'amu somo yahino wopɛngo'nohino itihwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo Anɛtumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nɛngkuhwono. Ou, hofiko nakumo wonyo nalohofoso hofiko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'nɛngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofiko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso Anɛtuye syoho ulohofiyi ne hwafoho. Huno ose uyono. ⁵ Hofiko nakumo hwanɛngo nafonjontifi impe nantofontifi nakwo mango sohwa nonafotofontifi joho wonyo'nji nalɛwo'nɛngkohofoho. I oso'no nakwo Anɛtumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nɛngkuhwono. Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji humawo'nɛngkuhwonefoho. ⁶ Nakwo yahino ito'nohino yontani huno wopɛngo'nohino mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofontifi somo yoka kunto'no mulɛwo'nɛngkiyihwonefoho. O'o, yahino wopɛngo'nohino ulohofiwo'nɛngkuhwonefoho. Nakwo Anɛtuye Towahuno Wopɛngo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo sɛmeho uyalokuhwono. Mango'nohino hwonani'maho. O'o, sɛmeho nehopi uyalokuhwono. ⁷ Anɛtuye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo Anɛtuye hungkuno nehopi'nohino ulalokuhwono. Nakwoe honɛngkano ito'nohinoso mekino hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyonefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofantifi yalokwofoso nakwoe honɛngkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefe'malofoho. ⁸ A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomantifeso nom'nihiwa nakwoe yofe monje yasyiwo'nɛngkohofo. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalontifeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wopɛngo'nohino lɛwo'nɛngkohofoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiyo'njo yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahonɛngkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'njo kuyoho

nalı'wo'nıngkohofofoho. ⁹ A'amu fehohnjoso nahonontıfi a'amu kengo hwasoho nalontıfi hohujo ikinjonamofıwo'nıngkohofofoho. A'amu fehohnjoso nahonontıfi nakwoe a'amu hwafoho nalı'wo'nıngkohofofoho. Sıkuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anıtu kako nakwoe honıngkano ito'no monehwaiyo'ne so'no tango ko nejaponteso kako nakumo poyo monamokiyofoho. ¹⁰ Nakwo sımeho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopahamo sımonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwo'na'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'nıngo engoso uyı'wo'nıngkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anıtuye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'nıngkuhwone hwona'nyoho.

¹¹ Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe sımehomjo hungkunoso yolohoso selalokuhwono. Nakwo sekumo sımeho engo ne'njo sejopalokuhwono. ¹² Nakwoe sımehos hano mopıku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe sımeho nemo'nıngkahonıngki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo sımeho mohwosompo'nawo'nnyo soku nakwo'nji sımeho afa inyo ku'maho. ¹³ I sekwo nje mehomi soku senıngkwohwosa hungkuno selı'wo'nıngkohofo hopaso waselımonne'no yohono. Nakwo sımeho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo sımeho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe sımehoso nakumne'no fohwosampo'nımnno.

Sekwo Anıtuye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji nomajopohi'nıngkutoho. O'o, sekwo Anıtuye angı wopıngo kuyoho.

¹⁴ A'amu Anıtumo minıngkayoso hofıko'e yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anıtumo inıngkunyo soku sekwo hofıko'nji nomajopohi'nıngkutoho. Hofıko'e yo'mayo yahinoso hofıko'nji ikutoho. O'o, honıngkano wonyo'nji wopıngo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sıkwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. Nıhu'no awonoho. ¹⁵ Kılaisı'nji Seten'nji siko sımeho afa linalokusıyo. Nıhu'no awonoho. Oseso a'amu Anıtumo sımeho hi'ntnnono unyo sohwo'nji sımeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofısyanjito. Nıhu'no awonoho. ¹⁶ Nakwo huno nayohoho. Anıtu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe angı wopıngo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anıtuye angı hn'nwi nakwo hwahoponjo hwoso peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofısoyalokuhwono. Nıhu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anıtuye angı'nwoho. Anıtu hungkuno ole nalımento, Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofıko'nji nomohu'mokinıngkuhwasi hofıko'nji wofosyohumamonnoho.

Ngko hofıko'e Anıtu hwo'nyoho.

Hofıko nje hwe moya'mıfoho.

¹⁷ Anıtu ose nalonto nom'nepo kako ole nalımento,

Sekwo oso a'amu ngkimo monıngkape'njo somne'no sekwo hohujo ikinjaofıkuji ulı'ko'mafıkuji nje yahino songo'nji fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafıkutoho.

O'o sekwo ose ifıjo'manji ngko nje mehomi semoku'mo wosetıma'mo.

¹⁸ Ngko senıngkwahwo'ni umo'nımo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopee'nnonji fosyohumamno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwapıngo sohwo'ni selalokwono.

7

¹ U nje a'amu soku, oso hungkuno wopıngo hiso mtı'mokoheso Anıtu nejapmmentiso so'no nakwo huno syofısyıhwasi yo'mayo wonyo nakwoe sımeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe huyo'mango hwasyo honıngkanomo ipemotonawe so'nji nıhu'nahone ho'naofıhwasi Anıtuye yahino wopıngo somo unıngkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anıtumo wonı'mango uyoso'no iyoho wonanono. Honıngkano wopıngo ito'nohino somo unıngkohwano.

A'amu Koulin somo Poul iyoswo sımo'mjo mtı'mokumentiso somo hofıko tıfi inıngkamentohıfo so'no Poul kako sımonyo imentısofoho.

² Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe fıhumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afoho hungkuno hwasyo ulontani a'amu fıhwamo mokompe-maso hwona'nyoho. I oso'no sekwo sımeho monejape'njo peho'neto. ³ Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no sımeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafıjo'manji nakwo sekwo'nji songo wohumano. Sekwo poyo imo'nıfıjo'manji nakwo huhwona'ni poyo umo'nano. ⁴ Hungkuno yoloho'nohını selalokwono. Ngko sekumne'no sımonyo engo yalokwono.

Yo'mayo tango n'i'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontnneso nje simeho wopingo nimo'n'iwo'n'ingkisofoho. Simonyo yi'wo'n'ingkohefoho.

⁵ Nakwo ang'o Tilouas uli'ko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmmentihwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho nan'mojofoho. ⁶ I oso'no Anitu kako kakoe a'amu simeho tango'njo somo simeho wopingo umokiyoso hwapingo hweho. Anitu kako Taitas nihwatimentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wopingo namokumentisofoho. ⁷ Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho. O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmmentiso so'ne nakwo simonyo mikunimposo yontani simeho wopingo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo hofiyo umokosyohumamentohofofoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nalimento, Sekwo nohonyo'ne humotaho lalokwofo. Sekwo oso hon'ngkano wonyo so'no simeho tango seyahon'ngki ito'no mihwajimalofo kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syafisyonti'fi nje hungkunomo in'ngkayo'ne semo'n'ngkohoho. Ose upa'nimentiso so'no ngko simonyo imentohefoho.

⁸ Oso iyoswo simo'mjo ngko sekumne'no semti'mokimentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho tango maniyantofiyoho. I simo'mo ngko mti'mokumentohe sohonta sekumo simeho tango seyo'ne so'no huno syafisyonji ngko simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso sikuno pi'n'ngomaho. O'o, sikuno tifo'ponoho. ⁹ Oseso olohonta oso hungkuno tango'njo semti'mokimentohe so'no ngko simonyo yalokweno. Hwapingoso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohofoho so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso Anitu huhwo se'apmmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. ¹⁰ Anitu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu hon'ngkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji Anitumo ufohi'nyo'ne woneto'ma'montonoho. I oseso Anitu kako simeho tango nejaposo somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu Anitumo simeho munyoso simeho tango uyihwoso'no oso simeho tango hiso hofikoe yahino wonyo somo miwolo'mokufitnnehofo. Oso'no hofiko tikanomo ufitnnehofo. ¹¹ Ou, sekwo huno ito'no fikwesayfihupmno. Oso simeho tango Anitu se'apmmmentisoso sekumo yahino wopingo wopingo setihwamentisofoho. Sekwo yahino wopingo ito'nohino somo hi semo'n'ngkahon'ngki sekwo olo hon'ngkano wonyo so'no semti'mokimentohe so'no komo'no likafonti'fi hungkuno homo somo ito'no mihwatimentohofofoho. Mihwajonti'fi oso hwe hon'ngkano wonyo'njo sohomo yoka ulonti'fi hon'ngkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaho lonti'fi oso hwe huhwo sohwoe hon'ngkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolofihwatimentohofofoho. Ose imentohefo so'no olohonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹² Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho ngko oso hwe hon'ngkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semti'mokimentohe'maho. O'o, olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semti'mokimentohefoho. Sekwo Anituye timopo nohumafikuji nje hungkuno so'no hi semo'n'ngkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'eno lonji semti'mokimentohefoho. ¹³ Oso hiso ne imo'nimentiso so'no nakwo nakwoe simeho wopingo namo'nimentisofoho.

Oso'nohini'maho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto simonyo engo imentisofoho. Hwapingoso kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo kakimo utimanti'fi yahino wopingo'nohini uloho'mentohofoho so'no kakoe simeho hofiyo umokumalofofoho. Oso'no nakwo sekumne'no simonyo selohofalokuhwono. ¹⁴ Simo'mo ngko sekwoe yofe Taitas'ye simanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no wonimango mannimentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitas'mo ulimentoheso nehapi imo'nimentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehapi'nohino sel'wo'n'ngkohe hopaso oso hungkuno Taitas'mo ulimentoheso ne imo'nimentisofoho. ¹⁵ Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yonti'fi kakimo utimanti'fi wopingo uloho'mentohofofoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyo'no in'ngkamentohofoho so'no huno syafisyonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no ntimentisofoho. ¹⁶ Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yonti'fe so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifeho. Oso'no ngko simonyo yalokweno.

8

A'amu Anitumo in'ngkawo'n'ngkohofoso hofiko nom'ne a'amu somo ufo'mawo'n'ngkohofofoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyonontne'no waselimonne'no yohono. A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofoso somo Anitu kako wonyoangkafoso ulohofalofoho. ² Hofiko nohumentan'ngkofi tango mikunimposo u'manto oso tango hiso hofikimo yamofo uloho'mentisofoho. Hofiko umofonyo mikunimposo ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wop'ngonji humamentohofofoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofofoho. ³ Hungkuno yoloho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulimetohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnohini in'ngkamentohofofoho. Hamniyoho ilifeo'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalimentohofi, Anituye a'amu anga Jerusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wop'ngotaho. ⁵ Ose nelahon'ngkofi nakwo huno ole syafihu'mentihwoni, Hofiko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantifeho. Ose ko syofisyahon'ngkuhwoni hofiko simo'mo hofikoe simeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo nihu'nahone uyimentohofofoho. Nakwo Anituye simeho wop'ngo umokane'entifi nakwo hi'nimne'no hitoho ulofalofoho.

⁶ Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohumo sekwoe anga sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ulimentihwonefoho. ⁷ Yo'mayo syoho iwo'n'ngkohofoso wonyoangkafo'nohoni iwo'n'ngkohofoso kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo simeho hi'ntnno uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofiyo luti'hwelokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wop'ngoso tipemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo simeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'n'ngkohofoso hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopifentne'no yalokweno.

⁸ Ngko hamniyoho engo uyimno maselimnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofiko olo syoho somne'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiko mango'nohini'maho. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose wonayimontonoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapingo sohwo kako nakumo nefe'mayo'ne umofonyo hwapingo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wop'ngo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wop'ngo homo somo uliko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kilais kako sekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafisyikuiji ufo'mapmno.

¹⁰ Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no woli'jwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne soswo somo oso syoho hiso ulika'mentohofoso so'no sekwo syoho hiso olohonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinoso oso hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo ni'hu'no simo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofontifi hamniyoho hu'meesiyo ema'mentohofofoho. ¹¹ Oseso olohonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'n'ngkahon'ngki ema'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwafo'ne hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'n'ngkohofoso somo yo'mayo so'no yano ulofiyikuiji fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne foho'naopmno. ¹² Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafikuiji nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafisyikuiji'no Anitu kako simeho wop'ngo wosejapmmonthono. Kako hamniyoho engo so'no mosyofisyalofiyoho. O'o, jije we'e mokosyohumunyo somo nom'ne a'amu somo ufo'mano likuiji hamniyoho fehohnjoso uyifijosso sekwo Anituye simeho wop'ngo umokantifeho.

¹³ Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontan'ngkuiji oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafikuiji'no syoho ane'njohwo wop'ngo'nohoni wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anituye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno. ¹⁴ I olohonta sekwo yo'mayoso pi'ningo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olohonta umofonyo inyo somo ufo'mapijo'manji tifi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji

hofiko osohonta oso hiso'no pi'n'ingo mokosyohumunyo'manji wosefo'mantifeho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo hopi'nonohino yo'mayo so'no ito'no fosyohumayo'ne umofonyo mifitnne kuyoho. ¹⁵ Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofa so-hwa hofiko a'amu Isilael a'amu mohumunyo sopo nohumentan'ngkofi Anitu wosopayo ahwomo mta'ni uyimentiso somne'no ole mt'i'mokumentohofi, A'amu kako wosopayo pi'n'ingo engo hu'mema'mentiso sohwo kako wosopayo nilifeesiyoso ane hweho.

A'amu kako wosopayo we'e'nohino hu'mema'mentiso sohwo kako wopayo'ne umofonyo miyo hweho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

Poul kako Taitas'nji nom'ne a'amu sohwanji hofiko anga Koulin sopone'no l'hwatimentisofoho.

¹⁶ Anitu kako Taitas'mo huno wop'ingo uyahon'ngki Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo hopa imo'nalokunjo so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁷ Ngko oso syoho hiso'no ko ul'mentoheho ngko huno ole syofisyalokweno. Ngko kakimo hungkuno mujo'njo yont'i'mtentesi kako kakoe huno mta'ni sekuye pono pihwonesohilo. ¹⁸ Oseso Taitas'nji nom'ne a'amu sohwo'nji sekuyepono uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso oso hwe huhwo sohwo kako Anituye hungkuno hofiyo lut'hwawo'n'ngkiso so'no hofiko kakoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofofoho. ¹⁹ Oso'nohino'maho. O'o, oso a'amu hiso hofiko oso hwe sohmo ngko'nji a'amu Jutiya somne'no hamniyoho uyohojae'ne uhwasopo'mentohofa hweho. Olo syoho yalokuhwoneso nakwo Anituye yofe ho'nomentani nakwo nom'ne a'amu somo ufo'ma'nyo so'no hi nemo'n'ngkahon'ngki ut'ihwalokuhwono.

²⁰ Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo ufo'mayo'ne mokosyohumalohwone so'no a'amu fihwa hofiko nakwoe yahino somne'no hwasyo hungkuno mjonal'fitnnohontani oso hwe huhwo sohmo hofiko uhwasopo'mentohofa sohwo'nji uhwojalokuhwono. ²¹ Nakwo Anituye t'moponohini yo'mayo yahino ito'nohino uyantane'no ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe t'mopo yahino wop'ingo ito'nohinoso uyantane'no yihwono.

²² Oso hwe hufa'u sohwa'u'nji nom'ne hwe anga'nohino sohwo'nji uhwojalokuhwono. Sikuno pi'n'ingo engo somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho hiso'no yamofa ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalofoho. Sekwoe yahino wop'ingo so'no ngko oso hwe huhwo sohmo ul'mentohe so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hamniyoho hofiyo wohu'mesyantife so'no huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe anga pone'no s'meho wop'ingo'njo wose'ma'monte'no yalofoho. ²³ Taitas sohummne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'n'ngkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofa sofe s'mano mafohi'nonji siko K'ilaisiye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo. ²⁴ Oseso oso a'amu huhwo sohwa'mo sekwo hofiyo ut'ima'fikui sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Yo'mayo hungkuno wop'ingo Poul kako a'amu Koulin somne'no nal'wo'n'ngkisoso ne'njofoho wosyofisyantifeho.

9

Anituye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo oso hungkuno Anituye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'n'mentohofofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso masel'mnehono. ² Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no hi semo'nyo'ne yalokwofa. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe s'manopo sekwoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofoho. Ole ul'wo'n'ngkohono. Soswo anga'no mehon'hwatiment'hwone sohonta a'amu hwaho Ngkilik anga Koulin osopo humalofoso olo syoho hiloso nto ul'ka'mentohofofoho. Ose ul'wo'n'ngkohe so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nont'ifi hofiko hi'nji olo syoho hiloso ul'kofalokwofa. ³ Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe ho'nomawo'n'ngkohe so'no ne ame imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno. Ose syafisyonji oso a'amu hiso sekwoe anga pone'no uhwojalokuhwono. ⁴ Ngko sekwoe yahino wop'ingo so'no a'amu lomo ul'wo'n'ngkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko won'imango engo wann'montonoho.

I sekwo hokunonji wonimango wonanimontonoho. ⁵ Ose mmo'nonehonji ngko ole syofihu'male, Ngko olo a'amu lomo ango Koulin sopo kakine'no uhwatime oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hofiko sekwo'nji sokafo ito'no fesyo humamno. Oseso ngko tifi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakul'syosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo so'no sekwo simeho nahoyonji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

⁶ Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho. ⁷ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano lifijo'manji sekwoe hunomnohoni iningkakujji foho'naopmno. A'amu fehohnjo hofiko hamniyoho engo so'no jomo yokumpohn'nyo selikujjo'no a'amu fihwa hofiko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wopingo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wopingo'njo uyo sohumo Anitu kako oso humne'no simonyo yalofoho. ⁸ Anitu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejapihwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso ilfeesiyo'neso sejaponeso hopenohino hweho. Oseso sekwo ito'nohino nohumafikujji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso ilfeesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wopingo ulohofoh'neso hopenohino kuyoho. ⁹ Oso pa'nyoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoh sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu fihwo Anituye yahinomo iningkawowo'ningkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hweho.

Oso yahino wopingoso ne'no mjim'wentan'ingkuhwosi Anitu kakimo ne'nohino hofiyohomokosyohumamontonoho.

Wopingo ulohomontonoho.

Ose mti'mokumentohofohfoho. ¹⁰ Anitu kako a'amu hn'nimo yo'mayo uyo hujjo'ne nejapnteso tifi wopayo nyo'neso nejap'wo'ningkiso hweho. Oso hopaso sekwo a'amu somo ne'no somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofososo engo imo'ningkuhwosi ne pi'n'ngo engo womantifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu kako pi'n'ngo wosejapmmontonoho. ¹¹ Sekwoe yo'mayo so'no Anitu engo imokahon'ingkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano uyantifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotasi'hwaso'no a'amu pi'n'ngo engo sekwoe yahino wopingo so'no Anitumo isamoyoka mikun'imposo ulantifeho. ¹² Sekwo oso yahino wopingo yalokwofo so'no yo'mayo wopingoso hufa'u umo'nimontonoho. Simo'mo Anituye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumantifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'n'ngo engoso hofiko Anitumo isamoyoka ulikujji kakoe engo woho'nomantifeho. ¹³ Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hofiko huno ole wosesyofisyantifeho. A'amu Kouliniso hofiko Kilaisiye hungkunomo upa'nontifi ito'no iningkowalokwofo. Mango'nohoni'maho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisyikujji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka engo ulantifeho. ¹⁴ Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofoh'ne so'no jomo ulantifeho. ¹⁵ Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmmntiso so'no nakwo isamoyoka mikun'imposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopenohini molanehwono.

10

A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mijjo somo Poul kako monje yahumentisofoho.

¹ Ngko Pouli'ni ngkine'no hungkuno we'e waselimonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko nal'wo'ningkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mti'mokonto kako yoka hungkuno'nohino namti'mokijjo'ningkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kilaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahini'mo yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohino waselimonne'no yohono.

² Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalonoho likujji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafihupmno. ³ Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'ningkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujjo yahino somo min'ingkowalokuyihwono. ⁴ O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo

uyakolofon'eso mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'ni'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Seten'ye tojo somo kakoe yo'mayo somo mti'hupesoso hoponoho. ⁵ Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lont'fi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyelokwofo. Nakwo hwe moyami nom'neso hofiko Anitumne'no huno wopingo tipemapitnnohontani nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso hon'ngkano Anitumo u'mayo somo wopijwosyano. Huno ose ko syofisyantifeso oso yokumpohn'nyo Anitu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofone mokosyohumalohwoneso oso hon'ngkano pijwasiyo'ne homo somo nakwo mti'hupesoso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syofisyelokuhwone'manji nakwo olo huno Kilaisimo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho. ⁶ Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nalifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fent'fi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'n'ngkohoho hungkuno mikwolofihwajiyo'ne humalohwono.

⁷ A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantikwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantikwofo a'amuso hofiko nje a'apaho hohnjo somnohini nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kilaisiye a'amu ne'nwoho likuji'manji sekwoe ne somne'no apa'no huno fikwesiyafihupmno. Ole wosyafisyont'feho, Sekwo Kilaisiye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kilaisiye a'amu'nwoho. ⁸ Anitu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejapahon'ngki kakoe simano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anitumo simaho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofitofonefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonimango mannonehoho. O'o, Kilais kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofo. ⁹ Oso'no sekwo huno ole syafisyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semti'mokiyo'wo'n'ngkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho wasenono. Ose syafisyikutoho. ¹⁰ U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mti'mokuwo'n'ngkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namti'mokiwo'n'ngkisoso kako none'mahon'ngki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sikinjofoho. ¹¹ Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semti'mokiyo'wo'n'ngkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumanm'mo oso iyoswo semti'mokiyo'wo'n'ngkohe hopaso waselimonnoho. Huno ose waseyono.

¹² A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonont'fi hofikoe yahino so'nji oso a'amu sofe yahino so'nji yano inont'fi hofiko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe huno somnohini syafisyont'fi hofikoe yahinomnohini yano inont'feso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno t'fo'njo hn'nwi yano minanehwono. ¹³ I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo hon'ngkon'ngkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwa'timentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho. ¹⁴ Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofo. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofo. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwna'ni Kilaisiye hungkuno wopingo losetihwamentihwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentohoho so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'nimentohofohoho. ¹⁵ A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohoho somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no namo'n'ngkohoho. Sekwo Anitumo simaho hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'n'ngkuhwosi oso syoho Anitu nejapmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'n'montonoho. ¹⁶ Ose imo'n'ngkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kilaisiye hungkuno wopingoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohoho. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho. O'o, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'n'ngkiso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'ningkuhwoso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe enge ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe enge ane pa'nyo sohuno yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe enge ne'njo hweho.

11

A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anitu kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no nah-wosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwanne'no Poul kako hofikoe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.

¹ Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'n'ngkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. ² Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini in'ngkayo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo hon'ngkanomo ipesemotafijo so'no Anituye simaho wonyo umo'n'montonoho. I oso'no ngko huhwo'ni simaho wonyo wani'mo'n'montonoho. Ihwoni. Ngko pahnn'mo hungkuno we'enehwo waselimonne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwanne'no huno mosyafiso hwehwanne'nohini huno syafisyiwo'n'ngkohoho hopaso ngko sekumo Kilaisiyepono sehwa'i'me'no sekwo kakimnohini huno fisyafihupmno. Sekwo nom'nihumo un'ngkowano lifijoso Anitu kako simaho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni simaho wonyo wosejapmmontonoho. ³ I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho n'ngkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ulimentiso so'no Efa kako hwasyo hon'ngkanomo in'ngkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofiko hwasyo hungkuno lohose'mafikujo'no sekwo Anituye hon'ngkanomo hofio in'ngkawowo'n'ngkohoho somo nusikwojikuij hwasyo hon'ngkanomo in'ngkayo so'no ngko iyoho n'ngkohoho. Sekwo Kilaisimnohini in'ngkayo yahinoso nusikwajifitnnohontne'no selalokweno. ⁴ Hwap'ngoso a'amu fehohnjo hofiko sekumo sel'mantifi Jisasimne'no ngko hungkuno selimentoheso molo-hose'ma'malofo. O'o, Jisasimne'no hofiko sekumo wase'mano ko lontifi hofikoe hwasyo hungkuno Jisasimne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisyiwo'n'ngkohofofoho. Hohonta nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahuno wop'ngo ma'mentohofofoho. I olohonta sekwo hofikoe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahuno nom'ne kengo ma'malofo kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontan'ngkofi sekwo nakwolaho mujo kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnnefoho.

⁵ Sekwo upa'n'mno. Oso a'amu (*apouse!*) huhwo sohwafo sekwo wonyoangkafo hwasoholiwo'n'ngkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nyo hwolaho. Nihu'no awonoho. ⁶ A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo yahino wonyoangkafo iwo'n'ngkohoho hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'n'ngo enge somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefoho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno losetihwamentohi sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohetaho. O'o, ngko nje yofe monje yahinmentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefoho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho ntahofio kuyoho'nji momasemokummentohefoho. Oso yahino wop'ngo sekumo seloho'mentoheso wonyotaho. ⁸ Ngko sekwo'nji nohuman'ngko Anituye a'amu ango kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohetaho. ⁹ Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso ango Koulin sopo i'mofopahon'ngkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmmentohofofoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no olohontajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wanjim'momnefoho. ¹⁰ Kilaisiye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'nomani'me'no a'amu Ngk'lik sofe ango'meemo ho'n'ngkan'ngkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meen'huftitnehofo. ¹¹ Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simaho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo simaho sejapiwo'n'ngkohe so'no Anitu kako

huno moi'wonoho. ¹² O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'n'ngkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso Poul hopa iwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso semalokwofo. Oso'no hofikoe hon'ngkano somo pijwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje syoho somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote yahino hiso olohonta ho'nomo'nalokweno.

¹³ Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitu kakoe syoho somne'no muhwosopo'mmentisofoho. O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole seliwo'n'ngkofi, Nakwo a'amu *apousel* sohwafe syoho'njo hwona'nyoho. Ose selahon'ngkofi sekwo oso homo somo in'ngkawo'n'ngkohofoho. ¹⁴ Sekwo oso hiso'no hi semo'n'ngkuhwoloho. Seten kako huhwo'nji hon'ngkano hwasyo somo sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo mta'angohwa pa'n'ngo pomponaho engo'nji imokin'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁵ Oseso a'amu Seteniye syoho ulohofiyoso hofiko Anituye syoho ulohofiyi hopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho. Sekwo oso a'amu huhwo sohwa muhwonontifi a'amu wop'ingofoho sen'wo'n'ngkiso kuyoho. I oso'no hwangu no'mo hofikoe yahino yontifiyo somne'no tohino engo mapitnnefoho.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho somne'no tango engo ma'mentisofoho.

¹⁶ Simo'mo ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno liwo'n'ngkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syafisyikui'manji e'wano omomo hungkuno we'enehwo seli'me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwantifi hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkohoho hopaso ngko nje yofe woho'noma'n'imonne'no yohono. ¹⁷ Hungkuno selalokwe loso Anituye'maho. O'o, a'amu omomo hungkuno seliwo'n'ngkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno seliwo'n'ngkohoho hopa selalokweno. ¹⁸ I a'amu pi'n'ngo hwahoponjo yahinomo in'ngkawentifi hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkohoho sohwafe yahinomo we'enehwo in'ngka'mo nje yofe woho'noma'n'imonne'no selalokweno. ¹⁹ Sekwo a'amu huno'nji'nwoho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno seliwo'n'ngkohoho sohwa tifi in'ngkawo'n'ngkohoho so'no huno ane kuyoho. ²⁰ A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano selihwosi mimp'o'nosemota'hwosi sekwo in'ngkayo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syafisyihwosi hwasyo hungkuno wolosetima'montonoho. Kako poji esetimanto imayo selohofiwon'ngkiso hweho. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe simo'mangopo ajonyo sefonjahon'ngki sekwo kakimo timo'nohino uhwontohumawo'n'ngkohoho kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho. ²¹ Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moseloho'meso'no ngko wonimango wannimontonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no waselimonne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hofikoe yofe yo'mayo so'no ho'noma'n'wo'n'ngkohoho hopaso ngko huhwo'ni nje yofe woho'noma'n'imonne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'n'mno. ²² Hofikoe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahnno'wo'n'ngkohoho. Nakwo a'amu Hipilu hwona'nyoho. Ose lahnno'wo'n'ngkohoho. I ngko huhwo'ni Hipilu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahnno'wo'n'ngkohoho, Nakwo a'amu Isilael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyi a'amu Isilael hwo'nyoho. U, Apilohamiye imuhwolaho. Ngko huhwo'ni Apilohamiye imu hwo'nyoho.

²³ U hofiko Anituye syoho ulohofiyi hwolaho. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnno'mo. Hofiko Kilaisimne'no syoho iwo'n'ngkohoho somo ngko hofikimo uyakolofohono. Nje syoho engoso hofikimo uyakolokwoho. Ngko impo'angomo humayoso sikuno pi'n'ngo niyakolofoso ngko hofikimo uyakolofohono. Anituye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho nifonjontifeso ngko hofikimo uyakolofohono. Sikuno pi'n'ngo ngko poyo wape'nimonji iyoso hofikimo uyakolofohono. ²⁴ A'amu Juta sohwa hofiko ngkimo impojonyo sikuno kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontan'ngkofi *teti-nain* (39) imo'nimentisofoho. ²⁵ Sikuno hufa'u sihune somo a'amu Loum sohwa hofiko sohwe sonyo ikujoho'nji nifongku'mentohofohoho. Sikuno fihwi hofiko ngkimo sojo'nji n'posi'mentohofohoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentan'ngko yofayokino hiso wonyo imo'nimentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emointohe'maho. O'o, sikuno hufa'u sihune emoyonji wonyo imo'nimentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'nimentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo m'apmmentohofoho. ²⁶ Sikuno pi'n'ngo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontan'ngko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu wonyo

hon'ingkanonjo sohwa hofiko a'amufe ho'yango hufu imotofo sohwa hofiko ngkimo hon'ingkanopo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtitofo kengo huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentan'ingko yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisasiye syoho'njo hwonanyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. ²⁷ Ngko sikuno pi'n'ingo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtanno'njo iwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontne sohwo'ni sikuno pi'n'ingo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntne'no mijoho pe'nimotefoho. Sikuno pi'n'ingo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapife so'ntne'no umofonyo yonji kwongkwongo nisimojofoho.

²⁸ Oso tango hiso'nohinimaho. O'o, sikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji ni'mawo'ningkisofoho. A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofu sofe tango so'ntne'no ngko huno syafisyonji ngko hofikimo wop'ingo'nohini ufo'mahm'm hofiyo umokosyohumayo so'ne'nohini syafisiwo'n'ingkohefoho. ²⁹ Oso a'amu hiso hon'ingkanon wonyo ifijo'manji ngko huhwonnontne'no simaho tango niyantofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo hon'ingkanon wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simaho tohino wannimontono.

³⁰ A'amu omomo hungkuno liwo'ningkohofu sohwa hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofu hopaso ngko uyimo hnnime'manji ole wahnimmo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnnime somne'no ngko nje yofe woho'noma'ni'nomne'no yohono. ³¹ Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaissiye kan'ingkwohwo ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwo yofeso ne'no woho'nomehwantanoho. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho. ³² Ngko ang Ntomasikos sopo nohumentan'ingko hwe engo hwaoh mokosyohumayo Aletas sohwoe hwe mnokino manji'mofonjo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Poulim aho wakeno lonto kako a'amu syuwo'ningkohofu kuso somo ngko Poulinimo aho n'ike'ne a'amu sohwo umat'imentisofoho. ³³ Ose ko uhumojahon'ngki Jisasiye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meen'syontifi nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi intofaniyoho'mokahon'ingkoifi ngko hwaoh mompo sohwo ho'yo somta'ni ni'hu'nahone hiyaso joku'ningkale'mo'mentohefoho.

12

Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo hopa hon'ingkonjo so'ne'no Anitu Poulim hungkuno ulimentisofoho.

¹ A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hofikimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe yahino hopaso apa'no wahnimmonne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno selwo'ningkohofu somo monje yasiyo'ne wonimango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo hon'ingkononji Anitu kako hiyaso hungkuno ntimentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwan'humentesi so'nji waselimonne'no yohono. ² Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahn'no m'mofape sohonta Anitu kako kakoe a'amu ne sohwo'nimo kakoe ahwomomjo ang sopone'no n'omotamentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motasimentisotikeno. A'apaho hi'nji motasimentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ³ Ose seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. Anitu kakoe ahwomomjo ang sopone'no ntimentamentisofoho. Nje huyo'mango'nohini ma'mentisotikeno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ⁴ Oseso ngko Anituye ahwomomjo ang sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wop'ingo wonyoangkafu ko upa'nimentoheso nakwoe hwaohponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. ⁵ Oso yo'mayo ahwomomjo upa'nimentofo so'no ngko nje yofe ho'noma'ni'mentesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'ni'mnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'ni'mo lime'manji ole'nohini waselimonne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

⁶ U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'ni'mentesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe hungkuno pa'nyo maseli'mnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso noseli'mnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'ni'mnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hnn'ingkohe somne'no ho'n'ingkisoso a'amu soku ngkimo yano ntifikutoho. O'o, Anituye hungkuno losethwawo'n'ingkohe so'nji yo'mayo

yahino iwo'n'ngkohe so'ntnne'no sekwo nto nohon'motofo somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'n'monnto.

Tango fihwo yongo hopaso Poul'mo umn'mojofoho.

⁷ Oso hungkuno wonyoangkafu Anituye awhomomjo angu sopo nta'ni ntapmentiso somne'no ngko Pouli'ni hwa'mo hwa'm'ango miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lahon'ngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofohofu pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'n'mnehono. ⁸ Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u sihune ole uli'mentofo, Kiko olo tango hiloso wae feen'mofo. ⁹ Ose ko ulahon'ngko Anitu ole ntimento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kiko'nji nohumah'mo wop'ngo'nohino wak- iloho'monnoho. Nje wop'ngo'nohino kiloho'meso hopoenohinofoho. Hwap'ngoso a'amu kakoe humayo somne'no yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. Anitu kako ose ntimentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko si'meho tango maniyonehofo. O'o, si'meho wop'ngo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no Kilaisiye yokumpohn'nyo engoso ngkimo ni'weho. ¹⁰ Ngko Kilaisiye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hofiko ngkimo wonyo ko nthopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko ni'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano likuji ko ifijoso oso hiso'no ngko si'meho wop'ngo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta Kilaisiye yokumpohn'nyo ne'njoso ngkimo ni'weho.

Poul kako a'amu Koulinife si'meho hi'ntnnono Anitumo uyo somo yokino uto'monto imentisofoho.

¹¹ Oso a'amu hiso Anituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo seli'wo'n'ngkohofu so- hwafe yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo li'wo'n'ngkohofu pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'nonimant'ifijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'nonimawo'n'ngkiyohofu. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'nimo oso a'amu hwasyo seli'wo'n'ngkohofu sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnnehofo. ¹² Ngko sekwo'nji nohumant'ango yo'mayo tango ko ni'mahon'ngki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'nimentohe sohonta Anitu kako yo'mayo wonyoangkafu a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syan'ifisonto sekumo seti'hwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho. Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo Anituye yokumpohn'nyo homo somo uhwonont'ifi yomo imento- hofohofu. ¹³ Sekwo oleso peho'no hninalokwofo. Poul kako a'amu angu kengoponjo somo wop'ngo ulohom'mentisofoho. Kako nakumo wonyo nalohom'mentisofoho. Oso peho'no syon'ifisyantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso selohom'mentoheso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo masel'mentohefofo. Sekwo oso wonyo selohom'mentohe hisomne'no wae feen'mopmno.

¹⁴ Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheho hufa'u imo'nim'mentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonofo. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso ni'fo'mayo'ne jomo masel'mnehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohino ni'mo'n'ngkohofu. Ihwoni. Mehomiso hofiko hofikoe ho'yango homn'ngkwohwo'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasy'wo'n'ngkiyohofu. I oso'no kan'ngkwohwo'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hofikoe mehomi somo umasiyo'neso elofisyasy'wo'n'ngkohofohofu. ¹⁵ U ngko sen'ngkwohwo sohwo'ni si'meho mikun'imposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango Anitu'nji ito'no foyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uyimonne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'nimeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'nimo. Ngko sekumo si'meho mikun'imposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo si'meho ntap'wo'n'ngkohofu we'e limo'nalohofu. We'e'manji wop'ngo'maho.

¹⁶ Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mose- maso so'no sekwo huno ko seyahon'ngki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syon'ifisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahon'ngki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'n'ngkiso hwolikeno. Oso hunoso hwasyo huno syon'ifisyantokwofo. ¹⁷ I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyon'ifisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwat'imentohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo

mokulisyosyema'mentohoho ntapmmntohofotaho. Ose kosyoni+fisyelokwofo. ¹⁸ Ngko Taitas sohomo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohoni'mentoheso Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwatimntohofotaho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa in'wo'n'ngkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'n'ngkohe hopaso sekwo'njopo imentisotaho.

¹⁹ Olo hungkuno mti'mokalokwe loso sekwo nuhwon'ngkuji olo so'no wosyofisyantifitaho. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wop'ingo imo'nyo'ne hungkuno loso mti'mokalofoho. Ose wosyofisyantifitaho. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'ne'no Anituye timopo lohofontane so'ne yo'mayo mti'mokalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofone semti'mokiyalokweno.

²⁰ Ngko olo so'no iyoho n'ngkohoho. Ngko sekumo se'mahm'ne'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehonimnehontnne'no semti'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmt'no'njo sel'meso manohon'fitnnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwanne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sifoto hungkuno, a'amu nom'ni hwanne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho n'ngkohoho. ²¹ Ngko sekumo se'mahm'ne'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo wonimango engo wontapmmntolaho. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofo, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umojo oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wasaselimntaho. Oso homo somne'no iyoho n'ngkohoho.

13

A'amu Kouliniso hofikoe simeho hi'ntnnonohino somo ito'no mokosyohumayo'ne Poul kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisotaho.

¹ Sikuno hufa'uso nto se'ma'mentohofotaho. Olohonta se'ma'meso hufa'u s'hune umo'nimntonohoho. Anituye hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u s'hunetaho, hofiko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no simeho afa in'ngkuji ujo ehonto-jwasyikujo'no nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u s'hune imo'n'ngkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentan'ngkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho waselimonnoho. ² Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohwanne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto selimentohofotaho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo seli'mo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmnonnoho. ³ Sekwo ose nuhwon'ngkujo'manji sekwo huno ole waseyono. Kilais kakoe hungkuno ntopahon'ngki ngko hungkuno hiso seli'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kilais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso wosetihwamntonohoho. ⁴ Hohonta Kilais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'n'ngkahon'ngki hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nyoyo fonjito'ofahumentohofotaho. I oso'no kako olohonta Anituye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo Kilais'nji mo-jopohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oeso nakwo sekwo'nji no-humehwasi Anituye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmntonohoho. Oso'no Anituye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no mihwajio'ne weho.

⁵ Sekwo sekwoe humayo somne'no yano in'fijoso huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo Kilaisiye yahino somo nehopi lin'ngkwalokwofo. Simeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kilais kako sekwoe simeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kilaisiye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano finimno. ⁶ Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohon'ngkuji yano in'ngkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako Kilaisiye a'amu ne hweho. ⁷ Sekwo hon'ngkano wonyo mifitnne'entani nakwo Anitu sefo'mayo'ne jomo uli'wo'n'ngkuhwone'nwoho. Hwap'ngoso peho'neto. A'amu hofiko sekwoe hon'ngkano wop'ingo'nohino somo sehon'ngkuji nakwo Anituye

hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntikuji sekwo Kilaishiye honingkanomo ito'nohino finingkamno. ⁸ Nakwo Kilaishiye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kilaishiye hungkuno ne somo sosofitofo'ne'entani yihwono. ⁹ Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopijo'manji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimo'n'ingkohoho. Sekwo Kilaishiye yahino ne somne'no sokafo mafikuno. Oso hiso'no sikuno huhwo huhwi Mpo-humo jomo uliwo'nalokweno. ¹⁰ Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwap'ngoso sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangu ngko se'mahm'mo yoka masel'mnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne Kilais ntapmmentiso so'no sekwo tohino masemnonehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofo'ne ntapmmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹ Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'n'ingkuji honingkanomo ito'nohinomo finingkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simoho afa'nohini iningkuji simoho pompenjiyo'nji fesyohumantikuno. Ose ifijo'manji Anitu kako hitoho hwap'ngo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofiyo wosemokosyohumantonoho. ¹² Sekwo Kilaishimo iningkawo'n'ingkohoho soku, sekwo nuhu'mokukuji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahopo'nimno. Anituye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho. ¹³⁻¹⁴ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wop'ngo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo kako sekwoe simoho mo'mo engolopohamo wohumano.

Ngkolesiya Olo Iyoswo loso Poul A'amu Ngkolesiya somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *tiwenti-tu*'nji (22) *tiwenti-faif*'nji (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mt'i'mokumentisofoho. Hwap'ingo a'amu Juta fehohnjo Jisas'imo in'ingkunyo so hofiko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo An'ituye hungkuno ulonto syoho imen-tiso somo wonyo ulohofontan'ingkofo Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ul'imento, Hofiko Jisas K'lais'imo s'meho hi'ntnnono uyahon'ingkofo An'tu hofikimo utimakwoho. A'amu fihwo hon'ingkanano hungkunomo in'ingkayo sohwo hwe wop'ingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wani*'nji (1) *tu* (2) so'nji Poul kako K'laisiye syoho ulohofi imo'n'imentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *t'li*'nji (3) *foua* (4) so'nji s'meho hi'ntnnonoso hon'ingkanano hungkunomo in'ingkayo yahino somo yakolo'nnyofoho. Ose mt'i'mokinyofoho. Sohe engo *faif* (5) so'nji *sik's* so'nji ole mt'i'mokinyofoho. Nakwo hofiyu humehwasi nakwo hano emoyo kiho'maso'nji uyantanoho. Ose mt'i'mokinyofoho. Olo iyoswo hiloso kako Efesos humanto mt'i'mokumentisotikeno Koulin humanto mt'i'mokumentisotikeno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu l'hwasi t'fi un'ingkohwano.

¹⁻² Nje a'amu hwahe Ngkolesiya Jisas K'lais'imo s'meho uyont'fi uhu'mokuwo'n'ingkohofu sokumo, ngko Pouli'ni olo iyoswo semti'mokiyalokweno. A'amu Jisas K'lais'imo s'meho hi'ntnnono uyiwo'n'ingkohofoso ngko'nji humalohwoneso sekumne'no nakwoe a'amufu loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'n'mno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hofiko ntapmmentohofu'maho. O'o, Jisas K'lais poyo pe'n'imentiso sohomo Mpohwo An'tu apa'no ulika'mentiso oso hwo'nji nan'ingkwohwo An'tu'nji siko olo syoho hiloso ntaponji n'hwasonmentisiyo hwo'nyoho.

³ Nan'ingkwohwo An'tu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais'iji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosi s'meho pompenjiyo wosejopanjiyoho. ⁴ Nakwoe wonyomne'no Jisas K'lais poyo pe'n'imentisofoho. Oso'no Seteniye hon'ingkanano so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'n'imo yokumpohn'nyo nemokosyohumentan'ingki nakwoe Mpohwo An'tu nje hwomu hwa-hopo uhwat'imo syofis'yahon'ingki Jisas kako eno ulonto kan'ingkwohwoe hunomo in'ingkawento Jisas asomo net'mayo'ne pe'n'imentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo An'tuye yofeso woho'nomano. Engolophamo woho'nomewo'n'ingkuhwano.

An'ituye hon'ingkanano anga'nohino weho.

⁶ An'tu sekumo s'meho sejaponto Jisas K'lais sekwoe wonyo so'ne poyo pe'n'imentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne johu selalofoho. I osohumo hohujo ikinjaofont'fi nusikwojaofont'fi hungkuno kengo somo in'ingkowalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo in'ingkawo'n'ingkohofu so'no nje hi nt'ikofahon'ingki ngko yomo yalokweno. ⁷ Oso hungkuno kengo somo An'tuye angopono mipesemotasonehoho. O'o, n'ihu'no awonoho. An'tuye hon'ingkanoso n'ihu'no kenga'nohinofoho. K'laisiye hungkuno wop'ingo somo a'amu fiso hofiko iwolo'mokont'fi hwasyo hungkuno loseti'hwalo'kwofu. ⁸ I nakwo nose'mehwas'i'manji a'amu ahwomomjoso se'mapijo'manji hungkuno nom'ne kengo s'imo'mo selmentihwone hopo'maho. O'o, nom'ne kengo sel'hwasi'manji nakumo t'ikanomo menehwajonefoho. ⁹ Hohonta hungkuno ole nto sel'mentoheho i olohonta apa'no selalokweno. An'tuye hon'ingkanomne'no hungkuno s'imo'mo sel'mentohe so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fiso An'tuye hon'ingkanomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako tikanomo wamtonoho.

¹⁰ Ose selohe so'no fisyafihupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno laselmentohono. O'o, An'tu kako nje yofe ho'nomayo'ne selmentohono. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno selont'i'mtentesi ngko K'laisiye syoho ulohofiyoso miyo'mnesohilo.

Poul An'tuye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.

¹¹ Nje a'amu soku, hungkuno nehopi wasel'imo. An'tuye hungkuno wop'ingo sel'wo'n'ingkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'ango'maho. ¹² Olo hungkuno loso

a'amu lontihwamentiso'maho. O'o, ni'hu'no awonoho. Jisas Kilais kako'nohini nti'hwamentisofoho.

¹³ Hohonta ngko Jutafe honingkanomo ito'nohino iningkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo nto upa'nimentohofoho. Anituye a'amu Jisas Kilaisimo simeho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syafisyonji ngko wae weo'mo limotefoho. ¹⁴ Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afa'nono lonetihwamentohoho osomo uyakolo'mentohofoho. Hofiko Mousesiye honingkano hungkunomo we'enehwo iningkamotofoho. I ngko engo iningkamotefoho.

¹⁵ Hohonta osomo iningkamote sohwo'ni i olohonta Anituye honingkano songo ntopahonjo somo iningkowalokweno. Nje na'u ngkimo aswo monimaso sohonta Anitu ngkine'no hitoho ulofahoningki wopingo ntohofonto kakoe syoho ulohofiyone ni'hwosopo'mentisofoho. ¹⁶ Anitu kakoe hwomu nti'hwamentiso sohune'no ngko hungkuno wopingo woluthwamo. A'amu Jutamnohoni'maho, o'o a'amu temtitofu kengo kengo somo kako woluthwano lonto Jisas Kilaisimo nti'hwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohomo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no ulohonimetohe'maho. ¹⁷ U *apousel* nom'ne hofiko *apousel* simo'mo imo'nimentohoho sohwa Jerusalem humalofo sohwo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohonimetohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane spono womentohofoho. Tifi no'mo ngko anga Ntomasikos spono asomo umentohofoho.

¹⁸ Oso'no Jisasimo uhwonimetohe sohonta soswo hufa'u si'hune ni'yokolofahoningki osohonta ngko anga Jerusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (sikuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife fehohnjo hopi'nono mta'ni) humamentohofoho. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no hnnimentihwayofoho. ¹⁹ *Apousel* nom'ne sohwo ngko muhwonimetohe'maho. O'o, Jisasiye koningkwa'wehwo Jemisi'nji Pita nttnohini uhwonimetohe hwo'nyoho. ²⁰ Olo hungkuno loso semti'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. Anitu kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

²¹ Ngko Jerusalem uliko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonno umentohofoho. ²² Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kilaisiye hungkuno upa'nontifi uhu'mokumotofoso hofiko nje yofe'nohini upa'nontifeso nje simano somo manohonyofoho. ²³ A'amu ngkine'no upa'nimentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasimo iningkowentaningkuhwone so'nyumo kako fonjahumajo sohwo olohonta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyonto nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno luthwalofoho. ²⁴ Ose upa'nontifi ngkine'no Mpohwoe yofe ho'noma'mentohofoho.

2

Nom'ne 'Apousel' Jerusalem humamotofo sohwanji Pouli'nji hofiko simeho afa inimentohofoho.

¹ Soswo aho hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no ni'yokolofahoningki Mponopasi'nji Jerusalemno asomo wowaho lontai Taitasimo utimentai umentihwonefoho. ² Anitu kako ngkimo ntahoningki ngko umentohofoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwafo anga so'mo uhu'mokumentihwonefoho. Osopo ngko Anituye hungkuno a'amu Juta'no'maso, o'o, a'amu temtitofu kengo kengo somo luthwawo'ningkohe so'no oso hwe engo sohwo luthwamentohofoho. Hwapingoso oso syoho yi'wo'ningkohe so'no nakwolaho nti'fijoso ne mmo'nonoho. ³ Taitas ngko'nji humamentiso sohwo kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngkliknta'ango hweho. I oso'no hwe engo sohwa hofiko nakwo Juta sohwo'niye a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'no hungkuno me-efohoho. Oso hwe engo huhwo sohwa Taitas hwaho Ngkliknta'ango so'no huno ko uyahoningki hofiko Taitasiye a'apaho sihu wokolofano me-efohoho. ⁴ Oso anga homo somo nohumentahoningkuhwoni hwe nom'ne sohwa hiyaso'mo swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafe honingkanomo humentaningkuhwoni Jisas Kilaisiye hungkunoso ikwolofonema'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyaso'mo swappmentohoho sohwa Jutafe honingkanomo apa'no nana hopa womekilo'mokonehumojantifi imentohofoho. ⁵ Hofiko Taitasiye a'apahomo sihu kolofo so'no nelahoningkofi nakwo eno mujo'njo imentihwonefoho. Nakwo hofikoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafo honingkano hungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas Kilaisiye hungkuno so'nohini waho'ningkuhwono. Jutafe honingkano hungkuno so'nji ni'hu'mingoso nakwolaho limentihwonefoho. Oso'no hofikoe hungkuno somo miningkayo'njo imentihwonefoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somne'no ngko iyoho mannimentisofoho. Hwapingoso Anitu nakwo a'amu hopi'nonohino'nnwe yahino afa'nohini

nahon'iwo'n'ingkisofoho. Oso hungkuno ngko a'amu temtitofo kengo somo luthwawo'n'ingkohe so'no hwe engo sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentohofofoho. ⁷ O'o, hungkuno songo manjo'njo yontifi humo ole umentisofoho. Ngko a'amu temtitofo kengo somo Anitu kakoe hungkuno luthwayo'ne n'hwosopu'mentiso hwo'nyoho. Anitu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno luthwayo'ne uhwasopu'mentiso hopaso ngkimo n'hwosopu'mentiso hwo'nyoho. ⁸ Ou, Anitu kakoe yokumpohn'nyo Pitamo uyahon'ngki Pita a'amu Juta somo Anituye hungkuno luthwayo'ne (*apouse*) syoho iwo'n'ingkiso hweho. Oso pa'nyoso Anitu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'no'maso, o'o, a'amu temtitofo kengo kengo somo luthwayo'ne (*apouse*) syoho ntapmentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa hofikoe yofe Jemisiyo, Pitayo, Jouniyo hofiko humo ole uyimeto, Anitu olo syoho loso ntapmentiso so'no humo uyahon'ngki oso'no hofiko Mponopasi'nji nekumo aho epentifi olo so'no simheho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'menti'hwono. Mponopasi'nji nekwo a'amu temtitofo kengo kengo somo Anituye hungkuno woluthwantayoho. Hofiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno woluthwantifeho. Oso'no syoho afa'no yiwo'n'ingkuhwone hwona'nyoho. ¹⁰ Hungkuno anga'nohinoso nekumo humo efophoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomne'no umofonyo iyo somne'no humo syafisiyikuji ufo'mapmno. Ose iyoso'no nimo'n'ingkahon'ngki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'n'ingkohe hwo'nyoho.

Poul kako Pitamo yoka ulimentisofoho.

¹¹ Tifi sohonta nakwo Antiyouk nohumentahon'ingkuhwoni Pita none'mahon'ngki ngko a'amufe timopo Pitamo kakoe simanopo yoka ulimentohofoho. Hwap'ngoso kako humo wonyo tipema'mentisofoho. ¹² Simo'mo Jemisi a'amu Jerusalem mta'ango uhwatimentiso sohwa m'mofopontan'ngkofi Pita kako a'amu temtitofo kengo kengo somjo so'nji wopayo afapo nta'ni nimentisofoho. I oso'no a'amu Jerusalem mta'ango huhwo sohwa nu'mofopahan'ngkofi Pita kako humo wonyo ole tipemanto kako a'amu temtitofo kengo kengo so'nji wosopayo manimentisofoho. Hwap'ngoso a'amu kengoso hofiko a'apaho sihu makolo'nyo'njo yiwo'n'ingkohofofoho. A'amu Jerusalem mta'ango sohwa hofiko humo ole, a'amu a'apaho sihu makolo'nyo'njo sohwa hofiko Anitumo mu'maso'ne hwafoho. Oso'no Pita hofiko ngkine'no humo wonyo syonihufipitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nji wopayo manyo'njo imentisofoho. ¹³ Pita ose imentiso so'no a'amu hofiko Pitamo tifi in'ngkawentifi yahino wonyoso hofiko ema'mentohofofoho. Oso hofikoe humo wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtitofo kengo kengo so'nji afapo nta'ni wopayo manimentisofoho. ¹⁴ Oso humo wonyoso syofisyomantifi Jisasiye hungkunomo min'ngkayo'njo yontan'ngkofi uhwonimetohe so'no ngko Pitamo a'amufe timopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimentoho, Kiko a'amu Juta hwasoho. I oso'no kiko a'amu temtitofo kengo somne'no ole so'no kumo'n'ingkohoho. A'amu temtitofo kengo kengoso hofiko a'amu Jutafe yahinomo un'ngkafe. Oso'no kumo'n'ingkahon'ngki peho'no syofihu'mahnnoto. Kiko huhwosi Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwasoho. Ngko Pitamo ose ulimentohofoho.

A'amu Jisasi mo simheho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho.

¹⁵ Nakwo a'amu temtitofo kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'nimaho. O'o, nakwo Juta Mousesiye hon'ngkano hungkunomo in'ngkawowo'n'ingkohoho sohwa mta'ango hwona'nyoho. ¹⁶ I oso'no nakwo a'amu Juta Jisas Kilaisimo simheho hi'ntnnono uy'iwo'n'ingkuhwone hn'wi nakwo humo ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mousesiye imentiso hopi'nonohinomo in'ngkayo sohwo osohumo Anitu kako ole mulonehoho. Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wopingo hwasoho. O'o, ose mulonehoho. Hwap'ngoso hon'ngkano ni'hu'no anga'nohinoweho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas Kilaisimo simheho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako ulonefo, Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Nje a'amu ne hwasoho. Oso hon'ngkano somnohini in'ngkawaso'manji Anitu ole wonalimtonoho. Sekwo wopingo kuyoho. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimo simheho hi'ntnnono uyahon'ingkuhwoni i osemanji olohonta Anitu wopingo kuyoho nelalofoho. Hwap'ngoso nakwo hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo'netaho. O'o, awonoho. Hwap'ngoso ole, nakwo Jisas Kilaisimo simheho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso oso'nohinoso hopo'maho. ¹⁷ Oso'no humo naimentiso so'no Anitu sekwo wopingo kuyoho najoso'no nemo'n'ingkahon'ngki nakwo Jisas Kilaisimo simheho hi'ntnnono uyimentihwonefoho. Ose imentihwone so'no a'amu fehohnjoso ole nalifijoso, Sekwo Mousesiye hon'ngkano hungkunomo hohujo ikenjafontifi Jisas Kilaisimo simheho uyontifi sekwo a'amu temtitofo kengo Mousesiye hungkunomo min'ngkayo'njo hon'ngkano wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'nalokwofo. Oso

hungkuno nehopi nali'fijo'manji u nakwo hon'ngkano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kilais kako nakwo wonyo iyo so'ne nefe'mayo hweho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose molanehwono. Kilais nefe'mahon'ngki nakwo wop'ingo imo'nalokuhwono. ¹⁸ Ihwoni. Hon'ngkano hungkunoso nakwo An'ituye a'amu ne imo'nyo so'no monefo'mayo'manji hon'ngkano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kilais'mo simeho uyontani An'ituye a'amu ne imo'nimalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no hon'ngkano hungkuno somo in'ngkayo'manji nakwo hon'ngkano wonyomo apa'no humalohwono. ¹⁹ I ngko hon'ngkano hungkunomo atofu lonji huno ole tipema'mentoho, hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo so'no ngko syoho engo yonji ito'no in'ngkayoso nakwo hopo'maho. O'o, An'ituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no hon'ngkano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olohonta hon'ngkano hungkuno hiso ngkimo momekilo'mokon'humajiyo'njo yalofoho. ²⁰ O'o, Jisas Kilais nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'n'imentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'n'imentohe hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kilais nje simeho mo'mo songo humaho. I olohonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko An'ituye hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyonji humaleno. Hwap'ingoso olenoho. An'ituye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo simeho ntaponto ngkine'no poyo pe'n'imentisofoho. ²¹ An'itu ngkimo wop'ingo tohofoso so'no ngko hwotoho mahmnehono. Hon'ngkano hungkuno somo a'amu in'ngkakuji An'ituye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kilais kako poyo siki pe'n'ingkuhwonesohilo. O'o, nakwoe wonyo'ne Jisas Kilais kako poyo pe'n'imentiso so'no nakune'no hitoho ulofahon'ngki nakumo wop'ingo kuyoho nali'mentisofoho.

3

Hon'ngkano hungkuno somo in'ngkayo yahino so'nji Jisas Kilais'mo simeho hi'ntnnono uyo yahino so'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino yi'wo'n'ngkohofu soku, sime'mo nakwo Jisas Kilais sekwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'n'imentiso so'no hofiyo loseti'hwahon'ngkuhwoni sekwo Kilais ne sohomo hoba t'mo uhwon'tmentohofofoho. I olohonta sekwo hwasyopo hwosopisyao'malofofoho. Sekwoe huno somo hwasyo hon'ngkanomo ti'hw ipesemotapmmasoto. ² Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohon'imne'no yohono. Sekwo hon'ngkano hungkuno somo in'ngkamentohofu so'no An'itu kako kakoe Towahuno Wop'ingo sejapmentisotaho. O'o, sekwo Jisasiye hungkuno songomo upa'nont'ifi Jisas Kilais'mo simeho hi'ntnnono umentohofu so'no An'itu kakoe Towahuno Wop'ingoso sejapmentisofoho. ³ Sekwoe huno wop'ingoso pipi yont'ifi ho'nao'malofoto. Sime'mo sekwo syoho emayoso An'ituye Towahuno Wop'ingofe yokumpohn'nyo'nji hofiyo emant'ifi osoho huno wop'ingoso ho'naofont'ifi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'n'ingo so'nji wesejwaofant'ife'no yalokwofo. ⁴ Sekwo An'ituye Towahuno'nji hofiyo humamotofo so'no in'ingo laseyohoho. Oso'no syafisiyikui ne anefoho wolant'ifetaho. Awonoho. Ne anefoho mal'fitnnnehoho. ⁵ Apa'no waselohon'imne'no yohono. Sekwo hon'ngkano hungkuno somo in'ngkayo'ne An'itu kakoe Towahuno Wop'ingo sejopalofoho. I oso'no sekwo Jisasiye hungkunomo haloho upa'nont'ifi simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofo so'no kakoe Towahuno sejopalofoho.

⁶ Oso pa'nyoso Apiloham imentisofoho. A'amu An'ituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa Apilohamne'no ole mti'mokumentohofi, Apiloham sohwo kako An'ituye hungkunomo simeho hi'ntnnono umojo hweho. An'itu oso simeho hi'ntnnonohino so'no ul'mento, Nje hungkunomo Apiloham simeho hi'ntnnono ntape so'ne kako hon'ngkano wonyo ane hweho. Ose l'mentisofoho. ⁷ Oseso sekwo huno waseyono. A'amu An'ituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apilohamiye mehomi ne hweho. ⁸ Ni'hu'no hohonta An'itu ole so'no huno uy'mento, a'amu temtitofo kengo kengoso ngkimo simeho hi'ntnnono nontap'fitnne so'no ngko wop'ingo kuyoho ul'mnefoho. Huno ose uy'mentiso so'no kako Apilohammo olo hungkuno wop'ingo loso ul'mento, Kiko ito'no ehumayo so'no ngko a'amu hwaoh kengo kengoponjo temtitofo kengo kengo so'njimo wop'ingo uloho'mnefoho. An'itu Apilohammo ose ul'mentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu An'ituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa mti'mokumentohofofoho. ⁹ Apiloham oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyahon'ngki An'itu wop'ingo uloho'mentisofoho. Oso'no a'amu Juta so'nji temtitofo kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofi An'itu kako hofi'kimo wop'ingo ufo'mawo'n'ngkiso hweho.

¹⁰ I oso'no a'amu hon'ngkano hungkuno so'no ole li'wo'n'ngkohofi, Ngko hon'ngkano hungkuno somo in'ngkayo so'ne An'itu nje wonyoso wae ween'mofono. Oso

¹³ I oso'no a'amu wonyo honingkano ane sohwo olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko tikanomo uftinnefoho. I oso'no nakwo honingkano hungkunomo ito'no miningkayo'ne so'no Kɛlais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kɛlais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anɛtuye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fiwɔ iyopo fonjinto'ofasiyo sohomo Anɛtu kako kakimo hohujo ikinjɛmofɛhwosi tohino engo uyonefoho. Ose mti'mokumentohofohoho. ¹⁴ Oso'no oso hungkuno Anɛtu Apilohamɔ ulimentisoso ne imo'nimentisofoho. Apilohamɛye imuhwo Jisas Kɛlais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofikoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anɛtu kakoe Towahuno wopingoso a'amu homo somo uyɛmontonoho.

¹⁵ Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnnimo hungkuno waselimo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syafisyonto kakoe mehomi somo yo'mayo hwo'yango yano ulofwo'ningkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowentihwonefoho. ¹⁶ Oso pa'nyoso Anituye hungkuno Apiloham'nji kakoe imu sohwo'njimo ulimentisoso ne'no weho. Oso imu pi'n'ngo'maho. O'o, imu kenga'nohino sohumne'ne ulimentisofoho. Oso imu huho sohwo jisas Kilaisiyoho. ¹⁷ Ihwoni, Anitu kako kakoe hungkuno Apilohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uyimentisoso soswo *foua hantilet teti* (430) uyokolofahon'ngki osohonta Anitu Mouses'mo hon'ngkano hungkuno uyimentisofoho. I oso hungkuno t'finjoso hungkuno simo'mjo somo wae meeofoneho. O'o, hungkuno simo'mjo Anitu Apilohammo uyimentisoso ne'no weho. ¹⁸ Oso'no hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso nakwo yo'mayo umentiso Anitu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno t'finjoso olenoho. Hwe fihwo kako hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo so'no Anitu kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

Hon'ingkano hungkuno loso nakumo mesyolonet'ihwayo'nefoho.

²¹ Oso hungkuno tɛfinjoso Anɪtu Mousesimo uyimentisoso hungkuno sɪmo'mjoso Apilohammo uyimentiso somo wae weo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mousesiye honingkano hungkunomo tifi iningkohwaso hn'ni Anitu nakumo songo humayo'neso nejaponefoho. U, Anitu a'amu Mousesiye honingkano hungkunomo iningkaofijo somo ole ulih'wonesohilo. Sekwo wopɔng kuyoho. Ose ulih'wonesohilo.

²² O'o, Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole nalo, A'amu hopi'nono olo

hwaho lopo humalofo somo honingkano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohu-mawo'n'ngkisofoho. Ose nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo somo Anitu oso hungkuno Apilohammo uyimentisoso oso a'amu homo somo uyimtonoho. Hungkuno hiloso ole, Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo ulohofonefoho.

²³ Jisas kako nakwo hwahopo mape sohonta nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo nohumentahon'ngkuhwone osohonta honingkano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumaji'mentisofoho. Osopo nohumentan'ngkuhwoni simeho hi'ntnnono uyo honingkano Anitu netihwamentisofoho. ²⁴⁻²⁵ Oso'no honingkano hungkuno loso Anituye yahino wopingoso netihwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kilaisi nakwo wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta honingkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no Anitu kako sekwo wopingo kuyoho naliso'no honingkano hungkunoso momekilo'mokonehumajoneho.

²⁶ Oseso nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo Anituye mehomi'nwoho. ²⁷ A'amu Jisas Kilaisimo in'ngkayo'ne mijo kiyomayo neso hofiko Jisas Kilaisiye huno nomantifi Kilaisi imentiso pa'nyo yalokuhwono. ²⁸ Oso'no olohonta nakwo Jisas Kilaisimo in'ngkwalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohin'woho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyi so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moya'mi sofani kengo'maho. Awonoho. Jisas Kilaisi nakwo simeho mo'mo ne humaso hn'nwi nakwo afa'nohino humalohwono. ²⁹ Oso'no jije simehomo Jisas kuhumaso'manji kiko Apilohamiye imu hwosoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'njimo uyimentisoso kiko nomatnnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo umokumentisofoho.

4

¹ Oso pahnnimo hungkuno simo'mo seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Hwe fihwo poyo pe'n'ngkahon'ngki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohumne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango so'nji umokosyohumahon'ngkofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyi pa'nyo hweho. ² Hwap'ngoso we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnoho. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tifi no'mo hwomu huhwo sohwo oso sikuno kan'ngkwowho ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumantihwone hweho. ³ Oso pa'nyo nakwo humamentihwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomi pa'nyo humentani nakwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo humentani honingkano hungkuno hiso mekilo'mokonehumaji'mentisofoho. ⁴ Oso sikuno Anitu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwo hwahopo uhwatimentisofoho. Kona'wohi Jisasimo aswo mahon'ngki kako honingkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho. ⁵ Anitu kakoe hwomu uhwojahon'ngki kakoe hwomuso nakwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo isihuto nalohofonto Anituye mehomi ne namokumentisofoho.

⁶ Nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo so'no netihwayo'neso Anitu kakoe hwomufe Towahuno nejopahon'ngki Towahuno sohwo ehuhnaofonto Anitumo uli'wo'n'ngki, Mpohwo, Mpohwo. ⁷ Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomi'nwoho. Oseso nakwo kakoe mehomi hn'nyumo yo'mayo Anitu kakoe mehominne'no ito'no esyohumamentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Ngkolesiya somne'no huno pi'n'ngo syafihu'mentisofoho.

⁸ Sekwo temtitofo kengo soku, hohonta sekwo Anitu ne sohumo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo anitu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofofoho. ⁹ I olohonta sekwo Anitu ne sohumo tipemalokwofo. I nom'ne hungkuno ole, Olohonta Anitu kako sekumo tipesemalofoho. Oso'no sekwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo wohumantife'no liyalokwofo. Oso honingkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane hweho. ¹⁰ Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo sikuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo timo uhwon'wo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako wopingo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho. ¹¹ Oso'no ngko sekumne'no huno pi'n'ngo engo syofisyalokweno. Anituye hungkuno losetihwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalokweno. Ne'maso imo'nonetiken.

¹² Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hmmo'n'mno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumammotof

kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humaleno. Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko sekwo ngkimo wonyohofiyi ntoho'mentohofofoho. ¹³ Hon'ngkanopo hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo t'pemanji sekuyepono asomo ponji Anituye hungkuno losethwamentohefoho. Sekwo in'ngo laseyohoho. ¹⁴ Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahon'ngki sekwo ngkine'no hohujo mikin-jan'mofe'njo imentohofofoho. O'o, sekwo hofiyi ntoho'mentohofofoho. A'amu ah-womomjo sohwanji Jisas Kilais sekumo se'mahon'ngkofi sekwo wop'ngo umokosyohu-mamentohofoho pa'nyoso ngkimo n'mokosyohumamentohofofoho. ¹⁵ Osohonta sekwo ngkine'no simonyo imentohofofoho. I olohonta sekwo hon'ngkano nom'ne kengo so'no syafisyontifi simemo wop'ngo lasemo'n'ngkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo simemo engo ntapmmmentohofoho so'no nifo'mayo'ne sekwoe ho'yangyo yo'mayo hopi'nono nontap'kutnnesohilo. Ngko huno ole niyohoho, Sekwo ngkimo nifo'mayo'manji ole wantantifeho. Nakwoe t'mo wokit'hwofiyano. Wonyoangkafo n'mokosyohumamentohofofoho. ¹⁶ I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahon'ngko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnnalokwofo.

¹⁷ A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hofiko sekumo afofo semokalokwofo. I hwapingoso sekwo hofikoe yofe ho'nomayo'nefoho. Hofiko sekumo ajwo'mo mase'mofontifi ngkimo mempo hohnta'ni women'humojantife'no yalokwofo. ¹⁸ A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, hon'ngkano wop'ngomo mji'mweneso afofo umokiyoso wonyoangkafofo. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentan'i'mo hofiko sekumo afofo semokiyoso wop'ngofoho. ¹⁹ U nje mehomi, simemo sejalokwe soku, sekwo tohino engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehomi aswo mayo'ne tohino engo umn'wo'n'ngkiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no n'mnalofoho. Oso tohino mjan'imn'im'hwosi sekwo sekwoe simemo sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas Kilaisimo ni'hu'nahone uy'kuji kako sekumo sehula'afonefoho. ²⁰ Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno olo pa'nyo masel'mnehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'n'ngo engo syofisyalokweno.

Apilohamiye ape Hekal'nji Sola'njiye pahnn'mo hungkuno Poul mt'i'mokumentisofoho.

²¹ Sekwo njimno. Sekwo Mousesiye hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo wohu-mantife'no yalokwofo soku, oso hon'ngkano hungkuno neso sekwo huno laseyohoho. ²² Hungkuno hiloso ole naliso, Apiloham hwomu hufa'u tipema'mentisofoho. Tis'maso sohwo Solafe syoho ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Apilohamiye ape nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe Aisakiyoho. ²³ Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomi aswo mayoso a'amu mawo'n'ngkohoho pa'nyofoho. I Apilohamiye ape ne Sola hwonjo ape ni'hu'no a'manesi Anitu hungkuno Apiloham ya'umo ul'mentiso so'no Sola mehomi ma'mentisofoho. ²⁴ Olo a'mu sofa'umne'no pahnn'mo hungkuno wasel'monne'no yohono. Ape sofahusi siko Anituye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyoho. Simo'mjosi Hekal kako hwofiki'nyo Sainai pa'nyiyoho. Osopo Anitu kako Mousesi'mo hon'ngkano hungkuno uy'mentisofoho. Hekaliye mehomiso syoho ulohofiyi a'amufoho. ²⁵ Hwofiki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya wo'nnyoponoho. Pone engo Jerusalem hwofiki'nyo Sainai pa'nyofoho. Oso ango pone Jerusalem olo hwahoponjo a'amu osopo humalofoso hofiko hon'ngkano hungkuno somo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no hon'ngkano hungkuno hiso hofikimo mekilo'mokohumatn'nyofoho. Oso'no hofiko oso hungkuno somo syoho ulohofiyi hwafoho. Hekaliye mehomi pa'nyofoho. ²⁶ I Anituye hungkuno nom'neso Apilohamiye ape nesi pa'nyofoho. Sola kako syoho ulohofi'maho. O'o, ape nefoho. Kako Anituye ahwomomjo anga nemokosyohumayo pa'nyiyoho. Ango Jerusalem songoponoho. A'amu hn'n'mo momekilo'mokonehumajiyo'neponoho. Sola kako nakwoe nena'wohiyoho. ²⁷ Aisaiya oso ango pone Jerusalem hufa'uyo so'no Anituye hungkunomo ole mt'i'mokumentisofoho. Ole nal'mento,

Kiko ape hwonjo siki, simonyo fiyo.

Kiko mehomi aswo momaso'njo ko yonji kiko mango engo'nji isamoyoka njo.

Hwapingoso mehomi pi'n'ngo engo wosejapmmnonho.

Jije mehomiso ape syoho ulohofiyi siye mehomimo uyakolopitnnefoho.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

²⁸ Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anitu simo'mo Apilohammo hungkuno uyonto t'fi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uy'mentisofoho. ²⁹ Hohosohonta syoho ulohofiyi siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uy'mentisofoho. Oso pa'nyo olohonta Anituye Towahuno nakumo Anituye a'amu ne nemokahon'ngki nakwo tango malokuhwono. A'amu hon'ngkano

hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejopalokwofo. ³⁰ I oso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ole mt'i'mokumentohofi Anitu Ap'lohhammo ul'mento,

Syoho kilohofiyo si'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.

Syoho kilohofiyo siye hwomu sohwo kako jje hwaho yo'mayo ho'yangoso momanehoho. O'o, jje ape ne siye hwomu ne sohwo kako'nohini nomane hweho.

³¹ Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho ulohofiyo siye mehomim'aho. Nakwo hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumayo'nwoho. Hon'ngkano hungkunoso nakumo momokilo'mokonehumajonehoho. O'o, nakwo ape ne siye mehomim'aho.

5

Kilais kako nakumo isihutofonema'mentiso lopo wohumano.

¹ Seteniye impo'ango mta'ni Kilais nakumo nashiuto'mentiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Hon'ngkano hungkunoso sekumo nomokokilo'mokosehumajoloho.

² Sekwo upa'nimno. Ngko Pouli'ni hungkuno waselimonne'no yohono. Huno ole losyofisyalokwofo. Nakwoe a'apaho sihu kolo'nyomanji Jutafe hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo'manji Anitu nakwoe wonyo wae wena'mtonoho. Huno ose syofisyalokwofo'manji Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki pe'nimentono.

³ Ngko apa'no waselimo. A'amu fihwo kako Anituye a'amu ne imo'nyo so'ne kako hon'ngkano hungkunomo in'ngkawesoso kakoe a'apaho sihu kolofo'manji oso hwe huhwo sohwo hon'ngkano hungkuno ni'hu'no hopi'nonohinomo un'ngkaweno. Ni'hu'no kenga'nonohinomo min'ngkayo'manji u hon'ngkano wonyo kenga'no iso'manji ni'hu'nahone tikano wene hweho. ⁴ Sekwo wonyo wayo'ne hon'ngkano hungkuno in'ngkawowo'n'ngkohofom'manji sekwo Jisas Kilaisimo nto usikwojao'malofo kuyoho. Yo'mayo wonyoangkafo Anitu sekumne'no selohofiwo'n'ngkiso so'no sekwo hohujo nto ikinjao'malofofoho. ⁵ Sekwo hohujo ikinjaofahon'ngkofi nakwo fehohnjo hn'nwi Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso somne'no simoho hi'ntnnono uyahon'ngkuhwono Anituye Towahuno Wopingo kako nakwoe wonyo hon'ngkanomo wae yaofalofoho. Oso'no tifi no'mo Anitu utihwa'nyopo, Nje mehomim'wopingo ne kuyoho nalonefoho. Oso hiso'no nakwo hontohumalohwono. ⁶ Nakwo Jisas Kilaisiye mehomim'ne imo'n'ngkuhwone so'no u a'apahomo sihu kolo'nyoso a'apaho makolo'nyoso oso sikiyoho. O'o, Jisas Kilaisiye mehomim'ne imo'nyoso ole, Jisasiye hungkunomo tifi in'ngkayo so'nji a'amu nom'ne somo simoho hi'ntnnono uyo so'ntnne oso Jisasiye mehomim'nefe yahinofoho.

⁷ Simo'mo sekwo Jisasimo tifi hofiyo in'ngkamotofofoho. I sekwoe yahino wopingo somo tihwo pi'wasehumasoto. Jisasiye hungkuno somo in'ngo mopmno eso tihwo selimasoto. ⁸ Anitu'maho. O'o, kako oso hon'ngkano wonyo somta'ni Jisasimo uhwojahon'ngki sekumo sesi'hutomentiso hweho. ⁹ Toho we'e sijontan'ngkuhwosi ifofo yososo toho engo siji'hwosi yo'mayo hopi'nonohinomo wonahumontonoho. Oso pa'nyo a'amu anga'nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi'nonohino soku sekwo hwasyo hon'ngkanomo in'ngkwalokwofo. ¹⁰ I oso'no ole syosefisyalokweno. Hwe Engo sohwo sefo'mahon'ngkuhwosi oso hwasyo hungkunomo in'ngkwalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofikui Jisasiye hungkunom'nohin'ngko in'ngkwalokwe hopaso fin'ngkamno. Oso a'amu sohwo sekumo ole seloso, Sekwo a'apaho sihu fikolo'nimno, ose seloso sohwo hwasyo hon'ngkanomo ipesemotaseweso sohwo kakoe yahino wonyo somne'no Anitu kako tohino uyonefoho.

¹¹ A'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul huhwo'nji ole luti'hwawo'n'ngkiso, A'amu hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso a'apaho sihu kolo'nyo somo ose in'ngkaofijom'manji Anitu hofikoe wonyoso wae weeo'mtonoho. Ngkine'no ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko luti'hwanti'mtentisi a'amu hon'ngkano hungkunomo in'ngkwalokwofo sohwa ngkimo tango montape'njo ikutnnesohilo. O'o, ngko Jisas a'amufe wonyo so'no iyopo poyo pe'nimentiso so'no ulalokwe so'no hofiko ngkimo tohino ntap'wo'n'ngkohofofoho. ¹² A'amu sekwoe a'apaho fikolo'nimno selalokwofoso hofiko hofikoe a'apahomo ni'hu'nahone sihu kolo'nifijoso sekumo seliko'mafikui ni'hu'nahone mose'mafikutnnehofo. Oso'no nimom'ngkohoho.

¹³ U nje a'amu soku, hon'ngkano hungkuno somta'ni Anitu kako sekumo sesi'hutomentisofoho. Sekumo peho'ne sesi'hutomentisoto. Apa'no hon'ngkano wonyomo in'ngkayo'netaho. Ni'hu'no awonoho. Olenoho. Nom'ne a'amu somo simoho uyo'ne nom'ne a'amu somo ufo'mayo'ne oso'ne Anitu nakumo isihutofonema'mentisofoho. ¹⁴ Yo'mayo hon'ngkano hungkuno neso hungkuno

anga'nohino somo wo'nnyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no wakumo'nono. ¹⁵ I sekwo nom'ne a'amu so'nji yoka hnn'ngkuji simeho tohino sem'ngkuhwoso'no tango in'ngkuji ikujoho fongki'n'fijo'manji i sekwo i'waho fiy'mno. I sekwo oso yahino ifijo'manji sekwo hopi'nono wonyo umo'nantifeho.

Anituye Towahuno Wop'ngofe yahino'nji a'amu hwaho loponjo hn'nwiye yahino so'ntnne hungkunofoho.

¹⁶ Hungkuno ole waselimonne'no yohono. Sekwo haloho popmno. Anituye Towahuno Wop'ngofe mampaho jije hunomo huno kiy'hwoso'no simeho kumo'noso somo tifi fin'ngkayo. Ose iyo'manji yo'mayo wonyoso jije simeho umo lih'wosi ko yososo miyonehoho. ¹⁷ Ihwoni, jije simeho ole kilalofi, Olo hon'ngkano losomo hano fiyo. I Anituye Towahuno Wop'ngo ole kilalofi, Yo'mayo wonyo jije simeho umo lih'wosi yososo miyonehoho. O'o, nje hon'ngkanomo tifi nn'ngkape. Ose kilalofoho. Oso'no oso hwa'u jije simeho mo'mo ikujoho hopa fongki'nalokusiyo. Kiko yo'mayo uyimonji yalokunoso kiko hopo'maho. ¹⁸ Kiko Anituye Towahuno Wop'ngomo tifi in'ngkusoso kiko hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumhnnohino.

¹⁹ Yo'mayo wonyoso nakwoe simeho yoneso'no huno nayohoho, nom'ne a'amufe a'apahomne'no simeho fefoyoso, yo'mayo huno wonyo syafisiyoso, hon'ngkano wonyomo hano iyoso, ²⁰ iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwa-hoponjo hwasyo anitu hwe hwoso sohumo tifi in'ngkayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nontifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnn'yoso, s'mano hintotohino kumnyoso, yofe ho'noma'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syafisiyoso, a'amu ito'no mohumayofoho. O'o hofiko husilo husilofa lohofontifi nom'ne a'amu somne'no sitofo ujofoho. ²¹ Nakwoe simeho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi umo'nyo, mijo yokumpohn'nyo nonontifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fon'fonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umo li'wo'n'ngkisofoho. S'mo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'n'ngkohofoso hofiko Anitu nemokosyohumayo sopo mahufitnnefoho.

²² I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo in'ngkawasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo Anitu'nji hungkuno hnn'ngkuhwasi simeho wonyohofiyonji wohumantanoho. Oso'no Anitu'nji a'amu so'njimo simeho pompenjiyo uyantano. Nakwo Anituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo in'ngkawasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo simeho wonyo muyanehwono. O'o, simeho wop'ngonji wohumantanoho. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalofihwoso'no ufo'mantanoho. Yo'mayo wop'ngo ulohofantanoho. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umo'n'ntimontonoho. ²³ Nakwo nom'ne somne'no hwahopo wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'noma'nyo'njo uyantano. Yo'mayo nakwoe simeho uyimonto ko yososo nakwo hon'ngkano wop'ngonohinomo uyantano. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso hon'ngkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mop'jwonamofe'njo umontonoho. ²⁴ Jisasiye a'amu ne hn'nwi olo so'no nano mtito'mentihwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo simeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafisi'wo'n'ngkuhwono. Mpano. Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnypopo oso hiso'no nto pe'n'mentisofoho. Ose syofisyontani hon'ngkano wop'ngomo humalohwono.

²⁵ Anituye Towahuno Wop'ngo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no nejapi'wo'n'ngkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo sikuno huhwo huhwi un'ngkowano. ²⁶ Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafisiyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no s'mano hintotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

6

Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohumo hon'ngkano wop'ngo somo apa'no tipemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulikutoho. O'o, hungkuno wop'ngonohini hofiyo ulifijoso Anituye hon'ngkanomo apa'no fipemotamno. Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonimno. Seten kako yamofa selohofahon'ngkuhwosi sekwo wonyo ifitnnoho.

Oso'no ito'no uhwontohumamno. ² Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofikimo ufo'mapmno. Ufo'mapijo'manji sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno ne somo un'ingkwantifeho. ³ Hwe fihwo ole hnnalofi, Ngkimo peho'no nifo'mapitnnehofo. Ngko ito'nohino hwo'nyoho. Ngko hoponoho. Ose hnnoso sohwo kako hwasyo hnnalofoho. ⁴ A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'n'ingkinu somo kiko ito'no uhwonyo. Wop'ingo'nohino uhwon'ingko'hoji jije simeho wop'ingo wakumo'n'imononoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'n'ingkinu somo uhwon'ingko'hoji ole nosyafisyohotoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wop'ingofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafisyohotoho. ⁵ O'o, Anitu kako sekwo anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehon'ingkuhwoi yano noselofiyonefoho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnnefoho.

⁶ A'amu sekumo Anituye hungkuno losetihwalokuso sohumo sekwoe wosopayo hwapife hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyimno.

⁷ Hwe fihwo kako Anitumne'no hwasyoso muloneho. U hwe fihwo kako wopayo huli'hwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo huloso wofoka'montonoho. Oso pa'nyo hwe fihwo Anitumne'no hwasyo in'ingkawo'n'ingkinu sohwo ne ane umo'n'imononoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hnn'ingkutoho. ⁸ A'amuso yo'mayo wonyo kakoe simeho umo'nyoso ose iwo'n'ingkinu'manji u kako nihu'nahone tikanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anituye Towahuno Wop'ingo uloso somo in'ingkaweso'manji u kako Anituye Towahuno mta'ni songo humayoso nomane hweho. ⁹ Hon'ingkanu wop'ingo somo nohumentani Anituye syoho wop'ingo so'no piso'mo'nyo namo'n'ingkuholoho. O'o, yo'mayo wop'ingo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mji'm'hwasi sikuno Anitu ho'nahumentiso somo yo'mayo wop'ingo nomane'nwoho. ¹⁰ Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne hon'ingkanu tipemayo'manji ufo'mano. I a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingko'ho somo ne'nohino ufo'mafikuno.

Jisas nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nyo sopo pe'n'imentiso so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

¹¹ Olo hungkuno loso simo'mo nom'nehumo ulahon'ingko kako mti'mokohoho. I olopo nje aho'nji mti'mokalokweno. Sekwo uhwonimno. Ifalifaliyo loso m'kun'imposo mti'mokalokweno. ¹² A'amu fehohnjo hungkuno losetihwalokwofoso hofiko sekwoe a'apaho sihu sekolofo'ne umo'nalofoho. Hwap'ingoso ole. Hofiko a'amu a'apaho sihu kolofoso yahino somo in'ingkawo'n'ingko'hofo sofe simeho wop'ingo umo'nyo'nefoho. I oso a'amu hungkuno losetihwalokwofoso hofiko Jisas nakwoe wonyo'ne pe'n'imentiso so'no simeho hi'ntnnono ufjo'manji Anituye a'amu ne imo'n'itnnefoho. A'amu huhwo sohwa oso'nohino losetihwantifijontentesi a'amu hon'ingkanu hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko a'amu nologetihwalokwofo somo tango uyikutnnesohilo. Oso'no a'apaho sihu sekolofo'ne umo'nalofoho. ¹³ A'amu a'apaho sihu kolo'nyo'ne hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko hon'ingkanu hungkuno hopi'nonohino min'ingkayo'njo yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho sihu kolofo'ne losetihwayo hwap'ingoso ole. Hofiko a'amu Jutaso somo nakwoe inomokomoyo pi'n'ingo engo somo uhwonimno ulahon'ingko'ho a'amu Jutaso hofikoe yofe ho'nomalokwofo. ¹⁴ Nje yofe'nji yo'mayo ntneso moho'nomanyo'njo yalokweno. O'o, olo'nohino woho'noma'mo. Jisas Kilaisiye kako nje wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nyo sopo poyo pe'n'imentisofoho. Oso hiso'no woho'noma'mo. Hwap'ingoso Jisas ngkine'no poyo pe'n'imentiso so'no yo'mayo hwaponjoso ngkimo yokumpohn'nyo monimokosyohumanehoho. O'o, Jisas hwaponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho hmentisofoho. Oso'no hwaponjo yo'mayoso nihu'nahone ngkilaho lalokweno. Oso hiso'no a'amu yo'mayo hwaponjo somo in'ingkowalokwofoso hofiko ngkine'no nakwolaho ntant'ikwofo. ¹⁵ A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. A'apaho sihu makolofo'njo yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole, Anitu nakumo a'amu songo pa'nyo namokiyo yahinoso hoponoho. ¹⁶ A'amu hopi'nono huno ose uyahon'ingki in'ingkawo'n'ingko'hofo hofiko Anituye a'amu nefoho. Osomne'no Anitu kako hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo uyono.

¹⁷ Yo'mayo semti'mokiyohe so'no sekwo nom'ne tango ntapikutoho. O'o, ngko Jisasie syoho ulohofiyi sohwo'nimo a'amu tohino engo ntapont'feso nje a'apaho ime'nohinofoho.

¹⁸ Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kako wosemokosyohumano. Yo'mayo wop'ingo waselohofono. Hungkuno nehopeho. Ngko Poul'ni semti'mokiyohefoho. Osohopeho.

Efesos
Olo Iyoswo loso Poul A'amu Efesos somne'no
Mt'i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t'iwenti-nain'*nji (29) *teti wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo a'amu ang'o Efesos+njo somne'nohini mt'i'mokumentisoma'ho. O'o, a'amu hopi'nono hwaho Esiya sopenji a'amu Efesos so'nji uhwon+fitne'ento mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwap'ngoso olenoho. Nakwo Kilais'i'nji humalohwone so'n'mo An'itu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wop'ngo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefe'mayo'ne nejopalofoho. Jisas Kilais'inta'ni An'itu kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjoso nejahopohoho. (Hungkuno hiloso Efesos sohe engo 1 hon'ngkano we'e 3. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Poul kako impo'angomo humanto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako iyoswo Koulousi sopone'no mt'i'mokuyahot+mentiso sohonta olo iyoswo Efesos loso oso afaho sohonta mt'i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo lomjo hungkuno s'imo'mjoso olenoho. Kilais'inta'ni a'amu Jisas+mo in'ngkunyoso simeho afa'njo wohumantifeho. Nakwo olo iyoswo homo lomo atof'o lihwasi t'ifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Poul'i'ni Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apouse*) syoho so'ne An'itu ni'hwosopo'mentiso hwo'nyoho. Sekwo An'tuye a'amu soku ang'o Efesos nohumant'ifi Kilais Jisas+mo in'ngkawowo'n'ngkohoho sokune'no olo iyoswo loso mt'i'mokalokweno. ² Nan'ngkwoho An'itu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ngo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

K'ilais yo'mayo wop'ngo naloho'mentisoso olenoho.

³ Nakwo Kilais'i'nji humalohwone hn'nyumo An'itu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wop'ngo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefe'mayo'ne nejopalofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwowho An'itu osohumo isamayoka ulano. ⁴ Hohonta An'itu kako nakwoe hwaho yo'mayo mamti'mokiyo sohonta nakwo Kilais'i'nji humayo'ne An'itu kako nakumo nto nahwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji humehwasi nakwo kakoe s'mano sopo wolohofantantonoho nje s'mano sopo wolohofant'ifeho. Ose syafi'hu'mentisofoho. ⁵ S'imo'mo An'itu kako nakune'no hitoho m'kun'imposo ulo'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe mehomini ne namokiyo'ne Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nyo so'ne uhwat'imne'ento syaf'hu'mentisofoho. An'itu kakoe huno homo somo m'kwesya'fisiyofoho. O'o, kako oso hiso'no uyimnonoho lonto simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki nejapmmmentisofoho. ⁶ Nakwo hon'ngkano wonyomo nohumantan'ngkuhwni An'itu kako wop'ngo hopi'nonohini nalohofonto kakoe Hwomumo nakumo siki nejapmmmentisofoho. Oso'no nakwo kakimo aku peho uyanehwono. Awonoho. Siki nejapmmmentisofoho. Oso'no nakwo An'tumo isamayoka ulihwasi kakoe yofe woho'nomano. Hwap'ngoso nakwo Jisas'i'nji humalohwone so'no An'itu kako nje mehomini kuyoho nal'mentisofoho.

⁷ Kilais nakumne'no kakoe honiyo usi'humanto poyo pe'n+mentiso so'no nakumo hon'ngkano wonyo mta'ni ishutofonema'mentisofoho. Oso'no nakwoe wonyoso kakoe honiyo'nji wae enao'mentisofoho. Oso wop'ngo hiso An'itu nalohofososo ifehu'mokonasiyoso wonyoangkafofoho. ⁸ An'itu huno wop'ngo hwap'ngo'nji sohwo kako nakumne'no huno ito'no uyahon'ngki kakoe yo'mayo wop'ngoso ifehu'mokonesyalofoho. Oso hiso'no An'itu kako huno uyohoho. Hofi'kimo ufo'mayo'nefoho. ⁹ An'itu kakoe mehomini hn'nwiye wonyo wayo'ne Jisas uhwat'imne'ento limentisoso kako ose yonto hohonta kakoe hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olohonta ujo ehontojwahumentisofoho. ¹⁰ Oso An'tuye hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olenoho. Oso s'ikuno An'itu kako hwsoppeehumentiso sohwi i'mofap'hwoso'no yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mt'i'mokumentisoso m'hu'mokoso sohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne mnokino engo'njohwo imo'nefoho.

¹¹ Yo'mayo An'itu imne'ento imentisoso ne imo'nyo'nefoho. Oso'no An'itu kako nakwo a'amu Juta hn'n'mo nje mehomini imo'n+fitne'ento kako Kilaisiye temtitofomo nehumati'ment'hn'nowho. An'itu kako nakumne'no yo'mayo so'no ae'mta'ni huno syonafi'hu'mentisoso ne imo'n+mentisofoho. ¹² Nakwo simeho Kilais+mo uyimmentihwone

simo'mjo hn'nwi nakwo yo'mayo wop'ingo nalohofone so'no hontohumehwasi Anituye yofe engoso woho'nomano.

¹³⁻¹⁴ Sekwo temtitofu kengo mta'ango soku, Anitu sehwasopo'mentiso so'no sekwo Anituye hungkuno wop'ingo ne'njoso upa'nontifi Kilais sekumne'no asomo setimayo'ne sohomo sekwo simaho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye a'amu ne imo'nimentohofu so'no kakoe Towahuno Wop'ingoso yofe sehwo'ne sejapmmentisofoho. Oso Towahuno huhwo sohume'no hohonta Anitu nalimento, Nje a'amu ne somo nje Towahuno sohwo uyimonne'no yohono. Ose nalimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Nakwo Anituye Towahuno Wop'ingonji humalohwone so'no kakoe a'amu ne nto imo'nimalohwone so'no huno nayohoho. Oso'nji yo'mayo Anituye a'amu neso mapitne'ento limentisoso oso hiso nakwo nomane so'no huno nayohoho. Hwap'ingoso Anituye Towahuno Wop'ingo nakwoe simaho mo'mo humaho. Oso'no olo so'ntnne'no huno nayohi, Anitu nakwoe wonyomne'no mpe nto imentisofoho. Oso'no nakwo kakonji humayo so'no asomo netimayo so'neso nakwo hontohumalohwone. Oseso yo'mayo nalohomentiso so'no nakwo nakwoe Anitu wop'ingo sohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako a'amu Efesos somne'no huno wop'ingo uyo'ne so'no Poul kako jomo ulimentisofoho.

¹⁵ Ngko ole upa'nimale, sekwo Hwe Engo Jisas sohomo simaho hi'ntnnono uyontifi Anituye a'amu nom'ne somo simaho uyalokwofo. ¹⁶ Ose upa'nonji sikuno huhwo huhwi ngko sekumne'no Anitumo isamoyoka uliwo'n'ngkohono. Sikuno anga'nohino fihwo moniyakolofefoho. O'o, sekumne'no huno syafisyonji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne jomo uliwo'n'ngkohono. ¹⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwowho Anitu yo'mayo wop'ingo hwap'ingo sohwo osohomo ole uliwo'n'ngkohono, Anitu kiko jije Towahuno wop'ingo sohwo a'amu anga Efesos humayo somo uyahon'ngkohoji Towahuno sohwo kako huno wop'ingo uyihwosi Anitumne'no a'amu somo utihwahon'ngkuhwosi hofiko kikine'no huno nehapi uyono. Ose uliwo'n'ngkohono. ¹⁸ Oso'nji ngko ole so'no sekumne'no uliwo'n'ngkohono. Anitu kakoe pomponaho sekwoe hunomo ho'nasesyihwosi yo'mayo so'no sehwasopo'mentisoso sekwo hunoso nto'no ehohosasesyihwoso'no yo'mayo wonyoangkafoso mapitne'ento limentiso so'no sekwo simaho wop'ingonji wohontohumantifeho. ¹⁹⁻²⁰ Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso sohonta Anitu kakoe yokumpohn'nyo mikun'imposo so'nji Kilaisimo ulikafonto ahwomo somo kakoe aho angahohnta'ni mihumaji'mentisofoho. Osopo Kilais kako nohumanto nemokosyohumaho. Nakwo a'amu Anitumo simaho hi'ntnnono uyiwon'ngkihwoe hn'nimo oso yokumpohn'nyo mikun'imposo Kilaisimo ulika'mentiso hiso nefe'mayo'ne syoho yalofoho. Oso'no sekwo huno waseyono. ²¹ Kilais kako Anituye aho angahohnta'ni humamentiso so'no kako ahwomomjo a'amumo mokosyohumayo so'nji hwhaponjo hwe engo sohwanji a'amu hwhao mokosyohumayo hwanonji a'amu yofe engonjo so'nji a'amu hopi'nonohino humalohwone hn'nimo Kilais kako hwofilonnyo hweho. Olohonta'nohinimaho. O'o tifi no'mjo hi'nji Hwe Engo oso hwo'nohino kako ne'no wohumanti'mtonoho. ²² Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso Kilaisimo enjwa'mo ho'nasyonto Anitu kakimo nakwoe hwe mnokino engonji uhumati'mentisofoho. ²³ A'amu Kilaisimne'no huno nayiwo'n'ngkiso so'nwi Kilaisiye a'apaho'nwoho. Kilais kako nakwoe mnokino engonjo hweho. Oseso nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo'nwoho. Oso'no Kilais kako hopi'nonohinomo mokosyohumaho.

2

Nakwo poyo pa'nyo nohumantan'ngkuhwoni Kilais yo'mayo wop'ingo nalohomentiso so'no Anitu nakumo songo nelikofalofoho.

¹ Hohonta sekwo temtitofu kengo kengo soku hon'ngkano wonyomo nohumantifi a'amu poyo pe'nyoso yo'mayo hungkunoso mupa'n'wo'n'ngkiyohofu hopa sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. Oso'no Anitu tohino engo womapife limentisofoho. ² Oso hohosohonta sekwo hwhaponjo yahino wonyo somo in'ngkawentifi yo'mayo towahuno wonyo sofe hwe engo Seten oso hwoe hungkunomo haloho po'motofofoho. Seten huhwo sohwo kako a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofu somo kako yokumpohn'nyo umokosyohumaho. ³ Hohonta nakwo a'amu Juta hn'nwi a'amu temtitofu kengo kengo pa'nyoso nakwo hopi'nonohino Seteniye temtitofu'nwoho. Nohumentani yo'mayo yahino wonyo nakwoe simaho umo nelahon'ngki imotohwonefoho. Nakwoe hunomnohino in'ngkamotohwonefoho. Nakwo ose humentan'ngkuhwoni Anitu nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no simaho tohino umn'ngkahon'ngki Anitu kako a'amu hn'nimo tango engo uyimne'ento limentisofoho.

⁴⁻⁵ Nakwo hon'ngkano wonyomo poyo pa'nyo nohumentan'ngkuhwoni An'itu hi-toho mi-kun'imposo ulofahon'ngki Kilais yo'mayo wop'ingoso naloho'mentisoso An'itu kako nakumo Kilais'i'nji songo nel'ika'mentisofoho. An'itu kakoe mehomi so'nne'no umo'n'ngkahon'ngki kako asomo net'ima'mentisofoho. ⁶ Nakwo Kilais Jisas'imo humalohwone so'no An'itu kako Kilais'i'nji nakwo'njimo songo nel'ikafonto kakoe yofe engo nejopahon'ngki ahwomomo Kilais'i'nji humalohwono. ⁷ Ose naloho'mentisoso kako hitoho mi-kun'imposo nejapeso kako engolopohamo a'amu t'ifi imo'none so'nji ne'no net'i'hwawo'n'ngkisofoho. An'itu kakoe huno mta'ni wop'ingo uloho'mo lonto wop'ingo nalohofi'wo'n'ngkisofoho. Kilais nakwoe wonyomne'no poyo pe'n'imentiso so'no a'amu hopi'nonohino kakoe hitoho engo nejopahon'ji somo uhwonolokwofo. ⁸ An'itu kako wop'ingo uloho'mo l'imentiso so'no nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyiment'i'hwone sohonta An'itu kakoe mehomi ne namokumentisofoho. Oso hitoho uloho yahino uyalokuhwone hwap'ingoso nakwo'maho. O'o, An'itu huhwo kako hwap'ingo hweho. Kako siki nejapmmentisofoho. ⁹ Olo hilo so'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. Awonoho. I nakwo hilo so'no hwap'ingo'maho. ¹⁰ An'itu kako nakumo nam'i'mokumentiso sohwo nakwoe hwap'ingo hweho. Nakwo yahino wop'ingomo in'ngkayo'ne An'itu kako Kilais nejapmmentiso so'no Kilais Jisas nakumne'no yo'mayo wop'ingo nalohofoso nakwo a'amu songo namokumentisofoho. An'itu oso yahino wop'ingo somo hofi'ko in'ngkafitne'ento nakumne'no nto'no esyohumamentisofoho.

A'amu Juta so'nji temtitofu kengo kengo so'nji An'itu'nji ufahi'nyo'ne Jisas kako temtitofu anga'nohino umokumentisofoho.

¹¹ Ngko sekwo hunomo huno wasefohoto'monne'no yohono. Hohonta sekwo An'itumne'no huno maseyofoho. I a'amu Jutaso a'apaho sihu kolo'nnyo sohwa hofi'ko sekumne'no ole li'wo'n'ngkohofi, Sekwo temtitofu kengo mta'ango soku a'apaho sihu makolo'nyo so'no sekwo An'itumne'no huno maseyokuyoho, seli'wo'n'ngkohofoho. ¹² Oso hohosohonta sekwo Kilais'imne'no i'waho yont'ifi An'ituye mehomi mmo'nyo kuyoho. Simo'mo An'itu a'amu Juta somo uhwosopo'mentisoso kakoe hungkuno wop'ingo kako'nji makoti'ku'nyo'neso sekumo mosejapmmentisofoho. O'o, sekwo a'amu temtitofu kengo'mta'ango soku yoloho'mo humamotofokuyoho. Sekwo olo hwayo lopo nohumant'ifi t'ifi no'mo yo'mayo wonyoangkafo imo'none so'no mohontohumayo'njo kuyoho. Sekwo An'itu sohummne'no huno mosyafisiyo'njo imotofokuyoho. ¹³ Sekwo An'itune'no kengopo nohumentan'ngkofi Kilais Jisas kako poyo pe'n'onto sekumne'no kakoe honi'yo usi'humamentiso so'no kako impo'noset'ima'mentisofoho. Oso'no sekwo kako'nji ufahi'n'imentohofu kuyoho.

¹⁴ Simo'mo nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofu kengo si'kunonji mango hwona'ni imo'nontani humamotohwonefoho. Mangohwa imo'n'iment'i'hwoneso nakwoe hon'ngkanomo tojo hopa pi'jwahn'iment'i'hwonefoho. I Kilais nakumne'no poyo pe'n'imentiso so'no tojo homo somo wae yao'mentisofoho. Oso hiso wae yaofonto nakwo simeho pompenjiyo'nji nohumentan'ngkuhwoni temtitofu anga'nohino namokumentisofoho. Oso simeho pompenjiyo hwap'ingoso Kilaisiyoho. ¹⁵ Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'n'imentiso so'no a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno hopi'nonohinoso a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'amufe yahino wonyomne'no yahu fonjokisasiyoso yo'mayoso ne ane imo'n'imentisofoho. Oso'no Jisas kako a'amu Jutafe hon'ngkano hungkunomo wae yaofonto nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofu kengo kengo sokunonji nakwo hn'n'imo Jisas kako'nji nakumo monakoj'jwonto temtitofu anga'nohino songo namokumentisofoho. Oso'no nakwo simeho afa in'iment'i'hwone'nwoho. ¹⁶ Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo poyo pe'n'imentiso sohonta nakwoe simeho tohino yahino so'nji mangohwa imo'nyo yahino so'nji Kilais kako poyo imokumentisofoho. Poyo imokumentiso sohonta nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofu kengo kengo hn'n'imo temtitofu anga'nohino namokonto nakwo An'itu'nji simeho afa in'iment'i'hwonefoho. ¹⁷ Kilais kako noponto a'amu Juta An'itu'nji mofonepo humamotofu so'nji sekwo temtitofu kengo kengo'mo An'itune'no humamotofu soku nonjimo olo hungkuno wop'ingo loso nal'imento, Sekwo simeho afa'njo hmmo'n'imno. ¹⁸ Ose nal'imentiso so'no Kilais kako nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo a'amu temtitofu kengo si'kunontne'no yo'mayo wop'ingo naloho'mentiso so'no An'ituye Towahuno Wop'ingo anga'nohino sohwo kako hon'ngkano namohmmentiso so'no nakwo hinjoho'nwi An'itumo u'malokuhwono.

Nakwo a'amu An'itumo in'ngkawo'n'ngkuhwone so'nwi nakwo anga'ne'nwoho.

¹⁹ Oseso sekwo a'amu temtitofu kengo mta'ango soku olohonta sekwo yoloho'mo mohumu ilofu. O'o, sekwo An'ituye a'amu ne so'nji ufahi'nont'ifi An'itu'nji sekwo'montohwasi humalofu. ²⁰ Sekwo soku An'itu anga'nohino sohwo kako

Nakwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwo'na'nonji a'amu Anituye hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwo'na'nonji kako nakumo hwasoku hwasaho pa'nyo nawonjimentiso hwona'nyoho. Kilais Jisas sohwo kako engkwosaho ne pa'nyo hweho. Sekwo soku ango yokino kuyoho. ²¹ Ango yokino hopi'nonohino soku Kilais engkwosaho ne sohwo'nji ufohi'nimentohofofoho. Olo ango hiloso Anitu kako hwap'ngoso hweho. Ango hiloso Anitu nomolihwosi engo imokuhwosi kako oso ango wonyo ane wop'ngoso'nohino sopo wohumamontonoho. ²² Sekwo sokunonji nom'ne a'amu Anitumo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nonji nakwo Kilais'mo ufohi'nontani Anituye Towahuno Wop'ngoso sohwo nakwoe simoho mo'mo humawo'n'ngkiso so'no nakwo Anituye ango ne nto imo'n'malohwono.

3

Poul kako Anituye hungkuno wop'ngoso a'amu temtitofu kengo somo luti'hwawo'n'ngkiso hweho.

¹ Ngko Pouli'ni Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni ngko sekumne'no impo'angomo humaleno. Hwap'ngoso ngko a'amu temtitofu kengo sokumo Anituye hungkuno wop'ngoso losetihwawo'n'ngkohe so'no a'amu Jutaso ngkimo impo'angomo into-fan'humentohofofoho. ² Sekwo olo so'no nto upa'nimentohofu so'no ngko huno syafisyohono. Anitu sekumne'no hitoho ulofahon'ngki kako yo'mayo wop'ngoso waselohomto yonto sekumo losetihwayo'ne syoho loso ntapmentisofoho. ³ Anituye hungkuno wop'ngoso hiyaso'mo wo'mojoso nti'hwahon'ngki ngko hungkuno losomo huno nimentisofoho. Hungkuno fehohnjoso nto semti'mokiyohefoho. ⁴ Olo iyoswo losomo atofu lifijoso sekwo huno ole waseyono. Kilaisiye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso kako ujo nto ehontojwahumentisofoho. ⁵ Hohonta olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso loso Anitu kako a'amu somo muti'hwammojofoho. I olohonta Anituye Towahuno Wop'ngoso kako nakwo a'amu Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanjimo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁶ Hungkuno wop'ngoso hiyaso'mo wo'mojoso hiloso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngoso somo upa'nimentohofu so'no sekwo a'amu temtitofu kengo soku sekwo'nji nakwo a'amu Jutaso so'nonji nakwo temtitofu afa imo'nontani a'apaho afa pa'nyo humalohwono. Yo'mayo wop'ngoso Kilais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu yo'mayo nakumne'no hwasopehumentisoso womantanoho.

⁷ Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno wop'ngoso uyohojiku'mofo'ne n'hwosopo'mentiso so'no ngko oso hungkuno wop'ngoso sohwoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe yokumpohn'nyo ngkimo nisosofito'mentisofoho. ⁸ Anituye hwe moya'mi ne somo ngko enjwa'mo humaleno. Ngko Anituye hungkunomo hwotoho hm'mote hwo'nimo Anitu kako wop'ngoso ntohofonto nje wonyoso wae yanimo'mentisofoho. I Anitu olo syoho a'amu temtitofu kengo somo kakoe hungkuno wop'ngoso luti'hwawo so'no n'hwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno wop'ngoso loso olenoho. Yo'mayo yahino wop'ngoso Kilaisimo weho. U a'amu siki'ngi sohwo kako yo'mayoso mati'p'hwononehoho. Olo, a'amu Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkiso sohwo kako yo'mayo wonyo'ngkafoso Kilaisimo woti'pema'mtonoho. ⁹ Simo'mo Anitu yo'mayo mti'mokumentiso sohwo kako yo'mayo so'no imne'ento huno syafisyonto Jutafe temtitofu so'nji temtitofu kengo kengo so'nji afa imo'n'fittne'ento hiyaso'mo ho'nahumentisofoho. Oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ne imo'nyo'ne'ento a'amu hopi'nonohino somo huno ehohosiyo'ne Anitu olo syoho loso ntapmentisofoho. ¹⁰ Hwap'ngoso Anitu kako a'amu ahwomomjo somo mokosyohumayo sohwanji ahwomomjo a'amu hopi'nonohino so'njimo kakoe huno wop'ngoso hiyaso'mo wo'mojoso ujo ehontojwahinyo'nefoho. Neso olenoho. A'amu Jutaso so'nji a'amu temtitofu kengo so'nji Anitu kako mekilomokuhumajonto kakoe a'amu ne imokahon'ngki hofiko kakine'no uhu'mokuwo'n'ngkohofofoho. Oso homo somo a'amu ahwomomjo sohwa uhwonontifi hofiko Anituye huno wop'ngoso so'no huno uyohoho. ¹¹ Hohonta a'amu ahwomomji hwa'ho'nji mamti'mokiyo sohonta Anitu ose imne'ento huno syafisyonto nakwo Hwe Engo Kilais Jisasimo nejapmentiso so'no ne imo'nimentisofoho. ¹² Nakwo Kilaisimo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone so'no nakwo Kilais'nji ufohi'nontani nakwo Anitumo u'mayo so'no iyoho monenalofiyoho. Hwap'ngoso Kilais sohwo kako Anitumo u'mayo'ne hon'ngkano hweho. ¹³ Oso'no ngko hungkuno we'e waselimo. Ngko Anituye hungkuno a'amu temtitofu kengo sokumo seli'wo'n'ngkohe so'no

tohino malokwe loso'no sekwo simeho wonyo semo'n'ngkuhwoloho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho. Oso'no sekwo simeho wop'ingo'nji fohumantokuno.

Kilais kako hitoho mikunimposo sejopalofoho.

¹⁴ Nto selohe so'no ngko yo'mayo Anitu kako yoneso'no huno syafisyonji ngko Mpohumne'no hwahopo hwomtame ulohofalokweno. ¹⁵ A'amu nope'nontifi ahwomomo nto simentohofa so'nji nakwo hwahoponjo temtitofo hopi'nonohino hn'nnonji nakwo Anitu kako kakoe yofe neso nan'ngkwohweho. Oso'no kako menal'mentisofoho. ¹⁶ Olo so'no ngko Mpohwo yo'mayo hwap'ingo sohune'no jomo ulalokweno. Kako kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo sekwoe simehomo sehulo'ofihwaso'no sekwo kakoe yokumpohn'nyo wonyoangkafo so'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. ¹⁷ Sekwo simeho Anitumo uy'wo'n'ngkohofo so'no Kilais kako sekwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no kakine'no fisyafisyiwo'n'ngkuno. Iyo pmpongo hwahomo'mo unjilofonto yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ngkiso pa'nyoso Anitu kako sekumo hitoho engo sejopalokunjo so'no sekwo huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. ¹⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anituye mehomi hopi'nonohino soku Kilais kako simeho nejape so'no huno waseyono. Kilaisye hitoho nejapeso yo'mayo hwahoponjo so'njimo ahwomomjo so'nji yakolo'nnyofoho. Nihu'no yokintahoponoho. ¹⁹ Kilaisye mikunimposo nejapo so'no nakwo huno nto'no mon-ayohoyohoho. O'o nakwoe hunoso tifofoho. I oso'no sekwo Kilais yokumpohn'nyo sejape so'no huno nto'no seyo'ne Mpohumo jomo ulalokweno. Oseso Anitu kako sekwoe huyo'mango somo sefo'mahwosi kako pa'nyo wop'ingo'nohini wasemokumontonoho. Ngko oso hiso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

²⁰ Anituye yokumpohn'nyo engo nakwoe simeho mo'mo syoho nelohofalofoho. Oso'no nakwo nakwoe huno tifo so'nji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ujo so'ne kakoe yokumpohn'nyo hiso engo namokiyo hweho. ²¹ Oso'no nakwo Anituye mehomi hn'nwi yo'mayo wop'ingo Kilais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no uhu'mokuwo'n'ngkuhwone hn'nwi Anituye yofe'nji Kilais Jisasye yofe'nji nakwo engolophamo ne'no woho'nomewo'n'ngkuhwano.

4

Nakwo Anitumo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Kilaisye a'apaho'nwoho.

¹ Ngko Anituye syoho iwo'n'ngkohe so'no impo'angomo humale sohwo'ni sekumo jomo yokumpohn'nyo selalokweno. Anitu kakoe mehomi hn'nimne'no wonyoangkafo humayo so'no joho nal'mentiso so'no kakoe yahino wonyoangkafo somo nto'no un'ngkohwano. ² A'amu hopi'nonohino somo sekwo enjwa'mo pahumno. A'amu somo fo'ma fo'ma ulohofikuji hungkuno hofiyo hofohofahn'no ulimno. A'amuso hofi'ko wonyo sekumo selohofikujo'no sekwo oso wonyo hiso aku ulohofikutoho. O'o, wop'ingo'nohini ulohopmno. Simeho finimno. ³ Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo kako simeho afa inyo yahino nejapmmentiso so'no nakwo mtitofa anga'nohino pa'nyo impe hopa nto mon-akilo'mokumaho. Oseso oso simeho afa inyo yahino ne'no mjimikuno. ⁴ Nakwo Anitumo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo hinjoho'nwi a'apaho anga'nohino'nwoho. Anituye Towahunoso anga'nohino hweho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi nakwo Anitu'nji wonyoangkafo humayo so'no Anitu nakumo joho lonetima'mentiso so'no nakwo oso hiso'no afa'nohini hontohumalohwono. ⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo anga'nohino hweho. Nakwoe simeho hi'ntnnohino uyo yahinoso Anitu uhwononteso anga'nohino weho. Mijo kiyomayoso Anitu uhwononteso hwap'ingo neso kenga'nohinofoho. ⁶ Nakwoe Mpohwo anga'nohino sohwo Anituyoho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi kakimo enjwa'mo humentan'ngkuhwoni kako yokintahopo humaho. Kako nakwo'njo ajwopo nohumanto yo'mayo ne'manteso kako wop'ingo namokuwo'n'ngkiso hweho. Kako nakwoe simehomo humaho.

⁷ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nimo Kilais kako kakoe syoho kengo kengo nejaponte so'no kako yokumpohn'nyo hwap'ingo sohwo oso syoho hiso iyo'neso yokumpohn'nyo nejapmmentisofoho. ⁸ Olo hilo so'no Anituye hungkuno ole nalimentiso, Kilais kako songo likafonto ahwomomo apa'no simentiso sohonta kako kakoe a'amu pi'n'ngoso Seten kako impe intofahumentiso somo isihutofomotasmentisofoho. Osohonta kako a'amu somo yo'mayo syoho kengo kengo iyoso'no yokumpohn'nyo uyimentisofoho.

Ose nal'mentisofoho. ⁹ Oso hungkuno so'no huno wosyofisyano. Kako ahwomomo apa'no simentiso so'no neso pehoto. Olenoho. Simo'mo kako ahwomo mta'ni noponto hwaho ne lopo pmmentisoso kako hwahomo'mo a'amu poyo pe'nyofe angomo umen-tisofoho. ¹⁰ Olo hwe lohwo kako simo'mo hwahomo'mo umentiso sohwo kako aku

ahwomo ne nohotimo simentisofoho. Simentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji hwaho ae'mjo yo'mayo hopi'nono Kilaisimo weho. ¹¹ Anituye syoho kengo kengo iyo so'ne Kilais kako a'amu anga'no anga'nohinomo yokumpohn'nyo uyalofoho. Oso yokumpohn'nyoso olenoho. A'amu fisomo kakoe hungkuno uyohojiku'mofone (*apouse*) syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anitu hungkuno jo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo a'amu Anituye honingkanomo tipemayo'ne a'amu somo ufo'mayo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo so'ne kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho uyalofoho. ¹² Oso yokumpohn'nyo nejopalokunjoso Anituye a'amu neso hofiko kakoe syoho hofiyo ulohofiyo'ne nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo Kilaisiye a'apaho ne hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo anga'no anga'no sosofito'ningkuhwasi ufo'mo'nano. ¹³ Kilais kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nejap'wo'ningkiso so'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'ningkuhwone hn'nwi nakwo simeho afa unantanoho. U nakwo Anituye hwomumne'no huno afa'nohini wonayimtonoho. Oso hohosohonta nakwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno'nji Anituye huno'nji nakwoe hunomo engo enaofihwoso'no nakwo Kilais pa'nyo sokafo umo'nantanoho. ¹⁴ Osohonta nakwo mehomi pa'nyo mohumanehwono. A'amu mehomi pa'nyoso hintalinyo ifoho mokomoiso hopa mokomoyalofoho. Hofikoe huno somo ehilo'memokomoyalofoho. A'amu afoho hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji selalokwofoso hofiko oso ifoho hopa sekumo umpo'nosetimantife'no yalokwofo. Osomo sekwo tifi iningkakutoho. ¹⁵ O'o, nakwo Anituye hungkuno ne somo ne'no iningkuhwasi a'amu hopi'nonohino so'nji simeho iningkuhwasi Kilais nakwoe mnokino engo'njo sohwoe yahino wopingoso nakwoe simeho mo'mo engo wenaomontonoho. ¹⁶ Kilais kako nakwoe mnokino pa'nyo hweho. Nakwo kakoe sife aho yo'mayoso pa'nyo'nwoho. Mnokino sohwo kako a'apaho sohomo huno uyahon'ngki a'apahoso syoho ito'no iwo'ningkisofoho. I aho sohwo kako syoho nto'no miyo'manji ajo'miyo sohwa hofiko syoho nto'no mifitnehoho. Oso'no Kilais kako syoho kengo kengo nejapmentisoso nakwo anga'no anga'nohinno hn'nwi syoho nto'no ihwasi nakwo ufo'mo'nantanoho. Ose ihwasi simeho afa iningkuhwasi Kilaisiye a'apaho hn'nwi engo imo'ningkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

Anituye a'amu neso hofiko yahino songo malokwofo.

¹⁷ Olo hungkuno loso ngko Anitumne'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hwahoponjoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho oso pa'nyoso sekwo imo'ningkutoho. Hofikoe hunoso siki wo'nyofoho. ¹⁸ Hofikoe huno pikun'nyo so'no sikwo'mjoho pa'nyofoho. Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi huno'masoso hofiko Anitu kakoe songo humayoso momalokuyohoho. ¹⁹ Hofikoe honingkanomo wonyo somne'no hofiko wonimango munyofoho. O'o, hofiko honingkanomo wonyo somo ikuhufoku'mo'nyofoho. Yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo uyalofoho.

²⁰ Oso yahino hiso Kilais losetihwamentisotaho. Nihu'no awonoho. ²¹ Kilaisiye yahino wopingo so'no sekwo nupa'nontifi oso yahino homo somo tifi iningkuwahon'ngkofi a'amu jisasiye hungkuno neso nto losetihwamentohofoho. ²² Oso'no sekwo sekwoe hohontajo yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. Yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo l'nojoso olenoho. Sekwoe hunomnohini iningkawentifi yo'mayo hi semo'nyoso honingkanomo hwasयो ipesemotamojofoho. Oso hiso sekwoe hunomo wonyo semokumojofoho. Oso yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. ²³ Sekwoe hunomo sekwoe simehoso nihu'no songo umo'nono. ²⁴ Sekwo a'amu soku songo hmmo'nimno. Oso a'amu songo soku Anitu kako pa'nyo wasemokumontonoho. Oso a'amu songo hiso wonyo honingkanomo nihu'no anefoho. Yahino ito'nohinofoho.

²⁵ Oseso sekwo hwasyo hungkunoso foho'naopmno. Apa'no nolikutoho. Sekwo hungkuno nehopi'nohinno fihnnimno. Sekwo huno ole seyohi, Nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho. Oso'no hungkuno nehopi'nohinno fihnnimno. ²⁶ Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'ningkuhwoso'no huno nto'no fisayafihupmno. Sekwo honingkanomo wonyo ifitnnoho. Sekwo sekwoe simeho tohino nowentan'ingkuhwosi mofehi'nyo ikwo'mokoloho. ²⁷ A'amu simeho wonyo umo'n'wo'ningkiso osohumo Seten ehuhn'naof'wo'ningkisofoho. Oso'no sekwo Setenimne'no hoku'yo nohwosomputmafikutoho. ²⁸ A'amu yo'mayoso hufu iwo'ningkiso sohwo kako apa'no hufu ihwoloho. O'o, kako syoho wopingo'nohini wotipemano. Oso syohoso kako kakoe aho'nji yokumpohn'nyo ihwosi hamniyoho nomahwosi kako a'amu umofonyo iyo somo ufo'mano. ²⁹ Sekwoe mango mta'ni wonyo hungkuno nolikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohini nom'ne a'amu somo usosofitofo'ne filimno. A'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne hungkuno wopingo'nohini filimno. ³⁰ Sekwoe humayo yahino so'no Anituye Towahunno Wopingo

simeho tango ifisyimofikutoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo yofe nahwofone ne japmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo yahino wonyo somta'ni ni'hu'nahone isihutofonemaso sohonta nakwo Anitu'nji wopingo humanefoho. Huno ose nayohoho. Oso'no Anituye Towahuno sohomo simeho tango ukutoho. ³¹ Sekwo olo yahino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, simeho tohino, mango engo, sitofo, oso yahino wonyoso ikutoho. ³² Sekwo a'amu somo simeho uyikui yahino wopingo'nohini ulohopmno. Kilais sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu sekwoe wonyo wae yasema'mentiso hopaso a'amu fiso hofiko wonyo selohopijo somo hohujo'mo moho'naofikui wonyo hiso wae hnmopmno.

5

Nakwo pomponahopo wohumano.

¹ Anituye mehomi soku Anitu hitoho engo seap'wo'n'ngkiso so'no sekwo kakoe yahino somo tifi fin'ngkamno. Kako pa'nyo hmmo'n'mno. ² Kilais kako nakumo hitoho engo ne japmmentiso so'no kako nakwoe wonyomne'no kakoe a'apaho wopingoso i'hu'nao'mentisofoho. Anitu oso homo somo uhwononto akino wopingo wa'mentiso hopaso kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso yahino wopingo somo fin'ngkamno.

³ Yo'mayo yahino wonyo, a'mohufo, kifosyoho, nom'ne hwafe yo'mayo so'no hi semo'nyo, oso yahino wonyoso sekumo se'mahwoloho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Oso'no a'amu fiso hofiko sekwo'njopo humafikui oso yahino wonyoso motipemapitnnehofo. ⁴ Sekwo wonyo hungkuno noli'kutoho. Hwasyo hungkuno syohi'nyo hungkuno wonyoso noli'kutoho. O'o, oso yahunoso Anituye mehomimne'maho. Sekwo soku, sekwoe hungkunoso Anituye yofe ho'nomayo'nefoho. Kakimo isamoyoka ujo'nefoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. A'amu kifosyoho'njo sohwa, a'mohufo iwo'n'ngkohofoso, hungkuno wonyo li'wo'n'ngkohofoso, a'amu kako ho'yangomnohini syafisyonto woma'mo li'wo'n'ngkisoso, oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji Kilais'nji siko a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumasiyo sopo m'mopitnnefoho. O'o, ni'hu'no awonoho. A'amu yo'mayo ho'yango so'no hi umo'noso sohwo kako ho'yango hiso kakoe Anitu pa'nyo imokinonto ho'yango somne hwomtame ulohofi'wo'n'ngkisofoho.

⁶ Sekwo huno nto'no fisyafihupmno. A'amu oso yahino wonyo somo upesemotowantife'no yalokwofoso hofikoe siki hungkuno somo tifi in'ngkakutoho. A'amu oso yahino wonyo yontifi Anituye hungkuno somo hwotoho fewo'n'ngkohofoso somne'no Anitu kako simeho tohino umnonefoho. ⁷ Oso'no sekwo hofiko'nji ejoku'nohumafikutoho. ⁸ Sekwo soku, hohonta sikwo'mjoho'mo humamotofokuyoho. I olhonta nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe pomponahopo sehumaji'masofoho. Oso'no sekwo pomponahopo ne'no humafikui hano ito'no femoyimno. ⁹ Anituye pomponaho loso yahino wopingo'nji hon'ngkano nto'nohini so'nji hungkuno nehopi'nohini so'nji uti'hwanyopo ujo ejokwojasy'wo'n'ngkisofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingoso ne'no fikuno. ¹⁰ Sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne hon'ngkano tipemafikui osomo syoho yokumpohn'nyo fikuno. ¹¹ A'amu sikwo'mjoho'mo nohumantifi hohontajo yahino wonyoso iwo'n'ngkohofoso so'nji sekwo ejoku'nohumafikutoho. O'o, sekwo i'waho nto'no fiyimno. Oso yahino wonyoso ne anefoho. Sekwo a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no hungkuno uli'kui hon'ngkano wopingo uti'hwamno. ¹² Yo'mayo yahino wonyoso hofiko hiyaso'mo iwo'n'ngkohofoso so'no ngko sejo so'no wonimango nn'ngkahon'ngki ifalifaliyo mamti'mokoho yohono. ¹³ Anituye pomponahoso a'amu yo'mayo hiyaso'mo yi'wo'n'ngkohofoso uti'hwanyopo ujo ehontojwasy'wo'n'ngkisofoho. A'amu fiso hofikoe yahino wonyo hwapingo neso uhwon'ngkui yahino wonyo somo woho'nofano likui Anitumo ni'hu'nahone uyantifitkeno. Oso'no uhwonantanoho. ¹⁴ Oso a'amu homo somne'no ta limotofoso ole nalohi, Kiko saho wotno sohwas, kiko hon'ngkano wonyoso nohumanji, a'amu poyo pe'n'ngkohofoso pa'nyo humawo'n'ngkino, filikaho.

Kilais kakoe pomponaho jije simehomo wolakisyo.

¹⁵ Sekwo sekwoe humayo yahino somne'no huno ito'no fisyafihupmno. A'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo humawo'n'ngkohofoso hopa nohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu huno'njo humawo'n'ngkohofoso hopaso fosyohumamno. ¹⁶ Olhonta yahino wonyo pi'n'ngo engo wo'nnyoponoho. I sekwo soku olopo siki humayo'ne mohumulofo. O'o, yo'mayo iwo'n'ngkohofoso Anitumne'no fiyimno. ¹⁷ Sekwo Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikuji yo'mayo syohoso ikutoho. O'o, ilofi'kutoho. Sekwo soku simo'mo Anituye hunoso tipemafikui tifi yo'mayoso ito'no fiyimno.

¹⁸ Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo n'ngkui nonilohofikutoho. O'o, oso yahinoso sekumo wonyo wasemokumonte'no yohoho. I oso'no sekwo An'ituye Towahunoso nomafikujo'no kako sekumo wosehula'ofono. ¹⁹ Oso'no sekwo nuhu'mokukuji sekwo An'ituye hungkuno hnn'ngkui kakoe yofe ho'nomayo'ne Ta'njo Iyoswo ta'nji filimno. Sekwoe towahunomo yokumpohn'nyo imokiyo'ne haohonta sekwo Hwe Engo An'itune'no syafisyikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso'no tajo angomjo taso mango mta'ni likuji simeho ajwo mo'mta'ni filulika'n'ngkuno. ²⁰ Yo'mayo se'maso so'no nan'ngkwohwo An'itumo isamoyoka ulimno. Wop'ingo'nohini se'mahwoso'no isamoyoka nolikutoho. O'o, tango so'nji se'mahwoso'no An'itumo isamoyoka ulimno. Hwap'ingoso nakwo Hwe Engo Jisas Kilais kako wop'ingo'nohini nalohofwo'n'ngkiso so'no isamoyoka ulimno.

A'mu siyoswafe hungkunofoho.

²¹ Sekwo Kilaisiye hungkunomo tifi in'ngkwalokwofo so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no hwahopo pawomno.

²² Moya'mi sofasi, sekwo sekwoe Hwe Engo Jisas Kilais kakoe hungkunomo enjwa'mo humalofo hopaso sekwo sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. ²³ Hwap'ingoso peho'neto. Hwe sohwa hofikoe ape sofamo hwe engo imo'nontifi a'musyamo mokosyohumawo'n'ngkohofihwafoho. Oso hopaso Kilais kako kakoe a'amu ne sofe hwe mnokino engo'njo hweho. A'amu hiso Kilaisiye a'apahofoho. Kilais oso a'amu somo asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso hweho. ²⁴ A'amu Kilaisimo simeho uy'wo'n'ngkohofoso hofiko kakimo enjwa'mo humalofo hopaso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe.

²⁵ Hwe sohwasi, sekwo sekwoe a'musyamne'no simeho epufahi filohopmno. Kilais kakoe a'amu ne somne'no simeho engo uy'mentiso so'no kako hofikine'no poyo pe'nimentisofoho. Oso pa'nyoso sekwo sekwoe a'musyamo simeho uy'mentiso. ²⁶ Kilais kakoe a'amu ne somne'no poyo pe'nimentiso so'no kakoe hungkuno so'nji mijo kiyomayo yahino so'nji hofikoe huno hofikoe simeho hon'ngkano wonyo ane kiho'maso imokalofoho. ²⁷ Oseso Kilais kakoe a'amu neso hofiko kakoe simanopo lohopijo sohonta hofiko hon'ngkano wonyo ni'hu'no ane kiho'maso ni'hu'no wonyoangkafo'nohini lohopyitnefoho. ²⁸ Oseso sekwo hwe sohwasi sekwo upa'nimno. Sekwoe a'apahomne'no hitoho selof'wo'n'ngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Hwe kakoe ape'nji sikoe a'apaho afa in'mentisiyo so'no hwe sohwo kakoe apemo wop'ingo ulohofihwoso'no kako kakoe a'apahomo wop'ingo ulohofalofoho. ²⁹ Nakwo huno ole nayohi, a'amu kako kakoe a'apahomne'no mangohwa imo'nyoso awonoho. Kako kakoe a'apahomo wosopayo uy'wo'n'ngkohoho. Kakoe a'apaho nto'no emokosyohumawo'n'ngkohoho. Oso pa'nyoso Kilais kako kakoe a'amu ne somo wop'ingo emokosyohumawo'n'ngkiso hweho. ³⁰ Hwap'ingoso nakwo Kilaisiye sife aho a'apaho'nwoho. ³¹ An'ituye hungkuno ole nalohi, U hwe fihwo kako kakoe kan'ngkwohwo'ya'umo uliko'mahwosi kakoe ape'nji womokot'ku'nanjiyoho. Oseso siko nem'no makotiku'nisoso siko a'apaho afa umo'nanjiyoho. Ose nal'mentisofoho. ³² Oso hungkuno hiso'no nje hunoso olenoho. Hwap'ingo neso hufa'uyoho. Hwap'ingo hiyasoso ole, Kilais kakoe a'amu ne so'nji a'apaho afa imo'nalokwofo so'no nelalofoho. ³³ Oso'nohinimaho. O'o, sekwo hwe anga'no anga'nohino sohwa hnnontne'no selalofoho. Sekwo hwe sohwasi sekwoe a'apahomne'no hitoho selof'wo'n'ngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Oso'no sekwo moya'mi sofasi sekwo sekwoe hwehwafe yofe foho'nomapmno.

6

Mehomi so'nji kan'ngkwohwo'ya'u'njiye hungkunofoho.

¹ Sekwo mehomi soku, sen'ngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho popmno. An'itu hofioy ose ifitne'ento limentisofoho. ² An'ituye hungkuno ole nalohi, Kiko jije mpohwo na'uye hungkunomo tifi fin'ngkayo. Ose nalisofoho. Olo hon'ngkano hungkuno lomo in'ngkuso'manji An'itu kako wop'ingo wakilo'no montonoho. Olo hon'ngkano hungkuno simo'mjo loso hungkuno ne ulinyo hi'njofoho. ³ Ne hiso olenoho. Kiko hnn'ngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pojo'manji kiko hwaho lopo wop'ingo nohumentan'ngkiji soswo pi'ningo engo wokiyakolo'montonoho.

⁴ Sekwo hamn'ngkwohwo'yoswasi, sekwoe mehomife hunomo wonyo umokukutoho. Hwasyo hungkuno nulikutoho. Sikoe mehomi somo An'ituye hungkuno luti'hwahosi hofioy mokosyohumahosi hofiko hahn'nyo ifijo'manji hofikoe hon'ngkanomo siko nto'no mihwajinyo.

A'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumawo'n'ingkohoho sofe hungkunofoho.

⁵ Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwoe hwe engo nose mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwafe hungkunomo enjwa'mo ito'no fosi yohumamno. Sekwo simeho hufa'uyo'njo imo'n'ingkutoho. O'o, sekwo hofikoe syoho somo yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo Kilaisiye hungkunomo tifi in'ingkawo'n'ingkohoho hopaso sekwoe hwe engo sohwoe hungkunomo tifi nto'no fin'ingkamno. ⁶ U sekwo a'amu wonahonife likuji a'amufe hunomo afofo umokano likuji hofikoe timopo syoho yokumpohn'nyo ikutoho. O'o, sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyo kuyoho. Oso sekwo sekwoe hwe engo sohwoe syoho yokumpohn'nyo ifijoso sekwo yahino Anitu umo'n'iwon'ing'kiso somo in'ingkowalokwofo. ⁷ Sekwo simeho wop'ingo'nji sekwoe syoho fiyimno. Sekwo a'amu hwahoponjo somnohini syoho miyalokuyohoho. O'o, sekwoe Hwe Engo Anituye syoho yalokwofo. ⁸ Sekwo huno seyohoho. A'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu syoho somo mokosyohumalofo so'njimo Anitu hofikoe syoho somo uhwon'wo'n'ing'kiso sohwo hofikoe syoho wop'ingo somne'no kako yano ulofiyonefoho.

⁹ Sekwo a'amu syoho selohofiyiwo'n'ingkohoho soku sekwo a'amu homo somo hofiyo mokosyohumamno. Sekwo iyoho limofo yahinoso foho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo Anitu kako ahwomomo humaso sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumawo'n'ing'kiso hweho. Kako a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu sikinjo so'njimo uhwononteso afa'nohino uhwon'wo'n'ingkohoho.

Anituye a'amu neso hofiko hwe ikujoho'ne kako mekino sampe yo'mayoso nto'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

¹⁰ Ngko olo hungkuno ae'uyo loso waselimonne'no yohono. Sekwo Anitu'nji makotoku'nnyo soku, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji ufohi'nimno. ¹¹ Seten kako sekumo yamofo selohofiwo'n'ing'kiso so'no sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso nomafikuji yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Seteniye huno wonyo so'nji kakoe yahino wonyo so'nji fongki'nane'no yokumpohn'nyo wolohofano. ¹² Nakwo a'amu hwahoponjo so'nji ikujoho mofongki'nalokuyihwono. O'o, nakwo Seten'nji towahuno wonyo so'nji fongki'nalokuhwono. Towahuno wonyo hiso hofiko a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo somo yokumpohn'nyo mokosyohumalofo. Hofiko hwahopo emoyontifi ahwomomo emoyiwo'n'ingkohofohoho. ¹³ Oso'no sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso olohonta mapmno. Ose mafikuji yo'mayo wonyo i'mofapihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Seten'nji towahuno wonyo so'nji ikujoho fongki'nifijoso sekwo hofikimo nuyakolopitnefoho. Nuyakolofikuji yokumpohn'nyo ne'no lohopitnefoho.

¹⁴⁻¹⁷ Oso'no nto'no esyohumayo yahino so'no nakwo huno wosyofisyano. A'amu kako mango hwamo wafongku'mo lihwosi kako kakoe mekinohwa, sampehwa, omoyohwa, nomahwosi yokumpohn'nyo waloho'montonoho. Mango sohwa hofiko oso hwe huhwo sohomo wofonjoso yano likuji me fifijoso mupolopitnehofo. Hwap'ingoso kako nto'no esyohumunyo hweho. Oso pa'nyoso Seten nakumo ikujoho monafongkiso'ne ito'no wesoyohumano. Nakwoe sampe, mekino, omoyo, yo'mayoso olenoho.

Hungkuno nehopi'nohino wolano. Hwasyo hungkuno molanehwono. Oso hungkuno neso sekwoe ahuloho pa'nyofoho.

Hon'ing'kano wop'ingo'nohino uyanu. Wonyo hon'ing'kano ihwaloho. Oso hon'ing'kano wop'ingo'nohinoso sekwoe swokinoponjo ikujoho melikosafo pa'nyofoho.

Anituye hungkuno wop'ingo a'amufe simeho pompengo ifisyimofon'neso wolutihwano. Oso hiso sekwoe sife manji'mofo pa'nyofoho.

Seteniye yo'mayo tango ne'maso so'no Anitu kako nefo'mayo'ne so'no simeho hi'ntnnono uyanu. Oso simeho hi'ntnnono hiso nakwoe sampe pa'nyofoho.

Nakwo Anitu asomo netimayo'ne so'no huno wosyofisyano. Oso nakwoe sohwo ho'yo pa'nyofoho.

Anituye hungkuno so'no huno nto'no wonayono. Oso Anituye hungkuno hiso nakwoe hwakuhwajo hosimno pa'nyofoho.

Kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo hungkuno lomne'no woneti'hwamtonoho.

Yo'mayo melikosafo hiso sampe mekino yo'mayo pa'nyoso nto'no wesoyohumano.

¹⁸ Mpohumo jomo ne'no ulimno. Kakoe Towahuno Wop'ingofe yokumpohn'nyo sejap'ihwoso'no Anitumo jomo ulimno. Nto'no fohontohumamno. Piso'mo'nyo ikutoho. Sekwo Anituye a'amu ne somne'no engolopohamo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹ Sekwo Mpohwo Anitumo ngkimo nifo'mayo'ne jomo ole ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno nje mangomo ho'nan'syihwoso'no ngko iyoho iyo yahinoso monje yasyi'mo Anituye hungkuno wop'ingoso a'amufe hunomo ehohosasiyo'ne ulimo. Oso hiso'no sekwo Mpohumo ngkine'no jomo ulimno. ²⁰ Ngko a'amumo Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ingkohe

hwo'nyoho. Oso'no ngko impo'angomo humaleno. Olopo nohumahm'mo iyoho miyo'njo i'mo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne sekwo Mpohumo jomo ulimno.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Tikikos nen'ing kwa'wehwo Anituye syoho ulohofiyo wop'ingo sohwo kako nose'mahwosi yo'mayo ngkimo ni'ma'maso so'no yoloho wasel'monte hweho. ²² Oso'no ngko kakimo sekuyepono lihwojalokweno. Kako nakwoe humayo so'no selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho.

²³ Nan'ingkwohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko'monta'i sekwoe simeho pompenjiyo semokohosi sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofo so'nji simeho hi'ntnnono engo uyo so'nji wosejopanjiyoho. ²⁴ A'amu nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo hitoho ulofoso musikwajiyo'njo iwo'n'ingkohofu osomo Anitu kako wop'ingo uloho'montonoho. Ngko Pouli'ni hungkuno hiloso mti'mokohono. Osohopeho.

Filipai

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Filipai somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t'iwenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Filipai somne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwaho Yulop hohnta'ni tajo ango i'mofapeso ango Filipai sopo kaki'no ifawo'mentisofoho. Oso tajo ango hiso Poul ul'ika'mentisofoho. Poul olo iyoswo mt'i'mokiyo hwap'ingoso olenoho. Poul kako impo'angomo humentan'ngki a'amu Filipainjoso kakimo ufo'mayo'ne hamniyoho uyahot'imentohoho so'no Poul kako isamayoka ul'monto mt'i'mokumentisofoho. Oso hamniyoho hiso hwe anga'nohinohumo uyahot'imentohofoho. Kakoe yofeso olenoho. Oso Epeef'loutaitas'yoho. Oso hwe Epeef'loutaitas huhwo sohwo Poul'i'nji Loum nohumanji oso hwe huhwo sohwo kako mnokino t'ipemahon'ngki Poul oso hwe huhwo sohumo kakoe ango Filipaine'no asomo uhwajimonto oso iyoswo so'nji mt'i'mokuyahot'imentisofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno s'imo'mjoso olenoho. S'imonyofoho. (Hungkuno hiso Filipai sohe engo 4 hon'ngkano we'e 4. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Poul kako Loum impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofa l'hwasi t'ifi un'ngkohwano.

¹ Sekwo Anituye a'amu soku ango Filipai humawo'n'ngkohoho somne'no ngko Poul'i'nnonji Timouti'nji nekwo Hwe Engo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyohohoyai' olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwayo. Sekwo Hwe Engo Jisas Kilais oso hune'no simeho uy'wo'n'ngkohoho so'nnonji a'amu sekumo semokosyohumayo'ne uhwasopo'mentohoho sohwanji a'amu Anituye syoho somne'no sefo'mawo'n'ngkohoho sohwanne'no semti'mokiyalokuhwayo. ² Mpohumo olo'no jomo ul'wo'n'ngkuhwayo. Nan'ngkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko'monta'i siko sekumo wop'ingo selohofohosi sekwoe simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho. Oso'no jomo ul'wo'n'ngkuhwayo.

Poul kako Anitumo isamayoka ul'imentisofoho.

³ Ngko sekumne'no huno syasyefisyontne s'ikuno somo ngko nje Anitumo isamayoka ul'wo'n'ngkohono. ⁴⁻⁵ Hwap'ingoso sekwo Anituye hungkuno s'ikuno s'imo'mjo upo'noma'mentohoho somta'ni sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ingo a'amumo ujo'ne syoho somne'no nifo'ma'mop'wo'n'ngkohoho kuyoho. Oso'no ngko Anitumo sekumne'no jomo ul'wo'n'ngkohe sohonta ngko s'imonyo iwo'n'ngkohofoho. ⁶ Ngko huno ole nto niyohi, Anitu kako sekwoe simeho mo'mo syoho wop'ingo ema'mentiso sohwo oso syohoso ne'no m'ijomop'hwosi sekwoe hon'ngkano wop'ingo imokuhwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako asomo poso sohonta Anitu oso syoho wop'ingos mo'i'wo wesojwamo'montonoho. Sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo humant'ifitne kuyoho. ⁷ Ngko simeho sejopalokweno. Ngko sekumo hitoho sejopalokweso ito'nohinofoho. Hwap'ingoso ngko impo'angomo mohumayo sohonta ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ingos a'amu somo ulonji hungkuno hiso'no a'amu ngkimo ntohon'ngkahon'ngkofi ngko aku hungkuno ulahon'ngko hungkuno hiso yokumpohn'nyo imo'n'mentisofoho. Oseso hungkuno nehopeho nt'imentisofoho. Oso hohosohontajo so'nji olohonta ngko impo'angomo humale lohontajo'nji sekwo ngkimo nifo'ma'mop'wo'n'ngkohofoho. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofont'ifi ngkine'no syon'fisyont'ifi Mpohumo ngkine'no jomo ul'wo'n'ngkohofoho. Oso'no sekwo ngko'nji majopohi'nontani nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ingos a'amumo luti'hwawo'n'ngkuhwoni'nowho. Ose humentan'ngkuhwoni Anitu kako kakoe wop'ingos nalahof'wo'n'ngkiso hweho. Oso'no ngko sekumne'no simeho wop'ingo nimo'n'ngkohoho. ⁸ Anitu kako nje simehomo t'mo uhwon'wo'n'ngkisofoho. Oso'no kako olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Oso ngko sekumne'no nimo'n'nantokunjoso nehopi sejopalokweso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais mta'angofoho. Oso'no Jisas kako sekumne'no sejopalokuso hopa ngko sejopalokweno. Oseso ngko ole nimo'n'mojoso wasehon'imonne'no yohono.

⁹ Mpohumo sekumne'no jomo ulalokwe loso olenoho. Sekwo Anitu'nji a'amu nom'ne'ntnne'no hitoho selofalokunjoso engo imo'n'ngkuhwasi ne'no m'ijomop'hwosi m'ikun'impos engo umonono. Oso'nji sekwo Anitumne'no huno engo t'ipemafikuji yo'mayo yahino so'no huno ito'no f'syafihupmno. ¹⁰ Ose syafisyikuji yahino wonyoangkafonohino somo huno syafisyikuji osomnohini uy'imno. Oso'no Mpohumo

sekumne'no ulalokweno. Ose ifijo'manji sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo imo'n'ngkuji Jisas Kilais kako a'amufe hungkuno ikwolofo'ne sikuno somo kako ole selonefoho. Sekwo wop'ingo'nohini kuyoho. Wonyo hon'ngkano ane'njo kuyoho. Ose selonefoho. ¹¹ Ou, sekwo olopo nohumafikuji Jisas Kilais kako'nohino kakoe yokumpohn'nyo se-jap'hwosi sekwo hon'ngkano wop'ingo'nohini uyantifeho. Oso hohosohonta sekwoe humayo wop'ingo'nohino somo a'amu nesehon'ngkuji Anituye yofe engo noho'nomafikuji Anitumo isamoyoka ulantifeho.

Poul kako impo'angomo humayo so'no a'amu pi'n'ingo engoso Jisasiye hungkuno upa'n'imentohofofoho.

¹² Nje a'amu soku, ngko impo'angomo humale so'no sekwo huno ole sey'hwoloho. Jisasiye hungkuno wop'ingoso impo'angomo into'naweho. Ose syaf'syikutoho. O'o, yo'mayo ngkimo tango ni'mahonjoso a'amu pi'n'ingo engoso hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. ¹³ Ngko impo'angomo humale kalohi nakwoe hwahe mokosyohumayo Sisa oso hwoe a'amu nehontohumayo hopi'nonohino sohwanji nom'ne a'amu olopo humalofo sohwantnne'no Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. Hofiko huno ole uyohoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiy'wo'n'ngkohe so'no impo'angomo humaleno. ¹⁴ I ngko impo'angomo humale so'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono we'e uy'wo'n'ngkohofoso hofiko impo'ango somne'no iyoho ko un'ngkahon'ngki hofiko ngkimo nohon'mentohofoso so'no hofiko iyoho munyofoho. Oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakine'no yokumpohn'nyo humalofo. Oso'no hofiko a'amu somne'no iyoho miyo'njo yontifi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

¹⁵⁻¹⁶ A'amu fehohnjo huno wop'ingo'njoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo. Oso a'amuso hofiko olo so'no huno uyohoho. Ngko Pouli'ni olo impo'angomo humaleso Jisas Kilaisiye hungkuno ito'nohino li'wo'n'ngkohe so'no Anituye hungkuno yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'ne impo'angomo humaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hitoho ulofahon'ngki hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

I a'amu nom'ne fehohnjoso hofiko nje syohomne'no simeho wonyo umo'n'ngkahon'ngki nje yofe monje yanisyontifi hofiko hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne Kilaisiye hungkuno nom'ne a'amumo nto'no mulalokuyohoho. ¹⁷ Oso'no hofikoe hunoso nto'nohini'maho. O'o, hofiko ngkimo woniyokolofantifi hofiko ngkimo tango wontopantifi yontifi hofiko Anituye hungkuno nto'no mulalokuyohoho. ¹⁸ Huno ose ko syofisyahon'ngkofi ngko simonyo yalokweno. Hwap'ingoso a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo oso hwanji a'amu Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkohoho sohwanji hofiko Jisasiye hungkuno ho'nim'wahonjo so'no ngko simonyo yalokweno. Oso hiso olohonta'nohini'maho. O'o, ne'no wamjimo'n'i'montefoho.

Ngko olo hwaho lopo songo humaleso Jisasi'nji humalohwoyo.

¹⁹ Olo hiso'no ngko huno niyohoho. Sikuno huhwo huhwi sekwo Anitu ngkimo nifo'mayo'ne jomo ulahon'ngkofi Jisas Kilaisiye Towahuno nisosofitofahonjo so'no yo'mayo tango ni'manteso ngkimo wop'ingo'ntohofantofoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ²⁰ I ngko olo so'no ni'mo'n'ngkohoho. Ngko yo'mayo i'meso ngko wonimango mannonehoho. O'o, ngko Jisas Kilaisiye hungkuno so'no yokumpohn'nyo loho'mne hopaso yokumpohn'nyo ne'no waloho'monnoho. Yo'mayo syoho Anitu ntap'wo'n'ngkisoso ito'nohini uyimonne'no yohono. Olohonta'nji yo'mayo i'me'no Jisas Kilaisiye yofe engo imo'none'enji yalokweno. Ihwoni, ngko poyo pe'ni'mo, u songo humahm'me'no ngko ole'no ni'mo'n'ngkohoho. Ngko Jisasiye yofe woho'noma'monnoho. ²¹ Nje hunoso olenoho. Ngko songo humaleso ngko Jisasi'nji songo humaleno. Oso wop'ingofoho. I oso'no ngko poyo pe'ni'mo Jisasi'nji Anitu'njopo humayoso oso yakolo'nnyofoho. ²² Oso'no ngko huno hufa'u'njo hwo'nyoho. Simomjoso olenoho. Ngko olo hwaho lopo humahm'mo Anituye syoho imeso ne engo mji'mo'nim'wesoso oso wop'ingofoho. Oso'no ngko pipi imnehono. ²³ Olo hilo so'no ngko simeho hufa'u'njo hwo'nyoho. Ngko nope'ni'me'no Jisasiye ahwomomjo angoso humayoso olo hwaho lophonjo humayo somo yakolo'nnyofoho. ²⁴ I oso'no ngko poyo pe'ni'me'no ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. Oso'no ngko sekwo'nji humahm'mo sefo'mayo oso wop'ingofoho. ²⁵ I ngko oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyonji huno ole niyohi, Ngko sekwo'nji humahm'mo Anituye syoho ne'no mji'mi'hwasi sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso engo imo'n'ngkuhwoso'no simeho wop'ingo'ni'ngkumposo wasemo'ni'montonoho. ²⁶ Oseso ngko sekumo apa'no se'mahoni'mo sekwo ngkine'no simonyo ikuji sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yofe woho'nomantifeho.

A'amu Filipai so'nji Pouli'nji nomajoku'n'ngkuji Jisasi'mne'no tohino womantifeho.

²⁷ U, ngko sekumo mose'maso'njo ime sohonta sikuno huhwo huhwi sekwo Jisas Kila'siye hungkuno tifi in'ing'kakui wop'ingo'nohini fosyohumamno. Ose ifijo'manji ngko sekumne'no hungkuno upa'n'i'maleso olenoho. Sekwo simeho anga'nohino so'nji nomajoku'n'ingkuji sekwo Anitu'ye hungkuno a'amu somo lut'ihwaf'ikujo'no hofiko Jisas Kila'si'mo simeho hi'ntnnono uyantifeho. A'amu fehohnjo Anitu'ye hungkuno makot'laho selikujo'no sekwo yokumpohn'nyo ne'no lohof'ikuji kakoe hungkuno ne'no wolut'ihwantifeho. Oso'no upa'n'i'mo. ²⁸ Sekwo oso pa'nyo nomajoku'n'ingkuji sekwoe mango sohwanne'no iyoho masenonehoho. O'o, sekwo Anitu'mne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Ose ikujo'no mango sohwa hofiko nosehon'ingkuji huno ole uyono. Nakwo tikanomne'nwoho. Hwap'ingoso Anitu kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumentan'ingki uhwon'lokuhwono. Oso hunoso Anitu kako sekwoe mango sohwa mo uyimontonoho. I sekwo huno ole waseyono. Anitu kako sekumo sefo'mawo'n'ing'kiso sohwonji sekwo kako'nji songo ne'no humantokutne kuyoho. ²⁹ Sekwo a'amu Anitu'nji makot'iku'nyo sukomo Anitu yahino hufa'u sekwoe simeho wop'ingo semokiyo'ne se-japmentisofoho. Nom'ne anga'no sejapeso olenoho. Sekwo Kila'siye yokumpohn'nyo sefo'mayo'ne somo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Nom'ne sejalokun'joso olenoho. Sekwo Jisas Kila'si'mne'no tohino womantifeho. ³⁰ Hohonta ngko sekwo'nji humamtohe sohonta sekwo ngkimo nto nohon'imentohofoho. Ngko Anitu'ye hungkuno a'amumo ujoso'no ikujoho pa'n'ingo syoho yokumpohn'nyo imotefoho. I lohonta sekwo upo'nalokwofo. Ngko oso pa'nyo ne'no yonji lohonta tango ne'no malokweno. Sekwo olo so'no huno waseyono. Sekwo ngko'nji majopohi'n'iment'ihwone so'no Anitu'mne'no yokumpohn'nyo lohofontani yo'mayo tangoso hinjoho'n'imo ne'malofoho.

2

Nakwoe yofe monje esyihwasi nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalofono.

¹ Sekwo Kila'si'nji makot'iku'nyo so'ne yokumpohn'nyo lalohokwofo. Jisas Kila'si sekumne'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwoe simeho wop'ingo lasemo'n'ing'kohoho. Anitu'ye Towahung Wop'ingo sekwoe simehomo humentan'ingki kako'nji simeho afa inont'ifi kakoe hungkunomo tifi lin'ing'kowalokwofo. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofahon'ingki sekwo hofikine'no hitoho laselokwofo. ² Sekwo eno nt'ifijo'manji sekwo huno anga'no in'ingkuji simeho afa in'ingkuji sekwo nje simeho wop'ingo wonimokantifeho. Oso'no sekwoe simehoso anga'nohino'nji fosyohumantokuno. ³ Sekwo huno sekumne'nohini syafi'hu'n'ing'kutoho. Yo'mayo yahino wonyo so'njo sekwoe yofe ho'noma'nyo'neso foho'naopmno. Sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ing'kutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawomno. Sekwo nom'ne a'amufe hon'ing'kano wop'ingo somne'no huno ole syafi'syikutoho. Nakwoe yahinoso hofikimo yakolo'nnyofoho. Ose syafi'syikutoho. ⁴ Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe yo'mayo yo'mayo osomnohini syafi'syikutoho. O'o, nom'ne a'amu somne'no syafi'syikui ufo'mapmno.

Kila'si kakoe yofe monje ehin'ing'kahon'ingki Anitu kakoe yofe hiso ho'nima'mentisofoho.

⁵ Oso yahino wonyoangkafo Jisas Kila'si imentiso pa'nyoso sekwoe huno afa'nohini in'ingkuji tifi fin'ingkamno. ⁶ Jisas Kila'si'ye yahinoso olenoho.

Jisas kako nakwoe hwaho lopo mape sohonta kako Anitu nehwo humamentisofoho.

I oso'no Jisas kako oso yofe engo hwofilo'nnyo somne'no mosyafi'siyo'njo yonto yofe osomo yokumpohn'nyo mokemokosyohumamentisofoho.

⁷ O'o, nihu'no awonoho. Jisas kako Anitu'ye humayo so'nji yofe engoso yokumpohn'nyo engo so'nji nuli'ko'manto a'mu hwahoponjosi aswo ma'mentiso sohwo Jisas kako yofe engo ane pa'nyo'njohwo imo'n'imentisofoho.

Kako syoho ulohofiyi pa'nyo imo'n'imentisofoho.

A'amu hwahoponjoso uhwon'imentohofoso a'amu hwahoponta'angohwo pa'nyo uhwon'imentohofofoho.

⁸ Jisas huhwo sohwo kako kakoe yofe engo monje yasyonto kan'ing'kwohwoe hungkunomo haloho po'm'iwento kakoe pe'nyo so'no eno ulonto pe'n'imentisofoho.

Kakoe pe'nyoso a'amu hon'ing'kano wonyo'njoso pa'nyoso iyo hwojiyafi'ku'nnyo somo pe'n'imentisofoho.

⁹ Anitu uhwon'imentisoso Jisas kakoe yofe monje nto ehin'ing'kahon'ingki uhwononto oso'no Anitu Jisas kakoe yofe yokintahopo ho'noma'mentisofoho.

Oseso Anitu kako yofe nom'ne a'amu somo hwofilo'nnyo uy'imentisofoho.

¹⁰ Jisasimo Anitu kako oso yofeso uyimentisoso a'amu ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji a'amu poyo nto pe'nimentohofso so'nji Jisasimne'no hwomtame ehuma'fikui kakoe yofe ho'nomapitnne'ento Anitu yofe engoso uyimentisofoho.

¹¹ A'amu hopi'nonohinofe mampahoso ole ho'nonefoho.

Jisas Kilais sohwo kako nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ul'ikui nan'ngkwohwo Anitu huhwo'njiye yofe yokintahopo ne'no waweno.

Nakwo a'amufe pomponaho lopo wohumano.

¹² Oseso nje a'amu soku hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo nje mampahomo nupa'nontifi tifi nn'ngkapmmmentohofoho. I olohonta ngko sekwo'nji mohumayo'njo kengopo humentan'imo sekwo nje mampahomo tifi ne'no nn'ngkapmno. Anitu sekumo asomo setimayo so'no huno syafisy'ikui kakine'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye simeho tango ifisyumofanoho likui sekwo iyoho sen'ngkuhwoso'no Anitumo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹³ Nakwo huno nayohoho. Anitu nakwoe simeho mo'mo syoho yalokunjo so'no Anituye simeho wopingo umon'nyo'ne yo'mayo syoho ifitnne'ento limentiso so'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nejap'hwoso'no kakoe syohoso uytanaho. Anituye hungkunomo tifi in'ngkayo'ne hunoso Anitu kako nejap'wo'n'ngkisofoho.

¹⁴ Yo'mayo syoho kiko fiyo kil'wo'n'ngkohofso so'no kiko wonyo hungkuno ulohotoho. Yoka ulohotoho. O'o, oso yahino hiso foho'namofso. Sekwo yo'mayo hopi'nonohino iwo'n'ngkohofoso simeho wopingo'nji fikuno. ¹⁵ E'wa, sekwo oso hiso ifijo'manji sekwo Anituye mehomu soku olo hwahe lopo'njo a'amu hon'ngkano wonyo pi'n'ngonjo lopo nohumentan'ngkuji sekwo hon'ngkano wonyo ane wopingo'nohino uyantifeho. Oseso a'amu nom'ne nosenhon'ngkuji sekwoe yahinoso wonyofoho masel'fitnneho. Sekwo a'amu Anitu'nji humalofo soku a'amu olo hwahe lopo sikwo'njo ho'mo humalofo somo sekwo hntokwaliyo pomponaho hapa l'wahon'ngkuji ¹⁶ oso sekwo Anituye hungkuno songo ne'no humayo'neso hungkuno woluthwantifeho. Ose'manji Jisas Kilaisiye Sikuno Engo somo ngko sekumne'no simonyo uyimmonnoho. Hwap'ngoso yo'mayo syoho sekumne'no siki imentohe'maho. O'o, syoho homo somo ne into'nowentan'ngkuhwososo uhwon'immonnoho. Oso'no ngko sekwoe yofe woho'noma'monnoho.

¹⁷ A'amu Anitune'no yahu sojopo fonjokiasy'wo'n'ngkohofso hopaso sekwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyontifi sekwoe simeho, huno, afa inontifi yo'mayoso Anitumo uyimentohofoho. Oso hopaso sekwo ngkine'no simonyo ifijo so'no nje honiyoso hofiko wofonjonis'humantifit'keno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso hiso imo'n'ngkuhwoso'no'manji nje simeho wopingo wanimo'n'imontonoho. Oso'no olo simeho wopingo hiso ngko sekumo womotasefohi'n'imonne'no yohono. ¹⁸ Oso pa'nyoso sekwo ngkine'no simeho wopingo wasemo'nono. Nakwo nufohi'n'ngkuhwasi simeho wopingo wonamo'n'imontonoho.

Poul kako Timouti sohwoe hungkuno mt'i'mokumentisofoho.

¹⁹ Ngko sekwoe angopono Timoutimo l'hwat'imne'enji Hwe Engo Jisas Kilaisimo jomo ulalokweno. Kako oso hiso'no hon'ngkano somo hwasampesoso ngko we'ene'pi wol'hwat'imonne'no yohono. Timouti kako nose'mahwosi ngkimo asomo noni'mahwosi sekwoe hungkuno yo'mayo se'maso so'no wantimontonoho. Ngko nupa'n'imo sekwoe hungkuno hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisofito'montonoho. ²⁰ Timouti huhwo sohwo kako sekwo'nji simeho afa inalokwofo sohwo nom'ne a'amu kako pa'nyo sohwo olopo mohumuyoho. O'o, Timouti'nji nekwoe simeho sekumne'no afa in'wo'n'ngkuhwoyo. ²¹ A'amu nom'ne sohwa hofiko Anitumne'no simeho nto iwolo'mokumentohofso sohwa hofiko hofikoe huno syohomnohino syafisy'wo'n'ngkohofoho. Hofiko Jisas Kilaisiye syoho somne'no huno mosyafisiyo'njo y'wo'n'ngkohofoho. ²² Oso'no sekwo huno seyohoho. Timouti sohwo kako hwe wopingo hweho. Mehomi sohwa hofiko hom'ngkwowhosamo ufo'mawo'n'ngkohofso hopaso Timouti sohwo Jisas Kilaisiye syohomme'no nifo'mawo'n'ngkiso hweho. ²³ Ngkimo yo'mayo n'i'mane so'no huno nihwoso'no Timoutimo wol'hwat'imo. ²⁴ Ngko sekwoe angosopo se'mayo'ne Anitu hon'ngkano n'imo'fiyo'ne jomo ulalokweno. Ngko hon'ngkano noni'mofihwoso'no ngko sekumo we'ene'pi wose'ma'monnoho.

Poul kako Epeefiloutaitas sohwoe hungkuno mt'i'mokumentisofoho.

²⁵ Ngko huno ole niyohi, ngko nen'ngkwa'wehwo Epeefiloutaitas sekwoe angopone'no wol'hwat'imo eso huno niyohoho. Kako ngko'nji Anitumne'no syoho

yokumpohn'nyo iwo'n'ingkuhwoyo hweho. Hohonta sekwo kakimo ngkiyepono uhwatimentohofihweho. Oseso kako sekune'no ngkimo n'ifo'mawo'n'ingkiyo hweho. ²⁶ Sekwo Epeefiloutaitas mnokino engo tipema'mentiso so'no upa'n'imentohofio so'no kako huno pi'n'ingo syasyefisyonto wasehonimonte'no yalofoho. ²⁷ U nehopi. Kako mnokino engo tipemanto wape'n'monto imentisofoho. I oso'no Anitu kakine'no hitoho ulo'mentiso kako mape'n'mmentisofoho. Oso hitoho hiso kakine'nohino ulo'mentiso'maho. O'o, ngko huhwo'nnontnne'no ulo'mentisofoho. Anitu kako ole limento, Poulmo tango nom'ne nom'ne u'manohonto Epeefiloutaitas wopingo umokumentisofoho. ²⁸ U nje simeho wopingo n'mo'n'ingkahon'ngki sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Kako sekumo apa'no se'mahwoso'no uhwon'ngkuji sekwoe simeho wopingo wasemo'n'montonoho. Oso'no nje simehoso nohayo wanimontonoho. ²⁹ Sekwo kakimo nuhwon'ngkuji sekwo Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo simeho wopingo uyikuji utimapmno. Sekwoe a'amu Epeefiloutaitas oso hwoe yahino'njo pa'nyo sohawmo uhwon'ngkuji osohwafe yofeso foho'nomapmno. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo hofio'no foho'nomapmno. ³⁰ Sekwo ikanopo humant'ifi Poulmo pipi ufo'mane'ent'ifi Epeefiloutaitas uhwatimentohofiofoho. Kako ngkimo noni'manto kako Jisas Kilaisiye syohomnohino huno syafisyonto kako we'enepi wape'n'monto imentisofoho. A'amu oso pa'nyo sohawmo hofikoe yofe foho'nomapmno.

3

A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo oso a'amu sohwo kako a'amu ne hweho.

¹ Nje a'amu soku, ngko hungkuno sekune'no mti'mokalokwe loso wesojwao'mneso olenoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no simonyo fiy'mno. Ngko olo hungkuno apa'no selalokwe so'no piso'mo'nyo mann'ngkiyohoho. O'o, sekumo sefo'mayonefoho.

² Sekwo a'amu hwasyo liwo'n'ingkohofio sohwanne'no i'waho nto'no fiy'mno. Hofiko sekumo hofikoe hon'ngkano hohontajo somo upesemotowant'ife'no yalokwofo. Oso'no sekwo hwe sohwasimo sekwoe a'apahoso sihu wosekolofant'ife'no yalokwofo.

³ A'amu huhwo sohwa hofiko sihu kolo'n'wo'n'ingkohofio sohwa hofiko hofikoe hwasyo hungkuno ole losetihwalokwofo. Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hwe sohwa a'apaho sihu kolo'n'fijo'manji Anituye a'amu ne umo'nant'ifeho. Oso hwasyo hungkuno losetihwalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi kakoe Towahuno'nji nohumentani Anitu ne sohune'no hwomtame yihumawo'n'ingkuhwone'nowoho. Oso yahino hiso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako nakumo naloho'mentiso so'no syafisyontani oso hiso'no isamoyoka uliwo'n'ingkuhwone'nowoho. Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo Anituye a'amu ne imo'nyoso mmo'nanehwono. ⁴ Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo u yo'mayo yofe mokosyohumasoso u yo'mayo syoho yososo oso hiso Anituye a'amu ne imo'nyo'neso n'ifo'mantontentesi ngko nom'ne a'amu sohawmo nuyakolohm'nesohilo. I oso'no ngko nje yofe noho'noma'n'mnesohilo.

⁵ Hwapingoso olenoho. Nje na'u ngkimo aswo n'mahon'ngki sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'ni sihune i'mofopahon'ngki nje a'apahomo hofiko sihu n'ikolo'mentohofiofoho. Ngko a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Mpenyaminiey temtitofio mta'ango hwo'nyoho. Ngko Hipilu hungkuno'njo hwo'nyoho. A'amu Juta sohwafe yahino hopi'nonohino somo in'ngkamote hwo'nyoho. Ngko a'amu Falisi imo'nonji hofikoe hon'ngkano hungkunoso hopi'nono aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'mentohefoho.

⁶ Ngko a'amu Juta sohwafe yahino so'no n'mo'n'ingkahon'ngki a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ingkohofio somo fonjahumotefoho. A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno somo in'ngkayo so'no nohon'ngkuji wantantife kiko hon'ngkano wonyo ni'hu'no ane hwasoho. ⁷⁻⁸ Yo'mayo hohontajo ngko yahino wopingo imote so'no yofe engo nomanji, Wopingo hwo'nyoho, ko hnnonji Jisas Kilaisimne'no huno ito'no nyahon'ngki hohontajo yahino sikinjofoho. Kilais Jisas kako nje Hwe Engo sohune'no huno tipemanji oso hune'nohino ngko huno nyiohoho. Kako ne'njo hweho. Kako yo'mayo hwhahoponjo somo hwofo'nnnyo hweho. Oso'no ngko yo'mayo yahino wopingo so'no syafi'hu'moteso yahwoyoho pa'nyofoho lonji Anituye a'amu ne imo'nyo'neso mon'ifo'manehoho. O'o, Jisas Kilais kako ntoho'mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanji ⁹ ngko Jisas Kilaisimo ufohi'n'mentohefoho. Yo'mayo hon'ngkano hungkuno somo hofio'no in'ngkamote so'no Anitu kako kiko wopingo hwasoho. Ose manjofoho. O'o, ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohoe so'no wopingo hwasoho ose nt'mentisofoho. ¹⁰ Ngko olo anga'nohino loso'no n'mo'n'ingkohofio. Jisas Kilaisimne'no huno nto'no syafisy'mo oso Jisas l'ika'mentiso sohontajo yokumpohn'nyo ma'mentiso s'ikuno huhwo huhwi won'ifo'ma'montonoho.

Oso'nji Jisas kako tohino ma'mentiso so'nji ngko kako'nji majopohi'n'ngkono. Jisas kako poyo pe'nyo so'no iyoho munyo'njo yonto pe'n'mentiso hopaso ngko ne'no nohumahm'mo poyo pe'nyo so'no iyoho mann'ngkohoyohoho. Oso'no n'mo'n'ngkohoho.¹¹ Ngko ose i'mo Jisas apa'no nt'kafo so'no wohontohumamonnoho.

Poul kako mjake'we hnnyo somjo hohwafu somo i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo imentisofoho.

¹² Ngko ole masel'mnehono. Ngko hon'ngkano wonyo ane'njo Jisas Kilais pa'nyo nto imo'n'ngkohono. O'o, ose masel'mnehono. I oso'no ngko Jisas pa'nyo umo'n'monne'no syoho engo yalokweno. Jisas kako ngkimo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne nto n'ma'mentiso so'no ngko Jisas pa'nyo umo'n'monne'no syoho yalokweno. ¹³ Nje a'amu soku, ngko Jisas hon'ngkano wonyo ane'njo pa'nyo nto imo'n'ngkohono, ose mosyofisyalokuyohono. Yo'mayo imote so'nji yo'mayo n'ma'mentiso so'nt'no in'ngo mofonji huno mosyofisyalokuyohono. O'o, oso noho'nasyonji olo'nohini syofisyalokweno. Yo'mayo tifi no'mo ma'mne so'no syafisyonji oso'no syoho wokino'njo yalokweno. ¹⁴ A'amu mjake'we hnont'ifi hohwafu somo ho'yango mayo'ne i'mofawowo'n'ngkohoho sopo ngko i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo yalokweno. Oso hopo sopo i'mofaho'me'no An'itu kako oloso wontapmmontonoho. Jisas Kilais kako ngkimo yo'mayo toho'mentiso so'no ngko kako'nji songo ne'no nohumant'i'mne hwo'nyoho. Oso nje ho'yangofoho.

¹⁵ A'amu Jisas Kilais kakoe hungkunoso toyo yamo'nyo soku sekwo olo nje huno sejapoheso maf'ikuji oso pa'nyo hmmo'n'mno. A'amu fehohnjo soku, sekwoe hunoso nom'ne kengo'manji An'itu kako oso hiso'no noset'ihwahwosi sekwoe huno somo wehohosasehumantonoho. ¹⁶ Oseso An'itu kako yo'mayo nto set'ihwamentiso somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf'ikuji t'ifi fin'ngkamno.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo nje yahino iwo'n'ngkohe somo nn'ngkopalakwofo somo nuhwon'ngkuji fin'ngkamno. ¹⁸ Olo so'no ngko s'kuno pi'n'ngo engo somo selimentohe sohwo'ni olohonta ngko apa'no selonji nje t'mo mta'ni t'mijo n'swahopohoho. Hwap'ngoso a'amu pi'n'ngo engo hof'iko Jisasiye hon'ngkanomo in'ngkayo so'ne poji yontan'ngkofi uhwononji t'mijo n'swopalofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hof'iko Jisas Kilais iyo hwojiyaf'iku'nyo somo pe'n'mentiso sohwoe mango hwafoho. ¹⁹ Yo'mayo wonyoso hof'ikoe s'meho sohwo umo lonte sohwo hof'ikoe an'ituyoho. Osono in'ngkawowo'n'ngkohofoho. Hof'iko yo'mayo yo'mayo yahino wonyo yont'ife somne'no hof'iko won'mango mun'wo'n'ngkisofoho. Oso'no hof'iko hwa'mo hwa'm'ngo iwo'n'ngkohofoho. Hof'iko yo'mayo hwahoponjo somne'nohini syafisy'wo'n'ngkohofoho. Oso a'amu hiso hof'iko t'ikanomnefoho. ²⁰ I oseso nakwo hn'nwi a'hwomomjo An'ituye angomne'nwoho. Nakwoe hwe engo Jisas Kilais kako a'hwomo mta'ni kako asomo pi'hwosi asomo net'mayo'ne hontohumalohwono. ²¹ Jisas Kilais huhwo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nasy'ihwosi womokosyohumantonoho. Oso yokumpohn'nyo engo hiso'nji kako nakwoe a'apaho wonyoso wae yaof'ihwosi kakoe a'apaho songo pa'nyo nom'ne wonyoangkafoso wonejapmmontonoho.

4

Poul kako a'amu Filipai somne'no hon'ngkano hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, sekwo nje syoho somne'no ho'yango mayo pa'nyo kuyoho. Sekwo nje s'meho wop'ngo n'mokuwo'n'ngkohoho kuyoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo sohune selont'ne so'no huno syafisy'ikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

² Siko Youtiya kinonji Sintike kinonji siko nje mu sofahusi siko nje hungkunomo upa'nyo. Siko Jisas'mo ufohi'n'mentisiyo so'no yoka hungkuno hnn'wo'n'ngkisiosono noho'naofohosi siko s'meho afa hmninyo. ³ Oso hungkuno we'eso a'mu sofa'umo ulonji i k'iko ngko'nji syoho afa'nono nehopi iwo'n'ngkuhwoyo sohwasimo hungkuno wakil'mne'no yohono. K'iko oso a'mu sofa'u siko yoka majo'njo sofa'umo ufo'maho. Siko oso a'mu sofa'u siko ngko'nji Jisas Kilaisiye hungkuno syoho somne'no n'fo'ma'mentisiyo fa'uyoho. Oso fa'u'nji nom'ne hwe K'lemen'nji nom'ne sohwanji hof'iko ngko'nji syoho afa'nono iment'ihwonefoho. A'amu hihn'nwiye yofeso An'ituye iyoswo songo ne'no humayo somo weho.

⁴ Sekwo s'kuno huhwo huhwi sekwo nakwoe Hwe Engo sohune'no s'monyo fiy'mno. Ngko apa'no wasel'mne'no yohono. Kakine'no s'monyo fiy'mno.

⁵ A'amu nom'neso sekune'no ole wosesyofisyant'ifeho. A'amuso hof'iko sekumo wonyo selohopijo so'no sekwo aku muyo'njo so'no nosehon'ngkuji wop'ngofoho huno uy'montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako we'ene'ni wapmmontonoho. Oseso

sekwoe humayo so'no nto'no fisyafihupmno. ⁶ Sekwo yo'mayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, sekwo yo'mayo so'no umofonyo ikuji sekwo Anitumo jomo ul'kuji isamoyoka ulimno. ⁷ Anitu simeho pompenjiyo nejap'wo'ningkisoso a'amu hwahoponjo hn'nwiye huno nay'wo'ningkiso somo yakolo'nnyofoho. Nakwo Jisas Kilais'i'nji ufohi'nontani kako nakumo simeho pompenjiyo nejap'wo'ningkisoso nakwoe huno somo wop'ngo nemokosyohumaho.

⁸ U nje a'amu soku, ngko hungkuno nom'ne anga'no waselimonne'no yohono. Sekwoe hunoso ole'nohina fisyafihupmno. Yo'mayo ne'njo so'no yo'mayo wop'ngo so'no yo'mayo ito'nohino so'no huno fisyafihupmno. Yahino wop'ngo somnohina fisyafihupmno. A'amu yo'mayo wop'ngo'nohina iwo'ningkohofoso so'no huno fisyafihupmno. Wonyo so'no nosyafisyikutoho. Sekwo yo'mayo Anitumne'no isamoyoka ujo osomnohina fisyafihupmno. ⁹ Yo'mayo yahino ngko losetihwamentohoe ma'mentohofoso so'nji yo'mayo ngkine'no upa'nimentohofoso so'nji yo'mayo yahino imentohoe somo uhwonimentohofoso so'ntnno huno syafisyikui tifi nningkapmno. Ose ikuji Anitu kako simeho wop'ngo nejapmmentiso sohwo sekwo'nji wohumamontonoho.

Poul kako a'amu Filipaiso hamniyoho umentohofoso'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹⁰ Hohonta sekwo ngkine'no huno ne'no ko syanifisyontifi simeho afa ntopalokwofo so'no nti'hwayo'ne honingkanomotipema'mmentohofofoho. I olohonta sekwo notipemantifi ngkimo hofio nifo'mantokwofo so'no nje simonyo iyoso mikunimposofoho. Ngko simonyo yonji Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹¹ Ngko yo'mayo so'no jomo maselimnehono. U ngko umofonyo, u ngko yo'mayo hi'njo hwon'i'manji ngko hunoso olo'no syafisyi'wo'ningkohono. U nje yo'mayoso hoponoho. Ngko simeho wop'ngo'nji wohumamonnoho. Ose li'wo'ningkohe hwap'ngoso olenoho. Ngko nje huno hiyaso wo'mojo so'no tipemanji wop'ngo'nohina humaleno. ¹² U ngko sikuno nom'nemo ho'yango wosopayo'ne umofonyo miyi'mo u ngko hoponoho. U ngko sikuno nom'nemo motipemahm'mo ngko hoponoho. Oso'no ngko ho'yango wosopayo momaso'njo iyoso'no huno mosyofisyalokuyohono. ¹³ Oso huno hiyaso wo'mojoso olenoho. Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo'nji nisosofitofone so'no yo'mayo ni'mante so'no ngko simeho wop'ngo'nji humawo'ningkohe hwo'nyoho.

¹⁴ Yo'mayo tangoso ngkimo ni'mahon'ngki sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wop'ngofoho. ¹⁵ Sekwo hwe moyami Filipainjo soku sekwo ngkine'no huno moi'wonoho. Hohonta ngko sekwo'nji humanji Kilais Jisas'ye hungkuno losetihwoma'mentohoe sohonta ngko hwaho Masetouniya uliko'mahon'ngko oso hohosohonta sekwo ngkimo nifo'ma'mentohofofoho. Anituye a'amu nom'ne angoponta'angoso monifo'masofoho. O'o, sekwo'nohina nifo'ma'mentohofofoho. ¹⁶ Ou ngko anga' Tesolounika humentan'ngko sekwo ngkimo sikuno anga'no anga'nohino somo nifo'ma'mentohofofoho. ¹⁷ Sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wonyoangkafofo. Oso hiso'no ngko simonyo yalokweno. I oso'no sekwo yo'mayo nom'neso ntapmno maselimnehono. O'o, sekwo ngkimo yo'mayoso ntap'wo'ningkohofoso uhwononji huno ole niyohi, sekwo Anitumne'no huno engo syafisyontifi kakoe syoho somne'no huno ne'no syafisyontifi sekwo ngkimo yo'mayoso nifo'mawo'ningkohofoso. Oseso Anitu kako yo'mayo wonyoangkafososo sekumo aku wosejapmmntonoho. Oso hiso'no simonyo mikunimpososo yalokweno. Oso simonyo iyoso yo'mayo ntap'wo'ningkohofoso somo yakolonoho. ¹⁸ Olohonta sekwo ngkimo yo'mayo ntapmmalofoso hoponoho. Ngko umofonyo miyimnehono. Yo'mayo Epeefiloutaitas sekumta'ni manto ni'motapmmasoso ngko nto ma'malefoho. A'amu Anitumne'no yahu fonjokisasyi'wo'ningkahon'ngkofi Anitu simeho wop'ngo umo'n'wo'ningkiso hopaso sekwo ngkimo yo'mayo ntopahon'ngkofi Anitu kako simeho wop'ngo umo'ningkohoho. ¹⁹ Jisas Kilais yo'mayo hwap'ngo sohwo'nji ufohi'nimentohofoso so'no nje Anitu kako sekwo yo'mayo so'no umofonyo ifijo so'no wosejapmmntonoho. ²⁰ Nakwoe Anitu sohwo kako nan'ngkwohweho. Oseso nakwo kakoe yofe so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji sikuno engolopohamo woho'nomehwano. Hungkuno nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Sekwo Anituye a'amu Jisas Kilais'mo ufohi'nimentohofoso sokumo ngko nje a'amufo selalokweno. A'amu ngko'nji humalofo sohwa hofiko sekune'no, nakwoe a'amufo selalokwofo. ²² Anituye a'amu olopo humalofo hopi'nonohinako hofiko nakwoe a'amufo selalokwofo. Oso hwe engo hwaho mokosyohumawo'ningkiso Sisa sohwoe angomo humalofo a'amu fehohnjoso hofiko sekune'no nakwoe a'amufo eso ni'hu'no yokumpohn'nyo selalokwofo.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekumo wop'ngo waselohofono. Nje hungkunoso osohopeho.

Koulousi Olo Iyoswo loso Poul A'amu Koulousi somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t'wenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako a'amu Koulousi somne'no mti'mokumentisofoho. I oso'no ango Koulousi hopo sopo ne'no a'amu 'Apousel' Sohwafe Syoho iyoswo somo Poul oso ango Koulousi sopo i'mofayo so'no mant'i'mokinyofoho. Oso iyoswo mti'mokiyo hwap'ngoso olenoho. Ango Koulousi sopo a'amu *Nous'tik* osohwa humunyoponoho. Oso a'amu hiso hofiko Jisasimo in'ngkuno Koulousinjo sofe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontan'ngkofi Poul kako olo iyoswo loso hofikimo ito'no mihwajiyo'ne mti'mokumentisofoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Jisas sohwo yo'mayo hopi'nonohino somo yakolo'nyo hweho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Lom sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofa lihwasi tifi un'ngkohwano.

1-2 Ngko Pouli'ni Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo uyohoji'ku'mofa (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Anitu olo syoho loso'no kakoe huno mta'ni n'hwosopo'mentisofoho. Ngko'nji nen'ngkwa'wehwo Timouti'nji nekwo nohumentai olo iyoswo loso sekwo a'amu Koulousi sokune'no mti'mokulukuhwayo. Sekwo Anituye a'amu soku Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakine'no yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no emo'n'ngkohoho. Nan'ngkwohwo Anitu kako sekumo yo'mayo wop'ngo selohofihwosi sekwoe simeho pompenjiyo wosejapmmontonoho. Oso'no emo'n'ngkohoho.

A'amu Koulousiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.

³ Nekwo jomo ujosu engolopohamo nekwo sekune'no isamoyoka nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye Mpohune'no isamoyoka ulalokuhwoyo. ⁴⁻⁶ Hwap'ngoso sekumne'no hungkuno ole upo'nalokuhwayo. Hohonta simo'mo ne'mo Anituye hungkuno wop'ngo se'ma'mentiso sohonta sekwo haloho po'mentohofofoho. Yo'mayo wop'ngo Anitu sekumne'no selohofone so'no ahwomomo womantifeho. Oso'no sekwo Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono nehapi uyontifi Anituye hwe moya'mi hopi'nonohino soku sekwo simeho afa inalokwofo. Anituye hungkuno wop'ngoso se'ma'mentiso hopaso ango yawojo'meemo u'malofoho. Hungkuno wop'ngo loso upa'nontifi yahino wop'ngo yalokwofo. Sekwo oso hungkuno simo'mo upa'nimentohofa sohonta Anitu sekumo sefo'mayo'ne so'no huno seyahon'ngki oso yahino wop'ngo somo ema'mentohofofoho. ⁷ Epeefilos sohwo kako Anituye hungkuno wop'ngo hiso losetihwamentiso so'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Osohomo nekwo kakine'no simeho afa uyalokuhwoyo. Kako Kilaisiye syoho ulohofiyiyo wop'ngo hweho. Kako nekwo'nji syoho afa'nonohino hweho. Kako hofiyi efo'mawo'n'ngkiso sohwo Kilaisiye syoho somo wop'ngo mokosyohumawo'n'ngkohoho. ⁸ Anituye Towahuno Wop'ngo kako sekumo simeho afa inyoyahino wonyoangkafo sejapmmmentiso so'no Epeefilos kako elimentisofoho.

Poul kako a'amu Koulousi somne'no Anitu yokumpohn'nyo utofo'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.

⁹ Oso hungkuno homo somo simo'mo upo'nontai nekwo oso homo somo Anitumo sekumne'no jomo ulomawo'n'ngkuhwoyo. Olo so'no jomo ulalokuhwayo, Anitu sekwo yo'mayo ifitne'ento limentisoso sekwoe hunomo womehu'meesesyono. Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo kako nosefo'mahon'ngkuhwosi sekwo Anituye yahino wop'ngo so'no huno wop'ngo tipemafikuji Anituye hunomne'no huno wasey'montonoho.

Oso'no jomo ulalokuhwoyo. ¹⁰ Oseso yo'mayo yahino wop'ngo nakwoe Hwe Engo hi umo'none somo sekwo in'ngkafijoso sekwoe yahino humayoso kakoe simeho wop'ngo umokantifeho. Yo'mayo syoho sekwo ifijoso ne umo'n'montonoho. U sekwo Anitumne'no huno seyososo oso hunoso engo umo'n'montonoho. ¹¹ Olo so'nji sekumne'no jomo ulalokuhwoyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo wonyoangkafo kako yokumpohn'nyo setofihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo simeho wop'ngo'nji wohumantifeho. ¹² Oseso simeho wop'ngo'nji nohumafikuji nan'ngkwohwo Anitumo isamoyoka ulantifeho. Hwap'ngoso kako kakoe mehomi somne'no yo'mayo wonyoangkafo

ulohofoneso mapitnne'ento imentisoso sekwo mayoso hoponoho. Oso hiso Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi pomponahopo humalohwone hn'nwi nakwo womantanoho. ¹³ Hohonta mewoso sohwafe kan'ngkwohwo Seten kako sikwo'mjoho'mo yokumpohn'nyo nemokosyohumamentisofoho. I olohonta Anitu kako kakoe Hwomu anga'nohino sohumne'no umo'nalokunjo sohwoe temtitofomo menehumaji'mentiso hn'nwi pomponahopo humalohwono. ¹⁴ Hon'ngkano wonyoso nakumo nokilo'mokomokonesyohumentaningki Anituye Hwomu Jisas kako nakwoe hon'ngkano wonyoso wae enaofonto nakumo isi'hutofonema'mentisofoho.

Kilais kakoe yahino'nji syoho ntne hungkunofoho.

¹⁵ Nakwo Anitu sohumo muhwonyo'njo iwo'n'ngkuhwone sohwo kakoe Hwomu Kilais a'amu uhwon'mentohofoho sohwo kako Anitu'nji ni'hu'no afafoho. Anitu kako nakwoe hwaoh yo'mayoso mamti'mokummentiso sohonta Jisas Kilais kako humamentisofoho. ¹⁶ I Anitu kakoe Hwomumo ulahon'ngki Kilais huhwo sohwo yo'mayo ahwomomjo hwahoponjo kako mti'mokumentisofoho. Yo'mayo uhwon'wo'n'ngkuhwone so'nji yo'mayo muhwonyo'njo iwo'n'ngkuhwone so'nji kako mti'mokumentisofoho. Kako Seten'nji kakoe towahuno wonyo sohwanji mti'mokumentisofoho. Kako a'amu ahwomomjo sohwaomo mokosyohumayo sohwanji a'amu hwahoponjo sohwanji mti'mokumentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino mti'mokumentisoso Anitu kako Kilais kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ¹⁷ Yo'mayo mti'mokumentisoso kako hwap'ngo hweho. Kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso huli'mokomokosyohumawo'n'ngkiso hweho. ¹⁸ Nakwo kakine'no in'ngkawo'n'ngkuhwone so'nwi kakoe a'apaho'nwoho oso'no Jisas nakwoe hwe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe songo humayoso kako hwap'ngo hweho. Kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu kakimo ni'hu'no si'momo ne'mo ulika'mentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino somo uyakolofonto mokosyohumayo hweho. ¹⁹ Anitu kako kakoe Hwomu Jisasimo uhwasopo'mentisoso nje huno nje humayoso kako hopi'nonohinoso womano lonto uy'mentisofoho. Ose uy'mentisoso Jisas'nji kan'ngkwohwo Anitu'nji sikoe humayo ni'hu'no afafoho. ²⁰ Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anituye mangohwa imo'namentihwoni'nwoho. I oso'no nakwo Anituye mango sohwana'nimne'no Anitu kako si'meho afa unano lahon'ngki Jisas kan'ngkwohwoe hunomo in'ngkowahon'ngki iyo hwojiyafiku'nnyo somo a'amu sohwa Jisasimo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Jisas kakoe honi'yo usihuma'mentiso so'no Anituye si'meho pompengo ifsyimo'mentisofoho. Oso'no Anitumo u'mayo'ne hon'ngkanoso nakumne'no hwasampo'mentisofoho.

²¹ U sekwo soku hohonta sekwo huno wonyo'nji nohumantifi hon'ngkano wonyo imotofo so'no Anituye mango sohwasu Anitu'nji mohumamtofo kuyoho. O'o sekwo ikanopo humamtofo kuyoho. ²² I olohonta Anituye hwomu sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu kakoe a'amu ne kako'nji mokotiku'nyo'ne mesehumati'mentiso kuyoho. Oso'no Anitu sehwasopo'mentiso soku kakiyepono ipesemotashwosi osopo sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo wohumantifeho. Sekwo Anituye simanopo lohofi'kuji woni'mango masenonehoho. ²³ I sekwo syoho ole fiy'mno, Anituye hungkuno ne somo sekwo si'meho hi'ntnnono uy'kuji kakoe hon'ngkanomo yokumpohn'nyo fikemokosalohopmno. Yo'mayo hwahoponjoso hon'ngkano hwasomo ipesomotaweloho. O'o, yo'mayo hungkuno wop'ngo upa'nimentohofoho somo nusikwajikutoho. Hungkuno hiloso a'amu hopi'nonohino olo hwaoh lopo humalofo sohwaomo u'mayo'nefoho. Ngko Pouli'ni olo hungkuno wop'ngo homo losomne'no syoho ulohofiyo hwo'nyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo ufo'ma'mentisofoho.

²⁴ Ngko sekumo sefo'mayo'ne tohino malokwe so'no simonyo yalokweno. Hwap'ngoso sekwo Anitumo in'ngkawo'n'ngkohofoho soku sekwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. Kilais kakoe a'apaho hn'nimo humaso so'no nakwo a'amumo ufo'mayone tohino malokuhwone so'no Kilais huhwo tohino malofoho. Oso tohino Kilais malokunjoso ngko moi'wo esojwafo'neso ufo'malokweno. ²⁵ Anitu kakoe a'amu ne sokune'no syoho esotihwayo'ne ni'hwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no sefo'mayo hiso'no kakoe hungkuno hopi'nonohinoso wolosetihwamne'no yohono. ²⁶ Hohonta olo hungkuno hiloso ni'hu'no hiyaso'mo wo'mojo so'no a'amu simo'mo ne'mta'ango hopi'nonohinoso mupa'nimmentohofohofoho. I olohonta Anituye a'amu ne sohwaomne'no olo hungkuno hiloso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²⁷ Olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso olenoho. Kilais kako sekwoe si'mehomo humaho. Oso'no hwangu sekwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo'ne sekwo hontohumalofo. Olo hungkuno wonyoangkafo loso a'amu Juta somne'nohinim'aho. O'o, a'amu temtitofoho hopi'nonohino soku upa'nifitnne'ento lonetihwamentisofoho.

²⁸ Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no a'amu hopi'nonohino sokumo hungkuno yoloho'nohini losetihwalokuhwono. I nakwo a'amu anga'no anga'nohino olo hungkuno loso huno hofiyo ehohosasiyo'ne so'no huno pi'n'nggo engo syafisy'wo'n'ngkuhwono. Hwap'ngoso nakwo ole namo'n'ngkohoho. A'amu nihu'no hopi'nonohinoso hofiko hon'ngkano wonyomne'no i'waho ikuji Kilaisimo in'ngkayo yahinoso engo imo'n'ngkuhwoso'no hofiko a'amu ne imo'n'ngkuji Anitumo u'mapitnne'entani syoho engo yalokuhwono. ²⁹ Olo syoho tohohmtnno'njo yalokwe loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Kilais Jisas kako kakoe yokumpohn'nyo ntapmmntiso so'nji yalokwono.

2

A'amu Koulousiso hofiko simaho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikujo'no yo'mayo hungkuno hwasyo somo wae weemop'fe.

¹ Sekwo upa'n'imno. Ngko sekumne'no a'amu Laoutisiyanta'ango sohwa hnnonji a'amu nom'ne nje simano manohonyo'njo imotofo sohwa hnnontnne'no syoho engo yalokwono. Syoho engo hiso olenoho. Mpohumo sekumne'no jomo engo ulalokwono.

² Ole so'no nimo'n'ngkohoho. Sekwo yokumpohn'nyo ito'n'ngkuji simaho fin'imno. Sekwo Jisas Kilaisimne'no huno ehohosahin'ngkuji Kilais ne sohune'no huno waseyono. Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso olohihofo. Kilaisiyoho. ³ Yo'mayo huno wopingo hiyaso'mo wojoso wotipema'mo liso'manji u Kilaisimo weho. Osohunta'ni wotipema'monnoho. Anituye huno mikun'imposo hopi'nonohinoso Kilaisimo ehuhnawo'nnyo hweho.

⁴ A'amu fihwo kako sekumo hwasyo hungkuno afofo'njo selihwoso'no sekwo mopiwasiyo'ne olo hungkuno loso ngko yolohoso selalokwono. ⁵ Ngko sekwo'nji mohumayo hwo'nyoho. I oso'no u nje huno somo ngko sekwo'nji hopa humaleno. Sekwo Jisas hune'no simaho hi'ntnnono engo uyontifi kakoe syoho hofiyo yalokwofo so'no simonyo yalokwono.

Nakwo Jisasimo ufohi'nontani songo ne'no humayo'neso nto ma'malohwono.

⁶ Kilais Jisas sekwoe Hwe Engo imo'n'mentiso so'no sekwo kako'nji hano femoy'imno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo se'maso so'no Jisas sefo'mayo'ne so'no fisayafihupmno. ⁷ Iyo kako hwahopo nta'ni afofo, mijo, yo'mayoso mawo'n'ngkiso pa'nyoso nakwo Jisas mta'ni yokumpohn'nyo nomehwasi nakwo iyo hopa engo imo'n'ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano. Oso pa'nyo nakwo hungkuno wopingo losetihwamentihwone somo simaho hi'ntnnono engo uy'imno. Yo'mayo Anitu sekumne'no imentiso so'no sekwo isamoyoka ulikuji sekwoe simehomo engo weesemofihwono.

⁸ A'amu hwasyo hungkunonji ifofo hungkuno'nji nomokokilo'mokokosesyohumanoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko a'mane hungkuno'nji hwahoponjo hungkuno ntne'no wolosetihwant'fe'no yohoho. Hofiko Kilaisiye hungkuno masejofoho. Oso'no sekwo huno ito'no syafisy'kuji sekwo i'waho nto'no fiy'imno.

⁹ Hwap'ngoso Anitu kako yokumpohn'nyo kakoe huno hopi'nonohinoso Kilaisiye a'apahomo ehuhnnamo'nnyofoho. Kilais kako a'amu hwahoponjo sofe a'apaho manto olopo humamentiso sohwo Anituyoho. ¹⁰ Oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku Anitu kakoe yokumpohn'nyo nto seloho'maho. Kilais huhwo sohwo kako yo'mayo towahunu yokumpohn'nyo somo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. ¹¹ A'amu Juta sohwa nakwo Anituye a'amu hwona'nyoho lontifi a'apaho sihu kolo'nimotofo hwafoho. I oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku sekwo Kilaisiye yahino wopingoso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo uyohopo'mentohofohofo. Oso'no sekwoe a'apahomo makolo'nnyo kuyoho. O'o, sekwo huno wonyo so'nji hon'ngkano wonyo so'njimo hotijwamo'nnyo hwasoho. Oso'no hwahoponjo yahino wonyo yokumpohn'nyo oso mta'ni Jisas kako sekumo isihutofosema'mentisofoho. ¹² Mijo kiyomayo huyo'mango so'no wosyofisyano. Mijomo kesojisyasiyoso olenoho. Nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no Jisas pe'n'mentiso hopa pe'nalokuhwono. I mijo mta'ni likafoso Jisasimo Anitu ulika'mentiso hopaso nakwo likofalokuhwono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo hisomo simaho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako Jisasi'nji songo humayo'neso nelikofalofoho. ¹³ Hohonta sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somo mohotijwaofe sohonta sekwo temtitifo kengo soku Anituye hungkunomo tifi min'ngkayo so'no sekwo Anitumo u'mayo'ne hon'ngkanoso nihu'no awonoho. Osohonta Anitu sehon'mentisoso sekwo hon'ngkano wonyo somo humantifi poyo pe'n'ngkohoho hopa humentan'ngkofi sehon'mentisofoho. I olohonta Jisas kakoe songo humayoso sejpahon'ngki Anitu songo semokonto sekwoe wonyo wae yasemo'mentisofoho. ¹⁴ Oso hon'ngkano hungkuno

Anitu Mousesimo uyimentisoso mokilo'mokosyohumanyo somo nakwo hwotoho hmentihwone so'no hungkuno hiloso sekwo wonyo kuyoho nalmojofoho. Yo'mayo honingkanono wonyo nakwo imotohwoneso Anitu nomanto Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo somo meho'nasyonto moi'wo imokumentisofoho. ¹⁵ Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso sohonto kako Seten'nji mewoso sofe yokumpohn'nyoso moi'wo imokumentisofoho. Anitu nje mango hwamo utihwa'nyopo uyakolofohofoho ulahoningki Seten kako wonimango unimentisofoho.

Nakwo Jisasi'nji poyo nto sape'nimentihwonefoho.

¹⁶ Anitu kako yo'mayo naloho'mentiso so'no a'amu sekumo wasopayo'ne u mijo'ne honingkanono hungkuno selifijo'manji osomo sekwo tifi iningkakutoho. U sekwo yo'mayo wasopayo nyo'neso u Sikuno Engo somo muhwonyo'ne u hamno songo somne'no mosyafisiyo'njo sikuno iyoho humayo somo muhwonyo'ne oso'no yoka selifijo'manji sekwo osomo haloho upekutoho. ¹⁷ Hohonta oso yahino imotofoso swo'nohinoho. Tifi imo'none so'no netihwayo'nefoho. I olohonta Kilais kako poso sohwo yahino ne somo hwapingo hweho. ¹⁸ A'amu fihwo kako kakoe yofe monje poji yasyonto kako ahwomomjo a'amu sofe yofe ho'nomawo'ningkiso so'no selihwoso'no u ngko wojo uhwoninkohe so'no ngko sekumo sehwofilo'nnyo hwo'nyoho. Ose seloso'manji sekwo oso hwoe hungkunomo haloho pekutoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo kakoe honingkanomo miningkayo so'no kako sitofo noselihwoloho. O'o kakoe a'apahomne'nohino syafisywo'ningkiso hweho. Yokumpohn'nyo imo'n'wo'ningkiso hweho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohumo mufohi'nyo hweho. I nakwo Jisasi'mo ufohi'nyo hn'nwi nakwo kakoe a'apaho'nwoho. Kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe mnokino engo'njo huhwo sohwo kako kakoe a'apaho hn'nmo yokumpohn'nyo yano nejap'wo'ningkiso nakumo mehul'mokonasy'wo'ningkohoho. Oso'no kako kakoe a'apaho hn'nmo Anituye yokumpohn'nyo'nji huno wopingo'nji nejaponto sokafo nemokalofoho.

²⁰ Sekwo Kilais'nji sape'nimentohoho so'no Seten sohwo mewoso sohanji hofiko sekumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumafitnehoho. I oso'no sekwo hohontajo honingkanono hungkunomo iningkafijo so'no sekwo hofikimo enjwa'mo humalofo. ²¹ Olo honingkanono hungkuno lomo sekwo peho'ne iningkowalokwofo. Sekwo yo'mayoso ahamo nomokosyohumafikutoho. Yo'mayo wasopayo noningkutoho. Yo'mayo somo nopm'mokukutoho. ²² Hungkuno hiso a'amu hofikoe huno mta'ni syafisyontifi lonetihwalokwofo. Yo'mayo hwahoponjoso moi'wo umo'nimonto yalofoho. ²³ A'amu oso honingkanomo iningkowalokwofo somo uhwonontani nakwo huno hwasoyoso ole syafisy'wo'ningkuhwoni, U a'amu honingkanono wopingo'njofoho. Hwapingos hofiko hwomtame ehumantifi hofikoe yofe monje yasyontifi yo'mayo a'apaho umo lomeso monje yasy'wo'ningkohofohoho. I oso'no nakwo huno wonyo so'nji honingkanono wonyo so'nji wae yafo'neso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, nihu'no awonoho.

3

Anitu kako Kilais'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentisofoho.

¹ Anitu kako Kilais'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentiso so'no nakwo Kilais'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no yomohu'nyopo womeho'nosyano. Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo yofe engo manto Anituye aho anga sohohtani'ni nemokosyohumayo'ne humaho. Nakwo kako'nji wohumantane'no yihwono. ² Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ahwomomjo somne'no fisyafihupmno. ³ Hwapingos nakwo yo'mayo hwahoponjo somne'no poyo hopa pe'nontani songo humayo neso Jisasi'mo ufohi'ningkahon'ngkuhwoni Jisas kako Anitumo ufohi'ningkahon'ngki Anitu kako wopingo nemokosyohumaho. ⁴ Kilais nakwoe songo humayo'neso ne hweho. Kako utihwa'nyopo i'mofap'hwoso'no sekwo kako'nji nohumafikui kakoe yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji womantifeho.

Olo hungkuno loso yahino yofoho so'nji songo ntnne'ne hungkunofoho.

⁵ Hwahoponjo yahino wonyo simoho mo'mo mnonawojoso poyo wape'nono. Yahino wonyoso olenoho. A'mohufo, hungkuno wonyo, simoho fefoyo, huno wonyo, nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi namo'nyo, osenoho. A'amu nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umonosohwo kako yo'mayo ho'yangoso kako anitu pa'nyo umokonto kako oso humnohini iningkowalofoho. ⁶ A'amu oso yo'mayo hwahoponjo yahino wonyoso iwo'ningkohoho somo Anitu kako simoho wonyo uyonefoho. ⁷ Hohonta honingkanono wonyo hiso sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumentan'ngki sekwo soku yo'mayo wonyoso imotofo kuyoho.

⁸ I oso'no olohonta sekwo yahino hopi'nonohino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, sitofu, oso foho'naopmno. I sifajo'nji wonyo hungkuno so'nji sekwoe mango mta'ni noswapihwoloho. ⁹ Sekwo hwasyo hungkuno a'amu so'nji nohningkutoho. O'o, yo'mayo yahino wonyo imotofo somo nto ho'nao'mentohofofoho. ¹⁰ Oso'no sekwo a'amu songo imo'nimentohofofoho. Oso a'amu songo imo'nalokunjoso Anitu kako hwapingo hweho. Sikuno huhwo huiwu Anitu kako a'amu songo sokumo kakine'no huno wopingo sejaponto yahino songo'nji Anitu kako pa'nyo semokalofoho. ¹¹ Nakwo Anituye yahino songo ma'mentihwone hn'nwi nakwo hinjohi'nwi afa'nwoho. I ole liwo'n'ngkuhwoni, A'amu temtitofu kengo kengo mta'ango hwafoho. U hungkuno kengo'njo hwafoho. U Jutafe hon'ngkano hungkunomo in'ngkuwo'n'ngkohofofoho. Hon'ngkano hungkunomo min'ngkayo'njofoho. U a'amu we'mta'angofoho. U hameponjo a'amufoho. U a'amu yofe engo'njo hwafoho. U a'amu siki'ngjofoho. Ose liwo'n'ngkuhwoneso siki hungkunofoho. Hungkuno neso olenoho. Kila'is nakwoe songo humayoso hwapingo sohwo kako nakwo a'amu kengo kengo hn'nmo nonafahi'nonto kako nakwo hinjoho'nimo humaho.

Nakwo hitoho inyo yahino somo un'ngkohwano.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Kako sekumne'no hitoho ulofoso so'no kakine'no sehwasopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yahino lomo tifi fin'ngkamno. Sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no hofikimo wopingo ulohopmno. Sekwoe yofe monje yasyikuji sekwo a'amu somne'no hwapopo pawomno. A'amu fihwa sekumo wonyo selohopijoso sekwo simeho wonyo uyikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo uyimno. ¹³ Sekwo a'amu so'nji fo'ma'nimno. U a'amu fihwa nom'ni hwanne'no simeho wonyo umonoso so'no sekwo wonyo homo somo hohu-jwo'mo meho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo sohwo nakwoe wonyo wae enao'mentiso oso pa'nyoso nakwo nom'ne hwafe wonyo so'no hohujwo ukinjaofano. ¹⁴ Yahino wonyoangkafo selohe so'nji nom'ne yahino anga'nohino nom'ne somo hwofilo'nnyo so'nji ufahi'nimno. Oso simeho inyo yahino so'nji ufahi'nimno. Simeho in'fijo'manji simeho afa'njo wonyoangkafo'njo wohumantifeho. ¹⁵ Kila'is kako simeho pompenjiyo nejap'wo'n'ngkiso sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonemokosyohumano. Kila'is kako nakwoe a'apaho anga'nohino pa'nyo simeho pompenjiyo'nji humayo'ne so'no nakumne'no joho nalimentisofoho. Oso'no sekwo soku sikuno huhwo huhwi kakimo isamoyoka uliwo'nimno. ¹⁶ Kila'isye hungkuno wonyoangkafosu sekwoe simeho mo'mo nomafikuji huno wopingo sejapihwosi yo'mayo iwo'n'ngkohofu somo ufehu'mokasesyono. Ose ifijo'manji sekwo Kila'is mta'ni huno wopingo tipemafikuji sekwo filut'hunimno. Hon'ngkano wopingo somo mihwatn'imno. Ose ifijoso sekwo Anitumne'no simeho wopingo semo'n'ngkuhwoso'no sekwo Anituye hungkuno'njo Ta'njo Iyoswo ta filimno. Oso'nji tajo angomjo ta so'nji ta nom'neso Anituye Towahuno sejapeso Anituye yofe ho'nomayo'ne filut'hunimno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo hungkuno wolano likuji ou syoho uyano likuji sekwo Jisasi'nji ejoku'nohumafikuji sekwo Mpohwo Anitumo isamoyoka ulikuji yo'mayoso nakwoe Hwe Engo Jisasi'ye yokumpohn'nyo'nji fiyimno.

A'mu somontohwa Anituye simeho wopingo umokiyo'ne yahinofoho.

¹⁸ Sekwo moya'mi sofasi sekwoe hwehwamne'no hwapopo pawomno. Hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Hofikoe hungkunomo haloho ito'no popmno. Oso yahino nakwoe Hwe Engo moya'mi sofa hofiko ifitne'ento imentisofoho.

¹⁹ Sekwo hwe sohwasu sekwoe moya'misafamne'no wasemo'nono. Sekwo simeho wonyo semo'n'ngkuhwoso'no ape sofamo yoka hungkuno nuli'kutoho. O'o, hungkuno hofiyi'nohino ulimno.

²⁰ Sekwo mehomu soku, sen'ngkwowho sena'wohijafe hungkunomo sikuno huhwo huhwi haloho popmno. Ose ikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umon'montonoho.

²¹ Sekwo hom'ngkwowhosasi homna'wohijasi sekwoe mehomife simeho wonyo umokukutoho. Oso hwapingo hiso ole, yoka, sitofu, sifajo hungkuno uliwo'n'ngkutoho. Yo'mayo ulohofikujo'no hofiko simeho tohino umn'ngkuhwoso'no hon'ngkano wonyomo wowantifeho.

Syoho ulohofiyi so'nji mokosyohumayo sohwanjiye hungkunofoho.

²² Sekwo syoho ulohofiyi soku, sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo tifi fin'ngkamno. Sekwoe syoho somne'no wasemo'nono. Syoho homo somo semokosyohumayo sohwo kako nosenoh'ngkahon'ngki syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohofu oso pa'nyoso ne'no fiyikuno. Hwapingoso sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne syoho yalokwofo. ²³ Yo'mayo hopi'nonohino uyano likuji simo'mo ole fisyafihupmno. Olo syoho we'e loso a'amumne'no miyalokuyihwono. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitumne'no yalokuhwono. Ose syafisyikuji syoho yokumpohn'nyo fiyikuno. ²⁴ Sekwo in'ngko

seyihwoloho. Nakwoe Hwe Engo An#tu sohwo sekwoe syoho yo'mayo so'no ho'yango ne sejaponefoho. Oso ho'yango neso An#tu nto hwsopeehumentisofoho. Sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyo soku kako sekwoe Hwe Engo hweho. ²⁵ A'amu fihwo kako wonyo yoso'manji kako tohino nomanefoho. Nakwoe hon#ngkano wonyomne'no An#tu kako tango monejape'njo iyoso'no afofo hungkuno mulanekwano.

4

¹ Sekwo hwe engo syoho selohofiyi sohwamo mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwasi, sekwo huno ole seyohi, Sekwoe Hwe Engo ne sohwahwomomo nohumanto sehonalofoho. Oso'no sekwo a'amu nomokosyohumawo'n'ingkohoho sohwamo yahino wop'ngo'nohini ulohopmno.

Olo yahino lomo fin+ngkamno.

² Sekwo Mpohumo jomo ujo so'ne yahino somo yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji simo'mo huno nto'no syafisyikui Mpohumo jomo ulikui isamoyoka ne'nohini ulikuno. ³ Sekwo Anitumo nakune'no nefe'mayo'ne jomo ulimno. Olo so'no ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno luthiwayo'ne honingkano wonamofiyono. Olo hungkuno hiloso hwapngoso Kilaisiyoho. Hohonta hungkuno hiloso hiyaso'mo wentaningki Kilais ehontojwahumentisoso olohonta ngko hungkuno hiloso a'amu somo luthiwhahoningko a'amu fiso nakwolaho lontifi impo'angomo intofahumentohofohoho. ⁴ Oso'no olo hungkuno Kilais ehontojwahumentiso loso ngko a'amumo nto'no luthiwayo'ne sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ulimno. Olo syoho Anitu ntapmmmentiso loso ngko a'amufe huno somo ito'no ehohosasiyo'ne Mpohumo jomo ulimno.

⁵ Nakwo olo hwahō lopo siki humayo'ne'maho. O'o, nakwo Anɪtuye syoho ulohofiyō'nwoho. Oso'no sekwo nom'ne a'amu Anɪtumo inɪngkawo'nɪngkohōfo so'nji nohumafɪkujɪ sekwoe yahino somne'no huno ito'no syafɪsyɪkujɪ Anɪtuye honɪngkano wopɪngo uthwamno. ⁶ Hungkono ulɪkujō'no siki hungkono so'nji wonyo hungkono so'nji nolɪkutoho. O'o, Anɪtuye hungkono nto'nohino esyohumafɪkujɪ huno wopɪngo tɪpemaɪkujɪ hungkono hofiyō'nohini filɪmno. Ose ifɪjoso a'amu sekumo yo'mayo hungkono selohonɪngkujō'no sekwo aku hungkono ito'nohino ulɪmno.

Poul kako Tikikos+’nji Ounesimos+’njimo lihwat+mentisofoho.

⁷ Tikikos sohwo kakò nose'mahwosi nje hungkuno yo'mayo so'no sejo'ne hweho. Kako Anituye syoho so'no hi umo'nngkanhōngki nakwo'nji syoho yalofoho. ⁸ Oso'no ngko Tikikos sekuyepono uhwojalokweno. Kako yo'mayo ne'ma'maso so'nji selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. ⁹ Nekwo Ounesimos huhwo'njimo sekuyepono lihwojalokuhwoyo. Tikikos'nji siko nose'mahositi yo'mayo olopo ne'ma'maso so'no wolosetihwanjiyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹⁰ Alisítakos sohwo impo'angomo ngko'nji humant+hwoyo sohwo kako nje a'amufo selalofoho. Mak, Mponopasi eye koningwaka'wehwo kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Mak huhwo sohwo sekuyepone se'maso'manji nto sel+male hopaso sekwo kakimo ut+mafikuji hofiyo mokosyohumamno. ¹¹ A'amu nom'ne Jisas Jasitos kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Oso a'amu Jutafe temtitofa mta'ango hufa'u shune sohwa hofiko An+tuwe yo'mayo hopi'nonohinoso a'amumo yokumpohn'nyo enemokosyohumayo'ne syoho engo yalokuhwono. Hofiko wonyoangaka nifo'malokwofa.

¹² Nom'nehwo Epeefilos sekwoe angoponta'ango huhwo'nji nje a'amũfo selalofoho. Kako huhwo Kĩlais Jisasiye syoho ulohofiyi hweho. Sikuno huhwo huhwi kako sekumne'no Mpohumo jomo uliwo'n'ngikiso hweho. Ole uliwo'n'ngikohi, An'itu sohwo, kiko a'amũ Koulousi somo hofiko kikine'no yokumpohn'nyo lohofo'neso kiko uliwo'maho. Hofikimo yokumpohn'nyo engo umokohojo'no hofiko sokafo umo'nife. Jije huno hopi'nonohinomo hofiko huno uyihwoso'no osomo tifi wokiningkapife. Epeefilos Anitumo jomo ose uliwo'n'ngikisofoho. ¹³ Ngko sohwo'ni Epeefilos sohume'no huno ole niyohi, Kako a'amũ Laoutisiyanta'ango sokunonji Hiyelapolusinta'ango sokunonji sekwo sokunontnne'no sefo'mayo'ne syoho engo yalofoho. ¹⁴ Luk sohwo hwe uyohofaho syoho wonyoangkafo iwo'n'ngikiso sohwo'nji Ntemasi'nji siko nekwoe a'amũfo selalokusiyi.

¹⁵ A'amu Laoutisiya mta'ango Anitumne'no in'ngkawo'n'ngkohofu somo nje a'amufu ulalokwe so'no sekwo ul'imno. Nom'ne a'mu Nim'fa'nji a'amu kakoe angomo Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofu so'njimo nje a'amufu ulalokwe so'no ul'imno. ¹⁶ Olo iyoswo losomo sekwo atofu losojwaofikujji a'amu Laoutisiya hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofu somne'no uy'imno. Hofiko atofuwalife. Nom'ne iyoswo

a'amu Laoutisiya somne'no uyahotimaleso hofiko nosejapikujo'no sekwo hoku atofa filimno. ¹⁷ Sekwo Akiposimo ole ulimno. Oso syoho Anitu kijapmmasoso kiko ito'no esyohumahoji ne'njo fnyohoho.

¹⁸ Olo iyoswo simo'mjo semti'mokiyoheso nom'ne a'amumo ulahonngko mtimokohoho. I olo hungkuno ae'uyo loso ngko Poul'ni nje aho'nji mtimokalokweno. Nje a'amufu selalokweno. Sekwo ngko impo'angomo humale so'no inngko nimo'fikutoho. Anitu kako yo'mayoso wopingo waseloho'montonoho. Ngko Poul'ni mtimokalokweno. Osohopeho.

1 Tesolounika Olo Iyoswo Sɪmo'mjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mtɪ'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo sɪfe'nji aho'nji hopi'nono nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo sɪmo'mjo loso a'amu Tesolounika somne'no mtɪ'mokumentisofoho. Poul hohonta Anɪtuye syoho yɪku'mo'mjo sohonta kako Filipai uliko'manto Tesolounika i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta sofe tajo ango somo noswonto Anɪtuye hungkuno yano uyɪmentisofoho. Nuyahonɳgki a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu Ngkɪlik pi'nɳngo engo so'nji Jisasɪmne'no sɪmeho hi'ntnnono uyɪmentohofoho. Oso hiso'no a'amu Juta fehohnjoso Poulimo impe untofantɪfi yahonɳgkofi sɪkwo'miyomo hiyaso li'mofonto Atenɪs osopo ifawo'mentisofoho. Oso ango hopo sopo humanto a'amu Tesolounikajo Jisasɪmne'no sɪmeho hi'ntnnono songo uyɪmentohofoho somne'no huno pi'nɳngo uyahonɳgki oso hopo sopo nta'ni Timoutimo ango Tesolounikane'no lihwajɪmentisofoho. (Hungkuno hiso 1 Tesolounika sohe engo 3 honɳgkano we'e 2. Osopo weho.) Poul Timoutimo lihwajonto Sailasɪ'nji siko ango Koulin i'mofamentisɪyefoho. Oso hopo sopo Poul a'amumo Anɪtuye hungkuno ulontanɳgki Timouti uma'mentisofoho. Numanto Poulimo a'amu Tesolounika sofe humayo so'no ulahonɳgki Poul nupa'nonto olo iyoswo loso mtɪ'mokumentisofoho. Hwapɳngo olo iyoswo mtɪ'mokiyoso olenoho. Poul a'amu Tesolounikajo Jisasɪmo inɳgkunyo sofe sɪmeho hi'ntnnonohino somo yokumpohn'nyo umokumonto mtɪ'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul ango Koulin humanto mtɪ'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa lihwasi tɪfi unɳngkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni olo iyoswo loso sekwo a'amu ango Tesolounika sopo Anɪtu'nji Hwe Engo Jisas Kɪlaisɪ'njimne'no sɪmeho uyɪwo'nɳngkohofa sokune'no mtɪ'mokalokuhwono. Sailasɪ'nji Timouti'nji oso hwa'u'nji ngko'nji humentani mtɪ'mokalokuhwono. Sekwo Anɪtu'nji Hwe Engo Jisas Kɪlaisɪye mehomni soku, siko sekumo yo'mayo wopɳngo selohofohosi sɪmeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

A'amu Tesolounikaso Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyontɪfi wopɳngo humamotofoho.

² Nakwo Mpohumo jomo ulontane sohonta sekumne'no isamoyoka ulɪwo'nɳngkuhwonefoho. Nakwo sekumne'no Anɪtumo jomo ujoso'no piso'mo'nyo miyalokuyɪhwono. ³ Sekwo Anɪtuye hungkunomo upa'nontɪfi hungkunoso aho yokumpohn'nyo kesyohumawo'nɳngkohofoho. Oso'no sekwo siki mohumulofo. O'o, sekwo Anɪtumne'no syoho yokumpohn'nyo yontɪfi a'amu nom'ne somne'no sɪmeho hi'ntnnono uyontɪfi wopɳngo ulohofɪwo'nɳngkohofa kuyoho. Yo'mayo tango ko se'mayoso sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais asomo peso'no hofiyu uhwontohumalofo. Oso'no sosyefisyontani Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴ Nakwoe a'amu soku, olo so'no huno nayohoho. Anɪtu sekune'no hitoho engo sejapɪwo'nɳngkiso sokumo kakoe mehomni imo'nyo'ne nto sehwasopo'mentiso kuyoho.

⁵ Nakwo Anɪtuye hungkuno selimentɪhwone sohonta sekwo ole majofoho. Olo siki hungkunofoho. Ose majofoho. O'o, hungkuno hiloso upa'nɳngkahonɳgkofi Anɪtuye Towahuno Wopɳngo sohwo sekwoe sɪmeho mo'mo syoho yokumpohn'nyo yahonɳgki sekwo huno ole syafɪhu'mentohofi, Hungkuno ne'njofoho. Oso'nji sekwo nakwoe yahino humayo somo nahonontɪfi huno seimentisofoho. Honɳngkanoso wopɳngofoho. Nonefo'mawo'nɳngkohofɪhwafoho. Ou, hungkuno ne'njo hwafoho li'mentohofoho.

⁶ Nakwoe humayo somo sekwo nahonontɪfi nakwo pa'nyo sekwo imentohofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisasɪye honɳngkanomo inɳngkamentohofoho. Inɳngkowentanɳgkofi a'amu nom'neso nosehonontɪfi nakwolaho lontɪfi tango sejapmentohofoho. I oso'no Anɪtuye Towahuno sohwo sɪmeho wopɳngo sejopahonɳgki nakwoe hungkunoso sekwo ma'mentohofoho. ⁷ Oso'no a'amu Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyoso hwaho Masetouniyanta'ango so'nji hwaho Ngkɪliknta'ango so'nji hofiko sekwoe yahino wopɳngomo sehonontɪfi yahino homo somo senɳngkamentohofoho. ⁸ A'amu Masetouniya so'nji Ngkɪlik so'nji hofiko'nohino'maho. O'o, sekwo Anɪtuye hungkuno a'amu somo lutɪhwahonɳgkofi ango'meemo ho'nɳngkahonɳgki a'amu hopi'nonohinoso sekwoe sɪmeho hi'ntnnono Anɪtumo uyoso'no upa'nɳmentohofoho. Nakwo hano ango'meemo emoyontani sekune'no nelahonɳgkofi nakwo oso hiso'no hungkuno nom'ne mujo'njo yɪwo'nɳngkuhwonefoho.

⁹ Ose nelalokwofo. Nakwo sekumo se'mahon'ingkuhwoni nakwoe hungkuno upa'nont'ifi sekwoe hwahoponjo hwasyo an'itu somo ho'naofont'ifi sekwo An'itu songo ne'no humayo ne sohwoe syoho ulohofiyi imo'n'imentohofu so'no nelalokwofo. ¹⁰ Nom'ne hungkuno ole nelalokwofo. Olohonta sekwo An'ituye Hwomu ahwomo mta'ango sohwo asomo peso'no hontohumalofo. Ose nelalokwofo. Oso hwomu sohwo Jisas'iyoho. Kako poyo pe'ningkahon'ingi An'itu ulika'mentisofoho. Oso'no hwangku An'itu kako a'amufe wonyo hon'ingkanu so'no tohino engo uyoso sohonta nakwo Jisas'mo simeho uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwiye tohinoso Jisas nto ma'mentisofoho.

2

Poul Tesolounika sopo nohumantu yo'mayo syoho imentisofoho.

¹ Nje a'amu kuyoho. Sekwo huno seyohoho. Nakwo sekwo'njopo nohumentani nakwoe syoho iment'ihwoneso fiyo po'mentiso'maho. O'o, ne imo'n'imentisofoho. ² Nakwo angu Filipainta'angu sekuyepono pmmment'ihwonefoho. Filipai humentan'ingkuhwone s'itofu nal'imentohofosu tohino engo ma'ment'ihwone so'no sekwo huno moi'wonoho. I oso'no nakwoe An'itu kako kakoe yokumpohn'nyo nakumo nejopahon'ingi yo'mayo hwahoponjo somne'no iyoho monanyofoho. O'o, nakwo sekuyepono Filipainta'angu sohwo'na ni nopahon'ingkuhwoni a'amu pi'n'ingu nakwolaho ko nelahon'ingko fi nakwo An'ituye hungkuno sel'iment'ihwonefoho. ³ Oso hungkuno sel'ihwoneso hwasyo hungkuno'nji sel'iment'ihwone'maho. O'o, nehopi'nohini sel'iment'ihwonefoho. Hungkuno hiloso selontani wonyo hon'ingkanu imo'ment'ihwone'maho. O'o, wop'ingu'nohini selohofontani An'ituye hungkuno sel'iment'ihwonefoho. ⁴ An'itu nakumo yamofo nto naloho'mentisofoho. Yamofo nalohofontu nal'imento, Nje hungkuno ujo'ne sohwasu hoponoho, nal'imentiso oso'no li'jwaofalokuhwono. Hungkuno hiloso a'amufe simeho wop'ingu umu'nyo'ne mulalokuy'ihwono. O'o, An'ituye simeho wop'ingu umu'nyo'ne yalokuhwono. An'itu nakwoe simehomo fe'nonehonalofoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo sekumo afofo masemokumment'ihwono. Awonoho. Nakwo sekwoe hamniyoho mayo'ne sel'iment'ihwone'maho. Olo hilo so'no An'itu huno uyohoho. ⁶ Sekwo'nji nom'ne a'amu so'nji nakwoe yofe ho'nomayo'ne miyalokuy'ihwono. I oso'no nakwo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyi (*apousei*) hwona'nyoho. ⁷ Oso hiso'no nakwo syoho engo sejopontontasi hoponesohilo. I sekwo'nji nohumentan'ingkuhwoni sohonta nakwo moya'mi kakoe mehomimo wonyohofiyi esyohumawo'n'ingki so hopaso esesyohumament'ihwonefoho. ⁸ Nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejapmmment'ihwone so'no nakwo An'ituye hungkuno wosejopantani iment'ihwonefoho. Oso'nohini'maho. Oso syoho yontan'ingkuhwasi a'amu hofiko nakumo nonahon'ingkuji nakumo fonjonasyont'ifijontentesi wop'ingu'nesohilo. Hwap'ingoso nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejape so'nefoho.

⁹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe syoho tohohmtnn'o'njo iyoso'no sekwo huno moi'wonoho. An'ituye hungkuno ko selontani nakwoe wosopayo yo'mayo so'no mpe iyo'ne nakwo skwo'miyomo mofehi'nyo'nji hamniyoho'no syoho yokumpohn'nyo imot'ihwonefoho. Sekwoe wosopayo yo'mayoso siki mayoso'no nakwolaho li'ment'ihwonefoho.

¹⁰ Sekwo nakwoe yahinoso nto nahon'imentohofofoho. An'itu huhwo nto nahon'imaho. Sekwo An'itumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo s'kunonji sekwo'nji nohumentani nakwo An'ituye hon'ingkanomo in'ingkowentani wop'ingu'nohini humament'ihwonefoho. Wonyo hon'ingkanu mimmment'ihwonefoho. ¹¹ Hwe fihwo kakoe mehomimo wop'ingu ulohof'wo'n'ingki so hopaso nakwo sekumo wop'ingu seloho'ment'ihwonefoho. ¹² Anga'no anga'nohino sokumo An'ituye hungkuno loset'ihwentani huno sefotofontani sekwoe humayo somo yokumpohn'nyo semokument'ihwonefoho. Anga'no anga'nohino sokumo An'ituye simeho wop'ingu umu'nyo so'ne nakwo hon'ingkanu wop'ingu'nohini in'ingkiyo so'ne lut'ihwament'ihwonefoho. An'itu huhwo sohwo ole selalofoho. Nje angopo n'i'mapmno. Nje yo'mayo wonyoangkafoso sekwo'nefoho. Sekwo ngkimo enjwa'mo fosyohumafikujo'no ngko wosemokosyohumamonnoho. Ose selalofoho.

A'amu An'itumo simeho hi'ntnnono nehopi uyont'ifi yokumpohn'nyo lohofont'ifi tango engo tipema'mentohofofoho.

¹³ Nakwo An'ituye hungkuno selontan'ingkuhwoni sekwo ole monajofoho. Olo hungkuno loso hwahoponta'angofoho. O'o, ose monajofoho. Nakwoe hungkuno nupa'nont'ifi An'itu mta'angofoho li'mentohofofoho. Ou nehopi. Oso hungkuno An'itu nejapmmmentisofoho. Oso'no hungkuno hilo somo sekwo nupa'n'ingkahon'ingko fi sekwoe simeho mo'mo hungkuno hiso'no An'itu kako huno fohotofotofoto selohofahon'ingi sekwo hon'ingkanu songomo in'ingkammentohofofoho. Oso hiso'no nakwo An'itumo

isamoyoka uliwo'n'ingkuhwonefoho. ¹⁴ Nakwoe a'amu soku, a'amu hwaho Jutiya humamotofoso hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais osohumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo yo'mayo u'ma'mentiso pa'nyoso olohonta sekumo se'malofoho. A'amu Jutiya humamotofoso Jisasimo in'ingkawo'n'ingkohoho so'no hofikoe a'amu mta'ni tango engo ma'mentohofoho. Oso hopaso sekwo sekwoe a'amu mta'ni tango engo t'ipemalokwofo. ¹⁵ A'amu Jutaso Jisasimo mohumayo'njoso hofiko a'amu Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo sohwamo fonjasyont'ifi t'ifinepo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohumo fonjahumentohofoho. I hofiko nakumo wae enamo'mentohofoho. Hofikoe yahino wonyo so'no Anitu ngkilaho lalofoho. A'amu huhwo sohwa hofiko hwe moy'a'mi hopi'nonohino sofe mango hwafoho. ¹⁶ Oso'no a'amu Jutamnohino'maso, o'o, a'amu temtitofo kengo kengo somo nakwo Anituye hungkuno waluti'hwantane yahon'ingkuhwoni hofiko nakwoe hon'ingkanon'ijwonemofalokwofo. Oso'no a'amufe mangohwa pa'nyo imo'n'imentohofoho. A'amu Jutaso ole lalokwofo, A'amu kengoso Jisasiye hungkuno upa'nyo so'no nakwolaho lalokwofo. Oso'no hofikoe wonyoso engo hopa nto yao'maho. Oso hiso'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino umnalofoho. Tohino engo wot'ipemant'ifeho.

Poul kako Tesolounika a'amu somo apa'no uhwonimo syafi'hu'mentisofoho.

¹⁷ U nakwoe a'amu soku, a'amu Jutaso sekuyepono nakumo wae enao'mentohoho sohonta nakwo hwaho nom'nepo nohumentani sekune'no huno sosyefisyontani nakwo sikumehomi pa'nyo humament'ihwonefoho. Sekwoe simano masehonyo'njo yontani i oso'no nakwoe hunoso sekune'no sosefisyalokuhwono. Nakwo sekumo se'mane'entani syoho engo yalokuhwono. Nakwo nakwoe simeho so'mo hofikimo uhwonano syofisyalokuhwono. ¹⁸ Nakwo sekumo wose'mantane'no yihwono. Ngko Pouli'ni sikumehomi wose'ma'mo lonji ko imoteso i Seten kako nakumo pikupijo naloho'mojofoho. ¹⁹ Hwangku nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo kakoe simanopo lohofanefoho. Oso hohosohonta nakwo yo'mayo wonyoangkafo t'ipemane so'no huno mosyofisyalokuy'hwono. O'o, sekwo nakwo'nji oso hopo lohofane so'no syofisyontani simonyo yalokuhwono. Jisas kako sekumo sehon'ingkuhwosi nakwoe syoho ne imo'nyo so'no huno uyonefoho. ²⁰ Sekwoe yahino wop'ingo so'ne syofisyontani Jisasiye yofe ho'nomalokuhwono. Oso'no sekumne'no nakwoe simeho wop'ingo namo'n'ingkohoho.

3

Poul Timoutimo a'amu Tesolounika somne'no yokumpohn'nyo umokiyo'ne lihwat'imentisofoho.

¹ Nakwo sekune'no ne'no syosyefisy'wo'nalokuhwone so'no sekwoe hungkuno najo so'ne nohontohumehwaloho. Oso'no Sailais'nji nekwo ole mtitofontai nekwo angot Atenis sopo nohumentai ² Timouti sekuyepono wolihwojantayo'yihwono. Timouti huhwo sohwo kako nekwo'nji Anituye syoho yontani Jisas Kilaisiye hungkuno luti'hwawo'n'ingkiiso hweho. Nekwo Timoutimo sekwoe simeho hi'ntnnonohino somne'no yokumpohn'nyo semokiyo'ne'no uhwaj'ihwoyo. Kako Anituye yokumpohn'nyo so'no wasefophoto'mtonoho. ³ Yo'mayo tangoso se'malokunjo so'no iyoho masenonehoho. Sekwo huno moi'wonoho. Yo'mayo tohino mayoso'no Anitu limento, Tohino wot'ipemant'ifeho. Ose limentisofoho. ⁴ Nakwo sekwo'nji nohumentani oso hiso'no nto seliment'ihwoni, Nakwo hopi'nonohino tohino engo not'ipemanefoho. Ose selahon'ingkuhwoni hungkuno hiloso ne imo'n'imentiso so'no huno seyohoho. ⁵ Oso'no sekwo wop'ingo ko humalofo syafisy'wo'n'ingkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonant'ife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho. ⁷ Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentan'ingkuhwone sekwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'wo'n'ingkohoho

Timouti hungkuno wop'ingo Poulimo mot'imahon'ingki Poul simeho wop'ingo umo'n'imentisofoho.

⁶ Timouti sekumo seliko'manto olohonta nakumo ne'makwoho. Hungkuno wop'ingo sekumta'angoso loneti'hwahoho. Ole loneti'hwahi, Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyalokwofo. Hofiko a'amu nom'ne somo simeho wop'ingo uyont'ifi ufo'malokwofo. Engolopohamo hofiko nakumne'no syafisy'wo'n'ingkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonant'ife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho. ⁷ Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentan'ingkuhwone sekwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'wo'n'ingkohoho

so'no upa'nontani oso hiso'no nakumo yokumpohn'nyo natofo'nefoho. ⁸ Sekwo Hwe Engo Jisas sohumne'no yokumpohn'nyo humalofo so'no huno naiso so'no yo'mayo tango nakumo ne'masoso nakwo simeho wopingo'nji wohumantanoho. ⁹ Nakwo sekumne'no Mpohumo jomo ulontani simeho wopingo wonyoangkafo namo'nngkohoho. Simeho wopingo wonyoangkafo so'no Mpohumo isamoyoka pipi ulanehwono. Nakwo sekumne'no simonyo yalokuhwono. ¹⁰ Mofehi'nyo'nji sikuno'nji nakwo sekumo sefomayo'ne Anitumo jomo uliwo'nngkuhwonefoho. Sekwo Anitumo simeho we'e uyifjo'manji nosehonngkuhwasi sekwo simeho hi'ntnnono engo uyoso'no wosefoma'mtonoho.

Poul kako kakimo Tesolounika'no uhwojaye'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.

¹¹ Nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas ntne'no sekumo Tesolounika se'mayo'ne honngkano namofiyo'ne jomo ulalokuhwono. ¹² Hwe Engo sohumo ole ulalokuhwono, Sekwo simeho afa in'wo'nngkohoho so'nji sekwo nufoma'n'wo'nngkohoho so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo so'ntnne'no engo umojo. Ose ulalokuhwono. Nakwo sekumne'no hitoho selofiwo'nngkiso hopaso Hwe Engo sohwo kako sekumo sefo'mayo'ne jomo ulalokuhwono. ¹³ Hwe Engo ose yososo sekwoe simeho somo yokumpohn'nyo semokososo nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe a'amu'nji asomo pifjo sohonta sekwo Anituye simanopo lohofikuji honngkano wonyo ane wopingo'nohino lohoptnne kuyoho.

4

Honngkano wopingo somo finngkamno.

¹ Ou, nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. Nakwo Anituye simeho wopingo umo'nyo so'no yo'mayo honngkano yahino nto setihwamentihwonefoho. Oso yahino wopingo somo sekwo we'e inngkwalokwofo. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisasiye simano mofohi'nontani hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Oso honngkano yahino wopingo somo sekwo aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumantokuno.

² Yo'mayo hungkuno hopi'nono Jisas mta'ango selimentihwoneso sekwo huno moi'wonoho. ³ Sekwo yahino wopingo somo inngkayo so'no Anitu ole umo'nalofoho. Honngkano wonyo ane'njo wopingo'nohinimo finngkamno. Yo'mayo yahino wonyo a'mohufo iyoso nihu'nahone fohu'meeopmno. ⁴ Ape mayo yahino so'no honngkano ito'nohino fisyafihupmno. Ou, sekwo anga'no anga'nohino sohwas, sekwo ape womano likuji ape mayo yahino somne'no huno syafisyikuji sekwo ape ito'no mapmno. Sekwo simeho noselikafihwoloho. ⁵ Sekwo a'amu Anitu ne'no huno mosyafisiyo'njo sofe yahino nomafikutoho. Hofiko hofikoe a'apahomnohino syafisyontifi apemne'no simeho fefoyo u'mahonngki ape hufo hopa iwo'nngkohofihwafoho. ⁶ Olo yahino loso'no sekwo nom'ne somo wonyo ulohofikutoho. Nom'ne sohwafe ape hufo nomafikutoho. Olo yahino wonyo loso'no Anitu tohino mikunimpos uyonefoho. Olo hilo so'no nakwo hungkuno yoloho nto selimentihwonefoho. ⁷ Anitu kako nakumo honngkano wonyo inngkayo'ne nahwosopo'mentiso'maho. Olo honngkano wonyo ane wopingo'nohino somo inngkayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ⁸ Olo ape ito'no mayo'ne hungkuno somo hwe fihwo hwotoho feso sohwo kako a'amufe hungkunomnohino mafewo'nngkiyohoho. Olo Anituye hungkuno homo hwotoho fewo'nngkiso hweho. Anitu huhwo sohwo kakoe Towahuno wonyo ane wopingo'nohino nejap'wo'nngkiso sohumo hwotoho fewo'nngkisofoho.

⁹ I a'amu nom'ne somo simeho inyoso'no pehofo semti'mokiyimnehono. Olo Anitu oso hiso'no nto setihwamasofoho. ¹⁰ Sekwo a'amu Masetouniyanta'ango Anitumo simeho umotofo somo sekwo simeho uy'wo'nngkohoho kuyoho. I oso'njo nakwoe a'amu soku nakwo hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Olo yahino loso sekwo yokumpohn'nyo ne'no fisyafisyikuno ¹¹ Sekwo hungkuno tifi'njo so'no huno yokumpohn'nyo fisyafisyikuno. Sekwo humayoso hofiyo nto'no fosyohumafikuji sekwo syoho yo'mayo so'no ito'no mokosyohumamno. Sekwoe wopayo syoho yo'mayo syohoso sekwoe aho'nji nto'no fiyikuno. Hohonta ose nto selimentohefoho. ¹² Ose ifjo'manji a'amu Anitune'no mosyafisiyo'njos sekwoe honngkanomo sehonngkuji hofiko yofe wopingo womeselantifeho. Sekwo yokumpohn'nyo ifjo'manji sekwo umofonyo mifitnehofo. Nom'ne somo yo'mayo so'no jomo mul'fitnehofo. Olo sekwo hoponoho.

Hwe Engo Jisas sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

¹³ U nakwoe a'amu soku a'amu poyo nto pe'nyoso'no sekwoe hunomo ito'no womesehwojantane'no yihwono. Huno ito'no syafihupijoso poyo pe'nyoso'no sekwoe simeho tango maseyonehoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso a'amu poyo pe'n'ngkahon'ngki nti'mo kohumaho syafisyontifi humotaho latipewo'n'ngkohofohoho. Anitu nelikafone so'no mohontohumayo'njoso hofiko poyo pe'nyoso'no hofikoe simeho tango uyalofoho. ¹⁴ Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no syafisywo'n'ngkuhwono. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso'no olo so'no huno nayohoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'n'mentohofoso hofiko Jisas'nji ufohi'n'ngkahon'ngkofi Anitu songo humayoso uymentiso so'no Jisas asomo poso sohonta kako a'amu homo somo asomo ipemotaponefoho.

¹⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkuno woselantane'no yihwono. Hwangku Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta nakwo hwe moya'mi songo humalohwone hn'nwi nakwo a'amu pe'n'mentohofoso somo simo'mo mupeenehwono. ¹⁶ O'o Hwe Engo sohwo kako mampaho engo'nji joho lahon'ngkuhwosi a'amu ahwomomjo simo'mta'ango sohwo joho lihwosi Anituye kounoho yoka ho'n'ngkuhwoso'no osohonta Hwe Engo sohwo ahwomomo uliko'mahwosi noponefoho. Oso hohosohonta a'amu Jisas Kilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyontifi pe'n'mentohofoso somo Anitu songo ulikafonefoho. ¹⁷ Oso hohosohonta nakwo hwe moya'mi Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontani songo humalohwone hn'nwi Hwe Engo sohwo nakumo netimahwosi nakwo hi'nnonji poyo pe'n'mentohofoso so'nji himopo noswo'n'ngkuhwasi osopo Hwe Engo sohomo si'mowanefoho. Osohonta nakwo Hwe Engo sohwo'nji engolopohamo ne'no humenti'hwanefoho. ¹⁸ Oso hiso'no sekwo sen'ngkwa'wehwosamo ulikuji hofikimo yokumpohn'nyo usosofitopmno. A'amu poyo pe'nyoso'no simeho tango uyalokunjo somo olo hungkuno hiloso ulikujo'no hofikoe simeho wopingo umo'n'montonoho.

5

Jisas asomo peso'no nakwo ito'no wesoyhumano.

¹ Nakwoe a'amu soku, yo'mayo nakwo selihwoneso imo'nyo'neso sikuno so'no mamti'mokohiyihwono. ² O'o oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. Oso sikuno hiso nakwo huno moneyontan'ngkuhwosi imo'nonefoho. A'amu hufo uyantifi sikwo'miyomo pohoho oso hopa imo'nonefoho. ³ Oso sikuno homo somo a'amu ole wohnnantife, Yoka ane sikuno wopingohontanoho. Nakwo wopingo humalohwono. Ose hnn'ngkuji nohumentan'ngkuji yo'mayo huno mosyafisiyo'neso u'mofapmmntonoho. Nom'ne pahnnimo hungkunoso ole, oso tohino moya'mifa mehomi aswo womantifi umn'ngkiso hopa komo'no imo'nonefoho. Oso tohino homo somo hofiko muyakolopitnefoho. Sikuno oso pa'nyoso imofaponefoho.

⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo Hwe Engo Jisasiye hungkuno hilo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyontife so'no pomponahopo humalofo. Sikwo'mjoho'mo mohumulofho. O'o sikuno homo somo sekwo yomo mifittnefoho. Oso sikuno hiso a'amu hufo uyantifi pi'wo'n'ngkofo hopaso imo'nonefoho. ⁵ Sekwo mofehi'nyo pomponahopo humalofo. Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone so'nwi sikwo'mjoho'mo mohumulohwono. O'o pomponahopo humalohwono. ⁶ Oseso nakwo a'amu nom'ne sofe hofikoe huyo'mango foyawehoho hopa foyowehwaloho. O'o nakwo Jisasimne'no timo hontohumehwasi huno nto'no wehohosonasyono. ⁷ A'amu Jisasimne'no huno mosyafisiyo'njo iwo'n'ngkohofoso hofiko saho'nohini foyawowo'n'ngkohofoho hopa sikwo'miyomo huno nto'no mehohosasiyo'njo foyawowo'n'ngkohofohoho. A'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohof'wo'n'ngkohofoso sikwo'miyomo nonilohof'wo'n'ngkohofohoho. ⁸ I oso'no nakwo mofehi'nyopo humawo'n'ngkuhwone sohwo'niye hunoso ehohosahinyi'nwoho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyoso'nji nakwoe sampe pa'nyofoho. A'amu jije swokinopo wakufongku'mo lihwosi yihwoso'no jije sampe swokinopo womokisahinimnoho. U jije mnokinopo wafongku'mo lihwosi yihwoso'no kiko jije sampe wahoholo'n'monnoho. Oso pa'nyoso nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'mentiso sohwo nakumo asomo wonema'mo lihwosi poso sohune'no syofisyihwasi nakwoe sampe pa'nyoso nto'no wehoholo'nohumano. ⁹ Anitu nakwoe wonyo'mne'no tohino nejape-e'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo asomo netimayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ¹⁰ Jisas nakwo kako'nji songo foyohumayo'ne nakumne'no pe'n'mentisofoho. Oso'no nakwo poyo pe'naso'manji songo humaso'manji u Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako'nji songo nohumanefoho. ¹¹ Oseso sekwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi sen'ngkwa'wehwosamo hungkuno

wopíngo'nohini ulíkui hofíkoe símehomo yokumpohn'nyo físofítófi'syohumamno. Olo honta yalokwofo somta'angoso ne'no fíkuno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yíhwono. A'amu nakwoe Hwe Engo sohwoe honíngkanomne'no losetíhwalokwofo somo sekwo enjwa'mo nto'no fósyoohumamno. Nakwoe Hwe Engo sekumo sefo'mayo'ne a'amu homo somo uh-wosopo'mentisofoho. ¹³ Sekwo hofíkoe syoho so'no huno nto'no físyafíhupmno. A'amu homo somo símeho uyíkui hofíkoe yofe ho'nomafíkui wopíngo'nohini ulohopmno. Sekwo yoka hungkuno nohnníngkutoho. O'o símeho afa iníngkui wopíngo fósyoohumamno.

¹⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu piso'mo'nyo'njo somo hungkuno ole ulímno, Sekwo syoho yokumpohn'nyo fíyímno. Piso'mo'nyo ikutoho. Hungkuno yokumpohn'nyo ose ulímno. A'amu Anítumne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne iyoho uníwo'níngkiso somo yokumpohn'nyo umokumno. Anítuye honíngkanomo ulíko'mano lífíjo somo ufo'mapmno. A'amu hopi'nonohino somo sekwo hungkuno hwaho lopo hofohofahn'no ulímno. ¹⁵ A'amu sekumo wonyo selohopíjo somo sekwo aku ulohofíkutoho. O'o, síkuno engolopohamo sekwo a'amu hopi'nonohino somo wopíngo'nohini ulohofíkuno.

¹⁶ Engolopohamo sekwo símeho wopíngo'nji fohumantokuno. ¹⁷ Engolopohamo sekwo Mpohumo jomo ulíkuno. ¹⁸ Sekwo yo'mayo tango'nji nohayo'nji se'maso so'no Anítumo engolopohamo isamoyoka ulíkuno. Jisas Kílais kakoe a'amu somne'no Anítu olo yahino loso'no umo'níngkohoho. Oso'no sekwo tífi finíngkamno.

¹⁹ Yo'mayo Anítuye Towahuno selisoso sekwo hwotoho fekutoho. ²⁰ A'amu Anítuye hungkuno selífijo somo sekwo hohujo íkinjímífkutoho. ²¹ Yo'mayo hungkuno upa'níngkohofoso Anítunta'ango so'ne yamofo fíyímno. Hungkuno ne'njo somo aho fíkesyohumamno. ²² Yo'mayo wonyo somne'no í'waho fíyímno. Olo hilo so'no sekumne'no Mpohumo jomo ulalokuhwono.

²³ Anítu kako símeho pompenjyoso hwapíngo hweho. Oso'no kako'nohini sekumo wopíngo wasemokono. Kako sekwoe huyo'mango'nji a'apaho'nji wopíngo esemokosyohumawosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais asomo poso sohonta Anítu sekumo wopíngo semokonefoho. ²⁴ Anítu nahwosopo'mentiso sohwo kako oso hiso'no wopíngo namokonefoho. Anítu ose nalímentiso so'no ne imo'nonefoho.

²⁵ Nakwoe a'amu soku, sekwo Anítu nefo'mayo so'no Mpohumo jomo ulímno.

²⁶ Anítuye a'amu hopi'nonohino somo nakwoe a'amu kuyoho ulímno.

²⁷ Ngko Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo'nji hungkuno loso waselímonne'no yohono. Sekwo olo iyoswo mtí'mokalokuhwoneso níngkwahwosamo atofó filutíhwamno.

²⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais kako wopíngo wosemokosyohumano. Ngko Poulí'ni olo iyoswo loso mtí'mokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Tesolounika Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyako'mentisopo Poul olo iyoswo tifinjo loso a'amu Tesolounika afahomne'no mti'mokumentisofoho. A'amu Tesolounikajoso Poul iyoswo simo'mo mti'mokuyahotimentisoso nomantifi hofiko Jisas Kilais asomo pe-e'ne hungkuno Poul mti'mokumentisoso hofiko a'amu Tesolounika fehohnjoso atofu hwasohohnta'ni lontifi hofikoe hunoso ole syafiku'mentohofoho. Poul kako olo iyoswo mti'mokisyo loso Hwe Engo sohwoe Sikuno nto i'mofapohoho lontifi hofiko pisomo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihun'wo'ngkohofoho. Olo hungkuno loso Poul nupa'nonto iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. (Oso hungkuno 2 Tesolounika sohe engo 2 hon'ngkano we'e 2-nji sohe engo 3 hon'ngkano 11-njo sopo weho.) Iyoswo simo'mjo mti'mokuyahotimentiso sohonta hamno hufa'ul'keno hufa'u s'hunet'keno nto pamentisopo olo iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako a'amu Tesolounikaso Jisas nto i'mofapohoho. Hofiko huno ose syofisyontan'ngkofi Poul kako oso huno homo somo ito'no mihwajiyo'ne olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu l'hwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni Sailasi'nji Timouti'nji nakwo nohumentani olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwono. Sekwo Tesolounika sponjo soku Anitumo in'ngkwalokwofo soku sekwo nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'njiye a'amu kuyoho.

² Mpohumo sekumne'no ole ulalokuhwono. Nan'ngkwohwo Anitu sohwo'nji Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop'ngo selohohosi siko simoho pompenjiyo wosejopanjiyo.

Poul Anitumo isamoyoka ulalofoho.

³ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho soku, nakwoe a'amu kuyoho. Sikuno engolopohamo sekune'no Mpohumo isamoyoka ul'wo'n'ngkuhwantano. Oso yahino hiso wop'ngofoho. Hwap'ngoso olenoho. Sekwoe simoho hi'ntnnono Anitumo uyoso engo imo'nalofoho. Sekwo nom'ne a'amu so'nji simoho inyoso engo imo'nalofoho. Oso'no sekune'no Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴ Oso hiso'no nakwo nom'ne a'amu Jisasimo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho somo sekune'no ole ulalokuhwono. A'amu nom'neso wonyo selohofontifi tohino engo sejopahon'ngkofi sekwo Anitumne'no musikwajiyo'njo yokumpohn'nyo lohofontifi Anitumo simoho hi'ntnnono engo uyalokwofo. Ose yalokwofo so'no a'amu nom'ne somo ulontani simoho wop'ngo namo'n'wo'n'ngkohoho.

Anitu kako a'amu hwaponjofe hon'ngkanomne'no hungkuno ikwolofonefoho.

⁵ Anitu hungkuno ikwolofone hwap'ngo sohwo ito'nohini y'wo'n'ngkiso hweho. Sekwo Anituye yahino wop'ngoso malokwofo so'no a'amu nom'neso tango sejopalokwofo. Yo'mayo tango se'mahwoso'no hwangku sekwo Anituye angopo humayoso hoponoho. ⁶ Anitu oso a'amu sekumo wonyo selohoho somo kako aku tohino uyonefoho. Oso yahinoso ito'nohinoho. ⁷⁻⁸ Sekwo tohino mawo'n'ngkohoho soku nakwo'nji Anitu usijo'no nehumajonefoho. Osohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kako kakoe a'amu ahwomomo mta'ango yokumpohn'nyo so'nji nopahon'ngkuhwosi a'amu nuhwon'fitnnefoho. Oso hohosohonta kako toho engo'nji nop'hwosi a'amu Anitumne'no huno muyo so'nji nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo somo Anitu kako aku tohino uyonefoho. ⁹ Oso a'amu homo somo uhwon'ngkuhwosi sekwo n'hu'nahone umo'nantife kuyoho ulonefoho. Hwe Engo sohwoe simano'nji kakoe yokumpohn'nyo pomponaho so'nji muhwonyo'njo ifitnnefoho. N'hu'nahone tohino ne'no nomapitnnefoho. ¹⁰ Kako asomo poso sohonta kakoe a'amuso kakoe yofe noho'nomapitnnefoho. A'amu Anitumo simoho hi'ntnnono umotofoso simoho wop'ngo'nji humafitnnefoho. Osohonta sekwo hofiko'nji nohumafitnnefoho. Hwap'ngoso oso hungkuno sel'ment'hwone somo sekwo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoho.

Poul kako a'amu Tesolounika somne'no Mpohwo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho.

¹¹ Oso hiso'no syofisyontani sikuno engolopohamo sekumo sefo'mayo'ne Anitumo jomo uli'wo'n'ngkuhwonefoho. Ole ulalokuhwono. Anitu kako humayo wonyoangkafo so'no sehwasopo'mentiso oso hoponoho. Sekwo Hwe engo Jisasimo simaho hi'ntnnono uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingo uyano lifijoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo wosejapono. Yo'mayo syoho wopingo Hwe Engo Jisasimne'no yalokwofoso moi'wo esojwaofikujo'no wosefo'mano. ¹² Ose ifijo'manji sekwo Hwe Engo Jisasiye yofe woho'nomantifeho. Oso'no Jisas kako sekwoe yofe aku woho'nosema'mtonoho. Hwap'ngoso ole, Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko nakumo wopingo nalohof'wo'n'ngkisiyo monta'iyoho.

2

Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo i'mofaponefoho.

¹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas asomo nopihwosi nakumo menahu'mokone so'no woselimonne'no yohono. ² A'amu fehohnjo ole maselikui, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose selifijo'manji oso hungkunoso hofikoe huno mta'ango selohoho. U nom'neso ole maselikui, Anituye Towahuno ole ntohoho, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. U a'amu nom'ne ole maselikui Poul ole mti'mokuma, Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. Oso'no selohofom'nanji sekwo yomo ikui simaho wonyo semo'n'ngkuhwoloho. ³ Oso hwasyo hungkuno selifijo somo sekwo simaho hi'ntnnono niyikutoho. Olo sikuno loso siki sohonta m'mofaponefoho. Awonoho. Simo'mo a'amu pi'n'nggo engo Anitumne'no hahn'nyo ifijoso hwe fihwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo sohwo utihwa'nyopo i'mofaponefoho. Oso hwe huhwo sohwo tifi no'mo kako tikanomo wene hweho. ⁴ Kako ole ulonefo, Sekwo yo'mayo somne'no hwomtame ehumawo'n'ngkohofoso foho'naopmno. Hunoso ngkine'nohini fisyant'fohupmno. Ose ulihwosi Anituye tajo anggo engo somo nosyuhwosi osopo nohumahwosi ole ulonefo, Ngko Anitu ne hwo'nyoho. Ose ulonefoho.

⁵ Hohonta sekwo'nji nohumantji olo hilo so'no nto selimentohefoho. Sekwo in'nggo laseimaho. ⁶ Olohonta oso hwe sohwo m'mofapiyoho. Yahino anga'nohinoso oso hwe sohwoe hon'ngkanomo pijwaofoho. Yahino hiso'no sekwo huno seyohoho. Anitu kako oso hwe sohwoe sikuno ho'nahumentisoso m'mofapiyoho. ⁷ Sekwo huno moi'wonoho. Olohonta a'amu fiso Anituye hungkunomo hwotoho feelokwofo. I oso'no a'amu fihwo oso hwe huhwo sohwo kakoe hon'ngkanomo nopijumofonefoho. Oso hon'ngkano pikun'nyoso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo noponefoho. ⁸ Oso hohosohonta oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohwo utihwa'nyopo noponefoho. Osohonta Hwe Engo Jisas kakoe mamtnno'nji hwe huhwo sohomo fonjasyonefoho. Hwe Engo sohwo kakoe pomponaho engo'nji utihwa'nyopo nopihwosi oso hwe wonyo sohomo ni'hu'nahone wonyo umokonefoho. ⁹ Oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohummne'no nom'ne hungkuno waselimonne'no yohono. Kako Seten'ye yokumpohn'nyo'nji nopihwosi hungkuno hwasyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo hwasyo itihwanefoho. A'amu fehohnjoso nuhwon'ngkuji kakimo in'ngkafitnnefoho. ¹⁰ Oso a'amu hiso Anituye hungkuno ne'njo somo simaho ufijo'manji Anitu kako asomo uti'manefoho. I oso'no Anituye hungkuno ne'njo nakwolaho lifijoso ni'hu'nahone imo'naopitnnefoho. ¹¹ Anitu kako hungkuno lahon'ngkuhwosi a'amu hwasyo hungkuno ulifitnnefoho. Oso hwasyo hungkuno somo a'amu pi'n'ngoso nupa'n'ngkuji simaho hi'ntnnono uyifitnnefoho. ¹² Oseso a'amu hungkuno ne'njo somo simaho hi'ntnnono muyoso hon'ngkano wonyo somo in'ngkayo so'no umo'nalokusoso hofiko Anituye tohino engo nomapitnnefoho.

Anitu sekumo asomo setimayo'ne nto sehwasopo'mentisokuyoho.

¹³ Nakwoe a'amu soku, Hwe Engo sohwo sekumo simaho sejapi'wo'n'ngkiso soku sikuno engolopohamo nakwo sekumne'no Mpohumo isamoyoka uli'wo'n'ngkuhwantano. Oso yahinoso hoponoho. Hohonta Anitu asomo setimayo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no Anituye Towahuno sohwo sekwoe hon'ngkano wopingo'njo semokahon'ngki sekwo temtitofa kengo simo'mjo soku hungkuno ne'njo somo simaho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofa kuyoho. Oso'no Anitu asomo nosetimanefoho. ¹⁴ Anitu sekumo olo so'no sehwasopo'mentisofoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno wopingo selimentihwonefoho. Oso hiso'no sekwo mae'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no hwangku yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sekwoe simaho mo'mo ema'mentisoso asomo setimaso sohonta moi'wo esojwaofonefoho. Oso'no sehwasopo'mentisofoho. ¹⁵ Oseso nakwoe a'amu soku, sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Oso hungkuno losetihwamentihwone so'nji

ifalifaliyo semti'mokimentihwone so'nji aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji tifi fin'ingkamno.

¹⁶ Nakwoe Mpothwo Anitu kako simeho wopingo nejapmmentisofoho. Kako wopingo'nohini nalohofonto yo'mayoso siki nejapiwo'n'ingkisofoho. Kako nakwoe simehomo nasosofitofwo'n'ingkisofoho. Oso'no nakwo kako'nji nohumentihwane'no hontohumalohwono. ¹⁷ Oso'no Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko sekumo sosofitofosesyohumahosisi yokumpohn'nyo semokahoningkohosisi sekwo yo'mayo hungkuno so'nji yo'mayo syoho so'nji wopingo'nohini uyantifeho. Oso'no jomo ulalokuhwono.

3

Sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. Kako wonefo'mano.

¹ Nakwoe a'amu soku, hungkuno ae'uyo woselantane'no yhwono. Sekwo Mpohumo nakumo nefo'mayo'ne olo so'no jomo ulimno. A'amu hopi'nono upa'nyo'ne nakwoe Hwe Engo sohwo hungkuno angomeemo woho'nimuweno. Noho'nim'wahon'ingkuhwosi sekwo nupa'n'ingkuji simeho uyantifeho. ² Sekwo jomoso ole'nji ulimno. A'amu wonyo nakumo wonyo nalohofwo'n'ingkohoho sofe aho mta'ni welojonemano. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu pi'n'ingo engo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyoso humalofo.

³ Yo'mayo hopi'nono nakwoe Hwe Engo sohwo lonteso ne imo'n'wo'n'ingkisofoho. Oso'no kako yokumpohn'nyo semokuhwosi Seten kako sekumo apa'no moset'manehoho.

⁴ Olo so'no nakwo huno nayohoho. Yo'mayo hungkuno selimentihwone somo sekwo ito'no in'ingkowalokwofoso ne'no un'ingkwantifeho.

⁵ Hwe Engo sekwoe hunomo olo so'no wasefohoto'mtonoho, Anitu sekumo simeho sejapiwo'n'ingkisofoho. Oso'no sekumo yo'mayo tango'njo se'masoso sekwo Jisas Kilais pa'nyo yokumpohn'nyo wolohofantifeho.

A'amu hopi'nono syoho yokumpohn'nyo uyantifeho.

⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ingki olo hungkuno loso waselimne'no yohono. Sen'ing kwa'wehwo fihwo kako piso'mo'nyo ihwosi siki humasoso oso hungkuno nakumta'ni ma'malofo somo min'ing kayo'njo osohumo uhwoti'mapmno. ⁷ Nakwo sekwo'nji humamotohwone pa'nyoso fosiyo humamno. Sekwo huno seyohoho. Nakwo siki mohumammentihwonefoho. ⁸ Nakwo sekwoe aho mta'ni yo'mayoso siki moma'mmentihwonefoho. O'o nakwo mpe seloho'motohwonefoho. Mofehi'nyo so'nji sikwo'miyomo nakwo syoho engo to'hohmt'no'nji imotohwonefoho. Hwap'ingoso nakwo sekumo tango mosejape'njo hwona'nyoho. ⁹ Nakwo wosopayo'ne yo'mayo so'ne sekumta'ni jomo selontontasi oso yahino ito'nohinosohilo. I oso'no nakwo hon'ing kano wonyoangkafo so'no wosetihwantane'no imentihwonefoho. Ose imentihwone homo somo sekwo tifi in'ing kayo'nefoho. ¹⁰ Olo hungkuno loso songo maselalokuyihwono. O'o nakwo sekwo'nji nohumentani ole selimentihwoni, Hwe fihwo ole lososo, Syoho miyo'njo uyimo. Siki wohumamo. Ose loso sohumo sekwo wopayo nuyikutoho. Ose selimentihwonefoho.

¹¹ I oso'no ole upa'n'ingkuhwone, A'amu fihwa piso'mo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwoloho lontifi siki humalofo. Nohumantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno luthun'wo'n'ingkohofihwafoho. ¹² Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwoe hungkuno yokumpohn'nyoso oso a'amu homo somne'no waselimonne'no yohono. Ole uso. Sekwo sekwoe a'amu'nji simeho pompenjiyo'nji humafikuji sekwo'ne wosopaesyoho fiyimno. Yokumpohn'nyo ose ulimno.

¹³ I nakwoe a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho wopingo so'no piso'mo'nyo ikutoho. ¹⁴ Hwe fihwo olo hungkuno semti'mokiyalokuhwone lomo hwotoho feso sohumo sekwo yofe uhwofikuji kakine'no i'waho fiyimno. Sekwo i'waho ifijo so'no kako kakoe hon'ing kano wonyo somne'no wonimango unimtonoho. ¹⁵ I sekwo oso hwe sohumne'no ole syafisyikutoho, kako nakwoe mango hweho. Ose syafisyikutoho. O'o, sen'ing kwa'wehweho. Oso'no kakoe hunomo hungkuno wopingo ufohotofamno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo sohwo simeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Yo'mayo yo'mayoso se'mahwoso'no kako simeho pompenjiyo wosejapono. Sekwo'nji wohumano.

¹⁷ Ngko Pouli'ni olo hungkuno ae'uyo loso nje aho'nji semti'mokiyalokwono. Nje a'amufu. Iyoswo hopi'nonohino mti'mokuwo'n'ingkoheso nje aho'nji ole mti'mokuwo'n'ingkohoho, nje a'amufu. Nje ifalifaliyo somo uhwonimno.

¹⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi wopɛngo wosemokosyohumano. Hungkuno hiloso osohopeho.

1 Timouti Olo Iyoswo Sɪmo'mjo loso Poul Timoutimne'no Mtɪ'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo *teti-wan'*nji (31) *teti-eti'*nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mtɪ'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anɪtuye syoho mɪmɪwento Timoutimo angɔ Lisɪtɪla sopo nta'ni tɪpema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunisɪyoho. Kakoe atohwosi Louisɪyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 honɪngkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngkilik hweho. Pouli'nji Timouti'nji angɔ Loum sopo Anɪtuye syoho imojiye hwa'uyoho. Hwangku Timouti kako Efesosɪnjo tajo angɔ somo Anɪtuye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tifi oso impo'ango somta'ni nusɪhutofahonɪngkofi kako hwaho we'e Kilɪt, angɔ Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoyɪmentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 honɪngkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 honɪngkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo angɔ Efesosɪnjo somo mokosyohumayo'ne uhwoti'mo'mentisofoho. Poul angɔ Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uya-honɪngki olo iyoswo loso mtɪ'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mtɪ'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofɔ lihwasɪ tifi unɪngkohwano.

¹⁻² Nje hwomu Timouti sohwohne'no ngko Pouli'ni olo iyoswo loso kumtɪ'mokiyalokweno. Anɪtu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isɪhutofonemayo'ne sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho ntapmentisiyo hwo'nyoho. Kiko Timouti sohwoɪ kiko Anɪtumo simeho wopɪngo umahnno so'no kiko nje hwomu ne imo'nɪmentohino hwosoho. Ngko kikine'no olo'no nɪmo'nɪngkohoho. Nanɪkgkwohwo Anɪtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofɪhwoso'no siko kikimo wopɪngo kilohofohosi simeho pompenjiyo wokijopanjiyoho. Oso'no nɪmo'nɪngkohoho.

A'amu Anɪtumne'no hwasyo hungkuno liwo'nɪngkohoho sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.

³ Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilɪmentohe somta'angoso olohonta apa'no wakilɪmne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko angɔ Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo sponjo a'amu somo Anɪtuye hungkuno hwasyo lutɪhwalokwofo sohwo mo kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anɪtumne'no hwasyo hungkunoso apa'no nolutɪhwafɪkutoho. Ose uso. ⁴ Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontɪfi hofikoe yofe ho'noma'nɪwo'nɪngkohofohoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sokinjo so'nji ne'no lutɪhunɪwo'nɪngkohofohoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokinɪwo'nɪngkohofohoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo Anɪtumne'no simeho hi'tnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka ulikafɪwo'nɪngkisofoho. ⁵ Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no nɪhu'nahone foho'naopmno. Ose ulohoho'no hofiko jije hungkunomo tifi kinɪngkapɪfɪjo'manji hofiko hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofɪkui huno wopɪngo'nohini syafɪsyɪkui Anɪtumo simeho hi'tnnono nehopi uyantɪfeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufɔ'mafɪkui simeho wopɪngo umo'nantɪfeho. ⁶ A'amu fehohnjoso hofiko Anɪtumo simeho uyo yahinoso noho'nasyontɪfi hofikoe huno wopɪngo sohwo ehilofaofahonɪngki hofiko siki hungkuno lomoyontɪfi hungkuno ne ane'njo hnnɪwo'nɪngkohofohoho. ⁷ Hofiko Anɪtuye honɪngkano hungkunoso wolutɪhwantɪfi ko yontɪfeso oso hungkuno hwapɪngo ne homo somo huno muyahonɪngki hofiko hwasyo hungkuno lontɪfi ole liwo'nɪngkohoho, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho liwo'nɪngkohofohoho.

⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Anɪtu kako nakumo kakoe honɪngkano hungkuno nejapmentisoso oso honɪngkano hungkuno homo somo nakwo nto'no inɪngkowsa'manji nakwo huno ole wotɪpemantanoho. Oso honɪngkano hungkunoso wopɪngofoho. ⁹ I olo so'nji nakwo huno nayohoho. Anɪtuye honɪngkano hungkunoso a'amu honɪngkano wopɪngo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu honɪngkano wonyo yontɪfi hwe engo sohwo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anɪtumne'no hohujo

ikinjaofonti fi yahino wonyo iwo'n'ngkohoho so'ntnnefoho. A'amu hofi ko Anituye hungkuno ho wotoho fenti fi hwhahoponjo hon'ngkano oso in'ngkawowo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. I a'amu kan'ngkwowho'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasywo'n'ngkohoho oso hwantnne'nefoho. ¹⁰ Anituye hon'ngkano hungkunososo a'amu apohufo'nji akngkilike'nji kifosyoho loho'n'wo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomi hufo mawo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'n'ngkohoho so'nji hwasyo hungkuno li'wo'n'ngkohoho so'nji a'amu hofi ko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwo'no li'wo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anitu kakoe hon'ngkano hungkunososo ne'apmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anituye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'n'wo'n'ngkohohofoho. I oso'no nakwo Anituye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayihwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanoho. ¹¹ Anitu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo luti hwayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wopingo hiso loseti hwalokweno. Anitu huhwo sohwo kako wopingo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako si'meho nto'no namokiyo'neso hwap'ngingo hweho.

Anitu kako Poulimne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako Anitumne'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹² Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako huno ole syanifi hu'mento, Poul kako nje syoho ntahofiyo imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanifi syonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no ni'hwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno. ¹³ Hohonta ngko Jisasimne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'niti hwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofi kimo fon'fonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anitu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwap'ngoso ngko Jisas kakoe hwap'ngo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo si'meho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki nti'ma'mentisofoho. ¹⁴ Oseso Jisas kako ngkimo wopingo ntahofonto nontimanto kako'njopo ngkimo men'humati'mentisofoho. Osopo kako ngkimo si'meho uyo so'no lonti hwa'mentisofoho. Kako ngkimo si'meho m'kun'imposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo si'meho engo uyalokweno.

¹⁵ Olo hungkuno loso ni'hu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofi ko upa'nifi joso hofi ko si'meho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako nakwo a'amu hon'ngkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwhalo lopo pmentisofoho. Oso hungkuno hiso ni'hu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe hon'ngkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. ¹⁶ Kilais Jisas kako kakoe yahino wopingoso a'amu hopi'nonohino somo ujo wehontojwahumo lonto kako ngko Pouli'nimo hon'ngkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simo'mo wopingo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofi ko ngkimo nononon'ngkui huno ole wosyofi syanti'feho. Poul kako Anitumo wonyo ne'no ulohofahon'ngki Anitu kako oso wonyo hiso'no Poulimo tohino komo'no mummentisofoho. O'o, Anitu kako Poulimne'no hontohumayo uloho'mojo sohwo Poulimo wopingo umokumentisofoho. Oso'no hofi ko huno ole wosyafihinanti'feho. Kilais kako oso hwe ni'hu'no wonyo sohumne'no wopingo umokumaso hopaso Anitu kako ngkimo oso hopa wan'mokumontonoho. Anitu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofi ko huno ose syafisi'kui hofi ko Kilais Jisasimo si'meho hi'ntnnono uyikui hofi ko songo ne'no humantokutnnefoho. ¹⁷ Oseso Anitu kako yo'mayo wopingo'nohini iwo'n'ngkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwanho. Hwap'ngoso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumanti'hwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofi ko kakimo muhwon'fitnnehofo oso huhwo sohwo kako'nohini Anitu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

Poul kako Timoutimo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nyo ulimentisofoho.

¹⁸ Nje hwomu Timouti sohwo, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano ki'japmmentihwone sohonta Anitu kako nakumo kikine'no hungkuno nalimentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syafisiyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo ki'ko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofi ko Anitumo nakwolaho lifijoso hofi ko kikimo wonyo kilohofi'kujo'no Anituye hungkuno hiso jije sampe mekina pa'nyofoho. ¹⁹ Ki'ko Kilaisimne'no si'meho hi'ntnnono uyalokuno somo

aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wop'ingo Anitu kako jije simeho mo'mo ho'nakisyo'wo'n'ngkiso somo kiko hofiyo fin'ngkayo. A'amu fehohnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wop'ingo homo somo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofikoe simeho hi'tntnnono Anitumo uyimotofoso wonyo imokinimotofofoho. ²⁰ Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Alekisanta'nji siko oso pa'nyo imo'n'imentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wop'ingo somne'no sitofo lonji hwasyo li'wo'n'ngkisiyo so'no ngko sikimo Seten'ye ahomo uhumat'i'malefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosisi Anitumne'no huno wop'ingo wotipemanjiyoho. Siko huno wop'ingo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malishnnisiyo.

2

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fitihwaho.

¹⁻² Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'tntnnono uy'wo'n'ngkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wop'ingo uloho'monto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohofoso sohwani hwe engo sohwantne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofiyo nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wop'ingo'nji nohumehwasi Anituye yahino wop'ingo somo tifi ntono un'ngkowantanoho. ³ Nakwo a'amu hopi'nonohino somne'no Anitu hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne sohumo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wop'ingo nahon'ngkuhwosi kakoe simeho wop'ingo umo'n'imontonoho. ⁴ Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'n'ngkohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'n'ngkuji kakimo tifi in'ngkayo so'no umo'n'ngkohoho. ⁵ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwaho lophonjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwa-jiyo'ne hweho. Simeho pompengo nalipe-e'ne hweho. ⁶ Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisoso i'mofopahon'ngki Kilais kako kakoe fosyohu-mayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wop'ingoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'n'ngkohoho. Oso hon'ngkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁷ Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo luti'hwayo'ne nihwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokitihwalokuyohono. O'o, nehopi lokitihwalokweno. Anitu kako a'amu temtitito kengo somo asomo utima'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo simeho hi'tntnnono ntip'itne'ento hofikimo luti'hwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Oseso ngko olo'no nimo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi angomeemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyikuji hofiko wop'ingo'nohino humafikuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simeho tohino muhmn'nyo uyon. Hofiko yoka mahn'nyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafisiyikuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose nimo'n'ngkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹ Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no nimo'n'ngkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafisiyikuji he manji'mofo ito'no fiy'mno. Sekwo huno ole so'no nosyafihu'n'ngkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohonife. Ose likuji yo'mayo he manji'mofo hamniyoho engo ihn'naofikuji mijiyo'nji a'apahomne wokososo wop'ingo wop'ingo ihn'ngkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofo honje monje yi'mo'n'ngkutoho. ¹⁰ Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomi nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lifijo'manji sekwo Anituye syoho wop'ingo'nohino fiy'mno. Oso syoho wop'ingo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. ¹¹ Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuji nom'ne a'amufe huyo so'mo mampi'nyo humafikuji Anituye hungkuno upa'nimno. ¹² Ngko olo yahino loso'no manimo'n'ngkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wop'ingo'maho. Ngko moya'mi sofa hofiko hwe sohwamo Anituye hungkuno luti'hwayo so'no manimo'n'ngkiyohoho. O'o, moya'mi sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. ¹³ Simo'mjo hwapingoso Anitu kako Atam simo'mo

mti'mokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. ¹⁴ Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seteniye hwasyo hungkunomo simeho hi'ntnnono muyimmentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyonto tifi in'ngkawento hon'ngkano wonyo imentisofoho. Oso imo'nimentiso so'no huno syafisyihwasi moya'mi sofa hofiko hwe sohwafe hungkunomo enjwa'mo wohumafe. ¹⁵ Oseso olohonta moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikuji nom'ne a'amu so'nji hofiko simeho in'ngkuji hofiyono ufo'mafikuji hon'ngkano wop'ingo'nohini t'pemafikuji huno wop'ingo'nohini syafisyikuji humentan'ngkuji Anitu kako oso moya'mi hofa sofafe wonyomoj tohino somta'ni isihutofumanefoho.

3

A'amu Anituye syoho somo nto'no mokosyohumayo sohwanne hungkunofoho.

¹ Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umo'nimontonoho. ² Oseso oso a'amu Anituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wop'ingo'nohino so'nji wohumano. Ose humentan'ngkuhwosi nom'ne a'amuso hofiko hwe huhwo sohomo nuhwon'ngkuji hofiko yahino wonyoso ni'hu'no mot'pemapi'fitnnehofo. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'n'ngkisoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanefoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafisyihwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohomo a'amu anga kengo'mta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno luthwayo syohoso wop'ingo uyono. ³ Kako mijo yokumpohn'nyoso n'ngkuhwosi monilohofonehofo. Kako nom'ne a'amu somne'no simeho tohino komo'no muhmnonehofo. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo simeho wop'ingo'nohini uyimontonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehofo. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syafisyiwo'n'ngkuhwoloho. ⁴ Kako kakoe ape'nji mehomi'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho. Kakoe mehomi sohwa kan'ngkwohwoe hungkunomo haloho'no upeentifeho. ⁵ Hwe fihwo kako kakoe mehomi'nji kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho. ⁶ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanefoho. Oso a'amu simeho hi'ntnnono Anitumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafisyonehofo. I kako oso hunoso nosyofisyihwosi'manji Anitu kako oso huno wonyo hiso'no kako Seteni'mo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohomo wae yaofonehofo. ⁷ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yoloho'mo humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohomo uhwon'ngkuji kakoe yahino wop'ingo somne'no hofiko huno ole wosyofisyantifeho, Kako hwe wop'ingo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjulikujo'no Seten kako monje ulohofihwoso'no kakoe syohoso wop'iwahu'montonoho. Kako Anituye a'amu somo hon'ngkano wop'ingomo nto'no mom'hwajonehofo.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wop'ingo wop'ingo'njo somne'no mti'mokalokwe loso i a'amu oso yo'mayo yahino hi'njo somo kiko Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwasofoho.

A'amu Anituye syoho'njo sofe hungkunofoho.

⁸ Oso pa'nyoso a'amu Anituye syoho'njoso hofiko hofikoe yahino somne'no huno nto'no wosyafihu'nife. Hofiko huno hufa'u'nji nomokosyohufikutoho. O'o, huno Anitumne'nohini wosyafihupife. Hofiko mijo yokumpohn'nyo n'ngkukuji nonilohofikutoho. Hofiko huno nom'ne a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyafisyikutoho. ⁹ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe simeho mo'mo ole mahnn'fitnnehofo, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnn'fitnnehofo. O'o, hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahumentiso homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumantifeho. Ose ikujo'no ole wosyafihu'nife, Anituye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanimo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnohini un'ngkamo. Ose syafihu'n'ngkuji Anituye yahino wop'ingo'nohini uyife. ¹⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofikoe yo'mayo yahino so'nji hofikoe syoho so'nji sekwo simo'mo uhwonimno. Oso homo somo sekwo yahino wop'ingo'nohini uhwon'fijo'manji e'wano hofiko Anituye syohoso

uyife. ¹¹ I hofikoe a'musya hofanji yahino wopingo'nohini uyife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sifo noli'kutoho. Oso moya'mi hofo sofa hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho huhwo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hofikimo u'masoso hofiko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohofoso nto'nohini uyife. ¹² A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomi'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano. ¹³ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe syoho wopingo'nohini ikuji hofikoe humayo yahinoso wopingo'nohini manji a'amuso hofikimo nuhwon'ngkuji hofikoe yofe noho'nomafikuji yo'mayo hungkuno Kilais Jisas mta'angoso luthwawo'n'ngkohoho somo hofiyo upo'nantifeho.

Anituye hungkuno hwap'ngoso olenoho.

¹⁴ Ngko sekwo angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. ¹⁵ I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mti'mokalokwe losomo sekwo atofu likuji Anituye mehomife yahino wopingo'no huno wopingo'no wotipemantifeho. Sekwo Anituye mehomi soku, Anitu kakoe anga kuyoho. Anitu kako sekwo simeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo itihwa'nyopo meho'nahumno. ¹⁶ Anituye hungkuno hwap'ngoso ujo ehontojwahumentisoso ni'hu'no wop'ngofoho. Anituye hungkuno hwap'ngoso Jisas Kilaisiyoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo'no somo a'amu hwahoponjo hn'ni'ni monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas Kilais kako nakwo a'amu hwaho lophonjo lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

Anituye Towahuno Wopingo'no sohwo kako Kilaisiye yahino hwap'ngoso neso netihwahon'ngki oso yahino hiso nto'nohini uhwon'wo'n'ngkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wopingo'no osenohini uhwon'wo'n'ngkohofoho.

Kilaisiye hungkunoso a'amu temtitofo hopi'nonohino sofe anga'meemo ho'n'mentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofiko kakine'no huno syafisyontifi simeho hi'ntnnono umento-hofofoho.

Anitu kakoe hwomu Kilaisimo ahwomomo uti'ma'mentisofoho.

4

A'amu hwasyo hungkuno luthwawo'n'ngkohoho sohwafe hungkunofoho.

¹ Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno yoloho ole nalimento, Olo hwaho lopo sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta hofiko hwasyo hungkuno upa'n'ngkuji hofiko Setenimo tifi in'ngkafitnnefoho. ² Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno likujo sohwa hofiko oso hwasyo hungkuno homo somne'no hofiko simeho mo'mo wonimango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentihwantifeho.

³ Hofiko hwasyo hungkuno ole woluthwantifeho. Sekwo ape nomafikutoho. Sekwo wosopayo fehohnjoso non'ngkutoho. Hofiko hwasyo hungkuno ose wolantifeho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne, ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomi ne somo uyimentisofoho. A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no huno uyahon'ngki oso yo'mayo hiso hofiko Anitu kakoe aho mta'ni mantife so'no hofiko Anitumo isamoyoka uli'wo'n'ngkohofoho.

⁴ Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso wop'ngofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto. O'o, nakwo Anituye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka ulano. ⁵ Ou, yo'mayo Anitu mti'mokonto wop'ngofoho nalimentisoso so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka uli'wo'n'ngkuhwone'manji yo'mayo wopingo'nohini imo'nalofoho.

Poul Timoutimo ulimento, Kiko nto'no humahoji Anituye hungkuno nto'no filuthwaho.

⁶ U ngko Pouli'ni olo hungkuno kikine'no mti'mokalokwe loso kiko olo hungkuno loso Anituye a'amu ne somo luthusoso u kiko Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo ne umo'nimonnoho. Kiko Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyohoji sikuno huhwo huhwi tifi in'ngkuso'manji kiko Kilaisiye yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho. ⁷ Kiko sen'ngkwowhosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'n'nggo engo nosyafisyohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako nakumo Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye yahino so'no huno

nto'no syofisyomahoji osomnohini nto'no in'ngkayo'ne syoho engo fiyo. ⁸ Nakwo olo hwahe lopo yo'mayo syoho iwo'n'ngkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokiniwo'n'ngkuhwonefoho. Oso wop'ingofoho. Oso pa'nyoso nakwo An'ituye yahino so'no huno ne'no syafisyihwasi osomnohini tifi nto'no in'ngkawasoso oso yahino hiso olo hwahe lopo humentan'ngkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo An'itu'nji ne'no humentan'ngkuhwasi tifi hohonta ne'no nefe'manefoho. ⁹ Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'n'ngkuji simeho hi'ntnnono uyife. ¹⁰ An'itu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne hon'ngkano imo'mentisofoho. Nakwo An'itu kako songo ne'no humaso sohumo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo An'itu kako asomo netimayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtnno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko An'itumo simeho hi'ntnnono uyifitne'entani yalokuhwono.

¹¹ Kiko a'amu hopi'nonohino somo An'ituye hungkuno somo ito'no in'ngkafitne'no hungkuno yokumpohn'nyo filut'hwaho. ¹² Timouti sohwo, kiko hwe songo hwasoho. Oseso kiko nto'no mohumayo'manji a'amu hofiko kikimo kohon'ngkuji ole wokilantifeho. Timouti kiko yo'm'ingohwosi'maho. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no fosityohumahoji a'amu jije yahino wop'ingo yahon'ngkiji kohon'ngkuji tifi wokin'ngkapife. Yo'mayo hungkuno ujoso nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. An'itumo simeho hi'ntnnono uyo. Hon'ngkano wonyo ane wop'ingo'nohini fiyo. ¹³ Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji An'ituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofiso. Kiko An'ituye yahino wop'ingo so'no syoho toho mtnn'njo fit'hwaho. ¹⁴ Hohonta kiko An'ituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonji'mokumentohoho sohonta An'itu kako kikimo kakoe syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesafisyohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji An'ituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. ¹⁵ Engolopohamo kiko An'ituye syoho so'no simeho kumo'n'ngkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentan'ngkiji a'amu hofiko nokohon'ngkuji hofiko oso jije syoho wop'ingo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. ¹⁶ Kiko nto'no humanji An'ituye syoho iwo'n'ngkino so'no huno nto'no syafisyohoji kiko a'amu somo An'ituye hungkuno nto'no filut'hwaho. Kiko oso syoho hiso nusi'kwajohotoho. O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kiko ose yohoho'no a'amu hofiko jije hungkunomo haloho kupewo'n'ngkohoho so'nijimo An'itu kako kiko'nji wosetima'montonoho.

5

Poul Timoutimo ulimeto, Kiko a'amumo yahino wop'ingo'nohini ulohoho.

¹ Timouti, kiko hwe engo sohewamo yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofiyo'no ulohoji hofikimo hon'ngkano nto'no hmmof'hwajo. Hofiko jije mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwumo songo sohewamo hon'ngkano jije n'ngkwahwosamo imof'hwajwo'n'ngkino hopa hmmof'hwajo. ² Jije na'ujamo hon'ngkano nto'no m'hwajwo'n'ngkino hopaso nom'ne moya'mi sofamo oso hopa hmmof'hwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imof'hwajwo'n'ngkino hopa hmmof'hwajo. Kiko moya'mi songo sofani nohumahoji kiko hnnampijani humawo'n'ngkino hopaso hon'ngkano nto'no fiyo. Wonyo hon'ngkanoso yohotoho.

Apiwojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunofoho.

³ U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentan'ngkuhwososo a'amu An'itumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo apiwojo sekwo'njo ajwo'mo humalofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filut'hwaho. ⁴ U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafiji hwa'manji u hofiko oso ape apiwojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomi somo kako nonyo wosopayo hofiyo umojofoho. Kako fo'mof'o'mo hofiyo uloho'mojofoho. Oso'no olohonta oso mehomi sohwa hofiko homn'ngkwowho'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisiyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantifeho. Oso mehomife syoho simo'mjofoho. Oso yahino hiso An'itu kakoe simehoso wop'ingo umo'n'montonoho. ⁵ I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'n'imentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufu'mane anesi nohumanto An'itu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako sikuno huhwo huhwi sikuno'nji im'ingo'nji An'itu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. ⁶ I oso'no a'mu nom'nesi kakoe hwehwo poyo nto pe'n'imentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syafisiyoso yo'mayo kakoe simeho umo lonto yontesi kakoe fosityohumayo wop'ingoso poyo nto pe'niyoho. ⁷ Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino

kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo homn'ngkwohwo homnosyamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji apiwojo sofanji oso hungkuno homo somo tifi nto'no in'ngkafijo'manji nom'ne a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofo mul'fitnnehofo. ⁸ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hweho. Olo kakoe hon'ngkano loso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'n'ngkohoho sofe hon'ngkano wonyo somo yakolo'nyyofoho.

⁹ Apiwojo kako hwe anga'nohinohumo uma'n'mentisosi kakoe soswo *sikisiti* (60) uyakolo'nyyosimo kakoe yofeso iyoswomo mti'mojo. Apiwojo yofe wo'nyyo sofamo ufo'mapitnne'eno. ¹⁰ I apiwojo hofiko sofa hofikoe hon'ngkano wop'ingo'njo sofa hofiko hofikoe mehomi somo nto'no mokosyohumamotofo sofa, a'amu anga kengo mta'angoso u'mahon'ngkofi wosopayo'nji anga'nji uy'motofo sofa, Anituye a'amu somo ufo'ma'motofo sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahon'ngki hofikimo ufo'ma'motofo sofa, hofiko yo'mayo syoho wop'ingo'nohino imotofo, osofefe yofe so'nohino iyoswomo mti'mokukuji sekwo ufo'mapmno. ¹¹ I sekwo moya'mi songo sofa hofikoe hwehwa poyo nto pe'n'imentohoho sofefe yofeso nomti'mokukutoho. O'o, hofiko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono likuji hofiko hofikoe simeho yo'mayo umo lonte somo in'ngkakuji Kilaisiye syoho wop'ingo somo uliko'mantifeho. ¹² Oso moya'mi sofa simo'mo hofiko nakwo Kilaisimne'nohino syoho uyano ko limentohoho osomo ne'no un'ngkowano majo'njo yont'ifi hofiko hwe nom'ne hwamo uma'nont'ifi oso hungkuno hohonta nakwo Kilaisimnohino syoho uyano limentohoho somo mti'hupelokwofo. Oso'no a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohohoso hofiko apiwojo hofiko sofamo ole ulantifeho. Yo'mayo hungkuno Anitumo yoloho nto ulont'ifi aku mti'hupeso hopo'maho. Wonyofoho. Ose ulantifeho. ¹³ Nom'ne yahino apiwojo songo sofa iwo'n'ngkohofoso olenoho. Hofiko Anituye syohoso miyo'njo ikuji hofiko piso'mo'nyo yahinoso mafikuji anga ho'mo ho'mo uku'mofantifeho. Oso'nohino'maho. Hofiko siki hungkuno liwo'nont'ifi nom'ne a'amufe yahino syoho yo'mayo so'no uk-in'jhwojano lont'ifi iwo'n'ngkohohofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lont'ifi wonyo hungkuno kengo kengo nakwo majo'njo iwo'n'ngkuhwoneso liwo'n'ngkohohofoho. Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomti'mokohotoho. ¹⁴ O'o, ngko moya'mi songo sofefe hwehwa poyo nto pe'n'imentohoho sofamo ole uliwo'n'ngkohono. Sekwo nom'ne huhwamo uma'n'ngkuji sekwo mehomi tipemafikuji yo'mayo anga syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose uliwo'n'ngkohono. U hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko nakumo nonahon'ngkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwon'ngkuji hofiko nakumo sitofo monal'fitnnehofo. ¹⁵ Nakwo huno nayohoho. Moya'mi apiwojo fehohnjo sofa hofiko Anituye hon'ngkano wop'ingo somo nuliko'mant'ifi hofiko Seten'ye hon'ngkano somo tifi in'ngkowalokwofo. ¹⁶ Oseso a'amu Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyiwo'n'ngkohoho sofe temtitofo somta'anga hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwoe apiwojo humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohohoso hofiko oso apiwojo hisimo mokosyohumayo'ne tangoso motipemap'fitnnehofo. O'o, hofikoe syohoso apiwojo hopifahwosa ane sofamo mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwawo'n'ngkohoho sohwa hofikoe syoho wop'ingo ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafikuji hofikimo mpe engo ulohopmno. ¹⁸ Hwap'ingoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpul'mokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontan'ngkuhwosi kiko kakoe simuyo somo hnnanosyiswototoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womapife. Ose nelalofoho. ¹⁹ Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohume'no hungkuno ole somjul'masofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehototoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u sihunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakil'fijo osomo kiko nupa'n'ngkohoji'manji haloho poho. ²⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako hon'ngkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe timo sopo m'humajohoji osopo kiko kakoe hon'ngkanoso nto'no m'hwajo. Oseso a'amu Anituye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofiko hon'ngkano wonyo somne'no i'waho nto'no uyife.

²¹ Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anitu'nji Kilaisi'asi'nji a'amu a'hwomomjo hopi'nonohinofe timopo kilalokweno. Oso'no kiko nto'no fin'ngkayo. A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko kikimo enjwa'mo humalofo somo kiko nto'no mokosyohumaho.

Kiko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no mihwajijo sohonta kiko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'n'ngkohoji kiko jije simeho mo'mo huno komo'no ole syafisyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jije simeho mo'mo huno komo'no ose syafisyohotoho. U kiko jije a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kiko hofikimo yahino afa'nohini ulohofo. ²² Kiko a'amu fihumo kako Anituye syoho iyoso'no kiko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U simo'mo kiko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafisyohoji kiko uhwonjoso nto'nohini uhwon'ngkiji'manji ou kiko osohumo Anituye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kiko Anituye syohoso komo'no usoso kako hon'ngkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kiko oso yahino homo somne'no kiko i'waho nto'no ehumahoji u kiko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³ U Timouti sohwoi ngko jije yahino somne'no hungkuno we'e wakili'mo. Jije simeho kunnalof'wo'n'ngkiso so'no kiko ahu'mo mijo'nohini non'ngkohotoho. O'o, kiko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jije mnokinoso moi'wo wakumo'n'imontonoho.

²⁴ Ngko a'amu Anituye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakili'mo. Anituye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no nihwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofikoe hon'ngkano wonyoso uti'hwanyopo yahon'ngkofi a'amu hofiko nuhwonont'fi wonyofoho huno umontonoho. Oso hon'ngkano homo somo nto'no mihwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyoso hiyasomo mokosyohumawo'n'ngkohoho so'no kiko huno makiyofoho. I oso'no hwangu hofikoe yahino wonyo somo ujo ehontowasyonefoho. Oso a'amu hofiko oso a'amu homo somo hofikoe ne so'no huno umontonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wop'ngoso uti'hwanyopo wentan'ngki uhwon'wo'n'ngkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wop'ngoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne s'ikuno somo uti'hwanyopo i'mofaponefoho.

6

A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohof'wo'n'ngkohoho sohwafe hungkunofoho.

¹ Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyiyo somo ole uso. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Sekwoe hwe engo sohwoe enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofiko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyiyo wonyo hwafoho masel'fitnnehofo. Hofiko sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno luti'hwawo'n'ngkuhwone so'ntnne'no sitofu mul'fitnnehofo.

² I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisyikutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tatohweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisyikutoho. O'o sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simeho uy'mo. Ngko kakine'no syoho ulohofimo ngko Anituye a'amu ne sohomo ufo'malokweno. Huno ose syafisyikuiji syoho wop'ngo'nohini ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno luti'hwawo sohwa hofiko huno ane hwafoho.

Engolopohamo kiko hwe moyami hopi'nonohino somo olo hungkunolo luti'hwahoji hofiko tifi in'ngkayo'ne huno ufohotofo. ³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hungkunoso Anituye yahino wop'ngo so'no loneti'hwawo'n'ngkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuli'ko'manto nom'ne hungkuno kengo luti'hwaso'manji ⁴ kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo siki'nyo so'no ole li'wo'n'ngkohoho, Nakwo hungkuno hnyoso kengko kengko'nohini wohnnano li'wo'n'ngkohoho. Hofiko ose hnn'ngkahon'ngkofi olo yahino loso imo'ni'wo'n'ngkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no simano hntotohino, simeho wonyo, ikujoho, sitofu, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafisiyo, ⁵ hofiko yoka hungkuno hnn'wo'n'ngkohofoho. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofiko olo hwasyo hungkuno lomo syafisyi'wo'n'ngkohofohofoho. Nakwo Anituye hon'ngkanomo in'ngkowaso'manji ho'yango womantanoho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶ U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo iningkawwe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wopingoso woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyafisiyo'njo yoso'manji ole wasyofisiyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisiyhwoi kako simeho wopingo'nji wohumamontonoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohoho sohonta yo'mayo ahomo mokaho'nnyo monema'mmentohoho. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangu nakwo olo hwaho lopo poyo pe'ningkuhwasi Anitumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. ⁸ U nakwo wosopayo'nji hwapife'nji'ni'manji u nakwo ole wolano, Oloso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. ⁹ A'amu fehohnjoso hofiko ho'yango engo mayo'ne syofisiyalokwofoso hofiko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofo. Oseso hofikoe simehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nuli'kafihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyantifeho. Oso hohosohonta hofiko ni'hu'nahone tikanomo ufitnefoho. ¹⁰ Yo'mayo yahino wonyo hwapingoso olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mayo so'no simeho umo'n'ingkahon'ngki hofiko Anituye yahino wopingo somne'no hohujo ni'hu'nahone ikinjaofontifi hofikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

Poul kako Timoutimo kiko songo ne'no humayo yahino somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho ulimentisofoho.

¹¹ Timouti sohwoi, kiko Anituye syoho ulohofiyi ne sohwoi oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, kiko honingkanho wopingo umo lohoji nano yokumpohn'nyo mtitfo. Kiko Anituye yahino wopingo somo tifi finingkayo. Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no kiko yokumpohn'nyo filohoho. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simeho pompengo umofohoji wopingo'nohino ulohoho. ¹² A'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkiso sohwo mjake'we hnnyo yahino iwo'n'ngkiso hweho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolofihwosi kako usijo'no humayo hohwafoso somo i'mofapihwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso kiko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo kiko aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Anitu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkino so'no a'amu pi'n'ngko engo somo yoloho nto lijwaof'wo'n'ngkino hwosoho. ¹³ Anitu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji Kilaisi Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohomo kakoe hwapingo so'no yoloho lijimo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontan'ngki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno. ¹⁴ Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi kako utihwa'nyopo asomo peso'no hontohumahoji kiko Anituye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji kiko tifi nto'no finingkayo. Osomo iningkahuji kiko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, iije wopingo humayo so'no a'amu hofiko nokohon'ngkuji hofiko Anituye hungkuno somne'no sitofo mal'fitnnehofo. ¹⁵ Oso sikuno Anitu ho'nahumentiso nto'nohino somo Anitu kako nakwoe hwaho utihwa'nyo lopo nakwoe Hwe Engo Kilaisi Jisasimo uhwatimontonoho. Anitu kako'nohino yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no simonyo iyoso hwapingo hweho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hweho. ¹⁶ Oso Anitu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohino poyo mape'n'wo'n'ngkiso hweho. Anitu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo tifonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi humentani nakwo'njo mta'n'ngko a'amu anga'nohinohwo kako noli'kafonto Anitumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwangu hohonta nakwo Anitumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohino woho'nomehwano. Nehopeho.

A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'n'ngkohoho somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkutoho. Sekwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mokosyohumalofo moi'wo imo'no'wo'n'ngkiso osomo simeho uy'kutoho. O'o, sekwo Anitumo simeho nehopi uyimno. Kako nakumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne yo'mayoso nejap'wo'n'ngkisoso kako hwapingo hweho. ¹⁸ Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wopingo'nohino fiyimno. Oso syoho engo hiso ikuji hofikoe simeho wopingo umo'n'montonoho. Sekumo yo'mayo Anitu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno. ¹⁹ Hofiko

ose ifijo'manji tifi no'mo yo'mayo wopingo hofi kimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hofi ko songo ne'no humayo'neso womantifeho. Ose uso.

Timouti sohwosi kiko jije syohoso nto'no mokosyohumaho.

²⁰ U kiko Timouti sohwosi, olo syoho Anitu kijapmmentiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hofi ko olo hwaho loponjo huno loso nefoho l'wo'n'ngkohofa so'nji yo'mayo hungkuno siki njo so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no kiko hohujo fiki njaofo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'n'mentisofoho. ²¹ A'amu fehohnjoso ole l'wo'n'ngkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofi ko Anituye hungkuno ne somo uhwosopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.

2 Timouti

Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul Timoutimne'no

Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua*'nji (34) *teti-eti*'nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mt'i'mokumentisofoho. Timouti iyoswo simo'mjoso Poul kako ang'o Efesos sopo mamnehono huno ose uyahon'ngki mt'i'mokumentisofoho. Oso huno uyimentisoso nehopeho. Kako Efesos sopo ne'no mammentono. Hofiko kakimo impe intofontifi ang'o Loumne'no motasimentohofofoho. Oso ang'o hopo sopo humanto hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Kako huno ose uyahon'ngki oso hohosohonta Poul kako Timoutimo hungkuno ae'uyo uyimonto olo iyoswo tifinjo loso mt'i'mokumentisofoho. Poul kako Timouti sohwo ang'o Loum sopo wosonohonapono lonto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso Poul kako Timouti sohwo Anituye hungkuno joso'no woni'mango'no yonohonto mt'i'mokumentisofoho. Kako simohe hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nji lohofihwosi Anituye syoho uyononto olo iyoswo loso Poul Timoutimo yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Poul kako ang'o Loum sopo impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atof'o lhwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Nje hwomu Timouti sohwo, ngko Poul Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo luti'huku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mt'i'mokalkweno. Anitu kakoe huno mta'ni nonihwosopento ntimento, A'amu Kilais Jisasi'mo songo humayo'ne sejopalofoho. Kakoe temtitofo imo'n'ngkahon'ngkuji ang'o songo ne'no humayo'ne uyimnono. Oso'no olo hungkuno hiso kiko a'amu ang'o meemjo sopo filuti'huku'mofo. Ose ntonto nihwatimentiso hwo'nyoho.

² Timouti, kiko nje mehomi sohwo simohe kiji'palokweno. Nan'ngkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop'ngo kilohofohosi kike'no hitoho ulofihwoso'no jije simohe pompenjiyo wokijopanjiyo.

Nakwo Anituye hungkuno wop'ngo somne'no wonimango nanyo'eno.

³ Nje ajuyohwosa hofiko Anituye yahinomo tifi in'ngkamotofo pa'nyoso ngko huihwo'ni Anitumo tifi in'ngkowalokweno. Nje simohe ole manjofoho. Kiko wonyo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, Anitumne'no hi nimo'n'ngkahon'ngki kakoe simohe wop'ngo umokumonne'no yohono. Im'ngo'nji hinjopo sikwo'miyomo ngko Mpo-humo jomo uliwo'nonji kike'no huno syakufisyoni isamayoka uliwo'n'ngkohono.

⁴ Ngko nokiliko'mahon'ngko kiko humotaho sontimahono so'no huno syakufisyoni nje simohe wop'ngo wanimo'nono lonji wakohonimonne'no yohono. ⁵ Kiko Anitumo simohe hi'ntnnono ne uyalokuno so'no huno nifohotokwoho. Simo'mo jije atohwo Louis kako Anitumo simohe hi'ntnnono uyahon'ngki hnna'wohi Yunis kako Anitumo simohe hi'ntnnono uyahon'ngki olohonta ngko huno ole niyohi, Kiko Anitumo simohe hi'ntnnono uyalokuno. Mango'nohini molalokuyohino. O'o, simohe hi'ntnnono ne uyalokuno. ⁶ Oso'no jije hunoso olo so'no kufohotofalokweno. Hohonta nakwo kikimo aho kilonjimokumentihwone sohonta nje aho kisokisyahon'ngko Anituye Towahuno kakoe yokumpohn'nyo kijapmentisofoho. Oso kijapeso engo umonono. Hwe fihwo kako toho fuyo intofososo toho engo wosijao'montonoho. Oso hopaso Anitu kikimo kijapeso engo umonono. ⁷ Kiko huno kiyohoho. Anitu kakoe Towahuno nejapeso nakwo a'amumne'no iyoho nanyo'ne nejapmentiso'maho. O'o, olo'ne nejapmentono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo iyo'ne a'amu somne'no hitoho nalof'o'ne nakwoe a'apahomnohini syafisiyo'ne'maho. O'o, hwhaponjo yahino wonyo somo monje esyihwasi Anituye hon'ngkanomo nto'no in'ngkayo'ne, oso'no nejapmentono.

⁸ Oso'no oso hiso Anitu kijapeso engo i'mokohoji kiko nakwoe Hwe Engo sohwo hungkuno a'amu somo luthiwhoji wonimango kin'ngkuhwoloho. Ngko nakwoe Hwe Engofe hungkuno luthiwhoji impo'angomo humale so'no kiko wonimango kin'ngkuhwoloho. O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe hungkuno luthiwhoji yo'mayo tango ngkimo ni'maso pa'nyoso kikimo woku'mano. Anitu wokufo'ma'montonoho. ⁹ Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne hon'ngkano nto hwosampento kakoe mehomi ne wop'ngo'nohini imo'nyo'ne joho nelalofoho. Nakwo hon'ngkano wop'ngo imotohwone so'no Anitu kako joho monelalofiyohoho. Awonoho. Anitu kako'nohini huno syafisyonto simohe nejaponto joho nelalofoho. Hohonta Anitu nakwoe hwahe mamti'mokumentiso sohonta kako nakumne'no huno

syonafisyonto simeho nejaponto hwangu Kila is Jisas nejapmne'ento limentisofoho. ¹⁰ I olohonta Kila is Jisas kako nakumo nto none'manto kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanoso utihwa'nyopo weho. Kila is Jisas kako songo lika'mentiso sohonta kako poyo pe'nyo somjo yokumpohn'nyo somo hwotoho fento kako songo ne'no humayo'ne honingkano hwasampo'mentisofoho. Oso'no a'amu kakoe hungkuno wopingo somo simeho uyososo'no songo ne'no humayoso woma'montonoho.

¹¹ Kako kakoe hungkuno wopingo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno luti'huku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. ¹² Oso hiso'no olo tango hiloso ni'mahoningki ngko wonimango mannyofoho. O'o, ngko Kila is Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokwe lohumne'no huno niyohoho. Olo syoho ntapmentiso somo kako hofiyo nimokosyohumentaningkuhwosi olo syoho loso ne'no nowentaningkuhwosi oso Sikuno Engo ae'uyoso i'mofaponefoho.

¹³ Oso hungkuno lokitihwamoteso'no kiko yokumpohn'nyo kesyohumahoji yahino hisomo hofiyo finingkayo. Kila is Jisasi'nji nohumahoji kakoe hungkunomo iningkahuji a'amu somo simeho hi'ntnnono engo uyo. ¹⁴ Olo syoho wopingo loso Anitu jije ahomo ho'nakohumentisoso kiko nto'no mokosyohumaho. Anituye Towahuno Wopingo kikimo humaso sohwo kakoe yokumpohn'nyo kijapihwosi wokufomano.

¹⁵ Kiko huno moi'wonoho. Hwe hufa'u Fijelosi'nji Hemoujenesi'nji oso hwa'u'nji a'amu hopi'nono hwaho Esiyanta'angoso olopo ngko nohumanji ngkine'no hohujo nto ikinjanimo'malofofoho. ¹⁶⁻¹⁷ I hwe anga'nohino Ounesifoulos, ngko impo'angomo nohumentahoningko kako anga Loum i'mofaponto ngkine'no hafhafa tipento tipenohonima'nimasofoho. Kako ngkine'no wonimango munyofoho. O'o, sikuno pi'ningo engo kako noni'mahoningki nje simeho wopingo nimokonto yokumpohn'nyo nisosofito'masofoho. Oseso nakwoe Hwe Engo sohwo Ounesifoulosimontohwamo wopingo umokosyohumamontonoho. ¹⁸ Hohonta ngko Efesos osopo nohumentaningko Ounesifoulos kako nifo'mawo'nimentisofoho. Oso'no kiko huno kiyohoho. Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofo'ne somo Anitu kako Ounesifoulosimne'no hitoho ulofihwosi wopingo ulohofonefoho.

2

Kiko Kila is Jisasiye hungkunomnohini finingkayo.

¹ Oseso nje hwomu sohwo, nakwo Kila is Jisasimo ufohi'nningkahoningkuhwoni Anitu kakoe yokumpohn'nyo nejapwo'nngkisofoho. ² Oso'no kiko Anituye hungkuno ngko a'amu pi'ningo engo somo uli'wo'nningkahoningko kiko upa'nimentohinofoho. Oso hungkuno hiso kiko nomokosyohumahotoho. O'o, nom'ne a'amumo luti'hwawo'nngkijo'no kako hungkuno homo somo nomahwosi nom'ne somo woluthwahwono.

³ Kiko Kila is Jisasiye syoho'njo sohwo olo syoho losomme'no tohino majo'manji tohino mayoso'no iyoho kinyo'eno. ⁴ Pahnnimo hungkuno hufa'u si'hune wakilimo. Hungkuno simo'mjoso olenoho. A'amu nomihwoe syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne hwafe syoho kengo kengo so'nji miyonehoho. O'o, syoho kakwo'yohwoe simeho wopingo umo'none'ento kako simeho anga'nohino'nji kakoe syoho wopingo iwo'nngkiso hweho. Nomihwoe syoho miywo'nngkiso hweho. ⁵ Hungkuno nom'ne ole, a'amu kako hano mjake'we hnnyo sohwo kako yo'mayo so'no hi umo'niwo'nngkiso so'no huno mosyafisiyo'njo monje yasyonto sikuno huhwo huhwi kako mjake'we hnnyo yahinoso yamofo ne'no iwo'nngkiso hweho. Ose miyo'manji kako a'amu nom'ne somo muyakolofonehoho. O'o, kako mjake'we hnnyo somjo hamniyohoso momanehoho. ⁶ Hungkuno nom'ne ole, hwe fihwo kako syoho yokumpohn'nyo yonto wosopayo hulonto oso syoho homo somo ne'no mokosyohumawo'nngkiso hweho. Wosopayo simo'mjoso toyo yihwoso'no hwe huhwo sohwo kako wosopayo hiloso kaki'no woma'montonoho. ⁷ Oso hungkuno hufa'u si'hune somne'no huno fisyafisyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo jije hunomo ehohosakisyihwoso'no hungkuno hwapingo ne so'no huno ito'no wakiy'montonoho.

⁸ Olo hungkuno loso'no sikuno huhwo huhwi huno fisyafisyo. Jisas Kila is, Ntefitiye imu sohwo kako tohino engo nomanto poyo imo'nonto apa'no nolikafonto ni'hu'nahone songo ne'no humaho. Oso hungkuno wopingoso ngko luti'hwawo'nngkohe hwo'nyoho. ⁹ I oso hungkuno hiso luti'hwawo'nngkohe so'no a'amu wonyo hwosoho ntontifi impo'angomo ni'humojahoningkofi ngko tohino engo malokweno. I oso'no Anituye hungkunoso impo'angomo mohumanehoho. O'o, ifofo hopa anga'meemo womanjao'mntonoho. ¹⁰ I Anitu nje a'amu ne imo'nifitne'ento nto uhwosopo'mentiso somne'no oso hungkuno luti'hwawo'nngkoheso upa'nifijoso Kila is Jisasimo simeho hi'ntnnono ufijo'manji kako

songo ne'no humayo wonyoangkafoso uyimontonoho. Oso'no oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne'manji yo'mayo tango n'i'masoso wop'ngofoho. Ngko yokumpohn'nyo ito'nimeso simeho wop'ngo'nji tohino woma'mo.

¹¹ Olo hungkuno a'amu Kilais Jisasimne'no liwo'n'ngkohoho loso nehopeho. Nakwo kako'nji poyo sape'n'mentihwone hn'nwi nakwo kako'nji songo nohumentihwanefoho.

¹² Yo'mayo tango kakoe syohomne'no nakumo ne'mahon'ngkuhwosi yokumpohn'nyo lohofaso'manji nakwo kako'nji yofe engo masoso a'amu somo nomokosyohumentihwanefoho.

Nakwo kakimo hohujo ikinjimofasoso u kako nakumo hohujo ukinjonao'montonoho.

¹³ Nakwo hungkuno ne'nji hwasyo'nji liwo'n'ngkuhwonefoho.

I Anitu ose'njo hwo'maho.

Kako hwasyo hungkunoso ane hweho.

Kako hungkuno ne'njo liwo'n'ngkiso hweho.

Kakoe hungkuno ne'no nowentihwonefoho.

Yo'mayo so'no nakumo nalonteso ne imo'n'wo'n'ngkohoho.

A'amu Anituye syoho hofiyo yalokunjo sohumo Anitu kako yofe engo uyalofoho.

¹⁴ Jije a'amufe hunomo olo hungkuno loso'no yokumpohn'nyo ufohotofwo'nyo. Ole uso. Anituye yokumpohn'nyo'nji hungkuno waselimonne'no yohono. Hungkuno anga'no anga'no ajwo'mta'ango so'no yoka hnn'ngkutoho. Ose uso. A'amu fehohnjoso yoka hungkuno nupa'n'ngkuji hofikoe huno somo wonyo umokumontonoho. Oso yokaso ne anefoho. A'amu homo somo mufo'manehoho.

¹⁵ Kiko Anituye syoho yokumpohn'nyo ne'no fiyo. Ose iso'manji jije syoho somne'no kiko won'mango makinonehoho. Syoho hofiyo isoso Anitu wakil'montonoho. Nje syoho ntahofiyo wop'ngo hwasoho. Ose wakil'montonoho. Kiko Anituye hungkuno nehopi hwapingo neso ito'no filutihwaho. ¹⁶ A'amu yo'mayo hwahoponjo hwasyo hungkuno hnn'wo'n'ngkohoho somne'no i'waho fiyimno. A'amu hofiko hwasyo hungkuno ose hnn'wo'n'ngkohofoso a'amu nom'nemo hwasyo hon'ngkanomo ikinjafo'ne wolipemotowantifeho. Anitumne'no hohujo ikinjimo'malofofoho. ¹⁷ Hofikoe hwasyo hungkunoso malofoyo pa'nyofoho. Simo'mo meyo kiyihwoso'no osopo a'apaho hopi'nonohinomo ifehu'mokasyonto uyo engo imo'n'wo'n'ngkohoho. Hwe hufa'u Himeneyosi'nji Filetos oso hwa'u siko oso yahino yi'wo'n'ngkisiyo hwa'uyoho. ¹⁸ A'amu ose sohwa hungkuno ne'njo somo hwasopisyafi'wo'n'ngkohofoho. Ole luti'hwelokwofa, Jisasiye songo ne'no humayoso nto ma'malohwonefoho. Tifi no'mo apa'no moli'kaf'e'njo yanefoho. Oso'no a'amu Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho fehohnjoso hofikoe hunomo wonyo imokalokwofa.

¹⁹ Anituye a'amu neso hofiko mnangkwasaho yokumpohn'nyo wonj'wo'n'ngkuhwone pa'nyofoho. Nangkumehoso masyuyofoho. Fompokumo mmo'nyofoho. Oso a'amu homo somne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Anitu Hwe Engo sohwo kakoe a'amu ne somne'no huno uyohoho. A'amu mango'nohino so'ntnne'no huno uyohoho. I nom'ne hungkuno ole nalohi, A'amu fihwo ngko Anitu Hwe Engo sohwoe a'amu ne hwo'nyoho loso sohwo kako hon'ngkano wonyo ni'hu'nahone miyonehoho. Ni'hu'nahone hon'ngkano wonyo somo hohujo ukinjamofono.

²⁰ A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somne'no pahnnimo hungkuno upa'nyo. Ango engo somo noswano, hwontoho, iku'yo yo'mayoso pi'n'ngo weho. Fehohnjoso hamniyoho engo'nji mpe imentohofoho. Fehohnjoso hwaho'nji mti'mokumentohofoho. Fehohnjoso iyoswo'nohinofoho. Noswano wop'ngo sopo wosopayo nopolofasyikuji a'amu yofe engo'njo somo uyantifeho. Iku'yo wonyoso jopaho hi'nji woho'naofantifeho. ²¹ A'amu fihwo yo'mayo hon'ngkano wonyo, huno wonyo, oso ni'hu'nahone ho'naofihwosi kiho ane nohumentan'ngkuhwosi kako noswano hamniyoho engo'nji mpe imentohoho pa'nyo hweho. Kakoe Hwe Engo sohumne'no simeho anga'nohino'nji Anituye syoho'no hi umo'nyo sohwo Anitu osohumo yo'mayo syoho wop'ngo uyimntonoho.

²² Mu songo hwomu songo hofikoe hunomo huno wonyo simeho fefoyo yo'mayoso u'mawo'n'ngkohoho. Oso hiso'no kiko i'waho ne'no yohoji hohujo fikinjamofa. A'amu nom'ne sohwo Hwe Engo Anitu sohumne'no jomo ul'wo'n'ngkohoho so'nji sekwo simeho anga'nohino'nji hon'ngkano wop'ngomo hano fiyimno. Kilais Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyimno. A'amu hopi'nonohino somo simeho hi'ntnnono uyimno. Simeho pompenjiyo'nji fosyohumamno. ²³ Kiko olo so'no huno kiyohoho. A'amu Anitumne'no huno muyo'njoso hofikoe siki hungkunomne'no yoka hnn'wo'n'ngkohofoho. Hofikoe hungkunomne'no kilohon'ngkujo'no'manji kiko hohujo fikinjafo. Hofiko'nji yoka

hungkuno nohnnngkutoho. ²⁴ Nakwoe Hwe Engo Kɩlais Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne a'amu'nji ikujoho mofongki'nanehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo hitoho ulofi'hwoso'no wopɩngo ulohofono. Kako Anɩtuye yahino wopɩngoso hofiyo woluthwano. Nom'nehwa kakimo wonyo ulohopijo so'no kako simeho wopɩngo'nji wohumano. ²⁵ Oso a'amu Anɩtumne'no hohujo nto ikinjimo'malofo sohwaomo Hwe Engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo kako hungkuno pompenjiyo uli'hwosi Anɩtuye honɩngkanomo apa'no u'mayo'ne ufo'mano. Anɩtu a'amu homo somo huno songo uyo so'manji hofikoe huno kokato'nnyo somo ni'hu'nahone noho'namofikuji Anɩtuye hungkuno ne'njo somo unɩngkowantɩfitikeno. ²⁶ Seten hofiko'ne hofoyo lisyoswofahumentiso somta'ni po'mentisofoho. Hofiko Setenye hunomo inɩngkowalokwofo. I Anɩtuye hungkuno ne'njo upa'nɩfijoso huno ehohosasyi'hwoso'no Setenye hofoyo mta'ni wohumpeentɩfeho. Anɩtuye hunomo unɩngkowantɩfeho.

3

Sikuno ae'uyo mofone sopo a'amufe yahino wonyo mikunimposo i'mofaponefoho.

¹ Olo so'no kiko huno wakiyono. Sikuno moi'wo umo'nimo li'hwosi yoso sohonta yo'mayo yahino wonyo iyoso yo'mayo tango u'mayoso i'mofaponefoho. ² Oso hohosohonta a'amu hofiko huno hofikine'nohino syafi'hupitnnefoho. Ho'yango'nji hamniyoho nttnohini syafi'hupitnnefoho. Hofikoe yofe'nohino ho'noma'ni'fitnnefoho. Ole li'fitnnefoho. Nakwo'nohino huno'nji'nwoho. Ose li'fitnnefoho. Nom'ne a'amu somo wonyo hungkuno'nji sitofo'nji uli'fitnnefoho. Kanɩngkwowho'ya'umne'no hahn'nyo ifitnnefoho. A'amu hofikimo wopɩngo ulohofahonɩngkujoso hofiko isamoyoka ulantɩhm'maho. Anɩtuye yo'mayo so'no sɩfajo hungkuno uli'fijoso honɩngkano wopɩngo somo hwotoho fi'fitnnefoho. ³ Hofiko'montohwamne'no hofiko simeho afa minyofoho. A'amu nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo ifitnnefoho. O'o, yoka nohnnngkuji yoka hiso moi'wo mmo'nonehoho. A'amu Anɩtumo minɩngkayo'njoso hofiko nom'ne a'amumo tango mayoso'no hwasyo hungkuno li'fitnnefoho. A'amu yo'mayo wonyoso hofikoe simeho umo lonteso ifitnnefoho. Sikiyahu iwo'ningkiso hopaso hofiko a'amu nom'nemo fonɩfonyo ulohopitnnefoho. A'amu hofiko honɩngkano wopɩngo'njo somne'no nakwolaho uli'fitnnefoho. ⁴ Hofiko hofikoe a'amu somne'no tokoyo'ofu ulohopitnnefoho. Hofiko yofe engo mayo'ne nom'ne a'amu somo hwotoho feehufitnnefoho. Ole hnnɩfitnnefoho, Nakwo yo'mayo so'no huno hwapɩngo'nji'nwoho. Yo'mayo hofikoe simeho wopɩngo umo'nyo'neso oso hofikoe anɩtuyoho. ⁵ Hofiko Santemo uhwonɩngkuji Anɩtuye hungkuno ko li'kuji mango'nohino hwafoho. Anɩtuye yokumpohn'nyo kakoe honɩngkanomo ito'no inɩngkayo'neso ane hwafoho.

Oso a'amu homo somne'no i'waho ito'no fiyo. Hofikine'no hohujo fikinjamofu.

⁶ Oso a'amu fehohnjo hiso hofiko poji poji yontɩfi a'amu somo hwasyo hungkuno ole uli'fitnnefoho, Anɩtuye hungkuno wolosetɩhwano. Ose uli'kuji hofikoe angomo nosyukuji hofiko'nji humafitnnefoho. Nohumafikuji hofikoe hwasyo hungkuno luti'hwafikuji moya'mi fehohnjo honɩngkano wonyo'njo so'no hofikoe hunoso nohayo muyo'njo yonefoho. Moya'mi sofa hofikoe hwasyo hungkuno somo inɩngkawekuji yo'mayo wonyo simeho umo li'fijo so'no syafi'hupitnnefoho. ⁷ Oso moya'mi hofu sofa hofiko hungkuno songo upo'nano ko li'fijo sofa Anɩtuye hungkuno neso hofiko huno muyofafoho. ⁸ Hohonta hwe hwoso hufa'u hwa'u Janesi'nji Jampilesi'nji * siko Mousesiye mangohwa'u imo'nonji kakoe hungkunomo monje yahumentisiyefoho. Oso pa'nyo a'amu hwasyo hungkuno luti'hwafijo sohwa hofiko Anɩtuye hungkuno ne somo hwotoho feehufitnnefoho. Hofikoe hunoso kokato'nnyo'njofoho. Hofiko Anɩtu ne sohumne'no simeho hi'ntnnono muyo'njofoho. ⁹ I oso'no hofikoe syohoso ne mmo'nonehoho. Hohonta a'amu sohwa Janesi'nji Jampilesi'njiye yahinomo uhwonontɩfi ne anefoho lontɩfi minɩngkayo'njo imentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hwasyo hungkuno luti'hwafijo sohwafe yahinomo a'amu nuhwonɩngkuji minɩngkofitnnefoho.

Anɩtuye hungkuno aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho.

¹⁰ I kiko sohwozi, ngko'nji hano emoyontai yo'mayo hungkuno luti'hwawo'ningkohe so'no kiko huno kiyohoho. Nje yahino hwapɩngo neso kiko huno kiyohoho. Ngko Anɩtumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo ne'no uyonji ngko yokumpohn'nyo ito'nonji Anɩtuye syoho iwo'ningkohe hwo'nyoho. A'amu sohwa nje hungkunomo haloho maposo'njo ko yontɩfi wonyo ko nttohafahonɩngkofi ngko hwe moya'mi somo simeho uy'iwo'ningkohefoho. ¹¹ A'amu Antiyouk, Aikouniyam, Lisitɩla oso a'amufe

* 3:8: A'amu Jutaso hofikoe mpoeso ole, Janesi'nji Jampilesi'nji siko Mousesiye sikuno i'mofapmentiso sohonta siko hwe hwoso'nji imo'nimoyehwauyoho.

angopo nohumentan'ngko hofiko tango engo ntapmmentohoho so'no kiko huno kiyohoho. I oso tango ni'ma'mentiso somta'ni Anitu kako wae eni'ma'mentono. ¹² Ou, hwe moya'mi hopi'nono Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye hungkunomo hofiyo un'ngkowano lontifeso oso a'amumne'no a'amu nom'ne sohwa mangohwa imo'ningkuji yo'mayo tohino uyantifeho. ¹³ Hwe wonyo sohwanji a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanji hofikoe hon'ngkano wonyoso nomjimi'wentifi hon'ngkano wonyo mikun'imposo imo'ningkahon'ngki a'amu nom'ne somo hon'ngkano hwasयो ipemotawowo'n'ngkohofihwafoho. Seten oso a'amu wonyo huhwo sohwa hwasyo hungkuno ulihwoso'no hofiko hwasyo hungkuno somo simeho uyantifeho.

¹⁴ I Timouti sohwoi, Anituye hungkuno lokitihwamentihwone somo kiko simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumaho. Nakwo a'amu lokitihwamentihwone hn'nwiye ne so'no kiko huno kiyohoho. ¹⁵ Kiko mehomi we'e sohwoi nohmanji Anituye Hungkuno Iyoswomo mti'mokumentohoho somo kiko nupa'nonji huno wopingo syofisyoma'mentohino sohonta oso iyoswoso huno wopingo ne'no kijapahon'ngki olohonta kiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uya-hon'ngkini kako kikimo asomo kit'mayo'ne hweho. ¹⁶ Hohonta Anituye Towahuno sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino sohwa huno wopingo uyahon'ngki a'amu sohwa iyoswomo mti'mokumentohofohoho. Olo hungkuno loso Anituye huno ne'njoso nakumo lonetihwayo'nefoho. Nakwoe hon'ngkano wonyomne'no utihwa'nyopo ujo ehontojwasiyo'nefoho. Ujo ehontojwasyihwoso'no nakwo Anituye hon'ngkano nto'no in'ngkayo'ne nefe'mayo'nefoho. Hon'ngkano wopingomne'no lonetihwayo'nefoho. ¹⁷ Olo iyoswo loso nakwo Anituye syoho ulohofiyo hn'nimo yo'mayo syoho wopingo so'no yokumpohn'nyo nejaponto Anituye syoho so'no ito'no enesyohumayo'nefoho.

4

Anituye hungkuno ne'njoso a'amu somo ne'no filutihwaho.

¹ Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako a'amu songo humalofo so'nji poyo pe'nmentohoho so'njiye hungkuno ikawlofihwosi hofikoe yahino somne'no yano ilofone sohwo kako nopihwosi a'amu hopi'nonohino somo yofe engo'nji umokosyohumanefoho. Oso Kilais Jisas huhwo sohwo'nji kan'ngkwowho Anitu'ntne'no sikoe timopo hungkuno yokumpohn'nyo wakil'monne'no yohono. ² Sikuno huhwo huhwi kiko a'amu somo Anituye hungkuno filutihwaho. A'amu Anituye hungkuno upo'nano likuji nto'no esyohumentan'ngkujo sohonta filutihwaho. I a'amu Anituye hungkunomne'no mosyafisiyo'njo humentan'ngkujo so'ntnne'no kiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amuso hofiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'fitnne'eno lohoji kakoe hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amu hon'ngkano wonyo'njoso hofikoe wonyoso noho'naofikuji Anituye yahino wopingo somo in'ngkayo'ne hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. A'amu hon'ngkano wopingo somo uyo'ne usosofitofohoji ufo'maho. A'amu jije hungkunomo haloho maposo'njo somo yoka hungkuno nulohotoho. O'o, hungkuno pompenjiyo'nohini filutihwaho. ³ Hwangku sohonta a'amu hofikoe hunomnohini in'ngkafitnnefoho. Osohonta ole wolantifeho. Anituye yahinomo nakwolaho. O'o, yo'mayo nakwoe simeho wopingo namokiyo'ne oso'nohino upo'nano. Ose lifijoso a'amu hwasyo hungkuno lutihwayo pi'ningoso yo'mayo hungkuno simeho wopingo umokiyo'ne'nohini lutihwafitnnefoho. ⁴ Hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no haloho pijwomokosyohumun'ngkuji a'mane hungkuno somo upa'nifitnnefoho. ⁵ I oso'no kiko sohwoi, yo'mayo tango ku'masoso jije huno nto'no ehohosakisyihwoso'no Anituye yahino somnohini simeho anga'nohino'nji nto'no fin'ngkayo. Jije syohoso a'amu somo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. Kiko Anituye syoho ulohofiyo sohwoi kiko a'amu somo ufo'mayoso syoho ne'njo fiyo.

Nje syohoso moi'wo umo'nimonte'no yohoho.

⁶ Oso hungkuno kikine'no mti'mokohe somo kiko hofiyo fin'ngkayo. Nje sikuno we'neponoho. A'amu sohwa ngkimo wofonjon'syantife'no yalokwofo. Ngko ahwomomno wasimne hwo'nyoho. ⁷ Ngko mjake'we hnnyoso yokumpohn'nyo yoho'nonji ne sopo nto i'mofohono. Anitumo simeho hi'ntnnono uyim'wenji oso syoho Anitu ntapmmentisoso moi'wo esojwaofohono. ⁸ Mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso nje Hwe Engo ngkimo'no ntono'nohino esyohumaho. Ho'yangoso olenoho. Nje Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako a'amu hopi'nonohino sofe yahino somne'no yano nto'nohino ilofihwosi kako ngkimo ntonofo, Kiko hwe wopingo hwasoho. Ose ntonofo. Ngkimnohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe sikuno asomo peso'no hontohumalofo somo ose ulonefoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

⁹ Timouti sohwo, kiko ngkiyepono komo'no fipe. ¹⁰ Upa'nyo Ntemas kako ngkimo nto n'hwot'i'mo'maho. Kako hwhahoponjo yahino somne'no umo'n'ngkahon'ngki ango Tesolounika'no nto umaho. Kilesen'is kako ango Ngkolesiya'no nto umaho. Taitas kako ango Ntal'mesiya'no nto umaho. ¹¹ Luk kako'nohini ngko'nji humalohwoyo. Kiko Mak nut'i'mahoji ngkiyepono fipinyo. Kako nje syohoso wan'fo'ma'montonoho. ¹² Ngko Tikikosimo Efesos ne'no nto lihwajimaleno.

¹³ Kiko wapmmo lohoji ango Tilouas nje manji'mofo sawemoso Kaposiye angomo uliko'ma'mentohe so'nji nje iyoswo so'nji n'omotape. Nom'neso yahwopaho somo hungkuno mti'mokinyo so'no n'imo'n'ngkohoho. Oso'nji n'omotape.

¹⁴ Alek'santa kako ahwomo yokino syoho'njo sohwo kako ngkimo wonyo engo ntoho'maso so'no Anitu kako tango engo uyonefoho. ¹⁵ Kiko huhwosi oso hwe huhwo sohummene'no i'waho nto'no fiyo. Kako nakwoe hungkunomo hwotoho nafewo'n'ngkiso hweho.

¹⁶ A'amu Loummjo sofe ango hungkuno nto'no m'hwajiyone sopo ngko nolohofonji nje hungkuno s'imo'mjo ulahon'ngko nom'ne a'amuso ngkimo mon'fo'mayo'njo imentohofofoho. O'o, a'amu hopi'nono ngkimo n'hwot'i'mo'mentohofofoho. Oso ntohofo so'no Anitu kako tango muyo'njo iyo so'ne jomo ulalokweno. ¹⁷ I nje Hwe Engo kako ngko'nji nohumanto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki Anituye hungkuno wop'ngoso hofikimo lut'hwamentohefoho. A'amu Jutaso aneponoho. A'amu Loummjoso hofiko Anituye hungkunomo upa'n'imentohofofoho. Anitu n'fo'ma'mentiso so'no hofiko mofonjan'siyo'njo imentohofofoho. Oseso olohonta ngko wop'ngoso humaleno. ¹⁸ A'amu sohwa ngkimo yo'mayo wonyo wontohofantife yalokwofo somta'ni Anitu ngkimo nont'mahwosi ahwomomjo ango kako mokosyohumaso sopo women'humaji'montonoho. Osopo nohumahm'mo kakoe yofe ne'no woho'nomahm'monnoho. Nehopeho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne wakil'monne'no yohono. Kiko nje a'amufeso eso a'amu Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji Ounesifoulos'i'montohwantnne'no uso. ²⁰ Elastos kako ango Koulin sopo ne'no humaho. Tiloufimos kako mnokino t'ipemahon'ngki ngko kakimo ango Miletos sopo uliko'ma'mentohefoho. ²¹ Kiko komo'no fipe. Kiko ifoyo hamnosom'mofape sohonta kiko jefo somo komo'no fipe.

Olo a'amulo kikine'no nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. Hofikoe yofeso Yupulos, Piyuten'is, Linos, Kiloutiya oso hwanji a'amu Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'iwon'ngkohoho olopo humalofo sonji kilalokwofo.

²² Nakwoe Hwe Engo Anitu kiko'nji wohumano. Kakoe hitoho so'nji sekumo wosemokosyohumano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mti'mokohono. Osohopeho.

Taitas Olo Iyoswo loso Poul Taitasimne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomme'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan*'nji (31) *teti-eti*'nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitasimne'no mti'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngkilik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 hon'ngkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhwo sohwo kako Poul'i'nji Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Tifi Poul'i'nji Taitas'i'nji hwaho we'e Kilil sopone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitasimo oso Kilil hopo sponjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokiyo'ne uhumat'i'mentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, hon'ngkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Nje hwomu Taitas, ngko Poul Anituye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas Kilaisiye hungkuno a'amumo liku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mti'mokalokweno. Anitu nonihwosopento ntimento, Kiko a'amu uhwasopo'mentohe sohwa hofikoe simoho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usofitofohoji nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje hon'ngkanomo nto'no in'ngkayo'ne filuti'hwahoho. Ose ntonto nihwatimentisofoho. ² Olo syoho hwap'ngoso olenoho. Hohonta Anitu nakwo'nji hwaho'nji mamti'mokiyo sohonta ole limento, A'amu ngkimo simoho hi'ntnnono ntapifji somo songo ne'no humayo'neso uyimnnoho. Anitu kako hwasyo hungkuno ni'hu'no ane'njo sohwo ose nalimentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno. ³ Tifi no'mo oso sikuno Anitu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wop'ngo songo ne'no humayo'ne loso ho'n'ngkahon'ngki Anitu nakumo asomo netimayo'ne sohwo olo syoho loso ntapmentisoso ngko a'amu somo luti'hwahokweno.

⁴ Taitas sohwo'ni ngko Anituye hungkuno kilahon'ngko kiko simoho hi'ntnnono uyonji nje hwomu nehopi imo'nimentohino hwosoho. Nakwoe simoho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no nimo'n'ngkohoho. Nan'ngkwohwo Anitu sohwo'nji Jisas Kilais asomo netimayo'ne sohwo'nji siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wop'ngo kilohofohosi sikoe simoho pompenjiyoso kijape so'no nimo'n'ngkohoho.

A'amu Anituye syoho'njo sohwa olo yahino loso uyife.

⁵ Oso hwaho Kilil osopo yo'mayo syoho mesojwao'mmentihwoyoso kiko ito'no esojwafohoji ango'meemjo a'amu Jisas Kilaisimo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo kiko uhwasopofu. Ose kilonji kiliko'ma'mentohefoho. ⁶ Ole kilimentoho, Hwe engo uhwasope sohwa olo yahino loso'nji wohumantifeho. Hwe huhwo sohomo a'amu nuhwonontifi hon'ngkano wonyo somo ni'hu'no muhwon'wo'n'ngkohoyohoho. Kako ape anga'nohino'njo humawo'n'ngkiso hweho. Sikoe mehomi Jisas Kilaisimo simoho hi'ntnnono uyontifi kan'ngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofohoho. Mehomi hisomo a'amu nuhwonontifi yahino wop'ngo'nohino somo uhwon'wo'n'ngkohofohoho. ⁷ Hwap'ngoso ole hwe engo lohwo kako Anituye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako hon'ngkano wonyo ane'njo wohumano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako simano hintotolino umnyo'eno. Mijo yokumpohn'nyo kako non'ngkuhwosi nonilohofe'eno. Kako ikujoho fongkiyo'eno. Kako hamniyoho engo so'no hi umo'nyo'eno. ⁸ O'o, kako olo yahino loso uyono. A'amu ango kengopo nta'ni jomo u'mayo somo wop'ngo umokosyohumawosi ango'nji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wop'ngoso kako simoho wop'ngo'njo uyihwono. Kako Anituye hungkunomo ito'no in'ngkayo'ne umonono. Kako hon'ngkano nto'nohinomo un'ngkaweno. Yo'mayo hon'ngkano wonyoso ni'hu'no miyonehoho. Yo'mayo hwaponjo yahino wonyo somo monje yasihwosi Anituye yahino somo un'ngkaweno. ⁹ Yo'mayo hungkuno nehopi kakimo luti'hunyo somo kako simoho hi'ntnnono engo uyihwosi yokumpohn'nyo wokesyohumano. Ose ihwosi olo Anituye hungkuno nto'nohino loso a'amu nom'ne somo luti'hwahwosi hofikoe simoho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo somo hungkuno yokumpohn'nyo ulihwoso'no hofikoe hon'ngkano wonyomne'no huno wosyofisyantifeho.

A'amu Kilil pi'n'ngo engoso hwasyo hungkuno li'wo'n'ngkohofohoho.

¹⁰ Hwapingoso a'amu Kilit pi'n'ingo engoso hofiko hahn'nyo yiwo'n'ingkohofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyontifi hwasyo hungkuno ole lutihwawo'n'ingkohofi, A'amu Jisas Kilaisiye hungkunomo in'ingkawowo'n'ingkohofi sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'nife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahon'ingkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo in'ingkowalokwofo. ¹¹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa filom-jasyo. Hofiko hamniyoho poji womano lontifi hon'ingkanano wonyo nakwo miyoso lutihwawowo'n'ingkohofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye hon'ingkanano wop'ingo so'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo. ¹² Hwe fihwo Kilitnnta'ango sohwa kakoe a'amu somne'no olo hungkuno limentisofoho.

A'amu Kilit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno liwo'n'ingkuhwono.

Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'njo'nwoho.

Toho'nohino niwo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho liwo'n'ingkuhwone'nwoho.

Kilit sohwafe hwe huno'njo sohwa oso limentisofoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwa hungkuno nehapi limentono. Oso'no kiko yoka yokumpohn'nyo ulohoho'no hofikoe hwasyo hungkunomne'no huno syafisiyokui simeho uwolo'mokufe. Iwolo'mokukui Jisasimo simeho hi'ntnono nto'no uyantifeho. ¹⁴ Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'njo ikuji a'amu Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fewo'n'ingkohofi sofe hon'ingkanano somo hofiko tifi min'ingkaftinnehofo.

¹⁵ A'amu hon'ingkanano wonyo aneso yo'mayo somo uhwonifijoso hofikoe hunomo simehomo wonyo mumokonehofo. O'o, huno wop'ingo'nohino syafisiyo'n'ingkohofoho. I a'amu hon'ingkanano wonyo'njo Anituye hungkunomo min'ing kayo'njoso yo'mayo somo uhwonontifi huno wonyo pisakino'njo syafisiyo'n'ingkohofoho. Yo'mayo hon'ingkanano wonyo iwo'nontifi wop'ingo yalokuhwono lontifi yiwo'n'ingkohofoho. ¹⁶ Mango'nohino ole liwo'n'ingkohofi, Nakwo Anitu ne sohune'no huno nayohoho. Ose ko lahon'ingkofi yo'mayo yiwo'n'ingkohofi somo nakwo nuhwonontani nakwo huno nayohoho. Anitu ne sohomo min'ing kayo'njofoho. O'o, hofikoe yahino pisakino'njo yontifi hahn'nyo yiwo'n'ingkohofoho. Syoho wop'ingoso m'ikwifitnehofo.

2

Hwe moya'mi sokafo sofe hungkunofoho.

¹ I oso'no kiko Anituye yahino so'no a'amu somo lutihwayo sohonta kiko hungkuno nehapi'nohino lutihwahoho'no hofiko Anituye hon'ingkanano somo tipemafikui osomo nto'no un'ingkwantifeho. ² Hwe engo sohwafo ole ulohoho. Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nonilohofikutoho. Sekwo hon'ingkanano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje feesyo. Sekwo Jisasieye hungkunomo tifi in'ingkakuiji a'amumo simeho uyimno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

³ Oso pa'nyoso ape sokafo sofamo ole ulohoho. Sekwo hon'ingkanano wonyo nihu'no mifitnehofo. O'o, hon'ingkanano wop'ingo'nohino uyife. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno sifajo nolikutoho. Hofiko mijo yokumpohn'nyo non'ingkuji oso mijo hiso hofikoe hwe engo imo'nyo'eno. Hofiko moya'mi songo sofamo hon'ingkanano wop'ingo so'no wolutihwafe. ⁴ Ole wolutihwafe, Sekwoe hwehwamo simeho uyimno. Sekwoe mehomi somo simeho uyikui hofiyo umokosyohumamno. ⁵ Ose lutihwafikuiji olo'nji filutihwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasyikui hon'ingkanano wop'ingo'nohino fin'ingkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe anga yo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumafikuiji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomi'njimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekuji enjwa'mo fohumamno. Ose lutihwafikuiji nto'no in'ingkaftijo'manji a'amu nom'neso oso yahino wop'ingo somo uhwon'ingkuji Anituye hungkuno somne'no sitofo hungkuno mul'itnehofo.

Hwe songo sohwafe hungkunofoho.

⁶ Oso pa'nyoso kiko hwe songo sohwafo yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filutihwahoho. ⁷ Taitas sohwafo yo'mayo wop'ingo'nohino iso somo a'amuso tifi wokin'ingkapife. Oso'no jije hon'ingkanomne'no nto'no fisyafisiyo. A'amu somo wolutihwamo lohoji hungkuno nehapi'nohino filutihwaho. Hwasyo hungkuno nolutihwahotoho. Kiko jije syoho ne so'no kumo'n'ingkwoso'no syoho loso ito'no fiyo. ⁸ Kiko hungkuno nehapi'nohino lutihwahoho'no a'amuso jije yahino somo kohon'ingkuji hofiko hon'ingkanano wonyoso motipemapitnehofo. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi in'ingkawowo'n'ingkohofoso nakumne'no wonyo

hungkuno wonelano likuji nakwoe hon'ngkano wonyo ane so'no wonyopi t'pekuji wonimango unimontonoho.

Syoho ulohofiyi sohwafe hungkunofoho.

⁹ Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyi sohwafo ole filut'hwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simeho wop'ingo umokiyo'ne sekwo nto'no fiy'mno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposo so'no sekwo yoka nul'kutoho. O'o, syohoso hofiyi fiy'mno. ¹⁰ Hofikoe yo'mayoso hufo nomaf'kutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohumne'no huno syafisyikui syoho wop'ingo'nohoni yontan'ngkukui hwe engo sohwa simeho wop'ingo wosejopant'feho. Sekwoe hon'ngkano wop'ingo somo sehon'ngkukui Anituye hungkunomo sekwo in'ngkwalokwofo so'no huno ole wosyofisyant'feho, Anituye hungkuno wop'ingofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwafo filut'hwahoho.

Nakwo hon'ngkano wop'ingomo nohumehwasi Jisas Kilaisiye Sikuno somne'no wohon-tohumano.

¹¹ Anitu a'amu hopi'nonohino hn'n'mo simeho nejaponto wop'ingo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wope'nono lonto Jisasimo uhwat'imentisofoho. Oso yahino wop'ingo nalohofoso ut'hwanyopo yahan'ngki olohonta a'amu hopi'nonohino hn'n'mne asomo netimayo hon'ngkano somo hwasampo'mentiso hweho. ¹² Hohonta nakwoe hon'ngkano wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumentan'ngki yo'mayo hwahoponjo somo simeho uyimotohwonefoho. I olohonta Anitu wop'ingo nalohom'entiso so'no ole nelalofi, Sekwoe hon'ngkano wonyomo hohujo ikinjamof'kuji hwahoponjo yahino wonyo so'no i'waho fiy'mno. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyikui Anituye yahino wop'ingo somo nto'no fin'ngkamno. Anituye syohomne'no simeho semo'n'ngkuhwoso'no huno wop'ingo'nohoni fisyafihupmno. Ose nelalofoho. ¹³ Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilais Asomo Netimayo sohwa'no ne'no hontohumalohwano. Oso sikuno wonyoangkafo somo Jisas Kilais sohwo mofehi'nyo pa'nyo lihwaso nakumne'no nopahon'ngkuhwosi uhwonane'nowoho. ¹⁴ Jisas Kilais nakwoe hon'ngkano wonyo somta'ni isihutof'ne pe'n'imentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne hofikoe hon'ngkano wonyo somo wae weeo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wop'ingo'nohoni ukufe lonto pe'n'imentisofoho.

¹⁵ Olo hungkuno kumti'mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filut'hwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu huno ole syafisyikutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyafisyikutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usosofitofohoji a'amu hungkuno losomo haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofiyi hwasoho. A'amu fihwo kiko a'amu siki'ngofoho lihwaso kiyoloho.

3

Anituye a'amu ne hn'nwi yahino wop'ingo'nohoni uy'hwano.

¹ Taitas sohwaso, jije a'amu somo olo hungkuno so'no huno ufohotofo. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofo sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejap'ijoso sekwo komo'no fiy'mno. ² Ose ulohoji nom'ne hungkuno ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nol'kutoho. Ikujoho nofongki'n'ngkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nji nohumaf'kuji a'amu hopi'nonohino somne'no hwahopo pawomno. Wop'ingo'nohoni ulohopmno. Ose ulohoho.

³ Kiko huno moi'wonoho. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nowoho. Oso nakwo hungkunomo hwotoho hmotohwonefoho. Hwe wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto hon'ngkano wonyomo ipenemotapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyoso simeho fefoyonji nakwoe hwe engo hopa imo'n'ngkahon'ngki nakwo t'fi in'ngkowntani nakwoe a'apahomnohoni ho'noma'n'motohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho wonyo namo'n'm'weho. Hofikoe yo'mayo so'no hi namo'n'm'weho. A'amu nakune'no mangohwa imo'n'alokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

⁴ Ose nohumentan'ngkuhwoni Anitu asomo netimayo'ne sohwo simeho nejaposo ut'hwanyopo i'mofaponto hon'ngkano wonyo somta'ni ishutofonema'mentisofoho.

⁵ Nakwoe yo'mayo hon'ngkano wop'ingo'ne poyo pe'n'imentiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahon'ngki asomo netimayo'ne kako poyo pe'n'imentiso hweho.

Nakwoe wonyoso wae enaofahon'ngki kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo mijo hopa kiy-onemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofoho. Songo namokonto huno wop'ingo songoso nejapmmmentisofoho. ⁶ Jisas K'lais nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no An'itu kakoe Towahuno nehula'o'mentisofoho. ⁷ Ose yonto yo'mayo Jisas K'lais nakumne'no naloho'mentiso so'no An'itu nelalofi, Nje mehomi wop'ingo kuyoho. Ose nelalofoho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wop'ingo so'nji wonejapmmonto yahon'ngki hontohumalohwono.

⁸ Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'n'ingo kumti'mokiyalokwe loso kiko a'amu somo yokumpohn'nyo filuti'hwahoho. A'amu An'itumo simeho hi'ntnnono uy'iwo'n'ingkohofoso olo hungkuno losomo in'ingkakujji hofiko syoho wop'ingo so'no simeho umo'nono. Olo syoho wop'ingo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

⁹ Taitas sohwo si a'amu siki yoka hnn'wo'n'ingkohofoso somne'no i'waho fiyo. A'amu hofiyakwosafe a'mane hungkuno somne'no huno syaf'isyi'wo'n'ingkohofoso somne'no i'waho fuyakolofu. Hon'ngkano hungkuno somne'no ikujoho hungkuno hopa hn-nontan'ngkujoso i'waho fuyakolofu. Nakwo huno moi'wonoho. Oso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

¹⁰ A'amu fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amu somo wahusilo'mo lihwo si hungkuno kengo ulososo oso a'amu sohomo yokumpohn'nyo uso. Jije hungkuno simo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohomo hohujo fikin'jmofo. ¹¹ Oso a'amu oseso kiko huno kiyohoho. Kako hon'ngkano wop'ingo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahon'ngki kako kakoe yahino wonyo somo musikwajiyohofu.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno loso nto mtito'maleno. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u Atemasi'nji Tikikosi'nji ngko'nji humalohwono. Oso'no hwangku hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepono uhwat'monne'no yohono. Ku'maso sohonta kiko ango Nikopoulis sopo komo'no ni'maho. ¹³ Oso hwe Senas hungkuno m'hwajiyo syoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousi'nji siko hano iyo sohonta kiko hofiyo ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo hon'ngkanomne'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

¹⁴ Kiko'nohini'maho. O'o, hwe moya'mi hopi'nonohinoso ufo'map'ifijoso hofiko syoho wop'ingo so'no simeho umo'n'montonoho. A'amu umofonyo iyo sohwo ufo'map'ife. Siki humayoso wop'ingo'maho. O'o, hofiko humafijoso syoho ne'njo uyife.

¹⁵ Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu An'ituye hungkunomo in'ingkowalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo simeho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amufu ulalokuhwono. Ose fonajiyo ntohofo.

An'itu kako hofiyo wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mti'mokohono. Hungkuno osohpeho.

Filemoun Olo Iyoswo loso Poul Kako Hwe Filemounne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'wenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikou olo iyoswo loso Poul kako hwe Filemounne'no mt'i'mokumentisofoho. Filemoun sohwo Pouliye a'amu hweho. Oso hwe huhwo sohwo ango Koulousi humunyo hweho. Filemoun huhwo sohwo kakoe syoho ulohofiyoso hi'njo hweho. Oso syoho ulohofiyoso sohune yofeso olenoho. Ounesimosiyoho. Oso hwe Ounesimos huhwo sohwo hiyaso li'mofonto ango Loum sopo Poul'mo u'ma'mentisofoho. Nu'mahoningki Poul kako Anituye hungkuno ul'imentisofoho. Nulahoningki Ounesimos kako s'meho iwolo'mokumentisofoho. S'meho iwolo'mokahoningki Poul Filemouniyepono asomo uhwaj'monto olo iyoswo loso mt'i'mokuyahot'imentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa l'hwasi t'ifi un'ngkohwano.

¹ U nje n'ngkwahwo Filemoun, nje hungkuno t'ifo upa'nyo. Ngko Pouli'ni nekwoe n'ngkwahwo Timouti'nji nohumentayo kikine'no olo iyoswo loso mt'i'mokalokuhwoyo. Ngko a'amumo Jisas Kilaisiye hungkuno ul'male so'no hofiko ngkimo impo'angomo intofan'humalofofoho. U Filemoun k'iko nekwo'nji Anitumne'no syoho afa hwasoho. Nekwo s'meho kijapalokuhwoyo. ² Nekwoe hungkuno loso olo a'amu lomo uhwojalokuhwoyo. Nekwoe nampohwo Apiya'nji Akiposi'njoho. Akipos ngko pa'nyo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofonto Anituye hungkuno lut'hwalofoho. Nom'ne a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawentifi jije angomo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo hungkuno loso mt'i'mokalokuhwoyo.

³ Nan'ngkwahwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji s'iko'monta'i s'iko yo'mayo wop'ingo selohofosisi s'meho pompengo wosejapanjiyoho.

Filemoun kako Hwe Engo Jisas sohomo s'meho uy'mojo hweho.

⁴ Nje n'ngkwahwo Filemoun, ngko Anitumo jomo ulontnne sohonta ngko kikine'no isamoyoka m'kun'imposo ul'wo'n'ngkohofoho. ⁵ Hwap'ingoso ole, Olo hungkuno loso upa'n'malefoho. K'iko nakwoe Hwe Engo Jisas osohomo s'meho hi'ntnnono engo uyonji a'amu Jisas sohomo in'ngkawo'n'ngkohoho oso'ntnne'no s'meho uyalokuno. Oso'no Mpohumo isamoyoka ulalokweno. ⁶ Olo so'no n'mo'n'ngkohoho. Nakwo Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo sosofito'n'ngkuhwasi fo'ma'nososo yo'mayo wonyoangkafo Jisas Kilais nejadi'wo'n'ngkiso so'no nakwo huno ito'no naisoso ito'nohino wokemokosyohumantanoho. Oso'no Mpohumo jomo ulalokweno. ⁷ Filemoun k'iko a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkohoho somo s'meho engo uyalokuno so'no ngkimo yokumpohn'nyo n'sosofitofonji nje s'meho wop'ingo k'iko n'mokuwo'n'ngkino hwasoho. Anituye a'amu hopi'nonohinoso kikine'no syakufisyontifi s'meho wop'ingo umo'n'ngkohoho.

Poul Filemounimo ul'mento, K'iko Ounesimosimo maho. Jije n'ngkwahwo hopa umo'nono.

⁸⁻⁹ Hungkuno anga'nohino Ounesimosimne'no wakilohon'imonne'no yohono. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais a'amumo s'meho uyo yahino loso nejammentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo k'iko in'ngkayo'neso nokil'mnesohilo. I oso'no ngko s'meho kijapmenthe so'no olo so'no jomo wakilohon'imonne'no yohono. K'iko ngkine'no huno kiyohoho. Ngko a'mane imo'nonji Jisas Kilaisiye syohomme'no impo'angomo humaleno. ¹⁰ Oso'no Ounesimosimne'no wakilohon'imonne'no yohono. Kako nje hwomu pa'nyo imo'n'ngkiso hweho. Impo'angomo nohumanji Anituye hungkunoso Ounesimosimo ulahoningko hungkuno hiloso kako s'meho hi'ntnnono uyonto Anituye a'amu imo'n'masofoho. Oso'no ngko kan'ngkwahwo pa'nyo humaleno. ¹¹ Oso hwe huhwo sohwo Ounesimosiyo kakoe yofe hwap'ingoso olenoho. Fo'mayo'nefoho. I hohonta Ounesimos kako jije syoho kilohofimentiso sohonta kako wonyo kiloho'mentisofoho. I olohonta kako k'iko'nji ngko'nji syoho wonyoangkafo elohofiyoho hweho. Kako wefo'ma'montanoho.

¹²⁻¹⁴ Anituye syohomme'no impo'angomo nohumentanimo k'iko ango kengopo nohumahoji ngkimo man'fo'matnnehino. K'iko ngko'nji humentontasi ngkimo wop'ingo nonimokosyohumantnnesohilo. I oso'no jije syoho kilohofiyoho ngko'nji humayo so'no ngkimo wop'ingo n'mokosyohumawoso'no nje s'meho wop'ingo wani'mo'n'monte'no

yohoho. Jije uyohope hweho. Ounesimos ngko'nji wohumano lonji ko yoheso kiko olo hilo so'no manjoso'no ngko jije hon'ngkano jije syoho kilohofiyo osohumo asomo utimayo'ne mopijwakumo'mnehono. O'o, kiko ngkimo nifo'mayo so'no asomo uhwalisoso oso wonyoangkafofoho. I oso'no jije hunofoho. Oso'no kikiyepono Ounesimos sohumo uhwojalokweno. Hwe huhwo sohumo simemo engo uyonji uhwojalokweno.

¹⁵⁻¹⁶ Hohonta kako kuhwoti'mofonto we'enehwo hiyaso umentisofoho. Osohonta kako hamniyoho momaso'njo siki syoho kilohofiyo hweho. I olohonta syoho kilohofiyo'nohino hwo'maho. O'o, kako hnn'ngkwa'wehweho. Hwap'ngoso kako Hwe Engo Jisasimo simemo uy'wo'n'ngkiso hweho. Simo'mo Ounesimos we'enehwo kuhwoti'mo'mentisoso olelikeno, kiko'nji ne'no nohumuhne so'no kakuhwoti'mo'mentonono. Nen'ngkwowho Ounesimosimo simemo uy'mentohe hwo'nyoho. I olohonta kiko kakimo simemo engo uy'monnoho. Kako jije syoho kilohofiyo'nji hnn'ngkwa'wehwo'njoho.

¹⁷ Kiko ngkimo Anituye syohomne'no nje tatohwo hwosoho syon'fisyiwo'n'ngkino'manji kiko ngkimo ntohofiwo'n'ngkino hopaso kiko Ounesimosimo ulohoho. ¹⁸ Hohonta kako kikimo wonyo pipi kiloho'mentiso'manji kiko ngkine'no oso hiso'no hungkuno filihwajo. Ngko jije yo'mayo so'no kikimo aku wokijapmmo. ¹⁹ Ngko Pouli'ni yo'mayoso aku wokijapmne'no nehapi kilalokweno. U kiko uhwonyo. Olo hungkuno loso nje aho'nji ifalifaliyo mti'mokalokweno. Ngko jije hunomo huno makufohoto'mnehono. Hohonta ngko Anituye hungkuno lokiti'hwahon'ngko kiko olo hungkuno hilo somo simemo hi'ntnnono umentohino so'no kiko songo ne'no humayo'neso ma'mentohinofoho. I oso hungkuno kil'mentohe so'no kiko ngkimo aku peho ntapmmentohinoto. Awonoho. Oso hiso'no ngko huno makufohoto'mnehono. ²⁰ U nje n'ngkwahwo, kiko ngko'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syoho ntne'no syafisyohoji kiko Ounesimosimo ito'no mokosyohumaho. Kiko ose isoso nje simemo wop'ngo wan'mo'nimontonoho.

²¹ Olo hungkuno ngko kikimne'no mti'mokuyohojalokwe loso kiko uhwon'ngkohojo haloho peso'no ngko huno niyohoho. Ounesimosimne'no yahino wop'ngo kiko ulohoho so'no kilohe somo tifi in'ngkahuji oso mta'ni kiko yo'mayo yahino wop'ngo ne'no mji'misoso jije yahino wop'ngoso nje hungkuno kilohe loso jije hunoso nje hunomo woniyakolo'monnoho. ²² Nom'ne hungkuno tifo upa'nyo. Ounesimos kikimo ku'maso sohonta kiko ngkine'no ango anga'no ito'no fesyohumaho. Hwap'ngoso sekwo ngkine'no Mpohumo jomo uliwo'n'ngkohoho so'no hontohumaleno. Anitu sekuyepono ngkimo asomo won'hwajono ntnne'no yalokweno.

Nom'ne a'amuso Filemoun ne'no nakwoe a'amu hweho limentohofofoho.

²³ Epeefilos kako'nji ngko ntnne'no Kilais Jisasie syohomne'no impo'angomo humalohwoyo. Kako kikimne'no nje a'amu hweho lonto huno syokufisyalofoho. ²⁴ A'amu nom'ne sohwa ngko'nji Anituye syoho yalokuhwone sohwa kikimne'no nakwoe a'amu hweho kilalokwofo. A'amu huhwo sohwa ole, Mak, Alisitakos, Ntemas, Luk. Osohwa kikimne'no syokufisyalokwofo.

²⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako yo'mayo wop'ngo waselohofono. Nje hungkuno tifo osohopeho.

Hipilu Olo Iyoswo loso A'amu Hipilu somne'no Mt'i'mokumentohofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo mofonepo *teti-sefen* (37) nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo Hipilu loso t'ihwo mt'i'mokumentisotikeno. Iyoswo mt'i'mokomayo sopo a'amu mt'i'mokumentohofoho sohwanne'no yofeso mamti'mokiyofoho. A'amu fiso hofikoe hunoso olenoho. Poul mt'i'mokumentisofoho. A'amu fiso hofikoe huno olenoho. Mponopas, Apoulous, Luk, Makija sohwa mt'i'mokumentohofohofoho. I oso'no olo iyoswo loso'no huno ito'no'maho. O'o, t'ihwo mt'i'mokumentisotikeno. A'amu olo iyoswo hilo mt'i'mokumentiso sohwo olo iyoswo hiloso a'amu Juta Jisas'mo in'inggunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso nt'ipo humentan'ingkofit'ikeno. Oso hiso'no nakwo huno monayofoho. Angopone yofeso majofoho. Olo iyoswo hwap'ingo mt'i'mokiyoso olenoho. Oso a'amu Juta Jisas'mo in'inggunyo sofe s'meho hi'ntnnonohino somo tango ifawe sohonta yokumpohn'nyo lohoho'ne yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo nakwo atofu l'hwasi t'ifi un'ingkohwano.

Anituye Hwomu sohwo hungkuno nejapmmentisofoho.

¹ Hohonta sikuno pi'n'ingo somo Anitu kakoe hungkuno neyakwosamo uy'imentisofoho. Sikuno fehohnjoso kako a'amu sohwaro uyahon'ingki hofiko nalimotofohofoho. Sikuno nom'nemo Anitu kakoe hungkuno ahwomomjo a'amu somo uyahon'ingki nalimentisofoho. ² I nakwo a'amu olohontajo hn'nimo Anitu kakoe hwo-mumo kako hungkuno uyahon'ingki Jisas nalimentisofoho. Oso hwomu huhwo sohomo Anitu ul'imento, Kiko hwaho'nji ahwomo'nji mt'i'mojo. Ose ulahon'ingki Jisas kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayoso mt'i'mokumentisofoho. Oso mt'i'mokumentiso so'no Anitu kako Jisas'mo ul'imento, Kiko'nefoho ul'imentisofoho. ³ Nakwo Anituye Hwomu huhwo sohomo uhwonontani nakwo Anitu ne sohwoe yokumpohn'nyo'nji Anituye yofe engo'nji uhwon'wo'n'ingkuhwonefoho. Kako Anituye yahino ne somo nakumo neti'hwayo'ne hweho. Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo lonteso kako hwaho'nji a'amu'nji yo'mayo so'nji hul'i'mokumemokosyohumaho. Kako a'amufe wonyoso wae yaofo'ne hon'ingkanoso imo'mentisofoho. Imofikwato lohofonto kako ahwomomo sonto kan'ingkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo somo mokosyohumaho.

Anituye hwomu Jisas sohwo kako a'amu ahwomomjo somo hwofilo'nnyo hweho.

⁴ Oso yofe engo Anitu kakoe hwomumo mul'imentisoso a'amu ahwomomjo hopi'nonohino sofe yofemo yakolo'nnyo hweho. Yofe engo loso ole, Anituye Hwomufoho. ⁵ Hwap'ingoso ole, Olo hungkuno loso Anitu hohonta a'amu ahwomomjo somo ul'imentisotaho. O'o, kakoe hwomumnohini ole ul'imento, Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jije Mpohwo'nyoho.

Nom'ne honta ole l'imento,

Ngko kan'ingkwohwo'ni humaleno.

Kako nje hwomu hweho.

Oso hungkunoso Jisas'mnohini ul'imentisofoho. ⁶ Anitu kakoe Hwomu anga'nohino Jisas osohumo hwahopo uhwat'monto yonto Anitu kako a'amu ahwomomjo somo ul'imento,

A'amu ahwomomjo soku sekwo nje hwomufe yofe foho'nomapmno.

Ose ul'imentisofoho. ⁷ Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somne'no ole nalohi, Ngko nje a'amu ahwomomjo somo mt'i'mokahon'ingko nje syohomne'no hofiko emta'mingo ifoho'nji oso hopa iwo'n'ingkohofohofoho.

Ose nal'imentisofoho. ⁸ I Anitu kakoe Hwomumo ole ul'imento, Kiko Anitu sohwoi, a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo ne'no mokosyohuman-titne hwosoho.

Jije a'amufe hon'ingkanano nto'nohino m'hwajontihne hwosoho.

Oso yahino nto'nohino m'hwajiyi somo a'amu hiso nuhwon'ingkuji nto'nohinoho kil'iftnefoho.

⁹ Kiko yahino ito'nohino so'no kumo'n'wo'n'ingkohoho. Yahino wonyoso ngkilaho liwo'n'ingkinno hwosoho.

Oso'no ngko jije Anitu sohwo'ni ngko yofe engo mayo'ne kuhwosopo'mentohefoho. Oso'no jije simeho wopingo kumokuwo'ninkoheso jije a'amufe simeho wopingo somo yakolo'nnyofoho.

Ose ulimentisofoho. ¹⁰ Nom'ne honta kakoe hwomumo ole ulimento, Hwe Engo sohwo'si, simo'mo ne'mo kiko hwaho'nji ahwomo'nji jije aho'nji mti'mokumentohino.

¹¹ Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

I kiko ose'ne'maho. O'o, kiko ne'no nohumantohotne hwosoho.

Hwaho'nji ahwomo'nji hwapi'fe yofoho imo'ninkiso oso hopa imo'nonefoho.

¹² A'amu sohwa hwapi'fe ku'mokasyontifi nom'ne songo iwo'ninkohoho hopaso kiko hwaho'nji ahwomo'nji noku'mokasyohoji kiko nom'ne songo woho'nahumonnoho.

I oso'no kiko huno mikwesayafihutnehehino. O'o, ne'no nohumantohotne hwosoho.

Anitu ose ulimentisofoho. ¹³ Hohonta Anitu kakoe hwomumo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni foyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwa jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkuno ulimentisoso Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo ulimentisotaho. O'o, kakoe hwomumne'nohino ulimentisofoho. ¹⁴ A'amu ahwomomjoso hofiko Anitu kakoe syoho ulohofiyofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako asomo utima'mne somo ufo'mapifento uhwai'wo'ninkisofoho.

2

Anitu asomo netimayoso mikunimposo wonyohofiyofoho.

¹ Oseso oso hungkuno neso Anituye hwomu nejapmentiso somne'no nakwo piso'mo'nyo ihwasi nusikwojihaloho. O'o, nakwo yokumpohn'nyo kesyohumehwasi tifi uninkohwano. ² Hohonta Anituye hungkuno a'amu ahwomomjoso hofiko hwahoponjo a'amu somo uyahoninkofi a'amu hwahoponjo hiso hofiko hungkuno homo somo haloho maposo'njo yahoninkofi oso yahino wonyo somne'no Anitu hofikimo tohino engo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohi, oso hungkuno hiso a'amu ahwomomjoso hofiko a'amu hwahoponjo somo uyimentisoso hungkuno nehopeho. ³ Anitu nakumo asomo netimayo'ne honinkano hwosampo'mentisoso wonyohofiyofoho.

Oso homo somne'no nakwo hohujo ikinjaofihwasimanji oso yahino wonyo somne'no nakwo tohino mayoso'no hiyaso nti'mte wanehwono. Honinkano ni'hu'no awonoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo simo'mo olo hilo so'no a'amu somo ulimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi ne'njofoho lontifi hungkuno homo somo ininkawentifi hungkuno homo somne'no nalimentohofofoho. ⁴ Hofiko hungkuno hiso noluthwentaninkofi Anitu kako hungkuno homo somo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'neso kakoe yokumpohn'nyo a'amu homo somo uyahoninkgi hofiko yo'mayo wonyoangkafo iyo so'ne a'amu somo yamofo ithwamentohofofoho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo kakoe Towahuno uhwojahoninkgi Towahuno sohwo a'amu somo Anituye huno mta'angoso yo'mayo yahino wonyoangkafoso uyimentisofoho.

Nakumo asomo netimayo'ne hwapingoso jisasiyoho.

⁵ Hwangku hwaho nom'ne songo i'mofapone'no lalokuhwono. Oso hwaho songo mokosyohumayo so'no Anitu kako a'amu ahwomomjo somo uhwosopo'mentiso'maho.

⁶ O'o, Anituye hungkuno mti'mokumentohoho somo hwe fihwo ole mti'mokumento, U Anitu, nakwo a'amu hwahoponjo hn'nimne'no kiko huno peho'ne syonefisyalokuno. Nonemokosyohumamji nakwo a'amu wonyo hn'nimne'no kiko huno pehofo syonefisyalokuno.

⁷ Kiko a'amu ahwomomjo so'njo sopo kakimo hofiko'njo enjwa'mo we'enehwo wohumanonji uhumati'mentohinofoho.

Kiko jije yokumpohn'nyo uyonji yofe engo mulonji kakoe yofe engo ho'noma'mentohino.

⁸ Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso kako mokosyohumayo'ne kakimo enjwa'mo ho'nohumantohinofoho.

Ose mti'mokumentisofoho. Ou, Anitu yo'mayo hopi'nonohinoso nakwo mokosyohumayo'ne ho'nahumentisofoho. I anga'no olopo siki we'ne moho'nahumentono. O'o, ni'hu'no hopi'nono nakumo enjwa'mo we'ne ho'nahumentisofoho. I oso'no yo'mayo somo uhwonantaneso nakwo momokosyohumawo'ninkoho yihwono. O'o, ni'hu'no awonoho. ⁹ I oso'no hohonta jisas kako a'amu ahwomomjo so'njo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Hwapingoso Anitu nakumne'no hitoho ulofahoninkgi jisas kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye honinkano wonyomne'no tohino engo nomanto

poyo pe'nimentisofoho. I kako ose imentiso so'no Anitu kako Jisasimo apa'no yok-ngtaho uhumajonto kakoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo uyimentisofoho. Osohumo uhwonolokuhwono.

¹⁰ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso mti'mokumentiso hweho. Kako hwapingofoho. Anitu kako kakoe mehomi pi'ningo engo ne'njoso ngkiyepono pikuji ngko'njo lopo humafikuji nje yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji mapitnne'ento limentisofoho. Anitu ose likwato lohofonto kako huno ole syafihu'mento, A'amuso hofiko ngkiyepono sapifitnne'no nje hwomu kako hofikoe wonyo honingkanomne'no tohino mayoso wopingofoho. Anitu ose syofisyahonngki Jisas kako hwahoponjo a'amu hn'ipa'nyo imo'nimentisofoho. Jisas nohumanto yo'mayo tango kakimo u'mahonjoso kako wonyo ni'hu'no miyo hweho. Kako nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso tohino ma'mentiso so'no nakumo ahwomomne'no netimayoso Jisas huhwo sohwo hoponoho. ¹¹ Oso'no Jisas wonyo ane sohwo kako nakumo nonemanto nakumo wonyo ane pa'nyo namokonto kakimo mone'mo'nalofoho. Oseso Jisasjanji nakwo'nji naningkwowho anga'nohinoso Anituyoho. Oso'no Jisas kako nje ningkwahwosafon alonteso wonimango munalofiyohoho. ¹² Jisas Anitumo ole ulimonto, U Anitu ngko nje ningkwahwo nampohwosamo kikine'no ulimonne'no yohono. Hofiko kikine'no uhu'mokukujo'no osopo humahm'mo ngko jije yofe ho'nomayo'ne ta walmonnoho.

¹³ Jisas kako apa'no ole limento, Ngko Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimmonnoho.

Ose lonto nom'ne hungkuno limento,

Ou kiko ngkimo nohonyo. Nje mehomi Anitu ntapmmentiso so'nji ngko'nji olopo humalohwono.

Ose limentisofoho.

Jisas nakumo nefo'mayo'ne a'amu hwahoponjo hn'nwi pa'nyo imo'nimentisofoho.

¹⁴ Oso mehomi Anitu Jisasimo uyimentisoso hofiko hwahoponjo a'amufoho. Oso'no Jisas kako hwahoponjo a'amu imo'nimentisofoho. Olo nakwoe hwaho hopo lopo hwe wonyo Seten kakoe yokumpohn'nyo'nji nakumo poyo namokuwo'nngkoho. Oso'no nakwo poyo pe'niwo'ningkuhwone pa'nyoso Jisas poyo pe'nimentisofoho. I oso'no Jisas kako apa'no songo lika'mentiso sohonta kako Seteniye yokumpohn'nyo somo hwotoho hmentisofoho. ¹⁵ Nakwo mehomi we'e so'nwi poyo pe'nyoso'no iyoho nanimentiso mta'angoso olohonta engo hn'nwi nenalofoho. Oso iyoho nenalokunjoso nakumo impe intofonesyohumaho. I Jisas poyo pe'nimentiso so'no kako oso impe homo somta'ni nasihuto'mentisofoho. ¹⁶ Jisas oso syoho imentisoso a'amu ahwomomjo somo ufo'mayo'ne'maho. O'o, Apilohamiye imu hn'nyumo wonyomne'ne imentisofoho. ¹⁷ Oseso Jisas kako a'amu hwahoponjo ne pa'nyo imo'nimentisoso homningkwa'wehwosafe yahinoso ma'mentisofoho. I oso'no yo'mayo yamofu u'manteso kako yokumpohn'nyo lohofonto wonyo honingkanoso miyo'njo imentisofoho. I homningkwa'wehwosamne'no hitoho ulofahonngki hofikoe wonyomne'no tohino manto wonyo hiso wae yafo'ne honingkanoso imo'mentisofoho. Oso'no kako ajwopo nohumanto nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne hulimokomokonesyohumawo'nngkiso hweho. ¹⁸ Olohonta yo'mayo hwahoponjo ne'mahwosi honingkanoso wonyomo upenemotamo lihwosi yososo Jisas wonfo'ma'montonoho. Hwapingoso Jisas nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta yo'mayo hwaho lophonjo tangoso Jisasimo honingkanoso wonyomo upemotamo limentisofoho. Oso tango u'ma'mentiso so'no yo'mayo nakumo yamofu nalohofu so'no Jisas kako huno uyihwoso'no nefo'mayo'neso Jisas kako hoponoho.

3

Jisasiye yofe engoso Mousesiye yofemo yakolo'nnyofoho.

¹ Nje a'amufu, sekwo Anituye mehomi ne imo'nimentohofu soku, Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo sehwasopo'mentisofoho. Jisas kako Anituye hungkuno uyohojiku'mofu sohwo kako nakwo Anitu'nji humayo'ne hulimokonesyohumaso so'no nakwoe wonyo wae enafo'ne syoho ma'mentisofoho. Oso huhwo sohomo simeho hi'ntnnono uywo'ningkuhwone oso'no kakoe a'amu ne'nwoho liwo'ningkuhwonefoho. I oso'no nakwo Jisasimne'no huno ne'no syofisyihwasi nakwo Jisas kakine'no huno engo wotipemehwano. ² Anitu oso syoho hiso'no Jisasimo uhwasopeehonngki Jisas syoho hiso hofiyo esojwao'mentisofoho. Simo'mo Mouses kako a'amu Isiael somo Anitumo ufohi'nyone hulimokosyohumamentisofoho. Tifi sohonta Jisas huhwo oso syoho Mouses hopaso kako ma'mentisofoho. ³ Nakwo angu wopingo uhwonantaneso

ango wopingo homo somo yofe engo muliwo'n'ngkuhwonetaho. Awonoho. Nakwo ango kakwo'yohwo sohune'no yofe engo muliwo'n'ngkuhwono. Oso'no Jisas kako nakumo Anituye ango pa'nyo namokumentiso hn'nwiye ango kakwo'yohwo sohwo Jisas'yoho. Mouses kako ango homo somo mokosyohumayo'nohino hweho. Jisas kako ango homo somo kakwo'yohweho. Oso'no Jisas kakoe yofe engoso Mousesiye yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁴ Ango hopi'nonohinosa a'amu moluwo'n'ngkohofoho. I oso'no Anitu kako'nohino yo'mayo hopi'nono mti'mokumentiso hweho. ⁵ Mouses Anituye syoho ulohofiyo sohwo kako Anituye hungkunomo tifi in'ngkawento Anituye angomo wopingo mokosyohumamojo hweho. Anitu Mousesimo yo'mayo Anitu kako hwangu yoneso'no luti'hwamentiso so'no Mouses a'amu somo luti'hwamojo hweho. ⁶ I oso'no Jisas Kilais sohwo kako Anituye syoho ulohofiyo hwo'maho. O'o, kako Anituye Hwomu hweho. Jisas kako huhwo Anituye hungkunomo in'ngkawento Anituye ango hn'nmo wopingo nemokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi Kilaisimo simeho hi'tntnnono ne'no uyihwasi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumehwasi nakwo kakine'no hontohumayo'manji oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi ne'no nomolohinowentan'ngkuhwosi nakwo ne'no nohumentihwanefoho.

A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofiko usijo'no mohu-fa'fittnefoho.

⁷ Anituye Towahunofe mampahomo upo'nano. Ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n'fijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

⁸ Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkunomo haloho upa'nont'fifi hahn'nyo yont'fifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoho.

Hofiko hwaho a'amu ane sopo nohumant'fifi Anitu nto'no monefo'mayo'njo iwo'n'ngkino hwosoho nti'motofoho.

⁹ Seyakwosa osopo nohumentan'ngkofi soswo *fouti* (40) uyakolofontan'ngki yo'mayo wopingo ngko uti'hwamentiso somo uhwon'nti'motofoho.

Hofiko ko uhwon'nti'motofoso hofiko ngkimo sitofa nti'motofoho.

¹⁰ Oso'no oso a'amu homo somne'no simeho tohino n'nm'ngkahon'ngki limentoho, A'amuso hofiko nje yahinomo min'ngkayo'njo yont'fifi nom'ne hon'ngkanomo usampewo'n'ngkohofoho.

¹¹ Oseso nje simeho tohino n'nm'ngkahon'ngki hungkuno yokumpohn'nyo ole limentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnehofo. Ni'hu'no awonoho.

Anitu ose limentisofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno hwotoho hmmotofa pa'nyoso nakwo hwotoho fehwaloho.

¹² Nje a'amufu, sekwo huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kako sekwo'njopo humaso sohwo kako Anitu songo humaso sohomo simeho hi'tntnnono muyo'njo ihwosi Anitumo ni'hu'nahone hohujo ikinjaofihwosi kako hon'ngkano wonyomo sompefonoho. Oso'no sekwo nto'no uhwontohumano. ¹³ Sekwoe sikuno moi'wo mmo'nosojwaofe sohonta sekwo sikuno huhwo huhwi sekwoe sen'ngkwa'wehwasafe hunomo Anituye hungkuno so'no huno filan'fihotopmno. Ose l'fihotofikuji sekwo ufo'ma'nimno. Hwe fihwo sekwo'nji humaso oshomo hon'ngkano wonyoso kakimo kompemotahwosi kako olo hon'ngkano loso'no wop'ngofoho l'hwosi Anituye hungkunomo ni'hu'nahone hahn'nyo yonoho. ¹⁴ Simo'mo nakwo Anitumo simeho hi'tntnnono uyoma'mentihwoneso yokumpohn'nyo kemokosyohumentaso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ne'no kemokosyohumayo'manji u Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kako yo'mayo mokosyohumaso so'nji ma'malohwono. ¹⁵ Nakwo huno nayohi, Anituye hungkuno ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n'fijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno haloho upa'nont'fifi hahn'nyo yont'fifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoho.

Anitu ose nalimentisofoho.

¹⁶ Hohonta Anituye hungkunomne'no hahn'nyo ti'hwia imentohofoto. Hwe moya'mi Isilaeliso Ijip mta'ni Mouses ipemotawomentisoso hahn'nyo imentohofoho. ¹⁷ Anitu kakoe simeho tohino umnyoso nowentan'ngki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. Oso simeho tohinoso ti'humo uyimentono. A'amu hon'ngkano wonyo yont'fifi oso hwaho a'amu anepo poyo pe'nimentohofa hofikoe pijafoso osopo wentanjo somne'no Anituye simeho tohino umnimentisofoho. ¹⁸ Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ole-eso ti'humne'no limentono. Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnehofo. Oseso ti'humne'no limentono. A'amu kakoe hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofa somne'no limentisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu Anitumo simeho

hi'ntnnono muyo'njo yi'wo'n'ngkohoho so'no hofi'ko Anituye usijo'no humayo yahinoso motipemapitnnehofo.

4

Anituye a'amu neso hofi'ko usijo'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Anitu kako nakumo hungkuno ole nalimentisoso weho. Ole nalohi, Sekwo nje usijo'no humayo yahino somo fonyohumamno. Ose nelalofoho. Oso'no hwe fihwo kako nakwo'nji humaso sohwo kako Anituye hon'ngkanomne'no usijo'no humayo yahinoso kako motipihwonyo'njo umo lihwasu nakwo iyoho wonanono. ² Nakwo Anituye hungkuno wop'ingo upo'nantaneso a'amu Isilaeliso upa'nimotofoto oso pa'nyo'nwoho. I oso'no hofi'ko hungkuno wop'ingo ko upo'n'ngkahon'ngkofi hungkuno hiso mufoma'mmentisofoho. Hwap'ingoso hofi'ko ko upa'nontifi hungkuno homo somo hofi'ko simoho hi'ntnnono muyimmentohofohofo.

³ Hohonta Anitu kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji moi'wo mti'mokonto kako usijo'no humamentisofoho. Nohumanto a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somne'no ole limentono, Oseso ngko nje simoho tohino nimn'ngkahon'ngki hungkuno yokumpohn'nyo ole limentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hofi'ko motipemapitnnehofo.

Nihu'no awonoho.

Ose limentisofoho. I oso'no nakwo Anitumo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anituye usijo'no humayo yahino somo humalohwono. ⁴ Anituye hungkuno mti'mokumentohoho somo hwe fihwo sikuno iyoho humayo somne'no ole mti'mokumento,

Anitu kako yo'mayo mti'mokumentiso syoho moi'wo esojwaofonto sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentisofoho.

⁵ Olo hungkuno loso'no apa'no ole mti'mokumento,

Hofi'ko nje usijo'no humayo yahinoso ni'hu'no motipemapitnnehofo.

Ose mti'mokumentisofoho.

⁶ A'amu simo'mo Anituye hungkuno upa'nimentohofoso hungkuno homo somo simoho hi'ntnnono muyimmentohoho so'no Anituye usijo'no humayo yahino somo motipemamentohofohofo. I oso'no a'amu nom'neso Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentohoho so'no hofi'ko Anituye usijo'no humayo yahinoso wotipemantifeho. Oso hungkunoso ne'no weho. ⁷ Oseso Anitu kako nom'ne sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno ho'nahumentiso hiso'no ole limento, Olohontanoho. Oso sikuno ho'nahumentisoso soswo pi'n'ngo uyokolofahon'ngki oso hungkuno nto seloheso Anitu Ntefitimo uyahon'ngki ole mti'mokumento,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Ntefit ose mti'mokumentisofoho.

⁸ Jousy'wa kako Mousesiye pijohinomo ma'mentiso sohwo kako a'amu Isilael somo hwaho Kenan sopo ipemotawementisofoho. Oso hwaho hopo sopo Anitu a'amu Isilael somo olopo ni'hu'nahone usijo'no fonyohumamno ulontentesi Anitu kako hwangu no'mo nom'ne sikuno usijo'no humayo'neso moho'nasyihwonesohilo. ⁹ I oso'no Anitu kako nom'ne sikuno usijo'no humayo'ne ho'nahumentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Usijo'no humayo yahinoso Anituye a'amumne'no weho. Anitu kako sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentiso pa'nyoso weho. ¹⁰ Hwe fihwo kako Anituye usijo'no humayo yahino somo wohumamo loso sohwo kako yo'mayo syoho yonteso kakoe yokumpohn'nyo'nji miyonehoho. O'o, yo'mayo syoho yonteso Anituye yokumpohn'nyo'nji iwo'n'ngkiso hweho. Oso'no kako Anituye usijo'no humayo yahino somo humaho ¹¹ Nakwo nakwoe simano sopo yo'mayoso nopujonaofihwoso'no yokumpohn'nyo elifoti'mesihwasu Anitu kakoe usijo'no humayo yahino somo wohumano. I hohonta a'amu Isilaeliso hofi'ko Anituye hungkunomne'no hahn'nyo imentohoho pa'nyoso nakwo oso hopa yasoso nakwo Anituye usijo'no humayo yahinoso nakwo motipemanehwono.

¹² Anitu kakoe hungkunoso ne'no nowentan'ngki hungkuno hiso ipisayo ne into'nalofoho. Nakwo huno moi'wonoho. Sihu sihumampo'nyo yohosi yohohnjoso yahwopaho mikufu yokino osomo kujomotasyi'wo'n'ngkiso oso hopa Anituye hungkunoso nakwoe simoho somo oso hopa nelohofalofoho. Hungkuno hiso nakwoe simohomo yo'mayo mnaweso nakwoe hunomo yo'mayo mnaweso netihwawo'n'ngkisofoho. Hiyaso momokosyohumanehwono. Oso'no Anituye hungkunoso oso sihu sihumampo'nyo yohosi yoho'njo somo yakolo'nnyofoho.

¹³ Yo'mayo Anitu mtimokumentisoso Anitune'no hiyaso mawenehoho. Yo'mayo hopi'nonohino somo utihwa'nyopo wentaningki Anitu kako uhwonalofoho. Yo'mayo yahino iwo'ningkuhwone so'no tifi no'mo Anitu nonalohononefoho.

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne Hwe Engo hweho.

¹⁴ Nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo Anituye Hwomu Jisasiyoho. Kako ahwomo ne somo Anitu'nji humaho. Osohumo simaho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no a'amu nomane somo uliwo'ningkuhwono. Oso'no nakwo oso simaho hi'ntnnono uyo somo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano. ¹⁵ Jisas nakwoe hwaho lopo nohumentaningki yo'mayo honingkanano wonyomne'no nakumo impo'nonetimawo'ningkiso hopaso Jisasimo impo'ntimaneso kako honingkanano wonyo nihu'no miyo'njo hweho. Oso'no yo'mayo wonyoso nakumo umpo'nonetima'mto ihwoso'no Jisas kako nakumne'no hitoho ulofihwoso'no kako wonfo'ma'montonoho. ¹⁶ Oso'no nakwo iyoho miyo'njo ihwasi kaningkwohwo Anitu osohumo yo'mayo so'no jomo ulano. Kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Oseso yo'mayo tango ne'maso sohonta nakwo Anitumo jomo ulihwasi kako nakumo nefe'mahwosi wopingo wonaloho'montonoho.

5

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo asomo netimayo'ne hwapingo hweho.

¹ A'amu Jutaso hofiko'njo mta'ango hwe fihumo uhwosopo'mentohoho sohwo syoho ole imentisofoho. Kako a'amu hisofe wonyo honingkanomne'no Anitumo syoho ulohofiyonto yahu fonjokisasyonto yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisimeehumentisofoho. ² Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'amu hweho. Kako sihune fehohnjo somo honingkanano wonyo imentisofoho. Oso'no a'amu huno nto'no mosyafisiyo'njo somo u a'amu Anituye honingkanomne'no iningo mo'nyo somo kako hohofohahn'no ulohofihwosi ufo'ma'montonoho. ³ Kako hofiko pa'nyo hwo'manji kakoe wonyo honingkanomne'nji a'amufe wonyo honingkanomne'nji Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'ningkiso hweho.

⁴ Hwe fihwo ole monalonehoho. Ngko Anitumne'no a'amu somo ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. Ose malonehoho. O'o, Anitu kako Eloun Mousesiye kola'wehwo sohomo uhwosopo'mentiso hopaso uhwosopo'montonoho.

⁵ Kilais huhwo kako ose'nohinoho. Kako ole malimmentisofoho. Ngko a'amu ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. O'o, ose malimmentisofoho. Anitu kako ole ulimmento, Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jije Mpohwo'nyoho.

⁶ Ose ulimentisoso nom'nepo Anitu ole ulimmento, Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotne hwosoho.

Ose ulimentisofoho.

⁷ Hohonta Jisas kako nakwo a'amu lohn'nwi pa'nyo imo'nonto nakwoe hwahopo humamentiso sohonta kako Anitumo humotaho'nji yokumpohn'nyo jomo ulimojo hweho. Anitu kako'nohini Jisasimo poyo pe'nyoso'no ufo'mayo'ne hweho. Jisas kakoe hunomne'no hi inyoso monje yasyonto kako Anitumo iningkayo so'no hi umo'ningkahon'ngki Anitumo enjwa'mo humamentiso so'no Anitu Jisasimo ufo'ma'mentisofoho. ⁸ Jisas kako Anituye Hwomu hweho. I oso'no kako nohumanto Anituye hungkunomo haloho peso'no tohino engo ma'mentisofoho. Tohino engo nomanto kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no huno engo tipema'mentisofoho. ⁹ Yo'mayo tohino u'mahon'ngki kako wonyo honingkanano nihu'no mimmentisofoho. Oso'no kako wopingo'nohini nohumanto kako engolopohamo nakumo nefe'mayo'ne hwapingo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo haloho'no pewo'ningkuhwone hn'nimo kako nakumo asomo netimaso sohonta songo ne'no nohumentihwanehoho. ¹⁰ Oseso Anitu Jisasimo ulimmento, Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotne hwosoho.

Jisasimo ose ulimentisofoho.

Nakwo mehomi we'eso humawo'ningkohoho hopa humehwaloho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo Jisas nakwoe wonyo wae enafo'ne sohune'no hungkuno piningo engo woselontane'no ihwono. I oso'no sekwoe hunoso pito'nyo'njo kuyoho. Huno nto'no mehosahinyo kuyoho. Oso'no nakwo olo hungkuno hwapingosgo pipi

loseti^hwanehwono. ¹² Sekwo Anituye hungkuno hohonta upa'nimentohofu soku olo-honta sekwo nom'ne somo moluti^hwayoso peho'neto. Sekwoe hunoso tifo'njo kuyoho. Oso'no hwe fihwo kako Anituye hungkuno hwapingo neso apa'no woloseti^hwano. Sekwo Anituye hungkuno neso wosopayo yokumpohn'nyo hopaso manifi^htnnehofo. O'o, amno'nohino nalokwofo. ¹³ Nakwo huno nayohoho. A'amu fihwo amno'nohino ni^hwo'ningkiso sohwo kako mehomi pa'nyo hweho. Mango ane pa'nyo hweho. Honingkano wopingomo iningkayo'ne huno nto'no muyo hweho. ¹⁴ U wosopayo yokumpohn'nyoso a'amu engo huno'njo shwafefoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye hungkunomne'no huno ne'no syafisi^hwo'ningkiso sohwo kako honingkano wopingo so'nji wonyo so'ntnno huno nto'no ehohosahinyo hweho.

6

Nakwoe simaho hi'ntnnono uyo somo nto'no kesyohumayo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano.

¹ Oso'no nakwo Anituye hungkuno wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyo so'no upo'nantanoho. Hungkuno amno pa'nyoso simo'mo upa'nimentohofu oso'nohino upa'ningkuhwaloho. O'o, hungkuno amno pa'nyoso olenoho.

Nakwo hwahoponjo yahino wonyo somo hohujo ikinjaof^hhwasi Anitumo simaho hi'ntnnono uyano.

Hwahoponjo yahino wonyoso ne anefoho. Monefo'manehoho.

² Nakwo honingkanano songo tipema'malohwone so'no nom'ne a'amu somo uti^hwayo'ne miji fikiyomapmno.

Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo mayo'ne aho ulonjimokumno.

A'amu poyo pe'nyoso apa'no noli^hkapitnnehofo.

A'amu wonyo Anituye hungkunomo haloho maposo'njoso hungkuno ikwolofikuji ni^hu'nahone tikanomo ne'no nohumantokutnnehofo.

Oso hungkuno amno pa'nyo'nohino upo'ni^hwo'ningkuhwaloho. O'o, oso hungkuno homo somo simaho hi'ntnnono uyihwaso'no ³ Anitu nefe'maso'manji nakwo hungkuno nom'ne wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyoso upo'nano.

⁴ A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi huno wopingo tipemahoningkofi Anitu a'amu homo somo wopingo ulohofahoningki hofiko Anituye Towahuno Wopingo ma'mentohofohofo. Oso a'amusohofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko Anituye honingkanomo iningkayo'neso apa'no pipi tipemapitnnehofo. Awonoho.

⁵ Hofiko Anituye hungkuno wopingo somo huno uyahoningki iningkawentifi hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo uhwonontifi yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no huno uyimentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta a'amu hiso Anitumne'no hohujo ikinjaof^hmentohofoso hofiko huno apa'no ikwesiyafisiyoso honingkanano anefoho. Awonoho. A'amu Anitumne'no hohujo ikinjaof^hmentohofoso pa'nyofoho. Hofiko Jisasimo apa'no uti^hhwa'nyopo into'ofasyontifi a'amu hiso kakimo sitofo ulalokwofo.

⁷ Hwaho fipo ifoyo syentoso Anitu afofo uyoso sopo a'amu fihwa nonyo wosopayo hul^hfijoso wosopayo ne umo'ni^hmontonoho. ⁸ I oso'no wosopayo mofokafe'njo ihwosi hoja wonyo yongo'njo so'nohino ne ane fokafu so'manji hwaho wonyoponoho. Oso hwaho sopone'no Anitu kako hwaho wonyo ni^hu'nahoneponoho wali^hmontonoho. Toho wae weeo'montonoho. Hwaho'ne'maho. O'o, a'amumne'no mti'mokalokweno.

⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno tango'njo selalokweno. I hungkuno tango loso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkiso somne'nehofo. Sekwo Anituye hungkunomo tifi iningkowahoningkuji Anitu sefo'mahwoso'no sekwo ne umo'nantifeho. ¹⁰ Sekwo Anitumo simaho wopingo engo uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingoso ulikofalokwofo. Sekwo kakoe a'amu somo ufo'mawo'ningkohofu somta'angoso olohonta ne'no ufo'malokwofo. Oso syoho homo somne'no Anitu kako iningo momofalofiyoho. ¹¹ Nakwo ole'no namo'ningkohoho. Yo'mayo hontohumalofoso ne imo'nyo'ne so'no sekwo syoho engo ikuji simaho Anitumo uyalokwofo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹² Sekwo piso'mo'nyo ikutoho. O'o, sekwo a'amu Anitumo simaho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy^hwo'ningkohofu sofe yahinomo finingkamno. Hofiko piso'mo'nyo miyo'njo yontifi yokumpohn'nyo lohofontifi yo'mayo Anitu wosejapmmonnoho ulimentiso so'no hofiko nomane'entifi ne'no hontohumawo'ningkohofohofo.

Yo'mayo Anitu nalimentisoso mane'no simaho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyano.

¹³ Hohonta Anitu kakoe hungkuno yokumpohn'nyo Apilohammo uyimentisofoho. Ngko Anitu'ni olo hungkuno kijopalokwe loso ne umokumonnoho. Nje yofe kilohu so'no kiko huno wakiyono. Hungkuno hiloso ne umo'ni^hmontonoho. ¹⁴ Anitu ose ulonto

ulimonto, Hungkuno ne umokumoneso olenoho. Ngko wopingo kilohohm'mo jije imuso pi'ningo engo wokijapmmnonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵ Oseso Apiloham kako ne'no nohontohumanto Anitu ulimentiso so'no iningo mamommentisofoho. O'o, ne'no hontohumanto kako kakoe hwomu ma'mentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne a'amufe yofe hwofilo'nnyo so'ne a'amu nom'ne somo ulimntonoho. Oso yofe engo ulososo kakoe hungkuno yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwosi nom'neso oso hungkuno homo somne'no yoka majo'njo ikuji hungkuno somo monje meehufitnnheho. ¹⁷ Oso a'amu somo Anitu wopingo waseloho'monnoho ulimentisoso hofiko yo'mayoso nomapitnne'ento huno uyo'ne'ento Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Kakoe hungkunoso mikwalonehoho. ¹⁸ Oso'no olo hufa'uyo loso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako nakwo wopingo waseloho'monnoho nalimentisofoho. Anitu kakoe hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso hufa'uyo sofa'une'no Anitu kako hwasyo malonehoho. Oso'no nakwo Jisas nemokosyohumane'entani nakwo Anituye hungkuno ne imo'n'mentiso so'no upo'nantani oso hungkuno hiso yokumpohn'nyo nesosofitofalofoho. Oso'no yo'mayo Anitu nalimentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalohwono. ¹⁹⁻²⁰ Nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso'no nakwo iyoho monan'ngkiyohoho. Anitumo u'mayo'ne hon'ngkano pikun'nyo somo Jisas kako hwosampo'mentisofoho. Kako nakumne'no simo'no napo'mentisofoho. Osopo nohumanto Jisas kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso syoho Melikisetek imentisoso Jisas kako ne'no ihwonefoho.

7

Melikisetek kako a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo hwe engo hweho.

¹⁻² Melikisetek oso hwe engo sohwo kakoe yofe hwap'ngoso olenoho. Hon'ngkano wopingo somo mokosyohumayo hwe engo hweho. Melikisetek huhwo sohwo kako ango Salem mokosyohumayo hweho. Oso ango yofe hwap'ngoso olenoho. Simeho pompengo ifafo'ne hweho. Melikisetek kako Anitu ahwomomo humaso sohomo a'amu'nji motufohi'nyo'ne syoho'njo hweho.

Apilohamiye kami Lout osohumo hwe engo motawomentohoho sohwapo Apiloham nofonjasyonto kakoe angopono nowentan'ngki hwe engo Melikisetek sohwo hon'ngkanapo niswo'nonto Apilohammo aho ulonjimokumentisofoho. Apiloham yo'mayo ho'yango mangohwa mta'ni ma'mentisoso aho hopi'nono yano ilofahumentisoso Melikisetekiye yofe ho'nomayo'ne anga'no uyimentisofoho.

³ Melikisetek kan'ngkwowho'ya'u'nji hofiyakwosafe yofe so'nji nakwo huno monayohoyohoho. Oso sikuno kona'wohi ma'mentiso somo u poyo pe'nimentiso sikuno somo u poyo kape'nimentono. Nakwo huno monayohoyohoho. O'o, iyoswomo mamti'mokummentohofohoho. Melikisetek sohwo kako Anituye hwomu Jisas pa'nyo Anitumo a'amu'nji ne'no ufohi'n'wo'n'ngkiso hweho.

⁴ Melikisetekiye yofe engo so'no sekwo huno fisayafihupmno. Neyakwo Apiloham sohwo hwe engofoho liwo'n'ngkuhwone'nwoho. Nakwoe hwap'ngoso hweho. Apiloham sohwo kako mangohwa mta'ni yo'mayo ma'mentisoso Melikisetekiye yofe ho'nomayo'ne fehohnjoso kakimo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Melikisetekiye yofe Apilohammo uyakolo'mentisofoho. ⁵ Jekoupiye hwomu Lifai osohwo kakoe imu sohwa hofiko a'amufe wonyo wayo'ne syoho'njo hwafoho. Anitu olo hon'ngkano hungkuno ho'nahumentiso loso olenoho. A'amu Isilael hofikoe yo'mayo ho'yangoso aho hopi'nono yano ilofahufijoso Lifaiye temtitofoso anga'no womant'efehoho. Lifaiye temtitofoso hwa a'amu Isilael sofe hofila'wehwosafoho. Hopi'nonohinoso Apilohamiye mehomi-foho. I oso'no Lifaiye imuso hofikoe hofila'wehwosafe ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyoso anga'no mawo'n'ngkohohofohoho. ⁶ I oso'no Melikisetek kako Lifaiye temtitofoso mta'ango'maho. Apiloham kako yano ilofahinyoso Melikisetekimo uyimentisofoho. Uyahon'ngki Melikisetek kako Apilohammo Anitu hungkuno uyimentiso sohomo aho ulonjimokumentisofoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo aho ulonjimokuwo'n'ngkiso sohwo kakoe yofeso honjenoho. I a'amu aho kisusy-ont'ife sohwoe yofeso monjenoho. ⁸ Lifaiye temtitofoso ho'yango yano ilofahinyo anga'no mawo'n'ngkohohofohoho. Oso a'amuso poyo pe'nnyofoho. I Apiloham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'no Melikisetekimo uyimentisofoho. Osohumne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Songo ne'no humayo hweho. Oso'no Melikisetekiye yofeso Lifaiye temtitofoso sofe yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁹ I oso'no olo hungkuno loso wolihwano. Lifaiye temtitofoso hofiko ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyo anga'no mawo'n'ngkohohofohoho. I oso'no Apiloham kakoe ho'yango yano ilofahinyo

anga'nohinoso Melikisetek ma'mentisofoho. Oseso Melikisetek kako Lifai huhwoe mta'ni ma'mentisofoho. ¹⁰ Hwap'ngoso ole, Lifai kako mmo'nyo sohonta Apiloham kako Melikisetekimo hon'ngkanopo uswo'nonto ho'yango fehohnjo uyimentiso sohonta kako kakoe imu Lifai uyone hopaso uyimentisofoho.

A'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo hohontajo yahino somo uyohope-e'nefoho.

¹¹ Hohonta hwe moya'mi hofiko hon'ngkano hungkuno Mouses mta'ni ma'mentohofoso ole ulimento, A'amu Lifaiso hofiko a'amufe wonyo wae yafo syoho'neso hofiko yahu wofonjokisyosyantifeho. Ose ulonto Anitu kako Elounimo oso syoho so'no s'mo'mo uhwasopo'mentisofoho. I oso'no yahino s'mo'njo yahu hon'yo usihumayoso a'amumo wop'ngo umokiyo'ne hopo'manji nom'ne hwe a'amu Anitu'nji ufohi'nyo'ne yahino songo'nji Melikisetek kako syoho imentiso hopaso t'fi peho'ne i'mofapnmentisoto. ¹² U a'amufe wonyo wae syoho'njo sohwa hofikoe yahino uyohopo'n'fijoso hon'ngkano hungkuno hi uyohopo'n'mtonoho. ¹³ Oso yahino songo uyohopeso Anitu kako nakwoe Hwe Engo Jisasimne'no nelalofoho. I oso'no kako Lifaiye temtitofo mta'ango'maho. O'o, Jisasiye temtitofo sohwa hofiko oso syoho a'amufe wonyo wae yafo so'no nihu'no mimmotofofoho. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohi, Jisas kako Jutafe temtitofo mta'ango hweho. Oso temtitofo somne'no Mouses kako a'amufe wonyo wae yafo syoho so'no mulimmentisofoho.

Jisas kako a'amu Anitu'nji ufohi'nyo syoho Melikisetek kako imentiso hopaso Jisas ne'no ihwonefoho.

¹⁵ Jisasiye temtitofo kengo mta'ango sohwo kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofonto kako syoho songo a'amu Anitu'nji ufohi'nyo imentisofoho. Oso syoho songoso Melikisetek imentiso pa'nyoso uhwonontani oso'no nakwoe hunoso ehohosonesyalofoho. ¹⁶ Hwe fihwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko Lifaiye temtitofo mta'ango'nohino hwafoho. I oso'no Jisas oso syoho hiso Lifaiye temtitofo mta'ni moma'mmentisofoho. O'o, Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofonto kako a'amu Anitu'nji motufohi'nimentisofoho. Jisas kako songo ne'no humawo'n'ngkiso hweho. Oso'no Jisas kako Anituye yokumpohn'nyo'nji olo syoho loso ne'no ihwonefoho. ¹⁷ Oso'no Anitu Jisasmo ulimento, Kiko a'amu ngkimo motan'fohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwasoho.

Ose ulimentisofoho. ¹⁸ Oso'no hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso Anitu kako wae yao'mentisofoho. Hwap'ngoso hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso hopo'maho. O'o, hohontajo yahinoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso monefo'manefoho. ¹⁹ Oso hon'ngkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso nakumo wop'ngo Anitu pa'nyo monamokonehoho. Oso'no Anitu kako hon'ngkano nom'ne songo hwasampo'mentisofoho. Oso hon'ngkano songoso nakwo Anitu'nji ufohi'nyoso hoponoho.

²⁰ Anitu kako Jisas a'amufe wonyo wae nihu'nahone yososo kako'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwasopo'mentisofoho. Anitu Jisasiye temtitofo somne'no uhwasopo'mentiso'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno so'no huno nehopi uyoso'no kakoe yofe yokintahopone'e so'no lonto kako Jisasmo uhwasopo'mentisofoho. A'amu Lifai sohwa oso'nji uhwasopo'mentohofomaho. O'o, hofiko homn'ngkwa'wehwoe pijohinopo ma'mentohofofoho. ²¹ Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo lonto Jisasmo ole so'no uhwasopo'mentisofoho. Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone ihwosi Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwasopo'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Anitu hwo'nyoho.

Olo hungkuno yokumpohn'nyo kilalokwe loso uyohope-e'ne'maho.

Kiko a'amufe wonyo wae nihu'nahone yohoji ngko'nji motan'fohi'nyo'ne syohoso ne'no yohotnne hwasoho.

Ose ulimentisofoho. ²² Anitu kako oso hungkuno yokumpohn'nyo ulimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafahi'nyo'ne pmmentisofoho. Olo yahino songo motonafahi'nyo'ne loso hon'ngkano hungkuno hohontajo somo yakolo'nyofoho.

²³ Hohonta a'amu pi'n'nggo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa humamotofofoho. Hwap'ngoso hofiko songo ne'no humamotofo'maho. O'o, hofikoe syohoso noho'nasyont'fi pe'nimentohofofoho. ²⁴ I oso'no Jisas kako poyo pe'nonto apa'no likafonto songo ne'no humayo hweho. Kako a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syohoso ne'no yonteso nom'nehwo muyohopenohoho. Awonoho. ²⁵ I Jisas huhwo sohwo kako Anitu'nji ne'no nohumanto kako nakumo nefo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso'no hwe moya'mi

Anitumo u'mane'entani nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Jisas kako asomo netimanefoho.

Jisas nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho.

²⁶ Jisas kako yofe engo a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo sohwo kako nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho. Jisas kako nakwo a'amu wonyo'njo lohn'nonji nohumanto kako wonyo honingkano nihu'no mimentisofoho. O'o, wopingo'nohino humamentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu hopi'nonohino hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji enjwa'mo nohumantifi Jisas kako'nohino yokintahopo uhumatim'mentisofoho. ²⁷ A'amufe wonyo wae yao'motofo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi yahu fonjokisahumotofoho. Simo'mo hofikoe wonyomne'no fonjokisasyontifi tifi a'amufe wonyomne'no fonjokisahumotofoho. Oso'no Jisas kako syoho ose'njo hwo'maho. O'o, awonoho. Kako a'amu hopi'nonohinofe wonyo wayo'ne wape'nimo lonto kako sikuno anga'nohino somo kako a'amu hopi'nonohinofe wonyoso nihu'nahone wae yao'mentisofoho. ²⁸ Hohontajo honingkano hungkunomo a'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo ane wonyo honingkano'njo sohwo oso syoho so'no uhwasopo'mojofoho. I Anitu kako hungkuno nehopi lonto kako oso syoho so'no kakoe Hwomu Jisasimo uhwasopo'mentisofoho. Anitu kako oso syoho somne'no Jisasimo uhwasopeso nto'nohinoho. Kako hoponoho. Oso syoho hiso ne'no ihwonefoho.

8

Jisas kako ahwomomo nohumanto kako nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho yalofoho.

¹ Hungkuno lalokuhwone hwapingoso ole, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne nakwoe wonyo wae enamofe'ne nakwoe Hwe Engo hweho. Anitu kako ahwomomo humaso sohwoe aho angahohnta'ni Jisas humanto yo'mayoso mokosyohumaho. ² Osopo nohumanto Anituye anga wopingo ne somo a'amu Anitumo motonafohi'nyo'ne syoho yalofoho. Oso anga neso a'amu molimentohofomaho. O'o, Anitu kako'nohino molimentisofoho.

³ A'amu hwahoponjo sohwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofikoe syoho olenoho. Hofiko Anitumne'no yo'mayo yano uyontifi yahu fonjokisasyontifi yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisahumotohofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako huhwo'nji Anitumo yo'mayo anga'nohinoso yano uyimontonoho. ⁴ Jisas kako olohonta nakwoe hwaho lopo ne'no humantontentesi kako olo syoho lo'nji miyihwonesohilo. Hwapingoso ole, a'amu hwahoponjoso olo syoho loso'nji hofiko hohontajo honingkano hungkunomo iningkawentifi yo'mayoso Anitu uhwonyo'ne kisosalokwofo. ⁵ I a'amu hwahoponjo olo syoho loso'njoso hofiko a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syoho neso yamofe itihwalokwofo. Syoho neso Kilais kako Anituye anga ahwomomjo ne somo yalofoho. Osopo kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso anga ahwomomjo so'no Anitu Mousesimo ulimentisofoho. Mouses kako Anitumne'no hwapife anga wamolimonto yahoningki Anitu ole ulimento, Ngko ahwomomjo anga huyo'mango hwofiki'nyopo utihwamentohe oso pa'nyoso hofiyo moso. ⁶ I oso'no oso syoho Jisas ma'mentisoso a'amu hwahoponjoso a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo somo yakolo'nyofoho. Hwapingoso Jisas kako ahwomomo nohumanto nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne mokotijwonemokosyohumaho. Oso yahino songo Jisas yalokunjoso hohontajo yahino Anitumo ufohi'nyo'ne imotofo somo hwofilo'nyofoho. Jisasiye yahino songoso ne'no nowentihwonefoho. Hohontajo yahino yamofe itihwayo imotofoso moi'wo imo'nonefoho.

Anitu'nji mokotijwonasiyo'ne honingkano songoso hohontajo somo yakolo'nyofoho.

⁷ A'amufe wonyo wae yahino simo'mjoso olenoho. Hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumotofoho. Oso yahino simo'mjo hopantentesi Anitu kako nom'ne yahino songoso monejape'njo ihwonesohilo. ⁸ I oso'no Anitu kako a'amufe wonyo somo nuhwononto ole ulimento, A'amu Isilael sikunonji, Juta sikunonji sekwo upa'nimno. Ngko Anitu hwo'nyoho.

Sekwo ngko'nji mokotijwahinyo hungkuno songoso we'enepe waselimo.

⁹ Hungkuno songo loso hohontajo hungkuno seyakwosamo uyimentohe pa'nyo'maho. O'o, hohonta seyakwosa sohwo Ijip mta'ni ipemotawenji hungkuno ngko'nji mokotijwahinyoso uyimentohefoho.

I oso'no oso hungkuno homo somo hofiko tifi miningkamentohofoho.

Oso'no ngko hofikimo hohujo ikinjimo'mentohefoho.

¹⁰ Olo hungkuno songo ngko'nji mokotijwahinyoso a'amu Isilael somo tifi no'mo uyimonne'no yohono.

Hungkuno songo loso hofikoe hunomo, hofikoe simehomo woho'nahumonne'no yohono. Hofiko ngkimo wantife, Kiko nakwoe Anitu hwasoho. Ose wantantifeho.

Ngko hofikimo ulimonnoho. Sekwo nje mehomu kuyoho. Ose ulimonnoho.

¹¹ Oso hohosohonta a'amu anga'no anga'no ngko hungkuno songo hofikoe simehomo ho'nahumeso hofiko homn'ngkwa'wehwosamo oso hungkuno hiso molutihwafitnnehofo.

Sekwo Anitumne'no huno fisyafihupmno.

Kakimo simaho uyimno.

Oso hungkunoso lutihwamentohoho oso hohosohonta molutihwafitnnehofo.

Hwap'ngoso a'amu hopi'nono engo'nji we'e'nji hofikoe hunoso ngkine'no huno nto'no syafihupitnnehofo.

¹² Osohonta ngko hofikine'no hitoho ntofahon'ngkuhwosi hofikoe wonyo wae umo'monnoho.

Ngko hofikoe wonyo homo somne'no apa'no huno mosyafihu'mneho.

Anitu ose limentisofoho.

¹³ Anitu kako nakumo mokotijwonasiyo'ne hungkuno songo nalimentiso so'no hohontajo hon'ngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane'njo imokumentisofoho. Oso hohontajo hungkunoso n'hu'nahone moi'wo umo'nimonte'no yohoho.

9

A'amu hwahoponjo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko yahu honiyo Anitune'no sisyahumentohofohofo.

¹ Hon'ngkano hohontajo mokotijwahinyo hungkuno simo'mjoso Anitu kako ngkine'no syan'fisiyo'ne yahino so'nji hwapife anga'no a'amu Isilael somo uyimentisofoho.

² Oso hwapife anga'no molimentohofoso anga'no hufa'ujaponoho. Oso anga'no simo'mjo hoku'yo'njo sopo Anituye Angofoho limotofo somo sikiloho'nji epohumayo'nji Anitumne'no wopayo ho'nahinyoponoho. ³ Oso hwapife anga'no homo somo ajwopo hwapife pmpilipeesyontifi oso anga'no nom'neso Anitu kako humawo'n'ngkisoponoho limotofofoho. ⁴ A'amu Jutaso hofikoe hamniyoho ho'yango yo'mayoso nohu'meesyontifi yo'mayo Anituye angomne'no yo'mayo na'nohino wonyoangkafoso mti'mokontifi ho'nahumentohofohofo. Oso anga'no homo somo epohumayo na'nohino mti'mokontifi osopo hwone mijo sisasyontifi toho into'mentohofoso Anitumne'no tikayo akino wop'ngonjo usimokuwo'n'ngkohofoponoho. Nom'neso hofiko ipofa na'nohinoso mti'mokumentohofohofo. Oso ipofa homo somo ahwonte na'nohino wo'nyyoso oso wosopayo mona ahwomo mta'ango Anitu uyimentisoso wo'nyyomnoho. Nom'neso ole, Anituye yokumpohn'nyo a'amu somo utihwayo so'no Elouniye mno somta'ni fesiyo sapmentisofoho. Oso mno so'nji sojo hufa'uyopo Anitu kakoe hungkuno mti'mokonto a'amu somo uyimentisofoho. Oso'nji oso ipofa homo somo weho. ⁵ Oso anga'no homo somo Anitu kako humayo'neponoho limotofo so'no utihwayo'neso hofiko oso ipofa sopo a'amu ahwomomjo hufa'u hwa'uye huyo'mango wonyoangkafo fefeeloho'nji mti'mokumentohofohofo. Oso hwa'uye huyo'mango sife ki'nyopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yahu honiyo sisasyo'neponoho. I oso anga'no homo somjo yo'mayo yoloho joso ehohosasiyo'neso nom'ne sikunomnehofo. Olo iyoswo lomo mamti'mokumneho.

⁶ Oso yo'mayoso hofiko yontifi Anituye anga'no somo ho'nahumentohofohofo. Oso hohosohonta a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa sikuno huhwo huhwi hofiko hwapife anga'no hoku'yo simo'mjo somo noswontifi osopo hofiko a'amufe wonyo wae yafo syoho imotofofoho. ⁷ I oso'no soswo anga'no uyokolofahon'ngki sikuno anga'nohino somo hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako oso anga'no ajwo so'mo humentisofoho. Oso anga'no homo somo kako yahu honiyo nomotawonto Anitumo ulimonto, Ngko'nji olo a'amu lo'nji nakwo hon'ngkano wonyo so'no huno monayo'njo yalakunjo so'no olo yahu honiyo oso wonyo wae iyo'ne kijopalokweno. Ose ulonto Anitumne'no ho'nahumentisofoho. ⁸ Oso yahino hiso'no Anituye Towahuno Wop'ngo nakumo ole lonetihunyofoho. A'amu siki-joso oso anga'no ajwo so'mo Anitu humawo'n'ngkisoponoho mulimotofo sopo mohu-fitnehofo. O'o, olo hon'ngkano loso pikunawo'nyyoponoho. ⁹ Oso hwapife anga'no hiso nakwoe hunomo ehohosonasiyo'ne huyo'mangofoho. Hwap'ngoso ole, yo'mayo yahu so'nji Anitumne'no ho'nasiyoso a'amufe hon'ngkano wonyomne'no hofikoe hunomo wonyo hwo'nyoho hnniwo'n'ngkohofoso wae mmofonehofo. ¹⁰ Oso hon'ngkano hungkuno Mousesimo Anitu simo'mo uyimentisoso wosopayo nyo'ne, mijo nyo'ne, mijo

yoma'nyo'ne, yo'mayo iyo'ne yahino'nohino uyimentisofoho. Oso yahinoso yamofohungkuno'nohinofoho. Oso yahinoso ne'no nowentan'ngki hon'ngkano nom'ne songo ito'nohinoso u'mofapmmonte'no yohoho.

Jisas Kilais kakoe hon'nyoso nakwoe wonyomne'no usihuma'mentisofoho.

¹¹ Oso hon'ngkano songo Anitu kakoe a'amu'nji ufohi'nyo'neso nto i'mofapmmaho. Hon'ngkano songoso Kilaisiyoho. Kilais nakwoe Hwe Engo a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo syoho'njo hweho. Jisas huhwo sohwo Anituye angone so'no nto humaho. Oso angone hiso hwahoponjo hwapife angone homo yakolo'nyyofoho. Hwap'ngoso angone angone hiso a'amu hwahoponjoso molimentohofomaho. Hwahoponta'ango'maho. ¹² O'o, Kilais kako yahu *meme'nji mpulimokau'njiye* hon'nyo'nji angone angone Anitu humaso somo motahumentisomaho. O'o, kakoe hon'nyo nakwoe wonyo nihu'nahone wae enafo'ne Anitumo uyonto humentisofoho. Oso hon'nyoso sikuno pi'ningomo usihuma'mentisomaho. O'o, sikuno anga'nohino somo usihuma'mentisofoho. Oso'no kakoe temtitofo nemokahon'ngki nakwo kakone nji ne'no nohumentihwanefoho. ¹³ Hwe fihwo kako hon'ngkano hungkuno fehohnjomo ito'no min'ngkayo'manji osohomo Anitu uhwononto kiho pa'nyo imo'nimentiso somo uhwonimentisofoho. Oso humne'no a'amu fihwo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako *mpulimokau* tohomo fonji'mofonto angone hwakufi so'nji nom'ne yahu hon'nyo'nji a'amu kiho'njo sohumo kisuhumentisoso kiho'maso imokumentisofoho. ¹⁴ I oso'no Kilaisiye hon'nyo angone yahu hon'nyo somo yakolo'nyyofoho. Jisas kako kakoe a'apaho a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'ne Anitumo uyimonto yahon'ngki Anituye Towahuno songo ne'no humawo'n'ngkiso sohwo kako Kilais hon'ngkano wonyo miyo'neso ufo'ma'mentisofoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwoe hunomo wo'nyo'nwoho hn'nwo'n'ngkuhwoneso Jisas kako wae enafo'nyo'n'ngkisofoho. Oso'no nakwo siki syoho miyanehwono. O'o, nakwo Anitu songo ne'no humayo sohumne'no syoho ulohofiyonwoho.

Jisas Kilaisiye hon'nyo songoso nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne imo'nimentisofoho.

¹⁵ Oseso Jisas kako nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne yahino songo somo ajwopo humaho. Osopo nohumentan'ngkuhwosi nakwo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi yo'mayo Jisas songo ne'no humayo'ne nalimentisoso womantanoho. Hwap'ngoso nakwo hohontajo hon'ngkano hungkunomo ito'no min'ngkayo'njo yontani hon'ngkano wonyo imotohwone somta'ni Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no kako nakumo hon'ngkano wonyo mta'ni isihutofonema'mentisofoho.

¹⁶ A'amu olo hwahe lophonjo sohwo ole liwo'n'ngkohi, Ngko poyo pe'nime sohonta nje yo'mayoso nje mehomiso mapitne'ento liwo'n'ngkohoho. Oso a'amu huhwo sohwo nope'n'ngkahon'ngki a'amuso nuhwonontifi angone hwoe yo'mayo ho'yangoso kakoe mehomimne'no lontifi uyiwon'ngkohofoho. ¹⁷ Oso hwe nje yo'mayoso nje mehomiso mapitne'ento limentiso sohwo nohumentan'ngkuhwosi momapitne'ento. Pehoneto. Kako poyo mape'nyofoho. O'o, poyo pe'n'ngkuhwoso'no yo'mayoso womantifeho. ¹⁸ I oso pa'nyo nakwo Anituye hungkuno Mousesimo simo'mo uyimentiso so'no huno wosyofisyano. Oso hungkuno hohontajo a'amu'nji Anitu'nji mokotiku'nyo'ne so'no a'amufe wonyo wae yafofosi hofiko yahu hon'nyo musihumaso'njo yontifijontentesi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ane'njo'nesohilo. O'o, hofiko yahu hon'nyo usihuma'mentohofosi so'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne hungkunoso yokumpohn'nyo imokumentisofoho. ¹⁹ Simo'mo Mouses hwe moya'mi somo yo'mayo hon'ngkano hungkuno hopi'nohino Anitu'nji mokotiku'nyo so'ne limentisofoho. ²⁰ Mouses ose yonto ulimento, Olo hon'nyo ifoliposi'meesemefohe loso Anitu'nji mokotiku'nyo hungkunoso yokumpohn'nyo imokiyo'nefoho. Sekwo olo hungkuno losomo ito'no fin'ngkamno. ²¹ Ose ulonto kako yahu hon'nyoso hwapife angone nji iku'yo yo'mayo angone angone homo somjo Anituye yofe ho'nomayo'ne yo'mayo somo ifoliposi'mee'mentisofoho.

²² Ihwoni, a'amu hon'ngkano hohontajo somo in'ngkamotofoso yo'mayo somo hofiko hon'nyo'nji ifoliposi'mee'motofoso Anitu nuhwononto wop'ngi uhwonimentisofoho. Hon'nyo musihumaso'manji Anitu hofikoe hon'ngkano wonyo somo wae meeofonehoho.

Jisas Kilais nakwoe wonyo wae yafo'ne kan'ngkwohumo kako yano inimentisofoho.

²³ Yo'mayo hwapife angome ho'nahumentohofoso ahwomomjo yo'mayo ne somo yamofosi netihwayonefoho. Hwapife angone angone homo somjoso hon'nyo'nji

ifoliposi'mee'mentohoho so'no Anitu uhwonimentisoso yo'mayoso wopingo uhwonimentisofoho. I oso'no ahwomomjo anga neso ose'njo'maho. O'o, hwahoponjo yahu honiyoso hopo'maho. O'o, yahu honiyoso wopingo monamokiyo'njo yontanngki Anitu nahonimentisofoho. ²⁴ Jisas kako nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta kako hwapife anga a'amu molimentohoho anga ajwo ne mo'mjo anga Anitu humawo'nngkisoponoho mulimentohoho somo mahummentisofoho. Oso anga homo somo ahwomomjo anga ne somo yamoho netihwayo'nefoho. Jisas kako ahwomomjo anga ne somo noswonto Anituye simanopo nohumanto nakumne'no syoho iwo'nngkiso hweho.

²⁵ Hwe a'amufe wonyo wae syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako soswo anga'no anga'no uyokolofahonngki yahu honiyo'nji motasyiwo'nngkisofoho. I oso'no Jisas kako kanngkwohwo Anitumo a'amufe wonyomne'no sikuno pi'nngomo inimentiso'maho. ²⁶ U Jisas sikuno pi'nngomo engo yontentesi kako Anitu nakwoe hwaho simo'mo mti'mokumentiso somta'ni poyo pe'nipe'nyo mji'mihwonesohilo. O'o, awonoho. Jisas kako nakwoe hwahopo sikuno moi'wo umo'nimonto yahonjo somo noponto nakwo hopi'nonohino hn'nwiye wonyo wae ni'hu'nahone yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho Anitumo inimentisofoho. ²⁷ A'amu hopi'nonohini olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi sikuno anga'nohino somo poyo pe'niwo'nngkuhwonefoho. Poyo pe'nngkuhwasi nakwo Anitu'nji hungkuno ikwolofo'ne so'no wanefoho. ²⁸ Oseso Jisas Kilais kako sikuno anga'nohino somo kako Anitumo nakwo hopi'nonohino hn'nwi wonyo wae ni'hu'nahone yafo'ne kakoe a'apaho inonto pe'nimentisofoho. Ose pe'nimentiso so'no kako asomo poso sohonta kako nakwoe wonyomne'no apa'no pe'nyo'ne'maho. O'o, kako nopihwosi a'amu kakine'no hontohumalohwone hn'nmo netimayo'nefoho.

10

Yahu honiyo hohontajoso a'amufe wonyo wae ni'hu'nahone yafofoso hopo'maho.

¹ Oso hohontajo honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso yo'mayo wopingo tifi imo'none so'no yamoho netihwayo'nefoho. Oso hungkuno simo'mo uyimentisoso hungkuno wopingo tiffinjoso afa'maho. O'o, hohontajo honingkano hungkunoso ole nalohi, Sekwo soswo anga'no anga'nohino somo sekwoe wonyomne'no yahu fonjokisahumno. Ose nalimentisofoho. I oso'no a'amu oso hungkuno somo iningkamotofoso hofikoe huno simoho wopingo neso imokiyo'ne'maho. ² O'o, hohontajo honingkano hungkunoso a'amufe honingkano ne wopingo imokontentesi a'amu hiso Anitumne'no yo'mayo yahu ne'no mofonjokisyasyikutnnesohilo. O'o, oso a'amu hiso hofikoe honingkano wonyo somne'no wonimango ne'no uningkahonngki hofikoe wonyomne'no yahu ne'no fonjokisasyiwo'nngkohofofoho. ³ I oso'no soswo huhwo huhwi hofiko yahu fonjokisasyontifi hofikoe honingkano wonyomne'no huno ufohotofonefoho. ⁴ Hwapingoso yahu honiyoso a'amufe wonyo wae meefonehoho. O'o, ni'hu'no awonoho.

⁵ Oso'no Kilais nakwoe hwahopo wapmmonto yonto Anitumo ole ulimento, A'amufe wonyo honingkanomne'no yo'mayo yahu kijap'wo'nngkohofoso ngkilaho lalokuno.

I oso'no kiko ngkine'no hwahoponjo a'apaho somne'no enisyohumahonngkini hofikoe honingkano wonyomne'no nje a'apaho loso wokijapmmonne'no yohono.

⁶ A'amu hofikoe wonyo honingkanomne'no yahu hopi'nonohino tohomo fonji'mofontifi yo'mayoso kiko uhwonyo'no kisosyontanngkofi jije simoho wopingo makumo'nngkiyohoho.

⁷ Oso'no ngko ole kiloho, U Anitu kiko ngkimo nohonyo.

Yo'mayo ngko poyo pe'nyo so'ne iyoswomo mti'mokumentohofoso ngko jije hunomo kininkape-e'ne wawomne'no yohono.

Ose ulimentisofoho. ⁸ Simo'mo Kilais kako Anitumo olo so'no ulimento, A'amu hofikoe wonyomne'no yahu fonjasyiwo'nngkohoho so'no kiko ngkilaho liwo'nngkohino. Yo'mayo yahino wonyo somne'no kijap'wo'nngkohofoso jije simoho wopingo makumo'nwo'nngkiyohoho.

Oso honingkano hungkuno Anitu kako Mousesimo simo'mo uyimentiso somo hofiko ko iningkamotofoso so'no oso hungkuno hiso Kilais Anitumo ulimentisofoho. ⁹ Ose ulonto Anitumo ulimento, U Anitu ngko nto pohono. Jije simoho wopingo kumo'nyo'neso yo'mayo uyimonne'no yohono. Ose ulahonngki Anitu kako hohontajo hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumentohoho yahino somo wae yaofonto kako Jisasiye a'amufe wonyo wae yafo'ne kakoe a'apaho inyoso Anitu nomanto hohontajo yahino somo

uyohopo'mentisofoho. ¹⁰ Jisas Kilais kako yo'mayo syoho Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso yonto kako a'amufe wonyomne'no kakoe a'apaho inimentisofoho. Sikuno anga'nohino somo inimentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu nahonimentisoso wopingofoho limentisofoho.

Jisas kakoe honiyoso nakwoe wonyo wae yafo'neso hoponoho.

¹¹ A'amu a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi oso syohoso imotofofoho. Yahu ne'no fonjahumotofofoho. I oso hiso imotofoso a'amufe wonyoso wae mee'lmentofofoho. ¹² I oso'no Kilais kako a'amufe wonyo wae yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentisofoho. Ose inimentiso so'no nakwoe wonyo honingkanho hopi'nonohino imentihwone so'nji olohontajo yalokuhwone so'nji hwangku yaso so'nji nihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'mentiso sohonta kako Anituye aho angahohnta'ni usijo'no humaho. ¹³ Osopo nohumanto Anitu kako Jisasiye mangohwa nje sifiki'nyo'mo won'humajononto hontohumaho. ¹⁴ Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentiso so'no oso a'amu kako nahwosopo'mentiso hn'nimne'no nihu'nahone wopingofoho limentisofoho. Ose limentiso so'no nakwo wopingo imo'nalokuhwono.

¹⁵ Anituye Towahuno huhwo kako nakumo olo hilo so'no nehopeho nalimentisofoho. Simo'mo ole nalohi,

¹⁶ Hwangku yahino songo a'amu ngko'nji mokotiku'nyo hungkunoso uyimonnoho. Osohonta nje honingkanho hungkunoso a'amufe simehomo hofikoe hunomo woho'nahumonnoho.

Anitu ose limentisofoho. ¹⁷ Anituye Towahuno sohwo nom'ne hungkuno nalimento, Oseso ngko hofikoe yahino wonyo so'nji honingkanho wonyo so'ntnne'no apa'no huno mosyafisiyo'njo uyimonnoho.

Ose nalimentisofoho. ¹⁸ U Anitu kako nakwoe wonyo wae nihu'nahone yao'mentiso so'no nakwo oso wonyo hiso'no Anitumo apa'no peho'no uyanehwono. Awonoho. Nihu'nahone enao'mentisofoho.

Nakwo Anitumo simeho hi'tntnono uyihwasi kako'njo tafonepo wohumano.

¹⁹ Nje a'amu soku, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no nakwo Anitu humaso anga sopo nosyuhwasi osopo iyoho monanonehoho. ²⁰ Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no honingkanho songo oso anga Anitu humaso sopone'no swane'no hwasampo'mentisofoho. Hohonta hwapife pmpilpeehinyoso oso honingkanho somo piku'nawo'nyofoho. I kakoe a'apaho inimentiso so'no oso honingkanho nihu'nahone hwasampo'mentisofoho. ²¹ Jisas nakwoe hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo syoho'njo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Anituye temtitofho hn'nimo nemokosyohumawo'ningkiso hweho. ²² Hohonta yo'mayo somo yahu honiyo ifoliposi'mo'mentohofho somo Anitu uhwonimentisoso wopingo uhwonimentisofoho. Oso hopaso Jisas kako nakwoe honingkanho wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu nahonimentisoso wopingo nahonimentisofoho. Oso'no nakwoe honingkanho wonyo somne'no nakwo simeho tango moneyalofiyo. I hohonta hofiko hofikoe a'apaho Anitu uhwonyo'ne mijo yoma'nimentohofho hopaso Jisas kako mijo kiyonema'mentisofoho. Oso'no nakwo iyoho monanyo'njo nohumehwasi Anitumo u'mano. Hwapingoso kako nakwoe hungkunomo nepa'none so'no huno nayohoho. ²³ Nakwo nom'ne a'amu somo Anitumo simeho hi'tntnono uyalokuhwone so'no yoloho lijwaofiwo'ningkuhwone so'no simeho uyoso yokumpohn'nyo nokesyohumehwasi yo'mayo Anitu nalimentiso so'no wohontohumano. Nakwo nohontohumehwasi po'nifo humehwaloho. O'o, yo'mayo Anitu kako yoneso'no nakumo nalimentisoso nehopeho. Oso Anitu kako uyimontonoho. ²⁴ Olo so'no huno wosyofisyano. Nakwo fo'ma'nyo engoso simeho inyoso'no pipi yanehwono. Oso'no huno syofisyihwasi huno wopingo tpemehwasi hofiyu uyano. ²⁵ Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'tntnono uyifwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokohumayo yahino somo nusikwaji'hwalo. A'amu fehohnjoso oso yahino somo nto uliko'ma'malofofoho. O'o, nakwo nuhu'mokuhwasi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne wofomo'nano. Ose yalokuhwoneso yokumpohn'nyo ne'no wofomo'nano. Hwapingoso Jisas'nji hungkuno ikwolofone sikunosomofoneponoho.

Nakwo Anituye Hwomu Jisasimne'no hohujo ikinjifowaloho.

²⁶ Nakwo Anituye hungkuno ne somo huno nayihwoso'no osopo nakwolaho lihwasi honingkanho wonyomo ne'no nohumehwasi oso honingkanho wonyo wae enafo'neso Anitumo peho uyanehwono. Nihu'no awonoho. ²⁷ Ose yaso'manji nakwo nakwoe honingkanho wonyo somne'no hungkuno ikwolofone ne'no nohontohumehwasi iyoho

wonanono. Hungkuno moi'wo ikwolofihwasi Anituye mango sohwonanimo toho mikunimposo somo nonanone'nwoho. ²⁸ Nakwo olo so'no huno nayohi, a'amu fi-hwo kako Mousesiye honingkano hungkunomo haloho maposo'njo imentiso sohwo kako honingkano wonyo imentiso'manji nom'ne a'amu hufa'u, hufa'u sihune oso-hwa wonyo somo uhwonontifi oso a'amu huhwo sohwoe wonyomne'no hungkuno yoloho lijwaofa so'manji oso hwe Mousesiye honingkano hungkunomo mining kayo'njo sohumne'no hitoho mulofe'njo yontifi fonjahumentohofofoho. ²⁹ A'amu Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentiso somne'no ngkilaho limentiso so'no ose imentohofa'manji a'amu nom'nehwo kako Anituye Hwomumne'no ngkilaho loso'manji oso hwe huhwo sohumne'no Anitu kako peho ulohofoneto. Oso a'amu huhwo sohwo kako tango mikunimposo engo mane hweho. Hwapingoso oso hwe huhwo sohumne'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne oso hwe sohwoe wonyo wae yaofa'ne Jisas kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. I oso'no usihuma'mentiso so'no hwe huhwo sohwo Jisasimne'no sitofo uliwo'ningkohoho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo nalohofiwo'ningkiso sohumne'no ngkilaho liwo'ningkohoho. ³⁰ Anitu kako ole limentiso so'no huno nayohoho. A'amu honingkano wonyo iwo'ningkohoho somo ngko Anitu'ni kakoe wonyo somne'no wonyo aku uyimnonoho. Nje syohofoho. Hungkuno nom'neso ole nalimento, Hwe Engo Anitu sohwo kako kakoe hwe moya'mife yahino wopingo'njo so'nji yahino wonyo'njo so'njimo yano ilofonefoho. ³¹ A'amu yahino wonyo'njo somo tango mikunimposo uyonefoho. Oso'no kako tango engo monejape so'no honingkano wopingo'nohinimo uningkowano.

Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi wolohofano.

³² Hohonta sekwo Anitumne'no simo'mo nupa'nontifi simeho hi'ntnnono uya-honingkofi a'amu wonyo selohofahoningkofi yo'mayo tango se'ma'mentiso sohonta sekwo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. Oso hohontajo somne'no sekwo huno fisiyafihupmno. ³³ Sikuno fehohnjo somo hofiko sekumo hwe moya'mife timopo sehumajontifi hungkuno wonyo sitofo'nji selontifi tango sejapmmmentohofofoho. Sikuno nom'nemo sekwoe a'amuso oso pa'nyo tohino mentaninkgofi sekwo hofikimo nuh-wonontifi ufo'mano lontifi imentohofoso sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho. ³⁴ Sekwoe a'amu fehohnjo hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofa so'no impo'angomo uhumojahoningkofi sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho. Sikuno nom'ne somo sekwoe yo'mayo ho'yango a'amu nom'neso wae esemofahoningkofi sekwo ho'yango so'no huno engo mosyafisiyo'njo yontifi hwahoponjofoho. Womapife lontifi simeho wopingo'nji simonyo imentohofofoho. Hwapingoso sekwo huno moi'wonoho. Sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ne'no nowentihwonefoho.

³⁵ Oseso yo'mayo so'no sekwoe simeho yokumpohn'nyo uyoso noho'nasyikutoho. O'o, Anitu kako wopingo selohofonefoho. ³⁶ Sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anituye hungkunomo tifi finingkamno. Ose ifijo'manji Anitu yo'mayo wopingo wosejapmmo selimentisoso wotipemantifeho. ³⁷ Anituye hungkuno iyoswomo mtit'mokumentohofoso ole nalohi, Sikuno we'eneponoho.

Oso hwe nakwoe hwahopo wapmmo nalimentiso sohwo we'enepe wapmmntonoho. Kako miyonehoho.

³⁸ Nje a'amu honingkano nto'nohinonjoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalok-wofoso hofiko songo nohumafitnnefoho.

I a'amu hiso ngkine'no hohujo ikinjanimopijo oso a'amu somne'no nje simeho wopingo manimo'nonehoho.

Ose nalimentisofoho. ³⁹ I oso'no nakwo Anitumne'no hohujo mikinjumofe'nwoho. Oso'no nakwo tikano somo tohino ne'no mayo so pono mowanehwo. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkuhwone hn'nwi nakwo simeho wopingo'nji songo ne'no humentihwanefoho.

11

Mpohwosafe simeho hi'ntnnono Anitumo uyo yahino hwapingoso olenoho.

¹ Anitumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso olenoho. Yo'mayo wopingo Anitu sekumo waselohomnonoho nalimentiso so'no hontohumalohwono. Neso ko yontani nakwo huno nayohoho. Wopingo wonaloho'montonoho. Huno ose neyahoningki Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ² A'amu hohontajo sohwa hofiko Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimotofo so'no Anitu ulimento, sekwo simeho hi'ntnnono ntapmmmentohofa so'no nje a'amu ne kuyoho selalokwono. ³ Nakwo Anitumo

simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no huno ole nayohoho. Anitu hungkuno lahon'ngki nakwoe hwaho ahwomo nonyo wosopayo yo'mayoso siki imo'nimentisofoho. ⁴ Ae'mta'ni nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo somne'no huno wosoyofisyano.

Apel

Apel kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako yahu *sipsip* fonjokisahumentisoso Anitune'no iloho yahon'ngki Anitu nuhwononto, Nje a'amu nehwoho ulimentisofoho. Apeliye kola'wehwo Kein kako Anitu hungkuno uyimentiso somo hwotoho hmentiso so'no kako wosopayo'nohini uyahon'ngki Anitu, Nje a'amu nehwoho mujo'njo imentisofoho. Apel kako Anituye hungkunomo in'ngkawento pe'nimentisofoho. Oso'no kakoe hungkunoso hon'ngkano wop'ngo somo nakumo netihwawo'n'ngkisofoho.

Inouk

⁵ Inouk kako nohumanto Anituye yahinomo tifi in'ngkawento Anituye simeho wop'ngo umokumentisofoho. Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako poyo mape'nimmentono. O'o, Anitu a'apaho hi'nji uti'ma'mentisofoho. Oso'no a'amuso hofiko kakoe pijafo so'no hafihafe wonyopi tipmmntohofofoho. ⁶ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako Anituye simeho wop'ngo mumokonehoho. Hwap'ngoso hwe fihwo kako Anitumo u'ma'mo loso sohwo kako Anitu humaso so'no simeho hi'ntnnono uy'wo'nono. Oso'nji a'amu Anitune'no tipewo'n'ngkiso osohumo Anitu wop'ngo uloho'montonoho. Oso'ntnne'no simeho hi'ntnnono uy'wo'nono.

Niwa

⁷ Niwa kako yo'mayo tifi imo'none so'no muhwoniyonto kako Anituye hungkunomo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no kako yofayokino ang'o'njo m'kun'imposo mti'mokumentisoso hofiko'montohwa yofayokinomo humentohofoso songo humentan'ngkofi a'amu hopi'nono yofayokinomo mahumentohofoso poyo pe'nimentohofoho. A'amu homo somo Niwa kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso hofiyo luti'hwamentisoso hofiko haloho maposo'njo imentohofoso hungkuno tango'njo ikwolofo'neso wo'nnyofoho. Niwa kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu ulimento, Kiko nje a'amu ne hwosoho. Ose ulimentisoso Anitu a'amu hopi'nono kakimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho somo oso hiso uli'wo'n'ngkisofoho.

Apiloham

⁸ Anitu Apilohammo hungkuno ulahon'ngki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto tifi in'ngkawomentisofoho. Apiloham kako kakoe ang'o sopo nuli'ko'manto Anitu hwaho nom'ne wokijapmmo ulimentiso sopo no umentisofoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, Ngko ntonte palokweno. Huno ose ko syafisyonto kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto umentisofoho. ⁹ Oso hwaho hiso'no Anitu kako ulimento, Apiloham kinonji jije imu so'njine'no hwaho sejapmnefoho. Ose ulimentiso sopo nowento nom'ne hwafe hwahopo hwap'fe ang'o molimentisofoho. Osopo Apiloham kakoe hwomu Aisak'janji hofiyakwo Jekoup'janji humamentohofofoho. Hofiko kih'n'awo'nnyo hwafoho.

¹⁰ Osopo nohumantifi Anituye huno mta'ni pone engo wamt'i'mokumo limentiso so'no hofiko hontohumamentohofofoho. Oso pone engo hiso yokumpohn'nyo ponoho. Moi'wo mmo'nonehoho.

¹¹ Apilohamiye ape Sola kako a'manesi mehomi mmo'nyo hwonjo imo'nimentiso sohonta Anitu ulimento, Ngko hwomu wokijapmmo. Ose ulahon'ngki Sola Anituye hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Solamo yokumpohn'nyo uyahon'ngki Sola hwomu ma'mentisofoho. ¹² Oso'no Apiloham ni'hu'no a'mane imo'nonto poyo wape'nimonto mofone sopo kako a'amu pi'n'ngo engo sofe hom'ngkwowho imo'nimentisofoho. Oseso Apilohamiye imuso hofiko olo pa'nyofoho. Nakwo ahwomomo hntokwaliyo pi'n'ngo engo uhwon'wo'n'ngkuhwone so'nji tafeponjo wosoho uhwon'wo'n'ngkuhwone oso pa'nyo imo'nimentihwone'nwoho. Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso hopaso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi Apilohamiye imu'nwoho. Oso wosoho so'nji hntokwaliyo so'nji a'amu atofa malifitnnehofo. Oso pa'nyo imo'nalokuhwone.

¹³ Oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso nohumantifi pe'nimentohofofoho. I oso'no olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo Anitu ulimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyontifi nto ma'mentohofoho hopa syafisyontifi simeho wop'ngo umo'nimentisofoho. Ole limentohofi, Olo hwaho lopo sopo nakwoe

hwapingopo'maho. O'o, olopo we'enehwo wohumantanoho. Ose limentohofofoho.¹⁴ Ose limentohofoh somne'no nakwo huno nayohoho. Hofiko hofikoe hwaho ne sopone'no wotipemantife'no hontohumalofo.¹⁵ Hofiko oso ango uliko'ma'mentohofoh so'no asomo we'e'ne huno mosyafihu'mmentohofofoho. U hofiko huno asomo we'e'ne syafisyontifijontentesi hofiko honingkano notipemafikutnnesohilo.¹⁶ O'o, ose malmentohofofoho. Hofiko nom'ne hwaho wonyoangkafolo hwaahloponjomo yakolo'nnyo sopone'no hontohumamentohofofoho. Ahwomomne'no hontohumamentohofofoho. Oso'no hofiko Anitumo ole ulimentohofi, Kiko nakwoe Anituhwosoho. Ose ulontifeso Anitu kako wonimango mumnmmentisofoho. O'o, kako hofiko'ne ango engoso nto esyohumamentisofoho.

¹⁷⁻¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak mta'ni imu pi'nango engo wokijapmmnonoho. Ose ko ulonto Anitu kako Apilohammo yamofolo'ho'mentisofoho. Apiloham kako Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Anitumne'no sojopo wofonjokisahumo lonto imentisofoho.¹⁹ Ose yonto kako huno ole syafihu'mento, Nje hwomu poyo pe'nngkuhwoso'no Anitu kako apa'no songo ulikafoso kako hoponoho. Ose syafihu'mentiso so'no ole liwo'nngkuhwoni, Apiloham kakoe hwomu poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo iwa'mentisofoho.

Aisak

²⁰ Aisak kako Anituye hungkunomo simoho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Jekoup'nji Isou oso hwa'umo yo'mayo tifi u'mayo'ne so'no aho ulonjimokumentisofoho.

Jekoup

²¹ Jekoup kako Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe sikuno poyo pe'nyoso moi'wo umonimonto yahonngki Jekoup kako kakoe mnopo ijofasito ehumanto Anituye yofe ho'noma'mentisoso kako Jousepiye hwomu sohwa'umo ulonjimokumentisofoho.

Jousep

²² Jousep kako Anitu ne'no simoho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako tifo nepo poyo wape'nimonto yonto kako a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo hwaho Ijip nuliko'mafikuji nje yokinoso nonimotawekuji hwaho Kenan sopo foho'nan'humno. Ose ulimentisofoho.

Mouses

²³ Mousesiye kaningkwohwo'ya'u siko hwomu milongo ma'mentisiyo sohonta uhwonmentisiyoso hwomu wopingo uhwononji hiyaso'mo hamno hufa'u sihune mokosyohumamentisiyefoho. Hwapingoso ole, Hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo kako a'amu Isilael somo ole ulimento, Sekwo hwomu tipemafikuji fonjahumno. Ose ko ulimentiso so'no siko Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentisiyo so'no siko hwe engo Ijip mokosyohumayo sohwoe hungkuno somne'no hwotoho feso'no iyoho munmmmentisofoho.

²⁴⁻²⁵ Mouses kako Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako engo imo'nonto kako hwe engofe yofe mayoso ngkilaho lonto kako Anituye a'amu Isilael so'nji tango ma'mentisofoho. Hwapingoso ole, kako syafihu'mento, Nakwo olo hwaho lopo we'enehwo nohumehwasi poyo wope'nantanoho. Oso'no ngko hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe angomo we'enehwo nohumahm'mo yo'mayo yahino wonyo nje simoho wopingo nimokiyo'ne iyoso ngkilaho. O'o, ngko nje a'amu Isilael so'nji nohumahm'mo Anituye hungkunomo uningkamo. Ose syafisyonto²⁶ ole so'no syafihu'mento, Anitu uhwasopo'mentiso sohwo Kilais oso humne'no ngko tohino mayoso wopingofoho. Yo'mayo ho'yango wokoso Ijip mta'angoso ngkilaho. Ose syafihu'mentisofoho. Hwapingoso kako yo'mayo Anitu wopingo ulohofone so'no syafihu'mentisofoho.

²⁷ Mouses Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe simoho tohino so'no iyoho munyo'njo yahonngki hwaho Ijip uliko'manto Mouses kako Anitu'nji humayo so'no huno uyahonngki yokumpohn'nyo ito'nonto uliko'ma'mentisofoho. Kako asomo mappmentisofoho.²⁸ Mouses kako Anitumo simoho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo yahu sipsip nofonjikuji honiyoso hoku'yo ponjo hwosaho somo fifulohopmno. Ose imentohofoh so'no a'amu ahwomomjo sohwo kako Isilael sofe mehomi tisimaso somo mofonjasiyo'njo yonto a'amu Ijip sofe mehomi tisimaso somo fonjohumentisofoho.

A'amu Isilael pi'ningo engoso Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyimentohofofoho.

²⁹ A'amu Isilaeliso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho so'no hofiko mijo ayo Mijo Hon'yo'nohinofoho * liwo'ningkohofoho sopo noso'ningkahon'ngki nongkihnta'ni wako'mentohofofoho. I osohonta a'amu Ijip sohwa in'ngkawomentohofoho sohwa hofiko mijo ajwo sopo nto wekahon'ngkofi mijo asomo fokumo lohofonto oso a'amu sohwa mijo m'hulo'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Ape hwa'nte Leah angoo Jelikoo humamajosi kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe hufa'u Isilaelnta'ango tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentisofoho. A'amu Isilaeliso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho so'no hofiko pone engo Jelikoo sokiloo'njo sopo i'mofawenti'fi ku'moku'mofone'no yontan'ngkofi sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u uyokolofahon'ngki sokiloo'no n'hu'nahone pi'wahu'mentisofoho. Nopi'wesyahon'ngki a'amu Isilaeliso hofiko a'amu Jelikoo hopi'nono Anituye hungkunomo hwotoho hmotofoho somo fonjahumentohofofoho. Osohonta Leah kako hwe tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentiso so'no kako songo humamentono.

³² Nom'ne sohwanne'no wanti'mokumonntaho. U, Ngkiteyou, Mpalak, Samisoun, Jeffita, Ntefit, Samuel, a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki l'motofo oso hwanne'no hungkuno sejo'neso sikuno hopo'maho. ³³ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo so'no hofiko nom'ne hwafe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe itokuso'njo sohwa uyakolo'mentohofofoho. Hofiko hofikoe a'amu somo hofio mokosyohumanti'fi hon'ngkano nto'no m'hwatimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso ma'mentohofofoho. A'amu huhwo sohwa hofikoe mangohwa hofikimo aho nokenti'fi sikisiwojo (*laiyoun*) toho lofone'enti'fi siki siwojo'njo somo uhumati'mentohofoso a'umoto toho malofe'ne Anitu kako siki siwojofe mangomo pijwomokosyohumamentisofoho. ³⁴ A'amu Anitumo in'ngkamotofo somo hofikoe mangohwa hwaho kengo mta'ango sohwa uti'manti'fi toho engo sijimentiso sopo uhumojahon'ngkofi a'amu somo toho man'mmentisofoho. A'amu sohwa hofikimo hasimno'nji wofanti'fi imentohofoso muhmn'mmentisofoho. Hofiko po'ni'fo nohumantan'ngkofi Anitu kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Uyimentiso so'no hofiko hofikoe mango sohwa uyakolo'mentohofoso fonjofepmnaofomentohofofoho. ³⁵ A'amu pe'nimentohofoso apa'no songo likofahon'ngkofi homna'wohija apa'no uti'ma'mentohofofoho. A'amu fiso impe ito'nowahon'ngkofi hofikoe mango sohwa hofikoe a'apahomo wonyo umokumentohofoso hofiko poyo pe'nyo'ne imentohofofoho. Hofiko Anitumo hohujo ikinjaopijoso hofikoe mango sohwa uli'ka'manti'feho. Hofiko hofikoe mango sohwa hungkuno min'ngkayo'njo uyanti'fitaho. O'o, hofiko pi'ni'mo mta'ni apa'no likafi'kuji songo humayoso womanti'feho.

³⁶ A'amu fehohnjo hofikoe yahino wopingo so'ne hofikoe mango sohwa hofikimo sifoto ulmentohofofoho. Nom'ne sohwa hofikoe hohujo sopo sohwa sonyo fongku'mentohofofoho. Nom'ne sohwa impo'angomo ahwomo nano'nji intofahumentohofofoho. ³⁷ Hofikoe mango sohwa a'amu fehohnjo somo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nom'ne somo yamofa n'hu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Nom'ne somo hofiko iyo hntofe nomanti'fi hofikoe a'apahopo hnto'mentohofoso hufa'u imo'nimentiso so'no poyo pe'nimentohofofoho. Nom'ne somo hofiko hosimno fahumentohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko yo'mayoso umofonyo imentohofoho so'no hofiko yahu *sipsip*'nji *meme* paho so'nji hofikoe hwapife imo'nonto yo'mayo a'apahomme'no umofonyo inyo so'nji emoyahon'ngkofi mango sohwa tango uyanti'fi wonyo uloho'mentohofofoho. ³⁸ Oso'no hofiko angoo ane pa'nyohwa hon'ngkanonti'fi hofiko hwofiki'nyo, hwaho a'amu ane sopo, hwa'imomo, sokimomo humamotofofoho. Oso hwe moya'mi Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofoho hifo hofiko a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo olo hwaho lopo humayoso nto'nohin'no maho. O'o, hofikoe hon'ngkano wopingoso nom'ne somo hwofilo'nyofoho. ³⁹ Oso hwe hwoya'mi hifo hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso'no Anitu kako wopingo kuyoho ko ulimentisoso yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso moma'mmentohofofoho. ⁴⁰ Hwap'ngoso Anitu kakoe a'amu ne'njo hopi'nonohinoso yo'mayo wonyoangkafo afa'no afa'no nomapitne'ento hungkuno mtito'mentisofoho. Jisas mape sohonta oso a'amu humamotofoho Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimotofoso hofiko nakumo simo'mo monapopitnehofo. O'o, hofiko nakumne'no hontohumalofo.

* 11:29: Ap. 7:36 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

12

Nakwoe Hwe Engo Jisas hon'ingkano net'ihwayo 'ne sohune'no huno wosyofisyano.

¹ Oso a'amu sis'ihwayo pa'nyoso An'itumo simeho hi'ntnnono umotofoso hofiko simeho hi'ntnnono uyo'ne yahinoso nto net'ihwamentohofofoho. Hofikoe hungkunoso upa'n'iwon'ingkuhwono. Oso'no nakwo An'ituye hon'ingkanomo walokuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo wonyoso An'ituye hon'ingkano wop'ingomo pijwonesyohumaso so'nji yo'mayo yahino nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumawo'n'ingciso so'nji n'ihu'nahone noho'nosy'ihwasi simeho anga'nohino'nji oso syoho yokumpohn'nyo An'itu nejopalokuso oso nto'no uyano. ² Ose ihwasi nakwo Jisasimo timo anga'no hon'ingkuhwasi kakimne'nohini huno wosyofisyano. Nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyo kako hwap'ingo hweho. Simeho hi'ntnnono uyo yahinoso kako n'ihu'no yokumpohn'nyo imokone hweho. A'amu iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentohofoso yofe n'ihu'no wonyo ma'mentohofofoho. I oso'no Jisas kako oso won'mango engo unyoso'no mosyafisiyo'njo yonto kako po'nifo mmo'n'mmentisofoho. O'o, hwap'ingoso Jisas kako huno syaf'ihum'ento, An'itu nje simeho wop'ingo n'mokonefoho. Oso'no syafisiyonto Jisas kako simeho hi'ntnnono An'itumo uyonto nakumne'no tohino engo manto poyo pe'nimentisofoho. Oseso olohonta kako kan'ingkwohwo An'ituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

An'itu nakumo tango nejapososo nakumo wop'ingo namokiyo'nefoho.

³ Jisas nakumne'no a'amu wonyo somo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Oso'no hofiko kakine'no mangohwa imo'nontifi n'ihu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Oso'no sekwo An'ituye syohomne'no yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo oso tango Jisas ma'mentiso so'no fisyafihupmno. Oso'no syafisiyakuji sekwoe syoho wop'ingo somo nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo in'ingakuji syoho ito'no fiy'mno. ⁴ Sekwo yo'mayo hon'ingkanomo wonyo somo monje yasiyo'neso syoho yokumpohn'nyo fiy'mno. A'amu fehohnjoso hofiko hon'ingkanomo wonyo so'ne nakwolaho l'wo'n'ingkohofoho somo nomi a'amuso hofikimo fonjahumentohofofoho. ⁵ Oso hungkuno An'itu kakoe mehomi hn'nmo yokumpohn'nyo nasosofitofone nalimentiso so'no in'ingo laseyohoho. Olo hungkuno loso nalohoho.

Nje hwomu sohwo, nakwoe Hwe Engo kako jije hon'ingkanomo nto'no efisopekuhwa-jijyo'ne,

Wonyo yahino kilohofihwoso'no oso hungkuno homo somo kiko haloho pofo.

Oso hiso kilohofihwoso'no huno ole syafisiyikutoho.

An'ituye hon'ingkanomo tango mikun'imposo niyantofoho.

Ose syafisyohotoho.

⁶ O'o, a'amu hopi'nono An'itu nje mehomi kuyoho ul'wo'n'ingciso somo, Hon'ingkanomo wonyo n'ihu'no yohotoho ul'wo'n'ingkisofoho.

A'amu hiso hon'ingkanomo wonyo ifijo'manji An'itu kako yoka ul'montonoho.

Ose nalimentisofoho.

⁷ Kiko An'ituye hungkunomo tifi in'ingkahuji tango ku'mahwoso'no kiko yokumpohn'nyo ne'no filohofoho. Hwap'ingoso An'itu kako jije hon'ingkanomo efisopekuhwojalofoho. Ose kilohofihwoso'no kiko huno wakiyono. Kiko kakoe mehomi hwasoho. Nan'ingkwohwosa hofiko hofikoe mehomi hn'nmo nakwoe hon'ingkanomo efisopenehwajiwo'n'ingkohofofoho. ⁸ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi hon'ingkanomo wonyo'njo'nwoho. Oso'no An'itu kako kakoe hon'ingkanomne'no nto'no wefisopenehwajono. An'itu kako jije hon'ingkanomo nto'no momekuhwajijyo'manji kiko kakoe mehomi hwaso'maho. O'o, kiko sikumehomi pa'nyo hwasoho. ⁹ Nakwo nan'ingkwohwosa hofiko hofikoe hon'ingkanomo wonyomo menehwojahon'ingko fi nakwo hofikoe yofe ho'nomawo'n'ingkuhwono. Oso'no An'itu kako nakumo kakoe hon'ingkanomne'no nto'no efisopenehwaji'hwoso'no nakwo haloho pehwasi hon'ingkanomo wop'ingo'nohini uyano. Kako nakwoe huyo'mangomo mokosyohumawo'n'ingciso hweho. Oso'no nakwo enjwa'mo nohumehwasi nto'no wohumano. ¹⁰ Hwap'ingoso nan'ingkwohwosa hofiko hofikoe huno mta'ni olo hwaho lopo we'enehwo humayo'ne nakwoe hon'ingkanomo nto'no menehwajiwo'n'ingkohofofoho. I nan'ingkwohwo An'itu kako kakoe hon'ingkanomne'no efisopenehwojahon'ingki nakwo wop'ingo imo'nalokuhwono. Ose nalohofihwoso'no nakwo kako pa'nyo umo'nantanoho. ¹¹ A'amu nakwoe hon'ingkanomo nto'no menehwajikujo'no nakwo tango engo wotipemantanoho. I oso'no nakwo wop'ingo humayo'ne An'itu kako nakwoe hon'ingkanomo wonyomo somne'no menehwaji'hwoso'no ne unto'n'montonoho. Oso ipisayo neso a'amu'nji simeho pompengo ifisyamo'nyo'nefoho.

Nakwo yokino ito'n'ingkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano.

¹² Ose selohe so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. ¹³ Sekwoe honingkano nto'no mihwajikui a'amu sife po'nifo'njo seningkae sohwo kako mapiwasyonehoho. O'o, hano ito'no ihwosi sife po'nifoso yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

¹⁴ Sekwo sekwoe a'amu'nji pompenjiyo humayo'ne syoho yokumpohn'nyo fiyimno. I sekwo honingkano wonyo hopi'nonohino foho'naopmno. Sekwo honingkano wonyo nihu'no ane humayo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu honingkano wonyo'njoso hofiko nakwoe Hwe Engo sohumo muhwon'fitnnefoho. ¹⁵ Anitu kako wopingo waseloho'mo. Wosefo'ma'mo. Ose nalihwoso'no a'amu fihwo kako nupa'ningkuhwosi Anitumo ole ulonoho. Nifo'mayoso peho'neto. Ngkilaho. Ose ulonoho. Oso'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofikui fo'ma'nimno. Anitu kako nefe'mayoso nakwolaho ulihwasi hofohofahn'no nakwoe simoho wonyo wonamo'nimontonoho. Simoho wonyo namo'ningkuhwoso'no a'amu pi'ningo engo somo tohino uyantanoho. A'amu simoho wonyo'njo sohwo kako nom'ne a'amu somo honingkano wonyomo ipemotahwoso'no oso hwe huhwo sohumo Anitu kako wonyo hwosoho ulimontonoho. ¹⁶ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako a'mohufo ihwolo. A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Isou Anitumo hwotoho hmentiso pa'nyo ihwolo. Isou kako mijoho engo uyahoningki kaningkwohwo Aisak kakoe tisimaso sohumo aho ulonjimokone so'no Isou kako huno ole syafihu'mento, U kakoe syohofoho. Nje ningkwahwo Jekoup kako womano. Ngko mijoho pe'nalokweno. Ose syafisyonto Isou kakimo hwosopisyafihwosi Jekoupimo aho ulonjimokone somjo wosopayo so'no ulahoningki Jekoup kola'wehumo oso wopayoso mpe uloho'mentisofoho. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. Tifi no'mo Isou oso aho wontonjimokononto somjo hungkunoso aku woma'mo lonto yahoningki kaningkwohwo Aisak muyimmentisofoho. O'o, Isou kako humotaho engo lonto oso wonyo imentiso somo wae yamo'nyoso hopo'maho.

Nakwo hwofiki'nyo wonyoangkafo Saiyon sopo nto si'momalohwono.

¹⁸⁻²¹ Anitu kako a'amu Isilael somo kakoe hungkuno hwofiki'nyo Sainai sopo uyimentiso sohonta himo sikwo'mnosohwofiki'nyo hopo sopo ifeehu'mo yahumentisoso toho ahwomo mta'ango uhwonontifi ifoho engo yahoningki hi ulikofahoningki iyoho mikunimposo unimentisofoho. Kounoho yoka ho'nonto mampaho ahwomo mta'ni ole ho'nimento, A'amu fihwo olo hwofiki'nyo loso kako aho pm'ukosohwomo sekwo sojo'nji fonjahumno. A'amu'nohinimaho. O'o, yahu'nji hwofiki'nyo lopo hano weso sohumo fonjahumno. Ose ho'ningkahoningki a'amuso iyoho uningkahoningki hofiko Mousesimo ulimentohofi, Mouses kiko Anitumo ole uso, Oso hungkuno tango mikunimposo so'no nakwo iyoho nenalofoho. Nakwo olo mampaho loso nupa'ningkuhwaloho. Ose uso. Ose ulahoningkofi Mouses ulimento, Ngko huhwo'ni yomo yonji iyoho nn'ingkohoho. Ose ulimentisofoho.

²² I sekwo soku hofiko ose uhwonimentohofi pa'nyoso sekwo muhwonimmentohofohofi. O'o, sekwo hwofiki'nyo Saiyon Anitu songo humaso sohwoe ahwomomjo ango engo Jerusalem osopo i'mofapmmalofo. Osopo a'amu ahwomomjo nihu'no pi'ningo engoso simonyo yontaningkofi i'mofapohofi. ²³ Osopo sekwo Anituye mehomihopi'nono tisimaso pa'nyo kuyoho. Sekwoe yofe Anitu nto mti'mokumentisoso ahwomomo weho. Anitu a'amu hopi'nonohinofe hungkunomo ikwolofone yano ulofiyo sohumo sekwo i'mofapohofi. A'amu Anitumo simoho hi'ntnnono uyontifi poyo pe'nimentohofi somo Anitu kako Wopingo kuyoho, ulimentiso osomo wopingo ne nto imokumentisofoho. Oso a'amu hiso osopo humalofo. ²⁴ Jisas kako Anituye angopo ne'no siyo'ne honingkano songo kakoe honiyo'nji hwosampommentiso sohwo osohumo sekwo i'mofapohofi. Kakoe honiyo so'nji nakumo kako'nji moko'ijwonahinyofoho. Oso'no Apel kakoe honiyo usihuma'mentiso somo Jisas kakoe honiyo'oso hwofilo'nnyofoho.

Nakwo Anituye mampaho somo haloho nto'no pehwasi i'waho nto'no uyano.

²⁵ Sekwo nto'no fisiyafihupmno. Hohonta Anitu Mousesimo hungkuno yokumpohn'nyo uyahoningki a'amu Isilaeliso haloho maposo'njo imentohofohofi. Oso'no hofikoe honingkano wonyo so'no tohino engo ma'mentohofohofi. Toino homo somo hofiko muyakolo'mmentohofohofi.

Oseso Kilais ahwomomo humaso sohwo hungkuno yokumpohn'nyo nto nejapmmmentisofoho. Oso hungkuno homo somo haloho maposo'njo ihwasi hohujo ikinjaofososo nakwo tohino engo mayo sohonta hiyaso nti'mte waneto. Nihu'no awonoho. ²⁶ Hohonta Anituye mampaho hwofiki'nyo Sainai sopo nta'ni ho'ningkahoningki hwaho hwomihwo imentisofoho. I oso'no olohonta Anitu ole nelalofi, Sikuno nom'nemo hwomihwo ihwosi hwaho nihu'nahone wae yao'mnefoho. Hwaho'nohinomaho. O'o, ahwomo

hi'nji wae imnefoho. Ose nelalofoho. ²⁷ Oso hungkuno hwomihwo ihwosi hwaho wae yao'imnefoho nelalofonjo hwap'ngoso ole, yo'mayo yo'mayo Anitu olo hwaho lopo mti'mokumentisoso hwomihwo ihwosi wae yonefoho. I yo'mayo Anitu ngko nje angomo womokosyohumamo loso so'nohini ne'no nowentihwonefoho.

²⁸ Ose nalisoso'no nakwo simonyo uyano. Anitu nemokosyohumayo sopo moi'wo mmo'nonefoho. O'o, ne'no nowentihwoneponoho. Oso'no nakwo Anitumo isamoyoka ulihwasi kakoe simoho wop'ngo umo'nyo'ne so'no kakoe syoho hofiyo ulohofiyano. Anituye yofe ho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no iyoho wonanono. ²⁹ Hwap'ngoso nakwoe Anitu kako yo'mayo wonyo iyoso'no ni'hu'no yokumpohn'nyo nelalofi, Yo'mayo wonyoso ni'hu'no ngkilaho. Ose nelalofoho.

13

Nakwo Anituye temtitofa hn'nwi simoho unano.

¹ Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo simoho ne'no un'ngkuhwano. ² Olo hilo so'no in'ngo mofe'eno. A'amu kengoso anga kengo'mta'ango se'mafikujo'no sekwo yo'mayo so'no hofikimo umokosyohumamno. A'amu fehohnjo ose iwo'n'ngkohofoso hofiko a'amu ahwomomjo somo yofe mihwofe'njo yontifi hofiyo umokosyohumamen-tohofofoho.

³ A'amu Anituye syohomne'no impo'angomo uhumati'mentohofa somne'no sekwo hitoho selofihwoso'no tango malokwofoso sekwo fisomapmno. A'amu fehohnjo Anituye yofe'ne osomo a'amu nom'neso wonyo ulohofikujo'no hofikoe a'apaho tohino umn'ngkuhwoso'no sekwo tohino fisomapmno. Sekwo tohino loso afa'no wasemnono.

⁴ Ape ma'nyo yahinoso wop'ngofoho. I oso'no hwe sohwo kako kakoe ape'nji yahino wop'ngohonini uyanjiyoho. U a'amu fihwo oso yahino wop'ngo somo mti'hupehwosi a'mohufo ihwosi u yo'mayo wonyo ihwosi kifosyoho ihwosi osohumo Anitu kako tango uyonefoho.

⁵ Sekwo hamniyoho engo so'no hi semo'nyo'eno. O'o, yo'mayo mokosyohumalofo so'no sekwoe simoho wop'ngo semo'n'ngkuhwosi hoponoho fihnnimno. Hwap'ngoso Anitu ole nelalofi, Ngko sekumo mosesikwajimnehono. Ngko sekumo ne'no sefo'malokweno. Ose nelalofoho. ⁶ Oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'n'ngkuhwasi nakwo anga'no anga'nohini hn'nwi ole wolano.

Nje Hwe Engo Anitu nifo'mantofoho.

Ngko iyoho mimnehono.

A'amu hofiko yo'mayo ngkimo ntahopijo so'no ngko iyoho mannenehoho.

Ose wolano.

Anituye hungkuno lonetihwamotofa sohwafe yahinomo tifi un'ngkuhwano.

⁷ Hwe engo sohwa Anituye hungkuno losetihwamotofa sohwanne'no in'ngo mofe'eno. Hofikoe humayoso ne into'nimojo so'no huno syafisyikuji hofikoe yahino so'nji simoho hi'ntnnono uyo so'ntnne tifi finomokoho'nawopmno.

⁸ Jisas Kilaisiye yahinoso hohontajo mta'angoso olohontajo'nji tifi no'mjo'ntnneso ito'nohini iwo'n'ngkiso hweho. Kako kakoe huno mikwesafisiyo'njo iwo'n'ngkiso hweho. ⁹ Oseso a'amu yahino kengo kengo'njoso sekwoe simoho somo wonyo semakufitoho. Hofikoe hungkunoso losetihwafikujoso sekumo yokino wesemano likuji ifijoso sekwo Anituye hon'ngkanomo nusikwajipitnnoho. Anituye hitohoso nakumo yokumpohn'nyo wosofitofonesyohumamtonoho. A'amu wosopayo so'no anga'no anga'nohini somo ulo'nyo nto'no feenmno. Ose lifijoso sekwo haloho upekutoho. O'o, oso yahinoso a'amumo mufo'manehoho.

Anituye simoho wop'ngo umokiyo'ne yo'mayo uyofoho.

¹⁰ Nakwo Jisasimo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwoe wonyo wayo'ne kako poyo pe'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hohontajo yahino somo in'ngkawentifi hofikoe wonyo wayo'ne yahu fonjokisasay'wo'n'ngkohofa osomo Jisas kako mufo'manehoho. Hwap'ngoso Jisas hofikoe wonyo ni'hu'nahone wae yaof'ne pe'nimentiso so'no hofiko simoho hi'ntnnono muy'wo'n'ngkiyohofofoho. ¹¹ A'amufe wonyo wae syoho'njo hwe engo sohwa hofiko yahu fonjokisasayontifi yahu hon'yo'nohini oso anga Anitu humayoponoho mul'mentohofa somo motahumentohofofoho. Honiyo loso a'amufe wonyo mpe-e'nefoho. Yahu yokino so'nji mikufu so'nji yo'mayoso anga mempo mongkihnta'ni toho ni'wo'n'ngkisofoho. ¹² Oso pa'nyo Jisas kakoe a'amu ne imo'nyo'ne tohino engo ma'mentisofoho. Anga Jerusalem mempo hohnta'ni nope'nonto a'amufe wonyo wae ni'hu'nahone yao'mentisofoho. ¹³ Jisas ose imentiso so'ne nakwo hohontajo hon'ngkano hungkuno somo uliko'mehwasi Jisasimo tifi un'ngkuhwano.

A'amu kakimo wonyo uloho'mentohofa pa'nyoso wonelohofantifeho. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Olo hwaho lopo nakwoe hwap'ingo'maho. O'o, nakwo ahwomomjo antime nom'ne songo ne'no humayo'ne so'no hontohumalohwono. ¹⁵ Nakwo K'laisiye a'amu'nwoho liwo'n'ngkuhwoni'ni nakwoe yahino ole, sikuno huhwo huhwi engolopohamo nakwo Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkuhwono. Yo'mayo ne'maso so'no nakwo Anitumo isamoyoka'nohini uliwo'n'ngkuhwone'nwoho. ¹⁶ A'amu nom'ne somo wop'ingo ulohofontani fo'ma'n'wo'n'ngkuhwono. Anituye yofe ho'nomayo'ne'nji a'amumo ufo'mayo'ne oso'ntnne'no yo'mayo yahino nakwoe simeho umo liwo'n'ngkiso somo monje wesiano. Oso yahino hufa'u sofa'u Anitumne'no yaso'manji Anitu simeho wop'ingo umokimontonoho.

¹⁷ A'amu yofe engo'njo Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko sekwoe huyo'mango fo'mayo'ne syoho yalokwofo. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo haloho popmno. Hofikimo enjwa'mo hofiyo fosyohumamno. Hwangku yo'mayo syoho yalokwofo so'no Anitu hofikimo ulohon'ngkahon'ngkuhwosi hofiko syoho loso'no ulantifeho. Sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo in'ngkayo so'no u ito'no min'ngkayo so'no ulantifeho. Oso'no syoho loso hi semo'n'ngkahon'ngki yalokwofo. Sekwo haloho pekujo'no hofiko simeho tango muyonehoho. O'o, simeho wop'ingo'njo hofikoe syohoso uyantifeho. U, hofiko simeho tango uyo so'manji pipi sefo'mapitnnehofo.

Anitu nakumo nefa'mayo'ne jomo ulano.

¹⁸ Nakwo ole syofisyalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo nahononteso wop'ingo nehonalofoho. Nakwo kakoe hon'ngkano wop'ingo somo engolopohamo nto'no un'ngkohwantane'no yihwono. Oso'no sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. ¹⁹ I olo so'nji Mpohumo jomo ulimno. Ngko sekuyepono asomo komo'no se'ma'mne'no jomo ulimno.

²⁰ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako nope'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas kako nakwo Anitu'nji ni'hu'nahone mekoji'wonasiyo'ne kakoe honiyo usihumanto pe'nimentiso so'no olohonta kako nakwo kakoe yahu sipsip hn'nimo nemokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. ²¹ Oso'no ngko sekumne'no Anitumo ole ulalokweno. Anitu kako simeho pompenjiyo umokiyo'ne hwap'ingo sohwo kako yo'mayo wop'ingo wosejapmmo lihwoi wosejapmmontonoho. Sekwo oso hiso nomafikuji Anitu sekwo yo'mayo ifitne'eno lososo hofiyo uyantifeho. Oso'nji nom'neso ole jomo ulalokweno. Anituye simeho wop'ingo umokiyo'ne kako Jisas K'laisiye yokumpohn'nyo'nji sekwoe simehomo syoho yokumpohn'nyo waseloho'montonoho. Oseso kakoe yofe noho'noma'n'ngkuhwasi kakoe yofe engoso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²² U nje a'amufu, olo hungkuno mt'i'mokalokwe loso tifofoho. Oso'no sekwo haloho nto'no popmno. A'amu sekumo atofu losetihwentan'ngkuji sekwo timo saho ikutoho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesosofito'nefoho. ²³ Nom'ne hungkuno sekwo upa'nimno. Nen'ngkwa'wehwo Timouti osohumo hofiko impo'ango mta'ni nto isihutofoma'malofofoho. Kako ngkiyepono we'enepi poso'manji ngko'nji wose'mantayoho.

²⁴ Sekwoe hwe engo sohwanji a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'njimo ole ulimno. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono. A'amu oso hwaho Itali lopo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'n'ngkohofoso sekumne'no selalokwofo. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono.

²⁵ Anituye hitohoso sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo wasewo'mntonoho. Hungkuno osohopeho.

Jemís

Olo Iyoswo loso Jemís Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Símó'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo aho hufa'u hopinohino sífe fehohnjo hopi'nonohintikeno tetitikeno (30) —oso'no nakwo huno monayofoho —oso soswo nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo loso Jemís Jisasiye koníngkwa'wehwo mti'mokumentisofoho. Oso Jemís huhwo sohwo tajo angó Jelusalemjo somo mokosyohu-mawo'níngkiso hweho. Olo iyoswo hiloso a'amu Isíael temtitifo aho hufa'u hopi'nono sífe mta'ni hufa'uyo somne'no mti'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofíko angó kengo'mo humantífi tango engo típementaníngkofi olo iyoswo loso Jemís oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo hiloso ntípo humanto mti'mokumentisotíkeno nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofó líhwasi tífi uníngkohwano.

¹ Ngko Jemís'ni Anítu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais'ni sikoe syoho ulohofíyo hwo'nyoho. Nje a'amu Isíael temtitifo aho hopi'nono sífe mta'ni hufa'uyoso Jisas Kílais'mo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkohófo soku sekwoe angopo nulíko'mantífi angó'meemjo humalofo so'ntnné'no olo iyoswo loso semtí'mokiyalokweno. Ngko nje a'amúfo selalokweno.

Yamófo nalohofoso yokumpohn'nyo namokiyo'nefóho.

² Nje a'amu soku, yo'mayo tango se'masoso sekwo símeho wopíngo wasemo'nono. ³ Hwapíngoso ole, yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo lohófo'nefóho. Tango se'masoso sekwoe símeho hi'ntnnono engo uyo'manji yokumpohn'nyo wolo-hofantífeho. Oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. ⁴ Oso'no sekwo engolopohamo tango se'masoso i'waho ikutoho. O'ó, sekwo símeho wopíngo'nji yokumpohn'nyo lohópijoso sekwo mopíwahupitnnéhofo. Ose ikujo'no Anítu nosehoníngkuhwosi kakoe yahino so'no sekwo umofonyo mityontaníngkuji wasehonímontonoho. Wopíngo humen-taníngkuji wasehonímontonoho.

A'amu kako huno wopíngo so'no umofonyo ihwosi kako Mpohumo jomo ulono.

⁵ Sekwo yo'mayo so'no huno maseyo'manji Mpohumo jomo ulímmo. A'amu fíhwo huno wopíngo so'no Anítumo jomo ulososo huno wopíngo uyímontonoho. Anítu kako a'amu hopi'nonohino somo we'e'nohino muyíwo'níngkiso hweho. O'ó, engo'nohino uyíwo'níngkiso hweho. Sekwo jomo ujoso'no Anítu kako yoka maselonehóho. ⁶ U oso a'amu sohwo kako símeho hi'ntnnono nehópi uyíhwosi Mpohumo jomo ulososo kako huno ole syafisyíhwoloho. Anítu kako wontapmmontolíkeno. Montape'njo umontolíkeno. O'ó, a'amu símeho hufa'u'njo sohwo kako iyoswo somo ifófo hwaló-hwalófo iwo'níngkiso pa'nyo hweho. ⁷ Kako Hwe Engo wontapmmontonoho líhwosi, syafisyíhwoloho. Oso hwe huhwo sohwo kako Hwe Engo sohúmta'ni yo'mayoso momanehóho. O'ó, a'amu símeho anga'nohino'njoso Hwe Engo sohumo jomo ulososo Anítu uyímontonoho. ⁸ Íhwoni, a'amu símeho hufa'u'njo sohwo kakoe huno pí'níngo engo'njo hweho. Oso yo'mayo yahino kako yonteso'no kako honíngkano anga'nohino somo miníngkayo'njo hweho. O'ó, huno pí'níngo engo syafisyonto honíngkano ito'no motípemaso hweho.

A'amu ho'yango ane so'nji ho'yango engo'njo sohwanjiye hungkunófoho.

⁹ Hwe fíhwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkiso sohwo kako hamniyoho ane, osohwo kako símeho wopíngo umó'nono. Anítu osohumo uhwononto yofe engo mulalófoho. ¹⁰ Anítu kako a'amúfe ho'yango hamniyoho so'no sikinjo ne ane-fóho líwo'níngkisofoho. Oso hiso'no hwe nom'nehwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkiso sohwo kako ho'yango hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayoso íhn'naofíhwoso'no kako símeho wopíngo umó'nono. Hwapíngoso ho'yango hamniyoho yo'mayoso wokoso fíyo pa'nyoso umó'nao'mtonoho. ¹¹ Wokoso fíyoso mofehi'nyo sí'mofapíhwosi yokumpohn'nyo líhwosi yofóho umontonoho. Oso pa'nyoso a'amu hamniyoho'nji ho'yango engo'nji kakoe syoho yo'mayoso mjímíhwosi hamniyoho engo so'no notíphwosi oso hwe huhwo sohwo kako ajwo sopo wape'nímontonoho.

Yo'mayoso a'amumo yamófo ulohófo'ne hungkunófoho.

¹² Hwe fihwo yo'mayo tango'njo u'mahon'ngkuhwosi yokumpohn'nyo ne'no lohofoso sohwo simeho wop'ingo umo'nono. Yamofo hiso moi'wo nto ulohofosejwaafahon'ngki kako yokumpohn'nyo ne'no lohofo'manji osohumo An'itu nto nalimentiso loso'no uyimontonoho. A'amu ngkine'no simeho ntaposo sohwo songo humayo'ne uyimonnho. Ose nalimentiso hopaso oso a'amu huhwo sohwo woma'mtonoho. ¹³ U simeho fefoyo a'amu nom'nehumo u'masoso oso simeho fefoyo sohwo hon'ngkano wonyo nontimo ipemotawe so'manji hwe huhwo sohwo ole lihwoloho. Olo simeho fefoyo loso An'itu ntopahon'ngki wonyo hon'ngkano loso yohono. Ose lihwoloho. O'o, yo'mayo wonyoso An'itumo m'putihwanehoho. An'itu a'amu somo wonyo yahino iyo'ne m'putihwanehoho. ¹⁴ O'o, hwe sohwo huno wonyo syofisyahon'ngki oso huno wonyoso hon'ngkano wonyo iyo'ne kakimo ipemotosahon'ngki wonyo hilo so'no nimo'n'ngkohoho liwo'n'ngkiso hweho. ¹⁵ I kakoe huno wonyo somo in'ngkawesoso wonyo hon'ngkano uyimontonoho. Wonyo hiso wonyo engo toyo yihwosi wonyo hon'ngkano ne'no iwo'n'ngkuhwosi poyo pe'n'ikwato lohofihwosi ni'hu'nahone umo'n'ntontonoho.

¹⁶ Nje a'amufu, simeho sejopalokwe soku, huno wonyo sohwo hon'ngkano wonyo engomo ipesemotaweloho. ¹⁷ Yo'mayo wop'ingo nefa'mayo'neso ahwomo mta'angofoho. An'itu nejap'wo'n'ngkisofoho. An'itu ahwomomjo pomponaho mofehi'nyo, hamno, hntokwaliyo oso hwamo mti'mokumentisofoho. Pomponaho loso fehonta lasy-onto nom'nehonta molasyohoyohoho. I An'itu oso pa'nyo hwo'maho. O'o, kako ne'nohino yahino wop'ingo'nohino nalohofi'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁸ An'itu nakwo kakoe mehomi imo'nyo'ne'no lonto kakoe humomnohino in'ngkawento kako nan'ngkwohwo imo'n'mentisofoho. Kakoe hungkuno nehopi'nohino somta'ni mehu'menasiyoso nakwo temtitofu An'itu namti'mokumentiso somne'no umo'n'ntantonoho.

An'ituye hungkuno upo'n'ngkuhwasi tifi un'ngkohwano.

¹⁹ Nje a'amu soku, sekwo olo hilo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Olo yahino loso ikutoho. A'amu fehohnjoso hungkuno upa'n'fijoso aku hungkuno komo'no ulikujo'no yoka wohnnantifeho. O'o, sekwo yo'mayo upa'n'fijo so'no huno ito'no syafisyikuji huno wop'ingo tipemafikuji hungkuno ito'no aku ulimno. Oso yahino in'ngkafijo so'no yokaso ikujohoso komo'no molikafonoho. ²⁰ A'amu fihwo simeho tohino'njo sohwo kako An'ituye hon'ngkano wop'ingomo min'ngkayo hweho. ²¹ Oso'no yo'mayo yahino wonyo so'nji hon'ngkano wonyo so'nji foho'naopmno. Yo'mayo homo somo hi semo'n'ngkisoso hwotoho fifijoso oso hungkuno An'itu sekwoe simeho mo'mo ho'nasehumentiso somo hofiyo tifi fin'ngkamno. Kakoe hungkunomo haloho popijoso kako'nji ne'no nohumant'kutnnefoho.

²² An'ituye hungkuno losomo tifi'nohino fin'ngkamno. Hwe fihwo haloho upa'nonteso min'ngkayo'manji kako simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnni'wo'n'ngkiso hweho. ²³ Hwe fihwo kako An'ituye hungkunomo haloho ko upa'nonto haloho maposo'njo emoyi'wo'n'ngkiso sohwo kako kakoe simanomo timo hon'ngkonyomo ko hon'ngkononto u kako mohon'ngkon'wo'n'ngkiso pa'nyo hweho. ²⁴ Kako kakoe simano kiho somo hon'ngkononto mijo miyoma'nyo'njo yonto komo'no nowento kakoe simano kiho so'no in'nggo mofonto nje simano kiho ane hwo'nyoho lonto emoyi'wo'n'ngkisofoho. A'amu An'ituye hungkunomo haloho maposo'njo yi'wo'n'ngkiso pa'nyo hweho. ²⁵ An'ituye hungkuno hon'ngkano wonyo mta'ni isi'hutofonemawo'n'ngkiso hweho. Hungkuno hiloso ito'nohinofoho. Hwe fihwo olo hungkuno hiloso hwap'ingo ne so'mo ne'no uhwon'wo'n'ngkiso sohwo kako simeho wop'ingo umo'n'ngkahon'ngkuhwosi An'itu wop'ingo uloho'montonoho.

²⁶ A'amu fihwo ole syafisyososo, Ngko An'ituye a'amu ne hwo'nyoho. Ngko a'amu Jisasimo in'ngkayoso simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnni'wo'n'ngkiso hweho. Ose kakoe simeho hi'ntnnohinoso kako Sante uhwonyoso ne ane sikinjo hweho. Mango'nohino hweho. ²⁷ An'itu huno ole syafisyi'wo'n'ngkiso, a'amu simeho hi'ntnnono nehopi ntap'wo'n'ngkiso sohwo ole yi'wo'n'ngkiso, sikumehomi somo wop'ingo mokosyohumayo hweho. Oso'nji apiwojo sofamo tango u'manteso oso moya'mi sofamo kako wonyohofiyo ufo'mawo'n'ngkiso hweho. Nom'neso ole, yo'mayo hwapohonjo hon'ngkano wonyo somo min'ngkayo'njo'manji nakwo hon'ngkano wop'ingo'nohino somo ose yaso'manji nakwoe Mpohwo An'itu kako wop'ingo wonahon'montonoho.

2

Nakwo a'amu hopi'nonohino somo hitoho afa'nohino wonalofono.

¹ Nje a'amufu, sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais yo'mayo hwofilo'nnyo sohumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho kuyoho. Sekwo olo yahino loso'no fisyafihupmno.

A'amu fihwo yofe engo'njo sohumo wopíngo ulohofíkujo'no nom'ne sohwo ho'yangano ane sohumo hohujo íkinjímofíkutoho. ² Hwe fihwo wokoso wopíngo'nji manji'mofího yo'mayoso wonyoangkafo'njo oso hwo sekwoe tajo angomo noswahoníngki hwe nom'ne hwapífe wonyo imo'njo sohwo tífi swohoho. ³ Hwe símo'njo wokoso wopíngo'njo sohumo wopíngo ulohofíkuji ulantífe, Tatohwo, ayomo. Olo epohumayo wopíngo lopo fosyohumaho. I hwe tífinjo hwapífe wonyo'njo sohumo wonyo ulohofíkuji ulantífeho, Kíko osopo waloho'monntaho. Hwahopo wohumamonntaho. Jíje hunofoho. ⁴ Oso hwe sohwa'umo oso pa'nyo ulohopífi jo so'no ole syofísyalokwofo. Hwe hamniyoho'njo sohwo yofe wopíngo'njo hweho. Hwe hwapífe wonyo'njo sohwo kako wonyo hweho. Oso huno wonyo peho'no uyíwo'níngkohoho. Oso honíngkano wopíngo'maho.

⁵ Nje a'amu soku, sekwo upa'nímno. A'amu yo'mayo ho'yangano so'no umofonyo iyoso hofíko yo'mayo so'no Anítumo jomo ulífi jo'manji hofíko símeho hí'tntnnono Anítumo uyoso Anítu kako engo umokumontonoho. Anítu ole nto nalímentisofoho. A'amu ngkimo símeho hí'tntnnono ntopalokunjoso nje ahwomomjo angoso hofíko'nefoho. Ose nalímentisofoho. ⁶ I oso'no sekwo soku, a'amu hamniyoho ane somo wonímango uyíwo'níngkohoho kuyoho. A'amu hamniyoho engo'njoso yo'mayo tango sejapíwo'níngkohohofoho. Hungkuno ito'no míhwajíyo ango sopo a'amu hamniyoho engo'njoso ípesemotawowo'níngkohohofoho. ⁷ Oso a'amu híso hofíko Jísa Kílaisíye yofe so'no sífajo líwo'níngkohohofoho. Oso yofe wopíngo Anítu kako Kílaisíye mehomi sokumo uyímentiso so'no sífajo líwo'níngkohohofoho.

⁸ Nakwoe Hwe Engo Anítu oso hwoe hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso hungkuno ole, Sekwo símeho iníwo'níngkohoho hopaso nom'ne a'amu somo uyímno. Sekwo oso hungkuno somo iníngkafíjo'manji sekwo honíngkano wopíngo uyantífeho. ⁹ I oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohumo wopíngo ulohofíkuji nom'ne sohwo ho'yangano ane osohumo hohujo íkinjáfíkuji sekwo honíngkano wonyomo ufítne kuyoho. Anítu selonefo, Sekwo nje hungkunomo hwotoho fewo'níngkohoho kuyoho. ¹⁰ Hwe fihwo Anítuye honíngkano hungkuno hopi'nonohinomo ko iníngkawowo'níngkiso sohwo kako hungkuno kenga'nohino somo miníngkayo'njo'manji osohumo Anítu ulonefo, Kíko honíngkano wonyomo nohumanji nje hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho fewo'níngkino hwasoho. ¹¹ Hwapíngoso ole, osohwo a'mohufo iyo'eno nalímentiso sohwo nom'ne hungkuno nalímento, A'amumo nofonjasíyo'eno. Ose nalímentisofoho. I oso'no kíko a'mohufo ko miyo'njo sohwo i nom'ne sohumo fonjahíso'manji kíko honíngkano wonyomo nohumanji Anítuye hungkuno hopi'nonohino hwotoho nto hmahno hwasoho. ¹² Nakwo Anítuye hungkunomo miníngkayo'njo'manji Anítu kako tohino wonejapmmontonoho. Anítuye hungkuno híloso iníngkuhwastí'manji nakwo honíngkano wonyomo usíkwojantanoho. Oso'no Anítuye hungkuno so'no símo'mo syafísyohoji osopo yo'mayo hungkuno joso yo'mayo syoho iyoso ito'no fiyo. ¹³ Hwe fihwo nom'ne a'amu somo hitoho mulohofe'njo'manji Anítu oso hwe sohumo yo'mayo hungkuno ikwolofone sohonta kako hitoho mulofe'njo yonefoho. I oso'no hwe fihwo nom'ne somne'no hitoho ulofíwo'níngkiso sohwo hungkuno ikwolofone sohonta Anítu kakine'no hitoho ulofíhwosi kako tohino muyo'njo yonefoho.

Hwe fihwo símeho hí'tntnnonohino uyo yahino wopíngo ane sohwo kako poyo moi'wo imo'nyo weho.

¹⁴ Nje a'amu soku, hwe fihwo ole naloso, Ngko Anítumo símeho hí'tntnnono uyíwo'níngkohofoho. Ose naloso sohwo i kako nom'ne a'amu somne'no wopíngo mulohofe'njo yoso sohwo kakoe símeho hí'tntnnono uyoso hopo'maho. Kako Anítuye a'amu ne hwo'maho. ¹⁵ A'amu fehohíjo Anítumo símeho hí'tntnnono uyoso i hofíko hwapífe wosopayo'no umofonyo iyo'manji ¹⁶ sekwo yo'mayoso a'amu homo somo muyo'njo yontífi ulíwo'níngkohofi, Anítu kako wosemokosyohumano. Sekwo hokunonji símeho wopíngo wasemo'nímontonoho. Anítu kako wosopayo'nji hwapífe tohohmtnnno semokiyo'ne wosejapono. Noho fíwanímno. Ose ulontífi hofíko a'apahomo mufo'mayo'njo yontífi oso yahinoso ne'njo'maho. ¹⁷ Símeho hí'tntnnono inyo hí olenoho. A'amu fihwo siki humahwosi yahino wopíngoso miyo'manji kakoefoho.

¹⁸ Sekwo huno ole losyofísyalokwofo. A'amufe honíngkanomne'no mosyafísiyo'njo yontífi ole hnalo'kwofe, Nakwo Anítumo símeho hí'tntnnono uyalokuhwone so'no oso yahinoso hoponoho. Honíngkano wopíngo somne'no huno mosyafísiyo'njo uyano. O'o, símeho hí'tntnnonohino uyoso hoponoho. Ose losyofísyalokwofo. I a'amu fihwo kako Anítumo símeho hí'tntnnono uyonto kako nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo yonto honíngkano wopíngomo miníngkayo'njo yonto oso hwe sohwo ne'njotaho. O'o, kakoe honíngkanomo uhwonontani huno ole nayohoho. Símeho hí'tntnnonohino neso ane hweho. I símeho hí'tntnnonohino uyo yahino ne so'no ngko wolosetíhwamne'no

yohono. Nom'ne ngko hitoho ntofahon'ngki hon'ngkano wop'ingo'nohino iwo'n'ngkohe sohwo'nimo nohonont'ifi huno ole seyohoho. Kakoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'njo hweho. ¹⁹ Ole lolalokwofo. An'itu kenga'nohino sohwo humaho. Oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono luyalokwofo. Ose'manji wop'ingofoho. I towahuno wonyoso oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyont'ifi yomo yomo yont'ifi iyoho unalofoho. ²⁰ Sekwo huno ane kuyoho. Sekwo An'itumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji i nom'ne somo wop'ingo mulohofe'njo ifijosos sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne ane kuyoho.

²¹ Hohonta neyakwo Ap'loham sohwo An'tuye hungkunomo haloho upento kakoe hwomu Aisak An'tumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Ap'loham ose yahon'ngki An'itu nuhwononto ul'mento, Ap'loham wop'ingo hwosoho. Nje hungkunomo haloho n'ipewo'n'ngkino hwosoho. ²² Sekwo huno ito'no f'isyaf'hupmno. Ap'loham kako An'itumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'maho. O'o, kako An'itumo simeho hi'ntnnono uyonto An'tuye hungkunomo haloho po'mojo hweho. U Ap'loham kako simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji haloho maposo'njo yonto simeho hi'ntnnono uyo so'nji hopo'maho. O'o, haloho pe so'nji nem'nohinoso hoponoho. ²³ Oso'no An'tuye hungkuno a'amu mt'i'mokumentohofoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno ole, Ap'loham An'itumo simeho hi'ntnnono uyoso'no An'itu nuhwononto Ap'loham hon'ngkano wonyo anehwo uhwononto ul'mento, Nje a'amu hwosoho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. Hwap'ingoso Ap'loham kakoe hwomu Aisak An'tumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Oso'no Ap'lohamne'no nje a'amu hweho l'imentisofoho. ²⁴ Sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako nom'ne somo wop'ingo ulohofos so'manji An'itu nuhwononto uliwo'n'ngki, Hwe wop'ingo hweho. I hwe nom'nehwo An'itumo simeho hi'ntnnono uyo'manji nom'ne somo hitoho mulofe'njo sohonne'no hwe wop'ingo hweho majofoho.

²⁵ U a'mu nom'ne Lehap kako ape hwa'ntefoho. Kako a'amu sohwaso hitoho ulofahon'ngki kako a'amu huhwo sohwaso ufo'ma'mentisofoho. Jousy'wa a'amu tomi'no hwaho Kenan sopo uhwojahon'ngki Lehap kako a'amu huhwo sohwaso ito'no umokosyohumanto kako nom'ne hon'ngkanomo asomo uhwojahon'ngki mango sohwa mot'i'hwon'imentohofofoho. Oso yahino Lehap imentiso so'no An'itu uhwononto ul'mento, Lehap kako ape wonyo hon'ngkano ane pa'nyiyoho. ²⁶ Sekwo huno waseyono. A'amu kakoe huyo'mango hi'njo sohwo songo humaho. I a'amu nom'nehwo kakoe huyo'mango nto ul'iko'mahwoso'no kako poyo wape'n'montonoho. Oso pa'nyoso a'amu An'itumo simeho hi'ntnnono uyoso a'amu nom'ne somo hitoho mulofe'njo'manji kakoe simeho hi'ntnnonohino ne ane hweho. Poyo pe'nnyo hweho.

3

K'iko j'ije hungkunomo nto'no mokosyohumunyo'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amufo, hungkuno a'amu somo luthwayo'ne syohoso sekwo a'amu pi'n'ingoso monal'ikutoho. Hwap'ingoso a'amu An'tuye hungkuno luthwayo syoho'njo hn'nwi nakwo olo hungkuno homo somo ito'no min'ngkayo'njo n'i'manji tohino engo no-manefoho. I oso tohino hiloso nom'nefe tohino somo uyakolof'o'nefoho. ² Nakwo hopi'nonohino hn'nwi omomo yahino y'wo'n'ngkuhwonefoho. I hwe fihwo kako hungkuno wonyo n'ihu'no majo'njo sohwo kako hwe wop'ingo ne hweho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe melanyo ito'no mokosyohumayo sohwo yo'mayo wonyo kakoe a'apaho uy'mo l'hwosi ko yososo kako miyonehoho. ³ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo yahufe ahomo nano intofwo'n'ngkuhwonefoho. Hwap'ingoso nakwoe hon'ngkanomo ito'no nen'ngkayo'nefoho. Oso'no oso nano we'e so'nji nakwo hon'ngkano yo'mayo yo'mayo somo ipemotawowo'n'ngkuhwonefoho. ⁴ U nom'ne, sekwo kale engo so'no huno seyohoho. Kako hon'ngkanomo kunto'no wento a'amu nokilonjipente sohwo kako aho m'hwajiyoyo we'e somo hon'ngkano nom'nemo wamo lonto aho m'hwajon'ngki kale engo sohwo oso hon'ngkano somo t'ifi in'ngkawowo'n'ngkisofoho. ⁵ Oso pa'nyoso a'amufe melanyoso we'e ne sohwo hungkuno wonyo loso'manji yo'mayo wonyo umokumontonoho.

Sekwo huno seyohoho. Ti'melanyo we'e sohwo kako iyoswo we'e so'mo sijonto engo ihm'nonto iyo hopi'nonohino somo toho naofi'wo'n'ngkisofoho. ⁶ Nakwoe melanyo oso ti'melanyo pa'nyofoho. Nakwo huno wonyo syofisyontani yo'mayo simehomo mta'ni melanyo sohwo lonteso a'apaho wonyo imokuwo'n'ngkohoho. Melanyo sohwo hungkuno wonyo lonteso simeho toho hopa nonto hon'ngkano wonyo imokuwo'n'ngkiso hweho. Olo hungkuno wonyoso t'ikano mta'angofoho. ⁷ A'amu hn'nwi nakwo yo'mayo tongo, y'hufo, homa, mijomjo so'nji nakwo hof'ikoe huno somo hwotoho

fehoningkuhwoni hofiko enjwa'mo humawo'n'ngkohofohoho. Oso pa'nyoso olohonta a'amu ifitnehofo. ⁸ I oso'no hwe fiwwo kako kakoe melanyomo hwotoho mafenehoho. O'o, yo'mayo huno wonyoso simeho mta'angoso melanyo sohwo wonyo hungkuno liwo'n'ngkisofohoho. Melanyo sohwo iku'nant'ingo wonyo a'amumo fonjasiyo'ne pa'nyo hweho. ⁹ Nakwoe melanyo so'nji nakwo Hwe Engo Anitu sohumo isamoyoka uliwo'n'ngkuhwonefoho. I oso melanyo hiso'nji nakwo a'amu nom'neso Anitu pa'nyo mt'i'mokumentiso somo sitofo uliwo'n'ngkuhwone'nwoho. ¹⁰ Nakwoe mango mta'ni Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu nom'ne somo sitofo ujo so'nji swap'wo'n'ngkisofohoho. Nje a'amufo oso yahinoso wop'ingo'maho. ¹¹ Mijo me'wampe'njo so'nji mijo iyoho'njo so'nji afamo lolifaweho. O'o, awonoho. ¹² Nje a'amufo, iyo fisayo somo ikwonjajo unto'nawo'montolaho. Iyo solongkoyo somo fisayo unto'nawo'montolaho. Oso pa'nyoso mijo iyoho'njo lifaweso sopo nta'ni nakwo mijo me'wampe'njo mifonanehwono. I ose'manji nakwoe mango mta'ni nakwo Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu somo sitofo ujo so'nji molanehwono.

Huno wopingoso Anitu mta'angofoho.

¹³ Hwe fiwwo sekwo'nji humaso sohwo kako huno wop'ingo notipemanto yo'mayoso huno uyiwo'n'ngkisohwolaho. Kako humaso'manji kako hon'ngkano wop'ingo'nohini yihwosi a'amu nom'ne somne'no wop'ingo'nohini uloho'montonoho. Oseso yo'mayo wop'ingo yososo'no kako kakoe yofe moho'no ma'nyo'njo yoso'manji kako huno'njo ne hweho. ¹⁴ I jije simeho mo'mo a'amu nom'ne sohumne'no wonyo mnawe'manji u nom'ne a'amumo hwotoho fenji jije yofe ho'nomo'nalokuno, ose'manji ole syafisyohotoho. Ngko huno'njo hwo'nyoho. Anituye hungkunomo in'ngkwalokweno. Ose syafisyonji kiko hwasyo hungkuno hn'alokuno. ¹⁵ Oso hunoso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponta'angofoho. Seten oso hunoso kijapmasofoho. ¹⁶ A'amu fiwwo oso huno syafisyiwo'n'ngkisoso simeho mo'mo nom'ne sohumne'no wonyo mnawojoso kako kakoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkiso sohwo kako yoka lonteso yo'mayo wonyo yiwo'n'ngkiso hweho. ¹⁷ I Anitu kakoe huno wopingoso nejaposom'nanji nakwo huno wonyo ane wop'ingo'nohini wosoyofisyantanoho. I nakwo nom'ne a'amu sohwanji ikujoho mafongki'nyo'manji simeho pompenjiyo'njo wohumantanoho. Nom'ne a'amufe hungkunomo haloho wopeentanoho. Nom'ne a'amu somne'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo ufo'mantanoho. U nakwo Anituye huno wop'ingo hi'njonim'nanji nakwo a'amu hopi'nonohino somo wop'ingo'nohini ulohofiwon'ngkuhwone'nwoho. Mango'nohino liwo'n'ngkuhwone'n'i'maho. O'o, ne'njo'nohini liwo'n'ngkuhwone'nwoho. ¹⁸ A'amu simeho pompenjiyo'njo hn'nwi nom'ne so'nji simeho afa inontani nakwoe yahinoso wopuyo pa'nyofohoho. Wopuyo hiso hulasoso wopuyo engo me'wampe'njo umo'nimontonoho. Oso pa'nyoso nakwoe hon'ngkano wop'ingo'nohini imo'nonefoho.

4

A'amu hwahoponjo yahinomo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo Anituye mango hweho.

¹ Yo'mayo yoka so'nji ikujoho so'nji peho emawo'n'ngkisoto. Yo'mayo so'no simeho fefoyo semo'nonto huno wopingoso ehilofahon'ngki simeho fefoyoso ifeehu'mokasi lohofonto yoka'nji ikujoho'nji emawo'n'ngkisofohoho. ² Yo'mayo so'no hi semo'n'ngkahan'ngki oso hiso'no mayoso hopi'mango. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjasyantife'no yiwo'n'ngkohofohoho. Nom'ne a'amufe yo'mayoso uhwonontifi womano lontifi i oso'no mayo hon'ngkanoso pikun'nyo so'no sekwo yoka hn'ontifi ikujoho fongki'n'wo'n'ngkohoho kuyoho. Sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo mujo'njo yontifeso momaso'njo yiwo'n'ngkohoho kuyoho. ³ I oso hi semo'n'ngkiso so'no Anitumo jomo ulifijo'manji kako mosejaponehoho. Hwap'ingoso sekwoe huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi a'apahomnohini syafisyiwo'n'ontifi jomo ulahon'ngkofi mosejapiwo'n'ngkisofohoho. ⁴ Sekwo olo pa'nyo kuyoho. Ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'n'ngkisiyoho. Sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fiwwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'no umo'n'ngkiso'manji kako Anituye mangohwo nto i'mofapohoho. Sekwo Anituye mehomi soku sekwo hwahoponjo yahino so'no hi semo'nososo sekwo ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'n'ngkisiyoho pa'nyo kuyoho. ⁵ Anituye hungkuno ole naliso, Anitu kako nakumo namti'mokumentiso sohonta kako nakwoe huyo'mango nejapmentisofohoho. Nakwoe huyo'mango hiloso yo'mayo wonyo hwahoponjo somne'no umo'n'wo'n'ngkiso hweho. Oso hungkunoso siki mt'i'mokumentohoho so'no losyofisyalokwofo.

⁶ I oso'no oso simeho fefoyo yo'mayoso nelohofahon'ngki An'itu kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo somo uyakolofonto wonyohofiyo nefe'mawo'ningkiso hweho. An'ituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa nom'nepo ole nalisio, A'amu yokumpohn'nyo imo'nontifi hahn'nyo iwo'n'ngkohoho somne'no An'itu kako ngkilaho liwo'n'ngkisofoho. I a'amu hwahopo pawowo'ngkohoho somo An'itu wonyohofiyo ufo'ma'mtonoho. ⁷ Oso'no sekwo An'ituye hungkuno haloho popmno. Kakoe hungkunomme'no enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo Setenimo hwotoho fifijoso kako hiyaso wale'mo'mtonoho. ⁸ Sekwo An'itu kakine'nohini wosyofisyano lifijo'manji kako sekumne'nohini wosyasyefisyano. Sekwo hon'ngkano wonyo'njo sohwasio oso wonyo hiso ni'hu'nahone foho'naopmno. A'amu hofikoe aho kiho'njo hon'ngkonontifi mijo yatiku'nontifeso kiho'maso imo'n'wo'n'ngkiso hopaso sekwoe simehoso wasemo'nono. Sekwo simeho hufa'n'jo soku sekwo An'itumo jomo ulimno. Sekwoe wonyo wae weesemo'montonoho. ⁹ Sekwoe hon'ngkano wonyomne'no hi tango seyihwoso'no humotaho filimno. Sekwo hon'ngkano wonyo'njo tikafu jalokwofo soku sekwo humotaho filimno. Sekwoe hon'ngkano wonyo so'no simeho wopingo'njo soku hi tango waseyono. ¹⁰ Sekwo Mpohumo ole ulimno. Ngko wopingo ane hwo'nyoho. Kiko monifo'mayo'manji ngko ni'hu'nahone hwo'nyoho. Ose ulifijo so'no An'itu sekwoe simeho anga'nohino sehon'ngkuhwosi kako sekwoe yofe woho'noma'mtonoho.

Nom'ne a'amu somne'no sitofu nulohotoho.

¹¹ Nje a'amufu, An'ituye hungkuno ole nalohi, sekwo nom'ne somne'no sitofu wonyo hungkuno'nji nohnnyo'eno. I oso'no a'amu fihwo sitofu uloso sohwo kako An'ituye hon'ngkanimne'no sitofu lalofoho. Sekwo An'ituye hon'ngkanomme'no hungkuno wonyo lifijo'manji sekwo An'ituye hungkunomo hwotoho fifijoso An'ituye hungkunomo ito'no wom'hwajantife'no yalokwofo. ¹² Hon'ngkano hungkuno hwap'ngoso An'itu kenga'nohino hweho. Kako'nohini a'amufe hungkunomo ito'no ihumajiyo hweho. Kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho peso somo asomo utimayo'ne hweho. U kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho maposo'njo somo tikanomo m'hwajone hweho. Oso'no sekwo nom'ne somne'no sitofu ujo soku hofikoe hon'ngkanomo ito'no m'hwajijo ku'maho. Nehopi, sekwo hopo'maho.

Nakwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwaloho.

¹³ Sekwo ole hnni'wo'n'ngkohoho, olohontal'keno mo'n'ngkal'keno nakwo anga nom'nepo nuhwasi soswo anga'no neyakolofihwoso'no syoho yihwasi hamniyoho engo wotipemantanoho. Ose hnni'wo'n'ngkohoho soku haloho upa'n'imno. ¹⁴ Sekwo mo'n'ngka i'mofapone so'no huno maseyohoyohoho. Nakwo olo hwaho lopo humalo-hwoneso tikayo pa'nyo'nwoho. Tikayo hiloso nosyonteso moi'wo komo'no imo'n'ngkiso pa'nyo'nwoho. Nakwo olo hwaho lopo sikuno pi'n'ngo mohumulohwono. Oso'no nakwo yo'mayo so'no uyano molanehwono. ¹⁵ O'o, ole wolano. Nakwoe Hwe Engo sohumo ole umonoso'manji nakwo nohumehwasi yo'mayo syohoso uyantano. Ose wolano. ¹⁶ I olohonta sekwoe yokumpohn'nyo so'no ho'noma'nontifi yo'mayo syoho iyo so'no nakwo hoponoho lalokwofo. Ose syafisyikutoho. Oso yokumpohn'nyo yahino imo'nyoso wonyofoho. O'o, ole fisyafihupmno. Yo'mayo nakwoe Hwe Engo sohumo umonoso'nohino uyano. ¹⁷ Oso'no hwe fihwo kako hon'ngkano wopingo so'no huno uyo'manji oso hon'ngkano hiso miyo'manji kako wonyo iwo'n'ngkiso hweho.

5

A'amu hamniyoho engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁻⁶ Sekwo a'amu hamniyoho engo'njo soku nje hungkunomo haloho upa'n'imno. Sikuno mofonepo moi'wo umonimonte'no yalofoho. Oso'no sekwo hamniyoho engo peho'no hu'mesyalokwofo. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo ho'yango wokoso hwapife nomantifi sekwoe a'apahomme so'no syafisyontifi simeho wopingo'njo humawo'n'ngkohoho kuyoho. Yahino olo so'no fisyafihupmno. Nakwo yahu fihumo wosopayo engo uyontanoso engo imo'n'ngkahon'ngki nakwo fonjasyontane noni'wo'n'ngkuhwone'nohoho. Oso pa'nyo sekwo wopayo engo nontifeso yahu pa'nyo afofo'njo imo'n'ngkahon'ngkofi we'enepi sekwoe sikuno sekumo fonjasesiyo'neso mofonepo nto imo'nimaho. Sekwo a'amu wonyo hon'ngkano ane somo hungkuno ito'no m'hwajijo anga somo ipemotapontifi hofikine'no fonjasiyo'ne hungkuno ho'nasyi'wo'n'ngkohofohoho. Hofikoe hungkuno ane'njo nohumentan'ngkofi fonjahumentohofohoho.

Upa'n'imno. Sekwoe syoho selohofiyo syoho tohohmtnn'o'njo yahan'ngkofi hofikoe hamniyoho fehohnjoso sekwo muyo'njo mokosyohumentan'ngkofi syoho selohofiyo

sohwafe humotahoso ho'n'ingkahon'ngki nakwoe Hwe Engo An'itu yo'mayo ahwomomjo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako nto upa'n'ingkohoho. Oso hiso'no yo'mayo tango se'maso so'no sekwo huno syaf'isy'kuji joho likuji humotaho fil'mno. Sekwoe ho'yango hopi'nonohinoso wonyo umo'n'imonte'no yohoho. Hwap'ife somo wo'nafiyo'nji mote'nji wonao'montonoho. Sekwo a'amu nom'ne somo mufo'mayo so'no hamniyoho yo'mayo hu'meesy'wo'n'ingkohofoso wonyo umo'n'imontonoho. Sekwo hamniyoho engo so'no s'meho semo'nyoso oso huno sohwo sekwoe a'apahomo toho hopa ni'hu'nahone wonyo wonasemo'mtonoho.

Hwe Engo asomo pone so'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano.

⁷ Oseso nje a'amufu, sekwo hofiyo fohontohumamno. Sekwo huno seyohoho. Syoho kakwo'yohwo sohwo wopayo wop'ingo imo'nyo so'no hontohumaho. Ifoyo syonto mofehi'nyo lonteso kako wopayo'no hofiyo uhwo'tohumawo'n'ngkisofoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo Hwe Engo asomo peso'no hofiyo fohontohumamno. Kakoe sikuno mofoneponoho. Oso'no sekwoe s'meho fisosofitof'isyohumun'imno.

⁹ Nje a'amufu, Sekwo yoka'nji sitofon'ni hnnyo'eno. An'itu sekumo hungkuno ito'no mesehwajonohoho. Nakwoe Hwe Engo nop'ihwosi kakoe sikuno hungkuno ikwolofo'neso we'ene'pi umo'n'imonte'no yohoho. ¹⁰ Nje a'amufu, Hwe Engo sohwoe hungkuno kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amu limotofo sohwa'mne'no f'isyaf'ihupmno. Yo'mayo tango hofikimo u'mahon'ngki Hwe Engo hofikimo utimayo'ne hofiyo hontohumamotofofoho. Oso pa'nyo sekwo hofiyo fohontohumamno. ¹¹ Ole li'wo'n'ingkuhwoni, An'ituye a'amu tohino mant'feso yokumpohn'nyo lohofont'fi s'meho wop'ingo'njofoho. Ose li'wo'n'ingkuhwonefoho. Sekwo Joup oso humne'no nto upa'n'imontohofofoho. Kako tango mikun'imposo notipemanto An'itumne'no yokumpohn'nyo loho'mentiso hweho. T'ifi An'itu kako Joup'mo wonyoangkafo uloho'mentiso so'no sekwo huno moi'wonoho. Oseso An'itu kako a'amu so'nyumo hitoho engo ulofahon'ngki s'meho wop'ingo mikun'imposo nejap'wo'n'ngkiso hweho.

Nakwo hufa'u si'uhnehwa'mne'no lohono eso nol'ihwaloho.

¹² Nje a'amufu, olo hungkuno tango'njo upa'n'imno. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nehopi An'itumne'no lohono eso nol'ikutoho. O'o, sekwo hungkuno nehopi'nohino lifijo so'no nom'ne hungkuno peho'neto. Oso'no sekwo eno ul'ikui eno'nohino eso hoponoho. Sekwo awonoho ul'ikui awonoho eso nehopi'nohino ul'imno. Sekwo Nehopi An'itumne'no lohono eso hwasyo ose lifijosos An'itu kako tohino sejapoloho.

An'ituye a'amu ne sohwo a'amu mnokino'njo somne'no Mpohumo jomo ulososo wop'ingo umokumontonoho.

¹³ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo tango u'maso'manji kako Mpohumo jomo ulono. Nom'nehwo s'meho wop'ingo'njo humaso'manji kako An'itumo isamoyoka ul'ihwosi An'ituye yofe ho'nomayo'ne ta walono. ¹⁴ A'amu mnokino'njohwo humaso'manji kako hwe engo a'amu An'ituye s'meho a'amu somo mokosyohumayo somne'no joho ulono. Hofi'ko nop'ikui hwone mijo ahopo ehas'ikui a'apahopo aho ulonjimokukui Hwe Engo jisas sohomo wop'ingo umokinyo'ne jomo ulife. ¹⁵ A'amu hiso Hwe Engo sohomo s'meho hi'ntnnono nehopi uy'wo'n'ingkohofo'manji Hwe Engo sohomo jomo ul'ihwoso'no oso Hwe Engo kako mnokino'njo sohomo wop'ingo umokumontonoho. A'amu mnokino'njo sohwo hon'ngkano wonyo'njo'manji An'itu wonyo homo somo wae weeo'montonoho. ¹⁶ Sekwo hon'ngkano wonyo imalofo'manji sen'ngkwa'wehwosamo yoloho ul'imno. Sekwo sen'ngkwa'wehwosanjinne'no Hwe Engo sohomo jomo ulifijo so'no kako nosefo'mahwosi wop'ingo wosemukumontonoho. A'amu hon'ngkano wonyo ane s'meho anga'nohino'njo sohwo kako Hwe Engo sohomo jomo uloso'manji Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo ufo'ma'mtonoho. ¹⁷ Ilaija An'ituye hungkuno limojo sohwo kako nakwo pa'nyo humamojo hweho. Kako s'meho anga'nohino'njo nohumanto Mpohumo ifoyo masiyo'ne jomo ulahon'ngki soswo hufa'u si'uhne nom'ne hwasypo uyakolofontan'ngki ifoyo mahu'mmojofoho. ¹⁸ Oso hohosohonta Mpohumo ifoyo siyo'ne apa'no jomo ulahon'ngki ifoyo syahon'ngki yo'mayo nonyo wosopayo apa'no foka'mentisofoho.

A'amu An'ituye hon'ngkanomo hwasopeefososo nakwo asomo ut'imano.

¹⁹ Nje a'amufu, hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako An'ituye hungkuno ne somo uliko'manto hon'ngkano wonyomo apa'no in'ngkaweso'manji nom'ne sohwo oso a'amu huhwo sohomo hon'ngkano wop'ingomo asomo ipemotasoso so'no ole so'no huno f'isyaf'iso. ²⁰ A'amu fihwo kako nom'nehwo hon'ngkano wop'ingomo asomo ipemotaso so'manji kako oso hwe wonyo sohwoe huyo'mangoso tikano mta'ni iwosipema'masofoho. An'itu kako hwe wonyo sohwoe wonyo hon'ngkano somo wae weeo'montonoho. Hungkuno osohopeho.

1 Pita
Olo Iyoswo Simo'mjo loso Saimoun Pita
Mti'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo s'mo'mjo loso Saimoun Pita mt'i'mokumentisofoho. Pita kakoe ang'o Mpet'saita humanto inan'ku syoho imojo hweho. Tifi kako Jisasiye inomokomoyo imo'nmentisofoho. Pita olo iyoswo hiloso a'am'u Jisasi'mo in'ngkunyoso hofi'koe angopo uli'ko'mant'fi hwaho engo Pountos, Ngkolesiya, Kapotousiya, Esiya, Mpitiniya, oso'mmeemne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwap'ngo olo iyoswo mt'i'mokiyoso olenoho. Yo'mayo tango ni'hu'no toho pa'nyo oso a'am'u homo some uma'monto yahon'ngki Pita nakwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi An'tuye songo ne'no humayo so'no wohontohumano. Hofi'kimo Pita ose uli'monto mt'i'mokumentisofoho. Olo Pitafe iyoswo ko hiloso Sailas umt'i'mokiyumentisot'keno. Sailas Pitafe Ng'kilik hungkunoso ito'no mihwajonto mt'i'mokumentisot'keno. Olo iyoswo loso Pita ang'o Lom humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Pita'ni Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Anitu sehwasopo'mentiso soku sekwo sekwoe pone hwapingo sopo nuli'ko'mant'ifi hwaho Pountos'i'nji Ngkolesiya'nji Kapotousiya'nji Esiya'nji Mpitiniya osommeemne'no humpo'mentohofu sokune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno.

² Anitu kako sekune'no huno syasyefisyonto kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentiso kuyoho. Oso'no sekwoe simho mo'mo Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako syoho yalofoho. Osopo nohumanto kako Jisas Kilaisiye hungkunomo sekwo tifi nto'no iningakittne so'no kako sekwoe honingkano wonyo somo wae yasemofu'ne syoho iwo'ningkisofoho. Jisas Kilais kakoe honiyo sekumne'no usihuma'mentiso so'no sekwoe wonyoso wae yaofahongki sekwo a'amu songo pa'nyo kiho'maso kuyoho. Anitu sekune'no simho wopingo umo'nyo so'nji kakoe hitoho engo so'nji sekumo engo weesemofono.

Nakwo songo ne'no humayo'neso ahwomomo nehontohumaho.

³ Anĩtu kako nakune'no hitoho engo ulofahonĩngki kakoe hwo mu Jisas Kilais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne uhwatimentisofoho. Jisas nope'nĩngkahonĩngki Anĩtu kako apa'no songo ulĩka'mentiso so'no nakwo kakoe a'amu ne imo'nontan olohonta nakwoe yahino songo'nji humalohwone hn'nwi kako asomo netĩmayo'ne hontohumalohwono. Oso'no nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kanĩngkwohwo Anĩtu osohumo isamoyoka ulĩhwasi kakoe yofe woho'nomano. ⁴ Yo'mayo wopĩngo nakwo Anĩtuye a'amu ne hn'nwi maneso Anĩtu kako ahwomomo ho'nahumentisoso weho. Oso yo'mayo wopĩngo ahwomomjo wojo hiso wonyo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentĩhwonefoho. Anĩtu kako oso hiso nto'no esyohumanto nakune'no ahwomomo motohontonekosyohumaho. ⁵ Sekwo Anĩtumne'no huno ne'no syafisyontĩfi simeho hi'ntnnono uy'wo'nĩngkohofa so'no Anĩtu kakoe yokumpohn'nyo'nji hofiyi semokosyohumentanĩngkuhwosi sekwo yo'mayo wopĩngoso womantifeho. Sikuno moi'wo imo'noso sohonta Jisas nakumo asomo netĩmayo'ne poso sohonta yo'mayo wopĩngo nakune'no nto'no esyohumasoso uhihwa'nyopo i'mofapĩhwoso'no uhwonantanoho.

⁶ Sekwo Anitu yo'mayo wopingo sejapone so'no huno syafisyikuji simonyo fiyimno. I oso'no olohonta yo'mayo tango se'mayo so'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopingo sekwo tifi no'no mapitnne so'no sekwo huno syafisyikuji simeho wopingo'nji fosyohumamno. ⁷ Anitu kako ole syofisyalofoho. Yo'mayo tango u'masoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntntnono ntopalokwofoso yokumpohn'nyo utu'monnoho. Anitu kako ose syofisyalofoho. Oso pakinyoso a'amu ahwomo yokino mti'mokuwo'ningkohofo sohwa hofiko ahwomo yokinoso toho engo sopi iloho yontifi yo'mayo hintalinyoso moi'wo imo'ningkahon'ngki ahwomo yokino ne'nohinoso hfawowo'ningkisofoho. Oso ahwomo yokinoso sekwoe simeho hi'ntntnono Anitumo uyalokwofo somo muyakolofonehoho. O'o, oso ahwomo yokinoso wonyo imo'ningkuhwoso'no sekwoe simeho hi'ntntnonohino uyoso ne'no nowentihwonefoho. Yo'mayo tango se'masoso sekwoe simeho hi'ntntnono uyoso yokumpohn'nyo imo'ningkuhwoso'no ne'no nowentihwonefoho. Oseso Jisas Kilais utihwa'nyopo pihwoso'no sekwo simeho hi'ntntnono uyalokwofo so'no sekwoe yofe engo nomafikuiji

Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji nomafi'kuji ne'no nohumantokutnnefoho. ⁸ Sekwo Kilaisimo muhwonyo'njo ko yontifi kakine'no sekwo simeho umentohofofoho. I olohonta sekwo kakimo muhwonyo'njo yontifi kakine'no huno ne'no syafisyontifi simonyo yalokwofo. Oso simonyo iyo hiso yo'mayo hwahoponjo somne'no simonyo iwo'n'ngkohoho somo hwofilo'nyofoho. U a'amu hofiko oso simonyo iyo homo somne'no huno muyoso hofikoe huno nto'no ehohosasiyo'neso nakwo pipi ufo'manehwono. O'o, awonoho. ⁹ I hwap'ngoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako nakwoe huyo'mangoso songo imokalofoho. Huyo'mango songo hiso Anitu'nji ne'no humayo'nefoho.

¹⁰ Oso wop'ngo Anitu nelohofalokunjo so'no hohonta a'amu Anitu hungkuno uya-hon'ngki limotofo sohwa hofiko hungkuno hiso ifalifaliyo mti'mokontifi hwap'ngo ne so'no wejokwojasyano lontifi syoho engo ko imentohofoso hofiko hwap'ngo ne so'no huno mosyafihu'mmentohofofoho. ¹¹ Kilaisiye Towahuno osohwo kako hofikoe simeho mom'huno nohumanto hofikimo ulimeto, Tifi no'mo Kilais kako tohino kengo mahwosi kako yofe engo manefoho. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno homo somo peho peho imo'noneto. ¹² Oseso Anitu hofikimo utihwamento, Ngko olo hungkuno selalokwe loso sekwoe sikuno lomne'no moselalokuyohono. O'o, a'amu tifi imo'nifijo osomme'no lalokweno. Ose lutihwamentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofiko olo hungkuno loso sekune'no mti'mokumentohofofoho. Oseso olohonta a'amu Anituye hungkuno wop'ngo selimentohofoso oso hungkuno hiso selimentohofofoho. Anitu kakoe Towahuno Wop'ngo ahwomo mta'ni uhwojahon'ngki oso Towahuno huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso oso a'amu somo uyahon'ngki hofiko oso hungkuno hiso selimentohofofoho. I a'amu ahwomomjoso hofiko Anituye hungkuno hwap'ngo ne so'no woti'pementifi'no yalokwofo. Neso hofiko huno muyofoho.

Nakwo kiho'maso'nji humayo'ne Anitu nakumo joho nelalofoho.

¹³ Oseso sekwo sekwoe hunoso nto'no ikwesiyafisyikui nto'no fohontohumamno. Yo'mayo yahino wonyoso ikutoho. O'o, sekwo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo pihwosi kako sekumo yo'mayo wop'ngoso sejapone so'no huno syafisyikui nto'no fesyo humamno. ¹⁴ Hohonta sekwo Anitumne'no huno ito'no maseyo sohonta sekwoe simehoso kako wonyo umo lonte osomo sekwo in'ngkamotofofoho. I oso hiso apa'no ikutoho. O'o, sekwo Anituye mehomni soku, sekwo kakoe hungkunomnolini fin'ngkamno. ¹⁵ Anitu kako kakoe mehomni imo'nyo'ne sehwasopo'mentiso sohwo kako wonyo ane humaso so'no sekwo hoku Anitu pa'nyo hon'ngkano wonyo'maso hmmo'nimno. Oso'no nakwo yo'mayo iwo'n'ngkuhwoneso hon'ngkano wonyo'maso uyano. ¹⁶ Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofiko ole mti'mokumentohofi, Anitu nalimento, Ngko hon'ngkano wonyo ane hwo'nyoho. Oso'no sekwo hoku hon'ngkano wonyo ane fesyohumamno.

Ose mti'mokumentohofofoho.

Anitu kakoe Hwomu Jisas Kilais olo hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako nakumo mpe enemayo'ne kakoe honiyo usihumanto pe'nimentisofoho.

¹⁷ Sekwo Anitumo jomo ulantifi, sekwo ole uliwo'n'ngkohofi, Mpohwo. I ose ko ulontifeso ole so'no fisyafihupmno. Nan'ngkwohwo huhwo sohwo kako a'amufe yofe engo somne'no mosyafisiyo'njo iwo'n'ngkisofoho. O'o, kako a'amu anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no kako yano ilofiwon'ngkiso hweho. Oso'no sekwo Anituye mehomni olo hwaho lopo humalofo soku olo hwaho loso sekwoe hwap'ngopo'maho. O'o, kihi'nawo'nyo kuyoho. Sekwoe hwap'ngo neso ahwomomnoho. Oso'no sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji sekwoe yahino so'nji hano emoyo so'ntnno huno nto'no fisyafihupmno. Anituye simehoso tango ifisyimofanoho likui huno nto'no fisyafihupmno. ¹⁸ Sekwo huno moi'wonoho. Hohonta sekwo sekwoe ajuyohwasafe yahino somo tipemantifi ne ane siki humamotofofoho. I oso hon'ngkano siki'ng homo somo humentan'ngkofi Anitu kako mpe esemanto isihutofosema'mentisofoho. Anitu kako sekumo mpe esemayoso yo'mayo hwahoponjo hamniyoho wonyo imo'n'wo'n'ngkiso oso'nji mpe esema'mentiso'maho. ¹⁹ O'o, kako sekumo Kilaisiye honiyo oso'nji mpe esemanto isihutofosema'mentono. Oso honiyooso olo hwaho lophonjo hamniyoho hopi'nono mihu'mokin'ngkuhwosi oso honiyo homo somo mpe iyoso hopo'maho. Oso hohosohonta a'amu hofikoe wonyomne'no yahu sipsip wonyoangkafo'nohino wonyo ane'njoso fonjokisahumotofofoho. Oso pa'nyoso Kilais kako hon'ngkano wonyo ni'hu'no ane sohwo kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. ²⁰ Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta oso syoho homo somne'no Anitu kako Kilaisimo uhwasopo'mentisofoho. Kilais huhwo sohwo kako olohonta

sikuno moi'wo umo'nimonte somo sekumo wopingo selohoho'neso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²¹ Kilais kako sekumo nosefo'mahon'ngki sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Anitu kako Kilaisimo apa'no songo ulikafonto yofe engo uyimentiso so'no sekwo huno olo so'no seyohoho. Anitu kako sekumo apa'no songo woselika'montonoho. Oso'no sekwo oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyikuji simeho wopingo'nji fohontohumamno.

Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho ne'njo uyano.

²² Sekwo Anituye hungkuno ne somo in'ngkwalokwofo so'no sekwoe simeho wonyo ane pa'nyo imo'n'ngkohoho. Sekwo sekwoe yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo. Oso sekwo simeho ne'njo uyo hiso mango mta'nnohini likutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho ne'njo uyo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ²³ Sekwoe songo humayo yahinoso songofoho. Oso songo humalofo hiso sen'ngkwowho'ya'u mta'ango'maho. O'o, Anitu engolopohamo songo humaso sohumta'angofoho. Nan'ngkwowho'ya'u siko nakumo songo humayo nejap'wo'n'ngkisiyoso moi'wo umo'nimontonoho. Olo nom'ne songo humayo songo loso Anituye hungkuno ne mta'angofoho. Kilais Anituye hungkuno sohwo songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi,

Nakwo hwe moya'mi olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi hoja pa'nyo'nwoho.

Yo'mayo yofe engo, ou, ho'yang'o engo mentaneso hoja pa'nyoso silifiyo lonto yofoho iwo'n'ngkisofoho.

²⁵ I oso'no nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Ose limentohofohoho. Oso hungkuno wopingo hiso hofiko sekune'no selimentohofohoho.

2

Nakwoe Hwe Engo Jisas sohwo kako engkwosaho fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawo'n'ngkiso pa'nyo hweho.

¹ Sekwo yo'mayo yahino wonyoso foho'naopmno. Hwasyo hungkuno so'nji hungkuno mango'nohinojo so'nji foho'naopmno. A'amu ho'yang'o engo'njo somne'no simeho tohino semnyoso foho'naopmno. U nom'ne a'amu somne'no sitofo ujoso foho'naopmno.

² Nakwo huno nayohoho. Mehomi we'eso hofiko amno wonantifi humotaho'nohini li'wo'n'ngkohofohoho. Oso pa'nyoso sekwo Anituye hungkuno ne somne'no humotaho filimno. Oso hungkuno hiso sekwoe huyo'mangomnefoho. Oso hungkuno amno pa'nyoso sikuno huhwo huhwi non'ngkuji yokumpohn'nyo nito'n'ngkuji Anitu'nji wopingo wohumantifeho. ³ Anitu kakoe yahino wopingo setihwamaso so'no sekwo in'ngkawentifi oso homo somne'no huno syafisiyontifi oso yahino me'wampe'njofoho lalokwofo.

⁴ Sekwo Jisas Kilais songo ne'no humawo'n'ngkiso sohumo u'mapmno. Kako engkwosaho fompokumo miyo'njo engolopohamo ne'no wontnnawowo'n'ngkiso pa'nyo hweho. A'amu hwahoponjoso hofiko oso engkwosahoso nakwolaho lontifi wae yao'mentohofohoho. I oso engkwosaho homo somo Anitu kako nohwosopento yofe engo mulimentisofohoho. ⁵ Sekwo hoku ang'o yokino fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawowo'n'ngkiso pa'nyo soku Jisas Kilaisimo nu'mafikujo'no Jisas kakoe ang'o ne wasemokumontonoho. Oso ang'o homo somo kakoe Towahuno wohumamontonoho. Osopo sekwo kakoe syoho ulohofiyi imo'n'ngkuji Anitumne'no yo'mayo syohoso ikujo'no Anituye simeho wopingo umokumno. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no yo'mayo syoho yasoso'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁶ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi sohwa Jisasimne'no ole mti'mokumentohofi, Upa'nimno. Ngko ang'o yokino hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo itofomokosyohumayo'ne engkwosaho wopingo wonyoangkafo anga'nohino sohumo uh-wosopo'mentohefoho.

I oso engkwosaho hiso ngko pone songo Saiyon sopo wonjahumentohofoho.

I a'amu hofiko oso engkwosaho wonjahumentohohomo hofiko simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko kakine'no wonmango munonehofo.

Ose mti'mokumentohofohoho. ⁷ A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho somo oso engkwosaho Kilais sohwo kako hofikimo hofiyi ufo'ma'montonoho. I a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo kako mufo'manehoho. Ole mti'mokumentohofi,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu angu injuwo'ningkohoho sohwa nakwolaho lontiifi syoho iyo sohwa hofiko wae yao'mentohoho loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingo imo'ningkohoho.

Ose mti'mokumentohofoho. ⁸ I nom'nepo a'amu simaho hi'ntnnono muyo'njo somne'no hofiko ole mti'mokumentohofi,

Oso engkwosaho ho'nao'mentohoho sohomo a'amu hofiko entofomafikuji wopiwesyantifeho.

Ose mti'mokumentohofoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso hofiko oso hungkuno homo somo entofomafikuji hofiko wopiwesyantifeho. Anitu kako oso yahino hiso i'mofapone so'no huno uyimentisoso ne imo'nementisofoho.

Nakwo hwe moya'mi Anituye temtitofo'nwoho.

⁹ Sekwo sokumo Anitu kakine'no sehwsopo'mentiso so'no sekwo kakoe a'amu ne imo'nimentohofoho. Sekwoe Hwe Engo nemokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyu kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo honingkanu wonyo ane imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Sekwo Anituye a'amu ne sokumo kako sekumo wopingo selohofiwo'ningkiso so'no nom'ne a'amu somo filuti'hwamno. Ole nakumo naloho'mento, Simo'mo sekwo sikwo'mjoho'mo nohumentaningkofi kako kakoe pomponaho wopingo mesehumaji'mentisofoho. ¹⁰ Simo'mo sekwo a'amu siki'no pa'nyo humamotofoho. I olohonta sekwo Anituye temtitofo neku humalofo. Hohonta Anitu kako sekune'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwo huno maseyo kuyoho. I olohonta kako sekumo wopingo seloho'mentiso so'no huno seyahoningki sekwo simaho ne'njo uyalokwofo.

Nakwo Anituye syoho ulohofiyu umo'hano.

¹¹ Nje a'amu soku sekwo olo hwaho lopo kihi'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwaho neso olopo mauyoho. Ahomomo weho. Oso'no ngko olo hungkunolo waselimonne'no yohono. Sekwo yo'mayo hwhaponjo yahino so'nji sekwoe yo'mayo wonyoso simaho umo lonte so'ntnne'no hohujo fiki'naopmno. Oso yahino wonyo sohwo kako nakwoe huyo'mango nonto wonyo namokonoho likuji hohujo fiki'naopmno. ¹² Sekwo a'amu Anituye hungkunomo iningkawowo'ningkohoho soku sekwo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho so'nji ajwopo nohumafikuji sekwo honingkanu wonyo ane hano nto'no fiwanimno. Sekwo a'amu Anituye honingkanomo iningkawowo'ningkohoho so'no hofiko sekumo sitofu seli'wo'ningkohoho oso a'amuso hofiko ikinjaofitifi sekwoe syoho wopingo somo sehonontifi oso sikuno Anitu kako hungkuno ikwolofo'ne poso sohonta hofiko Anitu kakoe yofe noho'nomapitnnefoho.

¹³ Sekwo Anitumne'no huno nto'no syafisyikui'manji olo hwaho lopo'nyo hwe engo yofe hwofilo'nnyo sohwo hwaho lopo sekumo semokosyohumawo'ningkiso sohwoe hungkunomo tifi finingkamno. Anitu kako sekumo hofikoe sifilaku'nyo'no sehumaji'mentiso so'no sekwo kakoe hungkuno somo haloho popmno. ¹⁴ Oso hwe yofe engo hwofilo'nnyo huhwo sohwo nom'ne a'amu yofe engo'njo sohwoe enjwa'mo humalofo. Oso huhwafe hungkunomo tifi finingkamno. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko hofikoe syoho ulohofiyu sohwa hofiko a'amufe yahino wonyo somne'no tohino uyo'ne uhwa'ikuji nom'ne a'amuso hofiko hwe engo sohwoe hungkunomo haloho pewo'ningkohoho osohwafe yofeso woho'nomantifeho. ¹⁵ Anitu kako olo so'no umo'ningkohoho. Sekwoe yahino wopingo'nohino yahoningkuji a'amu hofiko Anituye syoho wopingo somne'no sitofu li'wo'ningkohoho sofe huno wonyo syafisyi'wo'ningkohoho somo sekwoe yahino wopingoso hofikoe mangomo mampi'nyo umokumontonoho. ¹⁶ Sekwo oso honingkanu hungkuno Mouses sejapmmentiso somta'ni Anitu isi'hutofosema'mentisofoho. I oso'no sekwo honingkanu wonyoso ni'hu'no mifitnnefoho. Sekwo ole likutoho. Ngko Anituye a'amu ne nto imo'nimaleno. Oso'no ngko honingkanu wonyo i'meso tohino moma'mnehono. Ose likutoho. O'o, sekwo oso yo'mayo hungkuno homo somo hohujo ikinjaofikuji sekwo Anituye syoho oso'nohino ulohofiyimno. ¹⁷ Sekwo nom'ne a'amufe yofeso monje isyikutoho. O'o, sekwo hofikoe yofeso foho'nomapmno. I Anituye a'amu ne somne'no simaho uyikui hofikimo wopingo'nohino ulohopmno. Sekwo Anituye hungkunomo haloho pekuji kakoe yofe foho'nomapmno. Hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo huhwoe yofeso foho'nomapmno.

Jisas Kilaisiye hwotohomo inimokoho'nawehwasi tohino womano.

¹⁸ Sekwo syoho ulohofiyu soku, sekwo sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'ningkohoho sofe hungkunomo haloho popmno. Hofikoe hungkuno homo

somo haloho pekuji hungkuno homo somo sekwo enjwa'mo fosyohumamno. Hwe engo wopingo selohofiwo'n'ingkohoho somnohin'maho. O'o, hwe engo wonyo selohofiwo'n'ingkiso sohwoe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. ¹⁹ Sekwo Anitune'no hon'ingkanano wopingo'nohino ikujo'no sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'n'ingkohofoso hofiko tohino siki sejapikujo'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'n'intonohoho. ²⁰ Sekwo hon'ingkanano wonyo imofikujo'no hofiko tohino sejapikujo'no sekwo timo'nohino uhwontohumentan'ingkuji Anitu kako sekune'no hitoho mulofe'njo umontonohoho. I oso'no sekwo hon'ingkanano wonyo ane wopingo'nohino yontan'ingkuji hofiko sekumo tohino siki sejapikujo'no sekwo timo'nohino uhwontohumentan'ingkuji Anitu kako sekumo wopingo waseloho'montonohoho. ²¹ Hwap'ingoso oso tohino siki mayo yahino homo somo in'ing kayo'ne Anitu kako sehwasopo'mentisofoho. K'lais kako sekwoe wonyomne'no tohino ma'mentiso sohonto kako tohino siki mayo'ne yahinoso hofiyono seth'wamentisofoho. Kakoe hwotohomo fin'ingkanmo. ²² Jisas kako hon'ingkanano wonyoso n'ihu'no mimmmentisofoho. Kakoe mango mta'ni hwasyo hungkunoso maho'n'immmentisofoho. ²³ Hofiko kakimo sifajo ko ulahon'ingkofo kako hofikimo sifajo aku mul'mmentisofoho. Hofiko tohino ko uyahon'ingkofo kako ole mujofoho. Hwangku ngko tohino mikun'imposo wosejapmmonnoho. Ose mujofoho. O'o, Jisas kako Anitu a'amufe yahino somne'no yano nto'no ulofiwo'n'ingkiso sohwoe ahomo yo'mayo hiso ho'nahinonto kako Anitu ufo'mayo'ne hontohumamentisofoho. ²⁴ Jisas kako kakoe a'apaho wopingo somo nakwoe wonyo hungkunoso kotosahon'ingki kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'n'imentisofoho. Oso hopo sopo nope'nonto oso yahino wonyo nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo somta'ni wop'ingomnohino un'ingkowantanohoho. Jisas nakwoe wonyomne'no tohino mikun'imposo ma'mentiso so'no kako sekumo wopingo semokumentisofoho. ²⁵ Hohonta sekwo yahu *sipsip* pa'nyo hon'ingkanano hwasयोmo uhwasopent'ifi we'mo imo'naofamentohofohofoho. I olohonta K'lais sekwoe huyo'mango semokosyohumawo'n'ingkiso sohwo kako asomo noset'mahon'ingki sekwo kakimo yahu *sipsip* pa'nyo soku in'ingkowalokwofo.

3

Hwe moya'misiyoswafe hungkunofoho.

¹ A'amu nom'ni hwanne'no syoho ulohofiyiwo'n'ingkohoho sohwa kakwo'yohumo enjwa'mo humawo'n'ingkohoho oso pa'nyoso sekwo moya'mi hwehwanjo sofasi sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. I hwehwo huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo t'ifi min'ing kayo'njo ikujo'no sekwo hofikimo hungkuno pi'n'ingo luth'hwafikutoho. O'o, hofiko sekwoe yahino wopingo somo sehon'ingkuji wop'ingofoho hnn'ingkuji hofiko huhwa sekwoe Anitumo t'ifi wosen'ingkap'ife. ² Sekwoe hwehwo sohwa ole wolant'ifeho, Nje ape kako Anituye hungkunomo t'ifi in'ingkawowo'n'ingkisosi kako yahino wopingo'nohino yontesi nje hungkunomo haloho n'ipewo'n'ingkisiyoho. Oso'no ngko huhwo'ni Anituye hungkunomo t'ifi un'ingkammo. Hofiko sekwoe hon'ingkanano wopingo somo sehon'ingkuji ose wohnnant'ifeho. ³ Moya'mi sofasi sekwo sekwoe a'apaho somne'no a'amuso wonahon'ife likuji wokoso yo'mayo yo'mayo manji'mofo songo oso ikuji mijiyomjo oso yo'mayo so'no huno pi'n'ingo syafihu'n'ingkutoho. ⁴ O'o, sekwoe simeho ajwommo oso wokoso wonyongkafoso fotofahin'mno. Oso simehomjo wokoso hiso olenoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no yoka hungkuno simeho tohino masem-nyo'njo sekwoe simeho wopingo'nji fosyohumamno. Oso wokoso hiso muyon'imofe'njo ne'no foto'naweho. Oso wokoso homo somo Anitu kako nokohon'ingkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'n'intonohoho. ⁵ Hohonta moya'mi sofa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo sofa hofiko oso simeho'mjo wokoso hiso foto'n'imentohofohofoho. Oso wokoso hiso nofoto'no'ntifi hofikoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo humamentohofohofoho. ⁶ Ap'lohama'ye ape Sola, kako ose imojiyoho. Sola kako Ap'lohama'ye hungkunomo t'ifi in'ingkawento nje hwe engo hwasoho ul'mentisofoho. U sekwo oso Solafe yahino somo t'ifi in'ingkawento manji sekwo yo'mayo hungkuno sekwoe hwehwo sohwa sel'ifijo so'no iyoho masenonehoho. Oso'no sekwo Solafe mehomi umo'nant'ifeho.

⁷ Sekwo hwe ape'njo sohwasi sekwo huno wopingo t'ipemafikuji sekwoe ape so-fanji hofiyono fosyohumamno. Sekwoe yokumpohn'nyo sekwoe moya'mi sofafe yokumpohn'nyo somo yakolo'nnyo hwasoho. Oso'no sekwo hofikine'no syafisyikuji ufo'mapmno. Oso hwoya'mi hofa sofamo Anitu kako hofikimo wopingo uloho'mentiso so'no hofiko sekwo'nji songo ne'no humantokutnnefoho. U sekwo oso hwoya'mi sofamo wopingo ulohofikujo'no sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo ujoso yo'mayo

wonyoso sekwoe mampaho Anitumo jomo ujo somo masehoholofonehoho. O'o, kako wosepa'nimontonoho.

Nakwo simeho afa iningkohwasi wohumano.

⁸ Olo hungkuno losojwaofoneso ngko sekwo a'amu hopi'nonohinokune'no waselimonne'no yohono. Sekwo simeho afa iningkuji nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Sekwo sening kwa'wehwosamne'no hitoho selof'wo'n'ing'kiso pa'nyoso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selof'hwoso'no wopingo ulohopmno. Yokumpohn'nyo yahinoso foho'naopmno. ⁹ U, a'amu sekumo wonyo selohofikujo'no u sekwo hofikimo aku uyo'eno. Hofiko sitofo selikujo'no sekwo sitofo aku nuli'kutoho. O'o, sekwo Mpohumo oso a'amu homo somo simeho pompengo umofone isamoyoka ulimno. Sekwo ose ikujo'no Anitu kako wopingo waseloho'montonoho.

¹⁰ A'amu fihwo kako Anituye hungkuno fehohnjo mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumento,

U a'amu kako ngko simeho wopingo'nji wohumamo lihwosi'manji kako hungkuno wonyo'nji hwasyo hungkuno'nji malonehoho.

¹¹ Kako yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwosi kako yahino wopingo'nohini uyono. Kako simeho pompenjiyo so'no syoho ihwosi oso yahino wopingo'no hiso notipemahwosi oso yahino homo somo tifi un'ingkaweno.

¹² Anitu kako kakoe a'amu yahino wopingo'njo somo uhwon'wo'n'ing'kisofoho.

Oseso Anitu kako sikuno engolopohamo hofiko jomo uli'wo'n'ing'kohoho somo haloho pewo'n'ing'kiso hweho.

Oseso Anitu kako a'amu hofiko wonyo iwo'n'ing'kohoho somo uhwononto kako hofikine'no simeho tohino umn'ingkuhwoso'no kako tohino uyo'ne hweho.

Ose mti'mokumentisofoho.

Nakwoe yahino wopingo iwo'n'ingkuhwone somne'no tohino mayoso wopingofoho.

¹³ U sekwo hon'ing'kano wopingomo wowano likuji yokumpohn'nyo yoho'n'ifijoso wonyo tihwo wasemokumontolo. O'o, awonoho. ¹⁴ I oso'no sekwoe yahino wopingo somne'no tohino mafikuji u sekwo simonyo engo fiyimno. I oso'no sekwo sekwoe yahino wopingo somo in'ingkwowentaningkuji hofiko nosehon'ingkuji hofikoe yahino wonyo so'nji sekumo iyoho wesemofano likuji selohofikujo'no sekwo iyoho sen'ingkuhwoloho. Huno pi'n'ingo seyihwoloho. ¹⁵ O'o, awonoho. I Kilais kako jije Hwe Engo imokohoj'no kako'nohini wokumokosyohumano. I oso'no a'amu hofiko sekumo ole woseloho-nantifeho. Sekwo yo'mayo wopingoso womano lont'ifi hontohumalofoso peho'neto. Ose selohon'ingkujo'no sekwo hofikimo hungkuno asomo komo'no ujo'neso sekwo nto'no fesyohumamno. Hungkuno hiso hofikimo hofiyo'no filut'ihwamno. Sekwo hofikoe hunomo monje isy'ikutoho. ¹⁶ U sekwo yo'mayo iwo'n'ing'kohoho so'no sekwoe simeho sohwo wonyo hwasoho makijo'njo yoso'manji a'amuso hofiko sekwo Kilaisimo in'ingkwowalokwofo so'no sitofo selikujo'no hwangku sohonta hofiko hwasyo hungkuno sejo so'no wonimango engo unimontonoho. ¹⁷ U nakwoe yahino wopingo iwo'n'ingkuhwone somne'no Anitu ole lososo tohino womap'ife lososo tohino mayoso wopingofoho. U yo'mayo yahino wonyo somne'no nakwo tohino manoho lihwasi miyanehwono. Oso hiso ni'hu'no wonyofoho.

Kilais kako nakwoe wonyo wae yafo'ne pe'nimentisofoho.

¹⁸ I nakwoe Hwe Engo Kilais kako wonyo ni'hu'no ane sohwo kako Anituye pone'no upenemotasimo lonto nakwoe wonyo'mne'no sikuno anga'nohino somo tohino manto poyo pe'nimentisofoho. Hwe wopingo'nohini sohwo nakwo wonyo hn'nimo nayohope sohwo pe'n'ingkahon'ingki kakoe huyo'mango sohwo apa'no songo likafonto kako songo humaho. ¹⁹ Kako nope'nonto kakoe huyo'mangoso tikanamo nowento kako a'amu poyo nto pe'nimentohoho osomo kakoe hungkuno wopingo luti'hwamentisofoho. ²⁰ Oso a'amu hiso hofiko Niwa nohumentaningki hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmmotofoho. Oso'no Anitu kako hofikoe yahino wonyo somne'no tohino komo'no umentisomaho. O'o, Anitu kako hofiko hofikoe hon'ing'kano wonyoso noho'naofikuji ngkimo simeho wontopant'ifitikenonto hontohumamentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako yofayokino nomti'mokonto oso yofayokino homo somo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u si'hune'nohini humamentohofoho. Anitu mijopo mta'ni songo nohumentaningkofi asomo uti'mamentisofoho. Mijomo mape'nimentohofoho. ²¹ Oso mijo hiso mijo kiyomayo huyo'mango pa'nyofoho. Niwa'montohwamo Anitu mijo mta'ni songo nohumentaningkofi asomo uti'mamentisofoho. Oso mijo kiyomayo yahinoso a'apahomjo kiho wonyoso wae yafo'ne'maho. O'o, Anitu kako nakwoe simeho mo'mo wonyo wae yao'mentiso so'no uti'hwayonefoho. Mijo kiyomayo yahino neso

olenoho. Kiko ngkimo mijo wokiyon+mapife lohoji u kiko Mpohwo Anitumo ole uso, Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no ngko a'amu songo pa'nyo jije hon'ngkano wop'ngomo nto'no un'ngkamo. Ose uso. Mijo kiyomayo yahino neso osohifofo. ²² Jisas kako ahwomomno simentisoso osopo nosonto kan'ngkwohwo Anituye aho anga sohohtanta'ni humaho. A'amu ahwomomjo hopi'nonohino so'nji yofe engo'njo so'nji yo'mayo yo'mayo yokumpohn'nyo so'nji Jisas kakimo enjwa'mo weho.

4

Nakwo hwahoponjo yahinoso noho'naofihwasi Kilaisimne'no tohino womano.

¹ Kilais kako nakwo'nji olo hwaho lopo nohumentani kako nakwoe wonyomne'no tohino ma'mentisofoho. I oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'n'ngkuhwasi Kilais kako ma'mentiso hopa nakwo tohino womano. U a'amu fihwo kako Anituye hon'ngkanomo ito'nohino in'ngkawento yahino wonyo somne'no nihu'no ngkilaho ne'no lontososo nom'ne a'amu hofiko kakimo tohino uy'wo'n'ngkohofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako hon'ngkano wonyo somo nihu'nahone hohujo nto ikinjao'maho. Hon'ngkano wonyo hiso oso hwe sohomo apa'no momokosyohumanehoho. ² Oseso sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo lonto a'amu yonte hopa somo in'ngkakutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino Anitu kakoe simeho wop'ngo umokiyone somnohini fiy'mno. ³ A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoho sofe yahino pa'nyoso sekwo hohonta imotofofoho. Hofikoe yahino hiso olenoho. Apohufo, yo'mayo wonyo somne'no simeho fefoyo, mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofoho, wosopayo engo ne'no niwo'nontifi siki humawo'nyo, mijo yokumpohn'nyo ne'no niwo'nontifi fonifonyo yahino yontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo, hwahoponjo anitu hwasyo hwoso sohomo hwomtame ulohofontifi kakoe yofe ho'nomayo oso yo'mayo yahino wonyo hiso'no sekwo hi semo'n'ngkahon'ngki imotofofoho. ⁴ Olohonta sekwo oso yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofontifi oso yahino wonyo homo somo sekwo hofiko'nji apa'no mialokuyohoho. Oso'no hofiko nosehonontifi yomo yontifi sitofo selalokwofo. ⁵ Hwangku sohonta Anitu oso a'amu hisomo hofikoe yahino wonyo homo somne'no hungkuno ikwolofone hohwaho sopo humafikuji osopo Anitu'nji hofikoe hungkunoso ikwolopitnnefoho. Anitu kako oso a'amu songo humalohwone hn'nonji poyo pe'nimentohofoho sofe yahino wonyo somne'no yano ilofonehwayijyo'neso nto'no esyohumaho. ⁶ Hohonta Kilais kako a'amu poyo nto pe'nimentohofoho sofepono nowento kakoe hungkuno wop'ngoso uyimentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko nakwoe hwaho lopo nohumantifi hon'ngkano wonyo somo in'ngkawentifi a'amu hopi'nonohinoso pe'niwo'n'ngkohofoho hopaso pe'nimentohofofoho. Kilais a'amu homo somo u'manto hofikoe huyo'mango Anitu'nji humafitnne'ento kakoe hungkuno wop'ngoso ulimentisofoho.

Syoho ulohofiyi wop'ngo sohwo Anituye pompenjiyoso yano ulofiyonefoho.

⁷ Olo hwaho lophonjo yo'mayo hopi'nonohinoso moi'wo umo'nimonto yalofoho. Oso'no sekwo yo'mayo wonyo somo monje yasyikuji huno nto'no syafisyikuji ehohosasyihwoso'no sekwo yo'mayo so'no Mpohumo jomo uliwo'n'ngkuno. ⁸ Oso'no nakwo olohonta nohumentan'ngkuhwoni yahino anga'nohino nom'ne somo yakolo'nyoso olenoho. A'amu nom'ne somne'no huno syafisyikuji simeho uyimno. Sekwo simeho uyikujo'no hofikoe yahino wonyoso sekumo selohofikujo'no manji oso wonyo homo somo sekwo sekwoe hohujopo meho'naopmno. ⁹ A'amu nom'neso hofiko sekumo se'mafikujo'no sekwo hofikimo hofiyo ulohopmno. Oso syoho nom'ne a'amu somo wop'ngo ulohofoho so'no iyoho sen'ngkuhwaloho. o'o, simeho wop'ngo'njo fiy'mno. ¹⁰ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako syoho wop'ngoso sejapmentisofoho. Oso'no sekwo Anituye yokumpohn'nyoso nomafikuji nom'ne a'amu somo ufo'mapmno. Sekwo ose ikujo'no Anituye syoho ulohofiyi wop'ngo soku sekwo Anituye yahino wop'ngoso yano ulofiyalokwofo. ¹¹ Hwe fihumo Anitu kakoe hungkuno lutihiwayo'ne syoho uyo so'manji kako wolutihwano. Anitu kako a'amu nom'nehumo a'amumo fo'mayo'ne syoho uyoso'manji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji oso hwe huhwo sohwo kako hofiyo ufo'mano. Sekwo ose ikujo'no a'amu hofiko nosehon'ngkuji ole wolantifeho, Jisas Kilaisiye a'amuso wop'ngo'nohini iwo'n'ngkohofofoho. Ose likuji hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ne'no nowentihwonefoho.

Hofiko Kilaisimo wonyo uloho'mtohofo hopaso nakumo wonyo ose'nohini wonelohofantifeho.

¹² Nje a'amu soku yo'mayo tango toho pa'nyoso sekumo wosema'monte'no yalofoho. Sekwo nom'ne tango ne'makwoho likuji yomo ikutoho. O'o, yokumpohn'nyo foyohu-mamno. ¹³ Yo'mayo tango se'malokunjo so'no sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso oso wonyo sekumo selohofalokwofoso Kilais huhumo ulohomentohofofoho. Oso'no Kilais kako asomo poso sohonta kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no sekwo simonyo engo ikuji simeho wopingo'nji wohu-mantifeho. ¹⁴ Sekwo Jisas Kilaisye yofe aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo so'no a'amu nom'neso hofiko sekumo sitofo selikujjo'no manji sekwo simonyo engo fiyimno. Hwapingoso Anituye Towahuno yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwo sekwo'nji humaho. ¹⁵ A'amu fihwo kako sekwo'njo ajwo somo humaso sohwo kako a'amu fonjasiyo, yo'mayo yo'mayo hufo, yo'mayo yahino wonyo iyo, a'amufe foyohumayo somo wonyo imokiyo, oso a'amu huhwo sohwo kako sekwo'nji mohumanehoho. O'o, oso yahino wonyo hopi'nono sekwo'njopo wojo so'no tohino malokwofo so'no nakwo mupo'nanehwono. O'o, sekwo oso yahino wonyo somne'no nihu'no ikutoho. ¹⁶ U hwe fihwo kako Jisas Kilaisye yofe so'no kako tohino t'pemaso'manji won'mango munonehoho. O'o, awonoho. U sekwo a'amu Kilais we'e imo'nimentohofoho so'no sekwo kakine'no isamoyoka ulikui Anitu kakoe yofe foho'nomapmno.

¹⁷ Oso sikuno a'amufe yahino somne'no tohino mayoso nto i'mofapohoho. Nakwo Anituye mehomi ne hn'nimo tohinoso kaki'no wone'ma'montonoho. I nakumo oso tohino hiso simo'mo ne'maso'manji a'amu Anituye hungkunomo haloho mapewo'ningkiyohofoso Anitu kako tifi no'mo tohino mikunimposo uyonefoho. ¹⁸ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu Anituye hungkunomne'no wopingo'nohino yiwo'ningkiso sohwo kako Anitu'nji engolopohamo wonyoangkafopo humayo'ne oso hwe sohwo ito'no foyohu-mayo'ne olohonta yo'mayo tohinoso malofoho.

I ose'manji a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso tifi no'mo peho tohino mapitnneto.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁹ Anitu kako a'amu fihumo tango u'mano loso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako hon'ngkano wopingo'nohino ihwosi kako Anitu kakimo umti'mokumentisoso oso hwoe aho mo wohumano. Anitu kako sekumo asomo wosetima'monnoho selimentiso so'no syafisyikui hunoso ole waseyono. Anitu kako hungkuno selimentisoso ne umo'nimontonoho. Huno ose waseyono.

5

Sekwo hwe engo sohwasi Anituye yahu sipsip somo nto'no mokosyohumamno.

¹ Sekwo hwe engo sohwasimo, ngko hungkuno ole waselime'no yohono. Ngko huhwo'ni hwe engo hwo'nyoho. Oseso ngko nje timo so'nji Kilais kako tohino engo nomanto pe'ningkahon'ngki uhwonimentohofoho. Jisas Kilais asomo poso sohonta yo'mayo wonyoangkafo ne'masoso ngko huhwo'nnonji womantanoho. Oseso ngko olo syoho loso sekwo hwe engo sohwasie ahopo wuhu'meesehumonne'no yohono.

² Sekwo Anituye a'amu ne yahu *sipsip* pa'nyoso hofiko sekwoe aho mo humalofo somo nto'no mokosyohumamno. Olo syoho Anitu kako seajpmasoso loso'no sekwo simeho semo'ningkuhwoso'no hofiyo'no fiyimno. Olo syoho hiloso sekwo hamniyoho mayo'ne'nohino ikutoho. O'o, sekwo Anitumne'no syafisyikui syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ³ Oso a'amu Anitu kako sekwoe ahopo sehumaji'mentiso somo sekwo hofikoe hwe engo sohwasi hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikui yoka ulikutoho. O'o, hofiko sekwoe humayo somo sekwoe syoho wopingo somo sehoningkuji hofiko oso sekwoe yahino wopingo homo somo hofiko tifi wosen'ngkopantifeho. ⁴ Sekwo ose ikujo'ne'manji Anituye yahu *sipsip* somo mokosyohumayo kakwo'yohwo ne sohwo oso yahu *sipsip* somo woma'mo lihwo'ni utihwa'nyopo asomo poso sohonta Anitu kako sekumo yo'mayo wonyoangkafo seajpososo engolopohamo ne'no nowenti'hwonefoho.

Nakwoe hunoso nto'no syafisyihwasi nakwoe yofeso monje ehin'ngkuhwasi nom'ne a'amu somne'no hwahopo wopowano.

⁵ Oso'no sekwo hwe songo sohwanononji sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo enjwa'mo pahumno. Oso'nji sekwo a'amu hopi'nonohino soku Anituye a'amu ne somne'no hwahopo pawomno. Ufo'ma'nimno. Anituye hungkunoso ole nelalofi, Anitu kako a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somo kako hofikimo ilojafihwosi ngkilaho ulimontonoho. I oso'no a'amu hofiko nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawowo'ningkohofoho somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofwo'ningkiso hweho.

⁶ Oso'no sekwo sekwoe simeho sohwo yo'mayo wonyo umo lonto iwo'ningkisoso monje fehumno. Monje yasyikui sekwo Anituye aho yokumpohn'nyo somo enjwa'mo

fosyohumamno. Anitu kakoe sikuno jije yofe woho'nokuma'mo l'hwosi ou, kako jije yofe ho'nokumayoso hoponoho. ⁷ Yo'mayo tango sekumo se'masoso sekwo Anitu sekumo hofiyo'no semokosyohumaso sohwoe ahopo foho'nahumno.

⁸ Sekwo nto'no humafikuji Seten sekwoe mango sohune'no i'waho nto'no fiyimno. Seten kako sikiswojo pa'nyo sohwo hano utihwa'nyopo emoyonto houhouyo engo lonto a'amumo wonyo umokumonto iwo'ningkiso hweho. ⁹ Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikui yokumpohn'nyo lohofikuji Setenimo mjiyohoto-fapmno. Sekwo huno seyohoho. Anituye a'amu angomeemo humalofoso hofiko oso tango sekwo malokwofo hopaso malokwofo. ¹⁰ Anitu kako wopingo nalohofiwo'ningkiso sohwo kako sekumo Kilaisinji ufohi'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yofe hwofilo'nyo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ho'nomapijoso sekwo songo ne'no nohumantokutnefoho. Oseso we'enepi sekumo tango se'maso so'no Anitu kako sekumo apa'no wopingo wasemokumontonoho. Anitu kako sekumo yokumpohn'nyo lohoho'ne sesofitofihwoso'no sekwo kako'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Ikinji ikinjiyo miyofoho. ¹¹ Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyoso moi'wo mmo'nonehoho. O'o, engolopohamo songo ne'no nowentihwonefoho. Oso hungkunoso nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno tifo selalokwe upo'nalokwofo loso ngko Sailasimo ulahoningko kako mti'mokalofoho. Ngko huno ole syofisyalokweno. Sailas sohwo kako neninkwa'wehwo ne hweho. Olo iyoswo loso ngko sekwoe huno Anitu kako nakumo wopingo nalohofiwo'ningkiso so'no huno nto'no wosyafihupifeni semti'mokiyalokweno. Ngko Anitu kakoe yahino so'no huno niyahoningki sekumo yoloho selohono. Oso'no sekwo olo hungkuno hiloso nupa'ningkuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ A'amu Mpapilounjo * somo Anitu kako hofikimo sekwo'nji kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko sekumo nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hwomu Mak huhwo nje a'amufo selalofoho. ¹⁴ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo nom'ne a'amu somo uhwon'ngkuji oso a'amu hiso'nji sekwo aho po'nimno.

Sekwo Kilaisinji humalofo. Oso'no sekwoe simehoso pompenjiyo'nji fosyohumamno. Nje hungkuno osohohweho. Ngko Pita'ni selohono.

* **5:13:** Osohonta Pita Mpapilounne'no pahnnimo hungkuno Loumne'no limentisofoho. Hwapingoso a'amu Mpapilounjo hofikoe yahino hohontajoso imotofofoho.

2 Pita

Olo Iyoswo Tifinjo loso Saimoun Pita Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua*'nji (34) *teti-et*'nji (38) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'amu simeho hi'ntnnono uyimentohofoh somnefoho. Olo iyoswo tifinjo mti'mokinyo hwap'ngoso olenoho. Oso a'amu Jisasimo in'ngkuno soku sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanne'no i'waho fiy'imno. Pita kako ose ul'monto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso nti'po humanto mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Saimoun Pita'nyoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni kako'ne hungkuno l'ku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Jisas Kilais kako yahino wop'ngo'njo sohwo nakwoe Anituyoho. Kako nakwoe wonyo somjo to'hino somta'ni isi'hutofonemayo'ne hweho. Sekwo soku oso hiso'no nont'ifi hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nakwo uyalokuhwone hopa uyont'ifi Anituye hungkuno aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Olo hungkuno loso sekumne'no mti'mokalokweno. ² Sekwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisasi'ntnne'no sekwo sikuno huhwo huhwi huno engo fitipemapmno. Huno engo tipemapijoso siko sekumo wop'ngo selohofohosisi sekwoe simeho wop'ngo engo wasemo'nimontonoho.

Anitu kako nakwo kakimo ufohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho.

³ Anituye yokumpohn'nyoso yo'mayo hopi'nono Anituye yahino wop'ngo somo in'ngkayo'ne nejapmmentisofoho. Nakwo Jisasi'mne'no huno engo tipemehwasi yo'mayo nejapmmentiso so'no huno wonayimontonoho. Jisas huhwo sohwo kakoe yofe engo so'nji kakoe yahino ito'nohino so'nji mayo'ne johonali'mentisofoho. ⁴ Kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Anitu kako yo'mayo wop'ngo wonyoangkafu engo nakwo kakoe hon'ngkano ito'no in'ngkayo'ne wosejapmmo nalimentisoso olohonta kako nakumo nto nejapmmentono. Oso'no olo hwaho lopo yo'mayo wonyo nakwoe simeho nelikafoso nakumo wonyo wonamokumonto yonte somo nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji hwotoho fehwasi nakwo Anituye yahino wop'ngoso womantanoho.

⁵ Oseso nakwo Anituye hon'ngkano ito'nohino in'ngkayo'ne nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso nto'nohinim'aho. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi nakwo hon'ngkano wop'ngo imo'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano. Oso'nohinoso nto'nohinim'aho. O'o, osopo nakwo sikuno huhwo huhwi Anitune'no huno engo tipemayo'ne huno nto'no syofisyihwasi Anitu kako yo'mayo hofiko ifitne'ento imentiso so'no nakwo huno wonayono. ⁶ Nakwo oso'no huno nto'no naihwoso'no osopo nakwoe a'apaho wonyo'ne syofisyasoso hwotoho wofeeno. Nakwo yo'mayo wonyoso hwotoho monje fesyihwasi yo'mayo tango ne'mahwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Nakwo yokumpohn'nyo lohofihwaso'no nakwo Anituye yahino hopa uyano. ⁷ Ose ihwaso'no ou osopo nakwo nom'ne a'amu somo nakwoe a'amu kuyoho ulano. Ose ulihwasi hofiyo ufo'mano. Hofiyo ufo'mehwasi nakwo simeho nehopi unano.

⁸ Oso yahino ngko seloheso ne'no mji'mihwasi nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yahinoso nakumo toyo enaofihwoso'no yo'mayo syoho nakwo kakine'no yasoso ne umo'nimontonoho. ⁹ Anituye a'amu ne fihwo kako oso yo'mayo yahino homo somo momaso'njo yoso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako t'mpi'nyo pa'nyo hweho. Oso a'amu t'mpi'nyo huhwo sohwo kako Anitu kakoe wonyo wae yimo'mentiso so'no kako huno muyofoho. Kako in'ngo mofalofoho. ¹⁰ Oseso nje a'amu soku sekwo oso hopa ikutoho. Anitu kako sekune'no johonali kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso yahino ngko seloheso somo mayo'ne syoho yokumpohn'nyo yoho'n'ngkuji a'amu hofiko nosehon'ngkuji ole woselantifeho. Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Sekwo ose ifijoso mop'wahupitnnehofo. ¹¹ O'o, sekwo Anituye yahino wop'ngoso nomafikujo'no oso hon'ngkano Anitumo u'mayo'neso sekune'no hwasomp'noweho. Osopo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nim'entiso sohwo'nji sekwo engolopohamo ne'no nohumafikuji kako sekumo hofiyo semokosyohumanefoho.

¹² Oseso olo hungkuno loso ngko ne'no seli'wo'n'ngkohefoho. Sekwo olo hilo so'no huno ko seyahon'ngki sekwo aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumalofoso ngko apa'no selalokweno. ¹³ I ngko olo so'no nimo'n'ngkohoho. Sikuno hopi'nonohino somo ngko olo hwaho lopo songo humahm'no sekwo huno aku syafisyiyo'ne olo hungkuno hiloso

ngko sekumo ne'no waselimonne'no yohono. ¹⁴ Ngko olo so'no huno niyohoho. We'enepe ngko olo hwaho lopo uliko'ma'monnoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako olo hilo so'no ngkimo huno nto lan'fohoto'masofoho. ¹⁵ Oseso ngko apa'no syoho engo yonji sekune'no olo hungkuno hiloso mti'mokosesyalokweno. Hwangku ngko poyo pe'nime sohonta sekwo olo hungkuno homo losomo apa'no huno ne'no syafihupitnne'engi mti'mokosesyalokweno.

Nakwo Anituye pomponahoso Kilaisimo wentaningki uhwonimentihwonefoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako asomo pe'e'ne so'ntnne'no noselahon'ngkuhwoni sekwo nto upa'nimentohofoho. Oso hungkuno nakwo Kilaisimne'no selimentihwone hwap'ngoso a'mane hungkuno'nji siki hungkuno oso'njo mta'ango'maho. O'o, nakwo Kilaisi'nji nohumentani yo'mayo wonyoangkafo imentiso somo timo uhwonimentihwonefoho. ¹⁷⁻¹⁸ Ou, oso hwofiki'nyo sopo nakwo nohumentan'ngkuhwoni kan'ngkwowho Anitu kakoe hwomufe yofeso ho'nimahon'ngki Jisas kakoe a'apahoso pomponaho lahumentisofoho. Nakwo ahwomo mta'ni Anitu kakoe mampahoso kakoe hwomumo ulahon'ngki nakwo ole upa'nimentihwoni, Oloso nje hwomufoho. Ngko kakine'no wop'ngo nimo'nantohofoho. Nje simehoso kakine'no wop'ngo nimo'nantofoho. Nakwo ose ho'n'ngkahon'ngki upa'nimentihwonefoho.

¹⁹ Oseso a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa oso hungkuno hiso hofiko mti'mokumentohofoho somo nakwo nupo'nontani nehopi limotofo lontani simeho yokumpohn'nyo uyalokuhwono. I oso'no sekwo hoku hofikoe hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Hofikoe hungkuno hiso sikwo'mjoho so'mo tipomponaho hopa losyalofoho. Oso pomponaho hiso ne'no nolosyontan'ngkuhwosi iyoho walongkonimo lihwosi iyohohwe'nji i'mu si'mofapi'wo'n'ngkiso uhwon'wo'n'ngkuhwone hopaso Jisas kako oso i'mu hwa imo'n'ngkuhwosi kako kakoe pomponahoso sekwoe simeho mo'mo lasesyonefoho. ²⁰ Sekwo olo hilo so'no huno waseyono. Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa iyoswo mti'mokumentohofoho somo nakwo atofu lontani a'amu fihwo nakwo'njo mta'ango sohwo kako oso hungkuno homo somjo neso kakoe huno mta'ni syafisyihwosi yoloho molijwaofonehoho. Awonoho. ²¹ Hohonta hwe fihwo kako ole majofoho. Anitu kakoe hungkuno nomahm'mo a'amumo ulimne'no yohono. Kakoe huno mta'ni ose majofoho. O'o, Anituye Towahuno kako'nohini hofikoe hunomo kakoe huno mta'nnohini tipemanto uyahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno limotofofoho. Huno ose waseyono.

2

A'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'n'ngkohofu sohwafe hwasyo yahino wonyo so'ne hungkunofoho.

¹ Hohonta a'amu fehohnjoso hofiko a'amu Juta somo Anitumne'no hwasyo hungkuno limotofofoho. Oso hopaso a'amu fehohnjo hwasyo hungkuno'njoso sekwo'njo ajwo so'mta'ni wolikofantifeho. Hofiko sekumo hungkuno ole maselifitnnehofo, Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso kengo mta'angofoho. Ose maselifitnnehofo. O'o, hofiko sekumo ole woselantifeho. Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso Anituye hungkuno selalokuhwono. Hofiko sekumo ose hwasyo selikuji hofiko Anituye hungkuno so'nji hofikoe huno kengo mta'ango hwasyo so'nji woselantifeho. Sekwo hofikoe hwasyo hungkuno homo somne'no simeho hi'ntnno uyifijoso oso a'amu hiso sekumo wonyo wosemokantifeho. Jisas Kilais kako hofikoe wonyo somta'ni mpe ko nto ema'mentisoso hofiko kakimo hohujo apa'no ikinjimo'mentohofoho. Hofiko hohujo ikinjimo'mentohofoho so'no hofiko wonyo komo'no imo'n'fitnnefoho. ² A'amu pi'n'ngo engoso nakwo Anituye a'amu ne'nwoho likuji hofiko hofikoe yahino kengo kengo wonyo somo un'ngkowantifeho. Oso a'amu hofiko yo'mayo wonyo yontife so'no a'amu nom'neso hofiko nuhwon'ngkuji Anituye a'amu nefoho syafisyikuji hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njo somne'no sitofu woselantifeho. ³ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo hiso hofiko sekwoe hamniyoho so'no hi un'ngkuhwoso'no hofiko sekwoe yo'mayo hamniyoho wosemano likuji sekumo hungkuno kengo kengo hwasyo woselantifeho. Oso'no hohonta Anitu kako oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofikuji wonyo imo'nyo'ne sikuno ho'nahumentisoso weho. Oso'no Anitu kako timo mopeku'nohumuyoho. O'o, kako timo hontohumaho.

⁴ A'amu ahwomomjo fehohnjo wonyo imentohofu sohwafo Anitu kako hofikimo timo'nohini uhwonimentiso'maho. O'o, kako hofikimo tikanomo uhumati'mentiso sohwa hofiko osopo sikwo'mjoho ni'hu'no wonyo so'mo humantifi oso sikuno Anitu'nji hofiko hungkuno ikwolofu'ne so'no hontohumalofo ⁵ Hohonta hwe moy'a'mi hofiko

Niwa'nji humamentohoho somo Niwa kako yahino wopingo so'no hungkuno yoloho ko luthwahon'ngki hofiko Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentohoho so'no Anitu kako mijo ayo engo somo hungkuno ulahon'ngki oso mijo ayo engo huhwo sohwo hofikimo ifehu'mokosyahon'ngki oso a'amu hiso hofiko mijo meepolo'mentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako hwe wopingo'nohino sohwo'nji kakoe a'amu aho fehohnjo hopi'nonohini nom'ne mta'ni hufa'u oso a'amu hofiko yofayokinomo songo humamentohofofoho. ⁶ Oso a'amu angone hufa'u Soutom'nji Ngkoumoulajo humamotofoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no ahwomo mta'ni Anitu kako oso angone hopo sopo tiposyo ho'nao'mentisoso hwakufu nimo'nimentisofoho. Oseso olohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaof'wo'n'ngkohofoso hofiko oso angone hufa'u somne'no tohino mayoso'no huno uyihwoso'no hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofo so'ne sikuno somne'no iyoho unono. ⁷ Oso angone hufa'u soponta'ango fihumo Anitu kako songo humayo'ne utima'mentisoso anga'nohino hweho. Kakoe yofeso Loutiyoho. ⁸ Oso hwe wopingo Lout huhwo sohwo kakoe a'amu wonyofe yahino wonyo somne'no kakoe simeho tango engo uyimentisofoho. ⁹ Oseso nakwo huno wonayono. Anitu kako a'amu kakoe yahinomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso somo yo'mayo tango u'mayo so'no ufo'mawo'n'ngkiso hweho. Oso'nji Anitu kako a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo hungkuno ikwolofofo sohonta tohino nuyonefoho. Huno ose wonayono. ¹⁰ A'amu fehohnjo hofiko Anituye hungkuno so'no ne anefoho syafisyikuji Anitumne'no hohujo ikinjaof'kuji nakwo Anitumo enjwa'mo humayoso nakwolaho likuji yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo in'ngkafijosomo a'amu homo somo Anitu kako tohino engo uyonefoho. Hofiko tohinoso nom'ne somo yakolo'nnyofoho. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'n'ngkohofoso hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi hofikoe hunomnohino in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko a'amu ahwomomjo somne'no sitofu ujosono iyoho munyofoho. ¹¹ I oseso oso a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no a'amu ahwomomjoso hofikoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo'nji yakolo'nnyo ko huhwa hofiko oso a'amu hwasyo hungkuno'njo huhwo sohwanne'no Anitumo sitofu mujo'ne hwafoho.

¹² Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo wonyoso hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko yahwuhuno'njo hwafoho. Yo'mayo so'no hofiko huno nto'no mosyafisiyo'njo ifijososo hofiko oso hiso'no sitofu wolantifeho. Yahu kona'wohi mu meesyososo a'amu fonjasyontife pa'nyoso oso a'amu homo somo Anitu kako ose imokonefoho. ¹³ Hofiko nom'ne a'amu somo tango engo uy'wo'n'ngkohofoso so'no hofiko tango engo womantifeho. Hofiko wonimango munyo'njo yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyoso utihwa'nyopo iwo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofiko simonyo iwo'n'ngkohofofoho. Ole seliwo'n'ngkohofi, Nakwo ho'nwi Anituye a'amu ne'nwoho selontifi sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sohonta a'amu hiso'nji sekwo ifohutn'nyo sopo sowa'nontifi oso a'amuso hofikoe yahino wonyoso hwapife halojo sopo kiho lopisyafisyo pa'nyo'njo hwafoho. ¹⁴ Hofikoe yahinoso olenoho. Hofiko ape hwa'ntesimo uhwonano liwo'n'ngkohofofoho. Hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no in'ngkayo'ne mijoho uy'wo'n'ngkisofoho. Oso hiso hofikoe simeho somo simeho muhnniwo'n'ngkisofoho. Oso a'amu hiso hofiko a'amu nom'ne Anituye hungkuno aho yokumpohn'nyo nto'no mokemokosyohumawo'n'ngkoho yohoho somo afofo hungkuno ulontifi hwasyo hon'ngkanomo in'ngkayo'ne ipemotawowo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'wo'n'ngkisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako wae yaofonefoho. ¹⁵ Hofiko hon'ngkano nto'nohino somo hohujo ikinjaofontifi hofiko olopole nonje nonje ilohofom'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko oso hwe hohontajo Mpeyouye hwomu Mpelam sohwo kako hamniyoho engo mayo'ne yahino wonyo imentiso oso pa'nyofoho. ¹⁶ Yahu *toungkiso* a'mohungkunoso maliwo'n'ngkoho yohoho. I oso'no Mpelamiye yahu *toungki* fihwo kako Mpelamiye hon'ngkano wonyo somne'no wopijwahumonto oso yahu huhwo sohomo Anitu a'mohungkuno kakoe hunomo ho'nisyahon'ngki oso yahu sohwo kako Mpelammo yoka ulimentisofoho. Oso'no yahu huhwo sohwo kako a'mohungkuno'nji Mpelamiye yahino wonyo somo pijwahumentisofoho.

¹⁷ Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo luthwawo'n'ngkohofoso hofiko mijilimno somo jefo yonto sa'n'wo'n'ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hwasyo hungkuno'njososo hofiko oso humeengo engo saponte somo ifofo yokumpohn'nyo engoso ponto mti'hupo'mee'wo'n'ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hisomne'no Anitu kako hofiko angone nihu'no sikwo'mjoho so'mo humafitne'ento sokafo esyohumaho. ¹⁸ Oso a'amu hiso hofiko hofikoe yo'mayo wonyo iwo'n'ngkohofoso somne'no hofiko hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko nihu'no huno anefoho. Hofiko nom'ne a'amu wonyo hon'ngkanomo kahopi ho'nosyalokwofo oso a'amu somo hofiko

afofo hungkuno ulontifi hofiko oso a'amu homo somo honingkano wonyo somo ne'no apa'no asomo ipemotowalokwofo. Ole lutihwawo'ningkohofi, Yo'mayo wonyoso jije simeho kumo'n'ngkiso somo noho fiyo. Ose ulahoningkofi a'amu hiso hofikimo tifi in'ngkowalokwofo. ¹⁹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hofiko ole lutihwawo'ningkohofi, Yo'mayo wonyoso sekwo sekwoe simeho semo'noso'manji u sekwoe syohofoho. Sekwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo humayoso peho'neto. Sekwo yahinoso nom'ne a'amu semokosyohumunyo ku'maho. O'o, sekwo kongkaku mokosyohumunyo kuyoho. Ose ko ulahoningkofi hofikoe yahino wonyo so'nji hwasyo hungkuno so'nji hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. Hofiko yahino wonyofe syoho ulohofiyofoho. ²⁰ A'amu fiso hofiko Jisas Kilais kako hofikoe wonyomne'no poyo imo'n'mentiso so'no hofiko oso hungkunoso mupa'n'mmentohofoso hofiko wonyo we'e humalofo. I oso'no a'amu fiso hofiko hofikoe wonyo honingkano somo hohujo ikinjaofikuji osopo hofiko honingkano wonyoso nto ho'naopijoso apa'no nomafikuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafijomani oso hohosohonta hofikoe fisyohumayo somo Anitu kako hofikimo ni'hu'no wonyo fisyohumentan'ngkuji uhwon'montonoho. ²¹ Oso a'amu hiso hofiko honingkano wonyo ni'hu'nahone nto ho'nao'mentohofoso apa'no ma'mentohofoso hofikimo Anitu kakoe hungkunoso hofikimo mu'maso'njo yontentesi hofiko wopingo humafikutnesohilo. I oso'no hofiko Anituye honingkano wopingo somne'no huno wopingo tipema'mentohofoho homo somo hofiko aku hohujo ikinjao'mentohofoho so'no hofiko tohino m'kun'imposo engo womantifeho. ²² A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso hofikimne'no oso hungkuno oso siwojo yahu yahino'njofoho. Oseso nehopi liwo'n'ngkohoho. Siwojo kakoe yahinoso hwolaho mjas'yihwosi apa'no woman'montonoho. Yahu sohwa mno nto ijontife somo apa'no wentifi ijiwo'n'ngkafo pa'nyofoho. Oso a'amuso hofiko Anituye honingkanomo tifi we'enehwo in'ngkawentifi osopo hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwon'ngkohofoso hofiko siwojo yahu oshwafe yahino'njofoho.

3

Nehopi'nohini nakwoe Hwe Engo sohwo kako asomo noponefoho.

¹ Nje a'amu soku olo iyoswo hufa'uyo mti'mokalokwe loso iyoswo simo'mjo so'nji olo tifi'no lo'nji hungkuno wopingo nto upa'nimentohofoho so'no sekwo huno aku syafisiyo'ne semti'mokiyalokweno. ² Hungkuno hiso olenoho. Hohonta Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ngki hofiko mti'mokumentohofoho sohwa hofiko yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no mti'mokumentohofofoho. Sekwo oso hungkuno so'nji nom'ne hungkuno nakwoe Hwe Engo Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'mentiso sohwo kakoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwo'nta'ni upa'nimentohofoho so'ntnne'no sekwo huno nto'no fisyafihupmno.

³ Simo'mo sekwo huno olo so'no huno waseyono. We'enepi sikuno ae'uyoso moi'wo umo'no'mo lihwosi yoso sohonta a'amu fehohnjoso hofiko yo'mayo hofikoe hunoso umo lonto yahonjo somo hofiko tifi in'ngkawowon'ngkohofoso hofiko sekumne'no sitofo woselantifeho. ⁴ Hofiko sekumo ole woselantifeho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako sekumo ole selimentisotaha. Hwangku ngko asomo wapmmonnoho. Ose selimentisotaha. I kako nti'mo humaho. Nakwo kakimo muhwo'nyofoho. Kako sekuyepono asomo maponehoho. Anitu hohonta yo'mayo mti'mokumentiso sohonta yo'mayo imo'n'mentisoso ne'no wo'mopontan'ngki nakwoe ajuyohwosa hofiko nohumamopontifi pe'nimentohofoho somta'angoso olohonta oso yo'mayoso ne'no weho. Oso pa'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako maponehoho. Hofiko sitofo ose woselan'itifeho. ⁵ Hofiko olo hungkuno anga'nohino losomo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lalokwofo. Hohonta Anitu kako hungkuno'nohini lahon'ngki hwahon'ji ahwomo'nji imo'n'mentisofoho. Oso hwaho hiso mijo ajwopo wo'mentisofoho. Mijo fehohnjoso yokintahopo ho'nahumentisoso fehohnjoso hwaho lopo wo'mentisofoho. ⁶ Oseso sikuno nom'ne somo Anitu kako lahon'ngki mijo oso hwaho somo ifehu'mokosyahon'ngki a'amu hopi'nono wonyo humamotofoso mijo mapolo'mentono. ⁷ Oso pa'nyoso tifi no'mo Anitu lahon'ngkuhwosi olo hwaho lo'nji ahwomo'nji uhwon'wo'n'ngkuhwone somo Anitu lihwoso'no toho nonasyonefoho. Oso hohosohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwon'ngkohoho somne'no oso Sikuno Engo Anitu'nji hofikoe wonyo so'ne hungkuno ikwolopitnnefoho. Oso hiso'no Anitu kako hontohumaho. Oso hungkuno homo somo a'amu sitofo'njo huhwo sohwa hofiko simeho hi'ntnnono muyo'njo hwafoho.

⁸ Nje a'amu soku sekwo olo hilo so'no huno nosyafisyikutoho. Anitu kako honto-humayo ne'nohinoso peho'neto. O'o, sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Anitu kako huno syafisyonteso sikuno anga'nohinoso soswo *wan tausen* (1,000) pa'nyofoho. U soswo *wan tausen*iso (1,000) sikuno anga'nohino pa'nyofoho. Nakwo sikuno so'ne atoho iwo'ningkuhwone hopaso Anitu kako oso sikuno so'ne atoho majofoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limentiso, U ngko yo'mayoso umonnoho limentisoso uyimontonoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Anitu kako oso hungkuno limentisoso iningo mofalofoho. O'o, kako iningo mamofonehoho. I oso'no Anitu kako huno ole syofisyalofoho. A'amu anga'nohino fihwo kako tikanomo uyoso'no nihu'no wonyofoho. Ose lonto ole lalofi, a'amu hopi'nonohinoso hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkine'no simoho hi'ntnnono yiwolo'mokukui won-tapife. Anitu kako huno ose syafisyonto kako a'amu honingkano wonyo'njo somne'no hontohumaho.

Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

¹⁰ Oseso a'amu hufo uyantife piwo'ningkohofo hopaso nakwoe Hwe Engo sohwo kakoe sikuno asomo pe-e'neso oso pa'nyofoho. Oso sikuno homo somo ahwomo engo nolihwoso'no ahwomo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Oso hohosohonta hntok-waliyo so'nji hamno mofehi'nyo nakwoe hwaho yo'mayo so'nji toho moi'wo nonefoho. ¹¹ Hwangku oso yo'mayo i'mofapone so'no sekwo huno syafisyikui olohonta sekwoe humayoso pipi wehumantifito. Sekwo honingkano wop'ingonohini ikuji Anituye yahino wop'ingomnohino nto'no finingkakuno. ¹² Ose ikuji sekwo Anituye Sikuno Engo so'no fohontohumamno. Sekwo Anitu kakoe syohoso yokumpohn'nyo ifijo'manji kako komo'no wapmmontonoho. Oso sikuno homo somo yo'mayo ahwomomjo somo toho ningkuhwoso'no sojo hwaho yo'mayoso afofo mijo pa'nyo imo'nonefoho. ¹³ Hohonta Anitu kako ole nalimento, Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta ngko ahwomo songo'nji hwaho songo'nji mt'i'mokumnefoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko yahino wop'ingonohino mapitnnefoho. Anitu ose nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no hontohumalohwono.

Nakwo nakwoe humayoso nto'no ehumehwasi nakwoe Hwe Engo sohumne'no wohon-tohumano.

¹⁴ Oseso nje a'amu soku sekwo yo'mayo yahino wonyo somo nihu'nahone ho'naofikuji yahino wop'ingonohini iyoso'no syoho engo ikuji oso sikuno engo somne'no fohontohumamno. Ose ifijo so'no Anitu kako sekumo tmo wonyo masehononehoho. O'o, sekwo kako'nji simoho afa unantifeho. ¹⁵ Jisas kako asomo komo'no mape'njo peho'no yalofoho. Hwap'ngoso kako nom'ne a'amu hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkimo tifi wonningkapifento hontohumaho. Olo hungkuno ngko semti'mokiyalokwe hiloso Anitu kako neninkwa'wehwo Poul huhumo uyahoningki kako huhwonji sekune'no iyoswo mt'i'mokumentisofoho. ¹⁶ U yo'mayo iyoswo Poul mt'i'mokuwo'n'ngkisoso kako sikuno ae'uyo yo'mayo somne'no mt'i'mokuwo'n'ngkisofoho. Hungkuno fehohnjo mt'i'mokonteso yoloho ne tipemayo'ne'entani syoho engo iwo'ningkuhwonefoho. I oso'no a'amu huno aneso Anituye hungkunomo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo hofikoe hwasyo hunoso iwo'ningkohofoso hofiko Poulye hungkuno yoloho neso huno muyahoningki hwasyo luthwawo'n'ngkohofofoho. Poulye hungkuno'nohin'i'maho. O'o, nom'ne hungkuno Anituye iyoswo mta'ango hi yoloho neso hwasyo luthwawo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko tohino engo notipemapitnnefoho.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo luthwawo'no so'no huno nto seyohoho. Oseso sekwo oso a'amu somne'no i'waho nto'no fyi'mno. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'n'ngkohofoso hofiko sekumo honingkano hwasyomo ipesemotafitnnoho. Sekwo nopiwahupitnnoho. ¹⁸ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimmentiso sohune'no sekwo kakine'no simoho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwoe simoho pompenjiyo uyoso engo umo'nono. Sekwo kakoe yahino wop'ingo somne'no sekwo huno engo fitipemapmno. Nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe yofeso engolopohamo ne'no noho'nomehwanefoho. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Pita'ni selohono. Nehopeho.

1 Joun

Olo Iyoswo Sɪmo'mjo loso Joun Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo *fouti'*nji (40) *sikisiti'*nji (60) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo sɪmo'mjo loso Jisasɪye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun sohwo iyoswo sɪmo'mjoso nto mti'mokumentisohwo olo nom'ne loso mti'mokumentisofoho. Hungkuno hwapɪngoso afafoho. Oso'no hofiko huno olenoho. Olo iyoswo loso Joun mti'mokumentisofoho. Hofiko huno ole, olo iyoswo loso Joun kako a'amu hwaho engo Esiya angom'mneemjo Jisasɪmo inɪngkuno somne'no mti'mokuyahotɪmentisofoho. Joun oso a'amu hwasyo hunguno'njo a'amu Nosɪtikiso hofiko a'amu Jisasɪmo inɪngkunyofe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontanɪngkofi yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapɪngoso olenoho. Simeho uyoso'no huno syafihunoho. (Hungkuno hiso 1 Joun sohe engo 2, honɪngkano we'e 5. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun angom nti'po humanto mti'mokumentisotikeno. Oso'no nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi unɪngkohwano.

Jisas songo ne'no humayo'ne hungkunoso hwapɪngo hweho.

¹ Jisas Kilaisɪmne'no ngko ifalifaliyo wanti'mokumone'no yohono. Kako songo humayo'ne hungkuno hwapɪngo hweho. Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Jisas kako ne'no humamojo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo nupo'notani kakoe sɪmo'mangomo tɪmo nuhwonotani kakoe a'apahomo aho upm'mokumentihwonefoho. Oso'no nakwo kakine'no hungkuno selalokuhwono. ² Olo songo humayo hwapɪngo lohwo kako utɪhwa'nyopo i'mofopahonɪngki nakwo uhwonɪmentihwonefoho. Uhwonɪmentihwone so'no kakine'no hungkuno songo ne'no humayo'ne selalokuhwono. Kako Anɪtuye hungkuno huhwo lohwo kako a'amu imo'noto utɪhwa'nyopo i'mofopahonɪngki uhwonɪmentihwonefoho. ³ Yo'mayo hopi'nono upa'nɪmentihwone so'nji uhwonɪmentihwone so'ntnne'no selalokuhwono. Oso'no sekwo'nji nakwo'nji simeho afa ufohi'nyo'ne uyantane'yihwono. Nakwo'nji Mpohwo Anɪtu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilais sohwo'nji simeho afa ufohi'nɪngkuhwone hopaso sekwo'nji simeho afa ufohi'nano. ⁴ Olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso tifi inɪngkafijo'manji nakwoe simeho'nji sekwoe simeho'nji wopɪngo'nohino umo'nɪmontonoho.

Nakwo honɪngkano wopɪngomnohini wemoyihwano.

⁵ Olo hungkuno Anɪtuye hwomu nalɪmentisoso selalokuhwono. Hungkuno ole, Anɪtu kako wopɪngo'nohino hwapɪngo hweho. Kako wonyo honɪngkano nɪhu'no ane hweho. ⁶ Oso'no nakwo Mpohwo'nji simeho afa ufohi'nano kolihwasi nakwo honɪngkano wonyomo oseno mohumentanɪngkuhwasi'manji nakwoe hungkuno hiso hwasyofoho. Nakwo mango'nohino'nwoho.

⁷ Nakwo Mpohwoe hungkunomo inɪngkawasoso Jisas kako inɪngkawowo'nɪngkiso pa'nyoso nakwo a'amu hwahoponjo so'nyuye simeho afa'njo wohumantanoho. Ose ihwasɪ'manji Jisas Anɪtuye Hwomu sohwoe honiyo nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji wohumantanoho.

⁸ Nakwo wonyo ane'nwoho hnaso'manji nakwoe simehomne'no hwasyo hnنالokuhwono. Hungkuno neso nakwoe simehomo monauyoho. ⁹ Nakwoe wonyo yoloho liywaofasomani Anɪtu wopɪngo'nohino iwo'nɪngkiso sohwo kako monesikwajonehoho. O'o, kako nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwo simeho kiho'maso'nji wohumantanoho. ¹⁰ Nakwo ole hnaso, Ngko wonyo ane hwo'nyoho. Ose hnaso'manji nakwo Mpohwo Anɪtu sohumne'no hwasyo hweho lalokuhwono. Kakoe hungkuno nakwoe simehomo monauyoho. Hwapɪngoso Anɪtu nalohoho, A'amu hopi'nono wonyo hi'njo kuyoho.

2

Jisas Kilais nakwoe Nefo'mayo hweho.

¹ Nje mehomi soku, olo hungkuno mti'mokalokweso sekwo honɪngkano wonyo miyo'nefoho. I oso hiso'no a'amu fihwo wonyo yososo nakwo'ne nefo'mayo'ne oso hi'nji'nwoho. Huhwo sohwo Mpohwo Anɪtu'nji humaho. Nakwoe wonyomne'no kako Mpohumo jomo ulɪmontonoho. Oso hwe wopɪngo sohwo Jisas Kilaisɪyoho. Yo'mayo iwo'nɪngkiso so'no Mpohwo simeho wopɪngo umo'nɪwo'nɪngkisofoho. ² Oso hwe

huhwo sohwo nakwoe wonyomne'no tohino mĩkunĩmposo ma'mentisofoho. Kakoe hon'yo nakwoe wonyo wae yaof'o'ne imo'mentisofoho. Olo hiloso nakwoe wonyomne'nohino'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humolawotofo sofe wonyomne'no imo'mentisofoho.

³ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo Anĩtuye hungkuno hofiyo inĩngkayo'manji Mpohwo'nji nakwo'nji simeho afa nto inĩngkuhwono. Nakwo kakoe a'amu ne nto imo'nĩngkĩhwono. ⁴ A'amu ole lososo, Ngko Anĩtuye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lososo Anĩtuye hungkunomo ito'no minĩngkayo'njo sohwo hwasyo'nohino hweho. Hungkuno neso kakoe simeho mo'mo mawo'nnyo hweho. ⁵ A'amu Anĩtuye hungkunomo ito'no inĩngkaweso sohwo kako Anĩtumo simeho uyoso engo umo'nĩmontonoho. Oso hiso kiko isoso kiko huno wakiyono. Kiko Anĩtumo humahnno. ⁶ A'amu fihwo ole lososo, Ngko Anĩtuye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lĩhwosi kakoe honĩngkano Jisasiye honĩngkano pa'nyo umo'nono.

Hwe fihwo nom'ne a'amumo simeho ne uyalokunjo sohwo kako pomponahopo humaho.

⁷ Nje a'amu soku, olo hungkuno sekwo inĩngkayo'ne mti'mokalokweso songo'maho. O'o, yofohofoho. Hohonta simo'mo ne'mo nto upa'nĩmotofohoho. ⁸ I oso hungkuno hohontajoso huno naimentisoso olohonta Jisasi'mo uhwonĩngkahonĩngkuhwoni honĩngkano hungkuno hohontajoso songo pa'nyo imo'nalofoho. Oso'no sikwo'mjohoso moi'wo imo'nalofoho. Pomponaho wopĩngoso weho.

⁹ Hwe fihwo ole lososo, Ngko pomponahopo humaleno. Ose lososo kako a'amu nom'ne sohomo simeho wonyo uyososo sikwo'mjoho'mo humaho. ¹⁰ A'amu fihwo a'amu nom'ne sohomo simeho uyososo kako pomponahopo humaho. Oso hopo sopo nohumahwosi kako a'amu nom'ne somo honĩngkano wonyomo mipemotawenehoho. O'o, hofiko kakine'no mopiwasiyofoho. ¹¹ A'amu nom'ne sohune'no simeho wonyo uyososo kako sikwo'mjoho'mo wohumamontonoho. Kako sikwo'mjoho'mo emoyonto honĩngkano'no pijipijo iwo'nĩngkisofoho. Kakoe wonyomne'no tĩmpi'nyo imo'nonto honĩngkano ito'no muhwonyofoho.

¹² Nje mehomĩ soku, Anĩtu kako Jisasi'mne'no sekwoe wonyo wae yao'mentiso so'no ifalifaliyo semti'mokiyalokweno. ¹³ Sekwo hwe engo sohwasĩ olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta oseno humaso sohomo sekwo huno moi'wonoho. Oso'no semti'mokiyalokweno. Sekwo hwe songo sohwasĩ sekwoe yokumpohn'nyo hwe wonyo Seten sohomo uyakolo'malofo so'no semti'mokiyalokweno.

¹⁴ Sekwo mehomĩ soku, sekwo Mpohumo huno ito'no seimentiso so'no semti'mokimentohefoho. Sekwo hwe engo sohwasĩ olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta humaso sohomo sekwo huno seimentiso so'no semti'mokimentohefoho.

Nakwo hwahoponjo yahino somne'no namo'nĩngkuhwoloho.

¹⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no simeho uyĩkutoho. A'amu fihwo hwahoponjo yahinomo inĩngkaweso sohwo kako Anĩtuye hungkuno ne'njo somo minĩngkayofoho.

¹⁶ O'o hofiko yo'mayo wonyo so'no simeho fefoyo, yo'mayo hwahoponjo somo tĩmo uhwononto hi umo'nĩngkahonĩngki yokumpohn'nyo mokosyohumayoso nakwo huno ole nayohoho. Oso hiso Anĩtu mta'ango'maho. O'o, hwahoponjo honĩngkanofoho.

¹⁷ Yo'mayo hwahoponjo so'nji honĩngkano wonyo so'nji moi'wo imo'nonefoho. I a'amu Anĩtuye hungkunomo inĩngkayo sohwo songo ne'no nohumantĩhwonefoho.

Jisasi'mne'no hungkuno hwasyo ulĩmotofo sohwa nto i'mofapohofo.

¹⁸ Nje mehomĩ soku, sikuno moi'wo imo'nyoso mofoneponoho. Hohonta sekwo nto upa'nĩmentohofohoho. Jisasi Kilaisiye mango sohwo wapmmontonoho. Olohonta kakoe mango sohwa nto i'mofapmmalofo. Oso'no nakwo huno ole. Sikuno moi'wo umo'nĩmonte'no yohoho. ¹⁹ A'amu fehohnjo nto nelĩko'ma'malofofoho. Osohwa nakwoe a'amu'njo'maho. Hofiko nakwoe a'amu'ntentesi hofiko nakwo'nji ne'no nohumafikutnnesohilo. I oso'no nto nelĩko'ma'malofofoho. Oso'no nakwo huno ole moi'wonoho, nakwoe a'amu ne'maho.

²⁰ I oso'no sekwo Anĩtuye Towahuno Wopĩngo moi'wo nto ma'malofofoho. Oso'no sekwo honĩngkano neso huno moi'wo nto seimaho. ²¹ Sekwo honĩngkano ne so'no huno maseyoho isoso'no mamti'mokalokuyohono. O'o, sekwo honĩngkano ne so'nji honĩngkano hwasyo so'nji yofe uhwofĩwo'nĩngkohofohoho. Hwasyo hungkunoso hungkuno nehopi mta'ango mmo'nonefoho huno seyohoho. Oso'no semti'mokiyalokweno.

²² Hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo tĩhwolo. Hwe ole lĩwo'nĩngkiso hweho. Jisasi sohomo Anĩtu nakumne'no uhwasopo'mentiso'maho. Ose lĩwo'nĩngkiso sohwo kako

Jisas Kílaisiye mango hweho. Kako Mpohwo Anítu'nji kakoe Hwomu Jisas'i'njimo ngkilaho ulíwo'nímojo hweho. ²³ A'amu fihwo Anítuye Hwomu sohumo ngkilaho líwo'níngkiso sohwo Mpohwo huhune'no ngkilaho líwo'níngkiso hweho. A'amu fihwo Hwomu sohumo símeho hí'tntnnono uyíwo'níngkiso sohwo Mpohwo huhune'no símeho hí'tntnnono uyíwo'níngkiso hweho.

Anítuye Towahuno hungkuno ne'njo lonetíhwawo'níngkiso hweho.

²⁴ Oso hungkuno hohonta upa'nímotofoso aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso hungkuno hiso símeho'mo wosewo'mto'manji Mpohwo Anítu'nji hwomu sohwo'nji sekumo aho yokumpohn'nyo wosemokosyohumanjiyoho. ²⁵ Olo hilo so'no nalímentisofoho. Nakwo kako'nji songo ne'nohíni nohumentíhwanefoho.

²⁶ A'amusos sekumo honíngkano hwasyomo ipemotasewofitnnohontnne'no semtí'mokiyalokweno. Oso'no sekwo huno waseyono. ²⁷ Sekwo Anítuye Towahuno nto mahoníngkofi kako sekwo'nji humaho. Oso'no Anítuye Towahuno Wopíngo sohwo kako sekwo'nji ne'no humahwosi yo'mayo hopi'nonohino so'no wolosetíhwahwono. Kako hungkuno nehópi'nohíni losetíhwayo hweho. Hwasyo hungkuno ane hweho. Anítuye Towahuno Wopíngo losetíhwaso hopaso sekwo Jisas Kílaisímo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

²⁸ Ou, nje mehomí soku, sekwo Jisasímo fosyohumamno. Oseso kako poso sohonta nakwo yokumpohn'nyo lohófi'hwasi woní'mango monanyo'njo kako'nji woswo'nantanoho. ²⁹ Sekwo huno moi'wonoho. Jisas Kílaisí sohwo hwe wopíngo hweho. Olo hilo so'no sekwo huno ole waseyono. A'amu honíngkano wopíngo'nohíni iwo'níngkiso sohwo Anítuye mehomí ne hweho.

3

Olohonta nakwo Anítuye mehomí'nwi humalohwono.

¹ U Mpohwo Anítu kako nakumne'no hitoho míkunímposo nejapmmentisofoho. Kako nakumo nalíwo'níngki, Nje mehomí kuyoho. Ose nalíwo'níngkiso hweho. Oso'no pisopisaho líkuji huno fusyafíhupmno. Ou, nehopeho. Nakwo Anítuye mehomí ne'nwoho. A'amu hwahoponjoso Anítune'no huno muyoso'no nakwo'ntnne'no hófiko huno muyofoho. ² Ou nje a'amu soku, nakwo Anítuye mehomí nto imo'níngkuhwono. Nakwo hwangu pipi imo'nanehwono. Oso hiso huno monayo'njofoho. I oso'no nakwo huno ole nayohoho. Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako pa'nyo imo'nanefoho. Hwapíngoso nakwo Jisas ne sohumo uhwonanefoho. ³ A'amu fihwo olo hilo so'no hontohumasó sohwo kako honíngkano wonyo apa'no miyo'njo hweho. O'o, kako símeho kího ane'njo Jisas pa'nyo wohumamtonoho.

⁴ A'amu yahino wonyo'njo sohwo kako Anítuye hungkunomo hwotoho fewo'níngkiso hweho. Yo'mayo yahino wonyoso Anítuye hungkunomo mti'hupewo'níngkisofoho.

⁵ Sekwo huno ole seyohoho, Nakwoe wonyo wae so'no Jisas kako a'amu imo'nímentisofoho. Kako wonyo ane hweho. Kako Anítuye honíngkano hungkunomo mamti'hupeho'njo hweho. ⁶ A'amu Jisasímo humasó sohwo wonyo miyo'njo hweho. A'amu fihwo honíngkano wonyo iwo'níngkiso sohune'no nakwo huno ole wonayono, Oso hwe huhwo sohwo Jisasí'mne'no huno muyo hweho.

⁷ Nje mehomí soku a'amu hwasyo hungkuno sejo'njo somne'no i'waho fiyí'mno. A'amu honíngkano wopíngo'njo Jisas Kílaisí pa'nyo sohwo hwe wopíngo'nohino hweho. ⁸ Hwe wonyo Seten sohwo hohonta nakwoe mwamo'nyo sohonta kako wonyo'nohíni imojo hweho. A'amu olopo humasó sohwo wonyo ne'no yalokuso sohwo Seteníye mehomí hweho. Anítuye hwomu sohwo yo'mayo Seten iwo'níngkiso so'no wae yafo'ne pmmentisofoho. ⁹ A'amu Anítuye mehomí imo'nyo sohwo kako honíngkano wonyomo miníngkayo'njo hweho. Hwapíngoso Anítuye Towahuno kakimo humaho. Oso'no kako wonyo miyo'njo hweho. O'o, Anítuye hwomu hweho. ¹⁰ Anítuye a'amu neso tíhwolo. Seteníye a'amu neso tíhwolo. Oso'no huno nayíhwoso'no'manji oloso'no huno wosyofísyano. A'amu honíngkano wonyo'njo a'amu nom'ne somo símeho muyo'njo osohwo Anítuye a'amu'maho. O'o, Seteníye a'amufoho.

A'amu nom'ne'nji símeho inyo yahinoso olenoho.

¹¹ Símo'mo ne'mo sekwo hungkuno ole upa'nímentohofi, Sekwo a'amu nom'ne somne'no símeho uyí'mno. ¹² Nakwo a'amu Kein osohwo pa'nyo miyanehwono. Oso hwe huhwo sohwo Seteníye a'amu hweho. Koníngkwa'wehumo fonjahumentisofoho. Peho'no fonjahumentisoto. Hwapíngoso ole. Kein kako honíngkano wonyomo iníngkamojo hweho. Apel kako honíngkano wopíngomo iníngkamojo hweho.

¹³ Oso'no a'amu olo hwaho loponjoso sekumne'no nakwolaho selifijo'manji sekwo yomo iyo'eno. ¹⁴ Nakwo a'amu nom'ne Jisasimo simeho uyiwo'nimotofu somo simeho uyiwo'ninkuhwone'manji nakwo huno ole, Mpohwoe tojo somo humalohwono huno nto nayohoho. Hwapingo ole, Nakwo Seteniye hantoto tikanononinkano somo uliko'mentani Anituye hantoto songo ne'no humayo'ne somo humalohwono. Olo hilo so'no huno pipi nayohoho. A'amu fihwo kako a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo yoso sohwo kakoe songo ne'no humayoso tohino mikunimposo ne'no umnonefoho. ¹⁵ A'amu koninkwa'wehumne'no simeho tohino umnososo sohwo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo pa'nyo hweho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu nom'ne sohomo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo Anitu'njopo songo ne'no mohumanefoho. ¹⁶ Jisas olo hwaho lopo nakumne'no imentiso so'no nakwo huno nayohoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentisofoho. Oso'no nakwo nakwoe a'amumo ufo'mayo'ne'no nakwoe songo humayoso hofikimo uyano. Nakwoe a'amu somo ufo'mehwaso hn'nwi poyo pe'nasoso wopingofoho. Jisas hne'efoho. ¹⁷ A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho hi'njo sohwo koninkwa'wehwo umofonyo yalofonjo sohomo hitoho mulofe'njo'manji kako ole lososo peho'neto, Ngko Anitumo simeho uyiwo'ninkohe hwo'nyoho. Ose peho'no lalofoho. Mango'nohino hweho. ¹⁸ Nje mehomu soku, nakwo nom'ne a'amu somno namo'nyoso mango'nohino ulihwaloho. O'o, nakwo hofikine'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo wopingo ulohofano.

A'amu Jisasimo tifi iningkawowo'ninkohofoso Anitumne'no iyoho munonehoho.

¹⁹ Simeho uyo yahino ne'nji utihwehwasi nakwo Anituye honingkanomo nehopi humalohwoneso huno wonayono. Oso'no nakwo Anitu'njopo lohofihwasi nakwo hwanomango monanefoho. ²⁰ I oso'no jije simeho mo'mo wonyo hwo'nyoho hnniwo'ninkino'manji Anitu jije simehomo yakolo'nyo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'no huno hwapingo'njo hweho. Oso wonyo hiso kako wae nto kilohomahon Anitu huno uyohoho. ²¹ Ou, nje a'amu soku, nakwoe simeho mo'mo oso hungkuno monajo'manji nakwo Anituye simanopo wonimango ane yokumpohn'nyo wolohofano. ²² Nakwo kakoe hungkunomo tifi iningkawowo'ninkuhwone'manji yo'mayo iwo'ninkuhwone so'no Mpohwoe simeho wopingo umoninkikiso'manji yo'mayo so'no Mpohomo jomo ulasoso wonejapmmontonoho. ²³ Anituye hungkunoso olenoho. Nakwo kakoe Hwomu Jisas Kilaisiye yofe somo simeho hi'ntnnono uyihwasi nom'ne a'amumo simeho uyihwano. Oso hiso kako nalinyofoho. ²⁴ A'amu Jisasiye hungkunomo tifi iningkawowo'ninkikiso somo Anitu kakimo ufo'malofoho. Anitu kako hwe huhwo sohomo humaho. Anitu kakoe Towahuno Wopingoso nejopahoninkgi Towahuno sohwo ole netihwalofoho. Anitu nakumo humaho.

4

Anituye Towahuno ne'nji towahuno hwasyo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njoso nakwoe hwahopo emoyalokwofo. Oso'no hungkuno hopi'nonohino upa'nifijo oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono ukutoho. O'o, a'amu ole selososo, Ngko Anituye Towahuno hi'njo hwo'nyoho. Ose selahoninkuhwosi sekwo yamofu fiymno. Oso hwe huhwo sohwo Anituye hwo'likeno. Hwahoponta'ango hwo'likeno. ² Huno ito'no tipemapitnne'no yamofu fiymno. A'amu fihwo hungkuno ole loso'manji, Jisas Anituye Hwomu Ne sohwo a'amu imonimentisofoho. Ose loso sohwo kako Anituye Towahuno ne hi'njo hweho. ³ Oso hungkuno hiso a'amu majo'manji kako Anituye Towahuno ane hweho. O'o, kako towahuno Jisasiye mango sohwa mta'ango hi'njo hweho. Sekwo ole nto upa'nimentohofi, Jisasiye mango sohwo noponefoho. Ou, kakoe towahuno sohwo nto pmmaho.

⁴ Nje mehomu soku, sekwo Anituye kuyoho. Sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo somo hwotoho nto hmallofo. Hwapingososo oso Towahuno jije simeho mo'mo humaso sohwo kako towahuno hwahoponjo somo ni'hu'nahone uyakolo'mentisofoho. ⁵ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hwe wonyo sohwoe a'amufoho. Hofikoe hungkunoso hwahoponta'angofoho. Seteniye a'amuso hofiko hwasyo hungkuno hwahoponta'ango somo upa'nivo'ninkohofofoho. ⁶ I oso'no nakwo Anituye'nwoho. A'amu fihwo kako Anitu ne sohune'no huno unyohwo'manji osohwo kako nakwoe hungkuno upa'nimtonoho. Ou, nom'ne a'amuhwo kako Anitune'no huno muyohwo'manji i nakwoe hungkunomo mupa'nonehoho. Olo hilo so'no hungkuno Anitu mta'ango so'no nakwo huno wonayono. Nakwoe hungkunomo neninkapifijohwa'manji Anituye Towahuno ne'njofoho. Ou, nakwoe hungkunomo moneninkapifijososo hwe wonyo sohwoe towahuno hi'njo hwafoho.

Anitu kako nakune'no hitoho ulofalofoho.

⁷ Nje a'amu soku, nakwo nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso uyano. Nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu nom'ne somne'no umo'n'wo'n'ngkiso sohwo kako Anituye mehomifoho. Kako Anitune'no huno uyalofoho. ⁸ A'amu nom'ne somo simeho muyoso Anitune'no huno muyihwafoho. O'o, Anitu simeho uyoso kako hwapingo hweho. ⁹ Anitu nakune'no hitoho mikunimposo nejapmmmentisofoho. Oso'no kako nakwo'nji songo ne'no humayo'ne imo'mentisofoho. Oso hiso'no kakoe hwomu anga'nohino sohumo oso songo humayoso uyo'ne'ento nakune'no hwhapo uhwatimentisofoho. Oso'no Anitu nakune'no simeho nejaponto netihwamentisofoho. ¹⁰ Simeho inyo neso ole, nakwo Anitumo simeho uyo pa'nyo'maho. Oso, neso ole, Anitu nakumo simeho nejaponto kakoe Hwomu nakwoe wonyomne'no tohino mikunimposo mayo'ne nejapmmmentisofoho. ¹¹ Nje a'amu soku, nom'ne a'amumne'no namo'nyo so'no Anitu umo'nalofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amune'no wonamo'nono. ¹² Nakwo hopi'nonohino so'nwi Anitumo muh-wonyo'nwoho. I nakwo a'amu nom'ne uhwon'wo'n'ngkuhwone somo simeho ne'njo uyiwo'n'ngkuhwaso'manji Mpohwo nakwo'nji nohumahwosi kako nakumo simeho nejape so'no huno wonayimontonoho.

¹³ Kakoe Towahuno nejapmmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho, Anitu nakwo'nji humaho. Nakwo kako'nji humalohwono. ¹⁴ Mpohwo Anitu a'amu hwaponjo so'nyumne'no asomo nemayo'ne kakoe Hwomu uhwatimentisofoho. Oso hiso uh-wonimentihwone so'no selalokuhwono. ¹⁵ A'amu fihwo Jisasimo simeho hi'ntnnono ne-hopi uyi'hwosi a'amu somo ole uloso, Jisas Anituye Hwomu hweho. Ose loso sohwo Anitu kakimo humaho. Kako Anitumo humaho. ¹⁶ Nakwo huno wonayono Anitu nakune'no hitoho nejapmmmentiso so'no nakwo simeho uyalokuhwono. A'amumne'no umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n'wo'n'ngkiso sohwo kako Anitu'nji humaho. Oso'no Anitu huhwo kako'nji humaho.

¹⁷ Jisas nakumo nonehumantan'ngki nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nyo yahino wopingo yalokuhwoneso olehoho. Sikuno Engo hungkuno tango'njo ikwalofone somo nakwo yokumpohn'nyo nolohofihwasi wonimango monanonefoho. Hwapingoso nakwoe songo humayoso olo hwahe lopo Jisas sohwo nakwoe simeho mo'mo humaho. ¹⁸ A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n'wo'n'ngkiso sohwo iyoho miy'wo'n'ngki yohoho. O'o, iyoho iyoso ni'hu'no awonoho. Iyoho iyo hwapingoso olenoho. A'amu fihwo iyoho yososo nakwo huno wonayono nom'ne a'amumne'no umo'nyo yahinoso ito'nohino'maho. ¹⁹ Nakwo nom'ne a'amumne'no namo'n'wo'n'ngkohoho. Hwapingoso Anitu kako nakune'no simo'mo umo'nimentisofoho. ²⁰ A'amu nom'nehwo ole lososo, Ngko Mpohune'no simeho uyalokweno. Ose loso sohwo a'amu nom'ne sohumo simeho wonyo uyoso osohwo kako hwasyo hungkuno lalofoho. A'amu fihwo kako olo hwahe lophonjo a'amu uhwon'wo'n'ngkiso somo simeho muyo'manji kako Mpohwo Anitumo muhwo'nyo sohumo simeho pipi uyimontolo. ²¹ Jisas Kilais ole nalimento, Kiko Anitumne'no simeho uyo'manji jije a'amu homne'no simeho uyo. Ose nalimentisofoho.

5

A'amu Jisasimo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso yo'mayo hwaponjo yahino somo hwotoho fewo'n'ngkohofofoho.

¹ Hwe nakwoe wonyo wayo'ne Anitu uhwasopo'mentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno hiso a'amu fihwo huno nehopi uyoso sohwo Anituye mehomi hweho. A'amu Mpohumo simeho uyiwo'n'ngkiso sohwo kakoe mehomi'ntnne'no simeho uyiwo'n'ngkiso hweho. ² Nakwo Anitumo simeho uyi'hwasi kakoe hungkunomo tifi in'ngkowaso'manji nakwo huno ole wonayono. Nakwo Anituye mehomi somo simeho nehopi uyiwo'n'ngkuhwone'nwoho. ³ Nakwo Anituye hon'ngkanomo tifi in'ngkowaso'manji nakwo Mpohumo simeho nehopi uyiwo'n'ngkuhwonefoho. Anituye hon'ngkano somo tifi in'ngkayoso tango'njo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ngkiso hweho. ⁴ Anituye a'amu neso yo'mayo hwaponjofe yokumpohn'nyo somo hwotoho fe-e'ne yokumpohn'nyoso hi'njofoho. Oso yokumpohn'nyo hwotoho fe-e'neso hwapingo ole, Nakwo Jisasimne'no huno nayohoho. Kakoe yokumpohn'nyo nefe'mayo'ne sohune'no huno nayohoho. ⁵ Yo'mayo hwaponjo somo yakolo'nnyo ti'hwolo. A'amu fihwo kako huno ole uyososo, Jisas Anituye Hwomu hweho. Huno ose uyahon'ngki kako yo'mayo hwaponjo somo yakolonoho.

Anitu kakoe hwomumne'no hungkuno yoloho limentisofoho.

⁶ Olo Jisas huhwo sohwo mijo wokiyon'mano lonto, nje honiyo usihuma'mo lonto nakwoe hwapo pmmentisofoho. Mijo'nohino so'no pmmentiso'maho. O'o, mijo'nji honiyo'ntnno pmmentisofoho. Anituye Towahuno Wopingo hungkuno nehopi hwapingo

sohwo kako Jisasimne'no olo hilo so'no yoloho limentisofoho. ⁷ Oso hufa'u sihune sohwa Jisasimne'no yoloho lalokwofo. ⁸ Anituye Towahuno Wopingo'nji mijo'nji hon'yo'nji oso hifoho lalokwofo. Oso hufa'u sihune sohwa hofikoe hungkuno afa'nohinoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu ne hweho. Ose lalokwofo. ⁹ A'amu hwahoponjoso hungkuno lontifeso nupo'nontani nehopeho liwo'n'ngkuhwonefoho. Anitu lonte hungkunoso nehopeho. A'amu lontife somo yakolonoho. Oso hungkuno hiso Anitu nto limentisofoho. Kakoe Hwomumne'no linyofoho. ¹⁰ A'amu Jisasimo simaho hi'ntnnono uyo sohwo kako huno ole uyohoho, Jisas Anituye Hwomu ne hweho. A'amu nom'neso kako hungkuno hiloso simaho hi'ntnnono muyo'njo yonto kako Anitu hwasyo hungkuno'njo hweho liwo'n'ngkiso pa'nyo hweho. Hwap'ngoso Anitu nalohoho, Jisas nje Hwomu hweho. ¹¹ Olo hungkuno loso Anitu nehopi ole nalimento, Ngko songo ne'no humayo'neso nto sejapmmenhefoho. Ose nalimentisofoho. Oso songo ne'no humayo'ne hwap'ngo kakoe Hwomumo weho. ¹² A'amu fihwo Anituye Hwomumo humunyo sohwo Anitu'nji songo ne'no humayo'ne hweho. A'amu Anituye Hwomumo mohumunyo sohwo kako Anitu'nji songo ne'no humayo'neso motipihwononefoho.

Nakwo huno ole wonayono, Nakwo songo ne'no fosyohumayo'ne hi'nji'nwoho.

¹³ Sekwo a'amu Jisasimo simaho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho soku, sekwo songo ne'no humayoso hi'njo kuyoho. Oso'no sekwo huno waseyonontnne'no semti'mokiyalokweno. ¹⁴ Nakwo yo'mayo Anitu syonefityalokunjo so'no namo'n'ngkohoho lontani oso'no jomo ulihwaso'no kako wonepa'n'montonoho. ¹⁵ Nakwoe hungkuno Anitu nepo'nalokunjo so'no huno ole nayohoho. Yo'mayo nakwo jomo uliwo'n'ngkuhwone so'no nejopalokunjoso olohifoho.

¹⁶ Hon'ngkano anga'no wonyoso a'amu yososo Anitu kako wae mmofe'njo umtonoho. O'o, hi'nji pe'n'ngkuhwosi tikanomo wene hweho. Oso'no a'amu oso wonyo hiso yoso sohumo uhwon'ngkohoji oso a'amu huhwo sohumne'no Mpohumo jomo mujo'njo fiyo. Yo'mayo hon'ngkano wonyo nom'neso a'amu yoso sohumo uhwon'ngkohoji oso humne'no Mpohumo jomo ulisoso Mpohwo kako wae yimofihwosi songo humayo'ne uyimtonoho. ¹⁷ Anituye hungkuno mtohupeho hopi'nono wonyofoho. I oso'no fehohnjo so'no Mpohwo kako wae weeo'mtonoho. Anga'nohinoso tikanomo nihu'nahone wenefoho.

¹⁸ Anituye mehomi ne sohwo kako hon'ngkano wonyo miyo'njo yiwo'n'ngkiso hweho. O'o, Anituye hwomu osohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohumo Seten mupm'mokonohoho.

¹⁹ Nakwo huno moi'wonoho. Nakwo Anituye mehomi'nwoho. A'amu nom'ne sofe hwe engo mokosyohumayo sohwo Seteniyoho.

²⁰ Nakwo huno moi'wonoho. Anituye hwomu nto pmmen-tono. Kakine'no huno ito'no uyo'ne huno nto nejapmmen-tono. Nakwo Anitumo ufohi'nyo'ne hwap'ngoso Jisasiyoho. Jisas Kilais Anituye hwomu sohwo kako Anitu ne hweho. Kako songo ne'no humayoso hwap'ngo hweho.

²¹ Nje mehomi soku, yo'mayo hwahoponjo jije simaho mo'mo Anitumo uyohopo'mto yalokunjo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Osohopeho. Ngko Joun'ni mt'i'mokohono.

2 Joun

Olo Iyoswo Tifinjo loso Joun Afahwo Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti*'nji (60) *sikisiti-sikisi*'nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Joun afahwo mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'mu anga'nohino syine'no mti'mokumentisofoho. Oso hisi nehopi a'amu anga'nohinyinetikeno. A'amu fiso hofikoe hunoso ole, A'amu Jisasimo in'ngkuno temtitofa hopa imo'nohumunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Joun oso a'amu homo somo a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no i'waho ito'no fiyimno ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipa humanto mti'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofa lihwasu tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Anituye mehomu somo mokosyohumawo'n'ngkohe sohwo'ni olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Kiko a'mu siki, Anitu kakoe syohomne'no kuhwosopo'mentiso siki'nonji jije mehomu sohwantnne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Yahino nehopi'nohino somo ngko kakine'no simaho kijopalokweno. Oso hiso ngko'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Anituye hungkuno ne'njo somo huno'njo so'nji hofiko sekune'no simaho umo'nalofoho. ² Jisas Kilaisiye hungkuno ne'njoso nakwoe simahomo wojo so'no nakwo sekune'no simaho namo'n'wo'n'ngkohoho. ³ Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilaisi'nji siko nakumne'no wopingo nalohofohosi hitoho ulofihwoso'no humayo wopingo nejapohosiso'no nakwo hungkuno nehopi'nohino hnn'ngkuhwasi simaho afa unantano.

Nakwo hitoho nalofa yahino somo un'ngkowano.

⁴ Jije mehomu fehohnjoso hofiko Anitu kako yahino ne so'no nalimentiso hopaso hofiko kakoe hon'ngkano ne somo in'ngkwalokwofo. Oso hiso'no nupa'nonji ngko simonyo yalokweno. ⁵ Oso hiso'no ngko, nje nampohwo siki, olo so'no wakilimonne'no yohono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simaho uyo yahino hiso songo'maho. O'o, nakwo Anituye hungkunoso simo'mo upo'noma'mentihwone oso mta'angofoho. ⁶ Hitoho ulofa yahinoso olenoho. Nakwo Anituye hon'ngkanomo tifi un'ngkowano. Hohonta olo hon'ngkano loso upa'nimentihwoni, Sekwo nom'ne a'amumne'no simaho umo'nyo yahino somo fin'ngkamno.

Nakwo Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano.

⁷ A'amu pi'n'nggo engoso hofiko nakumo hwasyo hungkuno nelane'entifi angomeemo liku'mofalokwofo. Oso'no hofiko nakumo ole nelalokwofo. Jisas Kilaisi Anitu sohwo kako nakwoe hwafo lopo a'amu imo'nimentisofoho. Hofiko nakumo ose nelalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hwasyo hungkuno l'wo'n'ngkohofoso Kilaisiye mango hwafofo. ⁸ Sekwo soku, oso a'amu ose sohwanne'no i'waho nto'no fiyimno. Hwap'ngoso sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohofa so'no Anitu kako ngko sekumo yo'mayoso wosejapmmo selimentisoso sekwo hwasyo hungkuno homo somo in'ngkafijo'manji sekwo momapitnnehofo. O'o, sekwo Anituye hungkunomo nto'no in'ngkafijoso u sekwo yo'mayoso womantifeho. ⁹ A'amu fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokesyohumayo'njo yoso sohwo kako hungkuno nom'ne kengomo in'ngkaweso'manji oshwo Anitu kako'nji mohumuyoho. Hwe fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaso oshumo Anitu'nji kakoe hwomu Kilaisi'nji siko'monta'i siko kako'nji humasiyo. ¹⁰ U hwe fihwo kako sekumo se'maso sohwo kako sekumo Kilaisiye hungkuno masejo'njo ihwosi kako nom'ne hungkuno kengo selihwoso'no oshumo sekwo kakimo sekwoe angomno ipemotakutoho. Sekwo nakwoe a'amuhwe eso nuli'kutoho. ¹¹ A'amu fihwo kako oso a'amu hwasyo hungkuno'njo oshumo nje a'amuhwe uloso sohwo kako oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwoe syoho somo ufo'malofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso u olo hungkuno hiloso ngko iyoswo mamti'mokumnehono. O'o, ngko sekumo se'mahm'mo ngko sekwo'nji hungkuno hnn'ngkuhwasi nakwoe simahoso wopingo wonamo'nimontonoho.

¹³ An̄tu kakoe syoho somne uhwosopo'mentisoso ji:je nanohwo esi'nji kakoe mehom
so'ntnne'no nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Joun'ni
mti'mokohono.

3 Joun

Olo Iyoswo Nom'ne Tifinjo loso Joun Afahwo Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti*'nji (60) *sikisiti-sikis*'nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo ne'no tifinjo loso Joun afahwo mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Ngkaiyasimne'no mti'mokumentisofoho. Ngkaiyos sohwo Jouniye a'amu hweho. Kako oso hwaho engo Esiya sopo humunyo hweho. Joun oso ango hopo sopo ne'no a'amu syoho'njo sohwa uhwajimonto imentisoso Ntiyoutilefes kako oso a'amu yofe hwe engo'njo umo'nimonto oso a'amu syoho'njo sohwo monje esyahon'ngki Joun kako hwe anga'no kakoe yofe Ntemitiliyos osohumo yofe ho'nomanto uhwajimentisofoho. Olo iyoswo loso Jouniye a'amu Ngkaiyos sohwo Ntemitiliyos syoho yahon'ngkuhwosi hofiyo umokosyohumane'ento olo iyoswo loso'nji mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofa l'hwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Anituye mehomi somo mokosyohumawo'n'ngkohe sohwo'ni ngko nje n'ngkwahwo Ngkaiyos sohwo hne'no olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Ngko kikimo nehopi simo'ho kijopalokweno.

² Nje a'amu sohwo, kiko yo'mayo syoho wop'ingo yontan'ngkini Anitu kufo'malokunjo so'nji kiko wop'ingo humahnno so'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. Jije huyo'mango so'no ngko huno niyohoho wop'ingo humaho. I jije huyo'mango wop'ingo humaso hopaso jije a'apaho hi'nji wop'ingo osenohini humahnno so'no Mpohumo jomo ulalokweno. ³ A'amu fehohnjo Anitumo simo'ho hi'ntnnono uyiwo'n'ngkohofoso jije angopo nta'ni ni'mantifi ntimalofi, Ngkaiyos sohwo kako Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto hofiyo'no in'ngkowalofoho. Ose ntahon'ngkofi ngko simonyo imalefoho. ⁴ Nje mehomi hofi'ko Anituye hungkuno ne somo in'ngkowalokwofo so'no upa'nonji oso'no ngko simonyo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Oso simonyo iyo hiso nom'ne yo'mayo so'no simonyo iwo'n'ngkohofoso somo yakolo'nnnyofoho.

Ngkaiyos syoho wop'ingo imentisofoho.

⁵ U nje a'amu sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofiwo'n'ngkohofoso sohwo ufo'mawo'n'ngkinoso oso wonyoangkafofoho. Jije a'amu'nohini'maho. O'o, a'amu kengo mta'ango sohwanjoho. ⁶ Oso a'amu huhwo sohwa hofi'ko olopo ni'mantifi kiko hofi'kimo wop'ingo ulohomahnno so'no nakwo Anitune'no uhu'mokontan'ngkuhwoni nalimalofofoho. Kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofoso sohwo jije angopo nta'ni hano hofiyo'no hmo'fi'hwajo. Ose yahon'ngkiji Anituye simo'ho wop'ingo umo'nimontonoho. ⁷ Hofi'ko oso syoho yalokwofoso Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne yalokwofo. A'amu Anitumo simo'ho hi'ntnnono muyo'njo sohwa mta'ni hofi'ko hamniyoho yo'mayoso momaso'njo yalokwofo. ⁸ Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo oso a'amu huhwo sohwo ufo'mano. Ose ihwasi oso hungkuno syoho ne'njo so'no nakwo syoho afa'no womojoku'nantanoho.

Ntiyoutilefes kako yahino wonyo imentisofoho.

⁹ Ngko oso a'amu Ntiyoutilefes'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso somne'no ngko iyoswo nom'neso nto mti'mokumalefoho. Ntiyoutilefes sohwo kako a'amu hiso hofi'ko nakwoe hwe engo hwosoho ulantife'no yalokunjo so'no kako nje hungkunomo haloho man'pewo'n'ngkiso hweho. O'o, kako nje hungkunomo hwotoho ni'fewo'n'ngkiso hweho. ¹⁰ Oseso ngko sekumo se'ma'me'manji ngko yo'mayo kako iwo'n'ngkiso so'no wasel'monnoho. Kako nakune'no yo'mayo hungkuno wonyo lalofoho. Kako hwasyo hungkuno lalofoho. Oso'nohini'maho. O'o, kako a'amu Anituye hungkuno liku'mofoso sohwo kakoe angomo mipemotasyiwo'n'ngkiso hweho. I a'amu nom'neso hofi'ko oso a'amu Anituye hungkuno liku'mofoso somo nje angomo upemokosyawo'no loso sohmo Ntiyoutilefes sohwo kako hofi'koe hon'ngkano pijumofiwo'n'ngkiso hweho. Oseso kako oso a'amu homo somo hofi'ko Anitumne'no uhu'mokiyo somta'ni wae weeo'mto yalofoho.

Ntemitiliyos sohwo kako yahino wop'ingo iwo'n'ngkiso hweho.

¹¹ U nje a'amu sohwo, kiko yahino wonyo somo tifi in'ngkahutoho. O'o, hon'ngkano wop'ingo somnohini tifi fin'ngkayo. A'amu kako yahino wop'ingo'njo sohwo kako

An+ituye a'amuhweho. A'amuhako yahino wonyo iwo'n+ngkiso oso hwo kako An+itune'no huno mosyafisiyo hweho.

¹² A'amuhopi'nonohino sohwa hofi'ko Ntemitiliyosiye yofe ho'nomalokwofo. Nakwo Ntemitiliyos osohumo uhwonontani nakwo Kilaisiye yahino ne somo uhwonolokuhwono. Oso'no ngko huhwo'ni kakoe yofeso ho'nomalokweno. Oso'no kiko huno kiyohoho, Nje hungkunoso ne'njofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹³ Oseso ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso oso'no ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. ¹⁴ We'nenepi ngko noku'mahm'me'no nekwo hungkuno wohnantaehe.

¹⁵ Jije simehoso pompengo ufisyakumofono. Jije a'amuholopo humalofo sohwa hofi'ko nje hwomuhwe kilalokwofo. Nje a'amuhkiko'nji humalofo sohwa'mne'no nje a'amuhlo ulalokweno. Kiko hofi'kimo njiyo. Osohopeho. Ngko Joun'ni hungkuno loso mti'mokohono.

Jut
Olo Iyoswo loso Jut Mti'mokumentisofoho.
Olo hungkuno somo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto si'mentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *teti-faifi'nji* (35) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso *Jut mti'mokumentisofoho*. I oso'no oso yofe *Jutiye* so'nji *Jutasiye* so'nji *afafoho*. (Oso'no *Matiyu* sohe engo 13 han'ngkano we'e 55 so'nji *Mak* sohe engo 6, hon'ngkano we'e 3, osopo *Jisasiye* hohm'ngkwa'wehwosamne'no yofe hi'njoponoho.) I oso'no hofiko hunoso olenoho. Olo iyoswo loso *Jisasiye* ng'ngkwahwo mti'mokumentisofoho. *Jut a'amu Jisasi'mo* in'ngkunyoo somne'no mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu ang'o nt'ponjomne'no mti'mokumentisotikeno. O'o, nakwo huno monayofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno si'mo'mjoso olenoho. Sekwo nakwo si'meho hi'ntnnonohinoso aho yumpoh'n'nyo kemokosyohumafiki'a'amu hwayo hungkuno'njo sohawe hungkuno somo nupa'ngkutoho. *Jut ose* ulimonto mti'mokumentisofoho. (Hungkuno hiso *Jut* hon'ngkano we'e 3 osopo weho.) Oso'no olo iyoswo hiloso nt'po humanto mti'mokumentisotikeno. Ango kaka nohumanto olo iyoswo loso mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no olo hungkuno homo lomo atofe lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Jut sohwo'ni Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo Jemisiye kon'ngkwa'we hwo'nyoho. An'ituwe a'amu soko ngko olo iyosalo loso sekwo a'amu An'itu sehwasopeehon'ngki in'ngkamento hoko sokune'no mti'mokalokweno. Mphowo An'itu simeho engo sejopa-hon'ngki Jisas Kilais kako sekumo wop'ingo semokosyohumaho. ² An'itu kako sekune'no hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo so'nji simeho hitoho so'nji wosejapono. Oso hito sejaposo so'no engo imo'nyo'ne'eni An'itumo jomo ulalokweno.

Kɛlais Jisasiye hungkuno somne'no hwasyo hungkuno lutɛhwawo'nɛngkohoho sofe hungkunofoho.

³ Nje a'amu soku, simo'mo ngko huno pi'n'ingo syafisyonji Anitu kako asomo netimayo'neso sekune'no iyoswo mti'mokumne'enji i olohonta nom'ne hungkuno mti'mokalokweno. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso hn'nimo Anitu kako asomo wonetima'mtonoho. Oso hungkuno Anitu nejapmmntisoso sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku, sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso'no sekwo nom'ne hungkuno hwasyo sono nupa'ningkutoho. O'o, hungkuno hwasyo homo sono filommjahumno. ⁴ A'amu fehohnjo Anitumne'no sekwo'nji uhu'mokontifi humentan'ngkofi a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne huno so'nji hiyaso motohusosyohumantifi hofiko poji ehumamentohofohoho. A'amu hiso hofiko ole lalokwofo, Anitu kako nakumo wop'ingo naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no iyoho monan'ngkiyohoho. Ny'mayo wonyo nakwoe simeho uyimo lososo u uyihwono. Anitu kako simeho nejopalokuso sohwo kako tohino mone-japonehoho. Ose lalokwofo sohwa nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no hofiko hohujo ikinjao'mentohohofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole a'amu lohwanne'no ole mti'mokumentohoho, Oso a'amuso wonyohoho. Hofiko tikanomo uftinnefoho. Ose mti'mokumentohohofoho.

⁵ A'amuo oso yahino'njo somne'no sekwo nto upa'n+mentohofofoho. I oso'no ngko sekwoe huno somo huno apa'no wasefohoto'mne'no yohono. A'amuo Isilael somo nakwoe Hwe Engo hofikimo Ijip mta'nji uti+manto olopono uti+mantapmentisofoho Oseso hwe moya'mi Isilael fehohnjoso hofiko Anitumne'no nakwolohalo lontifi hohujo ikinji+mofahon+ngkofi Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. ⁶ Nom'ne so'no huno fisayafihupmno. A'amuo ahwomomjo fehohnjoso oso syoho Anitu uy+mentiso somne'no hahn'nyo yontifi hofikoe ahwomomjo pone uliko'ma'mentohofofoho. Oseso Anitu kako hofikimo ahwomo nano'nji intofonto sikwo'mjoho engo so'mo intofohumati+mentisofoho. Hofiko oso ahwomo nano homo somta'ni misihuto'n+fitnnehofo. Oso hopo sopo nohumafikui hofiko Anituye Sikuno Engo somo hungkuno ikwolofo'ne so'no hontohumalofo. ⁷ Ou, sekwo nom'ne so'no fisayafihupmno. A'amuo Soutom Ngkumoula so'nji nom'ne pone mofone sopenjo so'nji hofiko a'amuo ahwomomjo sohwa a'mohufi imentohofo hopa imentohofofoho. Oso'nji hofiko kifosyoho'nji loho'n+motofofoho. Oseso Anitu kako hofikoe hon+ngkano wonyo somne'no tohino engo uy+mentisofoho. Oso tohino hiso hofiko tohomo ne'no humentan+ngkofi tohino umnalofoho. A'amuo osomne'no syofisyontani iyoho nen+ngkahon+ngki nakwo huno ole nayohi, A'amuo hon+ngkano wonyo yiwo'n+ngkohofoso tohino engo womantifeho.

⁸ I olohonta oso a'amu sekwo'nji uhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko oso yahino hiso pa'nyo yalokwofo. Yo'mayo wojo uhwonontifi oso mta'ni yokumpohn'nyo t'pementifi hofikoe a'apahomo wonyo loho'n'wo'n'ngkohofofoho. Oseso hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo yokumpohn'nyo ulohofontifi a'amu ahwomomjo wonyoangkafo somo sitofo ul'wo'n'ngkohofofoho. ⁹ Anituye a'amu ahwomo mta'ango simo'mjo sohwo Maikel oso hwo'nji kako Seten'nji siko Mousesiye pijafoso mayo'ne yoka hnnmentisiyefoho. Siko oso yoka hungkunoso nohnnonji Seten kako Maikelimo sitofo ulahon'ngki oso'no Maikel kako Setenimo sitofo aku mulmentisofoho. O'o, olo'nohini ul'mento, Hwe Engo Anitu sohwo kako kikimo yoka hungkuno wakilono. Oso'nohini ul'mentisofoho. ¹⁰ I oso a'amu huhwo sohwa hofiko sekwo'nji humalofo sohwa hofiko yo'mayo hwap'ngo ne so'no huno nto'no muyahon'ngki hofiko sitofo hungkuno li'wo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu yahu pa'nyo sohwa hofiko hofikoe a'apahomnohini syafsyontifi hofiko yo'mayo wonyoso iwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko ni'hu'nahone wonyo imo'nyoso tikanomnefoho. ¹¹ Hofiko tohino engo mapitnnefoho. A'amuso hofiko Atamiye hwomu Kein kako kon'ngkwa'wehumo fonjahumentiso oso hwoe yahinoso mantifi yalokwofo. U nom'ni'huwo Mpelam sohwo kako hamniyoho engo ma'mne'ento kako a'amu Isilael somo hwasyo hon'ngkanomo ipemotamentisofoho. Oso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. U nom'ni'huwo Koula kako Atitumne'no yokumpohn'nyo imo'mentiso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. Oso'no Anitu kako hofikimo fonjasyonefoho.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo simo'ho afa in'ngkuji nom'ne a'amumne'no wasemo'nono. Oso'no sekwo nuhu'mokontifi wopayo nontifi Jisasimne'no syafsiyo'ne wopayo'nji mijo'nji nyo sohonta hofiko wonyo so'nji sekwo'nji sekwo'nontifi oso uhu'm'ngo homo somo wonyo imokuwo'n'ngkohofofoho. Hwap'ngoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no wonimango mun'ngkahon'ngki hunoso hofikine'nohini syafihu'nontifi wopayo ni'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no hofiko nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'ni'wo'n'ngkiyohoho. A'amu hiso olo pa'nyofoho. Hwaho hoho'm hoho'minnyo sohwo kako ifoyo'no hontohumanteso himo kako ifoyo ane'njo sohwo nopahon'ngki ifoyo masiyo'njo yahon'ngki ifofo ni'hu'nahone motole'ofalofoho. Oso a'amu hiso hofiko oso himo ifoyo ane'njo sohwo pa'nyo hwafoho. Ne anefoho. U nom'ne hungkuno upa'ni'mno. Oso a'amu sohwa hofiko oso iyo kakoe sikuno somo ipisayo into'nyo sohonta ne ane imo'nyo oso pa'nyo hwafoho. Oseso iyo hiso kakwo'yohwo kako pmpongo hi'nji yofihwosi tohomo ho'nayofonefoho. Oso a'amu hiso oso pa'nyofoho. ¹³ Oso a'amu oseso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no wonimango munyo'njoso uti'hwanyopo yontifi hofiko olo pa'nyofoho. Mijo ifofayo yonto yo'mayo hintalinyo ifohulijisyafihwo'n'ngkiso pa'nyo hwafoho. Hofiko hntokwaliyo ifufosonto sikwo'mjoho'mo imo'naofiw'o'n'ngkiso pa'nyofoho. Anitu kako oso a'amu homo somne'no hofiko'ne nohumafitnne'ento ang'o ni'hu'no sikwo'mjohoso nto'no esyohumamentisofoho. Oso hopo sopo hofiko ne'no nohumantokutnnefoho.

Hofiko hon'ngkano wonyomne'no tohino engo mapitnnefoho.

¹⁴ Atamiye imu sohwa mjm'mo'n'mopontifi aho fehohnjo hopi'nono imo'nonto nom'ne mta'ni hufa'u imo'nimentiso sohonta Inouk humamojofoho. Oso a'amu huhwo sohwanne'no kako Anituye hungkuno ole l'mento, Hwe Engo sohwo kako kakoe a'amu ahwomomjo pi'n'ngo engo so'nji motapiso uhwon'ngkohefoho. ¹⁵ A'amu Jisasiye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo somo hungkuno ikwolofo'ne spono uhwa'jonefoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi hon'ngkano ni'hu'no wonyo yontifi Anitumo sitofo hungkuno ni'hu'no wonyo ul'wo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe yahino wonyomne'no tohino engo womantifeho. ¹⁶ A'amu huhwo sohwa yo'mayo u'mante so'no nakwolaho lonti'ni wonyo hungkuno li'wo'n'ngkohofofoho. Nom'ne a'amu sohwanne'no hofiko hwasyo hungkuno somjili'wo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko oso hon'ngkano wonyo homo somne'no hofikoe simo'ho fefoyo uyahon'ngki oso homo somo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe yofe woho'nomo'nano lonti'ni hofiko mango engo li'wo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somta'ni hofikoe yo'mayoso siki mayo'ne afofo hungkuno ul'wo'n'ngkohofofoho.

Sekwo Anituye hungkunomo simo'ho hi'ntnnono uy'kuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumanno.

¹⁷ I oseso Anituye a'amu kakoe hungkuno liku'mofi'wo'n'ngkohofo (apouse) sohwa hungkuno selimentohof'o so'no huno fisyafihupmno. ¹⁸ Hofiko sekumo ole selimentohofi, Sikuno moi'wo imo'noso sohonta a'amu hofiko i'mofapi'kuji Anituye hungkuno somne'no tikafo j'fitnnefoho. Hofiko Anituye hungkuno somne'no

hohujo ikinjaofi kuji honingkano wonyo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyonefoho. Ose selimentohofofoho. ¹⁹ A'amu hiso hofiko Anituye Towahuno ane nohumanti fi hofiko yo'mayo hwahoponjo so'nohini syafisyonti fi hwasyo hungkuno loseti hwawo'ningkohofofoho. Sekwo oso hwasyo hungkuno hiso nupa'nonti fi husilo husilofa lohofalokwofo.

²⁰ U sekwo nje a'amu soku, sekwo oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo sekwoe simeho hi'ntnnono kiho'maso wopingo'nohini Anitumo uyalokwofoso yokumpohn'nyo fisisofito'ni mmo. Anituye Towahuno Wopingo kako sekumo kakoe yokumpohn'nyo sejapeso so'no sekwoe simeho mo'mo yo'mayo Mpohwo wonejapono likuji oso homo somne'no Mpohumo jomo ulimmo. ²¹ Sekwo nohumafikuji Anitu sekumne'no hitoho ulofiwon'ngkiso so'no huno ne'no syafisyi kuji oso huno homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo osopo nohumafikuji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hitoho engoso ujo ehontojwasiyo'ne sikuno so'no fohontohumamno. Nohontohumafikuji'no kako songo ne'no humayoso wosejapmmontonoho. ²² A'amu hofiko Anituye hungkunomne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no Anituye honingkano tipemayo'neso ufo'mapmno. ²³ A'amu tikano walokwofo somo sekwo hofikimo komo'no uti mapmno. Nuti mafikuji sekwo hofikimo ufo'mapmno. A'amu honingkano wonyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no sekwo Anituye honingkanomo tipemayo'ne hofikimo ufo'mapmno. Nufo'mafikuji hofikimo wopingo ulohopmno. I oso'no sekwo hofikoe honingkano wonyo somne'no i'waho nto'no fiyimmo. Oso honingkano wonyo kiho'njo homo somo ipenemotafitnnoho likuji i'waho fiyimmo.

Jut kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

²⁴ Anitu kako sekwo mopiwasiyo'ne nto'no semokosyohumayoso hoponoho. Yo'mayo Jisas Kilais sekumo seloho'mentiso so'no sekwo honingkano wonyo ane'njo kakoe anga wonyoangkafo sopo kako humaso hopo sopo motasesiyoso hoponoho. Oso'no sekwo osopo kako'nji nohumafikuji simonyo engo uyanti feho. ²⁵ Nakwoe Anitu ni'hu'no anga'nohino sohwo kako yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais naloho'mentiso so'no asomo neti mane hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe woho'nomano. Kako nakumo nemokosyohumayoso nakwoe Hwe Engo ne hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino somo huli'mokomokosyohumawo'ningkiso sohwo kako oso yo'mayo homo somo kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako simo'mta'ango sohwo ne'no mjo-humamopi hwosi olohonta ne'no humahwosi hwangku kako ne'no mjohumamawene hweho. Oso'no engolopohamo kakoe yofe woho'nomehwano.

Olo hungkuno loso nehopeho. Ngko Juti'ni mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Toho Wojo Honajo Hungkuno Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno loso Kilais kakoe Inomokomoyo Jounimo Umentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti*'nji (30) *sikisiti-sikisiti*'nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo loso Jisas'iye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo hopi'nono mti'mokumentisofoho. Simo'mo mti'mokumentiso so'nji tifi iyoswo hufa'u si'hune mti'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho Wojo Honajo Hungkuno mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso soswo *teti*'keno (30) a'amu Loumjo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko a'amu Jisasimo iningkuno somo tango engo uyimentohofoho. (Hungkuno hiso Toho Wojo Honajo Hungkuno sohe engo 1 honingkano we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun kako hwaho we'e Patimous humamentisofoho. Kako oso hopo sopo humentan'ngki Anitu yo'mayo yo'mayo hwangu ifawene so'no utihwamentisofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo hwangu ifawene so'ne hungkuno'njofoho. Joun kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Yo'mayo we'enepe imo'none so'no Jisas Kilais kako nti'hwahon'ngki olo iyoswo lomo ngko Joun'ni mti'mokalokweno. Simo'mo Anitu kako Jisasimo hungkuno loso ulahon'ngki Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono lihwojahon'ngki Jisas'iye syoho ulohofiyi sohwonan'mne'no hungkuno homo somo kako lontihwamentisofoho. ² Yo'mayo hungkuno Anitu mta'ni upa'nimentoheso yo'mayo Jisas Kilais lontihwamentisoso yo'mayo uhwonimentoheso yoloho lijwaofalokweno. ³ A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'no atofu lijwamo'n'ngkuji u nupa'n'ngkuji hungkuno homo somo haloho pekuji tifi in'ngkafijo'manji wop'ingofoho. Hwap'ingoso sikuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmonto t'foneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

A'amu antime aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somne hungkunofoho.

⁴ Hwaho Esiya ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisas'iye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofu sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun'ni mti'mokalokweno. Nakwoe Anitu hohonta humamojo osohwo olohonta ne'no humaho. Kako hwangu asomo nopone hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kakoe Towahunu Wop'ingo so'nji siko sekumo sefo'mahosisi simaho pompenjiyo wosejapiyo. ⁵ Jisas Kilais sohwo kako Anituye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohini luti'hwawo'n'ngkiso hweho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentono. Songo nol'kafonto n'hu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne simo'mta'ango hweho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'n'ngkohofu sohwafe Hwe Engo hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi simaho wop'ingo wosejapono.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulofiwon'ngkiso sohwo kako nakwoe hon'ngkano wonyo mta'ni isi'hutofonemayo'ne kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. ⁶ Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'n'ngkisofoho. Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwamne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso nejapmmen-tisofoho. Nakwo Jisas'iye yofe engolopohamo woho'nomehwanu. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumantihwone hweho. Ou, hungkuno loso ne-hopeho.

⁷ Ihwoni, Jisas kako himopo nopahon'ngkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'nwi nuhwo-nanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko Jisas poyo wape'nono limentohofoso Jisasimo uhwon'ngkuji hofiko yafi'yafe ikuji humotaho engo l'fitnnefoho. Ou, olo hungkuno hiso ne i'mofaponefoho.

⁸ Anitu kako nakumo ole nalimento, Ngko yo'mayo syoho emayo so'nji esojwaofu so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Ose nalimentiso sohwo olo Anitu oloho hweho. Kako ae'mta'ni humamojo sohwo olohonta ne'no humaso sohwo hwangu nopone hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwofilo'nyo hweho.

Joun kako Kilais Jisasimo uhwonimentisofoho.

⁹ Ngko Joun'ni sen'ngkwa'we hwo'nyoho. Nakwo Jisasiye a'amu hn'nwi sekwo ngko'nji ejoku'nohumentani Anituye syoho somne'no yo'mayo tango so'nji tohino so'nji tipemalokuhwono. I Jisas nakumo nto'no enemokosyohumawo'ningkiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani lohokuhwono. Ngko Anituye hungkuno a'amumo ulonji ngko Jisasi'mo simaho hi'ntnnono uy'wo'ningkohe so'no ulahon'ngko hofiko ngkimo wae yanimo'mentohofofoho. Yanimofontifi hofiko olo hwaho we'e Patimous ayo ajwo lopo impo'angomo hopa ni'humati'mentohofofoho. ¹⁰ Olopo nohumanji sikuno iyoho humayo Sante somo Anitumo jomo ulontan'ngko kakoe Towahuno Wop'ngko ngkimo ifehu'mokonisyahon'ngki wojo hopa uhwon'mentohefoho. Nje hohujo mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa ho'ningkahon'ngki ole upa'nimentoho, ¹¹ Yo'mayo hopi'nonohinoso kitihwahn'me'no kiko nuhwon'ngkohoji oso hiso iyoswomo mt'i'mojo. Nomti'mokohoji ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'ningkohoho osomne'no olo hungkuno loso uya-hoji. Ango Efesos'i'ni Simena'nji Pekamomi'nji Taiyotaila'nji Satis'i'ni Filatel'fiya'nji Laoutisiya'ntnne'no uyahoji.

¹² Ose ho'ningkahon'ngki oso hwe hungkuno ntimentiso sohomo uhwon'monji ikin-jaofonji uhwon'mentoheso sikiloho ahojo wonyoangkafo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo uhwon'mentohefoho. ¹³ Oso sikilohonjo ajwo sopo Hwe Anga'nohinohwo lohofontan'ngki uhwon'mentohefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo hweho. Osohwo nohumanto manji'mofo sawemo'njo ahuloho ahojo wonyoangkafo so'nji inyo sohomo uhwon'mentohefoho. ¹⁴ Kakoe mnokino'nji mijiyonji ni'hu'no halojofoho. Humeengo pa'nyofoho. Kakoe timoso tipomponaho pa'nyofoho. ¹⁵ Kakoe sifeso sojo hwoyango hn'ngkiso pa'nyofoho. Kakoe mampahoso mijiyoka hopa ho'ningkahon'ngki upa'nimentohofoho. ¹⁶ Kakoe aho anga sohohnta'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ose mokosyohumamentisofoho. Kakoe hungkunoso sihu yohosi yohohnta'ni sihu mampo'nyo hopaso kakoe mango mta'ni swopahon'ngki uhwon'mentohefoho. Kakoe simanos mofeh'i'nyo yokumpohn'nyo liso pa'nyofoho. ¹⁷ Oso huhwo sohomo uhwononji ngko kakoe sifiki'nyo'mo poyo pa'nyo piwahu'mentohefoho. Oseso kakoe aho anga sohohnta'ni nokisanisyonto ntimento, Kiko iyoho yohotoho. Ngko syoho ae emayo so'nji esojwafo so'nji yo'mayo hopi'nonohinoso hwap'ngko hwo'nyoho. ¹⁸ Yo'mayo songo humayo neso ngko hwap'ngko hwo'nyoho. Hohonta ngko pe'nimentohe sohwo'nimo nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no humawo'ningkohe hwo'nyoho. Apa'no mape'nimehono. Ngko poyo pe'nyo so'nji tikanomo uyoso'nji mokosyohumayo hwo'nyoho.

¹⁹ I oso'no kako ose ntonto ntimento, Yo'mayo uhwon'ngkino so'nji yo'mayo wojo so'nji yo'mayo tifi mo'mo i'mofapone somo uhwon'ngkohoji iyoswomo ifalifaliyo mt'i'mojo. ²⁰ Kiko nje ahomo hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u mokosyohumentan'ngko nohon'ngkino so'nji sikiloho na'nohino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo so'nji uhwon'ngkinoso hwap'ngko neso olenoho. Hntokwaliyoso a'amu ahwomomjo hwafoho. Hofiko oso a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sponjo a'amu uhu'mokuwo'ningkohoho somo mokosyohumawo'ningkohofihwafoho. Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho. Kilaisiye a'amu ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amusofoho. Jisas ose ntimentisofoho.

2

A'amu Efesos somne hungkunofoho.

¹ Jisas kako ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Efesos somo mokosyohumawo'ningkohoho somne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko sohwo'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyoso nje ahomo mokosyohumunyo ngko sikiloho ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo sopo hano emoyalokwe sohwo'ni ngko hungkuno ole selalokwono. ² Sekwoe yo'mayo yahino so'no ngko huno niyohoho. Sekwo syoho yokumpohn'nyo yontifi ngkimo mon'sikwajiyofoho. Yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofi'wo'ningkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo a'amu hon'ngkano wonyo'njo somne'no nakwolaho li'wo'ningkohoho kuyoho. Hofiko nose'mantifi Anitu mta'ango (*apouse*) hwona'nyoho selahon'ngkofi hofikoe hwasyo hungkuno so'ntnne'no hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo huno seyahon'ngki sekwo hofikoe hungkuno so'nji yahino so'nji yano ilofi'hwaj'wo'ningkohoho so'no ngko huno niyohoho. ³ Sekwo nje yofe so'no nningkopantokwofo so'no a'amu nom'ne sohwa

nosehonontifi wonyo selohofalokwofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo tipemalokwofo. Oso tango tipemayo so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

⁴I oso'no anga'no wonyo yalokwofo so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo hwo'nyoho. Hohonta sekwo simeho hi'ntnnono kahopi ntapmmen-tohoho sohonta nehopi ntapmmen-tohofoho. I, olohonta awonoho. ⁵Hohonta sekwo yahino wonyoangkafo imotofofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingo homo somo nusikwajontifi nto piwahu'malofo. Oso'no sekwo yahino wopingo imotofo so'no huno ikwesiyafisyikuij sekwoe simeho fiwolo'mokumno. Iwolo'mokukuij yahino simo'mo imotofo hopaso apa'no fiymno. U sekwo simeho mawolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesemo'monnoho. ⁶I yahino wopingo anga'no yalokwofo so'no ngko simeho wopingo nimo'nngkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nje simeho wopingo nimo'nngkohoho.

⁷Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyimnonho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye angopo wosopayo syoho hulimentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjanimontonoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofantihwonefoho.

A'amu Simena somne hungkunofoho.

⁸Hwe engo a'amu Simena somo mokosyohumawo'nngkohoho somne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko simo'mta'ango sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'nimenthe sohwo'ni i olohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

⁹Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo yiwo'nngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji humantohe so'no sekwo a'amu ho'yango engo'njo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofo hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasoy hungkuno lalokwofo. Hofiko Seteniye a'amufoho. ¹⁰Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. Seten kako yamofa waseloho'montonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehumajihwosi sekwo yokumpohn'nyo wolohofantifetikenno lihwosi wasehonimontonoho. Oso sikuno tango'njo sikuno pi'ningo engo moseyakolofoneho. O'o, sikuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lihwosi yihwoso'no sekwo po'nifo wekutoho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono ne'no ntapwo'nngkuno. Ose ifijo so'no ngko sekumo ho'yango songo ne'no humayo'neso wosejapmmnonho.

¹¹U sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hwahoponjo yahinoso kakimo upemotamo lihwosi yoso somo monje yasyoso sohwo hungkuno ikwolofone'ne sikuno somo tohino momaneho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswoneho.

A'amu Pekamom somne hungkunofoho.

¹²Jisas ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne anga Pekamom sopo uhu'mokuwo'nngkohoho somo mokosyohumawo'nngkohoho sohwamne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko hwakuhwajo shumampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

¹³Oso anga engo sekwo humawo'nngkohoho sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nngkisofoho. A'amu pi'ningosohofi Seteniye yofe ho'nomawo'nngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ne'no ntopalakwofo. I Antipas sohwo nje hungkuno hofiyo lijwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nje honingkanamo tifi nningkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'nngkisoso kakimo ko fonjosyahonngkofi sekwo ngkine'no hungkuno yoloho lijwaofo'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'nimentiso sohonta tango mikunimposo ko se'manteso sekwo Anitumne'no ajwopo yokumpohn'nyo lohomentohofoho. ¹⁴Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelamiye yahinomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohumo Isilael somne'no yahino wonyo kompemayo so'ne luthwahonngki Mpelak sohwo kako a'amu Isilael

somo kompemahon'ngki Isilaeliso piwahu'mentohofofoho. Nopiwasoyontifi hofiko hwa-hoponjo anitu hwasyo sohumo yofe ho'nomantifi yahu hwahoponjo hwasyo anitu sohumne'no ho'nahinyoso ni'mentohofofoho. Nonontifi a'mohufo imentohofofoho. ¹⁵ Oso pa'nyoso a'amu fehohno sekwo'nji humalofoso hofiko a'amu Nikoulasife hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no hofiko hwahoponjo yahinomo in'ngkowalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo molihwajiyo'njoso peho'neto. ¹⁶ I oso'no oso yahino wonyoso noho'naofikuji simeho fiwolo'mokumno. U mawolo'mokiyo'manji we'enepi ngko nose'mahm'mo nje hungkuno sihumampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

¹⁷ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiso Anituye Towahuno Wopingo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohumo ngko hofiyu umokosyohumamonnoho. Hohonta nje a'amu Isilael mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohumo hofiyu mokosyohumahn'mo wosopayo ahwomo mta'ango uyimmonnoho. Oso'nji sojo halofo yofe songo mti'mokinyo so'nji uyimmonnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo maso sohwo kako'nohino huno uyonefoho.

A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.

¹⁸ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne anga Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'n'ngkohofoho somo mokosyohumawo'n'ngkohofoho sohwamne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni timo tipomponaho pa'nyo'njo sife sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

¹⁹ Yo'mayo syoho engo yiwo'n'ngkohofoho so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji simeho inontifi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontifi a'amu nom'ne somo wopingo ulohofiwo'n'ngkohofoho so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohofiwo'n'ngkohofoho kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wopingo imo'nonto engo imo'nalofoho. ²⁰ Oso yahino wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi jesepep kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo kengopo molihwajiyo'njo yohoho. Kako Anituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho ntahofiyu sohawo hon'ngkano wonyomo ipitihwanto ipemotowalokunjo so'no hofiko a'mohufo yontifi hwahoponjo anitu hwasyo sohumne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo. ²¹ Oso a'musi kako simeho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje hungkunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose muyalofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumaho. ²² Sekwo upa'nimno. Oso a'mu simo mnokino engo uyim'mo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho mawolo'mokiyo'manji tohino engo uyimmonnoho. ²³ A'amu oso a'mu siye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoho somo poyo umokumonnoho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino nn'ngkapiwo'n'ngkohofoso olo so'no huno uyimontonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofe huno simeho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo yiwo'n'ngkohofoho so'no yamofe waseloho'monnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hofiko huno ole uyimontonoho.

²⁴ A'amu Taiyotaila humawo'n'ngkohofoso a'mu wonyo siye yahinomo tifi min'ngkayo'njoso sekwo Seten'nye yahino wonyo ne somne'no huno mosyafisiyo'njo yalokwofo sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmmehono. Olo syoho anga'no sejalokwe loso olenoho. ²⁵ Sekwo syoho wopingo yalokwofoso ne'no ikuji nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Mokosyohumentan'ngkuji ngko nose'ma'mnefoho. ²⁶ Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no nn'ngkopontan'ngkuji sikuno moi'wo imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'n'ngkuji womokosyohumantifeho. ²⁷ Nje Mphowo Anitu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmmntiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmmonnoho. Hwakwontoho fompilofiso hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumafikuji hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe yofe engo so'nji wofongkulofantifeho. ²⁸ Oso hohosohonta ngko im'ango ne so'nji i'muso wasejapmmmonnoho.

²⁹ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahunu sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

¹ Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho so-hwamne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleno. Ngko hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofo. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofo. Hwap'ngoso sekwo nje hungkunomo nto'no man'ngkwalokuyohoho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo Anituye pono masifitnnohoho. ² Sekwo yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no fisyafihupmno. Sekwo yahino wop'ngo we'e wojo sohwo poyo wape'nimonto yalokunjoso sekwo yokumpohn'nyo usosofitpmpno. Yo'mayo hopi'nonohino yiwo'n'ngkohoho somo nje Anitu nuhwononto ole lalofoho. Hofiko nto'no miyo'njo yiwo'n'ngkohofohoho. Ose lalofoho. ³ Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofo pa'nyo so'no huno syafisyikuji oso pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafikuji sekwoe yahino wonyoso ni'hu'nahone foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no molikofohumayo'manji ngko a'amu hufo uyimo lihwosi poso hopaso wome'ma'monnoho. Osohnta sekwo yomo m'kun'imposo uyantifeho. ⁴ Sekwo a'amu Satis pi'n'ngo soku sekwo hon'ngkano wonyo'njo ko humentan'ngkofi a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo hon'ngkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo ngko sekumo songo humayo'ne hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho. Ngko'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁵ Sekwo hwaponjo yahino somo monje yasyiwo'n'ngkohoho soku sekumo songo humayo so'no hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no womiyantifeho. Oseso oso iyoswo a'amu songo ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe yofeso wae meesemo'mnoho. O'o sekwo nje Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo sopo nolohofikujo'no ole ul'monnoho. Olo nje a'amufoho. Ose ul'monnoho.

⁶ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno.

A'amu Filatelifiya somne hungkunofoho.

⁷ Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filatelifiya somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa'ne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko hon'ngkano wop'ngonohini'njo sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohomo Anitu kako oso pone engo Jelusalem mokosyohumamojo so'no yokumpohn'nyo uyimentiso hopaso Anitu ahwomomjo pone engo Jelusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwsompee'meso nom'ne a'amuhwo mopijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuhwo mohwosampenehoho.

⁸ Yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe simanopo ngko hoku'yo hwsompeesyoheso uhwonimno. Oso hoku'yo hwsompeesyoheso nom'ne a'amuhwo mopujasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo nn'ngkapontifi nje yofe nom'ne sohwo yoloho lijwafon'neso iyoho masenyofoho. ⁹ Upa'nimno. Oso a'amu Seteniye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo in'ngkwalokuhwone hn'nwi nakwo'nohini Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe sifiki'nyo'mo wop'humojamonnnoho. Nop'humojao'me'no hofiko huno ole uyimontonoho. Sekwo a'amu Filatelifiya sokune'no ni'mo'nantofoho. Hofiko huno ose uyimontonoho. ¹⁰ I sekwo nje hungkunomo tifi nn'ngkapontife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwo'n'ngkohoho kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofiyo wosemokosyohumamonnnoho. Tifi no'mo hwe moya'mi olo hwaho lopo humolawotofo sofe hungkuno ikwolofone sohonta yo'mayo tango u'maso pa'n'ngoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnnoho. ¹¹ We'enepe wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmmentoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nosemapitnnoho. ¹² Sekwo yo'mayo hwaponjo yahino somo nuyakolofikuji'manji sekwo nje Anituye angomo nohumafikuji engkwosaho pa'nyo umo'nantifeho. Sekwo Anitumo musi'kwajifitnnehoho. O'o, sekwo ne'no humantokutnnefoho. Ngko nje Anituye yofe'nji nje yofe songo'nji

sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwo nje a'amu nihu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomme'no yofe Jelusalem'iye eso sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwoe pone nihu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'ni wapmmontonoho.

¹³ Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokunjoso haloho popmno.

A'amu Laoutisiya somne hungkunofoho.

¹⁴ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'n'ngkohofe somo mokosyohumawo'n'ngkohofe sohwanne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko hungkuno ne'njo hwapingo sohwo'ni yo'mayo Anitu ntiwo'n'ngkiso somo in'ngkawowo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso yoloho lijwao'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji ngko hwapingo sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

¹⁵ Yo'mayo yahino iwo'n'ngkohofe so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syanifisyontife sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humalofo. Sekwo ngkine'no nakwolaho lonti'fijontentesi wopingo'nesohilo. I nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokosyohumant'fijontentesi wopingo'nesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwapingoso sekwo hwasyopo nohumant'fi ole hnnalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehono. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hnnalokwofo. ¹⁶ Sekwo ngkine'no we'ene'ni n'ngkapontifi hwahoponjo somo we'ene'ni in'ngkawent'fi hwasyopo humalofo so'no ngko simoyihu'nalokweno. ¹⁷ Hwapingoso sekwo ole hnniwo'n'ngkohofi, Nakwo yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nji'nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nji'nwoho. Wopingo humalo-hwono. Ose hnniwo'n'ngkohofohoho. I oso'no sekwo ose ko hnnontifi sekwo t'imp'i'nyo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo nihu'no wonyo nohumantan'ngkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho. ¹⁸ Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano l'kuji ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe ntohopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wopingofoho. Mpe noho ntohopmno. Sekwo ngkinta'ni hon'ngkano wopingo'nohino hwapife halojo mapijo'manji sekwo mpe ntohofi'kuji sekwoe a'apahomo ekoi'syahan'ngkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo won'mango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe t'mo t'imp'i'nyoso nese-fisahu'mokuhwoso'no sekwo t'mo wohonant'feho. ¹⁹ A'amu hopi'nonohino somne'no n'mo'n'iwo'n'ngkiso so'no hofiko wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno uli'mo hofikoe hon'ngkano nto'no wom'hwat'mo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syafisi'kuji yomo yaofikuji simeho fiwolo'mokumno. Hon'ngkano wopingo so'no hi semo'n'ngkuhwosi nto'no fin'ngkamno. ²⁰ Sekwo upa'n'mno. Ngko sekwoe simehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mampaho nupa'n'ngkuji nohwosompent'mafikujo'no ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayo non'ngkuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'n'motonoho. ²¹ A'amu fi-hwo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohomo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonta oso hwe huhwo sohomo ngko kakimo ngko'njo lopo wom'humat'monnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowent'hwonefoho. Oso pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumant'fi yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko hon'ngkano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no olohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleno.

²² U, sekwo haloho hi'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose ntimentisofoho.

4

A'amu ahwomomjoso Anitumne'no hwomtame ehumalofo.

¹ Moi'wo ntahon'ngki uhwon'mentohefeso, U ahwomomjo hoku'yo nohwosompo'nowentan'ngki uhwon'mentohefoho. Ose uhwononji mampaho kounoho yoka hopa si'mo'mo upa'n'ngkoheso ole ntimento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo t'fi i'mofaponeso wokiti'hwamo. ² Ose ntahon'ngki ngko t'mo komo'no uhwon'mentohefeso Anituye Towahuno Wopingo ifehu'mokon'syahan'ngki ngko ahwomomo nohumanji

uhwonimentoheso, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syafihu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho. ³ Ose syafisyonji uhwonimentoheso sojo honikotikojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentan'ngki uhwonimentohesohfo. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolan'ngo kopmmo'nowentan'ngki uhwononji limentoho, Anituye pomponaho wonyoangkafonjo uhwonimentohesohfo. ⁴ Anituye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentan'ngki nom'ne epohumayo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'mo'nowentan'ngki uhwon'ngkeso osopo hwe engo sohwa hofikoe hwapife halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentan'ngkofi uhwonimentohesohfo. Oso epohumayo so'nji mnokino manji'mofo na'nohino'njo somo uhwononji ngko huno ole syafihu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho. ⁵ Ose syafisyonji Anituye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'm'ngo yonto mampaho halojo'ahwomo yoka pa'nyo ho'ningkahon'ngki upa'nonji uhwonimentoheso kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo Anituye epohumayo'njo sopo nosijontan'ngki uhwononji limentoho, U, Anituye Towahunofoho. Ose limentohesohfo. ⁶ Anituye epohumayo somo mitifongo timo hon'ngkonyo pa'nyoso lifawo'nnyoponoho.

Anituye epohumayo mom'ngo sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentan'ngkofi uhwonimentohesohfo. Oso songo sohwa hofikoe timo pi'n'ngo engo'njo hofikoe simano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho. ⁷ Oso songo huhwo sohwa simo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikiswojo (*laiyoun*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu *mpulimokau* pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe simanoso a'mosimano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe a'apahoso yihufu siwe sohwafe a'apaho'njo hweho. ⁸ Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofiko anga'no anga'nohino sohwa hofikoe fefeelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefeelohoso timo pi'n'ngo engo'njo a'apaho hohnta'ni angihnta'ni wo'nnyo'njo hwafoho. Hofiko im'ngo'nji hinjopo sikuno'nji sikuno huhwo huhwi olo ta loso ne'no liwo'n'ngkohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo hwofilonnyo sohwo kiko wop'ngo'nohino hwasohfo.

Kiko wop'ngo'nohino hwasohfo.

Kiko wop'ngo'nohino hwasohfo.

Kiko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho.

O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kiko ae'mta'ni humamopmmmentohino sohwo olohonta ne'no humahno.

Kiko engolopohamo ne'no nohumantitne hwasohfo.

⁹ Oso songo humalofo a'amu osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu songo ne'no humantihwone sohwo kakoe epohumayo sopo humaso sohwoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ta lontifi noho'nomantifi isamoyoka uliwo'n'ngkohofohfo.

¹⁰ Ose liwo'n'ngkohofohfo sohonta oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohume'no hwomtame ehumentifi ipitofawentifi oso Anitu songo ne'no humantihwone sohwoe yofe engo ho'nomantifi hofikoe mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe sife'nyo'mo ho'nahumentohofohfo. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ntihwamentohofohfo. Ose ntihwantifi ta ole limentohofi.

¹¹ U, nakwoe Hwe Engo Anitu kiko yo'mayo hopi'nonohino mti'mokumentohino so'no a'amu hopi'nonohinoso jije yofe engo'nji jije yokumpohn'nyo hwofilonnyo so'nji ho'nomayo'ne kiko hopoenohino hwasohfo.

Kiko yo'mayo so'no huno syafisyonji wanti'mokumo lonji imentohinoso yo'mayo imo'nimentisohfo.

Oso ta hiso noliwo'n'ngkohofohfo.

5

Joun kako iyoswo impe mijaho'njo so'nji lojwopopojahinyo uhwonimentisohfo.

¹ Ngko Anitu kakoe epohumayo sopo nohumanji uhwonimentoheso, kakoe aho anga sohohnta'ni iyoswo sawemo popoki'nnyoso mokosyohumamentisohfo. Oso iyoswo homo somo hungkuno paho hohnjo'nji ajwo'mjo'nji mti'mokinyo somo impe mijaho'njos lojwohofojahinyoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Lojwohofojahinyoso hwap'ngo olenoho. A'amu sokinjo iyoswo homo somo mikwalofe'nefoho.

² A'amu yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho mohm'no ole limento, A'amu wop'ngo ne sohwo kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoso lokefaofihwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso tihwolo. ³ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomo humalofo sohwa hwahoponjo humalofo sohwa a'amu poyo pe'nimentohofu sohwa oso iyoswo homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso ni'hu'no awonoho. ⁴ Ngko oso iyoswo homo somo nofisajihwosi uhwonyo'ne sohmo huno uhwononji humotaho engo limentohefoho. ⁵ Humotaho lontan'ngko hwe engo fihwo Anituye epohumayo morn'ngopo lohofonto kako ntimento, Kiko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fihwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Setenimo uyakolofonto hon'ngkano wonyo miyo hweho. Oso'no kako iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo homo somo wofisojwao'montonoho. Ose ntimentisofoho.

Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'nimentiso sohmo Joun uhwonimentisofoho.

⁶ Nuhwon'ngkahon'ngko Anituye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi Jisas Anituye Yahu Mu Sipsip Pa'nyo sohwo Anituye epohumayo mofone sopo likofohumamentisofoho. Hohonta oso yahu huhwo sohmo a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano'nji timo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Kakoe timoso Anituye Towahuno pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohoji'ku'mo'nyofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentofoho, U, sihwano kakoe yokumpohn'nyo mikun'impeso yakolonoho. Kakoe timoso Anituye Towahuno hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo hweho. Ose syafihu'mentohefoho. ⁷ Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahonta'ni iyoswo popoki'nnyoso ma'mentisofoho. ⁸ Nomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe sifiki'nyo'mo ipito-fawo'mentofofoho. Nohumanji oso hwe engo anga'no anga'nohino sohwa hofiko tampuyo pa'n'ngo impe pi'n'ngo'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo tikayo akino wop'ngo Anitumne'no wo'nnyo so'nji ma'mentofofofoho. Oso tikayoso a'amu Anitumne'no jomo uliwo'n'ngkohofu sohwafe hungkunofoho. ⁹ Osopo nohumantifi ta songo ole ulimentohofi,

Kiko iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyoso nomahoji fisaku joso hoponoho.

Hwap'ngoso a'amu kikimo fonjakohumentohofoso jije hon'yo usihuma'mentohefoso a'amu hopi'nonohinoso wonyo somta'ni mpe ema'mentohefoso hofiko jije a'amu ne imo'nimentohofofoho.

Kiko oso a'amu hiso temtitofu hopi'nonohino mta'angoso hungkuno kengo kengo'njo a'apaho kengo kengo somta'ni hwaho kengo kengo somta'ni ma'mentohefofoho.

¹⁰ Kiko oso a'amu huhwo sohwaomo nomanji Anitu'njopo mokosyohumanji hofiko Anituye syoho ulohofiyo'ne mmokumentohinofoho.

Oseso hofiko hwahoponjo a'amu hopi'nonohino somo womokosyohumantifeho.

Oso ta hiso Jisasimo ulimentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwa Jisas A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso sohwoe yofe ho'noma'mentofofoho.

¹¹ Ngko Joun'ni apa'no uhwononji upa'nimentoheso a'amu ahwomomjo pi'n'ngo engo sohwafe mampahoso ho'nimentisofoho. Oso hopo sopo hofiko Anituye epohumayo so'nji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi hofiko ku'moku'mofo ihumaji'mentofofofoho. ¹² Hofiko mampaho engo'nji ole limentofofi,

Anituye Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso sohwo

kako yo'mayo mokosyohumayo'ne yofe engoso, yo'mayo ho'yangoso, yo'mayo huno wop'ngoso mayo'ne kako hopoenohino hweho.

Nakwo kakoe yofe engoso noho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no yoloho lijwaofihwasi isamoyoka ulano.

Kakoe simo hwo'ngo umo'nono.

Mango mohm'no ose limentofofofoho. ¹³ Ose upa'nonji ole upa'nimentohu, Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso ahwomomjo sohwanji hwahoponjo hn'nnonji a'amu poyo pe'nimentohofu sohwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo hopi'nono ole limentihwoni, Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji kakoe Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso sohwo'njimo isamoyoka mikun'impeso selalokuhwono.

Nakwo sikoe yofe ho'nosemalokuhwono.

Sikoe yofe engo'nji sikoe yokumpohn'nyo'nji ne'no nowentihwonefoho.

¹⁴ Ose ulahon'ngkofi oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwa ole limentohofi, Ou, nehopeho. Ose lahon'ngkofi hwe engo sohwa hofiko sikoe yofe ho'nomayo'ne hwomtame imentohofofoho.

6

Joun oso iyoswo impe mijaho'njoso lojwohofajahinyoso lokeofamo'nnyo uhwonimentisofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonimentoheso Nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni simo'mjo nto lokeofoma'mentisofoho. Ose yahon'ngki songo humalofo osofosofahu'nohino somjo anga'nohino sohwo kako mampaho ahwomo yoka hopa a'amu fihumo ole ulimento, Oyomo. ² Ose ulahon'ngki uhwonimentoheso yahu (*hous*) halojo a'amu hn'nomokom'wo'n'ngkiso sopo a'amu mekino'njo sohwo nokehumento hwe engo sohwoe mnokino manji'mofoso nomanto nowento kakoe mango sohwo hwtotoho hmentisofoho.

³ Oso impe mijaho'njo hufa'u lojwohofajahinyoso nolokeofomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo osofeponjo sohwo nom'ne a'amu fihumo ole ulimento, Oyomo. ⁴ Ose upo'n'ngkahon'ngko yahu (*hous*) hon'yo'nohino a'amu hn'nomokom'wo'n'ngkiso sohwo i'mofapmmmentisofoho. Oso a'amu yahu sponjo kehumaso sohomo a'amu hwahopo humalofo sofe simho pompenjiyoso wae yaof'o'ne yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Oso simho pompenjiyoso wae ihwoso'no a'amu hwahoponjoso hofiko nolikafikuji nofonjahin'fitnnefoho. Oso'nji hwakuhwajo engoso uyahon'ngkofi umentisofoho.

⁵ Oso impe mijaho'njo hufa'u si'hune lojwohofajahinyoso nolokeofomahon'ngki upa'nimentoho oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo hufa'u si'hune sohwo ulimento, Oyomo. Ose ulahon'ngki uhwonimentoheso yahu a'amu hn'nomokom'wo'n'ngkiso sikwo'mno sohwo i'mofapmmmentisofoho. A'amu oso yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako wosopayo yano ulofiy'o'ne mti'mokinyoso mokaho'nimentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta songo humalofo osofosofahu'nohino ajwo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Mijoho engo nto i'mofapohoho. Oseso hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo kako sikuno anga'nohino syoho somjo hamniyohoso hofiko'montohwame'no sikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo aho fehohnjo'nohino mpe uyimontonoho. Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji aho hopi'nono sife fehohnjo hopi'nono. I ijayo'nji humo'nji hamniyoho honje moho'naopitnnefoho. Ose ho'n'ngkahon'ngki upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahoe imo'n'ngkohoho syafihu'mentohefoho.

⁷ Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo osofosofahu'nohino somo lokeofomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwoe mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'nimento, Oyomo.

⁸ Ose ulahon'ngki ngko apa'no uhwonimentoheso yahu a'amu kehawo'n'ngkiso *hous* sohwo i'mofapmmmentisofoho. Nolahofahon'ngki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiyo'ne hweho. Nom'ni'ho t'finjo sohwo kakoe yofeso a'amumo tikanomo m'hwajiy'o'ne hweho. Oso a'amu huhwo sohwa'u nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahne'enji yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjiyoho. Fehohnjo mijoho pe'n'ngkuji poyo wope'nantifeho. Fehohnjo mnokino uyihwosi wope'nantifeho. Ae'uyo somo sikisi'ngko wolo'menao'mtonoho.

⁹ Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokeofomahon'ngki uhwonimentoheso a'amu An'tuye yofe'no poyo pe'nimentohofi sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo An'tumne'no ho'nasy'wo'n'ngkohofi enjwa so'mo nohumentan'ngkofi uhwonimentohofoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo sohonta hofiko An'tuye hungkuno luthwamotofo so'no nom'ne a'amuso hofikimo fonjahumentohofofoho. ¹⁰ Oso huyo'mango sofe mampaho engo'njo ole limentohofi, Ou, nakwoe Hwe Engo, kiko yo'mayo hopi'nonohino yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwo kiko wop'ngo'nohino hwsoho. Ije yahino nto'nohino'njo hwsoho. Yo'mayo hungkuno liwo'n'ngkino so'no nakwo huno nayohoho. Ne umo'n'montonoho. Nakwoe hon'yo somne'no kiko a'amu hwahoponjo somo aku tohino ntahonta umonneto. I, oso'no hofiko hofikoe hungkuno somne'no ntahonta ikwolopitnneto. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi

a'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amu anga'no anga'nohino hisomo hwapife halojo sawemoso uyontifi ulimentohofi, Hofahiyo. Sekwo we'enepe fohontohumamno. Hwangku Anituye syoho ulohofiyo seningka'wehwosa hofiko sekwo sapmentohofi hopa sapitnefoho. Anituye syoho ulohofiyo nom'ne somo a'amu hwahoponjoso hofiko sekumo fonjasehumantohofi hopaso hofikimo fonjahufijoso sekwoe ae'uyo (nampa) sopo hopeno imo'n'ngkuhwoso'no sekwo tohino so'no aku tohino uyonefoho.

¹² Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino somo lokeofomahon'ngki uhwonmentoheso hwomihwo m'kun'imposo imentisofoho. Oso hohosohonta mofehi'nyoso sikwo'mno titiso pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki hamno honiyo'nohino imo'n'mentisofoho. ¹³ Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta'ni hwahopo p'wahu'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno moi'wonoho. Ifofo engo yonto solongkoe ufo'nji mojo'nji wasy'wo'n'ngkiso hopa hntokwaliyo p'wahu'mentisofoho. ¹⁴ A'amu ife popojasy'wo'n'ngkohofi hopaso ahwomo oso hopa popojonto moi'wo imo'n'mentisofoho. Hwofiki'nyo hwanji mijo'njo sopenjo hwaho we'e sohwanji hofikoe angoso nuliko'mantifi we'enehwo nonje ehumamentohofifofo. ¹⁵ A'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanji a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumawo'n'ngkohofi sohwanji a'amu hamniyoho'njo sohwanji a'amu yokumpohn'nyo sohwanji a'amu syoho ulohofiyo sohwanji a'amu sikinjo so'nji a'amu hopi'nono hofiko iyoho engo un'ngkahon'ngki l'mentohofi, Nakwo sokimo'mo hwa'imo'mo woswantane'no ihwono. ¹⁶ Ose ulontifi ulimentohofi, Hwofiki'nyo sohwo, oso hwe kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji hwe nom'ne nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo yoka nali'sihnnoho kiko nofosomahoji nakumo fifehu'mokonasyo. ¹⁷ U, siko nakumo yoka nali'sihne sikunoso olohonta nto i'mofapohoho. I oso'no nakwoe wonyo somne'no siko nakumo aku nejapiso sohonta yokumpohn'nyoso tihwo waloho'mtolo. O'o, awonoho. Ose l'mentohofifofo.

7

A'amu Is'lael 'wan hant'ilet fouti-foua tausen' (144,000) sofe hungkunofoho.

¹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonmentoheso, a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofontifi ifofo oso'mo so'mta'ango osofosofahu'nohino somo aho kesyohumentan'ngkofi uhwonmentohesofoho. Oso ifofo hiso mijo ayo'mo hwaomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifofo homo somo pijwahumentohofifofo. ²⁻³ Ose uhwononji uhwonmentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'ni nosaponto Anitu songo ne'no humayo sohwoe ifalifaliyo mti'mokiyo'neso aho'mo nomokosyohumanto mango engo ulimento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwas sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwasi we'e nehwo fohontohumamno. Simo'mo nakwo Anituye syoho ulohofiyo sohwafe yomohu'nyopo Anitu kakwo'yohwo sohwoe ifalifaliyo mti'mokosy'hwasi i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo hnmokumno. ⁴⁻⁸ Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifali mti'mokinyo neso atofa linyoso ole upa'n'mentoho. A'amu Is'lael temtitofa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango a'amu *wan hant'ilet fouti-foua tausen* (144,000) somo Anitu kakwo sohwoe ifalifaliyo mti'mokinyo hwafoho. Temtitofa homo homta'ango a'amu *t'iwelif tausen*so (12,000) ma'mentohofifofo.

Jutafe temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Lupeniye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Ngkatiye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Asyafe temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Nap'talaiye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Monaseye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Simeyouniye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Lifaiye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Isokafe temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Sepiyulaniye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Jousepiye temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Mpenyaminie temtitofoso *t'iwelif tausen*foho (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo Anituye ifalifaliyo hi'njofoho.

Anituye a'amu ne pi'n'ngo engoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumentohofifofo.

⁹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso hwe moya'mi pi'n'ngo engoso oso a'amu hiso a'amu hofiko atofyo joso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitofo homo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo kengo hungkuno kengo kengoso hofiko hwapife sawemo halojo inyoso Hwe Engo sohwoe epohumayo s'mano sopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolo'mentohofoso'no tohe hweho nomantifi simonyo yontifi ¹⁰ mampaho engo'nji ole limentohofi, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo netimahon'ngki nakwo wop'ngo humalo-hwono.

¹¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofomokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumentifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹² Ole limentohofi, Nehopeho. Nakwo nakwoe Anitumne'no simonyo engo uyano. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wop'ngo yakolo'nniyoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Oso'no nakwo kakimo isamoyoka engolopohamo ulihwano. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ulimentohofofoho.

Oso a'amu pi'n'ngo engo sofe tohino so'no Jounimo lutihwamentisofoho.

¹³ Ose uhwon'ngkahon'ngko hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no somta'ango fihwo ntimento, Olo a'amu hwapife halojo sawemo'njo lohwa tihwalo. Nti'mta'ango hwalo.

¹⁴ Ose ntahon'ngki ulimentoho, Hwe engofo, ngko huno maniyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahon'ngko oso hwe engo huhwo sohwo kako tango mikun'imposo i'mofapone so'no ole ntimento, Anitu kako oso tango mikun'impososo hwhapopo uyimentiso sohonta a'amu hiso nohumantifi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi poyo pe'n'ngkahon'ngkofi Anitu kako hofikimo olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no hwapife mijo yajijwohoho hopaso hofikoe hon'ngkano wonyo somo Jisasiye hon'yo'nji wae yao'mentisoso hwapife kiho ane pa'nyo halojo imo'n'mentisofoho. ¹⁵ Oso hiso'no hofiko Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi im'ngo'nji sikuno'nji hinjopo hofiko Anituye anga ahwomomjo somo kakoe syoho ulohof'wo'n'ngkohofofoho. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyo umokosyohumawo'n'ngkisofoho. ¹⁶ Oseso hofiko mijoho apa'no mape'nyofoho. Hofiko mijo'no mumo'nyofoho. Mofehi'nyo hofikimo toho mufojiyofoho. Tohino muhmn'nyofoho. ¹⁷ Hwap'ngoso hwe hofikoe wonyo'ne tohino ma'mentiso sohwo kako Anituye epohumayo sopo nohumanto hofiye mokosyohumaho. Kako a'amu homo somo mijo t'mo so'mo ipemotasyihwosi mijo songo ne'no humayo'ne n'fitnnefoho. Osopo Anitu kako hofikoe t'mijo wae imofihwosi hofiko humotaho apa'no mal'fitnnefoho.

8

Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso lokeofoma'mentisofoho.

¹ Ose uhwononji oso wojo hopa simo'mo uhwonimentoheso apa'no uhwonimentohofoho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'n'mentiso sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokeofomahon'ngki osohonta a'amu hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hofiko songo songo miyo'njo yontifi mampi'nyo humantifi tifi no'mo hwhapopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofoho. Osopo nohumantan'ngkofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho. ² Mofehi'nyo we'enehwo noposahon'ngki uhwon'ngkoheso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa Anituye epohumayo'njo s'manopo humawo'n'ngkohofoso hwhamo Anitu kako kounoho anga'no anga'no hu'muyimentisofoho.

³⁻⁴ Nohu'muyahon'ngki ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ngkohofoso sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo tikayo akino wop'ngo'njo usimokiyo'ne mokosyohumamentisofoho. Hofiko kakimo hwanmo pa'nyo engo akino wop'ngo'njo umentohofofoho. Kako Anituye hwe moya'mi somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwanmo pa'nyo akino wop'ngo'njo so'nji manto nom'hu'mokonto ijempoho na'nohino Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ngkohofoso sopo Anituye s'mano sopo wojo somo tikayo akino wop'ngo'njo so'nji Mpohumo jomo ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho. ⁵ Akino wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto

oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwaho ayo yawojo'mne'no umok-wajimentisofoho. Oso toho hiso n̄imokwojahon̄ngki ahwomo yoka emta'mingo engo yonto hwaho hwom̄hwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syafi'hu'mentoho, oso hungkuno An̄tumo jomo ujoso t̄ikayo'nji An̄tuye s̄imo sopo s̄imentiso hungkunoso ne umo'n̄imonto yalofoho.

A'amu ahwomomjo osofosofahn'nohino sohwa kounoho yoka limentohofofoho.

⁶ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hofikoe kounoho yoka wolano lontifi ito'no esyohumamentohofofoho.

⁷ A'amu ahwomomjo s̄imo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahon̄ngki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji honiyo'nji nem'no uhwoso'mokonto hwaho ayo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahon̄ngki iyo hwaho hoja hopi'nono hufa'u s̄ihune imo'n̄imentisoso anga'no toho n̄ingkahon̄ngki hufa'u lohofoho.

⁸ A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahon̄ngki hofiko toho hwofiki'nyo pa'nyo m̄ikun̄imposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo ho'nao'mentohofofoho. ⁹ Oso toho hiso mijo hufa'u s̄ihune mtohupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohomo honiyo'nohino imo'nonto yo'mayo inan̄ku songo humamentohofoso poyo pe'n̄imentohofofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentan̄ngki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo hufa'u s̄ihune sohwo kounoho yoka lahon̄ngki hntokwaliyo engo sohwo toho kwefoho pa'nyo sohwo mij̄l̄imno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u s̄ihune mtohupo'mentisofoho. Anga'nohino sohomo mo'mentisofoho. ¹¹ Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hweho. Oso mo'mentiso hopo sopenjo mijoso iyoho'njo imo'n̄ingkahon̄ngki a'amu hofiko ifan̄imentohofoho oso iyoho huhwo sohwo polo'meehumentisoso fehohnjoso pe'n̄imentohofofoho.

¹² A'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kounoho yoka lahon̄ngki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u s̄ihune mt̄ihupo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somjo hufa'u s̄ihune hufa'u s̄ihune mt̄ihupo'mentiso homo somjo anga'no anga'nohinoso s̄ikwo'mno imo'n̄imentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo l̄iwo'n̄inḡkiso sohonta pijijo imo'n̄imentisofoho. Fehohnjo majofoho.

¹³ Ose imo'n̄imentiso sohonta uhwon̄imentoheso s̄iwe m̄ikun̄imposo sohwo ahwomomo fekwoswahon̄ngki uhwononji ole syafi'hu'mentoho, U tango m̄ikun̄imposo u'mofapmmonte'no yalofoho. S̄iwe sohwo mampaho mohm'no ole l̄imeto, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofo soku, sekumne'no hitoho ntokwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u s̄ihune ae'uyo sohwa kounoho yoka wolantifi yalokwofo. Nol̄ikujo'no tango engo m̄ikun̄imposo wose'ma'montonoho. Ose l̄imentisofoho.

9

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka l̄imentisofoho.

¹ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahon̄ngki uhwon̄imentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo p̄iwahu'mentisofoho. Nop̄iwesyahon̄ngki hofikoe oso hntokwaliyo homo somo pi'n̄imo hwap̄ingo ane'njo sopo hano hwasampeso uȳimentohofofoho. ² Pi'n̄imomjo hoku'yo hwasomp̄ehon̄ngki oso pi'n̄imo homo somjo toho engo somta'ni t̄ikayo s̄ikwo'mno engoso sapmmentisofoho. Oso t̄ikayo hiso mofehi'nyo'nji ifofo s̄imano esyafo'neso s̄ikwo'mno imo'n̄imentisofoho. ³ Oso t̄ikayo homo somta'ni mpompali'me pa'nyo pi'n̄ingo engo folofomanto hwaho ae yawojo'no s̄imo ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso a'nant̄ihwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintofo'nefoho. ⁴ Hofiko mpompali'me pa'nyo sohwaomo ole ul̄imentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho l̄oponjo foka'nyo s̄imo fon̄ifonyo imokukutoho. O'o, hwe moya'mi An̄tuye ifalifaliyo yomohu'nyopo mant̄i'mokinyo'njo somo tohino engo uȳimno. ⁵ Sekwo hwe moya'mi hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontan̄ngkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahon̄ngkofi mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo a'nant̄ihwoyo sohwa uȳiwo'n̄inḡkohofo hopaso uȳimentohofofoho. ⁶ I oso hohosohonta a'amu tohino engo maf̄ikujo'no poyo wape'n̄ife ko l̄ikuji tohino uȳifijoso a'amuso hofiko poyo pe'nyo'ne hon̄ngkanoso mot̄ipemapi'fitnnehofo. Oso hiso'no poyo umo'nano ko l̄ifijoso poyo mmo'n̄ifitnnehofo.

⁷ Ngko uhwoniméntoheso oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofiko oso yahu a'amu hn'nomokom'wo'níngkohoho sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hofiko ikujoho wofongki'nano lontifi ito'no esyohumentan'ngkofi uhwoniméntohofoho. Hofikoe mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'niméntohofoho. Hofikoe simanoso a'mosimano'njo hwafoho. ⁸ Hofikoe mijiyoso sawemofoho. Hofikoe mangoso siwatimangofoho. Mango hiso yokumpohn'nyo yahu sihwano pa'níngofoho. ⁹ Oso mpompali'me pa'nyo sohwa hofikoe swokinoso mijo yihumo sohwafe a'apaho ni'hu'no sojo pa'nyo uhwon'wo'níngkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hofikoe fefeeloho peengku peenjo mpuyo pi'níngo engo'njo pa'nyofoho. Yahu pi'níngo engo sohwafe kunto'yoka pa'nyofoho. ¹⁰ Hofikoe somiso a'amu somo montitofontan'ngkofi hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tohino engo mikunimposo uyiméntohofoho. ¹¹ Mpompali'me pa'nyo sohwafe hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'nímo hwapíngo ane so'mo mokosyohumawo'níngkiso hweho. Kakoe yofeso a'amu Hipiluso ole liwo'níngkohofoso Opeeton. A'amu Ngikikiso ole liwo'níngkohofi Opalyon. Oso hungkuno hwapíngoso olenoho. A'amumo Wonyo Umokuwo'níngkiso hweho.

¹² Osohonta uhwoniméntoheso tango engo mikunimposo simo'mjoso moi'wonoho. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'nimontonoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka limentisofoho. Oso Anituye simano sponjo ijempoho na'nohino'njo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyi'wo'níngkohoho sopo hwolafeso osofosofahu'nohino'njo sopo yahu mpulimokau sihwano hopa uhwoniméntohofoho. Oso ijempoho hopo sopo nta'ni mampaho ho'nimentisofoho. ¹⁴ Oso a'amu ahwomomjo kounoho yoka limentiso sohumo mampaho hiso ole uliménto, Kiko towahuno wonyo osofosofahu'nohino sohwa Mijo Yufletis tafe sopo impe into'nawotofo sohwa mo nu'mahoji fisisuto'mihwajo. ¹⁵ Ose ulahon'ngki kako nowento isi'huto'mihwajiméntisofoho. Oso towahuno osofosofahu'nohino wonyo sohwa mo Anitu kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo sikuno lomne'no impe into'nawo'mentisofoho. Hofiko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u shune hotitofikuji anga'nohino somo fonjasyikuji mtitofu hufa'u umo'nimontonoho. ¹⁶ Oso towahuno wonyo sohwa mo isi'huto'mihwojahon'ngkofi ole upa'niméntoho, Towahuno wonyo huhwo sohwafe a'amu ikujoho'ne yahupo kehumalofo sohwa hofiko ni'hu'no pi'níngo hwafoho. Tu hantilet miliyon (200,000,000) hwafoho. ¹⁷ Ngko wojo hopa uhwon'ngkoheso olenoho. A'amu yahupo kehumalofo sohwafe manji'mofu sojo pa'nyoso honijwo, sonjijo hwasimijo'njo hwafoho. Yahu sohwafe mnokinoso sikisiwojo sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho. Yahufe mango mta'ni tikayo akino wonyo'njo sikwo'mno hwasimijo'nji toho'nji sijomokohonaweho. ¹⁸ Oso toho hiso'nji tikayo akino wonyo sikwo'mno'nji hwasimijo'nji hofikoe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u shune hotitofonto mtitofu anga'nohino somo poyo imokumentohofoho. ¹⁹ Oso yahu sohwafe yokumpohn'nyoso hofikoe somimo hofikoe mangomo wo'nnyoponoho. Hofikoe somiso homa a'amumo toho lofi'wo'níngkiso sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

²⁰ A'amu poyo mape'nyoso hofiko nohumantifi hofikoe yahino wonyomne'no simaho mawolo'mokiyo'njo imentohofoho. O'o, hofiko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohof'wo'níngkohofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwafe yofe ho'nomayo'ne so'no hofiko hwasyo anituye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwafo mta'ni mti'mokontifi osomo hwomtame imentohofoho. Oso mti'mokumentohofoso haloho mupanyofoho. Tímo muhwonyofoho. Hano memoyo'njofoho. ²¹ A'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somo nofonjasyontifi ki'nyo imokontifi a'mohufo yontifi yo'mayo ho'yangoso hufo ma'mentohofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hofikoe simaho mawolo'mokiyo'njo imentohofoho.

10

A'amu ahwomomjo sohwo Jounimo iyoswo uyahon'ngki Joun nimentisofoho.

¹ Ngko oso hohosohonta uhwoniméntoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni pmmmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokino'no sakungkwolan'ngko kotofahinyo hweho. Kakoe simanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe sifeso toho sitnnyo pa'nyofoho. ² Kakoe aho mo iyoswo we'e popojahinyofoho. Oso iyoswo hiso fisojwahinyofoho. Kakoe sife angahohnjoso mijo ayo sopo fesyohumaho. Sife hwonamonyoso hwahopo fesyohumaho. ³ Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikisiwojo hauwayo yoka hopa lahon'ngki

ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'n'ngkahoningki oso homo somta'ni hungkuno upa'n'imentohofoho. ⁴ Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'n'imentoheso wamt'i'mokumonji yahon'ngko mampaho ahwomo mta'ni nt'imento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'n'ngkisoso k'iko ifalifaliyo nomt'i'mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

⁵ Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehapi ujo'neso kakoe aho anga hohnjoso ho'noma'mentisofoho. ⁶ Noho'nomanto ul'imento, An'itu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mijo ayo somjo so'ntnne mt'i'mokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehapi wal'imonne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno moi'wonoho. Oso'no An'itu kako mohontohumanehoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwolofone'no sikunoso nto i'mofapohoho. ⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'n'ngkuhwoso'no yo'mayo hungkuno An'itu kakoe syoho ulohofiyo sohwa'mo uyahon'ngki nalimotofoso olohonta ne umo'n'ntontonoho. Hohonta olo hungkuno hiloso huno mehosasasiyo'njo imojoso olohonta ne imo'n'ngkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

⁸ Ose lahon'ngki oso mampaho ahwomo mta'ni si'mo'mo nt'imentiso hopaso olohonta apa'no ntohi, Olohonta k'iko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo sife anga'no mijo ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumaso sohwo kako iyoswo fisojwosyohumasoso k'iko maho. ⁹ Ose ntahon'ngki ngko nowenji ul'imentoho, K'iko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahon'ngko nt'imento, Ou, k'iko olo iyoswo loso nomahoji hmnyo. K'iko njoso humo meyo kihwosi u jije si'meho mo'mo iyoho wakimntonoho. ¹⁰ Ose ntahon'ngki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwoe aho mta'ni nomanji man'imentoheso nje mangomo humo meyo nyahon'ngki n'ngku'n'imentoheso iyoho nn'imentisofoho. Hwap'ngoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

¹¹ Ose yahon'ngko nt'imentohofi, K'iko hwe moyami'ango hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho oso hwamne'no oso iyoswo n'ngkinoso yo'mayo imo'none so'no flut'hwaho. Ose nt'imentohofoho.

11

A'amu hufa'u hwa'u An'ituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.

¹ Ngko nohumentan'ngko anga imayo iyo'ne iyo ntapont'fi nt'imentohofi, Nol'kafohoji An'ituye tojo anga engo Jerusalem lohojwo so'nji oso ijempoho yo'mayo An'itumne'no ho'nasyiwo'n'ngkohoho so'ntnne'no sawemo so'no yamofo fiyo. Ose yohoji k'iko a'amu An'ituye angomo An'itu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofo somo atofa fiso. ² Oseso k'iko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofo yohotoho. O'o, oso a'amu An'itumo si'meho hi'ntnnono muyo'njo iwo'n'ngkohoho sofeponoho. Oso'no k'iko yamofo yohotoho. A'amu hiso hof'iko anga Jerusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fon'fonyo yontan'ngkuji soswo hufa'u si'hune uyakolof'hwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolof'hwoso'no fon'fonyo wesojwaofant'feho. ³ Fon'fonyo hiso yontan'ngkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uy'ime sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nisoso hof'ikoe si'meho tango unyoso a'amumo ut'ihwayo sohwa'u t'ifi yo'mayo imo'none so'no ulanjiyoho.

⁴ Ulontan'ngkohosisi soswo hufa'u si'hune nom'ne hwasypo uyakolofonefoho. Ose ntahon'ngki uhwon'imentoheso, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mt'i'mokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u An'itu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwoe si'manopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'n'imentisoso uhwon'imentohofoho. ⁵ Ose uhwon'imentoho, a'amu wonyoso hof'iko hwe sohwa'umo wonyo umokant'fi sikoe mango mta'ni toho sos'jaofaponto sikoe mango sohwa'mo toho ulasyiwo'n'ngkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lih'wosi yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'n'ntontonoho. ⁶ Oso hwe sohwa'umo An'itu kako yokumpohn'nyo mikun'imposi uy'imentiso so'no siko ifoyo hon'ngkano ifoyo masiyo'ne pi'jwasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umo'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko An'ituye hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefoho.

⁷ Siko An'ituye hungkuno moi'wo losojwaofahon'ngki pi'n'imo hwap'ngo ane somta'ni sikisiwojo engo si'mofapmmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolo-fahumo lonto ikujoho fongki'not'fi siwojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho. ⁸ Sikoe pi'jafoso hon'ngkano engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohomo iyopo fonjinto'ofahumentohofoho.

Oso pone engo so'no pahnnimo hungkuno liwo'n'ngkuhwoneso ole, Soutom'nji Ijip+njoho. Hwap'ngoso oso a'amu huhwo sohwa hofikoe hon'ngkano wonyoso a'amu Soutom'nji Ijip+njo pa'nyo hwafoho. ⁹ Sikoe pijafoso ne'no nowentan'ngki a'amu temtitofo kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo kengo hwafo kengo kengo'mjoso nohumant'ifi oso pijafo somo uhwonontan'ngkofi sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mt'hupemjao'mentisofoho. A'amu hon'ngkano wonyomjoso hofiko ole limentohofi, Nom'ne a'amu sohwa oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopij+syasy+kutoho. Ose limentohofoho. Hwap'ngoso hwe sohwa'uye yofeso monje yasiyo'nefoho. ¹⁰ Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no a'amuso si'meho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki si'monyo engo yont'ifi wosopayo engo iloho yont'ifi hofikoe si'meho wop'ngo umo'nyo so'no hofikoe a'amu somo ho'yanggo engo uy'imentohofoho. Hwap'ngoso ole, oso hwe sohwa'u siko songo nohumentan'ngkiye sohonta siko a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no An'ituye hungkuno ulonji tohino uy'imentisiefoho.

¹¹ Oseso sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mt'hupo lohofonto memjaofahon'ngki An'itu sikimo songo ul'ika'mentisofoho. Siko nol'ikofahon'ngki a'amuso hofiko sikimo uhwonon'ifi iyoho engo imentohofoho. ¹² Hofiko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'n'imentohofoho, Siko olopono fisapinyo. Ose upa'nont'ifi mango huhwo sohwa nuhwonontan'ngkofi siko ahwomomno himopo si'mentisiefoho. ¹³ Nosahon'ngki hwom'hwo engo imentisofoho. Imentisoso pone engo Jelusalem'mjo poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me yao'mentisofoho. Olo hopa piwahu'mentiso, pone aho hufa'u mta'ni hotito'nohino anga'no piwahu'mentisofoho. Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no loho'mentisofoho. Nop'wesayahon'ngkofi a'amu *sefen tausen* (7,000) pe'n'imentohofoho. A'amu poyo mape'n'imentohofoso iyoho engo un'ngkahon'ngki ole limentohofi, U An'itu ahwomomo songo humaso sohwo Hwe Engo nehopeho. Ose limentohofoho.

¹⁴ Tango hufa'u moi'wo nto imo'n'imentisofoho. Tango ae'uyoso i'mofaponeso uhwon'imentohefoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka lahon'ngki mampaho pi'n'nggo ahwomo mta'ni ole ho'n'imento, Seten olo hwafo lomo mokosyohumamojofoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo An'itu'nji Kilais uhwat'imentiso sohwo'nji siko hwafo loso ni'hu'nahone womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwafo mokosyohumayo'neso ne'no nowent'ihwonefoho. ¹⁶ Ose ho'n'ngkahon'ngki oso hwe engo si'fe aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa An'itu'njopo hofikoe epohumayo sopo humawo'n'ngkohofoho sohwa hofiko An'itumne'no hwomtame ehumant'ifi An'ituye yofe ho'noma'mentohofoho. ¹⁷ Ole limentohofi,

U nakwoe Hwe Engo sohwo si'ki jije yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hwasoho.

Oseso kiko hohonta humamopmmmentohino sohwo si'ki olohonta ne'no humahnno.

Kiko jije yokumpohn'nyo'nji hwafo homo somo mokosyohumomopalokuno.

Oso'no nakwo isamoyoka engo kilalokuhwono.

¹⁸ A'amu kikimo si'meho hi'ntnnono mokijape'njoso hofiko si'meho tango engo uyalofoho. Hwap'ngoso jije sikuno hofikimo tango uyo'neso nto i'mofapohoho.

Olohonta kiko a'amu poyo pe'nyo sofe yahino somne'no yano ulofimonnho.

Hohonta a'amu jije hungkuno ulimotofoho sohwanji jije a'amu yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo enjwa'mo humamotofoho somo ho'yanggo wop'ngo uy'imonnho.

A'amu hwafo wonyo imentohofoho somo wae weeo'monnho.

¹⁹ Ose ulahon'ngkofi ahwomomjo An'ituye anggo engo somjo hwasompo'nowentan'ngki uhwon'imentoheso oso ipofa a'amu Juta hohonta mt'i'mokumentohofa pa'nyoso An'ituye hungkuno'njo nakwo'nji makot'iku'nyo'neso nowentan'ngki uhwon'imentohefoho. Oso hiso ngko nuhwon'ngkahon'ngko emta'm'ngo yahon'ngki yo'mayo mampaho ho'n'ngkahon'ngki ahwomo yoka lahon'ngki hwom'hwo yonto ifoyo sisayo'njo hu'mentisofoho.

12

Joun kako a'mu si'nji homa'nji uhwon'imentisofoho.

¹ Ahwomomo uhwononji poji ent'ihwayo hopaso uhwon'imentohofoho. A'mu fisi kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo imentiso uhwon'imentohefoho. Kako hamnopo nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino

manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u'njiyoho. ² Kako simeho'njosi mehomi mayo'ne tohino engo umningkahonngki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho. ³ Ose uhwononji nom'ne poji entihwayo ole uhwonmentoho. Homa honiyo'nohino mikunimposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Mnokino somo anga'no anga'nohino sopo a'amu hwaho mokosyohumawo'ningkohoso sohwafe mnokino manji'mofo montito'meehinimentisofoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. ⁴ Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotito'mentisoso mtitoho anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hulijusyimokwojahonngki hntokwaliyo hwahopo piwahu'mentisofoho. Homa huhwo sohwo a'musi kako mehomi aswo woma'mto yontanngki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwapingoso kako mehomi sohumo wofonjahumonto humihwontohumantisofoho. ⁵ A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako tifi no'mo a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hweho. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahonngki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko oso hwomo sohumo nutimantifi Anituye ephumayo kako'nji wojo sopo uhumatimentohofofoho. ⁶ Oso hohosohonta oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo Anitu kako a'mu simne'no anga'no molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumantanngki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko wopayo uyontifi ngto'no mokosyohumentanngkofi soswo hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohna'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

⁷ Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwonmentoho, ahwomomo ikujoho engo lika'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'nji Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amu sohwanji hofiko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohumo inngkamotoho sohwanji ikujoho engo fongki'nimentohofofoho. ⁸ Oso ikujoho fongki'nimentohoho hiso Maikel kakoe a'amu ahwomomjo sohwanji hofiko homa sohwo kakoe a'amu sohwanjimo hwotoho fentifi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofofoho. ⁹ Oso'no homa sohwo kakoe honingkano ahwomomo siyo'neso ni'hu'nahone hano pitofasyontifi hwahopo ni'hu'nahone ho'nao'mentohofofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Seten'yoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moya'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno uliwo'ningkiso hweho. Oso huhwo sohumo kakoe a'amu'njo hwahopo weho'naofapmmmentohofofoho.

¹⁰ Ose yahonngkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'nimento, Olohonta nakwoe Anitu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohonta Anitu kako Seten'ye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwoho. Oso'no Anitu'nji kakoe hwomu uhwasopo'mentiso Kilais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso olohonta utihwa'nyopo nto imofapohoho. Olohonta siko ni'hu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjiyoho. Kilais kako yofe hwofilo'nnyoso nto makwoho. Hwapingoso Seten kako sikuno huhwo huhwi Anituye simanopo lohofonto Anituye a'amu somne'no hwasyo hungkuno mijilimojo sohwo ni'hu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwoho. ¹¹ Nakwoe a'amu Jisas hofikoe honingkano wonyomne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'nji Anituye hungkuno a'amu nom'ne somo lutihwawo'ningkohofoso oso Anituye hungkuno hiso'nji hofikimo yokumpohn'nyo utafahonngki Setenimo hwotoho hummentohofofoho. Hofiko olo hwaho lopo wopingo humayo so'no huno mosyafisiyo'njo imentohofofoho. O'o hofiko Anituye syoho so'no mango sohwa hofikimo fonjasiyo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho. ¹² Oseso sekwo a'amu ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo uliko'ma'mentiso so'no sekwo simonyo fiyimno. I oso'no sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwoho. Seten kako simeho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe sikuno tifo so'no huno uyohoho. Ose ho'nimentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohumo hwahopo noweho'nofopahonngkofi Seten kako honingkanimentisoso hwahopo humanto kako a'mu hwomu aswo ma'mentiso simo tifi inifoto'mentisofoho. ¹⁴ I inifotofontanngki oso a'mu simo Anitu kako yihufu siwe fefeeloho usopiyofahonngki oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo fekwamentisofoho. Osopo Anitu oso a'mu hnne'no anga'no nto'no esyohumentisoso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njo imentisofoho. Oso hopo sopo a'amu ahwomomjoso hofiyo umokosyohumentanngkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho. ¹⁵ Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi umjihwosi womihulofononto imentisoso awonoho. ¹⁶ Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi iningkowahonngki hwaho sohwo nuhwononto mango yo'mokosyohumentanngki mijo ukwato lohofonto oso mijoso wenngku'naofamentisofoho. ¹⁷ Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hnne'no simeho tohino mikunimposo umningkahonngki oso a'mu siye imu sohwapo

wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkohofohoho. Hofiko Jisasie hungkuno lontifi iningkawalokwofo.
¹⁸ Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo mom'ngo sopo loho'mentisofoho.

13

Sikis+wojo ni'hu'no wonyo hufa'u hwa'u i'mofapmmentisiyefoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon+mentofoho. Ngko a'amu sikis+wojo pa'nyo ni'hu'no wonyo sohwo i'mofopahon+ngki uhwon+mentohefoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Oso mnokino hopo sopo Anitune'no sifajo hungkuno mti'mokinyo wo'nnyoponoho. Kakoe sihwano aho hopi'nonohino'njo hweho. Oso hwe sikis+wojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo utihwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwahe mokosyohumayo sohwo mnokino manji'mofo wo'nnyoponoho. ² Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kakoe sife yokumpohn'nyoso nomonyo sife yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikis+wojofe mango'njo hweho. Oso siwojo huhwo sohwo i'mofopahon+ngki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uyimmentisofoho. Oso'no kako Seten'ye yo'mayoso mokosyohumamentisofoho. ³ Oso sikis+wojo pa'nyo mnokino pi'n'ngo'njo sohwo kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'njo uhwon+mentohefoho. Oso mnokino homo somo a'amu nofonjonyahon+ngkofi mape'nimmentisofoho. O'o ime nto limentisofoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohwo a'amu nuhwonontifi pisopisaho lontifi tifi iningkamentohofohoho. ⁴ Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohwo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo uyimmentisofoho. Ose uyahon+ngki a'amu pi'n'ngo engo nohumantifi uhwonontifi hofiko oso homa sohwo'nji oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwomtame ehumentohofohoho. Ose yontifi limentohofi, Olo a'amu sikis+wojo pa'nyo lohomo yakolo'nyoso tihwolo. O'o, awonoho. Nakwoe hwe engoso oloho hweho. Ose limentohofohoho.

⁵ Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako Anitumne'no hungkuno ni'hu'no wonyo lontan+ngki Anitu kako timo'nohini uhwon+mentisofoho. Oso'no oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontan+ngkuhwosi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho. ⁶ Kako Anitu sohwo'nji Anituye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no sifajo liwo'ningkiso hweho. ⁷ Kako Anituye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahon+ngki Anitu kako timo'nohini uhwon+ngkahon+ngki kako Anituye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'no kako hwahe hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtitofa kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumamentisofoho. ⁸ Anitu olo hwaholo mti'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nono olo hwahe lophonjoso hofikoe yofe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mawo'nyoso hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo hwomtame ulohomentohofohoho.

⁹ A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako Anituye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'nimno. ¹⁰ A'amu somo impo'angomo uhwatimo lihwsii impo'angomo uhwatimontonoho. I a'amu somo hosimno'nji wofonjahumo lihwsii a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hosimno'nji wofonjisyantifeho. I oso'no Anituye a'amu hiso hofiko yokumpohn'nyo lohofi'kuji Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikufe.

¹¹ Osopo nohumanji ole uhwon+mentofoho, a'amu sikis+wojo pa'nyo nom'nehwo hwahe mta'ni noposwlohofahon+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe sihwano hufa'uyoso yahu sipsip sihwano pa'nyo'njo hweho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwoe mampaho pa'nyo'njo hweho. ¹² Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo simo'mjo sohwoe yokumpohn'nyo engoso a'amu tiffinjo sikis+wojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto a'amu sikis+wojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ulimmento, Olo sikis+wojo simo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohofa somo ime limentiso sohomo sekwo hwomtame fehummamno. Ose ulahon+ngki a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo tifi iningkamentohofohoho. ¹³ A'amu sikis+wojo pa'nyo tiffinta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ningkiyohofoso imentisofoho. A'amuso hofiko nuhwontohumentan+ngkofi toho ahwomo mta'ni hwahopo piwasiyo'ne imokumentisofoho. ¹⁴ Anitu kako oso a'amu sikis+wojo pa'nyo tiffinjo somo timo'nohini uhwonon+ngki sikis+wojo sohwo kako kakoe huno mta'nnohini imojo hweho. Oseso oso

a'amu sikis+wojo pa'nyo tiffinjo huhwo sohwo kako a'amu siki s+wojo pa'nyo s+mo'mjo sokhwo'nji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yonto a'amu hwahopo humalofo somo hon+ngkano hwasyomo ipemotamentisofoho. Hwe moya'mi homo somo a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo ole ul+mento, Sekwo soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo hos+mmo'nji fonjosyahon+ngkofi songo ne'no humaso sohwoe yofe ho'nomayo'ne sekwo kako'ne sojo huhwo'mango mt+imokummo. ¹⁵ Ose ulahon+ngki a'amuso hof+iko sojo huhwo'mango mt+imokahon+ngkofi a'amu tiffinjo sikis+wojo pa'nyo sohwo peefo ulohofonto huhwo'mango hiso songo umokonto mamtnno'nji mampaho'nji uy+imentisofoho. Oso huhwo'mango huhwo sohmo a'amu hwomtame m+humayo'njo somo huhwo'mango huhwo sohwo poyo umokumontonoho.

¹⁶ A'amu sikis+wojo pa'nyo tiffinjo sohwo kako a'amu hopi'nonohino somo ole ul+mento, Sekwo oso a'amu sikis+wojo s+mo'mjo pa'nyo sohwoe ifalifaliyoso sekwoe ahopo yomohu'nyopo mt+imokin+mmo. U a'amu hopi'nonohino soku, sekwo yofe engo'njo yofe engo ane'njo, syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo ho'yang ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwoe yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwoe ifalifaliyoso mt+imokin+mmo. Ose ul+mentisofoho. ¹⁷ A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnnehofo. Oso ifalifaliyoso a'amu sikis+wojo panyo s+mo'mjo sohwoe yofe u kakoe yofe uyohope-e'ne mt+imokinyofoho. A'apahopo mt+imokinyoso a'amu sohwoe kakwo'yohwo huno syafisiyo'nefoho. ¹⁸ Oso ifalifaliyo so'no huno wosyof+syano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofol+hwosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyof+nefoho. Mt+imokinyo hiso olenoho, *sikis hant+let sikis+ti-sikis+foho* (666).

14

A'amu 'wan hant+let fouti-foua tausen' iso (144,000) hof+ikoe ta songo limentohofofoho.

¹ Ngko nohumanji ole uhwon+mentoho, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hwof+iki'nyo Saiyon sopo nohumentan+ngki a'amu *wan hant+let fouti-foua tausen+iso* (144,000) kako'nji humentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso a'amu hof+sofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentiso sohwoe yofe'nji kan+ngkwohwoe yofe'nji wentan+ngki uhwon+mentohefoho. ² Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'n+mentohefoho. Mampaho hiso mijifat+ikusi'yoka ahwomo yoka mpompusofe tompuyo fonjiwo'n+ngkohof+yo'ka pa'nyo upa'n+mentohefoho. ³ Ahwomomo uhwononji uhwon+mentoheso An+ituye epohumayo sopo yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji oso hwa humohumantohof+hopo sopo a'amu *wan hant+let fouti-foua tausen+iso* (144,000) nolohofont+fi ta songo limentohofofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso hof+ikoe wonyoso Jisas kako wae yao'mentisofoho. Oso'no a'amu hiso hof+iko'nohino oso ta songo somo huno'njofoho. Nom'ne a'amuso huno muyofoho. ⁴ Oso a'amu hiso hof+iko An+itumne'no s+meho anga'no uyont+fi hwasyo an+tu sohmo t+fi min+ngkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso u oso a'amu hiso hof+iko t+fi un+ngkowant+feho. Olo a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni An+tu kako'ne'nji kakoe hwomumne'nji s+mo'mo ma'mentisofoho. ⁵ Hof+iko hwasyo hungkuno majofoho. Hon+ngkano wonyoso n+hu'no anefoho.

A'amu ahwomomjo hufa'u s+hune sohwa hungkuno limentohofofoho.

⁶ Ngko nohumanji ole uhwon+mentoho, A'amu ahwomomjo sohwo kako An+ituye hungkuno songo ne'no humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lut+hwayo'ne yohohisyomoyonto. A'amu hwaho kengo kengoso a'apaho kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtifo kengo kengo osomne'no yohohisyomoyonto ul+mentisofoho. ⁷ Kako mampaho engo'nji ole ul+mento, An+tu kako a'amufe hungkuno ikwolof+ne s+kuno nto i'mofapohoho. Oso'no sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foho'nomapmmo. Oso hwe hwaho'nji ahwomo'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji mt+imokumentiso sohmo s+meho uy+ikuji hwomtame fehummno.

⁸ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo s+mo'mjo sohmo in+ngkaponto ul+mento, Pone engo Mpapiloun wonyo nto imo'n+maho. Pone engo hiso nto p+wahu'maho. Oso hopo sponjo a'amuso hof+iko hon+ngkano wonyo m+kun+mposo iwo'n+ngkohofoso hof+iko a'amu kengo kengoponta'ango somo hon+ngkano wonyo homo somo kompemotapmmmentohofofoho. Oso'no olohonta An+ituye s+meho tohinoso hof+ikimo n+hu'nahone wonyo umokumasofoho.

⁹ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo ahwomomjo s+mo'njo sohwa'umo in+ngkaponto mampaho engo'nji ole ul+mento, A'amuso hof+iko oso a'amu

siki siwojo pa'nyo sohumo u kakoe huyo'mango sohumne'no hwomtame ehuhafijoso hofikoe yomohu'nyopo ahopo siwojo sohwoe mti'mokinyo hi'njo'manji¹⁰ oso a'amumne'no Anitu kako si'meho tango mikunimposo uyihwosi tohino engo uyimontonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumafikuji tohino engo ne'no umnonefoho. Osopo nohumentan'ingkuji a'amu ahwomomjo sohwanji a'amu hofikoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohwo'nji a'amu hofikimo uhwonifitnefoho.¹¹ Oso toho somta'ni tikayo ne'no nosyontan'ingkuhwosi hofiko tohino mafikujoso hofiko usijo'no mohumafitnefoho. O'o a'amu oso sikisiwojo pa'nyo sohumo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofontifi hofikoe a'apahopo kakoe ifalifaliyo mti'mokumentohofoso hofikoe sikuno'nji im'ingo'nji hinjopo tohino ne'no umnonefoho. Ose ulimentisofoho.

¹² I a'amu Anituye hungkunomo tifi in'ingkawo'n'ingkohoho soku Jisasimo si'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'nifijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sopo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohopotnefoho.

¹³ Ngko nohumanji ahwomo mta'ni mampaho ole upa'nimentoho, Kiko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mti'mojo, Yo'mayo uhwonelokuso somo moi'wo imo'ningkuhwosi oso hohosohonta a'amu Anituye syoho ikuji pe'nifijoso si'meho wopingo umo'nimontonoho. Ose ntahon'ngki Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Ou, nehopeho. A'amu hiso hofikoe syoho engo noho'naofikuji usijo'no wohumantifeho. Hwap'ngoso a'amu Anituye syoho'njo sohwo kako Anituye hungkuno ne'no lutihwahon'ngki a'amuso hungkuno homo somo si'meho hi'ntnnono uyontifi in'ingkamtohofo sohwa hofiko kako'nji ahwomomo sifetnefoho. Oso'no kakoe syohomjo neso kako'nji ne'no wentihwonefoho.

Hwahoponjo wosopayo mojo mayo'ne sikunofoho.

¹⁴ Ngko nohumanji uhwonimentoheso, U himo halojo nowentan'ngki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo sihumampo'nyoso kakoe ahomo nomokosyohumentan'ngki uhwononji uhwonimentoheso kakoe mnokinopo mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe mnokinopo monji'mo'nosyohumentan'ngki uhwonimentohefoho.¹⁵ A'amu ahwomo mta'ango nom'ne sohwo kako Anituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni noswaponto a'amu himopo humentanjo sohumo kako mampaho engo ulimento, Sikuno moi'wo nto imo'nimaho. Hwaho ponjo wosopayoso toyo nto imaho. Jije hwakuhwajo sihumampo'nyo so'nji filohm'memaho.¹⁶ Ose ulahon'ngki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwahopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo lohm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwononji ngko limentoho, U oloso wosopayo'no molalofyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syafihu'mentohefoho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwonimentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako Anituye ango somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotolikofapmmmentisofoho.¹⁸ Osopo a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo a'amu hofiko yo'mayo Anitumne'no ho'nasyi'wo'n'ingkohoho ijempoho sopo nta'ni swapmmmentisofoho. Oso a'amu huumo sohwo kako a'amu yo'mayoso Anitumne'no toho uyofi'wo'n'ingkohoho somo mokosyohumawo'n'ingciso hweho. Kako a'amu ahwomomjo hwakuhwajo swomotolikofapmmmentiso sohumo mampaho mohm'no ole ulimento, Jije hwakuhwajo sihumampo'nyoso nomahoji nantipe wain somjo mojo ehumasoso filoku'memaho.¹⁹ Ose ulahon'ngki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nantipe wain somjo ipisayo mojo ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu Anitumne'no si'meho muyo'njo somo ahwonte mijo ili'moku'mofo'ne somo hu'mi'mo'mentisofoho. Oso hopo sopo Anituye mango sohwa hofiko Anitu mta'ango tohino engo ma'mentofofofoho.²⁰ Oso ahwonte ipisayo mji'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohtna'ni ili'mokumentohofoso oso ahwonte somta'ni honiyo swofijwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso *tili hantilet* (300) *kiloumitafoho*. Oso honiyo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmmentisofoho.

15

A'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofo.

¹ Osopo nohumanji ahwomomo poji entihwayo nom'ne somo uhwonimentohe so'no pisopisaho limentohofoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentan'ngkofi uhwonimentohefoho. Hofiko oso wonyo engoso a'amumo uyikujo'no Anituye si'meho tohinoso moi'wo umo'nimontonoho.

² Ose uhwononji uhwonimentoheso mijo ayo engo timo honingkonyo pa'nyo somo ti'melanyo'njo uhwonimentohesoho. Oso mitimomingo hopo sopo a'amuso hofiko oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi kakoe ifalifaliyoso hofikoe a'apaho sopo mamti'mokinyoso hofiko oso mitimomingo hopo sopo lohofontifi hofiko Anituye tumpuyo ahomo mokosyohumamentohofohoho. ³ Oso hopo sopo nohumantifi hofiko oso ta Mouses Anituye syoho ulohofiyi sohwo hohonta limentiso pa'nyo Anituye hwomu kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso limentohofohoho. Ole limentohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo si kiko jije yokumpohn'nyo hwofilo'nyyo'njo hwasoho. Oso'no nakwo kiko yo'mayo iwo'nngkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho liwo'nngkuhwono.

Kiko nakwo a'amu hopi'nonohino hwaho'meemjo hn'nimo nemokosyohumahnno sohwo si jije yahino ito'nohino ne'njofohoho.

⁴ Hwe Engoho, kiko'nohino honingkanu wonyo ane'njo hwasoho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njosu ti'hwolo.

Jije yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njosu ti'hwolo. O'o, awonoho.

A'amu ni'hu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekuhumantifeho.

Hwap'ngoso jije yahino wop'ngo'nohinoso uti'hwanyopo i'mofopahonngki uhwonimentohofohoho.

Oso ta hiso limentohofohoho.

⁵ Oso hohosohonta ta lahonngkofi ngko nohumanji uhwonimentoheso Anituye ahwomomjo tajo angu engo somjo angu awomom'ngo kako humawo'nngkiso somjo hoku'yoso nohwosompo'nowentanngki uhwonimentohesohoho. ⁶ Oso angu engo homo somta'ni a'amu wonyo imokiyo'neso ahomo mokosyohumantifi swomotolikofapmmentohofohoho. Hofikoe hwapifeso halojo ni'hu'no pomponaho'njosu yontifi ahuloho na'nohinoso hofikoe swokinopo imentohofohoho. ⁷ Oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwafe anga'nohino sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwaru solijwanyo na'nohinoso anga'no anga'no hu'mu'mentisohohoho. Oso noswanyo homo somo Anitu songo ne'no humaso sohwo kako a'amufe honingkanu wonyo somne'no si'meho tohino umningkahonngki oso solijwanyo homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso ho'nahumentisohohoho. ⁸ Hu'mu'ma'mentisoso Anituye pomponaho yokumpohn'nyo oso mta'ni tikayo swapihwosi angu engu montimo wehuhnao'montonoho. Oso'no a'amu fihwo oso angu homo somo maswonehoho. O'o ni'hu'no awonoho. Hofiko oso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumu wonyo imokiyo'ne aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso moi'wo esojwaofikujo'no osohonta a'amu hofiko wohotoswantifeho.

16

Solijwanyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso Anituye si'meho tohino wo'nyyo so'ne hungkunohoho.

¹ Osopo nohumanji Anituye ahwomomjo tajo angu engu somta'ni mampaho engu ole upanimentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwasu sekwo solijwanyo Anituye si'meho tohino wo'nyyoso nomafikuji hwhahopo ayo yawojo'meemo fiwontofaopmno.

² Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo si'momjo sohwo kako solijwanyo hiso hwaho ayo yawojo'meemo iwontofao'mentisohohoho. Iwontofaofahonngki a'amu hopi'nono sikiswojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango'njimo hwomtame yihumantifi kakoe ifalifaliyo hofikoe a'apahopo mt'i'mokinimentohoho sofe a'apahopo uyo pisakino wonyo'njosu iwongkojao'mentisohohoho.

³ A'amu ahwomomjo hufa'uyo sohwo kako solijwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo hopi'nono iwontofaofahonngki mijo ayoso honiyo hoikufe'nohino imo'nngkahonngki yo'mayo mijo ayomjosu poyo pe'nimentisohohoho.

⁴ A'amu ahwomomjo hufa'u sihunu sohwo kako solijwanyo hiso mijimomo iwontofaofahonngki mijosu honiyo imo'nimentisohohoho. ⁵ Honmijosu nolifwahonngki a'amu ahwomomjo mijimo mokosyohumayu sohwo Anitumu ulimento, Kiko ae'mta'ni humamopmmentohino sohwo si olohonta kiko ne'no humahnno sohwo si jije yahino wop'ngo'nohino iwo'nngkino hwasoho. Kiko olo tango loso olo a'amu lomo uyohinoso ito'nohinohohoho. ⁶ Hwap'ngo so'nji a'amu jije hungkuno ulimotofu sohwanjimo olo a'amulo hofiko osohwafe honiyo usihumantifi fonjahumentohofohohoho. Oso'no kiko hofikimo honmijo nape'nyoso uyohino ito'nohinohohoho. ⁷ Ose ulahonngki Anituye ijempoho yo'mayo kakine'no ho'nasyiwo'nngkohoho sopo nta'ni nom'ne mampaho ole

upa'nimentoho, Ou, nehopeho. Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo, kiko a'amufe yahino somne'no ikwolofo'neso hopoenohino hwoso.

⁸ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kako solijwanyo hiso mofehi'nyopo iwontofaofahon'ngki Anitu kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imokahon'ngki mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho. ⁹ Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulosyahon'ngki a'amu hiso hofiko Anitu oso tango uyo hwapingo sohune'no sifajo hungkuno ulimentohofofoho. Hofikoe hon'ngkano wonyoso moho'naofe'njo yontifi hofiko Anituye yofeso moho'noma'mmentohofofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako solijwanyo hiso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwoe a'amu kakimo enjwa'mo humamotofo somo iwontofaofahon'ngki a'amu oso siwojo pa'nyo sohune'no hwomtame ihumawo'n'ngkohofoho somo sikuno mjomofahon'ngki tohino engo tipemantifi mango kilampohu'mentohofofoho. ¹¹ Oso tohino mikun'mposo engoso ma'mopontifi Anitu ahwomomo humaso sohune'no sifajo hungkuno limopmmmentohofofoho. Hofiko hofikoe wonyo somne'no tohino ko tipemantifi simeho miwolo'mokiyofoho.

¹² A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solijwanyo kako mijo engo yofe Yufiletis sopo iwontofaofahon'ngki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'nimentisoso a'amu mofehi'nyo si'mofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohofoho sohwa ikujoho'ne sap'itunne'ento mijo tafepo sosayoso hon'ngkano imofahumentisofoho. ¹³ Ose uhwononji ole uhwonimentoho, towahuno wonyo molongo simano'njo hufa'u sihune sohwa anga'nohinohwo kako homa mango mta'ni swapmmmentisofoho. Nom'ni'ho oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmmentisofoho. Nom'ni'ho a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwoe mango mta'ni swapmmmentisofoho. ¹⁴ Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u sihune sohwa hofiko a'amu tifi nen'ngkape-e'ne'entifi yo'mayo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso itihwamentohofofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofiko oso hwe hwaho mokosyohumawo'n'ngkohofoho sohwafepono wentifi Anitumo uyokolofano lontifi a'amu Anitu'nji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo'ne mi'hu'mokumentohofofoho. Oso'no hofiko Anitu Yo'mayo Hwahoponjo Yokumpohn'nyo Somo Hwofilo'nnyo sohwoe Sikuno Engo so'no nto'no esyohumamentohofofoho.

¹⁵ Oso sikuno somne'no Jisas hohonta ole nalimento, Upa'nimno. Ngko a'amu hufu uyantifi pohofa hopaso wapmmnonho. A'amu ngkine'no nohontohumalofoso hofikoe hwapife wop'ngo yontifi nohontohumalofa. Osohonta ngko nopm'me'no hofiko hofikoe hwapife esyohumunyoso nje pe sohonta wonmango munonefoho. O'o, hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose nalimentisofoho. Oso hwapife'ne fahosi'hwoyu hungkuno neso olenoho. Hon'ngkano wop'ngo moho'nasiyo'nefoho.

¹⁶ Oso towahuno wonyo huhwo sohwa a'amu hopi'nonohinoso Amaketoun sopo uhu'mokumentohofofoho. Oso hwaho yofe Amaketounyo eso a'amu Hipilu sofe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe noswanyoso ifofopo iwontofaofahon'ngki Anituye ahwomomjo tajo anga engo kako humawo'n'ngkiso epohumayo somta'ni mampaho engo ole ho'nimento, Tango ae'uyoso nto i'mofapohoho. Oso tangoso moi'wo esojwaofonefoho.

¹⁸ Ose ho'n'ngkahon'ngki emta'm'ngon'ji ahwomo yoka'nji mjo'ho'n'm'wahon'ngki hwomihwo mikun'mposo imentisofoho. Hwomihwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'mofafeho. O'o, oso hwomihwo huhwo sohwo kona'wohiyoho.

¹⁹ Oso hwomihwo huhwo sohwo yahon'ngki pone engo Mpapiloun sopo mti'hupento hufa'u sihune imo'nimentisofoho. Oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo oso anga somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemo angoso mokosyohumamajo hopo p'wahu'mentisofoho. Oso anga engo Mpapiloun sofe hon'ngkano wonyo somne'no Anitu huno syafisyonto simeho tohino mikun'mposo umn'ngkahon'ngki oso anga hopo sopo tohino mikun'mposo engo uyimentisofoho. ²⁰ Oso hwaho we'e mijo ayo'njo sohe saponjo hopi'nonohinoso moi'wo imo'nimentisofoho. Hwaho engo sopo hwofiki'nyo hopi'nono ni'hu'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintafonohino imo'nimentisofoho.

²¹ Ahwomo mta'ni sisayo mikun'mposo mo'mentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni nop'wasyonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango mikun'mposo a'amu huhwo sohwo u'ma'mentiso so'no hofiko iyoho un'ngkahon'ngki Anitumne'no sifajo hungkuno ulimentohofofoho.

17

Ape hwa'ntesi kakoe hon'ingkanano wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

¹ A'amu ahwomo mta'ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo solijwanyo iwontofahumentisofoho sohwa anga'nohino sohwo nt'imento, Kiko oyomo. Olo hwe moyo'ni anga Mpapiloun humawo'n'ingkohoho loso ape hwa'nyo iwo'n'ingkohoho pa'nyofoho. Oso a'amu fisofe angoso mit'mom'ingopo molinyofoho. Hofikoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso wokithwamnoho. ² Hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwa oso ape hwa'ntesi'nji hwa'nyo loho'n'imentohofohoho. I a'amu hwahoponjo hopi'nonohinoso oso yahino homo somne'no a'amu mijo yokumpohn'nyo nont'ifi nilohohofohoho hopa imo'n'imentohofohoho.

³ Ose uhwon'ingkahon'ingko Anituye Towahuno Wop'ingoso hwaho a'amu anepono ipen'motamentisofoho. Osopo humanji uhwon'imentoheso ape fisi kako siki s'wojo honi'yo'nohino sopo kehumentisofoho. Oso sikis'wojo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Kakoe s'hwano aho hopi'nonohinofoho. Kakoe a'apahopo Anitune'no s'fajo hungkuno mt'i'mokinyofoho. ⁴ Apsi kakoe manji'mofoso honi'yo'nohino'njo miyo'nohino so'nji wonyoangkafohoho. Kakoe timno hosaso na'nohinoso wokoso wonyoangkaf'njofoho. Oso a'musi kako kakoe aho somo noswanyo mijo nyo'ne na'nohinoso mokosyohumunniyoho. Oso noswanyo homo somo kakoe hwa'nyo yahino so'nji kakoe yahino nom'ne a'amumo pisakino hon'ingkanomo ipemotawe'ne so'nji wo'nyomnoho. ⁵ Kakoe yomohu'nyopo yofe pahnnimo hungkuno ole wo'nyoponoho. Pone engo Mpapiloun sopo hwa'nyo yahino so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'njiye kona'wohinyoho. ⁶ A'amu fihwo kako mijo yokumpohn'nyo nilohof'wo'n'ingkiso nom'ne mijo woma'mo loso hopaso oso ape hwa'ntesi kako a'amu Anitumo s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho somo wofonjasy'wo'n'mo ehuno wo'n'iyoho. Ngko oso homo somo nuhwononji nje hi nt'ikofahon'ingki ngko yomo yonji pisopisaho l'imentohefoho.

⁷ Ose yahon'ingko a'amu ahwomo mta'ango sohwo nt'imento, Kiko yomo yomo peho'no yohino. Ngko olo ape losi'nji sikis'wojo mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo s'hwano aho hopi'nonohino'njo sohwo hn'n'ingkowalokunjo hwap'ingo ne so'no wakil'monne'no yohono. ⁸ Oso sikis'wojo ngko nto kit'ihwaheso k'iko nto uhwon'ingkinjo sohwo hohonta humamojo sohwo olohonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'n'mo hwap'ingo ane sopo nta'ni noswap'ihwoso'no Anitu kako kakimo tikonomo tohino engo uy'i'wenefoho. Anitu hwaho mamti'mokummentiso sohonta a'amu hofikoe yofe kakoe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mamti'mokummentiso sohwa hwahopo nohumaf'ikuji oso sikis'wojo sohomo uhwon'ifijosso hofiko huno pi'n'ngo engo syaf'isy'kuji pisopisaho l'ifitnnefoho. Hwap'ingosso oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'n'imentiso sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

⁹ A'amu huno wop'ingo'njo sohwo kako olo so'no huno syaf'isy'hwosi kako huno wop'ingo wotipema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwof'iki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwof'iki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'n'ingkisiyoho. ¹⁰ Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hwap'ingo nom'neso olenoho, a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'amu huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'n'ingkahon'ingkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako t'ifi i'mofaponefoho. I'mofap'hwosi kako olopo we'e nehwo wohumamontonoho. ¹¹ Oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olohonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoho hweho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'n'imentohoho mta'angoso olo s'wojo lohweho. T'ifi kako apa'no i'mofap'hwosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s'hunehwo umo'n'montonoho. Nohumahwosi tikonomo wene hweho.

¹² Oso sikis'wojo s'hwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'njo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'ne hwafoho. Hofikoe yofe engoso t'ifi no'mo mapitnnefoho. Hofikoe yofe engo nomaf'ikuji oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo'nji hofiko'nji hofikoe a'amu hopi'nonohino somo we'e nehwo womokosyohumant'ifeho. ¹³ Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko s'meho afa in'ingkuji hofikoe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohomo uy'kuji oso siki s'wojo sohomo enjwa'mo wohumant'ifeho. ¹⁴ T'ifi hofiko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'imentiso sohwo'nji hofiko ikujoho fongki'n'ingkuji Jisas kako hofikimo nuyakolofonefoho. Hwap'ingosso Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho. Kakoe a'amu ne

kako'nji humalofo somo kako nuhwosopento nningkapmno ulahonngki hofiko simeho hi'tnnono uyontifi kakimo hofiyo inngkwalokwofo. Hwangku kako'nji hofikoe mango sohwamo uyakolopitnnefoho.

¹⁵ Ose ntonto ole ntimento, Oso mitimomingo sopo apesi kako nohumentanngki uhwonngkinoso oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofoho. ¹⁶ Oso sikiswojo sihwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo'nji hofiko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nantifeho. Oseso hofiko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahonngkuji pone hiso i'mmo'nohino pa'nyo nohumahonngkuhwosi hofiko oso pone somo toho ifuntofikuji nihu'nahone wae yaopitnnefoho. ¹⁷ Oso hiso'no Anitu kako hofiko ifitnnento kako hofikimo huno uyoososo'no hofiko simeho afa inngkuji yo'mayoso ifitnnefoho. Oseso hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe a'amumo mokosyohumawo'nngkohoho so'nji a'amu siwojo pa'nyo sohumo uyantifeho. Oso hapa imikuji Anituye hungkunoso ne umo'nimontonoho. ¹⁸ Oso ape wonyo uhwonngkinosi kako oso angoo pone engiyoho. Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango sohwamo mokosyohumawo'nngkisiyoho. Ose ntimentisofoho.

18

Pone engo Mpapiloun wonyo imo'nimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta uhwonmentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako ahwomomo uliko'manto pmmentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto kako olo hwaho lopo pomponaho engo hapa lahumentisofoho. ² Kako mango engo'nji ole limento, Pone engo Mpapilouniso we'nenepi nihu'nahone wopiwahu'montonoho. Olohonta Setenye angoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. Olohonta kakoe towahuno wonyo sohwanji hofiko osopo humalofo. Yo'mayo wonyo pisakino'njo kiho'njo nakwo nakwolaho liwo'nngkuhwone osomo humalofo.

³ Hwapingosoo a'amu oso hopo sopo humamotofoso hofiko honngkano wonyomo a'amu piningo engo hwaho ayo yawojo'mta'ango somo kompemotawowo'nngkohofofoho.

Hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwanji oso honngkano wonyo homo somo inngkamentohofofoho.

A'amu hwaho engo mta'ango hamniyoho syoho iwo'nngkohofoso hofiko oso angoo ponjo a'amu somta'ni hamniyoho mikunimposo tipema'mentohofofoho.

Hwapingosoo angoponjo a'amu hofiko hamniyoho engo'njo nohumantifi yo'mayo ho'yangoo so'no hi umo'nimentisofoho.

⁴ Ose lahonngki mampaho nom'ne ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Nje hwe moyami soku sekwo osopo nuliko'mafikuji olo mempo lohohnta'ni fusyolikofaopmno.

U sekwo hofiko'nji honngkano wonyo jwo'nlohopyitnoho. Oso hiso'no sekwo tohino mapitnoho.

⁵ Hofikoe wonyo engoso a'amu hu'meehumosontifi ahwomomo si'mofihwonesohilo. Oseso hofikoe wonyo so'no Anitu kako inngo mamofonehoho.

⁶ Hofiko Anituye a'amu somo wonyo uloho'mentohoho hopaso Anitu hofikoe wonyo somne'no tohino engo uyimontonoho.

I Anitu oso wonyo uloho'mentohoho so'no kako aku ikwesaloku ulohofonefoho.

⁷ Oso a'musi kako kakoe yofe ho'noma'nonto kakoe huno yo'mayo umo lonte somo inngkamojofoho.

Kako oso wonyo imojoo so'no Anitu kako aku tohino uyimontonoho. Aku tohino afapo uyonefoho. Oso tohino uhwoso'no kako humotaho engo walono.

Kakoe simeho mo'mo ole nto hnnimento, Ngko ape yofe engo'nji'nyoho. Ngko a'amu somo yokumpohn'nyo mokosyohumaleno. Ngko a'moyawoso pa'nyo'nimaho. Oso'no yo'mayo tangoso moni'manehoho.

O'o, ngko simeho wopingo'nji ne'no humantimnefoho. Oso'no ngko humotaho malimnehono. Ose hnnimentisofoho.

⁸ Sikuno anga'nohino somo kako oso hapa kakoe yofe ho'noma'nyo so'no yo'mayo tohino aku uyoso komo'no u'manefoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nyo'njo sohwo Mpapilouniye wonyomne'no kako yano ilofihwoso'no mijoho engo imofapihwosi mnokino engo imofapihwoso'no hwe moyami humotaho lifitnnefoho.

Osohonta Mpapiloun toho nonefoho.

⁹ Oso hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanijo oso ape wonyosi'nji hon-ŋngkanu wonyo imofontifi yo'mayo yahino wonyo imentohofu sohwa hofiko oso ango pone engo Mpapiloun sopenjo toho engoso nontan-ŋngkuhwosi uhwonifijososo oso hwe engo sohwa tikayomo uhwon-ŋngkuji humotaho hwaho lalifehi'nifitnnefoho. ¹⁰ Ape wonyosi kako tohino engo mentan-ŋngkuhwosi oso hwe engo huhwo sohwa hofiko iyoho un-ŋngkuhwosono ikanopo lohofikui pisopisaho likui ole lifitnnefoho. U, nakwwe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. Kiko ango engo yokumpohn'nyo sohwosi mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon-ŋngki jije tohino aku komo'no mahino. Ose lifitnnefoho.

¹¹ Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'njososo oso tikayo somo nuhwon-ŋngkuji simaho tango uyonefoho. Oso simaho tango uyo hwap-ŋngoso olenoho. Ole wosyofisyantifeho, Nakwoe ho'yangoso tihwo wonema'montolikenho. Simaho tango engo uyihwoso'no humotaho engo sulifitnnefoho. ¹² Oso ho'yangoso engoso olenoho. Yo'mayo wokoso na'nohino, nikuyoho wonyoangkafo'nji, hwapife wop-ŋng honijwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wop-ŋng'o'njo yo'mayo mti'mokumentohofosono'nji yahu sihwano mta'ni yo'mayo mti'mokumentohofu so'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mti'mokumentohofosofu. ¹³ Ho'yangoso nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tofoyo, yo'mayo akino wop-ŋng wop-ŋng'o'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'ne, ipisayo mijo, yahwo-afoso'nji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokomwo'n-ŋngkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayoso hofikinta'ni a'amu mpe imentohofosofu. Oso'nji a'amu yahu mpe yiwo'n-ŋngkohofu hopaso a'amu fehohnjososo hofiko nom'ne a'amu siki syoho ulohofiyone mpe imentohofosofu. ¹⁴ A'amu hamniyoho syoho'njososo ole ulifitnnefoho, Yo'mayo ho'yangoso sekwo hi semo'nwo'n-ŋngkisoso noseliko'manto nto mtn'nao'maho. Yo'mayo wosopayo me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ulifitnnefoho.

¹⁵ Oso a'amu ho'yangoso syoho'njo sohwa oso ango somta'ni hamniyoho engo ma'mentohofu sohwa hofiko oso ango hopo sopo tango engo i'mofopihwoso'no iyoho un-ŋngkuhwosono hofiko ikano nompo nta'ni uhwonihwojap-ŋngkuji humotaho engo jongkuso mapitnnefoho. ¹⁶ Ole ulifitnnefoho, Sekwoe ango engo somne'no hitoho nalokwoho. Hohonta sekwo manji'mofu, hwapife wop-ŋng'nohino yontifi wokoso na'nohino wop-ŋng so'nji nikuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inontifi wop-ŋng humamentohofosofu. ¹⁷ I mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon-ŋngki sekwoe hamniyoho wokoso wop-ŋngoso yo'mayoso ni'hu'nahone imo'namokwoho. Ose ulifitnnefoho.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yangoso'nji yofayokinomo nohnawe mojomtofo so-hwa hofiko kengopo lohofikui ¹⁸ tikayo ango Mpapiloun nta'ni uhwonihwojakui ole ulifitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne ntipolo. O'o, awonoho. ¹⁹ Ose likui humotaho hwaho ole lalifehi'nifitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'n-ŋngkuhwone hn'niw osopo nta'ni hamniyoho engo ma'motohwonefoho. Mofehi'nyo we'enepe posolohofahon-ŋngki yo'mayoso ni'hu'nahone moi'wo imo'nimaho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ulifitnnefoho.

²⁰ Sekwo a'amu ahwomomjo sohwasi oso pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe simaho wop-ŋng wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye sikunonji sekwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofu (*apouse*) syoho'njo sohwa hnnonji sekwo a'amu Anitu hungkuno sejopahon-ŋngki limotofo sikunonji sekwoe simehoso wop-ŋng wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo seloho'mentiso so'no Anitu kako oso pone engo sohumo aku tohino uyohoho.

²¹ Oso hungkuno moi'wo losojwaofahon-ŋngki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo mikunimposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ulmento, Oso sojo ho'naofhe hopaso oso pone engo Mpapiloun sopo nomafikui sojo hopa mohm'no ni'hu'nahone meho'naopitnnefoho. Oseso a'amu hofiko apa'no muhwonifitnnefoho. Oseso Mpapiloun ni'hu'nahone moi'wo imo'nonefoho. ²² Oseso yo'mayo tompuyo hwomeyoka mpompulompuyo'nji kounoho yoka'nji oso ango sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefoho. A'amu syoho iwo'n-ŋngkohofu sohwamo oso ango sopo a'amu muhwonyo'nefoho. Oseso a'amu hofiko hofikoe syoho ikuji mtopmtopi'yoka peeloku loku'yoka pom'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. ²³ Oso ango hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefoho. Hwe moya'mi ape songo ma'n-ŋngkuji simaho wop-ŋng in-ŋngkuji tikafo jahon-ŋngkujoso mupa'nifitnnefoho. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'njo sohwa hamniyoho engo'nji imo'nimotofoso hofikoe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofuho. I olohonta moi'wonoho. Sekwoe peefo so'nji ki'nyo so'nji a'amu pi'n-ŋng engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyo hon-ŋngkanomo ipemotapmmen-tohofosofu.

²⁴ Anitu oso pone engo somo uhwonimentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyontifi a'amu kakoe hungkuno limotofo sohwo fonjasyontifi hofikoe honiyoso oso'mo wentaningki uhwonimentisofoho. I Anituye a'amu hopi'nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hofikimo poyo umokumentohofu osohwafe honiyoso oso'mo wentaningki Anitu uhwonimentisofoho. Oso wonyo hwapingoso osoho hwafoho.

19

A'amu ahwomomjo sohwa pone engo Mpapiloun piwahu'mentiso so'no hofiko simonyo engo imentohofoho.

¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'ningkahoningki ngko huno ole syafihu'mentoho, a'amu ahwomomo hopi'nonohino humalofoso hungkuno lalokwofo. Ole upa'nimentoho, Nakwo Anituye yofe engo woho'nomano. Nakwoe Anitu sohwo kako nakumo kako'nohino nefa'mawo'n'ngkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'njo hweho. ² Anitu kako a'amufe wonyomne'no yano ilofihwajiyoso hopoenohino. Oso ape wonyosi hwe moya'mi pi'n'ngo engo hon'ngkano wonyomo ipemotamentisofoho. Oso a'musi kako Anituye syoho ulohofiyi sohwo fonjahumentisoso oso'no Anitu kako oso a'mu simo aku tohino uyimentisofoho.

³ Ose lontifi apa'no limentohofi, Nakwo nakwoe Anituye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango tikayoso engolopohamo ne'no syonefoho. ⁴ Hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hofiko Anitu kako a'amumo mokosyohumayo'ne kakoe epohumayopo humaso sohune'no hwomtame ehumentifi ulimentohofi, Ou nehopeho. Nakwo nakwoe Anituye yofe engoso woho'nomano. ⁵ Ose ulahoningkofi Anituye epohumayo sopo nta'ni joho ole ho'n'mento, Sekwo nakwoe Anituye syoho ulohofiyi soku, sekwo Anituye hungkunomo tifi in'ngkawo'n'ngkohofu soku sekwo a'amu yofe engo'njo soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'n'mentisofoho.

A'amufe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo ape mahoningki wosopayo iloho engo imofapmmentisofoho.

⁶ Osohonta mampaho engo apa'no ho'ningkahoningki ngko apa'no syafihu'mentoho, a'amu pi'n'ngo engoso ahwomomo humantifi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sapmpoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'ningkahoningki upa'nimentohefoho. Ole ho'n'mento, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo Anitu nemokosyohumayo sohwo yokumpohn'nyoso hwofilo'nyo sohune'no yofe engo woho'nomano. ⁷ Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe sikuno kakoe ape woma'mte sikunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapife oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo simonyo uyano. Nakwo nakwoe Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nyo sohune'no yofe engo woho'nomano. ⁸ Anitu kako oso ape simo manji'mofo sawemo halojo wonyoangkafo kiho aneso uyahoningki kako nto yohoho. Ose ho'n'mentisofoho. Oso manji'mofo sawemo halojoso Anituye hwe moya'mife hon'ngkano wopingo somo uhwonimentohefoho.

⁹ Oso hiso nuhwo'ngkahoningko hwe ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko olo hungkuno hiloso nomahoji ifalifaliyo mt'i'mojo. Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenantifeho. Anitu oso a'amu wosopayo elijwanyo sopo ne'no fipmno nto uloso sofe simehoso wopingo umo'nalofoho. Ose ntonto ntimento, Olo Anituye hungkuno loso nehopeho. ¹⁰ Ose ntahoningki ngko oso hwe ahwomomjo sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame yihumentan'ngko ntimento, O'o, filikaho. Kiko ngkimo ose enihumahotoho. Ngko kiko pa'nyo Anituye syoho ulohofiyi hwo'nyoho. Oso'no kiko Anitum'nohino hwomtame fehuma'mno. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno lutihwawo'n'ngkohofu sohwa hnnonji nakwo a'amu ahwomomjo sohwo'nanonji nakwoe syohoso afa'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofo sohwo Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mojo hopaso olo'honta sekwo jisasiye hungkuno lijwaof'wo'n'ngkohofu sohwasimo sefo'malofoho. Ose ntimentisofoho.

A'amu fihwo kako yahu halojo sopo kehumamentisofoho.

¹¹ Ngko ahwomo nomtompeehoningki uhwonimentoheho yahu a'amu hn'niwo'n'ngkiso halojo sohwo nohumentan'ngki uhwonimentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. Anituye hungkunomo nto'no in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino liwo'n'ngkiso

hweho. Kako hwe moya'mife yahinomne'no yano ilolo so'nji a'amumo tango uyo so'nji kako yahino hopeno iwo'ningkiso hweho. ¹² Kakoe timoso toho sijiso pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwafe mnokino manji'mofoso kakoe mnokinopo pi'ningo engo'njo hweho. Kakoe yofe kakoe mnokino manji'mofoso sopo mt'i'mokinyoso kako'nohino hwapingo neso huno uyohoho. A'amu nom'neso hofiko hwapingo neso huno muyofoho. ¹³ Kakoe manji'mofoso sawemoso honimijo somo yomanto nto imentisofoho. Oso hiso'no a'amu kakoe yofeso ole milimentohofi, Anituye hungkuno hweho. ¹⁴ A'amu ahwomomjo itokuso'njo hwapife halojo wopingo'njo sohwa hofiko yahu halojo sopo kehumentifi tifi in'ngkamentohofoho. ¹⁵ Hofikoe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swapiwo'ningkisofoho. Oso hwakuhwajo sihumampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunohoho. Oso sihumampo'nyo so'nji kakoe mango sohwafo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo sohwafo yokumpohn'nyo mokosyohumentan'ngkuhwosi hofiko kakoe hungkunomo halojo maposo'njo ikuji min'ngkayo'njo ikujo'no tango engo uyimontonoho. Anitu oso a'amu somne'no simeho tohino umnimentiso so'no Jisas kako hofikimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nyo hweho. ¹⁶ Oso Hwe Engo sohwafo manji'mofoso sawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mt'i'mokinyoso olenoho. Kako hwaho hopi'nonohinoso mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nonohino sohwafo Hwe Engo hweho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto yihufu yokintahopo fekwowentan'ngkofo sohwafo mango engo ulimonto, Sekwo olopono fipmno. Anitu kako sekumo wosopayo wosejapm-montonoho. ¹⁸ Oseso sekwo hwe engo sohwafo a'apaho'nji hofikoe a'amu itokuso mokosyohumawo'ningkohoho sohwafo a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehumawo'ningkohoho sohwafo a'apaho'nji hofikoe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno. Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho ulohofiyi so'nji a'amu siki humawo'ningkohoho oso a'amu hopi'nonohino somo wonantifeho.

¹⁹ Ose ulahon'ngki uhwononji ole uhwonimentoho, Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwanji hofikoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiko oso a'amu hwe yahu halojo sopo kehumentisofoho a'amu'nji hofiko ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofoho. ²⁰ Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo kako a'amu sikisiwojo pa'nyo tiffinjo hweho. Kako oso hwe siwojo pa'nyo simo'njo sohwo'nji kako nolohofiwononto yomayo engo a'amu miy'wo'ningkiyohoho itihwahon'ngki a'amu hofiko a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwafo yofe hofikoe a'apahopo mt'i'mokinontifi kakoe huyo'mangomne'no hwomtame ehumamotofoso somo hwasyo hon'ngkanomo ipemotapmmmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofikoe oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'njimo impe intofontifi hofiko intofahumentohofoho. A'amu ahwomomjoso hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'nji songo nohumentan'ngki hofiko toho engo mitifongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofoho. Oso toho homo somo tikayo hwasimijo akino wonyo'njo siwo'ningkisofoho. ²¹ Oso a'amu yahupo kehumawo'ningkiso Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo swahopiwo'ningkiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjosyahon'ngki yihufu sohwa oso a'amu sohwafo a'apaho nontifi simeho nahunimentohofoho.

20

Seten kako impo'angomo nohumentan'ngkuhwosi soswo wan tausen (1,000) uyakolofonefoho.

¹ Oseso ngko nohumanji ole uhwonimentoho, a'amu ahwomomjo sohwo kako pi'nimo hwapingo ane saponjo hoku'yo hwasayo'ne so'nji ahwomo nano so'nji motapmmmentisofoho. ² Nomotaponto Setenimo nutimanto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo wan tausen (1,000) uyakolofone intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajo hweho. ³ Intofasyonto oso pi'nimo hwapingo ane sopo intohm'mofonto hoku'yo nihu'no yokumpohn'nyo pijwahumentisofoho. Nihu'no impofakiyofo yahumentisofoho. Osopo nohumentan'ngkuhwosi soswo wan tausen (1000) uyakolofihwoso'no kako hwasyo hungkuno a'amu somo mujo'njo uyimontonoho. I oso'no soswo wan tausen (1000) nto uyakolofihwoso'no impo'ango mta'ni isihutofhumaji'hwoso'no osopo we'enehwo wemomontonoho.

⁴ Oseso ngko nohumanji uhwonimentoheso, Hwe hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwafo epohumayo sopo a'amu pi'ningo engoso nohumentan'ngkofi

uhwon+mentohefoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu sofe hungkuno ikwolofo'ne yano ilofihwajiyone hwafoho. A'amumo uhwon+mentoheso olenoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno nom'ne a'amu somo ulontifi oso hungkuno homo somo yokumpohn'nyo kemokosyohumamentohofofoho. Hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi hofikoe a'apahopo a'amu siwojo pa'nyo sohwoe mti'mokinyoso mamti'mokummentohofofoho. Hofikoe honingkanom wopingo somne'no mango sohwa hofiko hofikoe ti'wango iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu hiso hofiko apa'no songo imo'nontifi Jisasi'nji hofiko'nji hofiko a'amu somo mokosyohumentaningkofi soswo wan tausen (1,000) uyakolo'mentisofoho. ⁵ Oso a'amu simo'mo pe'nimentohofoso lika'mentohofofoho. A'amu nom'ne pe'nimentohofoso hofiko oso hohosohonta molikafe'njo imentohofofoho. O'o, hofiko oso soswo wan tausen (1,000) so'no hontohumantifi molikafe'njo imentohofofoho. ⁶ Oso a'amu pe'nontifi pi'nimo mta'ni simo'mo lika'mentohofoso hofiko simeho wopingo'njo humamentohofofoho. Anitu oso a'amu homo somo wopingo'nohino uloho'mentisofoho. Hofiko poyo apa'no mape'nyo'njo ikuji tikanomo mafitnefoho. O'o, hofiko Anitu'nji Kilaisi'njiye syoho ulohofiyi imo'ninkuji Kilaisi'nji hofiko'nji nom'ne a'amu somo soswo wan tausen (1,000) somne'no umokosyohumafitnefoho.

Seten ni'hu'nahone wonyo umo'nimtonoho.

⁷ Soswo wan tausen (1000) uyakolofihwoso'no oso pi'nimo hwapingo ane somta'ni hofiko Setenimo isihutofomapitnefoho. ⁸ Isihutofomahoningkuji Seten noswapihwosi kako a'amu angomeemjo somo hwasyo hungkuno ulonefoho. Seten kako ngkimo nningkapifitne'eno lihwoi hwasyo hungkuno ulihwoso'no a'amu Ngkouki'nji Mekouki'nji hofiko Anitu'nji ikujoho'ne uhu'mokufitnefoho. Oso a'amu hiso iyoswo pa'nyofoho. A'amu we'yo'maho. ⁹ Hofiko hwaho Isilael hopo sopofihu'mokosyahoningkuji oso angosopono Anituye a'amu Jerusalem sponjo Anituye a'amu neso nohumentaningkuji oso Seten kakoe a'amu wonyoso hofoyo hufitnefoho. Oseso a'amu wonyo somo toho ahwomo mta'ni nopihwosi nonefoho. ¹⁰ Anitu kako Seten a'amu hwasyo honingkanomo ipemotawomentiso sohomo nutimahwosi oso toho mijo ayo pa'nyo sijontaningkuhwoso somo ni'hu'nahoni wakeho'ni'mo'montonoho. Oso toho tikayo hwasimijo akino wonyo'njo somo Anitu kako sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji oso hwe Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'nji nto ho'ni'mo'mentisofoho. Osopo hofiko nohumafikuji imingo'nji hinjopo sikuno'nji sikwo'miyomo engolopohamo hofiko tohono umnonefoho.

Hungkuno ikwolofo'ne hungkunofoho.

¹¹ Oso hohosohonta ngko nohumanji uhwon+mentoheso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe epohumayo halojo sopofihwo nohumentaningki uhwon+mentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe hwaho lo'nji ahwomo'nji moi'wo imo'nao'mentisofoho. Apa'no muhwonyo'njo imentohefoho. ¹² A'amu pe'nimentohofohopi'nonohinosoyofengonjohowanjiyofengone'no so'nji hofiko oso epohumayosopohofahoningkofi fisakummentisofoho. Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songohumayo'nefoho. Yomayoyahinowopingonjohonyonji a'amu poyo pe'nimentohofosomotofo so'no iyoswomomti'mokumentiso somta'ni kako yano ilofihwajimentisofoho. ¹³ A'amu mijo ayomo pe'nimentohofosopepijafomijomta'ni Anitu nomanto a'amu hwapop pe'nimentohofosopepijafoso Anitu ma'mentisofoho. A'amu hapi'nonohinosofehuyomangosomo Anitu utima'mentisoso a'amu ni'hu'no hapi'nonohinosomokakokangano anganohinosofeyahinosomne'no yano ilofihwajimentisofoho. ¹⁴ A'amu yahinowonyonjohosomoyano ilofihwajontohosotohengo mijo ayopayonjisontanjosomomeho'ni'mo'mentisofoho. Osopoyope'nyoyahinosonji osokangopoyope'nyosohwafehuyomangohontohumalofo sponjo so'nji tohohisomomeho'ni'mo'mentisofoho. Oso tohohisomo a'amu pe'nimentohofoso Anitumosi'mehohi'ntnnonomuyoso ni'hu'nahone humantokutnefoho. Osopohumayoso poyope'ni'woningkofosohufayuyoso osohifoho. ¹⁵ Oso iyoswo songone'no humayone somoa'amu fihwoyofemuhwonyonjohoihwosi oso a'amu somosotohopi'nimomjosomowomeho'ni'mo'montonoho.

21

Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon+mentoheso, ahwomo'nji hwaho'nji songo imoninkahoningki uhwon+mentohefoho. Ahwomo simo'njo so'nji hwaho simo'njo so'nji moi'wo imonimentisofoho. Oso hwahosongosopomijoyaneponoho. ² Oso

hohosohonta ngko uhwonimentioneso ango songo Jerusalem uhwonimentionefoho. Ango songoso Anitu mta'ango hwaho songo sopo pmentisofoho. Oso ango songo hopo sopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. A'amu ape womantifi hotifo fofolofasyiwo'n'ngkohoho pa'nyo'njoponoho. ³ Anituye epohumayo sopo nta'ni mampaho engo ole upa'nimentiono, Uhwonimno. Anituye ango neso a'amu'nji wo'nnjoponoho. Oseso Anitu kako hofiko'nji humentanjos hofiko kakoe a'amu imo'nohumalofo. Anitu huhwo kako hofiko'nji ni'hu'nahone wohumamontonoho. ⁴ Anitu kako kakoe a'amufe timijoso ni'hu'nahone wae umo'montonoho. Hwap'ngoso oso hohosohonta a'amu poyo mape'n'fitnnehofo. Tohino mumnonehofo. Oso'no humotahoso apa'no mal'fitnnehofo. Oso yo'mayo hiso hwaho si'mo'mta'ango somjoso moi'wonoho.

⁵ Oso hwe Anituye epohumayo sopo humaso sohwo ulimentiono, Sekwo uhwonimno. Ngko yo'mayo songo mti'mokumalefoho. Ose ulonto ngkimo ntimentiono, Kiko olo hungkuno loso mti'mojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moyam'i hofiko nje hungkuno somo si'meho hi'ntnnono ufijo'manji hofiko si'meho wop'ingo umo'nimontonoho. Hwap'ngoso hungkuno loso ne umo'nimontonoho. ⁶ Ose ntonto ntimentiono, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwap'ingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'n'ngkuhwosi ngkimo ni'masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miyonehofo. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho. ⁷ A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wop'ingo uloho'monnoho. Ose ulohoh'mo ngko kakoe Anitu'ni humahoni'mo kako nje mehomi umo'nimontonoho.

⁸ I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu si'meho hi'ntnnono montape'njo so'nji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo fonjahumentohoho so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu ki'nyo'njo so'nji a'amu anitu hwasyo sohumo hwo'mtame yihumawo'n'ngkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno li'wo'n'ngkohoho sontnne'no hofiko oso toho mijo ayo pa'nyo si'jiwo'n'ngkiso sopone'no ufitnnehofo. Oso hopo sopo toho tikayo hwasimijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo t'finjoponoho. Osopo ne'no nohumantokutnnehofo.

Ango songo Jerusalemne hungkunofoho.

⁹ A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo ni'ma'mentisofoho. Oso a'amu ahwomomjo huhwo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa solijwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiyo'ne mokosyohumunyo somta'ango hweho. Osohwo noni'manto ntimentiono, Kiko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiono sohwoe ape wokitihwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho. ¹⁰ Anituye Towahuno Wop'ingo ngkimo ifehu'mokan'humentionisofoho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokon'nyahon'ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwo'fiki'nyo sawemo sopo ipen'motasimentionisofoho. Oso hopo sopo ipen'motasonto Jerusalem pone songo Anituye a'amu ne humunyo sopo Anitu mta'ango pontan'ngki nt'hwamentisofoho. ¹¹ Ango Jerusalem sopo Anitu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofoho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni t'pomponaho t'mo hon'ngkonyo hopo hwalomokumentisofoho. ¹² Oso ango hopo sopo tojo sawemo inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa humunnyoponoho. A'amu Is'laelife temtitofo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe mti'mokinyoponoho. ¹³ Oso mofehi'nyo si'mofapiso sohohnta'ni hoku'yoso hufa'u si'hune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njoponoho. Angahohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohnta'nyoho. Hwona-monyo hohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohnta'nyoho. ¹⁴ Oso ango pone homo somjo tojo somjo aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nyo sopo a'amu (*apousel*) aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyo Jisasi'ye hungkuno uyohojiku'mof'wo'n'ngkohoho sohwafe yofe wo'nyoponoho.

¹⁵ Oso a'amu ahwomomjo hungkuno ntimentiso sohwo kako toke na'nohino yamofoyo'neso nomanto oso pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofoyo imentionisofoho. ¹⁶ Oso pone homo somjo sawemo so'nji tifo so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenohinoho. Nom'ne isalo'nyo'njo'maho. O'o, afapoenohinoho. Kakoe sawemo engoso *tu tausen foua hantilet* (2,400) kiloumitafoho. ¹⁷ Oso pone homo somjo tojo somo yamofoyo imentionisofoho. Kakoe sawemoso *wan hantilet fouti-foua* (144) mitafoho. Oso toke yamofoyo iyoso a'amu yamofoyo iwo'n'ngkohoho pa'nyofoho.

¹⁸ Oso tojoso Anitu mti'mokumentisoso sojo wonyoangkafo tipomponaho tmo honingkonyo hopo hwolo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino tmo honingkonyo pa'nyofoho. ¹⁹⁻²⁰ Sokilojo yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo sojoso wokoso wonyoangkafo mti'mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nyofoho. Sojo wonyoangkafoso fehohnjoso halojo, fehohnjo yamo'nohino, fehohnjo sontijo, fehohnjo honijwo, fehohnjo hwos+mijo, nom'nihuwo sontijo'nji hwos+mijo'nji ulohopihn'nyofoho. A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino ihn'nyo'neso mpe yiwo'n'ngkohofoso hamniyoho m+kun+mposo'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo pa'nyofoho. ²¹ Oso hoku'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo hoku'yomo kijahinyofoho. Oso ango hopo sponjo honingkanoso tmo honingkonyo na'nohino pa'nyofoho.

²² Anituye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo Engo Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo somo uyohope-e'ne monta'iyoho. ²³ Oso ango hopo sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo pomponaho hopa lasy+wo'n'ngkisoponoho. Jisas sohwo kako sikilojo pa'nyo hweho. ²⁴ Oso pomponaho wonyoangkafo hopo sopo a'amu hano emoiwo'n'ngkohofoponoho. A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohwafo wokoso wopingoso oso ango sopone'no motapmmentohofofoho. ²⁵ Hoku'yo engoso mopijasiyo'njo ne'no nohwosompo'nawowo'n'ngkisoponoho. Oso hopo sopo sikuno mamiyoponoho. ²⁶ Yo'mayo hwahoponjo wokoso wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo Anituye yofe ho'nomayo'ne womotoswantifeho. ²⁷ I oso'no yo'mayo wonyo a'amu honingkanoso wonyo'njo hungkuno hwasyo liwo'n'ngkohofoso hofiko ni'hu'no mahufitnneho. O'o, a'amu hofikoe yofe Jisasiye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nnyoso hofiko oso pone engo somo woswantifeho.

22

Mijo songo ne'no humayo so'nji iyo songo ne'no humayo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Oso hohosohonta ngko nohumentaningko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso nti'hwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso tmo honingkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo tmoso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo somta'ni swofijwaoponto ² ango pone engo somne honingkanoso somo mti'hupento walofoho. Honingkanoso yohosiyo hohnta'ni mmti'famo'nyofoho. Oso honingkanoso homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nnyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'nimonteso hamno huhwo huhwi into'n'wo'n'ngkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moya'mimo wopingo umokuwo'n'ngkisofoho. ³ Yo'mayo Anitu ngkilaho liwo'n'ngkisoso mawo'nnyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo so'nji wo'nnyoponoho. Oso hopaso Anituye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafitnnefoho. ⁴ Hofiko Anituye simanomo uhwon'ngkuji Anituye yofe hofikoe yomohu'nyopo mti'mokinyofoho. ⁵ Sikunososo apa'no m'mofaponehoho. Hofikoe Hwe Engo Anitu sohwo hofikoe pomponaho hweho. Oso'no hofiko kwefoho mofehi'nyoso ni'hu'no anefoho. Hofiko hwe engo imo'n'ngkuji engo lopahomo ne'no nohuman'fitnnefoho.

Jisas kako ni'hu'no komo'no ponefoho.

⁶ Ose ntonto ntimento, Olo hungkuno kilalokwe loso nehopeho. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'n'ngkuji simeho hi'ntnnono ufijo'manji simeho wopingo umo'nimontonoho. Hwap'ngoso hungkuno hiloso ne umo'nimontonoho. Hwe Engo Anitu kako kakoe hungkunoso a'amumo uy'wo'n'ngkiso so'no hofiko a'amumo luti'hwawo'n'ngkohofofoho. Anitu kako a'amu ahwomomjo sohawmo kiko Joun'mo yo'mayo imo'none so'no kiti'hwawo'ne uhwatimasofoho. Oseso kiko Anituye syoho ulohofiyoso somo uti'hwaho. Ose ntimentisofoho. ⁷ Sekwo upa'nimno. Jisas ole nalimento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'no hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu tifi iningkaweso'manji wopingofoho. Ose nalimentisofoho.

⁸ Ngko Joun'ni olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo tifi imo'none somo uhwon'mentohefoho. Ngko yo'mayoso nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo yo'mayo nti'hwamentiso sohwoe sifi'ki'nyo'mo hwomtame wehumamonji yahon'ngko ⁹ ntimento, Kiko ngkine'no hwomtame eni'humahotoho. Kiko jije a'amu'nji

a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo limotofo sohwanji olo hungkuno lomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohoho so'nji nakwo hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyo hwonanyoho. Oso'no kiko Anitu kakine'nohini hwomtame fihumaho. ¹⁰ Ose ntonto ntimento, Kiko olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no mti'mokohinoso kiko hiyaso mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anitu kako we'enepe kako hungkuno lososo moi'wo umo'nimontonoho. ¹¹ A'amu hon'ngkano wonyo iwo'n'ngkiso sohwo kako hon'ngkano wonyo somo ne'no wamjim'montonoho. Hwap'ngoso hon'ngkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyoso awonoho. A'amu hon'ngkano pisakino'njo iwo'n'ngkiso sohwo kako oso hon'ngkano pisakino'njoso ne'no wamjim'montonoho. A'amu kako hon'ngkano wop'ngomo nto'no in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako hon'ngkano nto'nohino somo ne'no wamjim'montonoho. A'amu hon'ngkano wonyo ane'njo sohwo kako hon'ngkano wonyo ane'njo ne'no wamjim'montonoho. Ose ntimentisofoho. Hwap'ngoso Jisas kako asomo pone so'no hon'ngkano iwolo'mokiyo'ne mofehn'nyoso awonoho.

¹² Jisas apa'no ntimento, Kiko olo hungkuno loso a'amumo uso. Upa'nimno. Ngko we'enepe wapmmnonoho. Oseso ngko nopm'mo a'amu hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wop'ngo so'nji yano ulofiyo'ne wapmmnonoho. ¹³ Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwap'ngo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

¹⁴ A'amu hofikoe hon'ngkano wonyo ho'nao'mentohoho somo ngko hofikimo hwap'ife songo ulohohm'me'no hofiko simonyo engo uyantifeho. Osopo hofiko nohumafikuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso won'ngkuwantifeho. Oso pone songo Jerusalem sponjo hoku'yo somo suyoso hofiko hoponoho. ¹⁵ A'amu siwojo pa'nyoso a'amu peefo'nji ki'nyo'nji y'wo'n'ngkohofoso a'amu a'mohufo yahino'njoso a'amu nom'ni hwamo fonjasiyo yahino'njoso a'amu hwasyo anitu sohwo yofe ho'nomawo'n'ngkohofoso a'amu hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hofiko Anituye angoso somo ni'hu'no mahufitnefoho. ¹⁶ Ose ntonto ntimento, Ngko Jisasi'ni nje a'amu nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohoho soku nje hungkuno lomo upa'nifitne so'no nje a'amu ahwomomjo sohomo sekuye pone'no lihwasimalefoho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwap'ngo sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu Ntefitimo uyimentisoso ngko ne imokumontohefoho. Ngko Im'ngo'nji Hntokwaliyo Imu sohwo im'ngo'nji liwo'n'ngkiso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose ntimentisofoho.

¹⁷ Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo'nji a'amu Jisasi'mo simaho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasi'mo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amu kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amu kako mijo'no umo'n'ngkuhwoso'no kako waponho. A'amu kako mijo wanimo lihwosi kako nopihwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'o, Anitu uyimontonoho.

¹⁸ Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amu fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisyipo'masoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anitu kako nom'hu'mokuhwosi oso a'amu sohomo uyonefoho. ¹⁹ U a'amu fihwo kako olo iyoswo lomjo hungkuno fehohnjo wae yaofoso sohomo Anitu kako kakimo wae yaofonefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjo ipisayoso manonehoho. Oso Anituye pone songo Jerusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohumanehwono.

²⁰ Jisas kako olo hungkunolo nalimentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeho. We'enepe ngko komo'no wapmmnonoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. Kiko komo'no fipe. Ose kilalokweno.

²¹ Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hitohoso sekwo hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose limentisofoho. Olo hungkuno loso osohopeho.